HISTORIARVM
SERAPHICÆ RELIGIONIS LIBRI TRES

ſeriem temporum continentes, quibus breui explicantur fundamenta, uniuerſiq; ordinis amplificatio, gradus, et inſtituta; nec non uiri ſcientia, uirtutibus, et fama præclari.

A F. Petro Rodulphio Toſſinianensi Con. Fran.

Vera Dei hic famuli pictam, quam
cernis imago,
Franciſci, hæc anima, cui pia
ſola deeſt.

Venetijs apud Franciſcum de Franciſcis Senenſem
MDLXXXVI.

SANCTISS. PATRI,
AC SVMMO
CHRISTIANAE RELIGIONIS
ANTISTITI,
SIXTO V. PONT. MAX.

F. Petrus Rodulphius Tossinianensis Conuentualis Franciscanus, Felicitatem.

HISTORIAM SERAPHICAE RELIGIONIS NOSTRAE, multò antè sanctissimo Beatitudinis Tuę nomini cõsecratam decreueram (BEATISSIME PATER) in lucẽ proferre, cum ad me peruenit felicissimus ille nuncius, quo magnopere gauisus sum, te ad celsissimam summi Pontificatus sedem, diuinæ benignitatis munere, ingentiq; totius Orbis applausu ascendisse: quam quidem historiam vt sedulò absoluerem, & ad exitum perducerem, me tuis cohortationibus benignè inuitasti, ac tuo sapientissimo iudicio comprobasti, perinde atq; piissimus pater, qui excelso animo præditus sit, & studiosus cunctarum rerum, quæ mortales iuuare possunt. Quo ego consilio, in spem meliorem erectus, hanc salutarem cogitationem ex animo suscepi, & flagranti pietatis studio incensus, incubui in hanc curam, laboraui q; nonnihil, vt res eorum præclarè gestas scriptis mandarem, & ab interitu vindicarem, qui ob spectatam fidem, & singularem probitatem virtute, & liberalium artium fama, cum magno ipsorum sudore illustrauerunt hunc nostrum Minoritanum Ordinem. In quo quidem Tu, qui modò potestatem summam in terris in tua grauissima persona sustines, altus, & doctus fuisti, cuius doctrina, & summa prudentia, velut splendidissimum sydus in firmamento, in Dei Ecclesia cæteros collustrauit. Vnde diuino consilio factum est, vt Tu, qui per omnes religionis gradus ascendisti, & calamitosis, & difficillimis tẽporibus Te eum præstitisti, vt inter bonos optimus semper maxima cum laude extiteris, nunc eiusdem religionis, & totius catholicæ Ecclesiæ clauum tenens, ad rectam viuendi rationem omnes (Deo Opt. Max. adiuuante) & insignioribus vitæ exem-

plis, & rectis ſapientiæ documentis inflammares, atque Orthodoxam Eccleſiam ſalubriter gubernares. Ego verò (BEATISSIME PATER) non ſum paſſus (quicquid eſt operæ meæ) tot Illuſtrium virorum egregia facta in tenebris delitefcere, vt pateat, quibus initiis, quibuſq; ue gradibus tam exiguus Minorum numerus, ex præclaris ſeminibus, cępit paulatim accreſcere, & augeri, vt demum ad tam ſublimem ſtatum honoris, & dignitatis, & mirandam vitæ ſanctitatem peruenerit. Neque exiſtimo fore, vt probi homines aſpernentur hoc meum ſtudium, quippe qui proceres, & illuſtres quoſque viros noſtræ Franciſcanæ familiæ deſcripſerim, cum paſſim videamus Ducum, Philoſophorum, & ſapientum præclara facinora à Græcis, Latiniſq; diligenter perſcripta, & ſempiternæ memoriæ conſecrata fuiſſe, quorum tamen gloria exigua, & perbreuis eſt, de Diuis autem noſtris, quibus nihil auguſtius eſſe cenſeo, ne verbum quidem memoriæ proditum eſt. Illi nonnunquam genus ſuum ementiti, aliorum laudes ſibi vſurpant, nos verò religionis noſtræ vera incunabula tenebris inuoluta ſitu, & carie corrumpi patiemur? Hæc ergo (qualiacunque ſint) ſanctiſſimo tuo nomini peruulgare, atque edere grata animi beneuolentia conſtitui: tum quia ſperant omnes fore, vt hoc felici ſeculo omnium virtutũ ſplendor reuiuiſcat, & collapſa obedientia, diuina nominis tui Maieſtate, piaq; commendatione reſtituatur: tum etiam, vt labor hic meus in manibus præſentium, & futurorum ſit tanquam teſtis ſempiternus aliquando meæ perpetuæ erga Beatitudinẽ Tuam, & pietatis, & ſummę obſeruantię. Quod ſi maiora prętare potuiſſem, id libentius feciſſem. Interim Deum Opt. Max. precabor, vt pro ſanctę ſedis Apoſtolicę dignitate, & pro Chriſtianę Reipub. ſalute Te (SANCTISSIME PATER) dum vixeris, ſaluum, & incolumem ſeruet, atq; cuſtodiat.

VENETIIS, *Pridie Idus Septembris*, M D LXXXVI.

PRAEFATIO

Continens Auctoris intentionem, intentionis caussam, & vniuersi operis disciplinam & methodum.

CVM superioribus annis Franciscanam hanc nostram Familiam visendo percurrerem vnà cum Ioanne Pico Camerte Generali, cuius ingentem pietatem, & dexteritatem in hoc ipso munere obeundo à secretis Ordinis biennio familiariter sum expertus. vitandi ocij caussa (quandoquidem longiores erant noctes) redibam in gratiam cum libris meis, & more apum, quæ non integros flores depascunt, sed eos solum ad mel faciendum idoneos carpunt, deinde quicquid attulerint, per fauos digerunt, incubui in hanc curam, collegiq; sedulò (vt potui) cunctos claros, & honestos viros, qui vitæ morumq; sanctitate, grauiq; doctrina ornauerunt hunc nostrum Minoritanum Ordinem, quique pro fide Christi sacrum profuderunt sanguinem, atque in eius militia laborarunt ad tuendam & augendam Christianam Rempub. vt tot gemmæ ex hoc cœlesti thesauro fulgentes, in conspectum hominum prodirent, & detectæ ad vsum, eruditionem, cultumq; vitæ communis, & totius Seraphicæ religionis ornamentum omnibus paterent. Pro eo itaque munere, quod in hac Franciscana familia sustineo, quæ me à pueritia mea suo lacte nutriuit, confeci hunc Librum, in partes tres diuisum: in quarum prima & altera breui complexus sum D. Francisci vitam, & mores; necnon sociorum eius exempla, dignitates, præcepta, institutaq; nostræ familiæ, vniuersiq; Ordinis amplificationem, gradus, & res gestas Generalium, qui cum laude dignitati huic præfuerunt, principemq; locum obtinuerunt, quique in cuiusque ætatis curriculo vel scriptis, vel secus sacrosanctum Ordinem tueri, ac defendere non defuerunt: qui præterea, quotve numero pro eius defensione ardua certamina, atque acerborum tormentorum perpessione varijs temporibus confecerunt, & quotquot prima illa secula florentes habuere, atque hæc ætas habet egregijs factis, & probata virtute claros volui recensere. Cum enim plerique delitescerent, ac temporum vetustate intermorituri cum tineis rixantes propemodum exolescerent, æquum fore duxi, vt cum Dei gloriam & sancti huius honorem illustrarem: tum etiam vt communi Reipub. Christianæ vtilitati, & commodo consulerem. Cum ex ea re maxima vtilitas percipiatur: præsertim quia adolescentuli, in imbecilliori ætate constituti, faciles sunt ad ea mente comprehendenda, quæ primò perceperunt, & quæ semel hauserint firmissime retinent: tum verò propensiori honorum studio cupiditate compulsi ad sectanda maiorum studia inflammantur, quid enim turpius homini potest accidere, quàm ab illis ipsis desciscere ducibus, quorum & sanctionibus se deuouerit, cuiusque auspicijs se victurum professus fuerit? Si enim animi hominum mouentur simulachris, & imaginibus, quæ pro rostris pro templis, aut aliquo conspicuo loco ad alicuius rei bene gestæ memoriam collocantur, vt ij, qui ea intuentur, eorum similes esse elaborent, quod à plerisque persæpe factum fuit, quantò magis adolescentuli nostri cum procerum ac sanctorum virorum imagines viderint, ac eorum res gestas perlegerint, quos virtus extulit, labor & industria commendauit, gloriæ, & sanctitatis æmulatione excitati, teneras suas mentes ad eam viuendi rationem converterent, quæ nulla

Redditur rō conscribēdæ huius Historiæ.

Summo emolumēto probatur historia, quæ plura studiosis parit commoda.

Simile.

re moueri,

Superiorum temporum negligentia.

re moueri, aut deleri vnquam possit. Sed eò dedecoris res ipsa progressa est, vt egregia eorum facta tam incerta, & obscura sint, vt quo loco, quo ordine vel tempore acta sint inueniri satis non possit; Plerisque enim viris eruditis perniciosa consuetudine deprauatis à se alienum esse videtur olfacere, ac ne primoribus quidem labris attingere ea, quæ ad religionem spectant, tanquam essent fœtida atque amara; & ea quidem vt vilia & despecta paruipendunt, & veluti insulsa & insuauia stomachantur; & idcirco ab omnium lectione amouenda esse voluerunt. Multa quoque temporis iniuria oblita, plurima etiam temporibus D. Bonauenturæ sublata, atque deleta, forsan, quia erant minus certa, multaq; alia, quæ nusquam (quod cognouerimus) memoriæ prodita sunt (Dij boni) quid à sancta Christianorum disciplina magis auersum? quo quidem factum est, vt innumerabilium Sanctorum res gestæ exempla, & instituta partim superiorum temporum negligentia, pœnitus interierint, quia defuerunt, qui ea scriptis commendarent, & assidua exercitatione concelebrarent: partim verò adeò rudi, & inepto stylo contexta fuerunt, vt illorum maiestati multum detractum sit. Fateor quidem in hac conscribenda historia quædam in manus meas peruenisse, quæ nisi summis vigilijs, summoq; studio expuncta, quin potius maxima ex parte obliterata fuissent, quid tam indecorè tam fœdè legi poterat? quia non solum barbarè & ineptè, sed etiam magnis, & impudentibus mendacijs, & fictis commentitijsque sententijs ad affectum potius scribentium, quàm ad veritatem conformandam fuerunt expressa: ex quorum scriptis nil profectò colligi potest, quod sit rebus nostri temporis comparandum, nisi forte quis sit, qui cum præclaram aliquam ciuitatem transierit, aut seorsum pictam viderit, putet se præterea vniuersi orbis situm, figuram, atque ordinem intellexisse. At mihi diuersa admodum ratio consilium multo præclarius tulit, qui non tam diligenti quàm alacri studio, sedulus (ingenua tamen verecundia perfusus) huc omnem operam meam contulerim, & si non sine maximis quidem corporis laboribus, & periculis peruolui varia vetusta monimenta & tabularia, sepulchrorum inscriptiones, pictos parietes, & tabulas, præter diplomata, priuilegia, & huiusmodi multa, & præterea quæ in sexcentis libris sparsa, magna diligentia reperire potuerim, vt hæc historia in corpus coalesceret. Nihil sanè in hac materia fuit, quod vel non excerpserim, vel amicorum beneficio, vel etiam multis pro tenui fortuna mea sumptibus ab alijs haud grauatè habendum curauerim. Peregrinationem quoque huius rei caussa longam & laboriosam, solum iuuandi studio suscepi, tametsi mearum virium sim conscius, nec de me maiora quàm possim pollicear, cognosco enim quantum mihi onus subeundum sit, cum ob exiguam meam dicendi facultatem: tum etiam ob tantam rerum obscuritatem, vt non sine magna difficultate veritas erui possit. Verumtamen à Dei Opt. Max. numine, ac B. Patris FRANCISCI *auxilio, cuius caussa agitur, tantum mihi virium subministrabitur, vt hanc rem magnificè ac luculenter absoluere non desperem. Neque existimo fore, vt probi homines aspernentur hanc meam operam, non illiberalem, nec pœnitendam, quamuis adhuc res sit informis, sicuti vsui venire solet in laborando omnibus hominibus, qui primum labores suos nescio quomodo, veluti fœtus informes edunt, deinde paulatim quasi lambendo perpoliunt, atque perficiunt, præsertim, quia neminem habui, qui tenore vno atque continuo religionis historiam conscripserit. In tertia denique & vltima parte omnium scriptorum, qui in hoc Seraphico Ordine cæteris virtutibus præstiterunt, nomina, cognomina, genus, dignitates, tempora, varietatem, stylum, ac eruditionem recenseo. vniuersa hæc summa fide, & breuitate ostendens. In quo vno vehementer à scribendo deterreor, cum optimè sciam rerum maximarum argumenta præstantissimos requirere enarratores, qui dicendi vi eas valeant explicare, ne inornata orationis tenuitate earum amplitudo imminuatur, vnde cogor illud dicere.*

Tempore D. Bonauenturæ Generalis totius Ord. multa scripta detruncata & deleta sũt, unde ueritas non facilè percipi potest.

Cur veritas non satis haberi possit eorum, quæ in Religione acciderunt. hoc sanè fuit negligentia superiorum temporum, sed Græcorum & Latinorum Auctorum maximam rationem habuerũt Plinius Suetonius Tranquillus, Plutarchus Cheronẽsis, Cornelius nepos cum Tacito, Vopisco, Spartiano, Lampridio, ac Herodiano Græco, qui plures illustres uiros monimentis comendarunt.

Pulchra comparatio.

Excusat se auctor à suscepto opere.

Velut ursus, qui carnem informé, lambendo paulatim figurat, ut docet Plinius lib. 8. cap. 36. naturalis hist.

Cœlum vndique, & vndique pontus.

Verùm

Verùm assiduis me ad munus hoc suscipiendum adhortantium precibus non possum non obtemperare, ea præsertim ratione ut sit omnibus calcar, & stimulus tuendæ huius nostræ communis parentis; quæ multa incommoda perpessa est, agitataq; non paruis tempestatibus, ac procellis: siue quia res nostræ priuatim labuntur; siue quia generatim hoc accidit. Nam vniuersa Christiana natio senescens, multum amisit veteris illius ardoris, quo flagrabat primis illis temporibus exorientis nostræ religionis. Quamobrem te appello FRANCISCE Pater Seraphice, nisi enim tu, qui magnam huius rei efficiendæ potestatem adeptus es, succurras, & clementissimo tuo foueas gremio, vereor ne hæc nauicula, cuius tu clauum tenes, tuoq; consilio, & sapientia moderaris, sæuis ventis iactata, ad scopulum compulsa frangatur, siue in breuia syrtimq; aliquam feratur, vnde exire nullo studio multorum, viribusq; valeat, nisi diuinitus implorata subsidio præstò adsint, & incredibilis tua solicitudo, & patrocinium, quibus sanè (vt speramus) sub SIXTO V. PONT. MAX. CHRISTI JESV sedem tenente reuiuiscet tua familia, atque vberes fructus, & incrementa plurima reportabit. Te etiam appello SIXTE PONT. MAX. qui inuictissimus Dei athleta electus ad crucem CHRISTI deferendam, prædicandam, atque fidelium mentibus infigendam, te diuina bonitas nobis largita est, veluti nostrum, & vniuersi orbis patrem optimum, ut ea quæ tuo sanctissimo nomine propugnatione ac defensione cohonestanda, ornandaq; suscipientur, ita florebunt, ut nunquam quidem intermoritura dubitemus, & ut non modo religiosus quisque, sed quilibet Dei cultor adhæreat, atque illi perpetuo tenore inseruiat. Hæc uero (qualiacunque sunt multis sudoribus suscepta) nulla priuata temeritate edo, sed interim rogo pium Lectorem, ut si quid minus rectè dictum, & imprudenter aberratum nouerit. (nam in multis offendimus omnes) ne id aut arrogantiæ, aut malitiæ tribuat, at potius iuuandi studium meum agnoscat. Vale itaque, & quod dare possum benignus accipe, in reliquis excusatum me habe.

Caussa, quæ impulit auctorè ad scribendam historiã.

Apostrophe ad B. Francifcum.

Ad Sixtum Pont. Max. conuersio auctoris.

APPENDIX QVA AB AVCTORE EXPLICATVR ratio, & series scribendi hanc Historiam.

Scripturus (candide Lector) sacram Franciscanæ Religionis historiam, præter ea, quæ superius annotata sunt, hæc quoque pauca addenda esse duxi, me scilicet non inconsultè, nec incommodè uoluisse sumere initium à B. Patris FRANCISCI progenie, & genealogia, necnon ab exemplis eius sociorum, sed id ob eam caussam à me factum fuisse, ut omnes eorum sanctitatem imitentur, atque ita incitentur ad cœlestem gloriam, quæ sola est uirtutis amplissimum præmium, ut nosmetipsi uiui & mortui perfruamur: mouentur enim plerunque homines simulachris, & monimentis maiorum. Qua in re si ducta quadam serie à B. Francisco descripsi probatissimos mores, & res præclarè gestas illustrium uirorum, rei potius ueritati, quàm elaborato stylo incumbens, & si quorundam expressas imagines, quas non sine maximo labore habere potui, apponendas curaui, quorundam uerò memoriam subticui, nemo mihi irascatur. Nec quisquam putet, me aut confingere aliquid, aut aliqua animi affectione impulsum id facere, à quo quidem longè natura abhorreo: nam solum ea descripsi, quæ bona fide habere potui, licet forsan non tam accurate, uel tam culto, & candido stylo quàm opus erat, quia sermo rudis (ait sacer Hieronymus) cor penetrat, politus pascit aures. quid prodest clauis aurea, si aperire quod uolumus nequit? aut quid obest ferrea, si hoc potest? quando nihil

hil quærimus, nisi ut id pateat, quod clausum est? Noui tamen ingenium hominum, nec ignoro me in hac describenda historia grauem subiturum censuram, qui uel alibi mancus, uel alicubi superuacaneus in multis uidear, quia plerique sunt, quos ex se ipsis de aliorum scriptis iudicium facere summopere delectat, quæ tamen se aut nolle, aut non posse præstare cognoscunt. Verùm si quis uel mea, uel aliorum culpa error subrepserit, ueniam dabis, hoc uno modo subuentum esse arbitrabor, quia in his, quæ perpendi ratione debent, nemo ne tantillum quidem moueatur, nisi quantum ratio ipsa admoneat, atque persuadeat. Cui consilio si inniteremur, non tot falsa pro ueris complecterentur homines, suis opinionibus nimium addicti. Interim quicquid à me dari potuit, æqui boniq; consule. Vale.

INDEX ALPHABETICVS, ET LOCVPLETISSIMVS:

QVI OMNIVM RERVM MEMORABILIVM, ET INSIGNIORVM distinctam notitiam subiicit.

A, OSTENDIT PRIMAM FACINAM, B verò secundam.

TYPOGRAPHVS LECTORI

TETRASTICHVM.

Sedulus inquirens semper tua commoda Lector
Incidi in eximias Codicis huius opes.
Has facilè vt videas, præsenti hoc indice pando,
Tu fruere, ac auida mente reconde tibi.

AVCTORVM NOMINA

Ex quibus aſsidua, ac diligenti perſcrutatione hæc excerpta Hiſtoria eſt.

ANDREAS Eborenſis.
Antoninus ſanctus in Chronicis.
Bartholomæus Piſanus auctor Conformitatum.
Bonauentura Seraphicus.
Carolus Sigonius.
Cæſarius Spirenſis in tractatu de ſeptem tribulationibus Seraphici Ordinis manuſcriptus.
Faſciculus temporum.
Franciſchina, lingua vernacula.
Fundamenta trium Ordinum.
Garganus in tractatu de Protectoris auctoritate.
Honuphrius Panuinius.
Iacobus Bergomenſis ſupplementum.
Iacobus de Voragine.
Iacobus de Vitriaco Hiſtoria Hieroſolymitana.
Iacoponus Tudertinus.
Ioannes Baptiſta Fulgoſius.
Ioannes Baptiſta Platina.
Ioannes de Beſſa Aquitanus.
Ioannes de Calano Samnis.
Ioannes Palianodorus.
Ioannes Villanus Florentinus.
Iordanes Saxo Eremita Auguſtinianus.
Leander Albertus in Chronicis Prædicatorum.
Legenda trium ſociorum.
Marcus Antonius Flaminius.
Marcus Antonius Benalius.
Marcus Marullus.
Marcus Polus Venetus de rebus Tartarorum.
Martinus Chromerus.
Matthias de Machouia de rebus Polonicis.
Pelegrinus Bononienſis.
Philippus Peruſinus.
Samothæus.
Syluius Italicus in Commentarijs.
Surius in Comment. rerum geſtarum.
Thomas Egiſlon Anglicus.
Vaticana Bibliotheca antiqua tabularia.
Vaſco quidam citerioris Hiſpaniæ.
Vincentius Belluacenſis, & alij quamplures.

INDEX MATERIERVM,

QVÆ IN HOC OPERE TRACTANTVR,

& omnium, quæ insigniter dicta sunt.

IVXTA CAPITVM, ET LITTERARVM ordinem studiosè digestus.

EX PRIMO LIBRO.

Ioannis

EX SECVNDO LIBRO.

INDEX
RERVM OMNIVM
MEMORABILIVM IN TOTO
OPERE COMPREHENSARVM.

Albertus

Ani-

B.

Bertar

C.

Con-

Custo-

D

Domi-

E

F

G

I

percussus

Luchesius

Matthæi

Montis

N

O

Obser-

Raptus

T

nem

Verba

FINIS TOTIVS INDICIS.

ERRATA CORRIGENDA.

VT corrigas errata, numerus est paginarum, A verò significat primam faciem: B secundam: præterea P, indicat principium: m, medium: F, finem. scias tamen non omnia hæc cartis omnibus inhæsisse.

16	a	p.	abscondidit.	abscondit.
68	b	f.	Bernardo	Berardo
70	a	p.	Recte	Rege
89	a	p.	clarum	charum
91	a	m.	82	28
94	a	m.	Danubium	Rodanum
96	b	f.	tetia	tertia
101	b	f.	Grope	Prope
104	a		Gerardæ	Gerarde
110	b	p.	MDXII.	MCCCXII.
112	b	m.	Suaui	Suauis
115	a	m.	[illegible]	[illegible]
116	b	m.	manu labraq;	manuq; labra
117	b	p.	1209	1290
118	a	m.	Stranconius	Scunconius
128	b	m.	Geraldi	Gerardi; quod vitium bis inuenies etiam 240. b
131	b	f.	Cecilia	Cilicia
138	a	m.	Percollus	Bertoldus
ibid.			peregre	procul
153	a	p.	infensi	infesti
154	b	m.	Samboianæ	Sanctoianæ
156	b	p.	auctorem, adde,	habent.
164	b	p.	in obiiciendis	in abiiciendis
167	b	f.	Bati	Beati
168	a	f.	paciat	pariat
171	a	f.	Alexander VI.	V.
172	a	f.	qui segetem	quæ segetem
180	a	p.	fremitus	fremitus
ibid.	b	m.	insidiæ	insulæ

184	a	p.	Lugduni	Lugdunum
& f.			Quartus	Tertius
191	b	f.	petii	periit
193	a	f.	Trii	Itri
196	b	p.	Delphinus Aegidi'	Aegidius Delphinus
200	a	p.	premit	tenet
ibi.			liber	firmus
203		p	ete	per te
205	a		conciliatq;	conciliasq;
228	a	p.	Emanuelis, adde,	mutato.
234	b	m.	Coruuinarius	Costaciarius Ibiq; multa corrupta sunt nomina & cognomina per totum.
238	b	m.	Affilimus	Anselmus
268	a	m.	Ticini	Taurini
286	a	p.	extantem	extans
297	b	p.	asciuit	acciuit
304	a	m.	antequàm	antiquam
306	a	f.	lege sic, [illegible]	
308	a	f.	lege, nobilis Hispaniæ vrbis	
316	a	f.	multò	multos
334	a	m.	his	bis
338	b	p.	esse proposita, adde, Ad quam rem ita mentem direxi.	

Demum quæcunque alia facilè deprehendes causans festinantiam impressionis, qua etiam effectum est, vt absente ipso Auctore, præter alia vitia, defectus quarundam euenerit imaginum, quæ adijciendæ fuerant.

HISTORIARVM SERAPHICAE RELIGIONIS

Liber Primus.

IN QVO D. CONFESSORIS, ET PATRIS NOSTRI FRANCISCI ortus, & res gestæ explicantur.

NECNON SOCIORVM EIVS EXEMPLA; tanquam vniuersi huius operis fundamenta.

AC DEMVM SANCTORVM, ET BEATORVM omnium, præcepta, qui in Seraphico Ordine floruerunt, quosq́; hæc ætas habet, alphabetico ordine digesta.

VT FACILE' QVIVIS, VEL VNICO MOX INTVITV cognoscere posiit, non solùm eorum nomina, sed & vitæ, & morum, de qua hic agitur, rationem.

A F. Petro Rodulphio Tosinianensi Conuentuali Franciscano,
Magnæ Domus Venetiarum Prælectore.

M D LXXXVI.

AD LECTOREM CARMEN.

FRANCISCI normæ pando documenta, decusq;
Egregium, cuius splendor in orbe micat.
Magnanimum necto clarissima gesta virorum,
Dictaq; Mæonijs concelebranda modis.
Istorum potius vitam sectarier almam
Illi, quàm studeas, sit tibi cura velim.

HISTORIARVM SERAPHICAE RELIGIONIS

Liber Primus.

DE B. FRANCISCI ORIGINE, STEMMATE, atque eius in quartam progeniem genealogia.

BERNARDONVS Assisias ex honesta (ut ferunt) Moriconum familia, atque optimæ inter ciues conditionis fuit B. FRANC. auus, qui æqui, boniq; seruantissimus ubique existimabatur. Genuit Petrum, qui ex domina Pica eius coniuge sibi legitimè, atque perpetuo fœdere coniuncta, suscepit Angelum, & Beatum FRANCISCVM: Angelus duos habuit filios, Picardum, qui integer, & sine turpitudinis nota, perpetua castimonia usus est, & Ioãnem, qui & ipse habuit filium, cui Ciccolum nomen imposuit, ex quo complures orti sunt filij; Franciscucius, Petrucius, Bernardus, & Angelus, qui simul, ac iuuenes esse cœperunt suis probatissimis moribus, & uitæ integritate patrem magna affecerunt uoluptate. Nam Franciscucius susce pto B. FRANC. habitu uestigijs eius firmè inhærens, in Religione eius plurimum profecit, & in loco S. Damiani Assisij, ubi Guardianus erat, sanctè uixit. Angelus eodem habitu, & religione, de disciplinis omnibus, ac literis benemeritus, lector Parisijs effectus, magnam sui nominis gloriam adeptus est. Ex eodem Cicculo ortæ sunt duæ filiæ, Franciscina in matrimonium collocata, & Clara innupta, quæ in Monasterio S. Angeli Pantij propè Assisium, ubi præfecta erat contemplationi uacans, & Deo seruiens, religiosam uitam duxit. Hinc tabidæ luis colluuione, quæ ciuitatem Assisij lethaliter inuaserat, defecit B. FRANC. genealogia. Erant autem insignia paternæ domus B. P. FRANCISCI tres Ansetes, ut subiecta figura indicat. Neque id quidem fortuitò (ut existimo) aut hominum iudicio, & uoluntate factum est, sed Dei potius consilio, cuius nutu cuncta disponuntur. Vnde per anserem pictum quidam custodiam interpretantur, anseri enim uigil est cura, & ad ea sentienda, quæ latent, facilè excitatur, & minimo quoque strepitu expergiscitur, nocturnas excubias celebrat, & uigilias suo clangore testatur, alis, & sibilo pro pullis decertat, dolet si perdit socium. Nullum animal (quod scio) tam hominem olfacit, quàm anser, cuius insidias præsentit. Vnde apud Romanos in Capitolio publicè alebantur, quod, custodibus omnibus sopitis, Romanos ad defensionem arcis excitassent, & urbem ipsam sedem, ac domicilium imperij à Gallorum ui seruauissent. Hæc itaque auis, quæ clangore grauiter obstrepenti ferè semper clangit, ut etiam inter pascendum silere nequeat, undisq; mirificè delectatur, diuinum quoddam in B. FRANC. prætendebat, exemploq; fuit humano generi, quòd futurus esset peruigil, attentus, & deuotus. Nam cum Fredericus Secundus Siciliæ Rex Ecclesiæ Romanæ, & eius Vicarij hostis ferus, & immanis frequentes admodum, & fortitudine præstantes Sartacenorum copias secum adduceret, cœpissetq; templis, aris, & religiosis omnibus uim inferre, eo tempore B. FRANC. ut Dei nuntius, ab alto subsidio missus est, qui assumpto Crucis uexillo, ita nequissimi, & improbissimi hostis robur elidit, ut doctrinæ, & uitę exemplo omnes ad Christi sectanda uestigia induceret: cuius uerba erant quasi sagittę potentes de arcu diuinę sapientiæ emissæ. Nam Fredericus crudelis patricida, qui unà cum uxore sua in Basilica Apo

Petrus Bernardonus, & Pica parentes B. Franc.

Ob pestem, quę ciuitatem Assisij lethaliter inuaserat, defecit B. Francisci Genealogia. Insignia domus B. Francisci.

Aegyptij per anserem, qui lapillum rostro apprehenderit, silentium & custodiam significabant. Vid. Pieriũ lib. 24. Hierogly.

Fredericus II. immanis Ecclesię Catholicæ oppugnator.

Verba D. Francisci ignita, quæ ad rem conferebant.

Vid. Bap. Fulgosum lib. 5. fuit Fredericus filius Henrici VI. Siciliæ Regis, q regna à Celestino Tertio Pōtif. Max. assecutus fuerat: deinde imperij diademate insignis factus, quē amāter dilexit Innocētius Tertius, & tanquam filium aluit post obitum patris, qui eum reliquerat sub tutela Romanę Ecclesię. post Innocētium Honorius Tertius Romani Imperij titulo decorauit, sed ipse tantorum beneficiorum immemor omnium temporum hostes crudelitatis acerbitate superauit.

Fredericus in discrimen adductus.

B. Franciscus, & B. Clara Frederici insultationib. intrepidè obstant.

stolorum principis Romæ coronatus fuerat ab Honorio Tertiò Pont. Max. missus ad recuperandam terram sanctam, non solum id assecutus fuit, sed etiam terras Ecclesiæ Romanæ, hospitale, templumq́; Hierosolymitanum tyrannide occupauit, & contra Summum Pont. Romanum desæuijt. Vnde scripsit ad Innocentium Pont. Max. hæc carmina.

Fata volunt, stellæq́; docent, auiumq́; volatus,
Quòd Fredericus ego malleus orbis ero.

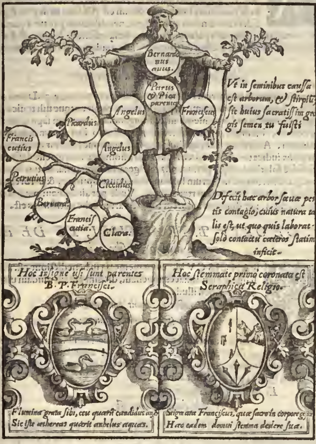
Cui Pontifex uerba retorquens, sapientissimè respondit.

Fata volunt, scriptura docet, peccata loquuntur,
Quòd tibi vita breuis, pœna perennis erit.

Ita sanè euenit, quia Fredericus in discrimen adductus, ab Honorio, qui eū coronauerat, depositus, & corona priuatus fuit, atque à Gregorio VIIII. Pont. Max. anathemate percussus. Verùm ille contempta Summi Pont. auctoritate, Sulthano potentissimo Turcarum Imperatori, & Sarracenis adhæsit. sed paullò post priuatæ suæ temeritatis pœnas dedit, siquidem à Manfredo filio suo naturali ceruicali gutturi eius apposito, morte præreptus, absque sacramentis Ecclesiæ contumax è uita decessit. Aduersus hunc acerrimum Christianæ fidei hostem, cuius exercitus ciuitatem Assisij insidijs circumuaserat, se opposuit B. FRANC. & ueluti anser alis, & sibilo pugnans, patriam suam à Barbarorum ui seruauit. Beatus anser, qui cœlestibus undis mirificè oblectatus, hostium insidias, & insultationes præcauens, suis ueluti excubijs ciues suos defendit, & cunctis uiam muniuit ad beatam uitam promerendam.

ARBOR

ARBOR CONSANGVINITATIS B. FRANCISCI in quartam progeniem.

Stipite FRANCISCI antiquo est bona reddita proles;
Namque bonos fructus fert bona planta suos.
Sed tantum hæc proles quartum genus attigit ipsum;
Nam nulli parcens abstulit atra lues.

DE PATRIA B. PATRIS FRANCISCI.

Assisii datur Conrado Duci.

Assisium unde.

ASSISIVM in Vmbria nobilissima Italię plaga in Ducatu Spoletano, quod olim datum ab Henrico. V. Conrado Duci cum Ducatu, & receptum ab Innocentio III. Pont. Max. fuit natale solum B. FRANCISCI. Porrò Assisium Millesij populi suo patrio dicendi genere felici quodam auspicio Deam Pallade nominare uoluerunt. Situm est Assisium in decliui Apennini colle, qui solis calore nimis non læditur, nec diluuium patitur aquarum, ibi cœli salubritas, nec aeris spiritus ulla paludum graui nebula inficitur, & quia assidet extremis radicibus montis subasij, ideo dictum Asisium. Vnde quidam carmine cecinit, quia (ait)

Radicibus assidet imis,

Asisium prisci latio sermone vocarunt.

Psal. 83.

Bruno Episc. Herbipolensis.

Felix patria, quæ tantum uirum feliciter progenuit, qui pietate erga Deum, quem summope re colebat, bonitateq; in proximum, paupertatem elegit, atque uili tunica, & cilicio ad nudas carnes contectus ad reprimendum, & frangendum impetum sagittarum Sathanæ, splendidas domos contempsit, malens abiectus esse in domo Dei, quàm habitare in tabernaculis peccatorum. Abiectum dico, qui humana existimatione habetur extremus, sed apud Deum honorabilis iudicatur, qui propter Deum intra homines uidetur esse despectus. Christus.n. fuit ei dulce solatium, atque periucunda refrigeratio, substantia, motus, lumen, sensus, & uita. Qui insigni asperitate uitæ, rerum humanarum contemptione, & uerbi diuini prædicatione hominum in se ora, oculosq; uertere cœpit. Vnde per altissimam paupertatem, per meditationem crucis, per diuinum amorem toto terrarum orbe notissimus est.

DE ORTV B. FRANCISCI, ET DE EIVS *nomine diuino consilio ei imposito.*

Vnde Francisco nomen.

FRANCISCVM, cuius memoria in benedictione est, à Francis, quos Itali liberos seu audaces appellant, dictum putant quidam uiri eruditi, Vnde extat carmen illud.

Et si Parisios dixerunt nomine Franci,

Quod sonat audaces:

Nam eo nato, cum pater eius rediret ex Gallia, ubi lucri caussa mercaturam exercebat, diuino quodam numine illustratus, FRANCISCVM appellauit, tanquam fidei Christianæ clypeum, & charitatis specimen. Salua sis Gallia, in qua tanta ex sancti huius nomine enituit dignitas, quanta potest esse maxima.

Et tu quoque Gallia nomen,

Vnde datum puero est,

Minores dicti Fràcigeni, & quare.

A quo postea FRANCIGENI dicti sunt, tanquam adoptionis filij, perinde ac quadam nominis hæreditate inter se omnes uno generis nomine deuincti, & colligati. Primum igitur Ioannes uocatus à matre, sed FRANCISCI à patre nomen obtinuit, uim tamen materni nominis non amisit. Vnde

Franciscus Hispellas in Franc.

Genetrix ortum; quem nomine primum

Dixit Ioannem, sed mox cunabula linquens,

Maternum amisit, Gallaq; à gente petitum

Patre iubente nouum nostro, sed numine agente

Accepit nomen.

Nomen quod unicuique personę attribuitur, uel ab euentu, uel à consilio suo proprio & certo uocabulo imponitur.

Neque uerò huic ita nomen partum esse mirum uideri debet. Nam priscis temporibus compluribus summis uiris non ab ijs rebus, quarum effectus præsens iam adesset, aut præterijsset, sed ab ijs, quæ secuturæ erant, nomina diuino consilio posita sunt. Abraham enim, quæ uox patrem multitudinis significat, à sobolis copia, quæ ab eo edenda erat, Deus uocitari iussit. Dauid, quod uerbum manu fortem sonat, à fortitudine, qua postea uigens, & corpore, & animo floruit, nominatum esse traditur. Salomon, quo uerbo pacificus designatur, à pace, quam

tutam

tutam tranquillamq; acturus erat, appellatus eſt. Ita FRANCISCO diuino quodam nutu nomen impoſitum eſt. Qui uiuens ſic rebus mirificè geſtis nobilitatus eſt, ut interdum non ad neceſsitatem, ſed ad iucunditatem præſens Dei auxilium ei oblatum uideretur; cuius de laudibus ſic omnium eſt fama conſentiens, ut non ſit dubitandi locus. qui mortuus itidem miraculorum magnitudine floruit.

DE STATVRA ET PHYSIOGNOMIA EIVS.

B. FRANCISCVS ſtaturæ fuit mediocris paruitati uicinioris, ignauiæ expers, fuit ei caput mediocre, atque rotundum, capilli fuſci, frons plana, & parua, ſupercilia recta, oculi mediocres, nigri, & ſimplices, naſus æqualis, ſubtilis, & rectus, nares mediocres, os paruum, labia colorata, atque ſubtilia, dentes coniuncti, æquales, & albi, lingua placabilis, ignea, & acuta, flatus eius fragrantiam redolens, uox uehemens, & clara, atque ſonora, uerba non inania, nec riſu digna, ſed uirtute Spiritus ſancti plena, medullitus penetrantia: tantus enim erat charitatis feruor, qui in corde, & medullis eius inſederat, ut in uehementem ſtupo rem audientes conuerteret. Mentum à gula eminens erat acutum, & carne plenum, barba nigra, pilis non plene reſperſa, facies ſqualida, indecora, & protenſa, utcunque oblonga, benigna, hilaris, iucunda ac liberalis, aures erectæ, ſed paruæ, collum ſubtile, humeri recti, brachia parua, manus tenues ſed largæ, digiti longi, & teretes, ungues producti, pectus plenum, caro paucisſima, ac lenis, genua macra, crura ſubtilia, breues pedes, cibo, & potu parcè utens, ſomni breuisſimi. Fuit ei ueſtis ſimplex, & rugoſa in cunctis manſuetudinem præſeferens, ut mores animi ex corpore, uultu, atque habitu facilè concipi poſſent. De quo D. Bonauent. refert quod uidebatur intuentibus homo alterius ſeculi, quippe qui mente ac facie in cœlum defixa omnes ſurſum trahere conaretur. Fuit quoque dulcisſimi nominis IESV tanta perfuſus dulcedine, ut cum nominare illud contingeret, labia (præ amoris dulcedine) lingere uideretur. Proinde una uoce, & animo Chriſti paſſionem gemens, præ nimio lachrymarum defluxu luce ereptus, omnino uiſus ſit. Nimirum hoc illud eſt, quod effigies corporea Protoſigniferi Crucis famulo Dei expreſſa perpetuò hæſit.

Charitatis feruor in B. Franciſco.

Veſtis qua utebatur B. Franciſcus. D. Bonauentura in legenda B. Franc.

VERBA THOMAE SPALATENSIS CIVIS, & Archidiaconi Eccleſiæ Cathedralis Epetij ſiue Spalati de B. Franciſco.

EGO Thomas Ciuis Spalatenſis, & Archidiaconus eiuſdem Ciuitatis Cathedralis Eccleſiæ ann. MCCXX. in die Aſſumptionis Dei genitricis, uidi S. FRANCISCVM prædicantem Bononiæ, in foro ante ſenaculum, ubi tota penè ciuitas conuenerat. Fuit autem exordium ſermonis eius Angeli, homines, dęmones. De his autem ſpiritibus, ita benè, & diſtinctè propoſuit, ut multis litterarum ſcientia præditis, & ornatis uiris, qui adcrant, fieret non modicæ admirationis ſermo hominis idiotæ. Non tamen ipſe modum prædicantis ſeruabat, ſed quaſi concionantis, hoc eſt, dimiſſa fucoſa, & ſpecie ſplendida eloquentia diſciplinæ Euangelicæ plaga ad perpendiculum uerba non componebat. Nam tota eius uis & uerborum eius ſeries in hoc uno uerſabatur ad reſtinguendas hoſtilitates, & ad pacis fœdera reformanda: cuius habitus ſordidus erat, & incultus, perſona contemptibilis, & facies indecora. Sed tantam Deus uerbis illius contulit efficaciam, & orationis nitorem infudit, ut multas nobilium factiones inter ſe acerbisſimo odio ſæuientes, & uniuerſæ Reipub. pernitiem afferentes, ad pacis concordiam & unitatem ſimul deduceret. Erga ipſum uerò tam magna erat hominum pietas, & religio, ut omnes ad eum cateruatim confluerent, & beatum ſe prædicabat, quiſquis poſſet, uel fimbriam ueſtimenti eius attingere. Nam uerbi Dei annunciationi aſsiduè operam nauans, tantum profecit, ut innumeri naufragi peccatores, in uiam iuſtitiæ redeuntes, gregatim uiro ſancto, ceu peritisſimo nautæ adhærentes, à tenebris huius mundi in eius puppi ſecurius ad cœli portum tranſuecti ſunt. O uerè aureum B. FRANCISCI ſeculum, de cuius ſanctitate Alexander quoq; Pont. huius nominis IIII. ait. Inter cæteros temporibus noſtris almus Chriſti confeſſor FRANCISCVS apparuit ſignis, & uirtutibus

Habentur hęc uerba in Cathedrali Eccleſia Spalati manuſcripta.

Verba D. Franciſci in ſacris concionibus non erāt ad perpēdiculum compoſita.

Aureum ſeculum, in quo uixit B. Franciſcus.

uirtutibus gloriosus, qui clarissimis piè uiuendi meritis, & exemplis fœcundauit Ecclesiam, & caligantia præsentis ætatis tempora fulgoris sui lampade collustrauit.

MENSVRA STATVRAE B. FRANCISCI.

HAC linea (ut cernis) tracta, sexdecies in longum producta, quæ est mensura septem palmorum, plus minus, facilè dignoscitur qua statura fuerit Beatus FRANCISCVS.

INDICIVM DE VERA B. FRANC. EFFIGIE.

Abbas Ioachinus uir summa existimatione, excellentis, & propè diuini ingenij de B. Frãcisco, & de eius religione multa prædixit.

MARGARITONVS Aretinus pictor sui æui clarus inter cætera manus & ingenij sui monimenta B. FRANCISCVM, quo cum erat arctissima necessitudine coniunctus, effinxit, cuius tabella Serzanæ in Hetruria, in Ecclesia nomini eius dedicata, hodie quoque conspicitur. Quem multo ante sancti huius exortum Abbas Ioachinus Florensis Calaber, uir sanctitatis eximiæ, & spiritu prophetiæ conspicuus, ut grati animi sui significatione præberet se memorẽ in ęde D. Marci Venetijs egregijs picturæ coloribus graphicę exprimi, & singulari artificio ornari fecit, quæ adhuc uisitur in fornice templi. Quod & Poeta quidam ingeniosus his uersibus expressit:

Atque prius fuerit; quàm mundo exortus in æde,
Quæ Marci titulo nulli toto orbe secunda est,
Extat apud Venetos longis expressus ab annis.

Fuit autem Abbas Ioachinus uir excellentis, ac propè diuini ingenij, qui scripsit Apocalypsim, ubi multa prædixit de Ordine Mendicantium, quorum ueritatem rei declarauit euentus.

Vera Beati FRANCISCI effigies ad viuum expreſſa a' Margaritono Aretino.

Margariton pictor ſic finxit imagine viua;
Aſt animi dotes fingere nemo poteſt.

CONVERSIO AVCTORIS

Ad B. Franciſcum, vt diuinum pręſidium ſuis precibus adſit.

Da bonus auxilium, da me pater æquore vaſto,
Currere iter cœptum, atque audacem remige puppim
Allabi dextro, & portu ſe condere amato.
Aſpice nos, felixq; veni, & rege numine fauſto.
Da patris æterni ſapientia, ſumme magiſter
Ingenij curſum facilem: da mentis acumen
Exactum: citharam continge, & ſuggere verba.
Augeat exiguas nobis tua gratia vires.

DE SANCTA EIVS CONVERSIONE ad Christum.

FRANCISCVM uirum diuinum totius Euangelicæ perfectionis exemplar, quem patientia, modestia, continentia ueritatis clypeo munitum, ita super hominum conditionem euexit Deus, atq; adeò extulit, ut Assisiatem FRANCISCVM iam fermè uniuersus decantarit orbis, eiusq; familia extenderit palmites usque ad extremum terræ. Creuit quidem in eo pietas cum pari religione coniuncta. Fuit enim rigidus in se, ac nihil ex inchoatę uitæ formula sibi remittens. Nam proposuit sibi in animo, non solum à peccato, sed ab omni specie, & occasione mali abstinere, siquidem.

Vota, & meliora sub imo
Pectore versabat tacitus.

Vincentius Bel. in Speculo hist. lib. 3 cap. 97.

Primò itaque paterno instituto negotiator humanus, & mercaturæ apprimè deditus fuit, qui cum popularis esset mercator (malo suggerente spiritu) quod ut quisque animo ambitioso, & gloriæ cupido est, ita ad committenda facinora facilè impellatur, habuit aliquando in animo fieri miles, & propter hanc caussam militaria arma sibi parauerat, ut Gentili, de regno Apuliæ strenuo militum Duci adhæreret, à quo sperabat militiæ decus obtinere, quare Spoleti anxius expectabat, donec in Apuliam pergendi tempus ueniret. Immunda enim cogitatio, (ut magnus Gregor. ait) non inquinat mentem, cum pulsat, sed cum per delectationem superat. At diuina ope, cuius prouidentia in sui dispositione non fallitur, sopori deditus uisitatur à Christo, qui de mente errorem abijciens FRANCISCVM instruxit. Qui inde humanæ fragilitatis memor, à publico negociationis tumultu sesubtrahens, ditissimæ paupertatis emulator ardentissimus, uelut prudens negociator, qui cœlesti imbutus amore, & paupertatis studio incensus, margaritam inuentam cogitabat, uenditis omnibus, comparare, & proinde diuino amore perustus dominam paupertatem sibi in sponsam eligens, extrema quoque pericula excelso animo tulit. Christum (peccatorum depulsa caligine) opere, & uerbo pariter in omni uita secutus, unde bona sua in alendos pauperes erogauit, ut expeditius pietatis exercitationi uacaret; quamuis in paupertate non consistat essentialis perfectio hominis, est tamē instrumentum efficax ad perfectionem assequendam. Hæc fuit in eo disciplina, quæ est mater religiosi, & sanctitatis exemplar. Et cum mens illius sibi Deum uellet tantum proponere, nec aliud quàm Deum uellet colere, & uenerari, nec ulla ratione posset à recto deflecti, coram præsule Assisij in hæc uerba paternis bonis, quæ ad eum iure hæreditario ueniebant, cedere coactus est. Felix paupertas, quæ unius ductu tantum profecit, ut in hac uita, qua uiuimus, penè plures sint, qui eam sponte colant, quàm diuitias mirentur.

B. Franciscus primò mercaturæ deditus.

D. Gregorius.

Franciscus uisitatur à Christo.

D. Bon. de disciplina Nouitiorum.

Ioannes Cassianus coll. 1.

NVDAT SE CORAM EPISCOPO ASSISII, & paternæ abnuit hæreditati.

Nulla mora est in me, nihil est quod dicta retractem,
Cedo bonis, ac sperno libens, modo cuncta relinquo
Prædia, rura, domos, fundos, lucra, fœnora merces.
Imò agè dum uestes (nec erunt dispendia tanti
Hac mihi, quin ausim coram me prodere nudum)
Sic orans torto vestem diffibulat auro,
Denudatq; artus, sternitq; ante ora parentis
Purpuream increpitans clamydem, nudusq; refulsit
Semiacinctus abit liber, semotus ab omni
Terreno affectu, patria mox solus ab urbe.
Egreditur magno, se totum dedere Christi
Seruitio cupiens, hominum consortia uitat.

B. Franciscus nudatur, verberat, contemnitur, & gaudet, quòd dignus habitus sit pro nomine IESV contumeliam pati. mox uirtutum operatione, uitæque sanctitate tantum profecit, ut & terram sui fama repleret, & gaudio cœlum.

B. ergo

B. ergo FRANCISCVS diuitias abhorruit, delitias euitauit, frænum sensibus posuit, uestimentis pauperrimis, & uilibus usus fuit, carnem nouis abstinentiæ modis coercuit, & quę ad carnem, & sensum attinent, ignorauit, de se nihil præsumens, utpotè qui audierat à Crucifixo. FRANCISCE amára pro dulcibus sume, & te ipsum contemne, si me uis agnoscere. Et ita sanè accidit, quia uera humilitas est, qua quisq; sibi uerissima sui cognitione uilescit. O uirum immortalibus laudibus celebrandum, qui diuitias, potentiam, honores, & multa huiusmodi, quæ non tam in consilijs nostris, quàm in fortunæ temeritate posita sunt, contempsit. O spectaculum memoratu dignum, cum in conspectum Episcopi ductus nudauit se, & paternæ cessit hæreditati.

B. Anton. lib. 3. Histor. tit. 24. cap. 1. §. 1.

DE TVNICA, ET DE CAPVTIO QVADRATO, *quo usus est Beatus FRANCISCVS.*

Bernardinus de Bustis par. 2. Sermonum, serm. 27.

TVNICA B. FRANCISCI fuit pallentis, & cinerei coloris, qualem fuisse tunicam inconsutilem Christi quidam affirmant. Fuit quoque cruciformis, cuius longitudo terram non attingebat, latitudo uerò manicarum ad extremos digitorum articulos perueniebat. Fuit ei uestis unica, atque abiecta, & ad pedes defluens. Nec turpe ducebat eam ferre, quanquam ei principes conueniendi forent. Hac utebatur siue uis frigoris & hyems instaret, siue ardor æstatis. Caputium quoque quadratum detulit, tantæ quidem longitudinis, quòd faciem operiret, qualem habitum deferre consueuerunt agrestes homines illius regionis, de quo quidam Vates aptè admodum, & eleganter cecinit carmine,

FRANCISCVS verò donum lætabile agrestis
Accipit, & forma: quam primùm insignit amata,
Texta crucis consuta de hinc simul aptat habenda
Tegmina dura sibi.

Vnde mensura sui habitus, latitudinem, longitudinem, qualitatem, despectionem, & colorem uerbo simul, & exemplo docuit, sicut socij eius ab eo accepisse testabantur, quibus persæpe dicebat.

Præterea mollis pretiosa licentia vestis
Sit procul.

Ordo, & habitus S. Francisci in tanta rerum terrenarum abdicatione fundatus est, ut seraphicis meritis coruscantes uestigia Christi perfectius imitemur, laqueos auaritiæ liberius declinem⁹, & altioris meriti gloriam per uarias uirtutes perquiramus.

Vaticinium B. Francisci, quòd disciplina Ordinis remitteretur.

Tantæ latitudinis erat uestis, quòd subcincta absq; omni collectione supra cingulum terram non tangeret, longitudo uerò manicarum non excedebat (ut diximus) extremos digitorum articulos, unde totus habitus formam crucis insigni quodam mysterio repræsentabat, & omnis mundanæ gloriæ, & ornatus contemptum, alta quadam despectione ostendebat, ut esset dumtaxat nuditatis operimentum, necessitatis fomentum, ueræ humilitatis indicium, & improperij crucis Christi IESV, quę semper fixa erat in animo singulare contra hostes remediū. Nam uir sanctus, uirtute indutus ex alto plus interius, quàm exterius igne calebat; & proinde eligens sanctam paupertatem pro sua domina, pro suis delitijs, & diuitijs execrabatur multitudinem, & molliciem tunicarum; atque etiam tunicam suam aliquando sacco consuens aspero, eos insigni hoc exemplo redarguebat, quos humanis delitijs nimium intentos paulatim declinare conspiciebat. Vnde spiritu prophetico plenus dicebat: Relaxabitur rigor, & dominabitur tepor, sicut (nostris exigentibus meritis) rei declarauit euentus. Vtinam audiuissent fratres tanti patris imitatores uerba illa, quæ per uniuersum orbem insonuerunt.

I, procul æs (inquit) procul i, modò noxia pestis,
Nulla tui spes, nullus amor, fiducia nulla
Me tenuit.

Fatentur F. Leo, Bernardus, Egidius, & Masseus socij B. FRANCISCI formam habitus accepisse à B. Patre FRANC. quo & ipsi utebantur, ut plerisque in locis hodie quoque tam perspicuè cernitur, ut negari non possit.

IMPRO-

IMPROBATVR EORVM SENTENTIA, QVI *dicunt B. FRANCISCVM sub Regula D. Augustini à principio Eremitam vixisse.*

FERVNT quidam B.FRANC. à principio sub Instituto B.Augustini duram vitam duxisse, atq; biennio detulisse habitum Eremiticum, calceatum, zonaq; scortea cinctum aliquandiu conspectum esse, vsumq; fuisse F. Ioanne Bono Mantuano præceptore, & duce, ex Ordine Eremitarum D. Augustini. Inde reputans animo Dominum iussisse sanctissimis Apostolis, ne binas tunicas, neve sacculum haberent, tunicam induit vnam natiui velleris, funiculoq. præcinxit, ac vt demum anachoritam se præberet in Apenini iugum aduolauit, quem locum hodie Auernam dicunt. Hoc dictum quàm incõsultum sit, ex ipsius B.FRANC. verbis facilè colligi potest, qui in suo Testamento ait; Nemo ostendebat mihi quid deberem facere, sed ipse Altissimus reuelauit mihi, quòd ego deberem viuere secũdũ formam Euangelij; ibi.n. animi sui sensa sermone depromit, & fatetur ex industria suæ vitæ rudimenta habuisse à Christo, & non à Ioanne Bono. Fatemur quidem habitu eremitico aliquoties indutum, eumq; petentem eleemosynas pro reparatione trium ecclesiarum S. Damiani, S. Petri Apostoli, & S. Mariæ de Angelis, sed non propterea fuit ipse anachorita, vt ipsi temerè opinantur. D. Bonauentura quoq; testatur illum adhuc in humana cõsuetudine versantem à Deo edoctum, & non humanis artibus informatũ. Præterea, cùm se coram Assisinatum Episcopo nudauit, clarũ est, quòd non fuit vsus consilijs Ioannis Boni, etenim si id sua sponte fecisset, & habitum deposuisset, temeritatis arguendus esset. Immò verò dubium est, an ille Ioãnes Bonus fuerit ex instituto B. Aug. quia de hoc quoq; dubitare visus est Iordanes Almannus Eremita Augustinianus prouincialis Saxoniæ, qui gesta suorum fratrum descripsit. Hoc pro certo habemus B. FRANCISCVM biennio Eremitam uixisse, sed non sub alicuius Regulæ instituto, quia mũdo abnegato, eiq; denudato (ut modò dictum est) coram Episcopo Assisij oblatum est palliolum uile cuiusdam rustici Episcopo seruientis, de quo ipse tunicam sibi formauit cum cemento instar crucis, & crucifixi. Visitur hodie crepido in loco Aluernę, ubi ille diuinis rebus intentus Dominicę passionis stigmatibus inustus est: Sicut auis propagationis suæ cupida (natura duce) nidum sibi construit in proceris arboribus, uel in aliqua rupe inaccessibili, ut tutiori loco pullos suos fouere possit. Incępit autem B.P. FRANCISCVS uitam istam an. 1206. Põtif. D. Innoc. III. an. 14. ętatis suę an. 25. vnde an. D. 1209. in lapide isto Minorum Ordo initium sumpsit, & incrementum.

Vincentius Bell. in Speculo Hist. li. 3. cap 98.
Polyd. Virg. de Inuent. rerum. lib. 7. cap. 4.
Iacobus Bergom. in Supplemento.

Vide Ioannem de Bessa Aquitanum in suis Cronicis. Idem habet Thomas Ecceslon Anglicus, qui ab ann. 1224. iussu Gregorij IX. Pont. Max. scripsit quæ acciderunt usq; ad annum 1254.
Idẽ affirmat F. Peregrinus Bon. qui ab initio Ordinis notauit quæ acciderũt ad an. 1305. & qui à Vasco citerioris Hispaniæ idem affirmat, qui descripsit gesta Religionis Franciscanæ ab initio exorientis Religionis ad annum 1373.
Barth. Pisanus parte 2. Conf.

DE CVLTV RELIGIONIS, QVO B. FRANCISCVS *amore Dei flagrans, vinculo pietatis astrictus, cogitauit (Deo inspirante) nouum instituere Ordinem.*

FVIT semper apud omnes nationes non modica religionis existimatio, ut nulla esset Respub. nullum regnum, nullumq; imperium tam barbarũ, in quo aliquod si minus uerę, saltẽ falsę religionis uestigiũ nõ appareret: Apud Assirios, Chaldęos, Thraces, Lacedęmones, Atheniẽses in aliqua religione sibi uiuendum semper existimatum est. quibus non mediocre studium fuit ne dum seruandę, sed etiam amplificandę religionis. Vnde eam qui contemnerent, & npharij, & impij hões, & perditissimi ab oĩbus haberentur. Alexandri milites in templum spoliandi caussa irrumpentes immissa flamma oculis capit. Dionysius Syracusanorum tyrannus ob patris sacrilegia regno spoliatur. Sed quorsum hæc? nonne Lucifer in profundum relegatur? Adam de paradiso eijcitur, reprobatur, & occiditur? Pharao cum suo exercitu vndis submergitur? Nabuc cũ bestijs herbas carpit? Iudas laqueo suspenditur? Hierosolyma diripitur? Synagoga dispergitur, & in reprobum traditur sensum? sic humana consilia castigantur, vbi quis temerè se cęlestibus audeat præferre. Multos quoq; vidit mea ætas in perniciem ductos, qui nephariæ libidini adstricti, religionis cultum neglexerunt. Nihil ergo dignius religione, qua verus Deus colitur, in qua tanquam in virtutum schola tendimus ad charitatis apicem, sine qua diu sustineri non potest claustri tædium, diuturnitas silentij, pondus laboris, asperitas vestis, parsimonia cibi, in quibus religionis onus, & robur omne consistit. O insignem religionis militiam, ò vitam Angelicam, ò desertum Christi. Quam non cura rei familiaris perturbat, non sollicitat accessus hominum, ibi clausura honestatis clypeus viget, ne immanis fera inuadat.

Lactantius Firmianus de falsa relig. cap. 15.
B. Aug de uera Religione.

In rebus humanis nulla uirtus cũ religione conferri potest.

F Guillelmus Parisiensis lib. de moribus fol. 117.
D. Aug. de singularitate clericorum.

uadat. Vrbem damnamus (ait sacer Hieronymus) in sacco & cinere, quia paupertas est mater religionis. ideo B. Aug. ait, quòd lubrica spes est inter fomenta peccatorum qui se sperat saluare, incerta victoria inter hostilia arma pugnare, & impossibilis liberatio flammis circundari, nec ardere. Plurimùm ergo vtilitatis consequuntur, qui sese religioni addicunt. Quamobrem cùm B. FRANC. excelso animo cogitasset Deo inseruire, religioni se totus dedidit, vt huic studio inseruiendi Deo liberius vacaret: sicut alter Ioseph, qui relicto pallio in manu impudicæ mulieris egressus est foras: & ideo latebrosos montes, & singulares recessus perquisiuit. Quis profectò Apostolorũ ita in seipsum sæuit, quàm FRANCISCVS? quis carnis voluptates tanto studio repressit? aut putridi suppullulantes animi affectus tam ardenti pœnarum cauterio inussit? quis seuerius calcauit voluptates, vel corpus atrocius afflixit? quis prauis opinionibus extrusis, rectas tam ardenter inseruit, vt ad veritatis lumen errantes reuocaret? Eius rei fama perlata est, propter quod & Deus exaltauit illum, & donauit illi nomen magnum, quod à tot Franciscanorum, & sibi deditorum hominum myriadibus inuocatum est, vt in nomine eius tot vtriusq; sexus hominum curuentur genua; quamobrem cathedram in cœlo, ex qua Luciferum deiectum scripturæ credimus, B. FRANC. assignatam testantur quidam. Cùm enim vnus ex suis socijs in oratione extra se positus, & quasi mente alienatus vidisset in Cœlo in conspectu diuinæ maiestatis sedem vnam ornatissimè præparatam, & ignorans cuius esset, cupiens autem hoc nosse, audiuit vocem de cœlo dicentem: Sedes ista fuit vnius ex primoribus Angelis, qui de Cœlo deiecti fuerunt, quæ parata est humillimo FRANCISCO, qua priuatus fuit superbus Angelus. Vnde à tam sublimi capite comprehenditur religionis huius mira perfectio, quamuis à priscis illis institutis desciuerit: nam omne, quod non habet esse suum à se, deficiendo deficit in non esse, nisi substentetur ab eo, qui dat ei esse; sic & omnis Ordo, & omnis homo. Hoc autem ortum habet vel ex multitudine, quia multi non possunt tam facilè flecti sicut pauci. Velut magna nauis difficilius gubernatur, quàm parua. B. ergo FRANCISCVS vitæ huius miserias pertæsus, cùm paulò altius mentem erexisset, sciens qđ ibi non est pax, vbi nõ est secura cõsciẽtia. Hac se demum ratione conformem Christo fore arbitratus est, si nouos Apostolos iuxta Apostolorum leges institueret, ad quam plurimi hominum diuino monitu exiguo temporis spatio confluxerunt, partim prodigijs exciti, partim stupendo incremento: vnde explicatis signis magnam post se cateruam trahens è cœlo B. FRANCISCVS prodire conspicitur. Et his præclaris initijs primùm creuit sacer iste Ordo, ac vitæ institutum B. huius verè quidem Seraphici, qui animum supra hominem exercuit, id quod reliqua vitæ series facilè comprobabit. neque tanta magnitudine vel dignitate eius animus, vel ad latum vnguẽ à recto virtutis calle ad arrogantem præsumptionem auerti potuit, velut pietatis & religionis vinculo astrictus, vt in sequentibus clarius apparebit.

Exemplũ Ioseph patriarchæ. Gene. 39.

Fama B. Franc. vbique peruulgata.

Anton. par. 3. Hist. tit. 24. §. 2. Franciscus Marenyus in Sermone de B. Francisco. Ber. de Bustis. Idẽ quoq; affirmat auctor conformitatum.

Animus inuictus B. Francisci.

DE INSTITVTIONE SERAPHICAE RELIG.

B. FRANCISCVS nullius rei magis, quàm humilitatis studiosus, spe humanarum rerum auersa, altè spectabat, qui omnium cupiditatum ardore restincto, ad sedes æternas omnes suas cogitationes intenderat, seq; totum cœlesti sponso addixerat, instituit (Domino inspirante) Regulam in sublimitate altissimæ paupertatis in monte Rainerio, siue columbę, Reatinæ diocœsis, præsentibus ibidem F. Leone, & F. Bonizo Bononiensi: cuius manum in scribendo à Spiritu sancto ductam non est qui neget, quia digitus Dei uiui conscripsit regulam istam, quę fundatur in Christi Euangelio, à quo nihil abhorret, & ideo quæ B. FRANCISCVS dicebat, à virtutis fonte proficiscebantur. Quam offerens fratribus suis dicebat, Magna sunt (fratres) quæ iam diu mente agito, & quę quotidie magis accendor, quia nostris omnibus votis cœleste numen affuit, ex sententia cedere omnia video, vt minimè nobis dubitandum sit, quin ad exitum diu cogitata & optata perducantur: huc tendunt mei labores, & repetita itinera. Præuidit autem B. FRANCISCVS, diuinarum rerum contemplationi intentus, feruorem religionis paulatim defuturum, Vt oculus, qui in corpore velut in specula positus altissimum locum obtinet. Sic B. FRANC. spiritu prophetiæ clarus, Ordinem suum à perfectione vitæ declinare cernebat, & quòd prima semina diuino consilio aliquando reuiuiscent, dicebatq;, Mihi quidem præsagit animus fore, quòd fratres portabunt in syluis habitum, quia palàm deferre erubescent. Instituit itaque Ordinem suum apud sanctam Mariam de Angelis in Ducatu Spoletano, in planitie Assisij. Cuius humanæ pietatis institutum magna suscepit incrementa, nam totum orbem terrarum

Samotheus in suis Cronicis. In monte Rayneriõ siue palumbæ non procul ab urbe Reatina primò cõscripta fuit regula B. Frãcisci.

Legenda antiqua, cap. de pf. humi. Dono prophetię clarũit B. Franc.

B. Franciscus regulam suam cõficit.

bem terrarũ vna hæc impleuit familia. Franciſcus Atracinus Theologicæ ꝓfeſſionis homo teſtatur ſibi difficilè videri, locorum numerum poſſe ab vllo inueniri, tam longè, latèq; propagatus eſt Ordo facer. Scripſit itaque Regulam ann. M C C V I. die verò xvj. Aprilis, in qua leges nobis nimis duras non impoſuit. Quam confirmauit Innocentius III. & poſt ipſum Honorius Tertius ſub nomine Minorum approbauit, ita vt Fratres Minores Sancti FRANCISCI vocarentur. Confirmatio enim Innocentij Tertij, quæ aliquod tempus perdurauit, fuit viuæ vocis oraculo, ſed quia fratres ſine confirmatione errabundi diua gabantur, quaſi nouitatum amatores, ideo Honorius confirmauit, & per literas Apoſtolicas mandauit B. FRANCISCVM, & eius ſocios benignè ſuſcipiendos his verbis.

ADDITIO. Scribunt quidam, & Generalis Sanſon auſus eſt poſt ceri Pio Secundo Pont. Max. expeditionem in Turcas ex Franciſcana familia triginta bellatorũ millia, qui bellica munera nauiter obire poſſent nihil ſacrorũ cultu interpollato. ita creuit Minorũ numerus. Bapt. Fulgoſus lib. 5.

HONORIVS PONT. III.

CVM dilecti filij. F. FRANCISCVS, & ſocij eius de vita, & Religione Minorum Fratrum (abiectis vanitatibus huius mundi) elegerint vitæ viam à Romana Eccleſia meritò approbatam, ac ferendo ſemina verbi Dei (Apoſtolorum exemplo) diuerſas circumeant manſiones. Vniuerſitatem veſtram rogamus, & exhortamur in Domino per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus latores præſentium de prædictorum fratrum collegio exiſtentes, cum ad vos duxerint declinandum, ipſos recipiatis, ſicut catholicos, & fideles, alios, eis ob reuerentiam diuinam, & noſtram exhibentes vos fauorabiles & benignos. Dat. tertio Idus Iunij Pont. noſtri anno tertio.

Approbatio Regulæ S. Franc. per Honorium Tertiũ Pont. Max.

Habetur autentica in ſacro Conuentu Aſſiſij in ſacrario interiori.

ADDITIO.

Perpende, quia Honorius, qui fuit ſtudioſus pauperum amator, ante Regulam datam contulit priuilegium ſub Bulla Ordini Minorum, ut nullus poſt eam iſtam profeſsionem ab Ordine exire præſumat, exeuntem autem nullus audeat retinere. & quod nullus ſub habitu noſtro audeat extra obedientiam diuagari, & contra hoc præſumentes poſſunt fratres cenſuram Eccleſiaſticam exercere. Ob eamq; cauſſam poſitum eſt in Regula. Nullo modo licebit fratribus de iſta Religione exire iuxta mandatum D. Papæ.

DE EXCELLENTIA SERAPHICAE RELIGION.

HAEC SERAPHICA RELIGIO, quæ agrum militantis Eccleſiæ ſanctis operibus, & ſalutaribus exemplis copioſiſſimè fœcundat, & ſapientię ſplendore catholicam illuſtrat Eccleſiam, tantò vberioribus fructibus feracior eſſe conſpicitur, quantò in ipſo ſtatu quietior permanet, ſi tamen omnes pareant, & regulari ſubiaceant diſciplinæ. Nam B. Franc. nouæ Religionis auctor dicere conſueuit. Si quis vna hora ſit obediens, momento non erit ſine fructu, alioquin erit ſicut ſpica ſine grano. Verus obediens eſt ſicut ignis, qui in propria ſphera mouetur circulariter, in materia aliena nutritur, & ſua naturali vi ſemper aſcendit, & in altum flammas emittit. Ita in religione, quaſi in perpetuo certami ne ſemper uiuendum eſt. Alij docent ſcientiam Dei. Alij plebem inſtruunt. Alij feruentiori ſpiritus ardore ſuccenſi non timentes, ſed amantes barbaras nationes, ad illarum conuerſionem pergunt intrepidi, ut ualeant ad arcam Domini plenos afferre manipulos. Quorum ſonus (ut Gregor. XI. Pont. Max. dicebat) exiuit uſq; ad extremum terræ. Ideo Dominus hanc Religionem Seraphicam numero multiplicauit, & meritis multorum uirorum illuſtrium, quorum monimenta uſq; adeò clara ſunt, ut mea commemoratione nequaquam indigeat. Felix Religio tanto ſub auſpice tuta, ornata, amplificata, quã uelle laudibus efferre, nil aliud eſt, quàm lucem ipſam facibus adiuuare. In qua poſtea tot uiri dignitatibus decorati emanarunt, qui ſe Chriſto dicauerunt, quorum ſaluti conſulendum erat, eorumq; meritis cumulatis tam longè, latèq; propagata eſt. Repetat quiſpiam exigua nobiliſsimæ huius Franciſcanæ Religionis initia, & immenſum cõſpiciat incrementum, acceptumq; ferat diuinæ clementiæ, quòd tantum beneficium in nobis collocauerit. unde impietas, diſcordiæ, diſſenſiones, & temerariæ ac turbulentæ calamitates ſopiantur. Videbatur quoq; memoria paſsionis Chriſti IESV extincta in mentibus hominum, Eccleſiaq; Dei ſeua tempeſtate & fluctibus iactabatur, ideo uoluit Dominus excitari, & incaleſcere hanc recordationem per impreſſionem manifeſtam cicatricum in corpore B. FRANCISCI, ut ſicut Chriſtus oſtendit latus, & uulnera ante patrem; ſic B. FRANCISCVS per ſacra ſtigmata inducit Deum ad naturalem ſuam clementiam erga peccatores.

Illuſtre dictum B. Franciſci de obedientiæ obſeruatione.

QVOD INTENTIO SPIRITVS SANCTI fuit instituere Seraphicam Religionem.

Quod regula B. Francisci fuerit data à Spiritu sancto. hæc habet Nicolaus Papa III. in cap. exijt de uerb. sig. & Iulius II. Pont. Max. in suo Breui Apos. quod emisit super facultatē protectoris Ordinis.

HABVIT vna quæquè ætas magnum aliquid, & memorabile, ea enim erat quondam ægritudinis grauitas, vt præcellenti medico indigeret. Quamobrem in omni ætate fuerunt viri insignes, qui in montana, & syluestria loca se abdidisse feruntur à communi hominum cætu se subducentes, in crypis, & saltibus cœnobia instituerunt, antra præ Vrbibus, & Oppidis coluerunt. Ad quos deinde, & populi, & principes, integræq; ciuitates, perinde ac ad aluearia apes confluxere. Nam velut sanctarum vitium palmites, arborum rami, oleæ, palmæ, ac cedri hanc Domini vineam longè, lateq; propagarunt. Porrò cum sopita esset fides, atque plurimi deturbati, non defuit nobis diuina prouidentia; suscitauit enim viros sanctos omni prudentia, & sanctitate conspicuos: atque in primis Beatum FRANCISCVM, splendidissimum illud sydus produxit in lucem, quo tenebræ discuterentur, quibus tam nimium genus humanum cæcutiebat, nec in viam salutis restitui poterat vnquam, nisi insigni quadam ope cœlitus emissa. Quare hunc virum edidit, quem nullus labor, nulla tristem lassitudo reddebat, immò verò.

Durus ad arma ferox, & formidabilis orco.

Cuius splendore plurimorum mentes ex errorum barathro, ac densissimis tenebris ad veræ cognitionis lumen accessuræ essent, qui Ecclesiam Christi iam planè minantem ruinam, veluti subiectis humeris sustentaret, uitam innouaret Euangelicam, & noua præcepta conderet, tanquam nouus homo, præcipuus Apostolorum Christi fidus imitator, & athleta efficax in verbo, zeloq; animarum perferuidus, præclarus virtutibus, & signis totus celebris, deuotus, & anhelus. Vnde diuinitus factum est, vt animo, & carni eius impressa fuerint sacra stigmata, veluti appensa sigilla, quibus carnis oblectamenta vinceret, & signis Christi obsignatus, inter mortales cœlestem vitam ducens, labentem Reipub. Christianæ statum confirmaret, & comminatum ignem ira Dei vltròquè suspensa retineret, quod (Domino reuelante) significatum est B. FRANCISCO, qui cum semel oraret in loco Sanctæ Mariæ de Angelis, occurrit ei spectrum oculis eius sese offerens, instar statuæ Nabucdonosor Regis, cui erat caput aureum, & facies pulcherrima, pectus, & brachia argentea, venter, & femora ænea, tibiæ ferreæ, pedes ferrei, & fictiles induta sacco, quæ erubescentia quadam perfundi videbatur. Cuius ineffabilem pulchritudinem, & formam ab admirante B. FRANCISCO vox quædam audita est in hæc verba, quæ admirationi fuerunt. Desine (ait) mirari FRANCISCE: hoc portento commoneris de his, quæ futura sunt, & quæ tuo Ordini aduenient. Caput aureum est initium Ordinis, positum in perfectionis Euangelicæ apice. Beatus erit, qui primos lapides imitari poterit. Pectus, & brachia argentea est Ordo secundus, qui defendet Ecclesiam Dei ab oppugnatoribus, sed insurgent quidam, qui erunt tanquam cymbala sonantia verba cœlestia, secularibus tamen desiderijs inhiantes, beati erunt, qui admonita aurei capitis reuerebuntur, quia tanquam in fornace probauit eos Dominus. Ad extremum verò surgent pedes ferrei, & fictiles, vt quisque sibi caueat, ne pedem ponat in lubrico, & oculis tenebras offundat. Hæc omnia acciderunt, si rectè perpendantur, ita vt dolendi locus insigni pudoris argumento nobis relictus sit, vt potè, quia pedes fictiles admirandæ huius statuæ remanserint.

Vid. Ab. Ioachinū in expositiõe Hieremię prophetæ, i prologo super illud: Verba Hieremię filij Helchiæ, & eodē cap. super illud: Noli dicere, qa puer ego sum, & super illud: Ollā succensam ego uideo. & in lib. Cõc, multa dicit de Ordin. B. Franc.

APPENDIX.

LICET hoc loco apponere quanta diligentia, qualiq; circunspectione quatuor Religionis prærogatiuæ, ab Angelo reuelatæ fuerint B. FRANCISCO, cuius de laudibus sic omnium erat fama consentiens, vt nullus pietate, humilitate, & officio sanctior esset. Primùm quidem, quòd eius institutum vsque ad diem iudicij non erit defuturum. Quòd nullus temerè insequens, vel oppugnans Ordinem diu inter homines aget.

aget. Rurſus licentior, & contumelioſè viuens in ordine, miſerias ſuſtinebit. Poſtremò qui Ordinem pluris facit, & dilectione fouet, confouebitur à Deo, & ab eo (quantumuis peccator) miſericordiam conſequetur. Narrabat quoque Gregorius Nonus Pont. Max. ſe audiuiſſe à B. FRANC. quo familiariter vtebatur, nullum in Ordine poſſe malè mori, & quiſquis Ordinem ſuum perſequeretur, graui pœna à Deo mulctandus eſſet. Vnde leguntur illi verſus malè tornati.

Ex Chron. antiquiorib. habetur

Nullus ibi frater, cui ſit peruerſa voluntas
Stare diu poterit, vix Ordinis hoſtibus annos
Viuere dimidios.

CVM TOT SANCTI ORDINES APPROBATI eſſent in Eccleſia Dei, cur B. FRANCISCVS nouam Regulam inſtituere voluit.

QVI conſilij magnitudine, & prudentiæ gloria cæteris præſtare ſtudent, primum optimum, & præclarum aliquem finem, quo rationes ſuas referant, ſibi conſtituunt, deinde ea, quæ, quò intêdunt, ferant & deducant, indagare ſolent. Cum igitur B. pater FRANC. totus Dei zelo plenus triplici flagraret deſiderio, primum quidem ſe totum ad Chriſtum conuertit, in quo vno imitando omne conſilium, & operam collocauit, cui adhærere aſſidua contemplatione animo ſuo inſederat: nouit enim impoſsibile fore, vt quis præſentibus voluptatibus perfruatur, & æternis delitijs potiatur. Deinde vt multos poſſet Deo lucrari, & ſaluare animas, pro quibus Chriſtus voluit crucifigi, & mori. poſtremò vt ipſe regulam conderet ſacro Euangelio magis conformem, quæ ad æternas ſedes ducit, quæ eſt via protrita, & expeditiſsima, vt depoſito corporis obſequio, & indulgẽtia, & ſublata in humeros cruce Chriſtum ſequamur. Hæc via, quò anguſtior, & arctior eſt, eò tutior ſemper habita eſt ad conſequendam futuram gloriam nobis profutura. Et quia hæc tria ſimul in nullo ordine inuenit: nam cęnobitæ in ſtudio virtutum Chriſti veſtigia imitantur, Eremitæ diuinæ contemplationi frequentius vacant, clerici rectores plebium, animarum curam habentes, lucro animarum intenti, animas Chriſto lucrari ſatagunt. At FRANCISCVS his virtutibus inſtructus velut alter Noe arcam fabricauit in tres manſiones diſtinctam, Fratrum, Monialium, ac Pœnitentum tertij Ordinis, vt præſeruaret à diluuio vitiorum habitantes in ea. Tres. n. inſtituit Ordines, alterum perfectiorem, qui contemplationi vacaret, & vitæ actiuæ intenderet, ob prædicationem diuini verbi; Secundum Monialium, vt ſoli contemplationi incumberet per exercitium orationum; Tertium Pœnitentũ, vt arti factiuæ inſeruiret, cuius opus tranſit ad extra. Hic ergo pauperum Patriarcha nouã confecit regulam, quæ in profeſſione Euangelicorum conſiliorum obedientiæ, videlicet, & caſtitatis, & altiſsimæ paupertatis, vt libertatem ſpiritus retinens, contẽplationis ſupernæ apprehenderet puritatem: ob eamq; cauſſam diuino conſilio factum eſt, vt Minorum Ordo poſitus ſit in Eccleſia Dei ad ædificationem fidelium, vt ipſi erudiantur, & fides, quæ eſt tutiſsimum contra prauitatem hæreticam fundamentum, muniatur. Quare neceſſe eſt, & vitæ exemplo, & doctrinæ eruditione proficere, ne coram cęco offendiculum ponere videamur. Sed hæc religio, quæ vitæ & morum ſanctitate anteire ſolebat, nunc labefactata, conuulſa, & innumeris grauata languoribus, proſtrata iacet; quia paulatim à perfectione decidit. Et qui modica ſpernit, vt ſenſim corruat, neceſſe eſt. parua enim ſciſſura, magnæ nauis vt plurimum fit iactura. quia ergo in religione ſunt quædam parua exercitia, quæ & ſi paruipendantur, ſunt tamen religionis cuſtodia. Et vbi ſepes non eſt, diripietur poſſeſsio. quamuis itaque parui illa videantur momenti, ſunt tamen in virga diſciplinæ continenda, quę eſt religionis magiſtra. ob id B. FRANCISCVS pręcipiebat fratribus, vt penes ſe haberent regulam, quæ eſt liber vitæ, & medulla Euangelij. Ite (dicebat) & annunciate hominibus pacem, prædicate pœnitentiam in remiſsionem peccatorum, eſtote in tribulationibus patientes, in orationibus vigiles, in laboribus ſtrenui, in ſermonibus modeſti, in moribus graues, in beneficijs grati; quia pro his omnibus regnum vobis præparatur ęternum.

D. Bona. in libello Quæſtionum ſup Regulam.

Qua rõne B. Franciſcus confecit ordinem, qui eſt magis expreſsiuus uitæ Chriſti, & Apoſtolorum.

Eccl. 19.

Ibidem.

Regula B. Franciſci Euangelij medulla dicitur, ut charitatis feruor i venis, medulliſq; inſideat.

B. FRANCISCVS FRATRES SVOS VOCARI voluit Minores.

B. FRANCISCVS totus ardens pergrato sermone se omnibus affabilem præbebat, & quanta poterat beneficia in omnes conferebat, & vi quadam corda hominum accendebat: fuitq; cæteris singulare exemplum ad incendendos ad diuinum cultum animos. Hæc boni exempli ratio, cum ab alijs tum ab Apostolo tanti facta est, vt illius Epistolæ ijs ipsis vocibus plenæ, ac refertæ sint, quibus alios inflexibili constantia hortabatur, vt bonorum operum, & humilitatis exemplum se præberent, sicut ipse omnis vani affectus expers, id quod omnis eius vita facilè demonstrat. Etenim eorum, qui rerum publicarum gubernacula tractant, dicta, & facta tanquam exempla clara, atque illustria ad imitandum cæteris proposita sunt, quæ dum alij intentis animorum oculis contemplantur, consilia mente concipiunt, & re ipsa exequuntur, quod in primis illis patribus, tanquam præclaris seminibus, conspicimus, qui terrena omnia abijciebant, vt diuinis vacarent. non enim potest ad contemplandum Deum mens esse libera, quæ desiderijs huius mundi inhiat. Cum ergo illustre passim factum esset, & celebre sancti viri nomen, & sanctitas: atque ordinem iamiam sanctissimis decretis, & institutis muniuisset, indeq; iactis machinæ huius solidis fundamentis, firmataq; iamdudum Regula, & præscripta viuendi ratione fratres suos Minores vocari præcipit, ne superbiæ flatu intumescerent, neve Minores vocati, maiores fieri præsumerent, sed nullius rei magis quàm humilitatis studiosi essent, sicut ipse Christiana humilitate plenus, ad humilitatem quoque, & celsitudinem paupertatis cæteros inducebat, monens cunctos ad viam salutis. Minores ergo dicti sunt triplici ratione, primò, vt verbo, & facto sint testes, & imitatores præcipui suæ altissimæ paupertatis per altissimam abdicationem cupiditatis rerum terrenarum, quæ tanti fit in regula B. FRANCISCI, vt ipse dixerit, mendicare aliquid superfluum, esse speciem furti. Vnde ipsemet semper vocabat paupertatem dominam suam. Tum etiam, vt verbo, & facto sint propugnatores acerrimi excellentissimæ, & perfectissimæ obedientiæ, quia (vt D. Bernardus ait) Quantò quis contemptibilior præsidet, tantò magis obedientia subditi placet, & obediens meretur. Ac demum, vt sint studiosi amatores omnium virtutum per frequentes orationes, & ieiunia, reputantes se beatiores cum Apostolis spicas vellere, quàm cum Aegyptijs ollis carnium affluere. Ad hæc quoque accedit, quòd B. FRANCISCVS Minores elegit, sicut Christus elegit in suos Apostolos non magnates, non quosuis opulentos viros, sed pauperrimos piscatores, vt fortia quæque confunderet.

B. Franciscus ad omnem comitatẽ facilitatemq; proclivis.

His vocibus, Gratia uobis, & pax Paulus præoccupat diligenter in suis Epistolis lecto res.

B. Franciscus fratres suos uocari uoluit Minores, ne superbiæ flatu intumescerent. prout ipsemet testatus est coram D. Cardinali ostiensi, assisteote B. Dominico Prædicatorij Ordinis institutore.

Idẽ affirmat Scotus in 4. distin. 15. q. 2. art. 3.

PROPAGATVR SACRA BEATI FRANCISCI Religio, non tam hominum genere, quàm spectatæ fidei exemplo.

CVM Gedeon infinitam Madianitarum multitudinem, quæ in valle consederat, trecentorum tantum virorum agmine aggressurus esset, milites suos lagenis ardentes lampadas abdere iussit. Inde cum copijs admotis corona castra cinxisset, collisis, confractisq; lagenis repentè inclusum lumen reluxit. Hac repentina, inopinataq; flammarum specie, & tubarum sonitu, fremitu orto, sic hostes consternati sunt, vt non solum in suos impetum verterent, sed etiam trepidi magno cum strepitu, & tumultu se castris omnes eijcerent. Sic B. pater FRANCISCVS, vt alter Gedeon humilitatis lumen intus abscondens, castra impietatis aggressurus, quæ latissimè patebant, homines, & genere, & numero infirmos elegit, quorum patientia, & fide perspecta, plurimi suauissimum Christi iugum subiere, contemptis omnibus, quæ homines à salutari Christi IESV disciplina plurimum retrahere solent, & vitæ religiosæ rationem difficiliorem, impeditioremq; efficere. Nimirum hæc sunt cognatorum charitas, qui ingredientibus viam disciplinæ obsunt, quò enim in eos indulgentiores, obsequentioresq; sunt, eò ægrius ab his diuelluntur: fortunatum copiæ, quæ quò maiores sunt, eò magis paupertate terrentur: deinde rerum arduarum futura perpessio, cum à delitijs ad pugnas, à carnis illecebris ad mortis meditationem transeundum est:

Iudicum 8.

B. Franciscus, ut alter Gedeon castra impietatis aggressus est.

dum est: & deposito proprio voluntatis imperio, alieno arbitrio viuendum. quos tamen B. FRANCISCVS excitabat, vt contemptis humanæ conuersationis rebus, nudi nudum sequerentur, monens cunctos ad viam salutis. Vnde emanauit carmen illud.

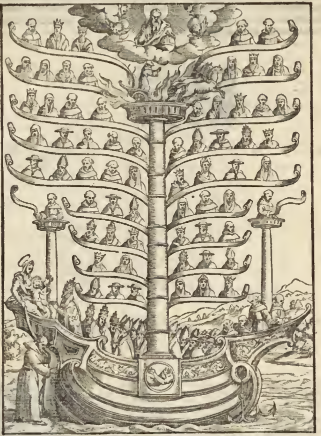
Hæc & plura dabat FRANCISCVS vocibus altis,
Stans sæpè in medio vulgi, sæpe agmine cinctus,
Confessusq; patrum magno, cunctosq; monebat.

Vidisses multos ad monitæ tanti patris opes contemnere, & solius humilitatis studiosos, lauare pedes, manibus aquam dare, pauimenta verrentes, & reliqua id genus exercentes. paulò antè tot clientum patronos, tot seruorum dominos. Porrò tantam status mutationem nequiuisset efficere fortuna, quantam illi sua sponte susceperunt, qui velut Gedeonis milites, ardentes lampades intus abscondebant.

INITIVM

INITIVM SERAPHICI ORDINIS, ET NOMINIS B. FRANCISCI ſanctitas mirificè gignitur, & propagatur.

Quos tulerit fructus, Eccleſia tota fatetur,
Quamque vides hominum religioſa cohors.

Naufragium paſſura tetris agitabar in vndis,
Franciſci en portum iam peto ducta manu.

DECLARATVR DICENDI EFFICACIA B. FRANCISCI, qua omnes ad pietatem ardentius cohortabatur.

VENIENS Romam vir Dei à Domino Papa Honorio, & Cardinalibus omnibus, magna cum hilaritate suscipitur, siquidem quod fragraret fama, fulgebat in vita, resonabat in lingua, prædicabat coram Papa, & Cardinalibus spiritu promptiori, & feruentiori, proferens ab imo pectore quicquid spiritus suggerebat: commouebantur in verbo eius montes, & de profundis visceribus alta trahentes, suspiria lachrymis interiorem hominem lauabant. Fuit itaque B. FRANCISCVS ita efficax in dicendo, & in affectibus commouendis, & trahendis in suam sententiam ita acris, & vehemens, vt nihil efficacius, & suauius dici posset; si accusabat ignauiam mortalium, & ingratitudinem, si pertinaciam delinquentium, & cæcitatem mœrore, & grata quadam seueritate, ac censura graui suffundebatur, vt non esset, qui temperare posset à lachrymis, quas sceleratis etiam hominibus excutiebat, vt non dura solum, & acerba, sed mollis etiam, & iucunda esset illius correctio, & castigatio, ex qua mirifici fructus producebantur. Maxima fuit itaque efficacia in B. FRANCISCO ad coercendos improbos, & voluptatibus procliues; quibus inferorum metum injiciebat, acerbissimas, æternasq; pœnas ob animorum oculos ponebat: nunc languentes, & afflictos excitabat, frangebat cupiditate noxios, ad pœnitentiam omnes, ad pietatem ardentius cohortabatur, ex mentibus eorum, qui præstigia, & cultum Idolorum requirebant, caliginem discutiebat. Nam plurimi, quorum desperata paullò ante salus uidebatur, ad eum tanquam in portum quendam confugiebant, & damnatis uitæ prioris illecebris rogabant, ut se in numerum suorum admitteret. Nunquam ex ore eius auditum est verbum, aut irritum, aut inutile, quo audientes offendere posset, vtpotè qui orationi, & contemplationi semper esset deditus, ex qua magnam capiebat voluptatem. Nunquam, vel raro admodum, nisi de Deo loquebatur, in quo vno omne studium, atque operam suam collocauerat. Cum itaque B. FRANC. diuino amore inustus accepisset mandatum à Summo Pont. de prædicando verbo Dei, cum tanta animarum salute, quanta maxima potest concipi, tunc non multo deinde interiecto tempore.

> *Lectus cum socijs inde se contulit orbi*
> *Aeterni Regis verba diserta loquens.*

Atque demum vitam perfectę iustitiæ parans, in deserto, altissimę paupertatis clarissimis vitę piè viuendi meritis, & exemplis fęcundauit Ecclesiam, & caligantia illa tempora fulgoris sui lampade (externis bellis ingruentibus) collustrauit, & secum ad Dominum traduxit populum humilem sectatorem bonorum operum, quem ad crucem Christi baiulandam, & fidelium cordibus infigendam assiduè monebat, & diuinitus illustratus de verbis Euangelij ad vniformem viuendi modum (pręsupposita pro fundamento indissolubili sancti Euangelij obseruantia) fratres suos hortabatur. Quanta ergo fuerit in dicendo energia, apertissimo hoc exemplo facilè declarari potest. Nam martyrij cupiditate adductus, nulla tempestatum, aut salutis habita ratione, ad Solthanum Babilonię regem potentissimum in vltimas prope Syrię terras transmisit. Sub idem tempus acerbissimum tum bellum, & inexpiabile Solthano cum Christianis intercedebat, tantoq; odio Christiani nominis animus Barbari efferatus erat, vt pro singulis cęterorũ Christianorũ capitibus singulos aureos præmium persolui iuberet. FRANCISCVM castra Solthani ingressum, Solthani milites circumsistunt, comprehensumque, & sęuissimè verberatum ad Solthanum perducunt, expectabant omnes, vt repentè ad supplicium traderetur, at ille sicut vas aureum, quantò magis confricatur, eò magis fulget, ingenij suauitate tantam à Solthano sibi gratiam conciliauit, vt solutus, cum Solthano familiarisimè viueret, benignèq; haberetur. O patientiam animi incredibilem, qua sustinuit tanto tempore, tam dura, & dira flagella. Sed cum parum in tradenda fide catholica se proficere perspiceret, quòd Solthanus à falsa religione diuelli non posset, in Italiam reuersus est.

B. Franciscus à Domino Papa, & Cardin. Romæ perhumaniter suscipit.

Ex legenda uetustiori cap. 12. cuius titul' talis est. Quare Dominũ Ostiẽsem.

Dicendi efficacia, & mirifici fructus. B. Franc. cum quo nullus loquebatur qui non mutaretur sermone & opere. Vnde coram Domino Papa Honorio, & Cardinalib. nõ tam uerborum simplicitate mouens ad risum, quã mouendo affectus compũctionis feruore extorqueret suspiria. S. Ant. par. 3. Hist. tit. 24. §. 7.

Aduersus enim Mamethis sectã ter B. Franciscus ad infidelium partes se recepit, & adhuc uiuẽs, fratres suos misit ad propagandã Christi fidem, pro qua sexaginta fratres, & ultra à Sarracenis martyrio coronati sunt.

Illustre exemplũ, quo declaratur energia, & dicendi efficacia B. Francisci.

Solthani perditi milites detrahebãt de sanctissimi uiri dignitate, quòd se omnibus ridendũ præberet. Sed uiro constãti, ne ullum quidem metum incutiebant, & hæc uidentes cæde abstinuerunt.

B. FRANCISCVS DICTVS EST SERAPHICVS, & qua ratione.

B. FRANCISCVS cum in montis Aluernæ solitudinem se recepisset; quadragintaq; dies ieiunio, oratione, & vigilijs traduxisset, festo die Exaltationis S. Crucis vnus ex seraphicis spiritibus è cœlo delapsus, & in corde FRANCISCI mirabilem excitauit amorem, & clauorum effigiem, quibus Christus Dominus cruci affixus est, manibus, & pedibus impressam reliquit; quæ postea omnibus admirationi fuerunt, & venerationi. Dictus est ergo FRANCISCVS Seraphicus, à Seraphin, idest ab ardore. nam Seraph, succendo, vro, exuro, comburo, & Seraphim Hebræis, nobis ignitum significat. Misit Dominus ignitos (ait Moyses) serpentes, vbi vox hebraica est שרפים, idest incendentes, & Seraphini beatissimi illi cœlestes spiritus, qui apud Deum primi sunt, & ordinis supremi in amore antecellunt, semper ardent, & actu dilectionis Deum affectant. Sic B. FRANCISCVS, qui ardentissima dilectione in IESVM Christum succensus erat. ignis siquidem penetrat in agendo, & pertingit ad intima; ideo in sacro Aluernæ monte Seraph apparuit, eiq; colligato, & indissoluto nexu iunctus fuit, vt hac singulari apparitione suam cognosceret fidem, & ostenderet se carne crucifixum, ac mente transformatum: in cuius excellentissimi amoris singulare argumentum B. FRANCISCVM suis plagis insigniuit, Altissimus, vtpotè, qui tam mysticè, quàm symbolicè ex creaturis creatorem ipsum collaudaret, de quo canit Ecclesia. Quicquid in rebus reperit, delectamenti regerit in gloriam factoris. Vt dicere possimus. Ascendit super Cherubin, & volauit super pennas ventorum, ascendit quò ad eminentiam perfectionis, volauit super Cherubin, quò ad excellentiam dilectionis, volauit super pennas ventorum, quò ad relucentiam dominicæ passionis.

Num. 21.
B Dionysius de Cœl. Hierar. cap. 2.
D. Bona. in legen. Psal. 9.
B. Antoninus li. 3. Hist. tit. 24. cap. 1.

SVPRA-

SVPRADICTA CONFIRMANTVR ORACVLO BB. Angeli, Dominici, & FRANCISCI.

HAEC mutua verba diui Angelus, FRANCISCVS, & Dominicus Romæ in ecclesia Lateranensi, dum S. Angelus Hierosolymitanus, Carmelita, vir sanctioribus annumerandus, nominis sui verè speculum, velut nubes pluuias afferens, prædicando innumeras Christo lucrifaceret animas, & in arcanos, ac inęstimabiles Dei thesauros se abderet, post eius concionem, alternos horum delatos honores, & oracula mutua sancti viri prætulere. Nam S. Angelus ex suggesto descendens dixit B. FRANCISCO, Salue humilitatis exemplum: Tu corporaliter portabis stigmata Christi. cui respondit B. FRANCISCVS animi magnitudine accensus. Et tu in Sicilia martyrio coronaberis. Beatus verò Dominicus, qui cum B. FRANCISCO aderat, respondit: Amen. Nam BB. FRANCISCVS, & Dominicus ab ipsa matre Ecclesia offeruntur Deo irato, tanquam filij veritatis lumine illustrati. per quos quassata in terris, & collapsa pietas instaurata, & restituta fuit, & veluti duo candelabra splendētibus facibus ornata, quę toti terrarum orbi clarissimam lucem dederunt. Vnde obuij fiunt, & se mutuò amplexantur dicentes: Stemus simul, & nullus præualebit contra nos: Inter quos mutua, & incredibilis deinceps charitas fuit, vt cùm postea ab inuicem separarentur, tunc dixit B. Dominicus: In veritate dico vobis, Virum hunc religiosi omnes deberent imitari, tanta est sanctitatis eius perfectio. Viderunt se & altera vice Romę, atque vnus, & item alter incredibili pietate complexi, hęc mutua verba ingentis charitatis, & mutuæ dilectionis indiciā prętulere. Primò enim B. Dominicus Prędicatorum Dux, & inclytus Christi confessor Beatum FRAN-

Ioannes Paleonydorus.
Legēda B. Angeli.

Dominicus, & Frāciscus duo præcipui heroes, q multa, & iucunda consuetudine inter se coniuncti erant, suis admonitionibus, & consilijs ecclesiam Christi illustrarunt.

tum FRANCISCVM ei sanctitate, & religione non dissimilem allocutus est hoc carmine.

Iungimur, & stabili certamus corde sodales.

Tunc B. FRANCISCVS acceptæ vocis numerosiore repercussu, quasi Echo verba repulsans, ait.

Quos nunquam poterit soluere liuor edax.

ADDITIO.

Sicut diuina prouidentia, quæ in sui dispositione nunquam fallitur, factum conspicuè cernimus, ut duo clarissima lumina Christianæ pietatis mundo affulserint, veluti duo ex sublimi Angelorum Choro, Cherubin alter: Alter uerò Seraphin, uidelicet B. Dominicus Prædicatorum Dux inclytus, & FRANCISCVS Seraphicus Minorum pater, qui Christianam Religionem multis erroribus inquinatam, ac undique labefactatam præcipua uitæ sanctitate, ac summis meritis expurgarunt; Quod singulari significatione portendunt amplexus, & alterni eorum delati honores. Sic (Deo disponente) nostro hoc tempore calamitoso, in quo plus satis adhuc grassantur hæreses, Duo ex eorum sanctorum familia orti sunt sanctissimi, & religiosissimi Summi Pontifices, Pius V. & Sixtus itidem V. qui ab eorum Ordinum primis institutoribus non degeneres, Christi Ecclesiam summa pietate, & uitæ sanctitate pariter administrarent. Quod quidem Pius ille V. uerè pius, dum uixit enixus est facere. Ita dubitandum non est, quin & Sixtus V. sit præstaturus, uerè Sixtus, qui admirabili constantia, & summa fide uix ad summi Pontificatus dignitatem euectus, tantam de se ipso in Vrbe, & Orbe toto opinionem conceptam excitauit, ut sedens in solio, solo intuitu dissipet omne malum. Vnde abiectis prauis consuetudinibus ita bonas inserit, & plantat, ut uniuersus Christianus populus magna felicitate perfruatur.

Prouerb. 20.

VATICINIVM SIBYLLAE ERYTHREAE de inclytis, & sanctitate claris BB. Dominico, & FRANCISCO.

Hęc Sibylla Erythræa, quæ (ut Varro memorat) quinta i ordine floruit tempore Ezechię, huius Sibyllę meminit quoq; B. August. lib. 18. de Ciuit Dei. cap. 23.

Hanc Apollodorus Erythræus suã affirmat esse ciuẽ: Sydus: cuius nitore uniuersus terrarum orbis illustris redderetur & clarus, Dominicũ in Hispania procreãdũ denunciauit. Ioannes Garzonis in uita D. Dominici. B. Frãciscu, & Dominicus stellis cõparãtur, quos nec terræ fremitus, nec faces tyrannorum uisæ terrebant.

HAEC Sibylla Erythræa, quæ (vt refert B. August.) multa prædixit de Christo, habentur enim in quodam libro Sibyllino, quem B. Augustinus memorat, hæc verba: IESVS Christus Dei filius Saluator. Quę vixit tempore Ezechiæ prophetæ, & cùm spiritu prophetico plena esset, multa prædixit, & præsertim inclytos viros B. Dominicum, & FRANCISCVM duo præcipua lumina mundo affutura. Hæc enim verba leguntur. In vltima ætate humiliabitur Deus, & humiliabitur proles diuina, iungetur humanitati diuinitas, iacebit in fæno agnus, & puellari officio decebitur Deus, & homo, deinde ait. Erit autem bestia horribilis ab oriente veniens (idest Machometes) & subdit de B. FRANCISCO, & de B. Dominico. Stellæ quoque duæ surgent contra ipsum, & non obtinebunt donec veniat abhominatio, & voluntas Altissimi consummetur: vbi stellarum nomine intelligit hos duos præcipuos viros, ac eorum Ordines, quibus totus Orbis illustratus, & restitutus est; siquidem B. FRANC. quasi stella matutina in medio nebulæ, claris vitæ, & doctrinæ micans fulgoribus, sedentes in tenebris, & vmbra mortis direxit in lucem, & signum in se Dominici fęderis repræsentans salutem mundo euangelizauit, & pacem.

ARGVMENTVM IN VITAM CLARISSIMI sanctitate viri B. FRANCISCI, & sociorum eius.

SCRIPTVRO de vita, & gestis B. patris FRANCISCI, & sociorum eius multa occurrunt, quæ partim instimulant, & plurimum ad aggrediendum rem tantam impellunt, partim retrahunt: vt nihil maiore conatu aggrediendum mihi vnquam putauerim. Nimirum materia hæc tam grandis excedit omnem vim, atque facundiam, præterquam pauca quidem, & hæc sanè rudia reperio post annum M CCC XXXIIII. fretus tamen ope illius, qui linguas infantium facit disertas, & patrocinio B. patris FRANCISCI, cuius caussa agitur, maiora viribus tentabo.

F. Ioannes de Celano.

Nam mens canere ardet
Ortus, obitusq; viri fauosq; labores.

Nec patiar

Nec patiar me argui negligentiæ, quamuis potero nimiæ forsitan audaciæ reprehendi, qui rem arduam, & grandem, stylo arido sim complexus; in qua re nec mihi postulabo ignosci, qui sponte erro, & venustatem scio reprehensionis à Marco quondam Catone in Albinum, qui res Romanas oratione græca scriptitauit. Sum (inquit) homo Romanus, natus in latio, & eloquium græcum à nobis alienum est; aduersus quem dixit Marcus Cato. Te oro quis pepulit, vt id cōmitteres, quod priusquam faceres, vt ignosceretur petisti. Quod ne mihi quoque possit accidere sine petitione veniæ rem aggrediar. Scripturus itaque de vita, & rebus præclaris inclyti sanctitate viri B. FRANCISCI, inhærebo illis, quæ D. Bonauentura auctor fide dignus, singulari pietate, & eruditione clarissimus, sed tanta rerum copia, & sententiarū grauitate contexuit, vt vniuersus orbis eius lectione facilè instrui possit: à quibus ne latum quidē vnguem discessit Aloysius Lipamanus Veronæ Episcopus diligentissimus antiquitatis inuestigator; sed antequam propositæ rei Ordinem exponam, dicendi ratio exigere videtur, vt primò omnium explicem B. FRANCISCI vitam, res gestas, necnon sociorum eius, & beatorum gesta, vt inde trahantur exempla virtutum imitanda ijs, qui & ipsi sancti esse percupiunt. Nam homines ad duriora subeunda magis mouentur exemplo, quàm institutione, atque præceptis. Nemo enim ad corporis fatigationem animum induceret, si nullus reperiretur à quo ante obseruata fuissent, sed ingentes gratias agimus Deo, cuius diuina ope, atque patrocinio ex hoc Franciscano instituto, tantus quidem vtriusque sexus, vel sanctitate vitæ, vel doctrina, vel vtraque re excellentium numerus emanauit, vt vel solis ijs Christiana Religio, si nullos habeat alios satis illustrata censeri queat. Faxit itaque Deus sua clementia, vt sicut sanctis suis contulit imitationis exemplum: ita ad ipsos imitandos adsit nobis, vt tandem in eius sinu requie perfruamur æterna. Amen.

Facetum dictū Catonis i Aul. Albin. cuius meminit Cicero in Bruto.

D. PROLO-

PROLOGVS D. BONAVENTVRAE IN VITAM S. FRANCISCI.

Cùm primùm illuxit lux hæc clariſſima mundo,
Obſcura exegit lumine cuncta ſuo.

APPARVIT gratia Dei Saluatoris noſtri diebus iſtis nouiſſimis in ſeruo ſuo FRANCISCO omnibus verè humilibus, & ſanctæ paupertatis amicis, qui ſuperaffluentem in eo Dei miſericordiam venerantes, ipſius erudiuntur exemplo, impietatem, & ſecularia deſideria funditus abnegare, Chriſto conformiter viuere, & ad beatam ſpem deſiderio indefeſſo ſitire. In ipſum nanque, vt verè paupereulum, & contritum, tanta Deus excelſus benignitatis condeſcenſione reſpexit, quòd non ſolùm de mundialis conuerſationis puluere ſuſcitauit egenum, verùm etiam Euangelicę perfectionis profeſſorem, ducem, atque præconem effectum, in lucem dedit credentium, vt teſtimonium perhibendo de lumine, viam lucis, & pacis ad corda fidelium Domino præpararet. Hic etenim, quaſi ſtella matutina in medio nebulæ, claris vitæ micans, & doctrinæ fulgoribus, ſedentes in tenebris, & vmbra mortis, irradiatione præfulgida direxit in lucem; & tanquam arcus refulgens inter nebulas, gloriæ ſignum in ſe Dominici fœderis repræſentans, pacem, & ſalutem Euangelizauit hominibus, exiſtens & ipſe Angelus veræ pacis, ſecundum imitatoriam quoq; ſimilitudinem præcurſoris, deſtinatus à Deo, vt viam parans in deſerto altiſſimæ paupertatis, tam exemplo, quàm verbo pœnitentiam prædicaret. Primùm ſupernæ gratiæ præuentus donis, dehinc virtutis inuictæ adauctus meritis, prophetali quoque repletus ſpiritu, necnon & Angelico deputatus officio, incendioq; ſeraphico totus ignitus, & vt vir Hierarchicus curru igneo ſurſum vectus, ſicut ex ipſius vitæ decurſu luculenter apparet,

Iſa. 66.

Eccl. 50.
Mittitur B. Franciſcus in exemplum fidelibus, quod ꝓbatur ex uirtutib. ei infuſis.
Malachię 3.

ter apparet, rationabiliter comprobatur venisse in spiritu, & virtute Eliæ. Ideoq; alterius amici sponsi, Apostoli, & Euangelistæ Ioannis vaticinatione veridica, sub similitudine Angeli ascendentis ab ortu solis, signumq; Dei viui habentis, adstruitur non immeritò designatus: sub apertione nanque sexti sigilli, Vidi (ait Ioannes in Apocalypsi) alterum Angelum ascendentem ab ortu solis, habentem signum Dei viui. Hunc Dei nuncium, amabilem Christo, imitabilem nobis, & admirabilē mundo, seruum Dei FRANCISCVM indubitabili fide colligimus, si culmen in eo eximiæ sanctitatis aduertimus, qui inter homines viuens, imitator fuit puritatis Angelicæ, qui & positus est perfectis Christi sectatoribus in exemplum. Ad quod quidem fideliter sentiendum, & piè, non solùm inducit officium, quod habuit vocandi ad fletum, & planctum, caluitium, & cingulum sacci, signandiq; Tau super frontes virorum gementium, & dolentium, signo præsentiali Crucis, & habitus Cruci conformis: verum etiam irrefragabili veritatis testificatione confirmat signaculum similitudinis Dei viuentis, Christi uidelicet crucifixi, quod in corpore ipsius fuit impressum, non per naturæ virtutem, vel ingenium artis, sed potius per admirandam potentiam spiritus Dei viui. Ad huius tàm venerabilis viri vitam omni imitatione dignissimam describendam, indignum, & insufficientem me sentiens, id nullatenus attentassem, nisi me fratrum feruens incitasset affectus, Generalis quoq; capituli concors induxisset instantia, & ea, quam ad Sanctum Patrem habere teneor, deuotio compulisset; vt potè qui per ipsius inuocationem, & merita, in pueri li ætate (sicut recenti memoria teneo) à mortis faucibus erutus, si præconia laudis eius tacuero, sceleris timeo argui, vt ingratus. Est & hæc penès me caussa præcipua hunc assumendi laborem, vt ego, qui vitam corporis, & animæ, à Deo mihi conseruatam recognosco per ipsum, & virtutem eius in me ipso expertus agnoui, uitæ illius virtutes, actus, & verba, quasi fragmenta quædam partim neglecta, partim dispersa, quanquam plenè non possem, vtcunque colligerem, ne morientibus ijs, qui cum seruo Dei conuixerant, deperirent. Vt igitur vitæ ipsius veritas ad posteros transmittenda certius mihi constaret, & clarius, adiens locum originis, conuersationis, & transitus viri sancti, cum familiaribus eius adhuc superuiuentibus collationem de ijs habui diligentem, & maximè cum quibusdam, qui sanctitatis eius, & conscij fuerunt, & sectatores præcipui, quibus propter agnitam veritatem, probatamq; virtutem, fides est indubitabiliter adhibenda. In descriptione autem eorum, quæ per seruum suum Deus dignanter effecit, curiosum styli ornatum negligendum esse putaui, cùm legentis deuotio plus simplici sermone, quàm phalerato proficiat. Nec semper historiam secundum ordinem temporis texui, propter confusionem vitandam; sed potius ordinem seruare studui magis aptæ iuncturæ, secundum quod eodem peracta tempore diuersis materijs, vel diuersis patrata temporibus, eidem materiæ congruere videbantur. Initium autem vitæ ipsius, progressus, & consummatio, quindecim distincta capitulis describuntur, inferius adnotatis. Agitur enim primo de conuersatione ipsius in habitu seculari. Secundo de perfecta conuersione eius ad Deum, & de reparatione trium ecclesiarum. Tertio de institutione Religionis, & approbatione Regulæ. Quarto de profectu Ordinis sub manu ipsius, & confirmatione Regulæ prius approbatæ. Quinto de austeritate vitæ, & quomodo creaturæ præbebant ei solatium. Sexto de humilitate, & obedientia; & de condescensionibus diuinis sibi factis ad nutum. Septimo de amore paupertatis, & mira suppletione defectuum. Octauo de pietatis affectu, & quomodo ratione carentia affici videbantur ad ipsum. Nono de feruore charitatis, & desiderio martyrij. Decimo de studio, & virtute orationis. Vndecimo de intelligentia scripturarum, & spiritu prophetiæ. Duodecimo de efficacia prædicandi, & gratia sanitatum. Decimotertio de stigmatibus sacris. Decimoquarto de patientia ipsius, & transitu mortis. Decimoquinto de canonizatione, & translatione ipsius. Postremò de miraculis post transitum eius felicem ostensis, aliqua subnectentur.

Apoc. 7.

Dicunt in ortu B. Frāc. Angelum apparuisse in specie pegrini, qui petita eleemosyna puerum natum petijt uidere, cumq; amplexatus benedixit, & (ut dicitur) in humero dextro signum crucis impressit, & mox euanuit. Ista reuelatio habetur ex antiqua historia referēte F. Nicolao Assisiate Guardiano Spoleti, & hoc habuit à Margarita matre sua, & familiari dominæ Picæ matris B. Frācisci.

Is. 22.

Ezech. 9.

Caussa huius tam venerabilis viri describendi uitam.

S. Bonauen. à morte seruatus à S. F.

Conciliat sibi fidē ex accurata inquisitione ueritatis narrandorum.

Dispositio, & distinctio dicendorū in cap. xv. quæ est Summa totius opusculi huius.

VITAE HISTORIA

DE CONVERSATIONE S. FRANCISCI in seculari habitu. Cap. I.

Membra (adeò fuerat veræ pietatis amator) Militis obtexit vestibus iste suis.

Assisium B. Franc. patria.

Iuuenis exercet mercaturam.

VIR erat in ciuitate Assisij FRANCISCVS nomine, cuius memoria in benedictione est, pro eo quòd Deus ipsum in benedictionibus dulcedinis benignè præueniens, & de præsentis vitæ periculis clementer eripuit, & cœlestis gratiæ donis affluenter impleuit. Etenim cùm inter uanos fuerit hominum filios iuuenili ætate nutritus in vanis, & post aliqualem litterarum notitiam lucratiuis mercationum deputatus negotijs, superno tamen sibi assistente præsidio, nec inter lasciuos iuuenes, quamuis effusus ad gaudia, post carnis petulantiam abijt, nec inter cupidos mercatores, quamquam intentus ad lucrum, sperauit in pecunia, & thesauris. Inerat nanquè iuuenis FRANCISCI præcordijs diuinitus indita quædam ad pauperes miseratio liberalis, quæ secum ab infantia crescens tanta cor ipsius benignitate repleuerat, ut iam Euangelij non surdus auditor, omni proponeret se petenti tribuere, maximè si diuinum allegaret amorem. Cùm autem solis negotiationis intentus tumultibus, pauperem quendam pro amore Dei petentem eleemosynam, præter morem solitum uacuum repulisset, statim ad cor reuersus, cucurrit post ipsum, & eleemosyna illi clementer impensa, promisit Domino Deo, quòd nunquam ex tunc, dum adesset possibilitas, petentibus pro amore Domini denegaret. Quod usque ad mortem indefessa pietate obseruans, copiosa in Deum dilectionis, & gratiæ incrementa promeruit. Aiebat.n.pòst, cùm iam perfectè Christum induerat, quòd ēt existens in habitu seculari, uocem diuini expressiuã amoris, audire uix unquã sine cordis immutatione ualebat.

Miseratio eius erga pauperes: Id quod ex factis eius, & animi affectione ostenditur. Luc. 6.

Promittit Deo se nunquam petenti eleemosynam denegaturum. Virtutes eius dum adhuc laicus esset.

Porrò

Porrò mansuetudinis lenitas cum elegantia morum, patientiæ, & tractabilitas, supra humanum modum, munificentiæ largitas, vltra suppetentiam facultatum, quibus bonæ indolis adolescens certis florere conspiciebatur indicijs, quædam videbantur esse præludia, quòd copiosior super eum foret in posterum diuinę benedictionis abundantia diffundenda. Quidam sanè vir de Assisio, valde simplex (vt creditur) eruditus à Deo, cùm aliquando per ciuitatem eunti obuiaret FRANCISCO, deponebat pallium, sternebat ipsius pedibus uestimentum, asserens omni fore FRANCISCVM reuerentia dignum, vt potè qui esset in proximo magna facturus, & ob hoc ab vniuersitate fidelium magnificè honorandus. Ignorabat autem adhuc FRANCISCVS circa se consilium Dei, pro eo quòd tam iussione patris ad exteriora distractus, quàm corruptione naturalis originis ad inferiora depressus, nondum didicerat contemplari cœlestia, nec assueuerat degustare diuina. Et quia spirituali auditui dat intellectum inflicta vexatio, facta est super eum manus Domini, & immutatio dexteræ excelsi, diutinis languoribus ipsius corpus affligens, vt coaptaret animam ad sancti spiritus vnctionem. Cumq; resumptis corporeis viribus, sibi vestimenta decentia, more solito præparasset, obuiam habuit militem quendam generosum quidem, sed pauperem, & male uestitum; cuius pauperiem pio miseratus affectu, illum protinus se exuto uestiuit; ut scilicet in uno geminum impleret pietatis officium, quò & nobilis militis uerecundiam tegeret, & pauperis hominis penuriam releuaret. Nocte verò sequenti, cùm se sopori dedisset, palatium speciosum, & magnum, cum militaribus armis, crucis Christi signaculo insignitis, clementia sibi diuina monstrauit; vt misericordiam pro summi Regis amore exhibitam militi præostenderet incomparabili compensandam esse mercede. Vnde cùm quæreret, cuius essent illa omnia, sua fore, militumq; suorum, superna fuit assertione responsum. Euigilans itaque manè, cùm nondum haberet exercitatum animum ad diuina perscrutanda mysteria, nesciretq; per visibilium species, transire ad contuendam inuisibilium veritatem, magnæ prosperitatis indicium existimabat insolitam visionem. Disposuit itaq; diuinæ adhuc dispositionis ignarus, in Apuliam ad quendam liberalem comitem se conferre, in ipsius sperans obsequio decus adipisci militiæ, vt ostensa sibi uisio prætendebat. Cumq; paulò pòst iter aggressus iuisset vsq; ad proximam ciuitatem, audiuit in nocte Dominum familiari sibi allocutione dicentem, FRANCISCE quis potest facere melius tibi, Dominus, aut seruus? diues, aut pauper? Cui cum FRANCISCVS respondisset, quòd tam dominus, quàm diues facere melius potest; intulit statim, Cur ergo relinquis pro seruo Dominum, & pro paupere homine diuitem Deum? Et FRANCISCVS, quid me vis facere Domine? Et Dominus ad eum, Reuertere in domum tuam, quia visio, quam vidisti, spiritualem præfigurat effectum, non humana, sed diuina in te dispositione complendum. Mane itaquè facto, cum festinatione Assisium uersus reuertitur, securus, & gaudens, & iam exemplar obedientiæ factus, expectabat Domini uoluntatem. Ex tunc à publicæ negociationis tumultu se subtrahens, supernam deuotè precabatur clementiam, vt quid sibi foret agendum, ostendere dignaretur. Cum autem ex frequenti orationis vsu flamma desiderij cœlestis in eo vehementer succresceret, & iam pro amore supernæ patriæ terrena omnia despiceret quasi nihil, thesaurum sentiebat se reperisse absconditum, ac velut prudens negociator margaritam inuentam excogitabat, venditis omnibus, comparare. Adhuc tamen, qualiter id ageret, ignorabat, nisi quia ipsius suggerebatur spiritui, quòd spiritualis mercatio à mundi contemptu sumat initium, Christiq; militia sit à suijpsius victoria inchoanda. Quadam itaque die dum equitaret per planitiem, quæ subiacet ciuitati Assisij, leprosum quendam habuit obuium, cuius inopinatus occursus ei nō paruum incussit horrorem. Recurrens autem ad perfectionis mente iam conceptæ propositum, & recolens, quòd se ipsum oporteret primum deuincere, si vellet effici Christi miles, ad deosculandum eum equo lapsus accurrit. Cui cùm manum, quasi aliquid accepturus leprosus protenderet, pecuniam cum osculo reportauit. Statim autem equum ascendens, & se circunquaque conuertens, cùm campus pateret vndique liber, leprosum illum minimè vidit. Admiratione itaquè repletus, & gaudio, laudes cœpit Domino decantare deuotè, proponens ex hoc semper ad maiora conscendere. Solitaria proinde loca quærebat amica mœroribus, in quibus, dum gemitibus inenarrabilibus incessanter intenderet, post longam precum instantiam, à Domino meruit exaudiri. Dum enim vna dierum sic sequestratus oraret, & præ nimietate feruoris totus esset absorptus in Deum, apparuit ei Christus IESVS, veluti cruci confixus. Ad cuius conspectum liquefacta est anima

Indole uenerabilis, etiam ex uatic nio hominis.

Incipit uocari ad diuina per infirmitates. Isa. 28.

Insigne eximiæ charitatis exēplū, quo medio eleemosynarum facta rum cōcipit ab in somnio spem magnæ mercedis. Visio.

Volens se dare militiæ, diuinitus reuocatur.

Diuinitus discit ue ritatem insomnij malè prius interpretatis.

Quiescit à mundanis, & diuinum expectat nutum.

Terrena omnia prorsus eiuilescūt.

Christum in lepro so osculatur.

Viso ex precibus animique feruore Christo induit affectū eximiæ disciplinæ: cuius exempla narrantur in leprosos & pauperes.
Luc. 9.
Isa. 53.
Humanitas eius erga leprosos.
Narratur, quòd dum iter ageret, incidit in hominem, cuius uestimēta diutino usu detrita vix pudenda corporis operuerant, & nuditatem eius dolens substitit, suspirauit, ingemuit. Frater uerò, qui illum comitabat, Quid (inquit) ita tristaris pater? & si hic indumentis eget, forsan abūdat cōcupiscentijs. Tunc Franciscus fraterni erroris non dissimulator, sed corrector, iussit protinus, ut ille sua se tunica exueret, & pauperē tegeret, ut tādem disceret nephas esse miserorum mores fugillare, & indigentiā negligere.
Carnis concupiscentias refrenat.

eius, & memoria passionis Christi uisceribus cordis ipsius adeò impressa medullitus, ut ab illa hora cùm Christi crucifixio ueniret in mentem, uix posset à lachrymis, & gemitibus exterius contineri; sicut ipse postmodùm familiariter retulit, cùm appropinquaret ad finem. Intellexit per hoc nempe vir Dei illud Euangelicum sibi dici: Si uis uenire post me, abnega temetipsum, & tolle crucem tuam, & sequere me. Induit ex tunc spiritum paupertatis, humilitatis sensum, & affectum intimæ pietatis. Nam cùm prius leprosorum, non solum consortium, uerumetiam longinquum contuitum uehementer horreret, iam propter Christum crucifixum, qui iuxta uerbum propheticum, contemptibilis ut leprosus apparuit, ut semetipsum planè contemneret, humilitatis, & humanitatis obsequia leprosis benefica pietate præstabat. Visitabat enim frequenter domos ipsorum, liberaliter eis eleemosynas erogabat, & cùm multo compassionis affectu manus eorum osculabatur & ora. Pauperibus etiam mendicantibus non solum sua, uerumetiam seipsum cupiebat impendere, aliquando uestimenta exuens, aliquando dissuens, aliquando scindens, ad largiendum eis, cùm præ manibus alia non haberet. Sacerdotibus etiam pauperibus reuerenter subueniebat, & piè, præcipuè in ornamentis altaris, quò & cultus diuini particeps fieret, & cultorum inopiæ supplementa præberet. Cùm autem religiosa deuotione tunc temporis limina uisitaret Apostoli Petri, conspecta multitudine pauperum ante fores ecclesiæ, partim ductus pietatis dulcedine, partim paupertatis allectus amore, uni ex eis magis egenti proprias largitus est uestes, & semicinctijs contectus illius, diem illum in medio pauperum cum insolita spiritus iucunditate transegit, ut & secularem gloriam sperneret, & ad perfectionem Euangelicam gradatim conscendendo perueniret. Mortificationi carnis inuigilabat attentius, ut Christi crucem, quam interius ferebat in corde, exterius etiam circumferret in corpore. Agebat autem hæc omnia vir Dei FRANCISCVS nondum habitu, uel conuictu sequestratus à mundo.

DE PER-

DE PERFECTA CONVERSIONE EIVS AD *Deum, & de reparatione trium ecclesiarum.*

Cap. II:

Labentem ut cernis, Christi pia dixit imago,
I Francisce domum iam reparare meam.

QVONIAM autem seruus Altissimi doctorem non habebat aliquem in huiusmòdi, nisi Christum, addidit adhuc ipsius clementia eum in gratiæ uisitare dulcedine. Dum enim die quadam egressus ad meditandum, in agro deambularet iuxta ecclesiam Sancti Damiani, quæ minabatur præ nimia uetustate ruinam, & in eam instigante se spiritu, caussa orationis intrasset, prostratus ante imaginem Crucifixi, non modica fuit in orando spiritus consolatione repletus. Cumq; lachrymosis oculis intenderet in Dominicam crucem, uocem de ipsa cruce delapsam ad eum, corporeis audiuit auribus ter dicentem: FRANCISCE, uade, & repara domum meam, quæ (ut cernis) tota destruitur. Tremefactus FRANCISCVS, cùm esset in ecclesia solus, stupet ad tam mirandæ uocis auditum, cordeq; percipiens diuini uirtutem eloquij mentis alienatur excessu. In se tandem reuersus, ad obediendum se parat, & totum se recolligit ad perficiendum mandatum de materiali ecclesia reparanda, licèt principalior intentio uerbi ad eam ferretur, quam Christus suo sanguine acquisiuit, sicut eum Spiritus sanctus edocuit, & ipse postmodùm fratribus reuelauit. Surrexit proinde signo crucis se muniens, & assumptis pannis uenalibus, ad ciuitatem, quæ Fulgineum dicitur, accessit, ibiq; uenditis, quæ portauerat, equum, cui tunc insederat felix mercator, assumpto precio dereliquit. Rediensq; Assisium, ecclesiam, de cuius reparatione mandatum acceperat, reuerenter intrauit, & inuento illic sacerdote pauperculo, ei reuerentiam decentem exhibuit, & ad reparationem ecclesiæ, & pauperum usum pecuniam obtulit, & ut secum se morari pateretur ad tempus, humiliter requisiuit. Acquieuit sacerdos de mora ipsius, sed timore parentum pecuniam recusauit,

Dum ligneam adorat crucem, oraculo iubetur collapsam instaurare ecclesiam, ut per crucis meditationem Franciscus præno. sceret ecclesiã terrestrem ab eo fore reparandam.

quam

Vide in quantū despectū habeat pecuniam & diuitias huius seculi. q ad annum suæ ętatis xxv. in uia perditionis incessit, ut potè qui insolentior effectus lasciuiam iocis, & lusibus, gestu, habitu, & uerbis ostenderet. Iacob. de Vorag. & Vincēt. li. 3. cap. 97. Spec. Hist.

quam verus pecuniarum contemptor in quandam fenestram proijciens, abiectam velut puluerem vilipendit. Moram autem faciente seruo Dei cum sacerdote prædicto, cùm hoc intellexisset pater ipsius perturbatus animo, cucurrit ad locum. At ipse, quia nouus Christi erat athleta, cum audiret persequentium minas, & eorum præsentiret aduentum, dare locum iræ volens, in quadam occulta fouea se abscondidit: in qua diebus aliquibus latitando, rogabat Dominum incessanter, lachrymarum imbre perfusus, vt liberaret de manibus persequentium animam suam, & pia, quæ inspirauerat, vota benigno fauore compleret. Igitur excessiua quadam completus lætitia, cœpit de pusillanimitatis ignauia semetipsum arguere, relictaq; fouea, abiectoq; pauore, versus ciuitatem Assisij iter aggressus est. Quem cùm ciues cernerent facie squalidum, & mente mutatum, ac per hoc alienatum putarent à sensu, luto platearum, & lapidibus impetebant, & tanquam insano, & dementi clamosis uocibus insultabant. Famulus autem Domini nulla fractus, aut mutatus iniuria, vt surdus in omnibus pertransibat. Cumq; clamorem huiusmodi pater audisset, statim accurrens non ad liberandum eum, sed potius ad perdendum, omni miseratione subtracta, pertractum, domi primò verbis, deinde verberibus, & vinculis angit. Ipse autem ad exequendum Domino, quod cœperat promptior, & validior reddebatur, recolens illud Euangelicum verbum, Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Post modicum verò tempus, patre à patria discedente, mater eius factum mariti non approbans, & inflexibilem filij constantiam emolliri posse non sperans, à vinculis absolutum abire permisit. At ipse gratias omnipotenti Deo referens, ad locum, in quo prius fuerat, est reuersus. Rediens autem pater, & eum non inueniens domi, conuicijs illatis vxori, fremens cucurrit ad locum, vt si eum reuocare non posset, saltem de prouincia effugaret. FRANCISCVS verò confortatus à Deo, obuium vltrò se obtulit patri furenti libera voce clamans, se pro nihilo ducere vincula, & verbera eius, insuper & contestans se pro Christi nomine gaudenter mala omnia subiturum. Videns itaque pater, quòd eum reuocare non posset, ad extorquendam pecuniam se conuertit; Qua tandem inuenta in fenestrella quadam, aliquantulum ipsius mitigatus est furor, auaritiæ siti, vt cunque perhaustum pecuniæ temperata. Tentauit deinde pater carnis, filium gratiæ pecunia iam nudatum ducere coram Episcopo ciuitatis, vt in ipsius manibus facultatibus renunciaret paternis, & omnia redderet, quæ habebat. Ad quod faciendum se promptum exhibuit veræ paupertatis amator. Perueniensq; coram Episcopo nec moras patitur, nec cunctatur de aliquo, nec verba expectat, nec facit; sed continuò, depositis omnibus vestimentis, restituit ea patri. Inuentus est autem tunc vir Dei cilicium habere ad carnem sub vestibus delicatis. Insuper ex admirando feruore spiritu ebrius, reiectis etiam femoralibus, totus coram omnibus denudatur, dicens ad patrem: Vsque nunc vocaui te patrem in terris, amodò autem securè dicere possum, Pater noster, qui es in cœlis, apud quem omnem thesaurum reposui, & omnem spei fiduciam collocaui. Hoc cernens Episcopus, & admirans tam excedentem in viro Dei feruorem, protinus exsurrexit, & inter brachia sua illum cum fletu recolligens, vti erat vir pius, & bonus, pallio, quo erat amictus, operuit, præcipiens suis, vt aliquid sibi darent, ad membra corporis contegenda. Oblatus est autem ei mantellus pauper, & vilis, cuiusdam agricolę seruientis Episcopo, quem ipse gratanter suscipiens cum cęmento, quod sibi occurrit ad modum crucis manu propria consignauit, operimentum ex eo formans crucifixi hominis, & pauperis seminudi. Sic igitur seruus Regis Altissimi nudus relictus est, vt nudum sequeretur Crucifixum Dominum, quem amabat, sic vtique cruce munitus, ut animam suam ligno salutis committeret, per quod de mundi naufragio saluus exiret. Solutus exinde mundi contemptor à vinculis mundanarum cupidinum, ciuitate relicta, securus & liber secretum solitudinis petijt, vt solus, & silens supernæ audiret alloquutionis arcanum. Dumq; per syluam quandam iter faciens laudes Domino lingua Francorum vir Dei FRANCISCVS decantaret cum iubilo, latrones super eum ex abditis irruerunt; quibus ferali animo, quis esset, interrogantibus vir Dei confidentiæ plenus prophetica voce respondit, Præco sum magni Regis. At illi percutientes eum in desossum locum plenum niuibus proiecerunt, dicentes: Iace rustice præco Dei. Ipse verò recedentibus illis exiliuit de fouea, magnoq; exhilaratus gaudio altiori cœpit voce per nemora laudes creatori omnium personare, & veniens ad quoddam vicinum cœnobium eleemosynam petijt vt mendicus, & recępit vt incognitus, & despectus. Inde verò progrediens, deuenit Eugubium, vbi à quodam amico pristino agnitus, & susceptus,

Multis insultationibus afficitur à ciuibus, & à patre.

Matth. 5.

Pro nihilo ducit uincula & carceres, ac uerbera.

Promptè renunciat paternæ rei.

Matth. 6.

Denudatus à patre, iterum uestitur ab Episcopo.

Cantans Gallicè Deo hymnos incidit in latrones, qui bus prophetice, Pręco sum, ait, magni Regis.

& susceptus, paupere tunicula, vt Christi pauperculus, est contectus. Exinde totius humilitatis amator se transtulit ad leprosos, eratq; cum eis diligentissimè seruiens omnibus propter Deum; lauabat ipsorum pedes, ligabat vlcera, educebat plagarum putredinem, & saniem abstergebat; osculabatur etiam ex miranda deuotione vlcerosas plagas ipsorum, Euangelicus medicus mox futurus. Propter quod à Domino tantam est consequutus virtutem, vt in spiritualibus, & corporalibus morbis mirabiliter expurgandis mirabilem efficaciam obtineret. Referam vnum de multis, quod accidit, viri Dei fama postmodùm latius clarescente. Cùm enim cuiusdam de Comitatu Spoletino os pariter & maxillam morbus quidam horribilis depascendo corroderet, nec subueniri posset eidem aliquo medicinæ remedio, contigit, vt propter ipsorum sanctorum exposcenda merita, Apostolorum visitatis liminibus, de peregrinatione rediens, seruo Dei occurreret. Cumq; præ deuotione vellet ipsius osculari vestigia, vir humilis hoc non ferens, osculari volenti pedes osculum ori dedit. Dum autem leprosorum seruus FRANCISCVS mirabili pietate illam plagam horribilem ore sacro contingeret, omni fugato morbo, æger ille sanitatem recuperauit optatam. Nescio quod horum magis sit meritò admirandum, an humilitatis profunditas in osculo tam benigno, an virtutis præclaritas in miraculo tam stupendo. Fundatus iam in Christi humilitate FRANCISCVS ad memoriam reducit obedientiam sibi è cruce iniunctam de Sancti Damiani ecclesia reparanda, & tanquam verus obediens Assisium rediјt, vt saltem mendicando voci diuinæ pareret, depositaq; omni verecundia, propter amorem pauperis Crucifixi, mendicabat apud eos, inter quos abundare solebat, debile corpus attritum ieiunijs, oneribus lapidum supponendo. Prædicta igitur ecclesia, iuuante se Domino, & deuotione ciuium assistente, refecta, ne post laborem corpus torperet ignauia, transtulit se ad reparandam ecclesiam quandam B. Petri longius à ciuitate distantem, ob deuotionem specialem, quam ad Apostolorum principem sinceræ fidei puritate gerebat. Hac tandem ecclesia consummata, peruenit ad locum, qui Portiuncula dicitur, in quo ecclesia Beatissimæ Virginis Genitricis Dei antiquitus fabricata extiterat, sed deserta tunc à nemine curabatur. Quam cum vir Dei sic derelictam conspiceret, ob deuotionem feruentem, quam habebat ad Dominam mundi, cœpit illic assiduè pro ipsius reparatione morari. Sentiens autem iuxta nomen ipsius ecclesiæ, quod ab antiquo Sancta Maria de Angelis vocabatur, Angelicarum ibi visitationum frequentiam, pedem fixit ibidem propter reuerentiam Angelorum, amoremq; præcipuum matris Christi. Hunc locum vir sanctus amauit præ cæteris mundi locis. Hic etenim humiliter cœpit, hic virtuosè profecit, hic feliciter consummauit, hunc in morte fratribus, tanquam virgini charissimũ commendauit. De hoc frater quidam Deo deuotus ante conuersionem suam visionem viderat relatione condignam. Innumeros cernebat homines cæcitate percussos, facie in cœlum directa, & genibus flexis in huius ecclesiæ stare circuitu, qui omnes protensis manibus in altum lachrymabiliter clamabant ad Deum, misericordiam postulantes, & lumen. Et ecce ingens de cœlo splendor aduenit se per omnes diffundens, qui lumen vnicuique tribuit, & salutem desideratam concessit. Hic est locus, in quo fratrum Minorum Ordo à S. FRANCISCO per diuinæ reuelationis instinctum, inchoatus est. Diuinæ nanque prouidentiæ nutu, qua Christi seruus dirigebatur in omnibus, tres materiales erexit ecclesias, antequam Ordinem inchoans, Euangelium prædicaret; vt non solum à sensibilibus ad intelligibilia, à minoribus ad maxima ordinato progressu conscenderet, verumetiam vt quid esset facturus in posterum sensibili foris opere mysterialiter præsignaret. Nam instar reparatæ triplicis fabricæ ipsius sancti viri ducatu, secundum datam ab eo formam, regulam, & doctrinam, Christi triformiter renouanda erat Ecclesia, trinaq; triumphatura militia saluandorum; sicut & nunc cernimus esse completum.

Leprosis fit obsequo officiosissimo.

Franciscus leprosorum seruus osculo sanat morbidũ.

Assisij deposita omni verecundia mendicat.

Tria templa instaurat.

Locum sanctæ Mariæ de Portiuncula singulari amore prosequitur, ubi sacer Ordo initiũ cœpit.

Visio cuiusdã fratris.

Vel tres fabricat, ita triformi instituto Dei renouauit Ecclesiam.

DE IN-

DE INSTITVTIONE RELIGIONIS, & approbatione Regulæ. Cap. III.

Annuit oranti facta crucis Iste figura,
Re quod Successor promptior inde tulit.

IN ecclesia igitur Virginis Matris DEI moram faciente seruo ipsius FRANCISCO, & apud eam, quæ concepit Verbum plenum gratiæ, & ueritatis, continuis insistente gemitibus, ut fieri dignaretur aduocata ipsius, meritis matris misericordiæ concepit, ac peperit spiritum Euangelicæ ueritatis. Dum enim die quodam missam de Apostolis deuotus audiret, perlectum est Euangelium illud, in quo Christus discipulis ad prædicandum mittendis, formam tribuit Euangelicam in uiuendo, ne uidelicet possideant aurum, uel argentum, nec in zonis pecuniam, nec peram in uia, nec duas tunicas habeant, nec calceamenta deferant, neque uirgam. Quod audiens, & intelligens, ac memoriæ commendans Apostolicæ paupertatis amicus, indicibili mox perfusus lætitia, Hoc est (inquit) quod cupio, hoc quod totis præcordijs concupisco. Soluit proinde calceamenta de pedibus, deponit baculum, peram, & pecuniam execratur, vnaq; contentus tunicula, reiecta corrigia, pro cingulo funem sumit, omnem solicitudinem cordis in hoc apponens, qualiter audita perficiat, & Apostolicæ rectitudinis Regulæ per omnia se coaptet. Cœpit ex hoc uir Dei diuino instinctu Euangelicæ perfectionis æmulator existere, & ad pœnitentiã cæteros inuitare. Erant autem ipsius eloquia non inania, nec risu digna, sed uirtute Spiritus sancti plena, medullas cordis penetrantia, ita ut in uehementem stuporem audientes converterent. In omni prædicatione sua pacem annuncians, dicendo: Dominus det uobis pacem, populum in sermonis exordio salutabat. Hanc quippè salutationem, Domino reuelante, didicerat, sicut ipse postmodùm testabatur. Vnde factum est, ut iuxta sermonem propheticum, & ipse prophetarum spiritu afflatus annunciaret pacem, prædicaret salutem,

Ioan. 1.

Matth. 10.

Admirabile studiũ paupertatis.

Isa. 52.

salutem, ac salutaribus monitis associaret plurimos veræ paci, qui discordantes à Christo prius extiterant à salute longinqui. Innotescente itaque apud multos, viri Dei tàm doctrinæ simplicis veritate, quàm vitæ, cœperunt ipsius exemplo viri quidam ad pœnitentiam animari, & eidem, reiectis omnibus, habitu, vitaq; coniungi. Quorum primus extitit vir venerabilis Bernardus, qui vocationis diuinæ particeps factus, Patris beati primogenitus esse promeruit, tàm prioritate temporis, quàm priuilegio sanctitatis. Hic enim serui Christi paupertate comperta, ipsius exemplo disponens perfectè contemnere mundum, ab eodem, qualiter id perficeret, consilium requisiuit. Quo audito, Dei famulus pro propriæ prolis conceptu, Sancti spiritus consolatione repletus, à Deo (inquit) est hoc consilium requirendum. Intrauerunt proinde ecclesiam Sancti Nicolai, mane iam facto, & oratione præmissa, cultor Trinitatis FRANCISCVS ter Euangeliorum librum aperuit, trino exposcens à Deo testimonio, Sanctum Bernardi propositum confirmari: in prima libri apertione illud occurrit: Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus. In secunda, nihil tuleritis in via. In tertia verò: Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Hæc est (ait vir sanctus) vita, & regula nostra, omniumque, qui nostræ voluerint societati coniungi. Vade igitur, si vis perfectus esse, & perfice quæ audisti. Non multò pòst vocatis eodem spiritu quinque viris, filiorum FRANCISCI senarius numerus completus est, inter quos tertium sortitus est locum Sanctus Pater Aegidius, vir vtique Deo plenus, & celebri memoria dignus. Hic etenim postmodùm virtutum sublimium exercitatione præclarus (sicut famulus Domini de illo ipso prædixit) quanquàm esset idiota, & simplex, ad excelsæ contemplationis sublimatus est verticem. Nam per multa curricula temporum sursum actionibus incessanter intentus, adeò crebris in Deum rapiebatur excessibus; quemadmodum & ego ipse oculata fide conspexi, vt magis censeretur inter homines vitam Angelicam agere, quàm humanam. Illo quoque tempore cuidam sacerdoti ciuitatis Assisij nomine Syluestro honestæ conuersationis viro, quædam à Domino fuit ostensa visio non tacenda. Cùm enim modum & viam FRANCISCI, fratrumq; suorum humano spiritu abhorreret, ne periclitaretur pro temeritate iudicij, respectu fuit supernæ gratiæ visitatus. Videbat nanque in somnis totam Assisij ciuitatem à dracone magno circundari, præ cuius magnitudine nimia, tota regio videbatur exterminio subiacere. Contuebatur post hoc crucem quandam auream ex ore procedentem FRANCISCI, cuius summitas cœlos tangebat, cuiusq; brachia protensa in latum vsq; ad mundi fines videbantur extendi. Ad cuius etiam aspectum præfulgidum draco ille teter, & horridus, penitus fugabatur. Hoc dum sibi tertiò monstraretur diuinum æstimans esse oraculum, viro Dei, & fratribus suis per ordinem enarrauit, ac non multo pòst tempore, mundum relinquens vestigijs Christi sic perfectè adhæsit, quòd vita ipsius in Ordine authenticam reddidit eam, quam in seculo habuerat, visionem. Ex huius visionis auditu vir Dei non in gloria est elatus humana, sed bonitatem Dei in suis beneficijs recognoscens, fortiùs animatus est ad hostis antiqui fugandam versutiam, & crucis Christi gloriam prædicandam. Quadam autem die dum in quodam solitario loco annos suos in amaritudine recogitans deploraret, Sancti Spiritus in cum superueniente lætitia, certificatus est de remissione plenaria omnium delictorum. Raptus deinde supra se, ac in quoddam mirandum lumen totus absorptus est, dilatato mentis sinu, quæ circa se, & filios suos futura erant, luculenter aspexit. Post hoc reuersus ad fratres; Confortamini (ait) charissimi, & gaudete in Domino: nec quia pauci estis efficiamini tristes, neque vos terreat mea, vel vestra simplicitas; quoniam, sicut mihi à Domino in veritate ostensum est, in magnam multitudinem faciet nos Deus crescere, suæq; benedictionis gratia multipliciter dilatabit. Eodem quoque tempore quodam alio bono viro religionem intrante ad septenarium numerum viri Dei soboles benedicta peruenit. Tunc pius Pater omnes ad se filios conuocauit, & plura eis de regno Dei, de contemptu mundi, de abnegatione propriæ voluntatis, corporisq; castigatione pronuncians, propositum suum de mittendo illos in quattuor partes orbis aperuit. Iam enim sterilis, & paupercula simplicitas sancti Patris pepererat septem, & desiderabat vniuersitatem fidelium ad pœnitentiæ lamenta vocatam Christo Domino parturire. Ite (inquit dulcis Pater ad filios) annunciate hominibus pacem; prædicate pœnitentiam in remissionem peccatorum; Estote in tribulationibus patientes, in orationibus vigiles, in laboribus strenui, in sermonib. modesti, in moribus graues, & in beneficijs grati; quia pro his omnibus regnum vobis præparatur

Multos ad Dominum conuertit.

Bernardus primus eius socius.

Matth. 19.
Luc. 9.
Ibidem.

S. Aegidius S. Francisci socius eximius.

Visio Syluestri Sacerdotis.

Perfecta Syluestri conuersio.

Raptus extra se S. Franciscus.

Mittit fratres suos ad prædicandum.

ratut æternum. At illi coram seruo Dei humiliter se prosternentes in terram, cum gaudio spiritus suscipiebant obedientiæ sanctæ mandatum. Ipse verò dicebat vnicuique singillatim, Iacta cogitatum tuum in Domino, & ipse te enutriet. Hoc verbum dicere solitus erat, quotiescunque fratrem aliquem ad obedientiam dirigebat. Tunc & ipse sciens se datum alijs in exemplum, vt prius faceret, quàm doceret; cum vno sociorum versus vnam orbis partem perrexit; reliquis sex ad modum crucis tribus alijs mundi partibus deputatis. Modico autem elapso pòst tempore, benignus Pater charæ prolis exoptans præsentiam, cùm in vnum eos per se conuocare non posset, per eum orabat hoc fieri, qui dispersiones congregat Israelis. Sicq; factum est, vt absque humana vocatione, omnes ex insperato post modicum temporis, iuxta eius desiderium, diuina operante clementia, non sine ipsorum admiratione pariter conuenirent. Illis quoque diebus quatuor sibi adhærentibus viris honestis, ad duodenarium numerum excreuerunt. Cernens autem famulus Christi paulatim augeri numerum fratrum, scripsit sibi, & fratribus suis, verbis simplicibus formulam vitæ, in qua sancti Euangelij obseruantia pro fundamento indissolubili collocata, pauca quædam alia inseruit, quæ ad vniformem viuendi modum necessaria videbantur. Desiderans autem per Summum Pontificem approbari, quæ scripserat, disposuit cum illo simplicium cætu Apostolicæ Sedis adire præsentiam, de sola confisus directione diuina. Cuius desiderium Deus ex alto respiciens, sociorum animos simplicitatis suæ consideratione perterritos, ostensa viro Dei visione huiusmodi confortauit. Videbatur siquidem ei, quòd per quandam uiam incederet, iuxta quam stabat arbor celsitudinis magnæ. Ad quam cùm appropinquasset, & sub ea stans ipsius altitudinem miraretur, subitò tantùm diuina uirtute leuabatur in altum, ut cacumen coutingeret arboris, eiusq; summa facilimè curuaret ad ima. Huius visionis præsagium vir Deo plenus intelligens referri ad condescensionem Apostolicæ dignitatis, exhilaratus est spiritu, fratribusq; suis in Domino confortatis, iter cum eis aggressus est. Cùm autem ad Romanam curiam peruenisset, & adduceretur ante conspectum Summi Pontificis, essetq; Christi Vicarius in palatio Lateranensi, in loco, qui dicitur Speculum, deambulans altis occupatus meditationibus, Christi famulum, tanquam ignotum, repulit indignanter. Quo humiliter foras egresso, sequenti nocte huiusmodi reuelatio facta est à Deo ipsi Summo Pontifici. Videbat nanque inter pedes suos palmam paulatim succrescere, & in arborem pulcherrimam eleuari. Et eo mirante, quid hæc visio vellet ostendere, diuina lux impressit menti ipsius Christi Vicarij, quòd hæc palma illum pauperem, quem in præcedenti die repulerat, designabat, & mane sequenti mandauit, per suos famulos, per vrbem dictum pauperem quæri. Quem inuentum iuxta Lateranum in hospitali Sancti Antonij ante conspectum suũ celeriter iussit adduci. Cumq; introductus esset ante conspectum Summi Pontificis exposuit suum propositum, petens humiliter, & instanter, supradictam sibi viuendi Regulam approbari. Videns autem Christi Vicarius Dominus Innocentius Tertius, vir vtiquè sapientia clarus, admirandam in viro Dei simplicis animi puritatem, propositi constantiam, ignitumq; voluntatis sanctæ feruorem, tunc Christi pauperem mentis amore complectens, inclinatus est animo, vt pium supplicanti præberet assensum. Distulit tñ id perficere, quod Christi postulabat pauperculus, pro eo quòd aliquibus de Cardinalibus nouum aliquid, & supra vires humanas arduum videretur. Aderat autem inter Cardinales vir venerandus Dominus Ioannes de Sancto Paulo Episcopus Sabinensis, omnis sanctitatis amator, & adiutor pauperum Christi, qui diuino spiritu inflammatus, Summo Pontifici dixit, & fratribus suis, Si petitionem pauperis huius, tanquam nimis arduam, nouamq; refellimus, cùm petat confirmari sibi formam Euangelicæ vitæ, cauendum est nobis, ne in Christi Euangelium offendamus. Nam si quis intra Euangelicæ perfectionis obseruantiam, & votum ipsius, contineri dicat aliquid nouum, aut irrationabile, vel impossibile ad obseruandum, contra Christum Euangelij auctorem blasphemare conuincitur. Quibus propositis Successor Apostoli Petri conuersus ad pauperem Christi dixit: Ora fili ad Christum, vt suam nobis per te voluntatem ostendat, qua certius cognita, tuis pijs desiderijs securius annuamus. Omnipotentis autem Dei famulus totum se conferens ad orandum, precibus deuotis obtinuit, & quid exterius ipse proferret, & quid interius Papa sentiret. Nam cùm parabolam de diuite Rege cum muliere formosa, & paupere, contrahente grataner, & de prole suscepta præferente generantis regis imaginem, ac per hoc educanda de mensa ipsius, sicut à Deo acceperat retulisset, ex illius interpretatione subiunxit. Non est formidandum, quòd fame pereant æterni Regis filij, & hæredes, qui ad imaginem Regis Christi per Spiritus sancti virtutem de paupere matre

Psal. 54.

Psal. 146.

Conscribit regulam.

Visione Dei socijs confortatis intrepidus Pontif. Maiestatẽ adit.

Visio Dei declaratur Innocẽtio III. Pót. qui fuit uir miræ probitatis, & suorum temporũ eruditissimus.

A Summo Pontif. petit approbationem Regulæ.

Proponit Pont. parabolam.

pere matre nati, & ipsi per spiritum paupertatis sunt in Religione paupercula generandi. Si enim Rex cœlorum imitatoribus suis regnum promittit æternum, quantò magis illa subministrabit, quæ communiter largitur bonis, & malis? Hanc ergo parabolam, & intellectum ipsius Christi Vicarius cùm diligenter audisset, miratus est valde, & indubitanter Christum locutum in homine recognouit. Sed & visionem, quam tunc temporis è cœlo perceperat, in hoc viro fore, complendam spiritu diuino suggerente firmauit. Videbat nanque in somnijs (vt retulit) Lateranensem Basilicam fore proximam iam ruinæ, quam, quidam homo pauperculus pusillus, & despectus, proprio dorso submisso, ne caderet, sustentabat. Verè (inquit) hic est ille, qui opere, & doctrina, Christi sustentabit Ecclesiam. Inde præcipua deuotione repletus, petitioni eius se per omnia inclinauit, ac Christi famulum speciali semper amore dilexit: Proinde postulata concessit, & adhuc concedere plura promisit. Approbauit Regulam, dedit de pœnitentia prædicanda mandatum, & laicis fratribus omnibus, qui seruum Dei fuerant comitati, fecit coronas paruulas fieri, vt verbum Dei liberè prædicarent.

Visio facta Pont.

Singularis amor Pont. erga B. Franciscum, & eius socios.

DE PROFECTV ORDINIS SVB MANV IPSIVS & confirmatione Regulæ eiuſdem, prius approbatæ. Cap. IIII.

Firmat, & è ſolio rata ſancit Honorius alto
Magni oblata ſibi dogmata ſancta Viri.

Honorius Pōtifex Max.cōfirmat Regulam B.Franciſci aan. M C C xxiiij.

FRETVS exinde FRANCISCVS ſuperna gratia, & auctoritate Papali, cum fiducia multa verſus vallem Spoletanam iter arripuit, vt Euangelium Chriſti faceret, & doceret. Dum autem in via conferret cum ſocijs, qualiter Regulam, quam ſuſceperant, ſyncerè ſeruarent, qualiter in omni ſanctitate, & iuſtitia coram Deo incederent, qualiter in ſe ipſis proficerent, & eſſent alijs in exemplum, diutius collatione protracta hora pertranſijt. Et cùm iam laſſati eſſent ex diuturnitate laboris, eſurientes in quodam loco ſolitudinis ſubſtiterunt. Sanè cùm omnis facultas deeſſet, qua poſſent ſibi de victu neceſſario prouidere, ſtatim affuit prouidentia Dei. Nam ſubitò apparuit homo afferens panem in manu, quem pauperibus Chriſti dedit, ſubitoq; diſparuit incognitus vnde venerit, aut quò iret. Cognoſcentes autem per hoc pauperes fratres ſupernum ſibi in comitatu uiri Dei adeſſe præſidium, magis dono liberalitatis diuinæ, quàm cibo carnis propriæ ſunt refecti. Inſuper diuina conſolatione repleti ſtatuerunt firmiter, & irreuocabiliter confirmarunt, nullius inediæ, aut tribulationis impulſu, à ſanctæ paupertatis reſilire promiſſo. Exinde in uallem Spoletanam cum ſancto propoſito redeuntes tractare cœperunt, utrùm inter homines conuerſari deberent, an ad loca ſolitaria ſe conferre. Sed Chriſti ſeruus FRANC. non de ſua, uel de ſuorum cōfidens induſtria, per orationis inſtantiam, diuinę ſuper hoc uolūtatis beneplacitū requiſiuit. Supernæ igitur

Panis ei, & ſocijs diuinitus ꝓbetur.

reuelationis illustratus oraculo, intellexit se ad hoc missum à Domino, vt Christo lucraretur animas, quas Diabolus conabatur auferre: ideoq; magis omnibus, quàm sibi soli viuere prælegit, illius prouocatus exemplo, qui vnus pro omnibus mori dignatus est. Recollegit itaque se vir Dei cum cæteris sociis in quodam tugurio derelicto iuxta ciuitatem Assisij, in quo secundum sanctæ paupertatis formam, in labore multo, & inopia victitabant, magis lachrymarum, quàm deliciarum panibus refici satagentes. Vacabant enim ibidem diuinis precibus incessanter, mentaliter potius, quàm vocaliter studio intendentes orationis deuotæ, eo quòd nondum Ecclesiasticos libros habebant, in quibus possent horas canonicas decantare; eorum tamen loco librum Crucis Christi continuatis aspectibus, diebus, ac noctibus reuoluebant, exemplo Patris, & eloquio eruditi, qui iugiter faciebat eis de Christi Cruce sermonem. Rogantibus autem fratribus, vt eos doceret orare, dixit cùm orabitis, dicite, Pater noster, & Adoramus te Christe ad omnes ecclesias tuas, quæ sunt in toto mundo, & benedicimus tibi, quia per Crucem tuam sanctam redemisti mundum. Docuit insuper eos Dominum laudare in omnibus, & ex omnibus creaturis honorare præcipua reuerentia Sacerdotes; fidei quoque veritatem, secundum quod Sancta Romana tenet, & docet Ecclesia, tum firmiter credere, tum simpliciter confiteri. Seruabant illi Patris sancti documenta per omnia, & ad omnes ecclesias, & Cruces, quas è longinquo videre poterant, iuxta datam sibi formam orantes, se humiliter prosternebant. Contrahentibus autem fratribus moram in loco præfato, vir Sanctus die quadam Sabbati ciuitatem Assisij intrauit, prædicaturus mane diei Dominicæ, vt moris erat, in ecclesia Cathedrali. Cumq; in quodam tugurio sito in horto Canonicorum, vir Dei deuotus in oratione Dei, more solito, pernoctaret absentatus à filijs, ecce ferè media noctis hora quibusdam è fratribus quiescentibus, quibusdam perseuerantibus in orando, currus igneus mirandi splendoris per ostium domus intrans, huc atque illuc per domicilium tertiò se conuertit, super quem globus lucidus residebat, qui solis habens aspectum noctem clarere fecit. Obstupefacti sunt vigilantes, excitati simul, & exterriti dormientes, & non minus senserunt cordis claritatem, quàm corporis, dum ex virtute mirandi luminis alterius alteri conscientia nudata fuit. Intellexerunt namque concorditer omnes, videntibus inuicem vniuersis in cordibus singulorum, Sanctum Patrem absentem corpore, præsentem spiritu, tali transfiguratum effigie, supernis irradiatum fulgoribus, & ardoribus inflammatum supernaturali virtute, in curru splendente simul & igneo, sibi demonstrari à Domino, vt tanquam veri Israelitæ post illum incederent, qui virorum spiritualium, vt alter Elias factus fuerat à Deo currus, & auriga. Credendum sanè, quòd ille horum simplicium aperuit oculos ad preces FRANCISCI, vt viderent magnalia Dei, qui oculos quondam aperuerat pueri, ad videndum montem plenum equorum, & igneorum curruum in circuitu Elisæi. Regressus autem vir Sanctus ad fratres, cœpit conscientiarum ipsorum secreta rimari, confortare ipsos de visione illa mirabili, & de profectu Ordinis multa futura prædicere. Cumq; patefaceret plurima, quæ sensum transcendebant humanum, verè cognouerunt fratres, super seruum suum FRANCISCVM spiritum Domini in tanta plenitudine quieuisse, quòd post ipsius doctrinam & vitam erat eis proficisci tutissimum. Post hæc pusilli gregis pastor FRANCISCVS, ad Sanctam Mariam de Portiuncula duodenarium illum fratrum numerum, superna gratia præeunte, deduxit, vt vbi meritis matris Domini Minorum sumpserat Ordo initium, ipsius illic susciperet auxilijs incrementum. Ibi quoque factus Euangelicus præco, ciuitates circuibat, & castra, non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in virtute spiritus annuncians regnum Dei. Videbatur intuentibus homo alterius seculi, quippè qui mente, ac facie in cœlum semper intentus, omnes sursum trahere conaretur. Cœpit ex hoc Christi vinea germinare germen odoris Domini, & productis ex se floribus suauitatis, honoris & honestatis vberes fructus afferre. Nam prædicationis ipsius feruore succensi quàm plurimi, secundum formam à Dei viro acceptam nouis se pœnitentiæ legibus vinciebant; quorum viuendi modum idem Christi famulus Ordinem Fratrum de pœnitentia nominari decreuit. Nimirum, sicut in cœlum tendentibus, pœnitentiæ viam omnibus constat esse communem; sic & hic status clericos, & laicos, virgines, & coniugatos in vtroque sexu admittens, quanti sit apud Deum meriti, ex pluribus per aliquos ipsorum patratis miraculis innotescit. Conuertebantur & virgines ad perpetuum cœlibatum, inter quas Virgo charissima Clara ipsarũ plãtula prima, tãquã flos vernãs, & cãdidus odorẽ dedit, & tãquã stella præfulgida radiauit.

Habitant collecti in quodam tugurio, & duriter ac sanctissimè uiuũt.

Docet fratres orare.

Matt. 6.

Quæ fides tenẽda.

Visio fratrum de igneo curru.

4. Reg. 4.

4. Reg. 6.

Multi eius prædicatione conuertũtur.

S. Claræ uita inferius describitur.

Hæc nūc clarificata in cœlis ab Ecclesia dignè veneratur in terris, quę & filia fuit in Christo Sancti Patris FRANC. pauperculi, & mater pauperum Dominarum. Multi etiam non solùm deuotione compuncti, sed & perfectionis Christi desiderio inflammati, omni mundanorum contempta vanitate, FRANCISCI vestigia sequebantur. Qui quotidianis succrescentes profectibus, vsque ad fines orbis terræ celeriter peruenerunt. Faciebat nanq; sancta paupertas, quam solam deferebant pro sumptibus, ipsos ad omnem obedientiam promptos, robustos ad labores, & ad itinera expeditos. Et quia nihil terrenum habebant, nihil amabant, nihilq; timebant amittere, securi erant vbique, nullo pauore suspensi, nulla cura distracti, tanquam qui absque mentis turbatione viuebant, & sine solicitudine diem crastinum, & serotinum hospitium expectabant. Multa quidem eis in diuersis partibus orbis inferebantur conuicia, tanquam personis despicabilibus, & ignotis: verùm amor Euangelij Christi adeò ipsos patientes effecerat, vt quærerent potius ibi esse, vbi persecutionem paterentur in corpore, quàm vbi cognita sanctitate ipsorum mundano possent gloriari fauore. Ipsa quoque rerum pœnuria superabundans eis videbatur vbertas, dum iuxta consilium sapientis pro magno ipsis minimum complacebat. Sanè cùm ad infidelium partes aliqui ex fratribus peruenissent, contigit, vt quidam Saracenus pietate commotus pecuniam eis offerret pro necessario victu. Illis autem recusantibus accipere, admiratus est homo cernens, ꝙ inopes essent. Intellexit tandem, quòd pauperes effecti amore Dei, pecuniam possidere nolebant, ex quo tanta est eis affectione coniunctus, vt offerret se administrandum omnia necessaria, quamdiu facultatum sibi aliquid superesset. O inæstimabilis preciositas paupertatis, cuius miranda virtute mens feritatis barbaricæ in tantam commiserationis est immutata dulcedinem. Horrendum est proinde, ac nefarium scelus, quòd hanc margaritam nobilem vir Christianus conculcet, quam tanta veneratione extulit Saracenus. Eo tempore religiosus qnidam de Ordine Cruciferorum, Moricus nomine, in hospitali quodam prope Assisium languore tam graui, tamq; prolixo laborans, vt iam morti foret adiudicatus à medicis, viro Dei supplex factus, per nuncium postulabat instanter, vt pro se ad Dominum intercedere dignaretur. Cui beatus Pater benignè assentiens, oratione præmissa, panis micas accepit, & cum oleo accepto de lampade, quæ ante Virginis ardebat altare, commiscens, quasi quoddam electuarium per manus fratrum infirmanti transmisit, dicens. Medicinam hanc fratri nostro deferte Morico, qua ipsum Christi virtus non solùm plenę sanitati restituet, verumetiam robustum bellatorem effectum aciei nostræ perseueranter adiunget. Statim antem, vt antidotum illam Sancti Spiritus adinuentione confectam æger homo gustauit, sanus exurgens tantum mentis, & corporis, à Deo vigorem obtinuit, vt paulò post viri Sancti Religionem ingressus, & vnica tantùm operiretur tunicula, sub qua longo tempore loricam portabat ad carnem, & crudis duntaxat cibarijs, herbis, vel leguminibus, fructibusq; contentus per plura temporum lustra, nec panem gustaret, nec vinum, fortis tamen, & incolumis perseuerans. Crescentibus quoque virtutum meritis in paruulis Christi, odor opinionis bonæ circunquaque diffusus ad præsentiam Sancti Patris videndam plurimos è diuersis mundi partibus attrahebat. Inter quos quidam secularium cantionum curiosus inuentor, qui ab Imperatore fuerat coronatus, & inde rex versuum dictus, virum Dei contemptorem mundialium adire proposnit. Cumq; ad Castrum Sancti Seuerini eum prædicantem reperisset in monasterio quodam, facta manu Domini super se, vidit eundem Christi Crucis prædicatorem FRANCISCVM, duobus transuersis ensibus valdè fulgentibus in modum Crucis signatnm, quorum vnus à capite ad pedes, alius à manu in manum per pectus transuersaliter tendebatur. Non nouerat de facie Seruum Christi, sed tanto monstratum miraculo mox agnouit. Subitò stupefactus ad visum incœpit meliora proponere. Tandemq; verborum ipsius compunctus virtute, tanquam si esset gladio spiritus ex eius ore procedente transfixus, secularibus pompis omnino contemptis, Beato Patri professione cohæsit. Propter quod videns ipsum vir Sanctus ab inquietudine seculi ad Christi pacem perfectè conuersum, Fratrem Pacificum appellauit. Hic postmodùm in omni sanctitate proficiens, antequam fieret Minister in Francia (siquidem primus ibidem ministerij gessit officium) meruit iteratò magnnm TAV in fronte FRANCISCI videre: quod colorum varietate distinctum, faciem ipsius miro venustabat ornatu. Hoc quippe signum vir Sanctus magno venerabatnr affectu, frequenti commendabat eloquio, & in eis, quas dirigebat, litterulis manu propria subscribebat, tāquam si omne ipsius studium foret signare Tau, iuxta

Conuicia sibi illata ferunt patientissimè fratres.

Saraceni cuiusdā erga fratres largitas.

Sanat Moricum, quē Medici despe rauerant.

Mira ipsius Morici abstinentia.

Visio cuiusdam in signis Poetæ exinde conuersi.

Signum Crucis uir Dei plurimum uenerabatur.

iuxta dictum propheticum super frontes virorum gementium, & dolentium, ad Christum IESVM veraciter conuersorum. Processu quoque temporis multiplicatis iam fratribus, cœpit eos Pastor solicitus in loco Sanctæ Mariæ de Portiuncula ad Generale Capitulum conuocare, vt in funiculo distributionis diuinæ in terra paupertatis, eorum vnicuique tribueret obedientiæ portionem. Vbi licèt omnium necessariorum esset pęnuria, fratrumq; multitudo vltra quinque millia conueniret aliquando, diuina tamen opitulante clementia, & victus sufficientia suberat, & salus comitabatur corpora, & spiritualis iucunditas affluebat. Capitulis verò prouincialibus, quia corporalem præsentiam exhibere non poterat, per solicitam curam regiminis, instantiam precis, & efficaciam benedictionis, spiritu præsens erat, quamuis aliquando mira Dei faciente virtute visibiliter appareret. Dum enim egregius prædicator, qui & nunc Christi præclarus confessor Antonius, de titulo crucis, IESVS Nazarenus Rex Iudæorum, in Arelatensi Capitulo fratribus prædicaret, quidam frater probatæ virtutis, Monaldus nomine, ad ostium Capituli diuina commonitione respiciens, vidit corporeis oculis Beatum FRANCISCVM in aerem subleuatum, extensis velut in cruce manibus benedicentem fratres. Tanta verò, & tam insolita fratres omnes consolatione spiritus repletos se fuisse senserunt, vt de vera Sancti Patris præsentia certum eis intra se spiritus testimonium perhiberet; licèt postmodum id non solum per euidentia signa, verum etiam per eiusdem Sancti Patris verba, exteriori fuerit attestatione compertum. Credendum sanè, quòd omnipotentis Dei virtus, quæ Ambrosium pium, & sacrum Antistitem, tumulationi gloriosi concessit interesse Martini, vt pium Pontificem pio veneraretur officio, etiam seruum suum FRANCISCVM prædicationi præsentauit veracis sui præconis Antonij, vt approbaret veritatis eloquia, præcipuè Crucis Christi, cuius erat baiulus, & minister. Cum autem dilatato iam ordine, viuendi formam per Dominum Innocentium probatam disponeret per Successorem ipsius Honorium in perpetuum facere roborari, huiusmodi fuit à Deo reuelatione commonitus. Videbatur quidem sibi de terra micas panum subtilissimas collegisse, multisq; famelicis fratribus ipsum circunstantibus debere tribuere. Cumq; micas tam tenues distribuere formidaret, ne fortè inter manus exciderent, vox ei desuper ait. FRANCISCE vnam de micis omnibus hostiam facito, & manducare volentibus tribue. Quo id agente, quicunque illud non deuotè recipiebant, aut receptum contemnebant donum, mox lepra infecti notabiles apparebant. Recitat manè vir Sanctus hæc omnia socijs, dolens se non percipere mysterium visionis. Sequenti verò die, cum vigil in oratione persisteret, huiusmodi vocem de cœlo delapsam audiuit. FRANCISCE micæ præteritæ noctis verba euangelica sunt: hostia, regula: lepra, iniquitas. Volens igitur confirmandam regulam ex verborum Euangelij aggregatione profusius traditam ad compendiosiorem formam, iuxta quod dictabat visio monstrata, redigere, in montem quendam cum duobus socijs, Spiritu sancto ducente, conscendit, vbi pane tantum contentus, & aqua ieiunans, conscribi eam fecit, secundum quod oranti sibi diuinus spiritus suggerebat. Quam cùm de monte descendens seruandam suo Vicario commisisset, & ille paucis elapsis diebus assereret per incuriam perditam, iteratò Sanctus Vir ad locum solitudinis redijt, eamq; instar prioris, ac si ex ore Dei verba susciperet, illicò reparauit; & per supradictum Dominum Papam Honorium octauo Pontificatus illius anno, sicut optauerat, obtinuit confirmari. Ad cuius obseruantiam fratres feruenter inducens, dicebat; Se nihil ibi posuisse secundum industriam propriam, sed omnia sic scribi fecisse, sicut sibi fuerant diuinitus reuelata. Quod vt certius constaret testimonio Dei, paucis admodum euolutis diebus, impressa sunt ei stigmata Domini IESV, digito Dei viui, tanquam Bulla Summi Pontificis Christi ad cōfirmationem omnimodam regulæ, & commendationem authoris, sicut post suarum enarrationem virtutum, suo loco inferius describetur.

Ezech. 9.

5000. Fratrū multitudo.

Huius Antonij à Padua uita est paulò post descripta.

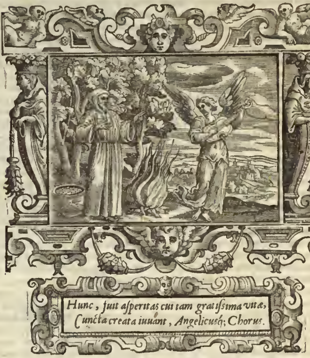
Visione dictante B. Franc. in monte ieiunās redigit in compendium Regulam suā: eamq; à suo Vicario amissam mox reparat: tum ab Honorio Papa cōfirmatam fratribus ꝓponit obseruandam.

Visiōis expositio.

Miro modo Regulam suā describit.

S. Francisci stigmata suam Regulam confirmant.

DE AVSTERITATE VITAE, ET QVOMODO *creaturæ præbebant ei ſolatium. Cap. V.*

Hunc, fuit aſperitas cui tam gratiſsima vitæ,
Cuncta creata iuuant, Angelicusq; Chorus.

> Hoc toto capite diſciplina uitæ S. Franc. tam admirabilis declaratur, vt omnibus nota, & in exemplum cuique propoſita eſſe deberet.
>
> Galat. 5.
>
> Duriſsimè caſtigat corpus ſuum, vt vix neceſſaria ſumeret ſuſtentationi naturæ.
>
> Dũ maximo æſtu aliquãtulum aquæ plus nimio ſiti vrgẽte bibiſſet dixit ſe redditurum rationẽ de nimia delectatione. Vnde ſibi auſterus, ſed humanus ꝓximo fuit.
>
> Nuda cubat humo.
>
> Vnica, eaque vili, & aſpera tunicula tegebatur.

CVM igitur cerneret vir Dei FRANCISCVS ſuo exemplo ad crucem Chriſti baiulandam feruenti ſpiritu plurimos animari, animabatur & ipſe tanquam bonus Dux exercitus Chriſti, ad palmam victoriæ per culmen inuictæ peruenire virtutis. Attendens enim illud Apoſtoli verbum, Qui autem ſunt Chriſti, carnem ſuam crucifixerunt cum vitijs, & concupiſcentijs; vt crucis armaturam ſuo ferret in corpore, tanta diſciplinæ rigiditate ſenſuales appetitus arcebat, vt vix neceſſaria ſumeret ſuſtentationi naturæ. DIFFICILE nanq; fore dicebat neceſſitati corporis ſatisfacere, & pronitati ſenſuum non parere. Propter quod cocta cibaria ſanitatis tempore vix admittebat, & rarò: admiſſa verò, aut conficiebat cinere, aut condimenti ſaporem admixtione aquę, ut plurimùm reddebat inſipidum. De potu quid dicam? cùm & de aqua frigida, dum ſitis æſtuaret ardore, uix ad ſufficientiam biberet? Modos adinueniebat abſtinentiæ potioris, & quotidie exercitatione creſcebat: licetq; iam perfectionis culmen attingeret, tanquam incipiens ſemper aliquid innouabat, afflictionibus carnis puniendo libidinem. Egrediens tamen exterius propter uerbum Euangelij conformabat ſe ſuſcipientibus ipſum in qualitate ciborum; cùm tamen ad interiora regreſſus diſtrictè ſeruaret rigidam abſtinentiæ parcitatem. Sicq; ſeipſum auſterum ſibi, humanum proximo, ſubiectum Euangelio Chriſti per omnia reddens, non ſolùm abſtinendo, uerum etiam manducando præbebat ædificationis exemplũ. Nnda humus, ut frequentius, lectus erat laſſato corpuſculo, & ſæpius ſedens, ligno, uel lapide ad caput poſito dormiebat: Vnica paupere contectus tunicula in nuditate Domino ſeruiebat, & frigore. Interrogatus aliquando, quomodo ueſtitu tam tenui ſe poſſet ab hyemalis algoris aſperitate tueri, in ſpiritus feruore reſpondit: Si ſupernæ patriæ flamma per deſiderium contegeremur interius, frigus iſtud exterius facilè portaremus, Veſtis

horrebat mollitiem, asperitatem amabat, asserens propter hoc Ioannem Baptistam ore diuino fuisse laudatum. Si quando verò in data sibi tunica lenitatem sentiret, chordulis eam contexebat interius: quia non in casulis pauperum, sed in palatijs principum, iuxta veritatis verbum, vestimentorum dicebat requirendam esse mollitiem. Experientia enim certa didicerat dæmones asperitate terreri: deliciosis autem, & mollibus vestibus ad tentandum fortius animari. Vnde cùm nocte quadam propter infirmitatem capitis, & oculorum, præter solitum morem ceruical de pluma positum haberet ad caput, dæmon illud ingressus ipsum vsque ad horam matutinalem inquietatum multimodè à sanctæ orationis studio perturbauit, donec vocato socio puluinar cum dæmonio fecit extra cellulam longius exportari. Egressus autem cum puluinari frater de cella membrorum omnium vires amisit, & vsum, quousque ad vocem Sancti Patris hoc cognoscentis in spiritu, vigor pristinus cordis, & corporis, sibi fuit plenariè restitutus. Rigidus in disciplina, super custodiam suam stabat, curam permaximam gerens de vtriusque hominis puritate seruanda. Quapropter circa conuersionis suæ primordia, tempore hyemali in foueam glacie plenam seipsum plerunque mergebat, vt & domesticum sibi hostem perfectè subigeret, & candidum vestimentum pudoris à voluptatis incendio præseruaret. Tolerabilius viro spirituali fore incomparabiliter asserebat, magnum sustinere frigus in carne, quàm ardorem carnalis libidinis vel modicum sentire in mente. Cùm autem apud Eremum de Sarthiano nocte quadam orationi vacaret in cellula, vocauit eum hostis antiquus tertiò dicens FRANCISCE, Francisce, Francisce: cui cùm quid quæreret respondisset, fallaciter ille subiungit, Nullus est in mundo peccator, cui si conuersus fuerit non indulgeat Deus; sed quicunque semetipsum pœnitentia dura necauerit, misericordiam non inueniet in æternum. Statim vir Dei per reuelationem cognouit hostis fallaciam, quomodo nixus fuerit eum ad tepida reuocare; nam hoc sequens indicauit euentus. Continuò enim post hoc ad insufflationem illius, cuius halitus prunas ardere facit, grauis ipsum carnis tentatio apprehendit. Quam vt præsensit castitatis amator, deposita veste, chorda cœpit se verberare fortissimè. Eia, inquiens, frater Asine, sic te decet manere, sic subire flagellum. Tunica religioni deseruit, sanctitatis signaculum præfert, furari eam libidinoso non licet, si quò vis pergere, perge. Insuper & mirando feruore spiritus animatus aperta cella foras exiuit in hortum, & in magnam demergens niuem corpusculum iam nudatum, septem ex ea plenis manibus cœpit compingere massas, quas sibi proponens suo sic exteriori homini loquebatur. Ecce (inquit) hæc maior, vxor tua est; quattuor istæ, duo filij, & duæ filiæ; reliquæ duæ, seruus, & ancilla, quos ad seruiendum habere oportet. Festina igitur omnes induere, quoniam frigore moriuntur: Si verò eorum multiplex solicitudo molestat, vni Domino solicitè serui. Illicò tentator victus abscessit, & vir Sanctus cum victoria in cellam redijt, qui dum benè pœnaliter arsit foris, ardorem interius sic extinxit libidinis, vt deinceps tale aliquid minimè sentiret. Quidam autem frater, qui tunc orationi vacabat, hæc omnia, luna clarius incedente, prospexit. Comperto vir Dei, quòd hæc ille nocte vidisset, reserans ei tentationis processum, præcepit, vt quandiu ipse viueret, nulli viuenti rem, quam viderat, propalaret. NON SOLVM autem mortificari debere docebat vitia carnis, & eius incentiua frenari, verumetiam exteriores sensus, per quos mors intrat ad animam, summa vigilantia custodiri. MVLIERVM familiaritates, colloquia, & aspectus, qui multis sunt occasio ruinæ, solicitius euitari iubebat, asserens per huiusmodi debilem frangi, & fortem sæpe spiritum infirmari. Harum contagionem euadere conuersantem cum eis, nisi probatissimum virum, tam facile duxit, quàm iuxta scripturam, in ignem ambulare, & non comburere plantas. Si quidem ipse adeò auerterat oculos suos, ne huiusmodi vanitatem videret, quòd (sicut aliquandò socio dixit) quasi nullam cognoscebat in facie. Nō enim securum esse putabat earum formarum introrsus haurire imagines, quæ possunt, aut edomitæ carnis resuscitare igniculum, aut pudicæ mentis maculare nitorem. Asserebat etiam friuolum esse mulieris colloquium, excepta sola confessione, uel instructione breuissima, iuxta quod & saluti expedit, & congruit honestati. Quæ sunt (inquit) religioso cum muliere tractanda negotia, nisi cum sanctam pœnitentiam, uel melioris uitæ consilium religiosa petitione deposcit? Ex nimia securitate minus cauetur hostis, & diabolus si de suo capillum potest habere in homine, citò excrescere facit in trabem. OCIVM autem omnium malarum cogitationum sentinam, docebat summopere fugiendum, exemplo demonstrans, rebellem carnem, & pigram, disciplinis continuis, & fructuosis laboribus esse domandam.

Matt. 11.

Dæmones per deliciosa vestiméta & strata facilius hominibus insidiantur: vt contigit B. Francisco per plumeum ceruical.

Mergit se crebrò in aquam congelatam, vt se à voluptatis incendio p̄seruet.

Fallacia dæmonis tentatione carnis apprehensus, se tā quam Asinū chorda flagellat, insup & nudatum in niuem demergit.

Iob 41.

Victus hostis abscedit.

Sensus custodiendi.

Fœminæ vitandæ. mirum videri possit, quod de Leóne Pontif. qui primus id nomen tulit, memoriæ proditū est: fortè accidit.n. vt Dominicæ Resurrectioni: die cùm Eucharistiā daret populo, ei⁹ fit manus matronæ osculo contacta, sequutaq; sit ob eam rē tacita quædam libidinis appetētia, quam simulac sensit, manum sibi vltrò abscidit, vt parsilla vnde lues irrepserat, à toto corpore cōtagiosa absciuderetur. Sab. lib. 5.

Ocium summopere fugiendum.

mandam. Vnde corpus suum fratrem Asinum appellabat tanquam laboriosis supponendum oneribus, crebris cedendum flagellis, & vili pabulo sustentandum. Si quem verò cernebat ociosum, & vagum, aliorum velle manducare labores, fratrem muscam nominandum censebat, eo quòd talis nihil boni faciens, sed benefacta inficiens, vilem, & abominabilem se omnibus reddat. Propter quod dixit aliquando, volo fratres meos labore exercitari, ne ocio dediti, per illicita, corde, aut lingua vagentur. EVANGELICVM siquidem uolebat à fratribus obseruari silentium, vt videlicet ab omni ocioso verbo omni tempore abstinerent solicitè, tanquam reddituri in die iudicij de huiusmodi rationem. Sed & si quem inuenisset fratrem verbis assuetum inanibus, acriter arguebat, taciturnitatem modestam, & puri cordis affirmans custodiam, & non modicam esse virtutem, pro eo, quòd mors & vita fore dicuntur in manibus linguæ, non tam ratione gestus, quàm ratione loquelæ. Licèt autem pro viribus ad vitam austeram fratres induceret, non tamen ei placebat districtionis seueritas, quæ pietatis non induit viscera, nec est discretionis sale condita. Cùm enim quadam nocte, vnus ex fratribus pro nimietate abstinentiæ admodùm fame cruciatus, nullam posset habere quietem, intelligeretq; pius Pastor oui suæ imminere periculum, vocauit fratrem, apposuit panem, & vt ruborem illi tolleret, cœpit ipse prior comedere, eumq; ad manducandum dulciter inuitare. Deposuit frater verecundiam, sumpsit cibum, gauisus quàmplurimum, quòd per circunspectam condescensionem Pastoris, & corporis euasisset dispendium, & non modicum accepisset ædificationis exemplum. Mane facto fratribus conuocatis in vnum, vir Dei referens quod acciderat nocte, prouida commonitione subiunxit: Sit vobis fratres non cibus, sed charitas in exemplum. Docuit insuper eos discretionem sequi, vt aurigam virtutum, non eam, quam caro suadet, sed quam edocuit Christus, cuius sacratissimam uitam expressum constat esse perfectionis exemplar. Et quoniam Agnum sine macula Christum crucifixum, non est possibile homini carnis infirmitate circundato sic perfectè sectari, quin aliquas contrahat sordes: ideò documento certo firmabat eos, qui perfectioni uitæ uigilanter intendunt, quotidianis debere se lachrymarum emundare fluentis. Licèt enim iam esset adeptus cordis, & corporis puritatem mirabilem, non cessabat tamen lachrymarum imbribus iugiter oculos expiare mentales, corporeorum luminum non ponderando iacturam. Cùm enim ex continuo fletu infirmitatem oculorum incurrisset grauissimam, suadentè sibi medico, quòd abstineret à lachrymis, si corporei uisus cæcitatem uellet effugere. Vir Sanctus respondit: Non est frater medice ob amorem luminis, quod habemus commune cum muscis, uisitatio lucis æternæ repellenda uel modicum; quia non spiritus propter carnem, sed caro propter spiritum beneficium lucis accepit. Malebat siquidem corporalis uisus lumen amittere, quàm lachrymas, quibus oculus mundatur interior, ut Deum uidere ualeat, repressa deuotione spiritus impedire. Cùm autem semel daretur consilium à medicis, & instanter suaderetur à fratribus, ut pateretur sibi per remedium subuenire cocturæ, humiliter uir Dei assensit, quia salutiferum hoc simul, & asperum esse cernebat. Vocatus itaq; uenit chirugicus instrumentum ferreum igni summittens ad faciendam cocturam. At Christi seruus corpus iam horrore concussum confortans, sicut amicum cœpit ignem alloqui, dicens: Mi frater ignis præ cæteris rebus æmulandi decoris uirtuosum, pulchrum, & utilem te creauit Altissimus. esto mihi hac hora propitius, esto curialis. Precor magnum Dominum, qui te creauit, ut tuum mihi calorem temperet, quò suauiter urentem ualeam sustinere. Oratione finita contra igne candescens ferreum instrumentum, signum crucis edidit, ac deinceps intrepidus persistebat. Profundatum est crepitans ferrum in tenera carne, & ab aure usq; ad supercilium coctura protracta. Quantum irrogauerit ignis ille dolorem, uir ipse Sanctus expressit. Laudate (inquit ad fratres) Altissimum, quia uerè dico uobis, nec ignis ardorem sensi, nec carnis ullum dolorem: & conuersus ad medicum, si non est, inquit, caro benè decocta, imprime iterum. Expertus medicus, in inualida carne uirtutem spiritus tam potentem miratus est, & diuinum hoc miraculum extulit, dicens: Dico uobis, fratres, uidi mirabilia hodie. Quia enim ad tantam deuenerat puritatem, ut caro spiritui, & spiritus Deo, harmonia mirabili concordarent, diuina ordinatione fiebat, ut creatura creatori suo deseruiens, uoluntati, & imperio eius mirabiliter subiaceret. Alio etiam tempore, apud Eremum Sancti Vrbani seruo Dei ægritudine grauissima laborante, cum ipse naturæ defectum sentiens uini poculum postulasset, nihilq; de uino, quod sibi dari posset, responderetur adesse, iussit aquam afferri, & allatam signo crucis edito benedixit. Mox uinum efficitur optimum,

Silentium Euangelicum puri cordis custodia. Matt. 12.

Prou. 18.

Nō ei placebat ea uitæ seueritas, & austeritas, quę pietate, & discretionis sale careret.

Discretio non mūdana, sed Christiana uirtutū auriga.

Adeò perfectioni uitæ intēdentibus conuenire lachrymas aiebat, ut uisu mallet, quàm lachrymis priuari.

Cādētis ferri nec timet, nec sentit dolorem.

Aqua ad eius necessitatem fit uinum optimum, & saluberrimum.

tur optimum, quod fuerat aqua pura; & quod deserti loci paupertas non potuit, uiri sancti puritas impetrauit: ad cuius gustum tanta protinus facilitate conualuit, vt saporis nouitas, & innouatio sanctitatis, gustabile, ac gustantem supernaturaliter innouantes, perfectam in ipso expoliationem veteris hominis, & induitionem noui duplici attestatione firmarent. Non solùm creatura Seruo Dei seruiebat ad nutum, sed & creatoris vbiq; prouidentia con descendebat ad placitum. Cùm enim tempore quodam, ex multarum infirmitatum concursu aggrauato corpore, ad iucunditatem spiritus excitandam alicuius audiendi soni harmoniaci desiderium habuisset, nec id honestatis decentia per ministerium fieri pateretur humanum, affuit Angelorum obsequium ad viri Sancti placitum adimplendum. Nocte etenim quadam, vigilante ipso, & meditante de Domino, repentè insonuit cithara quædã harmoniæ mirabilis, & suauissimæ melodiæ. Non videbatur aliquis, sed transitum, & reditum citharedi, ipsa hinc inde auditus volubilitas innuebat. Spiritu in Deum directo, tanta fuit in illo dulcisono carmine suauitate perfusus, vt aliud se putaret seculum commutasse. Hoc & fratres sibi familiares non latuit, qui per certa frequenter conspiciebant indicia, eum tam excessiuis, & crebris consolationibus à Domino visitari, vt nec ipsas omnino occultare valeret. Alio quoque tempore viro Dei, prædicationis causa, inter Lombardiam, & Marchiam Teruisinam iter agente, cum fratre socio, iuxta Padum, tenebrosa noctis superuenit obscuritas. Cumq; via esset exposita periculis magnis, & multis, propter tenebras, fluuium, & paludes, socius dixit ad virum Sanctum: Ora Pater, vt de instantibus periculis liberemur. Cui vir Dei cum fiducia multa respondit: Potens est Deus, si placet suæ dulcedini, tenebrarum effugata caligine, beneficium nobis impendere lucis. Vix sermonem compleuerat, & ecce tanta lux illicò cœpit circa eos superna radiare virtute, vt nocte alijs existente obscura, ipsi luce clara viderent non solùm viam, verùmetiam plurima circunquaque. Cuius lucis ducatu corporaliter directi, & spiritualiter confortati, vsque ad locum hospitij, per non modicum viæ spacium, cum diuinis hymnis, & laudibus incolumes peruenerunt. Perpende quantæ fuerit vir istæ munditiæ, quantæq; virtutis, ad cuius nutum, suum ignis ardorem contemperat, aqua saporem commutat, Angelica præbet melodia solatium, & lux diuina ducatum: vt sic sanctificatis viri sancti sensibus omnis probetur mundi machina deseruire.

Tot infirmitatibus iam aggrauatus B. Fräciscus melodia reficitur Angelorum, ut & cithara ei diuinitus pulsaretur.

In periculosa uia, de nocte obscura desuper luce magna irradiante, incolumis cum hymnis & laudibus ad hospitium peruenit.

DE HVMI-

DE HVMILITATE, ET OBEDIENTIA,
& de condescensionibus diuinis sibi factis ad nutum.
Caput VI.

Ventoso hunc humilem non vana superbia fastu
Tollit, cui decus est inferiora sequi.

Sancti uiri excellens humilitas.

OMNIVM virtutum custos, & decor, humilitas, copiosa virum Dei vbertate repleuerat, in propria quidem reputatione nihil erat, nisi peccator, cùm in veritate speculum esset, & splendor omnimodæ sanctitatis: super hanc studuit ædificare seipsum, vt sapiens architectus fundamentum præiaciens, quod à Christo didicerat. Dicebat propter hoc filium Dei de altitudine sinus paterni ad nostra despicabilia descendisse, vt tam exemplo, quàm verbo, Dominus & magister humilitatem doceret. Propter quod studebat, tanquam Christi discipulus, in oculis suis & aliorum vilescere, à summo dictum esse magistro commemorans, Quod altum est apud homines, abominatio est apud Deum. Sed & verbum hoc dicere solitus erat: QVANTVM homo est in oculis Dei, tantum est, & non plus. Stultum proindè iudicans mundanis extolli fauoribus, gaudebat de opprobrijs, & de laudibus tristabatur. Malebat quidem de se vituperium audire, quàm laudem, sciens quòd hoc ad emendandum induceret, illa impelleret ad cadendum. Et ideò sæpe cùm populi merita in eo sanctitatis extollerent, præcipiebat alicui fratri, vt in contrarium verba ipsum vilificantia, suis auribus inculcando, proferret. Cumq; frater ille licèt inuitus, eum rusticum, & mercenarium imperitũ, ac inutilem diceret, exhilaratus tam mente, quàm facie, respondebat: Benedicat tibi Dominus fili charissime, quia tu verissima loqueris, & talia filium Petri Bernardonis decet audire. Cùm autem se cæteris despicabilem redderet, non parcebat rubori, quin in prædicatione coram omni populo proprios manifestaret defectus.

Luc. 16.

Singulare dictum B. Francisci.

Gaudet contẽptu sui & de seipso humiliter sentit.

Accidit

Accidit semel, vt infirmitate grauatus, rigorem abstinentiæ, pro recuperanda sanitate, modicum relaxaret. Viribus autem corporis vtcunque resumptis, verus sui contemptor ad propriæ carnis animatus opprobrium, Non est (inquit) conueniens, vt populus abstinentem me credat, & ego è contrario carnaliter reficiar in occulto. Surrexit propterea sanctæ humilitatis spiritu inflammatus, & in platea ciuitatis Assisij, populo conuocato solenniter, cum fratribus multis, quos secum adduxerat, maiorem introiuit ecclesiam, funeq; ad collum ligato, nudum cum femoralibus solis, in oculis oĩum se trahi præcepit vsq; ad lapidem, in quo malefactores puniendi consueuerant collocari. Super quem conscendens, licèt quartanarius esset, & debilis, acerbi frigoris tempore, cum multo vigore animi prædicauit. Audientibusq; cunctis, asseruit, se non tanquam spiritualem honorandum fore, quinimò tanquam carnalem, & glutonem ab omnibus contemnendum. Igitur qui conuenerant tam ingenti viso spectaculo, admirati sunt, & quia ipsius austeritatem iam nouerant, deuotione compuncti, humilitatem eiusmodi magis admirabilem, quàm imitabilem proclamabant. Licèt autem id magis videatur portentum fuisse, instar prophetalis vaticinij, quàm exemplum; tamen verè documentum extitit humilitatis perfectæ, quo Christi sectator instruitur transitoriæ laudis præconium debere contemnere, tumentis quoque iactantiæ comprimere fastum, & fraudulentæ simulationis mendacium confutare. Multa quidem in hunc modum sæpius faciebat, vt exterius tanquam vas perditum fieret, & sanctificationis spiritum interius possideret. Studebat bona Domini sui arcano pectoris condere, nolens patere gloriæ, quod posset esse occasio ruinæ. Nam sæpè cum beatificaretur à pluribus, verbum huiusmodi proferebat. Filios, & filias adhuc habere possem: Nolite laudare vt securum, NEMO laudandus, cuius incertus est exitus. Ista quidem laudantibus. Ad se autem sic. Latroni si tanta contulisset altissimus gratior te foret, FRANCISCE. Dicebat fratribus sæpe: De omni eo, quod peccator potest, nemo sibi debet inique applausu blandiri. Peccator (ait) ieiunare potest, orare, plangere, carnemq; propriam macerare, hoc solum non potest, Domino scilicet suo esse fidelis. In hoc itaq; gloriandum, si suam Domino gloriam reddimus, si fideliter seruientes, ipsi, quicquid donat, adscribimus. Vt autem pluribus modis negociator hic Euangelicus lucraretur, ac totum præsens tempus conflaret in meritum, non tam præesse voluit, quàm subesse; nec tam præcipere, quàm parere. Idcircò Generali cedens officio Guardianum petijt, cuius voluntati per omnia subiaceret. Tam enim vberem afferebat sanctæ obedientiæ fructum, vt eis, qui iugo ipsius colla submitterent, nil temporis sine lucro transiret. Vnde & fratri, cum quo erat solitus ire, semper obedientiam promittere consueuerat, & seruare. Dixit aliquando socijs. Inter alia, quæ dignanter pietas mihi diuina concessit, hanc gratiam contulit, quòd ita diligenter nouitio vnius horę obedirem, si mihi Guardianus daretur, sicut antiquissimo, & discretissimo fratri. Subditus (inquit) prælatum suum non hominem considerare debet, sed illum, pro cuius est amore subiectus. Quanto enim contemptibilior præsidet, tanto magis humilitas obedientis placet. Cùm verò vice quadam quæreretur ab eo, quis esset verus obediens iudicandus, corporis mortui similitudinem pro exemplo proposuit. TOLLE (inquit) corpus exanime, & vbi placuerit pone, videbis non repugnare motum, non murmurare situm, non reclamare dimissum: quòd si statuatur in cathedram, non alta, sed ima respiciet: si collocetur in purpura, duplo pallescet. Hic (ait) verus obediens est, qui cur moueatur, non dijudicat; vbi locetur non curat, vt transmutetur, non instar; euectus ad officium, solitam tenet humilitatem; plus honoratus, plus reputat se indignum. Dixit aliquando socio suo: Non mihi videor, frater minor, nisi fuero in statu, quem tibi descripsero. Ecce prælatus existens fratrum, vado ad capitulum, prædico, & commoneo fratres, & in fine dicitur contra me: Non conuenis nobis, quia illiteratus es, elinguis, idiota, & simplex. Tandem eijcior cum opprobrio, vilipensus ab omnibus. Dico tibi, nisi eodem vultu, eadem mentis lætitia, & eodem sanctitatis proposito hæc verba audiero, frater minor nequaquàm sum. Et addebat, IN prælatione casus, in laude præcipitium, in humilitate subditi animæ lucrum est. Cur ergo periculis plus, quàm lucris attendimus, cùm acceperimus tempus ad lucrum? Hac igitur de causa humilitatis forma FRANCISCVS fratres suos vocari voluit Minores, & prælatos sui Ordinis dici Ministros; & vt verbis vteretur Euangelij, quod obseruare promiserat, & ex ipso nomine discerent discipuli eius, quòd ad discendam humilitatem, ad scholas humilis Christi venissent. Magister siquidem humilitatis IESVS Christus, vt informaret discipulos ad humilitatem perfectam, dixit:

Exemplum summę humilitatis, & synceritatis. Nam laqueo collo iniecto se nudũ in forum usque ad patibulũ ꝑtrahi iubet.

Is. 20.
Humanas laudes summoperè detestatur.

Psal. 30.
En vt retundit superbiæ tumorem, qui semel quærens oleum pro lampade ecclesiæ S. Damiani, quam ipse reparauerat, corá astantibus veniam petijt, & locum illum sæpius frequẽtauit, incusauit se, quia semel comederat carnes conditas.

Submittit se alterius volũtati in omnibus.

Deus in prælato, non homo considerandus.

Verus obediens quis sit.

Notent Religiosi omnes hoc isigne exemplũ, quo maximè plurimorum superbia retundit.

Nota.

Frãciscani cur Minores dicti.

Matt.20.

ctam, dixit: Quicunque voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister: & quicunque voluerit inter vos primus esse, erit uester seruus. Cùm autem requireret ab eo Dominus Hostiensis, Ordinis Minorum Protector, & Promotor præcipuus, qui postmodùm, iuxta quod idem uir Sanctus prædixerat, ad Summum Pontificatus sublimatus honorem, Gregorius Nonus est dictus, utrum sibi placeret, quòd fratres promouerentur ad ecclesiasticas dignitates, respondit: Domine, Minores ideò uocati sunt fratres mei, ut maiores fieri non præsumant. Si uultis (ait) quòd proficiant in Ecclesia Dei, tenete illos, & conseruate in statu uocationis eorum, & ad prælationes Ecclesiasticas nullatenus ascendere permittatis. Et quoniam humilitatem, tam in se, quàm in subditis cunctis præferebat honoribus, amator humilium Deus altioribus ipsum dignum iudicabat fastigijs, secundum quod uni fratri, uiro uirtutis, & deuotionis præcipuæ, uisio cœlitus ostensa monstrauit. Cùm enim esset in comitatu uiri Dei, & unà cum ipso in quadam ecclesia deserta feruenti oraret affectu, in extasi factus uidit inter multas in cœlo sedes, unam præ cæteris digniorem, pretiosis ornatam lapidibus, & omni gloria refulgentem; miratus intra se præcelsi refulgentiam throni cœpit anxia cogitatione perquirere, quis ad illum deberet assumi. Audiuit inter hæc uocem dicentem sibi: Sedes ista unius de ruentibus fuit, & nunc humili seruatur FRANCISCO. Reuersus demum frater ad se ab orationis excessu, virum beatum exterius prodeuntem solito fuit more sequutus. Cumq; incedentes per uiam de Deo inuicem loquereutur, frater ille uisionis suæ non immemor, solerter ab eo quæsiuit, quid de se ipso sentiret. Ad quem humilis Christi seruus: videor (ait) mihi maximus peccatorum: cui cùm frater diceret ex aduerso, quòd non posset id sana conscientia dicere, nec sentire, subiunxit. Si quantumcunque sceleratum hominem tanta fuisset Christus misericordia prosequutus, arbitror sanè, ꝙ multò quàm ego, Deo gratior esset. Confirmatus fuit frater, ex tam admirabilis humilitatis auditu de ueritate uisionis ostensæ, Euangelio sacro testante cognoscens, quòd ad excellentiam gloriæ, de qua superbus eijcitur, uerè humilis exaltetur. Alio quoque tempore, cùm in deserta quadam oraret ecclesia in prouincia Massæ, apud montem Casalem, intellexit per spiritum, sacras ibidem remansisse reliquias. Quas cùm longo iam tempore defraudatas honorificentia debita, non sine mœrore conspiceret; præcepit fratribus, ut eas cum reuerentia deferrent ad locum. Sed cùm poscente causa discessisset ab eis, mandati Patris immemores filij, obedientię meritum neglexerũt. Die uerò quadam, cùm sacra celebrare uellent mysteria, superiori altaris operimento submoto, ossa pulcherrima, & redolentia nimis, non sine admiratione reperiunt, intuentes reliquias, quas non hominis manus, sed Dei uirtus attulerat. Reuersus paulò post uir Deo deuotus, diligenter cœpit exquirere, si, quod de reliquijs mandauerat, esset impletum. Verùm neglectæ obedientię culpam fratres confitentes humiliter, cum pœna ueniam meruerunt. Et ait uir Sanctus: Benedictus Dominus Deus meus, qui per se ipsum impleuit, quod uos facere debuistis. Considera diligenter diuinæ prouidentiæ curam, circa puluerem Sanctorum, & humilis FRANCISCI excellentem in oculis Dei perpende uirtutem: Nam cuius iussis non paruit homo, votis obediuit Deus. Quodam tempore deueniens Imolam ciuitatis Episcopum adijt, humiliterq; poposcit, ut cum ipsius beneplacito posset populum ad prædicationem uocare. Cui Episcopus durè respondens: Sufficit, (inquit) frater, quòd ego prædicem populo meo. Inclinauit caput verus humilis, & foras egressus post modicam horam regreditur intrò. A quo cùm Episcopus quasi turbatus requireret, quid iteratò petere ueller, humili tam corde, quàm uoce respondit. Domine si pater filium uno repulerit ostio, alio sibi reintrandum est. Humilitate victus Episcopus, alacri uultu eum amplexus est, dicens: Tu, & omnes fratres tui de cætero in Episcopatu meo generali mea licentia prædicetis, quia illud humilitas sancta promeruit. Contigit ipsum aliquando Aretium deuenire, cùm tota ciuitas intestino bello quassata, propinquum sui minabatur excidium. Hospitatus uerò in suburbio, uidit supra ciuitatem exultantes dæmones, ac perturbatos ciues ad cædem mutuam succendentes. Vt autem seditiosas illas effugaret aereas potestates, fratrem Syluestrum Columbinæ simplicitatis uirum, quasi præconem præmisit, dicens: Vade ante portam ciuitatis, & ex parte Dei omnipotentis dæmonibus in uirtute obedientiæ præcipe, ut exeant festinanter. Accelerat uerus obediens patris iussa perficere, & præoccupans in laudibus faciem Domini, ante portam ciuitatis cœpit clamare ualenter: Ex parte omnipotentis Dei, & iussu serui eius FRANCISCI, Procul hinc discedite dæmones uniuersi. Redit ad pacem continuò ciuitas, & ciuilitatis

Visio cuiusdã sancti fratris de Throno præparato in Cœlis B.Franc.

En quàm humiliter, quàm abiectè de se vir tãtus senserit.

Matt.23.

Nota de sacris reliquijs ex ipsius voto inuisibiliter allatis.

Episcopũ mira humilitate vincit.

Dæmonibus iussu eius fugatis, Aretini pacis fœdera inter se, & concordiam ineunt.

nilitatis in se iura ciues omnes cum magna tranquillitate reformant. Expulsa quippe dęmonum furibunda superbia, quæ ciuitatem illam velut obsidione vallauerat, superueniens sapientia pauperis, videlicet FRANCISCI humilitas, pacem reddidit, vrbemq; saluauit. Humilis enim obedientiæ ardua promerente virtute, super spiritus illos rebelles, atq; proteruos tam potestatiuum fuerat assequutus imperium, vt & ipsorum feroces proteruias premeret, & importunas violentias propulsaret. Fugiunt quidem superbi dæmones excelsas virtutes humilium, nisi cùm interdum ad humilitatis custodiam diuina eos clementia colaphizari permittit, sicut & Paulus Apostolus de seipso scribit, & FRANCISCVS experimento probauit. Rogatus enim à Domino Leone Cardinali Sanctæ Crucis, vt secum aliquantulum moraretur in vrbe, acquieuit humiliter ob ipsius reuerentiam, & amorem. Prima igitur nocte, cùm post orationem vellet quiescere, superuenerunt dæmones in Christi militem atrociter insurgentes. Quem cum diu verberassent, ac durè, ad vltimū quasi semineccem reliquerunt. Discedentibus illis, socius vocatus aduenit. Cui cum vir Dei narrasset euentum subiungens ait: Credo frater, quòd dæmones, qui nihil possunt, nisi quantum prouidentia superna disponit, ideò in me nunc tam ferociter irruerunt, quia non bonam spem præfefert mansio mea in curia magnatorum. Fratres mei, qui in locis pauperculis commorantur, audientes me cum Cardinalibus esse, suspicabuntur forsitan implicari mundanis, efferri honoribus, & delitijs abundare. Ideo melius iudico, eum, qui ponitur in exemplum, fugere curias, & humiliter inter humiles in locis cōuersari humilibus, vt sustinentes penuriam fortes efficiat similia sustinendo. Veniunt ergo manè, & humili excusatione proposita, vale faciunt Cardinali. Abhorrebat nempè vir Sanctus superbiam, omnium malorum originem, & inobedientiam ipsius pessimam prolem, sed non minus humilitatem pœnitentiæ acceptabat. Accidit semel, vt eidem præsentaretur quidam frater, qui contra legem obedientiæ aliquid fecerat, disciplina iustitiæ corrigendus. Videns autem vir Dei fratrem illum per signa euidentia veraciter esse compunctum, ad indulgendum ei amore fuit humilitatis inductus. Ne tamen facilitas veniæ incentiuum esset alijs delinquendi, iussit ablatum fratri caputium in medio flammarum proijci, vt omnes aduerterent quanta, qualiq; vindicta offensa sit inobedientiæ percellenda. Cumq; per moram caputium fuisset in medio ignis, præcepit ipsum flammis detrahi, reddiq; fratri humiliter pœnitenti. Mirabile dictu. Extrahitur caputium de medio flammarum, nullum habens adustionis vestigium, sicq; factum est, vt hoc vno Deus miraculo, & sancti viri virtutem, & humilitatem pœnitentiæ commendaret. Dignè itaque sectanda est FRANCISCI humilitas, quæ tam miram in terris etiam dignitatem obtinuit, vt Deum inclinaret ad votum, & hominis immutaret affectum, & dæmonum proteruitatem suo iussu propelleret, & flammarum voracitatem solo nutu refrenaret. Reuera hæc est, quæ possessores suos exaltans, dum omnibus reuerentiam exhibet, ab omnibus promeretur honorem.

[Marginalia: 2.Cor.12. — Flagellatur à dæmonibus. — Humanus est ac indulgens erga pęnitentes. — Nota mirabilia. — Humilitatis vis.]

DE AMORE PAVPERTATIS, ET MIRA suppletione defectuum. *Cap. VII.*

Pauperie Hic humili tumidos deuicit auaros,
Cuius in extremis ossibus hæsit amor.

Admirabile studiũ paupertatis. Quo uitam in magalijs non superbis palatijs traducere proposuerat. Narratur quoq; de eo qđ cũ adhuc esset in seculari habitu, postquã Romæ uisitauit limina Apostolorum, per fenestram altaris multam pecuniã abiecit, & exiens portis Ecclesię animatus ad suijpsius cõtemptũ, depositis proprijs uestibus, & uilibus cuiusdã pauperculi indu⁹, ad fores ecclesiæ cum alijs pauperibus gallice eleemosynã petebat. Paupertas. n. uirtutum regina est.

INTER cætera charismatum dona, quæ à largo datore FRANCISCVS obtinuit, prerogatiua quadam speciali promeruit, in diuitias simplicitatis excrescere per altissimæ paupertatis amorem. Hanc filio Dei vir Sanctus familiarem attendens, & iam quasi toto orbe repulsam charitate sic studuit desponsare perpetua, quòd non solùm pro ea patrem, matremq; reliquit, verùm etiam, quæ habere potuit, vniuersa dispersit. Nemo tam auri, quàm ipse cupidus paupertatis, nec thesauri custodiendi solicitior vllus, quàm iste huius Euangelicæ margaritæ. In hoc præcipuè suus offendebatur aspectus, si quicquam videret in fratribus, quod paupertati non per omnia consonaret. Reuera ipse à principio Religionis vsque ad mortem tunica, chordula, & femoralibus diues, ijs contentus fuit, & Christi IESV paupertatem, & matris frequenter cum lachrymis reuocabat ad mentem. Inde hanc virtutum asserens esse reginam, quia in rege regum, & in regina matre ipsius tam præstanter effulsit. Nam & fratribus in conclaui quærentibus, quæ virtus magis amicum redderet Christo, quasi secretum sui cordis aperiens, respondebat. Pau-

bat. Paupertatem noueritis fratres spiritualem viam esse salutis, tanquam humilitatis fomentum, perfectionisque radicem, cuius est fructus multiplex, sed occultus. Hæc enim est Euangelici agri thesaurus absconditus, pro quo emendo vendenda sunt omnia, & quæ vendi non possunt illius comparatione spernenda. Ad huius (inquit) culmen qui cupit attingere, non solùm mundanæ prudentiæ, verumetiam litterarum peritiæ renunciare quodammodo debet, vt tali expropriatus possessione, introeat in potentias Domini, & nudum se offerat brachijs Crucifixi. Nequaquàm enim seculo perfectè renunciat, qui proprij sensus loculos intra cordis arcana reseruat. Sæpè verò de paupertate sermonem faciens, ingerebat fratribus Euangelicum illud; Vulpes foueas habent, & volucres cœli nidos, filius autem hominis non habet, vbi caput suum reclinet. Propter quòd docebat fratres, vt pauperum more pauperculas casulas erigerent, quas non habitarent vt proprias, sed sicut peregrini, & aduenæ alienas. LEGES nanq; peregrinorum esse dicebat, sub alieno colligi tecto, sitire ad patriam pacificè pertransire. Mandabat dirui aliquando domos erectas, aut fratres exinde amoueri, si aliquid in eis perciperet, quod ratione appropriationis vel sumptuositatis contrarium esset Euangelicæ paupertati. Hanc sui dicebat Ordinis fundamentum, cui substrato primariè, sic omnis structura Religionis innititur, vt ipsius firmitate firmetur, & euersione funditus euertatur. Docebat proinde, sicut reuelatione didicerat, sacræ Religionis ingressum ab illo fore inchoandum Euangelico verbo: Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus. Ideoq; non nisi expropriatos, & nil penitus retinentes admittebat ad Ordinem, tum propter verbum sancti Euangelij, tum etiam ne forent in scandalum loculi reseruati. Vnde in Marchia Anconitana cuidam petenti ad Ordinem recipi verus pauperum Patriarcha respondit: Si vis Christi pauperibus iungi, pauperibus tua distribue. Quo audito perrexit homo, & ductus amore carnali, sua suis reliquit, nilq; pauperibus. Verùm cùm hoc illo referente vir Sanctus audisset, dura eum increpatione feriens dixit: Vade viam tuam frater musca, quoniam nondum existi de domo, & cognatione tua, consanguineis tuis tua dedisti, & defraudasti pauperes. Dignus non es pauperibus sociari: Incœpisti à carne, ruinosum fundamentum spirituali fabricæ collocasti. Redijt animalis homo ad suos, & repetijt bona sua, quæ pauperibus relinquere nolens, virtutis propositum citius dereliquit. Alio quoque tempore, cùm in loco Sanctæ Mariæ de Portiuncula tanta esset inopia, quòd non posset hospitibus fratribus superuenientibus secundum necessitatis exigentiam prouideri: Adijt virum Dei Vicarius suus allegans penuriam fratrum, & petens, vt intrantium nouitiorum res aliquas reseruare liceret, ad quas expendendas recurrere possent fratres tempore opportuno. Ad quem vir Sanctus superni consilij non ignarus: Absit (inquit) à nobis frater charissime, vt pro quouis homine impiè agamus in Regulam. Malo te altare Virginis gloriosæ nudare, cùm necessitas id requirit, quàm contra paupertatis votum, & obseruantiam Euangelij aliquid vel modicum attentare. Gratius enim habebit beata Virgo Sancti Euangelij perfectè seruato consilio, suum altare detegi, quàm altari suo ornato, filij sui promissum consilium prætermitti. Transiens autem quodam tempore vir Dei cum suo socio per Apuliam iuxta Barium, inuenit in via bursam magnam, quasi esset plena denarijs, tumescentem, quam vsitato vocabulo fundam appellant. Monetur à socio pauper Christi, & instanter inducitur, vt bursa tollatur è terra, & pecunia pauperibus erogetur. Renuit homo Dei commentum affirmans fore diaboli in bursa inuenta, & fratrem non suadere rem meriti, sed peccati, aliena scilicet surripere, ac donare. Recedunt de loco, festinant iter perficere cœptum. Sed nondum quiescit frater vacua pietate delusus, virum Dei molestans, quasi, qui de releuanda pauperum penuria non curaret. Acquieuit tandem vir mitis redire ad locum, non vt fratris voluntatem perficeret, sed vt detegeret diabolicam fraudem. Reuersus est ergo ad fundam cum fratre, & iuuene quodam, qui erat in via, oratione præmissa, iubet socio illam leuare. Tremefactus frater obstupuit diabolicum iam præsentiens monstrum; propter obedientiæ tamen sanctæ mandatum dubietatem abigens cordis, manum extendit ad bursam. Et ecce serpens non modicus de bursa exiliens, simulq; cum ipsa subitò euanescens, diabolicam deceptionem fratri monstrauit. Hostilis itaq; versutiæ deprehensa fallacia, dixit vir Sanctus ad socium: PECVNIA seruo Dei, ò frater, nihil aliud est, quàm diabolus, & coluber venenosus. Accidit post hæc quoddam mirabile viro Sancto, dum se ad ciuitatem Senensem, causa exigente, transferret. Tres quædam mulieres paupercu-

Matt. 13.

Luc. 9.

Matt. 19.

Nō est dignus pauperibus Christi iūgi, qui pauperes fraudauit. Vnde B. Frāc. neminem ad Ordinem recepit, nisi terrenis rebus abdicatis.

Diabolus in crumena latitans frustra nititur imponere uiro Dei.

culæ statura, ætate, ac facie per omnia similes, in quadam ei magna planitie inter Campilium, & Sanctum Quiricum occurrerunt, nouum salutationis munusculum ei offerentes. Benè veniat (inquiunt) domina paupertas. Quo audito verus paupertatis amator indicibili repletus est gaudio, vtpotè qui nihil in se salutandum ab hominibus tam libenter haberet, quàm quod illæ decreuerant. Subitò disparentibus illis, considerantes fratres socij tam admirabilem in eis similitudinem salutationis occursus, & disparentiæ nouitatem, mysticum aliquid designari circa virum Sanctum non irrationabiliter perpenderunt. Sanè per illas tres, vt videbatur, mulieres pauperculas, sic vniformi facie occurrentes, sic salutantes insolitè, sic subitò disparentes, Euangelicæ perfectionis formositas, quantum ad castitatem scilicet, obedientiam, & paupertatem, satis conuenienter ostenditur in viro Dei pari forma perfectè fulsisse. Licèt gloriari prælegerit in priuilegio paupertatis, quam modò matrem, modò sponsam, modò dominam nominare solebat: in hac cæteros cupiebat excedere, qui ex ipsa didicerat inferiorem se omnibus reputare. Si quando pauperiorem se quempiam secundum exteriorem habitum cerneret, semetipsum protinus arguens excitabat ad simile, tanquàm si æmula paupertate concertans, vinci se timeret in illo. Accidit enim, vt pauperculum quendam obuium haberet in via, cuius cùm nuditatem aspiceret, compunctus corde, lamentabili voce dixit ad socium; Magnam verecundiam intulit nobis huius inopia; quia nos pro magnis diuitijs paupertatem elegimus, & ecce magis relucet in isto. Propter sanctæ paupertatis amorem, omnipotentis Dei famulus eleemosynis ostiatim quæsitis vtebatur multò libentius, quàm oblatis. Si quando enim inuitatus à magnis personis, mensis esset profusioribus honorandus, prius per propinquas vicinorum domos panum fragmenta petebat, ac deinde sic ditatus inopia, discumbebat, & cùm aliquando id fecisset inuitatus à Domino Hostiensi, qui pauperem Christi præcipuo complectebatur affectu, conquerenti Episcopo, quòd suo derogasset honori, vtpotè qui in eius comesturus domo pro eleemosynis iuisset, seruus Dei respondit: Magnum mi domine, vobis honorem exhibui, dum maiorem Dominum honoraui: Si quidem beneplacitum est Domino in paupertate, & ea maximè, quæ voluntaria pro Christo mendicitas est. Hanc dignitatem regalem, quam pro nobis Dominus IESVS egenus factus assumpsit, vt sua nos ditaret inopia, ac verè pauperes spiritu regni cœlorum reges institueret, & hæredes, nolo relinquere pro feudo diuitiarum falsarum nobis ad horam concesso. Non nunquàm fratres ad petendum eleemosynam hortans, verbis vtebatur huiusmodi. Ite (inquit) quoniam hac nouissima hora fratres Minores commodati sunt mundo, vt electi in eis impleant, vnde à iudice commendentur, illud audientes suauissimum verbum: Quamdiù fecistis vni ex fratribus meis minimis, mihi fecistis. Iucundum proinde dicebat sub fratrum Minorum titulo mendicare, quem in retributione iustorum Euangelicæ veritatis magister, ore suo tam signanter expressit. In festis quoque præcipuis, vbi opportunitas aderat, mendicare solitus erat, dicens in sanctis pauperibus propheticum illud impleri. PANEM Angelorum manducauit homo. Illum sanè panem Angelicum esse dicebat, quem pro Dei petitum amore, & beatis suggerentibus Angelis, pro ipsius charitate largitum, sancta paupertas colligit ostiatim. Vnde cùm semel die sancto Paschæ moram faceret in eremitorio quodam adeò ab hominum habitatione remoto, quòd commodè mendicare non posset, memor illius, qui discipulis euntibus in Emaus ipso die in specie peregrini apparuit, ab ipsis fratribus eleemosynam petijt, vt peregrinus, & pauper. Quam cùm accepisset humiliter sacris eos informauit eloquijs, quòd transeuntes per mundi desertum, tanquàm peregrini, & aduenæ, veriq; Hebræi Pascha Domini, hoc est transitum ex hoc mundo ad patrem, in paupertate spiritus continuè celebrarent. Et quoniam in petendis eleemosynis non quæstus agebatur cupidine, sed spiritus libertate, Pater pauperum Deus specialem de ipso curam gerere videbatur. Accidit enim, vt infirmitate grauatus Domini Seruus in loco Noceriæ reduceretur Assisium per solennes nuncios ad hoc Assisinatis populi deuotione transmissos. Qui Christi famulum deducentes, ad villam quandam deuenerunt pauperculam, nomine Sathianum, vbi cùm fames, & hora cibum expeterent, euntes, & nihil inuenientes venale, vacui redierunt. Ad quos vir Sanctus: Ideo nihil inuenistis, quia plus in muscis vestris, quàm in Domino confiditis. MVSCAS nempè denarios vocauit. Sed reuertimini (ait) per domos, quas circuistis, & amorem Dei offerentes pro pretio humiliter eleemosynam postulate. Nec falsa id æstimatione verecundum putetis, aut vile; quoniam vniuersa in eleemosynam

Eximius in beato uiro zelus altissimæ paupertatis.

Ostiatim quæsitis eleemosynis libentius utitur, quàm oblatis.

2. Cor. 8.

Matt 25.

Decet suos fratres mendicare.

Psal. 77.

Luc. 24.

Muscas uocat nummos.

post peccatum dignis, & indignis eleemosynarius ille magnus largiflua pietate concessit. Deponunt erubescentiam milites, & eleemosynam sponte petentes, plura pro Dei amore, quàm denarijs emunt. Siquidem diuino nutu corde compuncti pauperes incolę, non solum sua, sed & seipsos liberaliter obtulerunt. Sicq; factum est, vt inopiam, quam pecunia releuare non poterat, FRANCISCI pauperies opulenta suppleret. Tempore, quo infirmus iacebat in Eremitorio propè Reate, medicus quidam opportuno eum frequentabat officio. Cùm autem Christi pauper impotens esset ad rependendam mercedem labori condignam, liberalissimus Deus, ne ipsum sine præsenti remuneratione dimitteret, pium eius obsequium hoc nouo beneficio uicepauperis compensauit. Huius enim medici domus, quam tunc temporis ex omni lucro suo de nouo construxerat, parietum patula scissione è summo usque deorsum adeò de proximo minabatur ruinam, quòd non uidebatur per humanæ artis industriam possibile ipsius casui obuiare. Ipse uerò de Sancti uiri meritis plenè confidens, cum magnæ fidei deuotione petiuit à socijs eius aliquid sibi concedi, quod idem uir Dei manibus contractasset. Cùm igitur modicum de capillis ipsius multa precum obtentum instantia posuisset de sero intra muri scissuram, manè consurgens tanta inuenit aperturam illam soliditate conclusam, ut nec reliquias ibi positas posset extrahere, nec scissuræ prioris vestigium aliquod inuenire. Factumq; est, ut qui ruinoso corpusculo Serui Dei sedulò ministraret, ruituræ domus propriæ periculo præcaueret. Alio quoque tempore uir Dei ad quandam Eremum transferre se uolens, ut ibi liberius contemplationi uacaret, quia debilis erat, cuiusdam uiri pauperis uectabatur asello. Cumq; diebus æstiuis famulum Christi sequendo uir ille montana conscenderet, asperioris, & longioris uiæ itinere fatigatus, nimioq; sitis ardore deficiens, instanter cœpit clamare post Sanctum: En morior (inquit) siti, nisi poculi alicuius beneficio continuò refociller. Absque mora uir Dei prosiliuit de Asino, & fixis in terra genibus palmas tetendit in cœlum, orare non cessans, donec se intellexit auditum. Oratione tandem finita, Festina (inquit uiro) ad petram, & illic aquam uiuam inuenies; quam tibi hac hora misericorditer Christus de lapide bibendam produxit. Stupenda Dei dignatio, quæ seruis suis tam facilè se inclinat. Bibit sitiens homo aquam de petra, orantis uirtute, & poculum hausit de saxo durissimo. Aquæ decursus ibidem ante non fuit, nec ut est diligenter quæsitum, deinceps potuit inueniri. Qualiter autem per merita sui pauperis Christus multiplicauerit cibos in mari, cum suo sit loco inferiùs adnotandum, hoc tantùm commemorasse sufficiat, quòd de eleemosyna modica sibi collata nautas à famis & mortis periculo per dies plurimos liberauit, ut ex hoc liquidò possit aduerti, quòd omnipotentis Dei famulus, sicut in eductione aquæ de petra conformis extitit Moysi: sic in multiplicatione uictualium, Eliseo. Procul igitur à pauperibus Christi diffidentia omnis abscedat. Si enim paupertas FRANCISCI adeò copiosæ sufficientiæ fuit, ut subuenientium sibi defectus, tam mira uirtute suppleret, quòd nec cibus, nec potus, nec domus deesset, cùm pecuniæ, & artis, & naturæ facultas deficeret: multo magis illa merebitur, quæ usitato diuinæ prouidentiæ ordine communiter conceduntur. Si inquam petræ siccitas ad pauperis uocem abundans poculum sitienti propinauit pauperculo, nil iam inter omnia suum denegabit obsequium his, qui pro authore omnium omnia reliquerunt.

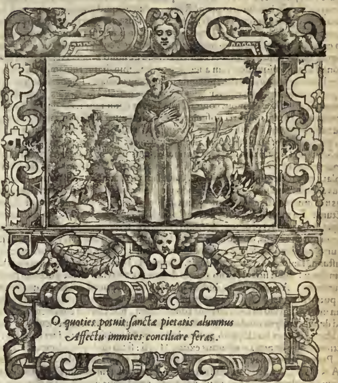
Mendicando obtinet, quod pecunia non possunt.

Pauci capilli eius rem efficiũt admirandam.

E petra suis precibus producit aquam.

Exod. 17.
4. Reg. 4.

DE PIETATIS AFFECTV, ET QVOMODO ratione carentia videbantur erga ipsum affici.
Caput VIII.

1.Tim.4.

PIETAS vera, quæ secundum Apostolum ad omnia valet, adeò cor FRANCISCI repleuerat, ac penetrauerat, vt totum videretur Seruum Dei in suum dominium vendicasse. Hæc est, quæ ipsum per deuotionem sursum agebat in Deum, per compassionem transformabat in Christum, per condescensionem inclinabat ad proximum, & per vniuersalem conciliationem ad singula refigurabat ad innocentiæ statum.

Valde cruciatur peccatis hominũ.

Cumq; per hanc piè moueretur ad omnia, specialiter tamen animas Christi IESV sanguine pretioso redemptas, cùm cerneret inquinari aliqua sorde peccati, tanta miserationis teneritudine deplorabat, vt eas tanquàm mater in Christo quotidie parturiret. Et hoc penes ipsum fuit causa præcipua venerandi verbi Dei ministros, q̃ semen fratri suo defuncto Christo, videlicet pro peccatoribus crucifixo per ipsorum conuersionem, & pia solicitudine suscitent, & solicita pietate gubernent. Istiusmodi miserationis officium Patri misericordiarum omni sacrificio firmabat acceptius, maximè si studio fuerit perfectæ charitatis impensum, vt ad id laboretur magis exemplo, quàm verbo, magis lachrymosa prece, quàm loquaci sermone. Plangendum proindè dicebat prædicatorem tanquam vera pietate priuatum, siue qui in prædicatione non animarum quærit salutem, sed propriam laudem: siue qui prauitate destruit vitæ, quod ædificat veritate doctrinæ. Præferendum huic dicebat fratrem simplicem, & elinguem, qui bono exemplo alios prouocat ad bonũ. Illud quoq; verbum, donec sterilis peperit plurimos, taliter exponebat. Sterilis (inquit) est pauperculus

Concionatores quinam plangẽdi.

1.Reg.2.

perculus frater, qui generandi in Ecclesia filios non habet officium. Hic pariet in iudicio plurimos, quia quos nunc priuatis orationibus conuertit ad Christum, suæ gloriæ tunc iudex adscribet. Quæ multos habet filios infirmabitur, quia prædicator vanus, & loquax, qui multis nunc, quasi sua virtute genitis, gaudet, cognoscet tunc se nil proprij habere in eis. Cùm igitur animarum salutem viscerosa pietate appeteret, & feruida æmulatione zelaret, suauissimis se dicebat repleri odoribus, & quasi vnguento pretioso liniri, cùm sanctorum fratrum per orbem distantium odorifera fama multos audiret ad viam veritatis induci. Ex talium auditu exultabat in spiritu, benedictionibus omni acceptione dignissimis fratres illos accomulans, qui verbo, vel opere ad Christi amorem inducerent peccatores. Sic etiam, qui religionem sacram iniquis violarent operibus, maledictionis eius grauissimam incurrebant sententiam. A te Domine (inquit) sanctissime, & à tota cœlesti curia, & à me paruulo tuo sint maledicti, qui suo malo exemplo confundunt, & destruunt, quod per sanctos fratres Ordinis huius ædificasti, & ædificare non cessas. Tanta frequenter afficiebatur mœstitia super scandala pusillorum, vt deficere reputaretur, nisi diuinæ fuisset clementiæ consolatione suffultus. Cùm autem semel malis turbatus exemplis anxio spiritu misericordem Patrem precaretur pro filijs, responsum huiusmodi reportauit à Domino; Cur tu pauper homuncio conturbaris? An ego te super Religionem meam sic pastorem institui, vt me principalem nescias esse patronum? Hominem simplicem ad hoc te constitui, vt quæ in te fecero, non humanæ industriæ, sed supernæ gratiæ adscribantur. Ego vocaui, seruabo; & pascam, & alijs excidentibus, alios subrogabo; ita vt si nati non fuerint, faciam illos nasci: & quantacunque fuerit impulsibus paupercula hæc concussa Religio, salua semper meo munere permanebit. DETRACTIONIS quoq; vitium, inimicum fonti pietatis, & gratię, tanquam serpentinum abhorrebat morsum, & atrocissimam pestem, & pijssimo Deo abominabile fore firmabat, pro eo quòd detractor animarum sanguine pascitur, quas gladio linguæ necat. Audiens semel fratrem quendam denigrare famam alterius, conuersus ad Vicarium suum, dixit: Surge, surge, discute diligenter, & si accusatum fratrem innocentem repereris, accusantem dura correctione cunctis redde notabilem. Nonnunquam verò eum, qui fratrem suum famæ gloria spoliaret, iudicabat habitu spoliandum, nec ad Dominum oculos posse leuare, nisi prius, quod abstulerat, reddere pro posse curaret. Tantò maior est, aiebat, detractorum impietas, quàm latronum, quantò lex Christi, quæ in obseruantia pietatis impletur, magis animarum, quàm corporum nos adstringit optare salutem. Afflictis quoque qualicunque corporali molestia, mira compassionis teneritudine condescendens, si quid penuriæ, si quid defectus in aliquo cerneret, pij cordis dulcedine regerebat in Christum. Sanè clementiam habebat ingenitam, quam superinfusa Christi pietas duplicabat, itaque liquescebat animus eius ad pauperes, & infirmos, & quibus non poterat manum, exhibebat affectum. Contigit semel, vt pauperi cuidam eleemosynam importunè petenti, vnus è fratribus durius responderet. Quod audiens pauperum pius amator, fratri præcepit, vt ad illius pauperis pedes se nudatum prosterneret, proclamaret culpabilem, orationis suffragium postularet, & veniam. Quod cùm ille fecisset humiliter, dulciter Pater adiecit. DVM pauperem vides, ô frater, speculum tibi proponitur Domini, & pauperis matris eius, in infirmis similiter infirmitates, quas assumpsit, considera. Cumq; in pauperibus cunctis, & ipse Christianissimus pauper effigiem Christi prospiceret, si qua etiam necessaria vitæ sibi collata fuissent, eis occurrentibus non solum liberaliter conferebat, verùmetiam ac si illorum propria essent, iudicabat esse reddenda. Accidit semel, vt eidem redeunti de Senis pauper quidam occurreret, cùm occasione infirmitatis super habitum palliolo quodam esset amictus. Cuius miseria oculo clementi conspecta. Oportet, inquit ad socium, vt reddamus mantellum pauperculo isti: Nam ipsius est: mutuò enim ipsum accepimus, donec pauperiorem inuenire contingeret. Socius autem pij Patris necessitatem considerans, pertinaciter obsistebat, ne prouideret alij, se neglecto. At ille: PRO FVRTO (ait) mihi reputo à magno eleemosynario imputandum, si hoc, quod fero, non dedero magis egenti. Propterea de omnibus, quæ sibi dabantur ad necessitatem corporis releuandam, solitus erat à dantibus licentiam petere, vt licitè posset, si magis egenus occurreret, erogare. Nulli prorsus rei parcebat, nec mantellis, nec tunicis, nec libris, nec etiam paramentis altaris, quin omnia hæc dum posset, vt pietatis impleret officium, indigentibus largiretur. Pluries cùm oneratis obuiaret in via pauperibus, imbecilles humeros illorum oneribus supponebat. Consideratione

Vir sáctus execratur fratres malè viuentes.

Valde detestatur obtrectatiões, nã qui aliena detractione pascit, procul dubio aliena carne saturatur. Et sicut ex sordibus contrahitur immũditia, sic verba detractionis pluuiê generant, si in aures admittantur.

Mirè afficitur erga afflictos.

In pauperibus qd contemplandum, felix paupertas B. Francisci, q̃ vnius ductu tantum profecit, vt in hac vita, quam viuimus, penè plures sint, qui eam spôtè colât, quàm diuitias mirentur.

Mantellũ propriũ dat egenti.

Creaturas etiã viles vocat fratres, vel sorores.

ratione quoque primæ originis omnium abundantiori pietate repletus, creaturas quantumlibet paruas, fratris, vel sororis appellabat nominibus, pro eo quòd sciebat eas vnum secum habere principium. Illas tamen viscerosius amplexabatur, & dulcius, quæ Christi mansuetudinem piam similitudine naturali prætendunt, & scripturæ significatione figurant: Redemit frequenter agnos, qui ducebantur ad mortem, illius memor Agni mitissimi, qui ad occisionem duci voluit pro peccatoribus redimendis. Hospitato quadam vice Seruo Dei apud Monasterium Sancti Verecundi de Episcopatu Eugubij, ouicula quædam agniculum peperit illa nocte: aderat sus ferocissima, quæ vitæ innocenti non parcens, rapaci eum morsu necauit. Hoc audito pius Pater mira compassione commotus, & agni sine macula recordatus, lamentabatur pro morte agniculi coram omnibus, dicens: Heu me, frater agnicule, animal innocens Christum hominibus repræsentans, maledicta sit impia, quæ te interfecit, nullusq; de ea comedat homo, vel bestia. Mirabile dictu, statim infirmari cœpit porca malefica, & tribus diebus corpoream pœnam exoluens, vltricem tandem pertulit necem: proiecta autem in vallum monasterij, ibiq; longo tempore iacens in modum tabulæ desicata, nulli fuit esca famellico. ADVERTAT igitur humana impietas, quali pœna sit ferienda finaliter, si tam horrenda morte percussa est ferocitas bestialis. Perpendat & fidelis deuotio, quàm in seruo Dei pietas fuerit admirandæ virtutis, & copiosæ dulcedinis, vt ei applauderet suo modo etiam natura brutorum. Iter enim faciens iuxta ciuitatem Senensem, inuenit in pascuis magnum ouium gregem. Quas cùm benignè (vt erat solitus) salutasset, relicto pastu, cucurrerunt omnes ad eum: leuantesq; capita sua, erectis in eum luminibus intendebant; tantum quidem ei fecerunt applausum, vt & pastores mirarentur, & fratres cernentes circa ipsum, tam ouium agnos, quàm ipsos arietes sic mirabiliter exultantes. Alio quoque tempore apud Sanctam Mariam de Portiuncula quædam viro Dei fuit ouis oblata, quam propter innocentiæ, & simplicitatis amorem, quas ouis natura prætendit, gratanter suscepit. Monebat pius vir ouiculam, vt & laudibus diuinis intenderet, & ab omni fratrum offensa caueret. Ouis autem, quasi viri Dei pietatem aduerteret, informationem ipsius solicitè obseruabat. nam audiens fratres in choro cantare, & ipsa ecclesiam ingrediens sine alicuius informatione flectebat genua, vocem balatus emittens ante altare Virginis matris Agni, ac si eam salutare gestiret. Insuper & cùm eleuaretur sacratissimum Christi corpus inter Missarum solennia flexis curuabatur poplitibus, tanquàm si reuerens pecus de irreuerentia indeuotos argueret, Christoq; deuotos ad sacramenti reuerentiam inuitaret. Tempore quodam agniculum in vrbe secum habuerat, ob reuerentiam illius mitissimi Agni, quem nobili matronæ, dominæ scilicet Iacobæ de septem solijs in suo recessu obseruandum commisit. Agnus verò quasi in spiritualibus eruditus à Sancto, dominæ ad ecclesiam eunti, stanti, & reuertenti, societate inseparabili cohærebat. Si matutinali hora domina tardaret exurgere, agnus consurgens impellebat eam cornulis, & balatibus excitabat, gestibus adhortans, & nutibus, vt ad ecclesiam properaret. Propter quod agnus FRANCISCI discipulus deuotionis iam magister effectus, vt mirabilis, & amabilis à domina seruabatur. Alio quoque tempore apud Grecium viuus viro Dei oblatus fuit lepusculus, qui liber in terra positus, cum posset, quò vellet, effugere, vocante se Patre benigno in sinum illius propero cursu saltauit. Quem ipse pio cordis affectu circunfouens videbatur eidem compati, quasi mater, dulciq; alloquutione commonitum, ne se iterum capi permitteret, libe rum abire permisit. Cumq; pluries in terra positus, vt abscederet, semper in sinum Patris rediret tanquam si sensu quodam occulto cordis ipsius perciperet pietatem, tandem iussu Patris à fratribus delatus est ad loca solitudinis tutiora. Modo quoque consimili in insula lacus Perusini cuniculus quidam captus, & viro Dei oblatus, cùm cæteros fugeret manibus eius, & sinu se domestica securitate commisit. Per lacum Reatinum eidem ad eremum de Græcio properanti, piscator vnam ex deuotione fluuialem obtulit auem. Quam cùm libenter susceptam apertis inultaret manibus ad recessum, nec illa vellet abire, erectis in cœlum oculis diu in oratione permansit, & quasi aliundè post longam horam ad se reuersus, dulciter iteratò mandauit auiculæ, vt Dominum laudatura recederet, susceptaq; cum benedictione licentia, gestu corporis quodam prætendens gaudium, auolauit. In eodem lacu similiter oblatus fuit ei piscis magnus, & viuus, quem more solito fraterno nomine vocans, in aquam reposuit iuxta nauem; piscis verò coram viro Dei ludebat in aqua, & quasi amore illius allectus, nullatenus recessit à naui, nisi prius ab eodem cum benedictione licentia

Esa. 53.

Maledixit sui, & illa perijt.

Hoc exemplo discant heretici piã Christi matrem venerari, & Eucharistiam adorare, quã tanti faciebat B. Frãc. vt in eius eleuatione hæc verba consueuerit dicere: DOMINE Deus cœlestis Pater respice in hãc gloriosam Christi tui faciem, & miserere mei. Hęc Iansenus in expositione xv. cap. sup Ioannem.

Oblata sibi anima lia dimittit libera.

Vir pius & pauper piscem reponit in lacum.

centia sibi data. Alio quoque tempore ambulans cum quodam fratre per paludes Venetiarum inuenit maximam auium multitudinem residentium, & cantantium in virgultis. Quibus visis, dixit ad socium: Sorores aues laudant creatorem suum, nos itaque in medium ipsarum euntes, laudes, & horas canonicas Domino decantemus. Cumq; in medium ipsarum intrassent, non sunt aues motæ de loco, & quia propter garritum ipsarum in dicendis horis se mutuò audire non poterant; conuersus vir Sanctus dixit ad aues: Sorores aues à cantu cessate, donec laudes Deo debitas persoluamus. At illæ continuò tacuerunt, tandiù in silentio persistentes, quandiù dictis horis spatiosè, & laudibus persolutis à Sancto Dei cantandi licentiam receperunt. Dante autem eis viro Dei licentiam, statim more solito cantum suum resumpserunt. Apud Sanctam Mariam de Portiuncula iuxta cellam viri Dei super ficum cicada residens, & decantans, cùm seruum Dei, qui etiam in paruis rebus magnificentiam creatoris admirari didicerat, ad diuinas laudes cantu suo frequentius excitaret, ab eodem quadam die vocata, velut edocta cœlitus, super manum volauit ipsius. Cui cùm dixisset: Canta soror mea cicada, & Dominum Creatorem tuo iubilo lauda; sine mora obediens canere cœpit, nec destitit, donec iussu Patris ad locum proprium reuolauit. Mansit autem per octo dies ibidem, quolibet die veniendo, cantando, & recedendo eius iussa perficiens. Tandem vir Dei ait ad socium: Demus iam sorori nostræ cicadæ licentiam: satis enim nos suo cantu lætificans, ad laudes Dei octo dierum spatio excitauit, & statim ab eo licentiata recessit, nec vltra ibidem apparuit, ac si mandatum ipsius non auderet aliquatenus præterire. Eidem Senis infirmo phasianus quidam de nouo captus à nobili quodam transmissus est viuus. Qui continuò, vt virum Sanctum audiuit, & vidit, tanta ei amicabilitate cohæsit, vt nullo modo pateretur ab eo seiungi. Nam pluribus vicibus extra locellum fratrum in vinea positus, vt abiret si vellet, rapido semper cursu redibat ad Patrem, tanquam si ab eodem omni fuisset tempore educatus. Deinde cuidam collatus viro, qui ex deuotione seruum Dei visitare solebat, velut sibi molestum foret à pij Patris absentari conspectu, escam recusauit omnino. Reportatus tandem ad famulum Dei statim, vt conspexit eundem, quibusdam hilaritatis prætensis gestibus, auidè manducauit. Cùm ad eremum peruenisset Aluernæ propter Quadragesimam celebrandam in honorem Archangeli Michaelis, diuersi generis aues circa ipsius cellulam volitantes concentu sonoro, & lætitiæ gestibus, quasi de eius aduentu gaudentes, Patrem pium inuitare, ac allicere videbantur ad moram. Quo viso, dixit ad socium: Cerno (frater) voluntatis esse diuinæ, quòd hic aliquandiu commoremur, tantùm sorores auiculæ de nostra videntur præsentia consolari. Cùm igitur contraheret ibi moram, falco ibidem nidificans, magno se illi amicitiæ fœdere copulauit. Nam semper hora nocturno tempore, in qua vir Sanctus ad diuina officia surgere solitus erat, cantu suo præueniebat, & sono. Quod famulo Dei gratissimum erat, eo quòd tanta solicitudo, quam circa eum gerebat, omnem ab ipso torporem desidiæ excuteret. Cùm verò Seruus Christi infirmitate plus solito grauaretur, parcebat falco, nec tam tempestiuas indicabat vigilias. Siquidem velut instructus à Deo, circa diluculum suæ vocis campanam leui tactu pulsabat. Diuinum certè videtur fuisse præsagium, tam in exultatione multimodi generis auium, quàm in cantu falconis, cùm Dei laudator, & cultor pennis contemplationis subuectus, tunc foret illic apparitione seraphica sublimandus. Moram eo faciente tempore quodam in eremitorio Græcij loci illius indigenę malis multiplicibus vexabantur: nam & luporum rapacium multitudo non solum bruta, sed & homines consumebat, & grando annua tempestate blada, & vineas deuastabat. Dum igitur sic afflictis, præco sacri Euangelij prædicaret, dixit ad eos: Ad honorem, & laudem Dei omnipotentis fide iubeo vobis, quòd pestilentia hęc omnis abscedet, & respiciens vos Dominus, multiplicabit in temporalibus bonis, si mihi credentes, misereamini vestri, vt vestra confessione præmissa, dignos faciatis fructus pœnitentiæ. Iterùm hoc annuncio vobis, quòd si beneficijs ingrati, ad vomitum conuersi fueritis, innouabitur plaga, duplicabitur pœna, & maiori in vos ira desæuiet. Ab illa vtique hora pœnitentiam ad exhortationem ipsius agentibus illis, cessauerunt clades, periere pericula, nec molestiæ quicquam lupi intulere, vel grandines. Immò (quod maius est) si quando vicinorum arua grando peruaderet, istorum terminis appropinquans, terminabatur ibidem, aut in partem aliam diuertebat. Cessauit grando, seruauerunt & lupi pactionem serui Dei, nec contra pietatis legem in homines ad pietatem conuersos attentauerunt amplius desæuire, quamdiu iuxta condictum, contra pijssimas Dei leges impiè non egerunt.

Aues obediunt ei, quas sorores vocat.

Nota de phasiano aue satis cicurata.

Item de Falcone.

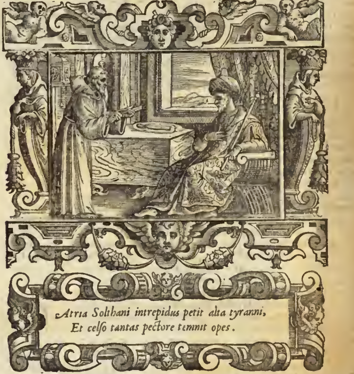
Multos conuertit ad pœnitentię sua prædicatione.

Nota quæ sit veræ pœnitentiæ vis.

Piè igitur

Piè igitur sentiendum est de pietate viri Beati, quæ tam miræ dulcedinis, & virtutis fuit, vt domaret ferocia, domesticaret syluestria, mansueta doceret, & brutorum naturam homini iam lapso rebellem ad sui obedientiam inclinaret. Verè hæc illa est, quæ cunctas sibi creaturas confœderans, valet ad omnia, promissionem habens vitæ, quæ nunc est, & futuræ.

DE FERVORE CHARITATIS, ET DESIDERIO martyrij. Cap. IX.

Atria Solthani intrepidus petit alta tyranni,
Et celso tantas pectore temnit opes.

Iacobus de Vitriaco Cardinalis in Historia Hierosolymitana hęc refert de B. Francisco. Vidimus primum fratrum Minorũ fundatorem FRANCISCVM nomine, virum simplicem & illiteratum, dilectũ Deo, & hominibus ad tantum ebrietatis excessum, & feruoris spiritum raptum fuisse, quòd cùm ad exercitum Christianorum ante Damiathã in terra Aegypti deuenisset ad Solthanũ intrepidus, & fidei clypeo munitus accessit, quem cũ in via captum tenuissẽt Sarraceni, eũq; cùm vidisset crudelis bestia, admirans aspectum uiri Dei in mãsuetudinem uersa est, & per dies aliquos attentissimè audiuit prædicãtem, & eũ omni reuerẽtia rogauit, ut quænam melior sit lex ostẽderet.

In creaturis Deum contemplans exultat.

Cant. 5.
Psal. 148.

CHARITATEM feruentem, qua sponsi amicus FRANCISCVS ardebat, quis enarrare sufficiat? totus nanq; quasi quidam carbo ignitus diuini amoris flamma videbatur absorptus: subitò enim ad auditum amoris Domini excitabatur, afficiebatur, inflammabatur, quasi plectro vocis extrinsecæ chorda cordis interior tangeretur. Talem pro eleemosynis censum offerre nobilem prodigalitatem dicebat, & eos, qui minus ipsum, quàm denarios reputarent, esse stultissimos, pro eo quòd solius diuini amoris inpretiabile pretium ad regnum cœlorum sufficiat comparandum, & eius, qui nos multùm amauit, multùm sit amor amandus. Vt autem ex omnibus excitaretur ad amorem diuinum, exultabat in cunctis operibus manuum Domini, & per iucunditatis specula in viuificam consurgebat rationem, & causam. Contuebatur in pulchris pulcherrimum, & per impressa rebus vestigia prosequebatur vbique dilectum, de omnibus sibi scalam faciens, per quam conscenderet ad apprehendendum eum, qui est desiderabilis totus. Inauditæ nanque deuotionis affectu fontalem illam bonitatem in creaturis singulis, tanquàm in riuulis degustabat, & quasi cœlestem concentum perciperet in consonantia virtutum, & actuum eius datorum à Deo, ipsas ad laudem Domini, more prophetæ Dauid, dulciter hortabatur.

Christus

Christus IESVS crucifixus intra suæ mentis vbera, vt mirrhæ fasciculus iugiter morabatur, in quem optabat per excessiui amoris incendium totaliter transformari. Prærogatiua quoque peculiaris deuotionis ad ipsum ab Epiphaniæ festo vsque ad continuos quadraginta dies, eo scilicet tempore, quo Christus latuit in deserto, ad solitudinis loca declinans, cellaq; inclusus, quanta poterat arctitudine cibi, & potus, ieiunijs, & orationibus, & laudibus Dei, sine intermissione vacabat: Tam feruido quidem in Christum ferebatur affectu. Sed & dilectus illi tam familiarem rependebat affectum, vt videretur ipsi famulo Dei, quasi iugem præoculis ipsius Saluatoris sentire præsentiam, sicut aliquando socijs familiariter reuelauit. Flagrabat ergo sacramentum Dominici corporis feruore omnium medullarum, stupore admirans permaximo illam charissimam dignationem, & dignantissimam charitatem. Sæpe communicabat, & tam deuotè, vt alios deuotos efficeret, dum ad immaculati Agni degustationem suauem, quasi spiritu ebrius in mentis, vt plurimùm, rapiebatur excessum. Matrem Domini nostri IESV Christi indicibili complectebatur amore, eo quòd Dominum Maiestatis, fratrem nobis effecerit, & per eam simus misericordiam consequuti. In ipsa post Christum præcipuè fidens, eam sui, ac suorum aduocatam constituit, & ad honorem ipsius à festo Apostolorum Petri, & Pauli vsque ad festum Assumptionis, deuotissimè ieiunabat. Angelicis spiritibus ardentibus igne mirifico ad excedendum in Deum, & electorum animas inflammandas, inseparabilis erat amoris vinculo copulatus, & ob deuotionem ipsorum ab Assumptione Virginis gloriosæ quadraginta diebus ieiunans orationi iugiter insistebat. Beato autem Michaeli Archangelo, eo quòd animarum repræsentandarum haberet officium, spirituali erat amore deuotior, propter feruidum, quem habebat zelum, ad salutem omnium saluandorum. Ex recordatione Sanctorum omnium, tanquam lapidum ignitorum, in Deificum recalescebat incendium, Apostolos omnes, & præcipuè Petrum & Paulum, propter feruidam charitatem, quam habuerunt ad Christum, summa deuotione complexans, ob quorum reuerentiam, & amorem Quadragesimæ specialis ieiunium Domino dedicabat. Non habebat aliud Christi pauper, nisi duo minuta, copus, scilicet & animam, quod posset liberali charitate largiri. Sed hoc per amorem Christi sic offerebat continuè, vt quasi omni tempore per rigorem ieiunij corpus, & per ardorem desiderij spiritum immolaret, exterius in atrio sacrificans holocaustum, & in templo interius concremans thymiama. Sic autem eum charitatis excessiua deuotio sursum in diuina ferebat, vt eiusdem affectuosa benignitas ad naturæ consortes, & gratiæ dilataret. Quem enim creaturis cæteris germanum pietas cordis effecerat, mirum non est, si creatoris insignitis imagine, & sanguine redemptis authoris, germaniorem Christi charitas efficiebat. NON se Christi reputabat amicum, nisi animas foueret, quas ille redemit. Saluti animarum nihil præferendum esse dicebat, eo maximè probans, quòd vnigenitus Dei pro animabus dignatus fuerit in cruce pendere. Hinc sibi in oratione luctamen, in prædicatione discursus, & in exemplis dandis excessus. Vnde quoties austeritas nimia repræhenderetur in ipso, respondebat se datum alijs in exemplum. Licèt.n. innocens eius caro, quæ iam se spontè subdebat spiritui, nullo propter offensas egeret flagello, tamen exépli causa renouabat illi pęnas, & onera, custodiens propter alios vias duras. Dicebat.n. Si linguis hominum loquar, & Angelorum, charitatem autem in me ipso non habeam, & proximis virtutum exempla non monstrem, parùm possum alijs, mihi nihil. Feruenti quoque charitatis incendio gloriosum Sanctorum Martyrum æmulabatur triumphum: in quibus nec amoris flamma extingui, nec fortitudo potuit infirmari. Desiderabat propterea & ipsa illa perfecta charitate succensus, quæ foràs mittit timorem, per martyrij flammam hostiam Domino se offerre viuentem, vt & vicem Christo pro nobis morienti rependeret, & ad diuinum amorem cæteros prouocaret. Sexto nanque conuersionis suæ anno, desiderio martyrij flagrans, ad prædicandam fidem Christianam, & pœnitentiam Sarracenis, & alijs infidelibus ad partes Syriæ transfretare disposuit. Cumq; nauem quandam, vt illuc tenderet, conscendisset, ventis contrarijs flantibus, compulsus est in Sclauoniæ partibus applicare. Cùm igitur moram aliquandiu contraxisset ibidem, nec inuenire posset nauem tunc temporis transfretantem, fraudatum suo desiderio se sentiens, nautas quosdam Anconam tendentes, vt amore Dei eum secum ducerent, exorauit. Verùm illis propter expensarum defectum pertinaciter recusantibus, vir Dei plurimum de Domini bonitate confisus nauem cum socio latenter conscendit. Affuit quidam à Deo (vt creditur) pro paupere suo, missus, qui secum ferens necessaria victus, quendam timentem Deum de naui ad se vocatum,

Cant. 1.

Erga Eucharistiã eius amor ingens, & propēsa pietas in matrē Christi.

Nihil animarum saluti pręferendū.

1. Cor. 13.

1. Ioan. 4.

Vult ire ad Sarracenos, sed reflant venti.

ſe vocatum, ſic alloquutus eſt. Hæc pro pauperibus fratribus in naui latitantibus conſerua fideliter, ac neceſſitatis tempore amicabiliter ſubminiſtra. Sicq́; factum eſt, vt nautis propter vim ventorum per dies plurimos nuſquam applicare valentibus, omnia conſumerentur ipſorum cibaria,& ſola pauperi FRANCISCO collata deſuper eleemoſyna ſupereſſet. Quæ cùm eſſet modica, tantum diuina virtute ſuſcepit augumentum, vt diebus plurimis in mari propter tempeſtatem continuam contrahentibus moram, vſque ad portum Anconæ omnium neceſſitatibus plenariè ſubueniret. Videntes itaque nautæ per ſeruum Dei multa ſe mortis euaſiſſe diſcrimina, tâquàm qui maris horrenda pericula ſenſerant, & miranda opera Domini viderant in profundo, gratias egerunt omnipotenti Deo, qui ſemper in ſuis amicis, & ſeruis, mirabilem, & amabilem ſe oſtendit. Cùm autem relicto mari, terram præambulare cœpiſſet, iactato in eam ſalutis ſemine, reportabat manipulos fructuoſos. Verùm quia martyrij fructus adeò cor eius allexerat, vt pretioſam pro Chriſto mortem ſuper omnia virtutum merita peroptaret, verſus Marochinm iter arripuit, vt Miramolino, & genti eius Chriſti Euangelium prædicaret, ſi quo modo ad concupitam palmam valeret attingere. Tanto nanque deſiderio ferebatur, vt quanuis eſſet imbecillus corpore, peregrinationis ſuæ præcurreret comitem, & ad exequendum propoſitum feſtinus, & tanquam ſpiritu ebrius aduolaret. Sed cùm iam vſque in Hiſpaniam perrexiſſet, diuina diſpoſitione, quæ ipſum reſeruabat ad alia, grauiſſima ei ſuperuenit infirmitas, qua præpeditus, quod cupiebat, adimplere nequiuit. Sentiens igitur vir Dei, quod neceſſaria erat adhuc proli, quam genuerat, ipſius vita in carne, quamuis mortem ſibi lucrum putaret eſſe; redijt ad paſcendum oues ſuæ ſolicitudini commendatas. Verùm charitatis ardore ſpiritum ipſius ad martyrium perurgente, tertia adhuc vice pro fide Trinitatis effuſione ſui ſanguinis dilatanda verſus infideles proficiſci tentauit. Tertiodecimo nanque conuerſionis ſuę anno ad partes Syriæ pergens, multis ſe periculis conſtanter expoſuit, vt Solthani Babiloniæ poſſet adire præſentiam. Inter Chriſtianos enim, & Sarracenos tunc bellum tam implacabile erat, exercituum caſtris hic inde in campo cominus ex aduerſo locatis, vt via mutui tranſitus ſine mortis diſcrimine non pateret. Exierat ſiquidem à Solthano edictum crudele, vt quicunque caput alicuius Chriſtiani afferret Biſantium, aureum pro mercede reciperet. At intrepidus Chriſti miles FRANCISCVS ſperans in proximo ſuum adipiſci poſſe propoſitum, diffiniuit iter arripere mortis, pauore non territus, ſed deſiderio prouocatus. oratione nanque præmiſſa confortatus à Domino, confidenter illud propheticum decantabat: Nam etſi ambulauero in medio vmbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es. Aſſumpto igitur ſocio fratre Illuminato nomine (viro vtique luminis, & virtutis) cùm iter cœpiſſet, obuias habuit ouiculas duas, quibus viſis exhilaratus vir Sanctus, dixit ad ſocium: Confide frater in Domino: nam in nobis Euangelicum illud impletur. Ecce ego mitto vos ſicut oues in medio luporum. Cùm autem proceſſiſſent vlterius, accurrerunt ei ſatellites Sarraceni, qui tanquam lupi celerius occurrentes ad oues, ſeruos Dei feraliter compræhenſos, crudeliter, & contemptibiliter pertractarunt, afficientes conuitijs, affligentes verberibus, & vinculis alligantes. Tandem afflictos multipliciter, & attritos ad Solthanum, diuina diſponente prouidentia, iuxta viri deſiderium perduxerunt. Cùm igitur princeps ille perquireret à quibus, & ad quid, & qualiter miſſi eſſent, intrepido corde reſpondit Chriſti ſeruus FRANCISCVS: Non ab homine, ſed à Deo altiſſimo ſe fuiſſe tranſmiſſum, vt ei, & populo ſuo viam ſalutis oſtenderet, & annunciaret Euangelium veritatis. Tanta verò mentis conſtantia, tanta virtute animi, tantoq́; feruore ſpiritus prædicto Solthano prædicauit Deum trinum & vnum, & Saluatorem omnium IESVM Chriſtum, vt Euangelicum illud in ipſo clareſceret veraciter eſſe completum. Ego dabo vobis os, & ſapientiam, cui non poterunt reſiſtere, & contradicere omnes aduerſarij veſtri. Nam & Solthanus admirandum in viro Dei feruorem ſpiritus conſpiciens & virtutem, libenter ipſum audiebat, & ad moram contrahendum cum eo inſtantius inuitabat. Chriſti verò ſeruus ſuperno illuſtratus oraculo: Si vis (inquit) conuerti tu cum populo tuo ad Chriſtum, ob illius amorem libenter vobiſcum commorabor. Quòd ſi hæſitas propter fidem Chriſti legem Mahumeti dimittere, iube ignem accendi permaximum, & ego cum ſacerdotibus tuis ignem ingrediar, vt vel ſic cognoſcas, quæ fides certior, & ſanctior non immeritò tenenda ſit. Ad quem Solthanus: Non credo, quòd aliquis ex ſacerdotib. meis ſe vellet igni propter fidem ſuam defenſandam exponere, vel genus aliquod ſubire tormenti. Viderat enim ſtatim quendam de presbyteris ſuis virum authenticum, & longæuum, hoc audito

Diuinitus augetur cibus.

Flagrat martyrij deſiderio.

Morbo impeditus non poteſt ire ad infideles. Laborabat enim morbo epatis, ſplenis, & ſtomachi, ex corporis dira ꝓpeſſione. eratque in aſſiduis laboribus, vt animas Chriſto acquireret. Nã rudẽ & imperitam multitudinem à ſuperſtitione abducere, & fidei initijs reſtituere magni eſt negotij.

Pſal. 22.

Matt. 10.

Cœpit ſtatim prædicare ꝯtra Mahumetis ſectatores, qui quãquã armis plurimum excellerẽt, vino tamen & venere rationem amittẽtes ſõno capti ferarum modo humi iacebant.

Luc. 21.

Libẽter auditur à Solthano Aegypti Principe. ſed vexatur à muliere Sarracena aſtu Friderici incluſa in camera ſui viri.

hoc audito verbo, de suis conspectibus aufugisse. Ad quem vir Sanctus. Si mihi velis promittere pro te, & populo tuo, quòd ad Christi cultum, si ignem illæsus exiero, veniatis, ignē solus introibo, & si combustus fuero imputetur peccatis meis: Si autem diuina me protexerit virtus, Christi Dei virtutem, & sapientiam verum Deum, & Dominum Saluatorem omnium, agnoscatis. Solthanus autem optionem hanc accipere se non audere respondit; quia seditionem populi formidabat. Obtulit tamen ei multa munera preciosa, quæ vir Dei nō mundanarum rerum, sed salutis animarum auidus spreuit omnia, quasi lutum. Solthanus autem videns virum Sanctum tam perfectum rerum mundialium contemptorem, admiratione permotus, maiorem erga ipsum deuotionem concepit. Et quamuis ad fidem Christianam transire nollet, vel forsan non auderet, rogauit tamen deuotè famulum Christi, vt prædicta susciperet pro salute ipsius, Christianis pauperibus, vel ecclesijs eroganda. Ipse verò, quia pondus fugiebat pecuniæ, & in animo Solthani veræ pietatis non videbat radicem, nullatenus acquieuit. Videns etiam se non proficere in conuersione gentis illius, nec suum assequi posse propositum, ad partes fidelium, diuina reuelatione præmonitus, remeauit. Sic itaque Dei ordinante clementia, & Sancti viri promerente virtute, misericorditer, & mirabiliter factum est, quòd Christi amicus mortem pro ipso viribus totis exquireret, & tamen nullatenus inueniret, vt & merito non careret optati martyrij, & insignien dus seruaretur in posterum priuilegio singulari. Sic vtique factum est, vt ignis ille diuinus adhuc perfectius ipsius æstuaret in corde, vt pòst potentiùs euaporaret in carne. O verè beatum virum, cuius caro, & si tyrannico ferro non cæditur, occisi tamen Agni similitudine non priuatur. O, inquam, verè, ac plenè beatum, cuius animam & si gladius persequutoris non abstulit, palmam tamen martyrij non amisit.

Solthanus habitū, formāq; Sancti viri aliquanto angustiorem, quàm humanā intuens mul tis eum affecit donis.

B. Pater Frāciscus cùm parum in tradenda fide catholica se proficere pspiceret, quòd Solthanus à falsa religione diuelli non posset, in Italiā reuersus est, breui spatio intersecto, Marochium Mauritaniæ vrbē traijcere constituit, vt Miramolinum Regē, quique in eius ditione erāt, Christianis institutis erudiret, & fidem Christianam in vltimos terrarum fines propagaret. lōgius progressum à negocio gerendo aduersa ualetudo i Hispania tenuit.

G DE STV-

DE STVDIO, ET VIRTVTE ORATIONIS. *Caput* X.

Dum precibus vacat aſſiduis, immobile corpus
Reddit, ſæpe Poli Spiritus alta petens.

Orat ſine intermiſſione.

SENTIENS Chriſti Seruus FRANCISCVS corpore ſe peregrinum à Domino, cùm iam ad terrena foris deſideria per Chriſti charitatem totus eſſet inſenſibilis factus, ne foret abſque conſolatione dilecti, ſine intermiſſione orans, ſpiritũ Deo contendebat exhibere præſentem. Erat quidem oratio contemplanti ſolatium, dum ſupernarum circuitu manſionũ, Angelorũ conciuis iam factus, feruenti deſiderio quærebat dilectum, à quo ſolus eum carnis paries diſiungebat. Erat & operanti præſidiũ, dum in omnibus, quæ agebat, de ſua diffidens induſtria, & de ſuperna pietate confidens, per ipſius inſtantiam, totum in Domino cogitatum iactabat. Orationis gratiam viro religioſo deſiderandam ſuper omnia firmiter aſſerebat, nullũq; credens ſine ipſa in Dei proſperari ſeruitio, modis, quibus poterat, fratres ſuos ad eius ſtudiũ excitabat. Nã ambulans, & ſedens intus, & foris laborans, & vacans, orationi adeò erat intentus, vt illi videretur, non ſolùm quicquid erat in eo cordis, & corporis; verùmetiam operis, & temporis dedicaſſe. Solitus erat nullam viſitationem ſpiritus cum negligentia prætere. Siquidem cùm offerebatur, ſequebatur eam, & quandiu Dominus concedebat, dulcedine perfruebatur oblata. Cùm autem intentus itineri diuini ſpiritus aliquos ſentiret afflatus, ſocijs præcedentibus, gradũ figebat, nouamq; inſpirationem ad fruitionẽ conuertens, gratiam non recipiebat in vacuũ. Suſpendebatur multoties tanto contẽplationis exceſſu, vt ſupra ſemetipsũ raptus, & vltra humanũ ſenſum aliquid ſentiens, quid ageretur circa ſe, exterius ignoraret. Tranſiens nanq; ſemel per Burgum Sancti Sepulchri, caſtrum vtiq; populoſum, pro debilitate

Oratio præcipuè expetẽda Religioſis, ſicut legitur quoque de Ammonio Aegyptio Abbate, qui ſua oratione immanẽ atque terribilem dr aconem, & qui iumenta hominesq; necaret, per medium crepare impulit.

Nullum ſpiritus diuinum afflatũ negligebat.

litate corporis subuectus asello, obuias habuit turbas in eum præ deuotione ruentes. Tractus autem, & detentus ab eis, compressus quoque ac multipliciter attrectatus, insensibilis videbatur ad omnia, & velut exanime corpus, de ijs, quæ fiebant circa ipsum, nihil penitus aduertebat. Vnde cùm iamdiu transito castro, turbisque relictis peruenisset ad quoddam domicilium leprosorum, quasi aliunde rediens, cœlestium contemplator solicitè requisiuit, quando propinquaret ad Burgum. Mens quidem ipsius cœlestibus fixa splendoribus, varietates non senserat locorum, nec temporum, nec occurrentium personarum. Quod ipsi accidisse frequentiùs, sociorum eius experientia multiplex comprobauit. Et quia in oratione perceperat, Sancti Spiritus desideratam præsentiam tantò familiariùs se offerre precantibus, quantò plus inuenit elongatos à strepitu mundanorum; Ideo loca solitaria quærens, ad solitudines, & ecclesias derelictas oraturus nocte pergebat. Vbi dæmonum pugnas horribiles frequenter sustinuit, qui secum sensibiliter confligentes, nitebantur ipsum ab orationis studio perturbare. Ipse verò armis munitus cœlestibus, quantò vehementiùs impetebatur ab hostibus, tantò fortior in virtute, & feruentior reddebatur in opere, fidenter dicens ad Christum: Sub vmbra alarum tuarum protege me à facie impiorum, qui me afflixerunt. Ad dæmones autem: Facite quicquid valetis maligni spiritus, & fallaces: Non enim potestis, nisi quantum vos manus superna relaxat; & ego ad perferendum omnia, quæ ille infligenda decreuerit, cùm omni iucunditate paratus assisto. Quam mentis constantiam superbi dæmones non ferentes, abscedebant confusi. Vir autem Dei solitarius remanens, & pacatus, nemora replebat gemitibus, loca spargebat lachrymis, pectora manu tundebat, & quasi occultius secretarium nactus cõfabulabatur cum Domino suo. Ibi respondebat iudici, ibi supplicabat patri, ibi colloquebatur amico. Ibi quoque fratribus ipsum piè obseruantibus aliquoties auditus est, clamosis gemitibus apud diuinam pro peccatoribus interpellare clementiam, deplorare etiam alta voce, quasi coram se positam Dominicam passionem. Ibi visus est nocte orans manibus ad modum crucis protensis, toto corpore subleuatus à terra, & nubecula quadam fulgente circundatus, vt illustrationis mirabilis intra mentem mira circa corpus perlustratio testis esset. Ibi etiam (sicut certis est comprobatum indicijs) incerta sibi, & occulta diuinæ sapientiæ pandebantur, quamuis illa non vulgaret exterius, nisi quantùm Christi vrgebat charitas, & proximorum vtilitas exigebat. Dicebat enim leui mercede rem impreciabilem contingere amitti, & illum, qui dedit, ad non dandam iterum facilè prouocari. Quando à priuatis redibat orationibus, quibus penè in virum alterum mutabatur, summoperè studebat conformare se cæteris, ne fortè quod foris ostenderet, aura fauoris intus à mercede euacuaret. Cùm in publico subitò afficeretur visitatus à Domino, semper aliquid obijciebat astantibus, ne sponsi familiares attractus forinsecus vulgarentur. Excreationes, gemitus, duros anhelitus, extrinsecos nutus, orans inter fratres deuitabat omnino; siue quia diligebat secretum, siue quia ad interiora reintrans, totus ferebatur in Deum. Sæpe talia familiaribus dixit: Quando Seruus Dei orans visitatur diuinitus, dicere debet, istam consolationem mihi peccatori, & indigno de cœlo misisti Domine, & ego illam tuæ committo custodiæ, quia thesauri tui me sentio esse latronem. Cùm autem ab oratione reuertitur, sic debet se paupercululm, & peccatorem ostendere, ac si nullam sit nouam gratiam consequutus. Orante autem viro Dei in loco de Portiuncula, contigit Assisinatem Episcopum venire ad eum (vt erat solitus) visitandum, qui mox vt locum fuit ingressus ad cellam, in qua Christi Seruus orabat, plus debito fidenter accessit, pulsoq; ostiolo, intraturum se ingerens, dum caput immisit, Sanctumq; orantem conspexit, repentino timore concussus obrigescentibus membris, etiã loquelam amisit. Subitoq; voluntate diuina per vim foras propulsus, retrogrado pede procul abductus est. Stupefactus Episcopus ad fratres festinauit, vt potuit, Deoq; sibi restituente linguam, primo verbo confessus est culpam. Contigit tempore quodam Abbatem monasterij Sancti Iustini de Episcopatu Perusij obuiare Famulo Christi. Quo viso Abbas deuotus celeriter de equo descendit, vt & viro Dei reuerentiam faceret, & de salute animæ aliqua cum ipso conferret. Tandem habita collatione suaui Abbas abscedens orari pro se humiliter petijt. Cui vir Deo charus respondit: Orabo libenter. Parùm itaque discedente Abbate, dixit fidelis FRANCISCVS ad socium: Expecta frater modicum, quia debitum volo soluere, quod promisi. Orante autem illo, subitò Abbas insolitum calorem, & dulcedinem hactenus inexpertam sensit in spiritu; ita quòd in excessu mentis effectus, totus à se ipso in Deum defecit. Parua morula substitit, & in se reuersus,

In medijs turbis nihil sentit extra se raptus.

Ob studiũ orationis multas patitur dæmonum infestationes.

Psal. 16.

Eos egregiè pudefacit.

Celat ex industria suam sanctitatem.

Vide quid patitur Episcopus dum interturbat orãtem Sanctum.

Mira eius precum eius.

virtutem orationis Sancti FRANCISCI cognouit. Maiori proinde circa Ordinem semper amore flagrauit, multisq; factum pro miraculo retulit. Solitus erat vir Sanctus horas canonicas non minus timoratè Deo persoluere, quàm deuotè. Nam licèt oculorum, stomachi, splenis, & hepatis ægritudine laboraret, nolebat tamen muro, vel parieti inhærere, dum psalleret, sed horas semper erectus, & sine caputio non gyrouagis oculis, nec cum aliqua syncopa persoluebat. Si quando esset in itinere constitutus, figebat tunc temporis gressum, huiusmodi consuetudinem reuerentem, & sacram propter pluuiarum inundantiã non amittens. Dicebat enim, si quietè comedit corpus cibum suum futurum cum ipso vermium escam, cum quanta pace, & tranquillitate accipere debet anima cibum vitæ? Grauiter etiam se putabat offendere, si quando orationi deditus, vanis phantasmatibus interius vagaretur. Cùm aliquid tale accideret, non parcebat confessioni, quin illud protinus expiaret. Hoc studium sic in vsum conuerterat, vt rarissimè muscas huiusmodi pateretur. Fecerat in Quadragesima quadam vasculum vnum, vt minutias temporis, ne omnino exciderent, occuparet. Quod cum dicenti Tertiam in memoriam veniens, paululum ipsius animum distraxisset, motus feruore spiritus, vasculum igne consumpsit, dicens: Sacrificabo illud Domino, cuius sacrificium impediuit. Psalmos cum tanta mentis ac spiritus attentione dicebat, quasi Deum præsentem haberet, & cùm nomen Domini in eis occurreret, præ suauitatis dulcedine labia sua lingere videbatur. Ipsum quoque domini nomen, non solùm cogitatum, uerùmetiam prolatum, & scriptum, reuerentia uolens honorare præcipua, fratribus persuasit aliquando, ut omnes schedulas scriptas ubicunque repertas colligerent, mundoq; loco reponerent, ne fortè sacrum illud nomen contingeret conculcari. Nomen autem IESV cùm exprimeret, uel audiret, iubilo quodam repletus interius, totus uidebatur exterius alterari, ac si mellifluus sapor gustum, uel harmoniacus sonus ipsius immutasset auditum. Contigit autem anno tertio ante obitum suum, ut memoriam natiuitatis Pueri IESV ad deuotionem excitandam apud castrum Græcij disponeret agere, cum quanto maiori solennitate ualeret. Ne uerò hoc leuitati posset ascribi, à Summo Pontifice petita, & obtenta licentia, fecit præparari præsepium, apportari fœnum, bouem, & asinum ad locum adduci. Aduocantur fratres, adueniunt populi, personat sylua uoces, & uenerabilis illa nox luminibus copiosis, & claris, laudibusq; sonoris, & consonis, & splendens efficitur, & solennis. Stabat uir Dei coram præsepio pietate repletus, respersus lachrymis, & gaudio superfusus. Celebrabantur Missarum solennia super præsepe, leuita Christi FRANCISCO sacrum Euangelium decantante. Prædicat deinde populo circunstanti de Natiuitate Regis pauperis, quem cùm nominare uellet, Puerum de Bethleem, præ amoris teneritudine, nuncupabat. Miles autem quidam uirtuosus, & uerax, qui propter Christi amorem seculari relicta militia, uiro Dei magna fuit familiaritate coniunctus, Dominus Ioannes de Græcio, se uidisse asseruit puerulum quendam ualde formosum in illo præsepio dormientem, quem Beatus Pater FRANCISCVS ambobus complexans brachijs, excitare uidebatur à somno. Hanc siquidem deuoti militis uisionem non solùm uidentis sanctitas credibilem facit, sed & designata ueritas comprobat, & miracula subsecuta confirmant. Nam exemplum FRANCISCI consideratum à mundo excitatiuum est cordium in fide Christi torpentium, & fœnum præsepij reseruatum à populo mirabiliter sanatiuum fuit brutorum languentium, & aliarum repulsiuum pestium diuersarum; glorificante Deo per omnia seruum suum, sanctæq; orationis efficacia, eudentibus mira culorum prodigijs demonstrante.

Non patiebatur quicquam, quod mẽtem ab orationis intẽtione auocaret.

Nota de Nomine IESV.

DE IN-

DE INTELLIGENTIA SCRIPTVRARVM, & ſpiritu prophetiæ. *Caput XI.*

Chriſti imitans factis præcepta, in corde Tonantis
Suſcipit afflatus, ſcriptaq́; ſacra tenet.

AD TANTAM autem mentis ſerenitatem, indefeſſum orationis ſtudium, cum continua exercitatione virtutum, virum Dei perduxerat, vt quamuis non habuerit ſacrarum litterarum peritiam per doctrinam, æternæ tamen lucis irradiatus fulgoribus, ſcripturarum profunda miro intellectus ſcrutaretur acumine. penetrabat enim ab omni labe purum ingenium myſteriorum abſcondita, & vbi magiſtralis ſcientia foris ſtat, affectus introibat amantis. Legebat quandoque in libris ſacris, & quod animo ſemel iniecerat, tenaciter imprimebat memoriæ: quia non fruſtra mentalis attentionis percipiebat auditu, quod continuę deuotionis ruminabat affectu. Quærentibus aliquando fratribus, vtrum ſibi placeret, quòd litterati iam recepti ad Ordinem, intenderent ſtudio ſacræ ſcripturæ? reſpondit: Mihi quidem placet; dum tamen exemplo Chriſti, qui magis oraſſe legitur, quàm legiſſe, orationis ſtudium non omittant, nec tantùm ſtudeant, vt ſciant, qualiter debeant loqui, ſed vt audita faciant, & cùm fecerint alijs facienda proponant. Volo (inquit) fratres meos diſcipulos Euangelicos eſſe: ſicq́; in notitia veritatis proficere, quòd in ſimplicitatis puritate concreſcant, vt ſimplicitatem columbinam à prudentia ſerpentina non ſeparent, quas magiſter eximius ore ſuo benedicto coniunxit. Interrogatus Senis à quodam religioſo viro Theologiæ ſacræ doctore de quibuſdam quæſtionibus difficilibus intellectu, tanta claritate doctrinæ diuinæ ſapientiæ patefaciebat arcana, vt vehementer ſtuperet vir ille peritus, & cum admiratione referret. Verè Theologia ſancti Patris iſtius, puritate, ac contemplatione, tanquam alis in altum ſubuecta, eſt aquila volans: noſtra ve-

Scripturas intellexit doctus à Deo.

Vult fratres ſuos Euangelicos eſſe. Matt. 10.

 rò ſcientia,

rò ſcientia, ventre graditur ſuper terram. Licèt enim eſſet imperitus ſermone, ſcientia tamen plenus enodabat dubia quæſtionum, & abſcondita producebat in lucem. Nec abſonum, ſi vir Sanctus ſcripturarum à Deo intellectum acceperat, cùm per imitationem Christi perfectam, veritatem ipſarum deſcriptam geſtaret in opere, & per Sancti Spiritus vnctionem plenariam, doctorem earum apud ſe haberet in corde. Adeò etiam in ipſo claruit ſpiritus prophetiæ, vt & præuideret futura, & cordium contueretur occulta, abſentia quoque velut præſentia cerneret, & ſe præſentem abſentibus mirabiliter exhiberet. Tempore nanque, quo Damiatham Chriſtianorum obſidebat exercitus, aderat vir Dei non armis, ſed fide munitus. Cùm igitur die belli Chriſtiani pararentur ad pugnam, hoc audito, Chriſti ſeruus vehementer ingemuit, dixitq; ſocio ſuo: Si belli fuerit attentatus ingreſſus, oſtendit mihi Dominus non proſperè cedere Chriſtianis. Verùm ſi hoc dixero, fatuus reputabor: Si tacuero, conſcientiam non euadam. Quid igitur tibi videtur? Reſpondit ſocius eius, dicens: FRATER pro minimo tibi ſit, vt ab hominibus iudiceris, quia non modò incipis fatuus reputari, exonera conſcientiam tuam, & Deum magis time, quàm homines. Quo audito exiliens Chriſti præco ſalutaribus monitis Chriſtianos aggreditur, prohibet bellum, denunciat caſum, fit veritas in fabulam, indurauerunt cor ſuum, & noluerunt reuerti. Itur, committitur, & bellatur, totaq; in fugam vertitur militia Chriſtiana, ad finem belli opprobrium regerens, non triumphum. Tanta verò ſtrage Chriſtianorum imminutus eſt numerus, vt circa ſex millia fuerint inter mortuos, & captiuos. In quo euidenter innotuit, ꝙ ſpernenda non erat ſapiētia pauperis, cùm anima viri iuſti magis annunciet aliquando vera, quàm ſeptem circunſpectores ſedentes in excelſo ad ſpeculandum. Alio quoq; tempore, cùm poſt reuerſionem ipſius de vltra mare Cęlanum prædicaturus accederet, miles quidam ſupplici eum deuotione cum inſtantia magna inuitauit ad prandium. Venit itaque ad militis domum, omnisq; familia pauperum hoſpitum exultauit in ingreſſu. Ante verò, quàm cibum ſumerent, iuxta ſolitum morem, vir mente deuotus, offerens Deo preces, & laudes, oculis ſtabat eleuatis in cœlum. Oratione completa benignum hoſpitem familiariter aduocatum in partem, ſic alloquutus eſt: Ecce frater hoſpes, tuis victus precibus, vt manducarem, domum tuam intraui. Meis nunc citò monitis aquieſce, quoniam non hic, ſed alibi manducabis. Confitere nunc peccata tua veræ pęnitentiæ dolore contritus, nec in te remaneat quicquam, quod veridica confeſſione non pandas. Reddet tibi Dominus hodie vicem, quoniam tanta deuotione ſuos pauperes ſuſcepiſti. Acquieuit continuò vir ille ſermonibus ſancti, ſocioq; ipſius vniuerſa peccata in confeſſione detegens, diſpoſuit domum ſuam, & ad mortem ſuſcipiendam ſe, quantum valuit, præparauit. Intrauerunt tandem menſam, & incipientibus alijs manducare, hoſpes ſubitò ſpiritum exhalauit, iuxta verbum hominis Dei repentina morte ſublatus. Sicq; factum eſt hoſpitalitatis gratia promerente, vt iuxta verbum veritatis, prophetam recipiens, mercedem prophetæ acciperet, dum per Sancti viri prænunciationem propheticam, miles ille deuotus ſibi contra mortis ſubitationem prouidit, quatenus armis pœnitentiæ præmunitus perpetuam dānationem euaderet, & in æterna tabernacula introiret. Tempore, quo vir Sanctus Reate iacebat infirmus, Præbendarius quidam nomine Gedeon lubricus, & mundanus, infirmitate graui correptus lectulo decubans, cùm ad eum fuiſſet delatus, lachrymosè rogabat cum ſimul aſtantibus, vt ab ipſo crucis ſignaculo ſignaretur. Ad quem ille: Cùm vixeris olim ſecundùm deſideria carnis, non veritus iudicia Dei, quomodo te Cruce ſignabo? Verùm propter deuotas intercedentium preces, ſigno te Crucis ſignabo in nomine Domini. Tu tamē ſcito te grauiora paſſurum, ſi ad vomitum redieris liberatus. PROPTER enim peccatum ingratitudinis, ſemper peiora prioribus inferuntur. Signo itaque Crucis ſuper eum facto, ſtatim qui contractus iacuerat, ſurrexit ſanus, & in laudem Dei prorumpens, ego (inquit) ſum liberatus. Inſonuerunt autem oſſa renum eius, audientibus cunctis, veluti cùm manu ligna ſicca franguntur. Paucis autem interlapſis temporibus Dei oblitus, corpus impudicitiæ reddidit. Cumq; ſero quodam cęnaſſet in domo cuiuſdam canonici, nocteq; illa dormiret ibidem, ſubitò ſuper omnes corruit tectum domus. Cæteris autem euadentibus mortem, ſolus ille miſer interceptus, atque interemptus eſt. Iuſto igitur Dei iudicio facta ſunt nouiſſima hominis illius peiora prioribus, propter ingratitudinis vitium, Deiq; contemptum, cùm de accepta venia gratum eſſe oporteat, & duplo diſpliceat flagitium iteratum. Alio quoque tempore mulier quædam nobilis Deo deuota venit ad Sanctum, vt ſuum ei explicaret dolorem, ac remedium poſtularet. Habebat quidem virum valde

Perfecta Chriſti imitatiōe obtinuit ſcripturarū intelligentiam.

Chriſtiani cęduntur apud Damiatham.

Ingēs miraculum.

Prædicit hoſpiti mortē ſubitaneā.

Matth. 10.

Aliud miraculum.

Signo crucis ſanat contractum.

Pœna in peccata relabētis grauior.

Aliud miraculum.

valdè crudelem, quem aduersarium patiebatur in seruitio Christi; & ideò petebat à Sancto, quatenus oraret pro illo, vt sua Deus cor ipsius dignaretur emollire clementia. Ipse verò hoc audiens, ait illi: Vade cum pace, indubitanter expectans de viro tuo consolationem tibi de proximo affuturam.& adiecit: Dices ei ex parte Dei,& meà,quòd nunc est tempus clementiæ, postmodùm æquitatis. Benedictione accepta, reuertitur mulier, inuenit virum, denunciat verbum. Cecidit super eum Spiritus Sanctus, & nouum factum de veteri sic facit cum omni mansuetudine respondere. Domina, seruiamus Domino, & saluemus animas nostras. Suadente igitur sancta vxore pluribus annis cœlibem vitam agentes, eodem die ambo ad Dominum migrauerunt. Miranda certè in viro Dei spiritus prophetici virtus, qua & membris iam arentibus restituebat vigorem, & duris imprimebat cordibus pietatem: quanquam non minus eiusdem spiritus sit stupenda lympiditas,qua sic futurorum præcognoscebat euentum, vt etiam conscientiarum scrutaretur arcanum, quasi alter Eliseus, duplicem Eliæ spiritum assequutus. Nam cùm Senis viro cuidam sibi familiari quædam superuentura finaliter prædixisset,& vir ille peritus,de quo supra mentio facta est, quòd de scripturis cum eo conferebat aliquando, his auditis, ab eodem Sancto Patre dubitando perquireret, an hæc ipse dixisset, quæ illius viri relatione cognouerat: non solùm se illa dixisse asseruit, verùm etiam quærenti alienum euentum proprium exitum prophetando prædixit. Quod vt certius cordi eius imprimeret, quendam secretum conscientiæ illius scrupulum, quem nulli viuenti vir præfatus expresserat, & mirabiliter reuelando explicuit, & salubriter consulendo reserauit. Ad quorum omnium firmitatem accidit, quòd vir ille religiosus sicut Christi famulus ei prædixit, sic finaliter consummauit. Eo quoque tempore, quo reuertebatur de vltra mare socium habens fratrem Leonardum de Assisio, contigit eum fatigatum, & lassum parumper asellum conscendere, subsequens autem socius, & ipse non modicum fessus, cœpit dicere intra se humanum aliquid passus. Non de pari ludebant parentes eius, & mei. En ipse equitat, & ego pedester asinum eius duco. Hoc illo cogitante protinus descendit de asino vir Sanctus, & ait: Non frater conuenit, vt ego equitem, tu venias pedes; quia nobilior, & potentior in sæculo tu me fuisti. Obstupuit illicò frater,& rubore suffusus depræhensum se recognoscens procidit ad pedes ipsius, & lachrymis irrigatus nudum exposuit cogitatum, veniamq; poposcit. Frater quidam Deo deuotus, & famulo Christi, frequenti cogitatione versabat in pectore, superna fore gratia dignum, quem vir Sanctus familiari complecteretur affectu: quem verò tanquam extraneum reputaret, extra numerum electorum, reputandum à Deo. Cùm igitur cogitationis huius crebrius vexatus impulsu, viri Dei familiaritatem vehementer optaret,nec tamen cordis sui secretum reuelaret alicui aduocans eum ad se dulciter Pater pius, sic alloquutus est. Nulla te turbet cogitatio, fili, quoniam te charissimum habens inter precipuè mihi charos, libenter tibi munus meæ familiaritatis, & dilectionis impendo. Miratus exinde frater, factusq; deuotior ex deuoto, non solum in amorem creuit hominis Sancti, verum etiam per Spiritus Sancti gratiæ munus, donis est maioribus cumulatus. Cùm autem in monte maneret Aluernæ cella inclusus, vnus è socijs magno desiderio cupiebat habere de verbis Domini aliquod scriptum manu ipsius breuiter annotatum. Grauem enim,qua vexabatur, tentationem non carnis, sed spiritus, ex hoc credebat euadere, vel certè leuius ferre. Tali desiderio languens anxiabatur interius,quia verecundia victus Reuerendo Patri rem pandere non audebat. Sed cui homo non dixit, spiritus reuelauit. Portari nanq; sibi iussit à fratre prædicto atramentum, & cartam, laudesq; Domini iuxta fratris desiderium, propria manu scripsit, & vltimò benedictionem ipsius, dicens: Accipe tibi cartulam istam, & vsque ad diem mortis tuæ custodias diligenter. Accepit frater donum illud optatum, & statim omnis illa tentatio effugatur. Seruatur littera, & cùm in posterum miranda effecerit, virtutum FRANCISCI testimonium fuit. Frater quidam erat, quantum à foris videbatur, sanctitate præclarus, conuersatione insignis, tamen admodùm singularis, omni tempore orationi vacans, tanta districtione silentium obseruabat, quòd consueuerat non verbis, sed nutibus confiteri; accidit autem Sanctum Patrem venire ad locum, videre fratrem, & de ipso cum alijs fratribus habere sermonem. Commendantibus autem manibus, & magnificantibus illum, respondit uir Dei: Sinite fratres, ne mihi in eo diabolica figmenta laudetis. In ueritate sciatis, quòd diabolica tentatio est, & deceptio fraudulenta. Durè hoc acceperunt fratres, tanquàm impossibile iudicantes, quòd tot perfectionis indicijs fraudis se commenta fuscarent. Verùm non post multos dies, eo religionem egresso, euidenter

Vir crudelis repentè mutatur.

4. Reg. 2.
Miraculum.

Nouit arcana cordium S. Fráciscus.

Miraculum.

Fratris cuiusdã cogitationes perspicit, & lenibus verbis leuitatem eius accusat.

Miraculum.

Item ad alterum.

Diabolus tentat quendam immoderato silentio.

euidenter appparuit, quanta luculentia interioris contuitus uir Dei cordis eius secreta perspexit. Multorum quoque per hunc modum, qui stare videbantur, ruinam, sed & plurium peruersorum conuersionem ad Christum immobili veritate prænuncians, appropinquasse videbatur ad æternæ lucis speculum contemplandum, cuius fulgore mirabili absentia corporaliter, tanquàm si essent præsentia, mentis eius cernebat obtutus. Quodam nanque tempore Vicarius eius tenebat Capitulum, ipse verò in cella orans sequester erat, & medius inter fratres, & Deum. Cùm igitur vnus ex ipsis defensionis quodam contectus palliolo non se subderet disciplinæ, videns hoc vir Sanctus in spiritu, vocauit quendam de fratribus, & dixit ad eum: Vidi, frater, diabolum super illius fratris inobedientis dorsum, collum eius tenentem adstrictum, qui tali sessore subactus obedientiæ fręno spreto, instinctus eius sequebatur habenas. Et cum rogarem Deum pro fratre, subitò dæmon confusus abscessit. Vade igitur, & dic fratri, vt obedientiæ sanctæ iugo collum sine mora submittat. Monitus per internuncium, frater, statimq; conuersus ad Deum, ad pedes Vicarij humiliter se proiecit. Alio quoque tempore contigit duos fratres ad Eremitorium Græcij de remotis venire, vt virum Dei cernerent, & benedictionem multo desideratam iam tempore reportarent. Venientes autem, & non inuenientes, quia de publico iam ad cellam redierat desolati abibant. Et ecce recedentibus illis, cùm de ipsorum aduentu, vel recessu, nihil secundum humanum sensum percipere potuisset, præter solitum morem egressus è cella clamauit post eos, & iuxta quod optauerant, signo Crucis facto, in Christi nomine benedixit. Duo fratres venerunt aliquando de Terra laboris, quorum antiquior nonnulla intulit scandala iuniori. Cùm autem peruenissent ad Patrem, quæsiuit ille à iuniori, qualiter erga ipsum se frater socius habuisset in via. Quo respondente, vtique satis benè, subiunxit: Caue frater, ne sub humilitatis specie mentiaris. Scio enim, scio, sed expecta modicum, & videbis. Miratus est quamplurimùm frater, quomodo tam absentia per spiritum cognouisset. Igitur non post multos dies, contempta Religione foras egreditur, qui scandalum fecerat fratri, & à patre non petierat veniam, nec correctionis debitam receperat disciplinam. Simulq; duo in vna illius claruere ruina, æquitas scilicet diuinæ iustitiæ, & perspicacitas spiritus prophetiæ. Qualiter autem absentibus se præsentem exhibuit, diuina fauente virtute, euidenter ex superioribus innotescit, si reuocetur ad mentem, qualiter absens in curru igneo fratribus transfiguratus apparuit, & quomodo se Arelatensi Capitulo in Crucis effigie præsentauit. Quod factum esse diuina dispositione credendum est, vt ex præsentiæ corporalis apparitione mirabili patenter claresceret, q̃ præsens, & peruius spiritus eius luci sapientiæ foret ęternæ, quæ omnibus mobilibus mobilior est, & vbiq; attingens propter sui munditiam per nationes in animas sanctas se transfert, & Dei amicos, & prophetas constituit. Simplicibus, & paruulis sua solet pandere mysteria Doctor excelsus, sicut prius apparuit in Dauid prophetarum eximio, & post in Apostolorum Principe Petro, & tandem in pauperculo Christi FRANCISCO. Hi enim cùm essent litterarum imperitia simplices, facti sunt Sancti Spiritus eruditione illustres. Is quidem pastor, vt gregem pasceret Synagogæ de Aegypto eductum, iste piscator, vt sagenam repleret Ecclesiæ multiformitate credentium, Hic autem negociator, vt margaritam emeret Euangelicæ vitæ, venditis, & dispersis omnibus, propter Christum.

S. videt diabolum fratri cuidam insidentem.

Miraculum.

Absentium fratrũ nouit desideria.

Item facta.

Sap. 7.

DE EFFI-

DE EFFICACIA PRAEDICANDI, ET GRATIA sanitatum. Cap. XII.

FIDELIS reuera famulus, & minister Christi FRANCISCVS, vt cuncta fideliter, & perfectè perageret, illis potissimè virtutum exercitijs intendebat, quæ sacro dictante spiritu, Deo suo magis placere cognouerat. Qua de re, contigit illum in magnam dubitationis cuiusdam agoniam incidere, quam multis diebus ab oratione rediens terminandam fratribus sibi familiaribus proponebat. Quid (inquit) fratres consulitis, quid laudatis? an quòd orationi vacem, an quòd prædicando discurram? Siquidem ego paruulus simplex, & imperitus sermone, maiorem orandi accepi gratiam, quàm loquendi. Videtur etiam in oratione lucrum, & cumulatio gratiarum, in prædicatione distributio quædam donorum cœlitus acceptorum. In oratione etiam purificatio interiorum affectuum, & vnitio ad vnum verum, & summum bonum cum vigoratione virtutis: in prædicatione spiritualium puluerizatio pedum, distractio circa multa, & relaxatio disciplinæ. Tandem in oratione Deo alloquimur, & audimus, & quasi Angelicam vitam agentes, inter Angelos conuersamur: in prædicatione multa oportet condescensione vti ad homines, & humanè inter eos viuendo humana cogitare, videre, dicere, & audire. Sed vnum est in contrarium, quod videtur praeponderare his omnibus ante Deum, quòd videlicet vnigenitus Dei filius, qui est sapientia summa, propter animarum salutem de sinu patris descendit, vt suo mundum informaret exemplo, verbum salutis hominibus loqueretur, quos sacri sanguinis, & pretio redimeret, & emundaret lauacro, & poculo sustentaret nihil sibi omnino reseruans, quod non in salutem nostram liberaliter erogaret. Et quia debemus

Consulis fratres, virũ precibus, an concionibus vacare debeat, vt ingenium suum exerceat. Nam sicut qui tardus est ad percipiendum, pro intẽtione tamen boni studij, præmiũ percipit: Ita qui præstitum sibi à Deo ingeniũ negligit, cõdẽnationis reus existit, quia donũ, quod acceperat, despicit, & per de fidiã derelinquit.

omnia facere secundùm exemplar eorum, quæ videmus in ipso, tanquàm in monte sublimi, videtur magis Deo placitum, quòd intermissa quiete, foras egrediar ad laborẽ. Cumq; per multos dies verba huiusmodi ruminaret cum fratribus, certitudinaliter nequibat percipere, quid horum sibi foret, vt Christo verè acceptius, eligendum. Cùm enim miranda nosset per spiritum prophetiæ, hanc per se ipsum quæstionem dissoluere non valebat ad liquidum, Deo melius prouidente, vt prædicationis meritum per supernum manifestaretur oraculum, & Serui Christi humilitas seruaretur. Non erubescebat à minoribus parua quærere verus Minor, qui magna didicerat à magistro supremo. Studio nanque præcipuo solitus erat exquirere, quali via, qualiq; modo Deo posset secundum ipsius beneplacitum perfectius deseruire. Hæc summa eius philosophia, hoc summum eius desiderium extitit, quoad vixit, vt quæreret à sapientibus, & simplicibus, perfectis, & imperfectis, paruulis, & grandæuis, qualiter ad perfectionis culmen virtuosius peruenire valeret. Assumens itaque duos ex fratribus misit ad fratrem Syluestrum, qui crucem egredientem viderat de ore ipsius, & tunc in monte supra Assisium iugiter orationi vacabat, vt diuinum super dubitatione huiusmodi responsum perquireret, quod sibi ex parte Domini demandaret. Hoc ipsum demandauit sacræ Virgini Claræ, vt per aliquam puriorem, & simpliciorem de virginibus, sub ipsius disciplina degentibus, & ipsa cum sororibus alijs orans super hoc exquireret Domini voluntatem. Concordauerunt autem mirabiliter in idipsum, superno eis reuelante spiritu, venerabilis sacerdos, & virgo Deo dicata, beneplaciti scilicet esse diuini, quòd Christi præco ad prædicandum exiret. Reuertentibus itaque fratribus, & Dei iuxta quod acceperant indicantibus volũtatem, exurgens continuò succinxit se, nullaq; prorsus contracta mora iter aggressus est. Ibat autem cum tanto feruore, vt diuinum exequeretur imperium, tamq; celeriter percurrebat, ac si facta manu Dei super eum, nouam induisset è cœlo virtutem. Cùm igitur appropinquaret Meuaniæ, ad quendam locum deuenit, in quo diuersi generis auium maxima multitudo conuenerat. Quas cùm Sanctus Dei vidisset, alacriter currit ad locum, & eas, velut rationis participes, salutauit. Omnibus verò expectantibus, & conuertentibus se ad eum, ita vt, quæ in arbustis erant, inclinatis capitibus, cùm appropinquaret ad eas, insolito modo in ipsum intenderent, vsque ad eas accessit, & omnes ut verbum Domini audirent, solicitè admonuit, dicens: Fratres mei volucres multùm debetis laudare Creatorem vestrum, qui plumis vos induit, & pennas tribuit ad uolandum, puritatem concessit aeris, & sine uestra solicitudine uos gubernat. Cùm autem eis hæc, & his similia loqueretur, auiculæ modo mirabili gestientes cœperunt extendere colla, protendere alas, aperire rostra, & in illum attentè respicere. Ipse verò cum spiritus feruore mirando per medium ipsarum transiens, tunica contingebat easdem, nec tamen de loco aliqua mota est, donec signo Crucis facto, & licentia data, cum benedictione viri Dei omnes simul auolauerunt. Hæc omnia contuebantur socij expectantes in via. Ad quos reuersus vir simplex, & purus, pro eo quòd non hactenus auibus prædicauerat, cœpit se de negligentia inculpare. Exinde prædicando per loca vicina procedens, venit ad Castrum quoddam, nomine Aluianum, vbi congregato populo, & indicto silentio, propter hirundines nidificantes in eodem loco magnisq; garritibus perstrepentes audiri vix poterat. Quas vir Dei omnibus audientibus alloquutus est, dicens: Sorores meæ hirundines, iam tempus est, vt loquar & ego; quia vos vsque modò satis dixistis: Audite verbum Dei tenentes silentium, donec sermo Dei compleatur. At illæ, tanquàm intellectus capaces, subitò tacuerunt, nec fuerunt motæ de loco, donec fuit omnis prædicatio consummata. Omnes igitur, qui viderunt, stupore repleti glorificauerunt Deum. Istius miraculi fama circunquaque diffusa, multos ad Sancti reuerentiam, & fidei deuotionem accendit. In ciuitate nanque Parisiensi scolaris quidam indolis bonæ cum socijs alijs studio diligenter intentus, dum importuna garrulitate cuiusdam infestaretur hirundinis, dicere cœpit ad socios. Hæc hirundo vna de illis est, quæ virum Dei FRANCISCVM prædicantem aliquando, donec silentium eis imponeret, molestabant; & conuersus ad hirundinem fiducialiter ait: In nomine serui Dei FRANCISCI præcipio tibi, vt ad me veniens, continuò conticescas. At illa FRANCISCI audito nomine, quasi viri Dei disciplinis edocta, & statim conticuit, & ipsius manibus, tanquàm tutæ custodiæ, se commisit. Stupefactus scolaris, statim eam libertati restituit, & eius garritum amplius non audiuit. Alio quoque tempore cùm famulus Dei Caietæ prædicaret in littore maris, turbis præ deuotione ruentibus, vt eum contingerent, horrens Christi seruus tantum populorum applausum, in vnam

Cùm superbia bonis etiã insidietur operibus, magna vtitur B. Frãciscus humilitate i exquirẽdo à minoribus consilio.

Summa eius philosophia.

Diuinitus discit concionari se potius debere.

Ecce aues audiunt Sanctum virum.

Stupore huius miraculi repleti multi ad fidei veritatẽ accenduntur.
Exemplum omni admiratiõe dignũ.

Nota rem admiratione dignam.

in vnam hærentem littori nauiculam prosiliuit solus. Illa verò, tanquàm si rationis particeps motore moueretur intrinseco, sine aliquo remige, cernentibus,& mirantibus cunctis, se longiùs à terra protraxit. Cùm autem aliquanto spatio in maris altitudinem secessisset, stetit inter fluctus immobilis, quandiù vir Sanctus turbis expectantibus in littore prædicauit. Cumq; audito sermone, & viso miraculo, ac benedictione accepta multitudo recederet, ne ipsum ampliùs molestaret, nauicula proprio ductu ad terram reuersa est. Quis igitur tam obstinatæ mentis esset, & impiæ, vt prædicationem FRANCISCI contemneret, cuius miranda fiebat virtute, vt non solùm carentia ratione disciplinam susciperent, verùm etiam inanimata corpora, tanquàm animata prædicanti seruirent. Aderat quidem seruo suo FRANCISCO ad quæcunque pergeret is, qui eum vnxerat, & miserat, spiritus Domini, & ipse Dei virtus & sapientia Christus, vt sanæ doctrinæ verbis afflueret, & magnæ potentiæ miraculis coruscaret. Erat enim verbum eius, velut ignis ardens, penetrans intima cordis, omniumq; mentes admiratione replebat, cùm non humanæ inuentionis ornatum prætenderet, sed diuinæ reuelationis afflatum redoleret. Nam cùm semel prędicaturus coram Papa, & Cardinalibus, ad suggestionem Domini Hostiensis sermonem quędam studiosè compositum cōmendasset memoriæ, stetissetq; in medio, vt ædificationis verba proponeret, sic obliuioni tradidit omnia, vt effari aliquid omnino nesciret. Verùm cùm hoc veridica humilitate narrasset, conferens se ad Spiritus Sancti gratiam inuocandā, tàm efficacibus subitò cœpit verbis affluere, tamque potenti virtute illorum mentes virorum sublimium ad compunctionem inflectere, vt apertè clareret, quòd non ipse, sed spiritus Domini loquebatur. Et quoniam primò sibi suaserat opere, quod alijs suadebat sermone, reprehensorem non timens, veritatem fidentissimè prædicabat. Nesciebat aliquorum culpas palpare, sed pungere, nec vitam fouere peccantium, sed aspera increpatione ferire. Eadem mentis constantia magnis loquebatur, & paruis; eademq; spiritus iucunditate paucis loquebatur, & multis. Omnis ætas, omnisq; sexus properabat virum nouum mundo cœlitùs datum, & cernere, & audire. Ipse verò per diuersas regiones progrediens, euangelizabat ardenter, Domino cooperante, & sermonem confirmante, sequentibus signis. In virtute nanque nominis eius, veritatis præco FRANCISCVS eijciebat dæmonia, sanabat infirmos, & quod maius est, sui sermonis efficacia obstinatorum mentes ad pœnitentiam molliebat, simulq; sanitatem corporibus reddebat, & cordibus, sicut aliqua comprobant operum eius exempli gratia inferius adnotanda. In ciuitate Tuscanella à milite quodam hospitio deuotè susceptus filium eius vnicùm à natiuitate contractum ad multam eius instātiam manu alleuans, sic subitò incolumem reddidit, vt videntibus cunctis, protinus consolidarentur omnia corporis membra, & puer sanus, & fortis effectus confestim exurgeret, ambulans, & exiliens, & laudans Deum. In ciuitate Narniensi cùm paralyticum quendam, membrorum omnium destitutum officio, signo Crucis, à capite vsque ad pedes ad instantiam signasset Episcopi, perfectæ restituit sanitati. In Episcopatu Reatino, puer quidam sic turgidus à quattuor annis, vt nullo modo propria crura cernere posset, à matre cum lachrymis præsentatus eidem, statim vt vir Sanctus tetigit eum manibus sacris, incolumis est effectus. Apud ciuitatem Ortensem puer vnus ita conglomeratus, vt caput pedibus portaret applicitum, & habebat ossa nonnulla confracta, signo Crucis ad parentum lachrymabiles preces ab eodem suscepto, subitò extensus extitit, & illicò liberatus. Mulier quædam ciuitatis Eugubij, ambas contractas, & aridas habens manus, vt nihil per illas operari valeret, signo Crucis ab eodem in nomine Domini sibi facto, tam perfectam obtinuit sospitatem, quòd statim rediens domum, cibos in ministerium eius, & pauperum, quasi altera socrus Simonis proprijs manibus præpararet. Puellæ cuidam in Castro Meuanij oculorum priuatæ luminibus, cùm in Trinitatis nomine, sputo suo ter ipsius oculos leniuisset, lumen concupitum restituit. Mulier quædam ciuitatis Narnij oculorum cæcitate percussa signo Crucis ab eodem suscipiens lumen recuperauit optatum. Bononiæ puer quidam vnum oculorum macula adeò habens obtectum, vt nihil prorsus videre posset, nec aliquo iuuari remedio, post signum Crucis à capite vsque ad pedes per seruum Domini sibi factum, visum recuperauit tam limpidum, vt postmodùm fratrum Minorum Ordinem ingressus, se longè clariùs videre assereret de oculo prius infirmo, quàm de oculo semper sano. In Castro Sancti Gemini ani Seruus Dei à quodam deuoto viro susceptus hospitio, cuius vxor à dæmonio vexabatur, post orationem factam in virtute obedientię imperauit dęmoni, vt exiret, eumq; potestate diuina tàm subitò effugauit, vt verè clarescceret, quòd obe-

dientiæ

Omnia loca illustrat B. Franciscus doctrina & miraculis, ciuitates maximas, loca deserta & inhabitata, viculos, & oppida, ubique terra, pelagoque salutis munera impartiēdo.

Miraculum.

Quia verba sunt passionum notę latentium in anima, ideò sermo eius erat valdè ignitus, quia animus hominis est veluti fons iugiter effluens, & emittens, quæ intrà se conceperit. Hic si benignus, syncerusq; fuerit, talia etiā sensa & verba expromet: & si cruentus, aut liuore & odio corruptus, nihil rectū, nihil amicum meditabitur, sentiet, proferet.

Concionatur ad Pōtificem, & Cardinales.

Marc. 16.

Velut plantæ, vt suos ferāt fructus temporum vicissitudines sustinere solent: ita B. Franc. habita loci & temporis opportunitate plurima (concedente Deo) edebat miracula.

Sanat cōtractum.

Item paralyticū.

Item tumidium.

Signo crucis multos sanat.

Matt. 8.

Cæca videt.

Sanat cæcutientē.

Oratione dæmonium pellit.

Mulierē liberat à dæmone.

Buccella panis cu rat morbum teter rimum.

Nota rem mirabilem.

Dictu mirabile.

Decem præcipua in B.Fräcisco,quæ tanquàm testimonia affirmant eum vt Dei nunciū Euāgeliū prędicasse.

dientiæ sanctæ virtuti peruicacia dæmonum non obsistat. In ciuitate de Castello quidam furibundus, & nequam spiritus, quandam obsidens mulierem, à viro sancto obedientiæ accepto mandato, indignabundus discessit, mente simul, & corpore liberam obsessam prius fœminam derelinquens. Frater quidam infirmitate tam horribili grauabatur, vt magis esse vexatio dæmonis, quàm naturalis infirmitas à pluribus affirmaretur. Nam totus sæpe allidebatur, & volutabatur spumans, membris corporis nunc contractis, nunc extensis, nunc plicatis, nunc tortis, nunc rigidis effectis, & duris. Quandoque totus extensus, & rigidus, pedibus æquatis capiti, leuabatur in altum horribiliter illico relapsurus. Hunc sic miserabiliter, & irremediabiliter ægrotantem, plenus misericordia Christi Seruus cōmiserans buccellam sibi panis, de quo edebat, transmisit. Tantam verò gustatus panis contulit ægro uirtutem, ut deinceps huius infirmitatis molestiam non sentiret. In comitatu Aretij cùm diebus pluribus mulier quædam laborasset in partu, essetq; iam proxima morti, nullum omnino desperanti de uita supererat remedium, nisi Dei. Cùm autem equo uectus propter corporis infirmitatem Christi famulus per partes illas transitum habuisset, contigit reduci animal per uillam, in qua mulier torquebatur. Homines uerò loci, uiso equo, cui uir Sanctus insederat, extraxerunt frenum, ut superponerent mulieri, ad cuius contactum mirificum omni remoto periculo mulier illicò peperit cum salute. Vir quidam de Castro Plebis religiosus, ac timens Deum chordam apud se, qua cinctus fuerat Sanctus Pater, habebat. Cumq; multitudo uirorū ac mulierū in Castro illo uarijs infirmitatibus laboraret, ibat per infirmantiū domos, & intincta chorda in aqua dabat bibere patiētibus. Sicq; per hunc modum plurimi sanabantur. Sed & de panibus à Sancto uiro Dei contactis gustantes ægroti, diuina operante uirtute, consequebantur celeriter remedia sanitatum. Cùm his, & alijs multis miraculorum prodigijs præco Christi prædicans coruscaret, attendebatur his, quæ dicebantur ab eo, acsi Angelus Domini loqueretur. Excellens nanque in ipso prærogatiua uirtutum, prophetiæ spiritus, efficacia miraculorum, oraculum de prædicando cœlitus datum, obedientia creaturarum ratione carentium, uehemens immutatio cordium ad uerbum ipsius auditum, eruditio eius à Spiritu Sancto præter humanam doctrinam, prædicandi auctoritas à Summo Pontifice non sine reuelatione concessa, Insuper, & regula, in qua forma prædicandi exprimitur, ab eodem Christi Vicario confirmata, summi quoque Regis signacula per modum sigilli corpori eius impressa, tanquàm testimonia decem toto sæculo indubitanter affirmant Christi præconem FRANCISCVM, & uenerandum officio, & doctrina auctenticum, & admirabilem sanctitate, ac per hoc, tanquàm uerè Dei nuncium Christi Euangelium prædicasse.

DE STIG-

DE STIGMATIBVS SACRIS. Caput XIII.

In Christum tanto fueras succensus amore;
Vt data sint membris stigmata sancta tuis.

MOS erat Angelico viro FRANCISCO nunquàm ociari à bono, quin potius instar supernorum spirituum, in Scala Iacob, aut ascendebat in Deum, aut descendebat ad proximum. Nam tempus sibi concessum ad meritum diuidere sic prudenter didicerat, vt aliud proximorum lucris laboriosis impenderet, aliud contemplationis tranquillis excessibus dedicaret. Vnde cùm secundum exigentiam locorum, & temporum, alienę condescendisset procurandæ saluti, inquietationibus derelictis turbarum, solitudinis secreta petebat, locumq; quietis, quò liberius Deo vacans extergeret, si quid pulueris sibi ex conuersatione hominum adhæsisset. Biennio itaque antequàm spiritum redderet cęlo, diuina prouidentia duce, post labores multimodos, perductus est in locum excelsum seorsùm, qui dicitur mons Aluernæ. Cùm igitur iuxta solitum morem, Quadragesimam ibidem ad honorem Sancti Archangeli Michaelis ieiunare cœpisset, supernæ contemplationis dulcedine abundantius solito superfusus, & cœlestium desideriorum ardentiori flamma succensus, supernarum cœpit immissionum cumulatius dona sentire. Ferebatur quidem in altum, non vt curiosus maiestatis perscrutator opprimendus à gloria, sed tanquàm Seruus fidelis, & prudens inuestigans beneplacitum Dei, cui se cõformare omnimodè summo peroptabat ardore. Immissum est igitur menti eius per diuinum oraculum, quòd in apertione libri Euangelici reuelaretur ei à Christo, quid de eo in ipso, & de ipso maximè foret acceptum. Oratione itaque cum multa deuotione præmissa, sacrum Euangeliorum librum

Gen. 28.

Distributio temporis sui.

Quadragesimam ad honorem S. Michaelis Archangeli ieiunat.

Prou. 25.

brum de altari sumptum, In Sanctæ Trinitatis nomine aperiri fecit per socium, virum vtiq; Deo deuotum, & sanctum. Sanè cùm in trina libri apertione semper Domini passio occurreret, intellexit vir Deo plenus, quòd sicut Christum fuerat imitatus in actibus vitæ, sic conformis ei esse deberet in afflictionibus, & doloribus passionis, antequàm ex hoc mundo transiret. Et licèt propter multam austeritatem vitæ præteritæ, Crucisque Dominicæ baiulationem continuam, imbecillis iam esset corpore, nequaquàm est territus, sed ad martyrij sustinentiam vigorosius animatus. Excreuerat quidem in eo insuperabile amoris incendium boni IESV in lampades ignis atque flammarum, vt aquæ multæ charitatem eius tam validam extinguere non valerent. Cùm igitur Seraphicis desideriorum ardoribus sursum ageretur in Deum, & compassiua dulcedine in eum transformaretur, qui ex charitate nimia voluit crucifigi; quodam mane circa festum Exaltationis Sanctæ Crucis, dum oraret in latere montis, vidit Seraph vnum sex alas habentem, tam ignitas, quàm splendidas, de cęlorum sublimitate descendere. Cumq; volatu celerrimo peruenisset in aeris locum viro Dei propinquum, apparuit inter alas effigies hominis crucifixi in modum crucis, manus, & pedes extensos habentis, & cruci affixos. Duę alæ super caput ipsius eleuabantur, duæ ad volandum extendebantur, duæ verò totum velabant corpus. Hoc videns vehementer obstupuit, mixtumq; mœrore gaudium cor eius incurrit. Lætabatur quidem in gatioso aspectu, quo à Christo sub specie Seraph cernebat se conspici; sed Crucis affixio compassiui doloris gladio ipsius animam pertransibat. Admirabatur quamplurimùm in tam inscrutabilis visionis aspectu, sciens, quòd passionis infirmitas cum immortalitate spiritus nullatenus conueniret. Intellexit tandem ex hoc, Domino reuelante, quòd ideò huiusmodi visio sic diuina prouidentia suis fuerat præsentata conspectibus, vt amicus Christi prænosceret se, non per martyrium carnis, sed per incendium mentis, totum in Christi crucifixi similitudinem transformandum. Disparens igitur visio mirabilem in corde ipsius reliquit ardorem, sed & in carne non minus mirabilem signorum impressit effigiem. Statim nanque in manibus eius, & pedibus apparere cœperunt signa clauorum, quemadmodum paulò antè in effigie illa viri crucifixi conspexerat. Manus enim, & pedes in ipso medio clauis confixi videbantur, clauorum capitibus in interiori parte manuum, & superiori pedum apparentibus, & eorum acuminibus existentibus ex aduerso. Erantq; clauorum capita in manibus, & pedibus rotunda, & nigra, ipsa verò acumina oblonga, retorta, & quasi repercussa, quæ de ipsa carne surgentia carnem reliquam excedebant. Dextrum quoque latus, quasi lancea transfixum rubra cicatrice obductum erat, quod sæpe sanguinem sacrum effundens tunicam, & femoralia respergebat. Cernens autem Christi Seruus, quòd stigmata carni tam luculenter impressa socios familiares latere non possent, timens nihilominus publicare Domini sacramentum, in magno positus fuit dubitationis agone, vtrum videlicet quod viderat, diceret, vel taceret. Vocauit proindè aliquos ex fratribus, & generalibus verbis loquens dubium coram eis proposuit, & consilium requisiuit; quidam verò ex fratribus gratia Illuminatus, & nomine, intelligens quòd aliqua miranda vidisset, pro eo, quòd videbatur admodùm stupefactus, dixit ad virum Sanctum: Frater, non solùm propter te, sed etiam propter alios scias tibi ostendi aliquando sacramenta diuina. Timendum propterea iure videtur, ne si quod pluribus profuturum accepisti, celaueris pro talento abscondito, repræhensibilis iudiceris. Ad cuius verbum motus vir Sanctus licèt alias dicere solitus esset; Secretum meum mihi: tunc tamen cum multo timore seriem retulit visionis præfatæ, Addens, quòd is, qui sibi apparuerat, aliqua dixerit, quæ nunquàm dum viueret, alicui hominum aperiret. Credendum sanè tam arcana illa fuisse sacri illius Seraph in cruce mirabiliter apparentis eloquia, quòd fortè non liceret hominibus ea loqui. Postquàm igitur verus Christi amor in eandem imaginem transformauit amantem, quadraginta dierum numero, iuxta quod decreuerat, in solitudine consummato, superueniente quoque solennitate Archangeli Michaelis, descendit Angelicus vir FRANCISCVS de monte, secum ferens Crucifixi effigiem, non in tabulis lapideis, vel ligneis manu figuratam artificis, sed in carneis membris descriptam digito Dei viui. ET QVONIAM sacramentum Regis abscondere bonum est; ideò secreti Regalis vir conscius, signacula illa sacra pro viribus occultabat. Verùm, quia Dei est ad gloriam suam magna reuelare, quæ facit, Dominus ipse, qui signacula illa secretè impresserat, miracula quædam apertè per ipsa monstrauit, vt illorum occulta, & mira vis stigmatum manifesta pateret claritate signorum.

Cant. 8.

Vnus ex Seraphicis spiritibus è Cęlo delapsus, in corde B. Francisci mirabilem excitauit ardorem, & clauorum effigiem, quibus Christus Domin' cruci affixus est, manibus, & pedib. impressam reliquit, qui postea omnibus admirationi & venerationi fuit.

Apparet illi Christus crucifixus.

Imprimuntur ei quinque vulnera, quasi sigilla appęsa.

Non audet præ humilitate alicui aperire visionem.

Esa. 24.

Cum multo timore indicat visionē.

Tob. 12.

In pro-

In prouincia nanque Reatina pestis inualuerat ualdè grauis, quæ oues, & boues omnes sic consumebat crudeliter, quòd nullum poterat remedium adhiberi. Vir autem quidam timens Deum nocte fuit per visionem commonitus, vt ad eremitorium fratrum festinanter accederet, & loturam manuum, ac pedum Famuli Dei FRANCISCI, qui tunc temporis morabatur ibidem, acceptam super animalia cuncta respergeret. Manè itaque surgens, venit ad locum. loturaq; huiusmodi per socios Sancti viri latenter obtenta, oues, & boues languentes ex ea respersit. Mirabile dictu. Statim vt aspersio animalia languida, & in terra iacentia, quantumcunq; paululùm attingebat; pristino recuperato vigore surgebant continuò, & tanquàm nihil mali sensissent, ad pascua festinabant. Sicq; factum est, vt per virtutem mirandam aquæ illius, quæ sacras plagas contigerat, omnis prorsus plaga cessaret, pestilensq; morbus à gregibus fugaretur. Circa præfatum montem Aluernæ, antequam vir Sanctus ibi contraheret moram, nube ex ipso monte surgente, grandinis violenta tempestas fructus terræ consuetudinariè deuastabat. Sed post illam apparitionem felicem non sine incolarum admiratione grando cessauit, vt cœlestis illius visionis excellentiam, & stigmatum ibidem impressorum virtutē serenati præter morem ipsa cœli facies declararet. Contigit quoq; eum tempore hyemali propter debilitatem corporis, & asperitatem viarum, hominis vnius pauperis subuectum asello sub rupis cuiusdam prominentis pernoctare crepidine, vt niuis, & noctis superuenientium quoquomodo declinaret incommoda, quibus præpeditus ad hospitij locum non valuerat peruenire. Cùm autem vir Sanctus hominem illum querulosis submurmurantem gemitibus hinc inde seipsum iactare sensisset, tanquàm qui tenui operimento contectus, quiescere præ frigoris acerbitate nequibat, diuini amoris feruore succensus, manu illum protenta palpauit. Mirabile certè. Repentè ad illius sacræ manus contactum, quæ Seraphici calculi gerebat incendium, omni fugato frigore, tantus in virum intùs, & extrà calor aduenit, ac si quædam in eum vis flammea ex fornacis spiraculo processisset. Nam illicò & mente, & corpore confortatus, suauius inter saxa, & niues, vsq; manè dormiuit, quàm unquam in proprio lecto pausauerit, sicut ipse postmodum asserebat. Certis itaq; constat indicijs sacra illa signacula illius impressa fuisse virtute, qui operatione Seraphica purgat, illuminat, & inflammat, cùm ipsa forinsecus expurgando à peste salutem, serenitatem, & calorem corporibus efficacia mira conferrent, sicut & post mortem euidentioribus est demonstratum prodigijs, suo loco posterius adnotandis. Ipse verò, licèt thesaurum inuentum in agro multa diligentia studeret abscondere, latere tamen non potuit, quin aliqui stigmata manuum viderent, & pedum, quanquàm manus, quasi semper, portaret contectas, & pedibus ex tunc incederet calceatus. Viderunt enim, dum viueret, fratres plurimi, qui licèt essent propter sanctitatem præcipuam, viri per omnia fide digni, tamen ad omne dubium amouendum, sic esse, ac se vidisse, tactis sacrosanctis, iuramento firmarunt. Viderunt etiam ex familiaritate, quam cum viro Sancto habebant, aliqui Cardinales laudes sacrorum stigmatum prosis, & hymnis, & antiphonis, quas ad ipsius ediderunt honorem, veraciter inserentes, qui tam verbo, quàm scripto perhibuerunt testimonium veritati. Summus etiam Pontifex Dominus Alexander cùm populo prædicaret, coram multis fratribus, & me ipso, affirmauit se, dum Sanctus viueret, stigmata illa sacra suis oculis conspexisse. Viderunt in morte plusquàm quinquaginta fratres, virgoq; Deo deuotissima Clara, cum cæteris sororibus suis, & seculares innumeri, ex quibus, quemadmodum suo loco dicetur, quàmplurimi & osculati sunt ex deuotionis affectu, & contrectauerunt manibus ad testimonij firmitatem. Vulnus autem lateris tam solicitè occultauit, vt illud nemo posset, nisi furtim contueri, dum viueret. Vnus etenim frater, qui ei sedulò ministrare solitus erat, cùm pia eum cautela, vt ad excutiendum extraheret tunicam, induxisset, attentè respiciens, vidit plagam, cui etiam tres veloci contactu digitos applicans, tam visu, quàm tactu vulneris quantitatem agnouit; consimili cautela vidit etiam frater ille, qui tunc temporis erat Vicarius eius. Frater verò socius mirandæ simplicitatis, dum infirmitatis causa languentes scapulas contrectaret, manu per caputium missa, & casualiter vulneri sacro illapsa magnum ei dolorem inflixit. Proindè portabat ex tunc femoralia ita facta, vt vsq; ad axillas pertingerent ad vulnus lateris contegendum. Fratres quoque, qui illa lauabant, vel tunicam excutiebant pro tempore, quia inueniebant eam sanguine rubricatam, indubitanter per euidens signum in cognitionem sacri vulneris peruenerunt, quod postmodùm in morte, reuelata facie, & ipsi cum alijs plurimis contēplati simùl, & venerati sunt. EIA nūc strenuissime miles Christi ipsius, perarma inui-

Immanissima lues.

Mira vis aquę, qua manus, & pedes suos abluebat.

Insigne miraculū.

Contactu manus suæ pellit frigus ab homine.

Valdè celat impressa vulnera; at tamen videntur à multis.

Vulnus lateris non patitur videri.

In morte vident permulti.

ctissimi ducis, quibus munitus & insignitus, omnes aduersarios superabis, Per vexillum Regis altissimi, ad cuius intuitum omnes pugnatores diuini exercitus animentur: Per nihilominus sigillum Summi Pontificis Christi, quo verba, & facta tua, tanquàm irrepræhensibilia, & authentica meritò ab omnibus acceptentur. Iam enim propter stigmata Domini IESV, quæ in corpore tuo portas, nemo debet tibi esse molestus: quin potius quilibet Christi Seruus omni esse tenetur affectione deuotus. Iam per hæc signa certissima, non duobus, aut tribus testibus ad sufficientiam, sed quamplurimis ad superabundantiam comprobata testimonia Dei in te, & per te credibilia facta nimis, omne tollunt infidelibus velamen excusationis, dum credentes in fide stabiliunt, spei fiduciam sursum agunt, & ignem charitatis accendunt. Iam verè impleta est prima visio, quam vidisti, videlicet, quòd Dux in militia Christi futurus, armis deberes cœlestibus, signoq; Crucis in insignibus decorari. Iam in principio tuæ conuersionis Crucifixi visio compassiui doloris gladio mentaliter te transfigens, sed & auditus vocis de Cruce, tanquàm de throno Christi sublimi, & secreto propitiatorio procedentis, iuxta quod tuo sacro firmasti eloquio, vera indubitanter fuisse creduntur. Iam in tuæ conuersionis progressu, & Crucem, quam vidit frater Syluester ex ore tuo mirabiliter procedentem, & gladios in Crucis modum tua viscera transfigentes, quos sacer vidit Pacificus, teq; secundum Crucis figuram in aere subleuatum, cùm de Crucis titulo Sanctus prædicabat Antonius, iuxta quod prospexit Angelicus vir Monaldus, non phantastica visione, sed reuelatione fuisse cœlica conspecta, verè creditur, & firmatur. Iam deniq; circa finem, quod simul tibi ostenditur, & sublimis similitudo Seraph, & humilis effigies Crucifixi, interius te incendens, & exterius te consignans, tanquàm alterum Angelum ascendentem ab ortu solis, qui signum in te habeas Dei viui, & prædictis dat firmitatem fidei, & ab eis accipit testimonium veritatis. Ecce iam septem apparitionibus Crucis Christi in te secundum ordinem temporum mirabiliter exhibitis, & monstratis, quasi sex gradibus ad istam septimam, in qua finaliter requiescis, peruenisti. Christi namque Crux in tuæ conuersionis primordio tam proposita, quàm assumpta, & dehinc in conuersionis progressu per vitam probatissimam baiulata in te ipso continuè, & in exemplum alijs demonstrata, tanta certitudinis claritate ostendit, Euangelicæ perfectionis apicem te finaliter conclusisse, vt demonstrationem hanc Christianæ sapientiæ in tuæ carnis puluere exaratam nullus uerè deuotus abijciat, nullus uerè fidelis impugnet, nullus uerè humilis paruipendat, cùm sit uerè diuinitùs expressa, & omni acceptione condigna.

Supra cap. 1. Ibidem. Cap. 3. Cap. 4.

Ibidem.

Cap. 13.

Septem apparitiones sanctæ Crucis ipsi ostensæ.

DE PA-

DE PATIENTIA IPSIVS, ET TRANSITV mortis. Caput XIIII.

CHRISTO iam igitur Cruci confixus FRANCISCVS tam carne, quàm ſpiritu, nõ ſolùm ſeraphico amore ardebat in Deum, verùm etiam ſitiebat cum Chriſto crucifixo multitudinem ſaluandorum. Faciebat proinde, quoniam propter excreſcentes in pedibus clauos ambulare non poterat, corpus emortuum per ciuitates, & caſtra circumuehi, vt ad Crucem Chriſti ferendam cæteros animaret. Fratribus quoque dicebat: incipiamus fratres ſeruire Domino Deo noſtro, quia vſque nunc parum profecimus. Flagrabat etiam deſiderio magno ad humilitatis redire primordia, vt leproſis, ſicut à principio miniſtraret, corpusq; iam præ labore collapſum reuocaret ad priſtinam ſeruitutem. Proponebat Chriſto Duce, ſe facturum ingentia, & fatiſcentibus membris, ſpiritu fortis, & feruidus nouo ſperabat certamine de hoſte triumphum. NEQVE enim languor vel deſidia locum habet, vbi amoris ſtimulus ſemper ad maiora perurget. Tanta autem in eo carnis ad ſpiritum erat concordia, tanta obedientiæ promptitudo, quòd cum ille ad omnem niteretur ſanctitatẽ pertingere, ipſa non ſolùm nõ repugnaret, ſed præcurrere niteretur. Vt autem viro Dei cumulus meritorum accreſceret, quæ omnia verè in patientia conſummantur, cœpit infirmitatibus multimodis laborare tam grauiter, vt vix in eo membrum aliquod remaneret, abſque ingenti paſſionis dolore. Ad hoc tandem per varias, & diuturnas, & continuas ægritudines deductus eſt, vt conſumptis iam carnibus, quaſi ſola cutis oſſibus cohæreret. Cumq; duris corporis angeretur doloribus, illas ſuas anguſtias non pœnarum cenſebat nomine, ſed ſororum. Cùm autem ſemel grauiùs ſolito dolorum vrgeretur aculeis, quidam

Claui diuinitus ei impreſſi pedibus excreſcunt.

Magna in eo carnis & ſpiritus concordia.

Vix cutis ei relinquitur à morbis.

O virum admirabilem.

leis, quidam frater simplex dixit ad eum: Frater ora Dominum, vt mitius tecum agat; manum enim suam, plus solito super te grauare videtur. Quo audito vir Sanctus cum eiulatu exclamans ait: Nisi noscerem in te simplicem puritatem, tuum ex nunc abhorrerem consortium, qui ausus fueris circa me diuina iudicia repræhensibilia iudicare. & licèt totus esset attritus grauis prolixitate languoris, proijciens se in terram ossa debilia duro casu collisit, & deosculans humum: Gratias (inquit) tibi ago Domine Deus de omnibus his doloribus meis, teq; mi Domine rogo, vt centuplum, si tibi placuerit, addas, quia hoc erit mihi acceptissimum, vt affligens me dolore, non parcas, cùm tuæ sanctæ voluntatis adimpletio sit mihi consolatio superplena. Videbatur propterea fratribus, quòd quasi alterum Iob viderent; cui cùm languor cresceret carnis, crescebat simul & vigor mentis. Ipse autem obitum suum longè ante præsciuit, dieq; transitus imminente dixit fratribus, sui corporis tabernaculum deponendum in proximo, quemadmodum sibi fuerat reuelatum à Christo. Cùm itaque per biennium ab impressione sacrorum stigmatum, anno videlicet à sua côuersione vigesimo multis fuisset angustiàtium infirmitatum probatiuis tunsionibus conquadratus, tanquam lapis in supernæ Hierusalem ædifitio collocandus, & tanquàm ductile opus sub multiplicis tribulationis malleo ad perfectionem adductus, ad Sanctam Mariam de Portiuncula se portari poposcit, quatenus vbi acceperat spiritum gratiæ, ibi redderet spiritum vitæ. Quò cùm fuisset perductus, vt veritatis exemplo monstraret, qnod nihil erat illi commune cum mundo in illa infirmitate tam graui, quæ omnem languorem conclusit, super nudam humum se totum nudatum in spiritus feruore prostrauit, quatenus hora illa extrema, in qua poterat adhuc hostis irasci, nudus luctaretur cum nudo. Decubans sic in terra, saccina veste deposita, faciem solito more leuauit in cœlum: & intendens illi gloriæ totus, manu sinistra dextri lateris vulnus, ne videretur obtexit, & ait ad fratres: EGO, quod meum est, feci; quod vestrum est, Christus edoceat. Illachrymantibus autem socijs Sancti, qui miro fuerant telo percussi, vnus ex eis, quem vir Dei Guardianum suum esse dicebat, votum ipsius diuina inspiratione cognoscens, festinus surrexit, & acceptam cum chordula & femoralibus tunicam pauperculo Christi obtulit, dicens: Hæc tibi tanquã pauperi commodo, & tu illa suscipias obedientiæ sanctæ mandato. Gaudet ex hoc vir Sanctus, & iubilat præ lætitia cordis; quoniam fidem tenuisse Dominæ paupertati vsque in finem se vidit, palmasq; leuans ad cœlum, Christum suum magnificat, pro eo, quòd exoneratus ab omnibus liber vadit ad ipsum. Fecerat enim hæc omnia paupertatis zelo, vt nec habitum quidem vellet habere, nisi ab alio commodatum. Voluit certè per omnia Christo crucifixo esse conformis, qui pauper, & dolens, & nudus in cruce pependit. Propter quòd & in principio conuersionis suæ nudus remansit coram Antistite, & in consummatione vitæ nudus voluit de mundo exire, fratribusq; sibi assistentibus in obedientia charitatis iniunxit, & cùm viderent eum iam esse defunctum, per tam longum spatium nudum super humum iacere permitterent, quò vnius milliarij tractum suauiter quis perficere posset. O verè Christianissimum virum, qui & viuens Christo viuenti, & moriens morienti, & mortuus mortuo, perfecta esse studuit imitatione conformis, & expressa promeruit similitudine decorari. Hora denique sui transitus propinquante, fecit fratres omnes existentes in loco ad se vocari, & eos consolatorijs verbis pro sua morte demulcens paterno affectu ad diuinum est hortatus amorem. De patientia & paupertate, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ seruandis sermonem protraxit cæteris institutis Sanctum Euangelium anteponens. Circunsedentibus verò omnibus fratribus, extẽdit super eos manus in modum crucis brachijs cancellatis, pro eo quòd hoc signum semper amabat, & omnibus fratribus tam præsentibus, quàm absentibus in crucifixi virtute, ac nomine benedixit. Insuper & adiecit: Valete filij omnes in timore Domini, & permanete in eo semper. Et quoniam futura tentatio, & tribulatio appropinquat, felices, qui perseuerabunt in his, quæ cœperunt. Ego verò ad Deum propero, cuius gratiæ vos omnes commendo. Suaui huiusmodi admonitione completa, iussit Deo vir charissimus Euangeliorum sibi codicem apportari. & Euangelium secundum Ioannem, quod incipit ab eo loco: ANTE diem festum Paschæ, sibi legi poposcit. Ipse verò, prout potuit in huius psalmi vocem erupit: Voce mea ad Dominum clamaui, voce mea ad Dominum deprecatus sum, & ad finem vsque compleuit. Me (inquit) expectant iusti, donec retribuas mihi. Tandem cunctis in eum completis mysterijs, anima illa sanctissima carne soluta, & in abyssum diuinæ claritatis absorpta Beatus vir obdormiuit in Domino. Vnus autem ex fratribus & discipulis eius vidit animam illam beatam sub specie stellæ

Miro modo testatum reddit nihil sibi cum mundo cõmercij. qui biẽnio post accepta stigmata Assisij morbo implicitus in Aedẽ S. Mariæ Angelorum se deferri voluit, ibiq; dũ fratres suos ad patientiã, ad pauper tatem, & S.R.E. obedientiam cohortatus fuisset, illum psalmi versiculum pronũciãs. Me expectant iusti, donec retribuas mihi, spiritum Deo reddidit. Vide eximiã paupertatem.

Nota, quod hic verus Euangelij preco Ro. Eccles. fidẽ commendat.

Vultu hilari absce dit, socios velut al ter Iacob.

Inq; crucem iunctis signat, vtraq; manu.

Ioan. 13.
Psal. 141.

Felicissimus Sãctis simi eius obitus. Visio cuiusdã fratris.

ſtellæ præfulgidæ à candida ſubuectam nubecula ſuper aquas multas in cœlum recto tramite ſurſum ferri, tanquàm ſublimis ſanctitatis candore prænitidam, & cœleſtis ſapientiæ, ſimul & gratiæ vbertate repletam, quibus vir Sanctus promeruit locum introire lucis, & pacis, vbi cum Chriſto ſine fine quieſcit. Miniſter quoque fratrum in Terra laboris tunc erat frater Auguſtinus vir vtique ſanctus & iuſtus, qui in hora vltima poſitus, cùm iam diu perdidiſſet loquelam, audientibus qui aſtabant, ſubitò clamauit & dixit: Expecta me pater, expecta, ecce iam venio tecum. Quærentibus illis, & admirantibus multum cui ſic loqueretur audacter, reſpondit: Nonne videtis Patrem noſtrum FRANCISCVM, qui vadit ad cœlum? & ſtatim ſancta ipſius anima migrans à carne, patrem eſt ſecuta ſanctiſſimũ. Epiſcopus Aſſiſinas ad oratorium Sancti Michaelis in monte Gargano tunc temporis peregrinationis cauſa perrexerat, cui Beatus FRANCISCVS apparens nocte tranſitus ſui, dixit: Ecce relinquo mundum, & vado ad cœlum. Mane igitur ſurgens Epiſcopus ſocijs narrauit quæ vidit, & Aſſiſium rediens, cum ſolicitè perquiſiſſet, certitudinaliter comperit, quòd ea hora, qua ſibi per viſionem innotuit, Beatus Pater ex hoc mundo migrauit. Alaudæ aues lucis amicæ, & crepuſculorum tenebras horreſcentes, hora tranſitus Sancti viri, cùm iam eſſet noctis ſequuturæ crepuſculum, venerunt in multitudine magna ſuper tectum domus, & diu cùm inſolita quadam iubilatione rotantes gloriæ Sancti, qui eas ad diuinas laudes inuitare ſolitus erat, tam iucundum, quàm euidens teſtimonium perhibebant.

Apparet Epiſc. Aſſiſij.

DE CANO-

DE CANONIZATIONE, ET TRANSLATIONE ipsius, Cap. XV.

Hüc hominum Sator, hunc Princeps adscripsit olympo
Cui tellus lachrymas, ac tumulum ægra dedit.

FRANCISCVS igitur seruus & amicus altissimi, Ordinis Minorum fratrum institutor, & dux, paupertatis professor, pœnitentiæ forma, veritatis præco, sanctitatis speculum, & totius Euangelicæ perfectionis exemplar, superna præuentus gratia ordinato progressu ab infimis peruenit ad summa. Huncvirum mirabilem vt potè paupertate prædiuitem, humilitate sublimem, mortificatione viuidum, simplicitate prudentem, omniq; morum honestate conspicuum, quem in vita Dominus mirabiliter effecerat clarum, in morte fecit incomparabiliter clariorem. Beato nanq; viro migrante à sæculo, spiritus ille sacer domum æternitatis ingrediens, fontisq; vitæ haustu plenario gloriosus effectus, expressa quædam in corpore futuræ gloriæ signa reliquit, vt caro illa sanctissima, quæ crucifixa cum vitijs in nouam iam creaturam transierat, & passionis Christi effigiem priuilegij singularitate præseferret, & nouitate miraculi resurrectionis speciem præmonstraret. Cernebantur quidem in membris illis felicibus claui ex eius carne virtute diuina mirificè fabrefacti, sicq; carni eidem innati, quòd dum à parte qualibet premerentur, protinus quasi nerui continui, & duri ad partem oppositam resultabant. Inuenta quoq; fuit patentius in ipsius corpore non inflicta humanitus, neq; facta plaga vulneris lateralis instar vulnerati lateris Salnatoris, quod redemptionis, & regenerationis humanæ in ipso Redemptore nostro protulit sacramentum. Erat autem similitudo clauorum nigra, quasi ferrum, uulnus autem lateris rubeum, & ad orbicularitatem quandam carnis contractione reductum, rosa quædam pulcherrima uidebatur. Caro uerò ipsius reliqua, quæ prius tam ex infir-

Corpus eius exanime futuræ gloriæ speciē præsefert.

Claui diuina uirtute uisuntur in carne Sancti uiri.

ex infirmitate, quàm ex natura ad nigredinem declinabat, candore nimio renitescens illius secundæ stolæ pulchritudinem prætendebat. Membra ipsius adeò mollia, & tractabilia se præbebant palpantibus, ut conuersa uiderentur in teneritudinem pueriles ætatis, & quibusdam cernerentur euidentibus signis innocentiæ decorata. Cùm igitur in candidissima carne claui nigrescerent, plaga verò lateralis vt vernans roseus flos ruberet; mirandum non est, si tam formosa, & miraculosa varietas iucunditatem, & admirationem contuentibus ingerebat. Lachrymabantur filij pro subtractione amabilis patris, sed & non modica perfundebantur lætitia, dum deosculabantur in eo signacula Summi Regis. Miraculi nouitas planctum vertebat in iubilum, & intellectus rapiebat indaginem in stuporem. Erat quippe tam insolitum, tamq; insigne spectaculum contuentibus omnibus, & firmamentum fidei, & incitamentum amoris, audientibus verò admirationis materia, & excitatio desiderij ad videndum. Audito siquidem transitu patris, & fama difusa miraculi, accelerans populus confluebat ad locum, vt id cerneret oculis, quod à ratione dubium omne repelleret, & affectioni gaudium cumularet. Admissi sunt igitur Assisinates ciues quamplurimi ad stigmata illa sacra contemplanda oculis, & labijs osculanda. Vnus autem ex eis miles litteratus quidem & prudens Hieronymus nomine, vir vtique famosus, & celeber, cùm de huiusmodi sacris, & signis dubitasset, essetq; incredulus, quasi Thomas, feruentius, & audacius coram fratribus, & alijs ciuibus mouebat clauos, Sanctiq; manus, pedes, & latus manibus proprijs contrectabat, vt dum vulnerum Christi veracia illa signa palpando contingeret, de sui, & omnium cordibus omne dubietatis vulnus amputaret. Propter quod & ipse inter alios huius veritatis tam certitudinaliter agnitæ, testis constans postmodùm effectus est, & tactis sacrosanctis, iuramento firmauit. Fratres autem & filij, qui vocati fuerant ad transitum Patris, cum omni multitudine populorum noctem illam, in qua almus Christi Confessor decessit, sic diuinis laudibus dedicarunt, vt non defunctorum exequiæ, sed Angelorum excubiæ viderentur. Mane autem facto, turbæ, quæ conuenerant acceptis arborum ramis, & cereorum multiplicatis luminibus, cum hymnis, & canticis sacrum corpus ad ciuitatem Assisij detulerunt. Transeuntes verò per ecclesiam Sancti Damiani, in qua virgo illa nobilis Clara, nunc gloriosa in cœlis, tunc inclusa cum virginibus morabatur, ibiq; aliquantulum subsistentes sacrum corpus margaritis cœlestibus insignitum, videndum, & osculandum sacris illis virginibus obtulerunt. Peruenientes denique ad ciuitatem cum iubilo preciosum thesaurum, quem portabant, in ecclesia Sancti Georgij cum omni reuerentia condiderunt. In eo siquidem loco puerulus litteras didicit, ibiq; postmodùm prædicauit: postremò ibidem locum primum quietis accepit. Transijt autem Venerabilis Pater ex huius mundi naufragio anno Dominicæ Incarnationis millesimo ducentesimo vigesimo sexto, quarto nonas Octobris, die Sabbati in sero, sepultus in die Dominico. Cœpit autem Vir Beatus continuò, diuinæ faciei superirradiante respectu, magnis & multis coruscare miraculis, vt sublimitas sanctitatis eius, quæ ipso viuente in carne ad morum directionem per exempla perfectæ iustitiæ innotuerat, mundo illo iam regnante cum Christo, ad omnem fidei firmitatem per miracula diuinæ potentiæ comprobaretur è cœlo: cumq; in diuersis orbis partibus gloriosa eius miracula, largaq; per ipsum impetrata beneficia, plurimos ad Christi deuotionem accenderent, & ad ipsius Sancti reuerentiam incitarent; acclamantibus tam linguis sermonum, quàm operum ad aures Summi Pontificis Domini Gregorij Noni, quæ per Seruum suum FRANCISCVM Deus operabatur, magnalia peruenerunt. Sanè cùm idem Pastor Ecclesiæ, non solùm ex miraculis auditis post mortem, verùm etiam experimentis in vita ipsius oculis visis, & manibus contrectatis, sanctitatem eius mirabilem plena fide certificatus agnosceret, ac per hoc in cœlis glorificatum à Domino nullatenus dubitaret, vt Christo, cuius erat vicarius, concorditer ageret, hunc in terris reddere celebrem, tanquàm omni veneratione dignissimum pia consideratione disposuit. Ad omnem quoque certitudinem faciendam orbi terrarum de glorificatione viri Sanctissimi inuenta miracula, & conscripta, & testibus idoneis approbata, examinari fecit per illos, qui minus inter Cardinales fauorabiles negotio videbantur. Quibus diligenter discussis, & ab omnibus approbatis, de fratrum suorum omnium prælatorum, qui tunc erant in curia, concordi consilio & assensu canonizandum decreuit: veniensq; personaliter ad ciuitatem Assisij anno Dominicæ Incarnationis millesimo ducentesimo vigesimo octauo, decimo septimo calendas Augusti die Dominico, cum maximis, quæ longum foret enarrare, solennijs, Beatum Patrem catalogo Sanctorum adscripsit.

Anno

Similitudo clauorum, & vulneris lateralis qualis fuerit.

Plurimi osculantur diuinitus corpori eius vulnera impressa.

Viri seraphici exequiæ Angelicæ.

Multis statim ab obitu coruscat miraculis.

In numero Sanctorum reponitur.

Anno verò Domini millesimo ducentesimo trigesimo conuenientibus fratribus ad Capitulum Generale Assisij celebratum ad Basilicam in honore ipsius constructam, corpus illud Domino dedicatum octauo calendas Iunij translatum est. Dum autem ille sacer transportaretur thesaurus bulla Regis altissimi consignatus, miracula plurima ille, cuius effigiem præferebat, operari dignatus est, vt per odorem ipsius saluificum affectus traheretur fidelium ad currendum post Christum. Erat reuera condignum, vt quem Deus in uita sibi placentem, & dilectum effectum, in paradisum pèr contemplationis gratiam transtulerat ut Enoch, & ad cœlum in curru igueo per charitatis zelum rapuerat ut Eliam, eius iam uernantis inter flores illos cœlicos plantationis æternæ ossa illa felicia de loco suo pullulatione mirifica redolerent. Porrò sicut uir iste Beatus mirandis uirtutum signis in uita claruerat, sic à die transitus sui usque in pręsens per diuersas mundi partes pręclaris miraculorum prodigijs, diuina se potentia glorificante, coruscat; nam cæcis, & surdis, mutis & claudis, hydropicis, & paralyticis, dæmoniacis, & leprosis; naufragis, & captiuis ipsius meritis remedia conferuntur, omnibusq; morbis, necessitatibus, & periculis subuenitur. Sed & multis mortuis mirificè suscitatis, innotescit fidelibus mirificans Sanctum suum magnificentia uirtutis Altissimi, cui est honor, & gloria per infinita sæcula sæculorum. Amen.

Transferri sanctissimũ illud corpus.

Gen. 5.
4 Reg. 2.

Multi reuiuiscunt mortui.

INCIPIVNT QVAEDAM DE MIRACVLIS ipsius post mortem ostensis: & primò de virtute sacrorum stigmatum, Miraculum pulchrum.

Pastori ostendens per somnium stigmata Summo
Atque aliis, dubium depulit ex animo.

AD Omnipotentis Dei honorem, & gloriam, Beati Patris FRANCISCI post glorificationem ipsius in cœlis, aliqua ex approbatis conscripturus miracula, ab illo præcipuè censui sumendum fore initium, in quo Crucis IESV virtus ostenditur, & gloria innouatur. Nouus igitur homo FRANCISCVS, nouo, & stupendo miraculo claruit, cùm singulari priuilegio retroactis sæculis non concesso insignitus apparuit sacris videlicet stigmatibus decoratus, & configuratus in corpore mortis huius corpori crucifixi. De quo quicquid humana lingua dicatur, minus erit à laude condigna. Totum quidem viri Dei studium, tam publicum, quàm priuatum circa Crucem Domini versabatur. Et vt Crucis signaculo cordi eius à principio suæ conuersionis impresso corpus cõsignaret exterius, in ipsa se Cruce includens habitum pœnitentiæ sumpsit Crucis imaginem preferentem, quatenus sicut mens eius intus Dominum crucifixum induerat, sic & corpus eius indueret arma Crucis, & in quo signo Deus potestates aereas debellaret, in eodem suus exercitus Domino militaret. Sed & à principio temporis, quo Crucifixo militare cœperat, diuersa circa eum Crucis præfulsere mysteria, sicut vitæ ipsius consideranti decursum clarius innotescit, qualiter apparitione Crucis Dominicæ septiformi, tam cogitatu, quàm affectu, & actu, totus fuit in Crucifixi effigiem per ipsius excitatiuum transformatus amorem. Dignè igitur summi Regis clementia suis amatoribus, vltra omnem exstimationem

Totum Francisci studium in Cruce Christi, quam sibi in mente formauerat, est enim Crux Chri Paradisi clauis. Hanc sibi elegit Domin' suo gestans humero, pro virga regni nobis comẽdauit, quod est grãde ludibriũ impijs, grande mysterium pijs, & vnde mundi philosophus erubuit, ibi famulus Chri thesaurum reperit, & quod illi visum est stultitia, seruo Dei factum est sapientia, & gloria.

hominum condescendens, suæ Crucis vexillum ipsius corpori deferendum impressit, vt qui mirando fuerat Crucis amore præuentus, mirando etiam fieret Crucis honore mirificus. Ad huius stupendi miraculi irrefragabilem firmitatem, non solùm videntium, & palpantium testimonia per omnem modum credibilia, verùm etiam apparitiones mirabiles, & virtutes post ipsius obitum coruscantes, ad omne mentis effugandum nubilum suffragantur. Felicis nanque recordationis Dominus Gregorius Papa Nonus, de quo vir Sanctus, vel prophetando prædixerat, quòd ad dignitatem foret Apostolicam sublimandus, antequàm Crucis signiferum catalogo Sanctorum adscriberet, scrupulum quendam dubitationis in corde gerebat de vulnere laterali. Nocte vero quadam (sicut ipse felix Antistes referebat cum lachrymis) Beatus ei FRANCISCVS quadam faciei prætensa duritie in somnis apparuit, & hæsitationem cordis ipsius redarguens, eleuauit brachium dextrum, detexit vulnus, phialamq; poposcit ab ipso, vt scaturientem reciperet sanguinem, qui ex latere defluebat. Obtulit in visione Summus Pontifex phialam postulatam, quæ vsque ad summum sanguine profluente de latere videbatur impleri. Ex tunc ad illud sacrum miraculũ, tanta cœpit deuotione affici, & ęmulatione feruere, vt nullo modo pati posset, quòd aliquis præfulgentia illa sacra signa superba præsumeret impugnatione fuscare, quin eum seuera increpatione feriret. Frater quidam ex Ordine Minorum officio prędicator, virtutis, & famæ prærogatiua præpollens, cui firmiter erat de sanctis stigmatibus persuasum, dum humano sensu miraculi eius apud se rationem perquireret, dubitationis cępit cuiusdam scrupulo titillari. Cùm igitur per dies plurimos sensualitate sumente vigorem, luctamen huiusmodi pateretur, nocte dormienti Sanctus FRANCISCVS pedibus lutulentis apparuit, humiliter durus, & patienter iratus. Et quæ sunt (ait) ista in te conflictationum certamina? quæ dubitationum sordes? Vide manus meas, & pedes meos. Cumq; ille videret manus confixas, lutulentorum pedum stigmata non videbat. Remoue (inquit) lutum à pedibus meis, & cognosce loca clauorum. Quos cùm ille appræhendisset deuotè, lutum sibi videbatur abstergere, locaq; clauorum manibus contrectare. Continuò vt euigilat lachrymis irrigatur, & priores affectus quodammodo lutulentos, tam lachrymarum profluuio, quàm publica confessione detersit. In vrbe Roma, matrona quædam morum claritate, ac parentum gloria nobilis, Sanctum FRANCISCVM in suum elegerat aduocatum, ipsius habens depictam imaginem in secreto cubiculo, vbi patrem in abscondito exorabat. Die verò quodam dum orationi vacaret, considerans imaginem Sancti, sacra illa signa stigmatum non habentem, dolere cœpit non modicùm, & mirari. Sed non mirum si in pictura non erat, quod pictor omiserat. Cumq; per plures dies quid causæ foret defectus huiusmodi mente solicita pertractaret, ecce subitò die quadam apparuerunt signa illa mirifica in pictura, sicut in alijs ipsius Sancti imaginibus pingi solent. Tremefacta illa filiam suam Deo deuotam aduocauit protinùs, requirens si absque stigmatibus vsque tunc imago fuisset. Affirmat illa, & iurat olim sine illis sacris stigmatibus extitisse, & nunc verè cum stigmatibus apparere. VERVM quia mens humana semetipsam frequenter impellit, vt cadat, & in dubium reuocat veritatem, subintrat iterum cor mulieris dubitatio noxia, ne fortè sic fuisset imago à principio consignata. At Dei virtus, ne primum contemneret miraculum, addidit & secundum. Continuò nanque disparentibus signis illis, nudata priuilegio imago remansit, vt per sequens signum fieret probatio præcedentis. In Catalonia quoque apud Ilerdam accidit, virum quendam nomine Ioannem Beato FRANCISCO deuotum, quodam sero per quandam incedere viam, in qua pro inferenda morte latitabāt insidiæ, non quidem ipsi, qui inimicitias non habebat, sed alteri cuidam, qui videbatur similis eius, & tunc erat in comitatu ipsius. Exurgens autem quidam de insidijs cùm hostem suum hunc esse putaret, tam lethaliter eum plagis plurimis gladiauit, vt nulla prorsus superesset spes recuperandæ salutis. Siquidem primò inflicta percussio humerum cum brachio penè totum absciderat, & ictus alius sub mammilla tantam reliquerat aperturam, vt flatus indè procedens circa sex candelas simùl iunctas extingueret. Cùm igitur con filio Medicorum ipsius impossibilis esset curatio, pro eo quòd putrescentibus plagis ex eis fœtor tam intolerabilis exhalaret, vt etiam ipsa eius vxor vehemēter horreret, nullisq; iam humanis iuuari posset remedijs, conuertit se ad Beati Patris FRANCISCI patrocinium, quanta poterat deuotione poscendum, quem inter ipsos ictus vnà cum Beata Virgine fidentissimè inuocarat. Et ecce misero in lectulo calamitatis solitario decubanti, cùm FRANCISCI nomen vigilans, & eiulans frequentius replicaret, adstitit quidam in habitu fratris

Apparet Pontifici Gregorio IX. subdubitanti, à quo omnem hæsitationem amouit.

Item fratri cuidā hæsitāti apparuit, & mētem eius ita firmauit, vt dubitādi non sit relictus locus.

Aliud miraculum.

Diuinitus pinguntur vulnera in eius imagine, quibus B. Franciscus fuit cōsignatus.

Nota aliud miraculum.

Minoris, per feneſtram, vt ei videbatur, ingreſſus; qui vocans eum ex nomine dixit. Quia fiduciam habuiſti in me, ecce Dominus liberabit te. A quo, cùm æger quis eſſet, requireret, FRANCISCVM ille ſe eſſe reſpondit, & ſtatim appropians vulnerum illius ligaturas reſoluit, & cum vnguento per omnes plagas, vt videbatur, perunxit. Statim autem vt ſenſit illarum ſacrarum manuum ſtigmatum, Saluatoris virtute ſanare valentium, ſuauem contactum, expulſa putredine, reſtituta carne, & vulneribus ſolidatis, reſtitutus eſt integrè priſtinæ ſoſpitati. Quo facto Beatus abſceſſit, & ipſe ſentiens ſe ſanatum, & in vocem diuinæ laudis, & Beati F R. lætanter erumpens vocauit vxorem. At illa celerius currens, & ſtare iam videns, quem ſepeliendum credebat in craſtino, cùm eſſet ſtupore vehementi perterrita, viciniam totam clamore compleuit. Accurrentes autem ſui, cum illum niterentur, tanquàm phreneticum in lecto reponere, & ille è contra renitens aſſereret, & oſtenderet ſe ſanatum, tanto ſunt ſtupore attoniti, vt quaſi ſine mente omnes effecti, phantaſticum eſſe crederent, quod videbant: quia quem paulò antè conſpexerant plagis atrociſſimis laniatum, & totum iam marcidum, plena cernebant incolumitate iucundum. Ad quos ille qui factus fuerat ſanus: Nolite timere (inquit) nolite credere inane, quod cernitis, quia Sanctus F R. modò à loco receſſit, & illarum ſacrarum manuum tactu me integrè ab omni plaga curauit. Crebreſcente tandem huius fama miraculi, accelerat populus omnis, & videntes in tam aperto prodigio ſtigmatum Beati F R. virtutem, admiratione ſimul & gaudio replebantur, Chriſtiq; ſigniferum magnis laudum præconijs extollebant. Dignè quidem Beatus Pater carne iam mortuus, & viuens cum Chriſto, præſentiæ ſuæ oſtenſione mirabili, & manuum ſacrarum palpatione ſuaui, vulnerato lethaliter viro ſanitatem conceſſit, cùm illius etiam in ſe ſtigmata tulerit, qui miſericorditer moriens, & mirabiliter ſurgens, vulneratum genus humanum, & ſemiuiuum relictum plagarum ſuarum virtute ſanauit. Apud Potentiam Apuliæ ciuitatem, erat quidam clericus Rogerius nomine, vir honorabilis, & eccleſiæ maioris Canonicus. Hic cùm infirmitate quaſſatus, die quadam eccleſiam oraturus intraſſet, in qua erat imago Beati F R. depicta, glorioſa ſtigmata repræſentans, cœpit de illius ſublimitate miraculi, tanquàm de re omnino inſolita, & impoſſibili dubitare. Subitò igitur, dum mente plagatus interius cogitaret inania, in palma ſiniſtræ manus ſub chirotheca grauiter ſe ſenſit eſſe percuſſum, ſonitum audiens percuſſuræ, velut cùm ſpiculum proſilit de baliſta: moxq; tam vulnere ſauciatus, quàm ſonitu ſtupefactus, chirothecam de manu traxit, vt viſu dignoſceret, quod tactu perceperat, & auditu. Cumq; nulla fuiſſet prius in palma percuſſio, conſpexit in medio manus plagam, quaſi ſagittæ percuſſione inflictam, ex qua tanta vis procedebat ardoris, vt videretur ex illo deficere. Mirabile dictu. Nullum in chirotheca veſtigium apparebat, vt latenti plagæ cordis, latenter inflicti pœna vulneris reſponderet. Clamat exinde per duos dies, & rugit, dolore grauiſsimo ſtimulatus, & increduli cordis velamen explicat vniuerſis. Credere ſe veraciter ſacra ſtigmata in Sancto fuiſſe F R A N C I S C O fatetur, & iurat, conteſtans omnis dubitationis abſceſſiſſe phantaſmata. Orat ſuppliciter Sanctum Dei, per ſacra ſibi ſtigmata ſubuenire, & multas cordis preces multo impinguat profluuio lachrymarum. Mirum certè. Incredulitate proiecta, ſanationem mentis ſanatio ſequitur corporalis. Omnis quieſcit dolor, frigeſcit ardor, nullum remanet veſtigium percuſſuræ. Sicq; factum eſt, vt latens mentis infirmitas per patens carnis cauterium, ſuperna prouidente clementia, curaretur, menteq; ſanata, & ipſa caro pariter ſanaretur. Fit homo humilis Deo deuotus, Sancto, & fratrum Ordini, perpetua familiaritate ſubiectus. Huius rei tam ſolenne miraculum, iuramentis firmatum fuit, & litteris ſigilli Epiſcopi munimine roboratis, ipſius ad nos notitia delata peruenit. De ſacris ergo ſtigmatibus nullus ſit ambiguitati locus: nullius in hoc, quia Deus bonus eſt, nequam ſit oculus, quaſi huiuſmodi doni largitio ſempiternæ bonitati non congruat. Si.n. illo amore Seraphico multa membra capiti cohærerent Chriſto, vt & in bello ſimili armatura inuenirentur condigna, & in regno ad ſimilem forent gloriam ſubuehenda, nullus hoc ſanæ mentis, niſi ad Chriſti gloriam diceret pertinere.

Hominem immaniter uulneratum in viſione ſanat. Nec mireris, quia (vt Gregorius ait in Paſt.) ſancti uiri inter eluſiones, & reuelationes ſomniorum diſcernunt.

Vulneratur cœlitus in manu dubitans de Beati viri ſtigmatibus, quæ non natura, uel arte, ſed diuina potentia B. Franciſco impreſſa fuerunt.

Inuocat Sanctum Franc. & mox ſanatur.

De veritate ſacrorum ſtigmatum B. Franc. nouem extant Bullæ Apoſtolicæ, quarum veritati opponere erroneum eſt, immo ſtigmatibus B. Frã. opponẽtes ſub nota hæreſis ſunt puniendi. Vide auth. cõfor. li.3. fruc.3.

I DE MOR-

DE MORTVIS SVSCITATIS.

Nunc hos, nunc illos fatali morte peremptos
Diuino incolumes numine reſtituit.

Inſigne miraculũ pro cõfeſſionis approbatione. Nam apud aures Dei vox valida eſt deuotà cõfeſſio, quæ aperit vulnus peccati, & deducit ad portam Paradiſi, cùm ſit peccatorũ abolitio, & indulgentiæ mater.

IN caſtro montis Marani propè Beneuentum, mulier quædam Sancto FRANCISCO peculiari deuotione cohærens, viam vniuerſæ carnis intrauit. Conuenientibus autem clericis nocte ad exequias, & vigilias cum pſalterijs decantandas, ſubitò cunctis cernentibus, erexit ſe mulier ſuper lectum, & vnum de adſtantibus ſacerdotem, patrinum videlicet ſuũ aduocauit, dicens: Volo confiteri pater, ego enim mortua duro eram carceri mancipanda; quoniam peccatum, quod tibi pandam, necdum confeſſa fueram. Sed orante (inquit) pro me Sancto FRANCISCO, cui, dum viuerem, deuota mente ſeruiui, redire nunc ad corpus indultum eſt mihi, vt illo reuelato peccato, ſempiternam promerear vitam. Et ecce, vobis videntibus, poſtquàm illud detexero, ad promiſſam requiem properabo. Trementer ergo ſacerdoti trementi confeſſa, poſt abſolutionem receptam, quietè ſe in lecto collegit, & in Domino feliciter obdormiuit.

Miraculum.

In caſtro Pamarco in montanis Apuliæ poſito, patri, & matri vnica erat filia, in tenera ætate tenerè perdilecta. Qua infirmitate graui ad mortem perducta, parentes eius ſucceſſionem aliam non ſperantes, ſe in illa quaſi mortuos reputabant. Conuenientibus ergo conſanguineis, & amicis ad flebile nimis funus, iacebat mater infelix, ineffabilibus completa doloribus, & abſorpta ſuprema triſtitia, de his quę fiebant, nihil penitus aduertebat. Interim Sanctus FRANCISCVS vno tm̃ ſocio comitatus apparens, deſolatam viſitare dignatus eſt fęminam, quam ſibi ſenſerat eſſe deuotam, & pijs eam affatus alloquijs: Noli flere (inquit) nam lucernę tuæ lumẽ, quod deploras extinctũ, mea tibi eſt interceſſione reddẽdũ. Surrexit cõtinuò mulier, &

quæ

quę sibi dixerat Sanctus omnibus manifestās, non permisit extinctum corpus efferri, sed cū magna fide Sancti FR. nomen inuocans, & mortuam filiā appræhendens, viuam & incolumem cunctis videntibus, & mirantibus alleuauit. Cùm fratres de Noceria peterent quoddam plaustrum à quodam viro Petro nomine, quo aliquantulùm indigebant, stultè respondit eis, pro petito subsidio irrogando conuicium, & pro eleemosyna ad honorem Sancti postulata FRANCISCI in nomen ipsius blasphemiam iaculando. Pœnituit hominem statim insipientiæ suæ diuino super eum irruente pauore, ne fortè vltio Domini sequeretur, sicut & fuit protinus subsequuta. Nam infirmatus continuò primogenitus eius paruo elapso spatio spiritum exhalauit. Volutabatur per humum pater infelix, & Sanctū Dei FRANCISCVM vocare non cessans, cum lachrymis exclamabat: Ego sum, qui peccaui, ego qui iniquè loquutus sum, me in persona propria flagellare debuisti. Redde Sancte iam pœnitenti, quod abstulisti impiè blasphemanti. Tibi me reddo, tuis me obsequijs semper expono, nam & deuotum sacrificium laudis pro tui honore nominis semper offeram Christo. Mira res. Ad hæc verba surrexit puer, & planctum prohibens se morientem eductum de corpore per Beatum FRANCISCVM, deductum asseruit, & reductum. Cuiusdam vrbis Romæ Notarij puerulus vix septennis, matrem ad ecclesiam Sancti Marci euntem puerili more sequi desiderans, dum remanere domi compelleretur à matre, per fenestram palatij se proiecit, & vltima quassatione collisus continuò expirauit. Mater verò, quæ nondùm longè discesserat, ad sonitum corruentis præcipitium pignoris suspicata celeriter redijt; filiumq; repertens tam miserabili casu repentè subtractum, protinus sibijpsi manus iniecit vltrices, ac dolorosis clamoribus totam excitauit viciniam ad lamentum. Frater verò quidam nomine Raho de Ordine Minorum, illuc se ad prædicandum conferens, propinquauit ad puerum, & fide plenus, ait ad patrem: Credis ne Sanctum Dei FRANCISCVM posse filium tuum à mortuis suscitare propter amorem, quem semper ad Christum habuit pro reddenda vita hominibus crucifixum? Quo respondente se firmiter credere, & fideliter confiteri, seruumq; Sancti in perpetuum se esse futurum, si tantum à Deo munus per ipsius merita recipere mereretur. prostrauit se frater ille cum fratre socio in oratione, cæteros, qui aderant, excitans ad orandum. Quo facto cœpit puer aliquantulùm oscitare, & apertis oculis, brachijsq; eleuatis, se ipsum erexit, & statim coram omnibus ambulauit incolumis per mirandam Sancti virtutem, vitæ simul redditus, & saluti. In ciuitate Capuæ, dum puer quidam super ripam Vulturni fluminis cum pluribus iocaretur incautus cecidit in profundum. Quem fluminis impetus celeriter vorans sub sabulo mortuum sepeliuit. Proclamantibus autem pueris, qui cum eo luserant circa flumen, populosa illuc multitudo conuenit. Cumq; vniuersus populus suppliciter, & deuotè Beati FR. merita inuocaret, vt deuotorum sibi parentum fidem aspiciens, prolem à mortis periculo dignaretur eripere; Natator quidam procùl astans clamoribus auditis accessit, & post diutinam inquisitionem, inuocato tandem Beati FRANCISCI subsidio locum inuenit, in quo limus in modum sepulchri, pueri cadauer obtexerat. Quem effodiens, & extra deportans, dolens defunctum inspexit. Licèt autem populus, qui astabat, videret iuuenem mortuum, nihilominus tamen flens, & eiulans proclamabat: Sancte FRANCISCE redde puerum patri suo; sed & Iudæi, qui venerant naturali pietate commoti, dicebant: Sancte FRANCISCE redde puerum patri suo. Subitò puer lætantibus, & mirantibus cunctis, exurgens incolumis, duci se ad ecclesiam Beati FR. suppliciter postulauit, vt gratias illi deuotus exolueret, cuius se nouerat virtute mirabiliter suscitatum. In ciuitate Suessa in vico, qui ad columnas dicitur, repentè quædam corruens domus vnum absorbuit iuuenem, & subitò interemit. Viri autem, & mulieres ruinæ sonitu excitati, vndique accurrentes eleuauerunt hinc inde ligna, & lapides, & miseræ matri mortuum filium reddiderunt. Illa verò amarissimis repleta singultibus, sicut poterat dolorosis vocibus exclamabat: Sancte FRANCISCE, redde mihi filium meum non solùm autem illa, sed & omnes, qui aderant, Beati Patris præsidium flagitabant. Sed cùm non esset neque vox, neque sensus, cadauer posuerunt in lectulo, & ad sepeliendum ipsum diem crastinum expectabant. Mater verò fiduciam habens in Domino per merita Sancti eius, votum emisit, noua se sindone Beati FR. operturam altare, si filium suum reuocaret ad vitam. Et ecce circa horam noctis mediam, cępit iuuenis oscitare, & calescentibus membris viuus exurgens, & sanus, in laudis verba prorupit, sed & clerum, qui conuenerat, & populum vniuersum excitauit ad laudes, & gratias Deo, & Beato FR. cum mentis lætitia persoluendas. Iuuenis quidam

Puella redit ad vitam.

Diuina vltio in blasphemum. Blasphemia enim cū sit contumelia in Deum, vel Sāctos, valdè Deo displicet, est enim blasphemia propriū idioma hostis infernalis, & damnatorum.

Mortuus resurgit.

Puer mortuus deuotis precibus à B.F. suscitatur.

Sūmoperè nobis desideranda sunt suffragia Sanctorum, vt quod possibilitas nostra nō obtinet, eorū nobis intercessione donetur.

Fide patris resuscitatur filius defunctus, S.Frācisci interuenientibus meritis.

Rursus alius defunctus excitatur.

Aliud.

Votum noncupat mulier, & filius ei vitæ restituitur.

nis quidam Girlandinus nomine de Raguſia oriundus, vindemiarum tempore ad vineas exiens, cum in vaſe vinario, vt vtres impleret, ſub torculari ſe mitteret, repentè prægrandes lapides, motis in ſe lignorum ſtruibus, caput ipſius lethali percuſſione quaſſarunt. Feſtinauit continuò pater ad filium, & deſperans obrutum non adiuuit, ſed eum ſub onere ſicut corruit, ſic reliquit. Accurrerunt expeditius vinitores, magni clamoris vocem lugubrem audientes, multoq; cum patre pueri dolore completi. Extraxerunt iuuenem iam mortuum à ruina. Pater verò ipſius, IESV pedibus prouolutus humiliter precabatur, vt filium ſuum vnicum per Sancti FR. merita, cuius tunc imminebat ſolennitas, ſibi reddere dignaretur. Ingeminabat preces, vouebat officia pietatis, & Sancti viri corpus ſe viſitaturum cum filio, ſi ſuſcitaretur à mortuis, repromiſit. Mirum certè. Continuò puer, qui toto fuerat corpore conquaſſatus, reſtitutus vitæ, & integræ ſoſpitati, gaudens coram omnibus exſurrexit, plangentes obiurgans, & Sancti FR. ſuffragijs vitæ ſe redditum aſſeuerans. Quendam alium mortuum in Alemania ſuſcitauit, de quo Dominus Papa Gregorius, tempore translationis ipſius Sancti, fratres omnes, qui ad translationem, & Capitulum cõuenerant, per Apoſtolicas litteras certos reddidit, & gaudentes. Miraculi huius ſeriem, quia ignoraui, non ſcripſi, credens Papale teſtimonium omnis aſſertionis excellere inſtrumentum.

Vouet ſſius ſe viſitaturũ ſepulchrũ S.Franc.& filius reuiuiſcit.

DE HIS.

DE HIS, QVOS A MORTIS PERICVLO liberauit.

Mille pericla necis, morborum mille pericla
Gentibus auertit relligione pijs.

IN confinibus vrbis, vir quidam nobilis Rodulphus nomine, cum Deo deuota vxore fratres Minores suo recepit hospitio, tam hospitalitatis gratia, quàm Beati FRANCISCI reuerentia, & amore. Nocte verò illa in summitate dormiens custos castri, cùm iaceret super struem lignorum in ipsa muri positorum crepidine, ipsorum soluta compage, in tectum palatij corruit, & exinde super terram. Excitata ad sonitum casus tota familia, & custodis intellecta ruina, Dominus castri, & Domina cum fratribus accurrerunt. Is verò, qui ab alto corruerat, absorptus fuerat tam profundo sopore, vt nec ad casum euigilaret iteratæ ruinæ, nec ad strepitum accurrentis familiæ cum clamore, trahentium tandem, & impellentium manibus excitatus conqueri cœpit, quòd dulci fuisset quiete priuatus, inter Beati FRANCISCI brachia suauiter asserens se dormisse. Cùm verò de casu proprio doceretur ab alijs, & in imo se videret, qui in alto iacuerat, stupens esse factum, quod fieri non perceperat, pœnitentiam se facturum ob reuerentiam Dei, & Beati FRANCISCI coram omnibus repromisit. In castro Pophis, quod in Campania positum est, sacerdos quidam Thomas nomine, accessit ad reparandum ecclesiæ Molendinum. Deambulans autem incautè secus extrema canalis, quo gurges profundus copioso defluebat influxu, subito casu cauiloso ligno intrusus est, cuius impulsu voluitur molendinum. Cùm igitur confertus iaceret in ligno, & super os ipsius, quia supinus erat, aquarum impetus inundaret; corde tamen, quia lingua non poterat, Sanctum FRANCISCVM flebiliter inuocabat. Per magnum verò spatium sic illo iacente, ac de vita ipsius iam penitus socijs desperatis,

Ecce egregium miraculum.

Presbyter è manifesto mortis periculo liberatur.

desperatis, in contrariam partem molam cum violentia reuoluerunt, & sic eiectus sacerdos palpitans volutabatur in aquæ meatu. Et ecce quidam frater Minor indutus tunica candida, & fune succinctus, cum magna suauitate arreptum per brachium, extra flumen eduxit, dicens: Ego sum FRANCISCVS, quem inuocasti. Ille verò sic liberatus nimis obstupuit; volensq; pedum ipsius osculari vestigia, huc atque illuc anxius discurrebat, quærens à socijs, vbi est ille? Quò abijt Sanctus? Qua via discessit? Viri autem illi tremefacti proni ceciderunt in terram, sublimis Dei gloriosa extollentes magnalia, & virtuosa merita humilis serui eius. Iuuenis quidam de Burgo Celani pro metendis herbis exierat ad campestria quædam, in quibus vetus latebat puteus herbis in summo ore virentibus obumbratus, qui quasi per passus quatuor aquarum altitudinem continebat. Segregatis igitur per campum & discurrētibus pueris vnus ex improuiso decurrit in puteum. Ab sorbente autem profunda fouea corpus, spiritus mentis sursum recurrebat ad Beati FRANCISCI suffragium, clamans in ipso lapsu fideliter, & fidenter Sancte FRANCISCE adiuua me. Cæteri huc atque illuc se vertentes, dum puer alius non compareret, clamore, circuitu, & lachrymis requirebant eundem. Comperto tandem, quòd in puteum cecidisset, festinantes cum gemitibus redierunt ad Burgum, indicantes euentum, exposcentes auxilium. Redeuntibus autem illis cum multa hominum turba, dimissus vnus per funem in puteum, puerum respexit in aquarum superficie residentem, nihil passum penitus læsionis. Extractus verò de puteo puer, dixit omnibus, qui adstabant: Quando subitò cecidi, Beati FRANCISCI patrocinium inuocaui, qui corruenti mihi statim præsentialiter affuit, & manum porrigens leuiter appræhendit, nec vnquam deseruit, donec vnà vobiscum de puteo me eduxit. In ecclesia Beati FRANCISCI apud Assisium, dum præsente Romana curia prædicaret Dominus Episcopus Hostiensis, qui postmodùm Summus Pontifex extitit Alexander, quidam lapis ponderosus, magnus, incautè super pulpitum excelsum, & lapideum derelictus, præ nimietate pressuræ impulsus super caput cuiusdam cecidit mulieris. extimantes igitur circunstantes perfectè ipsam iam mortuam, & caput eius totaliter conquassatum, cooperuerūt eam pallio, quo erat amicta, vt sermone finito educeretur extra ecclesiam lugubre funus. Ipsa verò se Beato FRANCISCO, ante cuius iacebat altare, fideliter commendauit. Et ecce prædicatione finita, mulier coram omnibus adeò surrexit incolumis, vt nullius in ea læsionis vestigium appareret: sed & quod est amplius admirandum, cùm per longa tempora vsque ad horam illam dolorem capitis, quasi continuum habuisset, plenè fuit ex tunc ab omnis morbi molestia liberata, sicut ipsa postmodùm testabatur. Apud Cornetum cùm in loco fratrum ad fusionem campanæ viri quidam conuenissent deuoti, puerulus quidam octennis Bartholomæus nomine, Xenium quoddam fratribus laborantibus apportauit. Et ecce subitò ventus vehemens, concussa domo, ostiū portæ graue quidem, & magnum, super ipsum puerulum ita valido proiecit impulsu, vt quē tam ingens pondus oppresserat, lethali crederetur collisione quassatus. Sic enim totaliter iacebat tumulatus sub pondere, vt nihil exterius appareret. Occurrerunt omnes, qui aderant, Beati FRANCISCI virtuosam dexteram inuocantes. Sed & pater ipsius, qui rigescentibus membris se mouere non poterat præ dolore, votis, & voce Sancto FRANCISCO filium offerebat. Leuatum est denique funestum pondus desuper puerum, & ecce quem credebant mortuum, quasi suscitatus à somno lætus apparuit, nullam in se prorsus præferens læsionem. Igitur cùm quatuordecim esset annorum factus est frater Minor, vir postea literatus, & famosus in Ordine prædicator. Homines de Lentino lapidem prægrandem absciderunt de monte, qui supponendus erat altari cuiusdam ecclesiæ B. FRANCISCI in proximo consecrandæ. Cùm autem ferè quadraginta homines lapidem illum supponere vehiculo niterentur, repetitis sæpius viribus, super quendam hominem lapis ille cecidit, & in modum sepulchri obtexit. Sed cùm mente confusi, quid facerent, ignorarent, maior pars hominum desperata discessit. Porrò viri decem, qui remanserant lugubri voce Sanctum inuocantes FRANCISCVM, ne in suo seruitio sic horrendè mori hominem pateretur, resumpto tandem corde tanta facilitate lapidem amouerunt, vt nullus dubitaret S. virtutem affuisse FRANCISCI. Surrexit homo incolumis in omnibus membris, insuper & lumen recuperauit limpidum oculorum, quod habuerat obscuratum, vt omnibus daretur intelligi, quàm in rebus desperatis Beati FRANC. merita validæ sint virtutis. Simile quoddam accidit apud Sanctum Seuerinum in Marchia de Ancona, dum. n. lapis prægrandis de Constantinopoli apportatus ad basilicam B. FRANC. multorum

Nota aliud.

Præclarū sanè miraculum.

Saxum fidem miraculi, ac testimonium seruans, ibidē appensum hodie quoq; cōspicitur.

Duplex miraculū in vna muliere.

Ecce, quot miracula ad inuocationē S. Francisci.

Triplex miraculū conspicitur.

multorum viribus traheretur, rapido lapsu est super quendā trahentium deuolutus. Cumq; ille non solùm crederetur defunctus, sed etiam totaliter comminutus, assistente sibi Beato FRANCISCO, & lapidem subleuante, absq; omni læsione sanus, & incolumis lapidis proiecto pondere prosiluit. Bartholomæus Caietanus ciuis, cùm ad constructionem cuiusdam ecclesię Beati FRANCISCI non modicum desudaret, ruente trabe quadam infirmiter posita, eiusq; opprimente ceruicem, fugit grauiter conquassatus. Ipse verò mortem sibi sentiens imminentem, vti erat vir fidelis, & pius, à quodam fratre viaticum postulauit. Quod frater ille tam celeriter afferre non valens, quia mori subitò credebatur, Beati Augustini verba protulit, dicens ei; Crede, & manducasti. Sequenti verò nocte Beatus FRANCISCVS cum vndecim fratribus illi apparuit, & inter vbera portans agniculum ad lectum eius accessit, vocauitq; illum ex nomine dicens; Bartholomæe noli timere, quia non præualebit aduersum te inimicus, qui te in meo seruitio voluit impedire. Hic est Agnus, quem tibi dari petebas, quem & propter bonum desiderium suscepisti, cuius etiam virtute consequeris vtriusq; hominis sospitatem, & sic per vulnera manum ducens, ad opus, quod cœperat, eum redire præcepit. Qui valdè manè consurgens, & ijs, qui eum seminecem reliquerant, incolumis, & lætus apparens admirationem intulit, & stuporem. Sed & ipsorum mentes ad B.P. reuerentiam, & amorem, tam exemplo sui, quàm Sancti miraculo excitauit. Quidam de Castro Ceperani nomine Nicolaus, in manus inimicorum crudelium incidit die quadam, qui crudelitate ferali vulneribuseum super vulnera concidentes, vsque adeò super miserum sæuierunt, donec vel extinctum crederent, vel protinus extinguendum. Clamauerat autem Nicolaus prædictus, cùm primos ictus exciperet alta voce. Sancte FRANCISCE succurre mihi, Sancte FRANCISCE adiuua me. Hanc vocem à remotis audierunt quamplurimi, licèt auxilium ferre non possent. Deportatus tandem domum totus suo sanguine volutatus, fiducialiter asserebat, se mortem ex illis vulneribus non visurum, nec etiam se tunc sentire dolores, quoniam Sanctus FRANC. sibi succurrerat & vt pœnitentiam ageret, à Domino impetrauit. Quod & sequens confirmauit euentus. Nam lotus à sanguine continuò contra humanam spem extitit liberatus. Filius cuiusdam nobilis in castro Sancti Geminiani valido languore detentus, omniq; vlterius de speratus salute, ad extremum vsque perductus est. Riuus etenim sanguinis ab oculis eius emanabat, sicut ex vena brachij assolet ebullire. Cæterisq; propinquæ mortis veris indicijs in reliquo corpore apparentibus, iudicabatur pro mortuo. Sed & pro debilitate spiritus, & virtutis, sensus, & motus vsu priuatus, visus est penitus emigrasse. Congregatis autem ex more ad planctum parentibus, & amicis, ac de sola agentibus sepultura, pater ipsius fiduciam habens in Domino, concito gressu ad ecclesiam cucurrit Beati FRANC. quæ in eodem erat castro constructa, & cingulo suspenso ad guttur, cum omni humilitate se prostrauit in terram, sicq; vota vouens, & multiplicans preces, suspirijs, & gemitibus meruit apud Christum Sanctum FRANC. habere patronum. Reuersus itaque statim pater ad filium, & sanitati restitutum inueniens, luctum in gaudium immutauit. Simile quiddam meritis Sancti operatus est Dominus circa puellam quandam in Catalonia de villa nomine Thamarit, & circa aliam de Ancona, quæ cùm essent præ nimietate ægritudinis in vltimo spiritu constitutæ; Beatus FRANCISCVS fideliter à parentibus inuocatus, perfectæ continuò eas restituit sanitati. Clericus quidam de Vico Albo nomine Matthæus veneno mortifero bibito in tantum fuit grauatus, quòd loqui aliquo modo non valens, solùm finalem exitum expectabat. Sacerdos quidam, vt sibi confiteretur admonuit, & verbum vnum ab eo extorquere non valuit. Ipse verò in corde suo humiliter Christum orabat, vt per Beati FRANC. merita à mortis eum faucibus eripere dignaretur. Moxq; vt confortatus à Domino Beati FR. nomen fideli deuotione deprompsit, coram testibus, qui aderant, veneno euomito, liberatori suo gratias egit. In magno maris periculo positi quidam nautæ, cùm milliaria decem à portu Barolitano distarent, ingrauescente nimiùm tempestate, iam de vita dubij anchoras submiserunt. Verùm spiritu procellarum mari feruentius tumescente, fractis funibus, & relictis anchoris, incerto, & inæquali cursu per æquora gradiebantur. Tandem nutu diuino mari placato ad resumendas anchoras, quarum funes superius enatabant, toto se conamine parauerunt, cumq; id perficere proprijs viribus non valerent, plurimorum Sanctorum inuocato subsidio, multisq; iam sudoribus liquescentes, nec vnam per totam diem resumere potuerunt. Aderat autem nauta quidam Perfectus nomine, sed moribus imperfectus, qui cum irrisione quadam dixit ad socios: Ecce Sanctorum

Item aliud illustre sanè.

S. Franciscus cuidam apparuit, & sanauit eum moribundum.

Res admiranda sanè.

Redit ad sanitatē iam moriturus. Item duæ puellæ.

Euomit quidam haustum virus.

ctorum omnium inuocatis auxilium, & vt videtur, nullus est, qui succurrat. Inuocemus istum F R A N C. qui nouellus est Sanctus, si quo modo in mare sedemergat, & anchoras perditas reddat. Consenserunt cæteri, non irrisoriè, sed veraciter, suasioni Perfecti, & ipsius obiurgantes irrisorium verbum firmauerunt cum Sancto spontaneum votum; statimq; in momēto sine aliquo adminiculo natauerunt anchoræ super aquas, quasi ferri natura versa foret in ligneam leuitatem. Peregrinus quidam inualidus corpore propter febris peracutæ symptomata, quam fuerat ante perpessus, naui quadam subuectus de vltramarinis partibus veniebat, ferebatur autem & ipse ad Beatum FR. præcipuo deuotionis affectu, vt eum sibi apud cœlestem Regem elegerat aduocatum. Cùm igitur nec dum perfectè liber à morbo sitis angustiaretur ardoribus, deficiente iam aqua, cœpit alta voce clamare: Ite fidenter, haurite poculum mihi, quia Beatus FR. vasculum meum aqua repleuit. Mirùm certè. Inuenerunt vas aqua repletum, quod fuerat antè vacuum derelictum. Alio verò die cùm tempestate suborta operiretur nauis fluctibus, & procellis quateretur perualidis, ita vt iam naufragium timerent, cœpit idem infirmus subito clamore vociferari per nauem: Surgite omnes (inquit) & Beato FR. venienti occurrite: Ecce ad saluandum nos, adest. Sicq; cum voce magna, & lachrymis in faciem procidens adorauit, statim ad Sancti visionem, omnem sospitatem resumpsit infirmus, & maris fuit tranquillitas subsequuta. Frater Iacobus Reatinus, cùm in nauicula parua fluuium quendam cum alijs fratribus pertransiret, socijs primò super ripam positis, postremò se ad exitum præparabat: sed modico illo ligno per infortunium reuoluto, rectore natante, frater mersus est in profundum. Inuocabant fratres extrà positi affectuosis precibus Beatum FR. & vt filio succurreret, lachrymosis gemitibus supplicabant. Submersus autem frater de ventre gurgitis nimis immensi, cùm ore non posset, corde clamabat, vt poterat implorans pij Patris subsidium. Et ecce auxiliante sibi B. Patris præsentia, per profundum, sicut per aridam ambulabat, & demersam nauiculam capiens cum ea peruenit ad littus. Mirabile dictu. Vestimenta eius madidata non sunt, nec aquæ gutta proximauit ad tunicam. Frater Bonauentura nomine, cum duobus viris per lacum quendam nauigans, confracta ex parte nauicula propter aquæ influentis impetum, demersus est cum naui, & socijs in profundum. Cùm aūt de lacu miseriæ misericordem Patrem FR. inuocarent, cum multa fiducia supernatauit, subitò aqua plena nauicula, & cum eis Sancto præbente ducatum, salubriter peruenit ad portum. Sic & quidam frater de Esculo submersus in flumine, Sancti FR. meritis extitit liberatus. Sed in lacu Reatino cum quidam viri, & mulieres in consimili essent periculo constituti, ad inuocationem nominis Sancti FR. de aquarum multarum periculoso naufragio salubriter euaserunt. Quidam nautæ Anconitani periculosa tempestate iactati submersionis periculum iam videbant. Cumq; sic desperati de vita, Sanctum FR. suppliciter inuocarent, lumen in mari magnum apparuit, & cum ipso lumine tranquillitas concessa diuinitus, ac si Beatus vir sua miranda virtute, & ventis imperare posset, & mari. Quantis autem miraculorum prodigijs Beatus hic Pater in mari claruerit, & clarescat, quoties ibidem opem tulerit desperatis; nullatenus credo possibile per singula enarrare. Nec mirum si iam regnanti in cœlis, collatum est imperium super aquas, cui, & in hac mortalitate degenti omnis corporea creatura ad suam refigurata originem, mirabiliter seruiebat.

Vouent nautæ Sācto, & mox exaudiuntur.

Vas vacuum diuinitus aqua impletur.

Duo miracula.

Multa in vno fratre illustria miracula.

Multi seruantur in aquis.

Innumera in mari S. Francisci miracula.

DE LI-

DE LIBERATIS A VINCVLIS, & carceribus.

Carceris inclusus tenebris miserandus in atris
Francisci en sacro nomine liber adest.

IN Romania Græcum quendam cuiusdam Domini seruientem, contigit de furto fallaciter accusari: quem Dominus terræ in alto carcere mandauit includi, & grauiter vinculari. Domina verò domus miserta serui, quem indubitanter credebat à culpa sibi imposita innocentem, pro liberatione ipsius apud virum precibus insistebat deuotis. Verùm non acquiescente viri sui duritia obstinata, recurrit Domina supplex ad Sanctū FRANC. & eius pietati voto commendauit insontem. Protinùs affuit miserorum adiutor, & virum in carcere positum misericorditer visitauit, soluit vincula, carcerem fregit, innocentem manibus appræhensum foras eduxit, & ait: Ego sum ille, cui Domina tua te deuotè commisit. Cumq; ille timore magno corriperetur, & pro descensu altissimæ rupis voraginem circumiret, subitò liberatoris sui virtute inueniens se in plano redijt ad Dominam suam, relataq; per ordinem miraculi veritate, deuotam Dominam ad Christi amorē, & reuerentiam Serui eius FRANCISCI feruentius inflammauit. In Massa Sancti Petri, cuidam militi debebat pecuniæ quantitatem pauperculus quidam. Cumq; præ inopia facultas non suppeteret persoluendi, captus debitor à milite repentè, misereri sibi orabat suppliciter, dilationem quærens amore Beati FR. Spreuit superbus miles preces oblatas, & Sancti amorem, velut inane quid, inaniter vilipendit. Nam ceruicosè respondens: Tali te (ait) loco recludam, & tali retrudam carcere, quòd nec FRANCISCVS, nec aliquis te poterit adiuuare. Tentauit quod dixit: Carcerem adinuenit obscurum, in quo hominem vinculatum coniecit. Paulò post affuit Beatus FR. & fracto carcere, ruptisq; compedibus,

Voto nuncupato captiu' liberatur.

O stultum homuncionem.

compedibus, illæſum hominem reduxit ad propria. Sic fortitudo FR. militem eſt prædata ſuperbum, captiuum, qui ſe ſibi ſubiecerat, liberauit à malo, militisq; proterui admirando miraculo immanſuetudinem commutauit. Alberius de Aretio, cùm in vinculis atrociſſimis teneretur pro debitis iniuſtè ab eo petitis, ſuam innocentiam Sancto FR. humiliter commendauit. Ordinem quidem fratrum Minorum plurimùm diligebat, & Sanctum FR. inter Sanctos ſpeciali venerabatur affectu. Dixit autem creditor ſuus voce blaſphema, quòd nec FR. nec Deus poſſet eum de ſuis manibus liberare. Factum eſt itaq; in vigilia Sancti FR. cùm vinctus ille nihil comediſſet, ſed ob Sancti amorem, victum ſuum cuidam tribuiſſet egeno, nocte veniente apparuit ei vigilāti Sanctus FR. ad cuius ingreſſum vincula de pedibus, & catenæ de manibus ceciderunt, ſpontè aperta ſunt oſtia, proſiluerunt tabulæ de ſolario, & liber abſceſſit homo ad propria rediens. Impleuit ex tunc votum, ieiunans vigiliam Beati FR. & cereo, quem annuatim conſueuit offerre, in accreſcentis deuotionis indicium, annuatim vnā vnciam ſuperaddens. Reſidente in ſede B. Petri Domino Gregorio IX. quidā Petrus nomine de ciuitate Aliſia de hæreſi accuſatus, Romę captus eſt, & de mandato eiuſdem Pontificis ad cuſtodiendum traditus Epiſcopo Tyburtino; quem ſub pœna Epiſcopatus accipiens compedibus alligauit, obſcuroq; ipſum carcere, ne poſſet effugere, includi fecit, panem ei præbens in pondere, & poculum in menſura. Cœpit autem homo ille Beatum FR. ad ſui miſerendum multis precibus, & fletibus inuocare, eo quòd audierat ſolennitatis eius iam adeſſe vigiliam. Et quoniam fidei puritate omnem abdicauerat hæreticæ prauitatis errorem, totaq; cordis deuotione adhæſerat fideliſſimo Christi ſeruo FR. intercedentibus ipſius meritis, à Domino meruit exaudiri. Inſtante enim iam nocte ſuæ feſtiuitatis, circa crepuſculum Beatus FR. in carcerem miſeratus deſcendit, & illum ſuo nomine vocans, vt citò ſurgeret, imperauit. Qui timore perterritus, quiſnam eſſet interrogans, Beatum FR. adeſſe audiuit. Cumq; virtute præſentiæ viri Sancti, vincula pedum ſuorum confracta conſpiceret cecidiſſe, & tabulas carceris, clauis vltrò proſilientibus aperiri, & apertum iter ſibi ad exeundum præberi, ſolutus tamen, & obſtupefactus fugere neſciebat, ſed ad ianuam clamans cuſtodes omnes perterruit. Qui cùm eum liberatum à vinculis Epiſcopo nunciaſſent, poſt intellectum ordinem rei, ad carcerem Pontifex deuotus acceſſit, & manifeſtè Dei virtutem cognoſcens, Dominum adorauit ibidem; Vincula quoque coram Domino Papa, & cardinalibus delata fuerunt, qui videntes quod factum fuerat; admirati plurimùm, benedixerunt Deum. Guidolotus de Sancto Geminiano, falsò accuſatus fuit, quod veneno interemerat quendam virum, & quòd eodem genere mortis filium eiuſdem viri, & vniuerſam eius familiam propoſuerat enecare. Captus proindè à poteſtate terræ grauiſſimis vinculis aggrauatus in turrim quandam incluſus eſt. Ipſe verò fiduciam habens in Domino pro ſua innocentia, quam ſciebat, cauſam commiſit Beati FR. patrocinio defendendam. Excogitante igitur Poteſtate, qualiter criminis obiecti confeſſionem eliceret per tormenta, qualibusq; pœnis confeſſum faceret interire, nocte illa, cùm manè ad cruciatus deberet adduci, Sancti FR. præſentia extitit viſitatus, & immenſo luminis fulgore vſque mane circundatus, repletusq; gaudio, & fiducia multa ſecuritatem euaſionis accepit. Aduenerunt manè tortores, & eductum de carcere eculeo ſuſpenderunt, aggrauantes ſuper eum multa pondera ferri. Depoſitus eſt pluries, & iterum eleuatus, vt pœna pęnæ ſuccedente citius ad confeſſionem criminis arctaretur. Sed ſpiritu innocentiæ lętabatur in vultu, nullam mœſtitiam prætendens in pœnis. Deindè accenſus eſt ignis ſub ipſo non modicus, nec propterea capillus eſt læſus, cùm tamen capite dependeret ad terram. Tandem bulliente oleo ſuperfuſus virtute Patroni, cui ſe commiſerat defenſandum, hæc omnia ſuperauit, & ſic dimiſſus liber, ſaluus abſceſſit.

Itē alius captiuus ſoluitur.

Inſigne miraculū, non abſimile prioribus.

Quidam captiuus hæreticus omnem abiurat hęreſim. liberatur à carcere captiuus.

Homo innocens mirè à S. Frāciſco adiuuatur.

DE LIBERATIS A PERICVLO PARTVS.

In immenso afficitur mulier paritura dolore,
Hanc ope Franciscus subleuat, ecce parit.

QVAEDAM Comitissa in Sclauonia sicut nobilitate illustris, sic & æmula probitatis, erga Sanctum FR. deuotione flagrabat, erga fratres verò sedula pietate; tempore verò partus duros perpessa dolores, tanta fuit angustia molestata, vt prolis futurus ortus, præsens videretur matris occasus. Non videbatur infantem eniti posse ad vitam, nisi expiraret è vita, nec tali nisu parere, sed perire. Subuenit cordi eius Sancti FR. fama, virtus, & gloria, excitatur fides, inflammatur deuotio. Conuertit se ad auxilium efficax, ad fidum amicum, ad deuotorũ solatium, ad refugium afflictorum. Sancte FRANCISCE (inquit) pietati tuæ supplicant omnia ossa mea, & mente voueo, quod explicare non possum. Mira celeritas pietatis. Finis dicendi, finis fuit dolendi, parturiendi meta, pariendi principium. Statim enim omni cessante pressura, partum edidit cum salute. Non fuit immemor voti, non propositi refuga, ecclesiam quandam pulchram construi fecit, & constructam ad Sancti honorem fratribus assignauit. In partibus Romanis mulier quædam Beatrix nomine vicina partui, cùm per dies quatuor fœtum in ventre portaret extinctum, multis infelix agitabatur angustijs, & exitialibus doloribus vrgebatur. Mortuus fœtus matrem cogebat ad mortem, & nondum in lucem productum abortiuum publicum matris periculum pariebat. Tentabat medicorum auxilium, sed omne humanum remedium laborabat in vanum. Sic de primis maledictionibus, copiosius aliquid declinarat in miseram, vt sepulchrum facta conceptus, sepulchrum pro certo proximum expectaret. Fratribus tandem minoribus per internuncios tota se deuotione committens, suppliciter aliquid de Sancti FR. reliquijs fide plena poposcit. Contigit nutu diuino, aliquantulum inueniri de chorda, qua fuerat Sanctus quandoque præcinctus. Mox vt super dolentem posita chorda fuit, omnis facilimè solutus est dolor, mortis causa mortuus fœtus emissus, pristina sanitas restituta.

Ecce mira acceleratio auxilij, dum inuocatur S. Franciscus.

Mulier locuples, quã dolor partus vrgebat, ad Sancti prorupit fidem auxiliumq; implorandum. & exaudita, nec voti immemor, ecclesiam cõstruit in honorem B. Francisci.

Gen. 3.

Vide quid possint Sancti, quando tãta vis est etiam in minimis eorum rebus.

nitas restituta. Cuiusdam de Caruio nobilis viri vxor Iuliana nomine, pro filiorum morte annos trahebat lugubres, & continuè infelices deplorabat euentus, pro eo quòd omnes, quos cum pressura portauerat filios, modico interiecto tempore cum vehementiori dolore sepulturæ tradiderat. Cùm igitur quatuor mensium conceptum haberet in vtero, magisq; propter euentus præteritos de conceptę prolis solicitaretur obitu, quàm de ortu, Beatum Patrem FR. pro vita nondum nati fœtus fideliter precabatur. Ecce autem nocte quadam dormienti sibi mulier quædam apparebat in somnis, formosum puerulum gestans in manibus, illumq; lætissimè offerebat eidem. Cùm verò illa recipere recusaret, quem statim formidabat amittere, mulier illa subiunxit. Securè suscipias, quia quem tuo mœrori compatiens sacer mittit FRANCISCVS, vitam viuet, & sospitate gaudebit. Statim euigilans mulier intellexit per ostensam sibi cœlitus visionem Beati FR. sibi adesse suffragium. Ex tunc abundantiori completa lætitia, pro suscipienda prole, iuxta promissum multiplicauit preces, & vota promisit. Impletum est denique tempus pariendi, & peperit fœmina masculum, qui iuuenilis robore florens ætatis, tanquàm per Beati FR. merita fomentum susciperet vitæ, incitamentum parentibus præbuit ad Christum, & Sāctum eius deuotionis affectus. Simile quiddam huic in Tyburis ciuitate Sanctus Pater effecit; cùm enim mulier quædam filias plurimas peperisset, desiderio prolis fatigata virilis, apud Sanctum FR. preces ingeminauit, & vota. Concepit igitur eius meritis mulier illa, & geminos ei parere dedit, qui pro vno fuerat exoratus. Apud Viterbium partui propinqua mulier, morti pro pinquior censebatur, visceralibus tormētata doloribus, & tota calamitosa infortunijs mulierum. Cumq; naturæ succumbente virtute, omnis deficeret artis industria, inuocato Beati FR. nomine liberata confestim mulier, partum salubriter terminauit, sed assecuta quod voluit, & oblita beneficij, quod accepit, honorem Sancto non deferens, die natalis ipsius ad opera seruilia manus extendit, & ecce subitò dextrum brachium ad laborem extensum inflexibile remansit, & aridum. Quod cùm studeret ad se reuocare cum altero, vltione consimili & illud exaruit. Timore igitur diuino correpta mulier reintegrauit votum, vsumq; membrorum, quem propter ingratitudinem amiserat, & contemptum, per misericordis, & humilis Sancti merita, cui se iteratò deuouit, recuperare promeruit. Mulier quædam de partibus Aretinis, cùm per septem dies partus discrimina sustineret, & iam in nigredinem versa desperata esset ab omnibus, votum fecit Beato FR. & eius cœpit moriens auxilium inuocare. Emisso autem voto, celeriter obdormiuit, viditq; in somnis Beatum FR. se dulciter alloquentem, ac requirentem, vtrum faciem ipsius agnosceret, & antiphonam illam Virginis gloriosæ, SALVE Regina misericordię; sciret ad honorem huius Virginis recitare. Qua respondente se habere notitiam de vtrisque, Incipe (ait Sanctus) antiphonam sacram, & antequam compleas, paries cum salute. Ad hanc vocem & euigilauit mulier, & cum timore cœpit dicere: SALVE Regina misericordiæ. Cumq; illos misericordes oculos precaretur, fructumq; commemoraret vteri virginalis, continuò cunctis liberata pressuris, infantem peperit speciosum, gratias agens Reginæ misericordiæ, quę per Beati FR. merita ipsius fuerat dignata misereri.

Dat vitalem fœtū mulieri, quæ nullū educare ualebat.

Parit gemellos mulier, quę fœmellas plurimas susceperat.

Vide pœnam in S. Francisci festo laborantis.

Notet hæc lector pius, & cōtemnat hæreticōrum blasphemias, qui temerè à laudib' B. Virginis abhorrēt & insolentius.

DE CAECIS

DE CAECIS ILLVMINATIS.

Corruptis oculis optatæ, in vota vocatus
FRANCISCVS lucis munera restituit

IN Conuentu Fratrum Minorum Neapoli, cùm quidam frater Robertus nomine, cæcus annis plurimis extitisset, creuit in oculis caro superflua, motum, & vsum impediens palpebrarum. Cùm igitur fratres forenses ad diuersas mundi partes tendentes, ibidem plurimi conuenissent, Beatus Pater FR. speculum obedientiæ sanctæ, vt eos miraculi nouitate hortaretur ad iter, prædictum fratrem ipsis præsentibus tali modo curauit. Iacebat nocte quadam frater Robertus prædictus æger ad mortem, iamq; sibi fuerat anima commendata, cùm ecce adstitit ei Beatus Pater cum tribus fratribus, omni sanctitate perfectis, videlicet Sancto Antonio, fratre Augustino, & fratre Iacobo de Assisio, qui sicut eum perfectè fuerant secuti, dum viuerent, ita & ipsum alacriter comitabantur post mortem. Accipiens cultellum Sanctus FR. carnem superfluam resecauit, lumen restituit pristinum, & à mortis eum fauce reduxit, dixitq; illi: Fili Roberte, gratia, quam tecum feci, signum est fratribus ad remotas nationes euntibus, quòd ego præcedam eos, & ipsorum dirigam gressus. Vadant igitur gaudenter, & iniunctam obedientiam alacri animo exequantur.

Vide quid possint Sancti in curandis ægris.

Apud Thebas in Romania mulier cæca, vigiliam Sancti FR. in pane tantùm & aqua ieiunans, ad ecclesiam Fratrum Minorum summo mane festiuitatis à viro suo superducta est. Quæ dum Missa celebraretur, in eleuatione corporis Christi oculos aperuit, clarè vidit, deuotissimè adorauit. In ipsa verò adoratione voce magna proclamans, gratias (inquit) Deo & Sancto eius, quia video corpus Christi. Omnibus, qui aderant, in vocem exultationis conuersis, post sacrorum expletionem, reuersa est mulier in domum suam cum gaudio spiritus, & lumine oculorum. Exultabat quidem mulier, non solùm quia lucis corporeæ re-

Cæca mulier sub Missa videt, & Christi corpus adorat.

cuperarat aspectum, verùm etiam, quia sacramentum illud mirificum, quod est lumen animarum verum, & viuum, respectu primario, per Beati F R A N C I S C I merita, fidei suffragante virtute, meruerat intueri. In Campania puer quidam quatuordecim annorum de Castro Pophis subita vexatus angustia, sinistrum oculum amisit ex toto. Passionis acerbitas sic de loco suo propulit oculum, quòd per octo dies extrà neruo relaxato, longitudine digiti vnius ad maxillas dependens, penè aridus est effectus. Sed cùm sola superesset abscissio, & à medentibus foret penitus desperatus, pater eius ad auxilium Beati F R. tota se mente conuertit. Non defuit ille indefessus miserorum adiutor precibus supplicantis. Nam oculum aridum mirabili virtute in locum suum, pristinumq; vigorem restituit, & lucis optatæ radijs illustrauit. In eadem prouincia apud Castrum magni ponderis lignum ex alto proruit, & cuiusdam sacerdotis caput grauissimè quassans, sinistrum oculum excæcauit. Qui humi deiectus, cœpit alta voce Sanctu n F R. luctuosè clamare, dicens: Succurre Pater sanctissime, vt ad festum tuum ire valeam, sicut fratribus tuis ire promisi. Erat enim vigilia Sancti. Qui statim exurgens peroptimè liberatus in vocem prorupit laudis, & gaudij, & circunstantes omnes, qui eius miseriæ condolebant in stuporem conuertit, & iubilum. Iuit ad festum narrans omnibus, quam in se expertus fuerat clementiam, & virtutem. Vir quidam de monte Gargano, dum in vinea sua laborans lignum quoddam ferro succideret, proprium percussit oculum, & sic diuisit per medium, vt quasi media pars ipsius exterius dependeret. Cumq; in tam desperato periculo desperaret sibi posse per hominem subueniri, ieiunaturum se in festo Sancti F R. si ei succurreret, repromisit. Statim in loco suo debito viri oculum Sanctus Dei restituit, sicq; diuisum reiunxit, & lumine pristino decorauit, vt nullius læsionis vestigia remanerent. Filius cuiusdam nobilis viri à natiuitate cæcus meritis Beati F R. lumen recepit optatum. Qui nomen ab euentu sortitus, illuminatus vocatus est. Assumpsit postea, cùm in ætate esset, ordinem Beati F R. accepti beneficij non ingratus, tantumq; profecit in lumine gratię, & virtutis, vt verę lucis filius videretur. Tandem Beati Patris promerentibus meritis, sanctum initium, fine sanctiori conclusit. In Zachanto quod est castrum iuxta Ananiam, miles quidam Gerardus nomine oculorum lumen ex toto perdiderat. Accidit autem, vt duo fratres Minores, ab exteris partibus venientes, ad Domum ipsius hospitaturi diuerterent. Suscepti itaq; deuotè propter reuerentiam Sancti F R. à familia tota; & cum omni benignitate tractati, gratias agentes Deo, & hospiti, ad locum fratrum deuenere vicinum. Nocte igitur quadam Beatus F R. vni fratrum illorum in somnis apparuit, dicens: Surge festina cum socio ad domum hospitis nostri, qui Christum, & me suscepit, in vobis, volo enim beneficia rependere pietatis. Cæcus quidem effectus est suis promerentibus culpis, quas pœnitentiali non studuit confessione purgare. Disparente quoq; Patre frater festinus surrexit, vt mandatum cum socio celeriter adimpleret. Venientesq; ad hospitis domum, cuncta, quæ viderat alter, per ordinem narrauerunt eidem. Stupuit vir ille non modicùm, & vniuersa, quæ dicebantur, vera esse confirmans, compunctus ad lachrimas confessus est libens. Tandem correctione præmissa, interioriq; homine taliter renouato, exteriorem continuò recuperauit aspectum. Huius miraculi fama circunquaq; diffusa, non solum ad reuerentiam Sancti, verùm etiam ad confessionem humilem peccatorum, & hospitalitatis gratiam plurimos incitauit.

Ocul. restituitur.

Vide repentinã curationem.

Item aliam.

Cæcus à natiuitate videt.

Obserua lector meritum hospitalitatis.

Nota hic de sacramentali confessione, quam superius memorauimus.

DE LI-

DE LIBERATIS A DIVERSIS *infirmitatibus.*

Aegra artis medicæ nunquam curanda peritis
Sanat membra malis, vlceraq́; atra leuat.

APVD Castrum Plebis iuuenis quidam mendicus surdus erat, & mutus à natiuitate sua, qui linguam adeò curtam habebat ac tenuem, quòd multoties exquisita a pluribus, præcisa penitus videretur. Vir quidam Marcus nomine, ipsum propter Deum suscepit hospitio, qui eum sibi benefacere sentiens, cœpit cum ipso assiduus demorari. Sero quodam cùm prædictus vir cerneret cum coniuge adstante puero, coram eis dixit vxori: Hoc ego maximum miraculum reputarem, si Beatus FRANCISCVS huic auditum redderet, & loquelam, & adiecit. Vboueo Deo, quòd si hoc Sanctus FRANCISCVS dignabitur operari, propter amorem suum huic puero expensas conferam, donec viuet. Mirum certè. Subitò lingua creuit, & locutus est, dicens: Gloria Deo, & Sancto FRANCISCO, qui mihi loquelam præbuit, & auditum. Frater Iacobus de Isco, cùm puerulus esset in domo paterna, rupturam incurrit corporis valdè grauem, superno

Ecce insigne miraculum.

Aliud insigne miraculum.

superno verò afflatus spiritu, licèt esset iuuenis, & infirmus, Ordinem Sancti FRANCISCI deuotus intrauit, nulli tamen, qua vrgebatur infirmitate, detexit. Factum est autem cùm corpus Sancti FRANCISCI transferretur ad locum, vbi pretiosus sacrorum ossium eius nunc thesaurus est conditus, affuit & tunc dictus Frater translationis gaudijs, vt glorificati iam Patris corpori honorem debitum exhiberet. Et appropinquans tumbæ, in qua ossa sacra fuerant collocata, præ deuotione spiritus sacrum tumulum complexatus, subitò miro modo ad loca debita partibus reuocatis, sanum se sensit, succinctorium deposuit, & ex tunc ab omni dolore præterito liber fuit. Ab infirmitate quoque consimili frater Bartholus de Eugubio; frater Angelus de Tuderto, Nicolaus Sacerdos de Stichano, Ioannes de Fora, vir quidam de Pisis, & alius de Castro Cisterne, Petrus quoque de Sicilia, & homo quidam de Castro Spelli, iuxta Assisium, & quàmplures alij per Dei misericordiam, & Beati FRANCISCI merita extiterunt mirabiliter liberati. In Maritima mulier quædam mentis alienationem per quinquennium passa, visu, & auditu priuata est. Indumenta dilaniabat dentibus, ignis, & aquæ periculum non timebat, & caduci morbi ad summum incurrerat horribilem passionem. Nocte verò quadam cùm disponeret sibi diuina misericordia misereri, salutaris fulgore lucis superillustrata diuinitus vidit Beatum FRANCISCVM super solium sedere sublime, ante quem prostrata, sanitatem suppliciter exposcebat. Illo verò nondùm fauente precibus, firmauit mulier votum, promittens pro Dei amore, ac Sancti petentibus, donec haberet eleemosynam non negare. Illicò Sanctus pactum recognouit, quòd olim cum Domino fecerat simile, & signans eam Crucis signaculo, integram sibi restituit sanitatem. A consimili passione puellam quandam de Nursia, & filium cuiusdam nobilis viri, & alios quosdam relatione veridica compertum est, Sanctum Dei FRANCISCVM misericorditer liberasse. Petrus de Fulgineo ad visitandum limina Beati Michaelis quodam tempore pergens, dum minus reuerenter peregrinationem peregit, fontis cuiusdam aquam degustans à dæmonibus est inuasus, & exinde per tres annos obsessus, discerpebatur in corpore, pessima loquens, & horrenda prætendens, habens aliquando lucida interualla: Beati virtutem, quam efficacem audierat ad effugandas aereas potestates, humiliter requisiuit. Et ad sepulchrum pij Patris accedens, mox vt illud contigit manu, à dæmonibus eum crudeliter discerpentibus mirificè liberatus fuit. Simili etiam modo mulieri cuidam de Narnio habenti dæmonium, misericordia FRANCISCI subuenit, & alijs pluribus, quorum vexationum angustias, & curationum modos longum esset per singula enarrare. Vir quidam, nomine Bonus, homo de ciuitate Fani paralyticus, & leprosus, ad ecclesiam Sancti FRANCISCI à parentibus deportatus, vtriusque morbi plenam consequutus est sanitatem; sed & alius iuuenis quidam Acto nomine, de Sancto Seuerino, totus leprosus, voto emisso, & ad sepulchrum Sancti delatus, meritis ipsius à lepra mundatus est. Habuit quidem Sanctus supra huiusmodi morbo curando præcellentem virtutem, pro eo, quòd humilitatis, & pietatis amore leprosorum obsequijs se humiliter deputarat. Nobilis quædam mulier Rogata nomine, in Episcopatu Sorano per viginti tres annos fluxu fuit sanguinis fatigata, sed & à quàmpluribus medicis quàmplurima mala perpessa. Præ nimietate quidem languoris, sæpius videbatur mulier expirare. Sed si quando fluxus huiusmodi stringebatur, tumescebat corpore toto. Audiens autem quendam puerum Romano sermone canentem miracula, quæ Deus per Beatum FRANCISCVM fuerat operatus, nimio dolore commota, tota prorupit in lachrymas, sicque intra se fide accensa, dicere cœpit. O Beate Pater FRANCISCE, qui tantis coruscas miraculis, si me digneris ab hac ægritudine liberare, magna tibi accrescet gloria, quoniam adhuc tantum miraculum non fecisti. Quid plura? His dictis, sensit se Beati FRANCISCI meritis liberatam. Filium quoque ipsius Marcum nomine, qui brachium habebat contractum, Sanctus FRANCISCVS, voto ad ipsum emisso, sanauit. Fœminam etiam quandam de Sicilia, per septennium fluxu sanguinis fatigatam Beatus Christi signifer saluam fecit. In vrbe Romana Praxedis quædam nomine religiositate famosa, quæ à tenella ætate, propter æterni sponsi amorem arcto se carcere per quadraginta iam ferè annos abdiderat, apud Beatum FRANCISCVM gratiam promeruit specialem. Nam cùm die quadam pro rebus opportunis solarium suæ cellulæ conscendisset, & impulsione phantastica corruens cùm fractum haberet pedem cum crure, & humerum à positione debita sequestratum, apparuit ei

Sanantur herniosi aliquot.

Mulier, dũ vouet, mox sanatur.

Mira uis contacti sepulchri.

Præcellens uirtus S. Fracisci in lepra curanda.

Mira celeritas curationis.

paruit ei benignissimus Pater vestimentis gloriæ candidatus, & dulcibus affatibus alloqui cœpit eandem: Surge (inquit) filia benedicta, surge ne timeas. Et apprehensa manu ipsius eleuans eam disparuit. Ipsa verò per cellulam suam huc atque illuc se conuertens, putabat se visum videre, vsquequò ad clamorem ipsius apportato iam lumine, perfectè se sentiens per Seruum Dei FRANCISCVM esse sanatam, cuncta, quæ acciderant, per ordinem enarrauit.

Preclarum miraculum.

DE NON OBSERVANTIBVS FESTVM, & non honorantibus Sanctum.

En affixa manu mirè falx ipsa resedit
Francisci hoc festum non celebrante diem.

IN Pictauię partibus, in villa, quæ Symo dicitur, Sacerdos quidam Reginaldus nomine, Beato FRANC. deuotus, festum ipsius parochianis suis indixerat solenniter celebrandum. Vnus autem de populo ignorans Sancti virtutem, sui paruipendit Sacerdotis mandatum. Egressus autem foras in agrum, vt ligna succideret, cùm se præparasset ad opus, vocem audiuit huiusmodi ter dicentem: Festum est, operari non licet. Verùm cùm nec imperio sacerdotis, nec supernæ vocis oraculo seruilis temeritas frænaretur, addidit diuina virtus ad gloriam Sancti sui sine mora miraculum, & flagellum; mox enim vt furcam vna manu iam tenens, altera cum ferreo instrumento leuauit ad opus, sic diuina virtute vtraque manus vtrique instrumento cohæsit, vt ad neutrius dimissionem digitos aliquatenus relaxare valeret, Ex quo stupefactus nimis, & quid ageret nesciens, ad ecclesiam, multis vndique ad videndum prodigium concurrentibus, properauit. Vbi mente compunctus ante altare, quodam ex assistentibus sacerdote monente, (plures quippè ad festum vocati conuenerant sacerdotes) Beato FR. se humiliter deuouit, tria, sicut ter vocem audierat, vota vouens, quòd scilicet festum ipsius coleret, quòd ad illam; in qua tunc erat, ecclesiam in festo veniret, & quòd Sancti corpus personaliter visitaret. Mirum certè relatu. Vno emisso voto, vnus digitus factus est liber, ad secundi emissionem solutus est alius, sed tertio facto voto, laxatus est tertius, & postmodùm tota manus, necnon & altera subsequenter, populo, qui iam multus aduenerat, Sancti clementiam deuotissimè implorante, Sic homo pristinæ redditus libertati per seipsum instrumenta deposuit, cunctis laudantibus Deum,

Punitur à Deo violans temerè ferias S. Francisci.

Hoc quoque contigit in Græcio, & in vrbe Perusij. Nā Gedeon præbēdarius, & mulier Cisternę monitis viri Sancti non acquiescentes, à diabolo fuerūt asportati.

Nota de tribus votis insignę miraculum,

Deum, virtutemq; Sancti mirificam, qui tam mirabiliter percutere poterat, & sanare. Ipsa verò instrumenta vsque hodie coram altari ad honorem Beati FR. fabricato, ibidem in memoriam Sancti dependent. Plura quoque illic, & in locis vicinis patrata miracula, & Sanctum in cœlis ostendunt eximium, & festum ipsius in terris venerabiliter excolendum. In ciuitate quoque Cenomanensi, dum in solennitate Sancti FR. mulier quædam manus ad colum extenderet, & digitis appræhenderet fusum, obrigescentibus manibus, cęperunt digiti magnis ardoribus cruciari. Igitur pœna docente, Sancti recognoscens virtutem, corde compuncta, cucurrit ad fratres. Cumq; pro salute ipsius deuoti filij Sancti Patris clementiam precarentur, incolumis effecta est statim, nec aliquid læsionis remansit in manibus, nisi ad Sancti memoriam solum vestigium combusturæ. Simili etiam modo in Campania maiori mulier quædam, & in villa Oleti mulier altera, & in Castro Pilei tertia, dum Beati Patris festum celebrare contemnerent, præuaricantes, primùm mirabiliter sunt punitæ, sed postmodùm pœnitentes, per Sancti FR. merita mirabilius liberatæ. Miles quidam in prouincia Masię, Beati FR. operibus, & miraculorum signis impudentissimè detrahebat, inferebat multa opprobria peregrinis ad ipsius memoriam venientibus, & contra fratres publica garriebat insania. Cùm autem semel Sancti Dei gloriam impugnaret, addidit super peccata sua blasphemiam detestandam. Si verum est (inquit) quòd FRANCISCVS iste sit Sanctus, gladio hodie cadat corpus meum. Si verò Sanctus non est, euadam incolumis. Non distulit ira Dei condignum inferre supplicium, cùm iam facta fuisset oratio in peccatum: Mora enim modica interiecta, dum blasphemus nepoti suo inferret iniuriam, accepit ille gladium, & patrui visceribus cruentauit. Eodem die mortuus est sceleratus, inferni mancipium, & filius tenebrarum, vt cæteri discerent miranda FRANCISCI opera non blasphematorijs verbis impetere, sed deuotis laudibus honorare. Iudex quidam nomine Alexander, dum à Beati FR. deuotione, quos poterat, venenata lingua retraheret, diuino iudicio lingua priuatus, per sex annos obmutuit. Qui cùm in eo, quo peccauerat, torqueretur, alta pœnitudine reuocatus, dolebat se contra Sancti miracula oblatrasse. Itaque non perstitit misericordis indignatio Sancti, sed pœnitentem, ac se humiliter inuocantem, restituta loquela, recepit ad gratiam. Ex tunc linguam blasphemam consecrauit laudibus Sancti, deuotionem simul, & disciplinam recipiens per flagellum.

Vltio cęlestis in fęminas temerarias.

Ecce hominis blasphemi iustam vltionem. Nam obmutescit obtrectator S. Francisci.

DE QVI-

DE QVIBVSDAM ALIIS MIRACVLIS diuersorum generum.

Francisci ad tactum miseri putredine femur
Fuste sacro languens redditur incolume.

IN Castro Galiani Valuensis Diœcesis, mulier erat quędam nomine Maria, quæ Christo IESV, & Beato FR. famulatu deuoto subiecta, vno dierum æstiuo tempore exijt, vt manibus conquireret proprijs necessarium victum, cùm igitur feruente nimium æstu, fitis deficere cœpisset ardoribus, omni priuata beneficio poculi, pro eo quòd in monte arido sola esset, quasi exanimis humi prostrata, patronum suum Sanctum FR. inuocabat pio mentis affectu. Dum autem perseueraret mulier in affectuosa, & humili prece, labore, siti, & æstu fatigata quàmplurimùm, paululùm obdormiuit. Et ecce Sanctus FR. adueniens, & eam vocans ex nomine. Surge (inquit) & bibe aquam, quæ diuino munere tibi, ac pluribus exhibetur. Ad huius vocis auditum surrexit mulier à somno, non modicùm confortata, & accipiens filicem, quę iuxta se erat, radicitus euulsit à terra, effodiensq; ligno paruulo circunquaque, viuentem reperit aquam, quæ cùm primò videretur paruula stilla, subitò diuina virtute creuit in fontem. Bibit itaque mulier, & satiata oculos lauit, quos cùm longa prius haberet ægritudine obumbratos, noua ex tunc sensit luce perfusos. Festinauit ad domum mulier, tam stupendum miraculum ad gloriam Sancti FR. denuncians vniuersis. Concurrerunt vndique multi ad miraculi famam, experientia magistra discentes mirabilem illius aquæ virtutem, dum ad ipsius contactum, confessione præmissa, à varijs morborum cladibus plurimi liberabantur. Perseuerat vsque hodie fons ibi perspicuus, & in honore Beati FR. ibidem oratorium est constructum. In Hispania apud Sanctum Facundum, viri cuiusdam Cerasum arefactam, ad virorem frondium, florum, & fructuum

Nota insigne miraculum.

Item vim fontis, & sacramentalis confessionis.

ctuum contra spem mirabiliter reuocauit. Incolas quoque terræ apud Vilessos à vermium peste corrodentium vineas circunquaque, miraculoso suffragio liberauit. Sacerdotis cuiusdam iuxta Palentiam horreum quoddam, quod vermibus frumentarijs repleri quolibet anno solitum erat, sibi fideliter commendatum penitus expurgauit. Terram quoque Domini cuiusdam de Petra mala, in regno Apuliæ, sibi suppliciter commendatam ab odiosa peste bruchorum penitus seruauit indemnem, cùm tamen in circuitu omnia essent prædicta pestilentia deuorata. Vir quidam Martinus nomine, cùm longè à castro suo boues minasset ad pascua, crus vnius bouis casu quodam sic fuit desperatè confractum, vt nihil esset sibi de remedio aliquo cogitandum. Dum autem pro decoriatione foret solicitus, & instrumentum, quo id faceret, non haberet, domum reuersus Beato FR. bouis curam reliquit, ipsumq; fideli Sancti custodiæ fiducialiter commendauit, ne ante suum reditum deuoraretur à lupis. Summo itaque mane ad bouem in sylua relictum cum excoriatore reuersus pascentem ipsum ita inuenit incolumem, quòd nequaquam crus fractum ab altero discernebat. Gratias egit bono pastori, qui diligentem de boue suo curam habuit, & medelam donauit. Succurrere nouit humilis Sanctus omnibus inuocantibus ipsum, nec quantuncunque paruas necessitates hominum dedignatur, nam viro cuidam de Amitrino iumentum restituit furto sublatum. Mulieri cuidam de Interduco catinum nouum in multas partes casu diuisum, integrè reparauit. Viro etiam cuidam de monte Vlini in Marchia consolidauit vomerem in frusta confractum. In Sabinensi Diœcesi vetula quædam octogenaria erat, cuius filia moriens lactentem infantulum dereliquit. Cùm igitur anus paupercula plena esset inopiâ, & vacua lacte, nullaq; esset mulier, quæ sitienti paruulo lactis stillicidium, iuxta quod exigebat necessitas, erogaret, quò se verteret, vetula penitus ignorabat. Debilitato verò infantulo, nocte quadam omni humano destituta subsidio, ad Beati Patris FR. auxilium implorandum lachrymarum imbre perfusa, tota se mente conuertit. Affuit statim innocentis amator ætatis, Ego (inquiens) sum FRANCISCVS, ò mulier, quem cum tantis lachrymis inuocasti. Pone (ait) mammas tuas in ore pueruli, quoniam abundanter cibi lac Dominus dabit. Impleuit anus Sancti mandatum, & statim octogenariæ mammæ lactis copiam effuderunt. Innotuit omnibus mirabile Sancti donum, multis tam viris, quàm mulieribus accelerantibus ad videndum. Et quia quod testabantur oculi, lingua impugnare non poterat, excitabantur omnes ad laudandum Deum in Sancti sui virtute mirabili, & amabili pietate. Apud Spoletum vir, & vxor vnicum habentes filium, quotidie velut hæreditarium opprobrium deplorabant. Brachijs siquidem collo connexis, iunctisq; genibus pectori, & pedibus natibus alligatis, non hominis proles, sed monstrum quoddam potius videbatur. Vehementiori mulier ex hoc afflicta dolore, crebris gemitibus clamabat ad Christum, Sancti FR. auxilium inuocando, vt infelici sibi, & in tali opprobrio constitutæ, succurrere dignaretur. Nocte igitur quadam, cùm propter huiusmodi tristitiam tristis eam somnus arriperet, apparuit ei Sanctus FR. pijs eam affatibus mulcens, insuper & suadens, quòd ad locum propinquum suo nomini dedicatum deferret puerum, vt ex aqua putei loci illius in nomine Domini superfusus, plenam reciperet sospitatem. Negligente autem illa Sancti adimplere mandatum, secundò replicauit id ipsum. Tertiò quoque apparens mulierem cum puero vsque ad ianuam dicti loci præambulo ducatu perduxit. Superuenientes autem nobiles quædam matronæ deuotionis causa ad prædictum locum, eis à muliere præfata diligenter exposita visione, vnà cum ipsa puerum fratribus præsentarunt, & haurientes aquam de puteo, earum nobilior proprijs manibus lauit infantem. Statim puer omnibus membris ad sua loca productis, sanus apparuit, & magnitudo miraculi omnibus admirationem induxit. In castro Choræ Ostiensis Diœcesis, vir quidam sic crus ex toto perdiderat, vt nullo modo progredi, vel mouere se posset. Positus itaque in angustia vehementi, & auxilio desperatus humano, cœpit nocte quadam, ac si præsentem cerneret Beatum FR. talem coram eo assumere materiam querulandi. Adiuua me Sancte FRANCISCE, recolens meum seruitium, & deuotionem tibi impensam. Nam in asino meo te portaui, sanctos pedes tuos, & sanctas manus tuas osculatus fui, semper tibi deuotus, semper beneuolus extiti, & ecce morior doloris huius durissimo cruciatu. His pulsatus querelis, statim affuit beneficiorum memor, deuotioni gratus, & vigilanti viro cum vno fratre apparuit. Ad vocationem eius se venisse dixit, & tulisse remedia sanitatis. Tetigit locum doloris cum baculo paruulo, qui figuram Thau in se habebat, & fracto mox apostemate, perfectam tribuit sanitatem, & quod mirabilius est, sacrum signum

Multa miracula.

Egregium miraculum de boue curato.

Alia insignia miracula.

Vide illustre miraculum in octogenaria.

Inuocatus S. Franciscus ter apparet mulieri.

Egregium miraculum.

Cum artus tabidis manarent ulceribus sanantur ad inuocationem sancti uiri.

Vide, non ignorât sancti res nostras, quod blaterât hæretici.

signum Thau impressum super locum sanati vlceris ad miraculi memoriam dereliquit. Hoc signo Sanctus FR. suas consignabat litteras, quoties charitatis causa scriptum aliquod dirigebat. Sed ecce dum per diuersa miracula gloriosi Patris FR. mens narrationis varietate distracta decurrit, promerente ipso Crucis glorioso signifero, in signum salutis Thau non sine diuina directione peruenit, vt ex hoc possimus aduertere, quòd sicut Crux militanti post Christum fuit sublimitas meriti ad salutem, sic & triumphanti cum Christo, facta est firmitas testimonij ad honorem. Hoc quippe Crucis mysterium magnum, & mirum, in quo charismata gratiarum, & merita virtutum, & thesauri sapientiæ, & scientiæ tam alta profunditate velantur, vt à mundi sapientibus, & prudentibus sint occulta, tam plenè fuit Christi paruulo reuelatum, vt omnis vita ipsius non nisi Crucis vestigia sequeretur, non nisi Crucis dulcedinem saperet, non nisi Crucis gloriam prædicaret. Verè nanque in suæ conuersionis principio dicere cum Apostolo potuit, Mihi autem absit gloriari, nisi in Cruce Domini nostri I E S V Christi: Non minus etiam verè in conuersationis progressu addere valuit, QVICVNQVE HANC REGVLAM fuerint secuti, pax super illos, & misericordia: Verissimè autem in conuersatione potuit subinferre: Stigmata Domini I E S V in corpore meo porto. Sed & illud nos quotidie desideramus ab ipso audire: Gratia Domini nostri I E S V Christi cum spiritu vestro fratres. Amen.

Galat. 6.

S. Frãcisci uita omnis Cruci Christi dedicata.

Gal. 6.

Ibid.

GLORIARE igitur iam securè in Crucis gloria, Christi signifer gloriose, quoniam à Cruce incipiens, secundum Crucis regulam processisti, & tādem in Cruce proficiens, per Crucis testimonium, quantæ gloriæ sis in Cœlo, cunctis fidelibus innotescit. Securè iam te sequantur, qui exeunt ex Aegypto, quia per baculum Crucis Christi mari diuiso, deserta transibunt, in repromissam viuentium terram, Iordane mortalitatis transmisso, per ipsius Crucis mirandam potentiam ingressuri. Quò nos introducat verus populi ductor, & saluator IESVS Christus crucifixus, per merita Serui sui FRANCISCI, Ad laudem & gloriam vnius Dei, & trini, qui viuit, & regnat in secula seculorum. Amen.

BREVIS ANNOTATIO
DE B. FRANCISCI VITA, EIVSQ. IMAGINIS VERITATE,
quæ animum ipsius facillè coarguunt.

HACTENVS D. Bonauentura auctor summæ fidei, & eruditionis, de B. FR. vita. Vt autem sequentia cum primis annectamus, hoc volumus attestari, Ne scilicet id quenquam commoueat, quòd pleraque referantur, quæ primo obtutu videri possint ob sui excellentiam minus credibilia, cùm & alia quædam memorentur, quæ narrari non possent. Quis enim verbis consequi possit labores, dolores, & sudores, quos B. FR. pro Christo perpessus est, tum publicè, tum priuatim, & in occulto nemine vidente? Altissimus sanè Deus videtur, non tantùm in eo voluisse eiusmodi facta producere & efferre, quæ iudicium approbaret humanum, sed quibus etiam intellectus ipse obstupesceret. Quòd autem talis fuerit inclyti huius confessoris vita, & morum institutio, facilè etiam ex eius vultu, qui est index & imago animi, possumus coniecturam facere, quem suprà ex Margarito Aretino illius temporis pictore insigni retulimus. Quodq; fuit comprobatum ex chronicis R. D. Thomæ Archidiaconi cathedralis Ecclesiæ Spalatensis, qui confitetur vidisse Beatum FR. Bononiæ ann. 1217. vel 1220. in festo Assumptionis B. Virginis. Verùm nostra fragilitas aliorum vires sua imbecillitate metiens, quod peragere nequit, putat ab alijs nequaquam id agi potuisse. Propter quod in nos rectè dici potest illud,

Noctua phœbeum visu non sustinet orbem,
Hoc etiam Iouis armigero putat esse negatum:
Sic genus hoc exangue suis quod viribus impar
Autumat, Herculeos excedere iudicat ausus.

AVCTOR IN SVMMAM CAVSAM TOTVS intendens, diuinoq; fretus auxilio, & vires ad susceptum laborem suscitans ita canit.

Iam iam cuncta fauent: opusq; Patres
Pandens Seraphici Ordinis micantes
Iampridem expetitur, Patresq; summo
Inter purpureos, sacrosq;, SYSTO
Debetur meritò, unde qui profectus
Incrementa tulit sui decôris.
His quidni auspicijs bonis & altis
Audendum? Duce tam pio & verendo
Ecquis non adeundus arduarum
Rerum sit labor? illius potentem
Ad nutum iuuat hoc onus subire,
Qui inter Seraphicum Ordinem refulget
Suffultus triplici caput corona,
Et qui Seraphicum Ordinem tuetur,
Atque auget meritis, suaq; laude.
Ergo ô Spiritus alme, qui indigentes
Fecundas animos bonis supernis,
Inspira mihi ritè te precanti
Mentem, quae aequa sit huius imperatae
Molis ponderi: ades meo labori
De caelo: ordiar ista te annuente.

DE VITA, ET MORIBVS SOCIORVM
B. P. FRANCISCI,
TVM BEATORVM OMNIVM
Seraphicæ Religionis,

QVIQVE FLORVERVNT, ET QVOTQVOT NOSTRA AETAS HABET, per alphabeticum ordinem ſerie certa diſtributa.

EXPOSITIS QVOQVE EORVM NOMINIBVS, cognominibus, patrijs, rebusq; præclarè geſtis,

Cum expreſſis ad viuum quorundam imaginibus.

Auctore F. Petro Rodulphio Toſsinianenſi
Conuentuali Franciſcano,
in Magna Domo Venetiarum Prælectore.

M D L X X X V I.

Ad sacros Franciscani Ordinis Propagatores, vt vim præstent gratiamq; operi.

CVRA, FRANCISCI Socios beatos
Dicere, Heroasq; alios sequentes
Est mea, vnde altum decus, vnde robur
Accipit Ordo.
Vos meam mentem rapite ô beata
Numina ad sedes superas, vel imis
His adeste oris mihi, quos sacerdos
Vester honoro.
Explicem vt vestros decoremq; honores,
Et probem humano generi instituta,
Atque sit dictis vigor, & fauentum
Gratia libro.
Quem legant seruentq; homines, amansq;
SYXTVS in primis probet ipse vestræ
Sanctitatis, relligionis, atque
Vester alumnus.

PRAEFATIO
IN VITAS SOCIORVM B. FRANCISCI, necnon Beatorum omnium Seraphici Ordinis.

CLEMENTISSIMVS Deus, qui pro sua incredibili bonitate, ac immensa beneficentia cuncta creauit, creataq; ineffabili prouidentia moderatur, & sapientissimè regit, præcipuos quosdam viros delegit præ cæteris, qui probatissimis suis moribus, vitaq; integritate, sanctissimum redderent cunctis illius nomen, & per vniuersum orbem propagarent, dum suomet clarissimo exemplo quàm optimè humano generi consulendo, ad suauissimos amplexus Dei allicerent & prouocarent. Horum insignem sanctitatem, rerumq; gestarum excellentiam & copiam, cùm mecum ipse repeto & considero, tanta me tenet cum admiratione delectatio, vt eorum præclara facta tanquam semper recentia mihi videantur, & omni admiratione digna. Quam ob causam adductus haud longiùs sustinere potui, viros cœlo datos ad propagandam, augendam, & illustrandam D. FRANCISCI familiam in terris obscurè latêre, & quasi obmutescere. Sine historia enim, quæ est veluti magistra vitæ, & rerum præteritarum, omniumq; secretorum commemoratio, quasi pueriliquadam ignoratione videmur flagitiosè senescere. Quam ob rem sæpe mecum demiratus sum, quòd in scribenda eorum vita res tanta quodammodo contempta sit, & eousque progressa, vt viris eruditis indigna penè studio suo, atque opera visa sit. Ex quo factum est, vt superiorum temporum negligentia, quædam sint nobis obscura, quædam incerta, quædam verò venerunt quidem ad manus meas, sed adeò priscis literarum characteribus, vt mihi ab integro discenda foret lectio, & in noscendis elementis fuerit quodammodo repuerascendum. Porrò hæc me causa, vel potius indignitas mouit, vt libenter aliquot iam annis studium meum, & operam, (quæcunque tamen ea sit) contulerim ad scribendum Sociorum B. FRANC. vitas, & instituta, tum reliquorum Beatorum omnium Seraphici Ordinis res actas, eximiam sanctitatem, & sacrosancta studia. Quos toto terrarum orbe illustres, suo quoque catalogo inscriptos Catholica celebrat Ecclesia. Arduam sanè rem sum aggressus, & perdifficilem mihi prouinciam suscepi: quia metiendum suum cuique ingenium, & vires pensiculandæ: Nam si tentaueris ferre pondus, quod capiti immittere nequeas, cogêris mox nutare, poplitem flectere, & ab incœpto turpiter desistere. Quis enim mare magnum cyatho metiri queat? Vnde Ethnicus ille scriptores prudenter carmine suo præmonuit inquiens:

Causa pia scribendi.

Historia vitæ magistra.

Sumite materiam vestris qui scribitis æquam
Viribus, & versate diu, quid ferre recusent,
Quid valeant humeri.

Horatius in arte poetica.

Primùm itaque narrabo, qua potero breuitate, vitam, & exempla memoranda Sociorum inclyti Patriarchæ FRANC. non quidem elaborato stylo, satius vtiliusq; fore existimans ornare meam historiam pijs Sanctorum monimentis, & laboribus, & sic pulcherrimis eorum exemplis excitare cæteros ad virtutes amplexandas, ad rectumq; viuendi modum

Auctoris propositum.

dum instituendum, quàm sermonis illecebris eblandiri, verborumque lenocinio detinere. Quia sicut debilis est ille stomachus, qui non nisi delicatum admittit cibum; ita & mens imbecilla, quæ potius verborum apparatu, quàm sententiarum vbertate pascitur; præsertim vbi de rectâ morum institutione, & de honeste beateq; vita ducenda tractatur. Deinde verò dabo operam (licet non satis pro tantæ rei dignitate) diligenter conscribere, non oratione quidem materiæ pari, sed vt ingenij mei vires ferent, eorum Sanctorum egregia facta, qui tanti Ordinis initia decorarunt, suóq; ipsorum exemplo docuerunt, qua ratione, & quibus studijs, vera & diuina gloria parari possit, ad quam intendere quisque atque anniti debet. Id quod si facere recusarem, possem (& quidem meritò) aut ingratitudinis erga nostrum benignissimum Ordinem, aut etiam inuidentiæ contemptúsq; erga sublimes ipsius Ordinis viros, ab aliquibus fortè sugillari. Quin cecidit etiam percommodè, ac felici quodam auspicio, vt eodem tempore nostrum hoc opus è Franciscano Ordine prodeat, & in lucem edatur, ad hanc nostram familiam exornandam & celebrandam; quo tempore pariter ab eodem Ordine ad Apostolicæ Sedis gubernacula est assumptus, vno omnium applausu, SYXTVS V. Pont. Max. Ex quo bono euentu mihi quoque existimaui esse ad eius operis editionem festinandum, cui iam apparuerint tam semper desiderata, tam opportuna, tam fausta auspicia. Vnde etiam cùm videant homines præsentes eum summum Pont. cogitationem suam omnem, curam, & studium locare, & figere, in conseruanda Christianæ Reipub. tranquillitate, & securitate, tum in animarum cultu & salute procuranda; ijdem veluti per exemplum viuum poterunt, arguendo præterita per similitudinem præsentium, intelligere eiusdem nostri Ordinis sacros illos viros, de quibus mihi scribendum est, semper ad publicam vtilitatem, & ad salutem communem maximè propensos, & intentos fuisse. Quam rem ego hanc meam historiam legentibus æquè cupio sermone ostendere. Itaque inter enarrandum adducam quoque in res ipsas, quos potero, auctores, ne cui videar quicquam de mea sententia protulisse, quod vel ratione, vel auctoritate non possit comprobari. Nihil enim alienius ab ingenio moribúsq; meis, quàm instar Aesopicæ corniculæ alienis me venditare plumis. Fugiam quoque nouitates quantum fieri possit; scio enim quòd omnibus in rebus, tum præcipuè in studijs semper officit nouitas, quia veritas nuda & simplex gratior & luculentior est, quàm ornamentis extrinsecus fucata. Duo autem solùm videntur occurrere, in quibus mihi meo quodam iure indultum velim, deprecórq; lectorem, si quis acrioris ingenij illis offendi videatur, ne repentino suo iudicio aduersatus morosè mecum, & seuerè agat. Vnum est, quòd res & actiones ipsas, quæ alioquin solent nudè & simpliciter narrari, nos sententijs nostris ijs, quæ sunt illis maximè consentaneæ visæ, voluimus quasi vestire, & rationibus suis exornare. Alterum est, quòd in hac materia, cùm penitus sacra sit & religiosa, placuit tamen citare poetarum versus, & multis in locis proprios etiam sparsim collocare. Quorum illud grauissimis aliquibus viris probatum, et factum videmus, atq; eo scribendi modo vsum quoque D. Bonauenturam in Vita D. FRANCISCI explicanda: hoc autem non eò quidem adhibuimus, ut uoluptatem Lectoris aucuparemur, potius ut, siquod ei obreperet, tædium leniretur, sed præcipuè quòd libentius, & facilius memoriæ mandantur quæ carmine, quàm quæ soluta oratione sunt comprehensa. Interim pie Lector vale, & alacriter ista legas, tuisque precibus apud Deum nitere, ut sicut Sanctis suis ad sequendum se opitulatus est, ita intercessione B. FRAN. ad ipsos imitandos adsit nobis, ut demum ex huius operis lectione ad rectiorem morum uitæque compositionem (quod uel maximè optamus) proficere possimus. Amen.

Similitudo ab animæ ui concupiscibili ad intellectiuam.

Huius operis editio auspicatu SYXTI V. Pont.

Nouitas noxia. l. 11. ff. de const. princ.

Duplex obiectio.

Dilutio obiectionum.

Valer. Max. Ethnicorum exponens exempla quibusdam uis dictis dilatat. Cic. monet L. Luceium per literas, vt res suas copiosius narret.

QVOD

QVOD B. FRANCISCVS EXEMPLO CHRISTI quosdam elegit, à quouis numero, ex omni copia discipulos, vt hac potissimùm via alliceret homines ad suaues Dei amplexus.

QVEMADMODVM CHRISTVS redemptor noster quosdam discipulos elegit ad prædicandum, miris virtutum dotibus illustrans, potestatemq; faciens amplissimam, vt oculis hominum stupenda miracula perquirerent, quibus veritatis ab eis prædicatæ clarissimum testimonium eluceret. ij enim tanquam terræ promissionis ardentissimi fuerunt speculatores: quos Dominus informauit doctrina & vita sua, vt cęteris quoque fidem attestarentur: si enim vni, vel alteri creditur, eò magis vbi tanta hominum copia intercedit. Non omnibus tamen reuelauit arcana & mysteria, quæ non intelligentibus & rudibus potius ad errorem fuissent, quàm ad bonam frugem. Ad hunc sanè modum B. Pater FRANCISCVS sic diuini amoris incendio æstuabat, vt omnium voluntates suaui quodam nectare, quòd olim immortalium Deorum dicebatur potus, ad se alliceret, & retineret. Vnde plurimi mira religione & sanctitate viri quadam suauitate illecti, dimissis prædijs, & amplis opibus neglectis, ad ipsum consectandum confluxerunt. Porrò arcta via ingressi, sanctis exercitijs tempus omne transegerunt, nihilq; cum huius vitæ vanitatibus & voluptatibus commercij habere voluerunt. Hinc faustis initijs, felicibusq; omnino incrementis, Sacer Ordo incœpit, & auctus est. Inter quos duodecim discipulos primùm selegit, veluti totius sacratissimi Ordinis fundamenta. Sicut CHRISTVS præter duodecim septuaginta duos elegit, vt totidem gentibus linguarum Euangelium prædicarent. Legimus quoque quòd filij Israel venerunt in Helim, vbi erant duodecim fontes aquarum, & septuaginta palmæ. Ita quoque B. FRAN. suos elegit, qui singularibus diuinorum munerum prærogatiuis claruerunt; Quidam eorum raptus est ad tertium Cœlum, vt B. Aegidius; Quidam tactus ab Angelo calculo ignito, sicut Isaias, qui de mysterijs CHRISTI IESV tot ac tam magnifica & aperta testimonia protulit, vt Euangelistæ magis, quàm Prophetæ partes implere videatur: quod & de Philippo Longo legitur: Quidam domesticè loquebatur cum Deo, vt alter Moyses, sic frater Syluester: Quidam peruolabat vt aquila ad diuinæ sapientiæ arcana, vt alter Ioannes, sic F. Bernardus de Quintaualle. Quos B. Pater non tam sanctæ prædicationis pabulo, quàm optimis Regulæ institutionibus adeò piè sanctèque imbuere studuit, vt nihil omnino eis ad summam perfectionem defuerit, eosq; dimisit ad propagandam, augendamque Christi Ecclesiam, quam proprio sanguine decorauit.

Matth. 4.

Num. 13.

Exod. 15.

Prærogatiuæ sociorum B. FR. Auctor Confor. par. 2. fruc. 8.

Isa. 6.

Exod. 19.

DE

DE B. BERNARDO DE QVINTAVALLE
primogenito, fideliq; ſocio B. P. FRANCISCI.

Franciſcũ hoſpitio excepit Bernardus, & huius
Se ſocium inſpecta relligione facit.

DE CONVERSIONE B. BERNARDI DE QVINTAVALLE.

CVM adhuc B. FRANCISCVS inter homines labentis huius vitæ conuerſaretur, omnibus erat tam deſpectus & contemptibilis, vt inſanus ferè & mente alienatus vbique videretur. Dominus Bernardus (cognomento) Quintaualle, vir inter ciues Aſſiſiates egregius, & moribus conſpicuus, quiq; publicè conſulebat, neque abſurda erant eius conſilia, vel inania: multa quoque lenitate & manſuetudine erat ornatus. is perpendens in B. FRANCISCO morum grauitatem, & vitæ ſanctitatem, atque præſtantiam; idque per dies plurimos cùm anxius perquiſiuiſſet, ſtatim (Deo diſponente) decreuit, ſuis omnibus contemptis, FRANC. pauperem ſequi, licèt locuples eſſet, nulliusq; rei humanæ egenus, vt cuius conſilio, & ſingulari patrocinio omnes vterentur: de quo leguntur illa carmina.

Inter primores fama notiſsimus vrbe
Ciuis erat tota, ſimul & ditiſsimus agri,
Conſilio grauis, & lingua dictiſq; diſertus;
Audierat vulgi plauſus, voceſq; ſonantes.

Audita itaque fama B. FRANCISCI vbique diffuſa & peruulgata, volens de ipſo periculum facere, aſtu quodam (vt fieri ſolet) inuitauit eum, vt ſecum illa nocte cœnaret, & domi

& domi suæ quiesceret. Annuit B. Pater Spiritu Dei plenus: tunc Bernardus totus lætus in eodem cubiculo, vbi ipse manebat, lectum sterni seruo Dei FRAN. curauit. Ardebat lampas accensa in cubiculo; B. FR. mox vt intrauit cameram, vt absconderet diuinam gratiam, quam habebat, proiecit se in lectum perinde ac si esset somno prægrauatus. Bernardus furtiuas vigilias præripiebat solus, & quasi quibusdam sanctis insidijs cubandi modum, & surgendi, diligenter attendebat. At B. FRANC. totus ignitus indicibilibus lachrymis, ad primam auroram somno excitus, facie & manibus in Cœlum protensis, hæc verba frequenter repetebat: DEVS MEVS, ET OMNIA. in eaq; oratione perseuerauit B. FR. vsque ad auroram. Cuius aspectu vehementer excitatus Bernardus, sibi iratus, accusans propriam ignauiam, damnata priori vita, viuere cum illo deinceps decreuit: totusq; feruore pietatis accensus, prouolutus ad pedes B. FR. exinde impensè rogauit, vt se in numerum suorum reciperet, eumque interrogauit; Dic quæso Francisce, Si Dominus temporalis multa seruo suo concederet ad vsum, is verò non indigeret, quid illi faciendum esset? respondit, Domino, vnde hæc proueniunt, sunt reddenda. ergo, inquit Bernardus, temporalia, quæ mihi concessit Dominus, illi reddam? Cui FRANC. Arduum sanè id est, quod percunctaris Bernarde, explorandum est consilium à Deo; eamus ad ecclesiam, audiamus missam, & oratione præmissa, à Domino quid futurum, sit indicabitur. Placuit consilium sancti viri Bernardo, cœpitque secum dicere.

B. Bernardi furtiuæ excubiæ ad explorandam sancti tatem B.FR.

Dictum in precibus familiare B. FRANCISCO.

Ardua res est homini mundana relinquere, quibus mirificè oblectatur.

Da precor haud dubiis, da nunc cognoscere signis,
Quæ me fata premant.

B. FRANCISCO & Bernardo euntibus ad audiendam missam, (vt mox dicemus) fit obuius Petrus Cataneus cathedralis ecclesiæ Assisij canonicus, qui postea audita missa, visoq; miraculo de trina libri apertione, eodem die, quo Bernardus Quintaualle sancti viri vestigijs inhæsit, ipse quoque Cataneus se dedidit, die XVI. Aprilis anno 1209. Hinc (vt quibusdam placet) Sacer Ordo Initium cepit & augmentum. Inde ad solitaria loca se receperunt, vacantes orationi, humilitati, & paupertati, quæ sunt Religionis fundamenta certa.

QVO CONSILIO B. BERNARDVS *spontè abdidit se in Religionem S. FR.*

B. FRANCISCVS admirans diuinæ maiestatis excellentiam, quæ labenti mundo consulere videbatur, spiritu prophetico illustratus præuidebat magnalia, quæ Deus facturus erat per ipsum & Ordinem suum, quem à se instituendum decreuerat: ideò cum lachrymis frequenter inuocabat Deum, sine quo nil potest humana fragilitas. Cùm itaque Bernardus Quintaualle, vir per omnia illustris, præcipuo amore diligeret B. FRAN. quem sibi imitandum duxerat, sua disposuit pauperibus erogare, & vitam Apostolicam cum B. FR. instituere. Quo audito B. FRAN. non mediocri gaudio perfusus ait. Bernarde ardua res est propria relinquere, quæ tenerius amamus, quia qui diues est, putat se nullius egere, imò nec Dei opem requirit; credit enim latenter Deum quendam se esse. Nec enim immeritò sensu quodam altiori Paulus dixit, Auaritiam esse idolorum seruitutem, vt scias ex diametro pugnare cum Deo vero. Quare & iuuenis ille audito Domino præcipiente, vt sua venderet, & daret pauperibus, abiit tristis. quia nulla tristitia maior, quàm à Deo recedere; inde tristitiarum agmina irruunt. Cùm ergo difficile sit propria relinquere, requiramus (ait) consilium à Deo. Quibus dictis cum Bernardo & Petro Cataneo ingressus est ædem S. Nicolai, prope forum ciuitatis Assisij, vt missam audirent, vt paulò antè diximus, qua peracta muniuit se B. FR. signo crucis, & ante altare flexis genibus, accepit missale, ter aperuit, vtpote qui erat verus Trinitatis amator. In prima libri apertione occurrit illud consilium Domini: SI vis perfectus esse, vade, vende quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cœlo: & veni sequere me. Vbi iubemur propria vendere, & proprijs manibus distribuere, vt intelligamus quàm voluntariè, quàm expeditè, quàm meditatò viam perfectionis ingredi debeamus, & quàm tutum bonumq; sit Deo inhærere. In secunda verò libri apertione illud occurrit, non casu

Virus diuitiarum.

Eph.5.

Matth.19.

Legenda trium sociorum.

Diuina vocatio Bernardi.

Matth.19.

Psal.17.

Luc.9. aliquo, aut humano euentu, sed diuino consilio. NIHIL tuleritis in via, neque virgam, neque peram, neque panem, neque pecuniam, neque duas tunicas habeatis. Vbi non prohibet Dominus studiosam prouidentiam, sed curiosam solicitudinem temporalium, quam qui quærunt, sequuntur viam Balaam, qui mercedem iniquitatis amauit. (Num. 22, 1.Pet.2,) Atque demum tertiò B. FRANCISCVS codicem Euangelij aperiens incidit in illud; QVI vult venire post me abneget semetipsum, tollat crucem suam, & sequatur me. (Luc.9.) Quo verbo insinuat appetitum sensitiuum cohibendum ei, qui vult Christum sequi. Tunc B. FR. explorato diuino consilio gauisus est valde, & gratias egit Domino, & Bernardo ait, En Bernarde consilium Domini. qui perspecta Domini voluntate, haud cunctanter omnia sua vendidit, & pauperibus elargitus est, meruitque nudus nudum sequens esse primogenitus B. FR. à quo omnem eius viuendi rationem assecutus fuit, in qua in dies proficiens, virtutem sibi talem peperit, vt in Dei ecclesia vberrimos fructus attulerit.

DE INGRESSV EIVS AD ORDINEM.

SVSCEPIT autem Bernardus olim B. FRAN. socius in terris, nunc in Cœlo gloriæ consors & cohæres, sanctæ conuersionis togam anno secundo à conuersione B. FR. hoc est anno 1209. die 16. Aprilis. (Quo tempore B. Bernardus suscepit habitū S. FR.) Quem suum primogenitum B. Parens appellabat, & miris eum laudibus extollebat, dicebatque eum esse Ordinis fundatorem, vtpote qui sua pauperibus distribuerat, & regulam fundauit in paupertate: sicut & Christus fundauit Ecclesiam suam, non super terram, aut terrena, sed super firmam petram. Verè ergo primogenitum suum appellabat, tam primitate suscepti Ordinis, quàm gratia perfectionis. Fuit enim vir alti cordis & consilij, qui perspicuè, abiecto omni inanis gloriæ fuco, atque oblectamento, arduas quæstiones exponebat, & problemata, profundoque sensu scripturas sacras interpretabatur, ex quo tam clerici, quàm laici ad eum doctrinæ institutionisq; caussa confluebant. In obiurgandis vitijs nullus fuit eo acrior, eaq; seueritate vsus est, vt neque fratri Heliæ parceret Generali: Cùm enim vidisset eum non rectè ambulantem ad puritatem regulę (nam more Principum equis cursorijs & gradarijs vtebatur, & ciborum delectum nimia curiositate exquirebat) reprehendit, vt aperiret venenatas cordis cogitationes, & hoc remedio tam incurabili morbo mederetur. (Simile. nam uitia ut uenena serpūt.) Quemadmodum qui venenum hausit, si statim ex stomacho illud reijciat, antequàm serpere intimius incipiat, mortem euadit. sed non propterea resipuit F. Helias malo agitatus spiritu, neque ausus est quicquam obloqui contra Bernardum ob reuerentiam eius sanctitatis, & singularem vitæ integritatem; vnde etiam ob eam caussam B. FRANC. charus fuit.

DE PERFECTIONE VITAE EIVS.

MAGNVM profectò indicium Christianæ perfectionis est, cùm anima calescit, sicut ignis, die ac nocte: ita vt feruenti spiritu desiderijs & concupiscentijs omnibus dominetur, dum vitia carnis vel reprimit, vel abscindit; ita vt sibi mundana omnia reputentur velut stercora. (Isaac de Syria ser.24.) Sic enim dicebat Apostolus, Omnia detrimentum feci, & arbitror ut stercora, vt Christum lucrifacerem: (Phil.3.) est autem Christum lucrifacere illi per fidem coniungi, & per eius iustitiam absolui, ac iustificari. Porrò vir perfectus mundana spernit, & ambidexter dici potest, vt ille Aoth, qui vtraque manu utebatur tanquam dextera. (Iudic.3.) Sic perfectus homo, prospera dexteraque reputat sinistra, & ut stercora, & ea, quæ aduersa sunt, bono rectoque usu confert ad dexteram, & fiunt ei arma iustitiæ. Verùm perfectio duplex assignatur à magistris, altera in via quæ viatrix dicitur, altera in patria, quæ dicitur patriæ: & neutra habetur absque vera humilitate, quæ ortum habet à timore, à quo oritur compunctio salutaris: (Perfectio duplex, & eius ortus.) ab hac verò ruditas & contemptus omnium mundanorum, vnde marcescunt vniuersa vitia, & virtutes succrescunt. (Cassianus lib. 4. coll.cap.43.) Cùm ergo B. Bernardus Quintaualle suscepit exterius sanctæ conuersationis tunicam, interius indutus virtutum habitu, statim se totum dedidit contemplationi, & lachrymis spiritualis lætitię. ijs se muniuit armis ad destruendas machinas tentationum, vt frangeret cornu tumidæ elationis humanę, paulatimque, & per assuetudinem virtute & perfectione accedente, omnem teme-

tariam fiduciam redegit in cinerem, & sequens Ducem suum FRANCISCVM, quem imitandum sibi proposuerat, direxit pedes suos in viam pacis.

DE EXCELLENTIA VIRTVTVM, quibus B. Bernardus fuit insignitus.

SICVT terra frugifera viuentibus alimoniam præbet, non sua sponte, sed si vomere & ruralibus rastris inuersa & culta fuerit, suas fructuum dotes proferet, quòd si inculta manet, nullas fruges affert, sed tribulos, & sentes: sic bona anima si bonis studijs exerceatur, saluberrimos producit vberrimosque fructus. Inter virtutes autem obedientia insignis habetur, quam qui habet non contradicit, non dissentit, non differit, cùm ea sit propriæ voluntatis mortificatio. Verus enim obediens, (vt D. Augustinus ait) vacuus est sensu suo, & recipit alienum, sicut cæra quæ facilè suscipit omnem peregrinam impressionem. Hac virtute præstitit egregiè B. Bernardus Quintaualle. Nam cùm inter initia exorientis religionis, cùm adhuc nulla essent capta loca, decreuit B. FRANC. inuisere limina S. Iacobi Compostellani, & assumpsit sibi in socios Bernardum vnà cum alijs quibusdam; vix iter aggressis, obuium B. FRAN. habuit quendam infirmum extrema ægritudine fatigatum, quem B. FRANC. pio intuitu contemplans, misericordia motus, curandum dedit B. Bernardo, qui eum libenter excepit, & diligenter curauit. Verùm cùm B. FRAN. vnà cum alijs peruenisset Compostellam, fuit ei à Domino reuelatum, quòd eius Ordo futurus esset maximus in Ecclesia, & per vniuersum Orbem dilatandus. Vnde hoc felici nuncio gaudio perfusus, redijt in Italiam; ei autem aduentanti occurrit Bernardus cum infirmo sanitati restituto, quod B. FRANCISCO non mediocrem attulit voluptatem. De singulari verò obedientia eius illud insigne narratur, Semel in quadam sylua orans totus fuit in oratione absorptus, ita sensibus erat abalienatus, vt dormire potius videretur. Vnde ter à B. FRANCISCO vocatus nihil respondit, veluti molestam eius interpellationem ægreferens. Sed B. FRANCISCVS re mox ea perspecta, voluit suæ morositatis importunitatisque commissum luere, Itaque se humi prosternens illi iussit, vt altero pede sibi os obtunderet, altero guttur premeret, simul ei sanctæ obedientiæ monitu animum addens. Ille timidè quidem ac verecundè, sed vt obedientiæ præceptum impleret, eius dictis acquiescens fecit, quod auctoritas magistri cogebat, & quod minimè se decere suspicabatur. Felix obedientia, quæ mandatum non procrastinat, (vt Beatus Augustinus ait) sed parat aures auditui, linguam voci, manus operi, pedes itineri, & sic se totam in se colligit, vt mandato pareat operantis. hanc studuit Beatus Bernardus semper habere. Fuit quoque paupertatis amator præcipuus. Nam si aliquem vidisset vili veste tectum, seipsum arguens dicebat: Hic patientius paupertatem tolerat, quàm tu Bernarde: Si quem vidisset pretiosis indutum, tam humiliter de seipso sentiens dicebat, Forsan is defert cilicium ad nudas carnes. Et in hac suauium admonitionum copia inueniebat, vnde se ad paupertatem magis confortaret, sibique magis placeret: illud enim à suo magistro frequenter audiuerat, quòd quantò quis pauperior est, eò liberalior esse potest, si hanc habeat voluntatem: Nam illi voluntas pro facto reputatur, respectu omnium, quibus compatitur.

Simile.

Obedientia non seruili metu, sed charitatis affectu seruanda.

S. August.

Reuelatio facta B. FRAN. de eius Ordine.

B. August.

D. Bonau. in suis illuminationib.

D. Bern. de Euág. æterno ser. 4.

DE ADMIRANDA CONTEMPLATIONIS quiete, qua mens eius à terrenis absoluta interdum ascendebat, interdum verò rapiebatur.

HVC nobis præcipuus debet esse conatus, & studium: hæc immobilis destinatio cordis iugiter affectanda est, & tenenda, vt diuinis rebus ac Deo mens semper inhæreat; Quicquid ab hac diuersum discrepansque est, quamuis magnum, infirmum tamen, ac certè noxium iudicandum est. Porrò hoc fuit studium B. Bernardi, qui Dei amore repletus ferebatur ad diuina fixo oculorum intuitu:

M eratq;

eratque ita contemplationi deditus, vt dormire videretur, & totus corpore quasi in aëre suspendi & subleuari. Quod etiam in somnijs præuidit B. Leo D. FRANCISCI socius in loco S. Mariæ de Angelis, cùm esset morbo graui oppressus. qui vt alter Helisæus spiritu Dei plenus, occulta cordis cogitata cognouit: nec mirum, quia animus contemplantis (ait D. Gregorius) videre valet, quod loqui non valet: est enim contemplatio internæ lucis clarissima dies. Fuit B. Bernardus tantæ contemplationis, vt per annos quindecim sine præiudicio actuum obedientiæ, semper mente & facie erecta Cœlum suspiceret: à cuius oculis velut duabus lucidissimis stellis miri splendoris radij promicantes cernebantur, vt eorum aciem nulla vnquam temerarij iudicij hebetaret cæcitas, aut lippitudo: tam mundos habebat oculos, vt quicquid videret in creaturis, totum regereret in creatorem. Vnde in assidua contemplatione pausare videbatur anima eius. De quo B. Aegidius eius consocius dicere solebat per iocum, quòd erat semihomo, quia stabat in Cella inclusus, & pascebatur pane hirundinis; est enim hirundo auis notissima, quæ in tectis nidificat, & transuolando depascitur. Sic iste pascebatur diuina consolatione, & extasi. Vnde ob eam gratiam S. FRANCISCVS frequenter de Deo cum eo loquebatur, cubiculum eius sic diligebat, vt non nisi necessitate impellente, vel suadente vtilitate ab eo discederet. In contemplatione verò trahebat iugiter ab intimo corde suspiria; ideoque apparebat anima eius tota ignea, cum spiritu intus ferueret charitate succenso, & verus contemplator anticipans arram Paradysi summa agilitate, quæ est glorificati corporis dos, quodammodo perfrui videbatur, quod modò in futura gloria perfectè & perenniter possidet. Ad hanc gloriam non peruenitur nisi post sui ipsius victoriam. Sicut Moyses, qui primò à turbis segregatus montem conscendit, ieiunioq; purgatus audiuit Dei voces internè, diuinique vidit coruscationes fulgoris: demumque superlucentissimam ingressus est caliginem; vbi cæcutit oculus. Tantæ fuit contemplationis Bernardus, vt per dies triginta discurreret solus per montium cacumina, sic captus extasi, vt externa non curaret. Dum semel cantaretur missa extra se positus ab hora prima ad nonam fuit raptus cunctis admirantibus. Ad hunc cœlestium ciborum thesaurum tam nobilemque contemplationis penum F. Bernardus fuit à Deo admissus, tanquam vnus de commensalibus regni cœlestis.

Greg. lib. 5. Moral.

Contemplatio internæ lucis clarissima dies.

Hirundinis natura.

Seraph. Firm. in Problem.

Exod. 3.

DE INSIGNI CONSTANTIA ANIMI B. Bernardi, quæ cuncta aduersa expugnabat, & de mira eius patientia.

APPROBATA Regula ab Innocentio III. Pontifice Maximo, misit B. FRANCISCVS F. Bernardum Bononiam, quem vilibus indutum, rudi nempè & sordida tunica despectum hominem conspicientes pueri, cœperunt eum contumelijs iniurijsque lacessere. At ille nulla fractus iniuria omnia patienter sustinebat pro Christi gloria, & cum magna lætitia cuncta suscipiebat aduersa: & vt cunctis esset illusionis exemplar, se medio exposuit foro, quem pueri saxis impetebant & luto. At ille certò sciens, quòd non est vir fortis, cui non constat crescitque animus in ipsa rerum difficultate, temporumq; asperitate, omnia summa animi firmitate sufferebat. Aderat ibi fortè vir quidam nobilis, qui rem maturius prudentiusque perpendens percunctatus est Fratrem Bernardum ad quid venisset: mox Bernardus protulit Regulam Euangelicam, quam gerebat in pectoris sinu, & opere adimplebat: quam cùm vir ille perlegisset, admirans statum altissimæ paupertatis vehementer obstupuit, & multis coram adstantibus ait: HOMO ISTE EST SERVVS ALTISSIMI. obtulitque ei locum, vbi posset commodius vacare diuinis: tantumque creuit Sancti viri fama; vt quisquis eum tangere posset, se beatum prædicaret. Hoc ipsum proinde fecit in eo constantia, quæ est soror patientiæ, amica pacis, sanctitatis propugnaculum. Neque potest aliquis opus aliquod vel aggredi, vel perficere, nisi fortem induat patientiam, statuens penitus malle mori, quam operi cedere. Quemadmodum qui velit in virentibus ac humidis lignis ignem succendere, prius oportet multam ferat vim fumi, quàm possit clarescentem videre flammam. At Bernardus cognoscens se esse in magna existimatione

Constantia quid.

Apta similitudo.

matione apud omnes, timens ambitionis ventum, quæ cæcos reddit homines, eripitque libertatem, pro qua magnanimis viris omnis debet esse contentio; timensque ne talis obseruantia, tantusque honor eius quietem, & tranquillitatem perturbaret, ad Beatum FRANCISCVM confugit, & quæ gesta erant narrauit; quomodo ille iudex nobilis susceperat eum domi hospitio, locum tectumque pro pauperculis fratribus dederat, pro quibus etiam aduocatum agebat. Accidit autem per id tempus, quòd B. FRANCISCVS cùm peruenisset Bononiam, contemplans admirabilem ædificij structuram, durè arguit F. Bernardum, nec voluit hospitari apud fratres suos, ne videretur tantam sublimitatem contra Regulæ suæ instituta comprobare, atque suum iudicium ad aliorum sententiam aggregare; quare satius ei visum est declinare ad hospitium B. Dominici, quem mirificè diligebat, & cum quo fuit arctissima necessitudine coniunctus.

Ambitionis lethale virus.

Dura B. FRAN. increpatio.

DE SINGVLARI BENEDICTIONE à Beato FRANCISCO moriente collata Bernardo.

CVM adhuc S. FRANC. peregrinaretur in humana consuetudine, venerabatur præcipuo affectu F. Bernardum suum primogenitum. Quare in suo obitu vocauit ad se tanquam filium suum primogenitum, & paterna benedictione eum consolatus est. Accessit ad dexteram eius F. Helias accepturus à Patre benedictionem, quem multoties decepit callidissimus Serpens, qui veteranæ malitiæ veneno imbutus nobis varijs artibus, & machinis tendit insidias. Verùm & si B. FRANCISCVS cæcutiret præ lachrymarum assuetudine, plenus tamen prophetico spiritu, cùm imposuisset manus super caput Heliæ, dixit: Hoc non est caput primogeniti, & cancellatis manibus, vt alter Iacob Patriarcha dexteram ponens super caput Fratris Bernardi benedixit his verbis: BENEDICAT te Pater Domini nostri IESV CHRISTI in omni benedictione spirituali, in cœlestibus, in CHRISTO: Sicut primus electus es in Ordine isto ad exhibendum exemplum Euangelicum ad imitandum CHRISTVM in Euangelica paupertate, cui non solùm tua liberaliter obtulisti, sed temetipsum in odorem suauitatis. Benedictus ergo sis à Domino IESV CHRISTO, & à me pauperculo seruo eius benedictionibus sempiternis, ingrediens & egrediens, vigilans & dormiens, viuens & moriens. Qui benedixerit tibi benedictionibus repleatur, & qui maledixerit tibi, non erit immunis. Esto Dominus fratrum tuorum, & tuo imperio cuncti subiaceant. Hanc benedictionem in suo obitu reliquit B. FRANCISCVS Fratri Bernardo, quæ asseruatur Assisij manu B. FRANC. scripta inter reliquias Sanctorum.

Gen. 27.

DE FELICI TRANSITV B. BERNARDI, & de dulcibus verbis, quibus cæteros ardentius commonebat, vt dicta factis comprobarent.

CVM B. Bernardus in grauem morbum incidisset, vt de sola sepultura ageretur, fratres, qui eum magnopere obseruabant, & pio venerabantur affectu, precibus apud eum contendebant, vt aliquid memoria dignum relinqueret; & quem præsentem diligebant, absentis quoque memoria animum à molestijs parumper abducerent. Ille verò qui corporis infirmitatem animi virtute & constantia superabat, dixit: Fratres mei animum meum distractum recolligam; & quæ sentio dicam vobis hoc flagitantibus. licèt proprium hominis sit, vt læsus doleat, & lacessitus impetu efferatur (habet enim quendam aculeum contumelia, quem pati prudentes & boni viri difficillimè possunt) me tamen nullius offensa vnquam perturbatum fuisse, neque post offensam alicui mortalium succensuisse scitote. In nulla re sentiebat se oblæsum, quia iniuria affectus tacebat, tanquam à potentioribus victus, sciebat enim multò gloriosius esse, iniuriam tacendo fugere, quàm respondendo superare.

M 2 Ideò

Ideò cœpit lachrymis ardentius cohortari eos ad Regulæ obseruantiam iuxta formam præscriptam à B. Patre FRANCISCO. Ad quem cùm accessisset B. Aegidius, vrgente exitus hora, ijs verbis allocutus fuit: FRATER BERNARDE SVRSVM CORDA: cui statim respondit: Habemus ad Dominum. Mox eius facies pellucida effecta est, non sine adstantium admiratione. Ita dilectus Deo & hominibus relicto corporis subsidio, lætus accumulato sibi merito ad æterna domicilia commigrauit. Conditus est B. Bernardus Assisij in Aede D. FRANC. non longè à tumulo Sancti Patris, vt qui in vita dilexerunt se, in morte etiam non sint separati: & is qui in terris olim laboris fuit socius, nunc diuino consilio miraculis clarus, in cœlis gloriæ consors æuo perpetuo fruitur.

Ex amicis optimus ille est, atq; firmissimus habetur, qui in calamitatib. præsens adest, & indigentibus auxiliũ affert.

DE

DE B. PETRO CATANEO ASSISIATE *secundo socio S. FR.*

Francisci tunicam sumpsisti Petre Catane,
Bernardo ad tantum te rapiente bonum.

B. PETRVS Cataneus Assisias vir miranda pietate, & insigni obedientia præfulgens, Deum animo spectans, ei seruire disposuit. Primò enim canonicus maioris Ecclesiæ Assisij, deinde Spiritusancto afflatus suscepit habitum S. FRANC. ipsomet die, quo Bernardus de Quintaualle decreuit rebus terrenis despectis B. FRANC. sequi, & toto pectore sacris eius vestigijs inhærere. Cuius singulari exemplo commotus Petrus fugiens à conspectu hominum mundum perfectè renunciauit, & sua ex animo pauperibus erogauit. Porrò fuit F. Petrus vir summæ probitatis, vnde salutari odio insectabatur vitia omnia, & scelera; illud non ignorans quod quidam Sanctus dicere consueuerat: NON MAGIS DECERE DAEMONEM VISIBILEM STARE IN MONASTERIO, QVA'M INVISIBILEM. quia non minus carnalibus affectiouibus internum præpeditur exercitium, quàm oculus lippiens à puluere. Recordabatur se vltrò mortuum mundo, vt Christo securè viueret: & hac nimirum via inordinatos abrumpebat affectus, veluti procellosi turbines vento flante validissimo. eaque de causa inducebatur anima eius ad mundi contemptum. planè desertum esse se, atque abiectum intelligens, omnia pro Christo contemnebat. Quare laboribus, vigilijs, ieiunijsq; attritus, mirabili quodam feruore animi, in omni perfectione, & vitæ sanctitate vsque ad extremum diem incessit. Quod eius exitus postea confirmauit.

Quo tempore B. Petrus Cataneus suscepit habitum S. FRAN.

Singulare dictum B. Petri.

QVO CONSILIO F. PETRVS VICARIVS B. FRAN. Guardianum custodemq; concessit.

QVONIAM hæc vita præsens plures habet aculeos & pericula, quàm gaudia & securitatem, in qua diuersa mortalium studia tam sedulò & vehementer occupantur, ideò B. FRANC. à consortio huius mundi se prorsus abstinere proposuit. Si enim quispiam examinando iudicare velit, in hac vita plus laboris, quàm quietis; plus mœroris, quàm gaudij; plus luctus, quàm solatij; plus difficultatis, quàm lenitatis; plus periculi, quàm securitatis reperiet. Quòd si minimam laborum difficultatem, & afflictionum partem pro immortali Deo pertulerimus, rectè beati essemus. Cùm ergo B. FRAN. perspexisset cuncta casibus, erumnis, laboribusq; innumeris subijci, atque agitari, petijt à F. Petro, quem Vicarium suum constituerat, vnum de consocijs suis in Guardianum, cui firmiter obedire promisit, illud certò sciens, quòd QVANTO quis diligentius obsequitur, tantò maiorem gratiam obtinebit; & quæ habemus bona, ob nullam aliam causam adipiscimur, quàm ob præstitam obedientiam, exemplo Christi, qui parentum obsequio subdi voluit. Et ne puerorum more blanditijs, aut metu subiectum fuisse putes, non fuit infirmitatis, sed pietatis, & liberi gratuitiq; obsequij ista subiectio. Annuit ergo F. Petrus B. FRANC. vt haberet sibi socium in guardianum, cui obediret. Fuitque nobis exemplo, vt quicquid præpositi nostri nobis iniunxerint, prius id ipsum exequi, quàm causas inquirere, curemus. Nam absurdum præposterumq; videtur, vt cuius officium est obedire, is de seniorum mente sententiaq; iudicet. Semel F. Petrus interrogauit B. FRANC. an liceret aliquid retinere eorum, qui religionem intrabant. respondit, suum consilium fore, VT locus S. MARIAE esset cæteris paupertatis norma, & singulare religionis exemplar: imò malle altare B. Virginis necessitatis tempore denudari, quàm perperam contra paupertatis votum quicquam committi, vel contra Euangelij obseruantiam aliquid attentari. Fuit F. Petrus B. FRAN. peregrinationis comes ad Honorium III. Pont. Max. pro confirmatione Regulæ vnà cum F. Bernardo Quintaualle, F. Rufino Assisiate, & Massæo Marignani, qui proprijs auribus (vt retulit) audiuit Christum concedentem amplam indulgentiam pro Ecclesia S. Mariæ de Angelis.

In seueris & tetricis rebus vita nô vita est, sed calamitas.

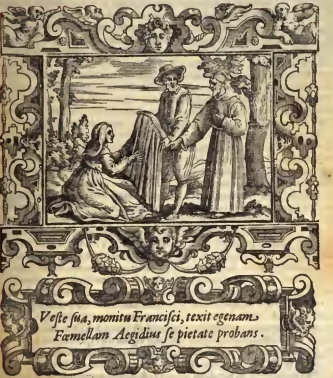
Vltronea subiectio quanti sit apud Deum.

Perpende quanti semper B. FRAN. fecerit paupertatē, quę nulli malum est, nisi repugnanti.

DE FELICI EIVS TRANSITV.

CVM cœpisset F. Petrus graui morbo laborare, sciens omnia hac lege creata, vt morte deleantur, sumptis Ecclesiæ sacramentis feliciter in Domino obdormiuit. cœpitq; statim post obitum (Domino operante) miraculis coruscare. Conditus est in æde S. Mariæ de Angelis vnà cum quatuor alijs beatis, quorum nomina sunt mihi incomperta. Cuius ad sepulchrum multi ægri delati curati sunt. Per hunc enim Dominus plurima signa ostendit, quibus fama B. Petri longè lateq; peruagata est, per merita IESV Christi, cui est honor in secula. Amen.

DE B. AEGIDIO ASSISIATE socio D. FRANCISCI.

Veste sua, monitu Francisci, texit egenam
Fœmellam Aegidius se pietate probans.

DE INGRESSV EIVS AD ORDINEM.

B. AEGIDIVS Assisias tertius D. FRANC. socius longè aberat ab vrbe Assisij, quando F. Bernardus Quintaualle, & F. Petrus Cataneus rebus suis pauperibus erogatis se FRANCISCO addiderunt. Quo audito adiuit S. FRAN. in quadam crepidine montis orantem, rogauitque, vt se in aliorum numerum reciperet. B. FRAN. explorata animi firmitate & constantia Aegidij secum duxit Assisium, in itinere obuiam habuerunt pauperculam, cui cùm B. FRAN. nihil haberet, quod præstaret, dixit Aegidio, da illi palliolum tuum. quod hilariter nullaque tectus simulatione effecit Aegidius, vt expeditior esset ad sequendum Christum nudum, seruumq; eius FRAN. Quare in die S. Georgij suscepit sanctæ conuersationis tunicam. Fuit Aegidius vir idiota, sed altæ contemplationis, & in oratione assiduus, in qua visus est multoties à terra subleuari; amabat solitudinem, in qua gemitibus, suspirijs, & deprecationibus implorabat diuinam misericordiam; sicque contemplationi deditus, humanis & diuinis ministerijs occupabatur. Vel enim ipse prædicabat, vel proprijs laborabat manibus, ne, Apostolum imitatus, aliquem grauaret: qui pari consilio, spe, & periculo perrexit cum B. FRAN. in Prouinciam Marchiæ Anconitanæ, ibique salutaribus consilijs, & optimis institutis, excipiebant animas, ad Christi IESV amorem inducentes.

S. Bonauentura.

1. Thess. 4.

DE

DE PRAESTANTIA VIRTVTVM B. AEGIDII.

SALVTIFERA sanctorum virorum exempla pios ad audiendũ animos ad transitoriæ voluptatis contemptum, & desiderium incitant æternorum. sicut magnifica & celeberrima opera B. Aegidij ad hoc nos monent, quia vita, & gesta eius probis fulcta operibus, & doctrina fructuosa signis comprobata, illustrant animos, dirigunt gressus, & corda nostra demulcent. Quicquid enim in sanctis eminet, diuina potentia operatur: Aegidius itaque memoria dignus, verus FRAN. imitator, quem cum nominare contingeret, præ nimia dulcedine sibi labia circunlambebat, in sanctarum scripturarum lectione & meditatione tam assiduus fuit & frequens, vt sola Paradysi voce audita penè in extasim eleuaretur: veluti arida ligna quæ facilè ignem concipiunt. Fuit mitis in omnes, vt alter Aegidius Abbas ad ostia Rhodani solitarius, cuius nomen ipse gerebat: de quo narratur, quòd cùm cerua, quæ ei lac præbebat, à venatoribus agitata ad eum naturali instinctu confugisset, pro ea defendenda vulnus accepit, libentissimeq; ijs, à quibus vulneratus fuit, omnem offensam dimisit, & pari simplicitate pro cerua solicitus orauit. Ad hunc sanè modum Aegidius fuit, qui manens apud Eremum de Fabrione in planitie Perusiæ, syluam intrauit, & vocato ad se quodam fratre, appenso collo proprio fune, quo præcinctus erat, negotium dedit illi Ducem suum FRANCISCVM imitatus, vt vitam & mores suos omni verborum petulantia incesseret, malens anxius de se illa dici, quàm suas laudes ab vllo prædicari: præcepitq; ei, vt sic denudatum traheret ad locum fratrum, quò cùm ipse peruenisset, alta voce clamare cœpit: Misereminі mei fratres charissimi, miseremini mei peccatoris. Nemo satis exprimere posset pro rei dignitate, quantum terrena omnia contemneret; qui vt alter Hilarion dicere consueuerat. SVPERVACANEVM fore mundicias in cilicio anxiùs quærere. & vt alter Hilarion latrones in se grassantes in solitudine intrepidus excepit. Rogatus ab ijs quis esset, quia vim non formidaret, quia nudus (inquit) sum. Cur (aiunt) non times vulnera & mortem? non talia, inquit, ab eo timentur, qui paratus est mori. Sic B. Aegidius paupertatem tanti faciebat, vt illud sæpe diceret: LABORES manuum tuarum manducabis: quia labores cum gaudio sumuntur propter spem, & modò sunt cibus: sed iucundior eorum fructus erit, quando sancti venient cum exultatione, portantes manipulos suos: ideo & sola tunica contentus fuit. Semel dedit caputium cuidam pauperi, sine quo viginti dies quasi mente & sensibus abalienatus perrexit; carnem suam assiduis vigilijs edomabat in seruitutem spiritus redigens, somno, cibo, & potu parcè vtens. Hæc proinde talia sunt, qualia nisi mentes assuetæ sciunt. Semel comedebat in die, & ab anno 1208. suæ conuersionis ad annum sui obitus 1262. hanc vitam austeram duxit.

Marul. lib. 4.

De profunda eius humilitate, cum pari grauitate cõiuncta.

Dictum B. Hilarionis.

Psal. 127.

DE RAPTV B. AEGIDII, ET de extasi, qua sæpe eleuabatur.

FVIT Aegidius vir altæ contemplationis totus intendens in Deum, id quod omnis eius vita facilè monstrat, & in ea tanta dulcedine afficiebatur, vt in raptu obliuisceretur alimenti. quod legitur & de alijs multis, & de B. Paulo, qui triduo illo suæ conuersionis raptus ad Empyreum cœlum non manducauit, neque bibit; non videbat, quia lumine supernaturali erat illustratus, nullam habuit humanam operationem; non manducauit, quia pane suauissimo satiebatur interius: non bibebat, quia fons aquæ viuæ illi prębebat potum. Vnde beatus fuit beatitudine horaria, quia intellectui D. Pauli fuit immissa intelligibilis species, qua clarè Deum intuebatur, cùm raptus sit mentis eleuatio ab eo quod est secundum naturam, ad id quod est supra naturam, virtute supernaturalis agentis, qua virtute mens nostra actu eminenti, motu sufficienti, & virtute efficienti eleuatur ad Deum, abstrahiturq; à cognitione sensibili, imaginaria, & phantasiabili. Id quod constat de B. Aegidio, qui sæpeuumero rapiebatur, & diuinarum rerum contemplatione quasi naturali quodam pabulo recreatus adeò extra se eleuabatur, vt nihil omnino sentiret ea, quæ extra se fiebant: idq; frequenter ei accidebat, quando diuina eucharistia reficiebatur.

Quid multis Sanctis acciderit in raptu.

Scotus 7. quolib. art. 7.

Raptus quid sit.

Vehemẽs raptus & extasis B. Aegidij.

Fatetur

Fatetur D. Bonauentura Generalis se proprijs oculis conspexisse eum raptu eleuatum. A quo cùm semel petijsset B. Aegidius: Pater, quid faciemus, vt saluemur? respondit D. Bonauentura: VNA VETVLA potest magis & feruentius diligere, quàm magister in Theologia. Quibus auditis B. Aegidius currens in hortum quasi stultus clamare cœpit: Vetula, paupercula, simplex, & idiota, diligas Dominum Deum tuum, & poteris esse maior quàm F. Bonauentura. Semel visus est à terra subleuari coram quinque ministris, qui ad eum venerant, vt tantum virum inuiserent. Spatio trium horarum raptus est coram D. Iacoba Romana de septemsolijs perillustri fœmina. Coram Gregorio IX. Pont. Max. semel fuit in tantam contemplationis altitudinem sublevatus, vt nec pulsus nec sensus appareret; perinde ac si anima à corpore esset separata. Nec mirum cuiquam videri debet, cùm & B. Augustinus, & B. Ambrosius dubitasse visi sint, An anima Pauli Apostoli in raptu fuerit separata à corpore, ipsomet attestante, An in corpore an extra corpus nescio. Vnde B. Rugerius de B. Aegidio dicebat: Facile fore menti eleuatæ rapi.

DE SPIRITV PROPHETICO B. AEGIDII.

PRAEFVLSIT quoque apprimè & maximo consilio, & prophetiæ spiritu, qui cognouit in spiritu S. Ludouicum Regem Franciæ, licèt antea nũquam vidisset. vnde mutuo amore & amplexu, corde potius quàm ore, alter alterum allocutus est. quæ res indicium fuit magnæ consolationis. Multa quoq; prædixit antequàm fierent, & occultissima quæque reuelauit. Illud insigne fertur, cùm ipse aduersa valetudine laboraret, dixit fratribus, qui secum aderant; Dicite Perusinis, quòd propter miracula & canonizationem meam, nunquam pulsabuntur campanæ, nec signum aliquod dabitur, nisi Ionæ Prophetæ. quod rei declarauit euentus. Nam post eius felicem transitum Perusini terram suffodientes inuenerunt lapidem marmoreum, in quo inscripta erat historia Ionæ Prophetæ, quo ipse conditus fuit, prout adhuc viuens prædixerat, vnde facilè intellexerunt in eo fuisse spiritum prophetiæ.

Spiritus prophetiæ B. Aegidij.

DE INSIGNI EIVS DOCTRINA.

MVLTA scripsit opuscula omni laude digna, de quibus ista circunferuntur: de consilijs animarum, de via salutis & perfectionis, de fide & dilectione, de contemptu mundi, & alia multa. Fuit præterea in congressu vir peramœnus, lepidus, & iocosus; cuius dicta erant elegantia, arguta, multoq; sale condita. Cuidam interroganti quomodo posset euadere vitium carnis, respondit: Qui vult transferre magna saxa vel trabes, studet hoc ingenio magis, quàm viribus efficere. Castitas autem (dicebat) est veluti Speculum, quod solo anhelitu inficitur & maculatur. Dixit Fratri Gratiano, Tantum Deo placeas, quantum te per gulam suspendas, quia homo suspensus inter cœlum & terram suspenditur. Dixit semel, Nobis semper laborandum exemplo illius, qui mutuatum sibi asinum nunquam finit otiari: per asinum intelligens corpus. Rursus dicebat, Si vnus tantum homo damnari deberet, & omnes saluari, totis viribus niterer ne essem ille solus. Fratri Iacobo de Massa habenti gratiam raptus, & ab eo sciscitanti, quid deberet facere pro custodienda diuina gratia; respondit, Nec addas, nec diminuas, fuge multitudinem quantum potes. idest quando mens est eleuata, nec aliquid per præsumptionem addendum, neque aliquid religionis diminuendum. Cùm duo Cardinales precibus apud eum contenderent, vt pro eis rogaret; statim respondit, Quæ mihi orandi necessitas pro vobis imminet, qui estis viri purpurati, & orbis cardines, ex quo habetis maiorem spem? At illi, quomodo? respondit, Vos cum tot diuitijs, tot honoribus, & prosperis huius mundi rebus, habetis sperare vobis certam salutem: ego autem tot calamitatibus oppressus timeo damnari. Quo audito illi timore perculsi abierunt. Cuidam conquerenti de prælato, quòd ab oratione abduceret, respondit: Adhuc frater ignoras vim orationis, quæ tanta est, vt non satis exprimi possit. sed si quis esset in colloquio Angelorum, vocatus à prælato obedire debet. dicebat enim: DVM Bos collum iugo submittit, implet horrea. Videns mirabilem structuram sacri Conuentus Assisij per curam F. Heliæ, arguens fratres nimis

Quędã B. Aegidij ἀποφθέγματα.

Castitas violata non obest, nisi animus cõsentiat.

Corpus nostrum est veluti asinus, quia sicut hoc animal subijcitur suo Domino: ita corpus nostrũ subijcitur spiritui.

nimis sibi blandientes dicebat: Nil vobis deest fratres charissimi præter vxores: nam non minus dispensare licet in paupertate, perinde ac in castitate. Nauis fracta est, & confractus factus est, fugiat qui fugere potest, & euadat, si potest. Multa dixit notatu digna ad morum institutionem, & ad vitam componendam: nam eleuatus ad tertium cœlum (vt alter Paulus) multa ibi percepit & hausit, quæ postea præter rerum vsum alijs patefecit: quæ ego ordine quodam subijciam, vt facilius menti imprimantur & hæreant.

DE CONSILIIS ANIMARVM.

CVIDAM interroganti quid posset facere Deo magis gratum, respondit B. Aegidius, Vna vni, idest vna sola anima vni soli Deo sine aliqua intermissione est committenda. F. Gratianus petijt semel ab eo quid facere deberet, quod esset gratum Deo, respondit: Nihil est quod magis placeat Deo, quàm quòd te per gulam suspendas: quia homo suspensus non est in Cœlo, & tamen est subleuatus à terra, & semper respicit inferius: ita debet facere homo inter spem timoremq; positus, de seipso humiliter sentiens debet Dei misericordiam expectare. Cuidam volenti intrare Religionem præcepit, vt interficeret parentes, hoc est vt eos penitus relinqueret, & Deo penitus inhæreret. Rursus cuidam interroganti an liceret intrare religionem, respondit: Si quis sciret thesaurum absconsum in agro, non interrogaret an sit bonum extrahere. Cuidam Iurisperito dixit: Credis quòd dona Dei sint magna? respondit, credo: tunc ait F. Aegidius, ostendam tibi quòd non credis, Quanti valent res tuæ? respondit Iurisperitus, mille libris. cui Aegidius, Si dares illas mille libras pro centum millibus, nonne magnum lucrum reportares? respondit ille, maximè: & tamen (ait Aegidius) non dares pro regno Cœlorum, ergo cœlestia nihilipendis. Tunc Iudex vlterius perquisiuit. Credis quòd quilibet tantum operetur, quantum credit? respondit Aegidius, Qui bene credit, bene operatur, vt faciunt sancti, cui sententiæ acquieuit Iudex. Cuidam glorianti in bonis operibus, & in malis mœrenti, respondit Aegidius: Moderatè dolendum esse de peccatis, quia maior est diuina misericordia, quàm peccatorum nostrorum copia. Si enim agri cultores vererentur malos influxus cœlestes, vel volucres cœli, nunquam sulcis terræ mandarent semina, cùm tamen semper maior pars fructuum remaneat penes cultorem: ita non est dimittendum bonum opus propter inanem gloriam, quia semper remanet maior pars penes operantem. Quidam interrogauit, An in seculo posset obtineri gratia? respondit, Potest. sed gratia in religione de facili crescit & conseruatur, quia homo in religione est sequestratus à seculo; vbi in religione sunt multi, qui à malo retrahunt, in seculo autem facilè deperit gratia. Cuidam poscenti vt pro se oraret, respondit, Ora tu pro teipso. At ille, Rogo te ora pro me, qui es Deo amicus, ego autem sum homo peccator. Tum inquit Aegidius: Dic mihi, si plateæ essent plenæ auro, nunquid mitteres aliquem nuncium ad capiendum aurum? respondit, non, sed ego ipse irem: sic est de Deo ait Aegidius, Totus mundus Deo plenus est, omnes possunt eum inuenire. Vade ergo tu, & alium ne mittas. Quidam dixit B. Aegidio: Volo ire Romam; respondit Aegidius, Scias velim eligere bonam monetam ab adulterina, & aurum à scoria, hoc est peccata à bonis.

DE FIDE.

OMNIA quæ possunt excogitari, narrari, videri, palpari nihil sunt respectu eorum, quæ nec excogitari, nec videri, nec palpari possunt. de Deo autem nihil potest dici quod ipse sit, cùm sit maior omnibus, quæ excogitari possunt: & quicquid de ipso dicitur, est veluti punctus respectu magnæ circunferentiæ. Illi, qui habent dona Dei, non cognoscunt; & qui non habent, non quærunt. Homo fingit Deum qualem vult, sed ipse est talis, qualis ipse est. Est enim Deus sphæra intellectualis, cuius centrum vbique est, & circunferentia nusquam. Dicebat quòd homo qui expectat aliquod bonum æternum, nullum malum pauet: & expectantem æternum malum, nullum bonum lætificat. Vnde peccator quandiu viuit, nunquàm debet desperare de diuina misericordia: quia nulla est arbor

Deus quid sit iuxta Platonicos.

eſt arbor ita ſpinoſa & nodoſa, quam non poſſit homo læuigare & complanare: nec eſt aliquis tam grauis peccator in mundo, quem non poſſit Dominus gratia & virtutibus adornare.

DE DILECTIONE.

DILECTIONEM maiorem alijs virtutibus. Beatus qui non ſatiatur illis rebus, quas ſemper debet deſiderare: ſed amor noſter nihil eſt reſpectu amoris Creatoris, quia omnis amicus fraudulenter incedit. Hæc eſt via ſalutis, vt ſis lætus de bono proximi, & doleas de malo tuo. QVI non vult alios honorare, non honorabitur, & qui non vult cognoſcere, non cognoſcetur, & qui non vult fatigari, non quieſcet. Quicquid fit abſque dilectione & amore, non placet Deo, & Sanctis. Si quis efficitur pauper ſuis, diuinis efficitur diues: ergo diuina debet homo eligere, & ſua contemnere. Multum debes eſſe fidelis in amore illius, qui te liberare vult ab omni malo, & qui tibi vult dare omne bonum.

DE HVMILITATE.

NEMO poteſt venire in cognitionem Dei niſi per humilitatem: Via eundi ſurſum eſt ire inferius; quæ in orbe acciderunt mala, ſemper ea faſtu & capitis eleuatione, vt patet in Lucifero, in Adam, in Phariſæo, & alijs. Bona verò quæ acciderunt, facta ſunt in flectendo caput, vt patet in B. Virgine, in publicano, latrone, & quampluribus alijs. Quidam frater petijt ab Aegidio, Quomodo poſſumus nos humiliare? reſpondit, Laua manus, & pone ibi os, vbi habes pedes. Magnus humilitatis gradus eſt, cognoſcere ſe ſemper eſſe contrarium bono. Beatus qui ſeipſum humiliat, & iudicat, quia non veniet ad aliud iudicium. Beatus qui fideliter ambulat ad obedientiam & iudicium alterius. Hoc fecerunt Apoſtoli, poſtquam Spiritu ſancto fuerunt repleti. QVI vult pacem & tranquillitatem habere, omnem hominem reputet ſuum ſuperiorem. Beatus qui non vult videri in ſuis verbis & moribus, niſi in illa compoſitione, in qua diuina gratia componit illum. Beatus qui ſcit conſeruare & abſcondere reuelationem Dei, quia Nihil occultum, quod non reuelet Dominus, quando placet ſibi. Humilitas neſcit loqui, & patientia non audet loqui. Humilitas videtur eſſe quaſi fulgur, quia ſicut fulgur facit percuſſiones terribiles, & poſtea nihil poteſt ex eo inueniri: ſic humilitas diſſipat omne malum: & eſt inimica vniuerſi peccati: humilitas facit inuenire gratiam coram Deo, & pacem cum hominibus. Si Rex velit mittere filiam ſuam in aliquem locum, non poneret eam ſuper equum indomitum & calcitroſum, ſed ſuper equum manſuetum, & ſuauiter ambulantem: ita Deus non ponit gratiam ſuam in ſuperbis, ſed in humilibus.

Humilitas, & patientia.

DE TIMORE.

TIMOR Domini ſanctus expellit omnem alium timorem, & cuſtodit illa bona, quæ nequeunt lingua exprimi. Qui non timet, oſtendit ſe non habere quod perdat. Timor regit & gubernat hominem, & facit inuenire gratiam Domini: quam ſi habet homo, timor Domini conſeruat eam, & ſi non habet, facit ad eam peruenire. Omnes creaturæ rationales, quæ ceciderunt, nunquam cecidiſſent, ſi hoc donum habuiſſent. Homo qui offendit in tantum Deum, quòd dignus eſt morte, cum qua ſecuritate poteſt adire eius præſentiam? Non eſt homini perfecta ſecuritas, dum eſt inter hoſtes ſuos. Inimicus noſter eſt caro noſtra, ipſa cum Dæmonibus ſemper eſt aduerſaria, & contraria animæ noſtræ. Abſque timore ſancto impoſſibile eſt hominem poſſe ad gratiam Dei conſcendere, vel in ea perſeuerare. Quò quis maiorem habet timorem, eò plus orat. CVI datur gratia ſanctæ orationis, non eſt parum quid. Opera hominum quantumcunque magna videantur, non ſunt ſecundum æſtimationem hominis, ſed ſecundum diuinum beneplacitum. ideò nobis eſt ſemper timendum.

Perpende.

DE

DE PATIENTIA.

QVO' quis magis paratus est sufferre tribulationes, eò maior est apud Deum, & non plus. SI quis dicit tibi malum, adiuua illum: si quis dicit tibi bonum, redde illud Deo. SI vis facere partem tuam bonam, facies partem tuam malam, & partem alterius bonam. QVANDO quis contendit tecum, si vis vincere, perde. Via ergo saluationis est via perditionis. INIVRIAM vlli inferre noli, & si quis tibi facit iniuriam, patienter sustine amore Dei, & propter remissionem peccatorum tuorum. Multò melius est grauem iniuriam sustinere sine murmure amore Dei, quàm pascere quotidie centum pauperes, & per plures dies ieiunare. BEATVS qui semper habet ante oculos peccatum suũ, & beneficia Dei, & sustinet patiẽter omnem tribulationem & angustiam: Ex hoc enim debet habere magnam consolationem. QVI semper habet præ oculis peccata sua, in nulla tribulatione deficiet. SI plueret Dominus lapides & saxa de Cœlo, non nocerent nobis, si essemus quales esse deberemus. SI vincis teipsum, vinces omnes inimicos tuos. MAGNA virtus est, si quis permitteret se vinci ab omnibus hominibus; quia talis homo esset dominus huius mundi. SI vis saluari, conare vt desperes ab omni consolatione, quam tibi dare potest omnis mortalis creatura, quia maiores sunt casus ex cõsolationibus, quàm ex tribulationibus. NOBILIS est natura equi, qui licèt sit in cursu velocissimo, tamen is qui equitat, potest eum auertere in aliam viam atque inflectere: Sic debet homo in impetu suo permittere se regi ab illo, qui corrigit: cùm ad solam memoriam Dei debeat homo desiderare quantum est de se dare pretium alijs, vt traherent eum per capillos. Quidam murmurabat coram illo, cui ipse dixit: Mi frater quantò plus murmuras, eò plus te oneras, & quantò humilius submiseris caput obedientiæ sanctæ, tantò leuius & suauius erit tibi. Tu non vis vituperari in hoc seculo, & vis honorari in alio, non vis maledici, & vis benedici, non vis laborare, & vis quiescere.

Aurea verba.

De fratre murmurante.

DE OCIO.

Ociositas mala.

SICVT ociositas mala via est ad infernum: ita quies est via ad cœlum. Res mutuata nobis à Deo est, caro nostra, & quasi tres dies sunt totum vitæ nostræ. SI quis vult facere malum, vix petit consilium. Prouerbium dicebat Ironicum: AD spem tui vicini non ponas ollam ad ignem. Semel dixit quidam frater: Fortè moriemur antequam experiamur aliquid boni. respondit B. Aegidius, Pelliparij nouerunt de pellibus, Cerdones de calceamentis, quomodo homo potest scire artem, in qua nunquam studuit?

DE CONTEMPTV MVNDI.

Exemplum.

VAEH homini illi, qui ponit cor suum, & desiderium suum, & vires suas in rebus terrenis, propter quas amittit vitam æternam. Aquila quæ volat altissimè, si haberet alligatam cuilibet alæ trabem, non volaret tam altè. MVLTOS inuenio laborantes pro corpore, paucos pro anima. AVARVS similis est talpæ, quæ non credit alium thesaurum esse, nisi terram excauare & inhabitare: sic homo qui non est contentus rebus renis, sed semper suspirat ad alia. Corpus factum est propter animam: & hic mundus propter alium mundum. Dicebat quoque quòd MVNDVS est talis campus, quòd habens ex eo partem maiorem, habet partem deteriorem: propterea Beato FRANCISCO non placebant nimis formicæ própter nimiam solicitudinem congregandi victualia sua, sed aues cœli magis placebant, quia non congregant in horrea.

Mundus.

DE CASTITATE.

DICEBAT quòd caro nostra est veluti sus voluta in volutabro: Vel sicut scarabeus, qui natat in stercore: Vel est sicut pugil Diaboli. Quidam frater interrogauit eum, quomodo posset cauere à vitijs carnis, respondit, quòd Omne vitium lædit castitatem, quæ est veluti Speculum clarum.

DE TENTATIONE.

QVANTO homo gratiosior fuerit, eò plus à Diabolo impugnatur, non tamen debet homo cessare sequi gratiam suam, quia quantò grauior fuerit pugna, tantò si vicerit maior erit corona. Nos ideò non habemus multa impedimenta, quia non sumus quales esse deberemus. QVANTO quis magis fuerit repletus virtutibus, eò magis infestatur à vitijs. Quidam dixit maxima tentatione cogi, Respondit, QVANTO aliquis Rex magis munit milites suos armis, tantò vult vt fortius prælientur: sicut agricolâ purgat vepribus & spinis agrum, & fatigatur diu antequam colligat fructum.

DE POENITENTIA.

FVIT semel interrogatus à quodam, Quomodo quis potest conscendere ad gradum virtutis & perfectionis; Respondit, Quòd ei primò dolendum est de peccatis, moderatè tamen: postea debet confiteri purè, & pœnitentiam agere: postea custodire se ab omni peccato, & ab omni occasione peccati: tandem debet se in bonis operibus exercere. BENEDICTVM sit illud malum, quod conuertitur in bonum homini. BEATVS qui habet dolorem de peccatis suis in hoc mundo, donec peruenerit illuc, vbi omnia desideria cordis sui complebuntur.

DE ORATIONE.

Orationis vis & natura.

ORATIO est initium & complementum omnis boni, quæ illustrat animam, & per eam cognoscitur bonum & malum; cætera opera bona adornant animam, sed oratio est magnum quid. Contemplationis autem gradus esse dicebat, ignem, vnctionem, extasim, contemplationem, gustum, quietem, gloriam. QVI nescit orare, non cognoscit Deum. Cuidam oranti nec valenti habere statim spiritum deuotionis dixit, PAVLATIM tibi incedendum est, quia si haberes paululum vini in vegete fęce commixti, non concuteres vegetem, ne fęcem misceres. Molendinarius malleo percutit, & complanat molam, vt bonam farinam emittat: sic tibi faciendum est in oratione. Diabolus in oratione acrius vrget orantem, multaque iacula immittit: & qui in bello orationem dimittit, est sicut transfuga qui è bello aufugit. laborandum est assidua oratione. FABER multis tunsionibus fabricat cultellum antequam perficiatur, & tamen in fine vnica tunsione perficit. QVILIBET laborare debet pro viribus, vt acquirat vitam æternam, quam amittere non est corrigiam calceamentorum amittere. Quidam interrogauit B. Aegidium, Quid facis Aegidi? respondit, Malum. illi verò interroganti, Quod malum facis cùm ipse sis bonus frater Minor? respondit, Dic mihi, Vter paratior est an Deus in conferenda nobis gratia sua, an nos in acceptanda? respondit, Deus in conferenda. Ergo (ait) nos facimus malum. desine igitur mirari, si dixi, malum. Dicebat quòd boni religiosi sunt magni lupi, qui rarò & magna vrgente necessitate exeunt è latibulis, & in publico paruam moram trahunt: Sic perfectus homo non quærit audire aliquid, vel uidere, vel moram facere cum aliquo, nisi pro magna necessitate. Immò dicebat, Vellem potius esse cæcus, quàm ea videre, quæ forsan possunt iter meum impedire.

DE SPIRITVALI CAVTELA, & eius consideratione.

Perpende.

SI vis bene videre, erue oculos tuos, & esto cæcus: si vis bene audire, esto surdus: si bene loqui, esto mutus: si bene ambulare, abscinde tibi pedes: si bene operari, mutila tibi manus: si bene amare, habeas te odio: si vis bene viuere, te mortifica: si bene lucrari, disce perdere: si vis esse diues, esto pauper: si vis esse in delicijs, affige te: si vis esse securus, esto semper in timore: si vis exaltari, humilia te: si vis honorari, despice te, & honora te despicientes: si vis habere bonum, sustine malum: si vis esse in quiete, labora: si vis benedici, desidera maledici. O quàm magna sapientia, scire hæc facere. & quia magna sunt, non omnibus data sunt. NEMO debet aliquid audire, vel loqui, nisi ad vtilitatem, nec vltrà vllo modo procedere.

De hac extrema sententia Socratica latè Xenoph. in memorab.

DE VIA SALVTIS, & perfectionis.

DICEBAT B. Aegidius: SI vis saluari, non petas rationem ab humana creatura de his, quæ tibi accidunt. SI vis saluari, satage te separare ab omni consolatione & honore, quæ potest tibi dare aliqua creatura. VAE H illis qui volunt honorari de sua malitia. SI quis tecum contendit, si vis vincere, perde, alioquin in fine quando credideris te vicisse, perdidisti. VITIA & peccata sunt virus lethale: virtutes verò sunt theriacæ. SICVT gratia vna trahit ad aliam: sic vnum vitiū trahit ad aliud. MENS in humilitate requiescit, patientia est filia eius. PVRITAS cordis videt Deum: Deuotio manducat ipsum. SI amas amaberis, si times timeberis, si seruies seruietur tibi. Si bene te gesseris erga alios, alij se bene gerent erga te. BEATVS qui amat, & non desiderat inde amari. BEATVS qui seruit, & non desiderat seruiri. Et quia hęc magna sunt, stulti ad hæc non pertingunt. TRIA potissimum animo tuo hærere debent: Primum est, si omnem tribulationem quæ accidit, libenter sustineas. Secundum, si de omnibus quæ facis & recipis, magis humilieris. Tertium est, si fideliter diliges illa bona, quæ videri non possunt corporeis oculis. Interrogauit semel B. Aegidius quendam fratrem dicens, Habes tu bonam animam? respondit frater ille, Frater mi nescio. Cui Aegidius, Sancta contritio, sancta humilitas, sancta charitas, sancta deuotio, sancta lætitia faciunt animam sanctam & bonam.

Tria debent hærere animo Christiano.

DE SCIENTIA VTILI ET INVTILI, & de verbi Dei prædicatoribus.

QVI vult scire satis inclinet caput, satis operetur, satis trahat ventrem per terram, & Dominus docebit eum satis. SVMMA sapientia est bona opera facere, bene custodire se, & iudicia Dei considerare. Cuidam volenti ire ad scholas dixit, Tantam sapientiam debet homo habere, quantum boni operatur, & non plus. NON sis minus solicitus esse utilis alijs, sed esto magis solicitus ut sis utilis tibi ipsi. VERBVM Dei non est audientis, uel dicentis, sed operantis illud. MVLTI nescientes natare intrauerunt in aquas, ut adiuuarent pereuntes in eis, & cum pereuntibus perierunt. BEATVS est ille qui dirigit aliquos per uiam rectam, & ipse non cessat ire per eam; Sicut qui inuitat aliquos ad currendum quò ipse currere non desistit, bonus enim prædicator magis sibi, quàm alijs loqui debet. Qui uult animas peccatorum trahere, curare debet, ne ab alijs malè trahatur; sicut plus meretur qui peregrinatur ad Sanctum Iacobum, quàm qui alijs uiam ostendit. Dicebat quoque, MVLTA uideo quæ non sunt mea, multa audio quæ non intelligo, & multa loquor, quæ non operor.

Officium boni prædicatoris.

ergo videtur mihi quòd per solum visum, loquelam, & auditum non saluatur homo. Docuit quendam Prædicatorem vt diceret, Bo bo, multum dico & poco fò.

DE VERBIS BONIS, & non bonis.

QVI loquitur bona verba, est quasi os Dei; & qui loquitur mala verba, est quasi os Diaboli. QVANTO magis homo est plenus vitijs, eò magis est necessarium de virtutibus loqui: sic enim ex frequenti colloquio de virtutibus, facilè inducitur homo ad amplexum illarum. EGO non reputo minoris virtutis scire bene tacere, quàm scire bene loqui: quare homo deberet habere collum instar gruis, vt per multos nodos efflueret verbum, priusquàm ex ore egrederetur.

DE PERSEVERANTIA.

QVID prodest homini ieiunare, orare, eleemosynas facere, seipsum affligere, sentire quoque magna de Cœlo, & non peruenire ad portum salutis? Ecce aliquandò apparet aliqua nauis multo thesauro plena, tamen miserè perit, & contrà aliqua nauis despecta venit ad portum. ARBOR licèt sit propagata, non tamen statim coalescit; & si coalescit, non statim floret; & si floret, non statim producit fructus; & si producit fructus, non statim magnos; si magnos, non maturos; si maturos, non omnes ad os comedentis perueniunt; sed multi marcescunt, & à bestijs deuorantur. DVO magna bona hominis reputo, Deum amare, & semper à peccato cauere.

DE RELIGIONE.

DICEBAT: Vellem potius habere modicum in Religione, quàm multa bona extrà; quia plura pericula & pauciora adiutoria sunt in seculo, quàm in Religione. Sed homo peccator plus formidat bonum suum, quàm malum suum; quia timet pœnitentiam agere, & religionem intrare plus, quàm in peccato iacere, vel in seculo remanere. Dicebat quòd multi religionem ingrediuntur, & quæ conueniunt religioni non operantur, quia non omnes sciunt equitare, vel pugnare, etiam si Orlandi militaria arma haberent. Sed de religione B. FRANCISCI dicebat, Videtur mihi quòd Religio Fratrum Minorum verè fuit missa à Deo in hunc mundum ad magnam hominũ vtilitatem. Verùm nisi scimus, quales nos esse decet, væ nobis. quia hæc religio est pauperior & ditior cęteris, sed vitium id nostrum est, quia volumus nimis altè ambulare; cùm tamen idem sit dicere Fratrem Minorem, quàm subiectum pedibus omnium. sed ille est diues, qui imitatur diuitem; ille est sapiens, qui imitatur sapientem: ille bonus, qui imitatur bonum: ille pulcher, qui imitatur pulchrum: ille nobilis, qui imitatur nobilem dominum Deum nostrum. Item dicebat, quòd illa quæ odit secularis, debet religiosus diligere, vt paupertatem, verecundiam, nuditatem, famem, sitim, vilitatem.

De Religione Fratrum Minorum.

DE OBEDIENTIA.

QVò maiori obedientiæ vinculo constrictus fuerit religiosus, eò maiorem fructum producet. & quò magis fuerit obediens suo prælato propter honorem Dei, eò magis est pauper & mundus. Religiosus obediens est velut homo bene armatus, qui securus transit inter hostes, & nemo potest eum offendere. Religiosus murmurans est similis militi inermi. QVANDIV bos subijcitur iugo, implentur horrea.

Religiosus obediens.

DE CONTEMPLATIONE.

INTER gradus veræ contemplationis is præcipuus est, mortis meditatio; quia sola memoria mali non ostendit si bonum consequamur. sed non efficitur quis contemplatiuus, nisi sit prius bonus actiuus. istæ enim duæ vitę per Martham & Mariam significantur; laborabat illa, & vacabat ista. Ad contemplandam autem diuinam gloriam est nobis aditus per virtutes, quæ sunt viæ & schalæ eundi ad regnum cœlorum. Vt autem quis ad hoc perueniat, est consideratio suorum malorum, cautela de præsentibus, timor de futuris, consideratio diuinæ misericordiæ, quæ hominem expectat. Cuidam dicenti, Quare magis in homine pullulant mala, quàm bona? respondit, Post maledictionem pronior est terra ad producendum malas herbas, quàm bonas; sed diligens cultor potest facilè extirpare. Cuidam quærenti de prædestinationis arcano respondit, quòd sufficiebat sibi littus maris ad lauandum pedes, manus, & totum corpus. Dicebat rogādum esse Deum ob maius præmium, vt mittat nos ad dura prælia. Dicebat, quòd facilè cognoscitur si quis Deum cognoscit, si omni solicitudine separat se à vitijs, & quòd est summa gratia custodire gratiam sibi datam. Hæc de singulari & salutari eius doctrina, quæ indicant etiam vrbanitatem quandam, & acumen eius ingenij.

Vita actiua & cōtemplatiua Marthæ & Marię cōparantur.

DE FELICI OBITV B. AEGIDII, & de eius præclaris signis, quæ vitam & mortem eius beatam comprobarunt.

POSTQVAM B. Aegidius multa & magna sui in Deum mutui amoris indicia & signa dederat, obijt Perusij anno 1282. à sua conuersione 52. tempore B. Bonauenturę Generalis: conditus est in æde B. FRAN. Statim autem post eius obitum, cùm iam commendasset spiritum suum sponso, quem ipse elegerat, Sanctus vir miraculis clarere cœpit: tres siquidem ab oculorum cæcitate liberauit, duos à pedum dolore, tres laborantes morbo gutturis, mulierem liberauit à partus doloribus & abortitio, quendam alium laborantem calculo, multaq; alia perpetrauit miracula, quę habentur in legenda eius Perusij in sacrario ecclesiæ S. FRAN. recondita; quę libenter omitto, ne liber crescat in immensum.

DE BEATO SABBATINO quarto socio D. FRANC.

B. SABBATINVS vti vir bonus erat & rectus, ita cum Deo ambulauit in omnibus operibus suis, donec ad ipso fruendum peruenit. Pauca de ipso inuenio certa fideq; digna. sed tametsi ignoretur patria eius, vel cognomen, in qua nunc patria habitet spiritus eius, prorsus non dubitamus. quoniam in Cœlesti Hierusalem habitat, vbi nutritur alimento immortali, & tanquam sydus in firmamento lucet. Obijt Romæ in Ecclesia S. Mariæ ad aram Cœli, ibiq; conditus miraculis illustris.

DE BEATO MORICO quinto socio D. FRANC.

BEATVS Moricus paruulus primò ex Cruciferorū Ordine Assisij apud Hospitale S. Saluatoris Parietum (sic enim appellabatur locus ille, quo hospites & peregrini excipiebantur) qui languore graui, molesto, atque prolixo laborabat, per nuncium instanter petijt à B. FRANCISCO, vt pro se ad Dominum intercedere dignaretur; cui B. Pater benignè annuens, oratione præmissa, panis micas accepit, & oleo lampadis, quæ ante B. Virginis ardebat altare, admixtas ægrotanti contra morbum eius singulare remedium transmisit. quas cùm Moricus comedisset, tantum mentis & corporis vigoris accepit, vt paulò post religionem Beati FRANCISCI ingressus, non manducans panem,

Hospitale S. Saluatoris Parietū.

panem, neque bibens vinum, inopem vitam duxerit, & sola tunica fuerit contentus, sub qua deferebat ferream subuculam: crudis herbis & leguminibus vsus est, more Sanctorum Patrum, ad edomandam carnem, quætens semper loca viliora, pauperiora, & destituta omnibus delitijs,& voluptatibus huius labentis seculi: nouerat enim quòd sicut impossibile est eodem oculo aspicere cœlum & terram, sic impossibile est non perire eum, qui se terrenis implicuerit. plures suæ integritatis studio ad se attraxit. Fuit primus Minister prouincialis Franciæ; meruit quoque suis apud Deum meritis, in B. FRANCISCI fronte magnum signum Thau contemplari, quod sanctus vir magno venerabatur affectu. Obijt cumulatus meritis in Vrbeuetana, ibiq; iacet miraculis illustris.

Simile.

DE FRATRE IOANNE CAPELLA *sexto socio B. FR. qui vt alter Iudas Iscariothes se laqueo suspendit.*

FRATER Ioannes Capella, à quo primò facta est Ordinis relaxatio, fuit inter cæteros discipulos B. FRANCISCI vt alter Iudas, de quo ait Dominus: Nonne ego duodecim vos elegi, & vnus vestrum Diabolus est? Ita inter discipulos S. FRANC. fuit Ioannes Capella, fortè sic dictus, quia primus almutium siue biretum detulit, & ab eo Capellæ nomen promeruit, qui vt alter Iscariothes laqueo se suspendit, vt in hoc quoque FRANCISCVS non esset CHRISTO dissimilis, vt & nos hoc insigni exemplo intelligamus, ob vnius hominis delictum non contemnere omnium communitatem, & communem viuendi regulam. Nam in Cœlo omnes illi spiritus sunt boni: in Inferno omnes sunt mali: In terra verò tanquam in media aëris regione, in qua generantur grandines, & fulgura, bóni simul & mali vitam agunt. Siquidem nulla in mundo sanctior congregatio reperiri potest, quàm fuit Apostolorum, in qua iniquissimus Iudas inuentus fuit: sicut nunc sagena Ecclesiæ bonos & malos comprehendit: ita quoque Religiosorum monasteria boni & mali habitant. Quid ergo mirum si in collegio sociorum B. FRANCISCI Ioannes Capella formidabile sui reliquit exemplum? qui diuini consilij tanti Patris oblitus, mandata eius neglexit. Natura enim vitiorum est, illuc velle reuerti, vbi primò steterunt. Sed hoc admiratione dignum est, quòd abijt in locum suum, & in aere crepuit medius aerearum collega potestatum, sicut Iudas, quem nempe veri Dei, & veri pariter hominis, qui de cœlo venerat operaturus salutem in medio terræ, proditorem nec cœlum recepit, nec terra sustinuit. Vnde Matthias in locum eius subrogatus & electus fuit: Ita Gulielmus Anglicus, vir sanè moribus & vitæ probitate conspicuus, successit Ioanni Capellæ: obijt postea Assisij tumulatus in inferiori ecclesia, tempore F. Heliæ Generalis Ministri.

Ioan. 6.

F. Ioannes Capella primus almutij inuentor.

Vitiorum natura.

Gulielmus Anglicus.

DE BEATO PHILIPPO LONGO *septimo socio B. FRANC.*

BEATVS Philippus (cognomento Longus) primus Visitator pauperum dominarum, vir tantæ perfectionis, quòd Dominus (vt fertur) dignatus est tangere labia eius calculo munditiæ, & quamuis esset laicus & idiota, profunda tamen Dei mysteria penetrans mira in Deum afficiebatur voluptate. Obijt virtutibus clarus, & exemplis, Perusiæ, tumulatus in ecclesia Monialium, de cuius vita & præclaris gestis scripsit F. Bernardus de Bessa Aquitanus. Floruit in loco Grecij anno 1246.

Primus Visitator.

Legenda trium sociorum.

DE B. CONSTANTIO VEL (VT ALIIS PLACET) *Ioanne de S. Constantio octauo socio D. FR.*

BEATVS Constantius ex S. Constantio octauus socius B. FRANC. verè constans, qui in laqueis tentationum constitutus conatus est seipsum seruare immunem ac insontem; quæ Dei sunt cogitans, loquens, & operans, in dolore pœnitentiæ & fletu se exercens, in meditatione mortis Christi. sciens, & illud animo peruoluens quòd MAGNIS morbis magna sunt opponenda medicamenta.

Quam ob rem in hac vita contritionis perseuerans, addens ignem igni, feruorem feruori, desiderium desiderio, amorem amori, feliciter obdormiuit in Domino. Pauca dicenda existunt: nullibi enim reperire potui quando & quomodo ingressus est Ordinem. Constat de morte eius quòd obijt Assisij, & in ecclesia Sanctæ Mariæ de Angelis honorificè sepultus est.

DE BEATO BARBARO
nono socio D. FRANC.

BEATVS Barbarus vir sanctitate vitæ clarus, præcipuus paupertatis amator, quam verbo simul & opere extollebat (vt mos singularis est Ordinis) velut thesaurum incomparabilem in cœlo reconditum, omnia despiciēs propter Christum S. FRAN. adhæsit, sciens quòd qui timore pœnæ renunciat mundo, persimilis est thuri, quod à principio spirat bonum odorem, sed tandem in fumum euaporat; & qui spe præmij terreni mouetur, similis est molæ ipsi frumentariæ, quæ semper eodem in loco manet, vel ei similis, qui ligatis manibus, & pedibus vult currere. Porrò Barbarus omni perfectione plenus, audita fama B. FRAN. vbique peruulgata, illi adhæsit. Nec miretur quisquam hanc repentinam mutationem in viris sanctis, quia SICVT semen cadens improuisò de manu agri colæ, vbi non vult, vberius quandoque germinat, quàm studiosè seminatum: ita spiritus Domini quandoque piè vtiliterq; decipit animas, repentinaque propter ardorem animi mundi renunciatio meliorem finem sortitur. Fuit B. Barbarus eximius paupertatis amator, qui præter mantellum, habitum, & chordam, nil aliud penes se retinuit. Obijt in maxima humilitate Assisij, sepultus in loco S. Mariæ ab Angelis.

Renuntians mundo timore pœnæ.

DE B. BERNARDO VIGILANTIO
decimo socio B. FRANC.

B. BERNARDVS Vigilantius, qui vigil factus in laboribus, tempore procedente, sanctitatis nomen promeruit, vigilans fuit, nec somnijs credens; Nam qui sequitur somnia, est similis currenti post vmbram, qui sperat eam se posse comprehendere. Huic Dominus tantam gratiam donauit, vt ad summam mentis eleuationem, & contemplationem euectus sit. Vnde B. FRAN. vestigijs perpetuò hæsit. Obijt miraculis clarus, sepultus Assisij in æde Sanctæ Mariæ de Angelis.

Sequens somnia.

DE BEATO ANGELO
vndecimo socio S. FR.

B. ANGELVS Tancredus Reatinus primò ex equestri ordine miles assumptus, qui mundi huius illecebris contemptis à B. FRANCISCO, explorata prius animi eius sententia, ad Ordinem suum receptus fuit. Nam cùm ipse admodùm Dæmones pertimesceret, ob eam causam non audebat solus dormire de nocte. B. FRANC. qui tanquam medicus admirabilis procurabat salutem animarum, mandauit ei per obedientiam sanctam, vt solus montem excelsum conscenderet, & alta voce exclamaret: Superbi Dæmones omnes venite ad me, & quicquid poteritis, facite mihi. Quod cùm ille humiliter fecisset, nec aliquis Dæmon ad eum venisset, deinceps ipse impauidus effectus est: & hoc admirabili antidoto sanatus extitit. Simile huic narrat Climachus Doctor spiritualis, se vidisse in quodam monasterio latronem venientem ad Abbatem illius monasterij, à quo ille petijt fieri monachus, quem Abbas stare fecit diebus septem ad contemplandum modum & statum monasterij. postea ipsum interrogauit, an placeret ibidem remanere; qui respondit, placet. Cui Abbas: Volo scire abs te corā monachis quicquid turpis inhonestiq; fecisti in seculo.

In legenda antiquiori.

Ioan. Clim. gradu 4.

Ad quod latro dixit se esse paratum. Congregatis monachis venit latro indutus cilicio, nudatoque capite, asperso insuper puluere, cùm peruenisset ad ecclesiam, dixit ei Abbas, absiste, quia non es dignus huc intrare, qua voce, quasi ad magnum tonitru exterritus cecidit latro,& terram lacrymis irrigauit; vnde hac via Abbas prudens remedium ægrotanti attulit opportunum. Sic B. FRAN. consuluit aptè saluti F. Angeli, quem adsciuit sibi in socium, cùm ab Honorio Pont. Max. obtinuit præfixam diem Indulgentiæ S. Mariæ ab Angelis. vir mitis fuit & cunctis affabilis, qui meruit videre in monte Aluernæ sacra stigmata B. FRANC. Obijt Assisij, conditus in æde D. FRAN. non longè à sepulchro Sancti Patris, quem verbo simul & opere semper imitatus fuit.

DE BEATO SYLVESTRO duodecimo S. FRAN. socio.

BEATVS Syluester duodecimus socius S. FRAN. vir multis & præclaris dotibus ornatus, primò presbyter secularis, qui cùm vidisset B. Bernardum Quintaualle, & B. Petrum Cataneum res suas pauperibus elargiri, horum exemplo vehementer commotus, ipse quoque aliorum exemplo liberaliter distribuit, atque ad imitandum sibi proposuit virtutis exemplar. Hic per quietem vidit ingentem draconem ciuitatem Assisij deuastantem, ex cuius ore crux quædam procedebat eximiæ magnitudinis, vt summitas eius cœlos tangeret, ad cuius aspectum Draco ille fugabatur. Quo felici auspicio decreuit omnia sua vendere, & ea pauperibus distribuere. Fuit ei tanta efficacia in oratione, vt quicquid à Deo peteret, obtineret, B. quoq; FRANCISCVS confessus est se vidisse loquentem cum Deo, velut alterum Moysem, qui loquebatur cum Deo sicut amicus cum amico. Fuit solitudinis amator, nec satis occulta latibula inuenire poterat, in quę se cum socijs abderet.

Exod. 33.

APPENDIX.

PRAETER hos duodecim, quos modò enumerauimus, habuit quoque B. noster parens FRANCISCVS CHRISTI exemplo septuaginta duos discipulos, viros integros vitæ, & omni sanctitate perfectos, quorum vitas, & instituta alphabetico ordine distributorum inferius explicabimus: De quibus dicere solebat B. FRAN. quòd ille est verè frater Minor, qui habet fidem F. Bernardi, simplicitatem & puritatem F. Leonis, benignitatem F. Angeli, gratiosum aspectum F. Massæi, patientiam F. Iuniperi, charitatem F. Rugerij, solicitudinem F. Lucidi. Hos itaque misit B. FRAN. per vniuersum orbem ad prædicandum, & serendum bonum semen Christianæ fidei: quia, sicut vepribus ager, qui est natura fœcundus, exuberat: sic animus incultus vitijs sua sponte inualescentibus, velut spinis obducitur. Sed cùm vnus cultor accesserit, statim cedentibus vitijs fruges virtutis oriuntur. Et sicut recens natus infans sine nutricis lacte non potest ali, neque ad vitæ crescentis gradus perduci: sic genus humanum ad absolutam non poterat perfectionem deduci absque pabulo diuini verbi. Idcircò huic studio intendebant discipuli, quos B. FRAN. misit per vniuersum orbem.

Legenda antiquor.

DE

DE BEATIS, ET MARTYRIBVS SERAPHICI ORDINIS B. FRANCISCI;

Qui humanæ salutis anxij, fidei studio, pro Christi gloria sanguinem effuderunt.

BEATVS Pater FRANCISCVS diuino cernens indicio, se & suos pro aliorum salute vocatos (Nam hoc nostræ salutis argumentum est, & occasio, si non solùm pro nobis ipsis soliciti, sed & proximis vtiles fuerimus, ipsos ad viam veritatis perducentes) nihil ad vtilitatem conducens & fructuosius sibi relinquendum putauit. Siquidem ait Dominus in Hieremia: Qui educit pretiosum à vili, quasi os meum erit. Sicut enim anima est corpore præstantior; ita maioribus præmijs digni sunt hi, qui admonendo, & continuè docendo in viam rectam desides, somniculosos & perditos inducunt: & tāquam mundi luminaria, & virtutum propugnatores vitiorum tenebras & aggressiones demoliri contendunt. Beatus itaque FRANCISCVS de animatum salute mirificè anxius, anno à sua conuersione XI. non sine maximo vitæ suæ discrimine iter ingressus Solthanum adiuit, & alijs quinque Bernardo, Petro, Accursio, Adiuto, & Othoni se comitem & ducem præbuit; quorum linguæ erant cœlorum claues, eosq; ad Miramolini regnum transmisit, vt ipse Orientis, illi verò Occidentis populis saluberrimum Christi Euangelium prædicarent: qui nulla vi, nullaque ratione ad Maomethismum adduci potuerunt, imò constanter & intrepidè dicebant Regi: Nos Christi Saluatoris nostri meritis confisi speramus eum hanc fidei nostræ professionem probaturum, nosq; euecturū ad eam gloriam, ob quam sumus progeniti. Nam Rex Marochius, peruersa sua audacia, impietatis indi-

cium

Hierem. 15.

B. FRAN. humanæ salutis anxius Solthanū adiuit.

Mira Sanctorum Martyrū fidei cōstantia.

cium in se ostentans, improbitate sua quærebat studium sanctorum martyrum corrumpere: sed illi qui fidei studio alacriter in stadium concertationis venerant, vltrò se ad martyrium accinxerunt, qui internam animi lætitiam præseferentes, magna cum vultus serenitate, atque singulari patientiæ exemplo, beatam animam pro Christi gloria emiserunt.

Heu pietas, heu prisca fides.

Sed ô ineffabilem omnipotentis Dei inter seruos suos charitatem; ô fidem humanæ diuinæque iustitiæ fundamentum; ô felicem conditionem eorum, qui per vepres & inaccessibiles calles cœlestem patriam quæritant, vt hi quinque Christi martyres, quasi prima semina Seraphici Ordinis pugnando fortiter nullum supplicij ac mortis genus pro assequenda animarum salute, & nominis sui immortalitate refugerunt, sed tandem pro Christi gloria feliciter occubuerunt, de quorũ felici martyrio aliqua pro viribus nostris subijciemus.

QVINQVE FRATRES COLIMBRIAM clarissimam Lusitaniæ vrbem missi, ab Vrraca Regina perhumaniter excipiuntur.

INNVMERA Agarrenorum multitudo venerat aduersus Hispanos, quos acerrimè insequebantur, & omnes qui piè de Christo sentiebãt, Dijs immolare cogebantur, quibus sancti martyres bellum tam acre indixerunt, vt nunquam tam fessi fuerint, quin eos fortiter vrgendo expugnarent. Nullum enim non mouet lapidem humani generis hostis Diabolus versipellis, dum videt aliquos in viam religionis ingressos, Deo consecratos, vt hæreses in mundum introducat, ac infidelitatis errorem perpetuumq; atheismum in eo, si posset, plantet, vt hac ratione de omnium salute semel sit desperatum, sicut in omni tempore & ætate suscitauit Sathan ministros suos nefarios, qui Christi Ecclesiam persecuti sunt, sicut in duodecima persecutione Ecclesiæ suscitauit Iulianum Apostatam, qui Christianorum sanguinem idolis vouit: nec impunè, quia factus Cæsar & dolo Augustus, suscepto aduersus Persas bello, in ipso prælio lethale vulnus accepit, & in cœlum iaculatus in hæc verba prorupit: Exple iram tuam Galilæe (ita enim Christum appellare consueuerat) abs te enim me fateor superari. Eisdem quoq; artibus suscitauit Sathan suos ministros, & carnifices, in seruos B. FRANCISCI veræ fidei selectissima membra. Vbi ergo sancti martyres sistunt Colimbriæ præstantissimæ vrbis non tam ciuium nobilitate, quàm studiorum frequentia, ab Vrraca Alphonsi II. Regis vxore perhumaniter excepti fuerunt; exploratoque sanctorum martyrum consilio, quæsiuit ab eis finem vitæ suæ: illi autem spiritu prophetico pleni prædixerunt eius obitus diem. Quorum verbis & existimatione commota Regina sanctos viros, sine vlla cunctatione, transmisit in villam Alenquerij ad Dominum Infantem, & Dominam Sanctiam, quæ B. FRANCISCVM mirificè diligebat, & intelligens quantæ vanitatis esset ille ornatus, qui carnem in putredinem resoluendam comitatur, tanto amore & spiritu propriam castitatem custodiebat, vt diceret, Malo paradyso priuari, quàm castitatem meam violari. Omnia pauperibus erogauit, & anno 1217. oratorium erexit in Alenquerio castro, vbi asperam vitam ducens, nullo obsonio cibos suos condiebat. Extitit hoc non vulgare exemplum illustris fœminæ, quæ omnem intemperantiam declinans, Reginæ nomen & decus pertæsa, in angusto oppido, se sponte subdidit, pro certo illud habens, quod dicere solebat B. Arsenius: NON posse se simul cum Deo, & hominibus esse.

Iulianus Apostata.

Vrracæ Reginæ in beatos Martyres dilectio.

Cõstantia & propositũ B. Sanctiæ perillustris fœminæ.

AB VRRACA REGINA MITTVNTVR SYVILIAM, vbi posthabito omni vitæ discrimine, fidem Christi constanter prædicant.

DEINDE Beati Martyres ab Vrraca illustrissima fœmina Hispaniæ Regina, vilibus vt peregrini, Hispanico more, induti missi fuerunt Hispalim Bæticæ prouinciæ vrbem clarissimam, olim Romanorum Coloniam, quæ hodie Syuilia dicitur, vbi egregia militum manu detenti, & acerba seruitute oppressi fuerunt ab his, qui aliena incommoda non conquerebantur, sed nulla pietate moti eorum

periculum

periculum non miserebantur; cæteroquin insultabant miseris, maledictis exagitabant, vellicabant, atque turpia quædam in eos inferebant. Qui coram Rege sistentes imperterriti, omnem de corpore & de animo metum abstergẽtes, nullam animis pacem in Maomethica lege esse constitutam affirmabant: ob quæ Rex ancipiti cura distractus animo fluctuabat: atque eò tandem commotus est, vt dolore atque iracundia arderet, ac diceret: Abite perditissimi sycophantæ, qui neglecta corona mea opes in minimis ponitis, neque perpenditis quanta vobis immineat cum discrimine vitæ vestræ calamitas. At ea, quam sanctis impius tyrannus struebat calumniam, in eum verè competebat; Falsi enim homines falsi delusi opinionibus ac persuasionibus, dum quid sit verum nesciunt, in multos errores labuntur. Ad hæc Tyrannus patefacto consilio suo, tanquam perniciosus quidam aper, aut sæuissimus Leo, secum cogitabat graui supplicij genere eos afficere; & ita exacerbatus morti adiudicandos, & capite puniendos censuit, in quo vno totum animum, curam, cogitationemq; posuit. O mentis cæcitatem magnam; quæ vtique summa est grauissimaq; vindicta præpotentis Dei.

Sæui tyranni in Beatos Martyres rabies, & detestanda iniquitas.

O curas hominum, ô quantum est in rebus inane.

Sed BB. Martyres quadam die ad loca frequentia delapsi, spiritu feruentes, immani Regi multa de regno Christi proposuerunt ad baptismum adducentes, multaq; turpia de Maomethe iactauerunt damnantes eam vitam. Nam ad excipiendam diuinam gratiam, quæ sese nobis quotidie offert, obtinendamq; & adipiscendam sempiternam salutem, nihil nos æquè adducit, ac si rerum humanarum naturam expendamus, breuemq; & instabilem earum fructum cum cœlestis felicitatis æternitate conferamus. Quapropter Rex capitibus eos truncari iubet. Verùm ad verba filij sui mutauit sententiam, fecitque eos in alta turri occludi, qui à summitate turris Christi fidem conclamabant, & legem Maurorum & dogmata eorum damnabant. Rex habito seniorum consilio misit eos Marochium, vbi erat Dominus Petrus Infans. Et cùm semel F. Berardus currum conscendens populo prædicaret, Miramolinus pergens extra vrbis mœnia ad visenda sepulchra Regum, vidensque fratrem illum de curru prædicantem, fatuum iudicauit, & Marochium iterum transmisit, Rex Marochij audito fratrum aduentu, quid esset de eis faciẽdum secum statuit, propterea cum illos viginti diebus in carceribus, fame, & siti afflixisset, tandem morti adiudicauit.

POST INFELICEM OBITVM VRRACAE REGINAE Sancti Martyres diuino firmati præsidio omnem planè humanam spem abijciunt.

Bapt. Ful. lib. vi.

ALPHONSVS autem Aragonius Rex, qui Vrracam Alphonsi Sexti Castulonensis Regis filiam vxorem duxerat, cum ea, quòd parum pudicè viueret, postea diuortium fecit. Ad eam Castulonensis Regni per patris mortem hæreditas obuenerat, & communi nomine eam cum viro possederat: cæterùm dimissa in paternum Regnum cùm se recepisset, Præfectos munitorum locorum, ac minores populorum Dominos, qui Castulonensi regno fidem obstrictam habebant, requisiuit, vt sibi soli tanquam patris heredi in posterum parerent. Petrus verò Aleres Comes Castulonensis, cùm ab initio ab Vrraca matrimonio cùm Aragonio Alphonso iuncta in Alphonsi manu iurasset: nunc ab eadem Regina postulatus, inter has difficultates, vt vir iustus, hanc non sine vitæ suæ discrimine rationem iniuit, qua vtrique fidem datam seruaret. Loca enim munita, & alia quæ in manu sua habebat Vrracæ dedit, cum iure ei, quæ patris erat hæres, deberentur: vt verò Aragonio quoque Alphonso pro fide, quam ei dederat, satisfaceret, insigni Comitum veste amictus manè ad eum profectus est, cùm omnis Purpuratorum numerus adesset, & reste in collum accepta, Regi dixit, Loca omnia, quæ fidei meæ credita erant, quia in Castulonensi Regno posita Reginæ Vrracæ, vt potè quæ mihi domina est, hæreditario iure debebantur, ab ea iussus tradidi: verùm (vt nosti) cùm eam duxisti vxorem, tibi quoque fidem pro eis locis sacramento obstrinxi: itaque pro ea fide corpus meum, manusque illas, quæ iurauerunt, tibi præsens assigno, vt veluti eorum dominus in ipsa, quod pro æquitate, ac iustitia tua duxeris, statuere valeas. Quam rem cum Rex, omnesque, qui astabant non

sine

sine ingenti admiratione audiuissent, Petrus iuramento solutus est; quoniam cum omnes vtrisque pro vtriusque fidei nexu satisfecisse iudicarunt. Demum accidit per id tempus, vt Vrraca Regina bellum aduersus Alphonsum filium gereret, cumq; ei pecuniæ deessent, premereturq; belli pondere, accessit ad S. Isydori fanum, vt quòd donarijs satis opulentum habebatur, spoliaret; cæteris autem contingere sacros thesauros formidantibus, ipsa manu sua multa diripuit abstulitque, sed misera dum templo egreditur, mortua concidit; & sic vltricem manum Domini experta, finem tunc vitæ habuit, quem B. Martyres ei prædixerant. Post cuius infelicem interitum Sancti Martyres, dum in angustijs detinerentur, omnem prorsus humanam spem sibi abijciendam statuerunt, Deoq; soli innitendum, à quo eorum animi quotidie magis firmabantur, seuerius autem ab iniquo Recte tractati adhuc vexabantur.

DE INSIGNI MIRACVLO, QVOD ACCIDIT *tribus Fratribus Minoribus, dum tractaturi essent pacis fœdera inter duos Reges Mauritanos.*

DVM hæc agerentur, tres Fratres Minores in Vrbe Marochij habitabant, vbi multi quoque Christiani erant, & cùm maxima ferueret contentio inter Regem Marochij & alium Regem Mauritanum paratis hincinde armis ad pugnam, Fratres timentes Christianis malum aliquod imminere, habito assensu à Rege Marochiorum ad hostem placandum se accingunt, sed per deuia accedentibus occurrit Leo, qui depósita naturali ferocitate, cœpit formidolosis Fratribus capite & cauda eblandiri, eisque viam præmunire: sed cùm in nemore quidam fures Fratribus mortem comminarentur, Leo magno impetu in eos irruens in celerem fugam conuertit. tandem Leone duce velut diuino nuncio peruenerunt ad Regem Mauritanum, ad cuius custodiam stabant quidam milites, qui videntes Fratres eis prohibuerunt ingressum ad Regem, Leo verò in medio militum viam Fratribus præparabat ad Regem. Quo viso Rex habuit fratres in magna veneratione, tanquam nuncios à Deo missos, & eorum opera cum Rege Marochij fœdus iniuit.

Leo miraculosè occurrit trib. Fratribus Minoribus.

SANCTI MARTYRES AB INIQVO REGE *pertinaci audacia morti adiudicantur.*

HVC itaque res deducta est, vt Sancti viri capitis sententia punirentur. Nam Dominus, qui in suis futuris Martyribus, firma mentis constantia, & voluntaria passione glorificandus erat, effecit, vt constantissimè Christum prædicarent. Ea enim est Dei optimi prouidentia, vt quos per agonem martyrij destinat coronare, & eorum gloriosa certamina longius protrahat, vt dùm ex ipsis, & ex nobis alij proficiunt, Christus in seruis suis laudetur. Sicut aquæ diluuij quò altiores extiterunt, eò maiori spatio à terra Noe arca abrepta est, & Cœlum versus elata, sic Sancti Dei, quò sæuioribus acerbitatum fluctibus obijciuntur, eò sublimius tendunt. Quam ob rem iniquus Rex, qui gestiebat Sanctos Martyres cruciandos sibi dari, comprehendi, & in vincula conijci iussit, carceris ianuæ custodes posuit, edixitque ne quis ad eos adiret, aut vllum cibi genus afferret, futurum ratus, vt illi sine vllo ciuitatis tumultu, fame, & rerum omnium inopia conficerentur. Illi verò inclusi, atq; ab omnibus humanis præsidijs deserti, precationibus operam dabant, & à certa præsentis auxilij expectatione pendebant, se mutuò ad martyrij coronam inuitantes his verbis. Quid desides seruique torpentes hæremus, dùm in vrbe cœlestes exhibeantur martyribus coronæ, quas quidem ignaui nec rapimus, nec petimus? quid nobis timendum est, si potius lætandi caussam habemus? NOS hac lege nati sumus, vt aliquando moriendum sit; præstò est quod iam diu optauimus: ibimus (Deo duce) in illam ciuitatem, cuius desiderium nos diu tenet, vbi non est meum & tuum frigidum illud verbum: sed erit vnus Deus in omnibus. Nos hic sumus inquilini, natura dedit nobis diuersorium. Hic non cum imbelli aut inermi hoste, sed cum armato & inueterato diutina arte, absque

Sanctorum Martyrũ spirituali solatio recreatorũ ad futurum martyriũ mutua cohortatio.

vsu belli

vsu belli negocium est. Videns immanis Rex Sanctorum Martyrum constantiam, quę fuit arte & dolo eos ab eorum consilio abducere, & ad se vocatis ait: Quæ vos vesania ducit, vt tantā cruciatuum acerbitatem velitis experiri? aut quę vos spes mouet, vt intrepidè carceres & vincula negligatis? Beati eritis, si amabili pręsentis vitę iucunditate appetenter fruemini. At illi dixerunt ad Regem: Si velles indignatione deposita veritatem intueri, & animum tuum à sęuitia ad mansuetudinem reuocare, videres quàm misericors sit Deus, & pręstabilis super malitia tua. Tunc Rex rabie perfurens, dolores, quos intus fouebat, in eos euomuit, & pro viribus cupiditates iniecit, vt à diuina vitę conditione miseros exturbaret, sicque in eos debacchatus à se furenter abdicanit, demum ira incensus se ab solio citato gradu proripuit, eosq; virgis cęsos extrudit. Iniqui verò ministri ligatis manibus Sanctorum & pedibus, appositis collo eorum funibus per humum trahentes tam grauiter flagellauerunt, vt penè uiscera apparerent; sed cùm à sancto proposito nulla ratione, nulloque studio posset iniquus carnifex eos auertere, unumquemque interfici iubet, quorum sanguis innoxius clamat in aures Domini Sabaoth.

Vana tyranni in Beatos Martyres opinio.

DE INSIGNI MIRACVLO B. BERARDI in exercitu Regis Miramolini.

REM nobis memoratu dignam diuinorũ martyrum celebritas suggerit, quę rerũ pulcherrimè gestarum certissimum posteris testimoniũ affert. A Rege itaque propulsati sancti viri cum D. Petro Hernando Castulonensi ex ulteriori Hispania Marochiũ petunt, ubi erat dominus infans, qui visis fratribus incredibili gaudio perfusus est, pręclaris enim eorũ operibus lętabatur; illi uerò vt erat eis altum consiliũ, firmissimis conscientię pręsidijs muniti, corā Rege exclamare cęperunt aduersus sectā Maomethicam, & contra Regem tantę insanię consortem. sed missi ad Cęptam Saracenorum vrbem sunt: postremò aliquanto pòst reuertentes ad Regem carceribus mancipati, abstinentia confecti, viginti dies sine aliquo cibo vel potu (quod miraculo ascribi debet) uexati sunt. Sub illud tempus dum Sancti viri diuersis pœnis afficerentur, tabida pestilentię lues lethaliter inuasit regionem illam, tanta hominum strage, ut pauci superessent: quo diro aspectu uiso, populi conclamare cœperunt coram Rege, id mali euenire ob illatas sanctis uiris iniurias. Vnde immanis Rex populari strepitu concitatus sanctos Viros dimisit. Verùm cùm arma suscepisset contra Arabes, qui multa damna eaque grauia inferebant, & eò maiora, quò maiores in exercitu erant aquę angustię, ut multis incommodis milites uexati urgerentur, quę res inferebat Regi metum maioris belli, statim F. Berardus medio exercitu surgens, uirium firmitate pręstans, in publicum se proripuit, & aduocata populi concione, ut potè qui erat animo infractus, & uiribus corporis infatigabilis, uerbo, & opere, occultè & palàm, prout sese opportunitas obtulerat, Rempublicam Christianam defendens clamare cœpit: Agite milites si baptizari uultis, nō deerit uobis aqua, & percussa humo baculo, quem gestabat, erupit illimis fons, tanta aquarum copia profluens, ut biberent omnes plus satis. Cuius rei euentu tantum conualuit apud omnes nominis eorum gloria, ut tanquam Dij ubique colerentur. Sed Rex Miramolinus incredibili odio ęstuans Abozaidę puniendos tradidit; quia immanis crudelitas dum uno supplicij genere minimè se proficere sentit, alia, & alia tentat, ut eisdem repetitis suppliciis maiores faciat victorias & triumphos. In ea itaque rerum perturbatione Marochium confugiunt, vbi saxis & pugnis lacessiti, tanquam opprobrium hominum & abiectio plebis, omni iniuria commoti sunt. Tunc iudex, qui magnarum rerum iudicia subire consueuerat, accepta de sanctis viris falsa opinione, in sella sublimi sedens ab eis sciscitatus est, quæ tanta (inquiens) imprudentia vos tenet, vt spreto nostro Maomethe solum Christum pręedicetis? At illi ad hęc fulmina & maledicentiæ verba (vt eiusmodi genus hominum assolet) imperterriti, summo animi temperamento dixerunt. Nos vnum Christum confitemur, pro quo certamen subeuntes malitiam dolosque tuos superabimus. Quæ verò tu iactas, superstitiones sunt aniles, ad errorem multitudinis fictæ cōmentitiæq;, vt Poetarum fabulæ. quare multò magis exitio tuo, quàm supplicio nostro cōmouemur. quod enim nos passuri sumus, bidui aut summum tridui spacio conficietur; tui verò cruciatus sempiterni sunt

Insigne B. Berardi miraculũ, qui vt alter Moyses, fidei clypeo munitus eduxit aquā de petra.

Abozaidæ carnifici puniendi traduntur.

Mira admodum Sanctorum Martyrum fiducia.

sunt futuri. Vnum Deum verum colere nobis certum ac deliberatum est: hæc tua simulacra muta, atque inanima, non modò cuiquam prodesse, aut obesse non possunt, sed nisi impulsu agitentur externo, se loco mouere nequeunt. Ad hæc carnifex indignatus ait, Parate vos ad supplicia: cui Otho: Nil nobis optatius erit, quia admonuit nos Dominus ne timeamus eos, qui occidunt corpus. Tunc carnifex fecit eos seorsum separari, atque durè & crudeliter flagellari, ac demum eorum vulnera aceto & sale perfricari: qui aculeis & diuersis martyrij generibus lacerati, ducti sunt ante Regem Miramolinum, cui Otho dixit: Quid tentas nos fascinare impie Tyranne? Nos fidem sanctissimæ Trinitatis confitemur Patrem, Filium, & Spiritumsanctum. inde bis exspuens in terram, voluit hoc argumento significare se nihilipendere verba & tormenta Regis. Quod videns Rex percussit eum crudeli alapa dicens, Audi, & tace. sed Otho maiora paratus subire, æquo animo tulit: insistebat impius Rex iniurijs beatos Martyres prouocans, atque illud non semel obijciens, Nunc adiuuet vos Deus vester, & liberet vos si potest de manibus meis, arrepto ense, propria manu (vt modò dictum est) eos percussit, atque purpureo sacroq; sanguine impias manus fœdauit.

DE IMMANI FERITATE, QVAM SCYTHAE *immites atrociter exercent in Christianos, quod etiam hoc seculo efficiunt hæretici in ministros Euangelij.*

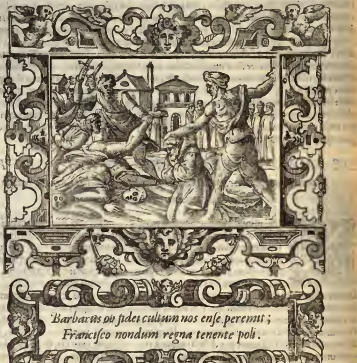
NON minus quoque Scytharum fera consuetudo fuit, qui primi hostis, quem manu sua in prælio interemissent, sanguinem gustabant, atq; detractam capitibus cutim cum capillis equorum pectoribus appendebāt, solennibusque diebus pro poculo in calua honoratioris hostis, quem interemissent, bibebant: adeò ab omni humanitate abhorrebant, quibus fortasse regio ipsa, longusque vsus huiusmodi caussas præbebat. Vnde factum est, vt qui sanctos viros ausi sunt molestare, vel temerario sceleris ausu inuadere, non infamiæ modò, sed etiam necis pœnam sustinuerint, eosque tanquam sacrilegos, & in Deum blasphemos dira & grauis vltio semper subsecuta sit, quia contra Deum & conscientiam tyrannicè nimium patrarunt. Perpende quoque præsentem statum, intuere huius nostri seculi factiones per defectionem à vera religione exortas, & plura schismata, opiniones, & disceptationes, vsqueadeò vt nec pater cum filio in religione conueniat. O clementissime Pater paternam tuam clementiam tandem placabilem ostende, & per gratiam tuam dirige nos in veram, rectam, & catholicam concordiam, & vnionem.

Fulg. lib. 1x.

Val. Max. lib. 1. de neglecta rel.

Pia ad Deum apostrophe.

TRADVNTVR A REGE MAROCHIORVM carnificibus vltimo ſupplicio puniendi.

Barbarus ob fidei cultum nos enſe peremit;
Franciſco nondum regna tenente poli.

QVEMADMODVM qui in mari fluctibus turbato, duobus contrariis & ſæuientibus ventis iactantur, tandem feruntur, quò vehementior vrget: Ita Rex, qui fœda reclamante eius conſcientia, cor ſuum obdurauerat, paratus ad euertendam Chriſtianam religionem, delendosq; fidei cultores, vt abduceret Sanctos Martyres à ſancto propoſito, adduci fecit quinque forma egregia pulcherrimasq; virgines, vt hac arte ſaltem, vt erat callidiſſimus, & libidinis miniſter, eos deciperet. Sed beati viri duri admodum ad hancrem, vtpotè ad cœleſtes delicias confidenter inhiantes, inſignem animi abſtinentiam conſtantiamq; declararunt, quia addicti martyrio ſtrenuè in fidei probatione & confeſſione perſtiterunt, dum alij, qui fortiter vident eos cadere, ſimili exemplo commoti, morti ſe intrepidè offerunt. Inter quos Otho tanquam magiſter vitæ, & nuncius futurę felicitatis, ad veram pietatem erudiebat, & torpentes excitans ad ſpem cœleſtis gloriæ dicebat: Vos fratres mecum perſiſtite in Romanæ fidei confeſſione, pro qua animas noſtras hodie non dubitemus offerre Deo, vt eaſdem in Cœlum conferat, ſplendidiſſimisq; exornet coronis. leuia ſunt, quæ ſubimus ſupplicia, ſed gaudia perpetua ſunt, atque æterna, quę expectamus. Veniat in mentem illud dictum B. FRANCISCI Ducis noſtri, cuius nos imitatores ſumus. Modica paſſio, gloria infinita, tēpus reſolutionis noſtræ inſtat. Quibus non plenè abſolutis, in forum ducti fera nimis nedum barbara vltione capite puniti ſunt, tum funibus per brachia & membra ductis ligati, extra muros ciuitatis fuerunt tracti, curſimq; per gyrum ciuitatis rapti: nocte verò vrgente, ſacra corpora dilacerata ferali ſæuitia relicta ſunt in campis: Saraceni verò innumerabili lapidū congerie ita furebant in beatorum corpora,

B. Othonis Sacerdotis adhortatio ad martyrium.

Solatoriū dictum B. FRANC.

pora, vt grandinis tẽpestas videretur, tanta fuit rabies & impetus furoris in Rege, maligno instigante spiritu, qui omnis pacis & vnitatis est corruptor, discordiarum verò & tumultuum industrius seminator. Anno itaque ducentesimo atque vigesimo supra mille die 16. Ianuarij, tempore Honorij III. Pont. Max. animas Deo reddiderunt, quorum corpora proiecta in cloacis Alonsus Telius Consobrinus D. Infantis vir probatissimæ existimationis, ea religiosè & ingenti pietate colligens, Colimbriam detulit: itaque D. Ruberto S. Crucis Colimbriæ canonico, & præfati D. Infantis Confessario conseruanda tradidit: qui vt erat pietate insignis, & Sanctorum Martyrum obseruator eximius, omnium spiritualium vnguentorum odore fragrantia, optimo & decentissimo loco condenda curauit. Mirabile dictu, quòd veneranda illa Sanctorum Martyrum capita igni superposita, incombusta atq; intacta inuenta sunt, vt ne capillus quidem perierit, immò tanto inde odore ac suauitate adstantes oppleti erant, vt protinus mentis stupore omnes perculsi fuerint, & mira suauitate conspersi. Passi sunt igitur sub Honorio III. Pont. Max. anno 1220. annis septem ante obitum S. FRANCISCI.

INSIGNIBVS MIRACVLIS coruscant post obitum.

PETRVS de Rosa homo impurus, perfidè nimis audens sanctas reliquias comprimere, diuina vltione mancus euasit, neque nimio dolore perculsus, à loco, vbi erat, amoueri potuit, nisi prius purgata anima sacramentali confessione. Inter cętera quoq; illud insigne narratur, quòd cùm D. Infans deferens sacras & venerandas reliquias peruenisset cum suis Arozzam, quieuit aliquantulum. Milites iniqui Regis post aliqua consilia inter se habita, quærentes eum interficere, perturbati reuersi sunt ad iniquum Regem. Ad Gaditanum fretum ducti illi, securi transeunt luce diuinitus eos illustrante. Itaq; in tanto discrimine peruenit ad Alphonsum Regem Legionis eius consobrinum, apud quem dies aliquot commoratus est, & per Alphonsum Perez familiarem suum transmisit Colimbriam venerandas Sanctorum reliquias. Mula tam pretiosum thesaurum ferens recto tramite, vltrò, & nullo trahente, pergens ad Ecclesiam S. Crucis, cùm peruenisset ad maiorem aram (dictu mirabile) procubuit. Rex viso tanto miraculo construi fecit pulchrum sacellum, in quo condidit reliquias, partim detulit Goueam in Ecclesiam Fratrum Minorum, integrum corpus in Monasterium S. Bernardi de Loruano, cui soror eius Abbatissa præerat. Hoc prætereundum non est, quòd pestis in memoriam quinque Martyrum, ad quinque annos, tanto impetu, & hominum cæde grassata est, vt omnes cogerentur fateri manum Dei vindicem: Ita solet Deus veræ religionis irrisores, & ministrorum Euangelij contemptores, & sacrilegos violatores per iustitiam seuerè punire. Quam ob rem Rex tam insigni exemplo in lacrymas commotus, vt suorum hæsitationem cognouit, in medium prosiliens, blandis verbis, & persuasibilibus rationibus præcepit, ibi inuocanda fore & colenda Sanctorum nomina, vbi crudeliter fuerant dilacerati. Tunc Rex, & si esset feritate insignis, tot claris Sanctorum miraculis permotus, concessit Christianis, vt Marochij habitare possent, & suum Episcopum haberent, cui obedirent, ab eoq; sacramenta susciperent. Horũ audito insigni martyrio B. Antonius Patauinus, visisq; reliquijs, fidei feruore succẽsus, ad Ordinem se transtulit Minorum, cùm prius esset Canonicus regularis sub Regula & instituto B. Augustini. Interim quinque martyres miraculis insignes à Sixto IIII. Pont. Max. in Sanctorum Martyrum catalogum relati sunt an. 1481. Pontificatus sui an. x t.

Mula Sanctorum reliqas deferens, in terra inclinata procubuit.

B. FRANCISCVS AVDITO GLORIOSO MARTYRIO quinque Fratrum, benedixit locum Alenquerij.

NIL gratius potuit vnquam contingere B. FRANCISCO, quàm audire clarissimam quinque Fratrum victoriam, qui tam gloriosè ad propagandam Christi fidem feliciterq; occubuerant. Vnde id cum ei denuntiatum esset, bene sua benedictione precatus est loco Alenquerii, vt potè quod suo tempore quinque flores purpureos protulerit. Interim Cœli prouidentia non hominum consilio factum est, vt quidam legatione fungens, atque pro Sede

Benedictio Beati FRAN. loco Alẽquerij, qui produxit suo tempore quinq; flores purpureos.

Apostolica mandata referens in illis partibus, pręcepit (nescio certè quo studio) ne Sanctorum Martyrum reliquiæ colerentur, tantum abfuit, vt perpetuos honores decreuerit, qui manum Dei expertus, crudeli febre correptus est, prostratusq; coactus est dicere. Nunc certa fide teneo beatos Christi athletas vos in terris omni veneratione dignos, qui in beatis sedibus canonizati estis, polliceorq; me de cętero sacram vestri memoriam venerari. et mox surrexit incolumis. quo euentu hodie quoq; mense Ianuarij ad perpetuam rei memoriam rogatio celebrari solet. Decidit quoque in pago vulgò Falla grando tam ingens, vt nullus superfuerit præter vnũ, qui vouit Sanctis Martyribus si superuiueret, velle se & suos quotannis visere sanctas eorum reliquias; & consecuta sanitate quæ pollicitus est, exitu præstitit, & hanc fidem omnibus promulgauit. Hæc sunt quæ mihi dicenda erant breuitatis studio, ne labor hic cœptus in magnitudinem longè maiorem opinione mea succrescat, ne've molestia & tædio fortè afficiam Lectores: ad reliqua igitur transeamus.

B. ACCVRSIVS laicus vitæ sanctitate clarus iacet Florentiæ, qui inter cætera cùm esset ibidem infirmarius, & semel in sacello infirmorum orationi vacaret, oranti apparuit B. Virgo. Multa quoque præclara ab eo gesta circunferuntur, quæ mihi sunt incomperta, quamuis diligenter à me conquisita fuerint.

S. ADIVTVS vnus ex quinque Martyribus apud Marochium glorioso martyrio coronatus, de quo superius præfati sumus.

B. ADAM cognomento Ruffus miraculis clarus, de quo pręcipuè ista ferũtur. Pascha adolescentula Noceti filia lac comedens cœpit à Dęmone crudeliter torqueri, ad tumulũ B. Adami delata à Dęmonum infestatione protinus immunis euasit. Maria Rapollę à Dęmonio vexata ad B. tumulum (cunctis cernẽtibus) sanitatem recepit, nullaq; deinceps infirmitatis vel diabolicæ infestationis incommoda experta fuit. Mattheus iudex Setiuensis B. Nicolai Iapygensis vulgò de Bario limina petens, genibus vni atque alteri cruri intumescentibus, ad ciuitatem peruenire non potuit, vxor eius peram viri sui ad tumulum B. Adami detulit, qua cùm sepulchrum tangeret, ad virum reuertẽs genibus apposuit, & cruribus, vnde statim tumor abscessit. Parisius de S. Sophia ore distorto, & altero brachio paralytico, oratione præmissa ad B. Adamum, nõdum oratione completa, sensit se à molestia liberum, & clamans ac stupens gratias reddidit Deo liberatori, & sancto viro intercessori. Margarita magistri Petri medici vxor partus dolore tam vehementer affecta, vt morti videretur affinis, vir eius anulo, qui corpus B. Adami tetigerat, collo vxoris appenso, confestim emisso fœtu, doloribus partus immunis euasit. Gisus Atriẽsis annos quinque oculorũ lumine orbatus ante sancti viri tumulũ per eius merita videre promeruit. Obijt autẽ B. Adamus Barij Apulię, qui viuẽs, & vita functus miraculis fulsit, ab incolis magno habetur in pretio.

Egregia miracula B. Adami.

B. ADAMVS socius B. Antonij Dyrrachini, qui horam sui obitus prædixit, qua postea decessit, iacet Cathari.

B. AGNELLVS Pisanus primus minister Angliæ, & fundator celeberrimi Conuentus Parisiorum, qui ob eius vitę sanctitatem multos ad Ordinem recepit, quibus adhibuit pręceptorem Robertum magistrum Theologię Oxonię, verùm cum audisset in controuersiã verti, Deus est, animo turbatus est, & illud studiũ reuocauit. obiit Oxoniæ in Anglia. cõditus in capsã lignea. Narratur, quòd Fratres volentes trãsferre venerabile illud corpus inuenerunt sepulchrũ plenũ liquore, quo disparente, ossa eius cũ veneratione trãslata sunt.

B. ALBERTVS de Sartiano Mediolanensis humili loco natus, vir literis eruditus, vt monimenta eius laude digna declarant, & præcipuè quędam epistolæ, quę habentur in loco Capistrani. Pręceptorem habuit Guarinum Veronensem, vt ipse fatetur, hausit quoq; literas Gręcas à quodam pręceptore Gręco, qui Gręca cum Latinis pariter coniungens, effectus est vir doctus, ob eam causam fuit in pretio habitus ab Eugenio IIII. Pont. Max. in Concilio Florentino, vbi Græci cum Latina Ecclesia conuenerunt. Vnde dictus Pont. transmisit illum ad Pretum Ianum in partes Orientales. fuitq; prædicationibus multos traxit ad fidem Christi. multa construxit cœnobia in Candia, in Capha, Constantinopoli, & Hierusalem. Peragrauit totam Syriam, Græciam, Aegyptum, portabat vexillum Crucis ante Solthanum, & coram Græcorum Imperatore admirabili cõstantia prædicauit nomen IESV Christi. Erat verbũ Dei in ore eius sicut gladius efficax, pertingens vsq; ad diuisionem animæ & spiritus. Fuit autem in sacris concionibus maximus vitiorũ obiurgator, vnde multoties pro veritate tuẽda incurrit discrimen vitę. Semel prędicans corã Francisco Sfortia Mediolanensium Duce, tã seuerè arguebat eũ & eius curiã, vt Ducis satellites

B. Albertus latinè græceq; doctus, longinquas pluresq; adit regiones studio fidei: prædicator eximius.

Hebr. 4.

mortem

mortem sancto viro sępe intentarent; quibus Dux ait: Sinite eũ, quia suo fungitur munere. Erat prædicatio eius grata & fructuosa doctis simul & indoctis. Mediolani dum prædicaret, confluebant ad eum sexaginta millia hominum. Semel dum frequenti populo concionem haberet, ceruus se interposuit perturbans auditorium. Re cognita Sanctus vir exclamauit, Nolite timere, Diabolus in forma cerui nos turbare nititur. In dicendo vtebatur præclara dicendi forma, quæ cum sanctitate vitæ coniuncta multos ad se attrahebat. In suis concionibus exaltabat nomen IESV Sanctum Bernardinum imitatus, cuius discipulus ipse fuit, & cultor præcipuus. Tempore Eugenij IIII. Pont. Max. deduxit Armenios ad obedientiam Ecclesiæ: fuit Legatus Pontificis in partibus Aethiopiæ; inuisit loca sancta, sed in Gręcia graui morbo oppressus votum complere non potuit. In itinere quosdam inuenit martyrio oppressos à barbaris, quos ipse admirabili constantia cohortatus fuit ad patientiam. Sed cum celebraretur Concilium generale Florentiæ, eò se contulit F. Albertus, & à Pont. Max. perhumaniter fuit exceptus. Dici non potest quanta cum lętitia animi à populis vniuersis coleretur, campanæ sine modo sonabant in aduentu eius. gaudebant Patres in Concilio, quòd ipse reduxisset Armenios & Iacobitas in obediẽtiam Ecclesiæ Romanæ. Post varios perpessos labores, vrgente morbo, obijt Mediolani anno 1450. in die Assumptionis B. Virginis. Cuius animam ad cœlos conscendentem vidit B. Ioannes de Capistrano vir sanctioribus annumerandus, ac verbi sacri concionator insignis, qui eodem tempore concionabatur in loco Burgi S. Sepulchri. sicque affatus est: En vadit, en properat. Reliquit post se clara ingenij sui monumenta, nempe tractatum de corpore Christi ad Patres Ordinis, de Pœnitentia; Apologiam contra Pogium Florentinum, tractatũ contra obloquentes in Martyres Christi. Multas epistolas ad summum Pont. Eugenium, & ad Principes, & ad viros doctissimos; quibus omnibus nomen suum inclaruit.

B. ALBERTVS de Cossignano in Piceno miraculis clarus apud Murum Vallis.

BALDEMARIVS à Felsinio prouinciæ Aquitaniæ, filius quondam Domini Castrinoui, & dominæ Bertoldæ, qui primò professus est Regulam S. Benedicti, deinde, Ordinem Minorum ingressus in eo multum profecit; fuit obedientia promptus, humilitate modestissimus, & altissimę paupertatis obseruator ardentissimus. Varijs castigationibus & flagellis afficiebat carnem suam. Cæcos, Dæmoniacos, & infirmos plurimos pręnia oratione, & miranda virtute curabat. Quicquid laboris pateretur & incommodi, illud referebat ad Christi gloriam. Sicut Ioannes Scholasticus narrat de illo coco, qui inter continuos fletus, & cordis compunctionem, semper in suo ministerio habebat Deum præ oculis, & ex intuitu materialis ignis semper cogitabat flammam inferni.

Exemplũ Ioannis Scholastici de coco.

BALDOBRANDINVS de Amanatis nobilis Florentinus. Quem Dominus pręuenit in benedictionibus dulcedinis, vt in Domino confideret, qui omnium malorum timore sublato, ad regiones infidelium se recepit, cum fiducia prædicans verbum Domini; sentiens siquidem se plantatum fide, radicatum charitate super aquas vitæ, quę iuxta Ezechielis vaticinium de Sanctuario egredientes viuificant omnia, nihil pręter Christum cupiebat: Quid enim deesse potest ad æternam felicitatem illi, qui à Deo diligitur? Porrò hoc diuino incendio Aldobrandinus accensus animas Christo acquirebat.

Ezech. 47.

BAMBROSIVS à Massa vir vitæ probitate, & lectissimis moribus conspicuus, ab infantia viam simplicitatis ingrediens, à vitijs, quibus generatim scatet mundus, animum suum conseruare satagebat; qui in primo pubertatis flore, literarum studijs diligenter incumbens, adolescentiæ initia Domino consecrauit. In ciuitate itaque Messana habitum B. FRANCISCI humiliter suscepit, atque omnes facultates suas pauperibus erogauit, sic in fame, & siti, in frigore, & nuditate, asperam vitam duxit: nudatisque pedibus incedens hunc illuc, prędicando verbum Dei, obtulit se Domino sacrificium medullatum: in oratione frequens stratum conscientiæ suæ plerunque fletibus irrigabat; pane & aqua contentus, concupiscentiæ carnalis incendia superabat: Fratribus & secularibus humanitatis cuiusque obsequium studiosus ministrabat: in illatis sibi molestijs patiens, si fortè verbo vel facto alicui intulisset iniuriam, mox chorda ceruicibus appensa, veniam suppliciter petebat. In his B. Ambrosius perseuerauit ad annos quindecim. Præfulsit quoque vir sanctus prophetiæ spiritu. Vnde prædixit F. Tobiæ eius socio non solùm obitum suum in Vrbeuetana, sed etiam horam sui obitus inter nonam & vesperas. Hic gloriosus Frater quanti meriti sit apud Deum, miracula eius fide digna testantur, quorum nonnulla subnectam.

PRAECIPVA QVAEDAM MIRACVLA.

CHRISTOPHORVS Vrbeuetanus annos decem manum cōtractam cum habuisset, ad tumulum Sancti viri incolumem retraxit, & lætus ad propria remeauit. Gregorius Penone de Ciuitella crure contracto, & apostemate laborans, voto ad B. Ambrosium emisso, à contractione cruris, & apostematis passione curatus est. Domina Pax toto corpore contracta & complicata ad inuocationem B. Ambrosij conualuit. Extiterunt etiam alia multa miracula post mortem ad Dei magni gloriam, Sancti huius honorem, & fidelium incrementum.

B. ANDREAS cognomento Dulcis, verè dulcis & pius, vt potè qui omnes, quibus salutis verbum proponebat, suauius & ardentius ad se trahebat, & aduersa omnia pro Christi amore superabat, atque spirituali quadam dulcedine perfusus, diuiniq; amoris igne feruidus humiliter omnino de seipso sentiebat, illud sibi proponens, quòd verum gaudium humilitatis studium pijs mentibus inserit. iacet Arimini miraculis celebris.

In quo verū gaudium consistit.

B. ANDREAS Hispellās, miraculorum copia insignis, & cunctis admirabilis, situs est Hispelli, qui peregrinos hospitio excipiebat, nudos vestiebat, pro quibus eleemosinam etiam petebat, malens ipsemet esurire, quàm alios fame premi. Vitam & gesta huius sancti viri priuatim expressa inueniri haud potui, forsan deleta bellis & factionibus, quibus semper Vmbria flagrauit.

B. ANDREAS Anagninus ex illustri Comitum familia Signiæ, Alexandri IIII. Pont. Max. nepos, per omnium annalium monimenta celebris, posthabita Cardinalatus dignitate, quod pauci perrarò faciunt, & præclara sibi viuendi ratione selecta; in hoc terrenarum rerum inexplicabili gurgite positus, sanctè vixit. Inter cætera verò illud singulare est, Cùm semel appetisset auiculas (vt fieri solet) mox in mensa appositas noluit prægustare, sed signo Crucis facto illæ obsequentes, & in altum subleuatæ, perinde ac si essent viuentes, euolauerunt. Illud quoque insigne narratur, quòd omnes qui à spiritibus immundis diuexabantur, ad tumulum eius delati, sanabantur. huic apparuit in somno Carolus primus Siciliæ Rex, eum rogans, vt pro se apud Deum intercederet, cùm acerbas in Purgatorio sustineret pœnas, id quod piè fecit. Hunc Bonifacius Papa adscripsisset Sanctorum Catalogo, si superuixisset, ob insignia eius miracula, quæ nullo silentio præterire deberemus, cùm hæc clarissima sint apud Pilenses, sed breuitati studentes omittimus. obijt enim miraculis illustris, in loco Pilei in Campania situs.

Insigne miraculū de B. Andrea, & de eximia ei° sanctitate.

B. ANDREAS Hungarus martyrio coronatus est Bidinij Regni Bulgarorum; est autem Bulgaria Europæ regio, quę supra Thraciam inter Danubium & Pontum Euxinum sita est. Hic tanta enituit animi constantia, vt cum varijs cruciatibus afficeretur, & vrgeretur eo dolore vehementi, qui est motus asper in corpore, nullam tamen vocem emisit. Nam vir prudens & fortis, qui maiora & solidiora animi degustauerat oblectamenta, libenter properabat ad illas epulas, quas nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascenderunt, & proinde constanti animo omnem sustinebat acerbitatem, ac si non ipse, sed alius pateretur. Felix ter quaterq; beatus, qui se sic gerit, sicut vir iste sanctus, quem Dominus mirificauit miraculis, & vitæ exemplis.

Constantia B. Andreæ Pannoni.

1. Corint. 2.

B. ANGELVS à Monteleone pauperrimus & despectus homo, sciens quòd pauperis quàm diuitis domus quietior est, & in sacco securius, quàm in serico dormitur, paupertatem magnopere amplexus est. Obijt miraculis clarus apud Montem Compatrium in Campania.

Pauper à paruo lare dictus is est, qui seipso contentus, sibi viuit.

B. ANGELVS cognomento nullo addito, cuius gesta non inuenio, iacet Camerini.

B. ANGELVS Reatinus primò miles, deinde cùm primo ætatis flore pubesceret, libertatis dignitatem considerans addidit se socium B. FRANCISCO, cum quo asperam vitam ducens, signa & miracula suæ cum Deo gratiæ, & viuens, & post obitum edidit. Hic cum B. Bernardo Quintanalle, & B. Petro Cataneo, quos suprà memorauimus, Romam petijt sequens B. P. FRANCISCVM ad Honorium Pont. Max. pro confirmatione Regulæ. Obijt Assisij, atque in æde D. FRANC. tumulatus est vnà cum alijs sanctis viris.

B. Angelus Reatinus vnus ex socijs B. FRANC.

DE SEPTEM MARTYRIBVS.

Arbaldus Cristi legem, moresq; docentes.
Septem Seraphicos angit, & ense necat.

SANCTVS Angelus natione Etruscus, cuius est nomen celebre, & virtus nomine maior, conuentum Pisarum fundauit, primò Minister prouinciæ Angliæ fuit, deinde ipse & Frater Daniel de Beluederio Calaber, & Minister prouinciæ Calabriæ, cum Samuele, Dannulo, Leone, Vgolino, & Nicolao; dum optima & aurea illa nascentis Ordinis Seraphici tempora feliciter quasi quodam igneo motu promicarent; obtenta eundi facultate à F. Helia Generali, anno iam completo post obitum S. Patris; martyrij desiderio flagrantes traijcere statuerunt Marochium Mauritaniæ vrbem, vt Saracenis fidem Christi, & verbum salutis prædicarent. Primò itaque peruenerunt Tarachoniam Aragoniæ vrbem. Frater Daniel cum tribus aliis nauem conscendit, aliis tribus consociis (nescio quo euentu fortè ex casu) in terra dimissis, non potuerunt omnes transfretare. cumq; ad Ceptam vel Septam Saracenorum vrbem applicuissent, socios, quos antea dimiserant, expectabant, ibique non curis laxati vel soluti opere, sed salutis animarum soliciti, Pisanis, & Massiliensibus mercatoribus, qui aderant cum plerisque aliis Christianis, prædicabant: interim tres socii qui remanserant, ad portum Ceptæ applicuerunt secundo Cal. Octobris. Porrò Frater Daniel vir quidem discretus, & sex alij spiritu feruentes salutem illorum totis viribus sitientes, non timebant se morti exponere, vt animas Christo, cuius causam agebant, lucrifacerent. Morabantur pauperes Fratres cum reliquis qui aderant Christianis mercatoribus in Vico extra mœnia prædictæ ciuitatis, quia nulli Christiano licebat ingredi ciuitatem absq; Saracenorum speciali facultate, expectantes quidnã de eis decerneretur. Verùm Christi amore incensi erant ad martyriũ, Nihil enim à se præclarè

Septem Martyres suscepto cõsilio, propositaque ratione martyrij desiderio flagrant.

Feruor vehemẽs Sanctorum Martyrum.

clarè gestum, nihil laude dignum existimabant, nisi prius sacra certamina subijssent; quare feria sexta de salute animæ inter se agentes, die sabbati confessione præmissa, sumptaq; deuotè Eucharistia, nocte imminente eiusdem diei post vesperas fecerunt mandatum Domini lauantes sibi inuicem pedes, & dum fuerunt aliqualiter recreati, die Dominico summo mane, antequam homines deambularent (vt moris est) per plateas, Fratres in publicum exiere, conspersis cinere capitibus, & Spiritus sancti robore confortati, nomen Domini palàm conclamabant dicentes, In nullo alio esse veram salutem præterquam in Christo IESV. Sermo enim diuinus quasi ignis ardebat in cordibus singulorum, nec vlterius dilationem patiebantur. Satellites verò Diaboli multis opprobrijs & verberibus eos affecerunt, atque ita iniurijs & liuore fœdatos adduxerunt ad Regem, qui inaniter & effusè exultans, audito nomine Christi, & quòd Maomethes tanquam desertus & planè despectus à sanctis viris haberetur, efferata in sanctos martyres vsurus immanitate, tonsis capillis velut fatuos reputans, teterrimo carcere, & acerbis tormentis voluit eorum constantiam explorare; quos vinctos catenis ferreis, metuque grauiore concussos in uincula coniecit, ibique ad octo dies crudeliter seruatos detinuit, Mauris pugnis eos & diuersis tormentorum generibus affligentibus; sed hi animo optimè constituti, capitis sui periculum pro aliorum salute negligebant, nihilque metuebant supplicij, quòd semel deliberauerant pro nomine Christi vitam cum morte commutare. Quid verò infra hoc spacium octo dierum illis acciderit non est mihi compertum, nisi quòd isti Fratres carceribus detenti infrà positam epistolam scripserunt, plenam lacrymis, Domino Vgoni maiori sacerdoti Genuensium, & duobus Fratribus, quorum vnus erat de Ordine Fratrum Minorum, alter verò de Ordine Prædicatorum, qui venerant illis diebus de Alchazaro, hoc est de domo regia, & de interioribus partibus Saracenorum. tenor autem epistolæ talis est.

Alchazarum lingua Arabica est regia domus.

EPISTOLA SEPTEM FRATRVM MINORVM dum essent vinculis detenti ad D. Vgonem Sacerdotem Genuensem, & duos Monachos.

BENEDICTVS Pater Domini nostri IESV Christi, pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra, qui præparauit Patriarchæ Abrahæ victimam holocausti. Qui etiam ex præcepto Domini de terra sua exiuit nesciens quò iret, ideoque reputatum est ei ad iustitiam, & amicus Dei appellatus. Sic ergo qui sapiens est, stultus fiat, vt sit sapiens; quia sapientia huius mundi stultitia est apud Deum. Notum ergo sit vobis, quòd si Dominus IESVS Christus, qui passus est pro nobis, & qui dixit: Ite, & prædicate Euangelium omni creaturæ. Ite, & nolite timere eos, qui occidunt corpus. Item: Non est seruus maior domino suo. Item: Si persecuti sunt me, & vos persequentur: duxerit vias nostras in semitis suis ad laudem eius, & salutem fidelium, ad honorem Christianorum, & ad mortem & damnationem infidelium. sicut Apostolus ait: Christi bonus odor sumus: Aliis odor vitæ in vitam, Alijs odor mortis in mortem. Nam si non venissem (ait Christus) & locutus eis non fuissem, peccatum non haberent: Nunc autem excusationem non habent de peccato. Igitur nuntiatum fuit ante Regem nomen Christi, & confessum per nos, quòd non est in alio vera salus, & probatum per veras rationes mediante interprete coram sapientibus eius. Regi ergo seculorum immortali, & inuisibili, soli Deo, honor & gloria in secula seculorum. Amen.

Gen. 22. *1. Cor. 3.* *Marci 16.* *Lucæ 5.* *Ioan. 15.* *2. Corin. 15.* *Ioan. 15.* *1. Timot. 1.*

SEPTEM MARTYRES CORAM ARBALDO REGE magna animi constantia & firmitate consistunt.

ARBALDVS Tyrannus (est autem Arbaldus lingua Arabica vel Alchaldus, siue potius Astaldus iudex vel præfectus) cùm sanctos Martyres in vincula coniecisset, ad fores carceris constitit, oculo ad rimas admoto, eos catenis solutos, insueto nitore splendentes, lætitia ingenti perfusos, cantiones laudesque diuinas celebrare

brare vidit, carceremque ipsum aliàs tenebricosum modò clarissima luce collustratum perspicit; Quo spectaculo vehementius Rex indignatus, sexto idus Octobris coram se præsentari iussit, eisque ingentes diuitias & pretiosa munera obtulit, si neglecto Christo Maomethem sequerentur. At illi intrepidi ad tribunal Regis sistentes, nullaque de se timoris indicia præbentes, perinde ac si victoria esset promissa, dicebant: Nihil est quod minus desideremus; diuitias perpetuas præstare nemo potest; hic aduenæ sumus & peregrini, patriam cœlestem per varios casus, & mille rerum discrimina petimus. Stultus admodum ille est, & parum humanæ conditionis memor, qui commorationis & non diuersorij potius sedem hanc terrestrem putet; eò redeundum est, vnde venimus, circularis est ista peregrinatio, ac nos eodem refert: qui dolet hoc æuum esse breue, & tam citò finiri, dolet quòd non & suam nobis DEVS immortalitatem participauerit. Qui animum ad cœlestia tollunt, & mente purgata ibi diuersantur, dedignantur has tenebras, ac teterrimi carceris situm, & tanquam de duro ergastulo erumpere cupiunt. Hæc Saraceni audientes inter se consilium inierunt, sigillatim eos examinant seorsum abductos, multaque eis pollicentur si fieri velint Saraceni, sin minus, eos capitali sententia plectendos. sed illi intrepidi dicebant: Nonne amotæ mentis ille est, qui auro plumbum præfert, & luci tenebras? Nemo qui sapiat in ea vrbe manendum ducit, in qua virtuti non adsint præmia; retrahatis ergo vos ab erroribus, & abiecta falsa religione, Dominum vestrum cognoscatis, Deum nostrum, communem omnium parentem, cuius nec virtus æstimari potest, nec magnitudo perspici, nec principium comprehendi. Nos scimus, & re ipsa experimur hanc vitam ærumnosam, & curarum plenam, tot casibus & periculis expositam, nihil stabilis, nihilque certi habere. Contrà verò altera vita sedes est æterna, quæ, quod semel dederit, nihil aufert, non est obnoxia varietati discriminique, sed perpetua viget felicitate. Vos damna, vos iacturam arbitramini esse, quod lucrum est ingens, hinc nobis paratum est iter ad felicitatem. Quis ergo terror? quod supplicium potest nos deturbare? Tunc quidam ferus gladiator, furore accensus, ense percussit caput Danielis aliorum Fratrum ministri, qui cùm staret intrepidus, alter Saracenus cœpit ipsum cohortari dicens: Quare præsentis vitæ dulcedinem perdere vultis? suscipite fidem & legem Maomethis, vt vitam & honorem in vita habeatis. Cui Daniel ait: Inueterate dierum malorum, perditæ audaciæ, quandiu in errore Sathanæ decipieris? Maomethes tuus, quem tanti facis, & quotquot eum sequuntur, sunt ministri Sathanæ. Alcoranus vester est merum figmentum. Tu ergò potius conuertere ad fidem nostram Catholicam, nec patiaris diutius tam pernicioso mendacio illudi. Quibus verbis, reliqui Fratres vehementius accensi gratias agebant Deo, quòd eò essent deducti, vt corpus & animam illi consecrarent: dicebantq; F. Danieli, Anima nostra tuam sequetur in Cœlum pater, benedic animæ nostræ, & mortem nos quoque mortem subibimus, nec propterea frangemur tantis incommodis agitati, post tempestatem speramus serenitatem, citò finietur bellum, & aderit perpetua pax. quibus benedictis cum lacrymis, Christi milites inuictissimi à ministris Diaboli denudantur. Rex iratus pro suæ potestatis furore, visa eorum constantia, sæuiens in ipsorum perniciem, eos morti adiudicauit. tunc satellites Regis minarum atrocitate commoti vinctis Martyrum manibus, præcinente tuba, ducunt ad supplicium, vt vltricibus flammis cruciarent. Illi verò improperium Christi portantes, quasi ad epulas inuitati festinabant ad mortem: ducti ad locum occisionis per manus iniquorum, sacris eorum capitibus cæsis, decollati sunt, & beatissimas animas sanguine purpuratas Domino tradiderunt: ministri Diaboli corpora eorum per ciuitatem trahentes dilacerarunt: Christianis autem summæ curæ fuit, ne inhumata & omnino deserta iacerent. Quare Genuenses, Massilienses, & Pisani mercatores reliquias Martyrum pro maiori parte diuinitus colligentes, cum honore suscipientes, Alsondegæ Massiliensis in villa eorum condiderunt. vbi ipsorum meritis miracula creberrima ostenduntur. cùm verò primò essent tumulata in vico Genuensium mercatorum, post aliquot annos in Ecclesiam Beatæ Mariæ apud Marochios, vbi Saraceni maximam lucis claritatem conspiciebant, pòst aliquandiu à filio Regis Lusitaniæ in Hispaniam translata sunt, insignibusque miraculis celebrata.

Septem Martyrũ constantia, & mira fides.

Barbari superstitionibus vanis pertinaciter inherẽtes obdurant se contra manifestã veritatem.

Verba constantissimæ veritatis.

Alcoranus liber est compositus à Maomethe, & tribus magistris, quibus Diabolus auctoritatem & industriã ministrauit. Primus fuit quidã Iudæus astrologus, Ioannes de Antiochia hæretic⁹, Sergius Arrianus, qui legem abominabilem confixerunt, resecãtes ardua, & omnia concedentes, ad quæ mũdani homines proni erãt, gulã, luxuriam, rapinam, & huius generis multa.

QVAM MALE CESSIT ARBALDO, *qui abiecta omni religione, iniuit fœdus contra Ministros Christi.*

DVRAM & acerbam vindictam incurrunt ij, qui contra ministros Christi societatem & fœdus ineunt. Iosaphat Rex, quia pactum & amicitiam iniuit cum improbo & sacrilego Ochozia Rege Israel, eam ob causam ab Eleazaro Propheta audiuit: Quia habuisti fœdus cum Ochozia percussit Dominus opera, contritæque sunt naues, nec potuerunt ire in Tharsos. Aza ob initum fœdus cum Rege Benedad pedum dolore correptus fuit, qui morbus instar carcinomatis vsque ad corporis verticem serpebat. Eiusmodi nefarias confœderationes increpat Deus per Isaiam: Vęh illis qui descendunt in Aegyptum ad auxilium, in equis sperantes, & habentes fiduciam super quadrigis, quia multæ sunt, & super equitibus, quia prævalidi nimis. Atque (vt vno verbo rem expediam) improba fœdera facilè dissoluuntur, disruptis enim malorum subdolis colligationibus dissoluitur vinculum, rumpitur nodus, labascit amicitia. O' proteruas hominum perplexitates: Ita accidit Arbaldo Regi iniquo, cùm debuisset sumere arma contra Maomethem, machinatus est aduersus sanctos viros, quorum sanguis in pœnam graué tanti sceleris, contra nefarios ministros Sathanæ clamat in aures Domini Sabaoth.

2. Paralip. 20.
3. Reg. 15.
Isa. 31.
Iacobi 5.

DE EORVM CANONIZATIONE.

HAEC animo perpendens Leo X. Pont. Max. retulit in Sanctorum Martyrum numerum, mandauitque vt Fratres Minores facerent officium in die coronationis eorum, hoc est die x. Octobris; celebratur quoque festum illorum in Episcopatu Pragensi: in officio Bracarensi: celebratur martyrium anno 1221. impressoris vitio, cùm potius fuerint martyrizati anno 1227. anno integro ab obitu B. Patris FRANCISCI. Hæc pauca habui de his septem Martyribus, nec temerè, vt ostenderem quàm magnis initijs, futurus breui toto orbe terrarum illustris, Ordo Minorum in tantam amplitudinem creuerit, vt vbique locorum Beati FRANCISCI merita, & nominis sui gloria concelebrentur.

B. ANTONIVS Bonfadinus Ferrariensis Theologus, & concionator insignis, post diuturnos labores & peregrinationes, rediens à Sancto Sepulchro deuotionis gratia, Cotignolæ oppidi Romandiolæ diem clausit vltimum, ibidem apud Minores sepultus non longè ab oppido: visitur integrum corpus eius, & ab incolis habetur in honore, de cuius laudibus leguntur subiecta carmina:

Hoc Bonfadini saxo pia busta teguntur
Antoni: Hic visit Sancta Sepulchra Dei.
Confessorq; fuit Domini, verbumq; Tonantis
Edocuit populos, christicolasq; fidem.
Pro meritis en quanta fecit miracula, diui
FRANCISCI miles venit in astra poli.

B. ANTONIVS alter iacet Nursiæ miraculis fulgens, cuius gesta quamuis latissimus esset scribendi campus, nil tamen certi reperire potui, sed reuera sancti huius viri non deessent admiratores, si maiores nostri diligentius scripturis rem tantam fuissent complexi, idque negotij sumpsissent, vt Sanctorum vitas memoriæ mandarent. Difficile enim est egregijs assertoribus fidem non adhibere, nec nostra ex potestate credulitas pendet, nobis inuitis abit, reditque fides. hoc tamen pro certo habemus virum sanctum nunquam à virtutibus cessasse, vnde accumulato sibi merito, omni peccatorum purgata rubigine, quieuit in Domino in Conuentu Nursiæ antiquæ Sabinorum vrbis.

B. ANTO-

B. ANTONIVS de Rosate Mediolanensis pro fide Christi à Saracenis inter asseres per medium sectus, glorioso martyrio cōsummauit agonem. nam Sanctus Dei pugil, sublatis in cœlum oculis, agebat gratias Deo, dicens: Domine æterne splendor, peccatorum protectio, & dux, & tranquillus portus, esto mihi in auxilium, ago tibi gratias Pater Sancte, & nomen tuum sanctissimum veneror, qui largitus es mihi, vt te confiterer, & sanctum filium tuum IESVM Christum, & Spiritum sanctum tuum auctorem vitæ, vt prædicarem nullum esse Deum præter te, neque in cœlo, neque in terra, neque in mari: suscipe animam meam in pace, & dignum me fac æterno regno. Heu fallaces mortalium spes, & inanes hominum cogitatus, quicquid homini subiacet, infra hominem sit necesse est, nihil est homine maius, nisi quod fuerit supra hominem. sicque oculos eò dirigebat, quò illos naturæ suæ conditio direxit, vt illud vnicum numen adoraret, sic totus lætus bibit vsque ad ebrietatem in fonte illo perenni, qui est benedictus in secula.

B. ANTONIVS de Monte Leone annum suæ ætatis duodecimum agens, sponte nulloq; hominum suasu, se in Beati FRANCISCI religionem subdidit, in qua egregiè profecit. nam propter imbecillam & teneram eius ætatem, vt vix sustinere posset asperitatem habitus, ad annos quadraginta nunquam faciem mulieris contemplatus est, quamuis semper ostiatim quæreret eleemosynam: vir quidem memoria dignus, qui domuit auaritiam, conculcauit superbiam, libidinem prorsus ignorauit, potu ciboque parcissimè vtens, non iræ, non inuidiæ, non alteri passioni succubuit: scelerum insectator vehemens. quare meruit habere multas reuelationes, qui cùm esset in loco Stronconis in Vmbria, ferunt locutum fuisse cum sanctissima Trinitate: sæpe enim supra sensus humanos ita spiritu rapiebatur, vt angelus potius videretur, quàm simplex homo, qui singulari gratia, & miraculorum munere præstans, longè lateque inclaruit: porrò suis exemplis, & salutaribus documentis, plurimos ad fidem Christi trahere conabatur, vbi tot mala in orbe toto increuerant. Semper enim Deus sustinuit malos, vt mala cum bonis pugnent, vt vitia sint aduersa virtutibus, vnde habet alios quos puniat, & alios quos honoret. sicut primis illis temporibus factum est diluuium ad tollendam perdendamque ex orbe terræ malitiam. Floruerunt sub hæc tempora plures insignes viri, inter quos memoria dignus est B. Ioannes à Stroncone, & hic B. Antonius, à Deo producti ad calcanda terrena, vt cœlestia consequerentur: miræ compassionis in pauperes Christi fuit: nudis pedibus semper incedebat, vtebatur pane & aqua absynthij, qua vsus est quatuordecim annos, antequam aliud degustaret: à feria quinta passionis vsque ad diem paschatis non manducabat, neque bibebat.

Præclara huius Sancti gesta, quibus paratur iter ad vitã æternam.

De spiritu prophetiæ, & de eius miraculis.

CLARVIT quoque prophetiæ spiritu. Nam semel prędixit mortem cuidam eunti ad ciuitatem Aquilanam, qui re contempta obijt in itinere. Quædam mulier habuit quinque filios, qui cùm omnes essent mortui, & ipsa esset sterilis, ille prędixit, quòd adhuc filios esset susceptura. Prædixit Assisiatibus, vt se ad crucem pręPararent, & die sequenti pestis eos inuasit. Prędixit quoque diem sui obitus, qui, vt prædixerat, eodem die & hora morte ereptus est, Assisij in Aede D. Damiani conditus, atque miraculis illustris: cuius corpus anno ab eius obitu iam elapso integrum, & omni ex parte incorruptum inuentum est; ad cuius tactum plerique diuersis morbis laborantes (Deo concedente) per merita sancti viri liberati sunt; inter quę hęc præcipuè circunferuntur: Quędam mulier de Palatio vulgò dicto agri Assisinàtis laborans puerperio procubuit ad tumulum sancti viri, & vouit huic Sancto, cuius precibus gratiam consecuta est. Quidam fracto crure ad preces beati viri incolumis euasit.

Obitus B. Antonij.

B. ANTONIVS Toletanus Toleti manens ianitor, sanctè vixit, mirabiliaq; per eum operatus est Dominus: semel amphoram fractam plenã vino integritati commisit. Puellã vnicã emortuã signo Crucis ad vitã restituit: signis & viuens, & mortuus gloriosus.

B. ANTONIVS Tegrinus Pisanus, viuens adhuc signa fecit. Obijt gloriosè in monte Luco, in agro Spoletino: is contemptis maternis illecebris, & vxore, quam nondum duxerat, neglectisq; ciuilibus legibus, quibus vacabat, effectus est Frater Minor, & multum profecit: cuius meritis, quidam ad sanctum virum voto emisso, à morbo tibiæ, quo laborabat, liber euasit.

DE

DE B. ANTONII DYRRHACHINI miraculis, & de prophetiæ ſpiritu.

Sudor manat à corpore B. Antonij Dyrrhachini.

BEATVS Antonius Dyrrhachinus Archiepiſcopus, quãuis reluctaretur, Dyrrhachij, qui pluribus annis Saracenis prædicauit, multosq; ad fidem Christi conuertit, ſpiritu prophetico clarus, multa enim prædixit, & præſertim diem & horam ſui obitus: de quo inſigne illud narratur; mortuo iam, atque (vt fieri ſolet) induto Epiſcopalibus indumentis, ita cadauer eius cœpit deſudare, vt omnes adſtantes in admirationem adducerentur. quod miraculi loco adſcribi debet. Obijt Dyrrachij, ſepulchri tamen eius nullum apparet veſtigium, cùm ciuitas multoties à barbaris fuerit direpta, nec multò ante hæc noſtra tempora: cùm Senator Reipublicæ Venetæ præeſſet Dyrrhachio, morbo affectus, vt valetudinem curaret, Olcinium ſe contulit, cœli ſalubrioris gratia. eam occaſionem nacti hoſtes, noctu Dyrrhachium furtim aggreſſi, ſcalis ad murum poſitis, ſe in oppidum intulerunt; interfectisq; paucis ſomno expergefactis, oppido ſunt potiti.

Petrus Bẽb. lib. 5. Hiſt. Ven.

VERA

VERA B. ANTONII CONFESSORIS EFFIGIES.

DE B. ANTONII CONFESSORIS Physiognomia, & de eius nomine.

¶Hispani Mauris proximi subnigro colore nitēt.

FVIT inclytus Christi Confessor Antonius staturæ mediocris, tumenti abdomine, vasto obesi corporis pondere: fuit enim corpore obeso, sed sanctitate obesior, membra eius naturali pallore affecta, ad nigredinem declinabant. Fuit ei lingua facunda & diserta, vox clara & placida, sed tam alta & flexibilis, vt ab omnibus citra fastidium audiri posset. Qua verò facie fuerit, & qua statura, facilè conspici potest ex effigie eius expressa Paduæ; visitur hodie quoque Romæ in Ecclesia Lateranensi opere mosaico & vermiculato à duobus fratribus Minoritanis delineata, quorum nomina sunt mihi incomperta. Cuius quidem rei illud insigne fertur, cùm Bonifacius VIII. Pont. Max. mandasset deleri effigiem D. Antonij, & loco eius exprimi imaginem D. Gregorij Papæ, accesserunt nuncij, sed ab alto deiecti extremum spiritum diuino iudicio effuderunt. Dictusq; est fortè Antonius vel ab ἀνθὸς Græcè, quod Latinè florem significat, vnde lilia deferebat in signũ nitidæ suæ puritatis; vel à loco vbi habitum D. FRANCISCI suscepit, qui S. Antonius dicebatur: vel quasi altitonans, prius Fernandus dictus, nomen Hispanis vsitatum.

Insigne Portentũ de Beati Antonij imagine.

DE EIVS ORTV, ET DE INGRESSV ad Ordinem Sancti Augustini.

Parentes D. Antonij.

PRIMVM quidem natus est D. ANTONIVS Olysippi, quæ Hispaniarum est vrbs anno MCXCV. ex Martino patre Alphonsi strenuo milite, matre verò Maria, parentibus quidem honestis, qui quales fuerint, ex tanti vita filij facilè dignosci potest; quorum ipse exempla imitatus manus extendebat ad pauperes, & Ecclesiarum frequentius limina terebat; neque fuit quicquam tam asperum, tamque arduum, quod cœpta illius moraretur, sed humilitati, mansuetudiniq;, & patientiæ studens, seculi oblitus, ad Dei contemplationem ascendit. sicq; in Dei timore excrescens, vt sapiens architectus fundamentum iecit; ab ipsis enim incunabulis quodam præsagio futurorum moribus exornabat ætatem. Nam cùm ætate iam nubili progressus ad annos pubertatis peruenisset, tumultuātibusq; in carne pruriente corruptionis motibus, & titillamentis se præter solitũ sentiret illicitè perurgeri, spretis litterarum studijs, quibus diligenter vacabat, ad Cœnobium quoddam S. Augustini dictæ ciuitati proximum conuolauit, Canoniciq; Regularis habitum humili deuotione suscepit, vbi cùm annis penè duobus commoratus nulla ratione tolerare posset importunos parentum motus, natale solum quod ad eneruandos viriles animos fomitem præstat, ad Sanctæ Crucis de Colimbria feliciter transmigrauit, vbi disciplinis regularibus vacans cunctis amabilem se præbebat, die noctuq; orationibus & diuinis colloquijs intendens, meruit pro voto à Domino exaudiri: erat siquidem iuuenis optimi ingenij, multæ vigiliæ, abstinentiæ magnæ, contemplationis assiduæ, vt illo nec quietior, nec obedientior alter esset: nulla in eo pompa, nulla ostentatio; tempus quoque, cuius iactura maxima est, ea ratione distribuebat, vt nihil ei per negligentiam euolaret, nihilque per vanitatem efflueret.

1.Cor.3.

Vis & conditio natalis soli.

Tempus motibus suis examinandum, ne inaniter labatur, cuius quidē iactura maxima est.

QVA OCCASIONE B. ANTONIVS ingressus fuit Ordinem S. FR.

PRAETEREA contigit, quòd Dominus Petrus Infans primogenitus Regis Lusitaniæ detulit Colimbriam reliquias quinque Martyrum, de quibus superius præfati sumus, quos B. Pater FRANCISCVS ad infidelium oras pro fide CHRISTI propaganda transmiserat, quorum reliquijs à Diuo Antonio conspectis, statim elephantis more, viso cruore ipse vehementer commotus, vehementius ad prælium incitatus est. Vnde zelo Dei renes accingens, ad Ordinem Fratrum Minorum quibus poterat nisibus aspirabat, & conceptum sui pectoris crebris orationum studiis, & arctis afflictio-

afflictionum ieiunijs suum Domino propositum commendabat. Accidit vt quidam Fratres Minores è vicino eleemosynæ petendæ gratia illuc de more aduentarent, quos famulus Domini tractos seorsum sic allocutus est: Fratres mei dilectissimi Ordinis vestri habitum magna cum animi voluptate susciperem, si sperarem vestra ope atque consilio ad partes infidelium transire ad prædicandum Dei verbum, vt cum martyribus pro fide Christi possem coronam obtinere. Sperabat enim fortis Christi athleta diuina gratia tanquam valido clypeo munitus, breui de Cruce Christi brauium reportare. Vnde frequenter cum lacrymis orabat ad Dominum: Misericors Deus quando præstabis mihi, vt lictori ferire parato poplites meos flectam ad suscipiendam coronam diutius peroptatam? putas ne videbo, putas ne experiar aliquando quod totis præcordijs concupisco? O' Beatum virũ, & cunctis meritò extollendum Antonium, verè Antonium, qui pro Christo affectabat Sanctorum Martyrum illustri collegio non tam habitu, quàm martyrio copulari. Data ita q; à Fratribus eundi ad Saracenos fiducia, habito prius benigno sui superioris assensu, non tam loci mutatione, quàm vitæ suæ translatione, animi sui firmitatẽ omnibus declarauit. Nam vix obtenta eundi facultate, martyrij desiderio feruens Marochium Mauritaniæ vrbem properat. Verùm Deus, cuius nutu cuncta gubernantur, virum ita acrius intentata febre flagellauit, vt pro sanitate recuperanda eum vel inuitum ad natale solum compelleret, qui dum nauem ingreditur, horrida correptus procella, ita ex oculis in littore spectãtium sublatus est, vt omnium opinione submersus crederetur, sed aduersis vndis & vento deiectus fuit in Siciliæ insulam, vbi à Messanensibus Fratribus exceptus, cum eisdem etiam non multo pòst Assisium profectus est, vbi tunc temporis Capitulum (vt vocant) generale celebrabatur, quo absoluto, nullaq; de viro habita ratione, tandem diuino afflatu à Fratre Gratiano Ministro prouinciali Romandiolæ ad Eremum Montispauli prope Forumliuij Flaminiæ vrbem destinatur, ibi solitariam vitam aliquod tempus degens, panem in pondere comedens, & aquam pariter bibens in mẽsura, carnem suam spiritui inseruire prorsus coegit. sed maxillas fręno ita constringebat, vt vix nisi aliena ope suffultus incedere posset. ieiunijs enim & assiduis laboribus ita erat extenuatus, vt eius facies abstinentiam & austeritatẽ Sanctorum Patrum Aegypti ac Palestinę referret. Porrò humilitatis cultor in lauandis coquinæ vtensilibus humiliter de seipso sentiens, fastum declinare studebat, & quamuis humanioribus litteris, vt eius monumenta testantur, esset insigniter eruditus, verba tamen ita supprimebat, vt nec Latinè auderet loqui, cùm postularet necessitas. O' humilitatem & deiectionem eximiam. Sed factum est (Domino disponente) vt dum haberentur sacræ ordinationes Forilinij pro initiandis clericis, inter quos mos erat aliquid proponere, B. Antonius qui vnà cum Guardiano loci illuc conuenerat, prædicare Verbum Dei iuberetur, qui tamen imperitiam excusabat, nunquam antea eiusmodi declamationibus vsus. Verumtamen iussioni maiorum obtemperans, coactus est longum interrumpere silentium; talemq; habuit sermonem, qualis exercitatissimo cuique tribui potuisset; sed tanta maturitate, & scientiæ profunditate, vt omnes in stuporem & admirationem conuerteret. Et quis non satis admiretur hominem à pubertate penè idiotam plectro linguæ, à calamo Spiritus sancti tam alta Dei arcana proferentem? Vnde B. FRANCISCVS audita eius in dicendo efficacia & spiritu, magna perfusus lætitia, tribuit ei facultatem prædicandi vbique: tunc sacris concionibus operam dare cœpit, qui calore illo agitatus diuino animo perpendens Euangelicum illud, Exiit qui seminat, tanta vi & spiritu in auditores ferebatur, vt fulmen ciere potius videretur, quàm loqui: Ad quem omnes confluebant, stabantq; attenti irreuerberatis eum luminibus contuentes. Quem ob vitæ sanctitatem, & prædicationis formam B. FRANCISCVS, cuius discipulus & imitator ille fuit, suum Episcopum appellabat, vt iure dici posset: Ille erat lucerna ardens & lucens.

Sicco Polentonus in vitam D. Antonij.

Pia precatio Diui Antonij.

Deus iter eius aliorsum flexit. nã tritũ illud est, homo ꝓponit, Deus autem disponit: sed mirum q̃a nauis inter procellas dehiscentibus vndis saluatur meritis B. Antonij.

Requisitus fuit à Fratre Gratiano, vt celebraret missam Fratribus, q̃ erant apud Eremum S. Pauli.

Magna animi deiectio in B. Antoniò, qui prædicare iuss' quasi fons erumpens subita vi in latũ profundumq; flumen effudit.

B. Antonio tribuitur facultas prædicandi ubique.

Ioan. 5.

DE SINGVLARI EIVS ERVDITIONE.

CVM B. Antonius à quodam presbytero sacerdote parentũ eius familiari & domestico esset sufficienter instructus illis artibus, quibus ętas puerilis ad humanitatem informari solet, apud Canonicos Regulares solidioribus literis operam dedit, sed assumpto Minorum habitu, vti erat assidui studij, & perpetuæ memoriæ, tantam breui in sacris scripturis eruditionẽ adeptus est, vt omnibus admirationi esset, & ob insignem eius doctrinam & dicendi cũ grauitate energiam, ARCA TESTAMENTI, & sacrarũ scripturarum

B. Antonius ob singularẽ eius eruditionẽ dictus est Arca testamenti.

paſſim armarium vocitaretur; teſtes ſunt elegantes ſermones, quos ipſe trito eloquio elaborauit in ſacro Aluernæ monte iuſſu Gregorij IX. Pont. Max. qui diuinum quendam amorem, & cœleſtem vim ſpirare videntur ad rectam viuendi rationem accommodati, atque ad pietatem aptè diſpoſiti.

TESTIMONIVM ABBATIS VERCELLENSIS *de profectu D. Antonij in ſacris litteris.*

Vercellis litteris operam nauat.

SANCTVS Antonius primus fuit in ſacro Minorum Ordine, qui litteris operam dedit, & habita facultate à B. Patre FRANCISCO vnà cum F. Adamo de Mariſco Anglico Vercellas ad Abbatem S. Andreæ profectus eſt. Nam eo tempore (neſcio certè quo euentu) Ticinenſe Gymnaſium in eam vrbem delatum fuit. Hic Abbas, cuius nomen haud inuenire potui, fuit vir eruditionis & religionis ſummæ, vt Paraphraſis in B. Dionyſium Areopagitam indicat, quem etiam è Græco in Latinum idioma ſumma fide tranſtulit, necnon egregia commentaria in Cantica canticorum Salomonis, in quibus maximè inſtitit circa ſenſum anagogicum, ad cuius ſublimitatem animam eleuare conatus eſt, & quodammodo in Deum transformare. Quamobrem cùm eſſet nominis fama celebris, ad ipſum confluebant omnes, inter quos fuit B. Antonius, vt ipſemet Abbas teſtatur in dicta Paraphraſi in Dionyſium, cuius verba ſubijciam. Multi penetrarunt archana S. Trinitatis, ſicut expertus ſum in F. Antonio ex Minorum Ordine in familiari conſuetudine, quam habui ſecum, quia parum inſtructus diſciplinis ſecularibus, ſpiritus feruore, tam breui myſticam Theologiam adeptus eſt, vt cœleſti amore intus peruſtus, foris diuina ſcientia populos illuminaret. Fuit autem primus lector in Ordine Paduæ, primò in conuentu Peſſulano, deinde Bononiæ, cùm primum inſtitutum eſt ibi publicum apud Fratres gymnaſium à F. Ioanne de Scaciata, qui fuit primus Prouincialis Miniſter prouinciæ Bononiæ: Verùm quia id fecit abſque aſſenſu S. FRANC. ab eo fuit maledictus, dubitabat enim vir Deo plenus quandoque fore, vt litteræ ſpiritum extinguerent, vt patet in ſubiecta epiſtola, qua B. FRANC. commoneſecit S. Antonium, ne ob ſtudium dimitteretur diuinum officium.

EPISTOLA HORTATORIA S. FRANCISCI *ad Beatum Antonium de Padua.*

Monet S. FRAN. B. Antonium, vt ſacras litteras interpretetur, ſine preiudicio diuini officij.

CHARISSIMO Fratri Antonio F. Franciſcus ſalutem. Placet mihi, vt Fratribus ſacras Theologiæ litteras interpreteris, ita tamen vt nec in te, neque in cæteris (quod vehementer cupio) extinguatur ſanctæ orationis ſpiritus iuxta Regulam, quam profitemur. Et quamuis Fratres precibus cum illo agerent, quàm poſſent diligentiſſimis, vt vellet aliquid ex ſacro penu depromere, nunquam tamen annuit, niſi prius obtenta à Beato FRANCISCO benedictione, & aſſenſu, quo habito iugem diuinis ſtudijs nauauit operam.

DE EIVS EFFICACIA IN DICENDO, vt verè dici poßit Antonius quaſi altitonans.

Diuerſos linguis homines Antonius vna
Voce docens potuit quemq; mouere tamen.

FVIT in B. Antonio mira in dicendo efficacia, & vis, ad permouendos animos, qua arguebat incredulos, obſecrabat pios, nulla eum flectebat perſonarum acceptio, nulla fauoris humani, vel auræ popularis opinio demulcebat. Sed iuxta ſermonem Propheticum: Quaſi plauſtrum triturans montes terrenę ſublimitatis contriuit, myſteria myſticis, ſpiritualia ſpiritualibus permiſcens. Quem dicendi modū quo ad uixit, ſemper obſeruauit, vt ſapientibus alta, & mediocribus mediocria impenderet. Cumq; aliquando publicè de cruce Domini noſtri IESV Chriſti verba faceret, patrem FRANCISCVM, qui viuens adhuc alia in prouincia longè ſepoſitus degebat, propè adſtare in aere vidit, nutu confirmantem omnia, quæ ab ipſo dicebantur. Ad tam ſublime euangelizandi munus non niſi per humilitatis gradum aſcendit, hoc eſt dum eo ſe indignum reputat, & tamen quod iubebatur, obediendo experiri non recuſat, ſed & tunc confitens ac dicens: Mea doctrina non eſt mea, ſed eius &c. Dum ſemel Paduæ prædicaret, & Eccleſia præ multitudine capere non poſſet populum, in prætorum atrijs, & locis publicis prædicabat, omnes auidè eum audiendi ſtudio nocte conſurgentes præueniebant, vt videretur alter Ioannes Baptiſta, ad quem egrediebatur omnis regio Iudęæ, ab illo vt baptizarentur, ab iſto vt ſpirituali alimonia reficerentur. Qui tanta vi & ſpiritu repellebat vitia, vſuras & alienas detentiones damnabat, vt omnes certatim ad pedes eius confluerent, & rerum pretium exportarent: meretrices præterea prophanati pudoris, proſtitutione famoſas, ſalutaribus monitis à flagitio cohibebat: raptores, incendiarios, & fures, ſeu quácunque

Eſaiæ 41.

S. Antonio de cruce Chriſti prædicāti apparuit de improuiſo Beat. FRANC.

Clauſo iuſtitio, & itermiſſis negocijs triginta millia conuenerant, vbi nullus ſtrepitus, nullumque murmur auditum fuit.

maleficij nota pollutos ad pœnitentiam efficaciter conuertebat. Mox vt suggestum conscendebat, maximus fiebat virorum & mulierum concursus; fatebantur omnes se nunquã vidisse hominem, qui sanctitatis, fidei, religionis, & charitatis illustrius præseferret exemplum. Sed illud insigne fertur de tanto viro præconium, dum semel Romæ peregrinis de mandato D. Papæ prædicaret, vbi erant Græci, Latini, & Barbari, omnes non sine ingenti admiratione sic intelligebant, vt quisque perciperet verba, in quibus educati erant. Cuius sacræ conciones nulli molestiam afferebant, aut tędium. Hinc non immeritò S. Bonauentura in translatione sui corporis, Patauij trigesimo secundo anno sui obitus, linguam eius recentem & rubicundam, diuinitus repertam, in manibus tenens, inter lacrymas dixit: O' lingua quæ semper Deum benedixisti, & alios benedicere docuisti, nunc perspicuè cernitur, quanti meriti fueris apud Deum, & sic osculans eam deposuit in loco decẽti. In ciuitate Bituricensi cùm esset custos Lemonicensis, dum prędicaret in quodam campo propter multitudinem, ingruente pluuia pręcepit B. Antonius ne quisquam abiret: dictu mirabile, nec gutta aquæ cecidit super illos, cùm tamen grando circunstaret populum vt murus, quo viso miraculo cuncti gratias Deo reddiderunt, B. Antonium deinceps in summa deuotione habentes. Hoc miraculum expressum est in frontispicio maioris Ecclesiæ Bituricensis. Audiuit semel Abbatem S. Benedicti prædicare quędam verba Diui Pauli, scripta ad Dionys. Areopagitam, quibus auditis aliquandiu visus est in aerem eleuari.

Ingens miraculũ.

Admiranda eius energia.

Bituriæ ciuitas Galliæ Aquitanicę.

VEXATVR A DIABOLO.

HAVD prætereundum est, quòd Diabolus serpens antiquus, & humani generis hostis acerrimus, attendens salubre sancti viri propositum, suis peruersis machinationibus conabatur quotidie impedimẽtorum repagula obijcere, atque studio eius pio quantum poterat obuiare. Vnde nocte quadam subinitium quadragesimę, post multos prędicationum, confessionum, & vigiliarum perpessos labores, cùm lassum corpus sopori dedisset, repentè adfuit ei Sathan omnis inuidentiæ parens, qui fallacia & insidijs impudenter (vt sui moris est) aggrediens guttur ipsius illabendo adeò crudeliter illisit, vt se suffocari Christi confessor existimaret; vnde à somno excitatus humili prece ad B. Virginem (cuius erat pręcipuus cultor) ait: Succurre B. Virgo mater misericordiæ, decus virginum, & fiducia in te sperantium. Ad hanc piam B. Virginis inuocationem confusus Dęmon euanuit, & abscessit: vnde vir sanctus superno lumine perfusus, Leonis instar, qui ad nullius pauet intuitum, fortius aduersus sordes hominũ insurgens nunquam à prędicationis munere desciuit.

Vehementer tentatur à Diabolo.

DE SPIRITV EIVS PROPHETICO.

IN Ciuitate Podij in Gallia, vbi Guardianus erat, prędixit martyrium cuidam notario, quem sibi obuium semper venerabatur, & obseruabat: qui licèt indignanter ferret, quasi id fieret in eius contemptum & contumeliam, rei tamen, iuxta sancti viri vaticinium, veritatem declarauit euentus. Nam cùm sanctum Christi Sepulchrum vnà cum Episcopo vrbis pio voto inuisisset, disputare cœpit intrepidè cum Saraceuis de Maomethica superstitione, ex quo triduo flagellis immaniter percussus glorioso martyrio cõsummauit agonem. Prædixit quoque nobili cuidam fœminæ Assisiati, quod paritura esset filium, qui futurus esset Frater Minor, & martyr: quæ Philippum illum peperit, qui postea apud Azotum truncatis manuum articulis coram Sulthano, nulla ratione aut vi perterritus, cohortans consocios ad martyrium, & ipse martyrio coronatur, de quo inferius dicemus.

Indicia spiritus prophetiæ, quò præfulsit B. Antonius.

DE PRAECLARIS EIVS MIRACVLIS.

IN partibus Tholosanis cùm vir sanctus strenuè disputasset aduersus hæreticum quendam de reali existentia corporis Christi in altari, post multa verba vltrò citroque habita, quibus hæreticus deductus fuit (vt dici solet) ad metam non loqui, sic ut nulla ratione euadere potuerit, famulus Dei vt hæreticum à tam fœdo & pernicioso errore abduceret, adducto in publicũ asello fame triduo confecto, atq; magna in Deum fiducia missa prius religiosę celebrata,

Apud Gallos.

multis

multis coram hæreticis adstantibus, asello famelico in escas sibi ad hoc paratas inhianti dixit: In nomine Creatoris tui, quem in manibus indignè, sed veraciter teneo, præcipio tibi, quatenus veniens debitum reuerentiæ exhibeas, vt cognoscant omnes, quòd omnis creatura famulatur creatori. Nondum Sanctus verba finierat, asellus dimisso ad poplites capite procubuit coram sanctissimo Sacramento. Quæ res magnam hæreticis attulit tristitiam. Verum ille hæreticus, abiurata omni hæresi, de cætero fideliter credidit, & simpliciter adorauit. Quo exemplo veritatem sacramenti, & viri sanctitatem testatissimam esse voluit. In ciuitate quoque Arimini, vbi maxima hæreticorum colluuies erat, pisces (Deo inspirante) ad se attraxit, qui ordine quodam consimili se habentes gregatim confluebant, tenentes capita super aquas, ac si penderent ab ore viri, diuersarum specierum, colorumque varietate, quibus sanctus vir sic fari cœpit: Scitote pisces esse Dei creaturas, cui debetis gratias agere, qui dedit locum diaphanum, in creatione benedixit vobis, ab aquarum inundatione vos præseruauit, vastum mare in domicilium vestrum, vbi nutriri commodè potestis, atque hinc inde vagari, vobis benignè elargitus est. Ionam Prophetam conseruauit in ventre Ceti, staterem ex vobis accepit. Christus quoque Deus & Dominus noster multa insignia in vobis perpetrauit, pisces quoq; in cibum post gloriosam eius resurrectionem, ad confirmandos in fide discipulos, sumpsit. Dictu mirabile, ad hæc inclyti Confessoris verba pisces commoti capita submittebant, vt hoc saltem indicio ostenderent se laudare altissimum. Cuius rei euentu multi infideles & hæretici, quibus scatebat vniuersa illa ciuitas, ad fidem Christi conuersi sunt. Ibidem etiam hæreticum quendam proteruum, (vt eorum mos est ab orbe condito,) cui nomen Bonellus erat, ostenso miraculo Eucharistiæ, cùm semel ab hæreticis impulsoribus esset incitatus, vt cibum afferret veneno infectum, vt illud Euangelicum experiretur, si mortiferum quid biberint, non eis nocebit; B. Antonius percepta in primis eorum malitia, pia exhortatione increpuit, & cibū sumens benedixit, accepitq; cibum, non vt tentaret fidem pollicitii, neque vt Deum ipsum pertentaret, sed vt veritate Euangelica infidelium saluti consuleret, quo facto multi hæretici ad fidem Christi conuersi sunt. Quædam mulier improuisò obtulit viro sancto filium contractum, qui commotus aspectu filij, & lacrymis matris, suasu socij eius fratris Lucæ viri sanè probatæ vitę, signo crucis filium sanitati restituit; & quem mater tristis infirmum portauerat, ambulantem iam virtute propria domum læta reportauit. Quædam mulier dum festinat desiderio audiendi B. Antonium prędicantem, arbitrans in pelui lauare infantulum suum in feruenti cacabo imprudenter reliquit, quę cum à prędicatione rediret (nunciantibus vicinis) inuenit puerum in feruenti aqua illæsum, & Deum laudantem. Cuius rei euentu mulier Deo gratias egit, & Sanctum venerabunda adorauit. Cimizza mulier monstrosa quadam gibbositate informi, cui spina extrorsum flexa tumorem in dorso creauerat, ad tumulum Sancti in oratione procubuit, mox complanato humero, dorsoq;, (cunctis cernentibus) gibbositas euanuit. Itaque domum reuersa est meritis reddita sana Patris. Richarda mulier Paduæ cunctis nota, crura gerens arida, annos viginti ita deformis erat, vt callosa quadam copulatione pedes naribus adhęrerent, ad tumulum Sancti delata, & graui sopore aliquantisper oppressa, inclinato ad terram capite, clamantis vocem audire visa est, Deo gratia quia liberata es, & ita sanitati restituta incolumis euasit. Gula quædam nomine ab annis octo contracta desiccato crure sinistro, ac neruis decurtatis, pedis gressum nequaquam humi figere poterat, vir eius Mauoraldus equo euectam ante Sancti tumulum suppliciter collocauit, quæ orationi incumbens tanta cœpit angustia quadā perurgeri, quòd statim sanitati restituta cum viro suo commigrauit. Cæsana Veneta altera manu contracta ante Sancti tumulum sudore perfluens, sanitate potita, lætaque & Deo gratias agens abijt. Bartholomęus ex Plebe sacci ab infantia mutus, & paralysi annos 14. toto corpore solutus, voto ad tumulum sancti Confessoris emisso, certaq; fide orans, solutis linguę vinculis loquutus est gratias agens Deo. F. Theodoricus Apulus sinistro lumine orbatus, ad sepulchrum Sancti accedens non sine discrimine vitæ suę, gratiam consecutus ad propria lętus redijt. Rolandus cognomento Bolganus, inualescente capitis ægritudine obsurduit, & viginti annos surdus mansit, qui precibus B. Antonij liberatus est. Paduana Patauina Paduani filia serpentū more reptans, epilepticaq; peste laborans, sola sancti viri benedictione nullam de cætero morbi sensit passionem. In comitatu Paduæ mulier quędā ad vicinam domum ad ignem assumendum profecta, reuertensq; ad propria filiā paruulam se sequentem in fouca luto & aqua oppleta supino vultu natantem reperit.

Bononinus nobilis ciuis Ariminēsis, qui annos triginta errorē pertinaci animo sustinuit palam erasse cōfessus est.

Ionæ 2. & Matth. 12.

Matth. 17.

Bonellus hæreticus.

Marci 16.

Egregia pietate, & admiranda diuinaq; virtute pditus apparet miraculis vbique.

Accurrens

Accurrens gemebunda mater ſubmerſam filiam de lacu abſtraxit, aduolantibus ad triſte ſpectaculum non paucis. Vir quidam de adſtantibus pedes eius eleuans in ſublime, deuexo capite, hauſtas aquas emittere ſatagebat. Sed neque erat vox, neque ſenſus: quia compreſſis labijs & genis, omnis penitus abſceſſerat ſpes ſalutis; pia mater emiſit votum ad Sanctum, ſtatim (cernentibus omnibus) puella labia mouit, & immiſſo digito ori eius, aquas illicò epotas per ſancti viri merita euomens, calore affuſa vitali reuixit. Leonardus Venetus, ab annis quatuor ex contractione humorum auribus obturatis, omnino ſurdus effectus eſt, ad Sancti aurem ſepulchrum ſupplici prece deſideratum repentè recuperauit auditum. Leonardus Paduanus narrauit Sancto, ſe pede matrem percuſſiſſe, cuius impulſu ea in terram corruit, quem Sanctus increpitans dixit, Si pes tuus ſcandalizat te, vade & abſcinde eum. quo verbo concitus Leonardus domum rediens, pedem abſcidit. Rumor verò tanti piaculi ad omnes, & pręſertim ad aures matris increbuit, quę feſtinanter domum rediens, cumque filium ſic mutilatum conſpiceret, acclamans de Antonio conqueritur, qui oratione pręuia, facto pariter ſigno crucis, pedem coniungens ſacris manibus, aliquandiu deſuper liniens, ſtatim pes inſertus & conſolidatus eſt tibiæ: ita ſurrexit homo alacer, & incolumis exultans laudauit Deum. Aleardinus miles ex Saluaterra, à teneris hęretica prauitate deluſus, prandentibus quibuſdam cum eo, & diſputantibus de miraculis ſancti viri, capto mox cyatho in hęc verba prorupit, Si cyathum iſtum inconcuſſum ſeruauerit, quem vos Sanctum aſſeritis, vera fore cętera fatebor, quæ de ipſo mihi perſuadere contenditis. Dictu mirabile, colliſum lapidi viuo militis vitrum perſtitit inconcuſſum. quo viſo miraculo, pœnitentia ductus, ad vitrum impiger miles ipſe proſiluit, ſuumq; vitrum ſecum perferens virtutem ſancti viri paſſim prædicabat. Accidit ſemel in Etruria cùm diuitis funus celebraretur, ꝙ D. Antonius, qui fortè illic aderat, magno ſpiritus feruore commotus exclamauit, diuitem ut canem ſepeliendum ad mœnia ciuitatis, cuius cor non in corpore, ſed in arca pecunię condebatur. Nam iuxta dictum Saluatoris: Vbi eſt theſaurus tuus, ibi eſt & cor tuum. Quę res conquiſita inuenta eſt prout Sanctus prędixerat. Nec illud inter minima cenſeri debet, cùm ſemel apud Montempeſſulanum ſacras ad populum haberet conciones, exiſtenti iam in pulpito ſubijt animo, quòd à cantoribus in choro nunciata eſſet antiphona, qui ſtatim obedientię memor, flexo ad pectus capite, manente in pulpito corpore, ſpiritu eius in choro, cunctis audientibus, alta uoce intonuit, Alleluia. Cùm eſſet Guardianus Lemonicenſis, quò miſſus fuit, ut hęreticos, qui ibi magnopere fidem Chriſti diuexabant, conuerteret, in nocte pręcedente feriam ſextam hebdomadę ſanctę, in Eccleſia S. Petri de Quadruuio prędicans, eodem tempore cantauit lectionem cum Fratribus in choro.

4.Reg.4.

Matth.18.

Singulare ſanctitatis argumentum in ſancto viro.

Ab alto vaſis vitrei fragilitas nõ frangitur.

Matth.21.

INTRE-

INTREPIDE', ANIMOQVE VEHEMENTI increpat Eccelinum, qui libertate Veronæ & Paduæ sublata maxima cæde furebat in omnes.

Territus Antoni Eccelinus voce Tyrannus Flectitur, & collum fune obeunte domat.

ECCELINVS de Romano dictus ex Germanorum genere oriundus, Paduæ, & Veronæ Tyrannus immanis, qui (vt memoratum est) sæuitiæ fama nulli Tyrannorum cessit; immò omnes crudelitate superauit, præsertim in Euganeis oris exercuit tyrannidem, Paduam ingressus & Veronam militari impetu maximam cædem perpetrauit, violauit virgines, matronis ademit mammas, prægnantium vteros exsecuit, partus exsectos in ignem proiecit, bissena Patauinorum millia, qui secum militabant, audita Patauij defectione, ad vnum interfecit; Victus prælio, volensque oppugnare exercitum Martini Turriani Mediolanensium exercitus præfecti, vulnus, quod ad Soncinum in pugna acceperat, more sæuientis feræ rescidit vnguibus, vt tam crudeliter, quàm vixit, moreretur. Quid ergo potuit in eo esse diuini, qui sibi ipsi non pepercit? iusta Dei vindicta factum est, vlciscitur enim Deus suas iniurias; nec perlonga est malorum hominum felicitas. mansit in tyrannide annos viginti. Talia cùm vidisset audissetq; Sanctus Christi Confessor Antonius, procul ab omni suspectæ assentationis genere ait: Magna est tibi bene agendi necessitas imposita, si rectam iustitiæ virgam tenueris, si paci consulueris; sin minus, citò regnum amittes, eijcieris, si modò eijciaris, & non peiora tibi accidant. Quousque igitur rabide canis innoxium sanguinem effundere decreuisti? imminent vitæ tuæ discrimina. Multa dixit, multaque ei comminatus est. Id autem prædixit vir sanctus, vt periculi magnitudine territus à persecutione desisteret. Expectabant satellites iussionem Tyranni, vt Con-

Eccelini immanis sæuitia.

vt Confessorem Christi, sicut in cęteros facere consueuerant, trucidarent. verum enim illud est;

Nulla fides, pietasq; viris, qui castra sequuntur.

Magna animi & verborum cōstantia Ecceelinum reprehendens, uelu ti alter Ioannes prouocauit in se iram atq; sæuitiā noui Herodis.

Verba Eccelini.

Sed aliter factum est (Domino disponente) Nam Tyrannus pauore consternatus, & sancti viri oratione commotus obstupuit, ac veluti ad ignem cera liquescens, omni feritate depo sita, & cingulum eollo appendens coram viro Dei se prostrauit non sine admiratione adstantium, culpam suam palàm dixit, atque suis commilitonibus in hæc verba loquutus est: Viri commilitones ne miremini. Nam in aspectu viri vidi quasi fulgentem ignem, qui ita me perterrefecit, vt statim ad inferna submergi viderer. sed postea cum ipse tentaret callidè facere de sancto viro periculum, misit seruos suos cum quibusdam xenijs & munusculis ad sanctum virum, mandans illis vt si acceptaret, statim trucidarent. At ne ob id quidem Antonius sententia motus est, sed intrepidè ait: Absit, vt rapinas hominum accipiam, quo audito ministri confusi redicre ad Tyrannum, & narrantibus illis quæ acciderant, ait Tyrannus, Verè hic homo Dei est, dimittite eum, sicque eum viuentem & mortuum formidauit, cuius aspectu deterritus,

Dixit satellitibus Eccelini discedite hinc, ne uos cœlū cooperiat, uel terra hiscat, & vos degluciat.

Diuersaq; passus Tentamenta fui.

Insigne de B. Antonio.

F. Bartholomæus Corradinus.

Illud pręterea insigne narratur & creditur, quòd post obitum sancti viri, eius precibus & magnis apud Deum meritis, Paduana ciuitas Eccelini tyrannide nimis oppressa & pergrauata demum liberata fuerit. Vnde F. Bartholomęus Corradinus orans ad tumulū D. Antonij audiuit hæc verba: Deo gratias, ciuitas liberata est. quod (Deo disponente) factum est, quia Anselmus Eccelini exercitus præfectus, perterritus, vrbe relicta, fugam arripuit, & subinde Philippus Fontana Rauennæ Archiepiscopus, & summi Pont. Legatus, vrbem summa pace tenuit; id quod planè miraculum haberi debet.

B. ANTONIVS DECLINANS HOMINVM congressum, domicilium sibi, & socijs in agro Patauino parauit.

SED profectò sicuti secularium & potentum consortium his, qui seculo renunciarunt, fugiendum est, ita omnibus Sanctorum quęrenda solitudo, quæ incitamentū virtutis est. Cùm ergo B. Antonius totam quadragesimam in sacris concionibus, lectionibus, & vigilijs ad festa Pentecostes insumpsisset, ad extremum magna de se concepta opinione, tāquam vitis vberrima & fœcundissima ramos esset extensura, voluit ante suum obitum sermonibus suis finem imponere, vt ei à D. Vgolino Card. Ordinis protectore demandatum fuerat, ad campum S. Petri non procul ab vrbe ipsa Paduæ se contulit. Vbi D. Tyso de Campo S. Petri vir genere & moribus illustris, & D. Antonij cultor eximius, contemplatus sancti viri aduersam valetudinem, vt aliquo eum honesto solatio recrearet, ad euitandum nimium æstum, qui eo tempore, hoc est sub Calen. Iunias plus solito vrgebat, in nuce quadam proceræ altitudinis ei frondeas extruxit cellulas, storeisq; cōseptas. vbi cum F. Luca, & Rugerio consociis meditabatur, & assiduè perscribebat: tempore verò quietis, & corporalis refectionis, descendebat, nulla tamen occasione diuinum officium intermittens. Verùm cùm paulatim cœpisset viribus destitui, & doloribus perurgeri, accito ad se F. Rugerio ait: Mi frater, si placet eamus Paduam, ne quem grauemus hic, & vt Deo de tot collatis nobis beneficijs gratias agamus. eunti itaque Paduam occurrit Fr. Vinotus, eumque hortatus est, vt ad locum pauperum dominarum declinaret, qui uulgò Cella dicitur in suburbio Paduano: ubi aliquot dies decubanti, urgente obitus die, Christus apparuit, cuius conspectu intimis exultans præcordijs, subleuatis aliquantisper oculis, & iunctis manibus, psalmos pœnitentiales simul cum Fratribus collacrymantibus decantando ad finem usque compleuit. Cumque dimidia ferè hora spirituali quadam dulcedine spiritum attrahens substitisset cœpit sensu adhuc uegetiore quàm lingua, animam tamen extremis, ut aiunt, labris tenens, hymnum illum, cui initium est: O gloriosa Domina, qui apud Hispanos est in magna reuerentia, uoce tremula & collabente decantare. Omnibus denique sacramentis religiosè susceptis, cunctisque in eum mysteriis consummatis, insignibus Christianæ uitæ exemplis, oculorum acie in Cœlum defixa in altū suspi

Multitudinē pertæsus, laboribus & aduersa ualetudine fractus honesto solatio recreatur. nec malè uixit, qui beoè latuit.

ciebat

ciebat splendidissimum & purissimum æternitatis lumen contemplans. Quidam præ cæteris lacrymis persusus quid aspiceret, interrogauit. Video (inquit) Dominum meum, & post modicum interiectum temporis spatium, anima illa sanctissima leniter ab ergastulo corporis, gloriosa dormitione, in spe certa sanctissimæ resurrectionis, in abyssum æternæ claritatis absorpta est. qui simul apparuit Abbati Vercellensi, quem in sacræ Theologiæ mysteriis habuit præceptorem, ijs verbis alloquens: En pater, relicto apud Paduā asello, ad patriam pergo. Obijt itaque S. Antonius anno suæ ætatis trigesimosexto, & post Christum natum 1231. die 13. Iunij indictione quarta, feria sexta. Mirum sanè id quod legitur, quòd corpus eius tumidum speciem dormientis prętendebat, membra uerò naturali pallore confecta albicabant, quod apertum futuræ glorię indicium fuit, neque uerò, vt solent cadauera, oculis aut facie terrebat, quin potius aspectu videbatur longè plus solito hilari, & nequaquam mortuus, sed viuere & quiescere. Mortuo itaque viro sancto, Fratres metu affecti ne tantum pignus auferretur ab eis, laborabant, atque omni conatu nitebantur occultare. At pueri diuino spiritu incitati, per vrbem cateruatim incedentes clamabant, Heu mortuus est vir sanctus, mortuus est Pater sanctus, & prędicator eximius Antonius. Ad hanc vocem commotus populus, vrbe tota relicta confluxit ad venerabile corpus, omnes videre cupiunt, contrectare, atque sacras ei preces offerre. irruunt omnes, atq; inde magno impetu ad arma trahuntur, quidam enim volebant ibidem tumulari sacrum corpus, vbi extremum diem clauserat, alij verò ad ciuitatem deferri, vt ciuitas Patauina magno (iuxta Sancti vaticinium) fulgeret honore. Interim consulunt Episcopum ciuitatis D. Iacobum Patauinum, genere quidem ignobilem, sed vitæ probitate & moribus conspicuum, qui vnà cum Guffredo Lucinorum è familia à Cumanis, vrbis Pręfecto (nam ciuitas publico tunc regebatur consilio, & annuis magistratibus) in tanto turbine dissensionum sacrum corpus in vrbem deferri decernit.

Per asellum intelligit corpus suū, quod assiduis laboribus, & stimulis affecerat.

VENE-

VENERANDVM B. ANTONII CORPVS non vulgari pompa defertur Paduam.

Antoni corpus Pataui dum fertur ad vrbem,
Plenæ hymnis resonant, lætitiaq; viæ.

AVDITO sacri Confessoris obitu & populari tumultu, Minister prouincialis, qui ad quatuor dies antè quasi à somno excitatus venerat, vnà & D. Episcopus, & Præfectus ciuitatis, maturo consilio, militarique cohorte, accedunt ad Oratorium, vbi vir sanctus decesserat. Accurrit totus Clerus cum infulis, & sacris vestibus, accurrit populus per globos & cuneos circunstantis multitudinis, cum ramis, & luminibus, humillimè supponunt humeros, & cum exultatione, & ingenti gaudio, deferunt eum per mediam vrbem, ad locum Sanctę Marię, ubi commorabantur Fratres. Interim Paduę crebra (præstante Deo) fiunt miracula: paralytici contactu sacratissimi corporis consolidantur, illuminantur cæci: cuius sanctitatis claritatem, & meritorum excellentiam, hac etiam in re, mortalibus voluit Deus illustrem & notam esse, vt haberent tutissimum portum, quò confugerent, & Paduani, apud quos uidebatur pullulare quędam hæretica prauitas, tanto thesauro ad sui indulgentiam potirentur. Cæterum cùm sacrum eius corpus ad quinque dies inhumatum permansisset, nullam passum est, uel alterationem, vel extraneam exhalationem, qualem naturaliter pati solent mortuorum cadauera. Mirabilis prorsus Deus in Sanctis suis. Porrò quamplures uariis languoribus pressi, tactis eius uestibus, vel pulueribus tumuli, cunctis cernentibus, & admirantibus, adepti sunt sanitatem.

DE

DE EIVS SEPVLTVRA, ET de Arca diuinitus inuenta.

DVM ergo ageretur de eius sepultura, nulla exinde corruptio subsecuta est, neque foetor, (vt modò dictum est) vllus exhalauit, cùm tamen esset calor coeli immensus, vt potè mense Iunij. tandem vno omnium assensu in Templo S. Mariæ Fratrum honorificè conditum est. Ad hoc instantes F. Bartholomæus Cotradinus Guardianus, vir vitæ sanctitate celebris, necnon F. Lucas socius D. Antonij, de quo plura superius diximus, cogitauerunt pro tanto & pro tam insigni thesaurò, sancto viro vices rependere, vt quemadmodum viuens tanquam lux matutina orbem vniuersum irradiauerat, sic mortuus excelso loco, & altiori tumulo reconderetur. Neque id silentio prætereundum est, quòd arca in qua reuerenter conditur, fuit diuinitus inuenta, & fabricata (vt fertur) à Sanctis quatuor coronatis, qui passi sunt sub Diocletiano Imperatore. Hoc etiam non omittam, quòd D. Guido Cardinalis & Episcopus Bononiensis, in Galliæ, Lombardiæ, Marchiæ Taruisinæ, Alemaniæ, & Pannoniæ partibus pro Sancta Sede Legatus, collocauit corpus D. Antonij vbi nunc iacet, præmissa omni reuerentia & spirituali obsequio, sed tanta miraculorum affluentia, vt Capitulum generale Lugduni post aliquot annos celebratum mandauerit, diem Translationis, non secus ac diem obitus, solenniter ab omnibus concelebrandā esse. De quo hoc insigne narratur, quòd in villa Santarem Regni Lusitaniæ, tempore Dionysij, quædam mulier à Dæmonio vexata precibus S. Antonij liberata est, vnde hæc verba comperta sunt: Ecce Crucem Domini, fugite partes aduersæ, vicit Leo de tribu Iuda, Alleluia Alleluia: & hoc breue inter reliquias dicti Regis hodie quoque asseruatur.

Arca D. Antonij diuinitus inuenta à quatuor coronatis elaborata creditur.

Capituli generalis Lugdunēsis pia institutio.

Pondera hoc & expende.

DE EIVS CANONIZATIONE.

GREGORIVS IX. Pont. Max. qui familiariter S. ANTONIVM nouerat, eodem anno quo vir sanctus ab humanis sublatus est, visis prius atque luculenter inspectis ingentibus eius miraculis, in Cathedrali Ecclesia Spoleti, summo mane, indutus Pontificalibus, coram Cardinalibus, & frequenti populo, alta voce intonuit: O' Doctor optime Ecclesiæ. quam antiphonam cum toto Clero, summo gaudio, cum pari pietate, compleuit. Originale autem habetur Romæ, prout his nostris diebus retulit mihi Reuerendiss. D. Calligarius Brittonoriensium Episcopus, quod cum Anagniæ inter vetera quędam tabularia comperisset, obtulit Sanctissimo D. Gregorio XIII. Pont. Max. qui mandauit reponi in Bibliotheca Vaticana.

Dum canonizatur Spoleti, audite sunt campanę Vlysiponæ, nullo trahente.

PERORATIO IN VITAM, & miracula D. Antonij.

HAEC sunt, quę mihi dicenda occurrunt de vita & miraculis inclyti Confessoris D. ANTONII: Quòd si miracula eius recensere vellem, & narratio modum excederet, & breuitate etiam stili studium legendi amplius prouocarem. Scripserunt de vita eius B. Ioannes Pechanus Archiepiscopus Cantuariensis, F. Ioannes Cremonensis minister Prouinciæ S. Antonij, F. Matthęus Pedelarius Lector prouinciæ Bononiæ, F. Raymundinus Lector Paduæ, F. Bartholomæus Tridentinus Ordinis Prædicatorum. Scripsit quoque vitam eius quidam suppresso nomine anno 1316. quę fuit approbata à F. Iacobo Sauri Ministro S. Antonij, & à toto Capitulo Veronæ habito, vbi cautum est à discretis patribus, vt per totum Ordinem haberetur, & legeretur.

Qui vitam & facta præclara Diui Antonij descripserunt.

TEMPLVM D. ANTONII TOTO ORBE celeberrimum, egregia manu, & eleganti opere conſtructum.

Grata illi vrbs ſtatuit turrita et grandia templa
Mira ubi ſunt Sancti tot monumenta viri.

INTER præcipuas, clariſſimi ſanctitate viri, & inclyti Confeſſoris Antonij extat ędes extructa cælato & inciſo eleganti operę Franciſci Sanſouini, Hieronymi Camp.[ci] Iulij Longobardi, qui egregia manus & ingenij ſui monumenta poſt ſe reliquit. Anno verò Domini 1475. die 18. menſis Iunij, die Dominico, infra octauam eiuſdem Sancti, conſecratũ eſt altare eius per D. Iacobum Zeno Epiſcopum Paduę, pio voto, & propenſa in D. Antonium pietate. Extat quoq; maxilla eius in ſacrario, in inſigni tabernaculo argenteo minio, & pigmento laudatiſſimi coloris elegãter exornato, ibidem poſita ſumptu & opera illuſtriſs. D. Guidonis, quē ſuprà memorauimus. Paduani quoq; an. 1263. meritis B. Confeſſoris à duro tyrãnidis Eccelini iugo liberati, linguã eius recentē & rubicundã annos ſeptẽ de viginti humi conditã, omni adhibita diligẽtia, in vaſe argẽteo reuerẽter collocarũt.

B. AVGVSTINVS Aſſiſiàs primus miniſter prouincię terrę laboris, obijt Capuę hora, qua B. FRANCISCVS Aſſiſij ſubclamans dixit, Expecta me pater, expecta me. ad cuius ſonum omnes quaſi repentino mortis timore percuſſi ſunt. Multa fecit miracula (Deo operante) vnde habetur in multa reuerentia: Hiſtoria vitę ſuę Capuę ante maiorem aram, honeſtis picturis expreſſa eſt.

B. ATHANASIVS Mediolanenſis iacet Piſauri, in Eccleſia Fratrum de familia. Qui viuens, & mortuus miracula fecit; inter cætera cùm ſemel Diabolus peteret ignem ab eo, attulit carbonem ignitum, quo viſo Diabolus aufugit.

B. BARTHOLOMAEVS Martinocius Politianus, amore Chriſti, & propenſa pietate in B. Franciſcum, ſancti viri veſtigia ſecutus, conſummato labentis huius vitæ agone, apud Cairum Babylonię à capite deorſum vſque ad pedes à Saracenis diſſectus eſt.

B. BARTHOLOMAEVS Pucifranciſci Politianus amore Chriſti incenſus, vxorem, filios, & omnia pro Chriſto relinquens, factus eſt Frater Minor: cuius oſſa

condita

condita sunt in æde D. Franc. Montispolitiani, in quadam capsa lignea, sub custodia duarũ clauiũ, quarũ altera est penes Guardianũ Conuentus, altera verò apud optimates ciuitatis.

B. BELINGARIVS à Monteacuto, post multos perpessos labores, & præclara eius gesta, obijt Genuæ, viuens & mortuus signis clarus.

B. BELTRANDVS à Bolega vir magnæ sanctitatis, & perfectionis, obijt Arelate in Prouincia prouinciæ.

B. BENEDICTVS Apulus Bidinij in Bulgaria martyrio coronatus.

VERA B. BENEDICTI ARETINI EFFIGIES.

DE B. BENEDICTI ARETINI VITA.

Recipitur ad Ordinem per Beatũ FRANCISCVM.

BEATVS Benedictus Aretinus ex Sinigardo de Sinigardis, & Elisabeta Petramalischia, honestis parentibus natus, à teneris studiosè viuens per omnes sanctitatis gradus incessit, B. FRANCISCI imitator assiduus, à quo etiam ad Ordinem sacrum receptus est. Sicut ipse recepit Ioannem Imperatorem Constantinopolis, & Regem Hierusalem, qui cùm esset minister prouinciæ Antiochenæ, detulit Aretium digitum Danielis Prophetæ ex Babylonia, cuius virtute multa Deus operatus est in ea vrbe, quæ plurimùm fuit diuexata militaribus armis, præsertim in persecutione Thotilæ, qui tot Italię ciuitates destruxit, & arari fecit, & sale seminari, vnde Aretium ab ariditate fortè nomen accepit. Obijt autem B. Benedictus Aretij tumulatus in æde D. Francisci, in capella extructa à familia Sinigardorum in honorem huius Sancti: caput custoditur in sacrario, in quadã capsula. obijt 2. Kal. Septembris feria vj. anno verò 1224. de ipso autem leguntur ista carmina:

Aretii Benedictus ego Sinigardia proles,
Vates, & sacra relligione Minor.
Assyrij Patres mihi iam paruere ministro,
Hinc digitum, Daniel quem dedit, ipse tuli.
Nunc viuo in Cælis, patria & mea membra reseruat,
Inque meis aris thurea dona fero.

B. BENEDICTVS quidam familiaris B. Virginis claruit Efordiæ.

B. BEREDICTVS Mugellanus Etruscus, qui multa præclara fecit, situs est Florentię.

B. BENCASA Tudertinus floruit in prouincia S. Iacobi.

B. BENTIVOLA vel Bentiuolius ex S. Seuerino in Piceno, honestis ortus parentibus. Nam Girardus nobili genere habuit Albasiam vxorem, quæ ob sterilitatem, atque propter deformitatem à viro despecta, cogitur vidua aliquod tempus manere. Accidit per id temporis, vt dæmoniacus quidam in ædem S. Seuerini adduceretur. Ad hoc spectaculum multitudo magna tam virorum, quàm mulierum cucurrit, inter quas adfuit quoque Albasia muliebriter rem nouam admirans, interrogatus obsessus quid de ea futurum sit, indignanter respondit, Propediem reconciliata viro pariet filium miræ sanctitatis. & quamuis dæmonum pręstigiis, & diuinationibus minimè sit fides adhibenda, futurorumque iudicium soli Deo reseruatum sit, permittit tamen quandoque Deus diuina mysteria fœda lingua publicari. Sicut Cayphas de Christo prophetauit, & Herodes Ascalonita interrogauit de aduentu Messiæ. sicque factum est, vt ex Girardo Albasia susceperit duas filias, Palmam, & Pacificam, quæ in monasterio S. Saluatoris, sub ordine S. Clarę tanquam primæ plantulæ monasticam vitam duxerunt: habuit quoque quatuor filios Bentiuolium, Bonauenturam, Antonium, & Bonaspene, quorum tres Ordinem S. FRANCISCI ingressi sunt. Bonaspene, quamuis esset ei in animo intrare Ordinem Prędicatorum, vxoria tamen cupidine victus, vxorem duxit, & ex ea quatuor habuit filios Bentiuolium, Bonauenturam, Antonium, & Pensabene, omnes Fratres Minores, sacerdotes, & concionatores optimos. Fuit B. Pauli Spoletini alumnus, dum prędicaret in S. Seuerino, intrauit Bentiuolius Ordinem S. FRANCISCI, & Palma soror inter Moniales Sanctæ Claræ.

Deus ad sui gloriã interdum permittit diuina mysteria lingua fœda peruulgari. Ioan. 11. Matth. 1.

DE EIVS MIRACVLIS.

MVLTA circunferuntur miracula à Beato Bentiuolio facta in vita & in morte, quorum maiorem partem prudens omitto malens ipsa intacta relinquere, quàm dubia scribere. In oratione perseuerans visus est quandoque à terra subleuari. Manens apud locum Trabis in Vmbria, dum cogeretur illinc discedere, detulit leprosum super humeros, cuius curam ipse gerebat, ad montem S. Vicini tam breui interiecto temporis spatio, vt miraculi loco adscriberetur. Hæc narrauit B. Leo quondam Archiepiscopus Mediolani, & habuit à B. Paulo Spoletino, qui apud Montem S. Vicini asperam ducebat vitam.

Domina

Domina Ritamia nobilis matrona ex oppido Sancti Seuerini multis pressa doloribus, gustu destituta, cùm in extremis laborare se crederet, signo crucis B. Bentiuolij munita statim omni dolore liberata fuit.

DE EIVS OBITV.

OBIIT B. Bentiuola in die Natalis Domini, in loco Fratrum Sancti Seuerini. Inde factus est magnus concursus populorum ex circumiacentibus locis, non enim se hominem quisquam reputabat, nisi potuisset vel tangere, vel saltem sacrum corpus videre. Post cuius obitum redditur cæcis visus, surdis restituitur auditus, paralyticis consolidatur adempta virtus, fistulæ destruuntur, cedunt morbi, languores fugiunt, accurrunt omnes, quia succurrit omnibus, vt laudetur Dominus in operibus suis.

BENVENVTVS Eugubinus iuxta effectum sui nominis benedictione præuentus, vitæ venerabilis gratia & moribus conspicuus, miranda cunctis, aut potius imitanda sanctæ conuersationis insignia posteris reliquit, litterarum ignarus, plus opere quàm sermone profecit; mouent enim plus exempla, quàm verba. Nacta occasione ex tempore Ordinem Minorum intrauit, & mox ad seruiendum leprosis humiliter se subiecit, miserorum plagas manibus fricans, & abluens, obedientiam tanto mentis culmine custodiebat, vt ad omnia superiorum mandata procliuis obediret; atque impiger & sine mora pareret: mira pollebat patientia, sine aliquo vel minimo turbationis indicio, aut querelæ, in priuatis ægritudinibus, & morbis, gloriosum existimans cum Apostolo infirmari in exteriori homine. Paupertatis zelator eximius, vix externa victus & vestitus necessaria requirebat: iustitiæ cultor pius quietem silentij obseruabat, delicta aliena compatiens fraterna charitate deplorabat.

Curat exemplum se omnibus esse.

1. Cor. 9.

Eximiæ charitatis exemplum.

INSIGNIA EIVS MIRACVLA.

AMILLINA de Corneto lepræ morbo percussa erat, supercilia pilis penitus denudata caluebant, & humore ab oculis defluente lumina caligabant, & vox raucitate sonabat, vnguesq; cadebant à digitis, vnde horrori maximo omnibus effecta erat: ex quo ad preces B. Benuenuti adhuc viuentis spe concepta, mox eo mortuo ad tumulum delata, iungens manum B. Benuenuti cœpit corporis impedimento paulatim obsidere, & sic incolumis euasit. Stellentia de Corneto filium epilepticum, cui filij salus erat propria vita charior, voto ad Sanctum emisso, eius meritis vidit incolumem. Torta Cornetana tibiarum contractionem passa, ac doloris angustia amens effecta, meritis Sancti liberata, ad propria rediit. Guilelmus Forzedis tribus diebus pernoctans pristinæ sanitati est restitutus. Multa quoque, & hæc quidem insignia, miracula fecit, quæ velle in præsentia recensere longum esset, & operosum. Hoc tamen nullo silentio præteribo, quòd Gregorius IX. Pont. Max. per litteras Apostolicas anno 1236. testatur sepulchrum B. Benuenuti multis miraculis coruscare, præcipuè verò Corneti, vbi tumulatus est apud Minores. Est autem Cornetum Apuliæ oppidum, vbi B. Pater FRANCISCVS puerum octennem Bartholomæum nomine ingenti pondere oppressum, & lethali ostij cuiusdam pergrandis collisione quassatum, quasi à somno suscitatum liberauit.

Ingens miraculũ B. FRANCISCI Corneti Apuliæ oppidi.

BENVENVTVS (incerto cognomine, & patria) iacet in conuentu Recineti in Piceno miraculis clarus.

BENVENVTVS Anchonitanus, ex nobili Scotinulorum familia, primò Archidiaconus Ecclesiæ Anchonitanæ, deinde Minorum Ordinem ingressus ab Vrbano IIII. Pont. Max. ob singularem eius virtutem, & prudentiam Episcopus Auximi creatus est: vnde reddita est Auximatibus Episcopalis sedes, qua multo antè priuati fuerant. construxit in vrbe Auximi hospitale, quod eius nomine Benuenuti appellatur, qui viuens & mortuus miraculis claruit, eius dies solenniter celebratur in cathedrali ecclesia Auximi die 22. Martij. Floruit anno 1260.

Auximatibus redditur Episcopalis sedes.

BERALDVS martyr, vnus ex quinque martyribus apud Marochium Mauritaniæ vrbem, de quo superius præfati sumus.

BERNARDINVS Tomitanus Feltrius (cognomento paruulus) Bernardini Tomitani Academici Patauini consanguineus, vt sæpius mihi Paduę liberalibus disciplinis incumbenti retulit. Fuit ab ipsis incunabulis ingenio præstans, qui cùm in studio bonarum litterarum magnopere cum ætate proficeret, euasit illustris, atque adeò

Paruulus dicebatur ad differentiã S. Bernardini Senensis.

profecit, vt quantum patiebatur illa ætas, non videretur habere æquales. fuit corpore breui, ob cuius breuitatem dicebatur etiam Bernardinus paruulinus. ſed

Quò minor iſte fuit mortali corpore terris;
Hoc maior cælis, mente, animo, ingenio eſt.

B.Bernardini Feltrij effigies erat Paduæ ad viuum expſſa apud Bernardinum Tomitanum: ſed graſſante illic peſte anno 1577. combuſta eſt.

Fuit quoque facie rotunda, aliquantulum macra, colore ſubnigro, oculo eminenti, perſpicuo, & viuaci, ſingularis eloquentiæ. Cuius quidem rei teſtes ſunt epiſtolæ quædam latinæ ad prefectos ciuitatum Italiæ, qui eum ſummis precibus exorabant, vt ſacris ſuis concionibus eos conſolaretur. In ſacris, quas frequenter habebat ad populum, prædicationibus vtebatur lingua communi, & erudita, quibuſdam rhetoricis coloribus, atque oratorio ſale reſperſa. Erat ei lingua verſatilis & ſoluta, pronunciatio clara, vox varia & ſublimis, latera firma: cuius ſermo non aridus, ſed copioſus erat, exemplis, prouerbiis, & ſententijs adeò refertus, vt videretur fulmen & tonitruum eloquentiæ, prout quidam teſtati ſunt, qui eum concionantem pluries audiuerunt, & experti ſunt. Primò quidem iuri Pontificio operam dedit, & euaſit Canoniſta celebris, in Religione verò liberalibus diſciplinis non mediocriter inſtructus, cunctis ſe reddebat admirabilem. maximè tamen Lactantium Firmianum, Auguſtinum de Ciuitate Dei, Ciceronem, & D. Hieronymum familiares habuit. Inter cætera ſpiritu prophetico præfulſit. Paduæ ſiquidem in foro præ nimia multitudine predicans, capite ad brachium dormientis inſtar aliquantulum deflexo, dixit ſe in ſpiritu exequijs matris ſuæ interfuiſſe, apud Montemfeltrium; vbi illa eadem hora deceſſerat, qua ipſe Paduæ predicabat. Semel quoque in Montefeltrio prædicans, cuidam miniſtro ſalariæ, qui in eius concionibus moleſtiam inferebat, predixit immaturam mortem, quæ ei inſperatò aduenit. prædixitq; bella in tota Italia futura. Brixiæ, & Vincentiæ, vbi erant ciuiles atque hoſtiles ſeditiones ſuis monitibus exemplisq; ſedauit, eaſque ad pacis fœdera adduxit. Paduæ inſtituit ſacrum Montem pietatis anno 1491. vel potius mare pietatis, quaſi mãmam pauperum Chriſti, cum aſſenſu Domini Petri Barozzi Epiſcopi Paduæ, pro cuius erectione paſſus eſt multa incommoda; Romam profectus eſt, redijtq; Paduam triumphans cum facultate à ſummo Pontifice predicãdi vbiq; locorum. Edidit quaſdam conciones vernaculo ſermone de perfectione vitæ Chriſtianæ ſatis eruditas. Obijt Ticini anno 1494. die 28. Septembris hora x. ante feſtum S. Michaelis, celebratæ ſunt eius exequiæ die Dominico ſequenti, cuncto populo, & vniuerſo clero, & conuentibus religioſorum, ac Gymnaſij, cum maximo honore ac veneratione, ſonituq; campanarum, ac pueris circiter quatuor millibus indutis cottis albis, ſtolisque, cum bandirolis (vt dicunt) in manibus depictis nomine IESV, & Monte pietatis. Qui infinitis claruit miraculis, in eiuſque obitu audita ſunt carmina, & cantus lætitiæ plena. De cuius inſigni doctrina & mira dicendi eloquentia Leonicus Venetus, philoſophus preclarus, Græcis & Latinis litteris egregiè doctus, ita cecinit:

Spiritu prophetiæ præfulſit.

Scripta eius erudita.

Leonicus Venetus, Philoſophus, & Vates egregi⁹.

Fulmine qui quondam præcordia dura ſolebas
Rumpere, & eloquii mollificare ſacri.
Bernardine decus Feltrinæ & gloria gentis,
Da quoque nunc precibus tendere ad aſtra tuis.
Nec tibi diſpliceat, quòd ſis tibi corpore paruus,
Hortulus iſte breuis mitia poma gerit.

VERA B. BERNARDINI CONFESSORIS EFFIGIES.

Corde manuq; suum fert Bernardinus Ieson
Et docet, & labijs semper Ieson habet.

DE

DE VERA B. BERNARDINI EFFIGIE, & de eius egregia indole.

FVIT B. Bernardinus facie squalida, & macie extrema confecta, multa ei grauitas eloquij, multa suauitas, multa doctrina, in vultu multa alacritas & comitas, in ieiunijs frequens, in cibatu parcus, in vigiliis assiduus, in disciplinis nullis confractus laboribus, in tentationibus strenuè pugnans, in concionibus sacris ad populum feruens, cuius vox à remotis quasi tuba audiebatur, quæ maximum dicenti decorem ac dignitatem addebat, quam ita aptè moderabatur, vt sessor peritus equum facilè regere solet. Illud quoque miraculi loco haberi debet, quòd tam remoti, quàm propinqui eum concionantem audiebant, quamuis perpetuo impeditioris & balbutientis linguæ offendiculo esset præpeditus: nam lingua ita interrumpebatur, vt primas dictionum syllabas in priuatis colloquijs iterum atque iterum cogeretur anhelando repetere; & propterea videbatur initio sermo eius exanguis, quòd minimè audientium animos permoueret: sed præmissa ad Deum oratione, igneus globus à cœlo dimissus, ita hæsitantem & præpeditam linguam decoxit, vt postea concitatissimo orationis cursu, ab exordio in finem concionis, inoffensa lingua discurreret, rapiens conuoluensq; secum auditorum animos, instar rapidissimi torrentis hybernis aucti niuibus. Nec mirum, quia Deus Isaiam pollutum labijs concionatorem fecit; qui linguas infantium disertissimas reddere nouit; qui neque Asinæ Balaam elocutionem negauit. Quæ in sancto viro fuerunt futurorum præsagia: vnde ipse quasi ad hoc diuinum munus progenitus videretur, & dicere solitus esset in tenera ætate: adhuc concionator ero. quia eo studio ita delectabatur naturali quadam vi, vt in sacris concionibus neminem audierit, quem in aliquo non effingeret, & repræsentaret, vt quicunque cernebant obstupescerent. Illud narratur insigne, quòd cùm puer adhuc esset, repertus in ramo ficus prædicans, prædixit se futurum magnum in Ecclesia præconem. Acri fuit memoria, vt non solùm quæ secum commentatus esset, ea sine scripto verbis eisdem redderet, quibus cogitasset: verumetiam quæ in alienis concionibus auribus percepisset, ea eodem ordine verborum, & sententiarum, iisdem oculis, eadem voce, eodemq; gestu recitaret, vt ad explicandum Euangelium, & ad excitandas hominum mentes diuino consilio natus, & aptus videretur. Talibus initijs fuisse illum decuit, quem mox futurum Ecclesiæ præsidium ac decus in lucem Deus ediderat, in quo magna continuò futuræ claritatis signa & sanctitatis apparuere. Erat illi viuidum & supra ætatem vegetum ingenium, nulla leuitate infecti, nulla polluti labe mores; tanta siquidem enituit grauitate, vt adhuc viuens Sanctus haberetur, mitis in omnes fuit, vitiorum oppugnator acerrimus. Vnde leguntur illa carmina:

> *Tu balantes sub tecta reducis*
> *Pastorq; & custos vigil agnos, ora luporum*
> *Tu valida cohibes dextra, non vlla timentem*
> *Te facies unquam, seriesve horrenda laborum*
> *Ambiguum uidit.*

Celeritatem longo dicẽdi usu maximè temperauit diuino consilio.

Isa. 6.
Sap. 10.
Eborensis lib. 1. pag. 803.
Num. 22.

Fuit quoque Sanctissimi nominis IESV ac B. Virginis tam religiosus, & feruens amator, obseruatorque, vt cùm semel Aquilæ Marsorum vrbis, tempore Raynati Siciliæ Regis esset, coram eo anno 1438. in platea D. Petri Cœlestini iuxta B. Virginis Ecclesiam vulgò de Collemaio (referente B. Bernardino Aquilano) coronam B. Virginis duodecim stellarum magno studio euangelizauerit, ex quo hora quasi sexta, stella lucidissima, quæ Solis radijs putabatur excellere, cunctis admirantibus, super caput sancti viri emicuit à meridie progrediens quasi motu testudineo ad locum, vbi nunc sacrum eius corpus situm est, magnaq; cũ omnium admiratione quieuit. cuius rei insignis memoria stella, in cuius centro est nomen IESVS, Sancto Bernardino pingitur, quod in sacris ad populum cõcionibus magnopere exaltabat. Feruens fuit in eo semper, immò ignita propensio in B. Virginem; & cum in sacris concionibus ad populum laudes eius enarrabat, facies illi solari videbatur irradiare fulgore; de cuius laudibus tractatum etiam composuit egregium.

B. Bernardinus Aquilanus à Fossa in vita S. Bernardini, in tractatu cui titulus spicæ, refert se interfuisse.

DE

DE CLARA B. BERNARDINI GENEALOGIA, atque singulari eius eruditione.

SANCTVS Bernardinus Senensis (ea ciuitas Virginis dicitur) nobili & vetusta Albizescorum familia, ex Tullo & Nera Massana Bindi militis filia, pijs parentibus ortus est, quorum vita qualis fuerit (& si alia multa extant indicia) de tali filio satis intelligi potest. Porrò Bindus vir prudens, & optimæ apud ciues existimationis, ab eis anno 1377. præsul ciuitatis Massanæ delectus est, quo munere perfuncto, Massarius Massanensis vir quidem egregius, cùm alios non haberet filios, decreuit Tullo, cuius bonitatem iam exploratam habebat, Neram filiam suam in matrimonium collocare. Ex Tullo itaque & Nera ortus est Bernardinus anno 1380. natali die B. Virginis die 8. Septembris, cuius ipse obseruantissimus cultor semper fuit. Post tertium verò annum ab eius ortu, defuncta matre annorũ suæ ætatis xxij. infra sextum verò patre, materteræ Dianæ religiosissimæ, & antiqui moris fœminæ pupillus septennis educandus remansit, qui anno ætatis suæ vndecimo à Christophoro & Angelo de Albizeschis patruis suis Senas aduocatus est, mansitque sub tutela Christophori & Piæ vxoris eius sub Honuphrio præceptore, deinde adhæsit Ioãni Spoletano morali Philosopho, qui elegantes mores Bernardini admirabatur. Vbi verò liberalibus artibus est imbutus, in ipso adolescentiæ flore mundo renũtiauit, ac demum cœpit ad altiora studia mentem attollere, & inexhaustos sacræ Theologiæ fontes haurire, quos vbi gustare cœpit, tanto animi ardore incubuit, vt plerosque æquales longè præcesserit. Primùm quidẽ Pontificij iuris disciplinis operam dedit, deinde diuinæ sapientiæ studium impendens ita profecit, vt neminem vel offenderet, vel in aliquem quicquam committeret: ita quòd iuris peritia virum quidem bonum constituit, sed sacræ Theologiæ ratio perfectum reddidit; altera quippe neminem offendere docet, altera semetipsum quoq; abnegare, & Christum in omnibus sequi suadet. cœpit enim à puero senilem animum habere, siquidem dimissis puerilibus templum ingrediebatur, rogabatq; Deum, vt lubricæ ætati suæ succurreret. nullũ vnquam verbum ab ore eius excidit, quod vel minima reprehensione dignum censeri posset. Quæ diligenter legebat, frequenter in anima voluebat, tenaciter retinebat, & summo studio conseruabat; neque à studijs auocabant vigiliæ, orationes, aut crebra cum Deo colloquia. Multa edidit non contemnendæ lectionis, scripsit enim sermone Scholastico, sed magis aperto & simplici in Apoc. Ioannis, cuius initium est: Beatus est qui legit: de Euangelio æterno: de Christiana religione: de conceptione B. Virginis: de Passione Domini: Sermones contra Iudæos: Sermones de tempore, de Sanctis: deuotum officium de nomine IESV: quæ parum à me summo labore conquisita, scholijsq; & marginibus illustrata, apud Iuntas imprimenda curaui, ne tantus labor diutius lateret.

De eius vita scripsit Ludouicus Vicetinus, & Laurẽtius Surius.

Fuit quoq; educatus B. Bernardin° à Thobia vidua eius consobrina & tertiæ regulæ Sancti FRAN. professa.

Ludouicus Vicentinus in vita Sãcti Bernardini.

DE INGRESSV EIVS AD ORDINEM, & de singulari profectu.

ANNO suæ ætatis xxij. ingressus est Ordinem Minorum in conuentu Sancti Francisci Senarum anno 1402. die 8. Septembris. nemo eo tempore in ciuitate Senensi erat sanctior, vnde omnibus liberalitatis & clementiæ exemplum se præbebat. Erat Vicarius Prouinciæ Thusciæ F. Galganus Massanensis, Preceptor autem Bernardini fuit F. Ioannes Restaurus. porrò vir iste fuit alti consilij, qui annos triginta in partibus Bosnæ cum hæreticis disputauit, plurimos baptizauit, & ad veritatem Euangelij reduxit. peragratis itaq; locis Terræ sanctæ, redijt Senas, vbi summa veneratione ab omnibus colebatur. Hunc ergo venerabilem senem sibi præceptorem & ducem habuit Bernardinus, cuius consilio quantũ ipse profecerit in obseruantia religionis, non attinet nunc dicere, suo constabit loco, & apparebit nihil opportunius illo Ecclesiæ cõtingere potuisse, qui sponte vitam illam elegerit, quæ sola vita appellanda est. Hoc vnum non tacebo, cùm esset Bernardinus in ecclesia Sancti FRANC. Senarum, ante altare maius, sanctæ conuersationis tunicam suscepturus, Ioannes Restaurus spirituali dulcedine plenus, & vt Spiritusancto ebrius prophetice dixit:

Sanctitas Bernardini à puero.

F. Ioannes Restaurus præceptor D. Bernardini.

Magna hodie (filij) ordo noster sanctitatis suscipit incremẽtã, multaq; nobis virtute huius iuuenis sunt commoda accessura. suam primam missam cantauit anno 1405. in die Natiuitatis B. Virginis, quo die habitum S. FRANCISCI induit in loco S. Honuphrij, quem ipse multis precibus obtinuit à Capitulo hospitalis S. Mariæ, pręcedente auctoritate Apostolica, pro suis Fratribus, vt quietius Deo famularetur. Fuit autem aggregatus numero & collegio Patrum discretorum conuentus Senarum anno 1417. die verò 23. mensis Iulij, tempore magistri Nicolai Bertuli prouincialis Prouinciæ Etruriæ, prout ego vidi litteris consignatum in quodam libro Senis, vbi solent notari consilia Patrum, & in calce piæ & sanctæ illius determinationis, Franciscus Sansou Generalis, vir recolendę memoriæ, hæc verba notauit. Hæc fuit mutatio dexteræ excelsi. Habuit Bernardinus à natura nimiam quandam seueritatem, artificio tamen, & studio materteræ, naturalis hæc vis sic temperata est, vt & sine arrogantia grauis esse videretur, & sine segnitia verecundus.

VATICINIVM B. VINCENTII VALENTINI Ordinis Prædicatorum de S. Bernardino.

Marcus Antonius Flãminius in vitã B. Vincentij Valentini.

CVM semel B. Vincentius Alexandriæ concionaretur, accidit res, quæ omnibus non paruam admirationem allatura est; inter concionandum dixit, Audite charissimi, rem vobis magnam nuntiaturus sum, atque idcircò religioni plurimùm gratulor, quòd in hac multitudine, quæ nunc audit, est iuuenis quidam clarissimus, qui Ordini Minoritarum magnum breui splendorem afferet, ac toti Italiæ, ingensq; in Ecclesia Dei lumen erit, estque futurum tempus, in quo mihi ab Ecclesia in honore præferatur, qui cumulatus omni gratiarum genere, recenti exemplo cunctis documento esse debet. Deinde sermonem inchoatum persecutus est. Hæc de B. Bernardino vaticinatus est, qui tunc quidem Iuuenis pellectus fama, & nominis celebritate B. Vincentij, miro desiderio ad eum audiendum venerat. Quòd verò sibi præferendum in honore ab Ecclesia prædixerit, ad id pertinet, quòd D. Bernardinus quinque annis ante in numerum Diuorum relatus est, quàm B. Vincentius catalogo Sanctorum inscriberetur.

DE SPIRITV PROPHETIAE QVO CLARVIT.

Syluius in Commen.

FVIT apud Venetos Paschalis Malipetrus, qui cùm Rempublicam gubernasset annos circiter quinque, ei suffectus est Christophorus Mauro, vir mira probitate, & pietate insignis, quem multò antè Diuus Bernardinus, cui Mauro admodum familiaris vixerat, suæ Reipublicę futurum Ducem sæpe prędixerat, quod postea euenit.

DE EXIMIA PIETATE IN PAVPERES, cùm adhuc esset in humana consuetudine.

Summę sanctimonię Paradigmata.

COEPIT Bernardinus primæ sanctitatis rudimenta apud ciues suos ponere, vbi quædam stadia & curricula pietatis sibi patebant. Nam Senensi Fraternitati S. Mariæ, cui scalarum nomen erat, sanctimonia celeberrimæ adscribi se procurauit, vbi cilicio indutus, & super tabulas aut paleas dormiens, circa languentes erat officiosus. Interea anno 1400. indicto Romæ Iubileo, plurimisque, qui religionis causa eò proficiscebantur, Senas diuertentibus, ex concursu mixtorum omnis nationis hominum sæuiente Senis Epidimia, mortuisq; ferè omnibus ministris hospitalis dictę S. Marię, cùm alij nullo precio conduci possent, Bernardinus tyro Christi, annorũ viginti, non funeribus, non tabe, non pernicioso odore, aut insanabili pernicie deterritus est, quin eò se conferret; languentium se gratis obtulit in ministrum, sed cùm se ad tantum onus imbecillem esse perpenderet, quosdam etiam eiusdem fraternitatis consocios ad pium opus sibi adsciscere talibus procurauit exordijs, atque salutaribus monitis.

Pestilentia ingẽs Senarũ vrbẽ inuasit anno 1400. vt quotidiana funera viderentur, & vndique ploratus audiretur.

Euan-

Euangelio (dilectissimi Fratres) admonemur, quòd Regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud: Inferamus ergo vim nobisipsis, nec pro Christo mori pertimescamus. Quid tam magnum, atque pulchrum, quàm pacis tempore ad martyrij coronam peruenire? Si morimur, pro Christo certè morimur, qua morte & merces augetur, & omne crimen excluditur. Omnis consummatio & status vitæ martyrio decoratur: hoc fundamentum vitæ, & fidei: hoc præsidium salutis, hoc vinculum libertatis, & honoris. Mors quippe integriorem facit vitam: mors magis ducit ad gloriam. Quid enim nobis cum hac luce, quibus lux æterna promittitur? Quid cum huius vitæ naturæque commercio, quos cœli altitudo deposcit. Supra omnium gloriam pulchrior est pro Christo mori, titulus & integrior corona signatur. porrò vobis contēnenda mors est, quibus Christus occisus est. Ante oculos vobis quæso concurrant Dominicæ passionis exempla, concurrant & oblata præmia, quia misericordiam præstantes misericordiam consequentur. His inflammati iuuenes cuncti, vnanimes, sacramentali confessione ritè expurgati, & communione, ad ministerium illud se dederunt, non sine parentum & amicorum lacrymis. his ergo duodenis Bernardinus comitatus iuuenibus, quos sibi ad ipsum opus delegerat, circuire cœpit ægrotantium domos, languentes & grauiter affectos consolari, egestate laborantibus subuenire, sepelire defunctos, paratus omnes subire casus. Xenodochiū itaque ingressus, primùm sacerdotes, qui sacramenta ministrarent, acciendos curauit, ipse deinde medicinas pestilentia laborantibus, proprijs manibus, adhibere cœpit. Glandularum pestiferarum, aliæ Bubonum, aliæ Carbonum nomine appellantur. Bubones instar nucis prope inguina, aliæ sub axillis, carbones eadem magnitudine, sed nigri, in reliquis fermè corporum membris oriuntur, quo morbo tunc interierunt 160 homines. Insanabilis hęc morbi vis paulò ante Iustiniani Imperatoris mortem anno circiter DLXVII. primùm Italiam incessit. Vtrunque glandularum genus Bernardinus nulla expectata temporali mercede incidere, aut exurere, incisa aut exusta curare, necessaria suggerere, hosque & alios dubiæ salutis ægrotos, aut consilio aut re iuuare, nec timebat nec defatigabatur; tandem siue grauiore anni tempore peracto, siue (quod magis est verisimile) diuini numinis ira placata, pestilentia post menses quinque & octo dies remisit; qua sedata pluribus de consocijs defunctis, reliqui ad paternas domos remearunt. Quod fecit & Bernardinus, qui statim febre concussus, & non multo pòst saluti restitutus, amplam facultatem pauperibus erogauit, quæ ei oneri quodammodo erat, dieque Natiuitatis B. Virginis, cuius gratia quoad vixit Sabbato ieiunauit, B. FRAN. se fecit imitatorem, nihilq; præter habitum, funiculum, & femoralia possedit. Adiuuabat illum parentum sanctitas, & pia Thobiæ Dianæ matertera filiæ instituta, quæ à primo imbiberat: leuium enim & corruptorum iuuenum consortia tanquam serpentum morsus, & pestem deuitabat: & si quando ei, (vt contingit) occurrissent, dicebant: En BERNARDINVS adest. Erat pręterea vt cibi ac potus, ita somni parcissimus, & cùm quietem capere deberet, maiorem tamen noctis partem insomnem ducebat; lecti plumarumq; nomen tanquam dirum & exitiale auersabatur; ita super pauimento vestitus iacere consueuerat, vt sola culcitra, aut veste stragula contentus esset. Tempus quieti datum nunc orationi & contemplationi, nunc studijs impendebat, nec vllum tempus, cuius iactura maxima est, incassum elabi sinebat, certò sciens, exactissimam Deo de tēpore rationem reddendam fore. Quod ergo noctu didicerat vigilando, hoc die alios docuit prędicando, multosque, qui peccatorum oppressi veneno in morte dormiebant, excitauit in salutem; & ita mira in infantilibus annis austeritate incedens, ad extremum vsque cœlibem vitam cum omni morum venustate ducere satagebat; vnde nominis sui fama & miraculorum gloria vbique terrarum celebris euasit. Sacratissimum Dei IESV nomen in quadam tribus litteris depictum tabella circunferebat, flagrabatq; illius anima, cùm de hoc dulcissimo nomine aliquem colloquentem audiebat. hoc prædicabat, hoc cordibus fidelium infigebat, ita vt loca, quæ cultu veræ fidei vacua censebantur, suis prędicationibus illustrata religione fulgeant. suadebat ante fores domorum pingendum nomen IESV, ob quam rem accusatus est coram Martino V. Pont. Max. ab ijs, qui hanc nouitatem stultè maleque accipiebant, sed minimè conuictus est, licèt fuerit iussus hoc nomen ne amplius populis adorandum offerret, ne plus illi quàm sacramento Eucharistiæ impenderetur honoris, quod tamen ipse minimè asserebat. Tantæ erat deuotionis apud omnes, vt quisque beatum se prædicaret, qui posset fimbriam tunicę eius contingere. Nonnulli tamen irrisionis potius, quàm deuotionis ad eum accedebant, sed mutata

Pia cohortatio D. Bernardini ad consocios.

Christiana pietas obsequijs enutrita diuinis, nihil quippiam exhorrescit.

Mira sobrietas, & vigilantia.

Bernardinus Aqlanus in lib. spicarum.

Aeneas Syluius in libello de viris illustribus.

tata

tata opinione nunquam sermonem eius deserebant. Romæ Cardinales & ipse Pontifex eum auidè auscultabant, magnusq; & mirabilis apud cunctos habebatur.

DE EFFICACIA PRAEDICATIONIS.

Eborē.401.lib.2.

Vide sermones eius in hac materia.

FVIT Beatus BERNARDINVS ita feruens in suis sermonibus, vt factiones Guelforum & Gebellinorum sedauerit, quæ in Italia triste illud seculum reddebant, lateq; patebat hoc malum: tunc enim terram, & maria prædones obsidebant, & tanta Guelforum & Gebellinorum rabies incaluerat, vt mutuo fraternoque cruore ruberet Italia, in qua agresti quodam more viuebatur. Ludorum gymnasia frequentabantur, vsurariorum voragines hiabant, vigebat magia, religio parùm colebatur, nec festi dies à profestis, nisi spectaculorum gratia, dignoscebantur.

Is genus indocile, ac dispersum montibus altis
Composuit, legesq; dedit.

Vis maxima ad permouēdos animos.

Per hunc sanctum virum sedati homines, erecta hospitalia, extirpatæ fœneratorum rapiuæ, multiq; ad frugem melioris vitę adducti. cuius prædicationibus Minorum quoque Collegium creuit, atque in frugalitatem obseruantiamq; pristinam redactum est. Fuit in ipso vis maxima ad permouendos animos, vt ab incunabulis videretur ad hoc natus: verba eius quasi ignita iacula hominum corda penetrabant. Iniunctum sibi opus annos quadraginta duos exercuit, nullis confractus laboribus, nullis parcens vigilijs, viginti annis singulis diebus, nisi fortè præpeditus, adeoque vitæ exemplo & verbo profecit, vt per omnem Italiam Euangelium renouauerit. Decurso septennio, quo tempore decreuerat (vt diximus) prędicationis officium dimittere ob linguæ impedimentum, tantus ad eum populus confluebat, vt templa vix capere possent; cœpitque Mediolani & Bergomi, vbi annos XXIIII versatus est, plurimum florere non sine miraculorum splendore, eiusq; hortationibus Bergomenses à peccatis temperauerunt, eorumque rabies auctoritate Bernardini sedata est. Intra vrbis mœnia templum est, cui virgines Moniales inseruirent, Bernardino auctore conditum. Dum prędicat in vrbe Lucę de mense Septembris anno 1424. (cunctis admirantibus) per tres horas absque tædio stella visa est lucidissima. At dum semel prædicaret Florentię in ecclesia S. Crucis, & in ecclesia cathedrali, fecit sibi sponte allatos capillos mulierum, & adulterinos ornatus, taxillos, aleasque media platea comburi, non sine magno lusorum timore, & cæterorum: quia acerrimè arguebat omnia crimina, quæ per totam Italiam admittebantur. Perusij vbi fiebant torneamenta, Bernardinus prædicatione, cuius thema fuit, Benefac, effecit, vt ludus ille funestus deleretur omnino, in quo homines certatim dimicando procumbebant. Mediolani habuit conciones 53. & diuino quodam igne totam Lombardiam inflammauit. Dum semel Perusij prędicaret, vbi erat mos in annis singulis ciues inter se lapidibus pugnare armatos, sicque plurimi concidebant, Bernardinus vetuit, & obtulit se eis ostensurum diabolum: hoc suspensos eos diu tenuit, post plures dies seruabo, inquit, quod promissum est, quin cum vnum diabolum ostendere promiserim, multos ostendam; respicite alter alterum, & sic videbitis diabolos, nam vos ipsi diaboli estis, qui opera diaboli facitis; scriptum est enim, Ex operibus eorum cognoscetis eos. & sic eorum eis vitia exprobrauit; grauemq; exinde sermonem habuit. Mirabile dictu, cùm Senas venisset, Asinus, quem ipse aliquando fessus de via solebat ascendere, quique suos libros deferebat, à mulieribus depilatus est, quæ in Bernardini memoriam aliquid de suo habere voluerunt. E ciuitatibus, & castris multitudo cum palmis occurrebat ob singularem eius gratiam; nec recusabat honores, non iactantiæ studio, sed quòd diceret: Vellem, vt omnes haberent me pro Sancto, quia magis proficerent nostrę conciones. Diuersis in locis annos quadraginta prędicationis munere functus est, & sermo eius per tres horas protrahebatur, eratq; in dicendo facetus, mirisque modis homines nunc ad lacrymas, nunc ad risum trahebat, flectebatq; mentes hominum quocunq; volebat; vitia sic exterminabat, vt quoslibet in eorum horrorem adduceret, virtutesq; sic commendabat, vt ad earum amorem inflammaret. Cuius mores maximam fidem faciebant, quare grata colloquia, & sales honestate conditi breuiores horas reddebant.

Templum Monialium Bergomi opera D. Bernardini constructum.

Aeneas Syluius, Pius II. de viris illustr.

Lucę.

Idem Pius II. ibidem.

B. Bernardinus Aquilanus in lib. spicarum.

Idem Pius.

DE

DE AVSTERITATE VITAE, ET de summa in aduersis tolerantia.

CVM Fratres Ordinis procul abesse ab institutis & regulis Patrum comperisset, eos acriter correxit, ipse enim quamuis corporis viribus penè destitutus esset, quia fluxum sanguinis patiebatur, vigilijs tamen, ieiuniis, & disciplinis vltra Regulę præcepta assiduè vacabat: cilicio corpus macerabat, quod hodie asseruatur Arimini, vt dicunt, in Oratorio sub eius nomine, & est membrum loci Gratiarum Arimini. In loco Columbarij in agro Senensi eleemosinam quærebat, & per multa milliaria collectam proprijs humeris deferebat ad fratres, prælatis suis obediens. factus sacerdos spiritu ebrius, quotidie celebrabat, atque deuotis lacrymis pectus suum aspergebat. Habuit socium ad annos 22. Fratrem Vincentium Senensem, quem ob singularem suæ vitæ probitatem clarum habebat: testis est pia quædam eius deploratio in eius obitu. Fuit B. BERNARDINVS summæ abstinentię, cœpit enim per aliquot dies crudis herbis vesci, sed cùm minimè posset diutius viuere eo vitæ genere, in melius mutauit sententiam, vt ipsemet testatur in quadam sua concione habita ad Senenses apud S.Honufrium, quæ fuit prima eius prędicatio. Hortabatur ad iniuriarum remissionem; narratq; ipse anno 1419.in Caluario iuxta Dominicum Sepulchrum vetulam à Diabolo abreptam iusto Dei iudicio, quæ obstinata noluit, multis eam exhortantibus & exorantibus, dimittere offensam adolescenti innocenti, cuius pedibus incautè impedita cecidit leui casu, & illæso corpore: vt discant hoc exemplo qui sunt duro corde, dimittere iniurias. Factus Vicarius Generalis vltra montes collabentem Ordinem ad frugalitatem & obseruantiam repressit, Regulam B. FRANCISCI reformauit, vitam austeriorem instituit. Floruerunt suo tempore F. Ioannes de Capistrano feruens eius æmulator, F. Franciscus Ticinensis, F. Gabriel Anconitanus, F. Philippus Aquilanus, F. Albertus Sartianus, & F. Nicolaus Auximàs, quibus proposuit sæpius Pater in exemplum, cùm superiorum vita speculum inferioribus fit. omnia hilari facie actitabat, nunquam visus est facie turbatus, quòd ex charitate omnem actionem suscipiebat. Nam fascem portat amor, & nihil est amanti difficile.

In sermone, Beati pauperes spiritu.

Lib. de Euangelio æterno.

COLLABENTEM ORDINEM ad frugalitatem redigit, & obseruantiam.

Epistola D. Bernardini Vicarij Generalis vltra montes ad vniuersos Fratres Italiæ.

IN CHRISTO sibi charissimis Fratribus diuersorum locorum totius Italiæ sub mea cura commissis F. Bernardinus de Senis eiusdem Ordinis, ac dictorum locorum Reuerendissimi Patris Vicarius, & commissarius, salutem & pacem in Domino sempiternam: Volens mihi commissorum salutem quo ad speculationem meritis, & in omnibus iuxta potestatem prouidere, notum facio, quatenus per F. Nicolaum eius Ordinis quondam Vicarium, locorum commissarium Reuerendissimi Patris Generalis, de mandato eiusdem, & de mandato & voluntate Domini nostri Papæ, vt patet per litteras Reu.mi Patris Generalis, factę fuerunt quędam declarationes, quæ multa disputatione, examinatione, & ponderositate examinatæ fuerunt per Reuerendiss. Patrem Generalem, & venerabilem Fratrem Ioannem de Capistrano.

Iste Frater Nicolaus quem suprà memoraui, erat tūc Vicarius suus in prouincia Sancti Angeli.

DE EXIMIA HVMILITATE, & animi deiectione eius.

Senensis, colat vt melius mysteria Christi,
Bernardinus opes spernit, & imperia.

CV'M studia & mores inclyti Confessoris D. Bernardini inclaruissent per vniuersam Italiam, & rectore præsuleq; vacaret Ecclesia Senensis, communi consensu, & pari voto totius cleri & populi Episcopus eligitur, missique sunt tres Oratores ad Martinum V. Pont. Max. ad electionis negotium absoluendum. Id quod vir Dei persentiens Romam adiuit, & ne videretur dignitatem Episcopalem paruipendere, eam pluribus argumentis comprobauit sibi non expedire, ita cessit dignitati huic, sicut etiam Ferrariensium, & Vrbinàtum Episcopatui abnuit, existimans tutius esse apud Deum & conscientiam, dignitatem venerari, quàm assequi; in cuius rei exemplum tres mitræ Episcopales ad pedes eius picturis exprimuntur, dimissæ ab eo non contemptus gratia, sed humilitatis studio. Nam cùm prædicatio sancti viri omnibus in locis plurimum commendationis haberet, eique cùm reliqui homines fidem haberent, tum Summus Pontifex cum admiratione quadam dignum honore iudicaret, iterum ac tertiò eum amplissima Episcopatus dignitate ornare voluit. Bernardinus autem ratus se fructuosiorem Christianæ Reipub. aptioremque, si se ab eiusmodi muneribus inglorium seruasset, eam dignitatem semper recusauit, ne fortè ob eam causam prædicationem diuini verbi relinqueret.

Semel quoque Dux Mediolanensium audiuit prędicantē de mundi cōtemptione, vt de eo periculū faceret, transmisit summam pecuniæ. Ille re cognita acceptauit, & eam ad redimendos captiuos adhibuit.

DE

DE EIVS OBITV.

CVM à Senis proficiſcens in Aprutij prouinciam prædicaturus deuenire ſtatuiſſet, & poſtremum ſermonem non longè ab Aquilana ciuitate in villa Sancti Syluestri laborioſiſſimè compleuiſſet, febre quadam, & fluxus exuberantia, laxatis inteſtinis, maximè torquebatur. Erat enim iam ſenio, & macie ieiuniorum confectus: cùm per ſe ipſa ſit ſenectus

Innumeris circundata morbis,

Marcida, fœda, grauis, rerum indiga, debilis, orba.

Senectutis incō moda.

Ita in Aquilanam ciuitatem aſello ſubuectus, in conuentu S. FRANCISCI pluribus diebus loquens reſedit, ſentiensque ſe ad palmam vocari, omnibus Eccleſiæ munitus ſacramentis, cùm ſui corporis diſſolutio immineret, nec valeret amplius voce, vel nutu quod optabat, ſignificare, ſeipſum è lectulo, in quo indutus iacebat, abduxit, & Seraphicum Patrem imitatus in nuda humo decubare conabatur: ſed interea appropinquante vitæ ſuæ termino, tota mente cœleſtibus inhiabat. Vnde oculis in cœlum defixis, læto vultu, quaſi ridens, glorioſum emiſit ſpiritum: confectoque itinere virtutis, ac fidei, ad complexum & oſculum Domini, Domino ipſo vocante, immortalitatis amictus ſtola peruenit. cuius corpus Aquilani ciues pluribus diebus inhumatum tenuerunt odore ſimul & miraculis fragrans. Obijt autem diem ſuum anno 1444. ætatis ſuæ ann.lxiij. die xx. Maij in vigilia Aſcenſionis Domini, qua hora ſolenniter decantabat chorus Fratrum in Eccleſia: Pater manifeſtaui nomen tuum hominibus, nunc autem ad te venio: quod quidem diuino conſilio factum credimus, vt ipſius nominis veritas tam deuotè à ſancto viro vbiq; prædicata, æternæ prædeſtinationis ſigno verificaretur.

Obitus, & ad cœlites emigratio.

DE PROCESSV FACTO pro eius canonizatione.

ANNO 1448. tempore Nicolai V. Pont. Max. formatus fuit proceſſus pro eius canonizatione per D. Angelum Epiſcopum Eſculanum commiſſarium & ſubdelegatum, Pontificatus eiuſdem Domini Nicolai Papæ anno ſecundò. Hanc promotionem primò fecit B. Ioannes de Capiſtrano Romæ, in primo clauſtro Conuentus Aræ Cœli die 14. menſis Iunij currente anno 1448. Fuit verò obitus eius illuſtratus innumeris propemodum inſignibusq; miraculis.

DE EIVS CANONIZATIONE.

CVM Eugenius IIII. Pont. Max. viſis vno ſupra centum miraculis, canonizationem complere non potuiſſet, Nicolaus V. inſtante ad hoc ciuitate Senenſi, Aquilana, & Alphonſo Aragonum Rege, in ſanctos Chriſti confeſſores eum retulit anno 1450. Pontificatus ſui anno 4. in Baſilica Vaticana Principis Apoſtolorum, in die Pentecoſtes, ipſo anno Iubilei, cùm Chriſtianus orbis ad expurgandas vitiorū ſordes frequens vrbem inuiſeret. Facta eſt tranſlatio ſui corporis anno 1472. ſedente in beatiſſima ſede Sixto IIII. Pont. Max. Pontificatus ſui anno primo, ſumma exultatione Cleri & populi, & magno conuentu Fratrum, qui aderant: nā celebrabatur ibi eo tempore Capitulum generale vtriuſque familię in conuentu Arçcœli, & electus fuit Generalis F. Angelus Peruſinus. Erat quoque (vt dixi) magni Iubilei annus, quo remiſſio peccatorum promittitur: ingens populorum commotio fuit, feſtinabant ex remotiſſimis regionibus iuuenes, ſenes, fœminarum turbæ, pueri, puellæq;: ſummo deſiderio Romam petebant: nec dubitabant quin piacula quæque diluerent, cùm primum ſacra martyrum oſſa, vel viderent, vel contingerent; tantum feruebat pietatis ſtudium; nec maior quàm eo tempore vnquam Romæ multitudo viſa eſt. Aſſeruatur Papiæ Biretum eius & ocularia, quę de arce in ædem tranſlata ſunt, ob bella inter Mediolanenſes & Ticinenſes anno 1499.

DE PRAECIPVIS EIVS MIRACVLIS.

IN ciuitate Aretij erat fons non longè ab vrbe immundis spiritibus plenus, ad quem malefici & carminatores concurrebant: visa hac idolatria pestifera B. Bernardinus idola contriuit, & sua prædicatione effecit, vt populus Aretinus eodem in loco construeret Ecclesiam in honorem Natiuitatis B. Virginis, impetrauitque ab Eugenio IIII. indulgentiam septem annorum, & totidem quadragenarum visitantibus talem ecclesiã. Quare vbi adorabantur simulacra, contritis idolis, impietateq; exterminata, inuocari nomen B. Virginis cœpit. Puer xviij. mensium suffocatus, matre, sparso crine, & magno eiulatu, genuflexa & Dominicam orationem persoluente, intercessionė B. Bernardini ad vitam excitatus, omnibus circunspicientibus, incolumis afflictæ matri redditur. Benedictus filius Corradini de Fabriano morte præuentus, cùm de sola sepultura ageretur, cumq; mater magna fide, assentiente viro, si superstes esset, in magnam reuerentiam B. Bernardini vellet vocare Bernardinum, conualuit: eaque (Deo præstante) meritis Sancti illum incolumem consecuta est. Ioannes Baricheti ex Castroueteri anno xiij. cum dimidio, aquarum colluuione molendini castri Arciani suffocatus, capite suppresso, & facie collisa, per merita B. Bernardini oscitare cœpit, & ita redditus incolumis. Antonius Mei de Subiacu à procliui aquarum fluxu comprehensus, ereptus fuit ab oppidanis nullo vestigio vitæ extante, defluenteq; sanguine, per merita verò B. Bernardini, peracto à Fratribus voto, quasi excitatus à somno clamare cœpit, Ah ah, & reuixit. Augustinus Interamnensis filium mortuum deplorans, abreptusq; leui somno inuocauit Sanctum, sic puerum iam mortuũ incolumem adinuenit. Ioannes Colę de Marerio filium infirmum, in extremisq; positum, dum ageret animam, pia deuotione prostratus, per inuocationem B. Bernardini à mortis periculo ereptum sibi obtinuit. Filius Ducis Soræ phrenesi laborans, cùm eum penè extinctum ploraret mater, teneriorię; affectu & acriori percussa dolore, seque prosternens orauisset B. Bernardinum, per huius merita incolumitati restituitur: eaq; votum compleuit. Spoleti Solomea puella xiiij. annorum pestifera plaga vlcerata, vt nulla spes esset recuperandæ sanitatis, tamen est incolumis per merita Sancti effecta, Deumq; laudauit, qui est gloriosus in Sanctis suis. Nicolaus Teutonicus ad mœnia Perusiæ prolapsus, sanguine effuso, & sparso cerebro, per octo dies insensibilis mansit, suffragijs demum S. Bernardini ereptus est. Rodulphus Venantij Camers vtroque lumine orbatus, per sancti viri merita lumen adeptus est. Petruspaulus Theatinus gutta serena laborans, per annum habitum religionis induit, atq; ad tumulum sancti viri lumen recepit. Simon Ioannis Planensis surdus, & mutus à natiuitate, per merita sancti viri sanitatem consequutus est. Multa alia signa fecit S. Bernardinus Deo præstante, inter quæ & hoc extat: Paschalis puer procumbens ad pedes feretri, claudicans altero laterum, meritis sancti viri sanitatem promeruit adipisci. Infantulus nullum signum vitæ exhibens per diem naturalem, delatus est ad monasterium S. Andreæ prope ciuitatem Thetis, admotoq; capiti eius bireto, quo vtebatur B. Bernardinus, statim aperuit oculos. Adsunt multa miracula manuscripta Paduæ in bibliotheca S. Antonij, quæ longum esset velle singillatim recensere, quibus Bernardini nomen diuina Bonitas voluit vbique illustrari, & in hora eius obitus decantari antiphonam illam; Pater manifestaui nomen tuum hominibus, in testimonium gloriæ ipsius. Amen.

PRO CONSTRVCTIONE MAGNIFICI HVIVS Templi diu laborauit B. Ioannes à Capistrano, litterisq́; suis ex Regno Poloniæ cum Aquilanis egit, vt Templum B. Bernardino construeretur.

DE TRANSLATIONE CORPORIS S. BERNARDINI DE CONVENTV AD ECCLESIAM NOVAM.

TEMPORE Sixti IIII. Pont. Max. facta est translatio sacri corporis B. Bernardini ad nouam ecclesiam, pro cuius constructione diu laborauit B. Ioannes Capistranus: Rex autem Siciliæ stipulatus quidem est, se donaturum ducatorum quinque millia, tamen non omnia, morte ipsius Regis incidente, exacta fuisse cõstat. quod sanè Templum incœptum est anno 1454. die 82. Iulij, primò enim erat capella constructa in honorem D. Bernardini in æde D. FRANCISCI. Inde publicis cohortationibus F. Iacobi de Marchia populus Aquilanus valde piè contulit redditus annorũ x. croci, seu vectigalis. Hæc trãslatio facta est anno 1472. Calen. Maij, Pontificatus Sixti IIII. anno primo, cum plenaria indulgentia concessa ijs, qui interfuerint translationi huius corporis, & qui in die festo visitauerint ecclesiam, centũ annorum, & totidem quadragenarum. Anno 1481. die 8. Iulij, Aquilam missa est capsa argentea valoris decem millia ducatorum, in qua asseruaretur pretiosum corpus, quam Sixtus IIII. ne quis macularet, anathemate prohibuit. Hanc misit Rex Francorum in honorem Sancti, cuius meritis filium à morte liberault Deus. Extat in conuentu S. FRAN. Aquilę camera, in qua sanctus vir decessit: dictu mirabile, pauimentum, in quo decubuit, quamuis protritum sit, nullo tamen cemento, vel calce arenę mixtione intrita refici, vel materia vlla cohærere potest; quod miraculi loco haberi debet. Hæc de vita, & miraculis B. Bernardini Senensis.

B. BERNARDINI AQVILANI A FOSSA EFFIGIES, quemadmodum Christus Iesus ei in Peregrini forma apparuerit, qualis extat in loco S. Angeli propè Fossam.

Testatur ipse in libello spicarũ, quòd nomẽ Bernardini fuit impositum à B. Iacobo de Marchia, & quòd ab ipso B. Iacobo susceperit habitum, dum Perusiæ sacras ad populum conciones haberet: & latius Antonius Amicius in eius vita.

BEATVS Bernardinus Aquilanus, à Fossa, Aprutij oppido, quatuor passuum millibus ab Aquila ipsa distante, è Minorum Obser. familia, vtriusq; iuris peritus, & in scripturis sacris versatus, Apostolicus concionator, varijsq; muneribus pluribus in locis, maxima cum laude functus, atque totius Religionis in Curia Romana Procurator, fragrantem omnium virtutum odorem spirans, rosamq; & lilium, immo florum omnium odoramenta excellens, miraculis cum vitæ sanctitate fulgens, plura opera ad Concionatores præsertim spectantia, Latinè ac Italicè scripsit: Quadragesimale videlicet, Funerale, Quodlibetum, Centurionem, atque Peregrinum, in Saluatoris nostri memoriam, qui ei in Peregrini forma apparuerat, quosdamq; alios imperfectos tamen Sermonum libros, Admonitiones, D. Bernardini Senensis, & B. Philippi Aquilani vitas, Breuissimam item nonnullorum Beatorum Patrum suæ familiæ, in ipsius D. Bernardini prouincia conditorum, cum eiusdem prouinciæ Cœnobijs descriptionem. Claruit Federico III. & Maximiliano I. Imperatoribus. Obijt anno 1503. annum agens 83. cuius corpus sub maiori altari ædis D. Angeli Minorum Fratrum Obser. prope Fossam quiescit, vbi eius quoque miracula aliquot ex tabula super altare depicta cognoscuntur. Cuius præclara monimenta imprimenda curauit Antonius Amicius à Fossa Aquilanus, huius Sancti consanguineus; qui eius quoque vitam latissimè conscripsit, & in huiusmodi epitomem contraxit.

B. BERNARDINVS de Arriuarolo miraculis clarus, & doctrina insignis.

Diuini verbi virtus eximia.

B. BERTOLDVS prædicator insignis in ciuitate Ratispona superioris Alemaniæ viguit: dum ibidem sacras ad populum haberet conciones, quædam mulier spiculo veritatis prosiliente percussa, tanto dolore compuncta est, vt subitò spiritum efflauerit: populo tumultuante, B. Bertoldus silentium indixit, & eo, cæterisq; iussu eius orantibus, à morte liberata est. Multa quoque miracula ibi fecit, vbi tumulatus est, quæ enarrare nimis operosum esset. ab incolis in ptetio habetur, nam multis miraculis nominis sui fama inclaruit.

VERA

VERA B. BONAVENTVRAE EFFIGIES.

INDICIVM DE VERA EFFIGIE Sancti Bonauenturæ.

Ipsemet testatur in breuiori vita B. FRAN. Voto enim pro melanguente.

SANCTVS Bonauentura Fidanza Balneoregiensis, antea Eutychius vel Eustachius dictus, ex Ioanne Fidanza & Ritella matre, honestis quidem & fidelibus parentibus, Balneoregij Etruriæ vrbis natus, anno suæ ætatis vigesimoprimo, sacram B. FRANCISCI Religionem, pio voto & propensa in eum pietate, ingressus est; vnde maxima religionis perfectio in ipso enituit: opus enim factum ex voto est magis meritorium, quàm sine voto, cùm vouere sit opus lattiæ. vnde extat illud carmen:

Manet irreuocabile votum,
Hoc hærens animo, & multa vi pectore sedit.

Venustas & elegantia morum B. Bonauenturæ incomparabilis.

Fuit B. Bonauentura præstanti forma, statura enim fuit eminens, maiestate corporis eximia, vultu decoro & graui, sermone placidus, conuersatione benignus, corporis & animi dotibus excellens, valetudine rarò pulsatus aduersa: indolis supra quàm dici possit egregię: non alio aspectu, quàm è Cœlo missi Angeli videbatur, vt suo tempore nullus esset eo pulchrior, sanctior, nec doctior; tanta siquidem in vultu elegantia cum benignitate coniuncta erat, vt non solùm amabilis cunctis, sed etiam admirabilis redderetur, & qui eum semel intuerentur, quadam magna animi propensione, ac veluti frugi, & ad Religionis splendorem progenitum, studiosa obseruantia admirarentur, & colerent. Studijs ita deditus fuit, vt ne vacuum punctum quidem elabi temporis sineret: sed præter breuissimum tempus, quod somno & refectioni corporis, pro conseruanda valetudine dabat, totum quod reliquum erat, sanctis actionibus impenderet. Inter cætera fuit in eo mira ingenij perspicacitas, acumen intellectus, & iudicij certitudo, de cuius laudibus si pauca dixerimus, detrahere videremur magnitudini eius, cùm in ipso claruerit omnis vitę & morum perfectio, atque ea sanctimonia, quæ in vero Dei ministro requiritur.

DE SVMMA ERVDITIONE EIVS, & de institutore in sacra Theologia.

Lib. 2. sen. dis. 23. q. vltima, sub finem.

HABVISSE Alexandrum Halensem præceptorem in sacro Theologiæ studio ipsemet asserit & testatur: simul etiam habuit D. Thomam, cum quo fuit maxima necessitudine & charitate coniunctus. Quare præter sanctitatem maximam, ingenij gratia & auctoritate maxima præditus, elapso vix septennio ingressus sui ad Ordinem, euasit magister insignis: cuius doctrina dirigit gressus nostros, vt non dominetur omnis iniustitia.

Doctrina D. Bonauen. est copiosa deuota & fructuosa.

anno decimo recepit magistralem cathedram: tertiodecimo anno ad regimen Ordinis est assumptus, quem decem & octo annos moderatus est, nec propterea dimisit vnquam diuina studia, quibus in Dei Ecclesia velut splendor fulget firmamenti, & velut stella in perpetuas æternitates mansura, ad iustitiam valens fideles erudire. Doctrinam huius Sancti magnis laudibus prosequitur Ioannes Gerson Cancellarius Parisiensis; nam copiæ, breuitati, facilitati, & securitati doctrinæ incumbens, cam ad mentis affectum & pietatis studium dirigebat; itaque clarissimus in toto orbe habitus est. Dictu mirabile, cùm per solum septennium in Religione stetisset, interpretatus est librum Sententiarum in vniuersitate Parisiensi, dehinc cum post tres sequentes annos cathedram magistralem rexisset, anno ætatis suæ 32. inter primores Religionis habitus est. primus enim in Parisiensi celebri & florentissima Academia coronam magistralem accepit, vt intelligerent homines doctrinam eius diuinam esse potius, quàm humanitus acquisitam, per quam quasi fulgentibus gemmis rutilat Dei Ecclesia. Vnde ex doctrina, vitæ probitate, & ingenuis moribus, cognominatus est Seraphicus.

DE INSIGNI EIVS DOCTRINA, & de varijs operibus, quæ conscripsit.

SCRIPSIT Christiano studio præ cæteris Doctoribus copiosè & luculenter super quatuor lib. Sent. Petri Lombardi temporis iniuria iam iam vacillantes, in Euangelium Lucæ, in Euangelia & Epistolas totius anni, quod opus benignitate & liberalitate egregij viri Domini Laurētij Campegij Feltrensium Episcopi viri omnium humanissimi peruenit ad manus nostras, curabimusq; (Deo duce) vt quàm citius fieri poterit typis depromatur. Edidit quoque Officium de Cruce ad nutum Ludouici Francorum Regis, cuius initium est, Regem captum, & irrisum, flagellatum, & crucifixum. Edidit clarum opus de quinque visionibus, & officium B. Patris FRANCISCI, super Cantica opus egregium, & in Apocal. Ioannis, quæ sunt apud Antonium Ferrarium Venetijs ad insigne Palmæ, vt imprimantur cum aliis eius opusculis. Compendium Theologiæ, libellum instructionis Nouitiorum Minorum, & libellum maioris introductorij: Apologiam, Arborem vitæ ad Fratrem innominatum, de partibus Domus religiosę, Dialogum, Centiloquium, de vita Christi, de passione Christi, epistolam ad Michaelem Imperatorem, ad suam sororem de Philomena: Aliud compendium passionis Christi, epistolam ad sororem S. Clarę: Item de consideratione, enchiridion de meditationibus, seu cumulum orationum, de diuisione rerum vniuersi. Sed inter varia ingenij illius præclara monumenta, Ioannes Gerson Cancellarius Parisiensis mirificè laudat Breuiloquium, & Itinerarium mentis in Deum, quem compilauit in sacro Aluernæ monte, & multa alia, quæ à studiosis desiderantur, conscripsit propria manu, cùm nondum libri imprimerentur. Nam Ioannes Faustus in vrbe Mens prouincię Argentinæ, sub Federico imperante, anno 1446. fuit primus inuentor artis impressoriæ. Quare eius exemplaria super Euangelium Lucæ cum reperiri non possent, diligenter perquisiuit à Guardiano, & Fratribus Gandaui commorantibus, vt purgata in lucem prodirent, Ioannes Picus Mirandula, egregium illud ingeniorum miraculum, & insignis Philosophorum phœnix. Multa alia scripsit, in quibus ostendit mirum cœlestis amoris incendium: præcipuè vitam scripsit legendamve S. FRANCISCI, quam cùm legendo percurrisset Leonardus Aretinus, dixit, Neminem posse in eo scribendi genere superare D. Bonauenturam: & cum illam eo animi affectu scriberet, vt per contemplationem à terra subleuaretur, hac re visa, dixit D. Thomas socio, Sinamus sanctum laborare pro sancto.

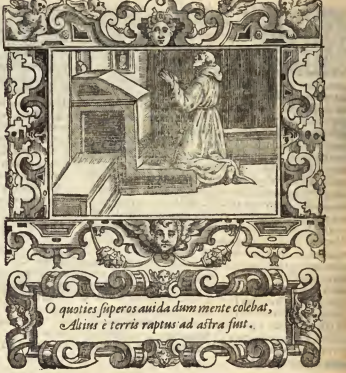
Insignem doctrinam D. Bonauenturæ, vitā, & merita laudatoria oratione, & elegāti stilo prosecutus est Octauianus de Martinis Suessanus, sacri Palatij Apostolici Aduocatus cōsistorialis, de qua infrà.

Ioannes Gerson Cancellarius vniuersitatis Parisiēsis.

Ioannes Faustus primus inuentor artis impressionę.

DE

DE EXIMIA EIVS HVMILITATE, & amore, quo ferebatur in Deum.

ELECTVS Generalis septimus post B. FRANCISCVM, cuius imitator fuit, vt ipsemet testatur, Ordinem ad obseruantiam & frugalitatem redegit, deinde Cardinalis & Episcopus Albanensis, de quibus rebus suo loco dicemus. Tantæ verò extitit opinionis apud Cardinales, vt dũ semel Perusiæ non conuenirent pro eligendo summo Pontifice, in eum omnes liberè vota sua compromiserint, ac vir sanctus tantum effecit, vt eorum discordias sedarit, & eos ad consensus fœdera conciliarit, vnde pari voto elegerunt Gregorium X. virum sanctum, qui obijt Aretij, sepultusq; in maiori ecclesia, & ibi canonizatus. Eximiæ fuit humilitatis eius exemplum, cùm per Clementem Quartum Parisijs fuisset ad Ecclesiam Eboracensem in Anglia opulentissimam promotus, ad pedes Papæ se contulit, & Episcopatui humiliter cessit. Ad hęc summus Pont. resignationem admittens ait: STA IN TESTAMENTO TVO, & in illo colloquere, & in opere mandatorum tuorum veterasce. Hic, inter alia sanctitatis signa, videns se indignum communione sacra, per multos dies abstinuit à missarum celebratione, cuius profundam humilitatem Deus prospiciens ex alto mirabiliter consolatus est. Nam ei missam deuotè audienti, vna ex particulis hostiæ consecratæ & iam diuisæ, sacerdote nullatenus aduertente, in os intrauit, & ita diuinitus Christi corpus dignè accepit. De eo quoque habetur illud præclarum, quòd in cõtemplatione positus, visus est pluries in aerem subleuari, vt habetur in processu suæ canonizationis. Hęc cum vbique paterent insignia de sancto viro, Gregorius X. anno 1274. creauit illum Cardinalem & Episcopum Albanensem, vnum de sex maioribus

In prologo Itinerarij mentis in Deum.

Bartholomę' lib. Confor.

Mira B. Bonauenturæ humilitas.

vrbis

vrbis Romæ tempore Concilij Lugdunensis, qui solet dari vetustioribus, in quo opera & consilio Bonauenturæ multa de nouo statuta, ac vetera reformata & renouata fuerunt. Celebratum autem fuit hoc Concilium præcipuè propter Saracenos, qui inuaserant terram sanctam. Hoc tempore Græci ad obedientiam Sedis Apostolicæ redierunt, cui rei quadraginta primates Græcorum subscripsisse dicuntur cum eo qui tenebat Imperium Græcorum, & nuntij Tartarorum baptizati fuerunt: fuit enim cum F. Hieronymo Asculano, & cum nuntijs Tartarorum, & Græcorum. adhibuit ipsum Gregorius X. consultorem in rebus arduis & difficillimis.

DE EIVS OBITV.

OBIIT Lugduni in sacro Concilio, anno ætatis suæ quinquagesimo tertio, idib. Iulij, & magna solennitate tumulatus in æde Fratrum Minorum, Græcis acclamantibus, Perijt Columna Christianitatis. cuius exequijs interfuit Dominus Papa cum omnibus Cardinalibus, & Prælatis Concilij: F. Petrus Episcopus Ostiensis celebrauit primam missam exequiarũ, & prædicauit, cuius thema fuit: Doleo super te frater Ionatha. multæ lacrymæ, & gemitus emissi fuerunt. Hanc enim gratiam inter cæteras concesserat illi Deus, vt Quicunque ipsum videret, in illius amorem raperetur. Pòst aliquandiu Fratres volentes honorificè corpus eius tumulo condere, inuenta est lingua recens, & cor eius (incinerato corpore) incorruptum, quæ in pixide eburnea condita sunt. Nostris temporibus Vgonotis grassantibus in Regno Franciæ surrepta fuit capsa argẽtea, venerandęq; reliquiæ in profluentem amnem Danubium sceleratè proiectæ fuerunt.

DE SACRIS EIVS RELIQVIIS.

FRANCISCVS Sanson Generalis, S. Bonauenturæ cultor præcipuus, detulit in Italiam brachium eius, quod hodie quoque conspicitur in cathedrali Ecclesia Balneiregij sub duabus clauibus, quarum altera est penes Guardianum, altera verò penes Dominos Deputatos vrbis: à Carolo Christianissimo Francorum Rege excerpta est maxilla. extat Venetijs ossum corporis eius, vt testatur Michael Linder Teutonicus cælator, qui cum Rege aderat; extat etiam Biblia conscripta manu D. Bonauenturæ in conuentu Balneiregij apud Fratres; Dum enim priuatus esset, ne gratis victitaret, sacros aliquos libros scriptitare solebat, ac custodi tradere mercedis loco venundandos. Hunc inanis gloria non inflauit, non diuitiæ sinistrorsum egerunt, sed in fide & lenitate perseuerans Deo charus fuit.

Volaterranus Anthropol. lib. 21.

DE

DE FREQVENTIBVS MIRACVLIS Diui Bonauenturæ.

Infanti extincto crucis vt signacula fecit,
Vita data est. rectũ crus quoq; claudus habet:

QVAEDAM mulier cùm abortum peperisset, illum ad S. Bonauenturam detulit, qui signo Crucis facto super eum, viuum matri tradidit. Quidam altero pede claudus, voto ad Sanctum emisso, mox rectus integerq; factus est. Mulier abortos pariens, voto emisso ad B. Bonauenturam, paucis elapsis diebus filium peperit, quem vocauit Bonauenturam. Testes quoque sanctitatis viri fuerunt Simona Lugdunensis, Ioanna, Petrus filius Ioannis, Frater Marculinus Biblicus conuentus S. Francisci Lugduni, & plerique alij, qui præsidio S. Bonauenturæ adiuti sanitatem à Deo consecuti sunt. Quamuis Ecclesia Sancta pro canonizatione alicuius Sancti non requirat omnino tam multa & frequentia miracula, sicut nec in Martyre, in quo sufficit constare de martyrio, & de caussa propter quam passus est, scilicet propter fidem Christi, vel propter libertatem Ecclesiæ conseruandam, vt in Sancto Thoma Cantuariensi, & Sancto Bellino quondam Episcopo Paduano, & Sancto Petro Martyre Ordinis Prædicatorum: Diuus tamen Bonauentura (Deo operante) tanta perpetrauit miracula, vt ea sigillatim velle enumerare, longum esset nimis. namque

Insigne documẽtũ sanctitatis D. Bonauenturæ.

Sæpe sacris precibus superas reuocauit ad auras,
Corpora quò possent viuificare, animas.

Vnde ob singularem huius viri sanctitatem, admirabatur Ioannes Gerson magnus ille Cancellarius, quòd tandiu protraheretur eius canonizatio.

Concilium Flor.

OCTA-

OCTAVIANI SVESSANI ORATIO
CORAM SYXTO IIII. PONT. MAX. de laudibus D. Bonauenturæ.

IVSTITIA suffragiorum, Beatissime Pater, ad quæ porrigenda desiderabar, hærentem me concitauit ad indicti mihi muneris prouinciam, remota cunctatione, capessendam. Neque me alioquin fallebat, quàm arduum, quamve anceps munus obirem, postulare ex merito Sanctum, Romanæ Sedis decreto, referri in ordinem fine catalogum cœlestium, qui cum Christo regnant, Sanctorum. Idque in hoc tremendo auditorio, sub aspectu sacri Reuerendissimorum Patrum Senatus, ac sapientum Prælatorum, & virorum, quibus tua Sanctitas, cœlesti superùm dono, in sua maiestate sapientissimè præsidet: vbi non ego modò, qui in actione causarum forensium, nostri seculi stylo, versor, verùm quamlibet exercitatum ac denique consummatum Oratorem expauere quidem posse credendum sit. Nam per immortalem Deum, quis tam sapiens aut disertus quicquam adeò elimatum, aut studiosa elucubratione excogitatum, hic proferat, quo maiestatem loci dicendo vel mediocriter æquare possit? Quid porrò tanto studio adinuentũ, quod præuisum ac tritum non fuerit apud tantæ sapientiæ Patres, ac te ante alios Sanctissime Princeps? qui cùm, ex multis iam annis, diuinarum atque humanarum rerum, ac omnis deniq; philosophię scientiam plenissimè edidiceris, velut splendidissimum Sydus in firmamento, in Dei Ecclesia cęteros illustrasti. Quæ quidem reuoluenti non leuem animo tremorem incussisse poterant, atque ab hac actione, qua nulla illustrior, penitus dehortari, nisi iustitia meritorum, vt præmiseram, B. Bonauenturę, pro quo intercedimus, animum erexisset, atq; confirmasset. Accedebat pręterea, quòd Princeps non prophanus pro religioso, aut indoctus pro litterato rogandus erat: sed tu profectò Pater Beatissime, qui diuinis obsequiis in B. FRAN. religione, ex matris vtero, cœlitus destinatus, in eadem omnipotenti Deo religiosus seruiuisti, ac demum ad eius principatum singularibus tuis meritis vectus illam sapienter ac salubriter gubernasti, auxisti, atque ampliasti: quive cùm diuinorum mysteriorũ scientiã per traditionem Patrum fueris nactus, tum verò ex operibus eiusdem D. Bonauenturę, quę dinino spirante lumine, edidit, conditoris diligentiam certissimè comparasti. Ita te namq; par erat, quem conditoris vices gesturum in terris, in illius mandatis commissum gregem oporteret erudire. Neq; enim illius faustè quis vices gerit, quem non penitus nouit: neq; illius porrò mandata rectè alios edocet, quę non prius luculenter edidicit. Quare cùm pro diuinę sapientię Patre Ordinis Minorum generali Ministro, Episcopo Cardinali Albanensi, intercessurus essem apud te Beatissime Pater, qui iisdem meritis clarus, iisdẽmq; officiis gloriosè perfunctus eras, & proinde ad hoc opus tibi in hos vsq; dies diuinitus seruatum, electus, nequaquam mihi verendum fuit, ne per insufficientiam tibi negligerer, qui etiam meritus fidelium Pastor, imbecillitati nostrę clementissimè compati didicisti. Iamq; ego, qui horrore quodam non fine titubatione occœperã, perspecto quàm benigno vultu, ac clementi nutu, audientiam indulgeas, erectus in spem meliorem fidentior prosequor, tuique sacri affectus oraculo meis auribus illud Propheticum insonare videtur: Dilata os tuum, & ego implebo illud. & rursus: Dabo tibi sermonem bene sonantem in os tuum, vt complaceas in ore Principis. Ac proinde obsecro pari clementia velis fauere, dum diuino numine adiutus, ac tuo benigno fauore firmatus, proferam quæ ad ipsius conditoris, Bonauenturę, ac huius Sanctę Sedis laudem perpetuã cedere possint. Exoraturo à tua Sanctitate Pater Beatissime, D. Bonauenturę canonizationem, ingens mihi studium fuit, sacrarum litterarum codices diligentius euoluere ad dignoscendum, quæ nam rei, de qua agimus, conuenirent. Quibus quidem curiosius perspectis, quantum colligere potui, duo potissimùm inspicienda ac meritò inquirenda fuisse intelligo, vitam scilicet, & miracula: quę si recitando monstrauerim in hoc viro esse comperta, qualia ad canonizationem sufficiant, tua Sanctitas, cuius arbitrio id subijcitur, benignè dignabitur votis supplicantium respondere. Et quoniã vitę initium, quod ex religione suscipio, miraculosum existit, nemo mihi vitio vertet, si vitã ante miracula relaturus, alterum cum altero recensendo, permisceam. Nec rursus mirabitur, quòd quemadmodum pleriq; cuiuspiam memoriam commendaturi, non ego primordijs Natalium, ac pueritię D. Bonauenturę insistam, aut eo altius à parentum ipsius

Excusatio Oratoris.

Psal. 80.

Esther 14.

In canonizatione quæ inquirenda.

dignitate exordiar. Prohibent namque crebra & clariora viri facinora, ab illo in statu perfectiori agitata. Nec tamen omittam, quòd Bonauentura natione Tuscus, patria Balneoreginus, Ioanne Fidanza & Ritella fidelibus coniugibus ortus, baptismatisq; vnda resper- sus: quæ ex Ioanne medicinæ magistro, & Felice Antonij, qui & ipsi ex illis maioribus originem trahunt, atq; aliis testibus Balneoreginis probè comperta sunt. Cęterùm prętermissa longiore serie præmissorum, vita inde exordium capiet, vbi relicto mortalitatis statu, mundo moritur, ac omnipotenti Deo meritis beatissimi FRANCISCI victimam se perpetuam dedicauit. Gloriosus Deus in Sanctis suis, quos sibi ab æterno prædestinauit electos, & secundùm necessitatem temporis ad salutem humani generis producit in lucem: cùm B. Bonauenturam vas electionis sibi delegisset, ac suis obsequijs in religione S. FRANCISCI destinasset: quò tamen eius conuersio posset aliquando à Deo disponente perfecta intelligi, & in illo suæ maiestatis gloria reuelari, eundem in extrema valetudine periclitari permisit. Cuius saluti anxia solicitudine timens charissima parens, vbi Physicorum, quos adhibuit, diligentiam frustra experta est, & medelarum vires ad illum leuandum minus valere comperit, solius Dei opem, quem sancta timebat, & cui castos pueri mores, quos probè vt mater nouerat, intelligebat acceptos, humiliter in salutem pueri inuocauit, ac S. FRANCISCI suffragia reuerenter implorans, illum, si sanum recuperaret, ipsius religioni perpetuò deuouit. Exaudita est pro sua reuerentia & diuina clementia: & sanitate recuperata, integer puer euasit, non sine admiratione Physicorum, præsertim qui eum statum corporis probè in illo deprehenderant, vt humana ope ægrum leuari posse penitus desperassent. Idem iam adolescens ac porrò ætate prouecta, cùm religioni maturum se, & illi ex parentis voto debitum se intelligeret, memorque diuini mandati per Dauid Prophetam humano generi prolati: Vouete, & reddite Domino Deo vestro: anno suæ ætatis circiter secundo & vigesimo, habitum Religionis S. FRANCISCI deuotissimè suscepit, in qua professionis emissione beneficium illius his verbis apertè testatus est: Voto enim pro me languente grauissimè ad B. FRANCISCVM emisso à matre, cùm adhuc essem puerulus, ab ipsis sum mortis faucibus erutus, & in robur vitæ incolumis restitutus: Quod cum viua memoria teneam, vera nunc confessione profiteor: ne tantum beneficium reticens, sceleris arguar vt ingratus. Orationemque ad illum piissimè ijs effundens: Accipe, inquit, Pater beate quascunque exiles meritisque tuis ac beneficiis impares gratiarum actiones, & cùm susceperis vota, culpas nostras sic orando excusa, vt à malis præsentibus erueas, & ad bona sempiterna perducas. Igitur vir sanctus in eadem vocatione progrediens, cum omnis ipsius vita in Dei certa cognitione ac contemplatione versaretur, ad quam assequendam per sacrarum scripturarum assiduam perlectionem, orationes, ac contemplationes, intenderet, docente illum Alexandro de Ales, sacræ paginæ magistro, tantam doctrinarum perfectionem breui adeptus est, vt à septimo sui ingressus anno, consono magistrorum sui Ordinis iudicio, delectus librum sententiarum in Parisiensi Vniuersitate clarissimè legerit, & cathedram magistralem receperit; admirabilis proinde cunctis, quòd tam paruo spatio eam sufficientiam valuerit comparare. Sed admirentur sanè, qui res humanas ex naturali tantum cursu, non autem ex diuina potentia metiuntur: quæ duos discipulos litterarum prorsus ignaros, Emaus oppidum contendentes, breui itineris spatio comitata, diuinorum scientiam plenissimè docuit. Idem Diuus dona sancti Spiritus pro suis assiduis meritis consecutus, magna in dies doctrinæ accrementa recipiebat, quæ magis diuinitus inspirata, quàm humanitus acquisita, videantur. Cumque per tres annos sequentes, cathedram magistralem rexisset, anno suæ ætatis secundo & trigesimo, inter primos religione & doctrina in Ordine habebatur. Namque illi tanquam infinitus thesaurus scientia erat, quo qui vsi sunt, participes facti sunt amicitiæ Dei. Et quod notabilius & admirabilius erat in illo, quò magis scientia & auctoritate emerserat, eò magis humilitate mentis deprimebatur. Nec vt plerique literarum scientia inflati, vilia ministeria domestica fastidiebat: sed qui vix, nec nisi per obedientiam, ægrè tamen ab illorum executione coercebatur, reputantibus prælatis indignum, si non à talibus, vt egregius sequestraretur, in quo Spiritus sancti gratia habitare perspicuè cernebatur. Nec tamen vir sanctus vlla charitatis officia ob litterarias actiones prætermittebat: sed in omnes fratres oculos intendens, si quem fortè tristem, aut professionis pœnitentem intelligeret, tanta dulcedine in sermone conueniebat, consolabatur, mo-

S. Bonauenturæ patria, & parentes.

Laborat aduersa valetudine.

Votum matris eius.

Psal. 75.

Amplectitur S. FR. institutum.

Oratio eius & pia precatio.

Alexander Alensis eius pceptor.

Lucæ 24.

Sap. 7.

Eximia humilitas.

Charitatis officia.

tur, monebat, & confirmabat, vt nullus ab eo discederet, quin libens coeptum religionis iter prosequeretur. Infirmorum praeterea cura supra quàm credibile sit, delectabatur, quo'ue grauioribus aut contagiosis morbis grauarentur, eò magis se totum illorum obsequio applicabat. Quibus officiis cùm maiorem diei partem absumeret, non eò minor erat in publicis lectionibus, & interpretationibus scripturarum, quae tanta claritate audientibus intelligenda reddebat, vt ipse auctor illorum meritò videri posset. In Capitulis verò aut Prouincialibus, aut Generalibus, tanta sapientia ipsius responsa dabantur, vt iam generalis Magister, perspecta magnitudine consiliorum illius, nil omnino graue exequendum putaret, in quo sancti viri iudicium non antea explorasset. Quibus donis & gratijs illustratus, cùm iam in Religione esset omni merito clarus, defuncto generali Ministro, tredecimo ipsius ingressus anno, ex tam multis sanctis viris, quibus Religio in sua nouitate florebat, vnus omnium sine contradictione extitit subrogatus. Hic vir sanctus accingens se grauioribus actionibus, cùm iam religiosi coepissent à fundatoris disciplina paululum declinare, vbi monendo, instando, castigando, ac operosius laborando ad meliorem vitae frugem reduxisset, in Capitulo generali, quod primum Narbonense tenuit, Regulam Beati FRANCISCI reformauit, atque exposuit, Ordinemque in prouincias & custodias taxauit, & duas addidit; vbi strenuè decertans aduersus venenosas oppugnationes temeratorum, & obtrectatorum, qui in Religionem Mendicantium, ac sanctum virum impudentius ora soluerant, atque artificiosis calumnijs velitabantur, sola iustitia atque innocentia tutus, permansit inuictus, tanquam qui

Humanitas eius erga aegroto:.

Fit Minister generalis.

Reformat Ordinem suum.

Integer vitae, scelerisque purus,
Non eget Mauris iaculis, nec arcu,
Nec venenatis grauida sagittis,
Fusce, pharetra.

Expertus fructus sanctorum monitorum Magni Basilij diuini interpretis Homerici carminis, vbi Vlyssem pro meritis ad Coelum tollit asserens Poetam clara voce testatum. O homines si vobis cura virtutis, quae cum naufrago enatat, & eiectum in littore venerabiliorem ostendit. Vbi etiam libellum contra Minores perniciosissimum, à Magistro Giraldo de Abbatis Villa (vt putant) editum, per apologiam non minus eloquenter, quàm subtiliter confutauit. Qui etiam Giraldus non longè pòst iusto Dei damnatus iudicio, meritas sui sceleris poenas dedit, ac paralyticus, ac miseranda lepra respersus, plenus erumnis vitam finiuit. Congregato verò Capitulo generali Pisis, eo auctore institutum, vt Gloria tibi Domine, qui natus es de Virgine, vsque ad Epiphaniam continuaretur eodem modo, quo intra octauam Natiuitatis Dominicae cantatur, & aliae Rubricae in Breuiario reformatae, & aliae additae. Idem etiam piissimus cultor gloriosae Virginis matris IESV instituit, vt Fratres populum hortarentur ad salutandum eandem signo campanae audito, quod post Completorium datur: quòd creditum sit eandem ea hora ab Angelo salutatam. Tunc translatum fuit venerabile corpus Beati Antonij ad praegrandem Ecclesiam Paduanam, cuius lingua secundo & trigesimo sui obitus anno, recens & rubicunda reperta est: quam vir sanctus in manibus deuotè recipiens, ac largioribus lacrymarum imbribus perfundens, talibus reuerenter affatus est: O lingua benedicta, quae Deum semper benedixisti, & alios benedicere docuisti, nunc perspicuè cernitur, quanti meriti fueris apud Deum. Cui oscula deuotè figens, illam honestè colloeari curauit. Cuius etiam fama permotus Clemens Quartus, vt illum in partem solicitudinis traheret, opulentae Eboracensi Ecclesiae praefecit; nec tamen assequi potuit, vt vir sanctus eam promotionem acceptaret: qui propositi constans in religione maluit permanere, vbi diuitias & dignitates sibi pararet in coelis. Cuius constantiam Pontifex admiratus, ad illum, Sta, inquit, in testamento tuo, & in illo colloquere, & in opere mandatorum tuorum veterasce. Nunc verò se offert numerosior cumulus diuinorum scriptorum ipsius. Cùm Parisiis legisset primum librum Genesis, nobile opus, quod de septem Visionibus Bonauenturae intitulatur, editum est. In libros Sententiarum celebria commentaria edidit, secundum, & quartum praesertim, quos etiam metricè est prosecutus, & incipiunt:

Giraldus scribit contra Franciscanus, & miserè perit.

De lingua miraculosa Sancti Antonij.

Praeficitur Ecclesiae Eboracen. sed recusat.

Scripta eius clara.

S 2 O fons

O fons splendoris, vas dulcoris, & amoris.

Quibus ob sublime ingenium auctoris ibi inspersum, Sententiæ Sententiarum Bonauenturę, titulus inditus est. Super Euangelijs compendiosè & vtiliter scripsit: Lucæ præsertim Cancellarii piæ matris IESV, quam pectori impressam assidua meditatione semper est veneratus. Rursus contemplatione S. Ludouici Regis Franciæ, officium de Cruce deuotissimum edidit, quod ab Ecclesia nullo immutato receptum, in ea solennitate vbique legitur. Composuit & solenne officium in honorem B. FRANCISCI, & de ipsius vita historiam serioso tractatu primùm & secundò reductoriè annotauit. Composuit & libellum de sex alis Seraphin: In monte Aluernę duo nobilia opuscula edidit pijssimas contemplationes fragrantia; quorum alterum Itinerarium mentis in Deum, & alterum, in seipsum appellata sunt. Composuit & libellum approbatorium religionis men dicantium, quod Defensorium appellant. Composuit & libellum de vita Christi, siue Meditationum passionis ipsius, quem Arborem Crucis nominant. Composuit & Breuiloquia. Item sermones Dominicales super Euangelijs, & Epistolis, per totum anni circulum. Item compendium veritatis sacræ scripturę. Item libellum ordinationis siue institutionis Nouitiorum. Item & libellum de stimulo Amoris. Item & libellum quem appellant Pharetram, de auctoritatibus principalibus Doctorum approbatorum, quem per Alphabetū prosecutus est: & alia plura opuscula vsque ad trecenarium numerum, quæ in partibus Galliarum frequentius habentur in manibus. Et cùm B. FRANCISCI religio, quam annis octo & decem sancto regimine gubernauit, ipsius monitis & exemplis in solidiori sanctitatis statu firmata esset, & viri claritas ob viri sanctitatem, doctrinę eminentiam, atque operum diuinitatem vbique elucesceret; tum fortè Romana Sedes plurimum laborabat difficultatibus, quæ in Concilio, quod Lugduni congregabatur, inextricabiles emerserant. Gregorius tunc Papa X. & reliquus sacer Senatus illecti studio viri, quem leuandis dictis difficultatibus, ac vniuersalis Ecclesiæ regimini, intelligebant plurimum præstiturum, atque ob merita alioquin subleuandum, in Cardinalem, quamuis reluctantem promouerunt, & quod rarum, ex ipso initio ob viri excellentiam in Episcopum Albanensem. Moxque pertractandis arduis rebus Concilij vnus omnium delectus est, deputatis qui illi assisterent Rothomagensi, & Tripolitano claris Episcopis illius temporis: qui & ipsi de Religione S. FRANCISCI ad Episcopatum ob meritum vocati fuerant. In quo Concilio de multis illius sapientia sanctè consultum atque decretum, & Græcorum compositæ hæreses, qui tum pręsente Palæologo eorum Imperatore, qui in hoc Lugdunum venerant, liberè ad Romanæ Sedis obedientiam redierunt. Ad quorum reductionem missi fuerant Frater Hieronymus de Esculo, & Frater Bonagratia Dalmata, Ordinis Minorum religiosi eximij meriti. Quibus cum litteris reuersis, lætus idem Gregorius, Fratres, ac Prælatos, qui in Concilio aderant, in Lugdunensi Ecclesia conuocauit, vbi vir sanctus præclaram habuit orationem, proposito themate, quod legitur Baruch. Exurge Hierusalem, & circunspice ad Orientem, & vide collectos filios tuos ab Oriente vsque ad Occidentem. Successiuè in ea vocatione pari sanctitate, & operum fructu perseuerans, cùm in Dei Ecclesia diutius laborasset, ita vt cum Apostolo iure dicere posset; Bonum certamen certaui, cursum consummaui, fidem seruaui; Anno salutis millesimo ducentesimo septuagesimoquarto, & suæ ætatis tertio & quinquagesimo, hora matutina diei Dominicæ, quæ mensis Iulij erat tetia & decima, ex humanis sublatus est, & Sanctis Patribus, vt credere debemus, ęternum victurus, redditus. Qua die ipsius venerabile corpus sepulchro reconditur in ecclesia Sancti FRANCISCI Lugdunensi, cum multis lacrymis, & consternatione Fratrum lamentantium se tanti viri societate destitui, qui parem sibi in Dei Ecclesia relinquere non videbatur: Gregorio Pontifice permaximè eum reputante, qui ibidem publicè testatus est, Ecclesiam Dei illius morte magnam incurrisse iacturam. In cuius exequijs primam Missam celebrauit Frater Petrus Tarentasiensis, Episcopus Cardinalis Ostiensis, & sermonem habuit proposito themate, Doleo super te mi frater Ionatha. vbi inter cęteras commemorationes gratiarum & donorum, quę illi Deus dedit, etiam fuit, quòd quicunque eum videbat statim ipsius amore capiebatur, eiusque monita libenter excipiebat, Gręci pręsertim, quibus reducendis ipsius diuina eloquia, & consilia plurimùm contulerunt. Benignus, affabilis, omnibus gratus, & nulli vnquam scandalo, pius, prudens, humilis, pudicus, sobrius, castus, atque quietus; quarum virtutum actiones & officia

D. Bonauen. vitã S. FRANC. contexuit.

Concilium Lugdunense.

Creatur Cardin. & Episcopus Albanensis.

Rothomagum præclara Aquitaniæ vrbs.

Græci Ecclesiæ Romanę subscribunt.

Baruch 5.

2. Tim 4.

Obitus B. Viri.

Celebrantur eius exequiæ.

2. Reg. 1.

Plurimum contulit Græcis reducendis eius opera.

semper

ſemper ſtrenuè executus eſt. Quod & ſi nullo alio probante doceremur, ſatis ex diuinis eius ſcriptis liquidò patet; quibus tam intenſo affectu ſingula præmiſſa proſequitur, vt niſi per aſſumptum de illis habitum adeò ardenter illis inſiſtere non valuiſſet. Tum verò, quod Alexandri de Ales præceptoris illius teſtimonio, mundus ab omni vitio probatus eſt: qui eius vita & moribus probè compertis, de eo dicere ſolebat: VERVS Iſraelita eſt iſte, in quo Adam non peccaſſe videtur. Cuius Doctoris authoritatem tanti apud Eccleſiam valuiſſe conſtat, vt de illius dictis, aut ſcriptis nefas putauerint dubitare, conſummatumque omnes teſtati ſunt diuinum oraculum per Beatum FRANCISCVM de illo editum; futurum eum magnum virum in Eccleſia Dei, religionemque ſuam magna per illum ſanctitatis acerementa recepturam. Iam intelligis Pater Beatiſſime, quod & per te planius intelligebas, quis qualiſve fuerit Bonauentura, de quo agimus, cuius vita, & exemplis, Beati FRANCISCI religio illuſtrata, & doctrina omnis terra repleta eſt. Nunc, quod ſecundo loco aggredimur, pari patientia audire digneris, dum refero, quæ memoranda omnipotens Deus in illo, & ipſius virtute, in alijs monſtrare dignatus eſt. A re miranda exordior. Bonauentura adhuc in minoribus agens, dimiſſæ mentis humilitate potius, quàm ex iniuſtitia pluribus diebus abſtinuerat à perceptione ſacratiſſimi corporis Chriſti, veritus ne ſi illud indignus ſumeret, iudicium ſibi manducaret, & biberet. Cumque die quadam in Miſſa deuotus adeſſet, Deus reſpiciens ad illius humilitatem, particulam conſecratæ hoſtiæ de manu celebrantis per Angelum acceptam, illius ori clementer immiſit. Reſpexit enim ad humilitatem ſerui ſui, propter quam Beatus ab omnibus gentibus prędicatur. Rurſus eùm intenſo affectu ſtuderet contemplando, & annotando vitam B. FRANC. glorioſus S. Thomas de Aquino, qui eadem tempeſtate meritis claruit, & Bonauenturæ magna charitate coniunctus fuit, accedens ad illius cubiculum, per foramen oſtij introſpexit, viditque illum in contemplatione raptum, & à terra mirificè ſubleuatum. Tum retrocedens ad ſuos: Sinamus, inquit, Sanctum, qui laborat pro Sancto. Simona Lugdunenſis B. Bonauent. viuentem ſumma deuotione proſequebatur: quæ ſicut Domino placuit, mortuum peperit, ad quam euocatus eſt vir ſanctus: expoſito cadauere ante eius pedes, & mater, quæ in lecto coram ingemiſcebat, & reliquæ mulieres, quæ aderant, ſancti viri opem in ſalutem mortui deprecatæ ſunt. Tum vir ſanctus commiſeratus, manibus atque oculis erectis in Cœlum, deuotiſſimè orauit. Mox ſigno crucis ſuper puerum facto viuentem reddidit matri. Tritum ac frequens apud Lugdunenſe caſtrum villanum, ac totam Prouinciam, quòd mulieres vtero laborantes inuocatus exaudit, & de periculo eximit. Ioanna Lugdunenſis, octo dies continuos vtero diſtenta, atque aſſiduo enixu parturiendi cruciata, deſperauerat de ſalute. Monita à mulieribus, quæ laboranti aderant, ſe Sancti precibus & ſuffragijs commendauit, certum votum pro ſalute recuperanda faciens, & ſtatim incolumis incolumem peperit. (Commemorat porrò Auctor etiam alia multa ſancti viri miracula, quæ nos ſtudio breuitatis omittimus, ac deinde ſubiungit) Sunt præterea & alij innumeri, qui meritis eiuſdem Sancti, de varijs doloribus, ægritudinibus, ac periculis miraculosè liberari meruerunt: quorum ſingulos ſi recenſere pergam, pręſenti operi detrimento potius, quàm vſui aut fauori indubiè futurus ero. Hoc tamen loco non omittam, quod omnipotens Deus ad perhibendum certum teſtimonium ſanctitatis viri, in illius venerabili corpore pro ſua clementia monſtrare dignatus eſt. Dum illud venerabile corpus transferretur ad nouam Eccleſiam ad titulum S. FRANC. Lugduni erectam, centeſimo & ſexageſimo ſui obitus anno, reliqua corporis parte alioquin exeſa, atque corroſa, caput tamen ſolidum, capillamentum hęrens, labra, dentes, & lingua, in nullo à vitali ſtatu aut colore demutata reperta ſunt. Erat profectò diuinæ clementię, illud os à putrefactione ſeruare, quod ad ſalutem fidelium atque diuinis laudibus ſemper fuerat operoſum, nec dare ſanctum ſuum videre corruptionem. Poſſem fortè ineptus videri, ſi ſtudens cœpto proſequar diem abſumere recenſendo miracula, quorum relationi nec diem, nec certè dies ſufficere ſatis ſcio. Si igitur D. Bonauenturam in ſuis operibus miraculoſum iam conſtat: ſi infuſam dono ſancti Spiritus obtinuiſſe ſcientiam diuina illius commentaria profitentur: ſi charitatis officia ardentius exequutum, mundanos honores contempſiſſe, affectus terrenorum abieciſſe, in perſecutionibus conſtantem manſiſſe, in B. FRANCISCI ac vniuerſali religione fructuoſum extitiſſe: ſi ſuperna vocatione, vt Paulum, in ſortem Domini miraculosè conuerſum: ſi diuino B. FRAN. pręſagio ſanctum

Alexandri Alenſis de illo ſententia.

1. Cor. 11.

Adminiſtratur ei ſacra Euchariſtia per Angelum.

S. Thomas de Aquino.

Infantem mortuum ſuſcitat.

Parturientem liberat.

Nota de incorruptione capitis eius.

Act. 9.

prædicatum, ſi Alexandri de Ales Doctoris irrefragabilis, ipſius præceptoris, ſedula obſeruatione Sanctum compertum ac iudicatum: ſi religioſorum Minorum voto, qui ſanctitate pollebant, vt ſanctior, ſummus Prælatus aſſumptus: ſi Romanæ Sedis iudicio, vt clarus meritis, ad vniuerſalis Eccleſiæ regimen profuturus accitus: ſi denique communi omnium opinione fidelium, Sanctus tenetur, & nominatur, & colitur: ſi benignus ſuccurrit omnibus inuocantibus ſe: Poterat Sanctitas tua etiam nullo petente, Sancto, quod vnum deerat, publicos honores decernere: quanto magis id debes celſorum Principum votis? Accedunt pientiſſimæ preces Sereniſſimorum ac clariſſimorum, Friderici Romanorum Regis ſemper Auguſti, Ludouici Francorum Chriſtianiſſimi, Ferdinandi Siciliæ, & etiam Matthiæ Hungariæ Regum Catholicorum: qui cùm de Republica Chriſtiana bene mereri ſueti ſint, digni certè videri debent, qui à Sanctitate tua tam ſanctam rem impetrent. Rogaut prӕterea illuſtres Duces ac populi, & loco maximi muneris hoc petunt Calabriæ, Venetiarum, Mediolani, Sabaudiæ, & Duciſſæ Calabriӕ & Borbonij, Florentini, Senenſes, Peruſini, Lugdunenſes, & ciuitas Balneoregij: quæ licèt humilis ſit, tamen clariſſima & Deo gratiſſima videri debet, cui tantum Sydus producere datum eſt. Rogat prӕterea iſtius Ordinis Reuerendiſſimorum Patrum Ioannes de Aragonia, eiuſdem Sereniſſimi Regis Ferdinandi illuſtris proles: qui Sanctos, qui in eo Ordine claruerunt, religioſius veneratur, & colit. Exigit denique ſuo iure B. FRANCISCI ſancta religio, cuius alumnus, vel iuſta petenti deeſſe non potes. Exigit & ipſe Sanctus ex promiſſione omnipotentis Dei nomine facta ſtrenuè militantibus, quòd illorum laudes cantet Eccleſia.

Eccleſ. 4.

Huc vſque ex oratione Octauiani de vita Sancti Bonauenturæ, omiſsis nonnullis parum ad vitæ hiſtoriam attinentibus.

DE CANONIZATIONE EIVS.

OB frequentia eius miracula, vbique ad Dei magni gloriam, & ſanctæ Eccleſiӕ ſingulare ornamentum fulgentia, facta eſt eius canonizatio in præſentia Domini Eberardi Senioris de VVirtembergh Sabbato in Albis per SYXTVM IIII. Pont. Max. anno 1482. Pontificatus ſui anno vndecimo, qui ſumma oppletus lætitia, de hoc munere ſibi diuinitus collato gratias agens Deo, ſcripſit ad Capitulum generale, quod eo tempore Brixiæ celebrabatur his verbis: Agimus Deo omnipotenti gratias, & vobis, dilectiſſimi filij gratulamur, paterna charitate hortantes, vt exemplo huius glorioſiſſimi Sancti, & Beatiſſimi Patris veſtri FRANCISCI diuino ſeruitio, & ſanctis operibus in dies feruentius inſiſtatis, quandoquidem percipiitis virtuti, doctrinæ, religioni, & ſanctimoniæ magnam mercedem à iuſto iudice Deo & Saluatore noſtro in terris, & in cœlo eſſe repoſitam. Dies autem ſolennis eſt ſecunda Dominica Iulij quocunque die occurret. Quem ſub feſto duplici etiam maiori, & cum octauis, quemadmodum de Beato FRANCISCO, & reliquis Sanctis Ordinis veſtri celebrabitis: in commemorationibus verò, & Letanijs poſt nomen S. Antonij de Padua, & S. Ludouici, S. Bonauenturæ nomen inuocabitis. Datum Romæ apud S. Petrum ſub anulo Piſcatoris die 12. Aprilis an. 1482. Pontificatus noſtri anno vndecimo.

Verba Sixti IIII. Pont. ad Capitulum generale de B. Bonauentura.

BEATVS Bonifacius de Riparolo, in quo floruit virginitas, obijt Genuæ, ibique ſepultus: qui primò prouincia Siciliæ bene adminiſtrata, ac demum prouincia Genuæ ad annos ferè duodecim, ſanctè vixit ſola contectus tunica, etiam tempore magni algoris, & Domino ſeruiens.

BEATVS Bonizo ſocius Beati Patris FRANCISCI, obiit Bononiæ, in Aede D. Franciſci conditus.

BEATVS Chariſſimus Clugienſis vnà cum aliis Venetiis miraculis claret.

BEATVS Cathalanus zelator altiſſimæ paupertatis iacet Auximi.

BEATVS Clemens vir mirӕ perfectionis & ſanctitatis iacet in ſacro Aluernæ loco: qui in quadam eremo perſeuerans fuit à Diabolo diuexatus, qui manus ei crudeliter combuſſit.

BEATVS

BEATVS Colinus olim minister Argentinæ miraculis clarus, iacet Spiræ in Germania.

BEATVS Conradus martyr cognomento de Alijs ob fidem à Saracenis decollatus in partibus Palestinę, de quo legitur, quòd super corpus eius in mare proiectum in procellis steterunt duo lumina ad triduum.

BEATVS Conradus de Saxonia apud Montes Caspios martyrio gloriosus.

BEATVS Conradus quidam magnis miraculis insignis iacet Asculi in ecclesia Sancti Francisci prope sacrarium, cuius festum celebrabatur ab vniuersa illa ciuitate, quod postea dimissum est non tam Fratrum negligentia, quàm ob varium statum, & ciuiles lites & iurgia ciuitatis.

BEATVS Conradus Offidanus Picens, Euangelicę perfectionis & Regulę S. FRAN. zelator feruens, sanctitate insignis, qui mortuos quinque suscitauit: cuius tunica deuotionis causa seruatur in sacro Aluernæ loco. Hic cùm adhuc in seculo existeret, ante datam indulgentiam Portiunculæ fuit ei reuelatum. Semel vidit B. Virginem inæstimabili claritate circumfusam, dum ipse oraret ante altare Sanctę Mariæ de Angelis. Sumpsit habitum S. Francisci ætatis suæ annum agens xiiij. Qui vestigijs Christi firmiter inhærens, quinquaginta annos vili tunica contentus, præter chordam & femoralia nihil aliud sibi proprium habere voluit: nudis incedebat pedibus, nuda humus paleis strata fuit ei lectus; assidua abstinentia se affligebat, omnes quadragesimas ieiunabat, ad exemplum Sancti FRANCISCI, vt socij eius existimarent se alterum Franciscum videre: magnis fuit prę uentus gratiis, visus pluries à terra subleuari; cuius eloquia Ioannes Parmensis Generalis, & Petrus Ioannis libenter audiebant, & in laude habebant. accusatus apud Ioannem de Muro Generalem se à calumnijs defendit, & qua solebat humanitate placauit, traxitque in sui amorem & beneuolentiam. Obijt anno 1306. dum prædicaret apud insulam Romanam quæ Bastia dicitur prope ciuitatem Assisij, cuius corpus ibidem conditum est. Verùm dum bellum apud Perusinos & Assisiates ageretur Perusiam translatum est, ibique in sacrario ecclesię S. Francisci, in arca lignea, proprijs oculis testibus, quiescit crebris coruscans miraculis.

QVAE HABERI POTVERVNT MIRACVLA de Beato Conrado, hæc sunt.

CVM semel iuisset ad locum Offidæ Fratres rogauerunt eum, vt quendam Fratrem iuuenem ibi manentem admoneret, & corriperet, qui propter inordinatam & dissolutam vitam suam omnes vexabat & conturbabat, & de horis canonicis, & aliis regularibus disciplinis quasi nihil curabat, quibus ipse compatiens, & vocans illum seorsum tam efficaciter cohortatus est, vt statim facta manu Domini super eum, mutatus fit in virum alterum, & factus ita obediens, & benignus, solicitus, deuotus, & obsequiosus, quòd sicut antè omnes per ipsum fuerant turbati, fuerunt postea de illo tam bene ędificati, quòd infra paucos dies migrauit ad Dominum, qui apparuit B. Conrado oranti, & dixit, Ora pro me F. Conrade, quia oratio tua est grata Deo, & Sanctis eius. Tunc F. Conradus dixit Centum pater noster pro anima illius, quibus completis anima illa dixit, Gratias ago domino Deo, & tibi Pater charissime, propter orationem tuam à pœnis omnibus sum liberata, & ad cœlestia regna pergo.

EATVS Christophorus ex prouincia Romandiolæ, perfectæ & columbinę simplicitatis fuit, qui cum esset parochus, & sacerdos curam animarum habens, seorsum B. FRANCISCVM adhuc viuentem, spreto mundi huius luxu, sequutus est, susceptaque ab eo benedictione ad Aquitaniæ partes transmissus fuit. Inerat ei profunda humilitas, pietas viscerosa, compatiens miseris destitutis, alijs pius, sibi austerus fuit, sæpe lingebat vulnera, macerabat corpus ieiunijs, cilicium durissimum ferebat, & in omni mortificatione vultus hilaritatem seruabat, orationi, lectioni, vel actioni semper intentus, nunc in hortis excolendis, nunc in Fratrum obsequijs solicitus intendebat; sibi vni cellulam ex virgis, & vili stramine constructam habebat. Missam omni die cum lacrymis & deuotione multa consueuerat celebrare; sciebat enim quòd ridendus est mundi cursus, in quo nil stabile, nilve securum inuenitur. Ferunt columbam super caput eius descendisse, dum Missam celebraret. In ciuitate Caturci præsertim, atque in eius diœcesi plurima fecit miracula.

Obiit

Obijt Caturci in Guasconia anno ab incarnatione 1272. in vigilia omnium Sanctorum, prima noctis vigilia, perpetuò regnaturus in gloria Sanctorum: cùm iam corpore fessus, ac propè centenarius esset, & (dictu mirabile) vix extra cellam suam vnquam visus esset; fuit ita animo lætus, vt lętitia interior exterius pelluceret: post obitum tunica eius deuotionis caussa ab omnibus scindebatur. Suscitauit à mortuis puerum, & quendam alium mortuum in vtero matris; in eius vitę legenda numerantur vltra triginta insignia miracula.

B. DAMIANVS Patauinus ex nobilissima Comitum familia fuit, qui inuidia improborum quorundam hominum aliquando falso crimine insimulatus, ab Ordinis magistro carceri teterrimo mancipatus est. Verùm vbi veritas facti diuino Dei nutu patefacta in lucem prodijt, mox & integritas vitæ sanctissimi hominis ex eo magis magisque illuxit: quare tandem è custodia egredienti Monasterij Præpositus statim occurrit, qui tum primùm veri conscius & facti, pœnitens errori suo veniam postulauit, quod per imprudentiã iniustè ei tantum intulisset opprobrium. At ille mira animi alacritate, vtraque manu anteriorem partem tunicæ expandens, ait: En pater paratus sum hæc omnia pro Christo pati. Tunc cœpit maxima sanctitatis opinione florere, in qua semper vixit, & miraculis clarus obijt, Cremonæ in sacrario Ecclesiæ conditus. Narratur de eo, quòd fuit maximæ abstinentiæ, vt semel in ebdomada cibum sumeret, tanta confectus macie, vt ferè mortuus videretur.

B. Bernardinus Aquilanus in suis ser. manuscriptis.

S. DANIEL de prouincia Calabriæ, ex oppido Beluederij, vt quidam dicunt, Principatus Bisignani, vnus è septem Martyribus, qui vnà cum aliis in Cepta Africę ciuitate gloriosò martyrio coronati sunt. Nam cùm anno 1219. celebraretur generale Capitulum sub Honorio III. Pont. Max. Pontificatus sui anno 4. anno verò vndecimo post primam Ordinis confirmationem ab Innocentio III. factam viuæ vocis oraculo, R. Pater FRANCISCVS diuino sibi assistente pręsidio, Fratres suos hinc inde per vniuersas Orbis partes dimisit; quo tempore frequentes admodum Agarrenorum copiæ, atque structæ acies Hispanorum sibi vtrinque perniciem moliebantur. Daniel vnà cum alijs, qui ad fidem Christi prædicandam accesserant, coram Rege constitutus dicebat intrepidè, atque constantissimè hęc verba non semel repetebat. Nihil inferius terra nisi mors & inferi, hæc quæ videmus hic, fragilia figmenta sunt, & inania simulachra. Vre, tunde, lania, idola tua non adorabimus, Christum Deum verum confitemur cum Patre, & Spiritusancto vnum: potes corpora ista absumere, facere autem, vt aliud sentiamus aut loquamur, non poteris, quò magis nos affligis, magis vita æterna dignos efficis, dum nocere arbitraris, prodes: tua sæuitia, nostra est gloria, quia soluti de terra ad cœlum tollemur; libet interimi, vt cum Christo viuamus: ita nos in isto fidei agone voti nostri compotes erimus. Tum ad alios commilitones, si exercendę patientię cessaret occasio, non cesset in nobis ipsa patiendi voluntas, & ita martyrum glorię participes esse merebimus.

B. DIEGO de Alcala Diœcesis Toletanæ, laicus idiota, fulget miraculis Compluti sepultus. Inter cætera amputatum crus cuiusdam Bruti inuentum est restitutum; à morte suis precibus liberauit Carolum Principem primogenitum Philippi potentissimi Hispaniarum Regis.

B. DEMETRIVS in Thana martyrio clarus.

B. DEODATVS de Ruticinio prouinciæ Aquitanię, F. Nicolaus à Sebenico Dalmata, qui annos duodecim morati sunt in Vicaria Bosnę, deinde additis duobus alijs sociis F. Petro Narbonensi, & F. Stephano Genuensi, hi diu cogitantes quomodo saluarent proprias animas, adhibito consilio magistri Ioannis de Notho, & magistri Ioannis de Casali, profecti sunt in ciuitatem Hierusalem anno 1391. die mensis Nouembris in festo Sancti Martini circa horam tertiam, quod diu mente conceperant, tandem ordinato processu ad lucem protulere. postquam peruenerunt Hierusalem, volentes ingredi templum Salomonis non sunt permissi, interrogati quid quærerent, vnanimes responderunt, Volumus loqui cum vestro Cadì, i. Pontifice de salute animarum vestrarum; at illi dixerunt, Venite nobiscum, ducemus vos domum Cadì: tunc coram eo astantes protulerunt quasdam pagellas litteris Latinis & Arabicis conscriptas, quæ hanc vnam sententiam continebant, videlicet, legem Maomethis esse pessimam, & legem perditionis, vt potè quæ docet plures licere habere vxores, ideo religio vestra est mentita, nec ista sequentes saluari potestis. Tunc Cadì vocato Guardiano montis Syon, & duobus alijs, dixit: Vos estis insipientes, & omni stultitia pleni, nisi reuocetis quæ nunc temerè protulistis. cui Sancti dixerunt,

Potius

Potius parati sumus vincula, & carceres, & mortem ipsam subire, quàm ne minimum quidem verbum eorum, quæ diximus, reuocare. Tunc Cadi morti eos adiudicauit, sed prius bene percussos pugnis & verberibus in vincula detrusit, vbi fecit eos flagellari, & acrius cędi, nudosq; ad stipites ligari, sicque manserunt tres dies: quibus transactis multitudo ciuitatis acclamabat, vt isti Fratres interficerentur, qui suo prophetę detraxerant. Itaque parato ingenti igne in medio foro, rursus interrogati an vellent esse Saraceni, dixerunt, quòd non; tunc armati milites, qui illic adstabant, trucidare cœperunt eorum corpora, eaq; sic dilaniata igne concremare, sed igne deficiente corpora diuinitus incombusta, illæsaque remanserunt, quamuis Saraceni quærerent vt id ignotum esset, lateretque Christianos. Passi sunt autem die xiiij. mensis Nouembris anno 1392. Quo die celebratur eorum festum ad honorem Dei, Beatæ Virginis, & B. Patris FRANCISCI, quibus honor & gloria.

Ignis nil lædit corpora martyrum.

B. DOMINICVS quidam gloriosus iacet in loco S. Marini prouinciæ Marchiæ in cathedrali ecclesia miraculis celebris; de quibus pręcipuè ista feruntur. Beringarius Archipresbyter de Montefeltrio crus vnum habens graui fistula vlceratum nulla poterat medicorum arte vel studio liberari, à mędicis itaque derelictus F. Dominico se deuouit, & ad tumulum eius delatus, liberatus est. Boncompagnus de S. Marino viginti annos incuruatus meritis B. Dominici est erectus. Puer quidam de S. Marini partibus altero pede contractus, quem in terra complanare nequibat, meritis & precibus B. Dominici est curatus. iacet apud S. Marinum.

B. DONATVS Ferrariensis obijt in conuentu Castri Florentini in Etruria.

B. DONATVS (cognomento non addito) obijt Neapoli, sepultus in Capella Villanorum dextrorsum his verbis: Hic iacet corpus F. Donati viri sancti, pro quo IESVS multa ostendit miracula in uita. Facta est autem translatio corporis anno 1388. in Dominica, Lætare Hierusalem.

B. DONNVLVS vnus ex septem martyribus.

B. DRODO, cui (vt fertur) Angelus seruiuit in Missa, obiit Viennæ Allobrogensis, vulgò Delphinatus.

B. EGIDIVS Assisias socius B. Patris Francisci, de quo suprà.

B. EGIDIVS de Caprocijs vir magnæ sanctitatis quiescit Assisij.

B. EGIDIVS Regiensis gloriosus obijt Tuderti.

B. ELECTVS quidam spiritu prophetico clarus, qui in suo transitu signum dedit lætitiæ, & clarę sanctitatis. Hic prædixit D. Petro Cardinali Albanensi, diem eius obitus, id quod postea rei declarauit euentus. cùm enim illum visitasset, dixit ei, Hodie morieris: & ita factum est. & cùm in letanijs inuocarentur sancti, cum reuerentia excipiebat, & venerabatur, cum tamen per triduum non fuisset locutus. Obijt feliciter in loco de Cennomanis prouinciæ Turoniæ.

B. ELECTVS quidam, cui (vt fertur) apparuit Christus in speecie columbæ, iacet Messanę, qui mortuus miracula fecit.

B. ELECTVS iuuenis, qui morte appropinquante cœpit submissè cantare, Ascendo ad patrem meum: secundò altius, tertiò voce tam alta, quòd omnes Fratres commoti conuenerunt: & ita spiritum Deo reddidit; iacet in conuentu Bremę prouinciæ Saxoniæ.

B. ELECTVS martyr, cùm pro fidei confessione à Saracenis ad martyrium peteretur, Regulam S. FRANC. manibus tenens dixit socio, qui sibi aderat, genibus flexis. De omnibus, quę contra istam Regulam feci ante oculos Diuinæ Maiestatis, & coram te, culpabilem me proclamo: deinde socium ad martyrium cohortans dicebat: non existimes vulgare nobis certamen proponi, sed ne timeas. Nam licet inæqualis sit pugna, magna tamen armorum nostrorum virtus est, nouisti bellatorum naturam, ne succumbas, ne torpescas ad pugnam. Age suscipiamus armaturam Dei, vt possimus resistere insidijs Diaboli, talibus armis induti ne horreamus pugnam, ne fugiamus congressum. Tunc ab impijs Tyrannis cum socio felici martyrio coronatus est. Felix iuuenis, qui feliciter cœpit semel, multò felicius consummauit agonem. Iuuenis admodum ingressus est Ordinem, qui cùm non posset sufferre ieiunia acriora, seipsum cohibens catena ferrea carnem suam edomabat, vnde omnes carnis tentationes, quibus vrgebatur, superans, spiritum Deo subegit.

B. FO-

B. FORESTVS Anglicus anno 1538. Londini suspendio necatus, & postea igne crematus, qui cùm esset summus Theologus,& concionator insignis, Romani Pontificis primatum asserens, constantissimè partem Catholicam sustinens impiorum manus cruentas minimè effugere potuit. vir sanè & doctrina, & vitæ sanctitate conspicuus, qui post se reliquit clara ingenij sui monimenta, vt dicemus in tertio libro.

B. FRANCISCVS cognomento Pouerellus, laicus, Venetiis in conuentu S. FR. à Vinca ianitor fuit, dum combureretur Dormitorium Nouitiorum, neq; hic posset aliunde euadere, inuenta est cappa eius incombusta,& corpus eius integrum, quo honorificè tumulato, assiduis fulget miraculis.

B. FRANCISCVS Becharia Deo ita familiaris, vt cum eo familiariter loqueretur, sicut amicus amico.

B. FRANCISCVS Dyrrhachinus laicus, vir summæ simplicitatis, qui annis septẽ panem non comedit, silentij maximus obseruator, quod legitur de Agathone Abbate, quem, lapillo assiduè ori eius indito, tacere didicisse ferunt, idque ab eo annos tres obseruatum, vt nec etiam cùm fari vellet, expeditum ei esset: fuit quoque obedientiæ cultor præcipuus, de quo illud insigne narratur. cùm enim esset Vriæ Apuliæ coquinarius, ea hora qua eleuabatur in ecclesia corpus Domini, neque ipse impeditus interesse potuisset, diuinitus apertus est paries, quà videre potuit: iacet Vriæ miraculis clarus.

S. FRANCISCVS de Paula natione Calaber Cosentinæ diœcesis, ex Iacobo Martorilla & Vienna de Fuscaldo oppido non longè à Paula, modicis quidem, sed religiosis parentibus; qui votum emisit ad Seraphicum P. FRANCISCVM, si fortè susciperet marem, velle Francisci nomen imponere, & Ordini suo per annum consecrare, statim visa est media nocte fax quasi lampas accensa super domum eorum; natus est ergo anno 1416. anno verò ætatis suæ xiij. adductus est à parentibus ad vrbem S. Marci ad monasterium S. FRAN. vt votum emissum absoluerent. ibique mansit per annum: quo absoluto rogauit parentes, vt eum adducerent Assisium, vt viseret sepulchrum S. Francisci, & S. Mariam de Angelis; deinde rediens Paulam ad quandam eremum transuolauit, vbi mansit ad annum xix. suæ ætatis, ibiq; crudis herbis vtebatur, & aqua frigida præbebat ei potũ: mansit annos quinque in solitudine, postea apparuit ei B. FRAN. docens formam construendi locum non procul à Paula non sine ope cuiusdam ciuis Cosentini; constructo autem cœnobio alios socios secum adduxit, Ordinemque suum Minimorum vocari iussit: nam qui cœlestium rerum amore incensus erat ab ineunte ætate, ex minimo, qualem se in Dei, hominumq; conspectu fecerat, magnus euasit. Vnde etiam ob singularem humilitatem, qua semper claruit, apud summos Reges & Principes, cùm adhuc in mundo quasi hospes peregrinaretur, fuit in pretio habitus. Spiritu prophetiæ plenus prædixit mortem Henrico Aragono, & Iulianum à Ruuere, qui postea Iulius II. dictus, prædixit fore Pontificem. Obijt anno 1507. in die Veneris palmarum, 2. in strato fermentitio, ætatis suæ anno 91. miraculis vbique clarissimus.

VERA

VERA B. FRANCISCI FABRIANENSIS EFFIGIES.

Pronus erat Francisco Libra in crimina fletus,
Heroem & pietas consociauit ei.

DE

DE B. FRANCISCO FABRIANENSI.

BEATVS Franciſcus Fabrianenſis cognomento della Libra, ex Compagno medico,& Margarita Fabrianenſibus, honeſtis parentibus natus, quorum vita qualis fuerit, ſi nulla alia extent indicia, ex tanto filio facilè poteſt intelligi. natus eſt Franciſcus Fabriani nobilis Vmbriæ oppidi Prouinciæ Marchiæ Anconitanæ anno 1251. die verò 2. Septembris, qui cum ætate creſcens, poſtquam adeptus eſt humaniores litteras, quantum ætas illa patiebatur, annumque ætatis ſuæ xvj. agens ingreſſus eſt Ordinem Sancti FRANCISCI. firmiterque adhęſit veſtigijs venerabilis F. Raynerij: fuit autem iſte Raynerius primùm monachus Benedictinus, qui audita fama B. FRANC. diſpoſuit veſtigia eius ſequi: dimiſſo itaque habitu S. Benedicti ingreſſus eſt Ordinem S. FRAN. fuitque Confeſſarius eius. Hunc venerabilem Patrem Raynerium ducem habuit & præceptorem Franciſcus Fabrianenſis, ſub eiuſque diſciplina tantum profecit, vt cùm per illud tempus contingeret, quòd generalis Miniſter mitteret Fratrem Paulum de Trincis, vt reduceret Prouinciam Marchiæ Anconitanæ ad frugalitatem & obedientiam, à qua paululùm declinauerat, adhibuerit ſibi ſocium & conſultorem F. Franc. qui in prouincia Marchiæ fuit primus Vicarius nouæ familiæ: erat enim vir integerrimæ vitæ, aſſiduę contemplationis, & multarum lacrymarum, vt ſola paſſionis Chriſti recordatio, vel peccatorum ſuorum conſideratio lacrymas commoueret. Cuius ſanctitate explorata Chiauelus illuſtris Fabriani Dominus emit locum eremitæ ducentis ducatis aureis, illumque conceſſit F. Franciſco & ſocijs eius: prouidebatque illis de victu, & veſtitu. apud quos præfatus Dominus plerunque manebat, conueniebatque cum Fratribus in choro, & in menſa, ſicque pauperem & communem vitam actitabat. Quidam affirmant S. FRANCISCVM in eodem loco commoratum. Poſtquam igitur B. Franciſcus Fabrian. vixit in Religione annos 55. menſes ſex, dies 5. obijt anno ætatis ſuæ 71. & menſe ſexto Fabriani die 20. Aprilis, anno 1322. Corpus eius integrum & incorruptum aſſeruatur in eccleſia S. Franciſci; vnde ob eximiam vitæ ſuæ ſanctitatem, quam adhuc viuens præſeferebat, colitur præcipua veneratione.

B.Raynerius Cōfeſſarius Sancti FRANC.

Chiauelus Dominus Fabriani.

B. FRANCISCVS de Malcficijs Florentinus manens Aluernæ, ſemel pręceps ruit ad prærupta montis, vt oſſa eius viderentur comminuta, & tamen illæſus redijt. Obijt glorioſus in Inſula Corſicę in mari Liguſtico.

B. FRANCISCVS Picens apud Damiatam Aegypti vrbem cùm die quadam cum Saracenis de fide Chriſti congrederetur, eoſque conuinceret, aſſerens Maomethem eſſe Pſeudoprophetam, & eius legem eſſe vanam & ſuperſtitioſam, vt potè quæ ipſis obſeruatoribus viam parat damnationis æternæ, ob eam cauſam carceribus mancipatus ſpiritum Deo reddidit, & vitam glorioſo agone conſummauit.

B. FRANCISCVS Spoletinus prędicans Mauris Euangelium Chriſti, damnansq; vitam & legem Maomethanam, ab illis primò crudeliter tortus vt fidem Chriſtianam abnegaret, poſtea perſiſtens in confeſſione verę fidei morti fuit adiudicatus.

VITA B. FRANCISCI TICINENSIS.

BEATVS Franciſcus Ticinenſis ex nobili familia Becaria, antequam Seraphicum Ordinem intraret, fuit militum ductor, in eoque munere obeundo tam integer fuit, vt neminem vnquam offenderit; non auri, non diuitiarum cupidus fuit, ſed paupertatis zelator ardentiſſimus, dimiſſa enim propia hæreditate, omnique faſtu depoſito, factus eſt frater Minor. Habetur de illo eximium & inſigne exemplum: cùm enim obuium aliquando habuiſſet pauperem excalceatum, detractis ſibi calceis pauperem induit, cui ille gratias agens dixit: Sis bono animo, non pigebit te forſan pauperem hominem adiuuiſſe. nec ſpe inani fuit illuſus, quia reuelatum fuit illum pauperem fuiſſe Chriſtum. Hæc erant argumenta futuræ in eo ſanctitatis. Quamobrem fuit reuelatum, vt intraret religionem cæcorum, id eſt Fratrum Minorum, qui propria voluntate facti ſunt cæci, ne videant hæc terrena, quæ à ſancto Dei ſeruitio abducunt homines. Vnde ait Dominus, SI oculus tuus ſcandalizat te, erue eum. Ita res humanas deſeruit, & eas pro nihilo habuit, ſolum

Becariorum familia nobilis.

Matth. 18.

Deum puro & mundo cordis affectu sectatus, eamq; sapientiam amplexatus, quæ ad summum & incommutabile bonum sola perducit.

DE INGRESSV EIVS AD ORDINEM.

NIHIL magis habuit is Franciscus in animo, quàm Deo inseruire. Idcirco plerunque mente eleuabatur ad cœlestem patriam, oculisq; irreuerberatis hæc secum dicebat. Quantò melius est omissis vanis, oculos eò tendere, vbi sedes, vbi habitatio Dei veri, qui terram stabili firmitate suspendit, qui Cœlum distinxit astris fulgentibus, qui Solem singulare lumen in argumentum suæ vnicæ maiestatis accendit, terris autem maria circunfudit, flumina sempiterno lapsu fluere præcepit. ac demum, vt quidam ait,

Iussit & extendi campos, subsidere valles,
Fronde tegi syluas, lapidosos surgere montes.

Dum hæc secum Franciscus cogitaret mirabili quadam voluptate perfusus, diuino oraculo intellexit, Seraphicum Ordinem esse viam tutam ad promerendam vitam æternam: nam dum ipse summo mane, vt facere solebat, ad ecclesiam pergeret, occurrerunt sibi duo Fratres Minores quærentes eleemosinam; fuerat enim sibi à Deo reuelatum, vt illorum Fratrum Ordinem intraret, qui ipso mane sibi primò occurrissent. Quo euentu commotus cœpit ardentius hortari vxorem suam, vt despecta hac mortali vita, Deo inseruire studeret, illamq; induxit, vt sponte abderet se in monasterium sanctimonialium, ille verò sibi vestigia S. FRANC. sectanda proposuit.

DE INSIGNI EIVS OBEDIENTIA.

PAVPERTATI spiritus, quæ vera humilitas est, incubuit B. Franciscus, hinc seculo foris atque extra se relicto, mente intus ditata, nihil præter Christum voluit habere: itaque zelator fuit & pręcipuus cultor obedientiæ, quam habuit pro suo fundamento, semetipsum abnegauit, nec solùm maioribus, sed minoribus quoque se humiliter subijciebat, secumq; dicebat: O sancta obedientia quàm es accepta Deo. Felix anima, quę verè te retinet. Perire non potest verus obediens, qui non propria lingua, sed plectro Spiritus sancti loquitur. Nam quid oremus nescimus, ipse Spiritus postulat pro nobis. Semel fuit interrogatus, quid faciendum, vt vitã acquiramus? ait, DEPRIME CAPISTRVM. Hæc eadem verba nouitijs repetebat, affirmabatq; obedientiam esse maiorem virtutem, quàm mortuos suscitare. Mansit apud Carceres Prouincię S. FRAN. & in Monteluco, & Perusiæ in Monte. Ad quem confluebant homines gregatim, vt consilia ab eo caperent & monita. tum (dictu mirabile) non homines solùm, sed præterea aues, & cuniculi ad eum confugiebant, eiusq; familiaritate vtebantur, cibum autem illis ministrabat, perinde ac si essent creaturæ rationales. In oratorio Eremitę lupum, animal alioqui rapax & prædę auidum, qui multa mala in illis partibus inferebat, summa benignitate à loco depulit. commigrauit deinde B. Franc. ad prouinciam Mediolani, vbi plures annos commoratus est.

> Verus obediens.
> Rom. 8.
> Dictum notabile B. Franc. Ticin.

DE EXIMIA HVMILITATE, & de prærogatiua virtutum.

FVIT humilis supra quàm credibile sit, noluit enim causa humilitatis esse sacerdos, sed mansit simplex clericus, & humilibus obsequijs domi & foris se exercebat; nam cùm in primo suæ conuersionis initio paternã hæreditatem, totamq; supellectilem, quam habebat, distrahi fecisset, sibi de precio nihil reseruauit, sed totum pauperibus erogauit, in sola humilitate Deoq; spem, fiduciamq; suam statuens: itaque sola tunica contentus erat, amabat solitudinem, vnde vel in Ecclesia oratione vacabat, vel in nemore, aut in cella permanebat, fugiebat colloquia vana, nullum verbum effluebat inane vel risu dignum; eiusq; præsentia tam chara erat omnibus, & iucunda, vt odorem bonum vndique efflaret. erga

> Magna in eo comitas fuit.

tribulatos mira afficiebatur pietate: nullus confugiebat ad ipsum quantumuis afflictus, qui ab eo non discederet lætus, officium celebrabat attentè, seruiebat in missa sacerdoti cum multa reuerentia & humilitate, silentium custodiebat, nunquam loquebatur, nisi necessitas cogeret, aut alicuius commoditas postularet: ocium abhorrebat veluti omnium malorum seminarium: si fortè Fratres inter se colloquerentur videntes à longè Fratrem Franciscum, dicebant: Frater Franciscus venit. eo quòd illius præsentiam venerarentur. Vt verò perfectius opera diuina exequeretur, diem naturalem hunc in modũ distribuebat. A prima noctis hora vsque ad tertiam vacabat precibus, corporis tamen causa nonnihil somno indulgens, deinde reuertebatur ad orationem, tum in nemore contemplationi vacabat. Summæ quoque fuit abstinentiæ, toto enim tempore vitæ suę solo pane & aqua vsus est, vt restingueret motus corporis. vix cùm esset senio & macie confectus, vsus est oui vel modicæ carnis esu. circa vitam suam fuit austerus, cæteris verò benignus. Alios commonebat vt ad necessitatem comederent, dicens: Regnum Dei non est esca, & potus: sed debemus abnegare propriam voluntatem, & nos ipsos omni creaturæ subijcere. sępe illud Fratribus repetebat: FVGITE, Fratres, fugite.

Rom.14.

DE VISIONIBVS DIVINIS, QVIBVS *fuit illustratus, & de spiritu prophetiæ.*

CVM ipse commoraretur Veronę, antequam veniret in Prouinciam Sancti FRANCISCI, habuit quandam reuelationem, vidit enim multas animas Fratrum decedentiũ ex pestilentia in prouincia Mediolani grassante, vidit quoque animam F. Aloysij Teutonici inter Choros Angelorum splendescere, qui semper fuerat Euangelicæ vitæ cultor eximius, celebrabatque diuina officia magna attentione, & deuotionis spiritu, qui postea decessit in conuentu S. Francisci de Monte Perusiæ. Dum similiter esset in loco Carcerum, habuit reuelationem quòd Fratres S. Mariæ de Angelis poterant habere eleemosynas pro subuentione Fratrum. Dum esset in loco Montis Lucis prędixit Fratres habituros locum S. Pauli diœcesis Spoletinę. in feruenti oratione videbatur multoties à terra subleuari, vt mortuus videretur potius quàm viuens. ideo calore ignis quandoque exanime corpus confouebant Fratres. Dum semel oraret in ecclesia, visus est nimio splendore superillustrari, vt ebrius spiritu videretur. Multoties vidit imaginem B. Virginis, ex cuius aspectu multa voluptate replebatur. Semel cùm Spoleti maneret in loco Eremitę, Domina Andrea mater Nicolai V. Pont. quę manebat tunc temporis in Arce Spoleti, propensa quadam pietate in sanctum virum detinuit secum aliquot horas, & de cœlesti vita cum illo collocuta est: deinde vale dicens ab ea discessit declinante iam die, socius eius hortabatur, vt Spoleti illa nocte quiesceret, & mane ad locum Eremitę absque noctis periculo properarent. non enim erat accessus ad locum nisi per loca aspera, & prærupta montium. Ille verò diuino fretus auxilio dicebat: Eamus in nomine Domini. sed nocte iam adueniente mirum quomodo repentina luce fuerit illustratus, quæ motu quodam animali & progressiuo comitabatur seruos Dei. socius qui ante lucis aspectum murmurabat, visa luce condoluit de modica fide, & gratias egit Deo, qui non dimittit in se confidentes.

In diuinis celebrãdis magna comitas adhibẽda.

Magna in Deum fiducia.

QVOMODO SAEPIVS FVIT A DIABOLO *perpetuo hoste diuexatus.*

CIRCA Tifernum præclaram Vmbrię ciuitatem in loco Fratrum Buonriposo nomine, dum sanctus vir in nocte Natalis Domini feruentius oraret contemplans diuinum amorem, quo Deus humanum genus prosecutus est, Diabolus cœpit eum varijs tentationibus diuexare, quas ille spiritu Dei depellebat: sed veluti muscæ, quò magis abegeris, eò magis redeunt, sic Diabolus maiores semper molestias seruo Dei ingerebat. sed fracto Diabolo, victor remansit, & ingenti lætitia potitus fuit. In loco Spinetæ dum oraret, grauiter à Diabolo fuit tentatus, tamen eum gloriosè superauit. In oratorio Eremitę nouitium tentatum à Diabolo, vt locum secretiorem quæreret, suis orationibus

Diabolus est veluti musca.

nibus liberauit. Multa narrantur de eo, quæ velle omnia per ordinem recensere; longum esset, & operosum.

DE SPECIALI VIRTVTE EIVS ad permouendos animos.

FVIT quoque in eo singularis virtus ad permouendos animos; erant enim verba eius spiritu Dei plena, corda hominum penetrantia. Illud insigne narratur, cùm Frater Dominicus Genuensis vir multæ perfectionis varias à Dæmone pateretur perturbationes, si officium celebrabat in choro cum alijs Fratribus, fremitu quodam aliquoties subsellia concutiebat, vt templum videretur contremiscere, admonitus à reliquis Fratribus, vt adiret B. Franciscum, nulla habita mora adiuit seruum Dei, qui cùm eum vidisset, spiritu prophetico plenus ait, Frater mi Dominice nonne vis pati hanc tribulationem amore Christi? Cognosce vocationem tuam. multa eum humanitate excepit, cumq; cohortatus à se dimisit in pace.

Vis permouendi animos.

DE FELICI EIVS TRANSITV.

CVM iam tempus sui obitus aduentasset, fuit ei nunciatum Fratrem Gabrielem suum socium in extremis laborare, qui de morte tam chari sodalis condoluit, gaudebat tamen de eius gloria. Vrgente obitus die, cùm esset lepra percussus in loco Montis lucis, nunciatum fuit Fratri Andreæ prouinciali Prouinciæ S. FRANCISCI, qui secum adducens multos venerabiles Patres sanctum virum adiuit, à quo petijt, vt historiam & progressum vitæ suæ recitaret, qua narrata, oculos suos in cœlum eleuauit, & animam Deo reddidit, relinquens post se odorem vitæ suæ. Domina Andrea illustris fœmina mater Nicolai V. Pont. (quam superius memorauimus) curauit, vt corpus eius Spoletum transferretur, reluctantibus Guardiano & Fratribus loci, ne tamen populum, à quo eleemosinam quærunt, ad indignationem prouocarent, permiserunt: sicque delatum est venerabile corpus magna veneratione, atque hominum concursu Spoletum, tumulatumque ante fores Sancti Simonis. habuit tunc sermonem ad populum Reuer. Pater Prouincialis adstante magno Senatu Equitum, & optimatum, illustriumque virorum, qui illuc conuenerant. cantata fuit solennis Missa cum Requiem. Et quia prædixerat de se nullum futurum miraculum, non possum egregia eius facta, si quæ facta sunt, narrare, quæ ad manus meas non venere. Demum translatum est ad locum Montis Lucis, & ante sacellum Beati Bernardini sepultum, veluti ipse viuens Spirituq; sancto afflatus prædixerat. anno 1454. die decimosexto Augusti. multisque miraculis illustratus est.

Corpus B. Franc. magna pōpa defertur Spoletum.

B. GABRIEL Anconitanus, vir prædicatione diuini verbi, & vitæ sanctitate illustris, nil habuit gratius vel suauius in hac mortalium vita, quàm meditari, contemplari, vel concionari ad populum. Quædam de illo narrantur admiratione digna. Domina Comitissa Cornea Tertiaria Anconitana, quæ laborabat morbo quodam insanabili in manibus, iam à medicis auxiliis destituta, cùm nulla esset aliunde spes salutis, tacto palliolo sancti viri, pristinæ sanitati fuit restituta: testatur id F. Valerius de Sancto Seuerino Guardianus loci Anconæ, tunc temporis, proprijs oculis, conspexisse: idem quoque fatentur F. Ioannes de Corinalto, & Frater Baptista Matelicanus. Cassandra de Ferretis Anconitana, nobilis fœmina, à capite ad pedes concussa, signo crucis facto à sancto viro fuit liberata. Quosdam alios à graui infirmitate curauit. Priorem Sancti Aegidij Anconæ tetra pestilentiæ labe percussum sanauit, & sospitem reddidit. Filium cuiusdam Clementis ciuis Anconitani à pestilentia liberauit. Tandem cumulato probatissimæ vitæ merito obijt Anconæ, die primo Nouembris. Fuerunt celebratæ exequiæ ab Episcopo & toto Clero, quibus adstantibus Beatus Iacobus de Marchia habuit insignem sermonem, mouitq; ingentem lacrymarum copiã. Antequam venerabile corpus daretur sepulturæ, quædam mulier Lucia nomine duodecim annos manum

Præclara miracula.

gerens infirmam, meritis sancti viri rediit incolumis. Ricabella nomine cæca apponens oculos super pedes sancti viri statim (cunctis cernentibus) videre cœpit. Nicolaus de Rocha filiam suam infirmam detulit ad Sepulchrum sancti viri, & sanam domum adduxit. Constantia sex annos ventris profluuium passa, ad sepulchrum sancti viri delata pristinæ (Deo operante) sanitati fuit restituta. Multa alia miracula narrantur insignia manu publici tabellionis conscripta, & fideli testimonio B. Iacobi de Marchia comprobata, quibus commotus Senatus Anconitanus pluribus nuncijs & litteris egit cum Eugenio IIII. summo Pont. vt Sanctorum Confessorum catalogo adscriberetur, obtinuitque vt dies festus Anconæ ageretur die XI. Nouembris, obitus eius fuit anno 1450. Hodie quoque corpus eius est in maxima veneratione apud Anconitanos.

B. GALLVS Lector deuotus, cuius sanctitas tanta fuit, vt puluis eius sepulchri ægrotos sanauerit, iacet Strigonij in Hungaria.

VERA

VERA B. GANDVLPHI MEDIOLANENSIS EFFIGIES.

BEATVS Gandulphus de Benasco Mediolanensis suo tempore concionator deuotus, cuius vita semper probata fuit, & mores inculpati, vir magnę abstinentiæ, & assiduę contemplationis, cui panis & aqua plerunque cibum potumque præbebant, rudibus vestibus carnem suam edomabat, ocium fugiebat malorũ omnium seminarium, in bona opera perpetuò erat intentus, vt malignus spiritus, hostis humani generis perpetuus, eum semper occupatum inueniret, castitatis fuit pe: quàm studiosus, obedientiæ sanctæ constanter & integrè addictus, paupertate & humilitate facilè

 omnes

Insignis doctrina cum sanctitate vitæ comprobata.

omnes superabat. Doctrinam Ecclesiasticam moribus ornatissimis illustrabat, diuina quoque perfusus sapientia intrinsecus, semper cœlestibus fruebatur delectationibus. Porrò B. Gandulphus in hoc præcipuus vt incenderet corda, & commoueret animos ad crucem Christi baiulandam, qui cùm anno 1260. concionaretur in oppido Policij Prouinciæ Siciliæ, obijt in die Sabbati sancti, in hospitali S. Nicolai, sepultusq; in cathedrali ecclesia, quia tunc temporis non aderat ibi locus Fratrum, qui postea fuit constructus concepta iam deuotione in B. Gandulphum, vel ab Vniuersitate, vel (vt aliis placet) à Regina Blanca sub titulo S. Francisci. Corpus eius ab incolis præcipua colitur veneratione. Cùm ego essem Policij an. 1584. cupiens videre illud venerabile corpus sub tribus clauibus asseruatū, quarum alteram tenet Guardianus conuentus, mirum fuit videre confluentem turbam hominum & mulierum, cùm primùm resciuissent, qui ad aspectum tam magni thesauri tundebant pectora, sanctum inuocantes: cuius meritis incolæ magna commoda reportant.

DE PRAECIPVIS EIVS MIRACVLIS.

Miracula in obitu B. Gandulphi.

MVLTA quidem de eo narrantur miracula, quæ habentur Policij, approbata & publici notarij manu conscripta: inter cætera verò illud narratur memorandū, quòd in eius obitu campanæ visæ sunt insonare nullo trahente. Dum ipse viuens concionem ad populum haberet, hirundinibus obstrepentibus & garrientibus silentium indixit. Quidam puer grauiter ab equo percussus, meritis sancti viri conualuit. Sed hoc silentio prætereundum non est, cùm eius ossa diu latuissent humi, diuinitus inuenta sunt: & dum abluerentur, (erant enim terra infecta) statim medio hyeme gelsomini flores orti sunt, diuinum odorem spirantes, in cuius rei insignem memoriam tabella depicta est apposita in altari non longè à tumulo sancti viri.

B. GASPAR à Florentia, B. Thomæ de Scarlino præcipuus imitator & discipulus, vir summæ abstinentiæ & simplicitatis, qui toto tempore vitæ suæ aqua, pane, & absynthio, vel herbis crudis vtebatur: in oratione ita erat feruens & assiduus, vt plerunque videretur à terra subleuari. Obijt an. 1477. cùm eius corpus per aliquod tempus iacuisset sub humo, inuentum est tam recens, ac si eo die decessisset, floresque orti plurimi redolentes.

B. GASPAR Vrbinàs miraculis clarus, ob cuius vitæ sanctitatem ad eum deferebantur ægroti, vt sanarentur, diabolicas tentationes superauit perseuerans in perfectione vitæ, obiit Vrbini tumulatus in loco S. Bernardini.

Insignis religio & pietas B. Garziæ.

B. GARZIA Blandes ex prouincia Gallitiæ, Hispanus ex Lugo præclara Hispaniarū vrbe, nobili genere natus, vir singularis religionis, contemplationis, & abstinentiæ, sæpe meditabatur mysteria Passionis Christi, in cuius meditatione magna afficiebatur voluptate, præcipuaq; veneratione ferebatur in B. Virginem. Dum semel prædicaret de remissione iniuriarum, quidam nobilis Eques nulla ratione adduci poterat, vt inimico suo dimitteret iniuriam, seruus Dei prostratus ad pedes eum rogauit amore passionis Christi, vt iniuriam dimitteret. Ille illustratus diuinis radiis, qui à facie sancti viri emanabant, & monitis commotus, statim dimisit iniuriam. Dum semel vectaretur asello, socius qui pedester eum comitabatur, cœpit secum murmurare, seruus Dei descendit, & dixit socio, vt cōscenderet iumentum: admiratus socius dixit culpam suam de murmure. Tandem post multa preclarè ab eo gesta obijt in conuentu Orensi, & reliquit post se exemplum sanctitatis. deinde trāslatum est corpus ad monasterium S. Claræ de Allariz, vbi erant multæ sanctimoniales Deo seruientes. inter cęteras verò vna erat multis infirmitatibus pergrauata, quę tandē precib. & meritis sancti viri liberata fuit. Leonora Salgada in dicto monasterio graui morbo detēta, fuit sanitati restituta pcibus B. Garziæ: multa alia miracula fecit, q̄ breuitatis caussa omitto.

B. GENTILIS Picenus Prouinciæ Marchiæ Anconitanę, in partibus Babyloniæ martyrio coronatus est in ciuitate Torris, cuius ossa translata sunt Venetias, & in ecclesia Fratrum Minorum condita in Capella S. Hieronymi sub altari, vbi etiam sunt tria capita vndecim millium Virginum: trāslata sunt autem ossa à Domino Marco Cornelio, qui postea fuit Dux Venetiarum, & meritis atque inuocatione Sancti huius duos filios suscepit.

n Rodulphus Venetus.

B. GERARDVS Mutinensis, vitę sanctitate, & prędicatione insignis. Illud enim de illo narratur. Rodulphus quidam nobilis Venetus, dū ab illo prędicaretur de laudib. & pręrogatiua virtutū B. FRANCISCI, turbatus est, vnde indignabundus domum rediit, somnoq; arreptus est, tum per quietem intellexit ex ostensa sibi visione maximam sanctitatem B. FRANCISCI, ob eamq; causam ædificari iussit locum S. Francisci Venetijs in

honorem

honorem eius, & omnibus suis bonis pauperibus erogatis, factus est Frater Minor. Vxor verò eius in Monasterio S. Claræ cessit cum assensu viri, & ita vterque seruiuit Domino in omni sanctitate, & religione. Claruit B. Gerardus multis quidem miraculis, quorum tamē memoria non habetur. obijt Mutinæ in conuentu S. Francisci, & in æde tumulatus quæ constructa est anno 1243. die 12. Martij sub Innocentio IIII. Pont. Max. & Friderico Imperatore, vt inferius suo loco dicemus, cùm agetur de locorum origine.

Auct. Conf.

VERA B. GERARDI VALENTINI EFFIGIES.

Extulit in terris non te doctrina Gerarde,
Sed pietatis amor vexit ad astra merus.

DE

DE B. GERARDO VALENTINO.

Vitam Sancti huius scripsit elegāti stylo F. Bartholomęus Pisanus. & Volaterranus quędā tangit lib. 21. Anthropologiæ.

BEATVS Gerardus à Valentia oppido Padi ex nobili Cagnolorum familia oriundus, vir quidem idiota, sed sanctitate vitæ notissimus, qui dum adhuc puer esset anno suæ ætatis decimo, patre iam vita functo, matri podagra & phtisi laboranti seruiuit, & cum omni humilitate & reuerentia (vt decet) adstitit. paulò pòst matre etiam decedente, eius consanguinei commonebant, vt matrimonio iungeretur, qui intrepidè & constanter abnuit, & facultatibus suis pauperibus erogatis, sola tunica & ea quidem protrita & vili in habitu peregrini Romæ primùm, deinde Neapoli, postea in Sicilia in monte Ethnęo in quodam eremitorio pauperem vitam transegit. Demum Panormum profectus, ibique propensa pietate & deuotione in B. Ludouicum confessorem, iam quadragenarius ordinem professus Minorum, habitu conuersi siue laici annos 35. persanctè vixit, & in vitæ sanctitate perseuerauit.

DE ABSTINENTIA EIVS, ET *de eius miraculis vitæ sanctitatem approbantibus.*

Miracula B. Gerardi.

FVIT B. Gerardus vitæ austerę, solo habitu rudi, & cilicio aspero, die ac nocte, carnem suam in spiritus seruitutem redigens, quique exactissima frugalitatis norma, & acri viuendi ratione se regebat in omni sanctitate. Quem Deus clarissimis miraculis illustrauit. Lymphatos, morbisq; aliis oppressos, adhuc viuens curauit: Fratrem Ioannem Catanensem, calculo laborantem sua oratione ad sanitatem restituit. Henricum de Abbatibus Iustitiarium ciuitatis Panormi, infirmum ad mortem, à morte liberauit. Comitissam Panormitanam doloribus partus vexatam, sanitati suis precibus restituit. Habuit quoque spiritum prophetiæ, & multa euentura prædixit. Ad inuocationem S. Ludouici, cuius ipse præcipuus cultor fuit, sanauit infirmos. Petrum Antiochensem Cancellarium Regis Siciliæ, suis precibus sanitati restituit. Diana annos triginta à Dęmone obsessa annos 16. per deserta errabunda Pisis, vbi est brachium sancti viri, antè imaginem eius perseuerans in oratione, anno 1345. infra octauam Apostolorum Petri & Pauli, fuit liberata.

Multa prædixit.

DE FELICI EIVS OBITV.

OBIIT autem sanctus vir Panormi plenus ætate & meritis anno suæ ætatis 75. anno verò ab Incarnatione 1343. die 29. Decembris, in festo S. Thomæ Cantuariensis Archiepiscopi, die Dominico ad horam propè tertiam: tumulatusq; est in æde D. Francisci: cuius corpus repleuit magna fragrantia totam ciuitatem. ossa eius in quadam capsa asseruantur, in quodam altari, omni veneratione digna. Frater Laurentius Marchesius sacerdos, & Frater Constantius laicus Panormitanus socii B. Gerardi, venientes Assisium deuotionis gratia detulerunt brachium Sancti huius Pisas, quò naue aduecti peruenerunt, ibique seruatur. Habetur effigies eius ad viuum expressa Panormi, in Conuentu Sancti FRANCISCI, in claustro inferiori, & in superiori dormitorio rimoso & collabente.

B. GISMVNDVS sanctitate & miraculis insignis situs est in antiquiori loco Syluæ Melfiæ, cuius corpus translatum est in ecclesiam S. Stephani, inuentum diuinitus reuelatione facta cuidam mulieri.

B. GONSALVVS Hispanus in Aegypto martyrio coronatus.

B. GONSALVVS Sancij ex Prouincia S. Iacobi nobilis quidē genere, sed toto tempore vitæ suæ latro fuit pessimus, tandem feruenti oratione ad Deum, factus est Frater Minor, & viuens & mortuus (Deo operante) miracula fecit.

B. GONSALVVS Marinus Lusitanus, relicto principatu terreno, factus est Frater Minor, in summa religione, obedientia, & sanctitate viuens.

B. GRA-

B. GRATIANVS B. Egidij fidelis socius (quantum ex actibus eius colligere potui) præfulsit multis miraculis. inter cætera curauit quendam nobilem, qui apostema de ferebat in altero pede, nam eo exosculato, & signo crucis consignato, liberauit à morbo.

B. GRATIANVS ex Pronincia Romandiolæ multa preclara egit, vir sanè meræ simplicitatis cultor, B. Aegidij discipulus, & miraculis clarus, iacet Auximi, de quibus ista feruntur. Auximi puerum altero oculo priuatum, signo crucis (cunctis cernentibus, & præ magnitudine miraculi stupentibus) illuminauit: phrenesi laborantem curauit; gibbosum quendam de Ripa Transonum tacto vlcere pristinæ sanitati restituit, & gibbum manu imposita penitus complanauit. Iuuenem quendam de Castigneto sibi delatum curauit. Dum semel concionem haberet apud Trabem Bonantis, ingruente pluuia, & turbine irruente, adstantes in fugam se conuertentes ad se vocauit, & ab eo facta oratione, statim diuisa est pluuia, & Sol adstantes irradiare cœpit. quod miraculi loco adscriptū fuit.

Miracula B. Gratiani.

B. GREGORIVS de Iadera in Bulgaria martyrio clarus.

B. GVALTERIVS Episcopus Taruisij.

B. GVALTERIVS de Brugis prouinciæ Turoniæ prouincialis, deinde Pictauensis Episcopus creatus à Nicolao III. Pont. Max. tametsi renueret, vitæ sanctitate & doctrina innotuit, necnon miraculis clatuit, nam cęcos illuminauit, & multa alia signa fecit: præsertim verò gratiam habuit specialem liberandi homines à quartana. Visa est aliquando columba candida caput eius conscendere. Scripsit super quatuor lib. Sent. Quolib. libros duos; sermones ad status, quos Alexander huius nominis Quartus approbauit, & rudimenta pro concionatoribus contexuit. obijt Pictauij. Narratur, quòd cùm à Clemente VI. Pont. Max. fuisset abdicatus, moriens schedulam in manu retinuit, quę à nemine potuit extrahi, nisi ab ipso Domino Papa, qui legens verba inuenit, quòd erat citatus ab ipso Episcopo ante Tribunal Christi, qui paulò pòst obijt apud Rocham Mautam 12. Cal. Maij, anno 1314.

Miracula B. Gualterij.

Nota.

B. GVALTERIVS vnus ex ijs Fratribus, qui à B. FRAN. missus fuit in Hispaniā, in conuentu Vinatensi miracula fecit, inter quæ hoc vnum est, quòd oleum de sepulchro eius emanauit, nec corpus illud venerabile potuit vnquam amoueri à loco, quamuis multi frustra niterentur.

B. GVILIELMVS Anglicus B. P. FRANCISCI discipulus, viuens miraculis claruit; nam diuino consilio, velut alter Matthias, collegio discipulorum loco Ioannis Capellę annumeratus fuit: qui, vt alter Iudas, laqueo se suspenderat, vt superius diximus.

B. GVILIELMVS à Castromaris prouincię Terręlaboris, dum fidem Christi prædicat inter Saracenos, per medium sectus glorioso martyrio coronatur, deinde corpus eius combustum anno 1369.

B. GVILIELMVS de Cordela iacet in domo Tuscanellæ in patrimonio S. Petri in Etruria: testatus est F. Gentilis de Diruta cęcum ab ipso fuisse illuminatum, dum publicè prædicaret in foro Tuscanellæ, signo crucis illi facto, qui illuminatus mox cœpit laudes decantare. Eodem die vir quidam humeris complicatis, signo crucis ab illo edito erectus est, & dans gloriam Deo ad propria cum gaudio reuersus est.

B. GVILIELMVS Coronatus iacet Tuderti, sanctitate insignis, qui Ioannem à Muro Cardinalem à morbo suis precibus liberauit, & duos mortuos suscitauit.

B. GVILIELMVS à Cortimilio Ligurię oppido iacet Bononiæ in æde D. Francisci, ante aram maiorem, vt ferunt.

B. GVILIELMVS quidam iacet Sicli in Sicilia, in custodia Syracusana, in Comitatu Moticæ, qui viuens & mortuus miraculis claruit, & habet virtutem specialem sanandi crepundijs laborantes. habetur in veneratione ab incolis.

B. GVILIELMVS à Radicophano Prouinciæ Tusciæ, in cuius capitis cacumine visus est ignis accensus, iacet in sacro Aluernæ Monte.

B. GVIDVS Cortonensis B. FRAN. socius, Cortonæ religiosis parentibus natus, ab ineunte ætate pietatem & castitatem coluit. Cùm verò S. FRANCISCVS, cuius tunc sanctitatis fama vigebat, in eam vrbem venisset, illius prędicatione ad mūdi contemptum, & Christianæ Religionis desiderium incensus est, renuncians que omnibus quæ possidebat, ab eo sanctæ Religionis habitum suscepit, postea in solitarium locum extra ciuitatem, qui Cellæ dicitur, cum B. FRAN. secedens, ibidem piorum quorundam eleemosinis domicilium humile construxit, & cùm per id temporis accideret B. Franciscum illinc recedere,

Ingressus eius ad Ordinem.

recedere, F. Guidum fratribus cæteris, qui aderant, plurimùm commendatum fecit. Quo in loco ieiuniis, & orationibus vacans, sacris ordinibus initiatus est; Assisium deinde venit ad B. FRANC. à quo prædicandi facultatem accepit: Hinc Cortonæ primùm prædicationi operam dedit, qua in vrbe miraculis, doctrina, & sanctitate vitę mirabiliter fulsit: ibique accumulato sibi merito sexagenarius obijt. prædixit triduo antè suum obitum. Cuius corpus à Cortonensibus cum hymnis & canticis, à loco Cællæ, ad cathedralem ecclesiam delatum est, & marmoreo tumulo conditum. Aretinis autem fuit semper cum Cortonensibus perpetuum bellum vsque ad Ioannem XXII. qui Cortonam vrbem fecit, diuisitque agrum Aretinum à Cortonensi, & hac via seditiones factionesq; sedauit, & tam graui morbo occurrit. Cùm itaque Aretini Cortonam inuaderent, territi Cortonenses, ne tam venerabilis thesaurus amitteretur, caput B. Guidi in pureum linteo tamen inuolutum proiecere: ibiq; tres annos latuit, diuinitusq; fuit postea inuentum. Vnde habetur in maxima veneratione & colitur. Nostris diebus ad petitionem Guilielmi Serleti Card. Illustriss. concessum est à Gregorio XIII. Pont. Max. vt festum inuentionis eius celebretur pridie idus Iunij Cortonæ, & in tota eius diœcesi. Porrò fuit B. Guidus altissimæ contemplationis, vnde sæpius visus est eleuari à terra, dum contemplaretur, nec caruit spiritu prophetiæ.

Faculatem accipit prædicandi.

Cortona fit ciuitas.

B. GVIDVS alter cuius patriam, & præclara opera non inuenio, iacet in loco Bitonij prouinciæ S. Francisci.

B. GVIDVS de Florentia, quamuis alij affirment fuisse Senensem, nam de eius patria est quædam contentio, vir fuit perfectæ obedientiæ; hic siquidem nulla in re vel leui vnquam voluit vti arbitrio propriæ voluntatis, & quamuis esset laicus, siue, vt dicunt, conuersus, non tamen fuit sine spiritu prophetiæ, nam prædixit diem obitus sui Fratribus: afficiebatur mirando cordis affectu aduersus Christi pauperes, ac dum esset ianitor, non poterat æquo animo ferre, vt pauperes Christi ante ianuam diutius starent.

B. GVIDO Vulsiniensis situs est in loco Columbari in Tuscia, cui à Deo reuelatum fuit de secta Fraticellorum, de qua pluries fiet mentio in præsenti opere.

VERA

VERA B. GVIDI DE SPATHIS BONONIENSIS EFFIGIES.

Vt semper Christi mortem, clauosq; ferebat
Corde, pia clauum sic tulit vsque manu.

B. GVI-

B. GVIDONIS DE SPATHIS BONONIENSIS *vita, carmine male tornato descripta.*

BEATVS Guido de Spathis Bononiensis fuit, qui in memoriã Passionis IESV Christi clauum manu assiduè gerebat; sentiebat enim sibi liquefieri corpræ diuina dulcedine, & sola recordatione feruebat ob aspectũ sanguinei claui, quẽ D. Ambrosius Romæ felici Spiritus sancti flatu, ductu Angeli, mirabiliter adinuenit, qui hodie quoq; Mediolani in maiori Ecclesia ad maiorem aram suspensus cernitur. Obijt autem B. Guido Bononiæ, & in Ecclesia S. Francisci situs est, ibidemque effigies eius depicta habetur, & in parua quadam tabella exesa habentur subiecti versus male tornati, quibus tamen vita, & gesta eius præclara narrantur.

Panditur hic fructus Francisci mundo productus,
Aethereum præconem nouimus te fuisse Guidonem,
Præ cunctis humilem, celsum, moribusq; sublimem:
De lumine lumen prodijt hoc germen,
Splendor in populo clauditur hoc tumulo,

Verba eius erant ignita, & corda hominum penetrantia.

Auctor vbique pacis, linguæ sanctissimæ facis;
Tu montium colles, contristi nouissima, valles,
Discordes placans, guerrarumq; odia sedans:
Et sic odor Christi claruit, vbicunque fuisti.

Conuersio sensatæ ciuitatis.i. Bononiæ, de qua illud circunfertur, BONONIA DOCET.

Ciuitas sensata plaudet per te decorata,
Nam desolata minis fuerat priuata diuinis:

Fuit Bononia anathemate percussa.

Erat auersatrix errans ab vtero matris.
Per Guidonis gratiam suscipitur in filiam.
Eius nempè meritis canit in officijs.
Ergo sis grata adimplens monita sancta,
Quæ Guido seruit, dum prædicando floruit.

Hic conciliauit Bononiẽses inter se diffidẽtes, eosque mouit ad pacis fœdera. Nam hic populus male parens, factionibus studens, sępe tumultuauit: nũc Bentiuolij, nunc Canneturli seu Iãbeccarij illic tyrannidem exercuere. Martinus V. vrbem amisit, Eugenius IIII. recuperauit; deinde Nicolaum Picininũ, pulso præsidio Ecclesiæ, cum equitatu intromisere, nec Picininus longo tempore placuit: Franciscus eius filius hic captus malo modo mulctatus est. Nec mora oborto tumultu fugatis Canneturli partibus, Bentiuolij, & Maluetij, & Maliscotti Vrbis Principes facti sunt.

Docuit te quidem pacis astringere fidem,
Vt pietatis amor, necnon clementiæ decor
In te sic vigeat, vt charitas appareat.
Cuncta Deus ponderat, omnia considerat,
Aperit, & claudit gemitus frequenter exaudit,
Angelicum virum recole per omnia mirum,
Publicas conuertens, publicanosq;, & sæuientes.
*Hunc Deus elegit, qui corda saxea fregit,**

*Miracula facit.

Quod probant signa, vitaq; præconio digna.
Duos tulit languores, variosq; labores
Esuriens, sitiens, gaudia proficiens.
Zelus animarum pondus fecit omne pręclarum.

Cum in frequenti populo concionaretur, inuectus est in vsurarios sacrilegos tam acri vultu, rigida fronte, gestu & voce, vt omnes deterreret.

Quos Dæmon obtexit, hos ad salubria vexit,
Profuit exemplis, non minus quàm documentis.
Et vrbs in monte sita profuit celeberrima vita;
Nam accensa lampas fudit necessario vampas.
A puero cœpit atque Christum corde recepit,
Cursum perfecit, ad finem vsque profecit;
Pauper tu pater, mæstorum tu pia mater,

Captiuos redimens, morituros non derelinquens.
Sic tempus expendit, nouit qui cruce pependit.
Ut nil ocio daret, horarum nec quam fœdaret,
Ad contemplatiuam deuenit ficut & actiuam:
Vt gustans arcana prædiceret multa prophana.
Amico fido tibi fit Bononia Guido.

B. HERMANNVS iacet Fulginei, qui viuens, & mortuus miraculis celebris habetur: de cuius fepulchro aqua guttatim manat, cùm tamen in lapide nulla appareat fciffura: cuius meritis Bonauentura, qui contractus erat, ad tumulum fancti viri delatus, fanitati fuit reftitutus. Puellam etiam quandam contractam fanauit.

B. HERMANNVS de Gerftafem Germanus Saxo obijt miraculis infignis in Mulufen anno 1287. in hoc præfulfit mira humilitas, & tam arcta paupertas, vt nullius rei, nifi eius quàm extrema paupertas requirebat, fibi vfum vel commodum applicaret; pane & aqua contentus, confilia pro animarum falute femper impendebat, dulci folatio reficiebat animas: multos à morte reuocauit ad vitam, cæcos illuminauit, tres mulieres ab infirmitate graui curauit: mutis loquelam reftituit, decem & feptem claudos curauit. Multa alia & egregia miracula fecit Dominus per merita fancti viri.

Humilitas fancti viri.

B. HERVAEVS Toletanus ex prouincia Caftellæ miraculis celebris. Inter cætera puerum mortuum fufcitauit, cuius fepulchri puluis liberat à febre tertiana.

B. HIEREMIAS martyr in Syria.

B. HIERONYMVS Garibbus de Nicia Doctor Theologus obijt Bononiæ, vbi habentur eius offa condita in Capella crucifixi.

B. HONVPHRIVS laicus de Sagiano agri Senenfis, vir magnæ abftinentiæ, fola aqua & pane contentus, vitæ exemplaris, frequentis orationis & contemplationis, fpiritu prophetiæ afflatus: prædixit multas tribulationes futuras Nurfinis tēpore Pauli II. Pont. fuit viuens, & mortuus clarus miraculis.

B. HVGO de Digna vitæ fublimis & doctrinę efficaciffimæ, compofuit librum de triplici via, & Regulam B. Francifci mirè expofuit, tractatum de paupertate inter zelatorem paupertatis, & inimicum domefticum: fignis clarus. Maffiliæ quiefcit.

S. HVGOLINVS vnus ex feptem martyribus.

B. HVMILIS Perufinus obijt Florentiæ, & miraculis claruit, qui diuina reuelatione Ordinem intrauit, & diuino oraculo edoctus fuit, vt teneret vitam communem, Fratrum confortia fugeret, neque illos iudicaret de eorum defectibus.

B. IACOBVS à Bario Apuliæ obijt in loco Pupij in Clufentino Tufcię.

B. IACOBVS Affifiàs iacet in loco Fogiæ Apuliæ miraculis clarus, de quo hoc præcipuè narratur, quòd mulier quędam Burgenfis cùm morbo fiftulæ grauiffimè laboraret, B. Iacobo humiliter fe deuouit, & voto emiffo (multis cernentibus) fanitati reftituta eft. Philippus campfor de Fogia laborans quartana, à medicisq; deftitutus, liberatus eft meritis B. Iacobi. Matthęus de Fogia morbo graui in crure laborans vouit fe B. Iacobo, à quo fanitatem recepit.

Miracula Beati Iacobi.

B. IACOBVS ex Falerono magifter B. Ioannis Lauernicolę Picens obiit Muliani in Piceno miraculis clarus, qui iucunda & læta facie migrauit ad Dominum iis verbis: O in pace, ò in idipfum, dormiam & requiefcam. obiit autem menfe Iulio in vigilia Sancti Iacobi Apoftoli.

B. IACOBVS Florentinus Epifcopus Zentonenfis, cum duobus alijs Fratribus, pro fide Chrifti, à Neftorianis hæreticis detentus eft: atque ita illi fame & terroribus afflicti, cum palma denique martyrij, animas Deo reddiderunt anno 1362.

B. IACOBVS de Maffa laicus vir magnę fanctitatis, qui fuit cum S. Clara, & cū multis Sanctis. Cùm femel peteret à B. Egidio quomodo fe deberet habere in raptu, refpōdit B. Egidius, vti erat facili & prompto ingenio: Nec addas, nec diminuas, & fuge multitudinem quantum potes: perinde ac fi dixiffet, cùm mens eft apta introduci ad gloriofa illa lumina diuinę bonitatis, nec debet aliquid addere per conatum prę fumptionis, nec minuere per negligentiam: debet quoque diligere folitudinem, fi vult gratiam cuftodire.

Confilium fingulare B. Egidij.

VITA B. IACOBI DE PROVINCIA MARCHIAE, & primo de eius ortu, & de ingressu ad Ordinem S. FRANCISCI.

BEATVS Iacobus à Montebrandone oppido in Marchia Anconitana miliaribus nouem ab Offida distanti ex Russio patre, & Tona matre tenuibus quidem parentibus natus est anno 1391. ignobili & obscuro genere; fuit enim Vpilio vsque ad annum septimum suæ ætatis. Primùm Offidæ traditus est à parentibus cuidam presbytero imbuendus litteris & bonis moribus, cumque attigisset prima litterarum rudimenta, quantum illa ætas patiebatur, deinde Asculi humanioribus litteris incubuit, post earum adeptionem Perusiam se contulit ad solidiora studia, ibique artibus liberalibus operam dedit, & breui doctus vir euasit. Verùm quia Iacobus pauper erat (vt modò dictum est) cogebatur pueros instituere, adhæsitque in ea vrbe cuidam ciui egregio, qui cùm electus fuisset Præfectus Florentiæ, secum duxit Iacobum, eumque substituit in dandis illatis; timuit autem sibi Iacobus, ne in obeundo tam difficili & arduo munere, incurreret aliquod vitæ discrimen, vnde disposuit diuino fretus auxilio Deo inseruire: statimque adiuit priorem Cartusiæ Florentiæ, non longè ab vrbe, cùm vix annum vigesimum suæ ætatis attingeret. Prior ille interrogauit Iacobum, multaque de religione percunctatus est, explorataque iuuenis intentione & firmo proposito, commonuit, vt persisteret in sancto consilio. Post aliquot dies disposuit redire in patriam, & transiens per Vmbriam visitauit locum Sanctæ Mariæ de Angelis, vbi Beatus Pater FRANCISCVS vita functus est. Ibi Iacobus, qui mente conceperat seruire Deo, præmissa oratione, diuino fuit illustratus auxilio, vt Franciscanum habitum assumeret, qui à superiori illius loci fuit ei concessus in Choro Ecclesiæ, coram Fratribus loci: Quo assumpto missus est ad locum Carcerum in annum probationis; est enim locus ille nouitiorum: Vbi mansit Frater Iacobus in multa abstinentia viuens, & in assidua oratione se exercens, quæ in eo fuerunt indicia futuræ sanctitatis. absoluto probationis anno, in loco Sanctæ Mariæ de Angelis, vbi acceperat habitum, solenniter professus est. Post annos tres ordinatus est sacerdos, simulque accepit publicum concionandi munus, quod annos ferè quadraginta magna cum laude & dignitate exequutus est. Vbique prædicabat, vt se occasio obtulisset quando non aderant seculares, Fratribus concionem habebat: Erant verba eius spiritu plena, interiora animi penetrantia. Duodecim annos extra Italiam concionatus est. Tum Hungariam penetrauit, cumque linguam ignoraret, per interpretem turbas alloquebatur, magnamque audientiam & gratiam apud omnes adeptus est. cùm de vanitate mulierum atque virorum apud Budam sermonem haberet, & cùm diu de vanitate humana dixisset, tandemque nihil esse hominem ostendisset, caput cadaueris, quod in pulpito absconderat, deprompsit inquiens: Gloriamini quantum vultis homines, in hanc tamen formam pulchritudinemque conuertamini necesse est. Sed cùm Budæ contentio esset inter Hungaros & Teutonicos, totaque ciuitas esset in armis, Crucifixum is secum attulit, hortatusque est eos ardentius, vt dimissis odijs ob reuerentiam Crucifixi ad pacis redirent vnionem. Hungari insolentiores effecti tanquam felicius pugnaturi, & monachum & Crucifixum extollentes insecuti sunt Teutonicos non sine ingenti cæde. De quo ait Aeneas Syluius: Euangelizabat tunc temporis Budensibus Iacobus Marchianus litteris & vitæ sanctimonia clarus, qui furenti, armatoque populo obuiam factus, vt cædi parcant, & rapinis abstineant, & arma deponant, supplex orat. Reuersus in Italiam dum semel Mediolani in die S. Mariæ Magdalenę prophanas mulieres ciuitatis ad concionem vocasset, eas conuertit insigni exemplo: inuenit pro eleemosina tria millia ducatorum pro construenda domo illarum, quæ hodie quoque seruata & aucta est. Mortuo Archiepiscopo Mediolani, rogatus à populo & Clero vt dignitatem acceptaret, noluit, sed furtim discessit dicens, se à Deo missum, vt multis ciuitatibus prædicaret; Diuum Bernardinum imitatus, cuius discipulus & imitator fuit, cum quo aliquoties panem quæsiuit, vt ipsemet fatetur. Anno 1466. die secundo Iulij, venit Aquilam Marsorum vrbem, vbi ab Aquilanis obuiam ei factis perhumaniter fuit exceptus, ibique maximo plausu prædicauit,

Varia in ætate iuuenili vicissitudo.

Habuit in animo intrare Ordinem Cartusiorum.

Accipit publicũ concionandi munus.

Pius II. de viris illustr.

Syluius in descriptione Europæ.

dicauit, cohortans Aquilanos ad perficiendam & absoluendam ecclesiam, quam inchoauerant, in honorem Sancti Bernardini Senensis: absoluto sermone, initum est consilium publicum, cautumque ab Aquilanis, vt gabella Zafferani ad annos decem deputetur pro constructione tam magnifici Templi, & ipse F. Iacobus primarium lapidem iniecit, nonnullosq; ordines constituit pro monte pietatis. De mandato summi Pontificis ter profectus est in Hungariam missus ab Eugenio IIII. Nicolao V. & Calixto III. Sermones plures habuit in Dalmatiæ, Coruatiæ, & Bosnæ partibus, necnon in partibus Poloniæ & tota Alemania, sed tanta pietate, vt plures ad fidem Christi conuerterit: fuit in eo semper vsque ad extremum vitæ, feruens desiderium conuertendi animas. Multa in Alemania construxit monasteria, conuertit multos hęreticos. longum esset enarrare, quæ ipse fecit, scripsit, prædicauit, & docuit in partibus Alemaniæ, & in tota Italia, & in prouincia Marchię præsertim, vbi hęretici eum sæpius quæsiuerunt interficere. In oppido Matelicę dum prędicaret feruentissimè inuectus in nefarium scelus sodomię, quidam qui hoc crimine laborabat, decreuerat sanctum virum trucidare, dumque latitans expectaret seruum Dei illac transiturum, aspectu cuiusdam imaginis ita perterrefactus est, vt semimortuus ceciderit, atque ita seruus Dei tutus incolumisq; euasit. Multa quoque passus est aduersa Fabriani, & Asculi: duram autem & acerrimam tribulationē tulit tempore Pij II. Pont. Max. quę durauit sex menses, dum ipse magno hominum concursu prædicaret Brixiæ de sanguine Christi, vbi ob eam causam subsecuta est insignis quædam disputatio inter Prædicatores & Minores, quę etiam Romam coram summo Pontifice protracta est, eamq; cùm sit digna scitu, subijciam.

DISCEPTATIO ROMÆ HABITA

coram Summo Pontifice PIO II.

An sanguis Christi pretiosissimus in triduo passionis à corpore separatus, diuinitati vnitus perseuerauerit:

ANNO MCCCCLXIII. apud Brixiam claram Cisalpinę Galliæ ciuitatem prędicabat B. Iacobus ætate iam prouecta in die sancto Paschę, dixitq; pretiosum Christi sanguinem in triduo passionis, dum iacuit in terra sparsus, indignum fuisse latrię cultu, quoniam fusus & à corpore Dominico separatus, hypostaticam Verbi vnionē protinus amisisset. Publicatus sermo est ad aures Inquisitoris Ordinis Prædicatorum, qui mandauit Iacobo, vt reuocaret errorem. Hic cùm annos quadraginta sine reprehēsione verbum Dei acceptus in populis prędicasset, fructumque attulisset non modicum Christianę religioni, durum sibi videbatur cogi ad contrariam sententiam: itaq; sequenti die suggestum conscendens multa dixit, quia licet vir bonus etiam famam, vbi opus est, cōtemnere nouisset, mous tamen tactus fumigat, ideo Inquisitorem tanquam hæreticum incusabat, adducens pro sua sententia Franciscum Maronium, Richardum & alios, qui de sanguine IESV ea continebant, quę à se fuerant prædicata. Creuit hoc facto contentio in populo, interposuit Episcopus loci vices suas, neque sedare tumultum potuit. Res ad Apostolicam Sedem reijcitur. Pius consulente Senatu vtrique parti silentium imponit, Præfectisq; Ordinis vtriusq; mandat in termino, vt doctissimos Theologos vtrinq; ad curiam mittant. Erat tunc Generalis Ordinis F. Iacobus Sarzuela Hispanus. Iubentur Prædicatores, ac Minores bis ternos eligere, qui simul congredientes in vtranque partem quæstionis articulum disputantes inuertant: Inter Prædicatores præcipuæ disputandi partes Gabrieli Catalano sunt attributæ: Inter Minores Francisco Saonensi: vterque Philosophus, vterque Theologus peritissimus habebatur. Aduentauerat ex Gymnasio Parisiensi Vilhelmus Vorillion (ni fallor) qui paulo pòst obijt tumulatus in Aracœli. Disputatio protracta est ad tertiū diem, & coram Pontifice fiebat disceptatio, & sacro Senatu Cardinalium, & reliquorū Prælatorum conuentu. Prædicatores posuerunt hanc conclusionem: Pretiosum Domini sanguinem in passione fusum, qui demum ad glorificatum corpus redijt, hypostatica Verbi vnione nunquam fuisse priuatum. Minores contrà, in Triduo passionis cessasse vnionem affirmauerunt.

Syl. lib. xj. Comment.

Heb. 9.

Prædicatores adducebant hanc rationem, quòd si sanguis fuisset separatus & à diuinitate relictus, non fuisset dignum precium nostræ redemptionis; & Paulus ad Hebræos præfert sanguinem Christi sanguini hircorum & vitulorum propter vnionem Verbi, vt in eodem loco exponit Nicolaus Lyranus; Idem videtur dicere Ioannes Chrysostomus super Ioannem; His rationibus Prędicatores quoque adduxerunt auctoritates Sanctorum D. Thomam, Albertum Magnum, Nicolaum Lyranum, Ioannem Neapolitanum. Adductus quoque fuit liber Nicolai Eymerici, quem vocant Directorium de Inquisitionis officio, in quo scriptum est apud Barchinonam in ecclesiis prædicatum fuisse, in triduo Passionis Domini sanguinem in terra iacentem indignum latria, quod dictum tanquam erroneum & hæreticum Clemens Sextus corrigi, atque damnari mandauerit. Hæc Prædicatores.

Minorum sententia, & fundamenta.

Minores autem ex altera parte posuerunt hanc conclusionem; Quę latent in archanis Dei, & ab illius supremæ potestatis voluntate dependent, nemini licet affirmare, aut negare, præter ea quæ sacris in eloquijs diuinitus sunt expressa; Vnitas sanguinis à Christi corpore separati cum Verbo ex Dei voluntate dependet, & in archanis eius latet, sacro Canone nihil de hoc dicente; non est igitur asserenda. Diuinitas prætereà sanguini in corpore existenti mediante ipso corpore fuit vnita, quod nemo negat: cessauit ergo vnio dimisso corpore, quod erat vnionis medium. Amplius, si quid ex duabus rebus vnitur alteri principaliter, alteri per consequentiam, separato principali separabitur & vnitum; nec dubium est quin sanguini Dominico Verbum diuinum non principaliter, sed per concomitantiam quandam fuerit vnitum, atque idcirco separatum à corpore sanguinem vnionis gloriam perdidisse. Prętereà sanguis non videtur facere ad humanam naturam. patet de Embrione, præter ea quæ sensit Albertus, & in Decretali Innocentij habetur humores differre ab elementis. Prętereà, si sanguis separatus retinuisset vnionem, haud quaquam fuisset corruptus, & esset cultu latrię adorandus. Ostenditur autem in Laterano, Venetijs, & Mantuę, & in alijs locis incineratus atq; corruptus. non ergo retinuit vnionem. pręter auctoritates summorum virorum: Nam Damascenus & D. Bonauentura dicunt: Verbum quod semel assumpsit nunquam dimisit: veram esse propositionem quo ad principia naturæ, non quo ad coassumpta. dicit quoque Richardus Mediauillanus: Si Christi pes fuisset à corpore separatus, retinuisset vnitatem diuinitatis, & esset dignus cultu latrię. sanguis verò quia non est de corporis essentia, ab eo separatus non meretur latriam. Idem asserit Scotus, propositionem debere intelligi de partibus heterogeneis, vt cor, caput, manus, &c. Idem Franciscus Maronius, cuius non est contemnenda doctrina, dicit expresse in Triduo fuisse diuinitatem separatam à toto sanguine. Nec credendum est tam illustris doctrinę viros in tanto errasse negotio. Neque illud cogit, quod dicitur, quòd remittere peccata attribuitur sanguini. Cuncta enim quę dicuntur de sanguine Christi, ad vitã Christi, mortemq; referuntur: sed sanguini attribuuntur pręcipuè ob manifestã eius effusionem. Magist. Sent. Verbum Apostoli, quòd sumus reconciliati Deo per sanguinem filij sui, per sanguinẽ intelligit mortem, & indignum esset precium inanimatũ pro animato. Nec moueamur quòd in Triduo passionis, si quis celebrasset, diuinitatẽ in sanguine non reperisset, quia nullus legitur celebrasse. Nec inutilis est memoria sanguinis Domini, quamuis in Triduo fuerit diuinitate nudatus: Iuuat enim meminisse abiectionis & confusionis suę, quas pro nostra salute pertulit. Quamuis aliqui cum Prędicatoribus, quidam verò cum Minoribus tenerent & cõuenirent, non est visum tunc tẽporis Pio II. decretũ fieri declarationis. Vidi litteras Pij ad F. Iacobum ne assertiuè prędicaret amplius, quousq; à Sede Apostolica fuerit prouisum.

Sanguis Christi separatus multis in locis reperit.

D Thom. in Quolibetis ponit in Christo duplicẽ sanguinem radicalẽ & nutrimentalem. Quolib. 5. art. 5.

DE PRAECLARIS QVIBVSDAM SIGNIS, quæ sanctitatem huius viri egregiè comprobant.

IN montibus ciuitatis Spoleti in Vmbria, erat quędam mulier spiritu diabolico obsessa, hanc B. Iacobus pietate motus, facto signo crucis, inuocãdo nomen IESV statim liberauit. Prędixit Francisco Saonensi Cardinali, quòd breui futurus esset Pontifex. Mulierem vexatam à Dęmone suis precibus eripuit Assisij in loco S. Marię ab Angelis. Alterã in loco Foiani prouinciæ Marchię, vetulam, à Dęmonę agitatã seruauit. Anconę dum prędicaret in Quadragesima, adolescentulam graui morbo laborantem sanitati restituit. Vnde ob singularem eius sanctitatem Paulo II. Pont. Max. charus fuit. Multa alia fecit, quæ narrare difficile esset.

DE INFIRMITATE, ET OBITV EIVS.

CVM esset Neapoli in loco Trinitatis anno 1476. in aduersam incidit valetudinem, laborabat siquidem dolore colico: die quinta vrgente morbo, ac nimium inualescente, aderat F. Venantius eius socius, & multi Fratres, à quibus cum lacrymis veniam orauit de malo exemplo Fratribus, & secularibus dato. rogauit corpus suum poni ante fores claustri, vt omnes transeuntes illud tererent. Sed aliter disposuit Deus pro sua gloria, & Sancti huius meritis. Quare die 28. Nouembris, in die Iouis, hora 15. obdormiuit in Domino miraculis clarus. de quibus extat liber scriptus Neapoli descriptus à F. Venantio, qui sancti viri familiaris fuit. Post verò eius obitum Carolus V. instititit apud Clementem VII. Pont. Max. eius canonizationem, sed eius processum ipse Pontifex morte præuentus non potuit consummare.

B. IACOBVS Patauinus, vel (vt aliis placet) de Plebesacci ille fuit, qui iunctis sibi tribus alijs socijs, incredibili quodam Christi amore succensus ad Saracenos conuolauit, vt iis prędicarent verbum Dei: ad quos cum peruenisset, per interpretem, qui sibi adhærebat, suadere cœpit, vt depositis Maomethis pręstigiis, & idolorum superstitione, fidē Christi susciperent: cumque sæpe admoneretur, vt à cœpta prędicatione desisteret, nullatenus parere voluit, ignis enim, quem in pectore gestabat, nullis monitis, nullo metu, nulla minarum vi extingui potuit. Quare in vrbe Sarai, vel (vt alij dicunt) in Isço Medię regionis agro deprehenditur, illicoq; vt erat vestitus, in ardentes flammas rapitur, vbi combustis vestimentis ipse inuiolatus extitit; recreatusq; aliquantisper, quò facilius arderet, nudus oleo linitur, rursusq; in ardentissimum ignem reijcitur. Dictu mirabile, neq; flammę voracitas, neque ardoris immensitas eius corpori potuit aliqua ex parte nocere. Itaque postquam nulla flamma vri, aut superari valuit, capite damnatus vnà cum tribus aliis sociis, & cū ipso interprete, feliciter ad vitam veram migrauit coronam à Deo accepturus immarcescibilē anno 1321. & à Benedicto XI. Pont. Max. celebrata est eius solēnitas in ebdomada sancta feria 4. ex quo martyrij nomine censetur in terris, qui summa gloria potitur in cœlis. Amen. B. IACOBVS custos Syrię martyr, & Christianę religionis defensor, cultorq; præcipuus.

Magna animi cōstantia.

B. IACOBVS Barolitanus obijt in loco Pupij in Etruria, cui Christus apparuit, & certiorem eum fecit de peccatorum remissione, quod vehementer optauerat.

B. IACOBVS Tiphernas laicus, primò sculptor insignis, cuius rei testis est pulpitum eleganter insculptum & elaboratum Tipherni, in ecclesia S. FRANC. vbi mortuus miraculis claruit. Ossa eius condita sunt sub altari maiori, visitur caput cum palpebris oculorum recentibus, perinde ac si modò mortuus esset.

B. IACOPONI TVDERTINI VITA.

B. IACOPONVS Tudertinus genere nobili ortus, iuris vtriusque Doctor, in diuinis scripturis studiosus & eruditus, atq; secularibus litteris egregiè doctus, carmine exercitatus & prosa, scripsit vtroque stylo quędam præclara opuscula Latino & Etrusco sermone, stylo quidem rudi, sed ab erudito elaborata. Vir mirandæ sanctitatis fuit, totus Dei amore ardens, qui concepto odio contra seipsum, tanto amore Dei flagrabat, vt crederetur cor eius in diuino amore liquefactum. Nā dum audiret passionem Christi recitari, non solùm lacrymas non continere poterat, sed neq; rugitus aut intima suspiria comprimebat: assiduis lacrymis uacabat, interrogatus quare tam frequēter ploraret, respōdebat: quia Amor non est amatus. dicebat quoq; animā in hac uita esse felicē, cùm diuinis occupatur obsequiis. Ad hunc statū credimus animā sancti uiri peruenisse.

Sanctitas & doctrina eius.

DE EIVS CONVERSIONE AD DEVM, & de ingressu ad Ordinem.

CVM B. Iacoponus uiueret adhuc in mundana consuetudine, ea, quæ carnis erant, sapiebat; & cùm uxor eius ab amicis esset inuitata ad nuptias, locus ubi chorea ducebatur, ob nimiam uetustatem ruit, uxor quoque B. Iacoponi tota collisa inuenta est: & denudatis pretiosis uestibus, quibus induta erat, repertum est cilicium ad nudas carnes eius, cuius inopinato aspectu Iacoponus stupefactus,

totus compunctus remansit, dispo suitque de cætero vitam suam diuinis obsequijs consecrare; quod & fecit summa obseruantia & vitæ abstinentia, sumptoq; habitu S. FRANCISCI, in eo perseuerauit vsque ad mortem. & quia cognoscebat fallaciam huius mundi labentis, deplorans humanam conditionem, cùm à Bonifacio VIII. carceribus detineretur, ita cecinit:

Cur mundus militat
Sub vana gloria,
Cuius prosperitas
Est transitoria?
Tam citò labitur
Eius potentia,
Quàm vasa figuli
Quæ sunt fragilia.
Plus crede litteris
Scriptis in glacie,
Quàm mundi fragilis
Vanæ fallaciæ:
Fallax in præmijs
Virtutis specie,
Qui nunquam habuit
Tempus fiduciæ:
Credendum est magis
Viris fallacibus,
Quàm mundi miseris
Prosperitatibus,
Falsis insanijs
Et vanitatibus:
Falsisq; studijs
Et voluptatibus:
Dic vbi Salomon
Olim tam nobilis?
Vel vbi etiam Sanson
Dux inuincibilis?
Vel pulcher Absalon
Multum mirabilis?
Vel dulcis Ionathas
Multum amabilis?
Quò Cæsar abijt
Celsus imperio?
Vel diues splendidus
Totus in prandio?
Dic vbi Tullius
Clarus eloquio?
Vel Aristoteles
Plenus ingenio?
Tot clari Proceres,
Tot rerum spacia,
Tot ora præsulum,
Tot mundi fortia,
Tot mundi Principes,
Tanta potentia,
In ictu oculi
Clauduntur omnia.
Quàm breue festum est
Hæc mundi gloria:
Vt vmbra hominis
Sunt eius gaudia:
Quæ semper subtrahunt
Aeterna præmia:
Et ducunt hominem
Ad dura deuia.
O' esca vermium,
O' massa pulueris,
O' nox, ò vanitas,
Cur sic extolleris?
Ignorans penitus
Vtrum cras vixeris:
Fac bonum omnibus
Quandiu poteris:
Hæc carnis gloria
Quæ magni penditur,
Sacris in litteris
Flos fœni dicitur:
Vel leui folium
Quod vento rapitur:
Sic vita hominis
Hac vita tollitur.
Nil tuum dixeris,
Quod potes perdere.
Quod mundus tribuit,
Intendas rapere:
Superna cogita,
Cor sit in æthere:
Felix qui potuit
Mundum contemnere.
Amen.

DE

DE FELICI EIVS TRANSITV.

OBIIT Beatus Iacoponus Colazzoni Tudertinæ diœcesis verba illa frequenter repetens, In manus tuas Domine commendo spiritum meum. Cuius corpus in ædem Diuę Claræ Montis Sancti, prope Tudertum, magno cum honore translatum, feliciter & honorificè conquiescit. — Ioan. 23.

B. ILLVMINATVS socius B. Patris Francisci, vir sanè multi luminis & virtutis; quem B. Franciscus addidit sibi in socium, cum Solthanum Aegypti Imperatorem adiuit, sed Saracenorum insidiis territi, & ligati, crudeliterq; verberati ad ipsum Solthanum adducti fuerunt. testatur Iacobus de Vitriaco, cùm ait: Vidimus primum Fratrum Minorum fundatorem nomine FRANCISCVM, virum simplicem, dilectum Deo & hominibus, ad tantum ebrietatis excessum, & feruoris spiritum fuisse, qui intrepidè coram Solthano fidem Christi confessus est. — Iacobus de Vitriaco Cardin. in suis chronicis.

B. IOANNES, cognomento non addito, glorioso martyrio obiit in Asturia Regni Legionis, vbi mirabilia (Deo concedente) operatus est.

VITA B. IOANNIS LAVERNICOLAE.

SI gloria patris est filius sapiens, gloriosus est B. Pater FRANCISCVS in conspectu Dei in electis filiis, quos in suo Ordine Spiritus sanctus aggregauit: inter quos singulari virtute præfulsit B. Ioannes de Firmo, siue de Aluerna, B. Iacobi de Falerono discipulus & studiosus imitator: qui cùm esset infans die Lunæ, Mercurij, & Veneris semel mammas (vt de B. Nicolao legitur) sugebat: loricam ferream triginta librarum ponderis ad nudam carnem deferebat; annum verò decimum agens totum corpus disciplinis macerabat, vrticas circa collum consuebat, anno xiiij. suæ ætatis habitum Minorum suscepit, in quo maximè profecit: nullum enim genus asperitatis prætermisit, quo posset corpus suum afficere. tanto amore erga Crucifixum rapiebatur, vt ad diuina oscula & excessiuos amoris amplexus admitteretur, & per ecclesiam vel per hortum discurrens clamorem (vrgente interiori flamma) emitteret. In solennitatibus autem vel in die Natalis Domini, vel Paschatis, experiebatur in seipso spirituales consolationes, vt anima eius videretur absorpta in abissum diuinitatis. Et semel infra octauã Assumptionis vidit Christum cum B. Virgine, & multitudine Angelorum, ex quo videbatur deficere præ nimia dulcedine. Semel audiens magistrum suum Fratrem Iacobum de Deo altissima proferentē, se continere non potuit, sed tanquam fatuus hinc inde discurrebat. Ferunt quoque Christum semel ei apparuisse, eumq; amplexatum fuisse, vnde canere cœpit: IESV nostra redemptio, amor, & desiderium, illumina me magister gratiosissime, & pastor piissime. Cùm semel celebraret missam pro defunctis, ardenti affectu charitatis & compassionis obtulit sacrificium altissimum, cuius efficacia tanta est, vt nihil magis inter reliqua fidelium suffragia appetant animæ existētes in Purgatorio; viditq; in spiritu animas, pro quibus orabat, in cœlum aduolare. Cùm esset in loco Mugliani prouinciæ Marchiæ, & Custodiæ Firmanæ, prima die post octauam S. Laurentij, surrexit ante horam matutinam, & secum agens tanta dulcedine ferebatur in Deum, vt repetens frequenter verba illa, Hoc est corpus meum, raperetur ad diuina, & ad ardores Seraphicos. Antequam veniret in montem Aluernæ, ieiunauit totam quadragesimam in pane, herbis crudis, & reficiebatur aqua, quã bibit per triginta annos continuos. Multas habuit visitationes & illuminationes Angelicas. Semel in die S. Michaelis Archangeli apparuit Angelus in specie iuuenis pulcherrimi. Quare ob singularem vitę sanctitatem omnibus charus fuit, & pręsertim Henrico Septimo Imperatori, qui scripsit pro eo, dum esset Guardianus Montis Aluernæ, litteras, quarum hic est tenor.

Habetur vita eius manuscripta Florentiæ in bibliotheca Sanctę Crucis.

D. Gregorius.

HEnricus Dei gratia Romanus Imperator semper Augustus, Nobilibus viris, & vniuersis vicarijs ciuitatis, & districtus Aretij, ac Comitibus de Casentino, de Vbertinis, de Valenzano, Tolla, Bagnena, & de Clusio, cęterisq; Romani Imperij fidelib. pręsentes litteras inspecturis, gratiã suã, & omne bonũ. CVM nos religiosos viros Ioannē Guardianum, & Fratres Minorum Ordinis domus sacri loci Montis Aluernæ, deuotos nostros dilectos, & in protectionē nostram, & Imperij specialem,

Isti Comites Casentini erant Comites Guidi, qui erant Domini Pupij, & Castri S. Nicolai.

cialem, duxerimus assumendos; fidelitati vestræ firmiter præcipiendo mãdamus, quatenus eosdem Guardianum, & Fratres loci prædicti, nobis commissos habentes, ipsos in personis & rebus suis auctoritate nostra efficaciter defendatis, non permittentes ipsis à quocunque molestiam aut iniuriam aliquam irrogari, sic vt indignationem & pœnam arbitrio nostro inferendam volueritis euitare præsentium testimonio litterarum. Datum in Castris ante Castrum Montis Varchij 17. Cal. Octob. anno Domini M D XII. Regni nostri anno iiij. Imperij verò primo.

DE OBITV B. IOANNIS.

NON caruit B. Ioannes spiritu prophetiæ, diem enim obitus sui longè antè præsciuit, quem cùm die quadam prædixisset quibusdam Fratribus, qui cũ eo erant, post paucos dies arripuit eum febris valida, quam patienter sustinuit, in vltima verò sui transitus hora, tam ingentem alterationem in vultu passus est, vt adstantes obstupescerent, & pertimescerent, sed statim euanuit, & apparuit ei facies Angelica, interrogatus quid hoc esset, quamuis loqui vix valeret, labente tamen voce respondit, Fratres mei, qui vult sibi adipisci vitam æternam, debet in effectu Christo adhærere. Quare anno 1322. obiit in loco Aluernæ ibidem honorificè tumulatus, vbi multis miraculis claruit.

Aspectus Angelicus.

B. IOANNVCIVS Spoletinus vir simplex, & multę perfectionis, singularis patientiæ in omnibus aduersis, tum maxime in infirmitatibus corporis, quibus sæpius erat pergrauatus, in loco Annunciatæ ciuitatis Nursiæ asperam vitam duxit; prædixit obitum suum in die Conuersionis D. Pauli Apostoli. Itaque ea die obiit, sicut prædixerat. Quidam altero lumine priuatus meritis sancti viri oculum aperuit, & vidit.

Miracula.

B. IOANNES Lombardus B. Thomę de Florentia discipulus, & imitator præcipuus, qui aliquando dũ adhuc esset nouitius, fuit à Diabolo tentatus, vt dimisso habitu exiret: sed dum oraret, fuit ei diuino consilio reuelatum, vt maneret in Ordine, sæpe illud dictum meditabatur, Misit Deus misericordiam suam, & nocte canticum eius. Multas tentationes passus est à Diabolo, sed oratione, cui assiduè vacabat, depulit ex animo.

B. IOANNES Lucensis anno 1471. vixit multa sanctitate, & claris exemplis, tempore Sixti Quarti Pont. Max. fuit iste ex nobili familia Bonuisia, mercator diues, & illustris in Hispania: sed diuino afflatus spiritu, relicta mercatura, vouit se in Franciscanam Religionem spontè nulloque impellente abdere. Mirabile erat videre quanto spiritu vir sanctus, alioqui idiota, aduersa omnia constanter ferret. rudi habitu semper incedebat, & nudis pedibus, capiteq; aperto more peregrinorum. mansit Perusiæ in loco S. Francisci de Monte, cum multa abstinentia, & uitæ austeritate, mente ad Deum eleuatus.

VERA

VERA B. IOANNIS A CAPISTRANO EFFIGIES.

Ecce Capistrani tenui sub imagine vultus,
Quis potis ingenium pingere vimq; animi?

DE

DE ORTV, ET EDVCATIONE B. Ioannis à Capistrano, & qua ratione ingressus est Ordinem S. FRANCISCI.

BEATVS Ioannes à Capistrano, oppido non longè ab Aquila, Marsorum vrbe, nobili genere natus est anno 1385. die 25. Iunij, ex patre Heroe quodam Germanico, qui cum Andegauensium Duce in Italiam venerat, matre verò Capistranensi honestę familiæ, atque optimæ conditionis: & quoniam generis honestas propaginem proferre solet ingenuam, idcirco defuncto patre, matris tutelæ educandus traditur. Quam, licèt puer esset, assiduè hortabatur, ne spreta viduali vita transiret ad secundas nuptias. Itaq; sub eius custodia cœpit dare operam illis artibus, quibus puerilis ætas ad humanitatem informari solet, optimis educatus institutis, ob ingenij solertis acumen, & innatam memoriam, vsqueadeò liberalibus profecit disciplinis, vt omnibus relinqueretur firmum argumentum, qualis futura esset seges adultę ætatis: expurgataq; tirocinij rubigine Perusiam se contulit, ibique iuris vtriusque ad decennium peritiam ita absolutè adeptus fuit, vt non modò coætaneos suos superaret, sed non videretur habere æquales; cùm non studentes modò, sed & Doctores consilium ab eo capere non erubescerent. qui cùm redire vellet in patriam, vt tantum pecuniæ haberet, quantum sufficere posset ad assequenda doctoratus insignia, orto diro scismate inter Perusinos & Malatestas, studuit eos ad concordiam adducere, & ad ineundas pacis conditiones, quod prudenter fecisset, nisi captus à Perusinis in Castro Brusæ asseruatus fuisset anno 1413. vbi iacebat inglorius, qui imperiosè gloriari solebat. sed magnanimus perseruabatur ab Aragonum Rege: detinebatur autem in carcere compedibus ferreis obstrictus librarum quadraginta duarum ponderis, vbi parum panis & aquę vix ad sufficientiã subministrabatur. At diuina ope videns turrim in qua erat, splendore quodã insolito circũfusam, tanto timore percitus fuit, vt instar coronæ caput illi detonsum videretur, audiuitq; hanc vocẽ cuiusdam Fratris ex Minorum Ordine. Quid stas? quid moraris? quid præstolaris superbe? quo insigni portẽto intellexit se debere Fratrum Minorum habitum assumere, tantumq; eo aspectu spiritum degustauit, vt caro ei desiperet. reuersus in patriã, & venditis omnibus suis atq; pauperib. elargitis, venit Perusiam sordidis & lugubribus vestibus indutus, per mediã vrbem vectus asello, tiara papyracea redimitus, vbi scripta erant sua peccata. Quæ res non paruam Perusinis, qui eum in fastigio dignitatis nouerant, admirationem attulit. Sunt qui velint eum fuisse humanę glorię cupidum, quę propria sanctorum hominum pestis dici potest, sed nullius quidem rei magis quàm humilitatis studiosus toto cursu vitę suæ extitit. Fuit autem B. Ioannes pusillo, arido, & exili corpore, sed consilio altus, celsus virtute, naturę gratia refertus, sola cute, neruisque & ossibus coniunctus, spiritu vegetante. Fuit ei vox clara, sermo purus, lingua diserta, ingenium sublime & acutum: capillo canus, barbaque, & capite caluus. Nam cùm à turri Brusæ semel euasisset, à quodam agricola valido clamore patefactus, captus est, turrique strictioribus vinculis custoditus, cùm autem nocte dormitaret, crinibus non rasis, sed penè euulsis & expilatis coronam inuenit. Ei vultus rubicundus erat & serenus, facies venusta, aspectus venerandus, longioribus brachijs ad genua vsque protensis. Fuit Ladislao Siciliæ Regi charus: ac sanè in terris cœlestem, sed occupatissimam ac laboriosissimam vitam peregit; de cuius meritis, & summa in aduersis constantia scripsit Aeneas Syluius in Gestis Friderici III. in Germania: & F. Nicolaus de Fara, F. Hieronymus Vtinensis, & F. Christophorus Varisiensis, comites indiuidui, multa de illo scripserunt, quæ ego consultò prætermitto, ne liber hic crescat in immensum.

Educatio B. Ioan. à tenera ætate.

Profectus eius in bonis litteris supra omnes suos coætaneos.

Dira carceratio eius.

Qua statura fuerit B. Ioan. à Cap.

Diuinitus inuenit coronam.

A Ladislao Siciliæ Rege habitus fuit in pretio.

QVO TEMPORE INGRESSVS EST atque assumptus in Ordinem S. FRANCISCI.

VIR iste ad illustranda nostra tempora cœlitus missus à Deo, cui nomen erat Ioannes, annum ætatis suæ trigesimum agens, ingressus est Ordinem S. Francisci 1415. Perusiæ litteris vacabat anno 1414. habitum S. Francisci suscepit, sed bis tanquã insanus & emotæ mentis expulsus fuit à Fratribus, vt de eius constãtia periculũ

facerent,

facerent, tandem à F. Marco Bergomensi Guardiano loci receptus, D. Bernardini alumnus fuit. Hæc fuerunt in eo prima semina Religionis, quæ vberrimam segetem indicabant, quibus iactis discalceatus incedebat. Nec vana fuit F. Antonij Pereti Generalis prædictio, qua eum Ordinis decus, & totius Religionis exemplar futurum prævideerat. Vnde anno suæ ætatis xxx. necdum sacerdos, sed diaconus, habuit prædicandi munus in Ecclesia Christi, tantaq; præfulsit prudentia, vt fuerit delectus Vicarius generalis familiæ Cismontanæ, reformationis excitator acerrimus. Vnde etiam ob singularem eius rerum gerendarum prudentiam, & consilium, à multis summis Pontificibus, & præsertim à Nicolao V. ad diuersa munera pro Romana Ecclesia adhibitus est. Tempore Martini V. interfuit in Capitulo generali Assisij celebrato, & valde incubuit in obseruantiam Regulæ. Vnde, scripsit contra F. Philippum Berbegallum prouinciæ Aragoniæ contradicentem Bullæ Domini Papæ, & illum monet vt ad cor suum redeat, & culpam suam recognoscat contra tantam potestatis celsitudinem, vt mutet mores, & renouet sensus, & præbeat diligenter aures ad auditum, & dicat confidenter: Veritatem, disciplinam, & scientiam doce me, quia mandatis tuis credidi, priusquam humiliarer, ego deliqui. Quia Deus humilibus dat gratiam.

Aduersatur Berbegallo Aragoniæ prouinciæ.

Psal. 118.

Iacobi 4.

DE ENERGIA ATQVE efficacia eius orationis.

QVADRAGINTA annos sacras habuit conciones ad Christianos, Iudæos, Saracenos, & alios, magno plausu & frequenti auditorio, vt solus viri aspectus moueret adstantes de populo. Vnde hac via multos homines linguæ suæ hamo piscatus est. Fertur energiam in dicendo habuisse mirabilem, vt semel pro Romana Ecclesia xij. millia hominum ad fidei veritatem reduxerit: Garellum Hebræum Romanæ synagogæ principem traxit cum alijs quadraginta ad lumen Christianæ fidei: multos scismaticos per Vallachiã, & Rusciam reduxit ad veritatem fidei, quam nulla vi motus, non timore, aut odio suppressit vnquam, & nulla fuit adulatio aut simulatio in verbis eius. Multa quoque fecit contra Boemos, Fraticellos, & Græcos. Nam eo tempore omnia turbata fuerunt, ipse verò, tanquam lignum plantatum secus decursus aquarum, omnia firma, omniaq; librata discussit. Sed interim vitæ illius ritum operæpretium est agnoscere; vestitus ille dormire consueuerat, & hac gratia inter cætera præstabat, vt tantum vigilaret, quantum vellet: ante lucem surgebat, pensum diuinæ seruitutis sacrificium labiorum deuotissimè persoluebat, orationi valde intentus, in qua sæpe inuocabat Virginem, cuius cultor admirabilis fuit. In Germania suis sacris concionibus commouit, inflexitq; vsqueadeò populum, vt omnia vana ludorum genera, scacchos, aleas, & quicquid id genus est, conferrent in forũ, fœminæ coralia & structuras capitis, ac alia redimicula vana, eaq; omnia vno igne (inspectante populo) concremauerit. Nurimbergæ sex magni currus tabulerijs pleni ad publicũ forum deuehi conspecti sunt. In Stiria & Carinthia multa fecit scitu digna, ac alibi. Cùm semel prædicaret populo Tiburtino in horto Fratrum Minorũ, cicadæ eius impediebant diuinũ verbum, quæ indicto ab illo silentio, statim euanuerunt. In Ecclesia S. Angeli Lanciani prædicans silentium præcepit hirundinibus, quæ suo garritu impediebant sermonem, & statim illæ recesserunt. Venetijs Apostolico præcepto prædicans concionando, cùm populus Venetus nollet audire, exclamauit: Aquæ multæ non poterunt extinguere charitatem Dei. sicque factus est concursus magnus populorum, vt non sufficeret amplissimum forum S. Pauli. Vnde quidam puer de Mergeria contractis manibus & pedibus sanus recessit crucis signo super eum facto.

Quatuordecim loca côstruxit in Alemania ferè omnia sub titulo S. Bernardini, & in Regno Poloni co Bernardinini dicunt Fratres de Familia.

Vis maxima ĩ eo fuit ad cômouen dos animos.

Cicadis silẽtium indicit.

Cant. 8.

Supradicta suis comprobantur exemplis.

IOANNES Capistranus D. Bernardini discipulus in Germaniam missus est à Nicolao V. Pont. Max. suasu Aeneæ Syluij, vt ibi exactam D. FRANCISCI Regulam plantaret, qui miraculorum effector gratus populis fuit: vbi vitæ sanctimonia, & assidua verbi Dei prædicatione erat clarus, quem populi velut Prophetam habebant: nec eos desinebat assiduis prædicationibus aduersus Turcas in arma

Syluius in commen. lib. 1. Blondus de Italia illustrata, regione 12. Item Abbas Tritemmi.

Persæ, Lacedæmonijque sicca corpora probabant.

arma excitare. Erat tunc ætatis suæ ann. lxv. corporeq; pusillus, siccus, exhaustusque ita, vt sola cute, neruisq; & ossibus compactus videretur, lætus tamen & in labore fortis.

EXIMIA PATIENTIA, MEMORABILIS simplicitas, admirabilisq; mundi contemptus in eo extiterunt.

POST professionem verò ex humili factus est humilior, ex feruenti feruentior, verrebat pauimenta, lauabat coquinæ paropsides, seruiebat Fratribus, ostiatim quærebat panem: cibi & potus parcissimus, vt vix posset vitam transigere, si quid aūt de mensa supererat, volebat pauperibus impendi, illud sæpe repetens, si pauci paucis, si multi multis affluamus bonis. Humi cubabat super nudam tabulam. Vacabat orationi assiduè, dū per tempus licebat. Ab ingressu eius ad Ordinem nunquam comedit, nisi semel in die, & nequa via hostilibus insidijs pateret, ieiuniorum & vigiliarum frequentia carnem sic compressit, edomuitque, vt quotidianis laboribus vix sufficerent vires, contemptissimisq; escis & potionibus famem sitimq; depellebat; habitabat angustè, crassiore arctioreq; vestitu vtebatur. Magna inerat pecuniæ contemptio, ob eamq; rem omnes ferè voluntariam eius paupertatem admirabantur. Cui erant crebræ lacrymæ, honorum fuga, summa in Prælatos Ecclesiæ reuerentia, & suaui humilitatis in omnes: studuitq; vas suum possidere in sanctificatione & honore. Ambulabat nudis pedibus, cilicio aspero ad carnes imposito, quibus domesticum hostem rationis fræno edomabat. Sponsæ suæ, nisi perpetuò virginitatem suam Deo consecrasset, aculeos & tentamenta nunquam euitare potuisset. Vnde Nicolaus V. qui eum exquisitè obseruabat, dixit: Si contingeret eum tempore meo decedere, adscriberem eum Sanctorum catalogo.

Magnum paupertatis, & orationis studium, singularis humilitas, & inenarrabilis abstinentia.

MAGNA IN EO FVIT VIS PERSVADENDI, qua fidem faciebat, inducebatq; homines ad quoduis credendum, vel faciendum.

EVGENIVS IIII. Pont. Max. misit eum ad Philippum illustrem Burgundiorum Ducem, ne scismati Amedæi de Sabaudia Antipapæ adhæreret; qui postea rebus bene gestis, voluit eum Aquilanæ & Reatinæ Ecclesiæ præficere, sed vltrò renuit; dicebat enim se paruis oris nolle recludi, cui ad disseminandum verbum Dei totius mundi latissimum Dominus dedisset orbem. & hæc quoque fuit sententia B. Bernardini, cuius ipse fuit præcipuus imitator.

Amedæus primò factus Eremita, deinde fit Papa in Concilio Basiliensi. Syluius in Apol. ad Mart. Mayer.

A SBIGNEO CARDINALI CRACOVIAM accitus ob singularem eius doctrinam, & sanctitatem.

CVM per vniuersum fama B. Ioannis increbuisset, & præsertim in partibus Boemiæ, cuius gratia tam longam peregrinationem susceperat, vt ad rectam viuendi rationem traduceret; sed cùm ea in re non multum profecisset, à Sbigneo Cardinali accitus Cracouiam venit, vbi deinde hyberno tempore in Aede D. Virginis cathedrali quotidie per interpretem ad populum conciones habebat, & multos ægrotos diuina virtute sanabat. authorq; fuit Sbigneo, vt Cœnobium omnium primum in Polonia suo sodalitio, sub arce, ad Australem portam vrbis conderetur. In Boemia per id tempus insurrexerant quidam viri pestiferi, ad suum sensum sancta Euangelia interpretantes, & sanam doctrinam respuentes, vt quidam Iacobellus, Ioannes, Hieronymus, & Rochezana, aduersus quem B. Ioannes strinxit calamum. contendebat inter cætera de duplici communionis vsu. Concilium Basiliense Boemis & Morauis concessit vsum duplicis communionis, dummodo de præcepto Domini non crederent, aut ad salutem necessarium, nec paruulos communicarent, neque inuitos ad duplicem speciem compellerent.

Martinus Cromerus de rebus Polonorum.

DE

DE SPIRITV EIVS PROPHETICO, QVO *denuntiabat ea, quæ remota erant à naturali cognitione humana.*

A PRINCIPIO suæ conuersionis prædixit horribile Dei flagellum, Eugenium futurum Pontificem, Martini V. obitum. Nam exiens ab aula cius quodam fulgore præuentus ait: Hic non videbit lucem surgentis auroræ. prædixit captum iri Alphonsum Regem à Genuensibus. Apud Cæsaream prædixit Episcopo Ticinensi Apostolico Legato in Germania dormitionem Nicolai V. Et cùm Hungari exploratum haberent, quòd centum & viginti millia bellatorum die 3. mensis Iulij venirent Belgradum (quem prisci Taurunum, Hungari & Teutones alteram Albam appellant, cuius situm confluentes Sauus Danubiusq; duplici latere ambiunt) cum maximo apparatu sexaginta Triremium, & aliis nauibus onerariis, equis, camelis, machinis, curribus auro & argento onustis, hortatus est ciues vt strenuè dimicarent, sperarentq; se firmiter victoriam consecuturos in Domino. Ipse ad Zelenchemen profectus est, vt cùm hortaretur ad bellum aduersus Turcas pugnantes ad Danubium. cùm Maomethes secundus Turcarum Rex coactis ex omni Regno viribus apud Belgradum ab Ioanne Huniade eius Mœsiæ partis, quę nũc Transyluania dicitur, Vaiuoda, superatus fususq; fuit, & suo hortatu ita confirmauit Blancum rectorē Belgradi, & cæteros ad pugnam ita commouit, vt nauibus collisis hostes in fugam coniecerit. Durauitq; congressus per sex horas, vbi vim validissimam inferebant hostes feroces, & priores oppidi muros machinis deiiciebant. Capistranus & Huniades, cui à Ladislao Regni tutela dimissa fuerat, ex arce altaq; turri prospectabant prælium. Capistranus ostendebat D. Bernardini imaginem, IESV IESV nomen intonans. Sed in die D. M. Magdalenæ anno 1456. diuinâ potius, quàm humana ope, Christiani, pulsis turpiter hostibus, victoria potiti sunt. Inde cesserunt inglorij Turcę, quò cum centum & viginti millibus venerant gloriosi. Sed qui maiora de magnis loquuntur trecenta hominum millia in castris Maomethis conuenisse tradiderunt: qui autem appositè ad verum, quæ viderunt enarrauere, centum & quinquaginta millia.

DE SIGNO CRVCIS, QVOD *in pectore affixum deferebat.*

CRVCEM, quam sanctus senior deferebat, dederat ei Calixtus Papa III. natione Hispanus ex ciuitate Valentia, qui percepto Turcarum ad inuadendam Hungariam apparatu, Legatum Apostolicæ Sedis eò direxit Ioannem Cardinalem S. Angeli virum prudentem, & animi præsentis, plenariam peccatorum veniam largiturum his, qui contra Turcas arma capesserent. Quæ res multos è Germania populos traxit: verùm pauperes, ac propè inermes; horum est enim regnum cœlorum: Diuites præsentibus illecti deliciis, haud quaquam futura inquirunt, aut curant. Ioannes Capistranus tunc verbi Dei acceptissimus in populis prędicator erat: huic Germani se coniunxere; ingens militum cruce signatorũ numerus hunc sibi ducem elegerat, nec alterius parere imperio voluerunt, & cũ eo Belgradum profecti sese Turcis obiecere: huic igitur crucem contulerat Calixtus cũ facultate prędicandi cruciatã (vt vocant) in Turcas. Vnde Apostolica iussione & auctoritate munitus prima Dominica Quadragesimæ elephantis more ad prælium Turcas excitauit, & quamuis milites sub Ioanne Huniade duce exercitus dimicarent, non tamen sine consilio & felici auspicio sancti senioris, qui cum suis bellatoribus (vt alter Iosue) procedebat cum baculo, in cuius summitate erat signũ Thau, quo eos animosiores, audacioresq; reddebat. De quo illud memorabile fertur, cùm celebraret missam ante Belgradum, sagitta cœlo delapsa, in medio aræ, ante oculos serui altissimi apparuit his aureis verbis insignita: ESTO CONSTANS IOANNES. Felixq; victoria de Turcis nunciata est: pro qua obtinenda nullum incommodum timuit, accurrit, clamauit, vocauit ad opem ferendam; non eum deterruit fames, sitis, vigiliæ, non senectus, aut debilitas, non amicorum suasio, & si quis vellet eum retrahere, respondebat, Ad hoc veni, vt pro Christo moriar. & ad inuocationem nominis IESV hostes profligabat.

In signum victoriæ misit ad Calixtũ puerũ quendam Bosnensem nobilem & bene educatum, qui in vtero matris ad Turcas transierat in aula Regis educatus.

VIENNAE VRBIS AVSTRIAE CLARISSIMAE
summo honore suscipitur, quamuis inopia ad honores sæpè aditum intercludat.

B.Ioannes anno 1451. facta canonizatione S. Bernardini cum obedientia Sãctissimi Dñi Nicolai V. transiit ad Alemanos.

BEATVS Ioannes Capistranus vir doctus, & Apostolicæ vitæ sectator, mandato Nicolai V. Pont. Max. in Austriam commigrauit, vt reformaret monasteria Fratrum ibidem deuiantia, pacem populis prædicaret,& viam vitæ in veritate doceret, quem sacerdotes & plebes cum reliquijs Sanctorum exceperunt veluti Apostolicæ Sedis legatum, veritatis Prædicatorem, & magnum aliquem Prophetam: vestimentorum eius fimbrias auidè contingebant, ægrotos & malè habentes ante pedes offerebant, è quibus plures sanitati reddidit; tandem magna miraculorum fama Viennam oppleuit; pecuniam & honores spernebat. Concurrunt plebes, nec se tandiu victuras sperant, donec visere hominem queant. Viennam inuitatus venit, vbi tantus concursus erat, vt nulla caperet multitudinem platea, lacrymas lætitiæ & deuotionis emittebant, leuabant manus ad cœlum, aspiciebant eum tãquam cœlo missum; apud Minores susceptus fuit, ibi cibaria sibi & suis subministrata sunt, vestitus dormiebat, ante lucem surgebat, officiũ & missam celebrabat, his peractis sermonem Latinum populis exponebat loco sublimi apud Carmelitas in foro. Nam capi non potuit alibi multitudo, redibat ad Minores post Nonam, infirmos visebat, manus omnibus imponebat. Biretum S. Bernardini, & cruorem, quem illi mortuo è naribus fluxisse ferunt, singulis ægrotantibus admouebat; exinde cœnabat, demum ijs, qui ad eum accedebant, audientiam dabat, deinde ad ægrotos reuertebatur: quod supererat tempus, præterea naturæ necessitati dabat. sic homo quasi cœlestis, vitam in terris agens immaculatam, absque sorde, absque peccato se regebat. Quamuis alij iactatorem sui dicerent, sed ij sunt iniqui iudices, qui iniquius aliena facta, vel animi occulta interpretantur, prędicabat assiduè, & altas materias absoluebat, doctis, & rudibus satisfaciebat auribus, quò volebat, impellebat animos: ad cuius sermonem dictim viginti & triginta hominum millia confluebant. Ibidem nouum cœnobium instituit, in Morauiam transiuit, multos Hussitas ab errore reuocauit. Hunc & Cæsar cupidè audiuit, & cum multis sacerdotalibus indumentis donatum dimisit. Fuit Turcarum pauor, & pugil inuictus, qui aduersus Maomethem Beij sæuissimum Christianorum hostem, plurimas cruciatorum copias mira solicitudine congregauit tanquam signifer Christi insignis.

Sylnius in Historia.

Xenoph. Si etiam sine errore quisquã aliquid agat, difficile est nõ ini quum iudicem reperire.

IMPROBANTVR ILLI, QVI TEMERE'
B. Ioanni falsum ambitionis crimen obijciunt.

QVIDAM in carpendis aliorum moribus, & vita, parum sobrij, volunt B.Ioannem Capistranum nullius rei magis, quàm humilitatis studiosum, ambitione tamen ductũ, doctrinę suę penè immemorem, victoriam apud Belgradũ suo consilio partam cunctis prędicasse,& aliena occultata virtute, qui verè res gesserant, sibi vsurpasse. is fuit Syluius in primis ea fortè ductus ratione, quia Capistranus scribens ad Calixtum Papam, cuius causam ipse Capistranus agebat in Germania, quia Turcæ iam ciuitatem inuaserant, parietes perfoderant, altas turres deiecerant, vnde hostibus patebat aditus in vrbem, quibus peditum erant centum & viginti millia: sed magna virtus (ait) Domini IESV Christi: quia nemo alius vices gerens, me solum oportuit castra mouere; instruxeram nostrum exercitum quasi lo sue.ex quibus verbis non hanc sibi gloriolam attribuit Capistranus, vt notauit eũ Syluius, sed diuinę gratię acceptum refert, quia omnes acclamabant altissimis vocibus IESVM, qua voce audita hostes versi sunt in fugam, & sicut deficit fumus defecerunt. Sed quid mirum, si etiam sancti huius viri pectus honestum hoc famę desideriũ inuasit? Nam B.Hieronymus insignis secularium honorum contemptor, in libro, quem de viris illustrib. scripsit, in eorũ catalogo seipsum quoque commemorat; B.Augustinus quoque in Confessionibus propriam vitam & doctrinam luculenter, sed maxima dexteritate, expressit. Natura siquidem honestæ huius glorię adeò auidum fecit humanum ingenium, vt aliorum doctrinam, stylumq́ue ad celebrandas suas laudes, quandoque homines expectare nequeant. Et M.Tullius, vix inuenitur, (ait) qui laboribus susceptis, periculisq; aditis, non quasi mercedem rerum gestarum desideret gloriam. Quid mirũ igitur, si pij & sancti viri humana adhuc carne induti in re præsertim, in qua à vero non aberrarunt, aliquid

Lib.1.de offic.

offen-

offenderunt? Illorum improba laus est, qui à virtute alieni pretio sibi comparare laudatores non erubuerunt. Hic ergo humilitatis studio, & summa cura collabentem Ecclesiam fulsit, quem Reges, Principesq; concelebrabant, & magno cum gaudio & veneratione excipiebant: apud Carinthios, Styrios Australes, Morauos, Bauaros, Hungaros, Polonos, Turingos, & Saxones celebri opinione creuit. quod diuino consilio factum credimus de viro humili & demisso; quia natura comparatum est, vt vbi plus virium, illò magis & fauor hominum se inclinet.

DE SINGVLARI EIVS DOCTRINA, *quam præclarissima eiusdem monumenta testantur.*

FVIT quoque admirandæ doctrinæ, primò enim iuris vtriusque consultissimus, in humanis & diuinis litteris eruditus. Vnde hæreticos, quorum acerrimus oppugnator fuit, assiduis disputationibus conuincebat Fraticellorum hæreticorum trigintasex loca, in Marchia Anconitana, & Campania combussit. Tempore Eugenij IIII. exortam hæresim profligauit; in Morauia & Boemia Hussitarum damnatissimam hęresim confutault, qui Germanicę linguæ expers Latino vtebatur sermone in populo. Scripsit de dignitate Ecclesiastica ad Nicolaum V. de illuminanda conscientia, de vsuris & contractibus, speculum clericorum, de censuris, de pœnis inferni, & Purgatorij, de casibus & pœnis iniungendis, de restitutionibus, & contractibus, de matrimonio, scripsit in Regulam Fratrum Minorum, de Conceptione B. Virginis, de cupiditate libros tres, contra Hussitas lib. vnum, de passione lib. vnum. Scripsit ad Principes Boemiæ, quos hortatur, vt pro celebranda dieta apud Casurgem conueniant. Scripsit contra magistrum Ioannem Rochezanum: iste Rochezanus fuit hæreticus Boemus, fautor hæreticorum, doctrinæ non vulgaris, qui delectus est Archiepiscopus Pragæ, & suis malis moribus, & pestifera doctrina multa damna intulit toti Boemorum Regno: nam sedens in cathedra pestilentiæ insecutus est totam Christianam religionem, & à Praga primum deiecit Fratres Minores, aduersus hūc igitur perditissimum virum scripsit Ioannes Capistranus, & confutauit omnes errores eius. Tempore Martini V. dum B. Bernardinus prædicaret, fuit notatus crimine idolatriæ, quia deferebat tabulam, cui affixum erat nomen IESV; quod cùm renunciatum esset B. Ioanni Reate prædicanti, venit Romam, & die sequenti fuit disputatio magna, ordinatur circulus, concurrunt Doctores, fiunt argumenta, sancto seniori datur disputandi locus, qui ita strenuè victoriam reportauit, quod nullus eo audito ausus est amplius quicquam opponere: in cuius rei memoriam ordinata fuit processio ad honorem nominis IESV. Vnde in maiori honore & reuerentia dehinc habitus fuit apud illustres viros.

Supp. lib. 13.

EPISTOLA AENEAE SYLVII *Episcopi Senarum ad Ioannem Capistranum.*

REVER. in Christo pater, & præceptor honorande, Facitis quod boni viri est, ante receptum obsequium gratias agere, & quę præterita sunt magnipenditis: allocutus sum Cæsarem de re vestra, quemadmodum F. Philippus ex me vestræ dignationi retulit, confeci notulas ad Romanū Pont. & ad Cardinales duos Firmanum, & S. Angeli: hodie scriptæ sunt litterę, ac per Cæsarem ipsum secretatæ, cras (vt arbitror) easdem sigillatas habebo. easq; P. V. per primum, qui occurrerit, nuncium, simul cum exemplaribus destinabo. hęc autem si perfecta erunt, extimabo me animi mei debita persoluisse, neq; me dignum esse cui gratiæ referantur. Papiensis Episcopus nondum ad vos venit, neq; nomine Ducis Burgundiæ quisquam adhuc Cęsarem adiit. Transiuit tamen hac monachus quidam, qui ad perscrutandos Hungarorum animos nomine Ducis profectus est. Papiensis quoque Pontifex vnum ex suis pro capienda domo huc direxit. Sunt hic Oratores Comitis Ciliæ, cum quibus de concordia die noctuque tractamus. Alia nunc scribenda non occurrunt. F. Philippum iubeo saluere, cui cùm alijs litteris respondebo. Valete in Christo optimè. Ex nostra Ciuitate die 10. Ianuarij anno 1455.

Vester Aeneas Episcopus Senensis.

INSIGNIA EIVS MIRACVLA DECLARANTVR, quæ magna sanctitatis indicia prætulerunt.

VNA die viginti infirmos viribus destitutos apud Villiacum, primum Alemaniæ oppidum satis populosum, diuina gratia sanitati restituit. In castro Loth prope Viennam liberauit à morte filiam cuiusdam. In Alemania sanauit adolescentulam quatriduanam. Aquilę prędicans fecit apparere multitudinem dæmonum in specie asinorum, equorum, & leonum. In Monticulo diœcesis Beneuentanæ Aquilanum à morte liberauit. Vaccarij sanauit plusquàm viginti infirmos. In Morauia quoq; multa fecit miracula, Helisabeth filia Balthassaris Pellificis de Roylak collo & capite paralytica, tresq; annos cæca fuit, quæ sacras manus defuncti deosculata statim libera extitit. duodecim mortuos liberauit à morte. Ciuis Aquilanus annos triginta inconfessus, postea tactus interius, & diuino lumine illustratus, volens ad concionem B. Ioannis accedere, grauiter tentatus à Diabolo diu persistere non potuit, & relinquens ibidem mantellum suum abiit: qui ideo statim ad Christum se conuertit.

B. Bernard. Aquilanus in peregrino, dięta 16.

DE FELICI EIVS TRANSITV, quem multa miracula consecuta sunt.

CVM B. Ioannes acerba valetudine nimijs laboribus comparata laboraret; febre continua & irreuocabili, fluxu accedente, dies sexaginta & octo incessanter tortus est, præter grauedinem hæmorrhoidarum, lapilli quoque arenarumq; dolorem, & iliorum aculeos patiebatur. Syluius tamen narrat eum epidemiæ morbo sublatum, eiusque cadauer Hungaros tanquam viri à Deo accepti conditum in arca custodijsse. Vtcunque sit, tanquam aurum in fornace probatus est, pertulit enim exile & attenuatum corpus annos 70. postquàm in religione annos quadraginta multa incommoda passus esset. Quare vrgente obitus die, certior factus de sua dormitione ab octauo idus Augusti anno 1456. vsque ad xxiij. diem Octobris, dum cantarentur vesperæ D. Francisci, miraculis clarescens obijt in Domino in ciuitate Vvilaka in Hungaria diœcesis Quinqueecclesiensis, tumulatusq; est in claustro B. Virginis apud Minores, quamuis eo in loco nullum appareat vestigium, celebratęq; fuere exequiæ solennes septem diebus: conditum fuit corpus eius in capsa ferrea quinque clauibus munita, & post multos annos molle & tractabile inuentum est, paucis autem ab hinc annis in profluentem Danubium proiectum Illoc non longè à Vienna repertum est. Sed illud memoria dignum est, quòd Sanctus hic senior & viuens & mortuus magna sanctitatis indicia prætulit: cùm enim febricitans laboraret in extremis, verba illa sæpius repetebat: Multum incola fuit anima mea: dicebatque, Sancta Maria ora pro me: Sancte Abraham ora pro me: & vt testatur Frater Petrus de Suprondio, eleuatis manibus perfectę mentis compos, sensu viuax, & tam attentus ad ea, quæ sibi à Fratribus circunstantibus deuotè recitabantur, vt ebdomadarium minus benè proferentem, & barbam incrispantem sæpius corriperet, & emendaret; ac demum inclinans ad pectus suum titubans caput, suauiter ore sensim aperto, vt dormire potius videretur, quàm mori, spiritum efflauit.

EPITAPHIVM SVPER TVMVLO Beati Ioannis a Capistrano.

Hic tumulus seruat præclara laude Ioannem,
Gente Capistrana, fidei defensor & auctor,
Ecclesiæ tutor, Christi tuba, tum Ordinis ardens
Fautor, in Orbe decus, tum veri cultor, & æqui,
Et vitæ speculum, doctrina maximus index,
Laudibus innumeris iam possidet astra beatus.

ABRE-

TENOR BREVIS, SEV ATTESTATIO BERNARDI *Cardinalis S. Mariæ in Porticu de festo B. Ioannis à Capistrano.*

BERNARDVS miseratione diuina S. Mariæ in Porticu Diaconus Cardinalis de Bibiena, Vniuersis & singulis præsentes litteras inspecturis attestamur, fidemque facimus, Sanctissimum D. N. Leonem X. Pont. Max. superiori anno in die S. Syluestri indulsisse, cùm quidem præsentes ipsi essemus, supplicãte id F. Christophoro Foroliuiensi Ord. Min. de Obseruan. Vicario generali, vt in Diœcesi, territorioque Capistrani celebrari possit festum B. Ioannis de Capistrano, attenta maxima deuotione, qua populi illi erga præfatum Beatum afficiuntur, ita quidem vt illius ipsius festi celebritati imputari, obiicique nil possit: quod quidem festum celebrari debeat ad diem 23. Octobris tam à Fratribus ipsis, quàm à clericis etiam secularibus, aliisque, qui volent, in diœcesi, territorioq; Capistrani, & hoc futuris perpetuis temporibus, Contradictores quoscunque sub excommunic. latæ sent. pœna compescendo. In quorum fidem præsentes manu mea propria subscriptas fieri, & nostri sigilli iussimus approbatione muniri. Dat. Romæ in Palatio Apostolico die 4. Octobris, 1515. Pontificatus Sanctissimi D. N. D. Leonis diuina prouidentia Papæ X. anno tertio.

Bernard. Card. S. Mariæ in Porticu manu propria.

AD B. IOANNEM HYMNVS.

O Christe miles inclyte
Ioannes voce & opere
Diebus his nouissimis
Clarus apparuisti:
Tu cruce Turcas fugas,
Tu cruce morbos sanas,
Tu cruce cunctos iuuas,
Dux quibus tu fuisti,
Implora nobis ueniam,
Ac fidei constantiam,
Christi legis custodiam
Quem verè dilexisti.

Πάρεργον, *an liceat non canonizatis preces offerre & vota.*

FVIT aliquando dubitatum, an Beatis non canonizatis ab Ecclesia preces dirigi possint, nec non circa eorum sepulchra vota affigi. Ad quod videtur posse dici secundum Innocentium id tutò & citra conscientiæ discrimen posse fieri. cuius verba subijciam: Non negamus (ait) quin liceat preces alicui defuncto, quem quis credebat optimum virum, licet non canonizato porrigere, & vota Deo ad eius inuocationem facere in testimonium exauditionis, & vota siue promissa in signum miraculi reddere, & circa sepulchrum priuatim non publicè affigere. Non licet tamen ea à sacerdote solenniter recipere, aut publicare, sicut licitum est de canonizatis. Vnde illorum priuatam affixionem prohibere, esset sanctitatem ipsorũ sanctorum, & opera Dei occultare, contra id quod ait Raphael apud Thobiam. Sacramentum regis abscondere bonum est, opera autem Dei reuelare, & confiteri honorificum est. *Innoc. III.* *Thob. 12.*

B. IOANNES Ethæus Hispanus Prouinciæ Castellę domini Infantis Fernandi fratris Regis Aragoniæ confessarius, vnà cum Gonsaluo, apud Cairum Babiloniæ gloriosum compleuit martyrium, sed antè à Saracenis captus primò verberibus crudeliter cæsus est, deinde plagæ eius aceto & sale per fricationem consperse, postea sex clauis affixus fuit, faciesq; eius dolore & pallore confecta paulopòst læta ab omnibus cõspecta est.

B. IOANNES de laudibus à S. Geminiano in Tuscia, qui viuentis B. Patris Francisci vulnus laterale stigmatum tangere meruit, Bitonij in Vmbria gloriosè quiescit.

B. IOANNES Martinozzi Politianus Etruscus in Quadro Babiloniæ oppido martyrio vitam finiuit anno 1345.

B. IOANNES Neapolitanus martyr in Syria.

B. IOANNES Parens Florentinus ex oppido Carmignani non longè ab vrbe Florentiæ, primus Generalis post B. FRANCISCVM vir sanè non minus eruditus quàm sanctus, qui in Religione sanctè vixit, & lacrymarum amator fuit. vnde magister lacrymarum appellatus est: nudis pedibus totam Religionem peragrauit, sacrum corpus Christi in pixide argentea vel eburnea reponendum iussit. A Gregorio IX. Pont. qui eius ingenium familiariter nouerat, missus est Romam, vt Romanos ad obedientiam S.R.E. adduceret, inter quos & summum Pont. hostiles quædam inimicitiæ subortæ erant, quæ acerbissima illa tempora reddiderant, quibus renitentibus prędixit Tyberis colluuionem, cuius rei euentu Romani ad obedientiam redierе.

B. IOANNES Hispanus de Cetina in Regno Aragoniæ socius B. Petri de Dueñas martyrio coronatur in prouincia Beticæ ob fidem Christi. Natus Ioannes est honestis parentibus ex Ioanne Laurentio parente optimo: à primis annis iste iuuenis inseruiuit cuidam Equiti Aragonensi, deinde abdidit se in eremum, vbi asperam vitam duxit. suscepitq; habitum sanctæ conuersionis in loco Montesani Barchinonæ, litteris operam dedit, & breui eximius verbi Dei concionator effectus est. Multos Iudæos & Moros adduxit ad Ecclesiam, & ad lumen fidei, qui desiderio Dei flagrans obtinuit à Domino Papa Vrbano VI. facultatem prędicandi verbum Dei: sed obijt in vrbe Granatensi (vt dictum est) vnà cum Fratre Petro de Dueñas Palentinæ diœcesis, viro quidem simplici & idiota, sed multæ perfectionis. Viri itaque hi sancti peruenientes in Prouinciam Beticam acerrimè hominum vitia reprehendebant, dicebantq; Maomethem esse magistrum erroris, eaq; de causa carceribus mancipati, duraque vincula passi, animas Deo glorioso martyrio reddiderunt anno 1397.

VERA

VERA B. IOANNIS PARMENSIS EFFIGIES.

Suspice Parmensem Ianum, quo sancta regēte
Aeternum nomen Relligio aucta tulit.

DE

DE PRAECLARIS GESTIS
B. Ioannis Parmensis.

B. Ioannis ortus.

BEATVS Ioannes Parmensis ex honesta familia de Borelis natus ex Petro de Borelis, matre verò Antonia de Bertannis, vitæ probatissimæ semper fuit, in Ecclesia feruens, assiduus in oratione & ieiunio, vnde omnes voluptatum illecebras & cupiditates contemnebat. Quam ob rem per omnes religionis gradus incedens, tãdem Præfectus generalis electus totum Ordinem visitauit, neque itineris labore fatigatus vnquã horas canonicas dimittebat, quas attentè & deuotè recitabat, non iacens, vel sedens, aut parieti inhærens, sed erecto corpore, & nudato capite: sobrius erat in cibo & sermone; sed post multos labores spontè cessit officio, vt quieti vacaret, petiitque sibi dari locum Grecij Reatinæ diœcesis, in quo annos triginta in summa pace Angelicam potius quàm humanam vitam duxit. Et cùm propè octogenarius esset, zelo fidei æstuans, & animarum pio desiderio feruens, obtinuit à Nicolao IIII. Pontificium diploma ad reducendos Græcos ad obedientiam S. Romanæ Ecclesiæ, vt aliàs pertentauerat, sed frustra. Iter aggressus, vir spiritu Dei plenus, in itinere fessus procubuit; præsentiens enim corporis sui dissolutionem imminere, socios qui cum eo erant, rogauit, vt eum ad viciniorem locum deducerent. cumque ciuitatem Camerini prospexisset, ait: Hæc requies mea, hic habitabo, quoniam elegi eam. Mirabile dictu, subobscurus erat aer & nubilosus, omnibus ignotus hospes, ad eius tamen ingressum commota est vniuersa ciuitas: accurrebant pueri clamantes, Sanctus Dei est iste, qui intrat locum Fratrum, eamus & audiamus verbũ Dei, ab eoq; petamus benedictionem, & oret pro nobis. illic itaque paulò pòst decessit, miraculisq; illustratus est. & qui prius sanctitati viri detraxerant, errorem suum agnoscentes, digito manu labraq; comprimentes, admirabantur, & veluti pisces silebant, auditaq; miraculorum fama, adorabant vestigia pedum eius. Fractos enim diuersis languoribus curabat, & à mortuis suscitabat. Obijt itaque Camerini, in ædeque D. Francisci in arca marmorea conditus est. visitur hodie quoque integrum eius corpus, quod maxima veneratione colitur. De singulari verò doctrina huius viri plura inferius suo loco dicemus.

Eius sobrietas.

A pueris laus & præconium.

Eius miracula.

DE B. IOANNE PECHANO.

BEATVS Ioannes Pechanus natione Anglicus Cycistiensis diœcesis S. Bonauenturæ discipulus, & imitator præcipuus, Theologiæ professor insignis, scripturam sacram Parisiis atque Oxoniæ, summa cum laude, & auditorum vtilitate professus est. Hic pro defendendis fidei Ecclesiæque dogmatibus, Parisiis cum bestijs depugnauit. Deinde Oxoniæ, atque Londini, erroneas, infidelesq; nouitates validè extirpauit. Post hæc in prouincialem ministrum electus, commissam sibi prouinciam strenuè prudenterq; gubernauit, multaq; ad Religionis augmentum salubriter vel disposuit vel instituit, ita tamen vt quæ alijs obseruanda traderet, ipse præ omnibus opere & conuersatione præstaret. Nam orationibus, ieiunijs, atque vigiliis cæteros, quamquam erat in tam multis negotijs positus, superabat: præcipuè in ieiunijs adeo se affligebat, vt paucis admodum diebus exceptis, per vniuersum anni circulum communibus cibis vteretur. Quadragesimam vnam ab Epiphania Domini per continuos quadraginta dies, quam D. IESVS iuxta B. Francisci verbum suo sancto ieiunio consecrauit, in cibo quadragesimali diligentissimè ieiunabat. Item & à Septuagesima vsque ad sanctum Pascha Domini. Hinc verò vsque ad Ascensionem, iuxta Ecclesiasticam consuetudinem, propter gaudium resurrectionis, intermittebat ieiunium: ab Ascensione vsque ad Pentecosten, in præparationem aduenturi Spiritus, resumebat ieiunium vsque ad festum Apostolorum Petri & Pauli, in Principum Christianæ fidei reuerentiam & honorem hoc ipsum cõtinuans. Rursum Quadragesimam plenã, & totos quadraginta dies ante festum Assumptionis Virginis gloriosæ, quadragesimalibus item cibis ieiunabat: qua finita, mox aliam per dies quadraginta intermedios, vsque ad festum B. FRANCISCI, in honorem sancti Patris adijciebat. Corpori autem per dies aliquot indulgens post modicum ad solitam redibat abstinentiæ districtionem. A festo omnium Sanctorum vsque ad Natiuitatem Domini, iuxta

Hereticorum maximus oppugnator.

Ieiuniorum obseruantia.

Rara abstinentia.

uxta Fratrum Minorum instituta (vt suprà dictum est) à lacticinijs abstinuit. In administratione autem Ministerij constitutus vsqueadeo ab omni non solum exemplo malo, sed etiã à mala specie se voluit continere, vt longa nonnunquam & laboriosa itinera ipse cum comitibus pedes conficeret, cùm propter itineris prolixitatem simul & difficultatem, optimo iure & absque omni reprehensione, iumento vti licuisset; siquidem primo ministerij sui anno ad Paduanum accedens generale Capitulum, totũ iter tam eundo, quàm redeundo pedes absoluit. Tandem verò fama & sanctitatis & eruditionis præclaræ vndique diffusa, à Summo Pont. officio sui ministerij renuntiare coactus, ad sacri Palatij lecturam euocatur. Qua professione summa cum laude, & gloria, aliquandiu diligenter administrata, à Summo Pont. Nicolao III. Cantuariensem Archiepiscopatum suscipere est compulsus. Sicque in Angliam reuersus multa ibi, quæ ad Regni pacem faciebant, diligenti solicitudine, & pastorali auctoritate composuit. siquidem ante eius aduentum graues in Regno exsurrexerant dissensiones, & turbationes non minimæ, ita vt qui ante illum Cantuariensem Ecclesiam rexerat, coactus fuerit à facie iræ Regis, relicto Angliæ Regno, ad Romanam vrbem, & ad Summi Pontif. gratiam confugere: locatus autem in administratione Episcopali vir in Dei timore fundatus, solita virtutum exercitia nequaquam derelinquebat. Immo verò iam diligentius diuinæ seruituti totum se mancipabat, eo quòd tunc se cognoscebat subditis propositum esse in exemplum. Cum Propheta sancto diligebat vnicè decorem domus Dei, & loca habitationis gloriæ eius. Sacrata templa omni decenti apparatu, per vniuersam sui Episcopatus ditionem, solicitissimè decorabat: fugitabatque otium, sciens ab otio dari vitia, & doceri malitiam multam. Apud Cantuariam quarto ab vrbe miliario, ad diuini officij laudes perpetuo celebrandas, Collegium clericorum instituit, magnificeque (vt erat in omnibus munificentissimus) dotauit. Vbi, ne se Canonici à personali, quod aiunt, residentia (vt ferè fieri solet) vbi illis fuisset collibitum, subducerent, sicque Dei cultus, quem primum omnium spectabat, malo abusu imminueretur, statutum fecit, quod in hodiernum vsque diem inuiolabili obseruatione perdurat; ne absens quisquam ex prouentibus aliquid omnino reciperet, sed absentis portio in communem præsentium vtilitatem impenderetur. circuibat loca suæ curæ credita, & tanquam pastor bonus salutis verbum, vbicunque se opportunitas offerebat, siue populo, siue clero, siue religiosis conuentibus, in virtute spiritus proponebat: plura quoque concilia prouincialia propter zelum rectæ & orthodoxæ fidei legitur celebrasse. per dies singulos primo mane, antequam vlla tractaret occupatoria negotia, Pontificalibus indumentis ornatus, magna cordis præparatione, altissimo sacrificium Domino offerebat, nisi causa admodum grauis obuenisset, quæ opportunitatem nullo modo concederet. Tum nimijs penè vigilijs Fratres suos, & clericos, atque familiam vniuersam fatigabat. Ieiunia solita factus Archiepiscopus non relaxabat: & cùm ferè ex omni genere escarum apparatibus Pontificalis mensa frequenter abundaret, ipse sibi ad ampliorem carnis cohibitionem, & perfectæ vitæ arctiora exempla subditis demonstranda, inter epulas esurire præcipiebat, & inter plenas carnium delitias, cibos manducare insipidos, seipsum seuerus pedagogus cogebat. In sententijs autem scripturæ sacræ tam fuit versatus, quantum ex ipsius præclaris monumentis datur æstimare, vt totam eam vorasse potius quàm legisse videri possit. Inter cetera autem eius monumenta illud, vt quantitate minimum, ita sententiarum sublimitate, atque dictionis maiestate est dignissimum, quod de sacrosancta Trinitate, ad suæ fidei sempiternam protestationem compositum, ex Pont. summi approbatione legitur, & canitur ab omnibus Ecclesiis, quæ Romanæ Ecclesiæ in canonicis horis persoluendis vsum tenent, tametsi propter operis difficultatem, pleræque inferiorum Ecclesiarum in suo vsu ipsum non recipiant. Extat & aliud eius opusculum prædicatoribus verbi Dei ijs, qui examinata & casta eloquia ex scripturarum veritate auditoribus quærunt proponere, vtilissimum, in quo sub certis quibusdam locis sacrorũ Bibliorum sententias, nouo artificio, & mira dexteritate, ita apto digessit ordine, vt facilè ad quamlibet materiam ex scripturis sanctis multa possit, requirens minimo negotio, quodcunque tandem proposuerit, sibi quilibet expromere. In quo opere vel solo facile est perspicere, quàm sibi familiares habuerit, & quàm intimè perspectas scripturæ sacræ paginas, quas ita potuit miro compendio in tam ordinatam compositionem redigere. Inter cætera autem virtutum eius insignia, & hoc ad testimonium, suæ virgineæ castitatis memoriæ traditum est, à mulierum consortijs alienum quàm maximè abhorruisse, quod etiamsi nullius scriptoris firmaret assertio, vel ipsa operũ eius

Franciscus Titelmannus in præfatione expositionis officij de Trinitate.

Eximia eius diligentia in pastorali officio.

Concilia plura celebrauit.

Abstinentia eius. fugiebat ciborũ delectum.

Preclarũ officium de Trinitate.

Signa castitatis & pudicitiæ.

Obitus.

eius sublimitas, & altissimæ Theologiæ integerrima puritas satis patefacit. Sedit autem in Archiepiscopatu Cantuariensi ann. 13. obiit verò anno ab incarnatione Domini 1209. vt in vita conuersatione insignis, ita & post mortem miraculis clarus. Quare de hoc viro certa fide dignorum hominum relatione historiam quandam memorabilem narrant, quã huic loco non immeritò, neque ociosè arbitror inserendam. Cùm enim Romæ in Sacro Palatio Doctoris sacrorum publico munere fungeretur, priusquam in Episcopum fuisset promotus, nec adhuc vlla esset præterquam Theologię magisterij eminentia insignis, Cardinales, Episcopi, & aliorum graduum atque ordinum complures, in Ecclesiasticis dignitatibus eminentes, ob viri in rebus Theologicis præclaram eruditionem, ad illum audiendum sacra docentem, magna diligentia quotidie confluebant, veluti tanti luminis radio cupientes illustrari: cùm ergo adueniente statuta prælectionibus hora, per medium scholæ ad cathedram accederet magistralem, prætereunti Doctori, qui consederant, assurgentes in pedes persistebant, donec conscendisset ille cathedram: hunc nimirum honorem deferebant Theologico lumini, quo ille fulgebat, & cuius illi participes fieri desiderabant. Postea verò quàm Archiepiscopatus dignitate sublimatus est (indignum iudicàte Summo Pont. gloriosæ eruditionis virum Ecclesiæ fastigijs non fulciri) solitum Doctoris munus nihilominus administrare perrexit; & cùm iam Archiepiscopus Cantuariensis in scholam ingrederetur, Cardinalium nemo illi voluit solitum assurrectionis impendere honorem, neque vllo modo loco moueri. Hactenus (aiebant huius rei causam reddentes) Theologici luminis maiestatem in humili vasculo cõtemplati, Theologo, & Theologiam docenti dedimus honorem, qua sanè consideratione nos illo multò inferiores, ipsum verò nobis superiorem agnouimus. Nunc verò dum in Episcopalem dignitatem intendimus, non est cur nos ipsi vel maiori, vel certè æquali dignitate fulgentes assurgamus; Theologico lumini honoris impendere obsequia non pudebat, Episcopo autem huiusmodi præbere honorem noster Ordo non docuit. Monstrat hæc Cardinalium sententia in isto viro Theologo simul & Episcopo, Theologici luminis claritatem, quàm Episcopalis prelationis dignitatem præclarius effulsisse. Scripsit etiam præter ea quæ dicta sunt in quatuor lib. sent. aduersus insipientem lib. vnum: in cantica canticorum lib. vnum: Apologiam in statuta synodalia, perspectiuam communem, atque multa alia, quæ tamen ad manus meas non peruenere.

Honor insigni viro doctrina exhibitus.

DE BEATO IOANNE PICENO,

qui miraculis insignis apud Picenos floruit, & ab eis in pretio habitus.

BEATVS Ioannes de Penna S. Ioannis in Piceno iacet ibidem, qui cùm adhuc esset inter seculares homines, quadam vice puer quidam pulcherrimus excitauit eum nocte dicens, Ioannes perge ad S. Stephanum, quia ibi prędicabit vnus de Fratribus Minoribus, cuius doctrinæ crede, & verbis attende; Sub hæc ipse Ioannes animo suo expertus est mirabilem mutationem; ibi inuenit F. Philippum prædicantem non in vanis humanæ sapientiæ verbis, sed in virtute spiritus annuncians regnum Dei: finita autem prędicatione dixit ei Ioannes, Pater recipiatis me ad Ordinem vestrum. ille verò perpendens diuinum consilium transmisit eum ad ciuitatem Recineti, vbi fuit acceptatus in capitulo prouinciali, postea missus fuit in prouinciam Prouinciæ, vbi in maximo vitæ exemplo, & morum sanctitate mansit annos 25. omnibus charus, omnibus venerabilis. Semel oranti apparuit Christus, ad cuius intuitum liquefacta est anima eius, & dixit ei, Fili mi pete quod vis, cui ait B. Ioannes, Domine mi nihil aliud volo præter te. Quid enim mihi est in cœlo, & à te quid volui super terram? & ait Dominus; Exaudita est oratio, & statim ab oculis eius elapsus est. ille reuersus in prouinciam Marchiæ commoratus est per triginta annos plenus sanctitate, & spiritu prophetico. Cuidam enim nouitio dì vexato à Diabolo, vt neglecta religione Ordinem relinqueret, Bene fecisti (ait) fili expectans aduentum meum, quia Dominus confirmabit te in bono & sancto proposito, nec vltrà exibis ab isto ordine. Obiit autem in patria post diuturnas tribulationes, quas à Diabolo passus est, & cùm adesset hora mortis, iunctis manibus gratias agens Christo, capit, quod semper optauerat, tanquam membrum electum æternaliter est vnitus.

Magna sanctitatis huius viri argumẽta, cui Christus apparuit.

Fuit à Dæmonio acriter diuexatus.

B. IOAN-

B. IOANNES Simplex is est, quem B. FRANCISCVS adhuc viuentem Sanctũ appellauit, cuius simplicitas (si alia desint argumenta) ex hoc facilè comprobari potest. Nam B. Franciscus, cui semper erat fixum, immotumq; animo, labentem Christi Ecclesiam fulcire & restituere, sicut audiuerat à Domino præcipiente, FRANCISCE vade, repara domum meam; villas comitatus Assisij peragrabat deferens scopas in manibus, & cùm semel intraret in quandam Ecclesiam, vt extergeret illam, increbuit huius rei rumor per totam villam; tum quidam Iuuenis Ioannes nomine bobus arans, audita fama de sancto viro, reliquit aratrum ac boues in agro, disposuitque se velle sequi Christum, qui intrans ecclesiam, vidensque sanctum virum habere scopas, voluit è manibus eius arripere, cuius simplicitatem B. Franciscus amplexus est, erat enim ita simplex, vt quicquid faceret B. Franciscus, hoc ipsum factitare niteretur, si sterteret (vt hæc loquar) si tussiret, si denique excrearet, ne tantillum quidem ab eius actionibus absistebat; in qua simplicitate simplex simpliciter vixit, & virtute simplicitatis munitus & clarus obiit.

Imitatis exemplum.

B. IOANNES ex ciuitate Stenical in Germania primò canonicus in cathedrali Maguntina S. Petri; deinde Spiritus sancti zelo accensus, posthabitis mundi huius dolosis illecebris, Minorum habitum induit, in quo sanctè vixit, & mortuus miracula fecit. obiit Spiræ anno 1245. pridie Kal. Iulij, in festo S. Pauli. In vrbe Bruxelli puella aquis suffocata, emisso voto ad B. Ioannem, Spiramq; ad eius tumulũ delata sanitati pristinæ restituta fuit. Multos ægros, & varijs morbis oppressos sanauit. Narratur quòd lampas ante eius tumulum accendebatur ab Angelis.

B. IOANNES frater fuit vterinus Philippi parui Francorum Regis, sepultusque in Francauilla; is tres mortuos suscitauit.

B. IOANNES sanctitate & miraculis præclarus obiit in ciuitate Syracusana Siciliæ, qui portauit lapidem ignitum manu inoffensa à coquina ad infirmariam cuidam Fratri ægrotanti.

Miraculũ de igne manu delato.

B. IOANNES Stranconius vir moribus & doctrina clarus; hunc amplissima ciuitas Florentina valde coluit; construxit autem ipse locum in Monte Fessularum, & multos ad Religionem suscepit, à quo etiam B. Thomas Florentinus habitum sanctæ conuersionis suscepit.

B. IOANNES cognomento Tentalben, in loco S. Illuminatæ in agro Tudertino cæcum illuminauit, signo crucis paralyticum firmitati restituit.

B. IOANNES Valeis Galensis Arbor vitæ nuncupatus scripsit sententias, communiloquium, seu collationum lib. vij. Manipulum florum, compendiloquium de vitis illustrium Philosophorum, breuiloquium, de philosophia seu sapientia Sanctorum, de quatuor virtutibus Cardinalibus antiquorum Principum & Philosophorum, ordinarium siue Alphabetum vitæ religiosę lib. xv. in Apocal. lib. vnum, qui inter præclara eius opuscula numeratur. Hic in fine constitutus humanæ vitæ, cùm diu sine loquela permansisset, cœpit lætus dicere; AD patriam pergo: quibus in verbis spiritum exhalauit, & ita in Domino diem clausit extremum. Floruit autem an. 1270. Parisiis, & ibi fuit honoratus.

B. IOANNES de Valle, quem Deus crebris illustrauit miraculis, obiit in loco Pistię, siue Brugliani in colle florido diœcesis Fulginei.

B. IOANNES Hungarus primò minister Hungariæ, cuius corpus, cùm post eius obitũ deberet transferri de uno in alterum locum, sua sponte, absque nauigio, uel aliquo deuehente, se ad locum destinatum transtulit: iacet in loco Villæfranchæ.

B. IOANNES dictus de Valentia sacerdos fuit, is & F. Petrus Oblatus peruenientes in ciuitatem Teruel construxerunt ibidem sacellum, ubi assiduis orationib. uacabãt, atq; uitæ exemplis, & optimis consiliis ac institutis, deuios ad Christi fidem deducebant. Verùm cùm magna aduersus Christianos uigeret persecutio, totaq; ciuitas Valentiæ sęuis concertationibus eo tempore uexaretur à Mauris, qui perpetui Christiani nominis hostes erant, isti Fratres coram Azoto iniquo Rege fidem Christi palàm cõclamantes, cùm nulla ratione ad Mahometismũ adduci possent, iussu Regis capite puniuntur an. 1231. in die decollationis S. Io. Baptistę, quorũ corpora à Christianis inuenta in ciuitatem Teruel delata sunt, atq; honesto loco recondita, ubi hodie quoq; miraculis coruscant. Nec illud inter minima censeri debet, ꝙ semel in ciuitate Teruel tanta locustarum copia uisa est, ut quasi nubes caliginosa totum circunstantis aeris oppleret, ad cuius intuitum perterriti ciues, BB. Martyrum opem implorauerunt, eorumq; meritis & intercessione statim illę euanuerunt.

Miraculum de locustis. est autẽ locusta animal infimas habens alas, vt saltare potius videatur, quàm volare.

DE

DE CONVENTV VALENTIAE, & quomodo diuino fauore datus fuit fratribus.

ACCIDIT nec sine diuino numine, quòd cùm Rex Azotus suos videret quotidie sensim deficere, Christianumq; gregem magna incrementa suscipere; neq; vi vlla, aut hominũ consilio, posse obsistere, decreuit D. Iacobo Aragonum Regi Regnum suum dimittere, detentis sibi quibusdam redditibus in comitatu Valentiæ, quantum vix posset vitam hanc commodè transigere, & ita anno 1238. in vigilia S. Michaelis Iacobus Rex magno cum honore Valentiam ingressus est. Rex verò Azotus coram Iacobo Rege donauit Fratribus Minoribus prætorium suum, iussitque ibi construi monasterium Fratrum in honorem SS. Martyrum, & B. Vincentij Valentini ex Ordine Prædicatorum.

BIVLIANVS Teutonicus fuit vir notę sanctitatis, obiit Parisiis miraculis clarus. Hic nimirum composuit vitam B. Patris Francisci, & B. Antonij, & quo ad cantum, & quo ad antiphonas, versus & responsoria, quibusdam antiphonis exceptis ad Magnificat, & responsorio Carnis spicam. Fuit enim magister cantus in aula Regis Francorum. Antiphonam illam, quæ quotidie in completorio in honorem B. P. Francisci canitur, Cœlorum candor, composuit D. Raynerius Cardinalis Viterbiẽsis, & hymnum qui incipit, Plaude turba paupercula. sed Gregorius IX. Pont. composuit antiphonam, Plange turba paupercula.

Iulianus Teutonicus magister cantus Regis Francorum.

DE B. IVNIPERO SOCIO S. FRANCISCI.

BEATVS Iuniperus socius B. Patris Francisci, fuit tantæ humilitatis, vt fatuus ab imperito vulgo crederetur. siquidem honores, vt lethale venenum abhorrebat; nemo vidit eum vnquam turbatum: cuius simplicitatẽ admirans B. Franciscus adstantibus dicebat, Vtinam, Fratres, de eiusmodi Iuniperis vnam syluam haberem, & dico vobis, quòd ille est bonus Frater Minor, qui peruenit ad simplicitatem fratris Iuniperi. Huius præsentiam dæmones ferre non poterant, sed ad nominis eius inuocationem fugiebant. maxima pietate ipse ferebatur in pauperes: dicere consueuerat, verbum hominis debet incipere à veritate, proficere in bonitate, terminare in humilitate, mensurari breuitate, quia verbum abbreuiatum fecit Dominus super terram. Non ab re igitur videtur cõtigisse, vt Iuniperus appellaretur, quia (teste B. Isidoro) vt cinis Iuniperi diutissime accensos Iuniperi carbones seruat, sic ille in sacro pectore accensum in Deum seruabat amorem; est prętere a Iuniperus obsita aculeis, per quos pœnitentiæ compunctio potest designari: sic memoria peccatorũ fouet ignem charitatis.

De summa in aduersis tolerantia B. Iuniperi.

CVM aliquis afficeret eum opprobrijs dicebat ei, Amice imple gremium meũ lapidibus pretiosis, imple ne timeas; appellans iniurias & opprobria lapides pretiosos. eius sanctitatem Dęmon semel fugerat per septem miliaria, & interrogatus de causa, respondit, Non possum sustinere præsentiam stulti illius Fratris. per sex menses obseruauit silentium, nam proposuit prima die non loqui in reuerentiam Patris, secunda Filij, tertia Spiritus sancti, quarta Angelorum; quinta alicuius sancti, & sic deinceps per septem menses silentium perpetuauit. Dum semel F. Iuniperus oraret, & fortè aliquid magni conciperet de se, apparuit quædã manus in aere cum hac voce delapsa, Manus sine manu nihil potest facere. idest nullus est tam bonus qui possit sine manu, idest potentia aliquid facere, quod audiens B. Iuniperus saltans per domum, Domine est verum, Domine bene est verum, aiebat. Interfuit obitui D. Clarę, quem ipsa ioculatorem Christi appellabat.

De eximia eius humilitate & charitate.

FVIT autem (vt diximus) humilitatis præcipuus cultor, nam semel præ nimia confusione Viterbium intrauit, & seminudus apparuit, quem iuuenes derisoriis verbis & luto impetebant: frequenter rapiebatur, vt fatuus iudicaretur: libenter verba ferebat improperij, & cęteris dicebat, Quis non ferret libenter cistum luti, si daretur ei aurum? nos verò pro vita æterna acquirenda nolumus sustinere modicũ verecundiæ?

Præterea

Præterea tanta pietate ferebatur in pauperes, vt si fortè pauperiorē deprendisset, ei dimidium tunicæ vel caputium largiretur, interdum verò & libros, & altaris ornamenta. Semel quoque inopi cuidam dedit pro eleemosina campanellas argenteas, quæ erant super altari B. Franc. in æde eius Assisij, quem cùm increpasset F. Ioannes Parens Generalis coram omnibus Fratribus, & duris verbis fuisset cōminatus, vt in tali obiurgatione raucesceret, Iuniperus nocte sequenti attulit eidem Generali vasculum cum farinulis & butyro ad tollendam illam raucedinem. Tunc ille admirans eius simplicitatem, ait, Comedamus simul; sic deuotione potius, quàm cibo recreati, & conciliati in charitate sunt.

REMEDIA QVAE ADHIBVIT B. IVNIPERVS *contra tentamenta carnis.*

CVM semel B. Egidius, Simon, Rufinus Apij, & Iuniperus colloquerentur, atque cū eo contenderent de remedio adhibendo contra carnis tentamenta, dixit B. Egidius, Quid facitis vos contra carnis pruriginē, respondit B. Simon, Ego considerans peccati huius fœditatem euado. B. verò Rufinus ait, Ego verò tandiu humi prostratus Dei, & B. Virginis clementiam imploro, donec me sentiam perfectè liberatum. Ad hęc B. Iuniperus, Et ego cùm præsentio tumultū conscientię, cordis ostia fortiter claudo, & sanctis meditationibus & desiderijs occupatus clamo, Foris, foris, quia ostium clausum est.

Pulchrum remedium contra carnis tentamenta.

DE EIVS OBITV.

OBIIT autem B. Iuniperus Romæ, sepultusque in Ara Cœli ad lęuam maioris aræ: ossa eius translata sunt ad quandam columnam lapide porphyriaco superposito.

B. LANDVS Tarentinus minister Apuliæ signis claruit Andriæ in Apulia.

S. LEO vnus ex septem martyribus fuit: de quibus diximus in principio.

B. LEO Archiepiscopus Mediolanensis vir non mediocris sanctitatis iacet Lignani comitatus Mediolani miraculis gloriosus.

DE B. LEONE SOCIO ET FAMILIARI *Sancti Patris Francisci.*

BEATVS Leo Viterbiensis B. Patris Francisci confessor, & scriba, quasi vas auri solidum, cum lapide pretioso decorum, pigmentorū suauitate refertum, virtutum quasi gemmarum varietate refulgēs, qui fuit in sacro Aluernæ monte, dum B. Franciscus sacra stigmata suscepit, & quem ob columbinam & angelicam eius simplicitatem mirificè diligebat, & ouiculā Dei frequenter nominabat, siue bestiolam; cumq; proponebat in exemplum alijs dicens, Ille esset bonus Frater Minor, qui haberet simplicitatem & puritatem Fratris Leonis. Hic fuit Euangelicæ paupertatis zelator maximus, fuit in oratione feruens, sæpe illud repetens, Quis es tu Domine Deus, Deus meus? & qui sum ego vermiculus, & pauperculus seruus tuus? solus meruit lauare vulnera B. Patris Francisci, & remedia diuersa apponere, præterquam in die Veneris, vt in illo die crucifixionis sentiret dolorem; huic benedixit Beatus Pater his verbis: Benedicat tibi Dominus, & custodiat te, ostendat faciem suam tibi, & misereatur tui, conuertat vultum suum à te, & det tibi pacem, Dominus benedicat F. Leonem. Hæc verba habentur in sacro conuentu Assisij à B. Francisco scripta vnà cum laude, cuius initium est, Tu es Sanctus. Obiit B. Leo Assisij, & ibidem conditus est miraculis nobilis. Dum enim Spoleti existeret, signo crucis apostema ita curauit, vt de cætero nullum signum cicatricis remanserit, multaque miracula fecit alia.

Simplicitas Beati Leonis.

Verba quibus B. Franc. benedixit Fratri Leoni.

De vehementi eius spiritu & extasi in oratione.

CVM semel B. Leo oraret, raptus fuit in spiritu, habuitq; in visu, quòd multi Fratres transibant per flumen, aliqui transacto flumine manebant ad latera, aliqui pondere nimio pressi media via deficiebant, impetuq; aquæ detenti, submergebantur; aliqui facilè transibant sine aliquo discrimine. quam visionem declarauit B. Franciscus: Nam flumen est mundus, qui currit cursu præcipiti, Fratres qui submerguntur, sunt qui profitentur Regulam, sed non adimplent præcepta Euangelica: alij sola contenti tunica transeunt flumen sine aliquo periculo.

Habuit gratiam raptus.

ORANTI F. LEONI APPARVIT B. Franciscus post eius obitum.

INSTABAT B. Leo, precibusq; interpellabat Dominum, vt dignaretur ei monstrare B. Patrem Franciscum. Itaq; apparuit ei alatus alis inauratis. Vidit quoque aliàs in spiritu præparari finale iudicium in latissimo campo, quò Angeli clangoribus tubarum omnes vocabant ad iudicium finale, viditq; duas scalas à terra cœlum pertingentes. Vidit autem multoties B. Franciscum eleuatum à terra quando diuinæ gratiæ dona cumulatius sentiebat, solusq; meruit tangere vulnus laterale B. Franc. solusq; ad B. Franciscum accedere. Quondam ieiunans in die cum pane & aqua, dum in monte Aluernæ celebraret quadragesimam in honorem Archangeli Michaelis deuotissimè, quãdo ei dabatur copia, osculabatur pedes S. Franc. dicens hæc verba: Deus propitius esto mihi peccatori, & per merita sanctissimi huius viri fac me ad tuam misericordiam peruenire. Aliquando vidit eũ ad arborum cacumina eleuatum, & in tantam altitudinem subuectum, vt vix eum attingere valeret. Narratur de illo, quòd cùm mandato B. Franc. multis eum conuitijs affecisset, fornicatorem, adulterum, furem, homicidam, blasphemum, aliaq; id genus appellans, patientissimè tulit B. Fran. ac semetipsum ob hæc omnia deploraūit. Deinde verò cùm socius ab eo perquireret, cur illum compulisset tot tantaq; mendacia dicere in virum innocentẽ, cui nihil horum conueniret; respondit, Nihil mentitus es: quoniam hæc omnia eram, & multo plura futurus, nisi me diuina misericordia ab ijs malis seruasset immunem.

In die Veneris B. Franc. præsentiẽs Crucifixi dolorẽ, nullum plagis remediũ apponi sinebat. ex quo B. Leo tantam dilectionem spiritualẽ recipiebat, vt quasi stupore & inflãmatione mirabili expiraret.

Simile habetur de Socrate dictũ, q. discipulos coercens physiognomo applausit dicẽs, Rẽ diuinasti, quoniam hæc omnia eram, nisi philosophia me docuisset naturę repugnare, & ab ijs abstinere: sapienter quidẽ, sed nõ Christianè.

B. LEONARDVS Fulginàs sanctitate & miraculis clarus obijt Piperni prouinciæ Romanæ, cuius ossa condita sunt in Ecclesia Fratrum Minorum sub ara maiori, quæ ab incolis habentur in reuerentia. Audiui Priuerni à quodam seniore probatæ vitę nõ multis ab hinc annis, inter eius ossa compertam fuisse quandam schedulam conscriptam, quæ tamen non potuit legi, quòd ea è sepulchro educta, vixq; aeri exposita, statim elemẽta deleta sunt. Romæ in Ecclesia S. Laurentij extra muros adsunt ista verba: B. Leonardus de Fulgineo mortuus est Piperni, & sepultus in loco, de quo ista feruntur. Puer quidam Iordanus nomine de castro Montis Fortini in Campania apud Pipernum, vbi morabatur, signo crucis ab eo restitutus est sanitati. Egidius de Monte Fortino cæcus à Beato viro signo crucis, cunctis admirantibus, est illuminatus.

Miracula B. Leonardi.

B. LEONARDVS è Ciuitatenoua obiit miraculis insignis apud Ciuitatemnouam, & ibi sepultus in cathedrali, cùm adhuc non esset ibi locus Fratrum Minorum.

B. LEVINVS vel Leninus ex prouincia Frãcię in Quadro Babilonię minoris oppido, pro fidei cõfessione glorioso martyrio coronatur an. 1345. Nã cũ martyrij desiderio flagraret, accessit ĩ partes Saracenorũ, vbi palã fidẽ Xp̃i p̃dicabat Maomethis sectã impugnãs.

B. LVCIDVS antiquior verè sanctitate vitæ collucens, ardensq; gratia diuina & charitate, cuius lingua gloriosa à Spiritu sancto edocta fuit, multũ in religione profecit.

B. LVCOLFVS Saxo, cuius pedum lotura mulierẽ à carnis superfluitate in altero pede excrescente curauit, & puerum militis filium omnibus viribus destitutum corroborauit, ac mulierẽ quandã à corporis cruciatu haustu vini, de quo ipse potauerat, curauit.

Lotura pedum.

B. LVCHESIVS siue Lucensis iacet in loco Podij Bonizi vel Bonantis in mõte imperiali, qui multa prædixit, rerum successu eueniente, cùm anno 1380. essent multa bella & diffidia inter Florentinos, & Carolum de Pace in Podio Bonantis. huius castri erãt domini illi de Bentijs, antequam veniret in ditionem Senensium.

B. LVCAS Patauinus ex nobili & generosa familia Belluda, discipulus & imitator D. Antonij, admirabili effluentis huius mundi contemptu ad extremum vsque egenã vitam duxit, de quo illud memoratur. Nam cùm semel acerbè Ansidisium Eccelini immanis Tyranni increpasset, quòd impiè contra Ecclesiæ libertatem moueretur, hac occasione Eccelinus permotus B. Lucam vehementi odio prosecutus est, interim ille à prædicatione desistere cogitur, cui die noctuque sanctæ orationi pro patria incumbenti B. Antonius per quietem apparẽs, prędixit Paduę liberationem à crudeli Tyranni oppressione, quod postea euentus confirmauit. nam haud multo pòst ab Illustr. Legato pro Rom. Pont. Venetorũ ope Padua libertati restituta est, & excusso seruitutis iugo, expectata summa pace, & tranquillitate donata est. Sermones Dominicales doctrina laudabili edidit, obiit Paduæ, in sacello D. Andreæ conditus.

Belludorum pręclara familia.

Habentur sermones eius manuscripti Arimini.

VERA B. LVDOVICI THOLOSANI EFFIGIES.

Ore decens, opibusq; potens, & Regia proles,
Fit Ludouicus relligione Minor.

DE ORTV SANCTI LVDOVICI, *de effigie, & de ingressu eius ad Ordinem.*

Maria Hungariæ habuit tres fratres omni sanctitate præclaros.

SANCTVS Ludouicus Tholosanus filius Caroli Secundi filij Caroli Primi, qui vulgò Martellus dicebatur, ex Ludouico Gallorum Rege clarissimo genere ortus, habuit matrem Mariam ex inclyta Pannoniæ domo, quæ tres fratres habuit omni sanctitate conspicuos, videlicet S. Stephanum Regem, S. Ladislaum Regem, & S. Henricum Regem; habuit quoque Bellum nepotem, qui obiit cum opinione sanctitatis, & Helisabetam amitam. Itaque ratione primogenituræ futurus erat Rex Siciliæ, Hierusalem, & Hungariæ, sed omnibus contemptis amore Dei, pro quo factus est penè opprobrium & abiectio plebis, dum esset obses pro patre, votū emisit ingredi sacrum Minorum Ordinem, quod postea re ipsa, memorabiliq; fide & pietate compleuit, vt verè illud dici possit,

Degeneres hominum curas, vanosq; labores
Despicit, atque animo placido spes ridet inanes.

Carolus primus fundauit locum S. Laurentij Neapoli, & Carolus secundus inchoatum absoluit.

S. Ludouici modestissimus pudor.

Itaque Neapoli in conuentu S. Laurentij, quem Carolus secundus post Carolum primum absoluit, in collegium Fratrum, sponte, nulloque hominum suasu aut cohortatione, se abdidit. Fuit autem B. Ludouicus facie pulchra & tam venusta, vt omnes eum conspicientes honesta voluptate afficerentur, incessu, aspectu, & gestu graui, membris omnibus aptis, & corpori bene cohærentibus, decore totius corporis eximio, voce humanissima, mansuetudinisq; plena, egregio oculorum nitore, quibus ita dominabatur, vt nunquam in faciem alicuius mulieris conuerteret: nemo vidit eum otiosum vel turbatum, sed mente in Deum assidua contemplatione ferebatur, de quo leguntur illa carmina.

O præstans animi iuuenis virtute coruscans,
O noua nescio quo lux igne exorta repente,
Quis Deus ista tibi tam sancta oracula ab alto
Detulit in terras? qua te ciet aura? quis ardor
Raptat?

Ortus est autem B. Ludouicus (vt ferunt) in castro Nuceriæ Paganorum, vbi sacellum erectum in honorem eius.

PALAM

PALAM INCEDIT CVM HABITV ROMAE ab Ara Cœli ad Sanctum Petrum.

Ne te decipiat cultus, sub tegmine vili
Pontificem Princeps sic Ludouicus adit.

RES memorabilis & penè cœlestis, quę diuina virtute lucem attulit vniuerso orbi: nam B. Ludouicus humilitatis cultor præcipuus qua die induit habitum, eadem factus est Episcopus Tholosanus; noluit tamen eam dignitatem suscipere, nisi prius emissa professione coram magistro Ioanne de Muro Generali Romæ in Aracœli: detulitq; habitum publicè vsq; ad S. Petrum, multis eum comitantibus, in medio duorum Cardinalium Ordinis nostri, & rediens ad Fratres discubuit cum eis, cùm voluisset tamen cæteris famulari, sed quidam Comes Feltrius precibus obtinuit, vt cum alijs Fratribus discumberet.

Coram F. Ioanne de Muro Generali professionem emittit.

INDICIVM ANIMI, ET VIRTVTIS SPECIMEN in B. Ludouico præclarè dignoscitur.

ANNVM agens septimum habuit institutorem & ducem D. Gulielmum de Manerio militem strenuum, sed virum probum; deinde B. Pontium Carbonellum, ac Richardum Mediauillanum institutorem optimum, qui sacris & scholasticis litteris tam breui eum instruxit, vt supra humanum captum scientia eius non naturali ordine, sed cœlesti gratia videretur indita. In hoc pręcipuè studebat, vt nullum tempus, cuius quidem iactura maxima est, inaniter efflueret: à prandio vel cantu Gregoriano se exercebat, vel in seriis disputationibus: interdum leuandi animi gratia, abdicata antiquę stirpis præclara nobilitate, spreto demum omni patrimonio, hortulum, quem habebat, diligenter colebat; à risu, à vaniloquio, à consortio seculari omnino abstinens. Testantur F. Franciscus Scarerius Episcopus Segetanus, F. Petrus Episcopus Epulanus, & F. Fortius eius comites indiuidui, qui eum antè familiariter nouerant, se in eo nihil vspiam audiuisse

Gulielmus de Manerio.

Tanta est corruptela malæ cõsuetudinis, vt nunq̃ in eam se immerserit.

vel vidisse, quod saperet peccatum mortale. Fcrunt à puero ad annũ 24. quo tempore decessit, nunquã emisisse verbum iocosum, fœminarum congressus, atq; consortia ita exhorruit, vt non aliter se incorruptũ præstiterit, quàm cum de vtero matris egressus est: à pueritia siquidem amor castitatis ita cor eius & mentẽ affecerat, vt non solùm mulierũ aspectus, & colloquia vana cuitauerit, sed & verba carnalia nullatenus audire potuerit, quin increpabat acriter talia proferentes; nouerat enim rem hanc maximi esse discriminis, quæ multos pessundat: Corrumpunt enim bonos mores colloquia mala; quibus cùm aspersi libri, vulgaresq; cantus vbique habeantur hoc nostro seculo, non mirum si boni pudicique mores, ac opiniones sanctæ honestæq; deprauentur in populis: nec ad ostendendam apertius aut confirmandam rem hanc exemplis alijs opus est. idcirco ille secum seuerè agens carnem suam catenis ferreis edomabat, vt eam spiritui subijceret, cibo, & potu parcè admodum vtebatur. factus Episcopus quotidie ferè sacrificium missæ persoluebat, & manibus protensis officium persoluens, in modum crucis, mira deuotione in crucifixum ferebatur.

Corruptela nostrorũ temporũ.

Mira in Deum pietas, & in pauperes Christi beneuolentia.

VIRO sancto non minus gratiæ quàm naturę dono præcipuum erat, vt ad pauperes, debiles, & leprosos manus suas extenderet; ter in ebdomada visitabat domũ hospitatoriam S. Luisij Neapoli, vbi largas & copiosas erogabat eleemosinas. Factus Episcopus in cunctis morum sanctitate compositũ se ostendit, deuotione gratum, humilitate lenem. cùm Roma rediens ad Ecclesiam Tholosanã proficisceretur, reliquit Senis in conuentu S.Fran. Bibliam manu sua egregiè conscriptã, & minio eleganter exornatam, insigne amoris sui monumentũ. Veniens Parisium centum pauperes induit, triginta mille lib. distribuit pauperibus de redditibus suæ Ecclesię: aliàs petens Parisium cuidam pauperi palliũ, quo indutus erat, Dei amore largitus est. Testatur F. Gulielmus de S. Marcello, q̃ multoties tentauit Episcopatum cedere, cùm animo decreuisset in sua religionisq; simplicitate vitã ducere: sed veniens Romam, vt summo Pont. Ecclesiam resignaret, Brinonię apud Regem in die S. Dominici solenniter missæ sacrificiũ obtulit, ibiq; in morbũ incidit, vt inferius suo loco dicemus. Mira charitate egenos & cõmiseratione prosequebatur. Quinctiã flagrabat ingenti animarũ desiderio, vt pro Christiano populo die noctuq; precibus & lacrymis diuinas pulsaret aures: vsqueadeo vehemens in prędicatione, vt multos ad fidem Christi conuerterit: clericos nutrientes comam propria manu tondebat. Semel apparuit ei Diabolus instar cati nigri coloris, quem crucis signo abegit; vidit hoc Rubertus Rex frater eius, quem B. Ludouicus obsecrauit, ne cuiquam, quàm diu viueret, reuelaret, qui data ei fide promissis, quandiu vixit B. Ludouicus, stetit.

F. Gulielmus à S. Marcello.

Apparuit ei Diabolus.

Summa animi eius deiectio.

MAGNA sunt & omni admiratione digna quæ retuli, sed multò admirabiliora videntur, quę nunc referã, cùm esset Barchinone obses pro patre; quia cũ Carolus I. solẽnitate seruata contra Manfredũ coronatus Rex, interfecto Manfredo Regnũ Sicilię occupauisset, Constãtia Mãfredi filia Petro Aragonię in matrimoniũ collocata fuit, sed Galli insulã Siciliæ deuastãtes à Ioãne Procida fusi, & plurimi eorũ interfecti sunt: vnde ortũ est bellũ inter Petrum & Carolum I. qui dum parat arma aduersus Petrum, obiit. Successit Carolus eius primogenitus, qui cõtraxit arma aduersus Petrum Regem, vt insulã suo imperio subijceret, sed cùm finis belli incertus sit, pulso eius exercitu, victus & captus fuit; qui datis tribus filijs obsidibus, videlicet B. Ludouico primogenito, D. Ruberto, & D. Raymundo, in Regnum suũ reuersus est, & ad septẽ annos pax prorogata: quo tẽpore B. Ludouicus nõ desistebat imbui optimis disciplinis & sanctis institutis: sed prçipuè in cura pauperũ nullus fuit eo magis solicitus: cui semel ẽt Christus apparuit (vt ferũt) in forma leprosi. Vigintiquinque pauperes alebat diebus sabbati, tres autẽ reficiebat, quibus secrètò pedes abluebat, tangebat vulnera, & digitis suis eburneis saniem educebat: vermes & pediculos gẽmas pauperum vocabat. Insigne & illud est, quod de ipso narratur, q̃ cùm semel Fratres eũ aduentantẽ humaniter excepissent, parassentq; locum, qualẽ tãto viro cõuenire existimabãt, quasi ex humilitate indignatus dixit: Fratres mei, hic locus nõ est Fratris Minoris, & tota nocte humi iacuit. Quondã qdã Frater, animi potius simplicitate, q̃ dolo, dixit ei, Dñe mi, Ordini nostro magna dignitatis accessio ex tui præsentia facta est. Respõdit, Immò ex tãto habitu ego afficior tãto honore. ô eximiã tãti viri humilitatẽ, ô amabilẽ animi deiectionẽ.

B. Ludouicus obses Barchinone.

Omnia cõtemnit & abijcit amore Christi.

EXI-

EXIMIAE HVMILITATIS PARADIGMA.

Regius hic iuuenis, sectãs pia facta Minorum,
Hospitibus lauit, pauperibusq́; pedes.

TOT sunt humilitatis B. Ludouici insignia, vt si vellem hic omnia recensere, non sine difficili prolixitate exprimi possent. siquidem dum prædicaret, nullum in pulpito ornamentum exquirebat, quinimmo siquid erat, quod minus videretur decere, statim amoueri faciebat: idque obseruauit Romę, dum in Consistorio sacras haberet conciones, Parisiis quoque, Tholosæ, atq; apud Montempessulanum. Testatur Ioannes XXII. Pont. in Bulla suę canonizationis, humili habitu contentum sumptuosa indumenta despexisse: præterea eximium humilitatis paradigma celebratur, quòd pauperes summa charitate propria domo excipiebat, ad propriam mensam alebat, peregrinos hospitio confouebat, & proprijs manibus pedes abluebat, in die Paschatis vasa, & paropsides coquinæ lauabat.

Romæ in Consistorialibus cócionibus humilitaté seruat.

Peregrinis proprijs manibus pedes ablui'.

DE EIVS AEGRITVDINE ET OBITV.

BRINONIAE in ædibus Regis, vbi natus & educatus fuerat, dum Romam, vt superius memorauimus, peteret, vt Ecclesiam Tholosanam renunciaret, quã tamen mandato Apostolico iuxta regulæ tenorẽ acceperat, incidit in grauẽ febrem, conuocatumq́; magistrũ Hugonem medicũ consuluit de recuperanda sanitate, si tamen id Deo placuisset, sed iam ingrauescente ægritudine, & iã penè consumptis corporis viribus, egressũ animę cernens instare, sacrosanctum Christi corpus Christianę peregrinationis viaticũ sibi poposcit, quo autem cultu, qua veneratione, quibus pietatis & religionis signis, non facilè

quisquam

Summa animi deiectione suscipit sacramentum Eucharistiæ.

quisquam diceret. Venienti Domino, quod potuit, tota mente obuiam processit, etiam corpore, quantum per exhaustas vires licuit, neque enim in lecto iacens, sed humi positus, atque prostratus, quanta præstari potuit ab homine, reuerentia & honore illum excepit, manantibus vbertim per ora lacrymis, atque ita vt legitur in eo versu,

Hic animam sacra vegetans de more sinaxi
Coelestes properat lætus inire vias.

Crucem etiam sibi delatam à quodam ex socijs, qua potuit humilitate, complexatus est, atque exosculatus. xiiij. dies mansit in infirmitate, demum dum tota mente & oculis in cœlum intenderet, parua interiecta mora miraculis, sanctum Deo spiritum reddidit, & sic ad Deum fontem viuum, quem semper sitiuerat, perrexit, & statim cœpit emicare miraculis. Nam cùm Massiliam vbi sepeliendum se reliquerat, deferretur, apparebant radiosę quædā lanceæ circunstantes, visaq; sunt signa gloriam eius indicantia; triduo verò antè mortem suam prædixerat.

QVAEDAM MIRACVLA EIVS INSIGNIA.

QVAEDAM nobilis matrona Tholosana xiiij. annis fluxū sanguinis perpessa, cùm nulla medicinæ ope sanari posset, tacta fimbria sancti viri à morbo liberata est. Gulielmam filiam Adami Parisiensis à mortuis suscitauit. In Montepessulano cuidam mulieri laboranti dolore capitis, preces sancti viri, & manus impositio super caput eius, morbum omnem abiecerunt. Quidam Frater febrim continuam patiens, signo ab illo crucis facto, eam deposuit. Quædam mulier pertinax, nec credens tanta fieri à sancto viro, flagellis cogitur credere. In ciuitate Aretij puer mortuus nomine Ludouicus, meritis B. Ludouici, à mortuis reuocatus est, qui postea factus est Frater Minor. multa verò miracula (operante Domino) edidit, quæ velle enarrare longum esset negotium.

CORPVS EIVS DEFERTVR MASSILIAM.

CVM. corpus eius esset Massiliæ, ab Alphonso Aragonum Rege translatum est in citeriorem Hispaniam, quæ vulgò Catalonia dicitur anno 1417. septimo Idus Aprilis; & octaua die Nouembris eiusdem anni per quatuor Cardinales specialiter deputatos, præsente Roberto fratre eius Rege Siciliæ, de medio chori, vbi fuerat sepultum, ad aram maiorem in arca argentea cum magna solennitate est tumulatum, in cuius translatione quinque mortui redierunt ad vitam, & multi infirmi à languoribus deserti sunt.

DE EIVS CANONIZATIONE.

LIBET in fine, nequa sancto viro commendatio desit, canonizationē inscribere; itaque 1377. die xv. Decembris, Ioannes XXII. canonizauit, prius inspectis multis miraculis, & in sanctorum Confessorum numerum retulit. atque vt ad venerabile sepulchrum ardentius confluant populi, concessit omnibus verè pœnitentibus, qui cum reuerentia illuc in eodem festo annuatim accesserint, ipsius suffragijs potituri, de omnipotentis Dei misericordia, & BB. Petri & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, duos annos & duas quadragenas. Dat. Auinione vij. Idus Aprilis, Pontificatus nostri anno primo. Extat Venetijs in sacrario apud Minores processus, quo habetur vita B. Ludouici, & omnia miracula accuratè conscripta. Bononiæ in archiuo S. Franc. habetur Bulla canonizationis. Hæc modò de vita B. Ludouici, de quo plura in hanc sententiam adduxissem, nisi subiret prolixitatis suspicio.

B. LVDOVICVS Teutonicus, Regulæ, & vitæ Fratrum Minorum zelaror ardentissimus, ita contemplationi deditus fuit, vt visus fuerit frequenter rapi supra arbores. obijt Perusiæ in Ecclesia S. Francisci de Monte.

VERA B. MARCI HVNGARI EFFIGIES.

Hungarus es Marce; at nunc Italus, Itala tellus
Coneliana ora te tenet, atque colit.

DE

DE B. MARCO HVNGARO.

BEATVS Marcus Hungarus dictus de Coniliano obiit Coniliani miraculis clarus: cuius ossa condita sunt in Ecclesia S. Francisci prope aram maiorem in Capella Illustris Comitis D. Petri Montis Albani. ab Hungaris habebatur in pretio. Audiui à quodam sene fide digno oppidanos à Barbaris ereptos Sancti huius ope: cùm enim in mœnibus hostilia signa penè firmarent, videntes Fratrem ad superiora murorum loca vili veste accinctum, ea visione territi sunt, ac recesserunt.

B. MARCVS Elephantutius Bononiensis, Vicarius generalis Regulæ Obseruantiū, obiit Placentiæ in loco Nazareth nuncupato, extra vrbem, deinde in vrbem translatus quiescit in Ecclesia S. Mariæ Magdalenæ miraculis notus.

Miracula insignia

B. MARTINVS Fulginàs, vir sanè charitate plenus, obiit Fulginei, sepultus apud Minores, de quo ista feruntur. Mulier Martenda vel Marseda nomine mentecapta, die quodam dum acciperet lucida interualla, ad B. Martinum accessit pro recuperanda sanitate, ille verò cùm aspersisset aqua benedicta, & thuris benedicti suffumigatione repurgasset, incolumis ad propria rediit, cui sanctus vir præcepit, ne cuiquam, dum viueret, reuelaret.

Maxima vis orationis B. Massæi.

B. MASSAEVS de Marignano socius B. Patris FRANCISCI, Deo dante, ad summæ perfectionis apicem peruenit, quem sanè mirificè diligebat B. Franciscus, vt pote qui præditus erat humilitate, & gratiam habebat in dicendo. semel in die comedebat, in sero sæpenumero, pernoctabat in oratione dicens, Domine mi IESV Christe da mihi contritionem peccatorum meorum, & da mihi gratiam emendandi, & satisfaciendi secundum tuam voluntatem; nec cessabat ab ista oratione, quousque lacrymæ fluerent ab oculis eius, quibus absolutis intrabat cellam dicens pleno cantu, Domine Deus fac vt te cognoscam, te timeam, te diligam toto corde. obiit in loco Muri in Piceno.

S. Franciscus periculum fecit de B. Massæi humilitate, vt eius constantiam illustraret.

Summa illa beneuolentia est, quā virtus parit, & nō fortuna.

CVPIENS B. Franciscus de F. Massæi humilitate periculum facere, imposuit ei onera ferè humanis viribus importabilia, coquinæ, ianuæ, & eleemosinæ quærendæ; ille verò submisso capite dixit, Quicquid mihi imponis Pater, Deo acceptum refero. Cùm semel cum B. Francisco transiret per prouinciam Etruriæ, præcederetque eum, peruenerunt ad triuium, vnde iter arripiendum erat, versus Florentiam, Aretium, & Senas: sed cum Deo disponente, Senas peruenissent, ibi erant inter ciues discordiæ, & homicidia quotidie sequebantur. quò cùm peruenisset B. Franciscus, à ciuibus & ab Episcopo ciuitatis magna lætitia fuit exceptus, & tanto plausu, & frequentia, vt nec terram ipsam eundo pedibus calcaret. Hic itaq; suis consiliis & hortatu effecit, vt duo ciues, qui mutuo odio vexabantur, ad communem concordiam, & ad pacis conuenirent vnionē: tunc discessit inscio Episcopo B. Franciscus, qui postea cognoscens sancti viri simplicitatem, ad cor rediens, errorē suum acerbè, seq; increpitauit. Tanta B. Massæus perfundebatur lætitia, vt cùm in choro cum Fratribus psalleret, seipsum præ nimio gaudio capere nequiret, cui cùm semel Beatus Iacobus de Falerono diceret, quare non mutasti hunc versum in iubilo? lætabundus respondit, non sunt variandi versus, vbi in vna re summum bonum continetur. Hic Frater Massæus audiuit vocem Domini in Ecclesia Sanctæ Mariæ de Angelis concedentis indulgentiam Beato FRANCISCO oranti. Audiens præterea quendam magna & ingenti humilitate pollere, ita exarsit, quòd eleuatus in cœlum voto se strinxit firmissimo, nunquam se in mundo velle lætari in aliquo, si hanc virtutem non sentiret sibi adesse, qui humillimus factus reputabat se viliorem cunctis hominibus. Idem cùm semel iret in prouinciam Franciæ cum Beato FRANC. & quæsiuisset eleemosinam, in quadam solitudine inuenerunt fontem limpidissimum, in cuius ora ponentes frustula panis, Deum laudauerunt, quòd tam pretiosam mensam eis parasset, vbi nihil erat arte hominum elaboratum, vel humano effictum ingenio. Quæ animo perpendens B. FRAN. F. Massæo illud repetebat, Non sumus digni tanto thesauro.

B. MAT-

B. MATTHAEVS Fauentinus signis illustratus, Bononiæ in ecclesia S. Fran. cōditus est in sepulchro satis cōdecenti, cuius superiorem lapidem circũcingunt subiecti versus:

Fauentiæ natus Matthæus cum Christo beatus,
Virtutibus plenus, gratia gloriaq; amænus,
Hac iacet in tumba prima, factaq; secunda.

Hoc ideo dictum existimo, quòd ab inferiori ad superiorem partē altaris fuerit translatus.

B. MATTHAEVS quidam miraculis notabilis iacet Fulginei.

B. MATTHAEVS sanctitate præclarus ex monte Rubiano agri Piceni ibidem iacet, qui aliquando visus est à B. Ioanne de Aluerna, inter Angelorum choros cum B. Francisco, gloria & claritate fulgere.

B. MATTHAEVS Narniensis virtutibus approbatus multa (Deo operante) fecit miracula, inter quæ hæc feruntur, quòd F. Concordium toto corpore resoluto paralyticum pristinæ reddidit firmitati. Mulierem à Dæmonio grauiter vexatam liberauit. Iuueni Marcoardo os collo agglutinatum gerenti, diuulsum, explicitumq; reddidit. Hæc & multa alia operatus est Dominus in sancto isto, quæ narrare longum quidem esset, & temerarium est diuinæ gratiæ libertatem humanæ præsumptionis arbitrio coarctare.

B. MATTHAEVS quidam mira sanctitate plenus iacet in Nigroponte.

B. MAVRVS vel Mauritius Tholosanus hospitaturus declinauit ad locum Albiæ, cũ adhuc Prædicatorum religio non haberet cœnobium; & cùm inuenisset eos penuria aquarum laborantes, illis compatiens, prius ad Deum oratione emissa, hic fodite Patres (inquit) in nomine Domini, & voti compotes eritis. Et loco illis ostenso simul atque viri Dei iussa perfecerunt, scaturiere abundè aquæ dulcissimæ, quæ vsque in hunc diē defluunt, & in incolarum vsum, & in miraculi viri Dei Mauritij testimonium. Ibidem in Albia B. Mauritius animam efflauit, & honorificè tumulatus anno 1449. Hunc virum sanctum Pontius Carbonellus vir probus apprimè laudibus extollere consueuerat, affirmabatq; plusquam quinquaginta mortales vtriusque sexus varijs morbis detentos & oppressos, ad tumulum eius sanitatem obtinuisse, & hæc omnia se oculis proprijs vidisse comprobabat.

B. MICHAEL quidam iacet in conuentu Viennæ miraculis insignis, inter cætera verò aquam in vinum mutauit.

B. MICHAEL Magothi laicus obiit in conuentu Tholosæ anno 1334. qui fuit vitæ laudabilis, honestæ conuersationis, orationi assiduus, paupertate diues, zelo perfectus, moribus exemplaris; cuius cibus erat panis, & aqua, vestitus asperitas cilicij, habitus vilis, cella fuit capella B. Mariæ, lectus scabellum ligneum, & pauimentũ, semper nudis pedibus incedebat, semper stans, vel genibus flexis, rarò sedens, nisi in mensa, vel infirmitate grauatus. Semel ei oranti in nocte apparuit Diabolus in forma muris bibentis oleum lampadis, qui ad eius vocem vt fumus euanuit. Fuit in diuina contemplatione perspicuus. docebat omnes facere diuinam voluntatem; & vt erat simplex homo, ita simpliciter dicebat, Domine si me vis facere amplius, doce me amplius, quia tuam parati sumus facere diuinam voluntatem.

B. MICHAEL Albanensis socius in peregrinatione B. Ioannis Albanensis iacet in Conuentu Chersi miraculis exornatus.

B. MONALDVS Anchonitanus in Argenga Saracenorum vrbe glorioso martyrio coronatus vnà cum F. Francisco de Pitriolo diœcesis Firmanæ, & F. Antonio Mediolanensi. Scribit enim F. Carlinus Grimaldus Guardianus Genuæ, quòd cùm dicti Fratres zelo fidei morarentur Argenghæ, feruore martyrij accensi, feria vj. quæ apud Saracenos est solennis, vt apud Christianos Dominica dies, palàm conclamantes confitebantur IESVM Christum pro salute omnium crucifixum; & qui ita non credunt, sunt omni salute destituti (Saraceni verò negant Christum esse verum Deum) affirmātes coram Cadi Maomethem esse virum nequissimum, vt pote qui astu & fallacia eos deceperit. Quod audiens Cadi ait, Recedite, non enim hæc à vobis palàm sunt prædicanda. Verùm hi veri Dei pugiles ad fidei certamen audacter procedebant, proclamabantq; nullam esse præter Christum salutem: tunc Saraceni in ipsos furentes ducunt eos ad forum (vulgò Madranum) vbi tortores euaginatis gladiis eos innumeris plagis confecerunt, qui manus ad cœlum leuantes Deo spiritus reddidere: quorum corpora dilaniata, & canibus abiecta quidam Sacerdos Armenus furtim noctu sublata, & pallio cooperta honorificè condi curauit.

Carlinus Grimaldus.

Sanctorum virorum cōstantia & firmitas in martyrio.

Dicunt

Dicunt quidam corpus Monaldi translatum Iustinopolim. Ediderat autem Summam,quę ab eius nomine dicitur Summa Monaldina.

B EATVS autem Monaldus,qui prædicante B.Antonio de titulo crucis vidit B. Franciscum ad ostium Capituli, iacet in loco Arelatensi.

B. MORICVS socius B. Patris Francisci iacet veneratus in Conuentu Vrbeuetano, de quo superius diximus.

B. NICOLAVS vnus ex septem martyribus apud Septam in Africa.

B. NICOLAVS Assisiàs vitæ sanctitatem etiam miraculis attestatus est.

B. NICOLAVS de Montecorbino martyr,cùm enim quidam Thomas Hungarus miles sanè strenuus, & Sulthano Turcarum Imperatori charus, audiret eum prædicantem de gloria Paradisi, & de reprobatione legis Maomethis viri perditissimi, tanto timore fuit percussus, vt statim & legi & ritui Saracenorum abrenuncians ad fidem & cultum Christianæ Religionis se traduxerit. ille tandem F.Nicolaus vnà cum F.Francisco de Terralaboris, Petroq; Romano tertij Ordinis, glorioso martyrio coronatus est.

B. NICOLAVS cognomento Paternoster, quòd cuilibet vnum pater noster proponebat, clarus obijt Meuaniæ in Vmbria.

B. NICOLAVS Laicus iacet Nouesij siue Nusiæ Coloniæ Agrippinæ, qui obiit anno 1275. idibus Aprilis, miraculis & viuens & mortuus est notus: Inter quæ ista circunferuntur, quòd puellam submersam suscitauit, cæcos tres illuminauit, mutis loquelam reddidit, & plura alia.

B. NICOLAVS Tauileuz Siccensis martyrio coronatus apud Saracenos.

VERA

VERA B. ODORICI EFFIGIES, ET VITA.

Lumine fax oculis veluti fugat vndique noctē;
Erroris nebulam ſic Odorice fuga.

SANCTVS Odoricus de Portu Naono oppido Fori Iulij præclaro, ſanctitate inſignis effulſit, ſtaturę fuit mediocris, corpus propter aſſiduos longiſſimi itineris labores illuuiæ ſqualidū & incuruatum; qui cùm in Ordine Fratrum Minorū creuiſſet in omni ſanctitate, vt plures ad fidem Chriſti alliceret, tanquam alter Vlyſſes orbem terrarum non ſine magno labore peruagatus eſt. Poſtquam enim Europam ferè omnem peragrauit, per Pontum Euxinum, Trapezuntem vetuſtam admodū ciuitatem à Gręcis in extremo Ponticę oræ conditam ſe contulit, Perſarum, Medorum, multarumq́;

Mira & perdifficilis eius peregrinatio.

Z gentium

gentium Emporium. regiones transmarinas prędicãdo & docendo peragrauit, gentibusq; illis Euangelium disseminauit, fideiq; Christianæ rudimentis instruxit. Illic vidisse scribit hominē ex oppido Zancha trium ab eo dierum itineris spacio absentē quatuor mille perdices, ampliusq;, volitãtes ad Imperatorem ducere, ex quibus quas libuisset, accipiebat, reliquis quiescenti circũsilientibus. Hinc in Armeniã maiorē trãsiens ad Achęreã vrbem olim magnã nunc penè à Scythis euersam diuertit. Inde ad vrbem Tauris vicenis à Babilone diebus longinquã permeauit. Inde Comum perrexit, & varias percurrens vrbes Iop Persarum extremũ oppidum adiit, manna & per Ichtyophagos Oros & Gedrosios ad mare Indicum progressus Ornes celeberrimũ emporiũ vidit. Post hæc octo & viginti diebus mari vectus Tonam petiit ciuitatem Pori olim Regis, qui cũ Alexandro cõflixit, in hac pro fide Christi martyriũ passi sunt F. Thomas Tolẽtinas, Iacobus Patauinus, Demetrius & Petrus Senẽsis. Quorũ ossa veneranda colligens in Palumbũ, vbi nascitur zinziber, ac deinde in Zaythum claras vrbes cõcessit. Aduersus erat tunc ventus, & procellis pelagus æstuabat, cũ per mare iter pararet, vt verò cum sacris martyrũ reliquijs apparuit, mare velut animal domitũ sese prębuit, & circũquaque sedatis fluctibus, mira tranquillitas orta est. Eo loci piperis nemus decem dierũ & octo itineris, ibi flumina crocodilos generãtia. Hinc decem dierũ iter ad regnũ Moabar, vbi iacet corpus Thomæ Apostoli, per quem Medi, Persę, Hircani, & Bactriani Christianę fidei sacramenta acceperũt. In quo simulachrũ instar colossi aureũ adoratur. Inde versus meridiem quinquaginta dierũ noctiumq; velifico nauium cursu ad insulã Lamorin penetrauit, vbi abscõdito Arctico polus Antarcticus inspicitur. Incolæ nudi ob Solis feruentiã incedunt. Mirũ scribit de arundinibus, quarũ aliquæ adeo proceræ efferuntur, vt quinquaginta passus excedãt. Aliæ radicibus humi repentes in mille & amplius protrahuntur, ijs domos tegunt, & vela nauib. explicãt. Nauigiaq; è singulis earũ internodijs fiũt, in quibus lapides magnæ virtutis reperiuntur. Hinc multorũ dierum remigio nauigauit ad regnũ Zappa, vbi elephantũ quatuordecim millia Rex alit. Ad littus certis statisq; dieb. pisces innumeri accedentes se triduo piscantib. exhibent, post hos & aliud piscium genus, & deinde aliud. Ibiq; testudines instar orbiculati fornicis magnæ cõspiciuntur, quarũ superficie, testaq; õssea familiarũ habitacula contegunt. Hinc ad Sillam duorũ millium milliariorum ambitu accessit, in qua lacus est gemmarũ, serpentumq; ferax. Et dũ vlterius progredi nollet, omissa nauigatione ad meridiem, in qua ab incolis percepisse ait innumeras Insulas esse, per Oceanũ in Orientem ad superiorẽ Indiam se conuertit. Inde oppidum Zathon profectus in cœnobio Minorum Fratrum ossa martyrum, quæ præscripsimus, pientissimè reposuit. In multorũ dierum spatio Cansaiam transgressus processit postmodum Cathaium ad ciuitatem Cambelechiam, vbi Cam ille magnus (sic enim Imperatorem appellant) Regiam duobus & viginti stadijs amplam incolit, cuius peristyliũ quatuor & viginti columnis aureis ornatur. Inde ad Regnum Thiboch fertilissimũ iter direxit, vbi cõmoratur Pontifex. Hæc vir sanctus accuratè scripsit, & obtestatus est ad instantiã magistri Guidoti Ministri S. Antonij, quæ oculis perlustrauerat, conscripsisse, neq; potuit adhoc adduci, nisi esset terilli mandatum. Reuersus in patriam vix & ægrè à suis cognitus est, adeò immutata facies erat.

Passio B. Thomæ Tolentinatis.

Iulius Solinus de India. Quæ (pomaria) palustria sunt, arundinẽ ita crassam creant, vt fissis internodiis lembi vice vectitet nauigantes: è radicibus humor dulcis exprimitur ad melleam suauitatem. eum nunc appellamus saccarum.

Piscium varietas.

Ossa martyrũ in Zathon condita.

De præclaris miraculis, quibus nomen eius inclaruit.

HABENTVR septuaginta miracula, quæ Deus operatus est per B. Odoricum; de quibus testatur Reuerendiss. Paganus Patriarcha Aquilejensis, qui condidit sepulchrum B. Odorici, & capellam pingi fecit, qui vixit anno 1331. eidemque speciosam arã sub ipsius Odorici nomine posuit, iussitq; Meliorantio Canonico Vtinẽsi, & Maphęo Cassino, vt miracula exactè perquisita scriptis mãdarent, Guidoni Candido Epõ Mutinensi negotiũ dans, vt apud Pont. curaret ipsum Catalogo Sãctorũ inscribi. Anno Dñi 1331. in crastinũ octauę Epiphaniæ, anima prædicti S. benedicta circa horã nonã migrauit ad Dñm ad gaudia paradisi perfruẽda. Et cũ Fratres absq; solẽnitate, & contra Prouinciæ cõsuetudinẽ, & quasi occultè dare corpus illud sacrũ vellẽt sepulturę, diuina prouidentia fauente cognitũ id fuit in terra seu ciuitate, & statim à primorib. ciuitatis prohibitũ est, ne ea die sepeliretur: sequẽti die cõuocato per proceres ciuitatis clero, & Fratrib. Prędicatoribus, dũ officiũ pro ipso fieret, cõtinuò cœpit se ostẽdere beatũ miraculis, ex qua miraculorũ aperta visione rumor magnus insonuit in ciuitate Vtinensi, ex quo oẽs ciues Vtinenses vtriusq. sexus ad ipsum videndũ, & tangendũ cõfluere cœpir, & beatũ se reputabat, qui aliquid de vestib. vel de eo quod corpus eius tetigisset, habere potuisset, barbã quinet,

Septuaginta miracula enumerãtur in vita eius, quæ habetur Vtini, vbi quoque iacet corpus eius.

Miraculorũ fama increbuit.

& capillos capitis euellẽtes. Tũc illud mirabile dictu, cũ quædã Domina sibi ex deuotione vellet eius auriculã cũ forfice occultè præcidere, nunquã potuit forfices claudere, quas aperuerat ad præcidendũ, nec in aliquo eius corpus lędere, vt euidẽter apparuit, & ipsamet testata est. Visis aũt multis miraculis, ciues ipsum vsq; ad duos dies nõ permiserũt sepeliri, sed tertia die sepultũ est in Ecclesia Fratrũ. Rursus die quarta ad preces multorũ fuit exhumatũ, & omnib. publicè ostẽsum, & quicũq; ex deuotione motus ipsum tetigit, à quacũq; fuisset infirmitate detẽtus, sanitatẽ recuperabat. Cæcos plures illuminauit, cõtractos, claudos, & diuersis infirmitatib. pressos sanauit, & cõtinuè sanat. Itaque opera & mirabilia, quæ per ipsum fecit Altissimus, sunt Sole lucidiora: prout in prçcedẽtib. annotata sunt. Quarta enim ipsa die prædicta D. Paganus Patriarcha Aquileiẽsis ad ipsum Sanctũ visitandũ peruenit, & cũ magna deuotione, genibusq; flexis, ipsum corpus tetigit, & osculatus fuit; idq; mirabile, ꝙ tũc habebat ita mẽbra lęta & mollia, vt si adhuc viueret: faciei pręterea, totiusq; corporis erat color vegetior ac pulchrior, q̃ dũ viueret. Inspiratione aũt diuina succedẽte, sine alicuius prædicatione vel inductione, subito deuotio hominũ animis inhæsit, in clero, in populoq; totius Prouinciæ. Nã ad corpus illud benedictũ visitandũ omnes Castellani cũ consortib. & filiis suis, ex toto Foroiulio ꝓ magna parte ad vim maiorẽ deuotionis iter pedib. arripuere, nobiles, populares, ciuesque & rustici, mixtim certatimque, de oppidis, de agris exeuntes cũ crucibus & vexillis illuc accesserũt, & in tãta multitudine, vt aliqua die fuerint plusq̃ sexdecim cruces & vexilla diuersarũ villarũ & terrarũ, nam de toto Foroiulio, & tota Carnea lõgo ordine procedẽdo conueniebãt. Deuotione feruenti moti quidã aderant se verberãtes, Deũ laudãtes, & Sanctũ suũ. Abbatissa monasterij maioris ciuitatis Austriæ cũ toto suo collegio ad certũ consuetũq; ordinẽ incedẽdo pedib. de ciuitate vsq; Vtinũ peruenit: similiter illæ de Aquileia, & de aliis locis. Et in tantũ cõtinuabat cõcursus populorũ, ꝙ tota die, & nocte, Ecclesia Fratrũ Minorũ plena erat semper viris, & mulieribus. Quin Comitissa pariter Goriciæ cũ magna solẽnitate & deuotione eò concessit. E Sclauonia, è Germania incipiebãt aduenire. In Villacho notabile miraculũ fecit, quædã enim nobilis Dña, quæ horribili premebatur infirmitate, in tantũ, ꝙ non poterat se dimouere in lecto, nisi per funẽ appensum, & in dolorib. tantũ clamabat, ꝙ totam viciniã turbabat & infestabat, ad tactum partis vnius tunicæ, quæ fuerat sancti viri, quamq; lector Villachi portauerat, qui interfuerat transitu ipsius Fratris, statim se motauit, sanaque surrexit. Ob quæ Vtinenses, Foroiulienses, cæterique corpus sacrum ex illo tempore reuerenter coluere, vt etiam Hieronymus Montenianus Vtinensis hoc carmine propensa in B. Odoricum pietate cecinit:

Paganus Patriarcha Aquileiensis.

Populorum concursus.

Abbatissa Austrię Monasterij maioris.

Villachi miraculum.

Qui tibi vota canunt ægrotis redde salutem,
Si qua pericla tuis impiger affer opem.
Sit procul à nobis crimen quodcunque nefandum,
Quilibet exoptet, nil nisi grata Deo.
Da Pater istius conseruatoribus Aedis
Sacræ, quòd valeant omnia ritè geri.
Deuotis solitum præstes Odorice fauorem,
Seruetur per te Monteniana Domus.

B. OTHO in ciuitate Alberstader miraculis clarus situs est.

B. OTHO requiescit Polę miraculis insignitus, primũ Ioannes quidam prior Ecclesiæ S. Marię de Orsaio habẽs brachiũ arefactũ, & manũ cõtractũ, ad sepulchrũq; B. Othonis delatus sanitatẽ recepit. Aliothus pedes habẽs mõstrosè retortos ad tumulũ eius rectitudinem cõsequitur. Maria puella oculorum lumine destituta, lumine recepto gratias egit Deo, & B. Othoni. Puer item quidã omnino cœcus ante tumulũ B. Othonis visum concepit. Auinata vxor Alexij de Pola per multos dies loquela priuata, nec valẽs plectro linguæ verba formare, ad tumulum sancti viri delata cum lacrymis eius suffragio obtẽto cœpit loqui.

Miracula B. Othonis.

S. OTHO vnus ex quinque martyribus apud Marochium laudabiliter diuulgatus est.

B. PACIFICVS Picens primò Poeta sui æui celebris, Rex. n. versuũ appellatus est, à Friderico q; laurea donatus, primus fuit minister Fraciæ missus à B. FRAN. quã prouinciã prouidè rexit. Hic in habitu adhuc seculari degẽs B. Fran. reperit prædicantẽ apud Castrũ S. Seuerini prouinciæ Marchiæ, & cùm vidisset duos enses fulgentes in modũ crucis super caput B. Francisci, tanto viso miraculo, & verbis eius auditis, cõpunctus est, mundoq; neglecto, eidẽ patri cohęsit, in Ordineq; sanctęq; vixit, tandẽ virtutibus & sanctitate vitę plenus obdormiuit in Domino. Hic quoq; meruit videre signũ illud Thau in frõte B. Francisci, quod colorũ varietate distinctũ, faciem eius miro venustabat ornatu. Venetijs in æde Fratrũ Minorũ est adhuc Sarcophagum, vbi repositũ fuit corpus eius cum subiectis verbis: In hoc sepulchro depositũ fuit corpus B. Pacifici Ordinis Fratrum Minorum anno 1432. die 21. Iulij.

B. Pacificus dictus Rex versuum.

Conuersio eius & igressus ad Ordinem.

B. PASCHALIS Hispanus martyr apud Tartaros in ciuitate Armalech an. 1340.

B. PAVLVS Spoletinus, dum prædicaret apud S. Seuerinū in Piceno vitæ exemplo, & optimis institutis peperit spiritū salutis, & Fratrē Bentiuoliū, qui vitæ eius pręcipuus imitator fuit, ad Minorum attraxit Ordinem. multa quoq; viuens miracula fecit, inter quę hæc narrantur. Nam Flora Alberti Barili filia de Montemilonis oculorum lumine penitus priuata, ad tumulumq; B. Pauli ducta, ibi misericordiam postulans visum suscepit. Berta de Camerino loquela iam diu carens ante tumulum aliquantisper constitit, ac subitò loqui cœpit. Ioannes de Monteulmi diu pedum officio destitutus, in tantum quòd neq, baculo sustentatus incedere poterat, ad corpus insepultum B. Pauli delatus, cùm humiliter sanitatem oraret, obtenta sanitate, pedes ad propria se recepit non sine ingenti miraculo, & adstantium omnium admiratione. obiit B. Paulus (vt dicunt) apud Macetatam.

Miracula.

B. PAX Theatinus iacet Cassiæ in Vmbria.

BEATVS Pelegrinus quidā iacet in ęde D. Fran. ad maiorē aram, in oppido S. Seuerini in Piceno, cuius dens adhuc extat, ad cuius tactum, qui dentium dolore cruciantur, statim à dolore destituuntur.

BEATVS Pelegrinus à Falerono Bononię studens prędicante B. Francisco conuersus ad Religionē, in qua sanctè vixit, & gloriosus obiit. Huic præcepit B. Franciscus, vt incederet per viā humilitatis, & ideo mansit semper vt laicus, quāuis multa doctrina esset imbutus, & in sacris decretis ac iure Pontificio non mediocriter instructus. Vnde hac via parauit sibi gratiam contemplationis & amoris. Nā martyrij desiderio accensus perrexit Hierosolymam ad visitanda loca illa, quæ & sanctè osculabatur & lacrymis aspergebar, sic verè nomine & re ipsa Peregrinus, quiq; nihil affectabat, quem verè perfectum appellauit Bernardus de Quintaualle, tandem gloriosus meritis & miraculis clarus obiit.

B. PETRVS à S. Andrea Picens vir omni sanctitate pręclarus, Minister Calabrię, iacet in ecclesia S. Fran. Castri villarum in Prouincia Calabrię, miraculis clarus, ad leuam, tumulo lapideo subnigro & vermiculato. Tunica eius visitur, & ab incolis habetur in pretio, splendet miraculis apud Castrouillarenses. Inter cætera autē hæc æstimantur: Matthia filia D. Baimontis ex castrouillarū corpore penè immobilis erat, delataq; ad tumulū sancti viri sanitati restituitur. Leo brachio contrito contractisq; articulis digitorum precibus sancti viri sanatur. Tansurnia de Casali Barulię altera manu contracta eius integritatem obtinet. Gulielmus ex Casali S. Angeli diœcesis Martorani altero pede colliso ad preces sancti viri validum incessum consequitur. Obiit autem B. Petrus 1264.

B. PETRVS Cataneus Assisiās B. Francisci discipulus iacet apud S. Mariam de Portiuncula extra Assisium. Obiit anno 1221. vj. Idus Martij.

B. PETRVS de Galliendo obiit Tuderti clarus.

B. PETRVS sepultus Budæ in pariete prædictę Ecclesię, qui cæcum illuminauit.

B. PETRVS à Muliano obiit Camerini in æde D. FR. cuius corpus diu quieuit super corpus B. Ioannis de Parma. his dieb. eius ossa ad maiorē arā trāslata, & honorificè cōdita.

B. PETRVS à Mōteulmo ex familia Ducaina ibi iacet, cuius miracula hęc circūferunt. Mulier Firmana renib. incuruata, ita quòd nulla poterat virtute corporis ambulare, ad tumulumq; sancti viri delata, & orationibus prostrata, incolumis ad propria remeauit. Quidā de Monterubiano altero crure tibiaq; contractis, voce magna clamauit ad tumulū, Sācte Francisce cōforta hunc Fratrē Petrum, vt liberet me: quo dicto cùm aliquāto tēpore māsisset, sanus effectus est: siue dicamus ꝙ vnius meritis aut amborum curatus extiterit, parū refert ad fidei pietatem, dummodò ex compararione alterius gloriæ non derogemus.

B. PETRVS à Monticulo iacet in loco Siroli in Piceno, qui inter cætera ad quinque vel sex cubitos visus est à terra subleuari, visus est quandoque etiam inter colloquia angelica, inter quæ visio elapsa est.

S. PETRVS vnus ex quinque martyribus apud Marochum.

B. PETRVS de Archagnano martyr, inquisitor ab hæreticis occisus, quia noluit hæreticos de libro inquisitionis abolere; in loco qui dicitur Vmbraida guercij, ab eis martyrij coronā est adeptus. vnà cū Fratre Catelano, & Valentię Hispanicæ tumulati sunt.

B. PETRVS mirę perfectionis & sanctitaris obijt in Nigriponte prouincia Romanię, cuius orationem Diabolus valde timebat.

B. PETRVS à Podio agri Piceni, nō lōgè ab Esculo, iacet Interamnę, q multa fecit miracula.

B. PETRVS Senensis in Tana Saracenorum vrbe martyrio insignitus anno 1321.

B. PETRVS

B. PETRVS de Trano, vir sanctitate celebris, multa fecit scitu digna, inter cætera autem hæc pauca subijciam; quæ ad manus meas peruenere. Quædam mulier de Congniano cuiusdam Rinaldi filia, lateris ariditate labefactata, & nullum corporis motum habens, se deuouit, quo facto mulier corporis adipiscitur robur. Quidam Diaconus de castro Campli infirmitate diuina detentus, ad tumulumque B. Petri delatus, tanta velocitate conualuit, vt ad propria proprijs pedibus abierit. Multa quoque operatus est Deus per B. Petrum, quæ in partibus illis vulgò frequentiusq; habentur.

VERA B. PHILIPPI AQVILANI EFFIGIES.

Tu sanctus puer, atq; Dei, vir factus, Amicus,
Es tu Aquilana habitus gente Philippe tua.

DE B. PHILIPPO AQVILANO.

BEATVS Philippus Aquilanus ex patre Amico Forciano ex Cassina ignobili loco natus, matre verò Bucia, parentibus quidem modicis, quibus orbatus anno suę ętatis sexto puer sanè summam honestatem moru præseferens, & naturali quadam alacritate ab ipsa natura progenitus, cœpit iam tum in ieiunijs & pręclaris vitæ institutis assuescere; quæ fuerunt ominationes futuræ in eo sanctitatis & præstantiæ; nam transactis pluribus annis deuotè suscepit habitum B. Fräcisci, * D. Bernardini Aquilæ publicè in foro concionantis prædicationibus inflammatus. Ingressus est autem Ordinem anno 1426. & mansit in religione annos triginta non sine laude, non sine gloria, tandemque accumulato merito obiit anno 1456. iacet in loco S. Nicolai non longè ab vrbe Sulmonæ, miraculis collustratus. Scripsit historiam vitæ eius, & præclara gesta B. Bernardinus Aquilanus, quem superius memorauimus.

Præsagia futurę sanctitatis.
*Aliter, B. Ioannis Capistrani.

B. PHILIPPVS de Aqueriis Aquensis ex prouincia Prouincię miraculis celebris Neopoli in ecclesia S. Claræ. obijt anno Domini 1369. die 18. Maij, fuit enim vir summæ perfectionis, qui relictis carnis illecebris, in quibus fuerat nutritus indecenter, Ordinem Fratrum Minorum summa deuotione intrauit, in quo carnem suam abstinentiis, vigiliis, plagis, & laboribus afficiens, ad gratiarum & sublimium virtutum incrementa peruenit. In loco Carcerum prope Assisium sex annos vitam pauperem traxit, maxima vitæ austeritate: cuius fama ad Christianissimum Regem Robertum, & inclytã eius vxorem Sanctiam increbuit, nam cunctis schola virtutum videbatur. Thebaldum militem graui morbo laborantem, loquelaq; priuatum, atque ita morti proximum, vt de sola sepultura ageretur, humili prece pristinæ sanitati restituit. Moniales S. Mariæ Aegyptiacæ, quod monasterium erexit D. Sanctia, oratione & prædicatione ad optimam viuendi rationem traduxit, vt plures ex eis sanctitate miraculisq; niterent. Huius quoque ope atque industria S. Elgearius Comes Ariani, & Delfina eius charissima coniux, ad Seraphicum Ordinem euecti sunt. multa quoq; prædixit prophetico quodam spiritu; præuidit Ludouici Regis obitum, multa quoque prædixit Iacobo infanti Maioricarum. Fuit in eo præcipuum studium orationis, fuitq; sanctæ paupertatis pręcipuus amor. Volens Dominus probare eius patientiam plures cicatrices in corpore eius impressit, quæ per annos triginta fœtorem emittebant, & vermes; nunquam tamen fuit auditum verbum querelæ, quamuis lecto amoueri non posset. Dictu mirabile, post eius obitum plagæ eius mirabilem fragrantiam reddebant, corpus palpantibus se molle præbebat, ac si viueret. Obiit autem anno 1369. die 18. Iunij, die Veneris, hora qua eleuabatur corpus Christi in ecclesia. Mortem autem suam cùm præcognouisset imminere, chordulam, qua erat succinctus, & femoralia, iam antea Guardiano resignauerat.

Summa eius perfectio.

Roberto Regi fit charus.

B. PHILIPPVS Assisiàs martyr inter Saracenos in castro Azoti, quod à D. Antonio multo antè fuerat prędictum. Cùm enim B. Antonius adhuc corpore mortali teneretur, quandam Dominam de Assisio prægnantem visitauit, cumq; eam ac conceptũ suum commendans bene auguratus fuisset, abijt, ac post modicum tempus in oratione diuino oraculo illustratus, reuersus est ad eam, & dixit, Sta in pace & lætare, quia Deus dabit tibi filium, qui erit magnus in Ecclesia Dei, erit enim F. Minor & martyr, multosque perducet ad palmam martyrij: peperit ergo illa Philippum, qui diuino nutu cùm citra mare in fide Christi diu profecisset, vltra progressus est. Nam castro Azoti dolo à Saracenis capto, Christiani morti adiudicati fuerunt, quos B. Philippus constanter admonuit, vt strenuè in firmo Dei proposito persisterent. Solthanus verò in B. Philippum sæuius agens primò iuncturas manuum frustatim incidi mandauit, deinde cute inuersa ad vmbiculum decoriari, pòst verò linguam abscindi, nec tamen lingua præcisa elinguis à prędicatione cessauit, Deo mirabiliter corroborante, demum capite plexus martyrium consummauit, & sic palmam martyrij gloriosè reportauit. Cùm verò per quatuor dies Sanctorum corpora inhumata iacuissent, Solthanus ad locum veniens, & ipse omni fœtore carentia, non sine ingenti admiratione, reperit, & incorrupta.

Vaticiniũ D. Antonij de B. Philippo.

Martyrium Beati Philippi.

B. PHILIPPVS Laicus à Monteilcino prouinciæ Tusciæ viuens & mortuus miraculis diuulgatus: qui in oratione ita vehemens fuit, vt supra arbores eleuari visus sit: plures signo crucis à diuersis morbis & ægritudinibus liberauit. Amnem Oricam (vt alter

Moyses)

Moyses) suis precibus diuisit, vt suos liberaret ab imminenti discrimine. Ad quem omnes infirmi tanquam ad sacram anchoram confugiebant, & curabantur. Obijt miraculis factis in loco Columbarij non longè à Monteilcino; post cuius obitum ciues armati detulerunt sacrum illud corpus in vrbem, sicut populus Israel detulit arcam cum iubilo, & in æde D. Francisci honorificè condiderunt, & hodie quoque quotannis eò confluit ciuitas in die S. Marci, qui fuit dies depositionis eius, cum cereis & luminibus: asseruatur in sacrario Ecclesię tunica eius, cum qua obijt; ab incolis habetur in magna veneratione. Magister Hieronymus Tinellus à Monteilcino rector maioris Ecclesiæ Finalis agri Mutinensis retulit mihi, se vidisse librum publica manu annotatum, vbi sunt ingentia miracula, quæ Deus per merita Sancti huius operatus est: pręsertim verò illud dicendum est, quòd cùm corpus eius è loco Colombarij, in quo decessit, Montelcinum deferretur, imbre copioso defluente ne gutta quidem feretrum tetigit, aut latores sacri illius corporis turbauit, impediuitve.

Diuidit Orientem fluuium in duas partes.

B. PHILIPPVS iacet in castro Muri prouinciæ Marchiæ miraculis nobilis; qui quadraginta annos habitum Religionis detulit, ac tandem miraculis editis migrauit in cœlum. Aliàs mercatores cum naui periclitantes suis orationibus adiuuit, qui chorum castri Muri acceptæ salutis memores construxerunt. Quidam eliso capite positus super cadauer liber euasit. Leprosum quendam sanauit. Obijt in castro Muri, & ibidem tumulatus.

B. PETRVS Nicola siue Nicolaus cognomento Factor, Valentinus, Hispanus, natus est Valentiæ anno 1520. ex Vincentio Factore Syracusano Siculo, matre verò Vrsula Estanna Valentina, ex Villa Albaydæ: qui annum agens xv. in Religionem Franciscanam vltrò, nulliusq; hortatu se abdidit, in qua breui ita profecit, vt ornamenti plurimum ei, laudis verò etiam sibi parauerit, euasit enim insignis prędicator. Vnde præter alias virtutes, promptus ille erat ad sanandas spirituales ægritudines. ò salutares labores, & salubres tanti viri fructus. Habuit multas reuelationes à Deo, & meruit pluries orando à terra subleuari: de quo quidam hoc carmine dixit:

Hic Beatus extra suum locum est, quòd non in tempore de eo notitiam habuimus.

Dum gustas Factor Domini dulcissima verba,
Raptus es in Cælum, perfruerisq; Deo;
Inde redis lætus cælesti nectare plenus,
Atque doces Cælum scandere quà liceat.

Obijt Valentiæ anno 1583. mēse Decembri, ipsa die Sanctorum Innocentium. Vitam eius & miracula descripsit Hispanico idiomate F. Christophorus Moronus Prouincialis Prouinciæ Valentiæ.

B. PONTIVS Carbonellus S. Ludouici pręceptor postillam edidit in vtrunque testamentum. iacet Barchinone.

B. RAYMVNDVS ex Prouincia obiit in Armalech in vicaria Cathaij, siue Tartariæ, vnà cum F. Paschali Hispano, & Francisco de Alexandria; liberauit autem imperatorem à graui morbo canceroso, qui adeptus sanitatē mandauit Fratribus, vt possent fidem Christi vbique prędicare; sed tandem martyrio coronati sunt, anno 1340. post quorum martyrium idem impius tyrannus obiit, & domus eius corruit.

B. RAYNERIVS laicus miraculis clarus, & mirę deuotionis, iacet in Burgo S. Sepulchri, sub ara maiori, qui infirmos & destitutos suis precibus suscitauit. obijt verò anno 1304. in festo omnium Sanctorum.

Miracula B. Raynerij à Burgo S. Sepulchri.

SALVVTIVS de Regno de comitatu castelli fractis renibus nullatenus poterat sustineri, sed instar arcus deformiter inclinatus erat, inuocato itaq; nomine B. Raynerij se incolumē sensit. Bansutius sensu priuatus, & sui ipsius oblitus, cùm esset delatus ad venerabile corpus B. Raynerij, statim sensus integros acquisiuit, confitebaturq; palàm se quasi de nouo in mundum prodire. Fœminutia altera manu contracta ad sacras reliquias delata, restituta est sanitati. Ciscus Ioannoli de Catignano laborans morbo in altero crure, inuocansq; nomen B. Raynerij liberè incessit. Hæc acta sunt anno 1404. Ecclesia Romana pastore vacante post mortem D. Benedicti Papæ XI. Gaudiana vxor Ansuini ex Massa Trabaria manum per quatuor menses contractam ad venerabile corpus B. Raynerij statim dimouit,

mouit, atque agilem habuit. D. Richa acrius à Dæmone vexata vigilans interdiu atque nocte ad corpus B. Raynerij liberata est. Guido Maddonti Tiphernas renibus laborans ob inflictum vulnus, parum tunicæ B. Raynerij cùm apposuisset vulneri, liberatus est, omnisq; dolor abscessit. D. Vida de Burgo S. Sepulchri in puerperio decubans, futuræq; prolis mortem expectans amaris doloribus fatigabatur, sed parum tunicæ sancti viri apponens doloribus, sanata est, & cùm peperisset abortum, precibus ad B. Raynerium habitis, puer oscitare cœpit, & vagitum infantium more emittere. Habentur B. Raynerij sexaginta miracula descripta à D. Cortanutio Bentiuegnæ Perusino, quæ reperies in libro quodam, qui habetur Burgi, & custoditur in capella B. Raynerij prope venerandas eius reliquias.

B. RAYNALDVS Reatinus iacet in Montecompatrio, vir certæ perfectionis vitæ, qui cùm die quodam obiret ciuitatem Reatinam cum socio, obuium habuit cæcum vnum, cumque ductore præambulo indicante, cæcus agnosceret Fratres cominus aduentare, ad eorum pedes procubuit, salutauit eos, & signum crucis super oculos exorauit fieri. F. Berardus comes fidem cæci perspiciens, & Fratris attendens sanctitatem vidit signo crucis facto cæcum illuminari, qui fugientium Fratrum vestigia insecutus clamabat: Isti sunt viri sancti, & amici Dei. cùm verò ei mors postea instaret, adfuerunt multi Fratres eius transitum custodientes, qui corpus eius sudore perfundi viderunt, & guttas sudoris instar pluuiæ emanare. quin cùm transacto triennio quidam alius Frater sanctæ perfectionis vita ibidem functus esset, in eadem fouea dum eum tumularent, videre corpus B. Raynaldi iam triennio antè tumulatum ita recens, perinde ac si tunc humatum fuisset, cancellatis in crucem manibus, & dans locum Fratri versus partem occidentalem, & in fouea se erigens quandiu oratio Dominicalis tota proferretur. Quod videntes turbæ cum Fratribus adstantibus lacrymis cantica miscentes laudauerunt omnipotentiam conditoris.

Sudor emanans ab eius corpore.

B. RICCIVS Tudertinus iacet in conuentu de Aglono iuxta altare maius.

B. RICHARDVS qui multos ægrotos sanauit, iacet Calataieroni in Sicilia.

B. RICHARDVS Episcopus Armalech vnà cum Fratre Francisco Alexandrino, Paschali Hispano, Raymundo ex prouincia Prouinciæ, magistro Ioanne Indo de tertio Pœnitentium Ordine, in Armalech Tartarorũ vrbe ab Imperatore Tartarorum martyrio coronati sunt anno 1340. circa festum B. Ioannis Baptistæ, tempore Geraldi Odonis. Imperator veneno interiit; Alisolda, qui in imperio successerat occisus, & domus eius combusta.

B. RIGERIVS à Mutiâ B. Francisci socius genere quidem nobilis fuit, sed sanctitate præstantior, quem B. Franciscus magno diligebat affectu, qui cùm semel visitaret B. Franciscum infirmantem in Episcopio Assisij, ab eo habuit, Regulam esse secundum Domini voluntatem dictante Spiritu sancto, sed in seipso multis reluctantibus implebat, ne verbum Domini redderetur vacuum. Fuit prouincialis Marchiæ Anconitanæ, quã rexit multa prudentia, verbo, simul & exemplo. qui aliquando in tantas & tam graues incidit tentationes, vt penè videretur destitutus à Deo, sed B. Franciscus certiorem illum fecit, tentationes illas esse illatas ad salutem & virtutẽ. Narratur, cùm semel esset interrogatus, cur mulierum consortia fugitaret, cùm tamen in eo esset donum castitatis eximiæ, respondit, Nisi id facerem forsan iusto Dei iudicio tam præclaro munere priuarer. Sapiens quidem cautio, nam qui amat periculum, dignus est, qui in illo pereat.

B. Rigerius specialem habuit reuelationem de Regula.

B. RODVLPHVS vir deuotus iacet in loco Rodomarum in Gallia.

B. ROLANDINVS Florentinus is est, cui oranti in ecclesia Florentiæ apparuit radius Solis super altare, cum quo hæc vox delata est, Rolandine persevera, & stude finaliter in negocio quod cœpisti, quia corona hæc quam manu teneo, tibi est præparata; & statim euanuit.

B. RVGERIVS, quem Gregorius IX. verè Sanctum appellauit, & eius memoriam apud Tudertum celebrari præcepit, multa fecit signa, inter quæ, Sabinam de Forgnola vxorem Petribonfilij annos duos grauissima infirmitate laborantem, atque in insaniam collapsam pristinæ (Deo operante) integritati reduxit. Ferracellus Tudertinus oculorum albuginem obsessam habens, vt nihil videret, ad tumulumq; sancti viri constitutus pristinum lumen per Sancti merita obtinuit. Valentinus iuuenis alterius oculi lumine orbatus apud tumulum Beati viri illuminatur. Sanctia mulier ab incunabulis clauda, & contracta pedibus, manibusque conclusis, os etiam turpiter obliquabat, die autem transitus B. Rugerij ad tumulum eius, multis coram adstantibus, pedum, manuum, orisq; compositionem naturalem assecuta est.

Miracula insignia B. Rugerij.

B. RV-

B. RVGERIVS ex prouincia Prouincię diuinis oraculis & reuelationibus illustratus, cuius confessio erat amara, & clara, & ita frequens, vt decies confiteretur in die: multa præclara egit, ac de seipso humiliter sentiens in nullo iactabat se: tantum autem dolorem concepit de peccatis propriis, vt cognosceret per diuina indicia à Deo esse sibi collata. semper fugiebat occasionem peccandi, ne mentem Deus desereret; dicebat enim quod Deus non potest deserere mentem quam possidet: signa sui feruoris erant rubor in facie, geminata suspiria, cum corporis & capitis inclinatione, & hoc publicè faciebat.

B. RVFFINVS Sipij, qui etiam dormiendo orabat, non dimittebat ieiunia & abstinentias consuetas, B. Claræ consanguineus, orationis & contemplationis prærogatiua sublimis, ita enim in Deum rapiebatur, vt rarò loqueretur, neque expeditè, vt verba cum mora magna, & quasi vi quadam proferre videretur. cùm autem semel præcipiente ei Beato Francisco prædicaret, populum sibi adstantem durè increpans dicebat: Charissimi fugite mundum, dimittite peccatum, reddite alienum, si vitare vultis infernum; seruate mandata diligendo Deum & proximum, si pergere vultis ad cœlum, & agite pœnitentiam, quoniam appropinquabit Regnum cœlorum. frequenter hæc verba secum repetebat, Laus & benedictio sit Domino Deo nostro. Hunc adhuc agentem in humanis B. Franciscus Sanctum appellare non veritus est.

Pia exhortatio.

Eximia sanctitatis indicia in B. Ruffino.

SEmel fuit tentatus B. Ruffinus grauissima quadam tentatione de diuina prædestinatione, qua nullam maiorem expertus est, suaserat ei Diabolus omnes labores irritos esse & vanos; apparuit ei semel in forma crucifixi sub pietatis specie, quare torqueris (inquiēs) pauper homo, & nihil proficis? quorsum tot orationes & ieiunia? totus mundus mutare non potest, quod semel statuit Deus: tu non es de numero prędestinatorum, sed damnatorum, pietate motus te commoneo, te hortor, ne tam durè patiaris, memineris te esse damnatum vnà cum filio Petri Bernardoni, & cum cæteris omnibus, quotquot eum sequimini. Ad hęc territus B. Ruffinus mansit solus cum magno męrore, quē solet princeps tenebrarū immittere. Vnde B. Ruffinus quasi amisit fidem erga Deum & B. Patrem Franciscum; Huius rei B. Franciscus certior factus diuina reuelatione, vidensq; magnum discrimen imminere B. Ruffino, misit ad illum F. Massæum ad montem Subasium. postquam illum visitauit F. Massæus nomine B. Patris Francisci, respondissetq; ille nimis quidē audacter, nullum sibi esse negotium cum B. Francisco, nihilq; illi esse commune, ad hęc F. Massæus, Hem quid dicis F. Ruffine? quis te fascinauit, vt ne obedires veritati? quorsum hæc? an ignoras B. Patrē esse Angelum de cœlo? Quot animæ suo hortatu saluantur? quot saluabuntur? volo, vt mecum venias ad B. Patrem, qui te cupit, te vocat. Beatus igitur Fran. vt vidit accedentem ad se F. Ruffinum, dixit: Heu Frater Ruffine, quomodo Diabolus te decepit miser? nonne nosti quomodo transfert se in Angelum lucis? Deus emollit corda hominum, Diabolus autē indurat iuxta illud oraculum: Auferam à vobis cor lapideum, & dabo vobis cor carneum. Cœpit ad hæc verba ignita F. Ruffinus collacrymari, & ita abijt tristis ad montem, & in cella clausus non cessabat à lacrymis, donec Diabolus iterum apparuit illi in specie crucifixi, & ait, Non prohibui, quo minus non posses colloqui cum Francisco; cui ait ille, Vade, aperi mendax tuum guttur, vt illud impleam stercore. quo audito Diabolus diruptis lapidibus de monte non sine magno impetu abiit, qui in fragmina collisi magno fragore præcipites ruebant. Quibus ita absolutis F. Ruffinus statim ad B. Franciscum accessit, narrauit rei successum, & à crucifixo confortatus cognouit vera esse, quæ paulò antè B. Fran. ei prædixerat. Itaq; vixit posthac magno deuotionis spiritu, & obijt in diuini amoris contēplatione. Is B. Ruffinus vidit, tetigitq; plagam lateris B. Patris, idq; pia quadā industria occultauit dicēs, Sacramentū Regis abscōdere bonū est: ex cuius tactu magni odoris fragrātia fuit repletus.

Tētatio Diaboli.

B. SAGRIANVS Aragonus viuens, & mortuus miracula fecit, super cuius capite visa sunt luminaria, iacet in loco Ilerdæ.

B. SAMVEL vnus ex septem martyribus apud Septam Africæ.

B. SANCTES iacet in loco Mōtis Barocij diœcesis Pisauri, qui occidit quendā cōpatrē, & factus est F. Minor, vt pęnitētiā ageret, & ita semper orauit pro occisi anima; tāto aūt dolore ex eo delicto cōpunctus fuit, vt rogauerit Deū semper, vulnus sibi infligi eodē in loco, vbi eius cōpater percussus fuerat; ita factū est, & ita maximo dolore torquebat. Duplici ter aūt mirari licet, q̄ & corpus eius manet ītegrū, & vulnus ita recēs, ac si modò illatū esset.

Mirum, in semet orat vindictā, & eam patitur.

B. SAN-

B. SANTISLAVS altæ contemplationis & ſanctitatis vir fuit, atque vt ex nomine eius ſanctitatis indicata laus eſt, ita re ipſa factoq; in eo expreſſa eſt, & manifeſtata.

VITA B. SIMONIS DE ASSISIO.

CVM adhuc B.P. Franciſcus peregrinaretur in humana conuerſatione, Simon quidam iuuenis Aſſiſiàs venit ad Ordinem, quem multa gratia, & benedictionis dulcedine præuenit Dominus, & ad tantam mentis eleuationē euexit, vt vita eius fuerit ſemper ſpeculum ſanctitatis: in cuius anima videbatur imago quædam diuinæ bonitatis. Extra cellam rarò videbatur, & inter Fratres diuinis ſe colloquijs occupabat: & quamuis eſſet vir ſimplex & idiota, tamen talia & tam alta loquebatur de Chriſti amore, quòd non de doctrina, ſed de experiētia verba eius prolata, & ſupra hominem videbantur. Quandoque cum Fratre Iacobo de Maſſa cœpit loqui de diuino amore, & totam noctem tali colloquio tranſegit, licèt modicū tempus inſumpſiſſe viſum fuerit, tanta enim ſpiritus ſuauitate fruebatur, vt dormire in raptu potius videretur, quàm loqui, ꝙ tam inſenſibilis efficiebatur, vt nec incenſos carbones perſentiret, vel aliquam ignis læſionem in dormitione pateretur. Multa efficacia deuotionis exprimebat verbum Dei, ex quo cùm iuuenis de S. Seuerino eum prædicantem audiuiſſet, cōuerſus fuit ad Chriſtum, & dimiſſis Diaboli veſtigijs ſe totum Chriſto conſecrauit. Narratur quoque de illo, quamuis alij attribuant hoc exemplum B. Iunipero, ꝙ cùm iudex vellet ſententiā ferre in quendam malefactorem, vt ambobus oculis priuaretur, ne pauper cęcus etiam maneret, inſtanter rogauit Iudicem, vt pauperi alterum oculū relinqueret, & ſibi vnum erueret. Cùm in ſylua Brufortij oraret, à garrituq; auium diuexaretur, pręcepit eis in nomine Domini, vt recederent, & illæ paruerunt. Ita cùm profeciſſet in omni ſanctitate vitę, Spoleti diē clauſit extremū, vbi virtutū gratia præditus multos ditauit: nam in valle Spoletana mortuū ſuſcitauit, & alia miracula fecit, ab Epō Spoletano notata, & à Gregorio IX. P. M. cōprobata.

Maxima in oratione voluptas & dulcedo.

Inſigne Chriſtianæ pietatis exemplum.

B. SIMON ex Colazono nobilis genere, & ſanctitate clarus, primò Miniſter prouinciæ Marchię, deinde prouinciæ S. Franciſci, quod munus magna induſtria exercuit. Matrem ſuam Othonis Quarti domeſticam ſuo hortatu ad rectam viuendi rationem attraxit. Multa fecit, quæ ſanctitatem eius comprobarunt. obijt Spoleti.

B. SIMON à Torſiano comitatus Ameriæ, iacet Ameriæ miraculis clarus.

B. SIMON Turoniæ Miniſter prouincialis, in cuius ore Spiritus ſanctus viſus eſt in ſpecie Columbæ, iacet Pictauij in Turonia.

B. SIMON Armenus qui viuens, & mortuus miracula fęcit, iacet Meſſanæ.

B. SIGISMVNDVS ſanctitatę & miraculis inſignis obijt in ſylua Melphia, in Apulia, in loco deſerto, & vaſtæ ſolitudinis; qui mulieri cuidā in ſomnis apparuit, & ait, Surge, & vade ad monaſterium S. Stephani de Ripa, & dic Triſtagno monacho, vt corpus meum de ſylua extrahat: quibus verbis edocta mulier manè properauit ad monachum, ex quo tranſlatum eſt in Eccleſiam S. Stephani.

B. SOLDANERIVS quaſi Sol dans nitorem, ꝙ moribus fulſit & doctrina, iacet Viterbij.

B. STEPHANVS Coruus prouinciæ S. Iacobi, nobilibus parentib. natus, in die Veneris ſancto pręcatione ſacra permotus voluit ea die habitum S. Fran. aſſumere, in quo ſanctè vixit, eiq; ſemel B. Virgo apparuit: obiit in nocte dū matutinæ horę celebrarentur, & in conuentu Tori ſepultus; Maria eius diſcipula curauit, vt honeſto loco conderetur.

B. STEPHANVS Aquitanus, primò Abbas S. Benedicti, & dimiſſa Abbatia factus eſt Frater Minor. ab hæreticis occiſus corona martyrij meruit ſublimari, à Gregorio IX. Inquiſitor Tholoſæ creatus eſt anno 1240. qui ob conſtantiam fidei in Villa Aujoneti diœceſis Tholoſanæ cæſus eſt, vnà cum Fratre Raymundo eius ſocio, Archidiacono Tholoſæ, cum Priore Auioneti, notario Inquiſitionis, & tribus Fratribus Prædicatoribus, dum omnes Te Deum canerent; Vnde viſum eſt Cœlum apertum.

B. STEPHANVS Nardinus Sacerdos Hungarus annorum xxv. ſuę ætatis in ciuitate Sarayn Tartarorum magni Regis Osbeth martyrio coronatus anno 1334. die 22. Aprilis, dum in confeſſione fidei perſiſteret, & flagellis arena plenis torqueretur.

B. THEOBALDVS Aſſiſiàs iacet in ciuitate Ortæ, qui cùm in loco S. Laurentij moraretur iuxta ciuitatem Ortenſem trans Tyberim, iniuncta ſibi obediētia à Fratre qui præerat, vt confeſtim ad prædictam ciuitatem pro quibuſdam neceſſarijs properaret, ad Tyberim veniens mādatum patris ſatagebat exequi feſtinanter; cumq; nauiculam nullam

reperiſſet,

reperisset, memor obedientiæ, sed immemor periculi eleuata tunica super aquas pedibus proprijs ambulauit, & clamantibus & mirantibus hominibus tantæ profunditatis fluuium traiecit, vix perfusus vsque ad poplites.

B. TENTALBENE miraculis clarus, nam paralyticos curauit, & F.Damianus Tudertinus fatetur se vidisse cœcum ab eo illuminatum.

B. THEBALDVS quidam iacet Spoleti gloriosus.

B. THOMAS iacet Eugubij, qui plura in signũ suæ sanctitatis miracula edidit post mortẽ.

B. THOMAS de Florentia iacet Reate miraculis clarus, obiit anno 1472. quo tempore B. Bernardinus Catalogo Sanctorum ascriptus fuit.

B. THOMAS Fulginàs martyr Bidinij in Bulgaria.

B. THOMAS Hibernicus, qui religionis causa pollicem sibi amputauit, ne ad celebrandum cogeretur, ob miracula veneratur Aquilæ.

B. THOMAS Linarius ex Linario oppido Vallis Elsæ vel è Scarlino sic dictus, quoniã locum hunc præ alijs mirificè dilexerat, vnde omnes à loco Scarlinum appellabant nomen patriæ, soliq; natiui obliti: habuit parentes macellariam artem exercentes, à quibus Thomas piè & religiosè educatus; sed mox vt est ingenium hominis procline ad libidinẽ, abreptus concupiscentijs, cœpit habenas animi relaxare vitijs & improbitatibus, vnde contemptis diuinis, humanisq; legibus nil aliud summum bonum intelligebat, summamq; felicitatem, nisi turpissima quaque voluptate diffluere. sicque adeò sceleſtis atque corruptis moribus euasit, vt non satis etiam probati homines cum eo interdiu loqui, versariq; anderent, veriti ne si cum ipso viderentur, persimilem sibi turpissimæ infamiæ notam, fugillationemq; contraherent. Verùm cùm placuit diuinæ bonitati eum à tenebris ad veram lucem educere, & ad cœlestem amorem insinuare, vt cæteris foret exemplo, Thomam ipsum quibusdam fortunæ incommodis atque calamitatibus vexari, torqueriq; permisit, & ita opera Angeli Pacis societatis S.Hieronymi cognomento Cippi, qui verè Angelus fuit, ad meliora traductus, maximaq; perturbatione leuatus euasit in virum alterum: cœpitq; lumine diuinæ gratię refulgere, statim pristinam vitam & mores immutans, qui malè actæ vitę suæ mores exosus peccata sua deflebat, in ipsa rerum contemplatione sæpe in excessum ferebatur in sylua Nanis, sæpe extasi rapiebatur, in pane, & aqua vt plurimum vitam suam ducebat, & corpus suum durissimo continentiæ fręno edomabat, nudis pedibus pergebat, nisi fortè longa peregrinatione fatigatus. Fraticellos hæreticos diuina gratia profligauit, vixit tempore magistri Antonij Massani Generalis, qui eum in vicarium constituit in quibusdã locis, quæ ipse construxerat in Insula Ebulę apud Radicophanum agri Senensis, quibus attulit multam dignitatis & obseruantiæ accessionem. In Insula Corsicæ tria loca accepit, vnum in Sardinia; præcipuè missus fuit ab Eugenio IIII. Pont. Max. vnà cum tribus alijs Fratribus ad presbyterum (vt vocãt) Ianum, & in itinere fuerunt à Saracenis acriter flagellati, quia noluerunt abnegare fidem Christi, pro qua mori parati erant, reprehendentesq; eorum legem & vitam in cisternam dissipatam depositi sunt, inde extracti, & carceribus immissi palàm conclamabant, Fides nostra est bona, & tuta: vestra uerò est mendax & perdita. tandem cum desiderio martyrij redierunt, & Reate mortui, & tumulati sunt in ecclesia S. Francisci biennio post obitum B.Bernardini. de hoc B. Thoma scripsit Petrus Marinus Merellus Leonissanus, de quo hæc,

Voluere quis quis amat sancta & pia facta virorum,
Hoc oculis animo mente reuoluat opus.
Mirificum est opus, & totum memoranda per orbem,
Linaris diui congerit acta Thomæ.

Pia & religiosa eius educatio.

Diuina euocatio.

Angelus Cippus.

Fraticellos hęreticos profligauit.

Martyrium B. Thomæ Tolentinatis in Tana Saracenorum urbe.

B. THOMAS Tolentinas in Tana martyr annò 1319. cũ F. Paduano, & Demetrio laico, ac F. Petro Senensi, nam ipsis palàm prædicantibus Christum filium Dei apud Saracenos, & Maomethem filium perditionis, tunc Saraceni conclamarunt, ut morti traderentur: Ita soli ardentissimo expositi, & mox in ignem iniecti incolumes tamen euasere: quod uidentes Saraceni dixerunt, tunicas eorum minimè posse comburi, quòd essent confectæ ex lana terræ Abrahæ, cui benedixit Deus, propterea nudatis uestibus, oleo & pice delibuti, atque in prunas ardentes proiecti, incolumes iterum emersere: cuius euentu Saraceni

Impiorum vana præsumptio.

raceni ex tanti miraculi stupore clamabant, sancti sunt isti viri, & lex eorum; sed Cadi magis furore accensus iussit interfici, & eorum capitibus obtruncari; ita glorioso martyrio coronati sunt, quorum corpora diuinitus inuenta à F. Odorico Vtinensi, in Indiamq; superiorem translata In ciuitate Carræ honorificè sepelienda curault, de quo superius in vita B. Odorici meminimus.

FVERVNT quoque quatuor Fratres apud Tartaros martyrio coronati, quorũ constanti martyrio, & crebris miraculis, Rex quidam Tartarorum maximus ad fidem Christi conuersus est, cuius humanitate & ingenti liberalitate vsi fratres decem loca in Tartaria construxere, de quibus testatur F. Bartholomæus Custos Taruisij hac Epistola subiecta.

Epistola F. Bartholomæi ad F. Saloein Vicarium generalem in partibus Orientis.

IN Christo Patri Fratri Saloi Vicario generalis ministri Ordinis Fratrum Minorum in partibus Orientis, F. Bartholomæus custos Taruisij cum subiectione deuota seipsum commendat. Noueritis nos habuisse noua certa de India de Fratribus nostris de S. F. Thoma, & socijs eius, quorum transitum vobis mittimus per latorem præsentem, quæ oretenus ab illo habuimus, qui iuit cum prædictis Fratribus, & ita vobis seriatim scribimus; cùm prædicti recessissent de Ormes iuerunt ad ciuitatem Thanai, ad quam homo iste peruenit die octaua à passione eorum, videlicet in Cœna Domini 1321. caussa huius itineris prædictis Fratribus fuit, quòd non inuenientes lignum in Ormes in quo irent, vtcunque oportuit illos illò ire, homo autem prædictus, qui post passionem illorum iuit illuc, omnibus diligenter inuestigatis, & veraciter compertis retulit nobis historiam passionis eorum.

B. VALENTINVS de Narnia, qui triginta annos in religione sanctè vixit comedens panem & aquam, & ad annos decẽ aquæ commiscuit absynthium, ad carnem quoq; edomandã asperum & durum admodum cilicium deferebat, sola tunica, chordula, & femoralib. dines. mãsit aliquod tempus in loco Carcerum prope Assisium, ibidẽ obijt miraculis emissis, corpus eius primò ad ædem D. Virg. Claræ, ac demũ ad ecclesiã S. FR. translatũ est.

B. ZACHARIAS Romanus in conuentu Alanquerij D. Sanctiæ charus, quem imago Crucifixi allocuta est, ante quam frequenter orabat: orationibus, ieiunijs, & vigilijs Domino seruiuit, ex quo tantum diuinæ consolationis excessum recipiebat, vt ægrè ab illo separaretur. ille etiam precibus impetrauit ab Angelo tantum panis apponi, quod Fratribus quinque ibidem commorantibus sufficere posset, quod cùm D. Sanctia audiuisset, petijt vnum ex illis panibus, quem in reliquijs reseruauit.

De efficacia orationis eiusdem.

QVidam cùm vehementer dubitaret de Eucharistiæ sacramento, nec verbis B. Zachariæ confirmari posset, eum rogauit vt die sequenti attentè audiret Missam eius, cuius oratione præmissa ille vidit puerum in specie carnis in eleuatione hostiæ. B. itaque Zacharias perseuerans in sanctitate vitæ. tandem obijt, miraculisq; in venerationem venit, & sepultus est in conuentu Alanquerij.

Hactenus vitas resq; gestas B. Virorum perstrinximus, inter quos mirũ est numerari plusquam quorum sanguine per martyrium fidei fuso purpureũ Seraphica Religio renidet. Ergo hæc ab ijs quę restant, distinguimus etiam hac, quasi termino, interposita ode,

Illa vi, mea quam fides
In Vos, & pietas ingenio addidit,
Sancti ô Seraphici Ordinis
Ductores, similis tuq; sequens cohors,
Iam dixi merita, & decus
Vestrum, vestraq; sanctißima nomina.
Feci, quod potui, libens;
At, Vos quod deceat, consequier velim;
Non æuo memori modò
Vt vestræ maneant præconia gloriæ,
Ast hinc religio & fides,
Quam nunc exagitant immeritò mali,
Occurrat venerabilis,
Et se se insinuet cordibus efferis:
Quorum quò rapitur furor?
Heu viuat pietas, heu vigeat fides,
His factisq; vtinam Virûm
Auditis, monumentisq; fidelium,
Sit veros repetant Dei
Cultus, sic homines talia diligant,
Vt, qui tunc aderant, Patrum
Tantorum coluerunt opera & fidem.

DE SECVNDO ORDINE
PAVPERVM DOMINARVM
INSTITVTO
A' B. P. FRANCISCO
Nouæ Propaginis Ductore:

IN QVO MVLTAE SANCTAE MVLIERES floruerunt, tum vitæ sanctitate, tum etiam miraculorum insignibus,

QVARVM HONESTISSIMA VITA, & præclara gesta describuntur.

A' Fratre Petro Rodulphio Tossinianensi
Conuentuali Franciscano,
In Conuentu Magnæ Domus Venetiarum Prælectore.

M D L X X X V I.

HYMNUS IN PRINCIPEM SECUNDI ORDINIS Pauperum Dominarum CLARAM Virginem.

Plaudat plebs pauperum,
Hac die, qua ad Superum
Properat norma Virginum
Clara primiceria.
Hæc postquàm fuit concepta
A Christo est prælecta,
Quando mater sursum vecta,
Orabat Dominum.
Hanc sonoram audit vocem
Delapsam è lignea cruce.
Salua (dixit) mittes lucem
Mundum illuminantem.
Hæc audiens à Domino
Stupet, sed non immeritò,
Hoc edocta oraculo
Claram natam nuncupat.
Quæ tenella se consecrat
Christo, quem corde baiulat,
Cunctaq; pro eo calcat
In paternis laribus.
Sub vestibus preciosis
Vestem de chordis nodosis
Equorum pilis corrosis
Gestat noua Cecilia.
Post Franciscum pergit Ducem,
Templum petens ante lucem,
Quo suscepit sanctam Crucem
Super suos humeros.
Coramq; ara Domine
Tonso crine capite,
Vult Christum nudum sequi
Per sua vestigia.
Quam Franciscus almus vestit
Rudésque pannos præbuit,
Rudem statim fune cinxit,
Nigrum velum imponitur.
Sub paupertatis regula
Beato Francisco tradita,
Multas filias congregat
Arcta sub clausura.
Orat crebrò, crucem plangit
Corpus terens, dolor angit,
Nudis pedibus illud frangit,
Multis clarens prodigijs.
Tandem Cœlum transportata
Comitiua sociata
Angelorum constipata
Atque sanctarum Virginum.
Mater ergo te rogamus,
Pro nobis ora, postulamus,
Vt hoste victo iungamur
Tecum in Cœli curia. Amen.

DE SECVNDO ORDINE
instituto a' B. Patre Francisco.

Claruit hic vita meritis clarißima Clara,
Nunc super astra Poli clarior vsque nitet.

BEATVS Pater FRANCISCVS nouæ familiæ Dux inclytus post paranymphos & amicos sponsi, qui stant & gaudent, similem inter Mulieres Ordinem instituit anno 1212. quem sexannis antè futurum in Ecclesia spiritu prophetico plenus prædixerat, dum Ecclesiam S. Damiani ardenti animo & solicito mirificè repararet: quem Alexander IIII. Pont. & Innocentius III. approbauit, & Minorum Ordini subiecit, in quo plurimæ postea vitæ sanctitate, candidis ac castissimis moribus virgines profecere. quinquaginta enim alias secum attraxit B. Clara, inter quas fuit D. Hortulana charissima eius parens; incœpitq́; Ordinem pauperum Dominarum, nihil habens in communi, neque in proprio. A Domino Innocentio III. Regulam ipsa petijt, & obtinuit, cuius principiũ ipse Pontifex manu propria penè flens ex deuotione conscripsit. Fuit enim ab Innocentio III. & Gregorio IX. ob sanctitatem valde dilecta. qui tres sanctos Ordinis Sanctorum Catalogo adscripsit D. Fran. D. Antonium, & B. Elisabeth: de quibus egregiè canitur:

Vide Surium & Thomam Tugellũ & Erboreum pag. 360.

Franciscus Princeps inclytus
Signum regale baiulat,
Et celebrat Concilium
Per cuncta mundi climata,
Contra Draconis schismata

Acies trinas ordinat,
Expeditorum militum,
Ad fugandum exercitum,
Et tres cateruas Dæmonum,
Quas Draco semper roborat.

DE ORTV B. CLARAE.

FVIT B. Claræ D. FRANCISCI primiceriæ, proauus Paulus quidam bonæ conditionis ciuis Assisiàs, cuius filius Bernardus nomine tres filios suscepit, Paulum, Fauorinum, Monaldum, qui milites fuerunt sine vi, sine tumultu, studio, & voluntate humani. Fauorinus ex Domina Hortulana eius coniuge suscepit duas filias Claram & Agnetem, illustres quidem Virgines, & indelebilis memoriæ, dignas planè tanta matre, quæ & ipsa post viri obitum miracula fecit. Clara à Diuo Francisco edocta, monitis ipsius relicto seculo, die Dominica palmarum adhuc iuuencula ad Ecclesiam in omni vestium suarum ornatu procedens ab Innocentio III. Pont. Max. palmę ramum accepit, die sequenti in æde S. Mariæ de Angelis à B. Francisco, & sociis eius suscepta tunica sanctæ conuersationis, induta in Monasterio de Panso olim S. Benedicti cœpit humiliter inseruire ad annos quadraginta.

DE EIVS NOMENCLATVRA.

Nomina à rerum proprietatib. desumuntur.

SI nomina imponi debent à proprietatibus rerum, cùm ipsa sint rerum notæ, & signa indicatiua, quamuis nominum impositio plerunq; ad placitum sit, vt plurimùm tamen sunt nomina rei consecutiua, sicuti in B. Clara Assisiàte cernimus, de qua canit Ecclesia, Clara re clara & nomine. Nihil enim opus est verbis, cùm ea res, cuius causa verba quæsita sunt, intelligatur; quæ tanquam flos vernans & candidus à D. Francisco instituta eius disciplinam, & genus vitæ æmulata est: quod multo antè fuerat prænuntiatum, siquidem cùm in vtero adhuc esset materno, Hortulana charissima eius parens ante Crucifixum orabat, vt se à partus periculo, à quo procul non aberat, feliciter liberaret; responsum à Crucifixo tulit, ne formidaret, quia post has passiones & formidines incolumis in tantis tenebris lumen proferet, quod ipsum mundum clarius illustraret, vt nihilominus sibi luceat cùm illi accenderit.

Responsum Crucifixi ad B. Hortulanam.

DE EXERCITIO VIRTVTVM.

EDITA mox in lucem paruula Clara, tempestiuè satis in vmbra seculi cœpit clarere sancto lumine, atque inter teneros mores splendere sancta probitate. Docili corde primùm ex matris ore fidei rudimenta suscepit, & spiritu interius constante pariter & formante vas reuera purissimum, vas innotuit esse gratiarum. Extendebat S. Clara libenter ad pauperes manū suam, & de abundantia domus suæ supplebat inopiis plurimorum; & vt suum sacrificium gratius esset Deo, proprio corpusculo delicata subtrahens cibaria, clamq; per internuncios mittens, reficiebat viscera pupillorum: sic ab infantia secum miseratione crescente, mentem compassiuam gerebat miserorum miserias miserantem. Sanctæ orationis studiū (vt dictum est) habebat familiare: hoc vnum dicam, eo quòd signacula non haberet, quorum euolutione diceret Dominicas orationes, congerie lapillorum suas oratiunculas Domino annumerabat. Virginitatem suam Domino consecrauit. Talia fuerunt in domo materna delibamenta virtutis, tales primitię spiritus, talia præludia sanctitatis. Tantis itaq; redundans vnguentis se patefaciebat, velut cellam aromatum, licèt clausam, Ipsa sua fragrantia manifestat. Ore quidem vicinorum laudari nescia cœpit, & secretos actus veridica fama prodente, rumor bonitatis eius vulgabatur in populo.

Ex Vita S. Claræ Virg. iussu Alex. IIII. Pont. Max. conscripta.

Benignitas in pauperes.

DE STVDIO SANCTAE ORATIONIS.

BEATA Virgo Clara orationis amatrix meditando passionem Christi rapta fuit à die Iouis sancti vsque ad Sabbati sancti horam tertiam, nihil perpendens, sed immobilis perseuerans. Cùm semel Fridericus Imperator superbiæ fastu nimis elatus obsideret Assisium, Saracenorum gens pessima sanguinem sitiens Christianorum intra Virginum claustrum irruit, tunc Beata Clara quamuis ęgra,

Fridericus Imperator Assisiū obsidet.

-uis ægra, & morbo afflicta, in isto tamen duro necessitatis articulo consurgens suo & filiarum capitibus denudatis, cineribusque inspersis, Sorores, ait, & filiæ, debemus conciues nostros orationibus adiuuare, à quibus alimenta recipimus. illæ itaque orationibus & lacrymis insistentes per immensum Dei pietatem succurrerunt ciuitati: nec mora in adiuuando fuit, quia ad portam se duci iubet cum capsula argentea, vbi erat sacratissimum corpus Christi, & hostibus irruentibus opponi se fecit. Quo exemplo fugati sunt hostes, atque funestissima persecutio, quæ tam sæuè in Assisiates ferbuerat, precibus Virginis Claræ & sororum sedata est. Vitalis de Auersa vir inanis gloriæ cupidus, & in prelijs strenuus Imperialem exercitum, cui Capitaneus erat, confusus reduxit, dissolutoque exercitu recessit, & terram illam vlterius non vexauit, & ipse miser dux belli paulo pòst gladio occisus occubuit, raptusque ad Dei iudicium est, de suis operibus merita recepturus. Dispersit enim semper Deus superbos mente cordis sui, & exaltauit humiles. sic facit Deus cum tentatione prouentum.

Assisij ciuitas precibus B. Claræ ab hostiu impetu & insidiis liberatur.

Vitalis Auersan.

Luc. 1. 1. Cor. 10.

DE SANCTA EIVS HVMILITATE.

SANTA in Deum fuit eius pietas, & in pauperes Christi clementia, vt cibaria sibi subtraheret, eaq; pauperibus trāsmitteret. Semel panem vnicum domi repertum cum Fratribus eleemosinam petentibus dimidiauit, reliquam medietatem inter quadraginta sorores diuidi fecit, omnibusq; saturatis plenius abundauit. Quadam alia vice vas olei vacuum eius oratione repletum fuisse compertum est. Sanctæ humilitatis fundamentum fuit primarius huius sacri Ordinis lapis. Beato namque FRANCISCO obedientiam sanctam promisit, & à promisso nullatenus deuiauit. Triennio verò post suam conuersionem, nomen, & officium Abbatissæ declinans, humiliter subesse voluit potius, quàm præesse, & inter Christi ancillas seruire libentius, quàm seruiri. Cogente autem B. Francisco, suscepit tandem regimen dominarum: de quo in corde suo timor, non tumor exoritur: nec libertas, sed seruitus augmentatur. Quò enim iam aliqualis prælationis specie altior cernitur, eò reputatione propria vilior, obsequio promptior, cultu despectior reperitur. Nullos iam famularum respuit actus, adeo vt plerunque sororum manibus aquam infunderet, sedentibus assisteret, comedentibus ministraret. Inuita valdè aliquid præcepit, sponte tanea verò fecit, magis eligens per seipsam facere, quàm sororibus imperare. Infirmarum sedilia ipsa lauabat, ipsa tergebat, suo illo nobili spiritu nec sordida fugiens, nec fœtida perhorrescens. Pedes famularum de foris reuertentium sæpius abluit, & ablutis oscula impressit. Lauabat semel cuiusdam seruientis sororis pedes, quos dum deosculari properat, illa tantam humilitatem non ferens pedem subtrahit, dominamque suam pede in ore percussit. At illa pedem famulæ blandè resumit, & sub illa planta strictum osculum infigit.

Promittit obedientiam S. Francisco.

Cogitur esse Abbatissa.

Magnæ humilitatis paradigma.

DE EIVS SANCTA, ET vera paupertate.

PAVPERTATI spiritus, quæ vera humilitas est, & paupertas rerum omnium conueniebat. Primum in suæ conuersionis initio paternam hereditatem, quæ ad eam peruenerat, distrahi fecit, sibique de pretio nihil reseruans, totum pauperibus erogauit: Hinc seculo foris relicto, mente intus ditata, post Christum sine sacculo exonerata percurrit. Tantum denique cum sancta paupertate fœdus inijt, amoremque contraxit, vt nihil præter Dominum IESVM vellet habere, nihil filias suas possidere permitteret, nihil præter necessarium victum, & vestitum à sororibus recipi, vel in posterum reseruari. Nequaquam cœlestis desiderij pretiosissimam margaritam, quam venditis omnibus comparat, arbitrabatur cum temporali mordaci solicitudine possidendam: inculcat suis frequenti sermone sororibus, tunc acceptabile Deo illud fore collegium, cum paupertate fuerit opulentum, & tunc perpetuo stabile permansurum, si altissimæ paupertatis fuerit semper turre munitum. hortatur eas in paupertatis nidulo Christo pauperi conformari, quem paupercula mater in arcto præsepio paruulum reclinauit. Hoc enim peculiari monumēto

Totam hæreditatem suam dat pauperibus.

Matth. 13.

quasi monili aureo suum subornabat pectus, ne terrenorum sordes ad interiora pertransiret. Volens denique religionem suam intitulari titulo paupertatis, à bonæ mem. Innocentio III. Pont. Max. paupertatis priuilegium postulauit. Qui vir magnificus, tanto virginis feruori congratulans, singulare dixit esse propositum, quòd nunquam tale priuilegium à Sede Apostolica fuerit postulatum, & vt insolitæ petitioni fauor insolitus arrideret, Pontifex ipse cum hilaritate magna petiti priuilegij primam notulam sua manu conscripsit. Felicis recordationis Dominus Papa Gregorius Nonus, vir sicut Sede dignissimus, ita & meritis venerandus, paterno affectu Sanctam istam arctius diligebat. Cui cùm suaderet, vt propter euentus temporum, & pericula seculorum, aliquas possessiones assentiret habere, quas & ipse liberaliter offerebat, fortissimo animo restitit, & nullatenus acquicuit. Ad quam respondente Pontifice, Si votum formidas, nos te à voto absoluimus, Sancte Pater, ait, nequaquam à Christi sequela in perpetuū absolui desidero. Eleemosinarum verò fragmina, panumq; minutias, quas eleemosinarij deportabant, valde suscipiebat hilariter, & quasi mæsta de panibus integris, exultabat potius in fragmentis. Quid multa? satagebat pauperi crucifixo paupertate perfectissima conformari, vt nulla res peritura amantem ab amato secluderet, aut cursum eius cum Domino impediret. Occurrunt ecce duo miranda, quæ paupertatis amatrix meruit operari. Primùm quidem, Vnicus erat in monasterio panis, cùm iam instarent & fames, & hora edendi. Dispensatrice vocata iubet Sancta panem diuidi, partemq; Fratribus mittere, partem intus pro sororibus retinere. De quo retento dimidio iubet quinquaginta fieri iuxta Dominarum numerum, incisuras, & eis in mensa paupertatis apponi. Cui cùm deuota filia responderet, necessaria hic fore antiqua Christi miracula, vt modicum panis quinquaginta reciperet sectiones: respondit mater & dixit, Fac filia secura, quod dico: properat filia matris implere mandata: properat mater ad Christum suum pia cum filiabus destinare suspiria. Crescit diuino munere inter frangentis manus parua illa materia, & cuilibet de conuentu suo exitit portio copiosa. Rursus die quodam Christi ancillis sic ex toto defecerat oleum, vt nullum adesset saltem pro debilibus condimentum. Accepit Diua Clara vasculum vnum, & humilitatis magistra suis manibus lauat, ponit vas vacuum seorsum, vnde Frater eleemosinarius illud accipiat, & vocatus est ipse Frater, vt vadat pro acquirendo oleo. Accelerat deuotus Frater, vt succurrat inopiæ tantæ, & ad sumendum vasculum currit. Non enim volentis est, neque currentis, sed miserentis est Dei. Etenim solo influente Deo, vas illud plenum oleo reperitur, præueniente S. Claræ oratione Fratris obsequium in solamen pauperum filiarum. At verò Frater prædictus, quasi frustra vocatus fuisset, submurmurans dixit: Derisoriè me istæ fœminæ vocauerunt, cùm ecce vas plenum existat.

Priuilegium paupertatis petit à Domino Papa.

Hęc diligēter ponderanda sunt.

Panis exiguus diuinitus augetur.

Rom. 9.

Vas vacuum miraculosè plenū oleo reperitur.

DE MORTIFICATIONE CARNIS, & austeritate vitæ eius.

DE miranda carnis maceratione silere magis, quàm loqui forsitan expediret, cùm talia fecerit, quibus audientium stupor cum veritate rerum contendit. Non illud magnum, quòd simplici tunicula, & rudi mantello de vili panno tegebat potius, quàm confouebat corpusculum. Non magnum erat omni tempore continuare ieiunia, nec vti lectulo sine pluma. In his enim dum reliquas in suo claustro habuit similes, laudes fortasse non meruit singulares. Sed quæ congruentia carnis virgineæ ad vestem porcinam? Procurauerat enim sibi virgo sanctissima vestem de corio porci, quam, versa ad carnem hispida tonsura pilorum, secretò sub tunica deferebat. Vtebatur nonnunquam duro cilicio de pilis equorum nodosè conserto, quod hinc inde chordulis rudibus stringebat ad corpus. Hanc vestem vni de filiabus dum petenti accommodasset, illaque se vestisset, tantæ protinus asperitati succumbens, non tam hilariter petijt, quàm celeriter post triduum resignauit. Nuda humus, & interdum sarmenta vinearum erant pro lectulo, lignumq; durum præstabat sub capite officium puluinaris. Processu verò temporis corium debilitato corpori strauit, & capiti modicam paleam clementer indulsit. Postquam verò corpus tam seuerè tractatum longa cœpit occupare infirmitas, iubente B. Franc. sacco pleno paleis vsa est. Porrò in ieiunijs tantus erat rigor abstinentiæ suæ, vt de viatico tenui, quod sumebat, vix corporaliter viueret,

Duro cilicio, & porcino corio carnem affligebat.

Duriter cubat.

Mira eius abstinentia.

ueret, nisi eam virtus alia sustentaret. Sanitatis namque tempore maiorem Quadragesimam, & quadragesimam S. Martini, quotidie in pane & aqua ieiunans, solis diebus Dominicis vinum, si habebat, gustabat. Et vt mireris, Lector, si imitari non potes, tribus diebus in hebdomada, secunda videlicet, quarta, & sexta feria, nihil in illis Quadragesimis sumebat in cibum: sic alternatim dies penuriosæ refectionis, & dies acerbæ mortificationis sibi inuicem succedebant, vt vigilia perfectæ inediæ, quasi in festum solueretur panis, & aquæ. Non mirum si multo tempore tanta rigiditas obseruata Claram infirmitatibus subdidit, si vires consumpsit, si vigorem corporis eneruauit. Compatiebantur propterea sanctæ matri deuotissimæ filiæ, ac mortes illas, quas quotidie voluntariè sustinebat, lacrymis deplorabant. Prohibuere tandem S. FRANC. & Episcopus Assisij S. Claræ illud trium dierum exitiale ieiunium, præcipientes, vt nullum transeat diem, quin saltem vnciam & dimidiam panis sumat in cibum. Cumque grauis afflictio corporum, afflictionem ex more generet animorum, longè aliter effulgebat in Clara. Seruabat enim in omni sua mortificatione vultus festiuos & hilares, vt vel non sentiret, vel deridere videretur angustias corporales. Ex quo liquidò datur intelligi, quòd sancta lætitia, quæ interius abundabat, exterius redundabat: quoniam flagella corporis alleuat amor cordis.

DE CONVERSIONE BEATAE *Agnetis sororis eius.*

HABVIT S. Clara sororem æuo teneram, carne & puritate germanam: Cuius conuersionem desiderans, inter precum primitias, quas Deo plenis affectibus offerebat, hoc postulabat obnixius, vt sicut cum sororibus habuerat in seculo cohærentiam animorum, ita iam in Dei seruitio fieret inter eas vnitas voluntatum. Orat igitur instanter patrem misericordiæ, vt relictæ in domo sorori Agneti mūdus desipiat, dulcescat Deus, eamq; sic à proposito carnalium nuptiarum ad sui amoris copulam transferat, quatenus vnà secum in virginitate perpetua sponso gloriæ nubat. Mirandus enim vtrique insederat mutuus amor, qui nouam diuulsionem, licèt affectu dissimili, vtrique fecerat dolorosam. Fauet celeriter diuina maiestas egregiæ oratrici: primùm illud donum, quod præcipuè postulat, quòdq; ue magis Deum exhibere delectaret, festinantius elargitur. Nam post sexdecim dies à conuersione Claræ, Agnes diuino afflata spiritu properat ad sororem Claram, eique suæ voluntatis reserat arcanum, dicens se velle penitus Domino deseruire. Quam illa gaudenter amplectens, Gratias, inquit, ago Deo dulcissima soror, quòd me de te sollicitam exaudiuit. Miram conuersionem satis est miranda defensio subsecuta. Cùm enim felices sorores apud Ecclesiam S. Angeli de Panso Christi vestigijs inhærerent, atque illa, quæ plus de Domino sentiebat, suam erudiret nouitiam & germanam, repentè contra puellas noua consanguineorum prœlia suscitantur. Hi enim audientes Agnetem ad Claram transiisse, currunt ad locum sequenti die duodecim viri furore succensi, & conceptam malitiam dissimulantes, exterius pacificum prætendunt ingressum. Moxque ad Agnetem conuersi, (nam de Clara iam desperauerant) Quid tu, inquiunt, ad locum venisti? Festina quanto ocyus domum redire nobiscum. Qua respondente, nolle se à sorore sua Clara discedere, irruit in eam miles vnus animo efferato, & pugnis calcibusque non parcens, eam per capillos abstrahere conabatur, cæteris impellentibus, & suis brachijs leuantibus eam. At iuuencula dum quasi à leonibus capta de manu domini raperetur, exclamat, dicens: Adiuua me soror charissima, nec me Christo Domino tolli permittas. Cùm ergo violenti prędones adolescentulam renitentem per deuexum montis abstraherent, vestes abrumperent, vias crinium laceratione complerent, Clara cum lacrymis in orationem procumbens, petit sorori mentis constantiam tribui, petit vires hominum diuina potentia superari. Confestim verò tanto pondere corpus illius in terra iacentis figi videtur, vt illam plures homines, suis conatibus annitentes, nequaquam valerent vltra quendam riuulum asportare, accurrentes etiam aliqui de agris, & vineis, auxilium illis præstare contendunt, sed corpus illud de terra leuare nullatenus possunt. Dumque in suo conatu deficiunt, verbo lusorio miraculum extollunt, dicentes: Totā nocte plumbum comedit: ideò si ponderat, non est mirum. Nam & Dominus Monaldus patruus eius, cùm in tanta rabie constitutus

Agnes soror eius se totam Deo consecrat.

Grauis tentatio Agneti infertur à Cognatis.

Insigne miraculū

vellet

vellet eam pugno lethaliter percutere, manum, quam leuauit, subitò diro dolore sensit oppressam, eamque vsque ad plura tempora habuit doloris angustia cruciatam. Ecce autem post longum agonem Clara pergens ad locum, rogat propinquos à tali conflictu discedant, & Agnetem semineceın iacentem suæ solicitudini commendatam relinquant. Quibus infecto negocio cum amaro animo recedentibus, Agnes iucunda surrexit, & iam cruce Christi gaudens, pro quo hac primam pugnam certauerat, se diuinis seruitijs perpetuò mancipauit. Siquidem B.Fran. manu sua ipsam totondit, & vnà cum sorore in via Domini erudiuit. Verùm quia magnificam eius vitæ perfectionem sermo breuis explicare non posset, inferius dicemus interim ad Claram reuertentes.

VT PRECIBVS SVIS DAEMONES incenderit, & quantum illis tribuerit Gregorius IX. Pontifex Maximus.

Mulier à quinque dæmonibus liberatur.

MIRVM non est, si contra malitiam Claræ oratio valeat, quę etiam dæmones incendebat. Mulier enim quædam Pisanæ diœcesis deuota semel venit ad locum, vt Deo & Sanctæ Claræ gratias ageret, eò quod meritis eius à quinque dæmonijs liberata fuisset. Fatebantur autem in sui expulsione dæmonia, quòd ipsa orationes sanctæ Claræ incenderent, & ex possesso vasculo deturbarent. Non sine causa Dominus Papa Gregorius in hui us sanctæ orationibus fidem habebat mirabilem, quarum virtutem senserat efficacem. Sæpe quidem noua (vt assolet) emergente difficultate, & cùm esset Ostiensis Episcopus, & postquam ad culmen Apostolicum esset euectus, supplex eidem Virgini per epistolam factus poscit suffragiū, sentit auxilium. Res certè sicut humilitate conspicua, sic toto studio imitanda: quando Christi Vicarius à Christi ancilla opem efflagitat, & suis se virtutibus recommendat. Sciebat sanè quid potest amor, & quàm liber aditus puris virginibus pateat ad consistorium maiestatis. Si enim Rex Cœlorum seipsum feruenter amantibus tribuit, quid est quod deuotè orantibus, si expedit, non concedat?

Pontifex eius preces magni pendit.

DE EXIMIA EIVS DEVOTIONE erga Eucharistiam sacrosanctam.

QVANTVS B.Claræ ad altaris Sacramentum fuerit deuotionis affectus, effectus ostendit. In illa graui infirmitate, quæ eam grabbato adscripserat, faciebat se erigi, & fulcimentis appositis sustentari: & sedens filabat delicatissimos pannos: de quibus vltra quinquaginta paria corporalium faciens, & ea sacris vel purpureis thecis includens, per plana, & montana Assisij varijs ecclesiis destinabat: corpus verò Domini susceptura, calidis primò lacrymis irrigabatur, & accedens cum tremore, non minus formidabat in sacramento latentem, quàm cœlum terramque regentem.

Reuerētia eius erga Eucharistiam.

VT AVDIERIT OFFICIVM FRATRVM in Ecclesia Beati Francisci.

SICVT enim in infirmitate Christi sui memoria memor erat, sic & Christus eam in suis languoribus visitabat: in illa Natiuitatis hora, quando paruulo nato mundus cum Angelis iubilat, omnes dominæ ad matutinum pergūt, & matrem infirmitatibus pressam solam relinquunt. Cumq; de paruulo IESV cogitare cœpisset, & multum doleret, quòd eius laudibus interesse non posset, suspirans ait: Domine Deus, ecce sola relicta sum in loco isto. tunc ecce repentè mirabilis ille concentus, qui in ecclesia S. Francisci fiebat, suis cœpit auribus intonare. Audiebat iubilum Fratrum psallentium, harmonias cantantium attendebat, ipsum pręcipiebat sonitum organorum; nullatenus tanta erat loci

propin-

propinquitas, vt hæc attingere posset humanitus, nisi vel illa solennitas ad eam fuisset ampliata diuinitus, vel eius supra humanum modum vigoratus auditus. Verùm quod totum hoc excellit oraculum, ipsum digna fuit Domini præsepe videre. Manè ad eam venientibus filiabus dixit Clara: Benedictus Dominus IESVS Christus, qui me vobis relinquentibus non reliquit. Audiui reuera per gratiam Christi tota illa solennia, quæ in Ecclesia S. Francisci hac nocte celebrata sunt.

Videt præsepe Domini in spiritu.

DE EIVS FERVENTISSIMO *erga Christi passionem amore.*

FAMILIARIS ei planctus Dominicæ passionis, quæ ex sacris vulneribus nunc myrrhatas affectiones exhaurit, nunc dulciora gaudia fugit. Hanc lacryma Christi passi vehementer inebriat, & quem cordi suo profundius amor impresserat, frequenter memoria repræsentat. Docet nouitias Christum plangere crucifixum, & simul quod verbis docet, factorum exemplis confirmat. Nam sæpe cùm in secretò ad talia hortaretur, præueniebat verborum exitum irriguus lacrymarum riuus; inter horas diei, Sextâ & Nonâ maiori compunctione afficitur, vt cum immolato Domino immoletur. Nam & semel hora Nona orantem in Cellula Diabolus in maxilla percutiens, oculum sanguine, genam liuore suffudit. Vt autem Crucifixi delicijs absque intermissione pasceret mentem, orationem de quinque plagis Domini frequentius ruminabat. Officium Crucis, prout crucis amator Franciscus instituerat, didicit, & affectu consimili frequentauit. Chordulam tredecim nodorum scopulis anulatam, subtus ad carnem cingebat secretò in memoriale vulnerum Saluatoris. Aduenerat quodam tempore dies sacratissimæ Cœnæ, qua Dominus in finem dilexerat suos: Serò appropinquante Domini agonia, Clara contristata & mæsta in Cellæ secretario se reclusit. Cumque orantem Dominum orans prosequeretur, & tristis vsque ad mortem anima tristitiæ illius hausisset affectum, iam comprehensionis & totius illusionis memoria debilitata lecto resedit. Tota igitur nocte illa & die sequenti sic absorpta, sic à seipsa permanet aliena, vt irreuerberatis circa vnum semper intenta luminibus, confixa Christo, ac prorsus insensibilis videretur. Redit quædam familiaris filia sæpe ad ipsam, si fortè aliquid velit, & semper eodem modo se habentem reperit. Nocte verò diei Sabbati veniente, deuota filia candelam accendit, præceptum S. Francisci ad matris memoriam signo non verbo reducit; præceperat enim S. Franciscus, ne vllum sine comestione transiret diem. Illa igitur assistente Clara quasi aliunde rediens hoc protulit verbum: Quæ candelæ necessitas? nunquid non dies est? Mater, ait illa, nox abiit, & dies transiuit, noxque altera rediit. Cui Clara: Benedictus sit iste somnus, charissima filia, quoniam diu optatus, tandem donatus est mihi. Sed caue ne somnum istum cuiquam referas, dum vixero in carne.

Verbis & exemplis docet Christi passionem commemorari.

Chordula nodosa cingit nudum corpus.

Raptus eius diuinus.

VT COMPLVRA MIRACVLA *signo Crucis effecerit.*

AMANTI vicem Crucifixus amatus rependit; & quæ circa crucis mysterium tanto amore succenditur, crucis potentia insigni & miraculis illustratur, nam signo crucis morbidos curabat, in cruce enim magnam venerabatur virtutem. Matthiolum puerum Spoletinum annorum trium signo crucis liberauit, qui lapillum quendam incautè suis intruserat naribus, quem nemo ex eius naso valebat educere, Clara, signo crucis super eum facto, statim proiecto lapide liberum ab omni malo effecit. Beneuenutam monialem annos duodecim fistula laborantem signo crucis liberam dimisit. Amatam monialem hydropisi & febre laborantem sanauit. Christianam monialem surditatem patientem aure contrectata sanitati restituit. Moniales quamplures variis morbis affectas signo crucis, Domino operante, liberare meruit. Tanta erga crucem Christi afficiebatur pietate, vt in pectore Virginis arbor crucis plantata videretur, cuius dum fructus reficit animam, præbent exterius folia medicinam.

Disce efficaciam Crucis.

DE

DE DESIDERIO AVDIENDI *verbum Dei.*

TANTA in auditu sanctæ prædicationis perfundebatur lætitia, vt prædicante aliquando F. Philippo de Adria, speciosissimus quidam puer Virgini Claræ assisteret, qui per magnam prædicationis partem suis eam gratulationibus oblectabat. Licèt autem erudita non esset, eruditorum tamen sermonem audire cupiebat; de rudi quandoque spina flores decerpebat. Cùm semel Dominus Papa Gregorius prohibuisset, ne aliquis Frater ad monasteria Monialium sine sua licentia pergeret, dolens pia mater cibum sacræ doctrinæ rarius habituras sorores, cum gemitu dixit: Omnes nobis auferat de cætero Fratres, postquam vitalis nutrimenti nobis abstulit præbitores. Et statim omnes Fratres ad Ministrum remisit, nolens habere eleemosinarios qui panem corporalem acquirerent, postquam panis spiritualis eleemosinarios non haberet. Quod cùm audiret Papa Gregorius, statim remisit præceptum illud in manibus Generalis Ministri.

Eruditos audiebat libenter.

Mirabilis zelus audiendi verbū Dei.

DE QVOTIDIANA MONIALIVM *institutione, & de studio quo eas confouebat.*

SANE' quia erat magistra rudium, & quasi in magni Regis Palatio præposita puellarum, tanta eas disciplina informabat, tantoq; fouebat pietatis amore, vt satis exprimi non possit. Docet primò strepitum de hospitio mentis pellere, vt soli Deo valeant inhærere. Monstrat laqueos Dæmonis. Mouet vt igne sancti amoris frigus indeuotionis deponant. docet silentium, cuius nulla censura maior. nam fluida loquela fluidum indicat animum. Si quam turbaret tentatio, secretò ad se vocatam lacrymis consolabatur. Aliquando se ad pedes mœrentium prosternebat; Ipsa namque magistra parca in verbis, abundè mentis vota sermonis breuitate & exemplo vitæ coarctabat. Cuius beneficiis filiæ non ingratæ se ipsas tota deuotione subijciebant.

Optimè instituit sanctimoniales.

DE EIVS OBITV.

QVADRAGINTA annos cucurrit sancta virgo in stadio altissimæ paupertatis, cùm iam ad brauium supernæ vocationis accedit. & cùm annis octo de viginti ægrota fuisset, mirum quanta patientia vsa sit, in qua nullum murmur auditum vnquam fuit, neq; vlla querela in ore eius sonuit. Manebat tunc temporis Romana curia Lugduni, sed Perusium veniens vrgente morbo Card. Ostiensis venit Assisium, vt Claram inuiseret, sponsam Christi, cuius fuerat officio pater, cura nutritius, affectu purissimo semper deuotus amicus. Pascit infirmam Dominici corporis Sacramento, pascit & reliquas salutaris exhortationis sermonibus. Supplicat illa tanto Patri cum lacrymis, vt suam & aliarum Dominarum famulas pro Christi nomine habeat commendatas. rogat vnum præ cæteris, vt priuilegium paupertatis à Domino Papa cum Cardinalibus sibi impetret confirmari. Suspirat, illa liberari de corpore mortis, festinat Sanctæ M. Innocentius III. vnà cum Cardinalibus visitare Christi ancillam Papali præsentia venerandam. Ingressus monasterium pergit ad lectulum, infirmantis ori manum applicat osculandam, illa gratissimè suscipit, & pedem Apostolicum reuerenter exosculandum exposcit. Agnes virgo deuota lacrymarum inebriata salsugine, sororem efflagitat, ne se relicta discedat. cui Clara respondit: Placet Deo, soror charissima, quòd discedam: sed tu flere desiste, quoniam post me ad Dominum festinè peruenies: & magnam, inquit, consolationem tibi faciet Dominus priusquam moriaris. F. Iuniperus astabat flammantes verborum scintillas emittens, eam ipsam silenter alloquens dicebat: Vade secura, expectat te Deus, qui te creauit. In crastino igitur B. Laurentij egreditur anima illa sanctissima æterno præmio laureanda. Omnes Sanctam, omnes Deo charam proclamant. Celebrantur exequiæ, Card. Ostiensis nobili sermone commendat. statimq; miraculis coruscare cœpit, quibus permotus Alexander IIII. eam in sanctarum Virginum numerum retulit.

In diuturno morbo eximia eius patientia.

Sorori Agneti prædicit obitum.

Talem fiduciam præstat non sola fides, sed vitæ optimè transactæ conscientia.

DE

DE BEATAE AGNETIS ingressu ad Ordinem.

BEATA Agnes ex Assisio vitæ sanctitate illustris, Beatæ Claræ soror, atque ei sanguine & voluntate coniuncta; nam post dies quindecim à conuersione Beatæ Claræ, Spiritu sancto afflata annum suæ ætatis quartumdecimum agens cupiens se collegio Virginum adscribi, sciensque quòd vita nostra lubrica res est, & nisi summa circunspectione fulciatur, facilè labascit, ad sororem properauit, disposuitque Deo per omnia inseruire, ita succurrit piæ menti diuina maiestas. Verum cùm apud ecclesiam Sancti Angeli de Panso ambæ orarent (vt antè diximus) consanguinei eius effreni animo, pugnis, & verberibus Agnetem trahunt ad domum, cæteris impellentibus, & è manibus extrahere conantibus, Clara cum lacrymis in oratione procumbens orabat ei constantiam dari. tunc illi in suo conatu deficientibus, D. Monaldus, Eques auratus, Sanctę Clarę & sororis patruus, cum duodecim aliis sæua rabie diuexans voluit eam pugno percutere, & statim omnibus cernentibus manus eius aruit: tunc Clara propinquos rogat à tali conflictu desistere, & Agnetem seminecem dimittere: tunc Agnes læsa surrexit, & cruce Christi gaudens, pro qua hanc primam pugnam subierat, se diuinis obsequijs perpetuò mancipauit. Quare eam B. Franciscus proprijs manibus ante altare totondit, & hoc nomen Agnetis imposuit, quæ pro agno IESV Christo, cuius causam agebat, strenuè dimicauit, & in sanctitate & religione ita profecit, vt missa fuerit à B. Francisco Florentiam pro Antistita, quę multas animas Deo conuertit, non tam exemplo vitæ, quàm feruenti oratione; postea Assisium rediens obijt, & ibidem condita est.

DE EXTASI B. AGNETIS.

SEMEL in Natali Domini infirma lecto decumbens matutinali officio in spiritu rapta præsens fuit, Christumq; puerum aspexit, omniaque diuina corporaliter audiuit, & quæ gesta fuerunt retulit, cùm tamen tam longè posita esset, vt voces cantantium vi naturali audire non potuisset. Quod etiam suprà de B. Clara legitur. A vespere quoq; Cœnæ Dominicæ vsq; in Sabbatum sanctum de mane in extasi assumpta, passionem Dominicam in spiritu contemplata est, ad se rediens vnius ferè horæ spatio putauerat se dormiisse. Fuit B. Agnes ab infantia sua Deo seruiens, cilicium deferebat ad nudas carnes, solo pane & aqua vtebatur, sibi austera, alijs mitis supra humanam æstimationem. dum semel oraret vidit B. Claram per tres horas a terra subleuari.

Erb. 571.

Epistola B. Agnetis ad B. Claram eius sororem.

Venerabili Matri & Dominæ in Christo eximiæ, sorori peramandæ Claræ, & vniuerso Collegio sororum, Agnes humilis Christi ancilla seipsam commendat cum omni subiectione, & deuotione.

QVONIAM omnium fortuna ita est creata, quòd nunquam in eodem statu permanere potest, in aduersis crucior, & ferè loqui non valeo, eo quòd à vobis, & ab aliis sororibus meis separata sum corpore, cum quibus mori & viuere existimabam. tribulatio hæc initium habet, sed ignorat finem, hæc nuper mihi orta est, sed nescit occasum, sed hinc tamen magnam consolationem capio, quia magnam inueni concordiam, non schismata: omnes me cum gaudio susceperunt, mihique obedientiam promiserunt, se vobis plurimum commendant, sicut ego, & meipsam & eas pariter vobis, & vestris orationibus commendatas facio, polliceorq; vobis vestra obseruare mandata: rogetis Fratrem Heliam, vt visitet nos, atque in Domino consoletur.

Mens sancta inter sanctos affectus nutritur.

QVO-

QVOMODO B. AGNES MISIT VELVM NIGRVM B. Clara ad Montem Cœlium, quod Monasterium fuit ab ea constructum.

POST mortem Claræ misit soror eius velum nigrum, quod deferebat in capite, ad Moniales Montis Cœlij, quod monasterium ipsa construxerat, & ibi deuotionis causa adhuc seruatur illud velum, & habetur in maxima veneratione vnà cum palliolo Sancti FRANCISCI, quibus dignatur Dominus miracula facere.

DE EIVS OBITV ET MIRACVLIS.

PAVCIS interiectis diebus Agnes ad agni nuptias euocata, sororem Claram ad æternas delicias subsecuta est: Vbi ambæ Syon filiæ, natura, gratia, & regno germanæ, Deo iubilant sine fine: & verè consolationem illam, quam Clara repromiserat, Agnes antequam migraret, accepit. Nam sicut sorore præuia de mundo ad crucem transierat, sic dum Clara signis & miraculis rutilaret, Agnes post ipsam ad Christum euolauit, miraculis & ipsa clara; inter quæ ista circunferuntur. Quidam ciuis Assisiàs in tibia percussus de loco moueri non poterat, ad altare verò B. Agnetis delatus pristinæ sanitati fuit restitutus. Palmerinus pictor ob sanitatem fratris sui accipiendam meritis B. Agnetis vouit se picturum eius imaginem cum corona aurea, & statim ille fuit liberatus. Sixtus iuuenis Assisiàs oblæsus apostemate in pectore à medicis destitutus est, meritis autem B. Agnetis fuit liberatus. Quædam monialis S. Claræ lepra percussa annos sexdecim ad preces S. Agnetis sanatur. Multa alia miracula fecit, quæ breuitatis causa omitto.

DE B. AGNETE BOEMA.

BEATA Agnes Boema magni Orechi vel Otherchij Boemiæ Regis filia, illustris sanguine, sed moribus illustrissima, Friderico II. nupta, in die Pentecostes hortatu Fratrum Minorum, qui Maguntiæ erant, eos ad se vocari fecit; & se tradidit sponte Ordini pauperum Dominarum B. Francisci in Praga, spreto propter Christum Friderico Romanorum Imperatore, quia soli Deo promiserat virginitatem suam. Fridericus primò indoluit, sed audito firmo proposito sanctæ Virginis, alteri se copulauit. Ea vixit in monasterio deuotè, & maxima cum paupertate, & cùm pater eius vellet ei ingentes diuitias erogare, ipsa abnuit, quippe quæ elegerat in ditissima & altissima paupertate vitam suam traducere. Quemadmodum hodie quoque Moniales illius monasterij eundem viuendi modum & normam sequuntur, exemplum tantæ Virginis imitantes. Audito hoc felici nuncio B. Clara maxima lætitia perfusa est, misitque ad eam velum, quosdam Pater noster, & scutellam, qua ipsa vtebatur, & quoddam vasculum ad bibendū; accepit Agnes munuscula libenti animo, multisque lapidibus pretiosis illa exornauit, quæ in maxima veneratione nunc quoque asseruantur. Euagata fama per totam Alemaniam huius Virginis, multa monasteria constructa sunt, vbi Comitissæ, Baronissæ, Marchionissæ, cæteræque perillustres fœminæ se in monasterium sponte abdiderunt. Multa B. Agnes Deo operante miracula fecit; suis precibus à morte liberauit Carolum Quartum Romanorum Imperatorem, & Regem Boemiæ, qui postea cognoscens vitam & miracula sanctæ Virginis, curauit, vt in numerum sanctarum Virginum reponeretur, sed morte eius succedente mandauit hanc prouinciam Vinciflao filio, qui aliis euocatus negociis efficere non potuit. Obiit anno 1283. quo tempore exorta est tanta penuria, & sæua pestilentia in Boemia, vt tertiam partem hominum Boemiæ absumeret. Iacet apud Pragam miraculis illustris.

Voluntaria paupertate contenta ingentes diuitias aspernatur.

Insigne Monasteriorum construitur.

Clara miracula B. Agnetis.

B. AMATA Assisiàs neptis S. Claræ, & soror B. Balbinæ, precibus B. Claræ adiuta spretis mundi huius illecebris Christo adhæsit, vestigiaque B. Claræ insecuta est, in perfectione vitæ diu vixit, & obijt; quæ cùm hydropisi laboraret, tumefacto corpore, vt

vix caput dimouere posset, precibus S. Claræ fuit sanitati restituta, corpus eius conditum fuit in ecclesia S.Georgij cum Balbina sorore eius.

BEATA Angela Fulginas, dum semel oraret in ecclesia Sancti Feliciani tutelaris ciuitatis Fulginei, vbi sub titulo Sancti Francisci modò habitant Fratres Minores, semel apparuit CHRISTVS, qui dixit ei, Pone os tuum in latus meum, & ebibe meum sanguinem. Hæc sanctè vixit, & omnem substantiam suam pauperibus erogauit, quæ tanto amore flagrabat in Deum, vt cùm audiret nomen Dei, quasi strideret dentibus. Vixit tempore Cœlestini Papæ, construxitq; monasterium Monialium.

Vbertin⁹ de Casa. in lib. Arb. Vitæ, in procemio.

BEATA Antonia Florentina, quæ fundauit monasterium Aquilę sub titulo Eucharistiæ, contenta primis nuptijs, Deo se deinde consecrauit in monasterio Sancti Honuphrij Fulginei.

BEATA Balbina neptis Sanctæ Claræ filia Domini Martini de Corano, post annos quatuor ab ingressu Sanctæ Claræ in monasterium, assumpto habitu intrauit & ipsa monasterium. quæ cùm semel infirmaretur, ad inuocationem Beatæ Claræ sanitati fuit restituta. missa fuit à S. FRANCISCO, & Sancta Clara ad reformandum monasterium Aretij; & ibi cùm per annum & mensem stetisset, apteque cuncta disposuisset iuxta voluntatem Beati Francisci, & Sanctæ Claræ, rediit Assisium ad monasterium Sancti Damiani, in quo post obitum S. Claræ aliquod tempus vixit, demum vocata ad cœlestes nuptias cum Domino viuit.

B. BEATRIX Assisiàs Deo deuota soror S. Claræ, cùm esset iam nubilis annorum 18. bonis suis pauperibus erogatis, monasterium S. Damiani intrauit, in quo sanctè vixit, obijtq; cum opinione sanctitatis.

BEATA Beatrix de Rusconibus Comitissa miraculis clara iacet in Ecclesia Sancti Angeli.

BEATA Benedicta Assisiàs prima Sancti Damiani post Beatam Claram Abbatissa obiit Assisij.

B. BLANCA Philippi Pulchri Francorum Regis primogenita fuit.

B. BONAVENTVRA de Introdocho oppido, quod ab Aquila distat milliaribus xv. vitæ sanctitate illustris est, dum F.Honuphrius Aquilanæ prouinciæ prædicaret in eo oppido, eius prędicationibus commota Christo se consecrauit. in orationibus, & ieiuniis assidua fuit: circulum quoque ferreum deferebat ad nudas carnes. semper somno & cibo aliquid subtrahebat, & orationi concedebat. Fratres eam stultam existimantes matrimonio collocare voluerunt, sed illa abnuit: diuinitus inspirata recepit se in vrbem Aquilanam, vbi tunc temporis prædicabat Beatus Bernardinus Feltrius, cuius verbis commota ad perfectiorem vitam profecta est, sibi enim videbatur illum habentem videre in vultu Angelum verba dictantem.

Fit stulta propter Christum.

BEATA Catharina Bononiensis eo die orta est (vt ferunt) quo B. Virgo, ex Ioanne de Nigris Ferrariensi, viro quidem egregio & erudito, & ex Domina Benuenuta Bononiensi; quæ spiritu Dei plena ingressa est Ordinem Monialium Sanctæ Claræ anno suæ ætatis xj. Cuius opera extructum est egregium illud monasterium Ferrariæ sub titulo Apostolico Corporis Christi. Fuit hęc virgo sanctę conuersationis & eximiæ humilitatis, infirmorum curationi intenta, vilibusq; induta in omnibus Deo seruiebat. Quæ vt ocium effugeret, Breuiarium, quod hodie apud Moniales Corporis Christi conspicitur, minio & variis figuris Christi & B.Virginis ornauit. Sępe apparuerunt ei Sancti, quorum ipsa celebrabat officium: testatur autem se exosculatam fuisse manus D.Thomę Episcopi Canthuariensis, qui ei in somnis apparuit, & modum orandi edocuit, iis verbis: Pro Sancto Thoma modò gloriosissimo martyre, tam benignissimo, qui manus suas sanctissimas ostendit mihi, & osculatus sum illas dulciter in corde & corpore meo, ad laudem Dei & illius scripsi, & narraui hoc cum omni veritate. Sancta hæc virgo fuit frequens in orationibus, orauit pro Margarita filia Principis Nicolai Atestini, quæ fuit vxor Roberti Malatesta, & exaudiri meruit. Semel oranti in nocte Natiuitatis Domini horâ noctis quarta, qua Verbum diuinum incarnatum creditur, apparuit ei Beata Virgo. Multas insuper habuit reuelationes de Sanctissima Trinitate, & de Verbi incarnatione. vnde ipsamet testatur ijs verbis: Ego vidi eam, & intellexi eam gratia Dei. Vidit bis Beatum Franciscum: vnde ait, Sanctus FRANCISCVS Pater meus vidi eum bis, DEVS scit, quòd non mentior. Vidit animam Beati Ioannis de Tossignano Episcopi Ferrariæ volantem ad Cœlum

Fugit ocium malorum sentinam, & scaturiginem omnium.

Bernardinus de Bustis par. 2. ser. 17.

inter Angelorum agmina. Obijt B.Catharina Bononiæ in monasterio Corporis Christi, cuius ipsa Præfecta erat, & prima Abbatissa, anno suæ ætatis quinquagesimo, die nono Martij, anno verò ab Incarnatione Verbi M CCCCLXIII. cuius corpus hodie quoque manet incorruptum, cuius sudor spirabat odorem; confluxit tanta hominum multitudo ad exosculandum sacrum eius corpus, vt loci angustia capere non posset, quare Angelus Capranica Cardinalis Sanctæ Crucis tunc temporis Bononiæ Legatus timens præ confusione ne aliquod malum succederet, decreuit, vt corpus Sponsæ Christi in Ecclesia poneretur, mansitque ibi dies septem; & Cardinalis præ deuotione accepit sudariolum eius plenum odoris fragrantia. Inde miracula, quibus nomen suum longè lateque inclaruit, coruscare cœperunt.

Angelus Capranica Legatus Bononiæ.

BEATA Cecilia Gualterij Cacciaguerra Hispalensis ingressa est monasterium Sancti Damiani, in quo sanctè vixit, & obijt in Domino, tumulataque est in ecclesia Sancti Georgij Assisij.

BEATA Cecilia Perusina in monasterio Sanctæ Luciæ Fulginei floruit eximia sanctitate, filia Francisci Capuli Perusini nobilis Equitis & Doctoris, qui cùm esset senio confectus, orauit Diuum Bernardinum Senensem, & suis precibus impetrauit filium: quamuis vxor eius esset sterilis, & quinquagenaria, concepit filiam, quam erudiendam statuit bonis moribus, quibus illa ætas informari solet: cùm iam nubilis esset annum agens decimumseptimum, parentes eam matrimonio collocarunt. Re cognita Cecilia cum duabus Monialibus Fulginei confugit ad monasterium Sanctæ Luciæ. Quam rem cùm resciuissent parentes Ceciliæ, venerunt ad monasterium petentes Ceciliam. Illa noluit exire constans in suo proposito, in quo obijt anno 1500. ipso Iubilei anno, die secundo Ianuarij.

BEATA Christina socia & familiaris B. Claræ fuit, cuius feruore commota, vestigiisque eius inhærens eam secuta est in vita, & in morte. Post obitum S.Claræ perseuerauit in perfectione vitæ, tandem obijt in Domino Assisij in monasterio S. Damiani, cuius memoria in benedictione est.

B. CHVNEGVNDIS ex Hungaria oriunda filia Regis Hungariæ, & vxor Boleslai Pudici Regis Poloniæ fuit, quæ monasterium Monialium in antiqua Sandecia fundauit, quod etiam multis donis affecit, vixit autem in monasterio cum multa sanctitate vitæ vnà cum multis nobilibus matronis, miraculisq; illustris eodem in loco quiescit: præfulsit spiritu prophetiæ, & cum viro cohabitans immaculatum thorum seruauit, quare dictus est vir eius Boleslaus pudicus ob singularem vitæ suæ pudicitiam, qua perpetuò vsus est.

BEATA Clara antea dicta Agnes Vbaldina illustris fœmina Florentina in monasterio Montis Cœlij asperam vitam duxit cum Beata Agnete sorore Sanctæ Claræ, post cuius discessum electa fuit Abbatissa; erat feruens, & tanquam speculum sine macula: erat monasterium in Monticulo extra vrbem non longè distans, nunc dicitur Sanctum Sepulchrum. Octauianus Vbaldinus Cardinalis propè vrbem construxit monasterium, in quo fuerunt collocatæ quadraginta Moniales; dum enim præfatus Cardinalis vnà cum Fratribus Sanctæ Crucis, & quibusdam optimatibus ciuitatis, comitarentur Moniales ad nouum monasterium, nonnullis præeuntibus cum sacro palliolo, quod ibi reliquit Beatus FRANCISCVS, & ferentibus stolam quoque, quam ipse detulit, dum cantauit primò Euangelium, & velum nigrum, quod gerebat Beata Clara in capite, quod transferendum ad hoc venerabile monasterium instituerat Beata Clara, dum in humana conuersatione peregrinaretur, in hac solenni processione sonuerunt campanæ sine modo, nullo trahente: fuerunt quoque translata ossa quorundam Sanctorum Fratrum, qui in veteri Ecclesia fuerunt tumulati. Accidit, quòd Monialis quædam laboraret diro apostemate in altero pede, vnde nullo vnquam remedio curari potuit, sed excisus est pes ne totum corpus intumesceret; qui quidem dum contigit sacra, statim languenti Moniali restitutus est. Corpus itaque Beatæ Claræ conditum fuit in arca marmorea tempore Pij Secundi Pontificis Maximi, decursis iam ducentis annis, & inuentum est corpus recens, & brachium tractabile, quod miraculi loco ascribi debet.

Octauianus Vbaldinus construxit monasteriũ Florentiæ.

Miraculũ ingens.

BEATA Coleta à Corbia non longè ab vrbe Ambianensi à pueritia in monasterio Bisuntinensi prouinciæ S. Bonauenturæ enutrita, miraculis clara fuit, nam mortuos suscitauit à languoribus, reformauit Ordinem S.Claræ, & ob eam causam venit Romam, vbi

à Summo

à Summo Pontifice multa obtinuit priuilegia, namque ipsa reformationem inchoauit in monasterio Bisuntinensi, multa quoque monasteria reformauit in prouincia S. Bonauenturæ: multa alia construxit auctoritate magistri Gulielmi à Casali generalis Ministri, qui multa instituit, & declarauit super Regula S. Claræ: Erat autem Coleta assidua in orationibus, incedebat nudis pedibus, quem viuendi modum hodie quoque obseruant Moniales in illa Prouincia. quadraginta annos laborauit pro hoc instituto, deinde Gandauij, vbi nobile monasterium construxit, obijt miraculis illustris, à qua Coletanei deducti sunt, vt libro secundo dicemus.

Gulielmus à Casali multa declarauit super regula S. Claræ.

B. CONSTANTIA Neptis Friderici Imperatoris, Petri Aragoniæ vxor.

B. CONSTANTIA Florentina ex illustri Donatorum progenie, Domini Simonis Equitis filia, Richarda nomine, egregia forma, quæ cùm esset nobili adolescenti matrimonio collocata, ante celebrationem nuptiarum confugit ad monasterium montis Cœlij; pater eius Simon, & Cursus frater, ambo Equites, ira perculsi, omni arte & dolo quæsiuerunt S. Virginem à proposito reuocare, sed vanus fuit eorum conatus & industria: vnde ob firmam animi constantiam, Constantiæ nomen accepit. Cursus frater aduersus sororem virginem ira percitus, assumpto secum Farinata sicario famoso, & aliis duodecim perditissimis sycophantis, admotisque parietibus schalis, ingressus est Septa monasterij, captamq; per vim sororem ad paternam domum secum adduxit, & sacris discissis vestibus, mundanis indutam ad nuptias coegit. Antequam sponsa Christi cum viro conueniret, ante imaginem Crucifixi virginitatem suam sponso Christo commendauit. Mox totum corpus eius lepra percussum fuit, vt cernentibus dolorem incuteret, & horrorem. itaque Deo disponente, post aliquot dies cum palma virginitatis migrauit ad Dominum.

Dantes in lib. de Purg. cap. 24.

S. ELISABETHA, vel Elizabeth, quæ Deus iuramenti sonat Hebræis, diligenda nobis occurrit, Ludouici Lanthgrauij Thuringiæ vxor, soror Bellæ, qui post mortem patris regnauit, ex matre Gettorede filia Ducis Normanniæ, sorore Bertoldi Patriarchæ Aquileiensis, Andreæ Hungariæ Regis filia, genere quidem inclyta. Nam Rex Andreas fuit ei pater, mater eius de nobilissima stirpe de Alemania, aui, & ataui, Abel & Calamarius Reges, auunculi eius Peregrinus Patriarcha Aquileiæ, & Archiepiscopus Bambagensis fuerunt. cùm Fridericus Secundus Henrici filius, qui ab Honorio III. Pont. coronatus imperauit annos 33. vellet bellum inire aduersus Saracenos, habuit in visu Beatus FRANCISCVS ne bellum iniret, quia Christiani ob eorum peccata succumberent. Quæ cùm B. FRANC. nunciaret Duci exercitus, multitudo, quæ semper in studia contraria scinditur, acclamare cœpit dimicandum fore. Verùm cum vir eius concidisset, quia ipsa à teneris vouerat, si marito superesse contingeret, Deo se in castitate seruituram, post viri obitum Hierosolymis peregrè defuncti in peregrinatione Terræ Sanctæ, qui cùm necdum eò peruenisset, Brundusij in portu nauigaturus moritur, Sanctissima Elizabeth vidualem vitam in omni patientia peregit. Pater eius Rex Hungariæ iam tum obierat, vt defensore careret, de ingentibus diuitijs ad vltimam deuoluta est paupertatem rapientibus omnia qui se Lanthgrauio succedere dixerant. igitur inops, & egena, sola castitate gaudens habitum Franciscanum induit, in quo sanctè vixit, & tanta sanctitate profecit, vt nullum ferè virtutis genus in hoc opere eius exemplo vacuum sit; de cuius vita, & miraculis egregiè scripsit Gerardus monachus Sancti Quintini. Habetur quoque in Chronicis Teutonicis, quòd insignis ista matrona mundanæ gloriæ vestimentis depositis de manu M. Conradi de Marpurk griseam tunicam induit, & contempta diuitiarum iactantia, se mundo prorsus fecit ignobilem, seque illi dedit in obedientiam, adeò vt negligentiam committens ab eo duris disciplinis affligeretur.

Vide Erboreti. pag. 734.

Nobilis ortus B. Elizabeth.

Visio B. Francisci.

Fit egena & inops rapientibus cognatis omnia.

Gerardus Monachus S. Quintini.

BEATA Elizabeth non ignara dictum esse à Propheta, Diuitiæ si affluant nolite cor apponere, cùm inter opes, luxumque potentiæ secularis versaretur, paupertatem animo affectabat. Interdum domi sola cum ancillis manens, vilissimum sumebat amictum, totamque sese ad pauperculas comparabat, dicens; Haud alio ornatus genere vsuram, si quando tandem dignatus fuerit pius, & misericors Dominus expeditius viuendi copiam sibi concedere. Ad hæc quoties ad Ecclesiam audiendæ Euangelicæ prædicationis gratia accedebat, non nisi inter infimas fœminarum sibi deligebat considendi locum; vt iam apertè concupiscere videretur, se de illarum numero fieri, quarum tam libenter inibat consortium. Defuncto itaque viro, omnia quæ habere potuit indigentibus dedit, parumque putauit fortunas tantum pro Christo impen-

Psal. 61.

disse, nisi amore illius etiam seipsam addiceret seruitio miserorum. igitur postquam constructo diuersorio, non modicam egenarum ægrotantium turbam coegisset, ministram se earum fecit; cumque à patre in Pannoniam reuocaretur, noluit eò ire talem vitam præponens Regno; vbi in Sanctorum gloriam recepta est, apparuit verum esse quod Propheta ait: Melius est modicum iusto, super diuitias peccatorum multas. Viro ab humanis sublato etiam à vasallis viri eijcitur, & in domo cuiusdam cum filiis paruulis suscipitur, vbi Porci manere consueuerant, omnesque iniurias patiens sufferebat. Abbatissa quædam Hungariæ necessitati eius compatiens Episcopum Bamburgensem eius auunculum conuenit, eamque ei solicitè commendauit: quæ cum ancillis suis deuotis suscipitur, ac humanissimè pertractatur. Quæ cùm ad secundas nuptias inuitaretur, recusauit, volens potius in paupertate castitatem seruare, quàm ditata in rebus secularibus se implicare. Interea autem ossa viri sui è transmarinis partibus domum tumulanda deferuntur; cuius exequiis sancta mulier interfuit, maximæ virtutis & patientiæ signa prætendens, adeò vt ab æmulis quibusdam reputata fuerit virum minimè dilexisse. filiis suis ad diuersa loca transmissis, ipsa in habitu abiectissimo, in veste grisea aliquando ob breuitatem alieno panno prolongata, & manicis ruptis alteriusque coloris panno resarcitis, cœpit incedere. Audita eius inopia, pater eius per solennes nuntios ad paterna Regna requisiuit, qui venientes eam lanam filantem inuenerunt, eiusq; patientiam & paupertatem admirati sunt, nec eam omnino reuocare valuerunt, quæ rapta in extasi cum Deo consolabatur. Die quadam ex lassitudine in ancillæ gremio decumbens, oculosq; erigens ad fenestram nunc risu lætabatur, nunc lacrymis tristabatur, inter cætera dicens hoc verbum: Ita Domine mi tu vis esse mecum, & ego tecum. Vnde in tanta visione facies eius radiis coruscare visa est. Appropinquante morte eius, audita est vox Domini confortans eam, & Beata Virgo non defuit, quam in sui patronam & aduocatam elegerat, & Beatum Ioannem Euangelistam in suæ castitatis custodem: & ita in omni vita sua religiosè incedens Alemaniæ signis & prodigijs claruit. Ob eam causam à Gregorio IX. Pont. Max. Sanctorum Catalogo ascripta, in Marburg canonizata anno 1236. præsente Imperatore, & multis Principibus, ibique tanta hominum multitudo adfuit, quantam se nemo vnquam meminerat vidisse, simulque insignis auri & argenti oblatio facta pro miraculis, quæ in dies ad tumulum eius (cunctis cernentibus) crescebant ad Dei magni gloriam. Amen.

Psal. 36.

Mira sui despectio & contemptio.

Manibus propriis victum quærit, ne quem grauaret, quidam affirmant eam contexuisse velū phrygiatū, ita acu insignitū, vt videretur altera Neema, quę inuenit artem varię texturæ, & acu pinxit hęc verba; Suscipe munus Dñe Elizabeth humilis ancillę tuę, atque illud misit in Hierusalē religionis caussa.

BEATA Eustochia Messanensis floruit Messanæ in monte Virginum, orta ex nobilibus parentibus, nam pater eius fuit Catanensis, mater verò Romana. cùm hæc nobilis Virgo annum decimumoctauum vix attigisset, in vrbe Catanensi à parentibus fuit matrimonio collocata, sed cum vir eius Bisantium profectus esset, prædicationibus Fratris Matthęi Agrigentini commota, se totam conuertit ad Christum, vnde in orationibus & ieiuniis assidua, ita corpus eius macerabat, vt vix posset consistere, neque à redeunte viro cognosceretur. Audiens autem quòd se occuparet in cura infirmorum, grauiter tulit, & multis eam iniuriis affecit. Tandem cùm suscepisset filiam nomine Smiraldam, Christo consecrauit in monasterio Basicano Messanensi, vbi in multa sanctitate vixit ad horas vndecim perseuerabat in oratione, rudem pellem suillam ad nudas carnes deferebat. Cuius velum tantæ fuit deuotionis, vt multi infirmi sanarentur. sed vrgente obitus sui die, facie in cœlum defixa obiit Messanæ anno 1486. Fluebat sanguis ab eius corpore veluti fons irriguus, de quo illud narratur, quòd cùm quædam mulier cæcutiens liniret sibi oculos, statim virtus ei visiua restituta est.

BEATA Felix Mediolanensis nomine, & reipsa Felix, Mediolani Deo seruire disponens, in monasterio Sanctæ Vrsulæ asperam vitam duxit; assiduis ieiuniis corpus suum macerabat, cilicium ad nudas carnes deferebat, multas quoque illusiones & tentationes passa est à Diabolo, quem ipsa ijs verbis depellebat: DEVS in adiutorium meum intende. Vixit præfecta illius monasterij annos quindecim cum maxima opinione sanctitatis. Interim Domina Baptista de Malatestis, obtenta à Beato Bernardino Senensi Vicario generali facultate construendi monasterium corporis Christi Pisauri sub regula Sanctæ Claræ, scripsit ad Felicem, vt vnà cum septem aliis monialibus se Pisaurum reciperet, videlicet Margarita, Eugenia, Elizabetha, Vrsolina, Bartholomęa, Iacobina, & Carlina, cum quibus duæ alię ingressę sunt monasterium constructum Francisca Fanensis, & Magdalena Tizonia Pisaurensis, Galeatius Sfortia Dominus Pisauri viso miraculo de recupe-

Varias Dæmonū illusiones & phātasmata passa est.

recuperatione sanitatis Elizabethæ filiæ per preces & merita sanctarum Virginum, cœpit ardentiori eas amore prosequi, & in maxima veneratione habere. Obiit B. Felix Pisauri anno 1445. miraculis clara.

B. FRANCISCA Fanensis discipula B. Felicis obiit Pisauri.

B. FRANCISCA Messanensis B. Eustochiæ soror obiit Messanæ, lectus eius erant duo asseres, & simplex culcitra. obijt in die S. Elizabethæ anno 1484. cuius anima visa est Angelorum multitudine constipata.

B. FRANCISCA Domini Capitanei de Collemedio, familiaris B. Claræ fuit, cuius precibus meruit liberari à dolore capitis, quo annos sex laborauit.

B. FRANCISCA de Assisio in Monasterio S. Claræ vilibus se rebus & ministeriis occupabat, vt superbiam, quæ sola est radix omnium malorum, superaret; assidua erat in oratione ante Crucifixum, qui ter allocutus est B. Franciscum, cuius ipsa cultrix fuit: prædixit diem sui obitus. obiit anno 1440. die 5. Ianuarij. conditum est corpus eius ante fores ecclesiæ S. Damiani Assisij: & tunc media hyeme exortæ sunt rosæ, quod miraculi loco habetur.

Superbia omniũ radix malorum.

B. FRANCISCHINA de Eugubio miraculis clara iacet in vrbe Eugubij in ecclesia Sancti FRANCISCI, cuius ossa asseruantur in capsa lignea. quidam peregrini Hungari experti sunt sanctitatem sponsæ Christi, deinde Eugubini cœperunt illam habere in pretio.

BEATA Gemma Sulmonensis cum duabus filiabus Margarita & Clara, & duabus consobrinis Alexandrina & Lysa, propter ciuiles discordias, ab vrbe Sulmone discedentes Aquilam (Deo duce) peruenerunt. Alexandrina in hac peregrinatione reliquas ardentius monebat, vt omnia aduersa æquo animo ferrent, cùm Christus sit afflictorum consolatio, neque deserat vnquam sperantes in eo: orabatq; instanter, vt Deus eas dirigeret iuxta beneplacitum suæ diuinæ voluntatis. Habuit in monitis hæc sancta Virgo vt Fulgineũ peteret, vnà cum suis sociis, & ad locum sibi ostensum peruenerunt anno 1425. die 22. Iulij. vbi (inspirante Domino) obtinuerunt quendam locum prope ecclesiam Sanctę Luciæ, vbi erat turris, in qua Beatus Paulus Trincius aliquandiu habitauit. Creuit fama sanctarum mulierum non solum in Valle Spoletina, sed vbique peruulgata est, qua permota Margarita soror Reginæ Neapolis & Aragoniæ, defuncto viro, omnibusque contemptis etiam proprio filio, huic se addidit in sociam, & discipulam. Idem fecit, singulari exemplo & admiratione hominum, Elizabeth Malatesta Ducissa Camerini. Narratur dum semel oraret in turri B. Margarita, quod visa est ingens flamma ignis, dum esset in vehementi oratione extra seipsam posita. Euphrosina Perusina eius discipula, vt Magistræ suæ obediret, in ignem iniecta illæsa euasit. Reformauit Monasterium S. Mariæ de Monteluecio prope Perusiam anno 1448. die xxij. Decemb. Deinde Romæ instituit celebre Monasterium S. Cosmæ trans Tyberim, vbi ipsa obiit illustris miraculis.

Pia exhortatio.

Locus Turris Fulginei.

Elizabeth Malatesta.

DE BEATA HELENA *Paduana.*

VISITUR hodie quoque Beata Helena Paduæ oriunda non tam solido, quàm splendido nomine virtutis, ex nobili Henselminorum familia, cuius genitor (vt fertur) miles fuit strenuus; quæ ab ineunte ætate Deo dicata in Monasterio veteris Cellæ vixit prope mœnia in suburbio, vbi paupertatem, castimoniam, & obedientiam humiliter professa est. & quod ore vouit, reipsa feliciter comprobauit. Assiduis laboribus, ieiuniis, & vigiliis vacans non dimittebat diuinum officium. Nulla sanè in rebus domesticis obeundis, vel promptior, vel feruentior, atque aduersis constantior. siquidem cum ad menses quindecim febri & pleuritide angeretur, patienter, æquoque animo omnia sufferebat. Interim accidit, vt cùm semel extrema ægritudine laborans hymnos decantaret, apparuerit ei Beatissima Virgo, ad cuius intuitum multis coràm Monialibus adstantibus, ait, Heu quàm magnus est iste? Et interrogata quidnam hoc esset, ait: Monstrum multorum capitum vidi: Existimabant Moniales eam morti propinquam. Verùm illa lætanter, qua potuit voce, poposcit sacramenta Ecclesiæ. Bone Deus, quantis cum suspirijs & qua lacrymarum effusione sacramentum Eucharistiæ suscepit, quo munita visa

De ortu eius.

Mira in aduersis tolerantia.

Singulari affectu, & mira deuotione suscipit sacramenta Ecclesiæ.

visa est aliquantulum respirare, concepta spe longioris vitæ, tres menses elinguis, & absque linguę vsu, sine cibo & potu superuixit. sed vrgente obitus die, dum legerentur sacra passionis IESV Christi mysteria, lacrymis perfusa amisit oculorum lumen, & contractis pedibus, doloris expets migrauit ad Dominum.

DE EIVS OBITV.

DIEM obijt suum B. Helena anno Natiuitatis Christi MCCXXX. secundo nonas Nouembris, ætatis verò suæ anno xxiiij. in hunc vsq; diem corpus eius tanta est cum integritate seruatum, vt ipsum sine admiratione non inspicias. Auctore namque Deo (quantum reor) in testimonium sanctitatis, diminutum in eo nihil præter nasi extremum inuenies, quippè desiccata est caro, omnia passim tegit pellis, ad lineam corpus iacet, in crucis modum Christiano ritu composita brachia, oculi dormientis in modum clausi, sed non ita clausi vt habere nihil albedinis ac luminis videantur. Aspectus deuotus, facies iuuenilis, & macilenta, dentes niuei ac solidi, tonsi capilli & vngues renascuntur, membra integra, iuncturę membrorum, quasi nuper diem obiisset, mobiles ac firmæ, vt sine læsione, si vrgeat occasio, moueantur. Illud quoque accidit sæpe, atque tunc maximè, cum ciuitati vlla clades immineat, quòd sese, quasi futura prædicet, multo cum strepitu moueat; hoc namque prodigio non rarò est diuinitus prę monita Padua, vt caueat sibi, ne belli aut pestis, aut rerum nouarum ingens immineat clades.

Certum testimonium integritatis eius.

DE VISIONIBVS, QVAE ANTE *obitum illi acciderunt.*

VISA plurima per somnium passa est B. Helena, & cùm aliquid ei appareret, se crucis signo repetitis vicibus muniebat, quę res traxit in admirationem Moniales: quęsita quid hoc esset, dixit se videre spiritum, dubium tamen illi fore, nunquid ex Deo sit, ideò se tantopere munire crucis signo; dixitq; per idem tempus se videre templum, in quo erat diuina Maiestas. In vigilia S. Michaelis vidit viam lacteam, & viros quinque, nimirum Angelos per illam properare. cum nocte quadam cogitaret quid esset Deus, apparuerunt tres Angeli colloquentes, primus dicebat pondus, secundus & pondus, tertius & superpondus: Primus mensura, secundus & mensura, tertius & super mensuram. Primus repetebat finis, secundus & finis, tertius & sine fine; Primus gloria, secundus & gloria, tertius & super gloriam! Primus Principatus, secundus Principatus, tertius & super Principatum. Dum contemplaretur merita Beati Francisci, audiuit vocem, Potens fuit FRANCISCVS in terra, potentissimus in Cœlo est. In die Commemorationis defunctorum, dum diuina persolueret, vidit animas in Purgatorio exultare, & Deo gratias agere. Sunt multa alia præclara, quæ narrantur de B. Helena Paduana, quæ habentur in legenda eius Paduæ.

Signū crucis fuit ei familiare.

Colloquium Angelorum.

B. HELIA Pulcia nobilis Florentina, virtutibus plena & meritis, migrauit ad Dominum anno 1320. prędixit aduersa multa Monasterio euentura, quod postea Eugenius IIII. Pont. Max. reformauit, dum esset Florentiæ, assumpsitque quatuor Moniales à Conuentu S. Ludouici Bononiæ pro reformatione huius Monasterij.

B. HORTVLANA Assisiās B. Claræ & Agnetis mater pientissima, vt initio dictum est, verè hortulana dicenda est, quæ tam vberes surculos, & fructuarias plantulas produxit: fuit matrimonio collocata Fauorono filio Efreduci Bernardi nobili genere, sed virtutibus clariori, qui antequam susciperet Claram, visitauit sacrum Sepulchrum Christi, & sancta loca, in quibus Christus mirabilia operatus est: visitauit quoque Montem Garganum, necnon limina Sanctorum Apostolorum. Dumque Hortulana oraret audiuit vocem cœlitus missam, quòd lumen esset paritura, quo totus orbis illustraretur. Anno itaque 1193. peperit Hortulana Claram, post annos quatuor Agnetem, paulo pòst Beatricem, sed decidente Fauorono remansit Hortulana vidua cum tribus filiabus, quas sanctis & candidis moribus informabat, postea decreuit (inspirante Domino) cum duabus filiabus in Monasterio S. Damiani vitam ducere, accepitq; velum à Beato FRANCISCO, relicta

B. Hortulana.

relicta Beatrice iuniori filia Domino Monaldo, quæ cùm peruenisset ad annos nubiles voluit & ipsa Christo copulari.

DE B. HVMILIANA FLORENTINA.

BEATA Humiliana D. Oliuerij filia, nobilis Florentina, ex illustri Circulorum familia, cùm annum decimumsextum vix attigisset, fuit matrimonio collocata cuidam viro nobili, cum quo vixit annos quinque, in ieiuniis & orationibus frequens; visitabat pauperes infirmos, quibus largas eleemosinas erogabat: habuit aliquando diuinas reuelationes; mansit vidua defuncto viro apud parentes suos annos quinque. Cùm autem parentes & eius frater germanus eam cogerent ad secundas nuptias, nunquam assentire voluit: sed in secreto cubiculo paternæ domus sibi perpetuò habitare placuit; habuit F. Michaelem Florentinum, virum probum, ducem & institutorē. Passa est varias mundi tentationes à Diabolo, humani generis hoste acerrimo, qui diuersa ei spectra offerebat, vt illuderet, sed signo crucis eum depellebat. Semel cùm ab ancilla cyathum aquæ petiuisset, ancilla impatiens attulit aquam, & eam proiecit in faciem eius, quam vase ipso dilacerauit. Humiliana verò Christiana humilitate cuncta æquo animo tulit, & cùm facies collisa nimio ictu apostemate intumesceret, diuinitus fuit curata signo crucis. filiam suam in extremis laborantem suis precibus sanitati restituit. Fuit in oratione ita frequens, vt dies integros in ipsa oratione absumeret, frequenterque repeteret illa verba, Deus meus, amor meus à me exoptatus, cupio dissolui, & esse tecum.

F. Michael Florentinus eius institutor.

DE ABSTINENTIA EIVS.

TANTA abstinentia corpus suum affligebat, vt vix consistere posset, languebat stomachus, ita vt frequenter excreando sanguinem emitteret; ad nudas carnes asperum cilicium deferebat, lassa quiescebat super saccum straminis: in oratione visa est quandoque à terra subleuari. Semel quendam admonuit, vt tres gradus conscenderet, primum vt defleret sua peccata, & tempus amissum: Secundum, vt pro diuina gratia amaras lacrymas emitteret: Tertium, vt contemplaretur diuinitatem Dei. omnes hortabatur ad humilitatem & cognitionem sui ipsius. sed (vrgente obitus die) cùm ossa cuti hærerent, nec vox eius satis audiri posset, Mense Maij anno 1246. die verò xix. in die Sanctæ Pudentianæ, die Sabbati hora antelucana obiit: eadem enim hora solebat Eucharistiam sumere. Habentur ossa Florentiæ in sacrario S. Crucis in quadam capsula lignea in maxima veneratione, cuius nomen ab incolis inuocabatur hoc hymno:

Aue luce meridiana humilis Humiliana,
Exaltata de hac vana valle ad Cœli montana,
Nostræ pestis plagas sana, aspera ponens in plana,
Contemplatrix, & humana, pia, dulcis, & spontana
Salue regna Christiana. Amen.

Vixit annos xxvij. nam in breui expleuit tempora multa: quia numerantur quadraginta miracula, quæ Deus per suam sponsam operatus est, quæ omitto breuitati studens. Facta fuit translatio corporis eius anno 1314. in mense Nouembris in die Sancti Vitalis & Agricolæ.

Sap. 4.

B. IACOBA Aquilana claruit maxima sanctitate in Monasterio S. Eucharistię vrbis Aquilanæ, fuit vna ex duodecim discipulis B. Antoniæ, maxima cultrix charitatis & silentij, illud Propheticum sæpius repetens: Pone Domine custodiam ori meo. annos decem se mutam insimulans, ne in verbo delinqueret, vel sponsum Christum offenderet. assidua fuit in oratione, & vilibus se mancipabat exercitiis, nutibus & externis signis in sua confessione maximam humilitatem præseferebat. Aues ei blandiebantur, & super humeros, & manus sponsæ Christi quiescebant. Semel apparuit ei B. Virgo, & tunc silentium fregit: habuit sociam B. Ludouicam, quæ in oratione pluries visa est à terra subleuari; cuius vita fuit tanquam lampas accensa, & velut speculum sine macula.

Psal. 140.

B. IOANNA filia Regis Nauarræ propensa pietate in Beatum Franciscum, illi se totam consecrauit: in cuius rei singulare argumentum statuam argenteam fecit, & cor argenteum,

argenteum, quæ misit Assisium in honorem eius, deinde in Monasterium Parisiense se abdidit, ibique celibem vitam duxit. obiit non sine opinione sanctitatis.

B. IOANNA de Lambertinis Bononiensis nobilis genere & moribus iacet Bononiæ in Monasterio Corporis Christi.

B. ISABELLA Francorum Regis filia, & soror Sancti Ludouici, spreto mundo vestigia Christi insecuta est. In Monasterio enim de longo campo sanctè vixit, multisq; miraculis illustris est.

B. IVLENTA Polona Ducissa Calisiensis fundauit Monasterium Monialium in Gnesna, quæ est Metropolis Poloniæ Maioris, defuncto viro construxit Monasterium, in quo sanctè vixit, ibique sepulta.

BEATA Lucia Paduana in Monasterio Arcelli vel Cellæ prope Paduam vixit cum multa sanctitate vitæ cum Beata Helena Paduana, quam superius memorauimus, cuius ipsa fuit discipula.

BEATA Margarita Cortonensis magnis miraculis illustris ex Aluiano oppido Clusentinæ diœcesis pulchra quidem corpore, sed pulchrior mente, primò à teneris uiuis dedita, deinde (Deo inspirante) se Christo consecrauit, cuius vitam & singularia miracula quidam Confessarius scripsit, quam probauerunt quidam Theologi, & Cardinalis Vrsinus Legatus Apostolicus in tota Italia. assumpsit habitum S.Claræ anno 1277.ab imagine Crucifixi admonita, multasq; & varias perturbationes passa est.

BEATA Margarita ex illustri familia Columnensi Romana, quæ à teneris orbata parentibus suis, sub tutela Illustrissimi Domini Iacobi Cardinalis Christum sponsum suum habere decreuit, & inuenta una pretiosa margarita omnibus uenditis emit eam. Vnde assidua in oratione tanta afficiebatur uoluptate, ut sibi capillos tondens præ dulcedine cantaret, Aue Maris stella. maxima charitate affecta erga pauperes, sæpe repetebat uerba illa Matthæi: Supra ubi erat puer. Mansit in Monte Prænestino prope Romam in domo paterna, ueluti in Monasterio cum quibusdam aliis. Cùm infirmaretur, parienter tulit ægritudinem, & dum portaretur Eucharistia salutans sanctissimum illud corpus, dixit, AVE Saluator mundi, Aue redemptio nostra, aue sacra caro Christi, quæ pro me passa fuisti: Adoro te panem sanctum uitæ æternę, & calicem salutis perpetuæ. Et ad crucem ait: Memento Domine in beneplacito populi tui, uisita nos in salutari tuo. Obiit anno 1286. die 30. Decembris in Monte Pręnestino, corpus eius delatum Romam in Monasterio Sancti Syluestri conditum est honorificè. Vitam & miracula huius sacratæ Virginis longius prosecutus sum sermone uernaculo, quę nunc breuitati studens prętereo, ne eadem cogar sæpius frustra repetere.

Matth.13.

Matth.2.

Pulchra precatio.

BEATA Margarita Sulmonensis una fuit ex illis, quæ fundauit monasterium S.Lucię Fulginei, & reformauit monasterium S.Marię Montis lucis, fundauitq; monasteriũ S.Cosmę Romę. Per id tempus Theodora nobilis Romana prędicationibus F. Roperti Lyciensis commota rebus humanis abdicatis B. Margaritam insecuta est, cum eaq; sanctè vixit in monasterio S.Luciæ Fulginei.

BEATA Michelina Pisaurensis multis miraculis, & rerum gestarum gloria illustris: iuuenis quidem ætate, sed animo senili: quæ ex Terræ Sanctę partibus Pisaurum rediens obijt Pisauri in æde D. Francisci Pisauri condita. cuius sepulchrum pridem innouatum, cui hęc verba sunt affixa.

Diuæ Michelinæ ossa anno 1356. ex tumulo vetustate exoleto exempta. Zoroastes Barignanus, & Hippolyta Leonarda vxor nouo hoc monumento locanda curarunt anno 1580.

Vitam & miracula huius sponsę Christi fusius sum prosecutus sermone vernaculo. De eius miraculis testantur Ceccolus, & Bernabuccius publici notarij Pisaurenses.

BEATA Pacifica Assisiàs Guelfucci filia familiaris B. Hortulanę, cum qua longam habuit peregrinationem in partes Hierusalem, & ad montem Garganum quoque visitauit limina Sanctorum Apostolorum. deinde cum B. Hortulana ingressa est monasterium Sancti Damiani, vt quę in uita semper fuerat comes, in morte quoque fieret consors. Cùm semel febre vrgeretur, à Diua Clara signo crucis signata statim conualuit, quę cùm esset multę perfectionis, missa est Hispellum, vt reformaret monasterium Vallis glorię.

Narratur

Narratur de illa, cùm Hispellum penuriam aquæ pateretur, sua oratione impetrauit. Nam dum oraret, cerua ante ipsam discurrens percussit pedibus terram, & statim fons viuus emanare cœpit, qui hodie quoque ob merita B. Pacificę habetur in veneratione. Reformato monasterio Beata Pacifica rediit ad monasterium S. Damiani, ibique obiit in Domino nonagenaria. Corpus eius conditum est in æde D. Georgij Assisij.

Miraculum.

B. PAVLA Fulginas in monasterio S. Eucharistiæ Fulginei floruit maxima sanctitate. primò enim fuit tertiaria in monasterio S. Annæ Fulginei, & missa fuit Aquilam, vt fundaret monasterium S. Elizabeth, ibique ad altiorem gradum ascendens vouit primam regulam Sanctę Clarę, in qua vixit semper in summa paupertate & puritate vitæ, multas tribulationes passa, quas feruenti oratione superabat. Semel in oratione pernoctanti apparuit Christus, & deinceps habuit cor suũ in pace in qua migrauit ad Dominum.

B. PAVLA Mantuana Ioannis Francisci Gonzagæ primi Marchionis Mantuę vxor, perillustris fœmina Atestino genere, dum prędicaret Beatus Bernardinus in Lombardia monasteria Monialium ad obseruantiam & frugalitatem reduxit, ædificauit monasterium corporis Christi Mantuę, quod sub eius nomine dicitur S. Paulę, in quo ipsa mansit cum habitu Sanctę Clarę. Instituit aliud monasterium Veronę, pro quibus ipsa à Martino V. Pont. Maximo multa obtinuit priuilegia. Fuit maximę pietatis in pauperes, quos nutriebat, & singulari exemplo inclyti generis oblita vt altera Elizabeth ligabat eorum vlcera, proprijs manibus lauabat eorum pedes. obiit Mantuę cum magno exemplo sanctitatis.

BEATA Paula de Mezauachis Bononiensis iacet Bononię in monasterio Corporis Christi.

B. POLONIA in ecclesia F. Annunciatę Bononię.

B. PHILIPPA Assisiàs Leonardi Ghisilerij filia prędicationibus Sanctę Claræ post annos quatuor ab ingressu S. Claræ vestigiis eius inhærens, sanctè vixit. obiit Assisij condita in ecclesia S. Georgij.

B. PHILIPPA Medicea Florentina omnium virtutum cultrix eximia, silentij custos præcipua, dicebat enim illud Prophetæ: Bonum est cum silentio præstolari salutare Domini. vixit in monasterio annos 54. Præfecta monasterij annos vndecim, annos decem & octo aduersam valetudinem imbecilli corporis passa. obiit anno 1488. anno suæ ætatis 63. in eius trãsitu Catherina Pacę Florentina eius discipula à fistula fuit curata, cùm prius fuisset à medicis destituta.

Tren. 3.

BEATA Salomea verè Salomea, quòd nobis salutis meatus designatur: quia verè salutis meatum iugiter cum virginitatis pudore sequebatur, filia Ducis terrarum Cracou:æ ac Sandomiriæ nomine Lestkonis, cuius mater Gerzijnislara genere Ruthena, fraterque eius Boleslaus, cuius vxor nomine Ringa filia inclyti Principis Belæ, Domina Clementissima, Hungariæ Regis. Hæc inquam Salomea in tenera ætate iuuentutis illuminata per Spiritum sanctum, bonæ indolis, sanctæ conuersationis in Dei seruitiis semper reperta fuit. Nam Rege Hungariæ Andrea deprecante vt CHRISTI famula Salomea pro filio eius nomine Colomano in sponsam traderetur, quod si fieri non deberet, totum Ducatum Lestkonis prædictus Rex Hungariæ vellet deuastare. Quibus monitionibus, immò comminationibus Dux Lestko respondit, filiam nostram Salomeam ad postulationem Andreę Regis Hungariæ pro filio eius Colomano dare non possumus, quia votum fecit Deo, nec maior est potestas Regis Hungariæ, q̃ cuncti potentis, in cuius dispositione proficiunt omnia. Instantibus aũt Baronibus, & Consiliariis suis, Dux illustris Lestko annuit, & consensit petitionibus prædicti Regis Hungariæ, vt sua filia Salomea Colomano traderetur connubio. Erat autem Salomea tertio anno suæ ætatis cùm ad curiam prædicti Regis Hungariæ pro filio Colomano deportaretur. Ipsa autem informata in lege sui Creatoris taliter se continuit, vt coniuncta Colomano puritatem sine omni labe conseruaret. Nam legitur, cùm ambo disciplinis scholasticis traditi fuissent, quòd in tantum in sacris scripturis B. Salomea profecisset, quòd etiam requisita à Magistro proprio, Euangelium quod de die audiebat, interpretabatur, & exponebat, quod etiam Colomanus pro excessu eius doctrinali circa informationem eorum verbera tolerare conabatur. Et succedente tempore, cùm ambo ad annos pubertatis peruenissent, thoro coniunguntur, nec per hoc in alterutro castitas violatur: non enim huic sponsæ Dei adfuit desiderium carnale, quæ peruigil exardescens in sui conditoris amore, tota se orationibus, ac aliis operibus exponebat,

Salomea quid significet.

In tenera ætate ad curiam deportatur.

nebat, & ſupprimens mundana faſtigia, aſſumpto humiliter honore Domino Deo ſe dedicabat. Nam frequenter accidit, quòd cùm ipſa noctis tempore orationibus inſiſteret, in tantum, vt corpus eius nimium fatigaretur, Domino Colomano eius ſponſo euigilante, & eam in orationibus debilitatã vidente; Colomanus miſertus voce compaſſionis eam ſincerius rogabat dicens, Amica mea ſufficiant tibi labores iam pro Domino Deo facti, deſiſte modò, ne fatigata labore, infirmitate occuperis. O quàm ſanctè, ò quàm honeſtè hæc beata vixit, vt non interiori habitu tantum per mentis puritatem, & fidei ſinceritatem Domino Deo dedicaretur, ſed etiam exteriori amictu Deo famulabatur. Nam quodam tempore egrediente Rege Colomano ad campos cum ſuis Baronibus animi cauſa, Salomea ornatu muliebri, prout erat in animo ipſius, miro modo cœpit fulgere, & ſuam auxit pulchritudinem, id autem fecerat in cubiculo Regio, qua ſic delectata in veſtitu & ornatu ſuo, nunciatur Dominum Regem veniſſe ad oſtium domus prædictę, cuius aduentum Salomea audiens perterrita eſt, & cœpit intra ſe triſtari, volebatq; ornatum deponere, ſed propter ſiniſtram opinionem aliorum hoc facere non pręſumpſit, ſicque cum magno timore Regem expectauit. Et cùm Rex cubiculum intraſſet, mox delectatione captus eam intra brachia accepit, & ſuper lectum poſuit in quo dormire ſolebat, & ſtans ſuper eam, intuensque claritatem vultus eius, ait: O IESV CHRISTE, quàm magna dimitto pro te. Et ait ad Salomeam, Niſi dimitterem propter Deum, commercia carnis exegiſſem. & dimittens eam intactam foras egreſſus eſt. Intelligens autem Salomea in hoc fuiſſe tentationem Diaboli incitantis, & miſericordiam Dei prouocantis, ſimilia de cætero noluit committere. Hoc autem factum fuit propterea, quia in primo ætatis flore vtebatur veſte viduali & inculta, propter quod ſæpius hortabatur eam Colomanus, vt veſtem huius modi non deferret, cùm vidua non eſſet ipſo viuente. Narratur etiam de ipſa quòd cùm fatigata fuiſſet præ nimia inſtantia orationum, ipſa vigilante, & quieſcente venit vox ad ipſam de Cœlo dicens: Conſummatum eſt. à quo tempore minus cœpit curare de rebus, quæ ſpectabant ad eius vitæ conſeruationem, quàm prius. hæc Beata Salomea à colloquio virorum, & ab omni conuerſatione eorum abſtinebat, ne oblectatio eam in vitium præcipitaret. Nam inſtante Regina Hungariæ vxore Regis Andreæ, quæ erat vxor eius ſecunda, genere Gallica, vt ad ludos virorum exercitaretur, ipſa CHRISTI famula talibus inſiſtere recuſabat dicens prædictæ Reginę: Domina Regina parata ſum vobis obedire, ſed cum viris nullum volo habere commercium. Hæc autem omnia facta fuerunt propter inſidias caſtitatis. nec in eo ſolo ſe affligebat, verùm in corporis maceratione per cilicia triplicia, quorum vnum erat factum de pilis equorum purè nodatum, aliud ſubtilius de conſimilibus pilis nodatum. Tertium verò de pilis equorum & canape contextum fuit. Et quia huiuſmodi tunicas multum occultabat, ne ad vanam gloriam videretur eas deportare, ad inſtantiam confeſſoris ſui Adalberti de Ordine Fratrum Minorum, manicam vnius tunicæ cum difficultate oſtendit; tandem tunicæ per deuaſtationem caſtri Sandomirienſis combuſtæ fuerunt, quę cum veneratione multa aſſeruabantur.

In oratione aſſiduitas, & vehementia.

Verus Chriſti amor neſcit carnis oblectamenta.

Triplici cilicio vſa eſt.

Adalbertus eius Confeſſarius.

DE SVCCESSIONE IN REGNVM.

POST hæc mortuo Andrea Rege Hungariæ, Colomanus & ſuus frater dictus Bela, regna diuiſerunt, taliter vt Bela in Regnum Hungariæ patri ſuccederet, Colomanus verò Regnum Gallatiæ in Ruſſia obtineret, & cum Beata Salomea in eodem Regno Gallatiæ vigintiquinque annis regnauit, poſt hæc in Domino obdormiuit. Mortuo Colomano Sancta Solomea recordans votum caſtitatis, rediјt ad natalem Patriam, exiſtente interea Prandotha Epiſcopo Cracouienſi, qui etiam ipſam per impoſitionem Veli in ſignum virginitatis, ſacro ſuſcepto ordine S. Claræ, ſub Regula S. FRANCISCI, cum Fratre Raymundo miniſtro Polonię conſecrauit, quę viginti octo annos caſtis viſceribus, in orationibus deuotis, in bona exemplaritate in eleemoſynarum largitionibus, in Eccleſiarum conſtructionibus, & cœnobiorum reformationibus tanquam Regina humilis vixit.

DE

DE INCEPTIONE INFIRMITATIS EIVS.

ANNO autem Domini M CCLXVIII. die Sabbati, quarto Idus Nouembris, in vigilia Sancti Martini Episcopi Confessoris intra Euangelium summæ Missæ infirmari cœpit, in ipsa autem infirmitate patientissima fuit. Nec aliqua causa poterat ad iracundiam prouocari, dicebat autem Fratribus, & sororibus reuelante illi Spiritu sancto, mortem in proximo sibi imminere. cui Fratres dicebant, Absit hoc à te Domina nostra, per Dei gratiam adhuc multo tempore nobiscum viues. Ad quos illa dicebat, Sabbatum proximè venturum id totum declarabit; & huiusmodi verba aliquoties dicebat. Sed Fratres & sorores id non aduertebant, nisi morte ipsius id verum cognouerunt. Feria verò quinta ante obitum suum vocatis omnibus sororibus fecit ad eas exhortationem, proponens eis quid facere, & quid vitare deberent, dicens: Sorores meæ dilectæ habete pacem in Domino, & diligite vos inuicem, castitatem fouentes, sine accusatione, sine murmuratione, sic vos sequetur merces Domini felicitas æterna. Si autem aliud feceritis, tribulationes multæ vos manent. Et eodem die resignauit omnia in manus Abbatissæ, quæcunque habuit dicens: In nomine Domini omnia, quæ habeo, siue debitè possidebam, siue non debitè, siue moriar, siue viuam, omnia resigno in manus Abbatissæ.

Patientia eius in ægritudine.

Pia admonitio.

DE sepultura verò dicebat: Post mortem meam detur corpus meum Fratribus, si illud habere voluerint ad sepeliendum. Hæc etiam B. Salomea dicebat Fratribus & sororibus: Fratres & sorores nolite orare Deum pro vita mea vlteriori, quia Dominum meum Christum IESVM, matremq; eius piissimam fideliter exoro, vt feliciter cursum meum absoluam, & de hoc vili corporum ergastulo assumat animam meam, quia in grauamen multorum, non in subsidium sum hic constituta, & vt intercedente gloriosa Virgine Maria, me indignam ad solatia vitæ æternæ perducat.

Cupit ab hoc corpore dissolui, & esse cum Christo.

DE MORTE IPSIVS.

FERIA quinta proxima ante obitum eius, per quandam matronam, nomine Cochus natione de Malesoum, in quadam visione admonita fuit ad mortem. Nam ea matrona in quadam visione sensit plures homines ambulantes, & mutuo sub silentio loquentes. Vidit item duas columnas cristallinas cœlum tangentes, supra quas stabant tres viri aspectu venerabiles & decori, qui dicebant Beatam Salomeam expectamus, quæ in breui tempore in Domino vitam finitura est. Factum etiam est, quòd Frater Boguslaus dictus Lupus Ordinis prædicti, qui illo tempore stabat in castro S. Salomeæ, in quadam visione uidit duas columnas marmoreas à Cœlo protensas ante Capellam S. Salomeæ, & per easdem columnas uidit B. Salomeam ascendentem ad altitudinem cœli, qui in tali uisione fuit inter somnum, & uigiliam, audiuitq; dulcissimum cantum ad similitudinem melodiæ, Fronduit, floruit Aaron virgula, nec tamen cantantes uidit, qui plenè expergefactus audiuit uocem sororum flentium. Erat autem illa hora, qua Sancta Dei Sabbato proximo infra octo sæuæ infirmitatis dies in Domino obdormiuit. Et in eodem die mortis eius stabat quędam Domina de sororibus coram ipsa uultum eius considerans, & uidens eam subridere, & dixit ad eam: Nunquid Domina mea aliquid uides, quia hilarem te ostendis? Ad quam Salomea ait: Video, inquit, Dominam meam B. Virginem matrem Domini mei stantem coram me: ideo lætam & ridentem me ostendo. Illa autem hora qua moriebatur S. Salomea, sedebat soror Agnes pro tunc Abbatissa cum alijs sororibus duabus expectando felicem obitum eius, & in emissione spiritus ipsius viderunt omnes tres quasi stellam paruam, de ore eius progredientem, & die quo fuit mortua, circunstantibus corpus eius sororibus, soror iuuencula, quæ iam multo tempore carebat claro lumine oculorum, quasi furtim inter sorores se ingerens misit se ad pedes sororis S. Salomeæ, & accepto panniculo, quo tegebat caput suum, tersit pedes illius, & apposuit ad oculos suos, & statim fuit illuminata: & mirum, quia puella quæ à multo tempore videre non poterat, statim accepto Psalterio cœpit legere cum aliis sororibus, quasi nunquam impedimentum habuisset. Eodem tempore quo fuit in Choro sororum septem diebus inhumata, cœpit sanguis è naribus effluere, & ore ipsius, super ceruical paruulum, quod erat capiti eius suppositum, & super panniculum album, quo tegebatur caput ipsius.

Angelorum comitantium visio.

Miracula in eius obitu, & post.

Octauo

tans, & induens mente & corpore pro amore Christi voluntariam paupertatem, bonis suis omnibus in alimoniam pauperum distributis, hoc celebre monasterium Sanctæ Crucis, opus manuum suarum, sub ordinis obedientia est ingressa anno Domini 1344. die 21. Ianuarij, 12. Indictione; in quo vitam beatam ducens secundum Regulam B. Francisci Patris pauperum Christi, tandem vitæ suæ terminum feliciter consummauit anno Domini 1345. die 28. Iulij, 13. Indictione. sequenti verò die factis exequijs tumulatur. Dum vixit singulari amore prosecuta est Franciscanum Ordinem, construxit Neapoli monasterium S. Claræ, S. Mariæ Aegyptiacæ, S. Mariæ Magdalenę, vbi erant tercentum Moniales, conuentum Fratrum vbi manebant quingenti Fratres: nam mortuo Carolo filio Calabriæ Duce, disposuit Rupertus relinquere Regnum Hierusalem & Siciliæ Andreę filio Caroli Regis Hungariæ, qui erat nepos Ruperti Regis, sed decedente viro distribuit omnia sua bona, seq; abdidit in monasterium S. Crucis in maxima paupertate viuens anno 1344. die 21. Ianuarij, tempore Gerardi Odonis Generalis, ad quem ipsa dedit litteras, vt inferius suo loco patebit. Ipse Generalis recepit ipsam ad ordinem, sed mense decimooctauo ab eius ingressu decessit, hoc est die 28. Iulij anno 1345. atque in ecclesia S. Crucis condita ad aram maiorem.

B. SERAPHINA Columnensis Romana Pisauri in monasterio corporis Christi clara.

DE B. ROSA VITERBIENSI.

VITERBII in Monasterio S. Claræ iacet corpus B. Rosæ Viterbiensis, quæ verè rosa dici meruit, quasi Cœli rore perfusa sereno cœlo noctibus fluenti, & odorum suauitatem afflans, quæ cùm in pupillari esset ætate, ab omni animi perturbatione libera, facta manu Domini super eam, diuinis vacare cœpit, ac Deo feruenter inseruire. Verùm cùm in morbum incidisset, morti propinqua vrgente ægritudine loquelam amiserat, pòst verò aliquandiu (cunctis admirantibus) cœpit loqui, & quod fuit audientibus ingens animi solatium, nonnullas ex sororibus, quæ viginti annos ante eius ortum iam decesserant, propriis nominibus compellare cœpit. Cui apparuit semel Beatissima Virgo, ad cuius rei intuitum disposuit Rosa virgo in monasterio S. Claræ vitam suam in abstinentia traducere, sed cum numerus Monialium esset absolutus, abnuit monasterij Abbatissa. At virgo Rosa æquo animo ferens subridens ait, Si displicet me viuentem in vestrum consortium assumere, non displicebit forsan me mortuam perquirere. Non destitit propterea ab orationis studio, in qua tam vehemens & assidua fuit, vt nullum ei tempus vacaret. Insolentes, quorum natura superba est, à vero Christi tramite aberrantes, ad rectam viuendi rationē euocabat. Sed instante iam obitu, ex hac vita (Deo disponente) migrauit, & sepulta fuit in æde S. Mariæ in Podio, vbi iacuit decem & octo mensibus, statimq; cœpit coruscare miraculis; infra octo dierum spatium ter apparuit Summo Pont. Alexandro IIII. qui tunc Viterbij cum tota Curia morabatur, habuitq; is per quietē, vt deferri faceret corpus B. Rosæ ad ecclesiā S. Claræ. sed est Pontifex cunctatus, sed ter monitus intellexit diuinum esse mandatum, surrexit protinus manè, & vnà cum quatuor Cardinalibus deferri fecit corpus B. Rosæ honorificè ad ecclesiam S. Claræ, vbi nunc iacet, & in magna habetur reuerentia, prout his diebus magna affectus lætitia conspexi. Supplicatum est aliquando à conciuibus Pio II. Pont. Max. vt Sanctorum Catalogo adscriberetur.

DE PRAECIPVIS EIVS MIRACVLIS.

QVIDAM Clericus vltramontanus Archiepiscopus delectus, suscepto suæ electionis decreto, Romam petijt, sed æmulorum calumnijs fatigatus, Viterbium accedens quiescere non poterat, voto emisso ad B. Rosam voti compos effectus est, nam ab Ecclesia B. Rosæ redeunti nuntius occurrit cum Apostolicis litteris, quibus coram Summo Pontifice præsentatus dignitatem meritis B. Rosæ obtinuit, in cuius rei memoriam duas rosas obtulit, alteram nempe auream, alteram verò argenteam. Menicus Viterbiensis mortuus, precibus, & voto Ciuellæ vxoris eius ad Beatam Rosam, à morte ad vitam restitutus fuit, & superuixit ad annos plures. Multa alia narrantur miracula, quæ prætereo.

BTHEODORA nobilis Romana Margaritæ Sulmonensis discipula, prædicationibus F.Roberti de Licio commota, in monasterio S.Luciæ Fulginei sanctè vixit, de qua superius diximus.

BZIGVA vel Zingua filia Andreæ Hungariæ Regis, soror germana S. Elizabethæ, vitæ sanctitate, & morum grauitate conspicua apparuit, cuius miracula tanta & iam magna extitere, vt in Romana Curia de eius canonizatione ageretur, quamuis res non fuerit sortita effectum in tam varia orbis vicissitudine.

PERORATIO.

PLVRIMVM proderit integritatis, fortitudinis, & castitatis documenta Sanctarum Virginum in illustri posita monumento intueri. Nam cùm versabuntur ante oculos, quæ illę mirabilia incœptu, mirabiliora exitu gesserunt, animos nostros à rebus infimis ad sublimia auocabimus, contemnentur res humanæ, & labores æquo animo perferemus; propulsata denique omni vanitate, ad verum decus, veramq; honestatem rapiemur. Sed prętereas, quas modò enumerauimus sacras Virgines sponsas Christi, alię quoque in Syria ob constantiam fidei martyrij palmam meruerūt, quorum nomina sunt mihi incomperta. Anno siquidem 1291. tempore Nicolai IIII. hoc accidit in partibus Syrię, vbi multi Christiani morabantur in vrbe Achriensi siue Iope, quo tempore capta fuit Ptolemais à Saracenis. ibi erat celeberrimum monasterium Monialium. Melchesér filius Melchinesér Solthanus Babiloniæ, violato fœdere cum Christianis ea fortè ratione, quia maxima Crucisignatorum militia hostes inuaserant, prædis infeliciter victitantes, & omnia deuastantes, parato exercitu quadraginta millium militum, militari impetu ciuitatem aggressus est die 5. Aprilis anno 1291. & die 18. Maij vrbem oppugnauit, quam maxima Christianorum cæde solo æquauit, & sexaginta millia hominum ense trucidauit, præter captiuos, quos immanis hostis secum adduxit: cœnobium Fratrum solo æquatum, vbi manebat B. Iacobus custos Syriæ, qui & ipse fuit occisus. Sacrę Virgines mutuis vulneribus amputatis nasis se fœdauerunt, vt ab hoste spernerentur, quare ad vnam omnes interfectę; nam Saraceni militari vi irrumpentes, videntesq; sacras Virgines deformatas, muliebrem audaciam, & in fœmineo pectore virilem animum, & verba sensu plena admirati, leonum more eductis ensibus crudeliter fauciarunt. Audito hoc crudeli spectaculo Nicolaus IIII. Pont. Max. Christianę religionis defensor acerrimus, indoluit. Non dimisit diuina bonitas tantum facinus impunitum, quia Melchesér Solthanus in venatione à suis fuit enecatus, ortaq; est dissensio inter Mamaluchos & cęteros Magnates, dū sacrę Virgines Christi sponsæ mortem oppetentes, martyrij palmam consecutæ sunt, ad laudem & gloriam Dei, cui est laus in secula seculorum. Amen.

Volaterranus Antropophagię lib. 21.

APPENDIX, QVA DECLARATVR obligatio Regulæ sacrarum Virginum.

BEATVS Ioannes Capistranus dum esset Romę in conuentu S. FRANCISCI trans Tyberim anno 1445. die 27. Ianuarij tempore Eugenij IIII. Pont. Max. ad instantiam Elizabeth Abbatissæ Monasterij S. Paulæ Mantuæ, declarauit in Regula secundi Ordinis Monialium contineri decem & octo supra centum pręcepta, quæ obligant ad mortale: sed Eugenius deduxit ad septem.

AD B. CLARAM PRIMICERIAM HYMNVS,

Quo Sanctarum Virginum Seraphici Ordinis virtutes celebrantur, earumque vitæ probitas, fidei constantia, & præclara gesta commendantur.

Salue Christi sponsa Clara,
Salue Virgo Deo chara,
Salue mater pauperum.
Tu mundi cuncta aspernata,
Franciscum es imitata,
Per Apostolicam normam.
Cum Agnete sorore
Recepisti IESV rorem,
Plantans multa cœnobia.
Currit mater post filias
Ad æterni sponsi nuptias,
Cum Beatrice filia.
Amata mox & Balbina
Tuę neptes, hac ruina
Mundi huius agnita.
Pariterque properant
Ad te almam: refutant
Omnia lutulenta.
Ordo statim diffunditur,
Rumor hinc mox egreditur,
Per cuncta mundi climata.
Succenduntur iuuenculę
Exemplo tuo Christum sequi
Per viam pauperculam.
Agnes Boemorum filia
Regia & imperatoria
Queque spernens, fit discipula.
Filia Rodulphi Imperatoris
Summi Christi capta amore
Paruipendit imperia.
Isabel Regis filia
Francorum inter lilia
Degit Parisiis.
Lingua quoque Hungarorum
Regis nata, supernorum
Mercedem considerat.
Cum Salome Polonię
Ex regali orta sanguine
Tuam normam profitentur.
Sanctia item Regina
Vestem sumit cilicinam
Spernens tria regna.
Blanca prima Regis Francię
Refutans regnum Gallię
Tuę regulæ subiecit.
Constantia Aragonę
Regnum contemnit, et honorem,
Tua esse volens filia.
Eleonora regnum calcat
Portugallię, atque amat
Magis regi sub clausura.
Ioanna Nauarrę Regis
Ex æstu diuinę legis
Cuncta regia abijcit.
Duæ Regis Petri filię
Regnum videntes Sicilię
Paupereulam vitam vouent.
Duę Regis Dalmatię
Philippi sequuntur alię,
Tuam vouentes normam.
Aliaq; Colimbriæ,
Alteraq; Vlisponę
Requiescunt Reginę.
Ambæ cum habitu Clarę
Ostendentes conculcare
Mundanam pompam.

Multæ aliæ nobiles
Te ſecutæ ſunt Dominæ,
Congregantes diuitias.
Sed tu cuncta ſupergreſſa
Gloriam tandem ingreſſa
Comitatiua virginum,

Vbi magnam obtines gloriam,
Tecumq; habent magna ſpolia
Ablata Lucifero.
Quæ potes ſecurè gaudere,
Cum nec mors valet nocere;
Ergo noſtri miſerere. Amen.

ILLVSTRES VIRI,

QVI IN TERTIO DE POENITENTIA ORDINE NON TAM HOMINVM MVLTITVDINE, QVAM VIRTVTVM AMPLITVDINE ET GLORIA CLARVERVNT;

QVORVM NOMINA CVM praclare eorum gestis rebus Alphabetico ordine subijciuntur.

A Fratre Petro Rodulphio Tosinianensi Conuentuali Franciscano,

In Conuentu Magnæ Domus Venetiarum Prælectore.

M D L X X X V I.

ARGVMENTVM IN VITAS BEATORVM

qui in Tertio Pœnitentium Ordine floruerunt.

SI gloria Patris est Filius sapiens, summa & perfecta gloria, quæ est fructus veræ virtutis, B. FRANCISCO accessit, qui tot hominum cuiuscunque gradus quæsturam maximè fœcundam, atque vberem in totum ad se redegit; quorum memoria & recordatio iucunda est ad excitandam eorum imitationem, & vt eorum meritis associemur, atque orationibus adiuuemur. Colimus enim hos beatos & illustres viros eo cultu dilectionis & societatis, quo in hac vita coluntur homines sancti Dei, sed illos tantò deuotius, quantò securius iam in vita feliciore victores, vt nostros intercessores, quàm in ista adhuc vsque pugnantes. Beatus itaq; Pater FRANCISCVS anno decimoquarto à sua conuersione instituit Ordinem eorum, qui dicuntur Tertiarij, vel de Pœnitentia. Nam prædicationis eius feruore succensi quamplurimi, secundum formam à Dei seruo præscriptam, nullo pauore suspensi, nulla cura distracti, nouis se pœnitentiæ legibus vinciebant, quorum viuendi modum, Ordinem Fratrum de Pœnitentia decreuit in Oppido Canarij in Vmbria, in Valle Spoletana anno MCCXXI. qui à Nicolao IIII. Pont. Max. fuit approbatus xv. Kal. Septembris, Pontificatus sui anno ij. deinceps verò à Clemente V. & Ioanne XXII. In quo floruerunt plures viri, quorum nomina alphabetico ordine subijciam: quædam excerpsi à Bartholomeo Pisano viro memoria digno, latiora tamen in eo ipso negocio vestigia sum prosecutus, vnde illud non temerè dici potest:

De hoc tertio Ordine multa prædixit Abbas Ioachim: dixit enim Felix, qui mundè colliget sextarios triginta ex area, idest qui seruabit castitatem illibatam.

> Quicunque ætherij quæ sit vis nescit amoris,
> Sunt huic FRANCISCI hæc facta legenda, sciet.
> Hoc populos ad se diuus pellexit: & agni
> Perpulit attonitos signa cruenta sequi.
> Humentes sic Auster aquas, Magnesia ferri
> Robora, sic paleas succina pura trahunt.

Subijt itaque animum nuper hæc cogitatio, Pœnitentium, & Sanctarum Virginum Catalogum describere, qui veteris pietatis ac religionis incremento non parum virium & accessionis allaturus est, quia depositum hoc compendio restitui veluti fragrantiores flosculos quosdam in hanc epitomis formam selegi, & gratam operam nauasse spero, cùm gestorum veteres commentarij propemodum negligentia, aut obliuione veterum temporum interciderint, paucіq; in bibliothecis asseruentur, vt propemodum desperatum sit: picturæ tamen beneficio, quę in monasterijs templorum, aris, ac vitreis fenestris, quæ nostro æuo adhuc visuntur, non mediocriter sum adiutus. Hortor modò eos, qui Franciscanæ huic familię addicti sunt, vt historiam hanc terant, legant, relegant, figurasq; contemplatius sæpius euoluant, in quibus magnam capient voluptatem, quia (vt dici solet)

> Dulcius arrident seria picta iocis.

Vnde tantorum virorum exemplo, à densissimis errorum tenebris, ad verę cognitionis lumen accedere queant.

VITAE

VITAE BEATORVM TERTII ORDINIS.

BEATVS Angelinus Danesius Politianus, vir Deo charus, iacet in ecclesia S. Margaritę Montis Politiani, quæ primùm data fuit Fratribus Minoribus, vt inferius suo loco dicemus, quamuis an fuerit nostri Ordinis Pœnitentium visi sunt quidam dubitasse, vt dixit mihi Romæ Dominicus Danesius Politianus Canonicus Gorgorianæ.

BEATVS Bartholomęus Cumanus tertiarius, eius imago Pratelli prope Forum Cornelij.

B. BONAVITA de Lugo Tardotij oriundus, professione faberferrarius, à teneris oratione ardentissimus, orando spiritum Deo feruentissimè cōmendabat, nam ambulans & sedens, laborans, & vacans, intus & foris adeò erat contemplationi intentus, tanto deuotionis excessu in spiritu, vt quid circa se ageretur exterius omnino nesciret. Accidit enim Lugi, quòd validus ignis plurimas domos diro incendio cremabat, adeo quòd à domibus Tebaldorum vsque ad domum illorum de Zanellis, nihil prorsus videbatur illæsum: confluebat tumultuariò ad funestum spectaculum multitudo vtriusque sexus, laborabantque validissimè ad extinctionem ignis, quo audito non impiger accessit, qui dum tantum videret incendium à lacrymis sese continere non valuit, & ab eo signo crucis prætenso totus rogus totaliter absorptus euanuit, ita vt quis non potuisset candelam accendere. semel sua oratione à periculo fluminis rapidi sospes euasit, & alueum sicco pede transiuit. Fuit quoque pauperum zelator, sepeliebat mortuos, vt alter Thobias, & captiuorum carceres visitabat. Quendam pauperem mendicantem Lugi ante fores ecclesiæ S. Francisci, media hyeme frigore torpentem, propria veste cooperuit; quem cum iuuenes viderent seminudum, saxis & clamoribus ei turpiter insultabant, famulus verò Domini nulla fractus iniuria cuncta patienter sustinebat. Altera vice caligas, quas sibi de nouo parauerat, egeno donauit. Quidam compater de Rubeis brachium sibi incidit lethaliter, quem adeò sanauit, quòd neque vestigium cicatricis remansit. Quædam mulier surda auditum recepit per merita B. Bonauitæ. Quidam mercator Pisaurensis ad inuocationem B. Bonauitæ à naufragio liberatus est. Tandem cùm à Dæmonibus fuisset crudeliter flagellatus (Deo permittente) Beatus Bonauita fuit confortatus à Deo, tunc lux fulsit de Cœlo, & completis vitæ huius miserijs, anima illa sanctissima carne soluta est in abyssum diuinæ charitatis absorpta, corpus eius delatum est in Ecclesiam F. Minorum, campanis spontè, nullo trahente, pulsantibus, statimque miraculis coruscauit. Accolæ habent in magna veneratione chordam, & venerandum eius caput est in quodam vase conditum apud Fratres Lugi in Flaminia.

Perpende.

S. ELZEARIVS ex regione prouincię Ariani Comes Alsatiæ, quę fertilissima regio est pręstantis vini, frumenti pręcipuè perquàm fertilis, vt non indigenis duntaxat, sed multis etiam vicinis & exteris vinum & frumentum abundè suppeditet, nec facile in Rheni tractu vlla alia regio, quod ad fertilitatem attinet, ei comparari possit. quod si nullum aliud extet fertilitatis huius prouinciæ argumentum, vnicuique sat esse debet, quòd produxit Elzearium, qui in die ad domandam carnem cilicium portabat, & noctu se chorda nodosa cingebat. xxvj. annos cum Delphina vxore sua sanctissima continens absque tori separatione permansit, ideo dum animam ageret, dixit: Gratias ago Deo, quia mente, & carne virginem derelinquo sponsam meam Delphinam. nemo vidit eum turbatum, vel mutatū, obiit Parisijs adstante Francisco Maronio anno 1327. 5. Kal. Octobr. miraculis gloriosus.

B. GALEOTVS Robertus ex Pandulpho Malatesta natus est Brixiæ die 3. Februarij anno 1411. obijt die 10. Octobris anno 1432. hora 15. in oppido S. Archangeli. cuius corpus Ariminum delatum ab Episcopo ciuitatis & Clero susceptum, atq; honorificè tumulatum fuit ante fores ecclesiæ D. Francisci cum crate ferrea. Iuuenis omni virtutum genere clarus, qui perpetuo etiam cum vxore, à qua abstinuit, seruauit castitatem, summæ abstinentiæ fuit, cilicio vtens, in sanctitate vitæ obdormiuit in Domino.

B. HIEREMIAS iacet Fori Liuij.

SANCTVS Iuo Britannus iuris vtriusque Doctor & Aduocatus, qui pudicitiam perpetuò seruauit, studiosus hospitalitatis in pauperes, primò Canonicus Regularis, deinde in Seraphico Ordine miraculis claruit, à Clemente VI. P. M. in Diuorum relatus numerum.

B. LEO Archiepiscopus Mediolani.

B. LVCIVS Primus inter Pœnitentiarios.

B. LVCHE-

B. LVCHESIVS ex villa Gagiani non longè ab oppido Podij Bonantis propè ędem S. Petri ad Elſam fluuium, vbi eſt eccleſia, quam dicunt Chriſtianos tempore Chriſti condidiſſe, fuit miraculis inſignis & clarus, nam & cæcos illuminauit, & multos à naufragij periculo, & puerperij doloribus mulieres ſola nominis ſui inuocatione liberauit. ſcripſit eius vitam & miracula inſignia F. Bartholomęus à Colle prędicator diuini verbi ſuo tempore clarus, qui ſingulari deuotione in illum ferebatur: extàt caput eius vnà cum brachio Bonædonnę eius conſortis in eccleſia S. Franciſci Podij prope altare maius dextrorſum.

SANCTVS Ludouicus Rex Galliæ, nunc Gallicę gentis tutelare numen, à Bonifacio VIII. in SS. numerum relatus. Hic fuit (vt ferunt) de tertio Ordine, obiit meritis glorioſus anno 1270.

B. PETRVS Pectinarius Senenſis ex Chlento agri Senenſis ab vrbe diſtante ſex millibus paſſuum, humili genere natus, qui inter cætera mira pietate afficiebatur in pauperes, in loco Rauatiani, vbi aliquod tempus commoratus eſt B. Franciſcus, ad inuocationem B. Virginis viſus eſt à terra ſubleuari; dum viſitaret ſemel locum Auernę cœleſti fuit lumine irradiatus. Prędixit ruinam imminentem tribus ciuitatibus Etrurię dicens, Vęh tibi Piſtorium, vęh tibi Florentia, vęh tibi Senarum ciuitas. Fratri Hugolino de Querceto interroganti dixit, orationem eſſe maximam virtutem. Cuidam extollenti ſuam ſanctitatem, & vitæ probitatē, ait: Noli ponere cinerem ante faciem venti. Fuit B. Virginis cultor pręcipuus. Maphęum Senenſem dolore capitis laborantem ſigno crucis liberauit. qui cumulato ſibi merito obiit Senis anno 1289. die 4. Decembris, ſeruatur venerandum eius caput Senis in æde D. Franciſci.

B. PETRVS Romanus, qui inter Saracenos pro Chriſti fide morti vltrò ſe obtulit.

B. THOMASINVS Fulgineus vir ſpectatæ ſanctitatis, quidum oraret in die omniū Sanctorum, ab ortu Solis vſque ad occaſum raptus eſt in extaſi: iacet Fulginei apud Eremitanos S. Auguſtini: habetur in ſacrario Fratrum Eremitarum corona cum 24. Pater noſter, & eius caputium, quod eſt in maxima veneratione, edidit prophetiam lingua vernacula, ſed rudi admodum ſtylo. Fuit enim ſpiritu prophetiæ clarus, & prędixit corpus ſuum apud coruos manſurū, per cornos aūt voluit intelligere Eremitanos nigro habitu indutos.

PERORATIO.

HABVIT Anglia, Boemia, Dacia, Vngaria, Ruſcia, Meſſia, Hibernia, Colonia, & Saxonia, plurimos Fratres, & Sanctimoniales miraculis excellentes, per quos apertum eſt multis (Domino operante) oſtium fidei; quorum nomina, & illuſtria facta velle perſequi longum eſſet & operoſum, qui ſuarum luce virtutum priora tempora illuſtrarunt, eorumq; corpora in pace ſepulta ſunt, & ſacris poſita in locis venerationi habentur. Habetur Breue in Prouincia Ruſcię, in vrbe Leopolienſi, de conuerſione Ruthenorum & Tartarorum per Fratres Minores. Temporibus quoque noſtris floruerunt quidam ſancti martyres, partim in Belgio ſub Principe Auriaco, partim in Hibernia tempore Elizabethę Reginę illuſtris fœminæ an. 1536. In Anglia quoq; multi floruerunt noſtra ætate ſub Henrico VIII. qui ſuaſu Thomę Vvlleſij S.R.E. Cardinalis, repudiata Catharina vxore, Annam deflagrans ſibi in matrimonio (cunctis admirantibus) copulauit, ſed paulo pòſt ei ob violatam fidem abſciſſo capite, aliā accepit in vxorem. Vnde tota Anglia ſecuta mali Principis malos mores à Romano Pontifice & Sede Apoſtolica defecit, noſtraq; monaſteria, quæ ibi erant & frequentia, & egregia, diruta & ſolo æquata fuerunt. Cui etiam tam miſerando ſpectaculo additum vidit noſtra ætas alterum facinus, multos enim ex noſtris Fratribus cōſtat in Prouincia Holandiæ, qua parte Rhenus in Oceanum illabitur, pro fide Chriſti occiſos. Nam Gerardus Berchenoye impius apoſtata, & cōmiſſarius Principis Orāges furens in Guardianum, & Fratres cuiuſdā conuentus noſtri, eos tyrannico enſe necauit. Vbi antea ſerui Dei fuerant in tanto pretio, tempore Margaritę Holandię Comitiſſę, quę non tam animo, quàm corpore fœcunda fuit, fertur enim, ꝙ vno partu edidit trecentos ac ſexaginta filios viuos, qui baptiſmi characterem acciperent. Sed ne propoſitæ rei fines egrediamur, ad alia Chriſti inuocato nomine tranſeamus.

Fulg. lib. 1.

FINIS PRIMI LIBRI HISTORIARVM Seraphicæ Religionis.

HISTORIARVM SERAPHICAE RELIGIONIS

Liber Secundus,

OMNIBVS IN PARTIBVS EX RECONDITIS MONVMENTIS CONGESTVS:

IN QVO EXPLICATVR ORIGO EORVM, qui ducta serie a' B. P. Francisco emanarunt,

QVIQVE DIGNITATE FVLGENTES, & spectata sanctitate verendi, B. P. Francisci exemplo, ad tam arduum viuendi modum euecti sunt.

A Fratre Petro Rodulphio Tosinianensi Conuentuali Franciscano,

In florentissimo Magnæ Domus Venetiarum Gymnasio Prælectore.

M D LXXXVI.

Inuocatio diuinæ opis ad secundi libri opus & arduum & varium.

ASPERIS Patrum studijs priorum,
Rebus angustis, casulisq; egenis,
Et pijs vitæ iuuat institutis
Ante moratum.
Nunc quis ô visus hebetat coruscus
Ardor? aut mentem Tyrium quod ostrum,
Quæ ve maiestas modò tot Virorum
Stringit inausam?
Altius tolli metuo, altiora &
Facta, curas multiplices Regentum,
Publicósque actus memorare, scita &
Religionis.
Sanctus insuetum per iter vagúmque
Spiritus ducens regat insolentem,
Méque tantorum placido laborum
Tramite sistat.

PROOEMIVM
IN SECVNDVM LIBRVM
Historiarum Seraphicæ Religionis.

TANTA fuit hominum superiorum temporum oscitantia, vt omiserint plurium illustrium virorum Seraphicæ huius nostræ familiæ non solùm origines, sed & plura eorum gesta præclara; quæ si animo lustrassent, & scriptis commendassent, maximo posteris emolumento essent, & honori: nec mihi valde fuisset elaborandum, aut tam graue onus incubuisset in comperiendis eorum nominibus, & gestis. Vnde ad tam laboriosi operis absolutionem necessum fuit inspicere diligentissimè Patrum nostrorum acta, prout mihi facultas fuit; & assidua ac vehementi occupatione conquirere antiqua, & abstrusa tabularia; Romæ quoque peruolui Bibliothecam Vaticanam, & vetusta exemplaria perlegi singulari humanitate & liberalitate Federici Ranaldi Vaticanæ Bibliothecæ custodis, ea re plurimùm delectatus, quasi præsagiens quanto olim vsui, & ornamento futura sit hęc nostra Historia, præteritorum temporum lux, & antiquitatis veneranda memoria, quæ clarissimis suis radijs ea, quæ intercisa & planè sepulta sunt, in lucem reuocat. Quamuis in tanta rerum obscuritate nihil penè affirmare ausus fuissem, fateor tamen ingenuè, quòd multa, diuina quadam ope, & miro modo, ad manus meas peruenere; multa quoque perlustraui loca ob eam causam, vt quæ auribus hausissem, proprijs oculis subijcerem; inscriptiones parietum legi, sepulcrorum imagines diligenter notaui. Nimirùm priscæ historię docent, etiam contexi historiam ex titulis, & inscriptionibus sacris, quæ in antiquissimis templis habebantur. Plurimum autem me teneri fateor Magistro Saluatori Bartolucio Assisiati, in Academia Patauina publico Metaphysico, qui in hoc opere conficiendo me benignè, & amicè iuuit, mihiq; nonnulla, quæ ipse in hac materia congregauerat, liberaliter tribuit, quorum tam distinctam notitiam non habebam. Antonius quoque Amicius à Fossa Aquilanus, homo veteris memoriæ eruditus, & rerum vsu perdoctus, quędam mihi de vita Capistrani contulit, & admonuit me in multis. Quòd si per occupationes licebit, id quoque ponderibus meis examinabo, perpendamq; non solùm quid cuique debeam, sed etiam quid à me cuiusque tempus poscat. Cùm itaque superiori libro Beatos, sanctosq; viros commemorauerim, in hoc secundo complexus sum summos Pontifices, Reges, Cardinales, Episcoposq; nonnullos, qui aliquando hoc sacrum institutum professi sunt; necnon Generales Præfectos, & Comitia generalia ab ipsis celebrata, quę aut varia lectione, aut certa fama cognoscere potui. Quare pie Lector, quicquid à me proditum est, tu boni æquiq; consulere ne graueris, teque harum rerum tam illustrium, & religiosarum memoria, & lectione oblecta. In qua miras temporum vicissitudines videbis, miras fortunæ conditionisq; hominum varietates, ab humili gradu ad maiorem, excelsumq; sublimatorum; quę prœmia, quantiq; honores, & dignitates, eorundem religioni, sanctitati, sapientię, & virtutibus patuerint; vnius Christianę religionis obiter animaduertes diuersos ordines, diuersaque instituta, eorum origines, auctores, incrementa, instauratores; pręcipuè verò Franciscanæ religionis Ordines, generáve, ad ciuilem societatem proportionem, amplissimos progressus, eminentiam, auctoritatem,

Labor & studiū ad hæc requirenda & cumulanda.

E Fran. ordine ad quas dignitates promotū fuerit: & quæ in hoc libro ostendantur.

tatem, ac eiusmet Regulę penetralia quędam, quæ panduntur, quæ examinantur, declarantur, & conceduntur. Vnde illud videor ita cum summo Poeta non ab re iam posse profari,

-- maior rerum mihi nascitur ordo,
Maius opus moueo; imperia, & facta inclyta dicam,
Seraphica attollat quantis se gloria rebus.

Aeneid.lib.7.

Aeneid.lib.4.

Sors item tulit, vt ex ipsa re, seu ex ijs, qui in media serie præsentis narrationis, in mediáq; parte totius operis celebrantur, illud quoque non ab re ita cum eodem Poeta canamus,

Georg. lib.3.
Eclog.4.

In medio quoque SIXTVS erit, librumq; tenebit,
Ille vicem CHRISTI accipiet, diuisq; videbit
Permistos heroas, & ipse videbitur illis,
Pacatumq; reget CHRISTI virtutibus orbem.

DE VARIIS INSTITVTIS,

QVIBVS SEMPER CHRISTIANA RESP. maxima tulit incrementa virtutum.

QVAMVIS plurima in Dei Ecclesia semper fuerint clarissima instituta, quæ breui oratione cum eorum Auctoribus recitabo: propositum tamen meum est, præcipuè sermonem habere de Seraphica hac nostra Religione, quæ iam quatuor ferè seculis constituta est. Primò itaque de vnoquoque instituto, prout se offert occasio, pauca quædam subiiciam.

BERNARDITAE à D. Bernardo Burgundo; est Burgundia Galliæ prouincia Celticæ Ducatus titulo insignis. Hic constituit centum, & sexaginta cœnobia sub Gelasio Secundo, vel Calixto Secundo, anno 1120. — Bernarditæ.

BOGARDORVM Abbatum ortus Bonifacio Nono anno 1389. De quorum origine inter scriptores non satis constat. — Bogardi Abbates.

BONORVM Virorum Ordo auctorem habet Rihardum Comitem Cornualiæ in Anglia stirpe Regia ortum, Alexandro Quarto Pont. anno 1257. — Boni Viri.

BRIGIDAE Ordo à Brigida Vidua Suetiæ Principe ortus est sub Vrbano Quinto anno — Brigidæ ordo.

COELESTINORVM Religio auctore Cœlestino Quinto Pont. — Cœlestini.

CAMADVLENSES auctore Romualdo Rauennate in iugis Apennini nomen acceperunt à Madulo quodam Appennini cola Aretino, qui locum eis cessit. — Camadulenses.

CANONICI Regulares vario, & diuerso ritu militant sub Regula Beati Augustini. — Canonici Regulares.

CARMELITAE à Carmelo Syriæ monte, in quo erat fanum Deiparæ Virginis, vbi prima illorum Cœnobij fundamenta iecit Almericus Antiochenus Episcopus, qui primus dispersos in hoc mundo Anachoretas congregauit sub Alexandro Tertio anno 1216. — Carmelitæ.

AMBROSIANI ab ipso D. Ambrosio Mediolanensi sub Siricio Pontifice anno 285. — Ambrosiani.

ANTONIANI Eremitæ ab ipsomet D. Antonio. — Antoniani.

AVGVSTINIANI Augustinum Ducem habent; qui portant tunicam albam sub nigro pallio. — Augustiniani.

CARTHVSIANI cœpere anno 1080. — Carthusiani.

CASSINENSES à Barbone nobili Veneto instituti, aucti ab Eugenio Quarto. — Cassinenses.

CELLARII à Cellulis, in quibus ægris operã dãt, propterea dicti Fratres Misericordię. — Cellarij.

CISTERCIENSES à loco, in quo primum constituti sunt in Burgundia à Roberto Molismensi, siue ab Ardino Anglo, Vrbano Secundo Pont. anno 1098. — Cistercienses.

CLAVIGERORVM Ordo binas claues gestat intextas cucullo atro. — Clauigeri.

CLVNIACENSES cœperunt anno 916. Ioanne Secundo Pont. apud Maticocensem Burgundiæ pagum. — Cluniacenses.

CRVCIGERI à Cleto, qui tertius Romæ Pontifex fuit. — Crucigeri.

HVMILIATORVM Ordo cœpit in Germania coalescere, vtitur candidis vestibus, destructus à Pio V. — Humiliati.

SANCTAE MARIAE Fratrum, qui & Serui, auctores fuerunt septem nobiles viri Florentini. Primus Generalis fuit Philippus Florentinus an. 1295. sub Martino Quarto. formam habitus, quo ipsi vtuntur, acceperunt à B. Petro Martyre Ordinis Prædicatorum, solo habitu & simplici corigia vtebantur. — Seruitæ.

MONTEOLIVITENSES Senis primum cœperunt anno 1407. Principe Bernardo Ptolomęo, in Colle Senensi vrbi proximo. — Monteoliuitẽses.

ORDO S. Georgij prope æstuaria Venetiarum à Laurentio Iustiniano Veneto. — S. Georgij.

GVLIELMITAE auctorem habent Gulielmum Burgundiæ Ducem, qui ingentes habebat diuitias. Hunc collabentem ordinem Ioannes Bonus Mantuanus erexit sub Alexandro Tertio, vel Quarto. — Gulielmitæ.

Hieronymiani.

HIERONYMIANI ab ipso Hieronymo traxerunt nomen, & originem circa Bethleem. orti quoque prope Fesulas à Carolo Florentino, & à quodam Rhedone sub Innocentio VII. vtuntur pallio rugato super tunica à summo ad imum scisso, & scortea zona.

Dominicani. Vide Sabellicum. Vide Chronica Gilberti Genebrardi.

DOMINICANI auctorem habent D. Dominicum Calaguritanum sub Innocentio III. & Honorio III: quorum incrementa fuerunt ad quatuor millia Monasteria, centum & quadraginta millia Fratrum.

Iesuitæ.

IESVITAE auctore Ignatio Aiola Cantabro sub Paulo III. exorti sunt, qui cum homo esset militaris, sub Imperatoreq; Carolo V, multa stipendia fecisset, eius vitæ pertæsus hanc suam societatem instituit anno 1537. à quo tempore tantum illa creuit, vt totum terrarum orbem propè repleuerit.

Franciscani.

FRANCISCANI à Francisco Patre nostro, cuius religio per vniuersum orbē Christianum ad Indos vsque stupendis augmentationibus penetrauit. de quibus mox aliqua subiiciam. & primò de Conuentualibus, veluti primogenitis sacri huius instituti.

DE CONVENTVALIBVS, ET qua ratione Conuentuales vocentur.

Conuentuales vnde dicti.

CONVENTVALIVM nomen Minorum titulo adiunctum est; nomen quidem humillimum, quod nullum honoris, nullum dignitatis, vel sanctitatis titulum præsefert, sed tantum Minorum Fratrum, ad vnam regulam, ad vnamq; vitæ communitatem, vniformem animū significat. Conuentuales ergo B. FRANCISCI primogeniti, ab ipsius quasi surgentis Religionis primordijs anno 1212. per annos ducentos, & eò amplius, ab Innocentio huius nominis IIII. sic appellati, & Apostolica auctoritate muniti: statuit enim Pontifex, vt vbicunque Conuentus, & Ecclesiæ Fratrum Minorum extiterint, Conuentuales vocentur, quod nomen hodie quoque à nobis retinetur, quasi conformem animum significans ad Regulam vnam, quam semper professi sunt iuxta declarationes summorum Pontificum. Habetur Bulla Innocentij in sacro conuentu Assisij, cuius tenor est.

Transumptum Bullæ Innocentij IIII. per quam ad supplicationem B. Patris nostri Francisci, Fratres Minores appellati fuerunt Conuentuales.

INNOCENTIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI Dilectis filijs Fratribus Ord. Fratrum Min. sal. & Apost. bened.

Statuit habitacula & cōuētus Fratrum.

Conuentualium nomen Apostolicum.

CVM tanquàm veri & fideles Christi ministri elegeritis vobis in domo Domini mansiones, dignum esse credimus, vt habitacula vestra inter alias honorabiles congregationes fidelium statuamus. Hinc est igitur quod vestris supplicationibus inclinati præsentium auctoritate decernimus, vt Ecclesiæ vestræ omnes, vbi Conuentus existunt, Conuentuales vocentur: concedentes vobis nihilominus licentiam, vt in ipsis Ecclesijs ad opus Fratrum vestrorum habere liberè cimiteria valeatis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Lugduni Non. Aprilis, Pont. nostri anno vij.

Vis vocis Conuentual. in Bulla contra Seraphinum Ragium.

EX hac Bulla conuincitur & prosternitur error & temeritas Seraphini Ragij, qui in suo libello centum casuum, casu 70. abutitur nomine Conuentualium contra declarationem Innocentij IIII. Pont. Max. cum nomen Conuentualis sit nomen Apostolicum, ait enim Innocentius, vbicūq; fuerint Conuentus, Conuentuales vocentur. Præterea dicit, q Ecclesia tolerat, ac si Conuentualium regula esset mala; quare admonēdus est auctor illius libelli, quia tolerantur mala interdū propter bonū publicum.

CVM

CVM TRES SINT SPECIES REIPVB. CVIVS Religio Conuentualium Franciscanorum habeat similitudinem.

CVM etiam apud Arist. & Platonem variæ sint Reipub. species: Monarchia, idest vnius imperium; Aristocratia, idest optimorum principatus & regimen: Oligarchia, idest paucorum principatus: dubitari solet à doctis quibusdam, cuius partis hæc nostra familia similitudinem habeat. Ad quod primò dico, Franciscanā familiā in toto orbe, excelso & illustri loco sitam esse, & in conspectu populorum mirandum in modum semper præfulsisse vsque adeo, vt non obscuro aut vario sermone, sed & clarissima omnium voce ad Romanos Imperatores, Pōtificesq́ue, cōtinuata serie perlata, vtriusq; celsitudinis tutela & patrocinio egregiè aucta, seruataque hactenus fuerit, & perquam amplissimis beneficijs in dies honestata. Sed hæc nostra familia non est Monarchia, nam quanuis habeat vnum præfectum Generalem, qui omnibus præsit, ita tamen legibus & regulæ subiectus est, vt neque liceat ei quicquam agere suo arbitrio, neque liceat habenas moderari sine definitoribus; quorum etiam interest visitatores eligere, qui præfectorum Generalium, Prouincialium, & aliorum acta diligentissimè obseruent, & ea postea in comitijs, congregatis patribus referunt, quorum sunt partes eos iudicare, & punire, qui suam præfecturam malè gesserint. Idcirco similes non sunt Monarchiæ, immo neque Aristocratiæ quidem: nec enim isti ordines tantum per studiosos atque optimos gubernantur, nam qui præficiuntur, nequaquam semper sunt optimates. Propterea B. pater Franciscus Spiritu sancto afflatus efflagitauit à summo & Maxi. Pon. vt vnum daret ex Cardinalibus, qui præcipuè inspiceret, ne Ordo, cui defendendo præesset, aliquid iacturæ, aut labis, & popularis turbationis pateretur. Sic beatus pater Franciscus decreuit iussitque fratribus suis, vt perpetuò vnū ex S.R.E. Cardinalibus haberet, qui profectò esset Ordinis sui protector, corrector, & gubernator, vt negligētes & cōtemnentes increpet, corripiat, & admoneat, neq; dissimulet peccata delinquentium, sed mox vt cęperint oriri, radicitus (vt præualet) amputet. Generalis itaq; præfectus, vt præesse dignus habeatur, meminisse debet, quod dicitur, tum nomen Generalis re ipsa implere, vt scilicet totū corpus societatis ordinisq; curet, ne dū partē aliquā tuetur, reliquas deserat, ex quo etiam in ciuitatē res perniciosissima inducitur, seditio atq; discordia iū Christi, ac B. Patris nostri Fr. in sua administratione agere vices: nihil extra præceptū Domini (quod absit) docere debet, iubere, aut constituere. Sed eius præcepta formando diuinæ iustitiæ subditorū mentibus conspergere, de quibus in tremendo iudicio Dei non parua facienda est discussio, vt audacter dicere possit, Iustitiam tuam non abscondi in corde meo. Sciat fratribus suis se esse patrem, non dominū, ideo debet eos paterno affectu & charitate amplecti exēplo eius, qui nō venit ministrari, sed ministrare, vt sciat parcere subiectis, & debellare superbos, vt prudēs medicus, qui in curandis morbis opportuna adhibet medicamenta: sed plura de eius conditionibus infrà dicemus. Vnum itaque caput eligi debet, non certè casu aut fortuitò, aut prouisione aliqua, sed electione, cui omnes parere debent, & cum omni veneratione obedire.

Franciscana familia cuius regimimis rationem habeat.

Franciscana familia quanuis vni præfecto generali subiiciatur, non habet nomen Monarchiæ.

S. Fran. Spiritu sancto afflatus petiit dari Cardinalem in protectorem ordinis.

Partes generalis præfecti.

Cic. 1. de officiis.

Psal. 39.

Matth. 20.

AN SERVETVR MONARCHIA IN ORDINE B. Francisci, cum vna sit eius & inconsutilis tunica, & vnus viuendi modus.

TRIA potissimè in Generali præfecto necessaria à viris doctis censentur, ęquitas, quam Græci epycheiam vocāt, nam vbi gubernaculum disciplinę contemnitur, restat vt religio naufragetur. Secundò requiritur bonitas, qua Sathanæ laqueos effugiet, & exēplo probatæ vitæ subditos in bonum finem facilè deducet. Ad extremum necessaria est disciplina, sine qua per prærupta montium, per concaua vallium deducet subditos suos, non sine maximo sui, & aliorum detrimento. Sine his tribus gradibus vniuersa Religionis machina ruit. At illud obseruatione dignum est, quòd omnis regula Ecclesiastica, si per summum Pontificem non fuerit approbata, obseruari non debet: nec debet institui noua regula ex propria sententia, vt quisque pro suo arbitratu ex libito licitum faciens vitam

Quę necessaria in generali præfecto.

tam

Non est regula nisi confirmetur à Domino Papa.

tam ducat. Caueant itaque illi, qui profitentur se obseruare viuendi normam, & ordines à B. patre Francisco institutos ad litteram, quia si à communi viuendi ratione se subducentes nouam regulam sibi præscribere profitentur, scinditur hæc inconsutilis tunica, nouus inducitur ordo, atque varius viuendi modus, & ratio.

Quæstio.

Appendix. An subditus teneatur in omnibus parere suo superiori.

Responsio.

Alexander Alen. in declaratione Regulæ.

AD hoc breuiter respondetur, quòd perfectio hominis in hoc præcipuè consistit, vt Deo omnino adhæreat, in cuius gratiam in omnibus facilè est homini obedire in his, quæ non sunt contraria animæ & Regulæ nostræ. Si enim Prælatus præciperet aliquid supra Regulam, vt subire martyrium & huiusmodi, non tenetur subditus obedire. verum tamen est, quod si inobedientia procedat ex deliberatione vel ex contemptu (vt notat Alexander) est mortale.

IN QVA SPECIE CIVILITATIS SIT *vniuersitas Fratrum Minorum iuxtà œconomiam Franciscanæ Religionis.*

Duplex ciuilitatis species.

Quæstio.

Responsio.

Gubernatio in religione est quodam modo regia.

Quomodo ciuilitas in religione est partim regia, partim verò ministerialis.

PRIMO scire oportet varias esse ciuilitatis species: aliæ enim sunt rectæ, aliæ verò rectarum transgressiones: rectarum vna, & prima est, quæ est vnius principis regnum, cuius opus est intendere ad commune conferens: post hanc est proborum, & optimatum principatus, cuius opus est intendere ad optimum ciuitatis his oppositæ transgressiones sunt, regiæ quidem tyrannis, & ciuilitati optimatum opponitur insolentia plebeia siue violentia intendens solùm ad ea quę conferunt indigentibus. Cum ergo quęritur, in quam ciuilitatis speciem incidat Fratrum Minorum societas, & hoc secundum regulam, & primam vniuersitatis huius institutionem: Respondendum, ꝙ via sciendi hoc, est ex opere huic proprio: nam propria vnicuique ciuilitati opera sunt posita. Dicit enim regula. Vniuersi Fratres vnum de Fratribus istius Religionis teneantur semper habere Generalem Ministrum, & seruum totius Fraternitatis, & ei teneantur firmiter obedire. Secundo dico quòd hæc gubernatio est modo quodam regia; probatur ex regula, cùm ait. Et si in aliquo tempore appareret vniuersitati Ministrorum Prouincialium, & custodum, præfatum Ministrum nō esse sufficientem ad seruitium, & ad communem vtilitatem Fratrum; teneantur præfati Fratres &c. Hoc sanè est regiæ ciuilitatis opus, scilicet curare communem vtilitatem, & commune omnibus conferens, vno primo imperante, vt modò dictum est. Hæc gubernatio eo modo considerata est regia, quodam modo: dico autem quodam modo, quoniam si comparetur ad Prælatos, non est regia, sed ministerialis, & seruilis, cum dicat Regula expressè, quòd minister generalis sit seruus omnium Fratrum; conuenit tamen cum regia, quare eius actus est circa commune conferens, & communem Fratrum vtilitatem, vno regente, & præsidente, quod erat Regis opus; Sed differentia est, quoniã est vnius velut ministri, & operantis magis, quàm imperantis: Regis verò est absolutè imperantis. Minister verò Generalis licet imperet, necesse est etiam illum operari, Rex autem imperat solùm, operandi autem nullam habet necessitatem. Quamobrem iuxtà œconomiam Franciscanæ Religionis, composita est auctoritas Ministri Generalis, ex regia, & seruili; Regia quoad opus commune, seruilis quoad opus solùm. Et in hoc consistit forma ciuilitatis & politiæ (vt ita loquar) nostræ religionis, secundum quam viuere vnumquenque, & conuersari decet.

AN CONVENTVALES POSSINT PROPRIA *tenere, & de legitima dispensatione eorum.*

Sententia Ioannis Perrini.

FVIT anno Domini 1495. Parisijs quidam F. Ioannes cognomento Perrinus ex Nouo castro, qui compilauit quæstionem, in qua rationibus & auctoritatibus nonnullis nititur ostendere, regulam non valentes commodè obseruare spiritualiter, hoc est ad literam sine aliqua glossa & limitatione, minime esse tutos apud Deum, & conscientiam. Fundamentum huius viri est, quia intentio D. FRANC.

fuit

fuit instituere ordinem in altißima paupertate, quam suis posteris iure hæreditario dereliquit, cùm paupertas sit regina omnium virtutum; thesaurus enim Monachorum nil aliud esse videtur præter voluntariam paupertatem. Ex quibus Perrinus duo infert, primò quidē quòd habere prædia & annuales redditus, quę inter bona immobilia cõputantur, est cõtra puritatem regulæ. Nã vbi proprietas, ibi singularitas; vbi singularitas, ibi angulus; vbi angulus, ibi sordes; vbi sordes, ibi non habitat spõsus mūditiæ, & puritatis amator perpetuus Christus Iesus. Ex hoc pendet secundum eius dictum, videlicet, priuilegia derogare puritati regulæ, & dispensationem sine caussa iusta nullam esse, quin potius dispensanti, & dispensato maximum detrimentum afferre. Hucusque Perrinus. In hac decisione non intendo disputare, neque ponere os in cœlum, quia in lege præceptum est, quòd Bestia quæ tetigerit montem, lapidabitur: neque intendo vllo modo aliquid assertiuè dicere, quod sit contra determinationem sanctæ matris Ecclesiæ, quę est nutrix, magistra, & interpres omnis veritatis, præsertim verò, quia iam est eiecta & repressa valide illiusmodi opinio ab alijs, & quia Ioannes XXII. Pont. Sanctiss. declarauit Michaelem de Cæsena hæreticum, vt patet in extrauagante eiusdem Domini Ioannis XXII. Pont. Max. quæ incipit, Quia vir reprobus Michael de Cæsena. Fuit quoque improbata & declarata hæresis Petri Ioannis, quòd Christus & Apostoli eius non habuerunt aliqua in proprio, nec in communi, nec in rebus quibus vtebantur, habuerunt nisi simplicem vsum facti. Hæc condemnantur in extrauagante, Cùm inter. Quare non anxius quæro, sed declarationi Summorum Pontifi. & sacrorum Conciliorum me in cunctis humiliter submitto, apud quos stat summa rerum, modus, & forma cuiuscunque regulæ. Hoc tamen pro certo habeo, quòd anno Do. 1258. Alexander IIII. Pont. Gregorij IX. nepos, rigorem regulæ nostræ in multis misericorditer temperauit, Pontif. sui an. 5. Quod fecerunt quoque multi alij summi Pont. veluti ordinis nostri veri patres, vt Innocentius IIII. viderunt enim Franciscanam familiam latè multiplicatam, & quòd prima rerum facies sensim quodam laxiori vitę genere, pro temporum volubilitate, hominumque varietate, longe immutari cœpit. Cui sanè veluti morbo nullum opportunum medicamen pro temporum conditione adhiberi potest, impossibileque esse videtur, vt in exiguis paruisque redditibus conuentuum obseruantia regulæ seruari queat. Quod etiam nostris temporibus sanctissimè considerauit Pius V. Sanctæ recordationis, qui paternè tẽtauit deducere nos ad priorē regulę rationem, frugalitatem, atque obseruantiam, nouit tamen indigentiam & penuriam religionis, nec in minori numero, quàm duodecim fratrū posse fieri obseruātiā, vt patet per motum eius propriū, cuius initiū est, Pius Episcopus, Illa nos cura, &c. Fateor ego (Perrine) multa esse in ordine, quæ non sunt de ordine, & indigent correctione, scio quòd ignorãtia nõ excusat regulæ professores, quia non minus qui clausis, quàm qui apertis oculis est, perit: sed suus cuique curandus est status. Scio quòd venenum charitatis est terrena cupiditas, & (vt ait Greg. Mag.) Tanto quisque à superno amore disiungitur, quanto magis in infimis delectatur. & quòd diuitiæ si attrectētur, veluti spinæ confodiūt, & exulcerant animam, imponuntq; vincula, & compedes pedibus conscientiæ: & quòd hæc duo pronomina, meum, & tuum, suscitant faces inuidiæ, rixas discordiæ, & lites. & in hoc præcipuum fuit B. FRANC. studium, vt à sua relegaret regula loculos, & illicitam omnem conquisitionem atque superfluorum prouisionem; & paupertatem induxit, virtutem illam cælestem, per quam terrena omnia calcantur, in eaque paupertate, quam sibi inclytus pater in sponsam accepit, fundauit Regulam suam, sicut canit Thomas de Capua in hymno ab eo edito. *In paupertatis prædio Minorum plantans vineam*. Obseruare tamen opus est ex sent. D. Thomæ, quòd paupertatis gradus est triplex. primus est, nihil habere proprium, sed in communi tantum, vt bona mobilia & immobilia, quæ sunt necessaria omnibus religiosis. Secundus est habere mobilia pro tēpore, vt frumentum, oleum, & pecuniam. Tertius est nec in communi habere, sed per quæstum in dies sibi victum procurare. Quem gradum elegit sibi & suis B. FRANC. quo se alienum reddidit, mundo hosti terribilem, crucifixo conformem, & cunctis hominibus se præbuit exemplarem: vnde si forte vidisset pauperiorem se dicebat, Confundor, quia accepi mihi in sponsam dominam paupertatem. Et Ordinis nostri institutio & antiquior disciplina, nil magis præcipuum habuit per longa annorum spatia à suis exordijs. Sed vt declarãt quatuor magistri, regulæ conditor voluit, & ita intellexit fratribus præcludere viam auaritiæ, in possessione pecuniæ, per quam omnis religio suffocatur, sicut semen patrisfamilias inter spinas. Pecunia enim & rerū copia castitas periclitatur, sicut inopia (vt quidã ait) quam

Fundamenta quæstionis.

Primum dictum.

Secundum dictū.

Quæstionis decisio.

Exodi 19.

Nicolaus Eymericus in Directorio parte 2.

Regula S. Francisci i multis a summis pontificibus misericorditer dispensata.

Vide Fasc. temp. pag. 35.

D. Thomas 2. 2. & Anto. lib. 3. Hist. tt. 14.

Paupertatis gradus triplex.

Declaratio quatuor magistrorū.

Matth. 13.

Isaac i libello de cõtemplatione.

quam paupertas includit, castitatem inducit. Quare S. Bonauen. cum esset Generalis, videns Fratres nimis sibi indulgere, atq; à priori sacri huius instituti ratione desciuisse, laborauit annos xviij. quo tempore rexit Ordinem, vt Fratres deduceret ad illibatam castitatem & paupertatem, quam B. pater, & veri eius imitatores professi sunt. Sed facta (concedentibus Summis Pontif. penes quos est, vt modò dixi, regulæ omnis forma, & declaratio) bimembris corporis nostri diuisio. Altera Obseruantium, qui vtique à ueteris instituti ratione minus alienari semper uisi sunt, isti triplici vinculo astringuntur ad paupertatem ex voto professionis, ex regula, dum secundum regulam viuere promittunt; tertio iure canonico; quæ præterire non possunt sine periculo animæ. Testatur Franc. Maronius in suo tractatu de paupertate Fratrum Minorum. Et Ioan. XXII. Sum. Pont. in extrau. cuius initium, Cum inter, disputatum Auinione. Fuit enim disputatum Auinione, vbi interfuerũt viri clarissimi, ex Ord. Minorum Vitalis Card. Albanus, Bertrãdus de Turre, Card. Amaldus Roiardi Archiepiscopus Salernitanus, Anfridus Gonterius Barchinonne, Monaldus Archiepiscopus Beneuentanus, Magister Heruęus Or. Prædicatorum, Magister Dominicus Magister Curiæ Romanæ, Magister Ioannes Panothe eremita sancti Augustini, Magister Angerius Carmelita, cum multis alijs Cardi. Archiepiscopis, & Episcopis de paupertate Fratrum Minorum, & de dispensatione. Ideo caueant isti non priuilegiati, quia dum bona retinent, & legata vltima volũtate, & certas eleemosinas, discrimini se supponunt: Clarissima sunt sacri Tridentini Concilij verba, quibus declarat Capucinis, & Minorum Obseruãtiæ Fratribus, bona immobilia possidere nõ licere. Verba autẽ hæc sunt: Concedit san. Syno. omnibus Monasterijs, & domibus tam virorum quàm mulierum, & mendicantium, exceptis domibus Fratrum S. Fran. Capucinorum, & eorum qui Minorum de obseruantia vocantur; etiam quibus aut ex constitutionibus suis erat prohibitum, aut ex priuilegio Apostolico nõ erat concessum, vt deinceps bona immobilia eis possidere liceat. Altera corporis nostri partitio est Conuentualium, qui laxiores habuerunt habenas in victus, vestitus, & conuersationis rationem, profitentes quidem regulam, sed declaratam, ideo & regulę habenda est ratio. Verba professionis sunt ista. Ego F. N. uoueo & promitto Deo omnipotenti, & B. Mariæ semper virg. B. FRANC. & omnibus sanctis, & tibi pater, toto tempore vitæ meæ seruare regulam Fratrum Minorum per D. Papam Honorium confirmatam, & à pluribus Pontificibus declaratam, præsertim secundum determinationem Martini. IIII. & V. & Clementis Secundi, Eugenij Quarti, Sisti quoque quarti, & Alexandri Sexti, viuendo in obedientia, sine proprio, & in castitate. Dicit Perrinus, habere annales redditus & prædia, est contra puritatem regulæ, cedo. Sed dico quòd aliquid potest recipi in proprietatem, & vsum, aliquid in proprietatem, & non in vsum, aliquid in vsum, & non in proprietatem. Receptio rei in proprietatem prohibetur fratri Minori, immo Scotus ait, quòd donatio ad hoc quod teneat non solùm requirit liberam voluntatẽ in dante & in recipiente, sed non prohibitionem legis vel superioris. Ex quo infert quòd quamuis aliquis sit dominus pecuniarum suarum, non potest donare eas Fratri Minori ratione iam dicta. Secundò receptio quarundam rerum ad vsum conceditur vt vestium, & librorum: nónne conceduntur & breuiaria, & missalia ad celebranda diuina officia, nõne lectoribus & prædicatoribus conceduntur libri. Hoc declarant quatuor magistri, & regula dicit: Fratres nihil sibi approprient, non dicit nihil vtantur; & declarat S. Bona. in expositione illorum verborum, Nolite cogitare de crastino. & Dominus certo tempore præcepit populo mannæ alimoniam colligere. Et si Fratres nihil penitus recipiebant in principio exorientis religionis, in illo recẽti feruore diligebãtur ab omnibus, vt perspicuè cernimus inter Initia cuiuscunque Ordinis. sed temporum successiones declarant, quòd refrigsit multorum charitas, & murẽ (vt in prouerbio est) missum esse in peram. Tertio receptio pecuniæ & denariorum, quo ad proprietatẽ, vsum, & affectũ prohibetur Fratri Minori per se, & per interpositam personam, per se dicunt magistri, quando quis sua auctoritate recipit, per interpositam personam, cum instituit aliam personam ad recipiendum. Dicit Perrinus priuilegia derogare puritati regulæ. Derogarent sanè si essent surreptitia, sed ridiculum est hoc dicere, quia in illis exprimitur causa nostræ inediæ, & multa sua spontè nobis misericorditer cõcessere Pontifices, vt patet per bullas Apostolicas: & (quod magis vrget) Sixtus huius nominis IIII. Sum. Pont. qui ex Conuentualibus Minorum ad summum Pontif. apicem assumptus fuit, nouit veritatem, vidit, & expertus est, tantum abest quòd ei fuerit supplicatum, quòd motu proprio Fratres dispensauit. Quæ approbauit Paulus

Frã. Maronius in tract. de paupertate, quem manu scriptum vidi Assisij in sacrario.

Receptio ad vsũ conceditur.

Luc. 9.
Deut. 8.

Receptio quoad affectum.

Summi Põtifices multa Ordini Minorũ misericorditer cõcessere.

lus III.Pont.Max.& habetur diploma Viterbij in Sacrario Eccl. S. FR.& vltrà concedit, quòd Conuentuales possint succedere in temporalibus bonis, in quibus de iure succederent, si in seculo mansissent, legata pia, & eleemosinas accipere, tenere, & habere, & in proprios vsus cõuertere, vt possint sibi suffragari, de licentia tamẽ sui superioris Modò ijs stan tibus error est dicere eos, qui D. Francisci regulam iuxtà ecclesiæ interpretationem per summos pontifices factam obseruant, in statu esse damnationis. Nam ex hoc Ecclesiam errare (quod absit) sequeretur in ijs, quę ad animæ salutem spectant. Quæ cũ ita se habeant, precor patres, qui se reformatos dicunt in charitate, vt quicquid dixi, boni æquique consulant, nec credant se tot patribus prudentiores, quos Deus ad tam eminentem statum, euocauit, sciant quòd victoris est magis, qui cum laude vincitur, quàm qui turpiter vincit, & cum animæ iactura. Neminem iudicent, sed meminerint, quòd dum mens humana ad aliena iudicanda ducitur, plerunque iudicij lumine priuatur. Meminerint quoque quòd nimia egestas cogere solet quandoque mendicos aliqua negotia cum secularibus tractare, quæ eorum instituta obscurant. Qui ergo syncerè & candidè obseruant veram paupertatem, suscipiendi sunt, & exosculandi. Vtinam nos Deus, quantum est hoc maxime seculo Christianę familiæ necessarium sustentet. Sed de his hactenus.

Dominicus Soto de iustit. & iure li. 6. quęst. 5. ar. 2.

INSIGNE QVODDAM EXEMPLVM EX VETVSto Codice de quodam fratre proprietario.

IN Priori statu exorientis Religionis erat quidam laicus in quodam conuẽtu literis mediocriter tinctus, qui cũ esset idiota cõtra tamẽ præceptũ regulæ literas scire vehemẽtius affectabat, psalteriũq; sibi furtim acquisiuit; quod cũ Guardianus cõuẽtus resciuisset, præcepit ei, vt resignaret, ne gauit ille perfricata frõte se habere, sed morbo correptus cũ negãdo persisteret, Guardianus ne proprietarius decederet, per obedientiam illi iniunxit vt reuelaret, infelix ille obedientiam paruipendens, impænitens decessit, æternis pęnis adiudicatus, vt potè quia votum promissæ paupertatis contempsit.

Ex antiquis chronicis.

DE TERTIARIIS.

MILITANT quoque sub Regula B.P. FRANCISCI Tertiarij, in oppido Canarij ĩ Valle Spoletina à B. FRANCISCO instituti an. 1221. vt superius cõmemorauimus. Hũc sanè Ordinẽ instituit B. FRANCISCVS propter eos, qui matrimonio iuncti facere pœnitentiam deposcebant, quorum primus fuit B. Lucius. quidam enim prædicationis feruore succensi, in coniugali pudicitia Domino famulantes, secundum formam à Dei viro acceptam nouis se pænitentiæ legibus vinciebant: quorum viuendi modũ idem famulus Dei Ordinẽ fratrum de Pœnitẽtia nominandum decreuit. Et quamuis Ordo iste Clericis, Laicis, Virginibus, Viduis, & Coniugatis communis est, quorum propositum est in domibus proprijs honestè viuere, operibus pietatis intendere, & pompas seculi fugare; quidam tamen in claustris habitant strictiori regula, qui ferunt tunicam cum Caputio acuto in pectore, calceati incedunt, & maiori ęx parte desuper gestant pallium, quo etiam Calcopoditę interdum vtuntur.

Tertiarijs vnde initium.

B. Lucius.

DE INSTITVTIONE TERTII ORDINIS, ET de reuelatione facta B. Franc. à quodam obsesso.

AD feruentissimã B. FR. prædicationem plures tum viri tũ mulieres matrimonialibus legibus astricti cõuertebãtur cupientes certa præcepta, et leges sibi dari, iuxta Euangelicæ legis perfectionem. Biennio itaque antequàm B.P. Fran. in Monte Aluernæ sacris Christi stigmatibus insigniretur, Bartholomæus quidam Causidicus, audita fama B. Fran. disposuit se illi totum consecrare, & vestigijs eius inhærere, qui relictis causis forensibus, & dimisso seculo, tanto spiritu ferebatur in Deum, vt B. Franciscus dederit ei facultatem

tem recipiendi ad Ordinem tam viros, quàm mulieres. Per id temporis Bartholomæus domui habuit quendam obsessum à Dæmone, qui coram B.Franc.non audebat loqui: inter rogatus autem quid hoc causæ esset, quòd coram Francisco taceret, ipse mox respondisse fertur. Talis est Franciscus Assisias, vt ad solam nominis sui inuocationem Dæmones contremiscant, & quodam timore concussi trepident; sed nos aliquando permittente Deo, præualebimus aduersus tumidos regulæ suæ transgressores. Hæc à Dæmone prænunciata nequaquàm credi debent; nec ei, qui est pater mendacij, & homicida ab initio; & qui est humani generis hostis perpetuus, fides adhibenda est. Videtur tamen id temporis successu (nostris culpis exigentibus) euenisse.

Exemplũ insigne.

Magnum & memorandum Francisci nomen.

DE REGVLA TERTIARIORVM, APPROBATA à Nicolao V. Pont. Max.

HONORIVS III. Gregorius IX. Innocentius IIII. Nicolaus III. atq; Nicolaus V. Pont. Max. gratijs & opportunis fauoribus prosecuti sunt institutum Tertiariorum, & Dominus Philippus Calandrinus Nicolai V. Pont. frater vterinus, & Card. amplifs. Fratribus Tertiarijs Bononiæ dedit locum S. Mariæ vulgo de Charitate, prope Rhenum amnem: concessitq́; summus iste Pont. vt haberent suum vicarium, cui tenerentur firmiter obedire, Martinus V. & Eugenius 4. statutis & Apostolicis concessionibus honestarunt, Leo X. an. 1521. die 20. mensis Ianuarij regulam præscripsit. Verùm nostris temporibus Pio V. grauiter displicuit, quòd eadem familia, quę vna ab vno patre B. Francisco constituta, in quasdam quasi partes paulatim ita concessisset, vt iam non vna, nec ipso quidem, quo à patre suo vocata, nomine consisteret, sed varijs agnominibus cùm de illa, vel illa parte agitur, esset distinguendum. Propterea Fratres Tertiarios & Amadeos suppressit, & Generali Fratrum de familia subiecit an. 1567. Pont. sui an. 3. etiam cum eorum oratorijs, ecclesijs, & locis. Verum hoc tempore Sixtus V. Pont. Max. exemit ab obedientia Generalis de familia, et pristinę libertati motu proprio restituit.

Pius V. subiecit fratres Tertiarios obedientiæ Generalis de familia, à qua certis de causis Sixtus V. exemit.

DE FRATRIBVS DE FAMILIA.

SVB eadem Regula agunt Fratres de Familia nuncupati, quia ab vniuersa familia recedentes, præscriptis sibi proprijs statutis, & proprio magistratu constituto, viuere petierunt: Nihilominus tamen omnes ad eum scopum tendunt, quippè ad S. Francisci Regulæ, & instituti obseruationem, nisi quòd vna magis quàm alia ad perfectionem huiusmodi peruenire studuit. Sed regulari disciplina inclinante, facta est quorundam separatio, vt statim dicemus.

DE EORVM PROPAGATIONE IN PROVINCIA Aquitania.

CIRCA annum MCCCXC. hoc est an. XXV. ante celebrationem sacri Concilij Constantiensis, tres fratres optimę conditionis viri, zelo obseruantiæ feruētes, videntes Ordinem collabentem aliqualiter declinare à perfectione Regulæ, recurrerunt ad Magistrum Henricum de Asta tunc Generalem Ministrum, à quo petierunt locum sibi concedi, vbi possent tuti & sine lite viuere in obseruantia regulari; quibus libenter annuit, & misit eos in Prouinciam Turoniæ, quam tunc temporis regebat frater Ioannes Philippus Prouincialis, vir sanè tam pius quàm doctus, ad quem cum peruenissent dicti fratres ab eo fuerunt perhumaniter excepti, contulitq́ue eis locũ de Mirabello Diœcesis Pictauiensis pro statu reformationis & regularis obseruantię, & amotis fratribus qui ibidem manebant, collocauit illos tres fratres, quorum vnum Guardianum creauit, vt cæteris præesset. Sed eorum fama vbique dilatata, multi principes loca condiderunt, in quibus pusillus grex commodè habitare posset; habuitque breui interiecto

F. Ioannes Philippus Prouincialis Turonię.

Locus Mirabelli prouinciæ Turoniæ primus locus familiæ.

teriecto tempore loca duodecim in Prouincia Turoniæ, & defuncto Fratre Ioanne Philippo successit F. Thomas de Curte eorum Vicarius vir alioqui zelo obseruantię pręcipuus: Verùm cũ cæteris fratribus viderentur infensi, recurrerunt sede vacante ad Conciliũ Constantiense, à patribusq; in sacro Concilio sedentibus obtinuerũt tres prouincias, eximentibus eos insuper ab ordinaria Generalis Præfecti obedientia, cœpitq; exinde familia per Vicarios generales gubernari sub Decreto sacri Concilij, cuius est hæc forma.

Decreto sacri Concilij Constãtiensis cæpit familia per suos Vicarios gubernari.

DECRETVM SACRI CONCILII *Constantiensis, quo Fratres de Familia eximit ab obedientia Generalis.*

NVPER pro parte religiosorum virorum Guardianorum & Fratrum vestri Ordinis conuentuum scilicet de S. Andomaro Morinensis Dioecesis de Sagio Sagiensis, de Varenis Ramensis, de Dola, &c. in quibus regularis obseruantia vigere incæperat, enumeratque alia loca, quę eximit ab obedientia generalis, & hoc decretum fuit confirmatum à Mart. V. Pont. Max. Florentiæ an. 1420. Pont. sui an. III. ibidemq; fuerũt instituta quędã alia decreta vulgò dicta statuta MARTINIANA, pro reformatione totius Ordinis. Hoc decretũ etiã fuit confirmatũ ab Eugenio IIII. Pont. Max. Pont. sui an. 15. & edidit Bullã vulgo EVGENIANAM, in qua separat Cõuẽtuales à fratribus de Familia, stante tamen Religionis vnitate sub vno generali Præfecto, ea lege vt teneretur impertire vices suas Vicario generali de Familia. Hinc lites, & plurimæ dissensiones ortæ; Fuit enim disputatũ an deputatio Vicarij generalis de familia esset institutio, vel electio. F. Ludouicus de Turre Commissarius Apostolicus quadam epistola nititur probare electionem potius esse, quàm institutionem. quicquid sit de ea re, certum est, quòd multi Fratres bono spiritu ducti, se in saltuum solitudines abdiderunt, neque in publicum prodire voluerunt timentes mundi consuetudinem, illud certò scientes, quòd

Statuta Martiniana.

Eugeni⁹ separat conuentuales à Fratribus de familia.

F. Ludouicus de Turre.

Non minor est virtus & turbas inter & vrbes,
Veridica sanam spargere voce fidem,
Quàm solas inter soli sibi viuere syluas,
Et vastis Christum concelebrare locis.

VERA B. FRANCISCI POLITIANI EFFIGIES.

Emicuit triplici Francisco huic Sydere vertex,
Seraphicaq́; idem Religione micat.

DE REFORMATIS IN PARTIBVS ITALIAE, & primò de Beato FRANCISCO Politiano.

QVATVOR præcipuæ fuerunt bases sanctæ reformationis, Beatus Bernardinus Senensis, Beatus Ioannes Capistranus, Beatus Iacobus de Marchia, & Beatus Albertus Sartianus, qui totam Italiam, Boemiam, Hungariam, & Poloniam verbo simul, & exemplo illustrarunt. Fuerunt præter has duæ aliæ columnæ, quarum meritis & virtutibus hæc nostra Familia magnum suscepit incrementum, & decus: ij fuerunt Beatus Paulucius, seu Paulinus, & Beatus Franciscus Politianus, qui quędam loca repleuerunt ab alijs derelicta propter asperitatem & aeris rigorem, quos multi Generales Patres pientissimi confouerunt, & plurimis honoribus & beneficiis cumularunt. quorum vitam explicauimus. Hic autem tangemus vitam Beati Francisci Politiani, postquam de alijs superius diximus. Fuit itaque Beatus Franciscus vir sanctitatis eximiæ, cuius sanctitatem declararunt tres stellæ, quæ illi de improuiso apparuerunt, ad caput eius promicantes. Natus est Beatus Franciscus in Monte Politiano præclaro Hetruriæ oppido, ex nobili Gordorum vel Tortorum familia, qui virtutibus & vitæ sanctitate insignis, factus est diuini verbi concionator eximius. hunc secuti sunt Frater Octauianus Eugubinus magister & Theologiæ professor, & Frater Modestus Placentinus. Prædixit Beatus Franciscus diem sui obitus, obijtque Florentiæ, in æde Sanctæ Crucis tumulatus.

Quatuor præcipuæ bases reformationis.

B. Franciscus Politianus.

DE BEATO PAVLINO TRINCIO.

BEATVS Paulinus Trincius Fulginàs, Hugolini Trincij consanguineus, vir & genere & fama clarus, qui à puero suscepit habitum Sancti Francisci, in quo mansit semper laicus. Verùm cùm haberet in animo seorsum in obseruantia regulæ viuere, obtinuit à Generali Ministro, vnà cum aliis quibusdam, locum Bruliani, siue Pistiæ diœcesis Fulginei, vbi aliquandiu vixit in maxima paupertate, aliquando solus, interdum verò vnico socio contentus. Nam ob loci asperitatem, & serpentium frequentiam, illic viuere nemo poterat: aliquandiu etiam habitauit Fulginei, in quadam turri, apud Ecclesiam Sanctæ Luciæ in multa sanctitate. Ad quem deuotionis caussa omnes confluebant. Florebat tunc temporis Perusiæ Fraticellorum secta, qui passim prædicabant Fratres Minores minimè obseruare Regulam Sancti Francisci, vnde ex hoc magna tribulatio orta est, qui licet esset homo simplex & idiota, tamen multis rationibus eos fregit, eoque deduxit, vt non auderent respondere; & Perusini eos luto & saxis turpiter depulerunt, & concepta in eum maxima deuotione concesserunt locum S. Francisci de Monte. Nec post multum temporis vndecim loca eidem Fratri Paulino à Gregorio XI. Pont. concessa sunt Villæ nouæ apud Auinionem, quæ ob aeris rigorem, & loci asperitatem, à prioribus Patribus paulò antè fuerant derelicta: idemq; nascentem Familiam fauoribus prosecutus est. Bulla habetur Assisij in Conuentu S. Damiani. Habuit Beatus Paulinus spiritum prophetiæ, semelq; Dominus Fulginei voluit experiri, an Beatus Paulinus spiritu prophetiæ præstaret, misit propterea ad eum seruum, vt obseruaret eum; qua re diuinitus explorata, dixit ei, Ingredere cæce. quo euentu Dominus Fulginei habuit eum semper in veneratione.

Fraticellorum secta adhuc grassatur in quibusdam partibus Galliæ.

DE EIVS FELICI OBITV.

HABITABAT interdum Fulginei in Conuentu, in Claustro inferiori, in quadam Cella separata, quæ hodiè quoque visitur, obijt senio confectus post multos labores accumulato sibi merito, an. 1390. corpus eius quiescit extra Vrbem Fulginei.

DE REGVLARI OBSERVANTIA NOVAE Familiæ apud exteras nationes,

OB multa in Dei Ecclesia oborta scismata, res in deterius tendere videbantur, anno 1388. tres Fratres Prouinciæ Turoniæ à Fratre Antonio de Pireto Mirabellum obtinuerunt, Diœcesis Pictauiensis (vt modò diximus) & paulò post tres Prouincias obtinuerunt Turoniæ, Burgundiæ, Franciæ, in quibus regularis Obseruantia fuit stabilita, & plurimis gratijs & fauoribus à Martino Quinto, Pontifice Maximo, fuit cumulata. Per eadem ferè tempora Frater Petrus Villacretius natione Hispanus, atque Prouinciæ Castellæ, sacræ Theologiæ magister, cum in strictiorem vitam inhiaret prope oppidũ Sancti Petri de Arlanza per viginti continuos annos in summa paupertate vitam duxit, ut cæteros suo exemplo induceret ad frugalitatem & obseruantiam: & in Conuentu Sanctæ Mariæ de Saliceto ad confinia insignium oppidorum Tendiliæ, & Pennaluerij, prima regularis Obseruantiæ iecit semina, quæ adeò excreuerunt, vt eorum incrementa ad reliquas Hispaniarum Prouincias longè lateque demanarint, adiutusque est opera subsidiaria Fratris Petri à Regalada Pinciani, non ab eo & nomine & reipsa longè dissimilis: Ambo spiritu Dei pleni quatuor loca cõsecuti sunt, in quibus religiosè viuerent, Dominæ de Saliceto Toletanæ Diœcesis, Aquilariæ, Diœcesis Palentinæ. Tribuli (vulgo del Abrozo) ad sextum lapidem ab oppido Vallisoleto, & S. Antonij, siue San. Iuliani de Capraria, obtinuitque præfatus pater à Concilio Constantiensi, & à Martino Quinto, vt in duobus conuentibus, præcipuè in conuentu Aquilariæ, & Tribuli, seruentur statuta à Beato Francisco instituta in loco Sanctæ Mariæ de Angelis Assisij: quorum obseruantia commissa fuit patri Fratri Petro Pinciano superius memorato, quibus successit Frater Petrus à Sanctoio, qui primò fuit secularis Sacerdos, & factus Frater Minor multum profecit in monasterio Castri Xerizij, ac demùm in Conuentu Aquilarię optimè instructus à B. Petro Villacretio, qui postquàm sancta loca inuisit, in Italiam veniens multa hausit à Beato Bernardino Senensi, rediensque in Hispaniam sanctis legibus & præceptis plenus, non multò post habuit in Hispania conuentus nouem sub titulo Custodiæ Sanboianæ à nomine tam strenui promotoris. Frater Alphonsus Boroxius Prouincialis Castellæ vir doctus & prudens, functus munere Prouincialatus illius Prouinciæ Castellæ, dimissa laxiori vita, ad Sanctoianam costodiam se recepit; & regularem Obseruantiam suo exemplo per totam Hispaniam propagauit. Obijt accumulato sibi merito Occaniæ, an. 1469.

F. Petrus Villacretius.

QVOMODO IN PARTIBVS LVSITANIAE Sancta reformatio fuit propagata.

ANNO 1378. cum obortum esset scisma in Ecclesia, quod per quadraginta ferè annos perdurauit, Lusitani Vrbano Sexto, Castellani Clementi VI. obtemperabant. Interim patres erecta sibi peculiari prouincia, ab obedientia patrum Prouinciæ Sancti Iacobi se subduxerunt, inter quos præcipui fuerunt Frater Didacus Arias Astur, vir doctissimus atque regius concionator, Gondisaluus Marinus nobilibus ortus natalibus, & in seculo antea ditissimus, Frater Petrus Almancus, Frater Alphonsus Saccus, Frater Petrus Diaz, ac Frater Garzias Montanus, professione laicus, relicta Gallecia & Castella in Portugalliam profecti sunt ad Vrbanum Sextum Pontificem Maximum, attendentes quòd præcipit Beatus Pater FRANCISCVS, quòd Fratres sint subiecti Sanctæ

Præcipui obseruatores Regulæ in Prouincia Lusitaniæ.

Sanctę Romanę Ecclesię; habueruntque ibidem plura loca, vt Conuentum Sanctę Marię de Mosteyrò ad tertium miliare à Tuicensi Gallecorum ciuitate, Sancti Pelagij, ac Dominę de Insula ad Minium amnem, Sancti Clementis de Rupibus. Conceptionis Dominę nostrę. Sancti Antonij à Castaneto sexta leuca ab vrbe Vlyssiponensi. Sanctę Catherinæ de Carnota non longè ab oppido Alanquerio. Quibus quidem in locis maxima sanctimonia, & exemplis, vitam duxerunt. sed reformati Italiæ accusati fuerunt (dum hæc in Lusitania agerentur) apud Dominos Cardinales, quòd malè de Pontificijs priuilegijs, deque Apostolica auctoritate sentirent. Qua de causa centum quinquaginta eorum Romam venere, vt obiectis responderent, qui Beatum Ioannem Capistranum elegerunt, vt vnus omnium nomine responderet, qui tam eleganter & aptè respondit, vt non solùm se, suosque Fratres ab huiusmodi crimine purgauerit, sed etiam sibi & omnibus illis maximam laudem compararit.

DE CAESARENIS.

FLORVIT tempore Diui Antonij de Padua quidam Frater Cæsareus Spirensis, cuius in præsenti libro frequens incidit mentio; qui videns Seraphicam Religionem à recta viuendi linea declinare, aliquot Patres paupertatis cultores delegit, qui ab auctore Cæsareo Cæsareni dicti sunt, qui ad annos sexaginta tres in syluis & saltibus duram vitam actitarunt, à quibus Ordinis reformatio mirum suscepit incrementum. Fuerunt quidam alij Fratres de Capucio dicti, siue de Sancto Euangelio, qui cum parùm perdurauerint, prætermittenda erit eorum mentiò.

F. Cæsareus.

DE CLARENIS.

CLARENI à Galliæ partibus (vt aliis placet) ortum habuerunt tempore Cœlestini V. Pontificis Maximi, anno 1294. Erat tunc temporis familia quædam Eremitarum Sancti Francisci sub Fratre Angelo Clareno, Cingulano, qui vnà cum alijs obtinuit à prædicto Pontifice facultatem viuendi seorsum. Dicebantur autem Clareni à Claro monte, à quo tum ipse, tum eius sectatores Clareni appellati sunt; obediebant Episcopis, & in Italia habebant quædam loca, Firmi, Spoleti, Camerini, Asculi, Reate, Fulginei, Aquilæ, Nursiæ, Ameriæ, diuerso habitu incedentes, scilicet breui habitu, capucio antè & retrò ad cordam vsque, pyramidali forma, cui à tergo pannea lingua hærebat. Quos tempore Sixti IIII. Pontificis Maximi, Frater Petrus Hispanus reduxit ad Regulæ obseruantiam: & à Francisco Sansone suscepti sunt sub obedientia Generalis Fratrum Minorum. Breue autem Sixti Quarti Pontificis sic incipit: Eremitis Sancti Francisci. quod asseruatur Assisij in Conuentu Sanctæ Mariæ ab Angelis. Floruit inter Clarenos Frater Ioannes Cingulanus præcipuus institutor, qui nullo magistro didicit litteras Græcas. Obijt Frater Angelus in Regno Neapolis.

Clareni vnde.

DE COLETANIS.

COLETANI à Beata Coleta originem ducunt. Fuit autem Beata Coleta Monialis Sanctæ Clarę, genere Burgunda, quæ in manibus Benedicti XIII. Beatę Clarę regulam Nicię professa est, quę in Belgica, Celtica, atque Narbonensi Gallia, & Prouincia Sancti Bonauenturę multa construxit Cœnobia Monialium in obseruantia regulæ, quę viuentes in maxima paupertate, in dies victum mendicabant: Fratres verò qui in famulatu Monialium seruiebant à B. Coleta Coletani dicti sunt, habueruntq; domus, in quibus pauperem vitam degebant. Vnde profligata ab eis quacunque rerum proprietate, eos pristino nitori & paupertate restituit.

Coletani vnde dicti.

Quorum plurimi adhuc iisdem in partibus sub præstitutis ab ea legibus sanctissimè perseuerant, neque immobiles redditus admittunt, sola piorum liberali eleemosyna contenti. Sed mirum, cùm se religiosi à tumultu secularis frequentiæ separare studuerint, & in solitudinibus habitare, quid est, quòd frequentius modò in ciuitatibus & oppidis manere solent? quasi voluptuosius ibi pascendi, & inquietius, & indeuotius ibi viuant. Ad quod Diuus Bonauentura tres causas assignat: Vnam propter secularium ædificationem, vt promptius eis adsimus, quando requirunt à nobis pœnitentiam, doctrinam salutis, & consilium. Secundam propter indigentiam victualium, quæ in locis desertis commodè haberi non possunt. Tertiam ad maiorem nostri custodiam & tutelam à latronibus, & sicarijs.

Quare religiosi habitant frequenter in ciuitatibus.

Prima ratio.

Secunda ratio.

Tertia ratio.

VERA BEATI AMADEI EFFIGIES.

DE

DE AMADEIS, ET DE EORVM *Auctore Amadeo.*

FRATRES Amadei, qui alio titulo dicuntur de Pace, auctorem F. Amadeum equitem Lusitanum, qui dictus antea est Ioannes Menesius ex illustri familia natus, mater eius fuit filia primi Comitis Villæ regiæ, Frater verò vterinus Diego de Sylua, Comes principalis Portalegrêsis, necnon & pientissimæ Sororis Beatricis à Sylua Ordinis Monialium Cóceptionis perillustris fundatricis, vnde Cóceptionistæ Moniales instituta sunt, ille ex Portugallia regione fertilissima cum Eleonora Eduardi Lusitaniæ Regis filia, ac Friderici III. Germanorum Imperatoris legitima vxore in Italiam traiecit, cum in bello inter principes Hispaniarum moto pugnans vulneratus in brachio fuisset: diuinaq; gratia præuentus Eremitis D. Hieronymi Fratribus adiunctus est, in Ecclesia B. Virginis de Bressarono Cremonensis Diœcesis, apud Castrum Leonis, quod Insubrum est oppidum anno suæ ætatis vigesimo, conuertitque Dominus cor eius ad diuinum amorem, vt Amadei nomen retineret: ibi sola amictus tunica in habitu anachoretico, nudis pedibus incedebat, pane & aqua semel in die vescebatur post horam nonam, & ita totam vitam suam duxit. erat grauis in sermone & habitu, breuis erat sermo eius & sapientia plenus.

QVOMODO B. AMADEVS A CHRISTO *& B. Francisco præmonitus, Priori dimisso, assumpsit habitum sancti Francisci.*

CVM sanctè viueret B. Amadeus in habitu anachoretico, præmonitus fuit a Christo Domino, a B. Virgine, & B. F R. vt eo viuendi instituto relicto, Assisium se conferret, & habitum S. Francisci susciperet. Annuit diuinæ admonitioni Sanctus vir, & Assisium se contulit, vbi cum videretur cunctis ingratus, & contemptibilis, à magistro Angelo Perusino tunc Generali Ministro non fuit admissus ad ordinem: crescente tamen bona eius fama à magistro Iacobo Sarzuela Generali postea togam S. conuersationis deuotè suscepit, sub Fratrum laicorum habitu annumeratus: mansitque in sacro conuentu Assisij tres annos plus minusve: Cella ipsius erat Ecclesia, exercitiú eius fuit frequens oratio, studiumq; assidua diuinarum rerum contemplatio. si quidem 14. horas, & decem & octo etiam visus est in oratione nullo interposito temporis interuallo perstitisse. erat sermo eius purus, pius, simplex, breuis, sapientiæ sale conditus, omnibus erat charus, nulli onerosus, vel infensus, aduersaquæque constantissimè tolerabat, ieiunijs, & abstinentijs se conficiebat, fuitq; ei semel in animo desiderium martyrij, vnde ob eam causam in Bethicam quam Granatã appellãt se contulit, sed ibi ab aduersarijs velut explorator captus, & verberibus proflig atus est, neque tamen ab ea re destitit, sed tandem cognoscens hanc non esse Dei voluntatẽ in Italiam cõmigrauit; cuius exemplo, & vitæ sanctitate permotus Paulus Secundus Pont. Max. ei Romæ locum Sancti Petri in Vrbis Ianiculo in monte aureo concessit, vbi Apostolorum princeps confessione fidei Cruci affixus occisusq; fuit. Quem Sixtus Quartus Pont. Max. multis ornatum Priuilegijs Ordini S. Franc. ascripsit, & hanc suam confessionem Apostolico diplomate confirmauit. B. Amadeum Sacerdotem instituit, & in suum confessarium adhibuit, cui propriæ conscientiæ punctiones panderet, eo frequenter vtebatur tum in colloquijs familiaribus, tum etiam in grauissimis negocijs, habuitque eum semper in maxima veneratione: qui licet grauioribus implicaretur negocijs, nihil tamen solitæ humilitatis, aut asperitatis prætermisit.

Ingens perturbatio B. Amadei.

DE PRAECIPVIS REVELATIONIBVS *quibus intellectus eius fuit à Deo collustratus.*

PORRO B. Amadeus Romanæ Curiæ virtutis exemplum, & sanctitatis norma, plurimis gratijs fuit à Deo locupletatus: nam in quadam specu apud urbis Ianiculum, in monte aureo (vt dictum est) habuit plures reuelationes à Deo, nempe de mundi, & Angelorum creatione, de plasmatione Adæ, & eius prolapsione, de

gloria

gloria Paradisi,de statu Romanæ Ecclesiæ: scripsit enim ingentem librum,qui fictis imaginibus,& commentis fuit à nonnullis corruptus,vt iam Amadei non sit.

DE CELEBRI EIVS FAMA QVAE multos attraxit.

FRANCISCVS Sfortia Mediolanensium Dux ad se vocatum B.Amadeum singulari amore complexus est, eiusque precibus vsus est instãtissimis apud Deum ad obtinendam exoptatissimam prolem, quæ in ducatu succederet,qua obtẽta ipsi Frãcisco Duci,& Blancæ eius coniugi in posterum gratissimus,amãtissimusq; extitit,ab eoq; nuncius, & veluti Angelus pacis missus est Mantuam ad Pium II.Pont.Max.pro rebus agendis,quæ res etiam in causa fuit, vt erga eum magis magisque Dux afficeretur, & locum pro construendo monasterio Mediolani concederet, habito assensu summi Pontificis, sub titulo S. Mariæ de Pace, eoquòd ibi optatissimam sui spiritus pacem assecutus esset. & quamuis multi æmuli reclamarent,& sancti viri famã obscurare niterentur,cœpit nihilominus construi locus anno 1466. die vigesimanona Octobris, tẽpore Domini Stephani Foriliuiẽsis Archiepiscopi Mediolani, & magistri Francisci Mariæ Prouincialis Prouinciæ Mediolani.Habuit B. Amadeus præcipuos quosdam socios sanctitatis eius æmulatores,vt F.Georgiũ de Valle Camonica, F. Aegidium de Monteferrato,F.Ioannem Alemanum,& F.Bonauenturam Cremonensem, quibus maxime succedentibus nouellus hic Amadeorum Ordo ab eius fundatore anno 1460. feliciter inchoatus,mirum in modum auctus, per Italiam,& præcipuè per Insubriam dilatari cœpit, adeò vt vigintiocto loca in vnica tantum Prouincia erecta obtinuerit.B.itaq; Amadeus post loci de Pace constructionem, in hac laudabili vita annis duobus de viginti perseuerans, accumulato sibi merito, diem extremum clausit anno 1482. miraculis insignis, quæ tot,& tanta sunt,vt facilè narrari non possint, breuitati itaque studens omitto.

Locus S. Mariæ de Pace.

DE INSTITVTIONE CAPEROLANORVM.

ANNO 1477. F.Petrus Caperolus, qui regulari Obseruantiæ in Prouincia Mediolanensi nomen dederat, Bergomi, Brixiæ, Cremonæ, & quibusdam alijs in locis quædam extruxit Cœnobia sub obedientia Conuentualium: obtinuit, vt celebraret Capitulum, & Vicarium eligeret, qui reformatis fratribus præesset. Quæ institutio in proximo capitulo Generali soluta est, & hos conuentus Mediolanensi Prouinciæ sunt restituti sub Sansone Generali.

VERA BEATI MATTHAEI EFFIGIES.

Ecce Capuccini Matthæus nominis auctor,
Seraphici lumen suscitat iste foci.

DE CAPVCCINIS, ET DE EORVM *origine, & Auctore.*

QVAMVIS de Capuccinorũ institutione & eorum Auctore, non videatur esse certa notitia, cum vnicuiq; scriptori sit proprius dicendi modus, com munior tamen sententia est eos originem duxisse à F. Matthæo de Basso nobili Vmbrorum oppido ad Maridam fluuiũ, ad iugũ Apennini. Qui ab ineunte ætate Christianis institutis imbutus, & diuino numine afflatus, Deo seruire disposuit, & in cęnobio Montis Florentini, apud Montẽ Feltriũ, in Vmbria habitum Sancti Francisci deuotus accepit, inde apud Montẽ Falconũ non longè ab Asculo, ad Montes Sybillæ, asperam vitam duxit, cuius quidem exemplo excitati nonnulli ex eodem ordine Minorum de familia, idem vitę genus amplexi fuut, vt F. Ludouicus Tenalia Forosemproniensis cum suo Fratre germano, qui à Clemente VII. Pontif. Max. obtinuerunt facultatẽ deferendi habitũ Capuccinorum eiusdem coloris cinericei, sed tunicam paulò asperiorem, & villosam deferebant, cum caputio in vertice acuminato, & ad tunicam consuto sine pectorali: facultatem similiter sucipiendi fratres, & seculares ad eundem habitum, & in eo triũ votorum professionem emittendi, iuxta S.F R. instituturn; quemadmodum testantur literæ Apostolicæ sub an. 1526. die verò 28. Maij pontificatus eiusdem Clementis, an. III. post quarum literarum publicationem quidam alij paulatim se illis adiunxerunt, ita vt breui tempore duodecim numerum expleuerint, de quorum consilio & pari voto Frater Matthæus electus est Generalis illorum, per quem vniuersa regeretur familia, quæ initiũ habuit in loco dicto RENACAVATA prope Camerinũ in Vmbria: Sed Matelicæ, vbi Capitulum celebrabatur, captus fuit à F. Ioanne Fanensi prouinciali Marchiæ Anconitanę, & in vinculis coniectus fuit, ibique mansit quatuor menses, multis ieiunijs & flagellis confectus, sed ope Dominæ Catherinæ Cibò Camerini Ducissæ, & Clemẽtis ex sorore neptis, euasit. Hęc illustris fœmina fauit multum huic sodalitio, quamuis non sine multo negocio, & ope subsidiaria. Nam summo Pontifici, & sapientibus viris, nouitas ista habitus inuisa, & suspecta erat, quippè cùm societates multæ temeritate quadam, vel repentino animi impetu initæ, plerunq; soluantur cum dedecore. ideo tempus ad deliberandum sumptum est. Interim Frater Matthæus ad suos reuerti iussus, qui paulo pòst ab eodem Pontifice viuẽdi illum modum, & habitum auctoritate Apostolica comprobatum retinuit cum nonnullis alijs socijs, quorum obseruantia videtur collapsa vetus & regularis disciplina ad Maiorum viuendi normam restituta, & pristina religionis semina reuiuiscere conspiciuntur.

Facultas capuccinorum.

Catherina Cibò

REFELLVNTVR QVI CAPVCCINORVM INSTItutorem alium faciunt à B. Matthæo, cuius vita disciplina narratur.

QVIDAM doctrina viri hac nostra ætate conspicui dicunt, B. Matthæum nõ fuisse auctorem, sed quendam fratrem Paulum Clodiensem; quorum dictum non probo. Fuit iste Paulus primò presbyter secularis ex honesta Barberiorum familia, qui cùm semel intrasset quandam ecclesiam Clodię, vbi erat vetus quędã imago D. Francisci in tabula exesa, cũ habitu non dissimili ei, quo modò vtuntur Capuccini, hunc ille sibi habitum elegit, & cum eo eremitã egit aliquod tempus, cum F. Angelico Perusino ex oppido Fractę in Vmbria, qui postea obijt in oppido Pennebilorum Montis Feltrij, in quadam confraternitate S. Mariæ, in ecclesia eremitarum. S. Augustini, nam ille habitus nondum à Clemente Põt. erat approbatus. Verum cum hoc habitu incessit F. Matthæus aliquot annos huc atque illuc circũcursans, atq; vbiq; locorum verbum Dei annuncians, prout vel rei, vel hominum, quorum causa agebatur, po stulabat occasio: Cibi parcus, & ab omni voluptate abstinens; interdicto vsu earum rerum, quibus vita hominum substat; in suis concionibus assiduè inferni comminationes obijciebat, vir sanè in omnibus suis actibus probatæ vitæ. Narratur de eo, quòd cùm Carolus V. Hispaniarum rex, & Imperator semper Augustus, ingentes copias in Germaniam contra Lanthgrauium easq; robustas admodum duxisset, F. Matthæus ante milites crucifixi imaginem

Excellens Dominus Iosephus Girlinus Clodiensis Magister Capellę S. Marci Venetijs est huius mentis vt mihi retulit.

Pennebilorũ oppidum.

In Vita Caroli V. Imper. Augusti.

ginem deferebat, interritus, nullo armorum periculique metu cunctabundus, milites & ipsum Cęsarē animabat ad præliū dicēs, Quid times Cæsar? aut quæ timoris imago occurrit? Cæsarem fide potius, quàm ferro munitum non lædunt arma, non terrent tormenta ænea, non militaris impetus, aut hostium insidiæ. Tandem reuersus in Italiā, laboribusq; & senio cōfectus obijt Venetijs apud Dominum Hieronymū Murenam, plebanum S. Moysis, an. 1552. ętatis suæ an. LX. eius corpus conditum est in Aede D. Frācisci à Vinea. Huius autem viri fama, & sociorū eius, cùm omnes fermè partes Italiæ peruasisset, ita deinde Ordo propagatus est, vt multa loca hēat, suscipiaturq; & veneretur ab omnibus, vt inferius suo loco dicemus, crescitque in dies mirabili quodam incremento. Hæc sunt quæ mihi dicenda erāt de his gradibus, quibus insignitus est sacer ordo Minorum, & in ijs studijs religionis hueusque exercuit, in quibus adeò floruit, vt omnes Ecclesiæ gradus, & dignitates facilè adeptus sit, in illisq; non vulgari cultu emicuerit, vt deinceps patebit.

VITAE ET GESTA GENERALIVM PRAEFECTORVM

Franciſcanæ Familiæ,

QVI A B. P. FRANCISCO INSTITVTORE, ET DVCE, CONTINVATA QVADAM SERIE, AD HÆC VSQVE TEMPORA PROCESSERVNT.

Auctore F. Petro Rodulphio Toſsinianenſi
Conuentuali Franciſcano,
In Conuentu Magnæ Domus Venetiarum
Prælectore.

M D LXXXVI.

PRAEFATIO
DE VITIS ET REBVS GESTIS
Generalium Præfectorum Sacri Ordinis Minorum.

ANTIQVA *Generalium Præfectorum in Franciſcana Familia ſucceſsio, quam breui narratione complexus ſum, Catholicæ fidei diſciplinam, & Seraphicæ Religionis normam oſtendit: refertque dictatores, & generales magiſtros, cenſoréſve Romanorum, vt annuamus ſuperiori ſimilitudini; atque eos perſpicuè redarguit, qui temerè hanc ſeriem conuellere, & alia aliquando, atque nunc dogmata tradita eſſe, docere contendunt. Generales verò Præfecti Cardinales, & ſummi Pontifices, aliquot item Epiſcopi, magna à nobis diligentia conquiſiti, cum expreſſis ad viuum imaginibus (quæ tamen inueniri potuerunt) ex ipſis vetuſtatis, & obliuionis tenebris educti hîc ſunt. Ex quorum præclaris factis magnam voluptatem conſecuturi ſunt omnes, cùm legerint tantorum virorum actiones honeſtiſſimas, eximiam eruditionem, rerum geſtarum commemorationem, & ad dignitates ſublimationem: Quorum ſanctimonia, doctrina, morumq; honeſtate plurimùm Ordo Minorum, immo tota Eccleſia illuſtrata fuit. Quæ proinde hominum mores ad bonam frugem inſtituere poſſunt, quorum exemplo incenduntur animi ad gloriam, vel maximè eorum, qui in religione coaleſcunt, qui & ipſi oculos, & animum adijcient, atque ſibi vitio, & deſidiæ dandum putabunt, niſi eorum benè acta ſectentur, quorum habitum, inſtitutáq; delegerint. Quid enim turpius homini accidere poteſt, quàm ab illis ipſis deſciſcere, quorum auſpicijs, ductibus, & ſanctionibus ſe deuouerit? Hæc breuius, quàm opus erat, conſcripſi; quia in ſcribendo tam ingenti, & laborioſo opere, vires animus, animum auiditas, auiditatem verò multorum vicit expectatio. Nec ab re factum iri exiſtimaui, ſi inſignes tanti Ordinis proceres colligerem, cùm etiam D. Hieronymus illud ſplendidiſſimum Rom. Eccl. ſydus (vt quamplures ante ipſum taceam) venuſto eloquio deſcripſerit illuſtres viros, quibus fundata eſt Eccleſia. In quo munere obeundo non adhibui ſtylum tam altum, exquiſitum, & emunctum, vt interpretamentis egeat: Sed vſus ſum ſtylo florido, & mediocri, vt tam litterati, quàm rudes hoc fructuoſo opere, ſine labore perfrui poſſint. Propterea quicquid à me proditum eſt non ſine ingenti lucubratione, atque magno negotio compertum, tu Lector boni, æquiq; conſule, & ad animi oblectationem, morumq; & ſtudiorum cultum, hæc tibi digna imitatione exempla accommoda, & propone,*

Antiquorũ exempla quãtum proſint poſteritati.

Sacer Hieronymus eleganti ſtylo deſcripſit illuſtres viros.

Diſce tibi virtutem ex his, verumq; laborem.

Aeneid.lib.12.

Franciſcanus honos cinerem referente colore eſt
Veſte vti, & raſum ſemper habere caput.

Doctrinæ ſi quæris opes, has Regula prodet,
Conſcripſit propria quam Pater ipſe manu

B.P.FRANCISCVS PRIMVS GENERALIS PRAEFECTVS, & Seraphici Ordinis Inſtitutor egregius.

PVLCHRVM eſt videre magnarum rerum initia, quæ plerunque de paruis quaſi ſeminibus in ſummam exereuerunt amplitudinem, ac vires paulatim creſcendo admirabiles quidem ſibi compararunt. Sicut agricola ſæpenumero ſeminat & plantat in ſpe, quòd omnia coaleſcant. Nec auara fuit aliquo tempore mortalibus Dei manus, qui nunquam ſeneſcentem iandiu mundum ope deſtituit, ſed labenti Eccleſiæ conſulens, B. Franciſcum in lucem protulit; cuius rara ſapientia, ſumma doctrina, & ſanctitas omnibus perfecta numeris, quaſſum iam mille modis Chriſtianæ Religionis ædificium tanquã fulcris humerorũ ſubſtentaret. Quòd præclarè oſtendit miranda illa viſio Romę facta Innocentio III. Pont. Max. qui cùm varijs implicatus negotiis Franciſcum cum ſociis ſuis ante ſe conſtitutũ indignanter eieciſſet, nocte in ſopore vidit palmam intra pedes ſuos paulatim ſuecreſcere, & in arborem pulcherrimam eleuari. Vnde hac diuina luce edoctus fuit, quòd palma oſtendebat illum pauperem, quem paulò ante à ſe repulerat. B. itaque Franciſcus fundator, & Princeps inclytus Fratrum Minorum, à quo primùm hęc noſtra dignitas defluxit, non alieno adiutus conſilio, ſed diuina ope Seraphicũ Ordinem annos viginti, piè, & cogitatò, moderatus eſt. Errant ergo, qui volunt B. Fran. penulam, pallium, cingulum, & baculum retortum detuliſſe, quibus Eremitas vti videmus. quod ſuperius confutauimus.

Non abfuit vnquam, nec Deus deſtituit hominẽ ſua ſpe.

Sibylla Erithrea in Babylonia orta cæteris celebrior hæc prenũtiauit, quamuis libri Sybillini, vt author eſt Firmianus lib. 1. de falſa Rel. cap. 6. occultabantur Romanis, nec ipſi niſi a quindecim viris inſpiciebantur.

Verùm à quo B. FRAN. fuerit Generalis electus, est mihi incompertum, nisi sanè diuino numine. Nam anno ætatis suæ xxv. plus minusve audiens Euangelij illud, Nolite portare sacculum, neque peram: reiectis baculo & zona, vnica quidem & protrita contectus tunicula, assumpto fune pro cingulo, ad seruandam Euangelicam vitam, ad Deo vni seruiendum se contulit, certò sciens quòd Rex ille magnificus dat affluenter, & non improperat: summaq; in vitæ austeritate (quantum excogitari potest) Deo seruiens, ne in eiusmodi obeundo comministerio ab orationis studio retraheretur, postea generali præfecturæ, coram omnibus, in Conuentu Fratrum (quod vulgò Capitulum appellamus) spontè cessit: & ne noua multitudo passim sine duce vagaretur, pro se Fratrem Petrum Cataneum Assisiatem instituit, virum sanè integrum corporis, animiq; viribus, cui omnem operam & reuerentiæ obsequium promisit: lacrymis stillabant Fratres, & vberrimus erat ipsis fletus, qui tanto Duce spoliari existimabant. Tunc B. Pater cœlum suspiciens, atque humi procumbens orabat: Domine Deus, hanc quam mihi hactenus concredidisti familiam, atque eius rationem in me ipso collocasti, commendatam habeas rogo; nihil enim maiori cura, studio, atq; animi solicitudine commendare possum & valeo. Atque ita omni priuata commoditate posthabita, noluit secum aliquem eximium socium habere, sed subditus mansit ad obitum vsque, dicebat enim quòd subiectus præ oculis habere debet prælatum, non vt hominem solùm, sed vt Deum, pro cuius amore illi subijci debet, atque omnia patienter sustinere, illud certò sciens, quòd horridam tempestatem placida sequatur serenitas, & in quiete finitur labor. Interim F. Petro Cataneo ab humanis sublato successit F. Helias Vicarius vsq; ad obitum S. Francisci. Nullus enim fuit ausus eo viuente alium Generalem instituere, cui cùm dedisset B. Pater Regulam, quam in monte Palumbæ composuerat, Frater Helias ea perlecta tanquam callidus & vafer dissimulauit se oscitanter amisisse. Quod videns S. FRAN. ad montem rediens, vigilijs, & ieiunijs illam restitui curauit, ac si verba de ore altissimi exciperet, & per D. Honorium octauo Pontific. sui anno (vt optauerat) confirmari obtinuit. sed per F. Heliam Vicarium Ordo rectus fuit vsque ad Sancti obitum, qui de hominibus benemeritus tandem vita functus est, & ad æterni Dei visionem perfruendam assumptus.

Lucæ 10.

B. FRAN. spontè nullove cogente cessit præfecturę, vt liberius diuinis uacaret.

Pia ad Deum precatio.

Vide quomodo constructa sit Regula ieiunio & oratione in monte Palumbę auctore IESV Christo.

DE CONDITIONIBVS, QVIBVS INSIGNITVS esse debet Generalis præfectus ex sententia B. P. FR.

CVM institutus iam sit de Generali ministerio sermo, profuerit hic probati Generalis explicare conditiones: de quibus etiam suprà aliqua tetigimus. Interrogatus B. Pater Franciscus quid facere deberet Generalis præfectus, Pater tantæ familiæ, Dux tanti exercitus, & Pastor tam honorati gregis; Talis, ait, debet esse, vt post matutinam orationem prodeat in publicum, qui attentè audiat necessitates Fratrum, viriliter se gerat, ducat, & non ducatur, homo omnium horarum, qui habeat speciem pietatis & humilitatis erga omnes, qui abhorreat pecuniam, quæ sola potest corrumpere statum nostrum, & disciplinam, qui cognoscat se tanquam lucernam super candelabrum, vt luceat omnibus qui in domo sunt, qui sola contentus tunica simpliciter viuat, & discretè, homo qui sit extra aleam, & omnem humanam curiositatem, qui sciat reducere oues perditas & errantes, qui vtatur communi mensa, qui in prosperis non efferatur, neque frangatur in aduersis; ob oculos habens æquitatem, errata corrigat, qui demum (vt multa paucis perstringamus) eiusmodi sit, qui à cunctis timeatur, & ametur. Talis (dicebat) debet esse Generalis præfectus, homo qui priuatis amoribus careat, qui sit vitæ grauissimæ, magnæ discretionis, famæ laudabilis; homo qui execretur pecuniam nostræ professionis & perfectionis præcipuam corruptelam, qui se caput imitandum cæteri præbeat, nec lectioni sit multum intentus, ne detrahat curæ officio, quod erogat studio; qui sit vtilis, prudens, integer, diligens, ac vno & eodem tempore doceat & faciat, vt ipsius exemplo minores quoque & rudes ad pia opera excitentur. cui demum sit iustitia in exhibendis, prudentia in cauendis, temperantia in abijciendis, fortitudo in perficiendis. ad extremum verò eiusmodi sit, qui spicas à lolio purgare, vulpes à vineis, & lupos ab ouibus arcere possit.

Vide Ioannē Climacum in fine operis.

Lucæ 11. Matth. 5.

Ne sit onerosus Fratribus in expensis.

Nota qualis debet esse bonus prelatus ex verbis B. Patris nostri Francisci propè finem uitæ suæ.

DE REGVLA QVAM B. P. FRANCISCVS proposuit fratribus suis obseruandam.

B. PATER Franciscus tres regulas constituit, primam confirmauit Innocentius III. Pont. sed sine bulla: secunda deperdita est. Tertiam denique confirmauit Honorius, cuius Bulla hodie quoque seruatur in sacro Conuẽtu Assisij, quam B. Pater in Monte Palumbæ, Reatinæ ditionis, intra ruptiones quasdam, & lapidosas cauernas, quæ mihi aliquando spectanti & admiranti metum incutiebant, coram patre Leone, & F. Bonizo Bononiensi (dictante Spiritu sancto) conscripsit. Quo audito, congregati plures Ministri prouinciales proposuerunt patri Heliç, ne nimis durà viuendi norma eos deuinceret: Tũc B. Franciscus facie in cœlum defixa, dixit: Domine, Nonne dixi, quòd mihi non credent. mox vocem è cœlo delapsam audiuit dicentem, Francisce quicquid in regula continetur totum Euangelicum est, quare seruetur ad literam, ad literã, ad literam, & sine glossa. Tũc B. Franciscus ait Ministris, qui aderant. Audistis fratres mei & filij charissimi, quàm præclarè nobiscum agatur, Regula quam vobis propono est liber vitç, spes salutis, arra gloriç, medulla Euangelij, via crucis, status perfectionis, clauis Paradisi, pactum çterni fœderis. Nemo vestrum est, qui ignoret quantum emolumenti conferat nobis sacra Religio, cum collluctator & aduersarius noster ad omnes dolos vel cogitandos, vel explicãdos mirus sit artifex, atque omnia quæ nocere possunt, pro laqueis habeat. Vnde quamplures, nisi religionis beneficio muniti essent, in summũ discrimen adduxisset. Quibus auditis comfusi, & territi fratres illi tristes abierunt.

Tres regulas hariis tẽporibus cõtexiut B.P.Franc.

Perpẽdant ij qui Regulam S. Francisci profitentur ad literam.

QVOD REGVLA B. PATRIS FRANCISCI data est per reuelationem Spiritus sancti.

NVLLA me leuitate, aut temeritate adduci putet aliquis, si asseruero quòd Regula Min. Fratrum sancto Francisco data sit per reuelationẽ Spiritus sancti. nam cum S. Franciscus diues esset & domi rebus omnibus afflueret, tantam miseriam, & calamitatem sponte, & nemine cogente, suscepit eo præsertim tempore, quo Christiana fides, & religio ita refriguerat, vt ille magis ludibrio, & contemptui, quàm honori haberetur. similliter tot tantosq; dolores corporis, & tormenta minimè subijsset, nisi certam aliquam promissionem, & reuelationem alicuius maioris boni habuisset. Vidimus sanè temporibus nostris, & à maioribus nostris audiuimus, plerosq; alios hoc ipsum fecisse. quemadmodum apud Græcos multi fuluum aurum, & ampla prædia neglexerũt, vt ipsam philosophiam assequerẽtur, sed Frãciscus gaudet miseria, gloriatur obedientia, & subiectione, exultat hominum contemptu, & despectione. Nec mihi aliqua ratione persuadere valeo, quòd ipse temerè, aut inani aliqua gloria ausus sit tã egregium facinus, neque opus tantæ virtutis, & perfectionis, potest humanç fragilitati, aut dementiæ acceptum referri. dicendum itaque est Beatum Franciscum habuisse reuelationem alicuius boni, quod neque oculus vidit, nec auris audiuit, neque ascendit in cor hominis. Hoc etiam testati sunt BB. Leo, & Bonizo socij B. Francisci, dictante Spiritu sancto Regulam suam cõscripsisse; hoc ipsum etiam fatetur B. Franciscus in suo testamento, quod ipse confecit in articulo huius vitæ labentis, sicut testantur Gregorius IX. & Nicolaus III. summi Pontifices, cum ait: Nemo ostendebat mihi quid deberem facere, sed ipse Dominus reuelauit mihi, quòd deberem viuere secundum formam sancti Euangelij, & ego paucis verbis, & simplitibus feci eam scribi. Ex quibus dubio procul tenendum est, B. Franciscum hanc vitam, & regulam accepisse à Domino. Legi præterea in quodam vetusto codice, Franciscum conscripsisse Regulam, iubente Christo, quod etiam confirmat Bonifacius per Nicolaũ III. li. 6. de verbo. significa. ca. Exijt. sic inquiens Pater, Minorum Fratrum, cuius Religio munda, & immaculata est, descendens à Patre luminum, &c. Hic ego plurimi facio tam illustrium testium autoritatem, Regulam B. Francisci fuisse per reuelationem Spiritus sancti probantium.

Regula B. Frã. data est per reuelationem.

Multi ampla prædia aspernati ob scientiæ humanæ acquisitionem.

1. Cor. 2.

Verba D. Frãcisci in testamento.

Ex manuscripto.

DE SEVERITATE QVA VSVS EST B. FRANC. contra Regulæ suæ contemptores; & de affectione erga bonos, quibus ipse benedicebat.

B.August.de vera Religione.

Quibus vinculis ligatur homo.

CHARISSIME Frater, post emissum votum oportet, vt incumbas diligenti obseruationi, quia salus tua haud consistit in voti emissione, sed in solutione ipsius. B. Augustinus religionem dictam putat à religando, quia religationem animarum tribus digitis facit, sancta obedientia subiugante, paupertate alleuante, castitate subleuante. Obedientia ligat propriam voluntatem, paupertas ligat terrenam cupiditatem, castitas ligat carnalem fœditatem. B. Pater noster Franciscus communem professionem ardentissimè zelans, volebat quòd Fratres apud se semper haberent regulam, & zelatores regulæ singulari amore amplexabatur, & præcipua benedictione eos benedicebat. Hanc enim Regulam singulariter dicebat suis Fratribus esse verbum vitæ, spem salutis, medullam Euangelij, viam salutis, clauem Paradisi, pactum æterni fœderis: hanc volebat ab omnibus sciri, & in alleuatione tædij, & memoria præstiti iuramenti, cum interiori homine confabulari; docuit eam semper intentione agendæ vitæ portari præ oculis, & quod maius est, cum ipsa debere mori. Præterea Pater sanctus contra eos, qui in hoc Ordine suo aliquam proprietatem, vel pecuniæ receptionem, seu aliud contra Regulæ veritatem inducunt, & qui hunc Ordinem, quem præcipuè decorat paupertatis professio totius structuræ spiritualis fundamentum, terrenarum rerum puluere præsumpserint maculare, & maximè qui alios suis malis exemplis scandalizant, & Ordinem relaxant, maledictionem Dei, & suam terribiliter imprecando. aliquando dicebat: A te (inquit) Sanctissime Pater, & à tota cœlesti curia, & à me paupercula sint maledicti, qui suo malo exemplo confundunt, & destruunt, quod per sanctos Patres huius Ordinis ædificasti, & ædificare non cessas. Cùm animarum salutem feruida zelaret æmulatione, suauissimis se dicebat repleri odoribus, & quasi vnguento liniri precioso, cum sanctorum Fratrum per orbem existentium odorifera fama multos audiret ad veritatis viam induci, & ex talium auditu exultabat in spiritu, ac benedictionibus omni acceptione dignissimis Fratres illos accumulans, qui verbo & opere ad Christi amorem inducerent peccatores. Fratres enim hortans ijs verbis vtebatur. Isti (inquit) fratres mei hac hora nouissima mundi dati sunt mundo, vt in eis homines impleant, vnde in proximo iudicio à Iudice supremo commendentur audientes illud Christi suauissimum verbum: Quod vni ex ijs fratribus minimis fecistis, mihi fecistis. Ite (inquit dulcis Pater ad filios) hominibus annunciate pacem, predicate pœnitentiam in remissionem peccatorum, estote in tribulationibus patientes, in orationibus vigiles, in laboribus strenui, in sermonibus modesti, in moribus graues, in beneficijs grati: quia pro ijs omnibus Cœlorum Regnum vobis preparatur eternum, quod nobis concedat (mi frater) ille, qui viuit, & regnat trinus, & vnus, & absque dubio concedet, si emissa seruauerimus vota nostra, quę illi voluntariè spopondimus.

Regula S. FRAN.

Obserua, quia anno 1258. Alexander II. I. Pôt Max. rigorem Regulæ prædictæ in multis misericorditer téperauit, Pontificatus sui anno 5.

Obseruantibus Regulá bene precatur D. Franc.

Pia exhortatio.

Matth. 25.

QVANTAE PERFECTIONIS SIT Seraphica Religio.

Sex alæ Seraphicæ, quę velabant Seraphim apud Isa. cap. 6.

SVMMA perfectio istius Regulę, quam vouisti, siue quam uis vouere, & obseruare, in sex alis Seraphicis consistit, nempè in omnimoda obedientia, paupertate Euangelica, castitate immaculata, humilitate profundissima, simplicitate pacifica, & charitate Seraphica. Hæc Regula est tota in sacro Euangelio, ac Christi, ac Apostolorum eius vita, & doctrina fundata, & per sacrorum Christi stigmatum mirificam impressionem in ipsius corpore institutoris, quasi sigillo, bullaque supremi Ecclesiæ capitis, & sponsi, atque Pontificis CHRISTI, roborata: & ita velut talis, & tanquam legitima, rationabilis, humanæ fragilitati proportionata, & obseruabilis, à Sancta Sede

Aposto-

Apostolica multipliciter approbata: præsertim ab Honorio III. Gregorio IX. Innocentio IIII. Nicolao III. & Alexandro IIII. vt diuersæ literæ Apostolicæ desuper sub plumbo testantur, & vt apertius exprimitur in Decretalibus. Et quia taliter sub irrefragabili verbo veritatis, & sacro Euangelio, ac vita Christi, & Apostolorum eius, ac in fide Ecclesiæ sanctæ, & ipsius munimine, tanquàm supra firmam petram fundata, stabilita, ac roborata extitit: ideò vsque ad finem mundi necessariò in sua perfectione, in aliquibus veris obseruatoribus, & eius defensoribus, etiam sub regulari, & perfecta ipsius obedientiæ, & paupertatis forma perseuerabit, dicente Christo Domino ipsius primario fundatore, & præcipuo: Cœlum, & terra transibunt, verba autem mea non præteribunt. Et ad hoc similitudinem proponente de domus stabilitate super firmam petram fundatæ contra tempestates irruentes, & flumina, ventorum flatus, & eiusmodi. Rogaui pro te Petre, vt non deficiat fides tua; prout iam ab exordio Ordinis vsque in præsens, cum iam fluxerint trecenti septuaginta, & decem anni, certa experientia notoriè, palàm, & publicè probauit, & probat, quòd nunquàm deseruit, nec etiam deseret Dominus Deus plebem suam, quin semper ei prouideat, & prouidere debeat de aliquibus veris ipsius regulæ obseruatoribus, zelatoribus, & defensoribus, quibus semper firma stare possit in aliquibus, & in multis, non obstantibus tempestatibus molestationum aliquorum malorum Prælatorum, & maledictorum Fratrum, & aliorum diuersi status persecutorum, & detractorum; & fluuialibus pluuijs carnalium, glutonum, negligentium, mundanorum, superborum, tepidorum, aridorum, atque relaxatorum Fratrum, quibus noster Ordo malo suadente spiritu aliquando claudicauit. & ideo conformiter ad hoc refert Diuus Bonauentura in legenda maiore, quòd cum Sanctus Pater noster semel malis exemplis aliquorum Fratrum turbatus, anxio spiritu misericordem patrem deprecaretur pro filijs responsum hoc retulit à Domino: Cur tu pauper homuncio turbaris? Nonne ego talē te constitui super regulam, & religionem meam, vt me principalem agnoscas patronum, atque fidelem pastorem? Scito quòd ad hoc te constitui hominem simplicem, vt quę in te fecero, non humanæ industriæ, sed gratiæ supernæ ascribantur; quos ego vocaui seruabo, & pascam, & alijs excidentibus alios subrogabo, ita vt si nati non fuerint, faciam eos nasci, & quanti scunque fuerit impulsibus paupercula hæc concussa religio, salua semper meo munere permanebit.

Tit. de verb. signif. ca. exijt. Math. 24. Luc. 21. Marc. 13. Matth 7. Luc. 22. D. Bonauentura in legenda maiori. Verba Christi ad D. Fran.

REGVLAE, QVAM TRADIDIT B. Franciscus, apta diuisio.

OPPORTVNA quadam methodo, & serie, diuiditur Regula B. Francisci in quatuor præcipuas partes, ad quas cætera omnia reducuntur. In ea siquidem sunt quædam sub nomine præcepti eminentia. Secundò quædam quæ sunt æquipollentia præceptis. Tertiò quædam habentia vim præcepti. Quartò sunt exhortationes regulæ, quę docent bonum facere, & alię malum fugere. Præcepta eminentia sunt octo, quorum obseruantia est necessaria, & eorum transgressio mortalis, quæ succinctè dicemus, & sunt illa, quæ sequuntur: Vt quando dicitur in regula, quòd non licebit eis exire de ista religione, iuxta mandatum Domini Papæ. Præcipio firmiter vniuersis Fratribus, vt nullo modo per se, nec per personam interpositam recipiant denarios, vel pecuniam: Fratres nihil sibi approprient, nec domum, vel locum, nec aliquam rem. Præcipio firmiter eis, vt obediant suis ministris in omnibus, quæ promiserunt Domino obseruare, & non sunt contraria animæ suæ, & regulæ nostræ. Quintò pręcipio Fratribus vniuersis, ne habeant suspecta consortia, vel consilia mulierum. Pręcipio firmiter Fratribus vniuersis, ne ingrediantur monasteria monacharum. Pręcipio firmiter Fratribus vniuersis, ut non fiant compatres virorum vel mulierum Per obedientiam iniungo ministris, vt petant à Domino Papa vnum de Sanctę Romanæ Ecclesię Cardinalibus, qui sit gubernator, protector, &c.

Regulę in quatuor partes diuisio. Præcepta. Cap. 2. Cap. 4. 5. Cap. 6. 4. Ex. 10. cap. Ex. 11. cap. 6. Ex. 11. cap. 7. Ex. 11. cap. 8.

Aequipollentia sunt decem, quorum transgressio est mortalis. Primò de non habendo plures tunicas duabus, scilicet vnam cum caputio, & aliam sine caputio, qui voluerint habere. De non ferendis calciamentis. Quod Fratres omnes vilibus vestimentis induantur. Quòd Clerici faciant diuinum officium secundum Ordinē Sanctę Romanæ Ecclesię: & laici dicant 25. pater noster, &c. ex tertio cap. Quinto, quod ieiunent à festo omnium

Æquipollentia. Ex. 2. cap. 2. Ex. 2. c. 3. Ex. 2. 4.

San-

Sãctorum vſq; ad Natiuitatem Domini,& ſanctã Quadrageſimam,& in omnibus ſextis ferijs. Et 3.capitu.6. De non equitando extra caſum neceſſitatis, & 3. 7. Quòd miniſtri,& cuſtodes,pro neceſſitatibus infirmiorum, & alijs fratribus induendis, ſolicitam curam gerant.ex quarto,capitulo octauo, quòd ſi quis fratrum in infirmitatem ceciderit,alij fratres debent illi ſeruire,ſicut vellent ſibi ſeruiri. Ex 6.capitu.nono, Quòd Fratres non prædicent in epiſcopatu alicuius epiſcopi, cum ab eo illis fuerit contradictũ.Ex.9. capitu. 10. Omnia quæ ponuntur in regula ad formam habitus tàm profeſſorum,quàm nouitiorum, & ad modum receptionis ad profeſſionem ſpectantia, habentur capite ſecundo regulæ.

Vim præcepti habentia. Vim præcepti habentia ſunt ſeptem,& eorum trãſgreſſio eſt mortalis: primò quod fratres teneantur fratri Franciſco,& eius ſucceſſoribus obedire,ex primo,ca.2.Nam vbicunq; ponitur hoc verbum,teneantur, illa ſententia æquiualet precepto,vel inhibitioni. Quòd ſi qui fratrum inſtigante inimico mortaliter peccauerint,ad ſuos Miniſtros debeant,& poſſint recurrere quàmcitius poterunt, ſine mora.ex 7.cap.3.Quod fratres teneantur habere vnum de fratribus iſtius religionis in Generalẽ Miniſtrum.ex 8.ca.4.Quod fratres teneantur obedire generali miniſtro.ex cap.8.5.Quod cuſtodes,& prouinciales teneantur ad capitulum generale conuenire.ex.8. capit.6.Quòd prouinciales miniſtri,& cuſtodes, quibus electio data eſt, ſi viderint miniſtrum Generalem non eſſe idoneum,& ſufficietem ad communem vtilitatem fratrum,teneantur. ex capit.8. ſeptimo. Quicunque fratrum diuina inſpiratione voluerint ire inter Saracenos,vel alios infideles, petant inde licentiam à ſuis miniſtris prouincialibus. Et notã quòd prælati in iſto præcepto dupliciter peccare poſsũt primò in dando,ſecundo in negando.

Exhortationes ad bonum faciẽdum. Admonitiones, quæ docent bonum facere,ſunt vndecim, & non cadunt ſub precepto. Primò.Cõſulo uerò,moneo & exhortor fratres meos in Domino I E S V CHRISTO, vt quando vadunt per mundum, ſint mites,pacifici,modeſti,humiles.ex 3.ca.2.Quòd in quacunq; domum intrauerint, primùm dicant, pax huic domui.3.cap.3.Quòd Fratres, quibus Dominus dedit gratiam laborandi, laborent fideliter,& deuotè,ex 5.cap. 4. Qòd quando vadunt pro eleemoſyna non oportet eos verecundari.ca.6.5.eſt illa nobilis admonitio, ſcilicet,hæc eſt illa celſitudo altiſſimæ paupertatis, quæ vos Fratres meos chariſſimos hæredes,& reges regni Cœlorum inſtituit.6.cap.6.Quod vbicunque ſunt,& ſe inuenerint, oſtendant ſe domeſticos inuicem inter ſe.ex 6.cap.7. Quòd miniſtri ſi ſint presbyteri, cum miſericordia iniungant illis pœnitentiam.cap.7.8.Moneo verò,& exhortor Fratres meos,vt in prædicatione, quam faciunt.ex 9.cap.9.Quòd Fratres qui ſunt miniſtri,& ſerui aliorum fratrum,viſitent,& moneant fratres ſuos charitatiuè.ex ca. 10.Decimò quòd fratres, qui ſunt ſubditi recordentur, quòd propter Deum abnegauerunt proprias voluntates.cap. 10. 11. Quòd fratres attendant, quòd ſuper omnia deſiderare debent habere ſpiritum Domini, & Sanctam eius operationem.ex ca. 10.

Exhortationes ad malum euitãdum. Exhortationes, quæ docent malum vitare, ſunt ſex. Primò quòd caueant fratres, & eorum miniſtri, ne ſoliciti ſint de rebus ſuis tẽporalibus ex 2.ca. 2.moneo, & exhortor, ne deſpiciant, neque iudicent homines, quos viderint mollibus veſtimentis indutos ca.3.2.Conſulo verò moneo, & exhortor fratres meos in Domino I E S V CHRISTO, vt quando vadunt per mundum, non litigent, ex 3.cap.4.Cauere debent fratres, ne iraſcantur, & conturbentur propter peccatum alicuius cap.7.Quintò moneo verò,& exhortor in Domino I E S V CHRISTO, vt caueant fratres ab omni ſuperbia, ex 10.cap.6.Quòd Fratres neſcientes literas, non curent literas diſcere, ex cap.10.

Libertates arbitrij. Animaduerte, quòd aliæ religiones poſſunt in omnibus diſpenſare cum ſubditis præterquam in tribus votis eſſentialibus, noſtra aurẽ non habet hanc libertatem niſi ex ſpeciali indulto ſedis Apoſtolicæ. Libertates regulæ, quæ licitè poſſunt fieri,& licitè dimitti,ſunt 6. 1.Quòd fratres ſi voluerint, poſſunt repetiare veſtimenta ſua de ſaccis, & alijs petijs, cum benedictione Dei. ex 2.ca.2.Quòd in quadrageſima, quę incipit ab epiphania, qui voluerint, ieiunent eam. ex 3. ca. 3.Quòd Fratres manifeſtę neceſſitatis tempore poſſunt frangere ieiunium ſuũ corporale.4,Quod de omnibus cibis, qui apponuntur eis, licet edere.5.Quòd miniſtri, & cuſtodes poſſint ſinguli, ſi voluerint, fratres ſuos eodem anno ad capitulum cõuocare. 6. Quòd quicunque fratrum diuina inſpiratione voluerint ire inter Saracenos, petant inde licentiam à ſuis prælatis. Et nota iſtas libertates eſſe liberas omnibus fratribus, idcirco dico, quòd prælati peccant grauiter eis obuiando.

Quæ ſeruanda recipiẽtibus intrantes religionem. Modi ſeruandi à recipientibus intrantes ad ordinem ſunt ſex. Primò, quòd Fratres mittant eos ad ſuos miniſtros.ſecundò, Quòd,miniſtri diligenter examinent eos de fide Catholica. 3.Quòd dicant eis, quòd vadant, & vendant omnia ſua, & ea ſtudeant pauperibus erogare

erogare. Quartò, quòd si requiratur ab eis consilium de rebus suis, mittant eos ad aliquos Deum timentes, Quintò, quòd postea concedant eis pannos probationis, uidelicet duas tunicas. Sextò, finito uerò anno probationis, recipiantur ad obedientiam.

Conditiones verò intrātium sex. Primò, quod ea, quæ decent Christianum, credant fideliter, & firmiter confiteantur, & vsque in finem ea obseruent. Secundò, si habent vxores, & iam intrauerint in monasterium, vel ipsę vxores licentiam præstiterint. Tertiò, quòd vxores sint talis ætatis, quòd non possit de eis oriri suspicio. Quartò, quòd si non potuerint pauperibus bona sua erogare, sufficit eis bona voluntas. Quintò, quòd ingredientes liberè faciant de rebus suis, quicquid Dominus inspirauerit eis. Sextò, quòd vxores non habeant, vel si habeant, etiam monasterium intrauerint vxores ipsæ, vt habetur supra in secunda conditione.

Sex conditiones intrantium Religionem.

Notandum est etiam, quòd quamuis Regula dicat sic expresse: Regula, & vita Min. Fratrum hæc est, scilicet Domini nostri IESV CHRISTI sanctum obseruare Euangelium, non tenentur Fratres ad consilia Euangelica alia, quæ non habentur in regula Nico. III. §. in primis, & Clemens V. eodem §.

Fratres tenentur ad omnia illa consilia Euangelica, quæ habentur in regula, mandantia, & prohibentia tale, vel tale; vt dicunt Nicolaus Tertius, & Clemens Quintus, §. vbi supra.

Fratres Minores non obligātur testamento Seraphici Patris nostri Francisci. Gregorius Nonus §. primo. Nicolaus Tertius. §. cæterum. de consilio autem benè, vt veri filij, & legitimi, qui cupiunt, & summè affectant, exoptantque vltimam tanti sui patris voluntatem opere adimplere, vt tandem cum illo peruenire mereantur ad beatorum gloriam.

ARGVMENTVM IN REGVLAM *Beati Francisci.*

DOMINVS noster IESVS CHRISTVS tanquam verus sator, & agricola exijt de sinu Patris, factus homo, vt semen veræ doctrinæ, quo salus habetur, in cordibus fidelium, velut in agro fertili plantaret. Quo exemplo adductus B. Pater Franc. Regulam & ipse dictante Spiritusancto conscripsit, & Fratribus obseruandam dedit, quam Dominus Innocentius III. approbauit, sed simpliciter, & sine Bulla. Honorius eandē cō firmauit, & Bullā fieri mādauit. Nicolaus quoq; tertius regulā ab Innocētio approbatā, & confirmatā ab Honorio, ipseque oq; approbauit, confirmauit, & declarauit, quæ declaratio habetur in 6. Decr. sub titulo de verborū significatione. Exijt. Grego. IX. Innocen. IIII. Nico. Tertius, Clemens V. & Ioannes XXII. Et sic declaratam, & approbatam solenniter per Ecclesiam ostenderunt. Quatuor quoque magistri Alexander de Ales, F. Ioannes de Rupella, F. Robertus de Bascia, & F. Rigaldus, tempore F. Haimonis Generalis, iuxta sensum, & sententiam Summorum Pontificum interpretati sunt: quorum declarationi adhæsit quoque F. Ioannes Pechanus, qui postea fuit Episcopus Cantuariensis, in sua Apologia. Porrò tanta est perfectio regulæ huius, quam nobis B. Pater Franciscus dux inclytus præscripsit, vt non facilè verbis explicari possit. consistit enim in paupertate voluntaria, in puritate cordis, & innocentia, in profunda humilitate, ut ostendunt nomen, habitus, & corda, in prōpta obedientia, quæ fugit affectiones sensus. Noui uires ingenij mei non sufficere ad tantū munus, ut oculis omnium subijciam Seraphicæ Religionis præstantiam, & præcepta, quibus ipsi regulamur, ut omnem fœditatem à nobis repellamus. experiētia siquidem optima rerum magistra docet quòd si intra gingiuas relicta sit radix dentis putridi, plus nocet, quàm si totus dens sit putridus: ita si in monacho inordinatè ambulante supersit aliquid humanæ fragilitatis, habet malam radicem in corde suo: propterea data est regula, & modus uiuendi, ut humana studia coerceamus, intellectū, & uoluntatem nostram redigentes in obsequium fidei, & obedientiæ. Indoluit D. Bonauentura Generalis suo tempore de multiplicitate negociorum fratrum, de inani ocio, de pecuniarum receptione, de euagatione plurimorum, de importunis petitionibus, de curiosa ædificiorum structura, de exuberantia diuitiarum affectata, de nimio luxu, vnde paulatim tepuit feruor in uenis; quia profanum est summæ paupertatis uoluntarium professorem se se afferre, & rerum penuriam nolle pati. O tēpora, ò mores omni malitia plenos, ubi hoc calamitoso

Quatuor magistri Regulam exponentes.

In Apol. Cap. x.

Perfectio Regulæ B. Francisci.

Simile.

Deploratio F. Bonauenturæ Generalis.

tosſo ſeculo,ruptis clauſtris obedientiæ,violentiæ,maturitas tepeſcente priſtino illo feruo re erupit. Venit quidē B. Franciſcus,vt peccatorū obuolutis caligine, lucis exempla monſtraret,liniens vnguento precioſo , ſed argentum noſtris culpis exigentibus verſum eſt in ſcoriam,& vinum mixtum eſt aqua.

BREVIS REGVLAE EXPLICATIO.

Regula vnde dicta.

REGVLA, & vita Fratrum Min. hæc eſt.) Regulam appellauit, quia regulat hominem ad Deum per imitationem,cum ait,Regula, & vita: ad gratiarum actionem pro tot collatis beneficijs. Clerici faciant diuinum officium, extra per prędicationem fratres prædicent: Intra per compaſſionem,ſi quis frater mentem per voluntariam paupertatem. Hęc eſt illa celſitudo altiſſimę paupertatis, quo ad fratres per charitatem. Vbicunque ſunt,& ſe inuenerint fratres) verba regulat per ueri expreſſionem, ſint caſta & examinata,&c. geſtus per compoſitionem, quando fratres vadunt per mundum non litigent; fidem per ſtabilitatem,ſtabiles in fide; vitam per exemplaritatem,ſint mites,pacifici, & modeſti; corpus per rigiditatem,ieiunent à feſto omnium Sanctorū; illata per tranquillitatem cùm ait,quòd debēt habere patiētiā in tribulationibus. Quare apparet quòd Regula B. Fracíſci approbata,& confirmata, habet duodecim capita inſtar.12. Apoſtolorum, quæ breui expoſitione explicabimus. Et primò ſciendum, Vitam Euangelicam quamuis à CHRISTO IESV inſtitutam,per Apoſtolos eius obſeruatam, vnde Honorius Papa dicebat de B. Franciſco: Beatus ille,qui gratia Dei roboratus hanc regulam fideliter,& deuotè ſeruabit, quoniam omnia, quæ in ea ſcripta ſunt,ſancta,& perfecta ſunt; quoniam illa regula habet teſtimonium Trinitatis ſanctiſſimæ , quam Chriſtus paſſionis ſuæ ſtigmatibus confirmauit. Hæc dicebat Nicolaus Papa. Diabolus tamen humani generis hoſtis perpetuus multa dāna,& hæc quidem grauia intulit: Deus autem, qui nunquam humanum genus deſtituit, Frā ciſcum excitauit ad baiulandam Crucem eius,& vt indubia fides ei præſtaretur, præuia reuelatione fuit prēmouitus, ſacrorumq; ſtigmatum inſigni charactere conſignatus. Regula, quam tradidit B. Franciſcus, quàm ſit ſalutifera, ſanctitas proclamat obſeruantium; quàm ſit rationalis, Chriſti inſtituentis ſapientia oſtendit; quàm ſit expetēda, celſitudo hominum ſub hac Deo ſeruientium indicat; quàm ſit autentica, Apoſtolica declarat auctoritas; quàm ſit fructifera, multitudo fratrum ſub ea Chriſto degentium demonſtrat; quam ſit ſpiritualis, patet, quia hominem virtutū eleuat à terris ad cōtemplanda diuina; quàm pacificam vitam reddat humanam inter fluctus vitæ pręſentis, claret: quàm ſit deuota, hinc collige quia docet corde, ore, & opere.

XII. capita regulæ Seraphicæ.

Confirmatio Regulæ B. Franciſci per ſigna.

In duodecim itaq; capita diuiditur Regula, in quorum primo fundamentum iacitur miræ perfectionis, cum dicitur, quòd regula Fratrum Min. eſt ſanctum Chriſti Euangelium obſeruare. Tria ſunt verba obſeruatione digna, viuendo votum: in obedientia votum: ſine proprio votum. Sciens B. Franciſcus quòd omne, quod eſt in mundo, aut eſt concupiſcentia carnis, aut concupiſcentia oculorum, aut ſuperbia vitæ, ideo Regulam ſuam inſtituit ad præcauenda dicta vitia; contra ſuperbiam, ponit virtutem obediētiæ: contra auaritiam, paupertatem: contra luxuriam, caſtitatem inducit. F. Franciſcus promittit obedientiam canonicè intrantibus,& Eccleſiæ Romanæ: habet vim præcepti.

Regula in duodecim capita diuiſa, cū in vnoquoque traditi ſ capite.

In ſecundo capite deſpicitur mundus, vnde dicitur: Vendant omnia ſua, in hoc præcepto ſunt conditiones,& præcepta, ſi qui voluerint hanc vitam accipere, & venerint &c. Prę ceptum, Vſque in finem firmiter obſeruare. conditio, vxores non habent. conditio, voto continentiæ, iam emiſſo. Conditio, quod non poſſit de eis oriri ſuſpicio. conditio, dicant verbum ſancti Euangelij, quòd vadant. conditio, ſi facere non potuerint ſufficit eis bona voluntas. Pręceptum, ne ſoliciti ſint de rebus ſuis temporalibus. conditio, Quicquid Dominus inſpirauerit eis. conditio, Quorum conſilio bona ſua pauperibus erogentur. Aequipollens. & caparonē uſque ad cingulum. conditio, Aliud ſecundum Deum aliquando videatur. conditio. Finito anno probationis promittentes vitam iſtam, & regulam obſeruare. Præceptum. Nemo mittens manum ad aratrum. Aequipollens. Et aliam ſine caputio qui voluerint habere. Aequipollens. Fratres omnes veſtimentis vilibus induantur libertas. reſarcire de ſaccis.

1. Ioan. 2.

Exhortatio. In tertio capitulo. Hymnus Deo perſoluitur, corpus conteritur. Clerici faciant.

ciant. Aequipollens. Et orent pro defunctis. Aequipollens. usque ad Natiuitatem Domini. libertas. & ieiunent à festo omnium Sanctorum. libertas. vsque ad resurrectionem Domini ieiunent. habet uim præcepti. Alijs temporibus non teneantur. Exhortatio. Et non debent equitare. Aequipollens. in quamcunque domum. Admonitio. Pax huic domui. libertas. et secundum sanctum Euangelium de omnibus Sanctis, &c.

In quarto capitulo census siue æs abdicatur, norma ostenditur veræ ministrationis. per se vel per interpositam personam. Aequipollens.

In v. capitulo labor supponitur. Fratres illi, &c. Aequipollens de mercede vero laboris. vj. capitulum. Mens à seculo suspenditur, Admonitio. Nec oportet eos verecundari. Admonitio. Hęc est illa celsitudo altissimæ paupertatis. Admonitio. Et vbicunque sunt, & se inuenerint Fratres ostendant se domesticos inuicem.

In vj. capitulo. Mens à seculo suspenditur, infirmo compatitur. Fratres nihil sibi approprient. Admonitio. Nec oportet eos verecundari. Admonitio. Hęc est illa celsitudo altissimæ paupertatis. Admonitio. Et vbicunque fuerint, & se inuenerint Fratres. Aequipollēs. Et si quis eorum in infirmitatem ceciderit: alij Fratres debent ei seruire, sicut vellent sibi seruiri.

In vij. capitulo. Morbus peccati corripitur. De pœnitentia Fratribus peccantibus imponenda. Admonitio. Ipsi vero Ministri si presbyteri sint. Exhortatio. Et cauere debent ne irascantur, & conturbentur propter peccatum alicuius.

In octauo Ordo dirigitur. Vim habet præcepti, vniuersi Fratres; & ei teneantur firmiter obedire. Vim habet præcepti. Quo decedente electio successoris. Vim habet præcepti. Et si aliquo tempore appareret vniuersitati. libertas. Post capitulum verò Penthecostes.

In nono cætus suspenditur, verbum proponitur sanctæ eruditionis. Aquipollens. Fratres nō prædicent in Episcopatu alicuius Episcopi. Aquipollēs. Et nullus Fratrum. Exhortatio. Moneo quoque, & exhortor eosdem Fratres.

In decimo culpa corrigitur. Admonitio. Fratres, qui sunt ministri, & serui aliorum Fratrum. Admonitio. Fratres verò qui sunt subditi. Pręceptum. Vnde firmiter præcipio eis, vt obediant suis ministris. Aequipollēs. Et vbicunque sunt Fratres. Admonitio. Ministri verò charitatiuè, & benignè eos recipiant. Exhortatio. Moneo verò, & exhortor Fratres in Domino vt caueant ab omni superbia, vanagloria, inuidia. Exhortatio Et non curent ne scientes literas. Admonitio. Sed attendant quòd super omnia desiderare debent. Admonitio. Et habere humilitatem, & patientiam. Admonitio. Diligite inimicos vestros.

In vndecimo. Motus restringitur, luxus repellitur fræno prohibitionis. Præceptum. Præcipio firmiter vniuersis, ne habeant suspecta consortia, vel consilia mulierum. Præceptum. Et ne ingrediantur monasteria Monacharum. Præceptum ne fiant compatres virorum, vel mulierum.

In duodecimo. Christus imprimitur. libertas. Quicunque Fratrum diuina inspiratione voluerint ire inter Saracenos. Præceptum. Petant inde licentiam. Præceptum. Ministri verò. Præceptum. Ad hæc per obediētiam. Præceptum. Sanctum Euangelium Domini nostri Iesu Christi, quod firmiter promisimus, obseruemus.

Verum vt aliqua in speciali tangamus in primo capitulo, in quo B. Fran. iacit fundamentum totius Euangelicæ perfectionis, nulla regula, quam ego viderim, incipit ab obseruantia Euangelij, sicut regula Fratrum Minorum, vt patet in principio, medio, & fine. perpende quoque humilitatem, & eximiam animi deiectionem B. Francisci, qui in primis verbis non dicit, Hæc est regula mea, sed dicit Fratrum Minorum: nec dicit, hæc est regula, quam ego obseruaui, non se actorem, vel obseruatcrem iactat, vt Christum habeamus prę oculis, & ut intelligamus socios eius obseruasse eandem regulam spiritualiter, & ad literam. Dicit quoque Fratrum Minorum, quia Minores nuncupantur, ut superius meminimus, & qua ratione id dictum sit, explicauimus ne intumescant. Quod vni ex minimis meis fecistis. Narratur, quod B. Franciscus dixit domino Ostiensi, qui fuit Gregorius Nonus, Fratres mei uocati sunt Minores ne maiores fieri præsumant. Ipse uero B. Pater declarauit suomet exemplo, quia abdicauit se à munere Generalatus, seruiebat infirmis, obedire potius cupiebat, quàm præcipere, scopis uerrebat Ecclesias, ostendebat, (ut uno uerbo dicam) omnia humilitatis exempla, uisu, gestu, & habitu, ut uerè minor censeretur, & esset. isti sunt primarij lapides huius structuræ, exquibus templum ædificatum est in quadro positum. Mirabilis sanè est quadratura uirtutum, ut sit iustitia in exhibendis, prudentia in cauendis,

In primo capite tangit fundamentum totius Euangelicæ perfectionis.

Minores dicti ne minores fieri præsumant.

Matth. 24.

Apoc. 21.

tem-

Perfectio obseruantiæ Regulę in duobus consistit.

temperantia in obijciendis,fortitudo in perficiendis,quibus tendimus ad perfectionis api cē.Perfectio autē obseruātię regulę duplex habetur,scilicet perfectio sanctitatis,& ecclesiasticæ potestatis,vt quisque habeat Euangelicam perfectionem, & veneretur Apostolicam potestatem.Vtrunque tangit B. Franciscus in regula, primū cum dicit, Regula & vita fratrum Minorum hæc est.Secundum cùm ait,Frater Franciscus promittit obedientiam,& reuerentiam.ipsa itaque Regula innouat hominem,& transire facit à Dei contēptu ad Christi imitationem,quare dicit in principio Regulæ, Regula & vita Minorum Fratrum hæc est.secūdo, ab inobediētia ad Dei præceptorū impletionē,cū ait,Frater F R. promittit obediētiā.Tertio à carnis luxu ad eius puritatem,ideò dicit Regula,quòd fratres viuant in puritate,& obseruent castitatem. Quartò à cupiditate ad voluntariam paupertatem, ideo sine proprio quilibet promittit viuere secundum hanc regulam.sed videamus , an quilibet teneatur ad horum obseruantiam.

DECLARATIO IOANNIS XXII. PONT. QVAE culpa censenda sit modica & leuis in Religione.

Leuis culpa quæ censenda.

PERLECTIS literis vestris circa absolutionē excōmunicatorū,vos in eis dubitare perspeximus,quę esset modica aut leuis iniuria,ad quā vobis cōtulimus potestatem. Ad quod,cùm sit facti potius quàm iuris quęstio, vobis prout possumus respondemus, illam videlicet modicam impulsionem vel percussionem pugni, manus,pedis, digiti, aut baculi , vel lapidis, quæ ad liuorem mutilationemque membri,fractionem dentis, depilationem capillorum nō modicam vel effusionem sanguinis nō excedit, nec si ad leuissimi ictus, aut pugni percussionē sanguis exiret, transire in atrocem iniuriam profitemur.propter hoc sit ab absolutione talium abstinēdum, ne iniuriantes de vicina absolutione confisi, de facili in atroces percussiones, vel iniurias prolabantur.

QVOD IN REGVLA B. FRANCISCI multa dubia acciderunt.

TEMPORE Gregorij IX.Pōt.Max.multa dubia in Religione acciderūt: Ipse verò Pontifex,qui familiariter nouerat ingenium B.Fran.ea declarauit,ne quid dubitationis mentibus Fratrum inhæreret.Vnde fratres,qui ad tollendas difficultates,quæ ex Regula emergebant, ad Apostolicam sedem confluxerant, audito consilio summi Pontificis, læti ad propria rediere.

DE REGVLAE OBSERVANTIA Declarationes & responsiones Greg. IX. Data Anagniæ Pont.sui an.IIII.ex vaticano transumpta.

QVO elongati à seculo vt columbæ pennis assumptis in secessum contemplationis super vos ipsos altius euolastis,eò conspectius peccatorum iacula præuidetis, & plura quæ conspicitis salutis impedire profectū,cordis vestri oculus perscrutatur. Vnde quę tecta sunt alijs,in conscientijs uestris quandoque spiritus manifestat, sed splendore intelligentię spiritalis caligine humanæ infirmitatis obducto,scrupulus interdū dubitationis inducitur & difficultates quasi inextricabiles ingenerātur. Sanè cōstitutis nuper in præsentia nostra nūtijs,quos vos filij Prouinciales ministri misistis,qui eratis in generali Capitulo cōgregati,& à filio Generali Ministro personaliter comparente fuit nobis expositum,ꝙ in Regula vestra quædam dubia, & obscura,& quædam intellectu difficilia continentur. Sed Sā. mem.beatus Confessor Christi F R. nolens regulam suā per alicuius Fratris interpretationes exponi,mandauit circa vltimum vitæ suæ , cuius mandatū ipsius dicitur Testamentū, vt verba ipsius Regulæ non glossentur,& vt verbis vtamur eiusdem,quòd sic, vel sic intelligi debeant,non dicatur. Adijciens quòd fratres nullo modo aliquas literas ab Apostolica sede petant,& alia quædā interserēs,quæ nō possent sine multa difficultate seruari, propter quod

Verba Regulæ a nullo sunt interpretāda, vel alior sum extorquenda ex præcepto B. Fran.

quod hæsitantes an teneamini ad obseruantiam Testamenti prædicti, dubietatem eiusmodi de conscientijs vestris, & Fratrum vestrorum per nos amoueri petijstis. Et cum ex longa familiaritate, quā idem Confessor nobiscum habuit, plenius nouerimus intentionem ipsius, & in condendo prædictam regulam, & obtinendo confirmationem ipsius per sedem Apostolicam, sibi adstiterimus, dum adhuc essemus in minori officio constituti, declarari similiter postulastis dubia, & obscura Regulæ supradictæ, necnon super quibusdam difficultatibus responderi. Sanè quamuis prædictum Christi confessorem piam intentionem in præfato mandato habuisse credamus, & vos iustis votis eius, & desiderijs sanctis affectetis omnimode conformari: Nos tamen attendentes animarum periculum, & difficultates, quas propter hoc possetis incurrere, dubietatem de vestris cordibus amouendo, ad mandatum illud uos dicimus non teneri. quod sine consensu Fratrum, & maximè Ministrorum, quos vniuersos tangebat, obligare nequiuit, nec successorem suū quomodolibet obligauit, cum non habeat imperium par in parem. Ad hæc sicut per prædictos nuntios intelleximus, dubitatur ab aliquibus Fratrum Minorum, an tam ad consilia, quàm ad præcepta Euangelij teneantur: tum quia in Regulæ vestræ habetur principio: Regula, & vita Minorum Fratrum hæc est, scilicet, Domini nostri Iesu Christi Sanctum Euangelium obseruare, viuendo in obedientia sine proprio, & in castitate: tum quia in fine ipsius Regulæ continentur hæc verba, paupertatem, & humilitatem, & Sanctum Euangelium Domini nostri Iesu Christi, quod firmiter promisimus, obseruemus. Vnde scire desiderant, an ad alia Euangelij teneantur consilia, quàm ad ea, quę in ipsa Regula præceptoriè, vel inhibitoriè sunt expressa, præsertim cum ipsi ad alia non se obligare intenderint, & uix, vel nunquàm omnia possint ad literam obseruari. Nos autem breuiter respondemus, Vos ad alia consilia Euangelij non teneri per Regulam, nisi ad ea, ad quæ uos obligastis in ipsa. Ad cætera verò tenemini, sicut reliqui Christiani, & eò magis de bono, & æquo, quò uos obtulistis holocaustum Domino medullatum, per contemptum omnium mundanorum. Item cum in eadem regula sit inhibitum, ne Fratres recipiant per se, vel per alios denarium, vel pecuniam vllo modo, & ipsi hoc in perpetuum obseruare desiderent, certiorari requirunt, si aliquibus timentibus Domini fideles aliquos, per quos ipsi subueniant necessitatibus eorundem, sine offensione Regulæ audeant præsentare, ac ad fideles eosdem pro necessitatibus ipsis secura recurrere conscientia, cum denarios, aut pecuniam eos nouerint accepisse, quos tamen denarios, vel pecuniam auctoritate propria non intendunt facere conseruari, nec nomine depositi exigere ab eisdem. super quo duximus respondendum, quod si rem sibi necessariam velint Fratres emere, vel solutionem facere pro iam empta, possunt, vel nuntium eius, à quo res emitur, vel aliquem alium uolentibus sibi eleemosynam facere, nisi idem per se, uel per proprios nuncios soluere maluerint, præsentare: qui taliter pręsentatus à Fratribus non est eorum nuntius, licet pręsentetur ab ipsis, sed illius potius, cuius mandato solutionem facit, seu recipientis eandem: idem tamen nuntius soluere statim debet, ita quòd de pecunia nihil remaneat penes eum. Si uerò pro alijs imminentibus necessitatibus præsentetur, eleemosynam sibi commissam potest, sicut & Dominus, apud spiritualem, uel familiarem Fratrum deponere per ipsum loco, & tempore pro ipsorum necessitatibus, sicut expedire viderit, dispensandam. Ad quem etiam Fratres pro eiusmodi necessitatibus poterunt habere recursum, maximè si negligens fuerit, uel necessitates ignorauerit eorundem. Præterea cum in ipsa Regula contineatur expresse, quòd Fratres nihil sibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem: ac ipsi processu temporis contaminari timeant Ordinis paupertatem, præsertim cum iam dixerint aliqui, proprietatem mobilium pertinere ad totum ordinem in communi: Nobis fuit humiliter supplicatum, ut in hoc animarum dignaremur prouidere periculis, & totius Ordinis puritati. Dicimus itaque quòd nec in communi, nec in speciali debent proprietatem habere, sed vtensilium, & librorum, & eorum mobilium, quæ licet habere, Ordo vsum habeat, & Fratres secundum quòd Generalis Minister, uel Prouincialis disponendum duxerint, ijs utantur, saluo locorum, & domorum dominio illis, ad quos noscitur pertinere; nec uendi debent mobilia, uel extra Ordinem commutari, aut alienari quoquo modo, nisi Ecclesiæ Romanæ Cardinalis, qui fuerit Ordinis Gubernator, Generali, seu Prouincialibus Ministris dederit auctoritatem super hoc, uel assensum. Quia uerò in quo-

Fratres nō tenentur ad ea, quæ pcipiuntur, vel inhibētur in testamēto B.Fr. iuxta declarationē Gregorij IX. Innocentij IIII. Nico. III. Alexandri IIII. & Clementis V. & hoc, vel quia B.F. cum nō fungeretur officio Generalatus statuta generalia edere nō posset: uel si fungeretur, uō poterat ad illa suos astringere successores, cum par in parem potestatē non habeat.

Ad illa cōsilia Fratres tātummo tenentur, quæ in Regula sunt præceptoria, ve inhibitoria.

Procurator secundum Summorum Pontificum declarationes non est dicendus persona interposita, quando fuerit à ministro vel custode institutus.

Hoc fuit dispensatum in Cōcilio Tridenti. Sess. 24. cap. 3.

quodam eiusdem Regulæ capitulo cōtinetur, vt si qui Fratrū instigante humani generis inimico mortaliter peccauerint, pro illis peccatis &c. Ipsi piè dubitant, vtrum hoc de peccatis publicis tantùm intelligi debeat, an de publicis pariter, & priuatis. Respondemus igitur prædictum capitulum ad manifesta tantum, & publica pertinere, volentes vt Generalis Minister constituat, vel constitui faciat tot per prouincias, quot earum Ministri viderint expedire de maturioribus, & discretioribus Sacerdotibus, qui super priuatis audiant pœnitentes, nisi Fratres Ministris, aut custodibus suis ad loca eorum declinantibus, maluerint confiteri. Cæterum cum prohibente Regula nulli Fratrum liceat prædicare populo, nisi fuerit approbatus &c. certificari petijstis, vtrum pro laboribus Fratrum, & periculosis discursibus euitandis, Generalis Minister dictam examinationem, approbationem, & commissionem officij prædicationis, discretis aliquibus committere valeat, pro examinandis generaliter illis, qui in prouinciis sunt statuti, vel specialiter pro quibusdam. Ad quod damus tale responsum, quòd hæc Generalis Minister nulli potest absenti committere, sed qui examinatione indigere creduntur, mittantur ad ipsum, vel cum Ministris Prouincialibus conueniant propter hoc in Capitulo generali. Si qui verò examinari non indigent, pro eo quòd in Theologica facultate, & prædicationis officio sunt instructi, si ætatis maturitas, & alia, quæ requiruntur in talibus, conueniant in eisdem, possunt, nisi quibus Minister Generalis contradixerit eo modo, quo dictum est, populo prædicare. Quædam insuper alia dicit, quæ non pertinent ad hoc propositum. Dat. Anagniæ.

Decretū Gregorij de Fratrib. peccantibus.

Dubitatio circa approbationē prædicatoris.

Responsio.

SOLVTIONES ET DECISIONES QVAESTIONVM, DVBITATIONVMVE in XII. Capitibus Regulæ exortarum.

Primò, An quilibet teneatur obseruare Consilia Euangelica, quæ ponuntur in Regula.

Sententia Gregorij IX.

CAVSA huius dubitationis ex hoc ortum habet, quia dicit Regula, & vita Fratrum Minorum &c. Respondetur ex sententia Gregorij IX. Pont. Max. quòd non tenentur Fratres ad omnia consilia Euangelica, sed ad ea, ad quæ ipsi se obligare intendunt. V. A derisione ad honoris exhibitionem, ideò Regula omnes Fratres subijcit viuendo in obedientia. VI. ab irreuerentia ad venerationem promittit: promittit enim reuerentiam ex Regula, quilibet Frater Minor. VII. Ab indeuotione Christi ad perfectam mundi pro Christo abdicationem; ideo ait, Si quis voluerit hanc vitam recipere. Octauo ab affectu seculi ad Christi veram inhæsionem, quia Regula dicit, quòd venientes ad Ordinem omnia vendant. Nono, à proximi contemptu ad ipsius subleuationem, quòd Regula mandat, quòd debeant omnia pauperibus erogare ad Ordinem venientes. Decimo, ab impatientia tentationum ad feruidā macerationē: nā Regula dicit, Mollibus nō indui, nec duas tunicas haberi. Vndecimo, à laudis appetitu ad sui despectionem: Regula enim dicit, quòd Fratres possint vestimenta repetiare de saccis, & aliis petiis. Duodecimo, à detractione ad omnium salutem, cùm Regula dicit, ꝙ Fratres non despiciant, neque iudicent homines. Ex quibus patet, ꝙ Minorum Regula est contra Mundi vitia. patet quomodo rectè potest dici Regula, quia regulat Fratres suos quò ad alta per reuerentiam; quò ad data per gratitudinem, extra per misericordiam, quò ad intra per pietatem, quò ad mentem per innocētiam, quò ad fratrem per æquitatem, quò ad vocem per puritatē, quò ad actum per religiositatem, quò ad corpus per seueritatem, quò ad mores per disciplinam, quò ad conuersationem per concordiam: ad alia verò, vt cæteri Christiani, & eò magis, quia seipsos obtulerūt Domino sacrificium medullatum. Dominus Innocentius dicit, quòd Fratres non tenentur ad omnia consilia Euangelij, sed ad ea duntaxat, quæ in ipsa Regula præceptoriè, vel inhibitoriè sunt expressa, vel sub verbis æquipollentibus, quod addit Dominus Nicolaus Papa: ad alia verò consilia tenētur propter statum perfectionis: Dominus Clemens Papa reddit rationē huius. Cùm votum cadat super determinatū & certum, vouens Regulā non potest dici teneri ex vi voti eiusmodi ad ea cōsilia Euangelica, quę in Regula non ponuntur: quędam ponit cū ait, viuendo in obedientia, & in castitate, quædā alia tacet, & non exprimit.

Dictum Innocentij.

Mirum

Mirum itaque est quomodo nos, qui promisimus Regulæ obseruantiam, & non stemus promissis, & non obseruantibus Deus subtrahit sua dona à nobis: mirum inquam, quomodo sustineat nos ipsum deridentes, & spernentes, non soluentes quæ nos ipsi promisimus. Deus enim est patiens redditor, patiens in expectando, redditor in retribuendo. Cùm ergo Regula Fratrum Minorum sit Domini nostri, vt dicit Honorius Papa, & Nicolaus: ipsa in ipso sacro Euangelio, & vita Christi, & exemplo Apostolorum fundatur, sequitur ad ipsius obseruantiam post vitæ huius cursum bonorum cœlestium perceptio; dictum enim fuit B. Francisco, quòd regulæ suæ obseruatores habebunt in Cœlo præclaras, & lucidas mansiones, vt possimus liquidò dicere cum Paulo: Quicunque hanc Regulam fuerint secuti, pax super illos &c. Gal. 6.

IN SECVNDVM CAPVT.

IN hoc capitulo docet mundum despiciendum. Vbi sciendum est, cùm hæc Regula sit tota Apostolica, & Ecclesiæ Rom. suppositus Ordo B. Fran. ponit volentem ingredi de pertinentibus ad præfata duo debere per ministros examinari de fide Catholica; De fide Catholica propter primum; & de sacramentis Ecclesiasticis propter secundum. Qui enim recipiuntur ad Ordinem, debent esse fideles, Catholici, de nullo errore suspecti, corpore sani, animo prompti, legitimè nati, debitis expediti, conditione liberi, nullo excommunicationis vinculo innodati, ad literas capescendas apti, & talis conditionis sint, quòd ipsorum receptio clero, & populo, ædificationem non mediocrem, & Ordini decorem afferre possit. Dicit deinde, quòd Ministri debent dicere volentibus ingredi illud verbum Sancti Euangelij, vt vadant, & vendant &c. sicut fecit Beatus FRANCISCVS, & eius imitatores, vt Bernardus de Quintaualle, Petrus Cataneus, Egidius, Rufinus, & alij. Nam sterilis, & paupercula simplicitas Sancti Patris quosdam pepererat, & desiderabat vniuersitatem fidelium ad pœnitentiæ lamenta vocatam Christo Domino parturire, suisque discipulis & imitatoribus dicebat: Confortamini charissimi, & gaudete in Domino, nec quia pauci estis, efficiamini tristes, nec vos terreat mea, vel vestra simplicitas, quia sicut mihi est à Domino in veritate ostensum, in magnam multitudinem faciet vos crescere Deus, suaque benedictionis gratia multipliciter dilatabit. Multi conuertentur ad Dominum, & per vniuersum mundum multiplicabit Deus familiam suam, & augebit.

De duobus examinandus est qui libet ingrediens Religionem.

Bonifacius VIII. absoluit excommunicatos & suspēsos à iure, vel à iudice, obserua ta forma canonica.

DVBITATIONES.

AN liceat Fratribus recipere quidquam de bonis ingredientium, si donentur. Respondetur, quòd donantes si sint ingredientes, eo tunc sunt liberi, nil obstat, quòd si velint, aliquid donare non possint. quilibet enim est dominus suorum bonorum, ideò dispensare possunt per modum eleemosynæ. Solutio.

Secunda dubitatio, an Fratres possint inducere ad dandum conuentibus. & Respondetur, quòd debent à talibus abstinere, ne inducant alios ad dandum &c. Dubitatio. Solutio.

Agit quoque de Nouitijs, qui debent recipi ad Ordinem, & in hoc capitulo, cum ait: Finito anno probationis. De annò verò probationis est aliqualis dubitatio. dicunt aliqui, quòd annus probationis est annus quintusdecimus, quia cum non possit aliquis ingredi iuxta antiquas constitutiones nisi anno quartodecimo, clarum est, quòd annus probationis est xv. Honorius Papa mandauit B. Francisco, & Fratribus, in priuilegio, quod incipit: Cum secundum consilium sapientis, mandat Papa, quòd infra annum probationis nullum audeant ad professionem recipere. Annus autem probationis secundum Doctores, debet esse integer, & non interruptus. Annus probationis quis.

DVBITATIO.

QVA pœna dignus esset, si quis aliquem reciperet ad Ordinem infra annū probationis. Respondetur, ꝙ pęna est triplex: Prima, quia peccat mortaliter faciendo contra præceptum Domini Papæ, & efficitur inobediens. Secunda, debet puniri à Fratribus pœna graui. Tertia, suspensi sunt à receptione cuiuscunque ad professionem.

Pœna recipientis ad Ordinē infra annum probationis.

Dubitatio. Sed dubium est, si aliquis potest facere professionem, & non vult, talis est professus tacitus, an possit redire ad secularem vitam. Respondetur, quòd cùm sit professus tacitus non potest ad secularem vitam redire, sed oportet eum aliquam religionem intrare.

Solutio. Sed quia dicitur, quòd regula est semper obseruanda, dubium esse potest, an in omnibus. Respondetur, quòd cum in Regula multa sint, quæ ex professione æquipollent, horum transgressio si fiat ex omissione, & scienter, & hoc in præceptis negatiuis non est sine mortali peccato.

Quædam verò explicantur in Regula exhortatiuè, quorum transgressio potest esse sine culpa, vt Quadragesimale ieiunium Epiphaniæ, & alia huiusmodi multa.

IN TERTIVM CAPVT REGVLAE.

Per Breuiarium quid intelligant quatuor magistri.

IN hoc capitulo tria facit B. Franciscus, primò ad Deum nos ducit per gratiarum actionem; vnde ait, Clerici faciant diuinum officium, secundum ordinem Romanæ Ecclesię, idest se conforment ordinario Ecclesię. Quatuor Magistri per Breuiaria intelligunt diuinum officium quo ad Missale, & nocturnum, quia in his duobus debent se conformare. Et cùm dicit ex quo habere poterunt Breuiaria, non vetuit vsum rerum, immò voluit quòd libri quo ad vsum in communi haberentur, & non in speciali, sic quoque referebat B. Leo fuisse de intentione B. Francisci. Secundò ordinat in hoc capitulo corpus per opera pœnitentiæ, vt per ieiunium, vbi ait, Fratres debent ieiunare. Sed quia non omnibus Fratribus inest eadem valetudo, siue ætas, hinc est quòd B. Franciscus discretè subdit, Tempore manifestæ necessitatis. vocat autem necessitatem, vel ratione ætatis, vel infirmitatis, vel ratione laboris, vel ratione defectus victus, & sustentationis: & cùm necessitas est manifesta, tunc non tenentur Fratres ad corporale ieiunium exhibendum: Non eximuntur propterea Fratres iuxta declarationem Clementis à ieiunijs ordinarijs. Tertio ordinat Fratres in hoc capitulo quò ad proximum per opera misericordiæ, cum ait, Consulo verò, moneo, & exhortor &c. dicit Fratres, non Frater, vt intelligamus quòd Fratres non debent ire soli, sed associati, quemadmodum faciebat B. Franciscus quando cœpit habere Fratres. Attende quia Fratres primò prædicare debent opere, deinde verbo: quare debent esse ornati virtutibus, vt sint mites, non resistendo improbitatibus: pacifici, alios nullatenus impetendo; modesti, in verbis, & factis modum seruando: mansueti impetus irascibiles refrenando; humiles propriam excellentiam contemnendo; honestè loquentes, non stultiloquia, aut turpiloquia loquentes; vt erga omnes (sicut decet) eorum sermo sit sale conditus diuinę sapientiæ.

Primo vitæ exemplo quam verbo prædicandū est.

IN QVARTVM CAPITVLVM.

Per denarios quid intelligendum.

IN hoc quarto capitulo interdicit omnem cēsum, & ponit modum pro infirmis. & notandum secundum quatuor Magistros, per denarios debemus intelligere pecuniam numeratam; per pecuniam rem omnem, qua vti solent homines, vt aurum, argentum, & quicquid tale est: dicit verò, nullo modo recipiant pecuniam. ista receptio, vt notauimus superius in quæstione de legitima dispensatione, fieri potest tribus modis, in proprietatem, & non in vsum; in vsum, & non in proprietatem; in proprietatem, & vsum simul: receptio in proprietatem prohibetur Fratri Minori, conceditur tamen proprietàs quarūdam rerum quò ad vsum. Vnde B. Bonauentura ad innominatum magistrum sic dicit, Si dicas nos tanquàm aduenas & peregrinos debere ire de domo in domum, parcat illi Deus, qui primò hanc stultitiam excogitauit: Nonne B. Fran. ædificauit loca? & pergit dicere, sicut peregrinus relinquens propriam domum, non diligit domum in itinere, sed vtitur tanquàm aliena domo. Vsus ergo conceditur aliquarum rerum, vt librorum, & vestium. declarat modum induendi cùm ait, vilibus induantur; habitu enim, & vita videbantur esse dissimiles, vt quasi syluestres homines viderentur, vnde multi iudicarent eos fatuos, & deceptores. Quamuis omnis vsus diues sit nobis illicitus; sed receptio pecuniarum, & denariorum quo ad proprietatem, & ad vsum, prohibetur per se conuertendo in proprios vsus; per interpositam personam, est sua auctoritate alium substituere.

Receptio pecuniæ fit tribus modis.

B. Bonau. ad innominatum magistrum.

Quid sit recipere pecuniam per interpositam personam. de quo vide suprà cōtra Petri ni obiectiones.

IN QVINTVM CAPITVLVM.

IN hoc quinto capitulo præcipitur digna occupatio. declarat Nicolaus ꝙ non est præceptum: dicit autem quibus dedit gratiam laborãdi. per gratiam intelligit industriam, & artem laborandi cum corporis valetudine iuxta dictum D. Hieronymi: Serue Dei semper aliquid boni facito, vt Diabolus semper te inueniat occupatum. At labor est multiplex, in studio veritatis, in exercitio humiliationis, pietatis, charitatis, & cæterarũ virtutum. homo ergo debet semper laborare aliquo genere laboris, ne sit imparatus ad Sathanæ tentamenta. Dicit deindè, ne spiritum extinguant: extinguere exponit B. Augusti. idest abscondere, iuxta illud Tess. Spiritum nolite extinguere, idest abscondere. vel extinguere, idest occidere, & totaliter opprimere. Ille namque spiritum extinguit, qui oratione abiecta, quæ sunt mundi, carnis, & diaboli sectatur, & quærit. Dicebat quòque, Fratres, qui sciẽtiæ curiositate ducuntur, in die tribulationis inueniẽt manus suas vacuas, ideò vellẽ eos magis roborari virtutibus, vt cum tempus venerit tribulationis, secum haberẽt in angustia Dominum. Nam & ventura est tribulatio, in qua libri ad nihilum vtiles in fenestris, & angulis proijcientur. Neque hoc dicebat, quòd lectio sacræ scripturæ ei displiceret, sed vt à superflua cura discendi detraheret vniuersos: malebat enim Fratres charitate bonos, quã spiritu scientiæ inflatos. Hugolinus, qui fuit Gregorius Nonus, interrogabat eum non vt scientificum, sed à Deo illuminatum. Quidam à B. Franc. edoctus fuit de quibusdam, de quibus illum interrogauerat. Theologia huius Sancti Patris puritate, ac contemplatione tanquàm alis, in altum subuecta est, vt aquila volans: nostra verò reptathumi, & ventre graditur super terram. Deinde ait, pro mercede laboris necessaria recipiant. Quærunt Magistri, an liceat accipere quamlibet mercedem. & concludunt, quòd non debent accipere materiam appreciabilem, sed suum laborerium in alterius materiam debent exercere pro habendis necessarijs, & hoc humiliter, quia non est cum lite petenda merces.

Labor multiplex.

B. Augusti. in expositione Psal. 37.

Tess. v.

Vaticinium B. Fr.

Quæstio.

Solutio.

IN SEXTVM CAPITVLVM.

IN hoc capitulo suspenditur mens à mundo, & tria facit. Primò docet Fratres se totaliter expropriare. Secundò, uelle mendicare. Tertiò, quæ sunt humilitatis, & charitatis, velle perficere. Nihil sibi approprient. Appropriare est rem in suos vsus conuertere; sua res est, quæ transit in arbitrij facultatem, vt faciat de ea, quod volt vtendo, donando, vendendo, commutando. Proprietas, & dominium, rerum, quibus vtũtur religiosi, vt declarant Innocentius, Nicolaus, & Clemens, sunt Ecclesiæ Romanæ. Quoad secundum mandat, ꝙ Fratres vadant pro eleemosyna, quia Dominus se fecit pauperem. Quo dicto multi reprehenduntur, qui verecundantur ire pro eleemosyna: sed non est mendicandum nisi ad necessitatem. Quo ad tertium inducit Fratres ad humilitatis, & charitatis exemplum. Quibus omnibus ædificatio constructa crescit in templum sanctum in Domino.

Appropriare qd sit.

Non est mẽdicandũ nisi ad necessitatem.

IN SEPTIMVM CAPITVLVM.

IN. hoc capitulo morbum peccati corripit, vbi concedit Generalibus, & Prouincialibus arbitrari de qualitate, & quantitate delictorum, & hoc debet referri ad peccata publica, non autem ad occulta: dicit quoque quòd pœnitentia non est dimittenda, sed cũ misericordia iniũgenda. quare dicit cũ misericordia iniungãt illis pęnitẽtiã, quia melius est reddere rationem Deo propter misericordiam, quam ob crudelitatem. Nec debent ministri irasci peccantibus, idest corde concitari: nec turbari, id est verbis turbationis irritari. Talia enim nõ ostendunt dilectionem, sed potius impediunt charitatem fraternam.

IN OCTAVVM CAPITVLVM.

DVO facit B. Fracnifcus in hoc capitulo, tangit Generalis ministri institutionem, & destitutionem. Secundo Capitulorum Prouincialium celebrationem. Vnũ est necessarium caput, quoad primum, quia monstrosum est in vno corpore assignari duo capita, quare dicit, teneantur semper habere vnum ministrum Generalem, & hoc caput debet fieri per electionem, non casu aut fortuitò: dicit autem, hu-

Monstrosa res est plura capita in eodem ordine.

Vniuersitas quid significat.

ius Vniuersitatis. Et per Vniuersitatem intelligit maiorem partem. Per insufficientiam potest Generalis absolui. insufficientia autem intelligitur, vel quò ad seruitium, vel quò ad personam, siue propter infirmitatem: debet autem admitti propter cōmunem vtilitatem Fratrum, idest vt non sit Fratribus onerosus in expensis, & debet habere alias conditiones, quas dixi. Voluit autē Christus discipulos suos esse pauperes propter perfectionē paupertatis, & ad vitandam omnem speciem cupiditatis. Quò ad secūdum dicit quòd teneantur eligere in custodem. nomine custodis secundum quatuor magistros, intelligitur Generalis, & nomine custodiæ intelligitur Prouincia, quia forsan in principio religionis custodiæ erant latiores, & fusiores. dicit Regula, Ministri, & custodes, idest vna cum custodibus, in suis custodijs, idest Prouincijs possunt Fratres conuocare ad capitulum.

Insufficiētia quid.

Custodis nomine quid intelligitur.

IN NONVM CAPITVLVM.

IN hoc capitulo duo facit B. Franciscus, primo ponit quandam prohibitionem, secundò facit quandam ad Fratres exhortationem. Primò dicit quòd Fratres non prædicent in Episcopatu aliquo præter voluntatem Episcopi, cùm ait: Nullus audeat populo prædicare, &c. in secunda parte huius capituli dicit: Moneo quoque, & exhortor Fratres, vt sint examinata eorum eloquia, non incauta, aut erronea, vt doctrina fidei per miracula roboretur, & firmetur, quia miris operibus. Illi autem ingenti lætitia perfusi, & gaudio Spiritus sancti, cæteros animabant ad prælium. debet quoque verbum prędicatoris esse purum absque vlla admixtione fabularum, vel rerum carnalium. Vnde ait: sint casta, ne sapiant immunditiam, & vanitatem. Salubria debent esse verba eius, quæ faciant ad salutem populi, ad ædificationem, ad commodum: debent esse distincta, & non confusa annunciando uitia, & uirtutes cum breuitate sermonis. Debet infirmos uerbo curare, & bono exemplo pusillanimes roborare, ut bonum agere præsumant, ut homines auaritiam omnium malorum radicem detestentur. In his consistit prædicationis series, addit breuitatem cum ait: cum breuitate sermonis. Sed dubium est, quare Christus à principio noluit mittere discipulos suos ad prædicandum, Respondetur, quia Saluator debuit per se ipsum populum informare, quia ad hoc fuit missus à Deo, Secundò, quia Apostoli debebant informari, quare à principio non potuerunt mitti, uel ne aliquis præsumat de sua electione, & primatu, sed potius timeat suum casum,

Verbum prædicatoris purum.

Dubitatio.

Solutio.

IN DECIMVM CAPITVLVM.

IN hoc capitulo duo facit B. Franciscus, ponit Prælatorum Ordinis informationem, & subditorum obedientiæ exhibitionem. quòad primum, quædam præmittit, & quædam subiungit, quædam præcauet. præmittit, ꝙ prælatis est commissa subditorum cura, & si aliquis perdetur ob eorum culpam, & malum exemplum: oportebit reddere rationem coràm Deo. ideò debent uisitare, si aliquid deest, ut subueniant, nec aliquid committant contra Regulam, Attendant prælati ne ante professionem audeant aliquem obligare, sicut in Regula Bati Benedicti expressè pręcipitur, quòd uenienti nouiter ad Religionem non facilis tribuatur ingressus, sed probetur spiritus an ex Deo sit, & dura & aspera, per quæ itur ad Deum, exponantur ut dicatur: Ecce lex sub qua militare desideras. Hoc est decretum Gregorij Noni Pont. Max. Datum Interanuę ij. Nou. an. x.

Monet prælatos, ut subditos suos ament, moneant secreto, & lucrentur animam Fratris sui. Hæc subdit, præcauet quoque dicens: Non præcipientes aliquid, quod sit cōtra Regulam, & contra animam, illud dicitur contra animam, ut peccatum mortale, & incentiuum ad mortale siue inductiuum ad illud. quare cauere debent prælati, nè præcipiant aliquid subditis suis contra animam suam, idest ne committant peccatum mortale, vel inducant ad mortale. hæc est prima pars, quæ ordinat prælatos erga suos subditos. in secunda parte ordinat subditos erga suos prælatos, cum ait: Fratres, qui sunt subditi, ubi ponit obedientiæ, & humilitatis fundamentum, ut abnegationem propriæ voluntatis recordentur, ait, quia propter Deum abnegauerunt proprias volntates, ideò debent prælatis suis ôbedire in omnibus, in quibus se uoto astrinxerunt. dicit S. Bon. quod subditi quamuis non tenean-

Contra animam est peccatū mortale.

teneantur in omnibus obedire suis prælatis, vt superius demonstrauimus, tamen tenentur nullum suum præceptum spernere. Ponit deinde quandam decentiam cum ait, Vbicunque sint fratres, qui non possunt Regulam spiritualiter obseruare, hoc est ad rigorem, vt exponunt quatuor Magistri. in fine huius capituli ponit quasdam admonitiones tangentes tàm prælatos, quàm subditos cum ait: Moneo, ne sint elati, vt caueant ab omni superbia, ne præsumant vltra suam vocationem, &c.

IN XI. CAPITVLVM.

IN hoc capitulo inducit Fratres ad seruandam castitatem mentis, & corporis, & tria præcipit vt uitentur. Mulierum consortia suspecta. consortia intelligunt quatuor Magistri, quæ consurgunt, vel ex circũstantia temporis, loci, & personæ. retrahit quoque fratres à frequentia monasteriorum Monialium, ne ingrediantur monasteria: vt declinent compaternitates & scandala. Ne fiant compatres (ait) quia Iura interdicunt Monachis ne fiant Compatres. Compaternitas siquidem contrahitur in sacramento baptismatis, & con firmationis. B. Franciscus non intendit, vbi vrget necessitas, vt si puer esset in mortis articulo, & nullus esset, qui baptizaret, sed solùm vbi nulla subest necessitas.

Consortia mulierum vitanda.

Compaternitas prohibetur & religiosis.

IN XII. ET VLTIMVM CAPITVLVM.

DVO facit B. Franciscus in hoc capitulo, ostẽdit quales debent esse fratres qui volunt ire inter saracenos: duo respicit talis idoneitas, quoad personam, & quoad eruditionẽ: in secunda mãdat, vt eligatur Cardinalis vnus in protectorem Ordinis, qui non debet se impedire nisi in tribus casibus expressis in Regula. Primo, si communitas ordinis pedibus Sanctæ Ecclesiæ vera obedientia non est subiecta. Secundo si non esset stabilis in fide Catholica. Tertio si non seruaretur Regula promissa fundata in Euangelio, tunc potest se de ordine intromittere, aliter non; & si quis vteretur gratia concessa à protectore, priuatur illa gratia, & actibus legitimis à Domino Papa, vt patet expressè in Bulla Gregorij IX. Hæc, quo ad breuem explanationem regulæ, & ad solutiones earum dubitationum, quæ circa illius præcepta exortæ sunt, dicta sufficiant.

Ordinis protector in tribus se debet ingerere.

DE REGVLIS INSTITVTISQVE Nouitiorum.

Optimum esse ab adolescentia rectè institui.

PLVRA sunt à nobis iã ab initio præmissa, quibus promptũ est dignoscere excellentiam perfectionemque Religionis atq; Regulæ B. P. nostri Francisci: vnum adhuc reliquum est, quod ad idem maxime pertinet declarandum: id autem est, vt ostendamus, quæ qualisq; sit erga Nouitios disciplina. Cũ enim seraphica Religio data sit ad ędificationem fidelium in fide, & moribus, per verba doctrinæ, & exempla bonæ vitæ plurimum ad eam ædificationem prodest bona educatio. Ideo quia à teneris assuescere magnum est, & in vnaquaque re maximum quid principium est, præsertim iuueni, & tenero cuique, vt inquiunt sapientes, curandum est, vt adolescentes, qui ad ordinem recipiuntur, bonis moribus instruantur, & eorum ingenia diuinis præceptis excolantur, vt tanquam generosa propago crescãt in Vinea Domini, & in dies proficiãt, vt vitæ sint irreprehẽsibilis, quæ maximè sibimet prodest, & alios ædificat. Sacris quoq; vacẽt literis, sine quibus nec securè, nec vtiliter possent alios docere. Hæc educatio studiosè, ac diligenter administrata, quantũ in Christiano orbe afferat fructus, & vtilitatis, neminẽ tàm à rebus diuinis auersum esse putamus, qui nesciat, cum hoc sanctum, & nunquàm satis laudatum opus mirabiles in dies fructus pariat, & incrementa producat. Vnde ab Ecclesia cautum est, vt pueri erudiantur, lubetque in hac re subijcere decretum Concilij Lateranẽsis sub Leone. X. de educatione puerorum,

Virg. lib. 2. Geor. Adeo in teneris cõsuescere multũ est. & Plato in libro de Repub.

Plato fundamentum Reip. probat esse rectã puerorum educationẽ, in lib. de Leg. bus. De qua etiam Aristo. in fine Ethic.

SAL-

SALVTARE DECRETVM CONCILII LATE-ranensis sub Leone X. sess. IX. de ijs, quibus pueri in scholis instituti debent.

Gen.8. Hoc sapiẽter prouisum fuit, nam ut inquit Horatius, Quo semel est imbuta recẽs, seruabit odorem Testa diu.

CVM omnis ætas ab adolescentia prona sit ad malum, & à teneris assuefieri ad bonum, magni sit operis, & effectus; statuimus, & ordinamus, vt magistri scholarum, & præceptores, pueros suos, siue adolescentes nedum in Grammatica, & Rhetorica, ac cæteris huiusmodi erudire & instruere debeãt, verùm etiam docere teneantur ea, quæ ad religionem pertinent, vt sunt præcepta diuina, articuli fidei, sacri hymni, & psalmi, & Sanctorũ vitæ, diebusq; festiuis nihil aliud eos docere possint quàm in rebus ad religionem, & bonos mores pertinentibus, eosq; in illis instruere, hortari, & cogere (inquantum possint) teneantur, vt nedum ad Missas, sed etiam ad Vesperas diuinaque officia audienda, ad Ecclesias accedant: & similiter ad prædicationes, & sermones audiendos impellant, nihilque cõtra bonos mores, aut quod ad impietatem inducat, eis legere possint.

PRIMA REGVLA INSTITVTIONIS Nouitiorum.

DEBENT itaque Nouitij in primis dare operam, vt summo mane è lectulo surgant, ac surgentes signo se sanctæ Crucis aduersus Diabolum muniant, mox genibus positis ad aliquam sanctam imaginem orationem Dominicam, & salutationem Angelicam ter dicant, vt honorem sanctæ Trinitatis debitum reddant, semel verò vt Angelum ad sui custodiam inuocent, atque his proximè confessionem peccatorum, symbolum Apostolorum, & salutem Reginæ matris misericordiæ addant. Deinde gratias Deo agant de omnibus beneficijs, quæ ab eo acceperint, nimirum quòd se creauerit, sacro baptismo donarit, ac demum cœlestem pollicitus gloriam fuerit. Sono vocati campanæ statim ad chorum festinent primi accedentes, iuxta illud, Præparationem cordis tui audiuit auris tua. confiderent quàm viles sumus, & deiecti in conspectu Domini. Sixtus IIII. Pont. Max. addit quòd pulsato diuini officij primo signo ducat Magister Nuitios processionaliter in Ecclesiam, Psalmum Miserere dicentes. Et cum ad aquam benedictam peruenerint, humiliter ibi genuflectant, & ab ipso Magistro aqua benedicta aspergantur, deinde exhibita prius corpori Dominico reuerentia per osculũ gradus altaris chorum ingrediantur; ibique quousque officium inchoetur, in oratione aut meditatione persistant.

B.Bonau. in Ordinario uitę religiosæ.

Psal.9.

SECVNDA REGVLA.

INGREDIENTES Ecclesiam lustrali aqua se expient, & in tabella ad id posita aduentum suum significent, mox magno cum silentio Chorum ingredientes sua quisque loca occupent: attenti sint dum psallunt. Vnde Bernardus; Magna est abusio habere os in Choro, & cor in foro. genuflectant ad inuocationem Sanctissimi nominis IESV, B. Virginis, & patris nostri Frãcisci, imagines aperto capite venerentur, nec nõ præsules Chorum intrantes, & omnes homines obseruantia dignos, religiosos, ac viros grauitate pręstantes. Dicant cum propheta: Erunt vt cõplaceant eloquia oris mei, & meditatio cordis mei in conspectu tuo semper.

Psal.18.

Præterea debent studere, vt ijs virtutibus imbuantur, quæ septem capitalibus vitijs aduersantur, vt humilitate contra superbiam, liberalitate contra auaritiam, castitate cõtra luxuriam, patientia contra iram, abstinentia contra gulam, amore proximi contra inuidiã, diligentia spirituali contra accidiam.

Tertiò curent Nouitij, vt illustrentur, & iuuentur ad agnoscenda & detestanda peccata, exigant rationem ab anima de omnibus peccatis, quibus Deum offenderunt cogitationibus, verbis, operibus, ea præcipuè obseruantes, ad quæ procliuiores se sentiunt. muniãt se

frequenter

frequenter signo crucis,& præcipuè cùm dormitũ eunt,vel è lectulo surgunt, vt roborẽtur aduersus hostes, qui vbique,& omnibus horis tendunt nobis insidias,atq; vt omnes nostræ actiones referantur ad honorem,& gloriam Dei:denique, vt sępius passionem & mortem Christi commemoremus.

Quartò, gratias Deo agant de tanto beneficio,rogent, vt Deus possideat cor eorũ.Pijs exercitijs & piorum librorum lectione reficiantur, aut alijs pietatis operibus vacent, à loquacitate abstineãt, eo cõsilio,vt vitia detestẽtur,& vitã corrigãt,offerant Deo ardẽtes preces,& gemitus,lugentes, & gementes miseriam,in quam propter peccatum primorum parẽtum incidimus,vt dùm lugemus in hac lachrymarum valle,recurramus ad Virginem nostram aduocatam.

Quintò,quando erit in Claustro, claustri recordetur Inferni:quod vt euaderet in monasterij claustro voluit se includere, ibi illud claustrum damnatorum vocatur;studeat in omni loco,& tempore,in omni verbo,& dicto honestatem,& humilitatem tenere, quia secundum Apostolum,corrumpunt bonos mores colloquia mala, verba prius ad limam vadant,quàm ad linguam.Quando vadit per domum,habeat gradus mites, manus continentes,oculos non vagos,sed demissos, quia secundum Isidorum,Impudicus oculus impudici cordis est nuncius.seruandum est silentium,ut mutum in cunctis sit os prętér ad tria, ad laudem Dei,ad accusationem sui,ad ædificationem proximi.

1.Cor.15.

Isid.

SEXTA REGVLA.

CVM Nouitij mensam ingrediuntur,cogitẽt se comedere de laboribus pauperum,vt illud verificetur: Antequam comedam suspiro,non sit primus in comedendo, & vltimus in finiendo;non curet scire quantum, & quid alij comedant. Mens ciborũ nimietate lassata, orationis,& deuotionis perdit vigorem,& vbicunque fuerit saturitas, ibidem libido dominatur, & vt Diuus Bernardus ait, Monacho satis est ad omne condimentum sal cum pane.

Iob 3.

SEPTIMA REGVLA.

CVM peruenerit ad horam dormiendi, affectus cogitatus,& actus, quos in die fecerit, cum amaritudine animę studeat ad memoriam reuocare,& velut fasciculos doloris ante oculos suos constituat.

VERBA QVIBVS VTITVR NOVITIVS *ante professionem.*

SIC institutus, sic directus ac inductus Nouitius per emundantem atque expiantem disciplinam, denique deueniens ad professionem sic ex corde pręfatur, Vellem ac maiorem in modum cuperem, dignissime Pater, Doctores insignes ,patresque colendissimi, hanc intrare Religionem , & eam regulam profiteri, quam cęteri de more profitentur; Verùmquia me indignum iudico, precor uos in charitate ut hanc meam uoluntatem benignè excipiatis.

DECEM PERFECTIONES B. FRANCISCI, *quibus etiam vnusquisque debet animum suum informare.*

SATIS præfati hactenus sumus, quæ dicenda videbãtur circa tãtam Religionem & de ipsius Regula,nunc par est etiam quædam libare de earum auctore, parenteq; B.Francisco ad hoc tantùm,vt cùm opera arguant auctorem, & a fructibus suis cognoscatur quisq;,inde intelligamus quantus qualisùe fuerit sanctus ille vir,& ad illa eadẽ vnusquisq; studeat suos mores suamq; vitã dirigere & componere. Ergo hic ea solum enumeramus, quæ in eo eminere sunt visa,quibus optimè ille de genere huma

nibus

no meritus, effectusq; Deo charissimus, inter Diuos absq, dubio debuit collocari, & ab omnibus coli, de cuius festi celebratione, & corporis translatione subnectemus, quas vidimus in Vaticano, Gregorij summi Pontif. sanctiones.

Prima itaq; perfectio est, quod conabatur totis viribus dolere pro peccatis, & libẽter ea cõfitebatur. Nihil perturbabat, aut inquietabat eius mẽtem, nihil distrahebat eũ ad mundũ, qui absq; solicitudine viuebat. Alios gradus veræ perfectionis ponit B. Benedictus in Regula, quam exponit Beatus Bernard. quos enumerat Climachus in xxv. scalarum suarum gradu.

Secũda erat, quòd omnem creaturam supra se ponebat, & se infrà, quia (vt ipse dicebat) offenderat illum, qui fecit omnem creaturam.

Tertia est Dei dilectio, quia cor suum omni mundana cura purgabat, ideò cor suũ proijciebat in Christum, cui intentus erat in omni loco, & tempore, nullam de hoc mundo curam habens, quæ ipsum solicitaret; dixit enim semel Episcopo Assisij, cum ab eo audiret; Dura est nimis vita tua nihil in hoc seculo possidere: Respondens B. Franciscus, Domine, si possessiones haberemus, nobis essent necessaria arma ad nostram protectionem, nam inde oriuntur quæstiones, & lites.

Quarta erat tantæ patientiæ, quòd ei, qui malum inferebat, conabatur eum plus diligere, & confouere malum, existimans esse Dei nuncium, ita opere docebat, & verbo, Christi exemplo, qui cœpit primùm facere, & postea docere, stultum putabat humanis extolli fauoribus, malens vituperium suum potius audire, quàm laudem.

Quinta, diligebat omnes bonos, malis autem compatiebatur, & se viliorem omnibus esse putabat, etiam pessimis, & perditissimis hominibus. Quando audiebat malum de aliquo, vel excusabat, vel audiendo tristabatur, vel sagaciter in aliam materiam deflectebat.

Sexta, maximè increpantes se diligebat, & illata conuicia, stultum autem putabat humanis extolli fauoribus, gaudebat opprobrijs, laudibus tristabatur, malebat de se vituperium audire, quàm laudem: cupiebat vocari rusticus, & vilis, & si qua verba eiusmodi obijcerentur, respõdebat: Benedicat tibi Deus fili charissime, quia tu verissima loqueris, & vt cunctis despicabilem se ostenderet, cunctis defectus proprios referebat. & cum cerneret animas sanguine Christi pretioso redemptas inquinari aliqua sorde peccati, tanta miserationis teneritudine, & cordiali pietate eas deflebat, vt veluti mater pijssima quotidie parturiret. saluti enim animarum nihil præficiendum esse dicebat; Vnde piè aliquoties auditus est à Fratribus ipsum piè obseruantibus, clamosis gemitibus diuinam pro peccatoribus implorare clementiam.

Septima, omnibus seruiebat libenter, & vix ab aliquo sibi seruiri acquiescebat, reputans se indignum omni seruitio, sciensq; quòd Christus venit ministrare, & non ministrari.

Octaua, recogitabat omnia diuina beneficia, & de eis gratias agebat.

Nona, Custodiebat linguam suam, illud certo sciens, quòd qui nec verbo offendit, hic perfectus est.

Decima perfectio, cauebat super omnia, vt in omni verbo eius esset veritas, bonitas, & humilitas: quia verbũ hominis dẽt incipere in charitate, proficere in bonitate, terminare in humilitate, vt caueat omnia aduersa, quæ in hoc mundo sunt. Siquidem in mundo reperitur contemptus Dei, inobedientia mandatorum eius, carnis incendium, auaritiæ cupido, derisio seruorum Dei, irreuerentia ad omnes, infidelitas ad Christum, affectio seculi, despectio paupertatis, impatientia ad sufferendas tentationes, laudis appetitus, detractio praua, delectatio immunda, ventris ingluuies, assidua iurgia, vilipensio proximi, linguæ procacitas, paruipensio Cœli, terrenorum immoderatus affectus, vilium anxietas, fallacia, & inquietudo. Tanta autem fuit perfectio in B. Francisco, vt Diabolus præsentiam eius ferre non potuerit.

STATVI-

STATVITVR DIES CELEBRATIONIS FESTI *Sancti Francisci.*

GREGORIVS &c.
Archiepiscopis, & Episcopis, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, & alijs Ecclesiarum Prælatis per Regnum Franciæ constitutis.

SICVT Scalæ aureæ, quas uidit Ioannes plenas odoramentorum, quæ sunt orationes Sāctorum in conspectu Altissimi, ad abolēdam nostrorum criminum corruptelam, odorem suauitatis emittunt; ita saluti nostrę credimus plurimum expedire, si eorum in terris celebrem habeamus memoriam, ipsorum merita solennibus recolendo præconijs, quorum in cœlis speramus intercessionibus assiduis adiuuari. Sanè cùm de conuersatione, vita, & meritis B. Francisci institutoris, & Rectoris ordinis Fratrum Minorum (qui iuxta consilium Saluatoris contemptis trāsitorijs & terrenis, iuxta promissionem eiusdem ad cœlestia præmia feliciter, & æterna peruenit, cuius vita, & fama præclara peccatorum depulsa caligine ambulantes in regione vmbræ mortis, de peccatorum tenebris ad pœnitentiæ viam vocat, quorum tam virorum, quàm mulierum ad fidem Ecclesiæ roborandam, & confutandam hæreticam prauitatem viuit adhuc, & viget non modica multitudo) tam per Vos, quàm per multos alios fide dignos, qui miracula quæ Deus per illius sancti viri merita operatur, plenius cognouerūt, certiores effecti, auditis etiam eius virtutibus & miraculorum insignijs, & quòd inter carnales spiritualiter, & inter homines etiā conuersationem Angelicam habuisset, Ipsum, qui corporaliter dissolutus cum Christo esse meruit in cęlestibus (ne ipsius honori debito, & glorię detrahere quodammodo videremur, si glorificatum à Domino permitteremus vlterius humana deuotione priuari) de fratrum nostrorum consilio, & prælatorum omnium, qui tunc temporis apud sedem Apostolicam consistebāt, Sanctorum Catalogo duximus ascribendum. Cùm igitur eius lucerna sic arserit hactenus in hoc mundo, quòd per Dei gratiam iam non sub modio, sed super candelabrum meruerit collocari V. u. to. mo. ardentius exhor. per A. S. mād. quatenus deuotionem fidelium ad venerationem ipsius salubriter excitantes, festiuitatem eius, Quinto Non Octob. Annis singulis excolatis, & pronuntietis constituto die specialiter excolendam, vt eius precibus Dominus exoratus suam vobis gratiam tribuat in præsenti & gloriam in futuro. Datum Perusij vij. Id. Iulij Pontificatus nostri Anno secundo.

Fidei testimoniū miraculorū B. Francisci.

Statuta dies celebrationis eius festi.

IN TRANSLATIONE CORPORIS *Sancti Francisci, Indulgentia.*

GREGORIVS. &c.
Ministro & Fratribus Ordinis Minorum in Generali Capitulo constitutis.

MIRIFICANS misericordias suas Dominus, quæ super omnia eius opera sunt, vt vnicæ suæ sponsæ renouet sicut Aquilæ iuuentutem, innouat signa, & immutat mirabilia fulgura, & pluuiam faciendo, dum Ecclesiæ filios legitimè hic certantes feliciter in cœlo coronans, & quorum animas beata immortalitate glorificauit, in patria, horum corpora miraculorum coruscatione in terra clarificans, matrē salutis gaudio reficit, & fœcunditatis rore perfundit. Sic enim fides Ecclesiæ roboratur, conualescit spes, & charitas recalescit; sic confutatur hæretica prauitas, lapsus delinquentiū cohibetur, & inducitur conuersio peccatorum. Quare inter pressuras innumeras, & angustias infinitas, quas plus ferre possumus quam referre, consolationis, & gaudij materiam resumentes, gratas,

&laudes

& laudes, quas possumus referimus redẽptori, qui Beatũ FR. patrẽ nostrũ, & uestrũ: fortè autẽ magis nostrũ quã omniũ vestrũ adhuc in carne viuẽtẽ insignibus præueniẽs muneribus gratiarum, tanta nũc eũ cũ ipso regnãtem clarificat gloria, quòd præter alias virtutes magnificas nuper in Theutonia ipsius Sancti celebri nomine inuocato mortuum mirificè suscitauit, sicut nobis est solenniter intimatum, vt nos in eiusdem Sancti magis, ac magis pro amore succensi totis affectibus in ipsius laudibus delectemur, sperantes vt, quos in seculo extra seculum uiuens tota mẽte dilexit, & nos nunc charius amplexatus, quò illum, qui est vera charitas, vicinius intuetur, quo nobis intercedere non desistat, & vos, quos idem in Christo regenerans in abundantia diuitiarum altissimæ paupertatis reliquit hæredes, gerentes in intimis uisceribus charitatis ad profectum ordinis nostri aspiramus ardenter, proposita nobis spe quòd vestrarum orationum suffragijs, nostrarum tolerantia passionum nobis proueniet in salutem. Verùm vt patrem laudabiliter imitantes peruenire mereamini, quò ipse peruenit, Vniuersitatem vestram rogamus, & obsecramus in Domino IESV CHRISTO per Apostolica vobis scripta mandantes, vt quemadmodum accepistis à Beatissimo Patre vestro, mortificationem IESV circumferentes in corporibus vestris, vt vita IESV manifestetur in vobis, veræ humilitatis gloriam amplexati; armemini circumquaque inexpugnabili patientiæ armatura, obedientiam, quæ inter alias obseruantias regulares præcipua reputatur, necnon alia regularia statuta Patris prædicti inuiolabiliter seruaturi. Cùm enim spectaculum facti sitis mundo, Angelis, & hominibus, necesse habetis taliter conuersari, vt benefacientes imprudentum hominum ignorantiam obmutescere faciatis, quin potius ex bonis vos considerantes operibus glorificetis Deum, & Beatum Franciscum dignis laudibus præconizetis. Cæterum cùm gloriosissimum corpus Sancti prædicti ad Ecclesiam ipsius nomine dedicandam cupiatis deuotè transferre, nos desiderium vestrum fauore debito prosequentes, quia dignum est vt veneremur in terris, quem Dominus sic honorat in cœlis, de misericordia IESV Christi, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, auctoritate confisi, omnibus, qui ad translationis eius solennia deuotè conuenerint, vel vsque ad natiuitatem Virginis gloriosæ proximè venturam ipsius ecclesiam visitauerint, transfretantibus mare tres annos, transeuntibus Alpes duos, & cæteris vnum, & qui in anniuersario translationis illuc vsque ad octauam diem reuerenter accesserint, annum similiter de iniuncta sibi pœnitentia misericorditer relaxamus. Datum Lateran. xvij. Kal. Iunij, Pontificatus nostri Anno Quarto.

1. Pet. 2.

De translatione corporis B. Francisci.

DE PRIVILEGIIS QVIBVS SVMMI Pontifices hanc nostram Religionem decorarunt, velut quibusdam propositis præmijs.

SVMMI Pontifices vidẽtes sacrũ Ordinem B. F. ab eius institutione vberes produxisse fructus & subinde in dies producere, cæterosque suorum exemplo ad opera pietatis inducere, propterea multis gratijs & fauoribus eum semper prosecuti sunt.

In primis Innocentius Quartus, Alexan. IIII. Benedictus Secundus, Martinus Quintus, vt patet in compendio priuilegiorum titulo Abbas 5. parte. 1. 2. 3. 4. & par. 14. titulo apostatæ; decreuerũt, & præceperunt, ut sub pœna excom. ipso facto incurrendæ, ne prætextu quarumcunque literarum à Sede Apostolica generaliter obtentarum, seu obtinendarum, quæ de præsentibus literis non facerẽt mẽtionem plenam, & expresśam, non recipiant Fratres professos ordinis Minorum cęteri ordines, dempto Chartusianorum, & hoc de licẽtia in scriptis superiorum Prouincialiũ seu Generalis. vide Comp. §. 24. titulo prędicto.

Secundò Sorores San. Claręe, & tertij Ordinis S. Francisci nil penitus possunt agere circa bona spiritualia, & temporalia, nisi de licentia Ministrorum Prouincialium, seu Generalis ministri: scilicet abbatissam eligere: nec deponere, seu ministras: nisi maior pars ad minus mediata conuenerit: nec aliquam ad religionem, nec professionem, nec aliquem in capellanum recipere, aut receptum retinere, seu receptas, nisi de consensu prædictorum, nec abbatissa vltra suum tempus potest retinere officium, nisi de licentia

supe-

superiorum prædictorum, sub pœna excommunicationis, & aliis pœnis ad arbitrium prædictorum, nec bona temporalia alienare, vendere, commutare possunt, nisi de consensu dictorum, & duarum partium sororum conuentuum, seu domorum, nec etiam locare, vt patet in dicto compendio, titulo Abbatissa. §. 1. vsque ad 10.

Tertio concessum est Generali Ministro, & Prouincialibus, posse absoluere suos Fratres, qui incurrunt excommunic. maiorem, nisi meritò essent ad Sedem Apostolicam destinandi propter casus, siue excessus enormitatem: vt pote de hæresi notoria. vide absol. ordinariam, §. 1.2.

Quarto Guardiani, & cæteri Prælati superiores habent iurisdictionem ordinariam super suos Fratres, ipsosq; ligare, & soluere possunt, iuxta statuta Ordinis, vt patet in titulo, absol. ordinaria par. 3. & post, par. 27.

Quinto Generalis, & Prouinciales Ministri, eorumque vices gerentes possunt absoluere nouitios ab excomm. & cum illis dispensare de suspensione, & irregularitate: etiam si post professionem se recoluerint talibus in seculo fuisse sententijs innodatos; & hoc cum forma canonica, in quas tamen sententias pristinas relabuntur ipsi nouitij, nisi perseuerauerint in Ordine. vide vbi suprà, §. 4.

Sexto Generalis, & singuli Prouinciales Ministri, & eorum Vicarij, ac etiam custodes in custodiis sibi commissis, Fratribus ibidem constitutis, necnon Fratribus alijs eiusdem Ordinis interdum ad eos declinantibus vndecunque absolutione, & dispensatione indigentibus, siue ante ingressum Religionis, siue post in casibus excesserint, pro quibus excommunicati vel interdicti, aut suspensionis incurrerint sententias à iure, vel à iudice generaliter promulgatas, valeant impartiri beneficium absolutionis, & dispensationis: ac similiter, quòd Fratres, quos Generalis, & Prouinciales Ministri, & custodes elegerint in proprios confessores, possint eis dicta impertiri, nisi adeò fuerit grauis, & enormis excessus, quòd meritò sint ad Sedem Apostolicam destinandi. vide in Compendio, in §. vigesimo tituli prædicti, & inuenies casus Apostolicæ Sedi reseruatos. etiam vide Compendium, §. 6.

Septimo Prælati Regni Castellæ possunt suos perpetuò donatos, seu oblatos præsentes, & futuros, & quoscunque pro tempore famulos ab omnibus, & singulis casibus, præterquam Sedi Apostolicæ destinatis; necnon ab omnib. & singulis huiusmodi censuris supradictis, quas ex ignorantia, vel inaduertentia incurrerint, absoluere, eisque Eucharistię sacramentum, ac extremæ vnctionis, & alia sacramenta ministrare toties, quoties necessarium fuerit: Et subditi de licentia Prælatorum suorum possunt eadem ministrare illis, vt patet vbi suprà, in Compendio, §. 2.

Octauo Confessores Monialium, seu Frater eiusdem Ordinis ad hoc per Prouincialem deputatus pro tempore: possunt absoluere sorores, & earum seruitrices ab omnibus casibus, præterquàm sanctæ Sedi reseruatis, quoties fuerit opportunum, & sacramenta Ecclesiæ eis ministrare minimè requisita diœcesanorum Episcoporum, & cuiuscunque alterius licentia. vide vbi suprà, in Compen. §. 8.

Nono. Hic notandum est, nos non posse vti supradictis gratijs, nisi Generalis, seu procurator curiæ, aut commissarius transacta die Iouis Cœnæ Domini (scilicet post promulgationem censurarum) obtineant facultatem absoluendi ab illis casibus, se, suosq; Fratres, Moniales; Tertiarios vtriusque sexus oblatos famulos, & domesticos.

Decimo. In partibus Hispaniarum, vbi à Pontificibus Max. datur Bulla Cruciatę, possunt Fratres frui omnibus gratijs, & indulgentiis illius, dum intentione abutendi ea, non acceperint: Ideo vnusquisque videat, qua de causa, siue quo spiritu illam susceperit: in hac materia legere poteris Summistas, necnon Compendium priuilegiorum.

Vndecimo, Alexander VI. qui fuit Frater Minor, declarauit, & (quod magis est) decreuit, quòd Generalis, & Prouinciales, ac Guardiani possint reseruare casus de occultis inter religiosos, & quòd absoluentes à talibus post huiusmodi reseruationem, nihil agunt, & incidunt in pœnam absoluentium à casibus non concessis taxatam. pœnas absoluentium, casusq; reseruatos dictis Prælatis inuenies in §. dicti tit. hæc in §. 13. vbi suprà, in Compendio.

Duodecimo, Prælati Fratrum non tenentur in scriptis proferre sententiam excomm. in apostatas, vt habetur in iure: nec etiam coguntur Fratrem apostatam manu propria percutere, etiam si necessitas vrgeat ob grauitatem delicti. vide vbi suprà §. 16. 22.

HH Tertio

Tertiodecimò, Cū Fratres fuerint extra conuentū, & habere non potuerint confessorem sociū, poterunt tunc cōfiteri cuilibet presbytero religioso, seu sæculari, & hoc dummodò fiat sine fraude, & dicant prælato suo postea. vide vbi supra §. 19. & magis dico, quod tenentur ad hoc ad euadendum scandalum secularium, qui viderent Fratrem celebrantem quotidiè.

Quartodecimò, Cum sæpe boni religiosi ex charitate, vel prælatorum obedientia cogantur ad cōfessiones audiendas, & sint multiplices, & inexplicabiles, sentētiæ exco. in corpore iuris, quorum nonnullæ etiam à peritissimis ignorantur, quorum absolutio superiori reseruatur, si prædicti Fratres inaduertenter incurrerint irregularitatem, conceditur illis, vt possint per idoneos sacerdotes confessores, authoritate Apostolica absolui & dispensari cùm oportuerit nisi crassa, & supina ignorantia censuram incurrerint, vel irregularitatem. vide §. 2.

Quintodecimò, Guardiani cæterique Fratres, quibus Prouinciales committunt auctoritatem absoluendi à casibus sibi reseruatis, committere huiusmodi auctoritatem nō possunt alijs fratribus, sed oportet, vt per semetipsos exerceant id munus, nisi quando essent Commissarij Prouincialium cum potestatis plenitudine. ratio huius est, quia secundum iura delegatus ab inferiore à Principe non potest subdelegare, nisi sit delegatus ad vniuersitatem causarum, vel nisi hoc sibi specialiter concedatur, secundum Ioannem Andream in cap. is, cui. tit. de officio delegati, lib. 6.

Sextodecimò, Concessum est prelatis regni Castellæ Prouinciarum, vt semel in vita suos Fratres tam nouitios, quàm professos, & oblatos, & per consequens Fratres, & sorores tertij ordinis, necnon Sanctæ Claræ, possint absoluere à quibuscunque peccatis, & vnà cum eis dispensare ab omni irregularitate quocunque modo contracta, etiam sanctæ Sedi reseruata (bigamiæ, homicidij voluntarij, mutilationis membri casibus duntaxat exceptis) & eos semel similiter habilitare, vt non promoti ad omnes sacros ordines, & Missarum celebrationem promoueri possint, & ipsi promoti in eisdem ministrare valeant, etiā in mortis articulo dare eis possunt indulgentiā plenariā, hac conditione tamē, vt per vnum annum à tempore, quo cōcessione huiusmodi gaudere voluerint, singulis septimanis (impedimento cessante legitimo) semel vij. Psalmos pœnitentiales cum Letanijs recitent, & qui eos ignorauerint, dicant alias orationes ad arbitrium confessorum. vide absolutionem extraordinariam §. 2. 3. & 4.

Decimoseptimò, Notæ benè, quòd concessum est Fratribus, sororibus, necnon donatis, seu ancillis, vt quater in anno de licentia prelatorum Prouincialium possint se facere absolui ab omnibus suis peccatis qualitercunque commissis, ac similiter dispensari ab omnibus, & singulis votis (exceptis essentialibus emissis in professione) quæ solent emitti pro qualibet necessitate, aut leuitate, & tantæ virtutis est hæc absolutio, perinde ac si ab ipso Summo Pontifice daretur, & magis Sanctitas sua vult, vt omnibus, & singulis confessores dent sanctam benedictionem nomine suæ Sanctitatis, hoc tamen cum forma sequenti: auctoritate tibi concessa, & mihi commissa ego te absoluo sic plenariè, & illi statui innocentiæ restituo, quomodo Sanctitas Domini nostri faceret, si ipsemet in confessione tua peccata auscultaret, & eadem auctoritate Apostolica tibi sanctam benedictionem Papalem impartior, In nomine Patris, & filij, & Spiritus sancti, Amen. vide ubi supra §. 6.

Tres preciosissimæ animarū antidoti hic, & in sequentibus.

Decimooctauò, Item concessum est supradictis, ut in omnibus solennitatibus Domini Sabaoth, Beatæ Virginis Mariæ, ac omnium Sanctorum Petri, & Pauli, Sancti Seraphici Patris Francisci, Sanctæ Claræ, atque per totam hebdomadam maiorem, possint in absolutionibus suarum confessionum plenariè absolui, & pœnitentiam salutarem recipere; & hoc semper intelligendum est de licentia prælatorum, quo ad Fratres, non autem sorores, tame non oportet vti forma ad libitum, immo sequenti videlicet, Auctoritate tibi concessa, & mihi cōmissa ego te absoluo plenariè ab omnibus peccatis tuis, in quantum prædicta auctoritas se extendere potest, uide supra §. 7. & 8.

Decimononò, Item concessum est Fratribus, & sororibus, cæterisque gaudentibus nostris priuilegijs, quòd semel in quolibet anno (vltra alias indulgentias, quas à Sede Apostolica habent) possint plenariè absolui, & indulgentiam plenariam consequi in festo Sanctę Catherinę Virginis & Martyris, hac tamen seruata forma sequenti, quę differt ab omnibus supradictis, quę est, Auctoritate tibi commissa, & mihi commissa ego te absoluo

absoluo plenariè ab omnibus peccatis tuis in quantum possum, & valeo, & huiusmodi auctoritas se extendere potest, & concedo tibi indulgentiam plenariam omnium tuorum peccatorum in nomine Patris &c. vide ubi supra §. 9.

Vigesimo, insuper circa prædictas absolutiones plenarias à Leone X. concessas est aduertendum, quòd huiusmodi absolutiones non se extendunt ad censuras excommunicationum, vel irregularitatum, aut casuum reseruatorum Papæ, nec etiam ad pœnam debitam in Purgatorio pro peccatis, exceptis tamen quatuor indeterminatis supra positis in §. 17. ac etiam excepta illa pro die Sanctæ Catharinæ, quia ista habet expressam indulgentiam plenariam, quæ refertur ad pœnam vltra absolutionem plenariam, quæ refertur ad culpam: aliæ autem 40. habent verba, quæ æquipollent indulgentiæ plenariæ. Vide vbi suprà opinionem Collectoris.

Vigesimoprimo, vltimo notandum est, quòd circa omnes concessiones pro absolutionibus plenariis suprascriptis factis, melior, & copiosior omnium ipsarum est illa, quam facit Sixtus Quartus, & habetur infrà, ideo & tam pro ipsa, quàm pro alia quacunque, quæ sub simili tenore concessa fuerit, hic ponitur quædam forma absolutionis valde vtilis, & copiosa.

Vigesimosecundo, Sixtus Quartus concessit omnibus Fratribus Minoribus de obseruantia, necnon Sanctæ Claræ sororibus, & Tertiariis vtriusque sexus, & famulis, & seruitoribus prædictorum omnium, vt quilibet eorum possit semel eligere confessorem de huiusmodi familia, qui audita eius confessione pœnitentiam salutarem iniungendo, absoluat eos ab omnibus criminibus, excessibus, & censuris ecclesiasticis, & dispenset cum eis in omnibus irregularitatibus, si quas fortè contraxerint (homicidio voluntario, & mutilatione membri semper exceptis) & ei remissionem plenariam omnium peccatorum impertiri valeat, & quòd hoc idem possit in mortis articulo, seruando hanc formam sequentem, videlicet post iniunctam pœnitentiam salutarem pœnitenti dicat Sacerdos confessor, Auctoritate mihi tradita, & ex officio meo, ac eo modo, quo melius possum, dispenso tecum super residuum pœnitentiæ, si maior erat tibi imponenda, & volo, vt omnia bona, quæ feceris, & mala, quæ perpessus fueris propter Deum, sint meritoria: velut pœnitentia imposita ad remissionem pœnæ debitæ pro tuis peccatis, pro quibus etiam satisfiat ex meritis passionis Christi, & omnium Sanctorum. & postea subiungat Confessor, Misereatur tui &c. & Indulgentiam &c. & Dominus noster IESVS Christus, qui est verus summus Pontifex, & qui pro te natus, & passus est, ipse te absoluat, & ego auctoritate ipsius, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ac potestate mihi commissa, & tibi tradita, siue concessa pro hac vice à Domino Papa, cuius vices in hac parte gero, te absoluo ab omni sententia excommunicationis generalis, vel specialis, à iure, vel ab homine promulgata, & ab alio quocunque vinculo excommunicationis: & dispenso tecum super quibuscunque irregularitatibus, ex quibuscunque causis eas contraxeris (homicidij voluntarij, & mutilationis membrorum, ac bigamia duntaxat exceptis) & in his, & in omnibus aliis, quibus indigeas: restituoque te ad statum pristinum, in quo eras, antequam huiusmodi incurreres, & finaliter ego te absoluo ab omnibus peccatis tuis plenariè, & concedo tibi indulgentiam plenariam omnium pœnarum in præsenti vita, vel in Purgatorio pro peccatis tuis debitarum, in quantum possum, & valeo, & auctoritas tibi concessa est, & mihi commissa se extendere potest. In nomine † Patris, & † Filij, & † Spiritus Sancti. Amen.

AD LECTOREM.

VT vides, hanc nostram Seraphicam Religionem multiplici aditu percalcatam Maiores nostri, Romaniq́ue Pontifices vallarunt, atque ingentibus priuilegijs, & fauoribus eam prosecuti sunt. Semper tamen interuallo temporũ, siue prælatorum incuria, siue Fratrum excrescentia transgressionum sentes, qui segetẽ Domini opulentã pullulare non sinũt, & insolentum irrepsit licentia. Et quę olim magistra erat disciplinæ (culpis nostris exigentibus) multorum criminum sorde videtur obscurata. Palluit enim & defluxit ille

paupertatis decor, qua tantum gloriari solebat Religio. Cùm autem paulatim declinaret à perfectione, Summi Pontifices, vt Patres pientissimi, licet assiduis querelis pulsati, Apostolica tamen intercedente auctoritate, & suadente pietate animarum saluti consulere non destiterunt: Quorum interest virtutes colere, & vitia radicitus extirpare, vt Ecclesia sancta in sancta vnione conseruetur sine ruga & macula, & omnes vepres ab eadem Ecclesia, diuina opitulante gratia, omnino abolerentur. Qui enim reformare cupiunt pro personarum, temporum, ac locorum qualitate accommodatus est adhibendus modus: vt gradatim de virtute in virtutem subditi ad maiora disponantur, & non frangantur, in his præsertim quæ supererogationis sunt.

VISIO STATVAE NABVCDONOSOR, qua describitur Ordo Sancti Francisci.

IN superioribus proposuimus nobis ante oculos Religionis Franciscanæ pulchritudinem, gloriam, & perfectionem: Nunc ex illius per temporum, hominumque mutationem, succedente decoloratione, violatione, & diminutione, manifestum nobis fiet, quòd nihil, quod sit ex hoc corruptibili mundo, in eodem statu perpetuò durat, quicquid ortum, incrementumq; habet, habet & decrementum ac diminutionem, vt in sequentibus patebit narrationibus. Dum enim Beatus FRANCISCVS oraret in loco Sanctæ Mariæ de Angelis, oculis eius corporalibus, & coram ipso apparuit quædam statua, quæ habebat caput aureum, & faciem pulcherrimam, pectus, & brachia de argento, ventrem, & femora de ære, tibias autem de ferro, pedes verò ex parte terreos, & ex parte fictiles, & erat induta sacco, ex quo humano rubore perfusa multum erubescere videbatur. Qua visa cœpit vehementer admirari illius pulchritudinem indicibilem, & eius miram magnitudinem, insuper erubescentiam, quam habebat de sacco, quo erat induta, exhorrebat. Et cùm sic miraretur, intentè aspiciens caput eius pulcherrimum, & speciosam faciem; statua ipsa locuta est Beato FRANCISCO dicens, Quid miraris? Deus misit me ad te, vt in me disceres, quæ circa Ordinem tuum sunt ventura, & futura. Caput aureum, quod in me vides, & facies tam decora, est principium tui Ordinis positum in altitudine Euangelicæ perfectionis. Et sicut ipsius metalli substantia est cunctis metallis preciosior, & locus capitis membris cunctis eminentior, ita principium tui Ordinis est tantæ preciositatis propter fraternam, & auream charitatem, & propter angelicam honestatem: & tantæ altitudinis, propter Euangelicam paupertatem, quòd totus mundus mirabitur. Et Regina Sabba, idest Sancta Mater Ecclesia mirabitur, & dilatabitur in corde suo, cùm videbit in primis electis Ordinis tantam Christi pulchritudinem, sanctitatis, & sapientiæ spiritualis splendorem tanquàm in angelicis speculis relucentem. Et beati erunt, qui illorum primorum lapidum preciosorum, immo capitum aureorum virtutes, & mores, Christo se totaliter conformantes studuerint imitari, magis illorum cœlesti pulchritudini, quàm florentis mundi fallaciis adhærendo. Pectus verò, & brachia de argento est secundus tui Ordinis status, qui tantò est primo inferior, quantò est inferius argentum auro, & sicut argentum preciositatem, claritatem, & sonoritatem habet magnam, sic iste status habet fratres nobiles genere, claros scientia, & sonoros prædicatione, & sublimes intantum, quòd aliqui eorum ad Papatum, aliqui ad Cardinalatum, ad Episcopatum plurimi assumentur. Et quia per pectus, & brachia ostenditur hominis fortitudo, in illo tempore excitabit Dominus in isto Ordine tuo homines scientiâ velut argentum nitentes, & præclaros virtute, qui tam scientia quàm virtutibus defendent Religionem istam, & etiam vniuersam Ecclesiam à multiplicibus impugnationibus Dæmonum, & à varijs impulsionibus hominum impiorum. Sed quamuis mirabilis erit generatio illa, erit tamen quo ad statum priorum perfectissimum, inferior: sed hic est respectu primi status, sicut argentum respectu auri. Post hos est tertius status in Ordine, qui ventri æreo similabitur, & femoribus æreis. Quia sicut æs æstimatur minori precio, quàm argentum, ita illi de statu tertio erunt primis, secundisque minores. Et quamuis tanquàm æs, in numerositate, & multa latitudine per orbis spatia distendentur, tamen erunt de his, quorum Deus venter est,

Admiranda visio.

Ne mireris Lector, quia Deus solet multa reuelare bonis & contemplatiuis cùm anima non est dispersa ad exteriora sensibilia comprehendenda.

Primus status.

Caput exorientis Religionis aureū.

Secundus status.

Pectus & brachia statuæ quid significant.

Tertius status Religionis.

Phil. 3.

est, & gloria Religionis in confusione eorum, qui sola, quæ terrena sunt, sapiunt: & quamuis propter scientiam habeant linguam tanquam æs sonans, & mirabilem, erunt tamen dilectores ventris, & femorum. Heu heu reputabuntur apud Dominum (vt ait Apostolus) sicut æs sonans, aut cymbalum tinniens, quia alijs resonabunt verba cœlestia, & quasi ex femore spirituales filios generabunt, & ostenso alijs vitæ fonte ipsi ventre arido adhærebunt in terra. Post istos verò erit quartus status terribilis, & pauendus, qui tibi nunc ostenditur in tibijs ferreis. Nam sicut ferrum domat, & dissipat æs, argentum, & aurum: ita status ille erit tantæ duritiei, & ferreæ prauitatis, quòd ex frigiditate, & horrida rubigine, ac ferreis moribus illius periculosi temporis, obliuioni tradentur quæcunque bona, quæ charitas aurea primorum, & argentea veritas secundorum, & ærea, siue sonora loquacitas tertiorum ædificauerat in Sancta Ecclesia Dei, & Domini nostri Iesu Christi. Tamen sicut tibiæ sustinent corpus, ita ille in quadam fortitudine ferrea, idest rubiginosæ hypocrisis corpus ordinis sustētabunt. Et tam venter prędictus, quā tibiæ istæ ferreæ latebunt sub vestibus, quia sub Religionis habitu contegentur, habitum quidem religionis, & pietatis habentes, intrinsecus autem sunt, seu erunt lupi rapaces, & isti tales solum ventri seruientes, & etiam rubiginosi, & ferrei, mundo quidem latentes, sed Domino manifesti, quia preciosissima bona ad nihilum scilicet prauæ vitę malleo redegerūt, ideò ipsi tanquam ferrum diuersarum igne tribulationum, & malleis angustiarum terribilium affligentur, vt nō solum Dæmonum, sed etiā rectorum sęculi cladibus secularibus, & ignibus, & carbonibus excoquentur, ut potentes potentia tormenta patiantur: & quia per irreuerentem duritiam peccauerunt, ab irreuerentibus durissimè torquebuntur: propter autem illas angustias ad tantam impatientiam mouebuntur, quòd sicut ferrum, quod omnibus metallis resistit, sic se omnibus opponent, ita quòd non solum potestatibus secularibus, sed etiam spiritualibus obstinatè resistēt, putantes se tanquam ferrum posse omnia domare, propter quod Deo maximè displicebunt. Quintus verò status erit ex parte ferreum quantum ad hypocritas supradictos, & ex parte terreum quantum ad illos, qui secularibus negocijs se totaliter miscebunt. Et sicut vidisti in pedibus, quòd testa ex luto cocta, & ferrū simul apparuit, quæ tamen vniri nullatenus possunt, ita erit in extremo statu illius ordinis; quia orietur tanta diuisio, & tam abominanda inter ambitiosos hypocritas, & testeos ex luto temporalium, concupiscentia carnis excoctos, quòd sicut testa, & ferrum, nequibunt ex discordia maxima conuenire. Et contemnent non solum Euangeliū, & regulam, sed etiam testis ferreis, hoc est prauis affectionibus, & immundis, conculcabunt omnem sancti Ordinis disciplinam. Et sicut testa, & ferrum diuisa sunt inuicem, ita multi ipsorum diuidentur inter se intus, & extra: intus quidem contentiosè viuentes, extra verò seditionibus partialitatibus, & tyrannijs secularibus adhærentes; propter quod venient in tantam displicentiam omnium, quòd non solum vix in terras intrare poterunt, vel morari, sed vix portare habitum manifestè, & multi eorum punientur, & destruentur tormentis horribilibus per homines seculares, quia tam abominabiles pedes, domus, & omne solum vitabit. Hoc autem totum veniet illis, quia totaliter ab aureo capite recesserunt. Beati autem erunt illi, qui in illis periculosis diebus ad preciosi capitis monita reuertentur, quia tanquàm aurum in fornace probabuntur, & quasi holocausta medullata coronam accipient in æternum. Saccus de quo sum induta, de quo erubescere videor, est sancta paupertas, quæ cum sit totius ordinis decor, & speculum, & custodia singularis, & corona, & fundamentum omnimodæ sanctitatis, deficientibus tamen omnibus studijs virtuosis, ut dictum est suprà, de ipsa scilicet paupertate sanctissima filij degeneres erubescent, & abiectis vilibus indumentis eligent preciosa, & cappas varias anxiè, & simoniacè procurabunt. Felices verò, & beati erunt, qui vsque in finem perseuerauerint in his, quæ Domino promiserunt. Et his dictis statua illa disparuit. Et Beatus FRANCISCVS de his vehementer admirans atque anxius oues suas tanquam bonus pastor pręsentes, & futuras Domino cum multis lacrymis commendauit. Qua visione, & alijs pluribus reuelationibus habitis futura omnia Fratrum euenta vidit, & prædixit.

1. Cor. 13.

Quartus Religionis status.

Tibia ea pars est, quæ femoris inferiore capite committitur.

Sap. 6.

Quintus Religionis status.

Quomodo multi diuisi sunt intus, & extra.

Sap. 3.

Saccus qd portēdit.

QVAEDAM ORACVLA S. FRANCISCO ET quibusdam sanctis viris nunciata, quòd Seraphicus Ordo ita vexaretur, vt vix in antiquum statum restitui posset.

B. Aegidij vaticinium.

B. Pater Franciscus Spiritu sancto plenus, multa, quæ acciderunt tristia in Ordine suo futura prædixit, qui dū vixit omnes contentionis sedauit molestias. B. AEgidius tertius in ordine præuidit talē in Religione scissurā, vt nulla virtus, tempus, vel consilium abstergere posset. B. Bernardus diuino illustratus numine dixit, Vsque ad septimum gradum grauis & vehemens erit perturbatio. Religio corruet, & ad deteriora semper erit prolapsio, donec miraculo grandi, & stupendo fiat reparatio per eum, qui eam fundauit. B. Iacobus de Auximo, vir magnę contemplationis, per somnium vidit Sāctum Franciscum curare leprosum scabie, & vulneribus plenum, & rogatus vt diceret quis esset, respondit, Hic est Ordo, quem, Christo iubente custodio, ne veluti leprosus cōputrescat. Hæc quoque B. Iacobo de Massa fuerunt reuelata, & præmonstrata, cui aliquando aperuit Deus ostium secretorum suorum: cuius sanctitatem testati sunt B. Aegidius, & F. Marcus prouinciæ Marchiæ Minister, vir miræ simplicitatis, quem vidit tribus diebus raptum & à terra subleuatum, vt mortuum crederent. Iste F. Marcus dicebat plerunq; suis Fratribus, quòd à fratre Iacobo multa fuerunt sibi reuelata, quæ ventura erant in Ordine. Etiam quidam Frater dictus Bonus romæus, cuius oculi præ multis lachrymis & senectute caligauerant. senectus enim multa secum apportat incommoda, & si nullum aliud vitium haberet, plurima quæ non vult, videt. Hic ergo vir sanctus, quem D. Bonauentura plurimùm obseruabat, ob singularem eius prudentiam præuidit tres in ordine futuras partes, volens fortè innuere tres familias Capucinorum, Fratrum de familia, & Conuentualium.

De F. Iacobo de Massa.

Vaticiniū F. Bonromæi.

MEMORABILIA QVAEDAM SELECTA DE B. P. FRANCISCO.

Epistola B. FRANCISCI ad Sacerdotes Ordinis, de tremenda reuerentia erga Corpus Christi.

IN nomine Sanctæ Trinitatis, patris, & filij & spiritus sancti. Amen. Reuerendis & multum diligendis Fratribus vniuersis, Generali Ministro Ordinis Minorum Domino suo, & cæteris Ministris Generalibus, qui post eū erunt, & omnibus Ministris, & Custodibus, & Sacerdotibus fraternitatis eiusdem in Christo humilibus, & omnibus simplicibus & obedientibus primis & nouissimis, F. Franciscus homo vilis & caducus, vester paruus seruus, salutem in eo, qui redemit, & lauit, nos in sanguine suo. Quoniam ideò misit vos Deus in vniuerso mundo, vt verbo & opere detis testimonium voci eius, & faciatis scire omnes, quoniā nō est omnipotens præter eum, in disciplina & obedientia perseuerate, & quæ promisistis ei, bono animo & firmo proposito adimplete. Tanquam filijs se offert nobis Dominus Deus. Deprecor itaque omnes Fratres cum osculo pedum, & cum charitate qua possum, vt omnem reuerentiam & omnem honorem, quantumcunque poteritis, exhibeatis Corpori, & Sanguini Domini nostri IESV CHRISTI: in quo quæ in Cælis, & quę in terris, sunt purificata & reconciliata omnipotenti Deo, Rogo etiam in Domino omnes Fratres meos sacerdotes, qui sunt, & erunt, & esse cupiunt Altissimi, quòd quandocunque voluerint missam celebrare, puri & purè faciant, cum reuerentia, verum sacrificium sanctissimi Corporis & Sāguinis Domini nostri Iesu Christi, sancta intētione, & munda; non pro vlla terrena re, neq; timore, vel amore alicuius hominis quasi placētes hominibus, sed omnis uoluntas, quantū adiuuat gratia omnipotētis, ad eū dirigatur, & soli ipsi Deo summo tātum placere desideretis ipsi soli operaturi, sicut sibi placet. Quoniā sicut ipse Dominus dicit; Hoc facite in meam commemorationem, si quis aliter fecerit Iudas traditor efficitur. Recordamini fratres sacerdotes, quoniam scriptum est in lege Domini: Quoniam transgredientes in corporabilibus sine vlla miseratione per sententiā Domini moriebantur. Quanto maiora, & peiora meretur pati supplicia, qui filiū Dei conculcauerit,

Tob. 13.

Eximia animi ei' deiectio.

Col. 1.

Luc. 22.

Heb. 10.

cauerit, & sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est? & spiritui gratiæ contumeliam fecerit? Despicit enim homo pollutus, & conculcat agnum Dei. Quoniã sicut dicit Apost. Non diiudicans & discernens sanctum panem Christum ab alijs cibarijs, vel operibus indignis, indignus manducat; cùm Dominus per Prophetam dicat, Maledictus homo, qui opus Dei facit negligenter, vel fraudulenter. Et propter sacerdotes, qui nolunt ponere super id cor in veritate condemnat nos dicens, Maledicam benedictionibus vestris. Audite fratres mei, si B. Virgo Maria honoratur vt dignum est, quia Deum portauit in sanctissimo vtero suo; si B. Ioannes Baptista contremuit, & non audebat tangere Domini verticem; si sepulchrum in quo per aliquod tempus iacuit, sic veneratur; quantum debet esse sanctus, & iustus, & dignus, qui non iam moriturum, sed in æternum victurum, & glorificatum, in quem desiderant Angeli prospicere, contrectat manibus, corde, & ore sumit, & alijs ad sumendum præbet? Videte dignitatem vestram fratres Sacerdotes, & estote sancti, quia ipse sanctus est; & sicut super omnes, propter hoc mysterium, honorauit vos Dominus Deus, ita & vos super omnes propter hoc mysterium diligite eum, reueremini, & honorate. Magna miseria, & miseranda infirmitas, quando ipsum sic præsentem habetis, & aliquid aliud in toto mundo curatis. Totus homo paueat, totus mundus contremiscat, & cœlum exultet, quando super altare in manibus sacerdotis est Christus filius Dei viui. O admiranda altitudo; ò stupenda dignatio; ò sublimitas humilis; quòd Dominus vniuersitatis, Deus, & Dei filius sic se humiliat, vt pro nostra salute sub modica panis formula se abscondat. Videte fratres humilitatem Dei, & effundite coram illo corda vestra, & humiliamini, vt & vos exaltemini ab eo. Nihil ergo de vobis retineatis vobis, vt totos vos recipiat, qui se vobis exhibet totum. Moneo præterea & exhortor in Domino, vt in locis, in quibus morantur Fratres, vna tantum celebretur missa in die secundum formam S. Rom. Ecclesiæ; si verò in loco plures fuerint sacerdotes, sic sit per amorem charitatis alter contentus audita celebratione sacerdotis alterius, quia absentes & præsentes replet, qui eo digni sunt, Dominus noster IESVS Christus, qui licet in pluribus locis reperiatur, tamen indiuisibilis manet, & aliqua detrimenta non nouit, sed vnus verus, sicut ei placet, operatur cum Domino Deo patre, & Spiritu sancto paraclito, in secula seculorum. Amen.

Hierem. 48.

Gen. 12.

Luc. 1.

Ibid.

Vide D. Bernardũ de dignitate Sacerdotis, qui est medius inter Deũ & hominem, cuius bona consuetudo est populi cõditura; quia sicut mali medici corpora, ita imperiti sacerdotes animas occidunt.

EPISTOLA BEATI FRANCISCI omnibus Christi fidelibus exhortatoria ad dilectionem Dei.

VNIVERSIS Christianis, religiosis, clericis, laicis, masculis, & fœminis, omnibus, qui habitant in vniuerso mundo. O' quàm benedicti sunt & beati, qui Deum diligunt, & faciunt sicut Dominus dicit in Euangelio; Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota anima tua, & proximum sicut teipsum. Diligamus ergo Deum, & adoremus eum puro corde, & pura mente; quia super omnia hoc quærens dixit: Veri adoratores adorabunt Deum patrem in spiritu & veritate: omnes, qui adorant eum, in spiritu veritatis oportet adorare. Et bene valete in Domino.

Matth. 22.

Christiana perfectio in dilectione consistit.

Ioan. 4.

ORACVLA ET DICTA QVAEDAM B. FRANC. & rebus accommoda, & opportunis apta temporibus, quibus plurimos ad fidem Christi instruebat.

B. FRANCISCVS diuino illustratus lumine, vt uerbis, & exemplis ad amorem Christi homines, depulsis uitijs, attraheret, multa dicebat, quę maxima obseruatione digna sunt. Quorum hic multa separatim, celebrioraq; memorabimus. Inter cætera autem semel dixit B. Aegidio eius socio: Religio nostra persimilis est piscatori, qui hamo & arundine, uel rete piscatorio pisces capiens, maiores eligit, & secum adducit, pisciculos uerò paruos dimittit: Quo quidem exemplo prædixit Ordinis sui propagationem, cùm adhuc non extarent in Ordine nisi quatuor Fratres. Multis quoque responsa dabat tanquàm Deo plenus: cuius doctrina, puritate, & contemplatione, tanquàm duabus alis, in altum subuecta erat; nec

In legenda trium sociorum.

imme-

Contemplationis stu ium quid esse cit in B.Franc.

immeritò, quia ad hanc mentis serenitatem indefessum contemplationis studium perduxerat cum assidua exercitatione uirtutum, ideò vir sanctus, lucis æternæ splendoribus irradiatus, semel captus à Perusinis prædixit futurum eorum euentum, & ab uno ex sociis insanus reputatus gaudebat opprobrijs & contumeliis. Dum semel D. Pica charissima eius parens pararet illi mensam à primordio suæ conuersionis ad Christum, Franciscus panes plures apposuit, & à matre interrogatus, cui tot panes apponeret in mensa, cùm pauci essent comensales, respondit, pro pauperibus: & tunc incœpit pectoris sui pietatem in pauperes declarare. Dum adhuc viueret in seculo, vocatus à sociis suis ad cœnam lautè paratam, se in intimam partem domus abdidit; & raptus aliquantulum fixè cogitabat: interrogatus autem à sociis eius, quid tam alta mente cogitaret, forsan (aiunt) quòd vxorem ducere decreuisti? ita (inquit) & pulchriorem, quàm videritis vnquam, intelligens de Religione, quam (Deo inspirante) fundare decreuerat. Semel circa Ecclesiam S. Mariæ de Angelis ambulando plorabat, & interrogatus à quodam, cur tam magno eiulatu & gemitu ploraret, ait, Passionem Christi defleo, pro quo non deberem verecundari alta voce per totum orbem lacrymari, vt fessus essem plorando. Pecuniam sublatam patri in reparationem Ecclesiæ S. Damiani Assisij (suadente Episcopo) & vestimenta quoque detracta reliquit; quo exemplo ostendit omnia terrena nihil pendere, & sic iuri paternæ cessit hæreditatis, dicens, hactenus vocaui te patrem in terris, deinceps securè dicam, Pater noster qui es in cœlis. In nemore à latronib. interrogatus quis esset, respondit, Præco sum magni Regis. Frater eius vterinus tempore magni algoris videns eum pannosum, & squalidum, impulit socium, vt peteret à B. Francisco aliquantulum sudoris sibi vendi; qui respondit, Sudorē meum carius vendam; uolens innuere quicquid pro gloria Christi suscipitur, illud totum æterna mercede compensari. Socios suos plura docuit de corporis castigatione. Prædixit Ordinis sui propagationem breui futuram. Ostendit necessitati corporis quandoque satisfaciendum, cùm ait, Difficile est pronitati sensuum non parcere. Dixit fratres suos non debere vti multiplici veste, si flamma cœlestis desiderij intus exureret. Dixit consortia & colloquia mulierum omnino vitanda, excepta causa confessionis. Ocium sentinam omnium malorum effugiendum, & carnem laboribus edomandam. Silentium obseruandum, cauendumque ab omni verbo ocioso. Abstinentiam, si fiat sine discretione, nihil ualere. Tantum esse hominem, quantus est in oculis Dei, & non plus. Fugiendam esse laudem humanam, & neminem laudandum, cuius incertus est exitus. Obedientiæ collā submittenda, vt potè quia tunc nullum tempus abibit iners, & absque fructu; subditum ratione debere subijci, & prælatum considerare non debere quis sit, sed illum ratione quis, & qualis esset, cuius est subiectus. Fratres suos Minores vocari instituit, ne maiores fieri præsumerent. Non in curiis prælatorum, sed in locis Fratrum pauperrimis esse Deo seruiendum, cùm hoc sit illi magis acceptum. Paupertatem esse viam specialem salutis, quæ uirtus religiosum Deo magis reddit amicum. Sacræ religionis ingressum ab illo uerbo inchoandum Euangelij, Si uis perfectus esse, uade, & uende omnia quæ habes. Quòd pecunia seruis Dei nil aliud est, nisi tortuosus coluber, & Diabolus. Fratri Minori esse deforme uidere pauperiorem se, & quòd eius intentio in hoc uno erat constitura, ut Fratres sui imitatores nihil aliud haberent, præter simplicem tunicam, & femoralia. Nihil Deo acceptius animarum salute, quæ exemplo magis quàm verbo acquiruntur. In paupere quolibet Christum videbat. Orationis gratiam à vero religioso optandam, sine qua nil à Deo consequi credebat. Quæ Deus reuelat, non sunt palàm facienda, nisi prout diuinus suggerit spiritus, & aliorum salus expetit. Dixit Fratri Aegidio eius socio, quòd nihil in mundo est terribilius & infestius Diabolo, cuius aspectum ne tantillum quidem quispiam sustinere possit, nisi esset diuino præsidio illustratus, quod deberet inducere omnes ad dimittenda peccata. Dixit Papæ Innocentio, dum ab eo posceret confirmationem Regulæ, quæ ei videbatur nimis ardua, Non est formidandum, quòd fame pereant æterni Regis filij & hæredes, quia suis imitatoribus promisit Regnum æternum. Dixit Honorio Papæ, cùm ab eo peteret indulgentiam Portiunculæ, nec requisiuit aliquod breue scriptum, ostendens, quòd verbo Apostolico credendum, & standum firmiter est in factis animæ. Corpus suum fune verberando dicebat: Eia frater, sic decet te subire flagellum; in quo ostendit corpus nostrum flagellis edomandum, ne ad rationem sequendam exorbitet. Medico suadente vt abstineret à lacrymis, si corporei visus cœcitatem vellet euadere, respondit: Non est frater medice ob amo-

Insigne pietatis indicium in Beato Franc.

Matth. 6.

Sola nuditas non timet fures.

Corporis passiones pro Christo sequendo, negligit.

Spiritu propheticę præfulsit.

Ociū omnis mali origo.

Obedientia discreta.

Matth. 19.

Cōsulit vt si quid ultra proprios usus possideas, in medium ponendū cures.

Insigni sui ipsius exēplo docet corpus mortificandū vt in seruitutem redigatur.

ob amorem luminis, quod commune habemus cum muscis, visio lucis æternæ vel modica amouenda, quia non spiritus propter carnem, sed caro propter spiritum beneficium lucis accipit: quo verbo innuebat hominem Deo deditum malle lumen corporeum amittere, quàm intuitum mentalem offendere, quo Deus Spiritus deuotione videtur. Allocutus est ferrum, quo inurendus erat, dum dixit, esto mihi propitium, precor Deum qui te creauit, vt tuũ mihi calorem temperes, quò suauiter vrentem valeam sustinere. Quo ostendit creaturam creatoris diuino famulari imperio. Quæ dantur pauperi non sunt data, sed mutuata: & cum pauperem vestias, nudum remanere nõ esse verecundũ. Prohibitus ab Episcopo Imolensi, ne prædicaret, iterum redijt his verbis: Domine si pater filiũ vno pepulerit ostio, alio sibi ingrediendum est. Episcopus ipsum tunc amplexando ait: Tu, & fratres tui in Episcopatu meo sine licentia prædicabitis, quia hæc humilitas sancta promeruit. Cuidam volenti intrare ordinem præcepit, vt sua pauperibus erogaret: sed cùm cognatis & consanguineis propria distribuisset, redijssetque ad B. Franc. ipse repulit eum dicens, Vade F. Musca, nõdũ existi de cognatione tua, & de domo patris tui; non est dignus iungi pauperibus Christi, qui pauperes defraudauit, ruinosum fundamentum spirituali fabricæ collocasti, vade viam tuam. Cuidam fratri nolenti orare, neque eleemosynam quærere, dixit B. Fran. Musca vade quia tu vis comedere laborem fratrum tuorum; & ob id eiecit eũ. F. Pacificus socius in oratione eleuatus cum vidisset in cœlo in conspectu diuinæ maiestatis sedem vnam ornatissimè præparatã, ignoraretq; cui parata esset, cupiens autem hoc nosse audiuit vocem in cœlo dicentem: Sedes ista fuit vnius ex primoribus angelis, qui prolapsi sunt de cœlo, quæ parata est humillimo Francisco; sicut priuatus ea fuit superbissimus Angelus: post visionem reperiens B. Franc. interrogauit, quid de se sentiret, cùm in tanta mundi veneratione esset qui respondit: Quid, nisi humillima? Quia si fures, & sicarij haberent gratiam, quam dedit mihi Dominus, feruentius eam expenderent. recolebat enim se à crucifixo sic admonitum, Francisce amara pro dulcibus sume, & te ipsum contemne, si me uis agnoscere. Peruenit B. Franc. ad tantam simplicitatem, & puritatem, vt omnem creaturam etiam irrationalem appellaret fratrem, vel sororem suam, vt patet in auibus, & agnis, & multis animalibus quæ fraternè incitabat ad laudandũ Deum. Dicebat gratiam orationis viro religioso desiderandam, neminem dicens sine ipsa in seruitio Dei prosperari posse, vt vox concordet mẽti, & mens concordet Deo, ut possit per puritatem mentis placere Deo, nec studeat populi aures demulcere. Fratres non litigent inter se, non calumnientur aliquem, sed humiliter respondeant dicentes; Inutilis seruus sum; neque irascantur: nam qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. Beatus ille est, qui tam diligit fratrem, quando est infirmus, quàm cum est sanus, si quis non potest diligere fratrem, sicut seipsum, saltem ei non inferat malum. Maximus inimicus hominis caro est, nihil recogitare nouit, vt doleat, nihil vt timeat præuidere, studium autem eius est abuti præsentibus: ipsa de virtutibus laudem, de vigilijs & orationibus fauorem carpit extrinsecum. De corpore nostro dicebat, quòd sicut pigrum iumentum calcaribus indiget, sic corpus nostrum somnolentum ieiunijs, & studijs orationum. De prælato dicebat, quòd rarò per obedientiam erat præcipiendum, nec citò manum ad ensem mittendam, nec primò fulminandum iaculum, quod debet esse extremum, & qui præcepto obedientiæ festinanter non obedit, neque Deum timet, neque hominem reueretur, dum non habet causam necessariam retardandi. Auctoritas quoque imperandi in temerario præceptore, quid est aliud, quàm gladius in manu furiosi? Nil desperatum magis, quàm religiosus obedientiæ contemptor. Tam vberrimus est sanctæ obediẽtiæ fructus, vt qui colla eius iugo submittit, nil tẽporis sine lucro trãseat. Mulierum vana colloquia, & aspectus earum incautis præbent causam ruinæ; Ideo euitanda esse consulebat, asserens, quod spiritus infirmus frangitur, & debilis infirmatur, & vix potest quis contagium illarum euitare, nisi sit probatissimus vir, nec tutum est introrsus formarum haurire imagines, quæ pudicæ mentis valent maculare nitorẽ; ex nimia enim securitate minus cauetur hostis. Dicebat quoq; fratribus, Diligamus Deũ ex toto corde, & totis uisceribus, totis desiderijs, nil aliud placeat nobis nisi redemptor, qui est plenũ bonũ, omne bonũ, totum bonũ, qui solus est bonus, pius, mitis; nihil impediat, nihil superet, nihil interpellet. Admonuit fratres, ut religiosos & clericos omnes honorarent in his, quæ ad animę nostræ salutẽ spectãt, & à nostra non deuiant religione. Dicebat parochos esse dominos suos, sine quorũ assensu nunquam esset prædicaturus in eorũ Ecclesiis. Veh illis dicebat, qui eos despiciunt, quamuis sint peccatores propter sãctissima mysteria, quę Deo administrãt. dicebat quod fratres

more

Ignẽ alloquitur velut rem anima tam, vt remittat naturalem calorem.

Imolæ patitur repulsam.

Gen 12.

Reuelatio B. Pacifici de glorificatione B. Franc.

Simplicitas B. Frãcisci.

Math. 5.

Humanę carnis natura & morbida qualitas.

Pulchra exẽpla

more pauperum pauperculas domos erigerẽt, quas nõ inhabitarẽt, ut proprias, sed ut peregrini & aduenæ, legesq́ue peregrinorum esse dicebat, sub alieno colligi tecto. Dixit Fratri Masseo: Thesaurus dominę paupertatis est tã magnus, ꝙ nos nõ sumus digni tã magnũ bonũ possidere. Seruo Dei nulla res debet displicere præter peccatũ. Dixit socio suo F. Leoni: Nõ est perfecta lætitia in corde, vbi nõ est vera prouidẽtia, & si faceret miracula, et si sciret loqui lingua angelica. Quẽdã Fratrẽ allocutus afflictũ: Nullus (ait) se Dei seruũ reputare debet, quousque per probationem & tentationem non transierit: victa autem tentatio est anulus, quo Deus desponsat sibi animam serui sui. Docuit ꝙ Fratres debent supplere, quod in clericis defuerit, nam missi sumus in partem sortis ministeriorum Dei, nunquam debemus desiderare esse super alios, sed potius subesse. De Concionatoribus dicebat: Obsecro omnes concionatores, vt studeant humilitati: qui enim omne studium suũ ponunt in acquirenda scientia, dimittentes uocationem suam sanctam, extra viam humilitatis & sanctę orationis gradiuntur: & si viderint aliquem in populo ad verba sua moueri, & excitari ad Christum, inflãtur, & de seipsis gloriosius prædicant, neque perpendunt hoc esse alienum lucrum, quia id potius à pauperum fratrum lacrymis, & sanctis orationibus impetretur. Isti habitant in locis desertis sua & aliorum peccata deflentes, orationi instantes, hi portant manipulos suos, & merita sanctæ humilitatis suauissimis repleti odoribus, quasi precioso vnguento liniti. Qui uerò non curauerunt nisi viam salutis alijs ostendere, & peccatorum obuolutis caligine, lucis alienę exempla monstrare, sed nihil pro se boni operantes, nudi & vacui erunt ante tribunal Christi, & confusione ac verecundia pleni cum suis tenebris interioribus in tenebras exteriores cum spiritibus immundis demergentur. Quare Fratribus, quos ad prædicandum mittebat, hæc verba proponebat. Ite annunciate hominibus pacem, prædicate pœnitentiam in remissionem peccatorum, Estote in tribulationibus patientes, in orationibus vigiles, in laboribus strenui, in sermonibus modesti, in moribus graues, & in beneficijs grati, quia pro his omnibus Diuina bonitas regnũ præparauit æternũ. Et respondens cuidã magistro Sacræ Theolog. super verbum Ezech. si non annunciaueris impio impietatem suam, sanguinem eius de manu tua requiram: sic exponebat. Quod seruus Dei debet vita & sanctitate in seipso ardere, ac fulgere, vt luce exempli & lingua sanctæ conuersationis omnes impios reprehendat. sicinquàm splendor eius vitæ, & odor famæ eius annunciabit omnibus iniquitates eorum. Arduum quippè est, absque exemplo res magnas lucidè ostendere & suadere, quia ut plantarum semina, sic hominum vitæ, regionibus similes fiunt. De spirituali lætitia dicebat, quòd ei qui habet spiritualem lætitiam, quæ prouenit ex munditia cordis, Dæmones non poterunt nocere, ideò nolebat Fratres suos interiorem & exteriorem lætitiam habere. Multò plura possem adducere exempla B. FRANC. Sed breuitatis caussa omitto. Hæc quæ modo dixi, summo studio amplexanda sunt, & memoriæ commendanda, vtpotè sapienter dicta à viro sanctitate eximio. Hanc doctrinam non abhorruit F. Bernardus de Quintaualle, qui ad verba B. FRANC. omnia sua pauperibus erogauit, non Aegidius Assisias, non Angelus miles, non Siluester simplex, non insignis Ruffinus, qui spreto mundo, vestigijs B. FRANC. adhæserunt. Hanc doctrinam insuper Christus miraculorum splendoribus illustrem reddidit ab omni errore alienam, oraculis diuinis declaratam, & confirmatam, quæ ideo cordibus nostris fixa esse debent.

Thesaurus dominę paupertatis qualis.

Col. 1.

Concionatores quales.

Psal. 125.

Verba, quæ B. Fr: proponebat prædicatoribus.

Ezech. 18. & 33.

Doctrina & exẽplum B. Fr. quantum profuerũt.

SIGNVM

SIGNVM TAV ERAT SIGILLVM, quo Beatus FRANCISCVS Generalis præfectus signabat literas.

FVIT B.Franciscus sacratissimi signi Tau feruens amator; quo non solùm literas, sed & frontes, & corda hominum consignabat, vt vitę discrimina & mortem ipsam homines euaderent. Nam illud signum Tau, quod est in vltimis Alphabeti Græci elementis, Crucis figuram gerit, quę est tuta aduersus ensẽ irę Dei defensio, propterea habet nescio quid latentis mysterij, quod symbolizat cum mysterio Crucis. Porrò Beatus Pacificus spe-ciali gratia hoc signum intuitus est in fronte B. Francisci, quod insigni quadam Cœlorum varietate distinctum, faciem Francisci miro venustabat ornatu. Neque id vacat mysterio: nam & vir ille apud Ezechielem qui signabat hoc eodem signo Tau super frõtes gementiũ, atque dolentium; qua quidem insinuatione liberos significabat electos à sæua percussione exterminatoris Angeli. Visitur hoc signum hodie quoque Bononiæ ante fores ędiculæ Sã-cti Francisci in Claustro ad sepulchrum professorum; Vincentiæ; & Sarezanæ oppidi in Etruria non procul à Macra fluuio. Hoc signo B. Franciscus benedixit, & cõsignauit Bernar-dum de Quintaualle suum primũgenitũ cù ait: BENEDICAT TIBI DOMINVS &c. Cæteri Generales à B. Francisco, vsi sunt diuersis sigillis. A Leone X. Pont. Max. vsi sunt si-gillo Sanctorum duodecim Apostolorum sub titulo Basilicæ duodecim Apostolorum Ro-mæ, vbi habitant Conuentuales Sancti Francisci.

Ezech. 9.

DEINCEPS RECENSENTVR Generales,qui post B.Franciscum fuerunt.

De Beato Ioanne cognomento Parente, Generali.

B. FRANCISCO ex rebus humanis sublato, ingens mœstitia, & tristis omnino luctus vniuersis fratribus incessit. Vnde cogitātibus de nouo Generali præfecto occurrit Ioannes Parens, vtique pius,parentis officio verè pollens.is fuit de Carmignano Florentinæ ditionis oppido, ciuis Romanus,& iuris vtriusq; Doctor: qui cùm deinde esset Minister Hispaniæ electus est summa omnium lætitia,& plausu incredibili, Generalis apud S.Mariam de Portiūcula, an.1227.tēpore Gregorij IX.Pon.& fuit primus Generalis post B.Franciscum,qui annos tres summa charitate & pietate rexit ordinem, quamuis de tempore nil certi affirmari possit.Nam ob quædam dubia in ipsa Regula suborientia à summo Pont.declarata, quippe qui animum & consilia B.Francisci, quocum erat maxima charitate coniūctus,percepisset,Generali præfecturæ cessit,quamuis summus Pontifex declarasset eum non fore abrogatum,& ideo iterū Reate Generalis fuit electus,an. 1232.pridie quàm Beatus Antonius Spoleti ascriberetur catalogo Sāctorum. Fuit Ioannes Parens vir iustus, incedens sine querela, ad sedanda vestigia patris sui totus desiderio ardens. Nam ad puram regulæ obseruantiam sermonibus, & operibus omnes trahere conabatur: is nudatis pedibus totum visitauit Ordinem. Hic transtulit corpus B. Francisci eo loci, vbi nunc conditum est,ordinauitque sacratissimum corpus Domini in pixide argentea collocandum esse,instituit quoque nullum fratrem vocari magistrum,apostatam non resumi ad ordinem,si de fide fuerit suspectus,vel si in fornicationem publicam lapsus,si litigiosus,vel statutorum Religionis contumax violator, & non se corrigat: atque multas constitutiones instituit,quibus per vniuersum ordinem nomen suum,atque vitæ exempla inclaruerunt.Hoc tempore Alexander Alensis effectus est frater Minor,ab omnibus singulari exceptus affectu,tanquàm Religionis maximum decus,& singulare ornamētum.Hoc tēpore, an. 1230. Conuenientibus fratribus ad capitulum Generalè fuit trāslatum corpus Beati Francisci, vt superius adnotauimus,an.1228.de voluntate S.Ludouici Regis Franciæ fuit per Cardinalem legatum posita vniuersitas Theologiæ Tholosæ, & conducti Magistri in grammatica & alijs disciplinis celebres cum salario quarundam marcharum argenti soluendarum per Comitem Tholosanum, quæ fuerunt confirmata per Gregorium IX. Vnde multi Magistri Parisijs Tholosam venerunt causa studij.

Ioannes Parens verè parens.

Apostasia duplex obedientiæ, & fidei,de hac intelligit, qualis fuit in Iuliano apostata.

Ex Vaticano.

QVA OCCASIONE IOANNES PARENS ingressus sit ordinem S. Franc.

INGRESSVS est Ioannes Minorum Ordinem hac occasione: is erat Iudex Ciuitatis Castellanę,quam nonnulli Veiorum olim fuisse vrbem arbitrantur,& Camillum ingratę patriæ iudicia fugientem,illic exulasse.locus est in plano situs, verùm ita præruptis vndique rupibus,vt instar altissimi montis propemodùm inexpugnabilis videatur.Subulcus autem porcorumve custos (vti consuetudo est in partibus Sabinorum) post porcorum pastiones cogebat eos in antrum: ibi enim multæ sunt caulæ gregū, & lapidosę quędā cauernæ,vnde leguntur illa carmina.

Sabinorum vulgò gens aspera saxis,
Præruptis caulas mille extruit.

At porcus quidam renitebatur cum porcorū custode,qui fustigationibus & clamoribus tentabat eum intro pellere,sed inanis erat omnis eius conatus:tandem ira percitus,atq; impatientia victus,vt fuerat edoctus a viro quodam erudito quasi carmine ad hoc valente ait, intret iste porcus in antrum , sicut iudices causarum intrant in infernum. Quæ res vt per iocum memorata,peruenit ad aures Ioannis Parētis ibi tunc iudicis. Cuius dicti tactus agitatusq; examinatione,statim suscepit habitū B.FR.in quo,vt diximus,sanctè vixit, in ipsoq;

Ordine tantum profecit, vt etiam viuenti concederet Deus signa & prodigia facere. Nam inter cætera illud singulare de eo narratur, quòd cùm apud Sorinam Regem Legionis (quę Castella dicitur) conuocasset Fratres ad comitia, & præ nimia siccitate populus periclitaretur, cum ingenti fiducia orans cum Fratribus optatam mox aquarum gratiam impetrauit. Illud quoque insigne narratur, cùm ipse de pace ageret, Romanos ad obedientiam Sanctæ Rom. Ecclesiæ reduxit, prędixitq́; spiritu prophetico Tyberis inundationem, vnde Romani subito timore compulsi ad pacis fœdera redacti, sanctitatem viri confessi sunt.

Duo insignia miracula.

DE F. HELIA GENERALI.

FRATER Helias Cortonensis (vt ferunt) de villa vulgò Celluli comitatus Cortonæ, vel de villa Ossaria prope Cortonam, sic dicta à multitudine ossium hominum eo in loco tempore Romanorum in bello cęsorum; Cortonensis tamen dictus est, quemadmodum qui est ex aliquo loco vicino celebri cuidam vrbi, sæpe dicimus eum ex nomine illius vrbis. Alij ex Biuillio pago agri Assisiensis. Alij verò eũ Pedemontanum affirmant. Nam eius ortus altercationis speciem, quæ est de Homeri, atque Pythagorę origine, nobis videtur referre. Hoc pro certo habemus, quòd tanta sapientia humana præditus fuit, vt ad magna negocia peragenda videretur ab ipsamet natura esse progenitus, neque in Italia habebat in hoc æquales: vnde ob singularem eius prudentiam Principibus charus fuit, & in precio habitus. Natura enim comparatum est, vt vbi plus virium est, eo & fauor hominum magis se inclinet. Sed is tumens fastu humano, & arrogantia plenus, vt alter Lucifer, ab apice sublimitatis in miserandæ seruitutis abyssum lapsus est. Primus enim cœpit Religioni laxiores habenas dimittere, multa priuilegia contra Regulæ B. Franc. puritatem, furtim obtinuit, obstantibus sibi F. Antonio Patauino, ob eam causam à F. Helia iniuria lacessito, & alapa (vt ferunt) percusso, & F. Adamo de Marisco. Quæ cùm Innocentius IIII. Pont. Max. resciuisset, F. Heliam ab officio generalatus abdicauit, excommunicauit, & habitu Religionis priuauit; qui furens Frederico imperanti adhæsit, tandem Constantinopoli in Italiam rediens, Cortonę ægrotans misit fratrem suum germanum ad Innocentium IIII. summis precibus exorans, vt ab excommunicationis sententia absolueret, quod Pontifex precibus, & lacrymis eius permotus, effecit. Cortonę obijt, sepultusq́; in inferiori ecclesia, vbi visitur hodie Crux admiranda, quam ipse Constantinopoli detulisse fertur cũ quibusdam characteribus expressis, nobis prorsus ignotis. Alij dicunt, quorum sententiã approbo, in Gallijs obijsse, quia Bituntij Burgundiæ prouinciæ visitur quoque sepulchrum eius ante fores Ecclesiæ Fratrum Minorum. Electus est Generalis an. 1230. rexit annos octo. Floruit suo tempore Odorigaldus Episcopus Rothomagensis, viuendi regula dictus. Floruerũt quoq; BB. Ioannes & Petrus in Ciuitate Valentię in Catalonia Saracenorũ imperio subiecta pro fide Christi martyrio coronati ab Azoto Abuzeiti in festo Decollationis S. Io. Bap. an. 1231. quorũ corpora quiescunt in Conuentu Turolij prouinciæ Aragonię: de quibus in priori libro.

Vide Vbertinum à Casali li. 5. c. 7. & Volaterranum in Anthropologia, lib. 21. Item Bernardum de Bessa in Chronicis Generalium Ordinis.

B. Antonius à F. Helia iniuria prouocatus.

ACERBA CALAMITAS, ET MALORVM VIS, *tempore F. Heliæ Generalis in Religione suborta.*

ADMIRANDA sanè sacrę huius Franciscanæ familię initia, quam Deus per merita B. P. Fran. amplissimis dignitatibus, & summis honoribus exornauit. Verùm non defuit Sathanas, qui parandis dolis, & struendis insidijs semper prestò est, plurima excitare scandala. Nam F. Helias, in quo humanæ sapientiæ plurimum erat, maximam Fratrum copiam secum trahebat, qui ita bonis iniuriosi erant, vt omnibus mouerent stomachum, & irritarent, iniurias non satis æquo animo sustinebant boni, qui constituerunt adire Pontificem Gregorium IX. vt tanto malo consuleret, & futuro scandalo sua auctoritate obuiaret; ne flamma hæc maius incendium produceret. Quo audito F. Helias (capta ex tempore occasione) adijt Summum Pontificem, qui Fratrem Heliam obseruabat, siquidem sciebat eum & forensi & Christiana sapientia plurimum præstare cęteris. dixitq́; ei F. Helias, Pater Sancte, Nouit vestra Sanctitas multitudinem esse veluti belluam multorum capitum, inconstanterq́; & stultè huc atque illuc sine fręno impelli. Vnde, quæ minima reputantur in principio, nisi præsentaneum remedium adhibeatur, ne-

F. Heliæ fraus artificio tecta, vt Fratrum turbã in suã alliceret sententiam.

Non cadit in virū bonum stulta simulatio.

glecta augentur, & redduntur Incorrigibilia, Multi Fratres ex familia nostra insurgunt contra me reiecto obedientiæ iugo, & quasi effrenes hinc inde vagantur. Summus Pont. qui plane ei credebat, quamuis postea quam illum probè nouit, & quo animo esset egregiè perspexit, excommunicauit, & ab officio amouit, dixitq; ei, Vade, tuum est, qui sapiens haberis, eos corrigere. Nec mora, fretus Pontificio mandato, de quo infrà mentionem habemus, statim quosdam Fratres vitę sanctitate, & moribus conspicuos, capit, ligat, flagellat, habitu priuat, multaq; eis damna infert. Inter quos F. Cæsarium Spirensem Alemannum, virum vtique insignem in carcerem trudit, & eum cuidam Fratri laico sub graui pœna asseruandū tradidit. Sed cùm F. laicus, qui curam carceris gerebat, vidisset præfatum F. Cæsarium ante carcerem ambulātem, timens ne fugam arriperet (nisi hoc compositò factum fuit) irruit in eum, & fuste tam grauiter percussit, vt diro fustis ictu animam inter verba illa, In manus tuas Domine commendo spiritum meum, efflauerit, nec ibi constitit furor, sed grassatur vlterius: duodecim siquidem socios F. Cæsarij habitu priuat, & multis tormentis affligit. F. Antonium Patauinum à ciuitate Messanā aduentantem Assisium malè accepit, & flagris percutiendum mandauit, qui patienter ferens ait: Benedictus Deus parcat vobis fratres. Hanc persecutionem excitauit inuidia illius, qui de cęlo ruit: hanc quoque passi sunt B. Aegidius, & Angelus socij quondam B. P. Franc. contra quos insurrexit multitudo sequacium F. Heliæ, sicut contra Seth filios generatio filiorum Lamech, Ismaelitæ contra filios Isaac, Aegyptij & Amalachitæ contra filios Israel, Scribæ & Pharisæi contra Christum. Semper enim fuerunt perturbationes in Religione, quia nemo tam compositæ felicitatis existit, qui non aliqua ex parte cum sui status varietate rixetur. Ille felix est, quem pauca vrgent incommoda. Sed statuerunt sancti viri malum in bono vincere, & aures declinare, velut aselli cùm grauius dorso onus subeunt. nullum enim non mouit lapidem Sathanas, vt florētem Franciscanam segetem perderet, vel conspurcaret, (quod suprà ostendimus ex vaticinijs futurū, vbi de statua Nabucdonosor agitur) sed frustra, quia altis humilitatis est defixa radicibus.

F. Heliæ sęua animaduersio.

Ex manuscripto.

Hæc narrat F. Cæsarius Spirensis in libello de septem tribulationib. Ordinis.

Congrua comparatio.

MANDATVM GREGORII IX. ad F. Heliam Generalem.

Ex Vaticano.

F. Philippus Perusinus in Epistola de protectoribus.

GREGORIVS IX. Pont. Max, nominis & sanctitatis B. Fran. cultor pręcipuus, videns pusillo gregi ingens discrimen imminere, scripsit F. Heliæ Generali, ne alicui liceat sub habitu extra obedientiam euagari, & paupertatis corrumpere puritatē, quòd si secus facere præsumpserint, liceat contra eos censuram Ecclesiasticam exercere. Nec aliquis audeat ferre habitum S. Franc. præter Fratres suos absque speciali mandato Sedis Apostolicæ, & qui aliter præsumit, per diœcesanos tollatur.

QVOD TEMPORE F. HELIAE GENERALIS quidam insignes viri in Ordine per merita Beati P. Francisci claruerunt.

Ex manuscripto.

RODVLPHVS Anglicus, Episcopus Erfordiensis, claruit hoc tempore in Franciscana familia, qui cùm semel ad Deum orans raperetur, habuit visionem & reuelationem intrandi Ordinem S. Franc. annuente ad hoc Gregorio IX. Pont. Max. Porrò hunc secuti sunt duo alij Rodulphi, viri insignes in Theologia, quorum alter cùm semel studēs obdormijsset, apparuit ei Diabolus, qui ei visum auferre comminabatur, dicens: Ego te stercoribus excæcabo: Euigilauit Magister, & cùm iterum dormitando tentaretur, ille constanti animo Diabolo dixit, Non tu me, sed ego te excæcabo, postridie illius diei cùm in cathedra interpretaretur lectionem, oblatæ sunt ei literæ cujusdam Episcopi de Anglia pingues illi redditus offerentes; qui abnuit, interpretans diuitias stercora illa, quibus eum Diabolus excæcare pertentauerat. Tunc Ordinem Fratrum Minorum ingressus valde profecit; & cum eo ingressus fuit alter Rodulphus, vir insignis, qui Ordini fuerunt magno ornamento & decori.

Extat etiam Epistola B. Francisci ad F. Heliam, cùm esset Generalis, quam subijcimus, quòd pietatis sit monitis plena decentibus Generales Ministros.

EPISTOLA

EPISTOLA BEATI FRANCISCI ad F. Heliam Vicarium Generalem.

FRATER, det tibi Dominus suam sanctam benedictionem, in omnibus sis patiens, & bene dispositus: si in aliquo à Fratribus tuis offenderis, accepta referas Deo, in hoc solùm cognoscam si es seruus Dei, si errantem Fratrem misericordia reduces ad Deum, & si grauiter errantem amare non desieris. Et si aliquo timore humano id attentare non audeas, pete ab eo, si misericordiam cupiat: & si aliquis (suadente Diabolo) ceciderit in aliquod graue peccatum, recurrat ad Guardianum, ille verò transmittat ad Prouincialem, qui misericorditer recipiat, & si viderit illum esse contritum, dicat illi: Vade, & noli amplius peccare.

Ex quo seruus Dei noscatur.

DE F. ALBERTO PISANO GENERALI.

F. ALBERTVS Pisanus Etruscus, B. Francisci imitator, & vir admodum probus, primò minister Hungariæ, Bononiæ, Tusciæ, & vtriusq; Marchiæ: qui cùm esset Minister Angliæ, absens electus est Minister Generalis Romę & à Gregorio IX. confirmatus anno 1236. rexit annos duos, vt quidam aiunt; alij dicunt, quòd spatio trium mensium sublatus est: cuius obitus tristitiam attulit multis, & præcipuè Gregorio IX. Pont. qui in eius obitu composuit illam Antiphonam, *Plange Turba Paupercula*. Fuit autem Frater Albertus is, qui vnà cum tribus aliis consocijs in Regno Angliæ Religionem Franciscanam plantauit, & die tertia Maij Fratres Minores in Anglia recepit, cuius fama permotus Rodulphus Episcopus Erphordiensis, quem suprà memorauimus, & Abbas quidam vnà cum multis alijs Ordinem Minorum intrauerunt: institutumq́ue est publicum Gymnasium in Anglia; rogatusq́ue Dominus Ropertus de Grosexteft, tunc Magister sacræ Theologiæ Oxoniæ, vt scholas regeret, & moderaretur quousque in Religione iuuenes coalescerent, ita, vt cæteros instituere possent, id effecit libenter; sed cùm semel disputaretur, an Deus sit, Frater Albertus audiens hoc reuocari in dubium, ægrè tulit, dicens: Surgunt indocti, & rapiunt cœlum, & nos falsis doctrinis mergimur in profundum. ob eam causam studium illud abdicauit.

DE F. HAYMO GENERALI.

F. HAYMO de Fauereschino Anglicus, vir doctrina, & morib. conspicuus, honestatisq; speculum dictus, electus est Generalis Romæ anno 1239. existente Gregorio IX. & vota eligentium acceptante, quem idem Pont. confirmauit. Verùm defuncto Pont. F. Helias quasi de latibulo simultatis procedens; (missus.n. fuerat Constantinopolim, vt inter Federicum & Constantinopolitanū Imperatores pacis fœdera conflaret) præfecturę inhiabat. Orta est hinc ingens Ordinis plaga, quia alij Heliam, alij Haymonem sequebantur. Innocentius IIII. cognita fraude F. Heliæ ipsum excommunicauit, & F. Haymonem complexus est: qui eius mandato Breuiarium Romanum correxit, & rubricas adiecit, edidítq; librū de Missæ cęrimoniis, cuius initium est, Indutus planeta Sacerdos. pręter egregios Commentarios in 4. lib. Sent. & sermones nōnullos. Viri huius mandato declarata est Regula à quatuor magistris in Capitulo Bononiæ celebrato an. 1242. Hoc tempore facta est prouinciarum diuisio, & limitata facultas prouincialium, & Generalis ipse per Capitulum generale recepit ad Ordinem F. Bonauenturam Fidanzam Balneoreginum, rexitq; annos v. obijt Anagnię an. 1244. cuius Epitaphium hi versus similiter desinentibus dictionibus concinnati (vt mos olim fuit) constituunt.

Hic iacet Anglorum decus Haymo virorum,
Viuendo Frater, hosq; regendo Pater,
Eximius lector, Generalis in Ordine rector.

EXEMPLVM, QVOD DIVINA PROVIDENTIA electis suis nunquam defuit.

Vide, vt Deus habet curã de suis.

HOC tempore apud Portugalliam in villa Stremocensi hoc mirabile accidit factum: Erat quidam diues nomine Petrus Bonus pauperib. omnibus, sed præcipuè Minoribus crudelis, & inhospes. Cùm semel Guardianus conuentus Stremocensis nil penitus haberet ad subleuandas Fratrum necessitates, & nocte media surgerent Fratres ad horas matutinas, eadem penè hora surgens Petrus Bonus vidit super Ecclesiam Fratrum viginti-nouem candelas accensas; narrata visione vxori, illa attonita simul & gaudens rogauit virum suum, vt Fratribus eleemosynam faceret, quod effecit, ex illoque portento viginti-nouem candelarum intellexit totidem Fratres in conuentu morari, quos postea amanter semper complexus est.

DE FRATRE CRESCENTIO GENERALI.

FRATER Crescentius Aesinus Picens, vir grauis, & senio confectus, disciplinæq; zelo probatus, tempore Innocentij IIII. electus est Assisij anno 1245. communi Patrum suffragio; rexit annos tres. Qui (vt quidam dicunt) prædecessoris sui F. Heliæ sectatus est affectus, & mores: vbique enim videbatur mira quędam in eo & insatiabilis habendi cupiditas, mutandi loca solitaria, & ædificandi sumptuosa, procurandi legata pia, & vltimas voluntates, & sepulturas, & acquirendi scientias seculares. creuitque in tantum temporalium rerum desiderium, & effrænis libido possidendi, vt non erubescerent Fratres in partibus Italiæ pro suis votis implendis palàm pecuniam procurare, & recipere, & litigia in curijs excitare. Quæ vniuersæ Religioni magnum periculum, & irreparabilem lapsum minabantur. Dolebant viri, qui in Religione tunc temporis scientia & sanctitate florebant, damnantes hunc viuendi modum; sed frustra nitebantur: tandem habito maturo consilio, conuocatisq; socijs quibusdam Beati FRANCISCI, qui tunc viuebant, dolentes quòd tam notoria transgressio irrepsisset, Summum adire Pontificem constituunt, habitu assensu lxxij. Patrum. Quo audito Frater Crescentius Generalis vnà cum Fratre Bonadie eius socio, & iuris perito, præcurrunt ad Pontificem, narrantes falsa pro veris, affirmantesque in familia quosdam inobedientes existere, qui totum Ordinem deturbant, & fractis obedientiæ loris superiorum mandatis non obediunt. Quibus auditis mandauit Pont. eiusmodi Fratres corrigendos esse, vt scandalorum occasiones penitus extirparentur. Tunc Frater Crescentius visa difficultate regendi, abdicato magistratu generalis præfecturæ Episcopus fit Assisij. Verùm animaduertens quàm ingentem molem curarum Antistites euoluere habeant, approbante Pontifice missa ea dignitate, ad Ordinem reuersus est. Præfecit Pontifex illi Ecclesiæ Fratrem Nicolaum familiarem suum. Porrò fuit Frater Crescentius iuris prudentiæ & medicinæ peritus, qui Summam in iure edidit. Præcepitque Fratri Leoni, Fratri Angelo Tancredo, atque Fratri Rufino consanguineo S. Claræ, ut scriberent, si qua haberent, de uita & miraculis B. Francisci: Qui composuerunt legendam, quæ dicitur Trium Sociorum. Multa quoq; de mandato huius Generalis scripsit de Beato Francisco F. Thomas de Ceperano. Hoc tempore celebratum est uniuersale Concilium Lugduni, ad quod cum Frater Crescentius esset euocatus à Domino Papa Innocentio, de se ipso humiliter sentiens, se, ut potuit, excusauit: atque Fratrem Bonauenturam Aesinum transmisit, uirum planè eruditum, & suum familiarem. Hoc tempore obijt Alexander de Ales Parisiis; & præfatus Papa Innocentius misit ad Regem Tartarorum Fratrem Ioannem de Plano, & Fratrem Stephanum Boemum, ut ipsum à persecutione & plagis Christianorum cohiberent, qui primò profecti sunt ad Regem Boemiæ & Poloniæ, quorum ope subsidiaria peruenerunt ad Vuasilicon Ducem Russiæ, & Bolezlaum nepotem suum Ducem Slesiæ, inde ad Tartaros feria sexta Cine-

F. Thomas de Ceperano.

Obitus Alexandri Alensis.

Fratres missi ad placandũ Regem Tartarorum.

rum peruenerunt, datisque de more pellibus Castoris, & aliis munusculis, quæ attulerant, cœperunt prædicare verbum Dei, & baptismum. Misitque eos Rex ad Bazi primatem suum iudicem: sed cùm parum se proficere viderent, redierunt in Italiam, eorum mores satis varios experti; tunc etiam Sanctus Ludouicus Francorum Rex promisit se cùm Rege illo fœdus inire, eumque in suam clientelam recipere, si fidem CHRISTI profiteretur.

Vide Io. Bapt. Ramnusium in suis Chronicis.

EPISTOLA BB. LEONIS, RVFINI, ET ANGELI, ad Fratrem Crescentium Generalem.

REVERENDO in Christo Patri, Fratri Crescentio, Dei gratia Generali Ministro, F. Leo, F. Rufinus, & F. Angelus, olim socij, licèt indigni, Beatissimi Patris FRANCISCI, reuerentiam in Domino debitam, & deuotam. Cùm de mandato proximi præteriti Capituli generalis, & vestro, teneantur Fratres signa & prodigia Beatissimi Patris Francisci, quæ scire vel reperire possunt, vestræ paternitati dirigere; Visum est nobis, qui secum (licet indigni) fuimus diutius conuersati, pauca de multis gestis ipsius, quæ per nos vidimus, vel per alios scire potuimus, & specialiter per Fratrem Philippum Visitatorem pauperum dominarum, Fratrem Illuminatum, & Fratrem Massæum de Marignano, & F. Ioannem socium venerabilis F. Aegidij, qui ab eodem Fratre Aegidio, & S. mem. F. Bernardo plura de eiusmodi habuit, sanctitati vestræ, veritate præuia, intimare; non contenti solùm narrare miracula, quæ sanctitatem non faciunt, sed ostendunt. Vnde propterea plerunque affiguntur locis insignibus, nam sunt miracula introitus ad fidem, vt ait B. August. at sanctæ conuersationis eius insignia, & pij beneplaciti voluntatem ostendere cupientes, ad laudem & gloriam summi Dei, & iam dicti Patris sanctissimi, ac ad ædificationem volentium eius vestigia imitari. Quæ tamen per modum legendæ narramus, cùm dudum de vita sua, & miraculis, quæ per eum Dominus operatus est, sint confectæ legendæ. sed velut de magno & amœno prato quosdam flores arbitrio nostro pulchriores excerpsimus, continuatam historiam non sequentes, sed multa serio relinquentes, quibus hic pauca, quæ dicimus, & inter ea duntaxat nihil supra, poteritis facere inseri, si vestra discretio videbit esse iustum. credimus, quòd si venerabilibus viris, qui dictas confecere legendas, hæc nota fuissent, ea minimè præteriissent, quin saltem ipsa pro parte suo decorassent eloquio, & posteris ad memoriam reliquissent. Semper integrè valeat vestra sancta Paternitas in Domino, Amen. Data Gretię iij. Idus Augusti, anno 1246.

DE F. IOANNE PARMENSI GENERALI.

FRATER Ioannes Parmensis vir omni laude dignus, paupertatis amicus, & humilitatis studiosus, lectorq; Parisiis, cùm esset in Gallijs ab Innocentio IIII. Summo Pontifice missus est Legatus ad Ioannem Imperatorem Græcorum, & Manuelem Patriarcham Constantinopolitanum, à quibus Angelus pacis dictus est: rediens electus est Generalis Assisij anno 1248. qui cùm rexisset annos octo, non contemptus gratia, sed imbecillitatis potius, & infirmæ naturæ, Romæ coram Alexandro IIII. Pont. Max. Generali præfecturæ cessit; asserebat enim apertè se nulla ratione tuta conscientia tolerare posse, q; sub Ducatus sui vexillo tot excessus fierent. Ipse enim multos Fratres liberauit, qui falsò damnati erant, gratias agentes Deo, quòd à lupo dispersi, à Pastore congregati essent. Porrò nullus fuit in Religione angulus, quem Ioannes non visitaret, & sua prudentia non moderaretur. Verùm abdicato Generalatu rogauerunt Fratres, vt proponeret idoneum Generalem, qui prudentia, & vigilantia præesset, ideo proposuit Fratrem Bonauenturam vitæ sanctitate, & literis conspicuum. Fuit autem Frater Ioannes morum sinceritate conspicuus, & singulari in pauperes Christi charitatis affectu, qui omnes ad sobrietatem, & continentiam suæ ipsius vitæ exemplo trahebat. cui semel Beatus Aegidius Diui Francisci socius (de quo suprà retulimus) videns paulò viuendi normam laxiorem, explorata viri

huius sanctitudine dixit: Oportunè quidem, sed tardè aduenisti, mi pater. Floruit hoc tempore Religio sanctitate & prudentia Parmensis, quo duce multa aucta sunt, & in melius reformata. Prioribus annis tribus visitauit totum Ordinem, sola tunica contentus, quod obseruauit per totum tempus vitæ suæ, vt omnibus despectus videretur. Cuius sanctitatem & morum charitatem admirantes B. Aegidius, Leo alter Aegidius, Massæus, & Angelus socij B. Patris Fr. magna voluptate perfusi palā acclamabāt Franciscum in hoc viro reuiuiscere. Vt simplex frater visitabat loca, nec dignitatem suam manifestare patiebatur, nec vsu rerum imperitus aliquod prętermittebat studium, quo minus collabenti iam ordini succurrere posset. Fuit Ioannes vir maximæ puritatis, & singularis charitatis in fratres suos. Nam mœstos consolabatur, inquietos corripiebat, infirmos suscipiebat, fouebat debiles, simplices familiariter & letè erudiebat, & omnes ad cōtinentiam, & sobrietatem, suaui quadam oratione attrahebat. Dū semel Romæ prædicaret, videbatur fluuius igneus egredi de ore eius. dicebat Testamentum S. Francisci habendum in summa reuerentia, quia post impressionem sacrorum Stigmatum Spiritus sanctus abundabat in S. Francisco. Is ob singularem sapientiam, & rerum gerendarū prudentiam, aliquibus legationibus laudabiliter functus est, præsertim Constantinopolim missus (vt diximus) ad componendos Græcos cum sancta Sede; quod prudenter fecisset, nisi aliter fuisset res subsecuta: cū enim Cæsar misisset nuncios magno cum apparatu ad Summum Pontificem, vt exponerēt consilia Gręcorum, re tamen infecta ad propria rediere, magna tamen lætitia & voluptate perfusus est Summus Pont. cum tota curia, vt seipsum capere non posset, dixitque multis coram astantibus, Dilatatum est cor nostrum præ gaudio vehementi, audito quòd prudens Græcia nouo superioris syderis irradiata fulgore, gratanter accepit F. Ioannem. Vnde illud insigne de quodā eius socio narratur. Dum enim esset Constantinopoli, quidam socius eius, cui nomen Gerardus erat, in prętorio publicè prædicando emisit vocem cum lacrymis dicens: Nunc Aquila capta est, orate pro liberatione eius, & omnium qui cum eo erant, intelligens de S. Ludouico Francorum Rege, & ita reipsa compertum est à Bonadonutio Episcopo, qui sancti viri spiritum propheticum agnouit: qui inter cætera prædixit conflictum linguarum, qui postea euenit in Prouincia Prouinciæ. Magnam quoq; plagam futuram prædixit inter fratres, quæ vix per Dominum Papam sublata est: cum enim inter Fratrem Gerardum, & alterum discipulum F. Ioannis disputatum esset de vita & doctrina Abbatis Ioachim, quorum alter laudabat vitam & doctrinam Abbatis, alter verò improbabat, socijs inter se altercantibus, insurgunt discipuli contra magistrum, subditi contra pastorem, & Ioannem accusant. In loco Castriplebis habito seniorum cōsilio causa D. Bonauenturæ commissa fuit. Ioannes Caietanus Ordinis protector, cui iamdiu perspecta erat Parmensis probitas, omnem litem sua auctoritate diremit. videbat enim Parmensem conflictatum inter scopulos & saxa, inter medias Scillæ & Carybdis voragines, propter inuidiam, quæ ex virtutibus, velut vmbra ex lumine oritur. F. Gerardus, quia videbatur velle defendere libellum Abbatis Ioachim, fuit carceribus detentus ipse verò incredibili patientia decem & octo annos tulit carceris pedorem, inde fuit liberatus.

VISIO QVAEDAM SPIRITVALIS BEATI *Iacobi de Massa, de Fratre Ioanne Parmensi Generali.*

INTER reliquas virtutes, quibus præfulsit B. Iacobus, dictus de Massa, vir sanctitate vitæ, & miraculis clarus, habuit gratiam raptus. nam semel fuit visus à terra subleuari, & suspendi per tres dies, ita vt fratres mortuum crederent: in quo quidem raptu (vt ipsemet dicebat) uidit statuam persimilem statuæ Nabucdonosor Regis, viditq; protensam arborem, in medio cuius stabat Frater Ioannes Parmensis Generalis; multi hinc inde circunstabant Fratres, quorum medius erat Beatus Pater FRANCISCVS, & habebat vas aureum in manu plenum spiritu vitæ, mox audita est vox: Francisce veni ad uisitandos tuos fratres; cuius facies erat splendens velut Sol. Interim dum hæc ei apparerent, vidit quoq; B. Bonauenturam in loco Ioannis Parmensis suffectum. Hæc omnia vidit B. Iacobus, & retulit, de cuius spiritu, & prærogatiuis, quibus insigniuit eum Altissimus, plura superius diximus.

Visio quędam admiranda.

ALIVD

ALIVD INSIGNE DE EODEM *F. Ioanne narratur.*

CONSVEVERAT quotidie F. Ioannes missam in aurora, deuotè celebrare, cui nouitius quidam deuotus inseruiebat: cùm semel dictus nouitius post matutinas horas somno pergrauatus profundè dormitaret, ac F. Ioannes expectat nouitium, vt missæ inseruiret, ille verò somno opprimeretur, apparuit F. Ioanni Angelus, qui cooperatus est in missa illius in habitu iuuenis; Missa verò absoluta, visum est iuueni tertiò vocari, qui assurgens, & adiens F. Ioannem Generalem, dixit ei, Pater vis ne celebrare missam? Quo audito cognouit F. Ioannes Angelum sub specie illius iuuenis missæ inseruijsse. Quod non sine magna prærogatiua diuina, & speciali gratia factum credimus: De quo plura in priori libro diximus.

Apparitio Angeli.

INGENS PERTVRBATIO IN *Religione, malo suadente spiritu orta ab an. 1248. ad annum 1316. quæ multa tulit incommoda.*

TEMPORE Ioannis Parmensis Generalis, an. 1248. magna tribulatio in Ordine subsecuta est, quæ in dies magis augebatur vsque ad sacrum Concilium Lugduni celebratum sub Gregorio X. Pont. Max. existente Generali F. Hieronymo Asculano, an. 1274. quo quidẽ tẽpore fræmitus in partibus Italiæ increbuit. Nã Põtifex declarauit Minores tuta cõsciẽtia aliquid proprij habere posse. Quidã eorũ, quibus mens sanior visa est, moleste ferebant hæc audire, vt potè, quia ab intentione regulæ viderentur lõgè remota, & paupertati, quam professi sunt, non mediocrem iacturam afferre. Inter cæteros verò F. Sigismundus, F. Thomas Tolentinas, & F. Petrus de Macerata, audacter asserebant hanc sententiam, Fratres posse penes se propria tenere, esse damnosam, regulæ contrariam, & in apertam apostasim deducentem. Quos superiores tanquàm temerarios & scismaticos abscissis ad crura tunicis abdicarunt, & de consilij patrum sententia condemnarunt. Qui in saltibus & desertis locis se receperunt. Sed (elapso iam anno) vocati ad prouinciale Capitulum prodeunt, & coram Definitoribus, & patribus discretis rationes suas adducunt. Aderat ibi quidam frater nomine Beniaminus sapientia, & moribus clarus, qui vocauit ad se fratrem Petrum de Macerata, & dixit ei: Mi frater, neminem habebis, cum res tuæ postulabunt, neque præstantioris animi, neque maioris in te beneuolentię: video te contendere cum maioribus nostris, sed hæc altercatio parum sobria est, neq; tibi prodest, minusq; facit ad aliorum exẽplũ. Si de cętero fueris requisitus, an liceat nobis aliquid proprij habere, dicas, ego teneo & sentio, quod tenet, & sentit vestra cõscientia, & sic poteris euadere ab eorũ insidijs, quas tibi iniquè parare cõtendũt. Dũ hæc agerentur, patres habito super hoc maturo consilio decreuerunt aduersus eos procedere tãquam scismaticos, hæreticæ prauitatis labe corruptos, & impios Ordinis destructores. Quare sacramentis ecclesiæ, & omni librorum vsu priuarunt, atque in vincula coniecerunt, ianitori carceris districtè mandantes, vt eos diligẽter custodiret, ne fractis vinculis è carceribus impunes abirent, qui suæ arrogantiæ & temeritatis mercedem essẽt accepturi, grauissimasq; pœnas iniungunt illis, qui ausi fuerint affirmare hanc sententiam iniustam & iniquam esse. Ad hęc F. Thomas de Castro Nali, pronunciata contra fratres sententia, non ex lege, æquo, & bono, sed omni humanitate posthabita clamare cœpit fratres illos iniustę torqueri; qui statim comprehensus, habitu priuatus, ferreis compedibus alligatus, in vincula coniectus fuit: vbi carceris pędore incommode passus breui postea mortuus est, inter cordis angustias Deo gratias agens: cuius corpus ecclesiastica caruit sepultura, ò mortalium vita semper incerta. Talia sunt humilium vitæ, & Euãgelij pauperum iudicia, benigne IESV, ab his qui immensæ tuæ pietatis obliti, legi tuæ contumeliam inferunt, & nouam viuendi normã sibi fabricare constituunt. Verùm nunquam destituit in se confidentes diuina bonitas. Nã Raymundus Gaufredus successit Generalis, an. 1289. vir sanè mansuetus, omnium bonorum studiosus amator, qui visitans ex industria Prouinciam

An tutum sit, F. Minorem aliquid proprij habere.

F. Beniaminus sapientia clarus.

Cõsilium patrũ aduersus affirmãtes, Minores non posse quicquam proprij penes se retinere.

F. Thomas ex castro Nali i vincula trudit, & quare.

F. Cęsar Spirẽsis in suo Tractatu de septem tribulationibus.

F. Raymundus Gaufredus Generalis, modestus & temperatus.

Prouinciam Marchiæ Anconitanæ, vbi hæc magna ex parte acciderant, & congregato de more Prouinciali capitulo prudens diligenter perquirit, qua culpa damnati essent tam inhumanè fratres illi, quorum caussa tumultus vbiq; diffusus erat; accepitque à Prouinciali ministro illius Prouinciæ, & custodibus, quòd nulla alia de causa, nisi quia in obseruantia regulæ & uitæ nouitate uolebant se alijs præferre; quibus indignatus Generalis respondit, Vos temere in pauperes fratres sententiam intulistis, & innocentes accusastis; vtinā eiusmodi iniuria nos quoque digni essemus. iussitque statim eos è carceribus extrahi, & ad se vocatos benignè suscepit, charitatiuèque ad patientiam hortatus est. Accidit per id tempus, quòd Aycethon illustris Barò, & Armenorum Rex, inter Taurum & Caucasum mōtes à Capadocia ad Caspium mare imperans (quā regionē Hebræi Arab vocant) Christiano desiderio ductus cupiebat in regno suo Christianorū formā religionemq; inducere, vt reiectis improbis & perditis moribus ad verā viuēdi rationem deduceret, propterea per nuncios suos perquisiuit à Generali quosdam ex suis fratribus sibi adhiberet, quos se cum haberet, quorumque doctrina, exemplo & vitæ sanctitate regnum suum diuinis institutis (quod vehementer optabat) informaret. Generalis libenter annuens misit ad eum F. Angelum, & Thomam de Tolentino, F. Matthæum Montelupōnum, F. Petrum de Macerata, cum altero Petro Picentes, de quorum sanctitate & probitate iam periculum fecerat. Quos cum Armeniæ Rex vidisset, non velut communes & vulgares homines, sed tanquam Dei nuncios & viros Apostolicos gratanter accepit, egitque gratias immensas Generali pro tanto sibi, & suis collato beneficio. Aderat tunc præfatus Generalis Parisijs in generali Capitulo ibidem congregato, an. 1292. Non defuit Sathan humani generis hostis perpetuus tantum bonum deturbare. Nam magna contentione factum est, cum F. Paulus Guardianus Anconę, quondam socius Prouincialis Ministri, acerbiq; huius tumultus auctor, & quidam alij audiuissent, & per literas priuatas Regis Armeniæ, & per Barones ab eodem Rege missos in Angliam, & Galliam, illos fratres esse in tanto pretio apud Regem, non inuidi solùm, sed hostes laudum eorum, Prouinciali terræ Sanctæ persuaserunt, Regi Armeniæ significaret, fratres, quos secum habebat, esse profugos, Ordinis destructores, & scismaticos. (Sed quo tempore id acciderit, aliquo annorū numero inter scriptores nostros, & exteros discrepat.) Audito hoc Rex acciuit ad se fratres, & perquisiuit literas suorum superiorum, sed retectis persequentium fallacia & insidijs, vehementius eos dilexit, & opportunis gratijs amplexus fuit. Post aliquod tempus vocantur in Italiam Frater Petrus à Macerata Picens, inter Ciliciam & Syriam nauigans, ad insulam Cypri in Pamphilio mari sitam peruenit, vbi aliquot dies manens, iussu Prouincialis illius Prouinciæ, dum sacra agerentur in Ecclesia, sermonem habuit ad populum, qui frequens & attentus aderat, in quo maxima omnium admiratione ostendit summam doctrinam & charitatem. Inde nauigans in Prouinciam Marchiæ appulit, sed a F. Monaldo Vicario illius Prouinciæ locum obtinere non potuit, vbi post tot perpessos labores conquiesceret, nisi prius pręsentaret se Generali ministro. Interea Petrus de Morone, natione Samnis, ad Pontificatum assumptus est Perusij, dictusque Cœlestinus Quintus, qui F. Petrum familiariter nouerat, certiorq; erat factus de sancto eius proposito. Ergo vnà cum F. Conrado Offidano, Petro de Monticulo, Iacobo Tudertino, Thoma Interamnensi, Conrado Spoletino, & quibusdam alijs Pōtificem Maximum adijt, omnes summis precibus instāt, vt sibi pontificio diplomate concedatur aliquis locus priuatus, in quo seruare possint regulam B. Franc. ad literam, quam ipse obseruari iussit in suo testamento. Pontifex qui erat virtute, & sanctitate celeberrimus, & præcipuus paupertatis amator, in qua postea spontè abdicato Pontificatu decessit, laudauit fratrum propositum, & eorum benignè suscepit votum, multò plura facturum, si vita fuisset lōgior, pollicitus, & cuidam F. Liberato B. Conradi Offidani socio facultatem impertiuit absoluendi semel tantum à culpa & pœna, deditque ei negocium recipiendi omnes, qui vellent sequi hāc vitam arctiorem, cum hoc tamen, vt non Minores, sed pauperes fratres & Eremitæ S. Franc. vocarentur. Exijt is sermo inter fratres sine certo auctore de recenti dispersus: Commorante adhuc Pont. Aquilæ, vbi adse uocatis Cardinalibus, consecrationis, & coronationis insignia suscepit. Displicuit patribus Summi Pontificis decretum, timebant enim Ordinis scissuram; Vnde vix impetum iræ sustinentes, clamabant dolentes coram Pontif. de facultate data fratribus (qui se reformatos vocabāt) nō sine maximo Ord. detrimento. Inuigilant igitur animi, vt eis nihil improuisum accidere possit, & explorato loco, vbi fratres illi cōmora-

Aycethon Armenorum Rex in Artaxata insigni Armeniæ Vrbe habitans petit sibi dari Minores Fratres, pro reformatione, & Christiana institutione regni Armeniæ regionis Asiæ.

Insidiæ reformatis parantur.

Insidiæ Cypri in Pamphilio mari sita.

F. Petri Maceratēsis doctrina, & singularis sanctitas.

Petrus Moroneus natione Samnis eligitur Pontifex an. 1294. Cœlestinus V. dictus.

A Pontifice Cœlestino admittuntur reformati, ut seorsum ab alijs possint viuere.

morabantur, stipendio secum adductis, armata manu inuadunt locum, & comburunt. Vnde coguntur pauperes reformati, improbis rumoribus dissipati aufugere, vt nec domi, ne foris satis tuti essent. Hæc uidens F. Conradus, vir summæ perfectionis (viro enim sapienti non est operosum fortunæ telis resistere) adiunctis sibi duodecim socijs, impetrauit à F. Ioanne de Muro Generali facultatem transeundi ad infidelium partes, quibus possent Sanctum Christi Euangelium disseminare, qua obtenta itineri sese accingunt, sed frustra. Nam F. Conradus, & F. Liberatus iter aggressi, cum alijs remanserunt in quadam insula Achaiæ, quæ est ampla Græciæ regio, cuius Corinthus ipsa Metropolis est; quo autem euentu id factum sit, latet. Hoc tamē pro certo habeo, quòd pauperum fratrum fama bien nio ibidem commorantium ubique diffusa est, creuitque in tantum, ut pulsaret aures persequentium. Quamobrem timentes ne nimium eorum fama augeretur & inualesceret, & in dies maiores vires acquireret, significarūt Episcopis, & Baronibus Achaiæ, ne fratres illos ab Ordine tanquàm scismaticos expulsos, permitterent commorari penes se. Quæ cū reformatis renunciata essent, ad Bonif. Pont. recurrunt, cui magnopere displicebat hæc de fratribus audire. Nam instabant reformati, vt daretur sibi locus securus, ubi possent tutò in puritate regulæ viuere. reclamabant alij, ne fieret noua concessio contra Ord. decorē, & communem concordiam. Pontifex, ut tumultum sedaret, commisit caussam fratrum examinādam, & componendam, ut præcluderetur scandalis aditus: nec post hac daretur querelæ locus, D. Patriarchæ Constantinopolitano, qui tunc temporis Venetijs moram trahebat, & Archiepiscopo Atheniensi, & Patratensi, qui re inspecta existimantes (capta ex tēpore occasione) tam cupidis petitoribus viam ad lites præcludere, priuatis literis significarūt Thomæ de Sala, cuius erat insula, vbi fratres morabātur, vt eos pro communi Ord. pace ab insula remoueret fratres: addentes ei, si id facere & parere nollet, excōmunicationis censuram, quod factum est. Verùm inde orta est grauior perturbatio & tumultus ponderis pluri mum habens, ex quo maior timor oriri cœpit, eoq; progressa est, vsque ad Viennense Concilium altercatio. Per hæc tempora multa tristia acciderunt in Ecclesia. Nam Petrus Moroneus, quem suprà memorauimus, à priore vita ob Pontificatum nequaquam declinans, visus est rebus agendis parum idoneus, hanc ob rem de abrogatione eius mentio fieri cœpta est inter Cardinales. Tandem persuasus est, vt Pontificatu se abdicaret, ne Ecclesia Dei ob imperitiam gubernantis periclitaretur. Quo facto Cœlestinus ad priuatam vitam se redegit, cui Bonifacius V I I I. successit, à quo ferunt deceptum Cœlestinum voce tanquam cœlitus missa per cannam ad eum, vt desereret Pontificatum, & Bonifacium institueret. Qui postea ingentia bella in Italia excitauit, excommunicauitque Gallorum Regem Philippum, & titulum regni donauit Alberto Cæsari, vt hac occasione tandem inter se confligerentur Galli & Germani. Postremò captus est Bonifacius, & in carcere perijt. Atq; hinc est, quod dicitur de eo, Intrauit vt vulpes, regnauit vt lupus, mortuus est vt canis. Cùm ergo Ecclesia his calamitatibus iactaretur, litē liti implicabant fratres. Nam in Concilio Viennensi sub Clemente V. disputatum fuit super declarationem Regulæ, & octoginta dubia incidentia in Regula fuerunt proposita, & à magistris ad hoc electis declarata; quorum declarationem opportunius aliàs promulgādam Pontifex apud se retinuit. Multa quoque eo tempore acciderunt, quæ non potuimus cognoscere, vel quia non extāt integra exemplaria, vel quia ad manus nostras nondum venerunt. Horum est vnum, quid decretum fuerit in hoc Concilio, cuius rei nullam antè mentionem reperi. Clarum est tamē, quod infensi erant fratres nouo habitui, & formę, ac recenti viuendi instituto; citra aliorum consensum molestè ferebant (mutato habitu) reformationem acclamari. Inter spem & metum positi reformati consulunt quid facto opus sit, D. Martinum Senensem, virum vtique sapientem, & in Romana curia notissimum (erat iste ex Ord. Canonic. Regula.) qui auditis rationibus, quas pro se reformati adducebant, protulit sententiam, quam etiam corā summo Pont. & Card. defendendam pollicebatur, Quòd ipsi reformati possent eligere sibi Generalem, & alios ministros; & quòd electio esset canonica. Quo consilio permoti Reformati, ad pauca respicientes facilè enunciabant se ab alijs esse separatos. Clemens Pont. qui (vt modò diximus) penes se seruabat declarationem factam in Viennensi Concilio aliàs opportunius euulgandam, audita Reformatorum tumultuaria & temeraria deliberatione ægre tulit, vnde ex hoc facilè potuit ratione adduci ad ea credēda, quæ aduersus Reformatos adducebātur. Reformati timentes indignationem sum. Pon. Auinionem se receperūt. Nam hoc tempore translata erat Pontificia sedes ab Vrbe Roma ad eam Galliæ vrbem

Reformati fortunis omnibus euersi exitum patiuntur, & perniciem

Reformati facultatem consequuntur transeundi ad infideles, sed medio sistūt itinere.

Decretum Bonifacij V I I I. Pont. pro concordia reformatorū cum alijs fratribus.

Cœlestinus V. Pōtificatu sponte se abdicat; & ad priuatam vitā redit.

Platina.

Grauis Bonifacij V I I I. in carcere obitus

Octoginta dubia in regula B. Fran. suborientia in Cōcilio Viennēsi discutanda proponuntur.

Auinium Galliæ vrbem trāsfertur Romana sedes.

Auinium dictam, vbi ad septuaginta & quatuor annos remansit, nõ sine magno Christiano rũ incommodo. Illi pauperes habitabant extra vrbem in quadam ædicula, sed aduenien te hyeme ob aeris rigorem in vrbem se receperũt in loco S. Lazari. Mandauit Sum. Pont. omnibus seruare regulam suam, iniungens ministris, vt benignè & charitatiuè suscipiant, & ad officia promoueant reformatos, qui humiliter prælatis suis obediant. Timuit F. Vbertinus sibi, & socijs suis; periculũ enim fecerat de alijs, qui eos malè acceperant, ideò alta voce clamauit ad Pont. Retribue seruo tuo, viuifica me secundum verbum tuum. Sed dum Pont. cogitat de auxilio, vt reformatos ærumna extraheret, morte intercipitur. Post cuius obitum grauiores calamitates insurgunt, quia pauperes reformati hinc inde exagitati vix tuti erant in Narbonẽsi & Biturigensi oris. sunt autem Bituriges populi Galliæ Aquitanicæ, vt scribit Plin. lib. 4. cap. 19. Narbonensi Prouinciæ contermini, hodie Bourges dicti; in his duobus locis habitabant reformati, in quibus erant centum & viginti in obseruantia & puritate regulæ viuentes, qui ab omnibus erant perhumaniter excepti, tũ ob singularem fratrum probitatem, tum etiam ob illustrem memoriam F. Petri Ioannis, qui apud eos viuens insigni vitæ & doctrinæ exemplo eos instituerat, quamuis postea in multis errauerit, & graui cẽsura dãnatus fuerit. Agebat cũ Philippo Galliæ Rege Fratres, & cũprotectore Ordinis aduersus reformatos. Sed paulò post Iacobus de Caturco nũcia tus est Pontifex dictus Ioannes xxij. an. 1316. cui percognita iandiu erat in ordine perturbatio, qui vt fratres conciliaret, ordinauit vt omnes essent in communi vita, & habitu conformes, nam illa habitus insueta nouitas summam confusionem, & scandalum pepererat. declarauit deinde F. Angleum excommunicatum, & quòd ad congregationem Petri de Morone transiret, in qua fuerat prius acceptatus. Sed circa festum Resurrectionis Domini fluctuantibus patrum animis, 64. Fratres de Narbonensi & Biturigensi locis venerunt ad Sum. Pont. Auinione cõmorantem, neque declinauerunt ad loca fratrum, sed recta intrantes Auinionem ad Sum. Pont. palatium adeunt, & pro foribus palatij illa nocte steterunt, nec inde recesserunt priusquàm Summum Pont. essent allocuti. Quidam Frater Bernardus Lemouicensis Aquitanus, vir magnæ modestiæ, & præclaræ scientiæ, & eloquentiæ, multa proposuit corã Sum. Pont. & collegio Cardinalium, tam prudenter, & modestè, sed cum tanta efficacia, vt nullus aduersariorum auderet quicquam dicere ad ea, quæ proponebat: Quidam tamen, cuius nomen ignoro, surrexit contra præfatum Bernardum, & dixit: Pater Sancte, hic frater non meretur audiri, est enim pestilens in religione, & maledicus: quidam alij crebris & diuturnis certaminibus victi, insurrexerunt: prodigia sanè magnos aliquos rerum euentus indicantia. Sed Summus Pont. volens super his maturius agere dimisit eos, in conuentuque detineri mandauit; ex quibus quatuor fuerunt combusti, qui asserebant regulam Sancti FRANCISCI esse idem, quod Euangelium Christi, & quòd solenniter promissum cedit in præceptum, quia tale votũ habet vim præcepti, præcipuè in his, quæ præceptoriè vel inhibitoriè mandat, & talia (dicebant) non cadunt sub dispensatione alicuius. Asserebant etiam quòd Sum. Pont. non poterat fratribus Minor. qui vouerunt solenniter paupertatem, concedere cellaria & olearia. Et quòd Papa peccauerat concedendo, & ipsi recipiendo: sed ij, qui cognouerunt fassique sunt errorem suum, coacti fuerunt abiurare. F. vero Bernardus præfatus multis tormentis excruciatus intra paucos dies decessit, summa patientia & charitate, assumens pro obsequio mortem. Sed ista iam missa faciam, nec prolixiori sermone persequar, ne propositi oblitus esse videar, dum hæc [illegible] adijcio.

Reformati Narbone à ciuib. gaudenter excepti.

Ioãnes XXII. Pontifex electus an. 1316.

Temerarius reformatorum tumultus coram Ioan. XXII. Pont.

F. Bernardi Lemouicensis Aquitani obitus.

DE S. BONAVENTVRA *Fidanza Generali.*

SANCTVS Bonauentura Fidãza Balneoreginus, an. 15. ab ingressu suo ad ordinem, tempore Alexandri Quarti Pont. electus est Generalis Romæ, an. 1256. in festo Purificationis B. Mariæ, Domino Papa præsente: rexit annos xviij. Quamuis F. Peregrinus de Bononia in suis Chronicis affirmauerit eũ tantũ annos 16. rexisse. ipsemet fatetur se fuisse septimum Generalem post B. Franciscum, ex quo clarè patet Fratrem Heliam non fuisse Generalem, quippè cum ad hunc gradum fraudulenter fuerit assumptus;

F. Pereg. de Bononia in suis Chronicis.

D. Bonauentura vij. Generalis à B. Fran.

formam

formam viuendi præscripsit in primo eius capitulo Narbonæ celebrato an. 1260. constitutiones instituit, Ordinem auxit: fertur quoque instituisse habitum, & caputium, quo nos vtimur, à Ioanne XXII. Pont. approbatum, veluti distinctiuum à quibusdam fratribus, qui à communi aliorum vita se subduxerant, quorum habitum colore figuraque differentem esse voluit à nostro, vt confusione sublata, posset Deo liberius famulari, de quo patet per Bullam auream Alexandri IIII. quam nunc subijciam. Instituit quoque Romæ an. 1268, Confraternitatem Confalonis, cui præscripsit quandam formam orandi ob reuerentiam Beatæ Virginis.

Causa instituendi Caputiũ & habitum, quo nunc Conuentuales vtuntur.

BVLLA ALEXANDRI PAPÆ IIII.

In causa Venerab. Religiosorum Fratrum Minorum & Eremitarum: extracta de verbo ad verbum fideliter ex autentica quadam alia Bulla in Archiuo Papien. Episcopatus reposita, quæ etiam plumbea reperitur Bononiæ in monasterio S. Franc. in valida forma.

ALEXANDER Episcopus seruus seruorum Dei, venerabilibus fratribus vniuersis, Archiepiscopis, & Episcopis per Lõbardiam & Romādiolam constitutis, Salutem & Apostolicam benedictionem. Recordamur, & liquidò memoria retinemus, quòd dudum apparuit religio in partibus Lombardiæ, cuius professores vocati Eremitæ ordinis. S. Augustini, nunc succinti tunicis cum corigijs baculos gestātes in manibus, nūc verò dimissis baculis incedebant pecuniam pro eleemosynis, alijsque deposcentes subsidijs: & adeo variantes interdum habitus sui formam; vt dilectis filijs fratribus Minoribus vniformes in derogationem multiplicem ipsorum ordinis crederentur, eisdem propter hoc minorem apud fideles sentientibus in suis opportunitatibus caritatem. Sanè cum per nos tunc in minori officio constitutos & bonæ memoriæ... Tituli sanctæ Sabinæ presbyterum Cardinalem tunc in partibus illis legatione fungentes huiusmodi variationis præsumptio ad felicis recordationis. G. Papæ prædecessoris nostri audientiam peruenisset, ipse ne indemnitas vestium in ordinibus ipsis confusionem pareret, ac inde scandala grauiora consurgerent ad vtrorumque quietem statuendum prouidit: vt Priores & vniuersi ac singuli Fratres prædicti ordinis sancti Augustini in exterioribus vestimentis, quæ nigri vel albi debebātesse coloris, quotũ altero, videlicet nigro iam electo ab eis ipsos idem prædecessor voluit manere contentos, largas & protensas manicas quasi ad instar cucullarum & desuper ipsa deferrent peramplas corigias & patentes omnibus apparentes, ita quòd omnes cincti de foris eas vestibus nequaquam contegerent, & portantes in manibus baculos quinque palmorum grandium: ac expressè in eleemosinarum petitione cuius sint ordinis. Declarantes vt adeò suarum vestium longitudinem temperarent, quòd à quibusque ipsorum calciamenta liberè videntur, vt sic habitus confusione semota, & sublata materia scandali, à prædictorum ordinum fratribus posset virtutum domino liberius & gratius deseruiri. Cum autem dilectus filius noster Reueren. sancti Angeli Diaconus Cardinalis vniuersas domos & congregationes Eremitarum prædictorum (quarum quædam sancti Augustini, quædam sancti Gulielmi, nonnullæ autem fratris Ioannis Boni: aliquæ de Fabali, aliæ vero de Britinis censebantur) in vnam ordinis Eremitarum sancti Augustini professionem, & regularem obseruantiam perpetuò de mandato nostro duxerit vniendas: Et nos dicti Cardinalis processum conuenientem cum voluntatis nostræ proposito approbantes, præmissa omnia duxerimus confirmanda; Statuentes vt vniuersi Priores & Fratres in professione prædicti ordinis Eremitarum sancti Augustini taliter couniti nigris duntaxat & nullis alijs alterius coloris cucullis aliquatenus vterentur: Nos volentes vt præmissa, quæ de vestimentis exterioribus à sæpe dicto prędecessore nostro circa præfatos Eremitanos statuta fuerint salubriter, & ab ipsis vt recolimus acceptata, vbique & ab omnibus Eremitis vnitis taliter, & alijs vniuersis inuiolabiliter obseruari, fraternitati vestræ per Apostolica scripta in uirtute S. obedientiæ districtè præcipiẽdo mandamus, quatenus prædictos Priores & Eremitas: ac alios, qui nigras

Contra Eremitas vagantes in habitu S.F.

Nota electio ab eis facta.

S. August. S. Gul. Io. Boni de Fabali & de Britinis.

gras penitus seu albas cucullas non portant, quod usque ad festum omnium Sãctorum proximè uenturum nigri prorsus coloris cucullas assumant, abiectis alijs deferendas, & firmiter prædictum statum de cætero studeant obseruare singuli uestrum per suas ciuitates & Diœce. sublato cuiuslibet appellationis, & cõtradictionis obstaculo, & literis Apostolicis impetratis, vel etiam impetrandis per eos nequaquã obstantibus, monitione præmissa per censuram Ecclesiasticam districtius compellatis, & in eos qui cõtrauenerint etiam excommunicationis sententiam promulgetis, quam per nostras ciuitates, & Diœce. diebus dominicis festiuis publicari solenniter: Et eosdem tanquam excommunicatos vsque ad satisfactionem condignam, appellatione remota, euitari arctius ab omnibus faciatis. Dat. Anagniæ. X V. Kalen. Iulij Pontificatus nostri, anno secundo.

ADDITIO.

HIC Diligenter aduerte Lector optime, ex hisce verbis non posse aliud necessario concludi, nisi quòd hic summus Pontifex Alexander concesit, & sub censuris pœna astrinxit: eremitis istis habitum nigrum eo modo ab illis deferri; sicut ex tenore præsentis bullæ continetur, & vsque in præsens tempus obseruari videmus, non ob id quòd talis habitus vnquam fuerit diui Aurelij Augustini (vt falso creditur) sed quoniam ipsimet eremitæ hunc sibi habitum sponte elegerunt, cum eosdem varij coloris, & figuræ habitum pridem gestasse ex ista bulla clarum habeatur. Qui quidem eremitæ, ideo vulgo nuncupantur ordinis sancti Augustini, non quòd eos August. instituisset: sed quia Innocentius Pontifex huius nominis. iiij. præfati Alexandri. iiij. immediate prædecessor, ipsis eremitis piè indulsit vt viuere ac militare valerent sub Regula Sancti Augustini, & diuinum officium secundum ordinem Romanæ curiæ celebrarent, cum antea (vt luce clarius constat) ipsi Eremitæ, vagi, incertique habitus fuissent. Et Gregorius. X. ipsos supradictos eremitas confirmauit, donec de eis aliter ordinaret, vt expresse habetur in. vj. de religiosis domibus. in capitu. religionum, & glossa ibi super verbo, solido. Vale.

EPISTOLA D. BONAVENTVRAE Generalis ad vniuersos Ministros, & Custodes Ordinis.

IN CHRISTO sibi charissimis ministris & custodibus Ord. Mino. Frater Bonauentura, eiusdem Ordinis Generalis Minister, salutem & pacem in Domino. Licet insufficientiam meam ad ferendum onus impositum cognoscerem manifestè propter debilitatem, & imperfectionem mentis, & inexperientiam actionis, & propter repugnantiam voluntatis: quia tamẽ durum est tãtæ congregationis, ac supremi Pontificis, ac per hoc altissimi Dei voluntati pertinaciter resistere sarcinę graui, & quasi importatili humeros supposui imbecillos, sperans de adiutorio virtutis omnipotẽtis Dei, & cõfidẽs de adminiculo vestræ sollicitudiuis, etiã si sit homini importabilis, quantumcunque industrio, & experto tãti ordinis sarcina eãq; suis humeris baiulare, si tamẽ diuisa in partes humeris imposita, diuersorũ viriliter à quolibet cõportetur, non est quantumcunque debili capiti horerre. Quoniã igitur de uestra præsumo industria, & sollicitudine ad extirpanda mala, & promouẽda bona, refouẽda debilia, & fortia confortanda; videns me speculatorem domui Israel, ne sanguis animarũ manu de mea requiratur, cogitaui vobis quædã scribere, quę si in Generali Capitulo fuissem, libentius annotassem. Nunc autem quia temporum pericula vigent, & læsiones cõscientiarum ac scandala mundanorum, dum Ordo deberet esse sanctitatis speculum, in diuersis locis in tædium vertitur & contemptum, quæ mihi de diuersorum cõsilio visa sunt corrigenda, nec penitus tacens, nec omninò exprimens, nec noua statuens, nec vincula superinducens, nec onera grauia imponens, sed veritatem annuncians breuiter expono, videns illa, non reticenda. Sanè perquirenti mihi causas, cur splendor nostri ordinis quodammodo offuscatur, & exterius inficitur, & nitor conscientiarum intus fędatur, occurrit negociorũ multiplicitas, pecunia nostri ordinis paupertati super omnia inimica incautè recipitur, & incautius contrectatur: occurrit fratrum ociositas, qua plurimi consopiti monstruosum statum inter contemplatiuam & actiuam vitam erigentes carnaliter & crudeliter comedunt sanguinem animarum: Occurrit euagatio plurimorum, qui propter solatium corporum grauando eos, per quos trãseunt, post se scandala relinquunt; occurit importuna petitio,

Vera confidẽtia in Deo collocanda.

Ezech. 3.

Ministros hortatur ad tollendos ordinis abusus.

Causæ cur splendor Ordinis deciderit.

na petitio, propter quam omnes adeò abhorrent Fratrum occursum, vt existiment quasi Prædonibus obuiare: occurrit ædificiorum constructio curiosa, quæ pacem Fratrum inquietat, amicos grauat, & hominum peruersis iudicijs nos exponit: occurrit multiplicatio familiaritatum, ex quo suspiciones, informationes, & scandala plurima oriuntur. Occurrit improuida commissio officiorum, quoniam Fratribus nondum vsquequaque probatis, nec spiritu roboratis imponuntur officia vix portanda &c. ex quibus facile est agnoscere quomodo Religionis decor deciderit.

QVOMODO GREGORIVS X. PONT. MAX. quatuor Fratres mittit ad Græcorum Imperatorem, ad componenda vnitatis fœdera cum Rom. Ecclesia.

EODEM tempore dum hæc agerentur, Gregorius X. Pont. Max. in Concilio Lugdunensi VIII. Kal. Nouembris destinauit quatuor præcipuos Patres Religionis Nuncios Sedis Apostolicę ad Michaelem Paleologum Græcorum Imperatorem, vt mittat suos apocrisarios ad Concilium generale Lugduni cum professione fidei & confessione Primatus. [Ex Vaticano assumpta.] Hi fuerunt Frater Hieronymus de Esculo, Frater Raymundus Beringarij, Frater Bonagratia de S. Ioanne in Persiceto, & Frater Bonauentura. Tenor literarum Apostolicarum talis est, datarum apud Vrbem veterem.

CVM vos ad Magnificum virum Paleologum Imperatorem Græcorum illustrē cum nostris sub certa forma literis destinauerimus, in quibus inter cætera continetur, vt si velit, ad prosecutionem illorum, de quibus in eisdem literis agitur, ante inditum à nobis generale Concilium, vel in ipso Concilio solennes apocrisarios ad nos mittat, ne forsan idem Imperator se huiusmodi apocrisarios, securitate non habita, commodè mittere non posse causetur; [Mandat apocrisarios accedere.] vobis omnibus, vel tribus, aut duobus ex vobis, si reliquos impediri contingat, concedendi eisdem apocrisarijs securitatem veniendi ad Sedem Apostolicam, ibi morandi, & exinde ad propria redeundi, prout videbitis expedire, plenam & liberam præsentium auctoritate concedimus facultatem, securitate huiusmodi tantummodò vsque ad dictum Concilium duratura. Extunc enim si apocrisarios ipsos ad eandem Sedem venire contigerit, eis super hoc Sedes eadem plenius prouidebit. Datum apud Vrbem veterem Nonis Nouemb. Pont. nostri anno I.

RESPONSIO PALEOLOGI.

SANCTISSIMO ac Beatissimo Gregorio vniuersalis Ecclesiæ Summo Pontifici & successori Apostolicæ Sedis Reuerēdissimo Patri suo, Michael in Christo Deo fidelis Imperator & moderator Romanorum Paleologus semper Augustus, suæ Sanctitatis obediens filius, debitam paternitati suæ reuerentiam, & orationum petitionem, qualiter & quantum prouidentia summa Dei, qui seruorum suorum corda fidelia exhortatur ad bonum continuis monitis & exemplis, super accepto Deo negocio Sanctæ Dei Ecclesiæ, & totius Christianitatis, vnionis, & pacis processerit nostrum Imperium. Per literas nostras & Fratres nunc accedentes cum literis ipsis ad vestræ præsentiam Sanctitatis, poteritis, si dignemini, plenè scire (in quorum comitiua latores præsentium videlicet Theodorum Curiæ nostræ Valerium, & de interpretibus Curiæ nostræ Goffridum ad benignitatem Sanctitatis vestræ duximus transmittendos) [Nuncios transmittit ad Summū Pontificem.] vt per quem locum suum sequentes Nuncij nostri speciales, & Fratres reliqui transire valeant, secundum nostræ voluntatis prouisionem vestræ Sanctitati debeant nunciare, ad hoc vt per eundem tam per literas, quàm Nuncios vestræ Apostolicæ Sanctitatis, securitatis, & receptionis transitus concedatur. Quędam alia sequuntur parum ad rem nostram, aut nihil facientia.

RESPONSIO GREGORII SVMMI PONTIFICIS AD PALEOLOGVM.

GREGORIVS ETC.

Charissimo in Christo filio Michaeli Paleologo, Imperatori Græcorum illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

EXVLTAT Mater Ecclesia renascentis prolis fœcunditate iocunda, exultat & iubilat, gaudens, & attendens se drachmam deperditam inuenisse; immensæ lætitiæ rore perfunditur, dum ruinas, quas in ea scisma multiplicarat antiquum, impleri per tuum, aliorumque reditum ad ipsius Ecclesiæ vnitatem, sine stragis cuiusquam periculo, solo pacis auctore peruio, intuetur. Exultamus & Nos Pastoris, prout Domino placuit, vices gerentes in ea. Exultamus proculdubio in illo vero Pastore, qui animam suam pro suis ouibus ponere non expauit. Ipsi vitulum labiorum exsoluimus, de cuius non est dubium munere processisse, vt ouis quæ perierat sit inuenta, & reuixerit filius, quem mors animæ, mors vtique grauior occuparat. Occurrentes itaque tibi de regione dissimilitudinis redeunti, collo tuo brachijs paternæ affectionis accumbimus, & te solidæ charitatis osculo pressius osculamur. O' vtinam fili, tibi pateret ad plenum cum quanto in his occurrit tripudio eadem Ecclesia nuper in Lugdunensi Concilio congregata. O' si voces psallentium inibi, Denmque flexis genibus, & nudatis capitibus laudantium, præcipuè Prælatorum, in tuis sonuissent auribus, & reuelata facie ipsorum oculos deducentes, quasi aquarum exitus inspexisses, profectò prudenter aduerteres, quòd erant eorum lacrymæ tam excussi doloris indices quàm adeptæ lætitiæ proditrices. Nec minus intelligeres, quàm grati tui aduenerint Nuntij, quàm fuerint gratanter accepti, cum quanto etiam iubilo tua professio acceptata. Exulta igitur & tu fili, exulta, & lætare in eo, qui est splendor lucis æternæ, diuinæ quædam emanatio claritatis, qui tuum sic animum suo lumine illustrauit, vt lumen veritatis intelligens non solum redires ad illam, sed ad redeundum alijs Dux, & præuius effici mereris. Exulta, & gaude talem, ac tantum iam datum laboribus tuis effectum; vt & de tuo ad sinum vnitatis Ecclesiasticæ reditu indubitatum expectare valeas præmium, & de alijs per te redeuntibus tibi plenioris debeatur retributionis augmentum. Persta ergo, & quod cœpisti, solicitè cum omni diligentia & solicitudine prosequaris, efficacem pro posse daturus operam, vt nec in aliquibus eiusdem scismatis reliquiæ qualescunque supersint. Dei quidem perfecta sunt opera, & tu creatura illius Creatorem tuum in tam placidi consummatione operis pro viribus imitare, vt spei conceptæ de præmio res succedat, & promissum debitum exhibitio realis exsoluat. Super his autem & alijs habitis circa præmissa processibus, præfati tuæ Celsitudinis Nuntij, quorum tibi notior est virtus & probitas, ad te plenius remittuntur instructi, quibus te non dubitamus fidem indubiam adhibere. Datum Lugduni v. Kal. Augusti, Anno tertio.

Gaudet de reditu eius ad gremiū Ecclesiæ Romanæ.

Gen. 2.

IDEM GREGORIVS

Andronico Primogenito Charissimi in CHRISTO filij nostri Michaelis Paleologi Imperatoris Græcorum illustris, salutem & Apostolicam benedictionem.

HABES fili, vnde Domino Deo tuo in vocem exultationis & confessionis erumpas. Exultes in eo, & fatearis humiliter tibi de immenso ipsius dono concessum veræ fidei agnoscere veritatem, illam amplecti pijs affectibus, & deuotis nobis missis affatibus confiteri. Hæc si corde contrito, & humiliato spiritu recognoscens, à cœptorū prosecutione solicita non desistas, plura tibi salutarib. inhærenti studijs,

p rocul

procul dubio ipse bonorum omnium dator adijciet, perfectæ tandem retributionis præmium largiturus. Ideoq; magnitudinem tuam monemus,& hortamur in Domino IESV Christo, quatenus in præmissis, sicuti discretè scripsisti, tui genitoris inclyti laudabili proposito, nobis per eius,& tuas expresso litteras, constanter adhærens, totis viribus satagas, vt antiquati scismatis aboleantur omnino reliquiæ, sitque Latinorum & Græcorum vnitas perpetuis temporibus inconcussa. Datum Lugduni 5.Kal.Augusti, Anno tertio.

EXITVS SVPRADICTORVM LAETVS.

ITAQVE reductio Paleologi Græcorum Imperatoris, & Andronici filij (Deo operante) per præfatos Minores facta est, quorum consilio & opera ad vnitatis fœdera illi accedentes,& Vicarium Christi confitentur,& venerantur. Quod sanè factum eius generis fuit, cuius auctores Religionis semper cupidi fuerunt.

DE FRATRE HIERONYMO
Asculano Generali.

FRATER Hieronymus Asculanus Picens, Lugduni electus est Generalis tempore Gregorij X. Pont. Max. anno 1274. dum fungeretur officio legationis in partibus Orientis, vt Græcos suo consilio adduceret in obedientiam Summi Pont.& Romanæ Ecclesiæ. Fuit autem electus in Comitijs generalibus tempore D. Bonauenturæ Generalis, qui Lugduni pro eligendo nouo Generali Ministro Fratres conuocauerat. Hic fuit in generali præfectura mansuetus, tardus ad iram, & ad pœnas inferendas, & si visus est fuisse aliquantulum remissus in bonorum promotione. Scripsit ad Patres congregatos in generalibus Comitijs Paduæ per Fratrem Bonamgratiam commissarium suum, & rogauit ab officio absolui, quamuis fuerit confirmatus: & Cardinalis creatus Ordinem rexit, in quo humilitatis gloriam, quæ prius in eo relucebat, tam prudenter seruauit, vt honorem dignitatis honesta maturitate retineret, consueuitque dicere, Malle inter Fratres simpliciter viuere, quàm Cardinalatus fastigio prominere. Hoc tempore F. Petrus Ioannis malè insimulatus Oliui assumpto hoc Themate: Spiritu oris sui interficiet impium; coram Generali, & suis æmulis, tanto spiritus feruore latè prosecutus est, vt omnes in sui admirationem conuerterit; nam mira eloquentia retia æmulorum suorum, quasi aranearum fila disrupit; quia sicut rubigo ferrum, sic inuidia inuidos consumit: Vnde cognouerunt omnes eum cum maximo spiritu, & ingenij facilitate pollere: & sic euasit magna sui cum laude, & virtutum præconio, è manibus æmulorum suorum. Generalis verò hac occasione ingeniū & eruditionem tanti viri cognouit. Rexit autem Ordinem annos quinque, deinde Cardinalis, mox Pont. Nicolaus IIII. effectus vt infrà suo loco dicemus. Postquam autem ad Pontificatum fuit assumptus, non desiuerunt æmuli Petri Ioannis eum calumniari, vt Pontifex damnaret eum, sed is prudens ait: Absit à nobis, vt tantum lumen ordinis abscondamus; quod aliàs à nobis factum est, non ad iniuriam fecimus, sed vt magis ingenij eius excellentia cunctis pateficret.

Mores mites Fratris Hieronymi.

Inuidiam nō probo, dicit Euripides, velim tamen propter bona ab aliis inuideri.

DE FRATRE BONAGRATIA
à Sancto Ioanne Generali.

FRATER Bonagratia à S. Ioanne in Persiceto, diœcesis Bononiensis, vir vtiq; iuxta nomen suum gratia insignitus, licèt nonnullis litigiosus visus sit, quòd quauis de causa litem moueret, sed hominibus sæpe aduersa sunt nomina. Hic tamen ob singularem doctrinam, & prudentiam electus est Generalis Assisij anno 1279. vbi Nicolaus Quartus, tunc Cardinalis & Ordinis Minorum zelator præcipuus præfuit auctoritate Apostolica, & prænimia dilectione in Fratres, & ingenti pietate in Beatum Patrem FRANCISCVM, voluit Matthæum Rubeum nepotem suum vniuersi huius Ordinis esse protectorem. Rexit autem Ordinem Frater Bonagratia summa

cum laude annos sex. Parisijs dum esset, omnia scripta Petri Ioannis collegit, & examinanda dedit Fratri Draconi ministro Franciæ, Simoni Dolensi, Arlotto de Prato, sacræ Theologiæ magistris, necnon Magistro Richardo Mediauillano, Aegidio de Bessa Aquitano, Ioanni de Muro Baccalaureis Parisijs, qui quosdam articulos reprobarunt, & scriptum consignarunt septem sigillis, & dicebatur litera septem sigillorum, Verùm cum Bonagratia Auinione graui morbo laboraret, ordinauit Fratri Gerardo de Prato suo socio, vt si eum mori contingeret, non permitteret quicquam innouandum circa factam determinationem de scriptis Petri Ioannis, obijt itaque Auinione. Sunt qui velint in eius obitu campanam maiorem insonuisse nullo trahente. Sub hoc tempus nostra familia multa perpessa est tempore Bonifacij VIII. Pont. Max. qui multa edidit aduersus Ordinem, sed fuit ab Illustrissimis Dominis Columnensibus defensa, quibus plurimum vniuersa hæc nostra familia receptum referre debet, præsertim verò nostra ætate Marco Antonio Columnæ, Siciliæ Proregi, qui tempore Pij V. Pont. Max. apud quem erat in pretio, gratijs & fauoribus opportunis hunc Ordinem maiorum suorum exemplo liberaliter prosecutus est, vt mihi Romæ retulit & Panormi anno 1583. dum ibi sacras haberem conciones. sed ab humanis sublatus est, cuius mors multis attulit mœrorem.

DE F. ARLOTTO GENERALI.

F. ARLOTTVS Etruscus, Prato insigni oppido oriundus, Minister prouinciæ Tusciæ, electus fuit Generalis Mediolani anno 1285. suadente ad hoc Fratre Gulielmo de Falcario Tholosano Ministro prouinciæ Aquitaniæ, in eodem Capitulo præsidente; rexit annum vnum, & habuit in Ordine patrem venerabilem militem, & tres germanos, dialecticæ disciplinæ studiosus erat, fuitq́; in ea doctissimus, qui omnes sui tẽporis superauit; maximus quoque Theologus fuit, multa scripsit, inter quæ edidit Concordantias Bibliæ, quæ hodie quoque sine auctoris titulo circunferuntur, non sine ingenti labore, & varios sermones composuit. obiit Lutetiæ, vt fertur, cui successit præfatus F. Gulielmus de Falcario Vicarius vsque ad nouam electionem Capituli, vir sanè doctus, qui librum Sententiarum D. Bonauenturæ correxit, & in epitomen redegit. Hic Generalis damnauit opera Ioannis Petri, & eius doctrinam improbauit, Bonagratiam prędecessorem suum imitatus. Claruit temporibus Adulphi Imperatoris anno 1290.

Philip. Bergom. in supplemento.

DE FRATRE MATTHAEO Aquaspartaro Generali.

F. MATTHAEVS Aquaspartanus, diœcesis Tudertinæ, electus est Generalis in conuentu Montis Pessulani anno 1287. sede vacante, Honorio Quarto in Cœna Domini Romę vita functo. primò lector Sacri Palatii, deinde Generalis, rexit anno vno; & cùm postea esset Cardinalis mandato Domini Papę vsque ad electionem futuri Generalis pręfuit; claruit tempore Rodulphi Imperatoris electi anno 1290. deinde Cardinalis, vt infrà. Scripsit super Sent. libros, in Paulum, Sermones & tabulas in Euangelia, quę Pinaca dicuntur.

DE FRATRE RAYMVNDO Gaufredo Generali.

FRATER Raymundus Gaufredus Massiliensis ex prouincia Prouinciæ genere nobilis, vir admodum mansuetus, pius, atque omnium bonorum amator, qui electus est Generalis Reate anno 1289. sedente in sacratissima Sede Nicolao Quarto Pontifice, & ibidem assistente cum duobus Cardinalibus Matthęo Rubeo protectore, & Matthæo Episcopo Portuensi; vbi eximia lætitia coram Summo Pontifice celebrata sunt Comitia generalia, & electus Generalis præfatus Raymundus, qui cùm annis sex rexisset Ordinem summa prudentia, à Bonifacio VIII. creatus est Episcopus

Hic visus est fauere Vbertino de Casali, qui nouas separationes obtinuit sub specie reformationis à Clemẽte V. Pont. qui auditis superioribus Religionis, præsertim Alexandro de Alexandria, reuocauit & edidit super ea Clementinam, Exiui de Paradiso.

copus Paduæ, sed pertinacius renuit, se imparem oneri dictitans. Ille verò in malam accipiens partem: At (inquit) multò magis impar videris officio isti tuo. quare eo deiectus est, cùm vtilis tamen maximè videretur: tametsi alij aliter narrant, qui manens in sua simplicitate paulò post Parisijs obijt.

Volaterra lib. 21. Anthropologiæ.

DE F. IOANNE A MVRO GENERALI.

FRATER Ioannes à Muro Picens, electus est Generalis Anagniæ anno 1296. tempore Bonifacij VIII. qui in eodem Capitulo præfuit, & eodem tempore B. Ludouicum, de quo in priori lib. dictum est, ad Ordinē Franciscanum suscepit, summa cum omnium lætitia atque admiratione. nam Romæ in monasterio Fratrum ad Aram Cœli togam sanctæ conuersationis induit; & quam velatam prius deuotionis caussa detulerat, tunc cunctis cernentibus ab Ara Cœli ad S. Petrum cum duobus Cardinalibus D. Matthęo Aquaspartano, & D. Iacobo Anagnino cum habitu professus est. Porrò hic Generalis vt erat pius, & rerum gerendarum prudens, secum duxit Assisium Giottum Florentinum Pictorem sui æui clarum, qui inter cętera manus & ingenij sui monumenta xxxij. historias eleganti pennicillo, & coloribus elaboratas in Aede superiori Assisij expressit. Floruit hoc tēpore Ioannes Scotus, Doctor subtilis, & B. Conradus Offidanus, qui vnà cum quibusdā alijs paupertatis amatoribus incusatus fuit, de qua re supra egimus pluribus in generalatu Ioannis Parmensis.

Giottus Florentinus Pictor sui æui clarus.

DE FRATRE GONDISALVO, vel Gonsaluo Generali.

F. GONDISALVVS vel Gonsaluus (nomen apud Hispanos vsitatum) Vlyssipponensis, Lusitanus, prouincię S. Iacobi, primò Minister prouincię Castellæ, Assisij electus est Generalis an. 1304. tempore Benedicti X. vir sanè pius, qui visitando Ordinem vestes superfluas à Fratribus auferebat, & ædificia sumptuosa dirui faciebat. Ioannem Scotum in Capitulo Tholosæ anno 1307. celebrato instituit Regentem Parisiis. Fuit doctrina pollens, & moribus insignis, qui compilauit tractatum de præceptis eminentibus Regulæ, de æquipollentibus, & de habentibus vim præcepti: cuius initium est, Regula nostra, Fratres charissimi, non videatur vobis confusa. rexit annis 9. Hoc tempore disputatio orta est de Regulæ obseruantia inter F. Vbertinum de Casali, qui postea apud Monachos (vt ferunt) vixit, & F. Alexandrum ab Alexandria. Floruit sub hoc tempus Aluarus Pelagius Hispanus, vir quidem genere nobilis, sed moribus nobilior, iuris canonici prudens, & Euangelicæ paupertatis zelator ardentissimus, qui Bononiæ existens Assisium profectus est, vbi tunc Generalis aderat, ibidem assumpto habitu, Ordinem intrauit, in quo sanctè vixit, & multum literis & vitę sanctitate profecit. Tempore huius Generalis, Ioannes Imperator Tartarorum, qui cum matre sua antea fuerat ad Catholicam fidem per Fratres Minores adductus, ab humanis ereptus est, & in loco Fratrum conditus. cuius corpus per annos xxx. tumulatum ad Sarrai cultatem translatum fuit, incorruptū cū repertum esset cum vestibus, non sine astantium admiratione. Obijt F. Gondisaluus Parisijs apud Minores conditus. Vir Iste præcipuam curam habuit in generali præfectura, ne sumptuosa monasteria conderentur: multa quoque destruxit visitando Ordinem, quippe quæ viderentur esse contra Regulæ paupertatem fabricata, quam B. Franciscus eius institutor & fundator suam sponsam vocabat.

Disceptatio orta de Regulæ obseruantia.

Imperator Tartarorum Christianus à Minoribus factus moritur, & trāsfertur corpus incorruptum inuentum.

DE FRATRE ALEXANDRO ab Alexandria Generali.

FRATER Alexander ab Alexandria, Insuber prouinciæ Genuæ Custodię Montisferrati, vir eruditione singularis, delectus est ad Præfecturam Generalem Barchinone anno 1313. die xii. mensis Iunij, tempore Clementis V. Pontificis Maximi, ad quem vnà cum multis prouincialibus Ministris se contulit, petens in protectorem

Ordinis D. Arnaldum de Plelagure. Edidit multa opuscula, quæ eius ingenij felicitatem ostendunt: scripsit enim in 4. sent. lib. super Ecclesi. in Tob. in Esaiam, Quæst. Quolibet. in Euang. S. Ioan. & in Epist. Pauli. edidit quoque scripta aurea in Metaphy. Atisto. quæ sub nomine Alex. Alensis ementito titulo impressa sunt. Vocatus est Alexander minor, quamuis ei multum dissimilis. Rexit Ordi. anno vno & mensibus septem. Romæ in conuentu ad Aram Cœli spiritum efflauit, ibique tumulatus, eius sepulchro hæc affixa verba leguntur. Hic iacet R.P. Frater Alexander sacræ Theolog. Doctor, & Generalis Minister, qui obijt an. Domini 1314. mensis Octobris die crastino B. Francisci.

Huius scripta in Metaphys. Alensi falsò attributa.

DE FRATRE MICHAELE *Cæsenate Generali.*

FRATER Michael Cæsenas, electus est Generalis Neapoli tempore Ioānis XXII. Pōt. an. 1315. qui notatū de hæresi magistratu depositus eo q Fraticellorū sententiæ visus sit fauisse, quorum caput & Dux fuit F. Iacobus de Ceua Prouinciæ Genuæ in Vrbe Nauariç; Dulcinus autem & Margarita fuerunt primi institutores sensum magis quam rationem sequentes. qui ideo à Clemente V. fuerunt combusti, & dissipati. Hæc secta eo tempore exsuscitata in Italia omnia turbauerat, propterea à præfectura Generali abdicatus. difficile est enim principatum malis artibus acquisitum bonis moribus gubernari: ille tamen se calamo vltus est, volens ostendere innocentiam suam; sed aduersus mare intumescens, non proficit vnius hominis quamuis validissimus clamor, quò temerè post abdicationem per annos xij. Generalis nomen retinere nixus est, sed frustra: nam is qui prudens & sciens pedem laqueo inseruit, officio deiectus fuit congregato Bononię Generali capitulo an. 1328. D. Bertandus Cardinalis Ordinis Vicarius institutus fuit, qui pro eligendo nouo Generali sequenti anno Parisijs celebrandum Generale capitulum indixit. Quo audito, Michael furore succēsus contra Summum Pontif. multa moliebatur: scripsit enim seditiosè ad Regem Romanorum, & ad Principes Alemaniæ, & atra bile debacchatus à Sedis Apostolicæ obediētia desciuit: quare ipsum Ioānes Pont. Maxi. excommunicauit, cuius vidi Bullam plumbeam Venetijs in Bibliotheca Dominici Grimani C. S. Marci, cuius initiū est, Quia vir reprobus Michael de Cæsena, &c. Sed vt sua insania pluribus esset nota, libellos suos cōtinentes impugnationes ad diuersas mundi artes & studia destinauit in portisq; ecclesiarum affigi attentauit. quare hæreticus (exigēnte iustitia) declaratus fuit, velut qui contra legem ex lege arma sumebat; & Euangeliū impugnabat ex Euangelio, ac de veris fingens mendacia prouocabat ad mendacium. Vir sanè mali exempli, qui desijt in candelæ morem, quæ exuritur, dum alijs affert lucem. Vtinam à tanta insania resipuisset, quia Ecclesia pia mater negāti debitum nunquàm remittir, fatenti nunquàm retinet. Sed tandem profugus exulque factus in conuentu Monaci in Bauaria vita functus est an. 1350. Hoc tempore Ordo noster multa passus est ob Ludouicum Bauarum scismate infectum, & Petrum Corbariensem, qui se in Pontificatum intruserat. Scripsit F. Michael egregios & lucidos Commentarios in 4. sen. lib. super Ezech. lib. vnū, sermones de tēpore, & de Sanctis: & quædam alia improbatę lectionis. Floruit hoc tēpore Petrus Aureoli, qui licet in electione F. Michaeli se opposuisset, ab eo tamen factus est lector Parisijs: & cùm quidam vellent eum ab hoc consilio retrahere, respondisse fertur, Absit, vt ob quamlibet in me collatā iniuriā, tantū Ordinis lumen abscondatur. Hęc sunt quę mihi de hoc uiro dicenda occurrunt. libet quoq; hanc Gerardi Odonis Epistolam subijcere, ex qua statim apparebit, quis & quātus fuerit perditissimus iste nebulo, iure damnatus ab Ecclesia, & quantum patribus Religionis displicuerit egregia eius temeritas.

Sectam Fraticellorum vulgò de opinione vocabant.

EPISTOLA FRATRIS GERARDI ODONIS *ad F. Michaelem Generalem, qua ipsum coarguit, & accusat quòd se temere opponit Romano Pontifici.*

QVID niteris bonam ostendere viam tuam, ad quęrendū dilectionem? quò insuper malitias docuisti apostaticas, scismaticas, & hęreticas? Harum itaque literarum tenore cūctis legentibus patenter apparet, te toto conamine niti bonam & iustam ostēdere tuam confusibilem apostasiam, tuam rebellionem, & hęreticam

hæreticam prauitatem, quoniam & apostasiam sub vano persuasionis vmbraculo, & rebellionē sub fatuo appellationis pallio, & errores tuos sub falsissimæ fidei zelo, & inaniter niteris excusare: Quòd huiusmodi nixus ad quærendam dilectionem non solùm Dei, verùm etiam hominum inefficax sit, & vanus, cunctis est fidelibus, rationabiliter cogitantibus manifestum. In primis enim tuam tibi, & nobis, confusibilem apostasiam iustificare conaris, contrarijs quidem exemplis, fictione timoris, & vanissimis argumentis. Dicis enim Apostoli Pauli, & Sanctorum quorundam Episcoporum exempla secutum. Primò nanque asseris, quod sicut Paulus Petro, ita & tu in faciem restitisti: quod quidem exēplum pro te inductum, dupliciter deficit. Primò te superbissimum superbissimè comparas humillimo Apostolo, qui dicebat, Non audemus nos inserere, aut comparare quibusdam, qui se ipsos commendant. Tu autem, & complices tui vos ipsos, & vestra vitiosa opera, immo sacrilega crimina impudentissimè commendatis, quamuis sæpe legeritis, quòd non qui se ipsum commendat, ille probatus est, sed quem Deus commendat: comparas igitur vasi electionis & gratiæ vas reprobationis, & iræ. Secundò deficis, quia tu, nō Dominus Papa, reprehensibilis multipliciter extitisti. Tu nãq; de paupertate Christi, & Apostolorū eius, in discussione Sedis Apostolicæ, tūc tēporis actu pēdēte, determinare ausu nimis temerario præsūpsisti: De qua temeritate (nullo quidē sanæ mētis dubitāte) dignus reprehēsione, & cōfusione fuisti. Commissum enim tibi ordinem graui exposuisti periculo, Ecclesiam vniuersalem repleuisti scandalo, & decretum Sedis Apostolicæ contempsisti: dicit enim Dominus Nicolaus IIII. in Decretali, Exijt qui seminat. siquid ambiguitatis penes aliquem in his emerserit, hoc ad culmen Sedis Apostolicæ deducatur, vt ex auctoritate Apostolica sua in hoc manifestetur intentio; cui soli concessum est in his statuta condere, & condita declarare. Tu verò ambiguitatem, quam noueras in materia dictę Decretalis ad culmen Sedis Apostolicæ iam esse deductam, præoccupare, & vniuersis Christi fidelibus tuam audaciam notam facere voluisti: nec quòd in hoc manifestaretur intētio Sedis Apostolicæ, expectasti. Quapropter & præsumptionem aduersus animi tui cōsilium dedisti, & perfidę opinionis speciem prætendisti. In hoc enim opinari, & credere videbaris; quòd Sedes Apostolica tuam, nō tu suam sequi deberet. Vel quòd ei omnino repugnarēt. Vnde mirari non debuisti, si Dominus Papa literam tuam, seu determinationem, pro quanto erat tua, dixit hæreticam, non quidem definiendo, pronunciando, vel sententiando; vel etiam pro Tribunali sedendo; sed ad partem coram ordinis nostri fratribus obiurgando, reprehendendo, & tuam temeritatem præsumptuosè increpando. Tunc enim ex verisimilibus coniecturis te fore suspicabatur hæreticū, sicut in sequenti tempore rectè declarauit: cernebat enim quòd in prænominata determinatione, seu verius interminatione tua speciem malam (vt prædictum est) prætendisti; quæ grauem, & periculosam hæresim sapiebat. Quare non mirum si ad causam, & ad speciem dictæ literę, seu determinationis, vel potius (vt dictum est) interminationis dixit esse hæreticam, modo, & forma, & circunstantijs supradictis: Nec ex huius dicto sequitur inconuenientia, quæ tua falsa calliditas excogitauit; scilicet quòd Dominus Papa ideo hæreticam, & scismaticam faciat, vt destruat, & confundat determinationem Ecclesiasticam, regulam B. Frācisci, & Religionem nostram; determinatio enim Ecclesiæ non est simpliciter eadem cum determinatione, seu indeterminatione tua, vt de se patet intuenti: Ita determinatio Ecclesiæ fuit à causa legitima; determinatio autem tua a causa illegitima, & prohibita, vt ostensum est supra. Item determinatio Ecclesiæ speciem habuit fidelissimam, puta quia non est vltimata, sed remittit ambiguitates emergentes ad culmen Sedis Apostolicæ per eandem Sedem Apostolicam decidendas: determinatio autem tua plena est specie mala, & est vltimata, ac si vniuersi Christi fideles tuæ teneantur determinationi, & sententiæ generaliter adhęrere. Quare determinatio tua, vt tua, est hæretica: potest tamen esse catholica, si maneat in determinatione Sedis Apostolicæ. In Regula verò B. Francisci determinatio tua, nec uerbaliter, nec sententialiter continetur. Vnde igitur habes nisi à patre mendacij, quòd si opus tuum sit hæreticum, etiam opus B. Francisci est hæreticum? opus sanè Sedis Apostolicæ, uel potius opus Dei, est Regula nostra. fuit enim B. Francisco diuinitus inspirata. Vnde ergo hoc trahis, nisi ab illo, qui in Inferno te trahit post se? Quòd si facta tua sint hæretica, & confusa, quòd ideo Religio nostra sit hæretica, destructa, & confusa? Nonne vides quomodo hæc Religio nostra facta tuæ vitæ condemnat? Nonne cogitas fili incredulitatis exemplum, quòd frater Helias meus, & tuus in officio, sed tuus in scandalo præcessor, apostata fuit scismaticus, & hæreticus,

Accusat eum qui falso ptextu volebat errorem suū insimulare.

Prima ratio cui innititur Michelinus, sed temere.

Redarguitur rō.

2. Cor. 10.

Vbi Apostolus ponit laudem veram non in opinione & sententia aliorum, sed in virtutibus.

Ibi.

Secundò redarguitur ratio.

Ideo iustissimè fuit reprobatus & hæreticus declaratus a Ioāne xxii. summo Pontifi. Habetur in extrauag. Ioan. titu. de relig. domi.

In hac cōstitutione amplissima Nicolai Pont. Max. declarantur cunctę hęsitationes, quæ circa D. Frā regulam contingere possunt, & verum aliquid proprij habere liceat Minoribus.

Stulta deceptio.

Ita Ioānnes xxii. Pont. in originali quæ ad manus meas peruenit vbicūq; Michelinū nominat: e cōtingit, eū appellat hæreticum.

Determinatio Ecclesiæ quæ est mater & magistra veritatis, quæ errare non potest, semper est a causa legitima.

Paralogizat, & eius ratio est valde onerosa.

Pulchra suasio.

ticus, qui ſub Domino Innocentio Papa Quarto, cum Friderico à dignitate imperatoria depoſito, & ſententialiter ab Eccleſia condemnato ſe ſubtraxit ab obedientia Domini Papæ, & ab Eccleſię vnitate? His tamen non obſtantibus, noſtra Religio (præſtante Domino) non ſuper ipſo Helia hæretico, nec ſuper te imitatore ſuo, ſed ſuper ſolidiſſima petra Chriſto, mediante B. Franc. fundata in fide, & deuotione, in obedientia, & reuerentia, ac vnitate ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ inconcuſſa permanſit: ſicut hodie te errante, & à catholicæ fidei tramite cum hominibus deuijs deuiante, noſtra Religio per Dei gratiam in communi, & gratia Sedis Apoſtolicę perſeuerat. Non igitur tu Dominum Papam, ſed Dominus Papa te verè repręhenſibilem repręhendit. Quare miſer homo nō vides, vel non intelligis, quàm inaniter, & quàm mendaciter de reſiſtentia gloriaris? Cæterũ cùm inducis exemplnm Cleri Romani dicens, ſic ab ipſius Domini Ioannis obedientia, & communione Anaſtaſij Papæ deuiantis à veritate fidei, quam Eccleſia determinauerat, receſſerũt prout in canone 29. diſtinct. cap. Anaſtaſius, legitur & habetur. Iſtud exemplum contra te militat, quia tu vias Anaſtaſij Papæ, non catholicorum virorum ſecutum fuiſse probaris, quia Tu, nō Dominus Papa, in duas incidiſti culpas, propter quas aliqui de Clero Romano à communione Auaſtaſij diſceſſerunt. Prima quidem fuit, quia ſine conſilio Eccleſiæ communicauit Fotino diacono Theſſalonicenſis Eccleſiæ, qui Acatio de hæreſi condemnato in hæreſi communicaſse refertur. Secunda verò fuit, quia illum Acatium cōdēnatum voluit occultè ad gradus eccleſiaſticos reuocare, quod ne faceret, morte fuit confuſibili præpeditus. Tu autem (ſicut nouit tota Eccleſia) manifeſtis hæreticis, puta Petro de Corbaria dudum ſacrilego, & hæretico Antipapæ, Marſilio de Padua, & quàmpluribus alijs, & in criminibus, & ſacrilegijs communicaſti, communicas, & communicare non ceſsas, Item ſuggrederis, & occultè conaris per falſas ſuggeſtiones, ſcripturas, & ſuaſiones, fratres olim commiſſi tibi ordinis non modò ad gradus eccleſiaſticos promouere, ſed etiam ab obedientia, cultu, & reuerentia Eccleſiæ reuocare tentas. Quare ſicut aliqui de Clero Romano propter duas præmiſsas culpas ſe à cõmunione Anaſtaſij abegerunt, ita communitas Ordinis noſtri propter eaſdem cauſas à tua communione & reuerētia ſe abegit; tamē Domino Papæ fideliter & verè fidelis adhęſit, quia ipſe ordo nō communicat, nec cõmunicauit hæreticis, nec etiam occultè operatus eſt quicquàm, quinimmo in reuocatione damnatorum redire cum pęnitentia volentium, & in editione ſuarum conſtitutionum, exempla nequaquàm ſequens Anaſtaſij de conſilio Dominorũ Cardinalium, Epiſcoporum, presbyterorum, diaconorum (multiplici deliberatione præmiſſa) proceſſit. Quare ſolùm propter hoc exemplum, ſi benè cogitaſses, te à tanta inſania retrahere debuiſses. Exempla quoque de Liberio, & Leone multum te deberent ad pœnitentiam prouocare, ſi tamen ea quæ ſcribis, & loqueris, attendere voluiſses. Leo iſte dictus Tertius, vt ſcire deberes, non fuit verus Papa, ſed per Romanum Patritium in Antipapam intruſus. Vnde nec in chronicis Romanorũ Pont. nec in cathalogo Summorum Pontif. ponitur: immo Leo ſequens natione Romanus Azzupij filius dicitur Leo Tertius. Quod non faceret, ſi verus Papa fuiſset. Liberius poſtquam partim ſpontè, partim inuitè papatui ceſserat, volens Arrianæ hæreſi conſentire, ad quam per Imperatorem Conſtantium cogebatur; & poſtquàm ei Felix catholicus ſucceſserat, qui conſtanter Conſtantium Conſtantini filium eſse hæreticum declarauit, & propter hoc ſub ipſo Conſtantino martyrium capitis detruncatione compleuit. ipſe quidem Liberius ad ſuggeſtionem Meſarchi, & Valentini hæreticorum hæreſi Arrianę conſenſit, & per præfatum Conſtantium hæreticum eſt de conſilio dictorum hęreticorum intruſus. & ſic annis quinque Sedem Apoſtolicam occupauit. Ab his ergo duobus intruſis quicunque catholici ſe ſubtrahere, & abigere debuerant: Sed temporibus noſtris à communione & obedientia Petri de Corbario in Antipapam tyrannicè & diabolicè per hominem laicum ſecularem & excommunicatum intruſi quicunque fideles ſe ſubtrahere tenebantur. Videas igitur, ſi tamen oculos habes, & uidere vales, ſi fuiſti æqualiter excęcatus tam in facto, quàm in iſto dicto. Quomodo enim, & qua fronte iſta exempla pro te inducere potuiſti? Nonne vides, nonne legis, quòd illi catholici, qui à Leone, & Liberio receſſerunt, recedebant vtique ab intruſis? Tu autem in tuo receſſu acceſſiſti ad intruſum, & receſſiſti ab illo, qui canonicè fuerat (nullo dubitāte) ingreſsus; receſſiſti à Vicario Chriſti, acceſſiſti ad Vicarium Antichriſti; acceſſiſti ad eum qui aliunde aſcēdebat vt latro, & receſſiſti ab eo qui per oſtium intrauit ut paſtor; acceſſiſti ad eum qui in nomine proprio veniebat, & receſſiſti ab eo qui venerat

Arguté increpat eius fatuitatem.

Diſt. 29. cap. Anaſtaſius.

Non eſt hic Fotinus, cuius meminit B. Augu. to. 6. de hæreſibus, qui Pauli Samoſateni hæreſim cõfirmare conatus eſt.

Communitas familiæ Franciſcanæ ſemper fidelis ſanctæ Romanæ Eccleſiæ.

Exempla de Liberio, & Leone Pōt.

Leo III. Ponti.

Non eſt hic Liberius primus, vir ſanctus, qui à S. Sylueſtro Papa creatus eſt Diaconus Cardinalis.

Pulchra antitheſi, & numero quodam oratorio oſtendit perdiriſſimi hominis fallaciam.

nerat in nomine Christiano; accessisti (vt tu met dicis) ad ciuitatem Pisarum, vbi tunc sedes erat Sathanæ, & ibi fratres, quorum animas in cura te habere iactabas, faciebas ab Antipapa officia, & dignitates ecclesiasticas accipere. Quorum consecrationi, vel potius execrationi, inunctioni, vel verius fœdationi, sicut impudicus leno fornicationum, & fœditatum spiritualium adsistebas. Ergo non fuisti istorum fidelium, & sanctorum virorum exempla secutus, qui homines intrusos abhorrent, & fideli deuotione pastoribus in ouile dominicum canonice ingressis adhærent: os tuum contra te locutum est, dum pro te exempla induxisti. Sed vtinam pro te faciant sic, quòd ad pœnitentiam te conuertant. Cum autem pro fictione timoris allegas, quòd ex his quę sępe sanctissimus in Christo pater & Dominus, Dominus Papa dixerat, etiā fecerat, ac ex aliis quàmplurimis cōiecturis manifestè perpēdisti, quòd ipse Dominus intendebat te cōpellere ad abnegādā dictā determinationē Capituli generalis; nōne recordaris q̄ propter huius rei fictionē Capitulum, quod Parisijs cōstituerat celebrare, ad ciuitatē Lugduni subitò forsan trāstulisti, dicēs, quòd Dominus Papa per nūciū Regis Franciæ intendebat ad reuocationem dictæ determinationis cogere Capitulum generale; sperabas enim, vt dicebas, si hoc fieri debebat, quòd fratres citius de Lugduno, quàm de Parisijs fugerent, vt hanc coactionem declinare valerēt; post hęc tu miser homo vidisti, quòd nec in cor Domini Papæ, nec in cor Domini Caroli tunc Regis Franciæ etiam modicus super hoc ascenderat cogitatus. Iterum super eodem ante Bononiense Capitulum te timere vehementer dixisti, & hac de causa, vt tuis complicibus indicasti, ad impediendum, ne teneretur dictum Capitulū, totis conatibus, & quibus potuisti machinationibus intendebas: tamen sicut rei declarauit euentus, Dominus Papa, qui affectu paterno illi scripsit Capitulo, nullam fecit, sicut nec facere determinauerat, mentionem: Similimodo ante Capitulum per me Parisijs celebratum, & ante Capitulum Parpiniani nouissime celebratum, tu & tuorum mandatorum complices laborastis, falsas per Ordinem scriptitando literas, seminare, quòd in illis capitulis status noster per Regulam nostram mutari, vel illa tua determinatio sæpius cū mala memoria repetita reuocari debebat, & per talia perniciosa mendacia tu, & tui complices præmemorata capitula perturbare (sed inaniter) attentastis, sed per Dei gratiam tuis tuorumque fallacibus machinamentis non obstantibus, præmemorata capitula sunt ad honorem Dei, & vtilitatem ordinis celebrata. Vnde ergo in cor tuum tales fallaciæ, ac timorosæ suspiciones ascendunt, nisi quia charitas, quæ foras mittit timorem, tuum animum non subintrat? & ideò in te, & in tuis complicibus vaticinium illud impletur, Timuerūt timore, vbi non erat timor. timuistis mēdaciter, vbi nec apparēter, nec existēter fuit causa timoris. Quòd argumentis vanissimis innitaris, luculēter apparet, cùm etiā vis tuām apostaticam fugā Christi cōsilio colorare; dicis quòd propterea quòd te tuosque sequaces persequebantur ad mortem, ideo iuxta Christi consilium dicentis, si vos persecuti fuerint in vna Ciuitate, fugite in aliam, ad ciuitatem Pisarum te transtulisti. sed verecundari deberes tu, qui confidis te ipsum ducem esse cæcorum, & lumen eorum, qui sunt in tenebris, eruditorem insipiētium, magistrum infantium, habentem formam scientię qui Doctor cognominaris Theologiæ, quòd ita scripturam accipias, quòd aliter arguas. Igitur considera, quòd ex apostasia inexcusabilis factus es: Apostata vir inutilis, qui graditur ore peruerso, qui prauo corde machinatur malum, & in omni tempore iurgia seminat. Quòd autem appellationis tuæ pallium, sub quo tuam rebellionem scismaticam velare conaris, sit inane, & patenter vacuum, apparet consideranti cuilibet, cum qui appellat, & eum contra quem appellat, & iudicem ad quem appellat. Tu autem appellasti realiter non vt persona publica, quia Ordo appellationem tuam non admittit, non approbat, nec commēdat, sed potius improbat, & condemnat. sed vt persona priuata attentasti facere, quod fecisti: hoc autem modo gessisti personam hæreticam, quia constat per tuas literas, vt in processibus contra te habitis in nouissimo nostri Ordinis generali Capitulo declaratur. Persona autem hæretica, secundum canonicas sanctiones, appellare non potest, nec admitti appellatio eius debet. Tu autem qui frequenter decreta, & decretales allegas, ista melius nosse deberes. Sed audi iam, quare hominis hæretici appellatio admitti non debet, quia (vt Paulus ait) subuersus est, qui hæreticus est, & deliquit proprio (ait) iudicio condemnandus. Persona verò contra quam appellasti est ille, qui non habet superiorem in terris, propter quod ab ipso de iure appellati non potest. exemplum habetur super hoc, quia Paulus à Festo præsidente volente eum Iudæis tradere, sed non à Nerone imperatore volenti eum morti tradere appellauit; quia nullus Nerone, sed Nero Festo tunc temporis temporaliter superior apparebat.

Nemo mirari dēt ab improbo homine esse deceptum, magis mirā dum est non esse deceptum, quia nequior est qui decipit, quam q decipitur.

Anno 1329. cū F. Gerardus fuit electus Generalis.

Nulla res sic exterminat bonum sicut simulatio; nam malum sob specie boni celatum, dum non cognoscitur, nō cauetur.

Psal. 13.

Matth. 10.

Rom. 2.

Non abs re execi dicuntur, & erra re in tenebris, q ea præcepta non habent, quæ illuminant.

Prouerb. 6.

Appellari nō potest ab excōmunicatione, quia vt quidam dicūt, excōicatio secū trahit executionem.

Ad Titum 3.

Actuū 25. & 26.

apparebat. Appellasti quoque ad illam Ecclesiam, quam tu in tuis literis ad diuersas partes Ordinis directis pronunciasti, asseruisti, & denunciasti esse hæreticam, & per consequens omni potestate iudiciaria destitutam, quare appellatio tua nullum potuit, nec debuit habere vigorem.

Zelus sed non secundum scientiã.

Zelum autem tuæ fictæ fidei ad tuorum excusationem errorum fore falsissimum euidenter declaratur, tum quia verus fidei verę zelus in causa fidei non facit fugere, sed potius pro defensione fidei expectare. Vnde zelus tuus qui te ad fugiendum induxit, demonstrat apertè quòd opinionem tuam Euangelicam esse sententiam minimè reputasti, tum quia zelus fidei non quærit super adinuentione falsa fundari, sicut tu viã tuam super multis mẽdacijs & adinuentionibus fictis sæpe fundasse probaris, tum quia te meritate aliàs inaudita de libello per Dominum Papam contra dicta tua, & sectam edito, te dicis per horas duodecim collegisse, inter quas enumeras nonnullas Euãgelicas, & propheticas setentias, sicut in illo libello in plerisque passibus demonstratur expresse.

Dedit libellũ, vnde subarrogantia & temeritate fuit notatus.

Sed quia tu ad rationes, & allegationes, & auctoritates contra tuam insaniam per Dominum Papam inductas non respondes, nec respondere potes, nec contra tuarum sophisticarum rationum respõsiones iuridicas replicas nec replicare attentas, nõ oportet, quòd nos amplius laboremus, qui videmus, sicut tu videre videris tibi, fore manifestè conclusum contra rationes, & responsiones eiusmodi: si tamen rationem aliquam pro tua opinione proferes, vel rationum & auctoritatum contra tuas insanias inductarum solutionem, vel apparentem responsionem, parati sumus (iuxta B. Petri consilium) ad satisfactionem faciendam tibi, & omni poscenti nos in causa fidei rationem;

I. Petri 3.

sicut ergo nec fidei, ita neque religionis, nec regulæ zelum habuisse probaris. Quomodo ergo zelasti pro regula enormiter veniens contra primaria regulæ fundamenta? Tu nanque iugum Obedientiæ sicut bos indomitus impudentissimè reiecisti, cùm tamen sanctissimus institutor ordinis nostri B. Fr. dicat in principio Regulæ, F. Franciscus promittit obedientiam, & reuerentiam Domi. Papæ Honorio, & successoribus eius, &c. & in fine, subditi & subiecti pedibus S. Roma. Eccl. constat omnibus Sanctissimum dominum canonicè ingressum, & præesse Ecclesiæ Domino disponente. Tu verò infelix infeliciter cõtra regulam, quam professus fueras, ab eius obedientia recessisti, & vocem Ecclesiasticam, atque Euangelicam obedientiam audire minimè voluisti: Item contra votum paupertatis proprietarius fuisti, & alios proprietarios plerosque fecisti Aliqui enim eorum, qui dudum tui fuerunt complices, testantur te tenere in tua camera apud Monacũ pecuniã, et qui pecuniã exhibes fratribus pro tuis negocijs, non obstante quòd Regula nostra clamat, Præcipio firmiter fratribus, quòd nullo modo denarios uel pecuniam, &c.

In Bauariæ partibus ubi ifeliciter obijt ipse Michelinus.

Frater Michelini cõplex penes se pecuniam retentam deferens iudicio diuino spoliatur à prædonibus.

Vnde Franciscus de Esculo tuæ iniquitatis complex pergẽs de Cumis versus Monacum inuẽtus est super se immediate portare 200. florenos, sed quia nequaquam de bono iure fuerunt, prædones eos diuino iudicio rapuerunt, vt expropriationem quam non seruabat voluntariè, seruaret inuitus. Contra castitatem quoque, cum iuuenes qui per te decepti tuis erroribus adhæserunt, sæpe mittis per mundũ sine habitu, sine socio, cum pecunia & gladio, argumentum certissimum, quòd nihil curas castitatem eorum. Dicas ergo insensate, nunquid non erubescis, nonne confunderis dicens, Te pro nostri Ordinis perfectione ac puritate zelare, qui notoriè contra obedientiam, paupertatem, & castitatem, quas in professione vouisti, iugiter cum tuorum scelerum complicibus operaris? Cùm autem dicis te inuitum Generalis ministerij officium exercere, vanum est de re tam falsa & notoria disputare: manifestum est enim oculis hominũ, quòd tu Generale ministerium nõ exerces, quia nec generalis communitas tibi paret, nec tu capitula celebras, nec ministros instituis, vel confirmas, nec cætera facis, quæ ad curã Generalis ministri pertinere noscuntur.

In uirum bonum non cadit mentiri emolumẽti sui causa.

Quod autem exercere impudenter attentas, certum est quòd summè voluntarius, & nequaquam inuitus vsurpas. Cumque dicis quòd Parisiense capitulum te ab officio deponere non potuit, tum quia plurium ministrorum ibidem congregatorum, Institutio legitima non fuit, tum quia idem capitulum te depositum esse supposuit, tum quia in deponendo, te non esse sufficientem ad communem vtilitatem fratrum non pronunciauit.

Conscientia, quæ vt mille testes valet non finit falsa moliri.

Ad hoc respondere debet conscientia tua tibi, quòd ministri per Reuerendiss. in Christo D. Bertandum Cardinalem Episcopum Tusculanum, tunc Generalem auctoritate Apostolica Ordinis nostri Vicarium, instituti fuerunt, atque per suas prouincias acceptati, & per communitatem ordinis ad vniuersos ministrales actus admissi. Si verò vis negare quod per vniuersam Ecclesiam, & per vniuersum Ordinem affirmatur, vade ad primum Periherm. vbi dicitur, quòd, Quicquid conuenit affirmare,

mare, conuenit & negare. vide deinde si Ministri & Custodes iudicauerunt te esse sufficientem ad vtilitatem Ordinis, cùm te iudicauerint esse malitiosum, & inhabilem ad omnem gradum ecclesiasticum, & officium. Hæc autem in instrumento depositionis tuæ habetur. Quòd autẽ cõditionaliter offers te videlicet appellationibus & officio renunciatu rum, si tibi ostendemus Dominum Papam concorditer loqui euangelicæ veritati, & te ab eo in aliquo deuiare putamus, & certi sumus ꝙ sufficiẽter tibi ostẽdimus te multipliciter deuiasse, & quòd D. Papa sufficiẽter demõstrauerit se veritatẽ euãgelicã tenuisse. Hoc aũt tibi dicitur in verbo Domini, ꝙ multo plus operaremur, vt renũciares vitijs, quàm officio, peruersitatibus, quàm appellationibus, quòd spõte redires ad pœnitẽtiã, quàm violẽter ad pœnam. de illis autẽ nihil aut parum curamus, hoc cordialiter exoptamus. cuius rei gratia per præmissa te non simpliciter contristari, sed salubriter ad pœnitentiam volumus contristari. Vnde nunc quem pastorem, prælatum, & patrem charũ habuimus, fideli charitate offerimus, si ad obedientiã nostri summi Pontificis, Ecclesiæ, & nostri Ordinis, pœnitenter & humiliter redire volueris, quod nos pro impetranda gratia fideliter intendimus. spe namque firma tenemus, quod supradictus Dominus, si ad eius misericordiam fideli animo, corde cõtrito redieris, maiorem tibi gratiam faciet, quàm tu met credere, vel existimare valeres. Ad hoc enim ex ipsius dictis, & factis colligimus certissimè. Quare nullo modo de ipsius misericordia, & benignitate diffidas. Postremò cùm rogas, quòd te tuosque complices persequi desistamus, allegans quòd tu, & tui murum opponitis pro domo Israel. Ad hoc dicimus, quòd non pro domo Israel, sed Ismael. de vobis sicut de lapidibus, & in idola facitis vilem murum. Ideò persequi desistemus, si vos peruersè agere desistatis. sed quandiu ad Ordinis subuersionẽ laboratis, quandiu simplicis magnifici viri, Domini Ludouici de Bauaria cui ad eius damnum assistitis, aures decipere, & ab Ecclesiæ vnitate auertere non cessabitis, nos à vestra persecutione intendimus non cessare: tamen si cessaueritis, & rectum salutareque obedientiæ iugum reassumere volueritis, nos quidem promptos adiutores vestros habebitis, & amicos. Deus autem, qui non vult mortem peccatoris, sed magis vt conuertatur, & viuat, vos à finali & obstinata impœnitentia reseruare dignetur. Amen. Dat. Parpiniani, &c.

Pia & christiana exhortatio.

2. Cor. 7.

Ezech. 13.

Ezech. 18.

DE FRATRE GERARDO *Odone Generali.*

Gerardus Odo Ruthenensis, de Castro Rodulphi, Gallus, Doctor apertus, moribus & virtutibus clarus, electus est Generalis Lutetiæ Parisiorum, an. 1329. die 10. mensis Iunij tempore Ioannis XXII. Põtif. Max. cui erat domesticus, rexit autem singulari consilio & prudentia ordinem annos 14. deinde a Clemente VI. Pontifi. Patriarcha Antiochenus, & Ecclesiæ Catanensis in Sicilia perpetuus administrator creatus est, vbi etiam obijt. edidit super 4. sent. lib. insigne opus, cuius initium est, Vobis. Quæstionum variarum lib. vnum, in Logicam lib. vnum, in naturali philosophia lib. unum Commentarios in X. lib. Ethicorum. edidit librum de figuris super Biblia. contexuit etiam Officium stigmatum Beati Francisci, quod hodie quoque canitur in Ecclesia. Porrò hic Generalis transiens in prouinciam Vngariæ per Bosnam hæreticis scatentem, zelo fidei succensus ad Principem illius Prouinciæ accessit, & ipsum ad fidem CHRISTI IESV adduxit. Deinde fratres ex diuersis partibus destinauit ad prædicandum, qui multos ad fidem conuerterunt, & multas Ecclesias erexerunt, & facta est ibi Vicaria, quæ dicitur Vicaria Bosnæ. Misit quoque multos fratres Aquitanos in Prouinciam Armeniæ ad prædicandum Christi Euangelium, requirente hoc & precibus instante D. Zacharia Armenorum Antistite, uirtutibus, & sanctitate præclaro. Quo tempore Rugerius Guarrini Aquitanus à Sultano Aegypti obtinuit locum Syon S. Sepulchri, ubi hodie quoque manent fratres de Familia. Ibi reperitur cęnaculum illud celeberrimũ, in quo Dominus celebrauit pascha cũ discipulis suis; & illud in quo Spiritus sanctus descendit super Apostolos igneis linguis.

Citatur à Petro Tartareto li. 2. Sẽ. dist. 3. Quæst. 4.

Cęnaculum Christi apud fratres Minores.

EPISTOLA D. SANCTIAE HIERVSALEM, & Siciliæ Reginæ, Fratri Gerardo Odono Generali, & Fratribus vniuersis delata à venerabilibus Fratribus venientibus ad Sanctã Mariam de Antiquitate, modò de Portiuncula. Quo loco communis Pater Beatus Franciscus tam præsentibus, quàm futuris benedixit, eosq; commendatos fecit Virgini gloriosæ.

In loco S. Mariæ de Antiquitate cõmendat B.F. Fratres suos.

EGO Sãctia per gratiam Dei Regina Hierusalem, & Siciliæ, humilis filia B.Francisci, salutem in Iesu Christo crucifixo. Noueritis fratres quòd Deus me fecit nasci in hoc seculo: Iacobusque Maioricarum Rex charissimus pater meus est & B. Patris Francisci amantissimus; & fecit me esse de genere Elisabeth sororis germanæ Dominæ matris patris mei Domini Iacobi Regis Maioricarum Beat.M. & fecit me habere pro viro Illustrissimum Dominum meum, D. Robertum Hierusalem & Siciliæ Regem: ex quibus postea prodijt B.Ludouicus omni sanctitate clarus, & maximus defensor huius Ordinis: ita ego sum mater vestra, vt illud dicere ausim. Iam nõ dicam vos seruos, sed amicos, quia quæ audiui, nota feci vobis. Nos interim Regnum nostrum quantum possumus, vtilitati, honori, & defensioni Ordinis vestri offerimus. Data in Castro Neapolitano, x. Iulij 14. indictione. 1230

Ioan. 15.

DE F. FORTANERIO GENERALI.

F. FORTANERIVS Vasellus, ex Conuentu Gordomensi Aquitanus, Massiliæ electus est Generalis tempore Clementis Sexti, Ponti. anno 1343. primò Regens Auinione, deinde Vicarius Generalis à Gerardo institutus rexit annos quinque, postea electus est Archiepiscopus Rauennæ, edidit quædam super librum de ciuitate Dei B. Augustini, cætera de eo paulo inferius inter Cardinales legito.

DE FRATRE GVLIELMO *Farinerio Generali.*

FRATER Gulielmus Farinerius Aquitanus, electus est Generalis Veronæ, anno 1349. præsente D. Fortanerio præsidente Capituli: rexit annos ix. plus minusuè, qui præcepit constitutiones, & statuta fratris Bonauen. Generalis ab omnibus inuiolabiliter obseruanda fore, postea ad Cardinalatus dignitatẽ est promotus. Hoc tempore fuit tanta pestis calamitas, vt vix tertia pars Fratrum remanserit. Nam alij sanguinẽ expuebant, alij dolores inguinis patiebantur, alij sacro igne & febre acuta laborabant, alij denique phrenesi quadam furebant. Hoc tempore 1352. F. Gentilis Fulginas, Paulutius Trincius nuncupatus, cum quibusdam alijs, supplicauerunt D. Clementi Sexto, vt eis quædam loca concederentur, in quibus possent Regulam obseruare ad literam & sine glossa. Ita quatuor loca concessit in Prouincia Sancti Francisci, locum Carceris, Montis Lucis, & duo alia, in quibus duodecim fratres in singulo quoque loco habitare possent, quamuis postea per Innocentium VI. priuilegium illud abolitum fuerit.

DE F. IOANNE BVCCHIO GENERALI.

FRATER Ioãnes Bucchius Aquitanus, electus est Generalis Barchinone tẽpore Innocentij VI. ann. 1357. rexit annum vnum, obijtque in conuentu Beluæ in Burgundia, dum Ordinem visitaret. D. Gulielmus Farinerius Cardinalis fuit Vicarius vsque ad Generale Capitulum. Hoc tempore Armachanus Archiepiscopus & primas Hiberniæ acerrimus mendicãtium oppugnator, Auinione in publico Concistorio

Armachanus primas Hiberniæ hostis mendicantiũ

Conciſtorio multa propoſuit contra Minorum priuilegia: & quòd audire confeſſiones erat contra mendicantium ſtatum, neque priuilegijs ad hoc conceſſis vti poſſent. Quod Chriſtus non mendicauit, nec mendicare conſuluit, ex quo D. Papa conſtituit quatuor Cardinales ad hæc cognoſcenda, ſed fratres opponebant Primatem illum eſſe ſuſpectum & multa erronea adduxiſſe. A fratribus dictis Cardinalibus datur libellus, atque ita hoc negocium protractum fuit. tandem obijt Armachanus, anno 1360. Hoc tempore D. Petrus Aragonius filius quondam Regis Aragoniæ, & D. Reginæ ſororis S. Ludouici Epiſcopi, diuina reuelatione præmonitus Ordinis habitum deuotè, non ſine multorum admiratione, ſuſcepit; Qui repoſitus eſt inter Reges.

Petrus Aragonius fit frater Minor.

DE F. MARCO VITERBIENSI GENERALI.

F. MARCVS Viterbienſis, Concionator inſignis, electus eſt Generalis Genuæ anno 1359. rexit annos ſex; deinde Cardinalis, vt infra, ab Vrbano VI. Pontif. creatus eſt, cùm eſſet legatus ſum. Pont. in Italia ad Comitem & Marchionem Montisferrati; atque iterum ad Florentinos, Piſanos, & Genuenſes, ex quorum diſſidêtia multa damna ſuborta ſunt; quos tamen non ſine magno labore & diſcrimine præter ſpem ad Chriſtianam concordiam perduxit. Hoc tempore ſciſma in Eccleſia ortum eſt. Nam Cardinales Anagniæ congregati Vrbanum intruſum appellabant ſub protectione Honorati Caietani Comitis Fundorum, pro Romana Eccleſia Campaniæ Gubernatore, & ſic ab anno 1378. durauit ſciſma annos continuos vnum, & quinquaginta. eodem tempore facta eſt hæreticorum multorum ad fidem Chriſti conuerſio per Minores fratres, & baptizati in Bulgaria contigua Regno Hungariæ. Nam in Ciuitate Bidini paſſi ſunt pro fide Chirſti B. Antonius Saxo, vir magni eloquij, B. Gregorius de Tragurio, B. Nicolaus Hungarus, qui per xvj. annos non comedit niſi ſemel in die poſt Veſperas panem tantum, & aquam. B. Thomas de Fulgineo, & alij pro fide Chriſti capite damnati.

DE F. THOMA FRIGNANO GENERALI.

F. THOMAS Frignanus Mutinenſis, vel (vt alijs placet) Bononienſis, primo Magiſter almæ Vniuerſitatis Bononiæ, deinde Prouincialis eiuſdem Prouinciæ Bononiæ ſub Gulielmo Farinerio, ac demum gradatim electus eſt Generalis præfectus Aſſiſij, an. 1365. qui ſumma prudentia, & dexteritate rexit annis 7. & in Capitulo Strigonij celebrato inſtitui curauit F. Martinum Hungarum Vicarium Generalem, ſed munere Generalis præfecturę bene functo, ſumma cũ laude ad Patriarchatus Gradenſis honorem, & Cardinalatus apicem magnis ſuis meritis aſſumptus eſt. Hoc tempore accidit, quòd Generalis iſte ad ſummum Põt. delatus, falſiſq; calumnijs incuſatus fuit à Prouinciali Prouinciæ S. Franciſci, & à quodam Epiſcopo ex Ordine Minorum apud D. Vrbanum V. Pont. Max. qui eum à munere Generalis præfecturæ abrogauit, ſed poſtea explorata viri probitate, & malo aduerſantium conſilio, non modò eum Generali præfectura, ſed maioribus quoq; (vt modò dictum eſt,) gradibus exornauit. Accidit quoque hoc tempore obitus D. Aegidij Albernotij Cardinalis Hiſpani, Epiſcopi Sabinenſis, & D. Papæ Legati, Tyrannorum Italiæ oppugnatoris acerrimi, ſed Minorum Ordinis protectoris feruentiſſimi, qui ob ſingularem in D. Franciſcum pietatem, & ſummam religionem, tumulatus eſt Aſſiſij in Aede inferiori, pro cuius anima celebratæ ſunt exequiæ in toto Ordine. Hoc tempore à Greg. XI. Pont. Max. Frater Arnaldus Montanerius damnatus fuit in Villa Podij Ceretani, diœceſis Vrgelẽ. quia cũ pertinacia prædicauit an. x ix. quatuor hæreſes, quas abiurare noluit: videlicet, quod Chriſtus & eius Apoſtoli nihil in proprio, nec in communi habuerunt. Secunda, quòd nullus poteſt damnari qui deferat habitum S. Franc. Tertia, quòd B. Franc. ſemel in anno deſcendit ad Purgatorium, & extrahit animas illorum, qui in hac vita fuerunt de Ordine ſuo, & ducat ad Paradiſum. Quarta, quòd Ordo B. Franc. in perpetuum duraret.

Obitus Domini Aegidii Albernotii.

Nicolaus Eymericus in Directorio par. 2. q. 11.

DE FRATRE LEONARDO *Gisonensi Generali.*

FRATER Leonardus Gisoniensis, siue ex Iouis Fano Apulus, cui magna eloquentiæ laus tribuitur, electus est Generalis Tholosæ anno 1373. cùm esset Prouincialis illius prouinciæ tempore Gregorij XI. qui in eodem Capitulo præfuit, cum esset præcipuus zelator, & Ordinis nostri studiosus: multasque bullas misit per ordinem fauorabiles. sub isto Generali cœpit numerus Fratrum multiplicari, scribit ad Fratrem Paulutiũ his verbis: In Christo sibi charissimis Fratri Paulutio Vagnotij de Fulgineo, & Guardianis Eremitoriorum, seu locorum dicto F. Paulutio commissorum, videlicet Carceris Beati Francisci, Pistiæ siue Burliani, Iani, Montis Luci, & Stronconij. Frater Leonardus Ordinis Fratrum Minorum Generalis Minister salutem & pacem in Domino sempiternam. Pro vtilitate præfatorum locorum vos, & quilibet vestrum vestriq; Vicarij, ire & mittere possitis Fratres tibi commissos ad quæcunque loca prouinciæ Sancti Francisci, & in prouincijs conuicinis, quotiescunque tuæ discretioni, seu alicuius vestrum videbitur expedire. Vale & ora pro me. Perusij 8. die Iulij, anno 1374. At verò quia Leonardus susceperat Cardinalatum à D. Papa Clemente VI. scismatico, per eius depositionem vacauit Generalatus in partibus vltramontanis annos tres. Nam mortuo Gregorio XI. factum est scisma in Ecclesia Dei, vsque ad Concilium Constantiense, vbi electus Martinus V. Romani vi armorum, & militari impetu elegerunt Vrbanum VI. Sed quia Cardinales id metu fecerunt, fugientes ad ciuitatem Fundorum elegerunt Robertum de Gebenis, qui dictus est Clemens VI. durauit scisma annos ferè xl. composuit iste Leonardus ingens volumen super Cantica Canticorum, per modum lectionum, distinctum in capita, in quibus multa copiosè & disertè declarantur, quod testatur D. Antoninus se vidisse.

Scisma in Dei Ecclesia.

B. Antoninus li.3. tit.24. cap.9.

DE FRATRE LVDOVICO *Donato Generali.*

F. LVDOVICVS Donatus, Venetus, primò Doctor sacri Collegij Bononiæ, deinde Procurator Ordinis in Vrbe, in quo munere ita se gessit, vt à Patribus congregatis in Comitijs generalibus Strigonij Prouinciæ Pannoniæ in Generalem Præfectum singulari affectu delectus fuerit, an. 1380. tempore Serenissimi Ludouici Regis ab Vrbano VI. Pont. Max. Cardinalicio pileo donatus, de quo inferius suo loco dicemus.

DE F. PETRO DE CONZANO GENERALI.

FRATER Petrus de Conzano, oppido diœcesis Sulmonensis, Prouinciæ Pennensis, vel Sancti Bernardini, electus est Generalis Ferrariæ anno 1382. obijt Pistorij in Etruria. rexit annis duobus Ordinem.

DE FRATRE MARTINO *Sangeorgio Generali.*

FRATER Martinus Sangeorgius à Riparolo, electus est Generalis Paduæ anno 1384. rexit annum vnum, obijt in Castro nouo prouinciæ Genuæ, quo tempore F. Petrus de Candia assumptus est ad fastigium summi Pontificatus.

DE FRATRE HENRICO *Alsero Generali.*

FRATER Henricus Alserus Astesanus, Ligur, electus est Generalis Florentiæ anno 1387. tempore Vrbani VI. quo destructum est scisma in Concilio Pisano, ab eodem Pontifice factus est Vicarius Apostolicus, & rexit annos 18. Obijt Rauennæ, & in Aede Diui Francisci conditus est; vt patet ex tumulo eius marmoreo in pauimento Ecclesiæ eleganter insculpto (cùm antea commiserit curam nouæ Familię F. Paulutio, vt patet per suas literas, quibus quindecim loca nominauit,

videlicet

videlicet Carceris B. Francisci, S. Damiani, Rocchezzolæ, Forneti, Montis Perusij, Montis Iouis custodiæ Perusinæ, Eremitæ custodiæ Tudertinę, Stronchonij, Iani, Montis Luci, Pistiæ, Forani, Montis Falconij, & Massæ, cum facultate instituendi, & destituendi Fratres de locis sibi pro sancta reformatione commissis, vbi hoc carmen pius quidam Vates affixit.

Qui sequeris Sancti pedibus vestigia nudis
Francisci, si pulchra iuuant exempla tuorum,
Hunc quoque qui iacet hic, supplex venerare parentem,
Quem tulit Assensi proles insignis in Urbe
Alfera, vir sancta grauitate colendus, & omni
Eximia virtute nitens, censórque seuerus,
Propter honestatis, & Religionis amorem;
Sic tamen vt pietas cordis in pectore semper
Firma foret, fideique pugil, contemptor honorum,
Ambitiosa quibus mortalia corda tumescunt;
Iam bis nouenos Generalis rexerat annos,
Vixerat & nouiesdenos Henricus in Orbe
Clarus, in astriferi cum sede receptus Olympi
Liquit humi longè confectum ætate cadauer.

DE F. ANTONIO ANGELO GENERALI, *post quem interrumpitur series, certusq; ordo Generalium vitio temporum.*

FRATER Antonius Angelus à Pireto, Græcus, prouinciæ Romaniæ in Capitulo Argentinæ electus est Generalis anno 1405. vel (vt dicunt quidam) Monaci in Bauaria, inobedientia Vrbani & Clementis VI. sublato scismate, rexit annos 16. Interfuit in Concilio Pisano vnà cum M. Francisco Creppa Prouinciali Mediolani, M. Ioanne de Bononia Ministro Bononiæ, qui obijt anno 1421.

APPENDIX.

NESCIO Scriptorum ne penuria, an ignauia magis multa sint deperdita; qua ratione factum est, vt multorum Generalium Præfectorum sint nobis nomina incomperta & ignota, tantum abest, vt eorum acta præclara possimus exponere. Nam hoc tempore agitabatur Christiana Respublica diro scismate, cùm tres Pontifices Maximi vno tempore extarent; Benedictus XIII. Gregorius XII. & Ioannes XXII. quæ res ingentem Ecclesiæ rebus perturbationem afferebat, atque perniciem. Nam orta sunt bella hincinde, seditiones, victoriæ, clades, sicut Italia ab initio & primo eius ortu passa est varias perturbationes. Nam Regnum Italiæ, quod primùm institutum fuit à Longobardis, inde exceptum à Francis, dum vindicatur ab Italis, diu agitatum est inter eos bellū euentu vario. demum translatum ad Germanos est, ideo non mirum si in omni ætate multa tristia acciderunt, ex quo effectum est, vt ignoremus ordinem & seriem Generalium, ægreque possimus hæc vetustiora asserere. Quare Christiani Principes non esse ferendum diutius, & iam consulendum Petri nauiculæ statuentes Concilium salubriter ad Constantiam præclaram Germaniæ vrbem indixerunt; vbi quidem communi Patrum consensu se se abdicare Pontificatu iussi sunt, quicunque id fastigium vsurpabant. Cùm itaque Martinum Quintum, Pontificem Maximum, ibi promouissent, Gregorius, & Ioannes non difficulter paruerunt, solus Benedictus, qui se putabat legitimè promotum, aliquantulum pertinaciter resistebat. Qua Pontificum collusione factum est, vt in

Apostolicæ Sedis pturbatione per turbat series Generalium.

B. Antoninus in suis Chronicis li.

Hoc Constant. Conciliū separauit salubriter Ob seruante. à Conuentualibus.

Religione nostra quoque fuerint plures Generales præfecti. Vnde memini me vidisse in sacro Conuentu Assisij Breue Gregorij X I I. Pont. pro confirmatione in generali præfectura pro quodam Magistro Antonio è Cassia Prouinciæ Sancti Francisci sub anno 1406. quod tamen minimè constat, cùm eo tempore esset Generalis Frater Antonius Angelus prænominatus; erat autem Breue datum Arimini Pontificatus sui anno 8. quò Gregorius Pontifex, vt quietius viueret, se contulerat. Gregorius enim iste X I I. retinens insignia Pontificatus, timensq; ex Synodi decreto, locis tutis apud amicos se continebat. Vnde mansit Arimini aliquod tempus apud Malatestas. Sed Cardinales, Proceres, & Legati aduersus hæreticos, & scismaticos Pontifices, pro sanctę Ecclesiæ vnione sententiam protulerunt. Nam aliter consuli rebus concussis, neque aliter sedari tanta tempestas potuit vnquam. Sub hoc tempus (vt opinor) electus fuit Generalis Frater Gulielmus de Ianettis ex Subereto, vnde illi origo fuit, prouinciæ Tusciæ, sed quo tempore, & quo loco nusquam comperire potui, nisi ex eius tumulo Subereti, vbi ille tumulatus est in Aede Diui Francisci prope Capellam (vt vocant) Sancti Gulielmi, quam ipse Generalis extruxerat, in quo leguntur quædam verba, quæ indicant fuisse Generalem Ministrum totius Ordinis.

Gulielmus de Ianettus Generalis.

DE FRATRE ANGELO *Saluetto Generali.*

FRATER Angelus Saluettus Senensis, primò Magister sacri Collegij Bononiæ, plurimum enim eloquentiæ & doctrinæ habuit, electus est Generalis Mantuæ anno 1418. rexit annos duos cum dimidio, scripsit quendam tractatum de Iudicio, & Antichristo, cuius initium est, Tribus modis homines docentur, exemplo, magisterio, & flagello. Obijt Senis, sepultus in Ecclesia S. Francisci anno 1423. die vj. Octobris. Ad hunc scripsit Martinus V. Pont. vt mitteret F. Franciscum Spinulam Genuensem cum socijs ad insulam Chium in Aegeo, Peram, & Caffam, & ad montes Caspios ad propagandam fidem Catholicam. Beatū Bernardinum Senensem suffecit in prouincia Etruriæ super Fratres nouæ familiæ, quæ nonnullis impedimentis retardari videbatur. Hoc tempore quidam ausi sunt nobis in dubium vertere loca Hierosolymitana, videlicet Montis Syon, S. Sepulchri, Beatissimæ Dominæ in Valle Iosaphat, & locum Bethleemiticum à Franciscanis diu pacificè possessa, & causa commissa fuit Ioanni Hierosolymitano, & Gradensi Patriarchæ, & lata est sententia in fauorem Fratrum Minorum.

DE FRATRE ANTONIO *à Massa Generali.*

FRATER Antonius à Massa, prouinciæ Tusciæ Minister, Theologus, & Concionator eximius, Græcis & Latinis literis eruditus, vitæ integerrimus, electus est Generalis Foriliuij anno 1421. in die Pentecostes, tempore Martini Quinti Pontificis, à quo multa obtinuit pro statu prospero suę Religionis: deinde Episcopus Massanus effectus. sed cum Ordo sub eius disciplina & regimine plus æquo relaxaretur, fuit priuatus munere Generalatus. Quo tempore Fratres de familia obtinuerunt à Summo Pontifice, vt possent à Conuentibus & cura Ministrorum recedere, atque seorsum arctiorem vitam ducere. Cum is semel de paupertate sermonem haberet, ait: Nemo quot mala & incommoda afferat paupertas dicere potest, nisi qui eam expertus est vt ego, qui diu frusta panis comedi, sed nunc ago Deo gratias, qui me ad integrum panem reduxit. Hunc Gregorius X I, Pontifex Maximus vnà cum Fratre Francisco Borillo antea miserat nuncium suum Viennam, & ad alias partes, ad tollenda quædam scandala, quæ cum magno Christianorum detrimento irrepserant; cum facultate Apostolica puniendi iuxta Canonicas sanctiones, omni appellatione postposita. Extant literæ datę apud Villam nouam Auinione.

Syluius de viris illust. sui tēporis.

DE

DE FRATRE GVILELMO à Casali Generali.

FRATER Guilelmus à Casali Montisferrati primò Ordinis procurator in vrbe, & Vicarius generalis Magistri Antonij à Massa, deinde electus est Generalis anno 1425. vel an. 1426. Nam apud scriptores est aliqua diuersitas temporis ob eas rationes, quas superius diximus. Rexit annos xij. sub Martino V. & Eugenio IIII. qui interfuit Florētię in celeberrimo gentium omnium Concilio, vbi disputantibus Græcis, & Latinis, Christiani dogmatis fides communis consensus auctoritate firmata est. Fuit F. Guilelmus sanctę reformationis percupidus: nam ipse iurauit eo tempore reformare Ordinem collabentem vnà cum F. Ioanne à Capistrano. Et Fratres ad bene, beateq; viuendum verbo simul, & exēplo inducebat, ob eamq; causam B. Bernardinum Senensem Vicarium suum instituit. Inde missus fuit F. Guilelmus ad diuersos Principes, vt suo consilio, & prudentia ad vnionem, & concordiam Sedis Apostolicæ deduceret, sed multis fessus laboribus, & ætate grauis Florentiæ obijt, honorificeq; tumulatus est in Aede S. Crucis apud Minores.

DE F. ANTONIO RVSCONIO GENERALI.

FRATER Antonius Rusconius è Nouocomo Insubrium vrbe Galliæ Cisalpinę, originem traxit. Nam Rusconiorum familia nobilis Nouicomi, & defuncto Mediolanensium Duce sub id tempus facti sunt Principes eius ciuitatis, electus est Generalis Paduæ, an. 1443. de mense Aprilis, die 13. sub Eugenio IIII. Pont. consilio & ope S. Bernardini Senensis, quem nouerat omnis honestatis, & obseruantiæ zelatorem. Ipse verò instituit F. Ioannem de Capistrano in omnibus monasterijs de familia, scribit Senis an. 1443. 8. Augusti. Quo tempore suborta est maxima discordia. Nam aliqui F. Albertum à Sartiano de familia eligere volebant, sed iussu & mādato D. Papę Eugenij Albertus datus est Vicarius obseruantibus, vt patet ex eius Bulla, quæ Eugeniana dicitur. Quare subortus est maximus tumultus: vulgata enim deliberatio quasi tonitruum magnum excussit somnum. Scripsit Eugenius ad eum Calendis Augusti, vt institueret F. Ioannem de Mauberto suum Commissarium super Fratres de familia. Extatq; de Constitutione Senis facta Pontificis ipsius talis Epistola.

Quidam verò Ministri & custodes Bernæ congregati F. Matthiā Doringum Saxonem elegerunt, qui rexit annos sex.

Eugenius Episcopus seruus seruorum Dei.

Dilecto filio Fratri Antonio de Rusconibus sacræ paginæ professori, Ordinis Minorum Generali Ministro, salutem & Apostolicam benedictionem.

CVM omnia à nobis gesta cupimus conseruari, tum illa maxime perpetuam habere firmitatem & optamus, & operam adhibemus, quæ pro diuini cultus augmento, & Religionis conseruatione à nobis matura & digesta deliberatione contingit ordinari: non dubitamus tuam deuotionem esse memorem eorum, quæ in ciuitate Senarum conclusa fuerunt à te de Vicarijs institutis à te citra & vltra montes, pro regimine Fratrum tui Ordinis, qui de Obseruantia nuncupantur. Quam dispositionem & ordinationem nostram litteris Apostolicis confirmauimus, Deoq; nostro cooperante non pœnituit nos huiusmodi ordinationis, quandoquidem omnia inter vos Fratres dicti Ordinis postmodum pacificè successerunt, nec diffidia, clamores, aut aliæ contentiones, sicut aliquando aliàs cum Christi fidelium scandalo contingit, interuenerunt, & quod tuo Ordini non parum decus affert, ipsorum de Obseruantia dicti Ordinis Fratrum Minorum creuit, & reputatio eorum vitę inter populos est adaucta. Quibus attentis, & alijs rationibus animum nostrum mouentibus, volumus & tuæ deuotioni strictè mandamus, vt in generali Capitulo proximè celebrando, aut alibi, nihil prorsus facias, aut intentes quod prædictæ ordinationi nostræ aliqualiter contradicat, nisi fortè aliter nos duxerimus mandandum. Ideoque Ministris Prouincialibus mandabis, vt de dictorum Fratrum de Obseruantia regimine nullatenus se intromittant, nisi eo modo, quo fuit Senis concorditer ordinatum. Datum Romę apud S. Petrum, anno Incarnationis Domini 1446. pridie Nonas Maij, Pontificatus nostri anno XVI.

Obseruantium Fratrū incrementum.

Absoluit obseruantes à regimine conuentualiſ.

Et præfatus Frater Antonius electus Generalis rexit annos 9. menses duos. Obijtque Prati in Etruria, sepultusque in Eccle. Sancti Francisci, cuius epitaphium cernitur his verbis.

Qui contempto Ruscone domus splendore, & quicquid humana gloria afferre potest, ad paupertatem in Ordine Minorum colendam se contulit; & ob eius probitatem prudentiamque an. xxxv. Generalis optatus est Antonius sacræ Theologiæ doctissimus, Florentiæ celebrata frequenti ac Generali Synodo, paulo post IIII. Idus Augusti Prati ad superos euolauit, an. 1449.

DE FRATRE ANGELO *Serpetri Generali.*

F. ANGELVS Serpetri Perusinus, electus est Generalis Romæ, an. 1450. die 24. Maij, primò Prouincialis deinde Generalis, electus sub Nicolao V. Pont. Max. qui in Capitulo præfuit, atque ibidem patres Ordinis ab ipsis locorum ordinarijs, à quibus graui molestia afficiebantur exemit: cuius bullæ initium est: Et si cunctorum fidelium &c. rexit Ordinem maxima cum prudentia, deinde ab humanis sublatus est Perusij anno 1454. die xix. Augusti. Vidi Bononiæ in Archiuo quasdam literas conscriptas ab vniuersitate Magistrorum, & patrum Cōuentus Parisiorum ad hunc Generalem directas, pro canonica Baccalaurei Conuentus electione habenda; ex quibus facilè conijci, & nō sine temporum nostrorum sorte deploranda, electionem illam cum solemnitate celebratam, & maturo patrum consilio exhibitam olim fuisse. Erat hoc tempore Vicarius Generalis Fratrum de Familia, F. Marcus Bononiensis, electus in loco Sancti Iuliani, non longè ab Aquila: successitq; Frater Ioan. a Capistrano, cuius ipse imitator fuit, sequebaturq; eius instituta tanquam prophetæ cælitus missi.

DE FRATRE IACOBO *Busolino Generali.*

F. IACOBVS Busolinus à Mozanica Mediolanensis, primò Prouincialis Prouinciæ Mediolani, postea, an. 1454. Vicarius Generalis Apost. à Nicolao V. Pontif. Max. electus, ac demum a Calixto 3. Pont. cuius legatus fuit Bononiæ. eodem an. 1454. die vero ix. Iunij Bononiæ in Comitijs Generalibus communi patrum consensu Generalis præfectus totius Ordinis summa cum laude & expectatione delectus est. Statim post electionem dedit literas ad Fratrē Ioānem de Capistrano, qui tunc in partibus Alemaniæ laborabat pro fide Christi, vt suis literis hortaretur suos fratres de familia, vt præstarent obedientiam non sibi Iacobo, sed Beato patri Francisco, literæ scriptæ fuerūt Romæ, in Ara Cœli, die 22, an. 1454. petij quoque Calixtus tertius, Pont. Max. vt mitteret aliquot cōcionatores per vniuersum orbem ad prædicandam Cruciatam, qui misit Fratrē Iacobum de Marchia, Fratrē Marcum de Bononia, Fratrē Antonium de Bitonto, Fratrē Ioannem de Prato, & Fratrē Ludouicum Vicentinum, & Fratrem Ioannem de Capistrano; qui an. 1451. de licentia Nicolai V. de Italia egressus in æstate ad Olomūcz peruenit, positaque cathedra in Circulo Olomoncensi quotidie diligentissimè verbum Dei per duos interpretes prædicauit, vnum Boemum, & alterum Alemanum, & rationibus sæpe confirmans non esse de necessitate salutis, vt populus laicus sub vtraque specie communicaret, & sermones suos prodigijs, ac stupendis curationibus infirmorum confirmans. Hic in prætorio Vvratislauiensi feriasecunda post Assumptionis festum B. Mariæ, disertam fecit orationem, cuius thema erat, Hæc dies, quam fecit Dominus, in matrimonio Kazimiri, & Elizabethæ filiæ Alberti olim Hungariæ, Boemiæ, & Romanorum Regis. Hoc tempore cautum est à Calisto, ne Fratres de Familia surriperent Conuentualium loca, cuius Bullæ tenorem subijciam.

Regimini vniuersalis Ecclesiæ, disponente Domino, præsidentes iuxta pastoralis officij debitum, cura reddimur indefessa soliciti, vt regulares ordines, præsertim dilectorum filiorum

filiorum fratrum Minorum, quorum Religio vniuersum compleuit orbem, in quorum vtique tranquillitate quiescimus, iurgiorum & litium resecatis anfractibus, in concordiæ dulcedine, & pacis, vbique famulentur Altissimo. Vnde ad ipsorum dirimendas lites, & quæcunque submouenda scandala, quę in ipso Ordine, ambitione quorundam faciente, ac inimico humani generis superseminante zizania, pullulare conspicimus, & Apostolicę solicitudinis studio propensius occurrimus, quo illorũ dissentio dispendio maiori fore censetur & periculosius alijs cedit in exemplum; illa etiam Apostolica munimina roborâtes, quæ propterea salubribus remedijs nouimus processisse. Sanè dudum felicis recordationis Nicolaus Papa V. prædecessor noster, attentè considerans, quòd ex captionibus domorum, locorum, & demum fratrum huiusmodi, ac Monasteriorum monialium S.Claræ sub eorundem Fratrum cura & administratione degentium, quæ per nonnullos alios fratres prædicti Ordinis de Obseruantia nuncupatos crebrò fiebant, atque per plurima scandala in diuersis mundi religionibus, & prouinciis exorta erant, & maioribus exinde (nisi desuper opportunè prouideretur) aditus patescebat; ad præcludẽdam viam scandalis eiusmodi, nonnullas inhibitiones, & mandata eisdem fratribus de Obseruantia nuncupatis, sub varijs censuris, & pœnis fecit, prout in ipsis prædecessoris literis, quas si tenorem præsentibus de verbo ad verbum inseri fecimus, plenius cõtinetur, tenor autem earundem literarum talis est.

Pontificum mandata ut tollantur lites & iurgia inter Obseruantes & Conuẽtuales.

Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei, venerabilibus fratribus, Archiepiscopo Cæsaraugustano, & Episcopo Oxoniensi, ac dilecto filio Abbati monasterij de Veruela Tirasonensis Diœcesis salutem & Apostolicam benedictionem.

Cùm ad sacrum fratrum Minorum Ordinem, quem meritò visceribus amplectimur charitatis, intuitum dirigimus mentis nostræ, illum profectò in Ecclesiá militâti, velut stellam matutinam, multis coruscare percepimus insignijs meritorũ, cuillius professores vera pacis dulcedine potiuntur. Nos vtique in eorum quiete quiescimus, & quando aliquid sinistri inter eos verisimiliter emersurũ fore dubitatur, tantò ei accuratius celeriusque obuiamus, quantò id prospicimus in Domino salubrius expedire. Transmissa nobis dilecti filij Iacobi Sarzuela Ministri Prouincialis Prouincię Aragoniæ, secundum morem dicti Ordinis, petitio continebat, Quòd licèt olim super diuersis quæstionibus, controuersijs, & dissensionibus, quæ inter Conuentuales, & de Obseruantia nuncupatos eiusdem Ordinis fratres, tam super captionem domorum dictorum fratrum Conuentualium, quàm etiam monasteriorum, & aliorum religiosorum locorum ordinis San. Claræ, quorum moniales sub ipsorum fratrum Conuentualium cura viuere consueuerunt, per dictos fratres de Obseruantia facta securius attentata in plerisque mundi partibus, retrò fluxis temporibus, pluribusque vicibus successiuè, subortæ fuere; earum occasione super similibus in anteà non attẽtandis varia, & diuersa, salubria, rationabilia, & honesta etiam sub magnis formidabilibusque pœnis inhibitiones, & mandata, ac aliæ ad id, vt credebatur, sufficientes prouisiones a Sede Apost. emanasse noscãtur; tamẽ ex cõiecturis verisimilibus dubitatur, ne inhibitionibus, mãdatis, & alijs prouisionib. minimè obseruatis, simili occasione similes quęstiones, cõtrouersiæ, & dissensiones de nouo oriantur, seu iã sopitæ suscitẽtur in prouincia autedicta, nisi eisdem fratribus Conuentualibus de vlteriori nouoque Apostolico desuper adminiculo prouideatur opportuno. Nos igitur illius vestigijs inhærentes, qui pacem suis reliquit discipulis, in discessu, scandalis quę exinde (quod absit) suboriri possent, viam pręcludere, ac quæstionibus, controuersijs, & dissensionibus inter Cõuentuales & de Obseruantia fratres, obuiare vbilibet cupiẽtes, omnibus, & singulis de Obseruantia fratrum, huiusmodi etiam in quibuscunque gradibus, officijs, & administrationibus, ac tam in prædicta, quàm in quibusuis mundi prouincijs constitutis, auctoritate Apostolica ex certa scientia districtius inhibemus, ne per se, vel alium, seu alios quouis quæsito colore, vel ingenio, de cætero aliquid, siue aliquam domum, monasterium, siue locum fratrum Conuentualium, aut monialium, prędictorum, de nouo accipere, nec recipere, seu de illa vel illo se intromittere quoquomodo præsumant; alioquin contrafacientes, aut inhibitionis nostræ huiusmodi transgressores, eisque in præmissis quomodolibet dantes auxilium, consilium, vel fauorem, publicè vel occultè, directè vel indirectè, aut cuiuscunque etiam dignitatis fuerint, etiam si Pontificali, vel quauis alia ecclesiastica, vel mundana dignitate præfulgeant, excommunicationis, & in domos fratrum trãsgressorum huiusmodi interdicti ecclesiastici sententias tenore præsentium fecimus, & etiam promulgamus.

Determinatio.

Inhibitio.

gamus. obijt autẽ F. Iacobus in munere Generalatus Mediolani, acutissimo morbo correp tus, anno suæ ætatis 50. nondum expleto, cuius epitaphium conspicitur his verbis. Iacobo Mozanica Minorum Generali Theologo, liberalium disciplinarũ peritissimo, fratres hoc monumentum fecerunt, vixit an. quinquaginta, obijt an. 1457. die 9. Iulij.

Hac Iacobus humo tegitur MoZanica Frater
Ingenio Salomon, integritate Cato;
Hic Fratrum princeps, hic gloria summa Minorum,
Hic fuerat sanctæ religionis honos.

DE FRATRE IACOBO SarZuela Generali.

Verba F. Iacobi Sarzuelæ, sponte cedentis officio.

IACOBVS Sarzuela natione Hispanus prouinciæ Aragoniæ, primò Minister prouincialis, deinde electus est Generalis Romæ, an. 1458. rexit annos sex, dies xxj. Maij. Vir iste animaduertens sub hoc honore latitare venenum sua sponte cessit officio generalatus his verbis: Dilectissimi fratres, post charam salutem in Christo Iesu, breuissimam excusationem intendo præmittere, ne communitati Ordinis videar contraire: in Mediolanẽsi Generali Capitulo à Reuerendiss. tunc Generali magistro Iacobo de Mozanica gratiam pro me obtinuerat magister Ioãnes de Segna, quòd possem ministeriatus officium resignare, quo fungebar tunc in Aragonia, vt prouinciam meam relinquerem in statu pacifico, & quieto. Vnde inferri posse videtur, quòd non tantùm prælationem, & honores ambirem, sed nouit Deus quomodo & vnde processit; statim vocatus fui à Calixto tunc Põt. summo commandato, & accepi literas, vt statim me præsentarem suæ Sanctitati, vt feci, reperi Ordinem in exterminio propter bullam destruentẽ nobis Regulam, si illi, qui Generali ordinis nõ obediunt, haberent eligere, & corrigere Generalem: iniungebat Pontifex, quòd Romæ generale Capitulum celebraretur, cogitate quanto dolore vexabar, volebat Pontif. me esse Generalem, & ego volebam electionem iuxta morem Regulæ nostræ, cui petitioni contradicebat Pontif. per Bullam illam excogitatam à Fratre Iacobo de Marchia, quem velut alterum Paulum Pont. reputabat: scit bene Magister Segnia quot noctes insomnes transegimus disputantes de meo infortunio: tandem misertus est Deus, & reuocauit Bullam contrariam Regulæ, inspiciens lacrymas meas, volens tamẽ modis omnibus me habere Generalem ministrum: recognosco me clarius non laborasse, quàm debui, sed tamen feci vsque hodie minus malè quò potui, nunc me premunt ægritudines, & imbecillitas labentis meæ ætatis, vnde obijci mihi posset Euangelicum illud: Serue nequam, quare non dedisti talentum, quod ferre non poteras? Dum enim tu ignarus negociator talentum retines, alterius locum, qui ipsum duplicare poterat, occupasti. Quibus verbis permaximè commotus sum ad ea, quæ inferius scripta sunt propria manu mea.

Generalis præfectura per electionem, & non per institutionẽ est.

Matth. 25.

Ex manuscripto Venetijs in Archiuo.

Ego Frater Iacobus Sarzuela Ord. Minorum Generalis minister, & seruus, meam recognoscens iam inualidam senectutem vobis honorandis ministris, venerandisque custodibus, discretis, cæterisque magistris & fratribus Perusij, vel vbicunque fueritis per celebrationẽ Generalis Capituli congregati, gratis, liberè & ex propria voluntate renũtio meũ Generalatus officium in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, Amen: Et vbi iam à tali honore, & onere liberatus sim, humiliter supplico Reuerẽdis Patribus, quòd cum pace, & bona charitate eligant, & dent ordini validissimum virum in Generalem, ita fiat, Amen.

Nicolaus Eymericus par. 2. Directorij.

Hoc tempore quatuor Generales, videlicet frater Martialis de Auinione, Magister Generalis Ordinis prædicatorum, Magister Alexander de Saxoferrato ordinis Eremitarum Sancti Augustini Vicarius Generalis, F. Paulus Panormitanus Generalis Vicarius & procurator Carmelitarum, conuenerunt ad conseruandum decorem, & ornamentum suarum Religionum, quæ licet pulchra diuersitate variæ videantur, ab vnico tamen diuinæ gratiæ fonte profluxere atque eadem charitatis via vnum finem ac terminum petunt; quæ conuentio facta fuit in Concilio Basiliensi, & confirmata sub Guilelmo de Casali Generali, anno 1435.

Conuentio statuta inter Religiones Mendicantiũ, & alias.

anno 1435. maturo acta consilio multorum prouincialium, & Doctorum, qui ad Basiliensem Concilium conuenerant.

Cautum fuit ne aliquis sentiret de meritis sui Sancti, cuius Regulam profitetur supra cęteros sanctos auctores aliarum religionum, vnde causa litium contrahitur derogando alijs, alioqui castigetur, & recantare compellatur.

Ne turpi dicto pręsumant Doctores aliarum Religionum calumniari.

Ne pręsumant prædicare contra confirmationem Religionum, vel aliquid disseminare.

Habetur originale Bononiæ Archiuo S. Franc.

Parem laudem alijs exhibeant, quam ipsi desiderant.

Quòd procuratores Ordinis cuiusque, alterius negocia non aliter, quàm propria sui Ordinis procurent, atque substineant, nec querelas admittant.

Si inter duos procuratores contentio oriatur, alij duo procuratores terminare procurent, nec aliquis faciat, & constituat ex seipso aliquid &c. Datum Basileæ anno 1435. die ij. Aprilis.

DE FRATRE FRANCISCO à Ruuere Generali.

FRATER Franciscus à Ruuere, Sauonensis Ligur, primò Vicarius Generalis in tota Italia, & post cessionem magistri Iacobi Sarzuela electus est Generalis Perusiæ anno 1464. die xx. Maij, die Pentecostes summa omnium pace & gratulatione. Nam ingens processio quadringentorũ Fratrum à loco Sanctæ Mariæ Angelorum Perusiam accessit, vt hoc honore patefacerent proprias voluntates ad obedientiam & reuerentiam tanti capitis. Frater Michael Mediolan. vir doctus, medio foro habuit sermonem egregium, aderat quoque Beatus Iacobus de Marchia, quem Generalis honoris gratia ad dextrum suum latus posuit in processione; Vir sanè fuit eo munere dignus, quippe qui ad regendum fratres videretur ab ipsa natura progenitus; tanta illi comitas, tanta facilitas, tanta erga omnes beneuolentia fuit, vt omnes tanquàm pater filios admitteret, tanta in eo reuerentia, vt timeretur à malis, & coleretur à bonis: apud doctos eruditus, simplicioribus non morosus, apud magnates honorabilis, apud minores humilis. Delicta rationibus, non conuitijs, neque cõtumelijs arguebat. Efficax in dicendo, promptus & argutus in respondendo, in decernendo solidus, aspectu iucundo, vt omnes ad se cõuerteret, modico & modesto cibo vtens, naturali vigens prudentia, qua ex proprijs singulos moribus discernebat, sua cuique tribuens, & impendens, & (vt vno verbo dicã) vir omnibus numeris absolutus: cuius maiestate & dignitate cognita dignus habitus est, vt ad Cardinalatus, atque demùm ad Pontificatus apicem deueheretur. Scripsit quædam egregia opuscula, de quibus ista feruntur. De futuris contingentibus, de sanguine CHRISTI. cuius initium, Cùm de sanguine CHRISTI, de potentia Dei, de Conceptione Beatę Virginis. Rexit annos tres, & menses aliquot, qui etiam Cardinalis regebat Ordinem. Vidi in Conuentu Aquipendij atque Trij in Campania quasdam patentes manu eius ita subscriptas, Frater FRANCISCVS Generalis & Cardinalis. Habuit secum Fratrem Benedictum Gentilem socium sibi charum atque prędilectum, qui obijt Romæ & conditus est in Basilica SS. xij. Apost.

Mirum Fratrum studium in hunc Generalem.

Singulares virtutes Fran. de Ruuere.

DE FRATRE IOANNE, VEL ZANETTO Vtinensi Generali.

F. ZANETTVS, siue Zanettinus, Vtinẽsis, electus est Generalis Venetijs anno 1468. die xxx. Maij, cùm esset Minister prouinciæ Sancti Antonij, & habuit in electione eligentium vota 63. rexit annos sex, deinde Archiprę́sul Ecclesiæ Spalatensis, & Episcopus Taruisij fuit electus, ibique sepultus ad aræ maioris leuam tumulo tanto viro digno cum epitaphio, cuius verba hæc sunt in testimonium egregiæ suæ virtutis: Optimo Maximo Deo B. Virginis Conceptioni dicatum sacellum hoc, quod rimaris lector vetusto funditus euerso erectum

Zanettus Archiepiscopus Spalatẽsis, & Episcopus Taruisinus, summis laudibus honoratus.

ctum ornatum ſcias p ij ære Ioannis Archiepiſcopi Thebanenſis Pont. Taruiſni, qui trien-
nio, necdum peracto, D. Franciſci Religioni fato accitus breui ad ſummam doctrina-
rum prouectus grauis Maroniſta, vnicum Religionis decus euaſit. Theologiæ inſignibus
37. anno acri Patauij certamine vno patrum conſenſu reportatis ad vrbem procurator,
Inde Diui Antonij prouinciæ Magiſter, poſt vicarius vniuerſus à ſummo Pont. Paulo tum
Venetijs cunctis patrum ſuffragijs Generalis creatus ſex annos integrè ſic præfuit, & Sixto
Chriſti Vicario ſacri collegij ad Ferdinandū Regem orator compos ad vota regreſſus, Spa
latrenſiſque Archiepiſcopus deſignatus, ac bina ad ſenatum Venetum Legatione probè
acta, Taruiſij præſul, & Archiepiſcopus Thebanenſis pronunciatus, Taruiſij reſidens pala-
tium, & hoc quod aſpicis templum grandi pecunia inſtaurauit, Epiſcopatus bona rede-
mit, ſicque tanta munificentia Reipublicæ ac populo gratus, piè extollitur Anno
M. CCCCLXXXIII.

VERA

VERA F. FRANCISCI SANSONIS GENERALIS EFFIGIES.

DE

DE F. FRANCISCO SANSONO.

F. FRAN. Sanson, Nanis Brixianus, primò magister Sacri Collegij Bononiæ, deinde Minister Terræ sanctæ an. 1469. die xxvij. Maij: anno verò 1470. Minister Prouinciæ Thussiæ, qui adoptatus in conuentu Senarum renunciauit omnē iurisdictionē Prouinciæ Mediolani, ac demùm electus est Generalis Vrbini, an. 1475. tēpore Iubilei: rexit annos 25. edidit quæstiones quasdam in 8. li. de physico auditu, quarum initium, Incipiūt Recollectæ in forma quæstionum. Obijt Florentiæ anno suæ ætatis 85. die 27. Octobris, anno 1499.

Vidi Senis in libro Consiliorum Patrum.

DE F. AEGIDIO DELPHINO GENERALI.

F. Delphinus Aegidius Amerinus, primò Ordinis Procurator, & minister Oriētis, deinde electus est Generalis Interamnæ, an. 1500. die xiiij. Octobris, tēpore Alex. VI. Pōt. Max. Hic in Generali Præfectura visitauit Prouinciā Lusitaniæ, Daciæ, & partē Galliarū, qui studebat de Cōuentualiū fama vehementer detrahere, multaq; in eos molitus est, & præsertim destruxit Gymnasiū Parisiense toto terrarū orbe celeberrimū. Dicebant fratres virū hunc nulli esse fidum, atq; ita instabilē, ut nihil ad firmitatē rerum & quietem adesset. Paruæ fuit staturæ, corpore gracili, tortuoso incessu, quasi in circuitu ambulans, oculis suis inficere videbatur in eum aspicientes, colore liuido, facie plūbea, tenuis vocis, nec visus est vnquā ridere, amphibologicisq; verbis vtens, vnde alijs quærebat maculas inspergere, quibus ille insigniter oblitus erat, & quod deterius est, alienumq; à Sāctiss. B. Fr. instituto, à fratribus suis quasi à mancipibus vectigalia exigebat. Quāobrem cū ipse valde infensus esset instantib. fratrib. Religionis, præsertim Magistro Mauritio Hibernico Prouinciali, viro doctissimo, & nonnullis alijs, munere Generalatus abdicatus fuit, in capitulo Romæ celebrato anno 1506. Præsidente Dominico Grimano protectore. Tandem dolore confectus Neapoli à Gondisaluo Fernandez exceptus in Conuentu S. Mariæ Nouæ apud fratres de familia obijt.

Malus hic sibi demum malo fuit.

ALEXANDER VI. F. AEGIDIO GENERALI, & Præsidenti Capituli, ac toti Capitulo congregato Interamnæ, pro correctione Conuentualium Fratrum.

DILECTI filij salutem, & Apostolicā benedictionem. Ex diuersis mundi partibus, & à multis Principibus magnæ ad nos afferūtur querelæ de inhonesta, infamiq; vita fratrū Conuentualium Ordinis Min. ita quod nisi illā in melius commutent, cogamur pro pastoralis officij ministerio desuper opportunè prouidere, & eorū domos, ipsis expulsis, fratrib. eiusdem Ordinis de Obseruantia nuncupatis tradere. Quapropter ne id cum magno vestro dedecore, & iactura fiat, Vos in Domino hortamur, ac paternè monemus, vt domus earū Prouinciarū, maxmè pro quibus Reges, & cōitates instant, omni diligētia reformētur pcipuè aūt Domus S. F. de Assisio, tollāturq; discursus Fratrū, & oīa alia, iuxta vera ipsius ordinis regularia Instituta, & secūdū priuilegia ipsis Cōuētualibus cōcessa, maximè ea, quæ de procuratorib. dicuntur, & secūdū cōstitutiones S. memoriæ Sixti IIII. prædecessoris nostri, & aliorum Summorū Pont. retractetur. Quod si feceritis, quemadmodū speramus, consuletis vobis ipsis, & apud Deum meritum, & apud nos, & Christianos principes laudem, & cōmendationem reportabitis. Præterea hortamur vos, ꝙ in capitulo cum summa modestia, concordia, & maturitate procedatur. Et si in eo (quod absit) aliqua dissensio, vel dubitatio oriretur, volumus ꝙ venerabilis frater Episcopus Interamnensis. & in eius absentia ipse in spiritualibus Generalis Vicarius vnà cum dilecto filio Vicario Generali uestri Ordinis Apostolica auctoritate illā terminet, & componat. Quem Episcopum, & Vicarium in hoc casu Commissarium nostrum in præfato Capitulo, vsque ad eius complementum cum ea auctoritate, quam eidem Vicario Ordinis attribuimus, & concessimus. harum serie deputamus, contrarijs non obstantibusquibuscun que. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 15. Septembris 1500. Pontificatus nostri anno ix.

VERA

VERA F. RAYNALDI GRATIANI EFFIGIES.

Quod, Rinalde, colant te Galli, Epidaurus hono-
Gratia, quæ tibi dat nomina rara, facit. (rei.

DE FRATRE RAYNALDO *Gratiano, Generali.*

FRATER Raynaldus Gratianus de Cotignola: est autem Cotignola oppidum Romandiolę, humili loco situm, ac fossis latioribus aqua plenis defensum. Hic à teneris annis Spiritu sancto præuentus paternos lares relinquens, postquàm liberales artes apprimè adeptus est, se Parisium contulit, vt solidioribus literis vacaret; quibus comparatis Bononiæ, & Venetijs Theologiã professus est, inde gradatim procedens à Iulio Secundo Pont. Max. habitus fuit in precio, missusq; est legatus in Hispaniã, & inde sub eodē Pōtifice Romæ electus est Generalis anno 1506. Rexit annos quatuor, quo tempore visitauit Prouincias Franciæ, vbi plures Conuentus recuperauit, & ad frugalitatem, & obediētiam reduxit, visitauit quoq; Hispaniã. Fuit autem ab eodem Iulio etiam Ragusinæ Ecclesiæ præfectus suffraganeus, Bononiæ existente Episcopo, & Cardinale Achille de Crassis. Porrò habuit Vir iste in agēdo industriã, in prouidendo consilium, vt omnes eius ingeniũ laudarēt, & admirarentur: ipse aliorum animos singulari amore ad se trahebat. obijt Cotignolę, 1529. cuius epitaphiũ his verbis cōspicitur in Ecclesia S. Stephani ad arã maiorē.

Eruditio sapientiaq; philippi huius admirabilis

Raynaldo Gratiano Theologorum vltimo, quem natura elaborarat, totius Ordinis Minorum Generali Ministro, inde ob egregia eius in vtraque Hispania pro Religione facinora, à Iulio II. Pont. Max. in Ragusinum Archiepiscopum delecto Fratres pientissimè aere proprio MDXXXII.

DE F. PHILIPPO PORCATIO GENERALI.

F. Philippus Poreatius Bagnacauallensis, Stephani Brulifer auditor, Philosophus & Theologus eximius, qui per omnem ætatis suæ cursum, ita se gessit, vt functis omnibus dignitatibus ad Generalis præfecturæ titulum summo honore assumptus, demùm à Iulio II. Pont. Max. ad ardua pro fide Ortodoxa euocatus fuit: vir sanè admirandæ eruditionis, qui omnem penè philosophiam in Parisiensi Gymnasio, magna cum Italici nominis gloria nō solùm didicit, verùm etiã docuit, vt ad hãc diem nō modò Galliæ, sed & Ausoniæ Vrbes & quæq; locatanti Viri nomen innumerabiliũ laudum preconijs ad sydera vsque gloriosè extollere non desinant; Seraphicam Religionem per omnes Italiæ Vrbes illustrauit lectionibus, disputationibus, & prædicationibus. Cathedram in alma Venetiarum Vrbe magistralem rexit, necnon Bononiæ, tum inter Claustra Ordinis, tum etiam in publica academia: vbi ære Pontificio Methaph. & Theolog. professus, multus religioni & seculo admirabilis suæ doctrinæ alũnos, vrbe & orbe teste, post se reliquit. Ministeria Prouinciæ Bononiæ bis gessit tanta dexteritate & diligentia, vt in Generalem Ministrum totius Ordinis Minorum Romæ electus sit omnium patrum suffragijs, an. 1510. Secundo post susceptas Ordinis habenas anno mortis inuidia præuentus est, non sine magno Religionis dispendio, & Romanæ Curiæ tristitia, quippe exortum scisma, & summus Pont. & Cardinalium Senatus arbitrabantur tanti viri diligentia sapientiaq; sedatum iri. Fato itaque tunc cessit Romæ, an. 1511. die verò 10. Septembris, conditus in Basilica Sanctorum xij. Apost. ante maiorem aram, cuius Epitaphium hodie quoque visitur his verbis.

Epitaphium.

Philippus Bagnacauallus Minorum Ordinis Philosophus ac Theologus eximius, qui per omnem ætatis suæ cursum ità se gessit, vt functus omnibus dignitatibus ad Generalatus honorem assumptus sit à Iulio II. Pont. Max. ad ardua pro fide orthodoxa vocatus, Romæ diem clausit extremum.

DE

DE F. BERNARDINO PRATO GENERALI.

FRATER Bernardinus Prato, à Cherio Ligur, Magister sacri Collegij Bononiensis, Pœnitentiarius in Ecclesia Sancti Petri Romæ, postea Generalis electus Assisij anno 1513. rexit annos tres, vir morum honestate præclarus. Hoc tempore F. Gilbertus Prouinciæ Germaniæ inferioris in Capitulo Generali Lugduni electus est Vicarius Generalis, & rexit annos v.

DE F. ANTONIO MARCELLO GENERALI.

FRATER Antonius Marcello Cherinus, Dalmata, electus est Romę Generalis tempore Leonis X. Pont. Max. anno 1517. à quo cœpit vocari Generalis Magister, mutato titulo Ministri; deinde Episcopus fuit Patrensis in Græcia. Hoc tempore secuta est Ordinis diuisio sub Christophoro Numaio Foroliuiensi, qui à Leone confirmatus, & declaratus est Minister Generalis Romę in Capitulo celebrato in Ara cœli, anno 1517. Tentauit Leo Pontifex vt vnio fieret sub vno capite reformato, nonnullis eblandientibus, qui liuore inuidiæ Conuentuales transuerberabant. Quidam enim sunt, qui apud Reges panegyricis mendacibus adulantur, quorum lenitas instructa dicendi facultate, & copia, incredibile est quantas mendaciorum bullas excitauerit. Fauit huic Decreto Pontificis Albertus Pius, Carporum Princeps, vir omnium literarum doctissimus, sed homo vafer, & callidus, qui Carpis oppido circumpadano electus, quod hæreditario iure ad se spectare dicebat, ea ratione venit ad Leonem Pont. & eo tempore fauit Fratribus de Familia contra Conuentuales. Sed dum hæc agerentur Maomethes Turcarum Imperator furebat in Christianos, & eius secta mira prosperitate augebatur. Quamobrem Frater Bonauentura Curcureus Dalmata, professione Franciscanus, cohortatus est pulcherrima oratione Leonem Pont. ad capienda arma aduersus Turcicam sectam, velut Leo de Tribu Iuda, ad cuius rugitum cætera trepidant animalia.

Leo Pont. tentat facere Ordinis unionem sub uno capite reformato.

Leo idem cohortatur contra Maomethem Turcam aggredientē Christianos.

DE F. ANTONIO SASCOLINO GENERALI.

FRATER Sascolinus Florentinus, electus Generalis Bononię 1519. in die S. Trinitatis, sed à Clemente VII. creatus est Episcopus Minerbinæ in Calabria, postquàm rexisset Ordinem annos quatuor, edidit tractatum, cui titulus est, Conscientiæ illuminacula, stylo vernaculo, sed rudi. obijt Florentiæ.

DE F. IOANNE VIGERIO GENERALI.

FRATER Ioannes Vigerius Genuensis, Ligur, primò Vicarius generalis Apostolicus electus est, postea Generalis Spoleti anno 1529. rexit annos 7. deinde Episcopus Chius, edidit lucidam lecturam in primum lib. Sent. Scoti. Fuit vir probus, & in Religione apud omnes bonæ conditionis, qui an. 1526. factus fuit procurator Cæsaris ad componenda pacis fœdera.

DE F. IACOBO ANCONITANO GENERALI.

FR. Iacobus Anconitanus primò Ordinis procurator in Vrbe, deinde Vicarius generalis, ac demum electus est Generalis Mediolani an. 1534. rexit annos 7. visitauit Galliæ partes, Massiliam vsque profectus, postea Episcopus Martirani, ibidemq; sepultus. Hoc tempore prouincia Prouinciæ à Conuentualibus defecit, quia cùm per plures annos non fuisset visitata, voluit illam nouis constitutionibus reformare, & graue iugum imponere, nam conuitijs prouocabat omnes talibus dictis hisce versibus comprehensis.

Prouincia prouinciæ deficit à Côuentualib. territa reformationis iugo.

Proh dolor, ignariq; boni, ignariq; malorum
Quo ruitis? qum pracipites laxata quadrigis
Insanis, quò lora trahlit, modò cernitis, ah mox
Supprimite audaciq; manu reflectite habe-
Blãda uoluptatis captiuo uincula collo(nas:
Excutite, & latas mentes attollite cœlo.

Idcirco impatientes fratres ab obedientia Conuentualium se subduxerũt. Huic laborũ impiger & rerum gerendarum fidelis socius, & gratissimus itinerum comes, fuit magister Franciscus Riuerius è Tossiniano conterraneus meus, qui non multò post obijt Boniæ, an. 1537. Guardianus & Commissarius Generalis. Obijt autem F. Iacobus Martirani, cuius Ecclesiam an, xxij. rexit, cultumq; diuinũ auxit, & opes. Qui senio cõfectus dum celebraret officium Completorij, cum perueniſſet ad eũ locũ, In manus tuas Domine commendo spiritum meum, expirauit, sepultus est in cathedrali, cuius epitaphium est, Iacobus Anconitanus, Generalis Ord. Min. à Paulo Tertio, Pont. Maxi. electus Episcopus Martirani, domum hanc sibi viuens posuit, an. agens 72.

DE FRATRE LAVRENTIO Spatha, Generali.

FRATER Laurentius Spatha, Bononiensis, Magister sacri Collegij Bononiæ, electus est Generalis Romæ, an. 1537. rexit annos vj. deinde Epispopus Caluensis factus, sepultusq; est Neapoli in Ecclesia S. Claræ Monialium. fuit autem magister Laurẽtius vir literis & moribus ornatus, plurimumq; valens in doctrina Scoti. fuit cameraeius Bononiæ, quoad vixit, officina bonarum artium; semper aliquid legebat, vel scribebat, aut contemplabatur.

DE F. BONAVENTVRA PIO GENERALI.

FRATER Bonauentura Pius, à Costaciario, vir eruditus, eloquẽs, & sacri verbi Orator clarissimus, electus est Generalis Anconæ, an. 1543. Ecclesiastes facundissimus, & ita acris disputator, vt non haberet ęquales. vir intrepidus ad omnia agenda neminem verebatur, vbi iustitia exigebat. Floruit in vtroque modo dicendi, tum in concionibus habendis ad populum, tum etiam in disputationibus, præsertim in doctrina Scotica: sed quod insigne fuit in eo, in rebus gerendis facili & prudenti ingenio fuit; rexit annos vj. deinde Episcopus Aquensis factus. Obijt Eugubij, ibiq; extruxit in Conuentu cameram insignem cum omnibus officinis, & instrumentis annexis, quę pro vitæ huius commodo faciunt.

DE FRATRE IACOBO Montisfalchio Generali.

FRATER Iacobus Montisfalchius Vmber, electus est Generalis Assisij anno 1549. rexit Ordinem annos duos. Obijt Vrbini mense Septembri, anno 1551. Generalatus sui anno iij. vir sanè probatæ vitæ, sed (vt ferunt) imbecillis regiminis.

DE FRATRE IVLIO Magnano, Generali.

F. Iulius Magnanus Placẽtinus, primò Vicarius Generalis Apostolicus, deinde Generalis Genuæ electus, an. 1553. postea à Iulio III. Episcopus Caluẽsis, vir mitis fuit. Nemo ad eum tribulatus vel tristis accessit, qui non ab eo consolatus recesserit: habebat quandam in vultu & verbis gratam venustatem, innatam humanitatẽ, ut omnes ad sui amorem & reuerentiam extitaret; nulli crudelem, aut inimitẽ se præbebat, sed omnes paterna charitate suscipiẽs, quantum in se erat, consolabatur, & à se benè satisfactos emittebat; rexit an. vij. deinde fato sublatus est Theani in Cãpania, & sepultus in Aede S. Fr. ad aram maiorem. sepulchrũ eius visitur hodie emblemate quodam, & tesserulis constructũ. Hoc tempore Paulus IIII. Pont. Max. commisit Cardinali de Carpo, vt moneret Ministros Ordinis, ut procedant cõtra apostatas, & vagantes extra Ordinem.

De Fratre Ioanne Antonio Ceruiensi, Generali.

FRATER Ioannes Antonius Ceruiensis, electus est Generalis Assisij, anno 1559. rexit menses iiij. nam obijt Romæ malo corpore confectus, et animo excruciatus,

DE

DE F. IOANNE ANTONIO *Delphino Generali.*

FRATER Ioannes Antonius Delphinus ex oppido Rompeani, Casalis maioris ditionis, electus Vicarius generalis Apostolicus à Pio IIII. Pont. Max. anno 1559. die 18. Augusti, non sine ope Rodulphij Pij Cardinalis, & totius Ordinis Protectoris eximij, rexit Ordinem annum vnum & menses aliquot: vir sanè facili animo, atque eleganti ingenio, qui lenitate potius, quàm conuitiis, aut contumeliis ad se omnium ora & animos conuertebat; studiis bonarum literarum vsque adeo addictus fuit, vt minimam temporis iacturam perpendens nullam sibi horam præter naturæ necessitatem subtrahi pateretur, de quo plura dicemus in 3. Hist. lib. Obiit Bononiæ, anno 1560.

DE FRATRE ANTONIO *à Sapientibus, Generali.*

FRATER Antonius à Sapientibus, ab Augusta Prætoria, primò Vicarius Apostolicus, deinde Generalis electus est, Mediolani, anno 1562. confirmatus Florentiæ, anno 1565. nihil negligebat, minimaque que curabat vt diligentissimus œconomus, sed tanta dexteritate, vt cum omnia faceret, nihil tamen anxiè facere videretur. In Concilio Tridentino floruit, quod eo viuente consummatum est sub Pio Quarto Pontifice Maximo, anno 1463. die 4. Decembris, in quo iurauerunt Patres ibidem congregati pro sancta Ecclesiæ Catholicæ reformatione, & pro pace inter Principes Christianos reformanda. Porrò hic Generalis & reipsa & cognomine sapiens, ab Episcopis Hispaniæ magno habitus fuit in pretio: qui paratus adire in Hispaniam causa visitandi partes illas, Mediolani in morbum incidit; vbi postquam errata suæ vitæ expiauit, vocatoque conuentu, omnibus sacramentis præmunitus, veniam ab omnibus incredibili humilitate postulauit, si quem vel minima offensa vnquam affecisset, omnibusque bene sua benedictione precatus, ad extremum, gratulabundus carnis nexibus est solutus. rexit annos sex, plus minusve: obijt verò Mediolani, anno 1566. die 6. Ianuarij.

DE FRATRE FELICE PERETTO *Generali Vicario Apostolico.*

F. FELIX Perettus, de Montealto, primùm huic loco fuerat destinatus, quòd à Pio V. electus fuit Vicarius Apostolicus, anno 1564. die 15. Ianuarii, vsque ad Capitulum generale Romæ celebratum, qui vniuersum Ordinem summa grauitate & pietate tres circiter annos moderatus fuit, Ecclesiæ quoque Agathensi in Campania fuit ab eodem præfectus; sed quoniam deinde ad Cardinalatus dignitatem, & tandem ad celsissimam Pontificatus Sedem meruit assumi prius, quàm hoc ederetur opus, idcirco quæ de eo dicenda fuerunt, in suum de Pontificibus honestiorem locum transtulimus.

DE FRATRE IOANNE *Tancredo Generali.*

F. IOANNES Tancredus à Colle, Hetruscus, electus est Generalis Romę anno 1568. tempore Pii V. Pont. cuius edicto congregatum est Capitulum generale. Cùm enim vidisset Religionem nostram aliquantulum decidisse à perfectione, multa decreuit, ac præsertim reducere tentauit prudenter Conuentuales ad obedientiã Obseruantium, vt Ecclesiæ sanctæ vinea nouis quotidie eximiis colonis illustraretur. Non defuerunt quoque viri grauissimi, quos

zelus domus Domini comedebat, qui varijs ſermonibus vltrò citròque habitis, varijs argumentis; & rationibus illud ſuadere nixi ſunt, ne fieret talis vnio; quæ profectò fuiſſet ſubſecuta vrgente impigrè ad hoc Summo Pontifice, niſi multis rationibus perſuaſiſſent, quòd antiqua hæc religio Conuentualium, quæ perpetuam ſtationem ſemper obtinuit, multum in dies acciperet detrimenti, periculumque imminere videretur, vt hæc Franciſcana Familia toto orbe celeberrima, ſenſim euaneſceret. Horum hortatu ſummus Pontifex à propoſito deſtitit. Inter fautores noſtræ Religionis fuit Martinus Nauarrus, omnium Doctorum ſuffragijs eruditiſſimus: & ita imminenti periculo ſubuentum eſt, & communi conſenſu fœdera vnionis irrita declarata ſunt. Obijt autem Magiſter Ioannes Florentiæ inter tot turbines dolore confectus, in vigilia Beatiſſimi Patris FRANCISCI, durauit verò menſes quatuor in generali præfectura.

Cogitatio de veniendis Conuentualibus cum Obſeruantibus viſa importuna abijcitur.

VERA

VERA F. IOANNIS PICI EFFIGIES.

Picus auis Pico præsens protendit honorem,
Inter mille etiam quem tulit ille, Patres.

DE

propterea NIHIL sit tam deforme quàm ad potestatem pietatis & religionis causa datam etiam acerbitatem naturæ adiungere. Quicquid fuerit & hac de re sit, ille tribus annis ordinem rexit vsque ad Capitulum Generale, ante cuius inchoationem ab eodem Gregorio creatus est Episcopus Marsicanus in Lucania.

DE FRATRE CLEMENTE Bontadosio Generali.

FRATER Clemēs Bontadosius Montisfalchius, Vmber, liberalium artiū, & sacræ Theologię professor, vir iuxta nomē suū clemens, & mitis. Nemo enim ad eum accessit, qui non bona affectus cogitatione recesserit: suscipiebat enim eum adeuntes benignè atq; discretè, primo fuit in præclaris ciuitatibus Italię Regēs, & Cōcionator insignis: deinde Prouincialis Prouinciæ S. Francisci, in qua perhumaniter, & egregiè se habuit, deinde an. 1584. in Capitulo Generali Bononiæ celebrato cum illi præesset, in eodē electus est Generalis, tanta cum lætitia, vt omnes eā vultu toto exprimerent. Demum à Sixto V. Pont. Max. à munere Generalatus euocatus fit episcopus Neocastrensis, die 23. Iunij an. 1586.

DE F. EVANGELISTA FORCIAno, Generali Vicario.

F. Euangelista, ... Forcianus Picens, Vicarius Generalis Apostolicus à Sixto V. Ponti. Max. electus motu proprio, die ... Iulij M D LXXXVI, dum nostrum opus hoc imprimeretur.

GENERALES FRATRVM DE FAMILIA.

F. Christophorus Numaius Forliuiensis, Vicarius Generalis vltimus à Concilio Constantiensi, primus Generalis Minister fratrū de Familia tempore Leonis X. Pont. ac demum Cardinalis (vt infra) electus est Generalis Romæ, an. 1517. rexit annos duos sub eodem Leone Pont.

F. Franciscus Lychetus Brixianus, electus est Generalis in conuentu Lugduni, an. 1519. rexit annos tres sub eodem Leone Pont. Multa scripsit, de quo in 3. lib.

F. Franciscus Quignonius, nobili genere de Angelis, Hispanus, electus est Generalis Barchinone, an. 1522. rexit annos sex sub Adriano VI. ac Clemēte VII. Pōt. à quo posteà sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis creatus est.

F. Paulus Pissotus honestis parentibus, patria Parmensis, electus est Generalis Parmæ. anno 1530. rexit annos 4. sub Clemente VII.

F. Vincentius Lunelus, vir doctus, & industrius nobilisq; Hispanus, electus, est Generalis in conuentu Tholosano Prouinciæ Aquitaniæ Nicęæ, anno 1534. rexit annos VI. sub Paulo III. Pont.

F. Ioannes Caluus, vir rerum gerendarum prudens, electus est Generalis Mantuæ, anno 1540. rexit annos V. sub Paulo III. Pont.

F. Andreas Insulanus electus est Generalis Assisij, anno 1547. rexit annos VI. sub Paulo III. & Iulio III. Pont.

F. Clemens Moncliantus, Ligur electus est Generalis Salmanticæ in Hispania, an. 1553. rexit annos VI. sub Iulio III. ac Paulo IIII. à quo postea Sanctæ Romanæ Ecclesię Cardinalis creatus est.

F. Franciscus Zamora, Hispanus, electus est Generalis Aquilæ, anno 1559. rexit, annos VI. sub Paulo IIII. & Pio IIII. Pont. Obijt in itinere, anno 1571.

F. Aloysius Puteus, à Burgo, electus est Generalis in Capitulo Vallisolletano in Hispania an. 1563. rexit annos VI. sub Pio IIII. & Pio V. Obijt Bononiæ an. 1580. paralyticus.

F. Christophorus (cognomento non addito) à Capite fontium Britannus electus, est Generalis Romæ, an. 1571. rexit Ordinem, an. octo sub Pio V, Grego. XIII. à quo Episcopus Cæsariensis creatus est.

VERA F. FRANCISCI GONZAGAE
EFFIGIES.

DE FRATRE FRANCISCO Gonzaga, Generali.

FRATER Franciscus Gonzaga Mantuanus, summo genere natus, moribusq; & vitę probitate clarus; spretis labentis huius vitę cõcupiscentijs, sponte, nulloque cogente in Religione D. Francisci sub regulari Obseruantia se inclusit, tantum ea motus & suasus cogitatione sua & ratione, cui similis sententia expressa est apud D. Gregorium Nazianzenum Grçcis versiculis, quos Latinè factos propter rei pulcherrimum cõceptum subiiciendos putaui; sic enim & ille se per se dicitur animatus & chortatus fuisse:

Cœlum Anima affecta, terrena & despice cuncta,
Nec subeas aliquod corpore victa nefas:
Vana breuisq; hac vita, alios, vt somnia, captat
Delicijs, alios sorte, aliaq; premit.
Vitæ vni intem erata est status liber, & æuo
Longus, quam magnum est viuere cuique bonum.

In ea autem Religione breui ita profecit, vt iuuenis Prouinciæ Sancti Antonij Minister Prouincialis delectus sit summa omniũ expectatione, atque pari cõsensu. In quo munere tantam de seipso in vniuersa Franciscana Familia conceptam opinionem excitauit, vt Lutetiæ, vbi celebratũ est Generale Capitulũ, an. 1579. Generalis Minister electus sit die vj. Iunij. Qui collabentẽ Ordinẽ ad pristinam illã viuendi normã insigni quadam rerũ gerẽdarũ prudentia deducere volens, non modicas passus est difficultates, videns quãtũ ditissima paupertas, quã professi sumus, periclitetur. Præsertim verò in Prouincia Frãciæ, dum Parisijs sincero cordis affectu monita salutaria dabat, fratres ad Regulę obseruantiam excitabat, atque frugalitatem, & iuxta Maiorum instituta Regulam viuendi pręscribebat, illi voluntate pro lege vtẽtes audire noluerunt, eius mandata paruipendentes, quinimmo neglectui penè habentes & derisioni. Is tamen superata omni difficultate, sublatoque acerbissimo illorum odio, diuino fretus auxilio eorum impetum fregit: ceu peritus nauta, qui vult salua naui in portum peruenire, & si fuerit tempestate abreptus, dummodò clauum rectum teneat, facilè omnia patitur. Necdum autem eius vitæ, factorumq; & honorum decursus confectus est. De quo illud, quod cecinit de Cæsare Augusto Horatius, rectè possumus ad hanc rem transferre dicentes:

-- Ordinem
Rectum, & vaganti fræna licentiæ
Iniecit, amouitq; culpas,
Et veteres reuocauit artes

VICARII GENERALES DE FAMILIA ab ipsis Generalibus instituti.

PRIMVS Vicarius Generalis fuit Sanctus Bernardinus, electus anno 1438. a magistro Gulielmo de Casali in tota Familia Cismontana, quem confirmauit Eugenius Quartus, multas fecit ordinationes, & decreta ad frugalitatem & obseruantiam conducentia.

F. Ioannes à Capistrano institutus fuit Vicarius in tota Italia super Fratres de Familia à Magistro Gulielmo de Casali, anno 1441. & à Magistro Antonio de Rusconibus anno 1443.

F. Albertus de Sartiano ab eodem Gulielmo institutus, & ab Eugenio Quarto, Generalis Minister creatus, quamuis non exercuerit officium, omnibus pręter paucos reclamãtibus. Quare electus fuit Magister Antonius de Rusconibus, qui instituit Fratrem Ioannem de Capistrano Familiæ Cismontanæ. Quo tempore Frater Ioannes de Mahuberto

Vica-

Vicarius Generalis Vltramontanus, qui Odomaropoli, quę Galliæ Belgicæ ciuitas est, electus est Vicarius Generalis.

F. Iacobus de Primatitijs de Bononia, electus est Vicarius anno 1446.

F. Marcus de Bononia, anno 1451. postquàm F. Ioannes à Capistrano profectus est in Germaniam.

F. Baptista à Leuanto, electus fuit Vicarius anno 1455. Bononiæ gubernauit annos 2.

F. Antonius de Montefalcono Mediolani an. 1457. rexit an. 1.

F. Ioannesbaptista de Leuanto electus est Mediolani anno 1458.

F. Ludouicus de Vincentia electus in Capitulo Auximi die 6. Maij, ann. 1461. qui breuiores commodioresque reduxit constitutiones familiæ, descripsit quoque vitam Diui Bernardini.

F. Angelus de Clauasio, qui scripsit Angelicam, electus fuit Vicarius Generalis Aquilæ tempore Translationis Sancti Bernardini: & perseuerauit per triennium, & factæ fuerunt multę Ordinationes. Quater fuit electus Vicarius, primò Aquilæ, secundò Papię, tertiò in sacro Aluernę monte, quartò Vrbini.

F. Petrus Parthenopęius, electus fuit Vicarius in Capitulo Neapoli celebrato, an. 1475. ipse quoque quasdam constitutiones ordinauit.

F. Ioannes de Sigestro in Capitulo S. Mariæ de Angelis, an. 1477.

F. Euangelista Perusinus in Capitulo Florentię an. 1493. feria vj. ante Pentecostem: eodem anno obijt Ragusij, dum visitaret Prouincias.

F. Hieronymus Tornellius de Nouaria, electus fuit Aquilæ an. 1495. qui cum esset morte correptus, loco eius suffectus F. Seraphinus, qui erat Vicarius Prouinciæ Ragusij.

Quanta fuerit Vicariorum Generalium auctoritas.

QVIA Incidit mentio de Vicarijs Generalibus, breui videamus, quæ & quāta fuerit illorū auctoritas, ne vnico corpori videamur duo capita attribuere, quod esset mōstro simile. Eugenius itaq; IIII. vt omnem dirimeret quæstionem, tres Cardinales instituit, Morinensem Tarentinum, & Cumanum, qui re diligenter inspecta subortas difficultates è medio tollerent.

Eugenius IIII. instituit tres Cardinales ad cōstituēdam Vicarij Generalis potestatē.

Vnde sedentes pro tribunali decreuerunt, ut Generales Vicarij eandē prorsus auctoritatem atq; potestatem in sibi subditos fratres haberent, quam & Generales ministri ex officio, in totum Ordinem obtinerent.

Vt Generalis Minister neq; ex literis, neque ex priuilegio quocunque prædictorum Vicariorum Generalium officium impedire posset.

Tum demum, vt quicunq; fratrum de Obseruantia cōtra Vicariorum Generaliū voluntatē, ad patres Conuentuales transiret, ipso facto excommunicationis pęnam incurreret.

Quam vtiq; sententiam summus ipse Pōt. lata bulla comprobauit, ratamq; habuit. & an. 1447. postquam sua spōte motuq; proprio plura priuilegia pluresq; gratias fratribus de familia concessit, cauitne Prouinciales Vicarij vltra triennium eo munere fungerentur.

Vt in Arā cęli conuentu aliquot fratres doctrina, scientia atq; morib. insignes, qui inter cæteros seligi deberent, perpetuò commorarentur: quorum duo Hispani, duo Galli, atq; duo Germani futuri essent.

Vt tandem insignes duo religiosi, vnus Vltramontanus, & alter Citramontanus deligerentur, quorum quilibet commissariatus officio pro sua familia in Romana curia fungeretur; A quo etiam tempore huiuscemodi mos inoleuit.

GENERALES PATRVM CAPVCINORVM.

FRATER Mathęus Baschius, de quo præfati sumus, fuit primus Generalis electus an. 1528. vt notat Felicianus, Episcopus Scalensis, illi successit F. Ludouicus Tenalia Foro sempronienfis, & si nulla seruata solennitate, aut vocaliū electione, Romæ verò in loco S. Eufemiæ an. 1536. electus est venerabilis F. Bernardinus de Asta, optimæ inter fratres suos conditionis, F. Ludouicus superbia tumens volensq; in præfectura perseuerare non æquo animo tulit, cępitq; inde aduersus Congregationem patrum, & pusillum gregē multa pertinaciter moliri: pauperculi fratres sæuis ventis hinc inde iactati Romæ apud S. Laurentium extra muros aliquantū tempus commorati sunt; in magalijs habitabant cum vitæ austeritate, præsertim in Villa Aluacinæ nō lōge à Forosem-

Felicianus Episcopus Scalēsis in Enchiridio de Cēsuris & irregularitatibus & priuilegiatis, cap. 8.

à Forosempronij. Itaque F. Matthæus Generalis fuit quindecim Fratrum, sed eligens in sua simplicitate viuere, sponte cessit officio.

F. Ludouicus Tenalia à Forosempronij, nulla seruata solennitate, quia non per suffragia Fratrum, sed viuæ vocis oraculo Clementis VII. Pont. Max. creatus est Generalis. Quo quidem tempore tercentum Fratres fuerunt in Congregatione, qui vniti sunt Romæ in Capitulo generali celebrato in loco S. Eufemiæ, sub Paulo III. Pont. Max.

F. Bernardinus de Asta, natione Insuber, vir eruditus & probus, Romę electus, vt dictum est, anno 1536. die 24. Maij, vir assiduæ contemplationis, à quo Religio Capuccinorum accepit formam, & rationem viuendi; decreta ordinauit, quamuis Tenalla opposuerit electioni per subornationem, assistente Cardinali de Trano præsidente, sed tandem sedato vento perturbationum F. Bernardinus perseuerauit in officio nouem annos.

F. Bernardinus Ochinus, electus est Generalis Florentiæ an. 1539. die 24. Maij, quamuis (malo suggerente spiritu) superbia intumescens, non solùm à Capuccinorum pio instituto, sed ab ipsamet Christiana Religione hęreticus factus desciuit, quamuis pluries fuerit pręmonitus, & pręcipuè Neapoli à quodã Doctore Hispano, vt rediret ad sinũ matris Ecclesię, quę nunquàm redeuntib. ad se filiis sinũ pietatis occludit, sed ad veniã prona adeò misericordiã diligit, vt eã pręferat iustitię. Misericordia. n. Dei superexaltat iudiciũ: ita excepisset illũ si redijsset, sed ille arrogãtia plenus, morę impatiẽs, ad hæreticos conuolauit, intèr quos infelicẽ vitã & mortẽ ducens hęresiarca inter hæreticos & apostatas infeliciter obijt. Iac. 2.

F. Franciscus Aesinus Picens, Romæ fuit electus in S. Nicolao anno 1544. die 29. Maij. rexit annos tres, vir sanè magnæ contemplationis, & probatæ vitę.

F. Thomas Tiphernas Vmber, vir deuotus præcipua & propẽsa pietate in B. Virginem, electus est Neapoli an. 1559. die 13. Maij. rexit Congregationem annos sex: primo triennio multum abstinuit a recipiendis & admittendis Fratribus ad Ordinem.

F. Euangelista de Canobio electus est Foroliuij anno 1565. die 6. Iunij, vir sanctitate vitæ, & moribus clarus, rexit annos tres.

F. Vincentius Vlmensis, Picens, electus est Anconæ anno 1568. die 3. Iunij. obijtq; in Sicilia, dum prouincias visitaret. Prouincia Parisiorum suo tempore addita fuit.

F. Marius à Mercato Saracino, electus est Romæ an. 1569. die 3. Iunij. rexit annos sex: vir iste fuit mediocriter doctus, natus potius ad cantãdos hymnos, quàm ad regimẽ. Hic quædam loca dimisit ob incommoda Fratrum, vtpote ab vrbibus nimium remota: vnde visus est à priori vita aliquantulum declinare, & laxiores remittere habenas.

F. Hieronymus à Monte Florum Ferretrinus, Vmber, electus Romę anno 1575. die 17. Maij. vir doctus, & probitate vitæ conspicuus, qui cùm videretur in omnibus vel minimis rebus hæsitasse, multas passus est tribulationes, præsertim in Sicilia; ille verò magna animi constantia, & æquo animo, omnia tulit. reuersus in Marchiam Anconitanã ad quietiorẽ vitã emigrauit. In Capitulo generali cautũ fuit à Patribus discretis, vt mitterẽtur Fratres in Hispaniã, & occupatus fuit primus locus Barchinone: sed Regio mãdato prohibitũ fuit, ne vlterius progrederẽtur Fratres Capuccini, vnde in Regno Catalonię solũ habitant.

F. Ioannes Maria de Tusa, Siculus, electus Romæ anno 1581. die 10. Maij, vir eruditus, Pontificij iuris non ignarus, vitę exemplo præstans, ieiunijs deditus, solo pane & aqua contentus; suo tempore addita est prouincia S. Ludouici in Gallia, rexit annos tres; obijt Romæ, ob cuius mortem omnes ingemuere, qui eum familiariter nouerant.

F. Iacobus à Mercato Saracino, ex quo loco (uelnti ex equo Troiano) solent prodire uiri ornati, & uirtutibus clari, electus fuit Romæ anno 1584. die 20. Maij. uir sanè eruditus, & ecclesiastes hoc tempore acceptus, uiuit hodie anno 1586.

TRANSVMPTVM BVLLAE S. D. N. PII IIII. Confirmationis priuilegiorum Fratribus Ordinis Minorum, Capuccinis nuncupatis, per fæ. re. Paulum III. & alios Rom. Pont. concessorum.

IN nomine sanctæ & indiuiduę Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus sancti, Amẽ. NOVERINT uniuersi & singuli hoc pręsens publicum Transumpti Instrumentum inspecturi, uisuri, lecturi, pariter & audituri, quòd nos Alphonsus, Carafa miseratione diuina SS. Ioannis & Pauli, Sacrosanctæ R. E. Diaconus Cardinalis Neapolitanus vulgariter nuncupatus, Cameræ Apost. Regens, Romanæque Curiæ

Iudex ordinarius, sententiarum quoq; & censurarum in eadem Rom. Curia, & extra latarū, ac quarumcunq; literarum Apost. vniuersalis & merus exequutor. Ad instantiam venerabilis Vicarij generalis Fratrum & Religionis Ord. Minorum S. Francisci, Capuccinorum nuncupatorum principalium, omnes & singulos suā cōmuniter vel diuisim interesse putantes, eorumq; procuratores, si qui tunc erant in Rom. Curia pro eisdem, ad dicendum contra literas Apost. Sanctissimi in Christo Patris & D. N. D. Pij diuina prouidentia Papæ IIII. confirmationis priuilegiorum dictis Vicario, Conuentui, & Fratribus per fœ. record. Clementem Papam VII. & Paulum III. ac Iulium III. Rom. Pont. & ipsius D. Pij prædecessores gratiosè factas, & concessas, cum filis serleis rubei, croceiq; colorum, verà Bulla plumbea ipsius D. N, Papæ more Rom. Curiæ impendentis bullatam, sanam, & integram, & aliàs (vt moris est) expeditam sub dat. Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ M D L X. quarto nonas Aprilis, Pontif. eiusdem S. D. N. anno primo. Necnon ad videndum iurare testes super illorum recognitione, quatenus opus sit, videndumq; illas transumptari, & in publicā & authenticā Transumpri formam redigi, mandari: & postquā transumptatę fuerint, videndū illas restitui mandari, auctoritatemq; & decretū desuper interponi, vel dicendū causam si quam haberent rationabilē, quare pręmissa minimè fieri debeāt, & allegandū per audientiā publicam literarū contradictarū dicti D. N. Papæ; citari fecimus, & mandauimus, ad certū peremptorium terminū competentē, videlicet ad diē & horā infrascriptos: Quibus aduenientib. cōparuit in iudicio legitimè corā nobis religiosus F. Antonius Pellicer Tarraconensis diœcesis vnus ex dicti Ordinis Fratribus, & procurator assertus dictorū Fratrū & Ordinis Capuccinorū, pro quibus nihilominus de rato & ratihabitione in forma iuris valida promisit, & certas literas citatorias in dicta audientia nostro de mādato exequutas reportauit, citatorūq; in eadē contentorū non comparentiū contumaciā accusauit, ipsosq; pro contumacib. reputauit, & in eorū contumaciā supradictas literas Apostolicas sanas & illæsas, ac omni prorsus vitio & suspicione carētes, facto realiter & in scriptis exhibuit atque produxit, quas transumi & exemplari, ac in publicam formam redigi, mandari, authoritatemq; & decretū nostrū desuper interponi, per nos instanter postulauit.

Obserua, quòd etiā Clemēs VII. Pont. Max confirmauit Bullā Fratrum Capuccinorū an. 1528 die 3. Iulij, sub obediētia Generalis Cōuentualiū ad preces Fr. Ludouici Tenalię de Forosempronij, & F. Raphaelis ei⁹ germani.

Nos tunc Alphonsus Carafa Card. & regens præfatus, dictos citatos non cōparentes, reputauimus meritò, prout erāt, quo ad actū huiusmodi id exigente iustitia contumaces, & in eorū contumaciā dictas literas Apost. ad manus nostras recepimus, illasq; vidimus, tenuimus, legimus, & diligenter inspeximus, sanasq;, integras & illæsas, ac omni prorsus vitio & suspicione carentes reperimus, ipsasq; vlterius ad dicti F. Antonij procuratoris asserti vlteriorem instantiam, per discretū virum D. Desiderium Bona auenam dictę Curiæ nostrę Notarium publicum transumi, & exemplari, ac in publicam formam redigi fecimus, & mandauimus, volentes & auctoritate dictæ Curiæ decernentes, quod præsenti nostro Transumpto de cætero in antea in Rom. Curia, & extra in iudicio, & extra iudicium, vbiq; locorum detur, & adhibeatur talis & tanta fides, qualis & quanta ipsis originalib. literis daretur, & adhiberetur, si forent in medium exhibitę, vel ostensæ, quarum literarū tenor talis est, videlicet:

Bona auena Notarius.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

PAstoralis officij cura, meritis licet imparib. nobis ex alto cōmissa, nos excitat & inducit, vt circa piorū locorum quorūlibet, ac personarū in eis diuinis obsequijs vacantiū statū prosperè dirigendū, & feliciter conseruandū, & manutenendū, nostræ vigilātię partes solertius impēdamus: ac ijs, quę propterea processisse cōperimus, vt illibata persistāt, Apostolici muniminis præsidiū impartiamur: dudū siquidem fe. recor. Paulo III. Papæ prædecessori nostro pro parte tūc Vicarij, & dilectorū filiorum Fratrū Ord. Min. Capuccinorū nuncupatorū, exposito, quod postquàm pię me. Clementis Papæ VII. & prædecessori nostro pro parte nonnullorū tunc expressorū Fratrum Ord. Min. expositū fuerat, se desiderare pro animarū suarū salute, ac Dei gloria, eremiticam vitā ducere, & quantū humana patiebatur fragilitas Regulā B. FRAN. obseruare: & cū Mag. Prouincialis prouinciæ Marchię Anconitanę Ord. Min. Con. nuncupatorū ad Rom. Curiā accedēdi, & ab ipso Clemēte prędecessore, ac Sede Apost. quæcūq; ad animarū suarū salutē, ac Dei gloriā petendi, & impetrādi licentiā eis cōcesserat, ac bonæ me. Andreas tt. S. Priscę dū viueret presbyter Card. & dicti Ord. protector tūc in humanis agēs eis, vt similē impetrationē facerent; ita tamē quod vnū ex eorū consortio omniū ipsorū noīe Magistro prouinciali, seu Capitulo prouinciæ dictorū Fratrum Con. nūcupatorū, in qua habitarēt, singulis annis in signū subiectionis pręsentare tenerētur, & ipse Mag. si sibi videreē semel in anno, & nō vltra eos visitare, & si ipsos inueniret Regulā prædictā

Andreas Cardinalis.

non

non obseruare, ad eam plenius obseruandam eos monere ac debitis modis compellere posset: præter id autem nec eos de loco ad locum transferre, nec aliquid aliud eis iniungere, aut ab eis exigere valeret, sed potius eos tueri, & defendere conaretur, vt in pace posset Altissimo famulari, prout in protectoris & Magistri Prouincialis prædictorum pa tentibus literis desuper confectis plenius dicebatur contineri. Idem Clemens prædecessor literas prædictas, & in eis contenta quæcunque pro expressis habens, ipsorum Fratrum in ea parte supplicationibus inclinatus eis, vt secundum regulam prædictam vitam eremiticam ducere, & habitum cum caputio quadrato gestare, necnon omnes tam clericos seculares, & presbyteros, quàm laicos ad eorum consortium recipere, ac tam ipsi quàm alij sic recipiendi barbam deferre, & ad eremitoria seu loca alia quæcunque cum consensu Dominorum eorundem locorum se conferre, & in eis habitare, vitamque austeram & eremiticam inibi agere, & in quibuscunque locis mendicare, necnon omnibus, & singulis priuilegijs, indultis, & gratijs Ordini Fratrum Minorum prædictorum ac etiam Camaldulensium Beati Romoaldi, illiusque Eremitis in genere, vel in specie hactenus concessis & in posterum concedendis æquè principaliter, vti, potiri, & gaudere liberè & licitè valeret, per suas tam sub plumbo, quàm in forma Breuis literas facultatem concesserat, prout in illis plenius continentur, & in eadẽ expositione eidem Paulo prædecessori facta, subiuncto, quòd literarum prædictarum vigore nonnulli clerici seculares, regulares ac laici ab ipsis Fratribus, vt præfertur nominatis, vel vno ex eis ac ab alijs de ipsorum commissione recepti, congregationẽ fratrum Ordi. Minorum Capuccinorum nuncupatorum constituerant, ipsique fratres cupiebant literas prædictas quo ad infrascripta confirmari, & extendi; & propterea eidem Paulo prædecessori humiliter supplicari fecerant, vt huiusmodi eorum votis annuere de benignitate Apostolica dignaretur, idem prædecessor attendens vberes fructus, quos Ordo ipse Minorum in agro militantis Ecclesiæ hactenus produxerat, & in posterum productur ũ spe firma sperabat, ac dignum censens, vt circa ea quæ ipsius Ordinis incrementum concernebant benignos fauores impenderet, huiusmodi supplicationibus inclinatus literas Clementis prędecessoris huiusmodi, quarum tenores haberi voluit pro expressis, auctoritate Apost. ex certa sua scientia approbãs & confirmans illas, tunc & pro tempore existenti Vicario Generali Congregationis capucinorum huiusmodi, ac ipsius Congregationis fratribus perinde ac si illæ eisdem congregationi, & fratribus directæ fuissent, quò ad omnia & singula in ipsis literis contenta suffragari debere decreuit, & nihilominus auctoritate & scientia similibus per suas sub plumbo confectas literas statuit, & ordinauit, quòd ex tunc deinceps Vicarius Generalis ipsorum Fratrum Capucinorum circa finem triẽnij, ex quo ad officium Vicariatus huiusmodi electus foret, vel etiam prius aut posterius, iuxta præfatæ regulæ tenorem, ac ipsorũ Fratrum laudabiles constitutiones, Vicarios, Discretos, & Custodes vocem cõgregationis habentes quarumlibet Prouinciarum, & custodiarum sibi subditarum in loco per ipsum Vicarium Generalem deputando ad capitulum conuocare posset, quorum si qui legitimo impedimento detenti ipsi capitulo interesse non possent, per nuncios ab eis deputatos, vel suppletis votis eorum iuxta ipsorum consuetudinem præsentia suppleretur; qui sic cõgregati omnia & singula, quę alii fratres dicti Ord. in eorum generali capitulo de iure, vel consuetudine, & ex priuilegijs possent, faciendi, ordinandi, & disponendi, & potissimè eligendi vnum Religiosum eiusdem Ordinis ac congregationis, in eorum similem Vicarium Generalem, facultatem haberent, & ipsius Vicarij electionẽ si à maiori parte eligentium celebraretur, quamprimum cõmodè fieri posset, Generali Magistro dictorũ Fratrũ Conuentualium nuncupatorum, sicut hactenus seruatum fuerat, donec aliud desuper ordinatũ à Sede Apost. fuisset, præsentarent, seu prę sentari facerent, ipseq; Generalis magister intra triduum à præsentatione sibi facta ipsum electũ Vicarium confirmare teneretur, concedendo ei, & cõmittendo plenariè, vices suas tribuendo; videlicet liberam potestatem, & auctoritatẽ, ac omnimodã facultatem suam super omnes, & singulos fratres eiusdẽ Ordinis Capucinos nũcupatos, etsi alio quouis nomine nuncuparẽtur tã in capitib. quã in mẽbris publicè, & priuatim visitãdi cõgregationes in prouincijs, & custodiis omnibus eis subiectis, siue pro electione Vicariorũ, Discretorũ, Custodũ, & Guardianorũ, siue pro alijs vtilibus negociis faciendi, siue fieri faciendi noua loca, conuentus, seu eremitoria recipiendi fratres, subditos corrigendi, & puniendi, excommunicandi, & absoluendi, incarcerandi, & à carceribus liberandi, contradictores & rebelles per censuras ecclesiasticas, & alia iuris,

De caputio quadrato uide quę superius diximus.

Ordo Seraphicus frugifer in Ecclesia.

Statuitur Vicario Generali Capucinorum facultas conuocãdi ad capitulum Vicarios & custodes quarumlibet Prouinciarum.

Decretum de præsentando Vicario Capuccinorũ Generali Côuentualium.

Vicarij Capuccinorum cõfirmatio intra triduum facienda à Generali Conuentualium.

& dicti ordinis remedia, etiam per inuocationem brachii secularis, vel ecclesiastici, si opus foret, compescendi specialiterque omnia & singula circa fratres, conuentus, domos, loca, & eremitoria huiusmodi faciendi, exercendi, & disponendi, ordinandi, administrandi, & statuendi, quæ generalis Magister dicti Ordinis circa fratres, domos, loca, conuentus, & eremitoria fratrum Conuentualium nũcupatorum facere posset, si personaliter adesset, vel interesset, ac easdem auctoritatem, potestatem, gratias, & facultates per ipsum magistrum generalem eidem vicario Generali concessas, vel earum partem alijs fratribus, quos ad hæc iudicaret idoneos, committendi, & concedendi, necnon per ipsos prædicti Vicarij Commissarios committi, & concedi faciendi, & triduo elapso, & electo non confirmato, idem electus pro confirmato sedis Apostolicæ auctoritate cum plenaria potestate huiusmodi vsque ad successoris electionem haberetur, & intra hoc tempus officio suo sine scitu omnium Vicariorum & Discretorum prouincialium, aut maioris partis eorũdem renunciare nequiret, posset tamen conuocare omnes Vicarios, & discretos sibi subiectos, infra tempus officij sui in loco per ipsum deputando, quotiens sibi opus visum foret. si verò Generalis Vicarius infra officij sui tempus ex hac luce migraret, seu alias ab officio amotus foret Vicarius, in cuius prouincia mori, vel amoueri cotingeret, nũciaret quàm citius posset omnibus diffinitoribus Capituli Generalis, immediate præcedentis, & omnibus Vicarijs prouincialibus, & de consilio atq; consensu duorum Vicariorum proximorum determinaret locum, & tempus, nisi fuissenr per generale capitulum, vel per præfatum vicariũ ante obitum ipsius & amotionem deputata, & conuocaret qui forent euocandi pro successoris Vicarij electione celebrãda, quo vacationis tempore authoritate sedis prædictæ exerceret officium Vicariatus huiusmodi primus diffinitorum prædictorum, vel ipso deficiente secundus, & sic de alijs successiuè cum plenaria potestate præmissa; & hoc idem censeretur de Vicarijs prouincialibus, cum eos mori, vel amoueri cõtingeret, ac prouincias regi, & gubernari per primum, & alios diffinitores successiue Capituli prouincialis immediate præcedentis, prout supra de Vicario generali statutum existeret, salua semper, & reseruata prædicti Vicarij Generalis (vt præmittitur) potestate. Generalis vero, ac tam magister prædictus, quàm Minister Ordinis Minorum huiusmodi, aut quisquam ministrorum seu magistrorum prouincialium, seu aliorum fratrum dicti Ordinis tam Conuentualium quàm de Familia, siue de obseruantia nuncupatorum, donec aliter per sedem prædictam ordinatum foret prædicto Vicario Generali, seu ceteris vicarijs, vel cuipiam fratri eiusdem congregationis de Capuccinis nuncupatæ, molestiam seu impedimentum aliquod inferre non auderet, nec præsumeret sub pena excõ. latę sentẽ. priuationis officij, omniũq; actuũ legitimorum, nisi quod præfatus magister Generalis, donec aliter per ipsam sedem ordinatum foret, per se duntaxat personaliter visitare & corrigere posset, & valeret prædictum Vicarium Generalem, seu fratres, domum, locum & eremitorium eorundem fratrum Capuccinorum nuncupatorũ, piè, benignè, & charitatiuè ad meliorem frugem prouocando. Et si quenquam reperiret criminosum ipsum vicarium de consilio, & assensu maioris partis Vicariorum præmissorum: cæteros verò de consilio, & assensu maioris, & sanioris partis fratrum domus, eremitorij, loci, vel conuentus visitatorum in eodem loco, & non extra, corrigere valeret, & punire, pęnitentiare, & emendare, secundum quod delicti qualitas exigeret faciendum. De regimine verò & cura prædictorum fratrum Capuccinorum nuncupatorũ se aliter non intromitteret, districtius inhibens quibuscunq; personis cuiuscunq; conditionis existerent sub excom. latæ senten. pœna eo ipso incurrenda, ne habitum per eos deferri solitum, nisi sub præfati Vicarij Generalis pro tempore existentis obedientia, & cura permanerent, gestare quoquomodo præsumerent. Insuper idem Paulus prædecessor vestigijs recolẽdæ memoriæ Pij Papæ. II. similiter prædecessoris nostri in ea parte inhærendo, qui aliàs ex certis causis; authoritate Apostolica, & ex certa scientia in fauorem familiæ de obseruantia interpretatus erat, & declarauerat, quòd cum Apostolica sedes generalem totius Ordinis Minorum ministrum generalẽ, & prouinciales Vicarios ministrorum loco certis pijs, & sãctis respectibus esse voluisset, & decreuisset, vicarij ipsi qui illis præessent, & quibus ipsi ex debito eorũ professionis obedirẽt, veri & indubitati ipsorum ministri, cùm tales B. Franc. dicti Ordinis Institutor eos esse intendisset; quoadusq; præfata sedes, in cuius arbitrio consistebat, aliud alio respectu ordinare statuisset, essent & perpetuò forent differentes à prædictis ministris solo nomine, eosq;, qui dictis Vicarijs obedirent secundum dictæ sedis determinationem, eorum regulæ, & præcipuè in ea parte vbi erat, Pręcipio

De facultate eis data a Generali Conuentualium.

Præcipitur cæteris fratribus ne Capuccinos molestare psumant.

Generalis Conuẽtualiũ potest Vicariũ Capuccinorum visitare.

Quomodo Generalis Conuentualiũ nõ se debet intromittere in causis Capuccinorũ.

firmiter

firmiter Fratribus vniuersis, vt obedirent suis ministris: plenè, & integrè satisfacere authoritate & scientia prædictis declarauerat, & decreuerat, quòd donec aliter super præmissis per præfatam Sedem ordinatum foret, Fratres Capuccini prædicti, eorumque Vicarijs, prout de Vicariis Familiæ per dictum Pium prædecessorem (vt præfertur) statutum fuerat, obediendo plenè & integrè præfatæ regulæ satisfacerent, prout in literis dicti Pauli prædecessoris prædictis plenius continetur, pro parte eorundem Fratrum Capuccinorum nuncupatorum nobis fuit humiliter supplicatum, vt literas Pauli prædecessoris huiusmodi, & in eis contenta quæcunque approbare & confirmare, ac aliàs in præmissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. NOS igitur, qui personarum Ecclesiasticarum quarumlibet, præsertim vitam eremiticam degentium profectui & felici successui (prout possumus) libenter consulimus, singularum literarum prędictarum, ac quarumcunque aliarum scripturarum occasione præmissorum forsan confectarum, tenores præsentiũ pro expressis habentes, necnon per felicis memorię Iulium Papam III. pariter prædecessorem nostrum dilectis filijs Fratribus Hieronymo Lance Siculo, & eius socijs, asserentibus se Capuccinos existere, consimilemque modo præmisso habitum deferre in non modicum scandalum & deformitatem Ordinis & Congregationis huiusmodi, etiam in forma Breuis, & quascunque alias literas quibusuis alijs in quibuscunque mundi partibus & locis commorantibus dictum habitum, vel præfato modo consimilem extra obedientiam superiorum eiusdem Congregationis, & nulla habita licentia earundem literarum vigore gestantibus & deferentibus concessas reuocantes, huiusmodi supplicationibus inclinati literas Pauli prædecessoris huiusmodi, ac omnia, & singula in eis contenta, ita quòd nullus cuiuscunque conditionis existat, non solùm eorum habitum iuxta literarum Pauli prædecessoris huiusmodi tenorem, verùm etiam nec ita consimilem, quòd propter eum possit credi Frater eorum Congregationis, nisi sub præfati Vicarij Generalis pro tempore existentis obedientia, & cura permaneat, sub simili pœna excommunicationis latæ sententiæ, quoquo modo gestare præsumant, Apostolica authoritate prædicta tenore præsentium confirmamus & approbamus, ac omnia & singula in eisdem literis dicti Pauli prædecessoris contenta prædicta de nouo concedimus. Quocirca vniuersis & singulis venerabilibus fratribus nostris, Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis; necnon dilectis filijs Abbatibus, Prioribus, & alijs personis in dignitate Ecclesiastica constitutis, per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum per se, vel per alium, seu alios, præsentes literas, & in eis contenta quæcunque, vbi & quando opus fuerit, ac quotiens pro parte Fratrum Capuccinorum prædictorum, siue alicuius eorum, fuerint desuper requisiti, solenniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant authoritate nostra præsentes literas, & in eis contenta huiusmodi firmiter obseruari, ac singulos, quos illæ concernunt, eis pacificè gaudere, non permittentes eos desuper per quoscunque contra præsentium tenorem quomodolibet indebitè inquietari, seu perturbari, contradictores quoslibet, & rebelles per censuras Ecclesiasticas, ac alia opportuna iuris remedia (appellatione postposita) compescendo, ac censuras, & pœnas ipsas (iteratis vicibus) aggrauando, inuocato etiam ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachij secularis. Non obstantibus præmissis ac pię memorię Bonifacij Papę VIII. etiam prędecessoris nostri de vna & duabus, non tamen tribus diętis in alijs Apostolicis constitutionibus, necnon quibusuis priuilegijs & indultis Apostolicis, sub quibuscunq; tenoribus & formis, ac cum quibusuis clausulis & decretis, quę aduersus prę missa nullatenus suffragari volumus, cęterisq; contrarijs quibuscunq; , aut si Hieronymo & alijs eius sociis pręfatis, vel quibusuis alijs communiter, vel diuisim ab eadem sit Sede indultum, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Volumus autem, quòd pręsentium Transumptis manu publici Notarij subscriptis, & sigillo alicuius personę in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem fides in iudicio & extra adhibeatur, quę pręsentib. adhiberetur, si essent exhibitę, vel ostensę. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrę confirmationis, approbationis, concessionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac BB. Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romę apud S. Petrum, anno Incarnat. Dominicę MDLX. quarto nonas Aprilis, Pontif. nostri anno primo. C. Miruenna.

Iulius III. Pont. Max.

Corroboratio harum literarum.

QVIBVS omnibus, & singulis, tanquam ritè & legitimè factis authoritatem & decretum dictæ curiæ, atq; nostrum duximus interponendum, & interposuimus, prout interponimus præsentium tenore. IN Quorum omnium, & singulorum fidem præsentes literas siue præsens publicum Transumpti Instrumentum exinde fieri, & per Notarium nostrum infrascriptum subscribi, sigilliq;ue nostri, quo in similibus vtimur, iussimus & fecimus appensione, siue impressione communiri Datum Romæ, in ędibus nostris, in quibus iura reddi solent, de sero hora vesperorum, & audientia causarum solita & consueta ad iura reddendum, & causas audiendum, pro tribunali sedentes, sub anno à Natiu. Domini Nostri IESV CHRISTI Millesimo Quingentesimo sexagesimo, Indictione tertia, Die verò 28. mensis Iunij, Pontif, autem Sanctissimi in Christo Patris, & Domini Nostri, Domini Pij, Diuina prouidentia Papæ quarti, an. eius primo, præsentibus ibidem discretis viris, D. Andrea Gerardo, & Ioanne Bargino, Clericis Lugdunē. & Gebenę, respectiuè Diac, dictæ curiæ nostræ Notarijs, & coram nostris Scribis, testibus ad præmissa omnia & singula vocatis, habitis specialiter, atque rogatis.

VITAE SVMMORVM PONTIFICVM, ET CARDINALIVM,

QVI EX SERAPHICO ORDINE ASSVMPTI,

OB SINGVLAREM SANCTITATIS, ET PRVDENTIAE OPINIONEM, ad tanta dignitatis fastigium euecti sunt.

Auctore F. Petro Rodulphio Tossinianensi
Conuentuali Franciscano,
In Gymnasio Magnæ Domus Venetiarum
Prælectore.

M D LXXXVI.

PRAEFATIO.

DE VITIS ET REBVS GESTIS Summorum Pont. & Cardinalium, qui ex Ordine Seraphico assumpti fuerunt.

QVANTIS laudibus, quantisq; preconijs digni sint Pontifices Max. non est qui possit referre, vel maxime cùm à Deo in sacra hac potestate, maximarum rerum, quæ ad sacra, & religionem pertinent, fuerint Iudices instituti. Nam Pont. etiam apud antiquiores qualiumcúque tum sacrorum ius dicebat. Scæuolamq; I. C. à posse & facere deduxisse ferunt. qui etiam, ut Beatus Ignatius dicit, omnium potestatem habet. Id quod & maximum inter mortalium opera, & sanctissimum censeri debet. Ego itaque publicę vtilitati consulens non sum passus (quantum in me est) sancta eorum nomina, & facta obliterari, qui è religione nostra emicuerunt, non ob ipsam dignitatem modò & Pontificales honores, sed ob eruditionem peritiamq; maximam, & singularem vitæ probitatem, denique ob sanctitudinem, quam prætulere, qui suo sudore, & studio Christianam hanc Rempubl. purgatam, defensam, præclaramq; nobis reliquère, ut posteri eorum habeant, quo ad bene, & beatè viuendum, gubernandumq; moneantur & incitentur: quia legendo eorum facta discent, quid imitari, & quid fugere oporteat. Vnde illi quasi suo iure ad tantæ dignitatis verticem vocati & electi sunt.

VERA NICOLAI IIII. PONT. MAX.
EFFIGIES.

Illumina faciem tuam super seruum tuum.

DE

DE NICOLAO QVARTO Pontifice Maximo.

NICOLAVS IIII. antea dictus Hieronymus Picens, ex Lisano villa ciuitatis Asculi, ex Massio de Massis natus, Philosophus, & Theologus insignis, ingenio subtilis, eloquio clarus, nec minus vitæ probitate quàm moribus conspicuus, & cunctis admirandus, fuit primò Dalmatię prouincialis. Quo tempore missus est Legatus Roma. Eccle. ad Græcos, quos ad obedientiam redegit, in quo quadraginta Primates Græcorũ subscripsisse dicũtur sũmi Põtificis deinde Minister Generalis ob summã eius in rebus agẽdis prudẽtiã, à Patribus toti Ordini præficitur: à Nicolao III. Pont. Max. presbyter Card. titulo S. Pudẽtianæ, & sub Martino IIII. Pont. Cardinalis. Prænestinus creatus, atque demùm, an. 1288. 6. Kalen. Martij in die Cathedræ Sãcti Petri, Reate summus Pontifex declaratus est, Rodulpho & Adolpho ad imperium electis. Homo prout tristia illa Italiæ tempora postularunt, eximia pietate ornatus qui omnium ferè ordinum Cardinales cooptauit, (ex præsertim delegit scientia & moribus ornatissimos; omnesque singulari affectu pariter diligebat, nec plus se debere affinibus, & cognatis, quàm cuiuis bono arbitrabatur: sola virtus, & vitia in causa erant, vt in hunc magis, quàm in illum inclinaret propensiusque esset. Habitare consueuit apud Sanctam Mariam Maiorem, quam basilicam vnà cum Iacobo Columnà restituisse ferunt, vt in fornice maiori hodie quoque imago eius cernitur; Anteriorem & posteriorem partem basilicæ Lateranensis restituit. Sedit post Honorium IIII. in sacratissima sede annos quatuor, mensem vnum, & dies 14. eoque loci sepultus iacuit. Vacauit post eius mortem Sedes annos duos, menses tres, dies duos. Paucis ab hinc annis Felix Perettus Cardinalis qui postea Sixtus V. dictus est, grati animi sui monumentum, eius tumulum extruxit ad arã maiorem dictæ basilicæ marmoreis & porphyreticis lapidibus, opere vermiculato, & eleganti emblemate, & panagyrico exornatum. Fato itaque sublatus est Nicolaus Quartus anno Domini 1292. pridie Nonas Aprilis, vt subiecta verba in eius epitaphio inscripta declarant.

Platina.

Nicolaus Papa IIII. & Iacobus Colũna restituerunt ecclesiam S. Mariæ Maioris.

Nicolao IIII. Asculano Piceno Põt. Max. cum in neglecto diu sepulcro ferè latuisset, F. Felix Perettus Cardinalis de Montealto in ordinem, & patriam pietate posuit 1574.

Epitaphium Nicolai IIII. in sepulchro eius per Felicem Perettũ Card. instaurato.

NICOLAVS IIII. Ordinẽ Minorũ professus, Philosophus & Theologus egregius, Cõstantinopolim à Gregorio X. missus, Græcos ad R.E. cõmunionẽ, Tartaros ad fidẽ reduxit. Post S. Bonauenturam Generalis sanctitate & doctrina Ordinẽ propagauit. Nicolai III. Nuncius inter Francorum, & Castellæ Reges pacem conciliauit, S. Potentianæ Cardinalis Legatus Honorij IIII. in Galliam, senatoriam P. R. dignitatem sedi Apostolicæ restituit. Factus Pontifex Rempub. sublatis discordijs composuit. Christianos Principes sacro fœdere iunxit. Ptolemaidem copijs adiuuit: Flaminiam in Pontificis iterum ditionem redegit. Publicum in Monte Pessulano gymnasium instituit. Probos, & eruditos in cognatorum loco tantum habuit. Lateranensem, & hanc Basilicam structuris, & opibus auxit. Tandem iustitia & religione orbem terræ moderatus, magna sanctitatis opinione obijt prid. Non. Aprilis. 1292. Pontificatus sui an. V.

DE NICOLAO V. ANTIPAPA

NICOLAVS V. Antipapa antea frater Petrus Reynalutij vel Raynaldutij ex Corbario, Reatinæ diœcesis oppido; hic prius vxorem habuit Ioannam Matthæi filiam de Corbario, mox ea quinquennio relicta ordinem fratrum Minorum professus in eo diu non sine sanctitatis opinione vixit, qui Pontifex in scismate electus tempore Ioannis XXII. Pont. Max. an. 1327. die 12. Maij in die Ascensionis Domini vixit in scismate annos 3. menses 3. dies 14. seque coactus reuocauit 8. Kal. Septembris. Cùm enim Ioannes

Pontifex

Pontifex Ludouicum Bauariæ Ducem ad imperium iampridem delectum Ecclesiæ com munione interdixisset, & varijs censuris publicè condemnauisset, Ira concitatus Ludouicus Petrum de Corbario in Papatum nulla solita solennitate seruata, sine caoonica Cardinalium electione, sed militari tumultu intrusit, à quo iterum imponi sibi coronam iussit, & ita iouicem falsi suæ dignitatis auctores fiunt, vnde maximum scisma in populo Christiaoo subortum est. nam falsus Pootifex, vt apostaticus, & inuasor, die xv. Maij, creauerat septem Cardinales, Episcopum Venetiarum depositũ à Ioanoe Pont. Max. Fratrem Ioaooem Vicecomitem Mediolanensem, Abbatem S. Ambrosij Mediolani, Fuldensem Abbatem Alemaniæ, qui legerat sententiam contra Ioannem, F. Nicolaum Fabrianensem Eremitanæ Familiæ, qui habuerat orationem contra Ioanoem Pont. Petrum Oringham, & Ioannem Arlotum ciues Romaoos, ac demum Archiepiscopum Modonensem. Quare Pisani falsum Pootificem, quem Imperator Ludouicus in Germaoiam transiens Pisis reliquerat, cum Bonifacio Pisano ad Ioannem Pontificem Auinione degentem vinctum duxerunt: apud quem suum errorẽ confessus vitam supplicitet exorauit, donec triennio post honesto carcere asseruatus, per carcerem tamen incommoda passus interijt, & sic Deo & hominibus inuisus procul ab Ecclesia reiectus, hiatu terræ cum Dathan & Abiron absorptus est.

Vide Panuinium, & Vide Aluarum in procem. de p'ã ctu Eccl esiæ, quẽ Coruinum croci tantem appellat.

Sub hoc tempus D. Sãctia erga Seraphicam Relig. pio affectu aĩata dedit literas ad fratres congregatos i Generali capitulo, vt meminerint paupertatis, quam professi sunt.

Iacobus supp. li. 13.

VERA

VERA ALEXANDRI V. PONT. MAX. EFFIGIES.

Signum Alexandri V.

DE ALEXANDRO QVINTO Pontifice Maximo.

ALEXANDER V. antea Petrus Philaretus, vel Philagi Cretensis, custodiæ Getensis prouinciæ Romaniæ; quamuis in exitu vitæ ipse Bononiensem fuisse testatus sit, natum in Saragotia, licèt de vili progenie; qui edoctus est à quodam magno viro Veneto, qui duxit eum Venetias, deinde Parisios, deinde in Candiam, vbi diu moratus est, ex quo dicebatur de Candiâ; in omni vita & ætate fuit præstans, præsertim verò virtute liberalitatis præditus, vnde ob insignem animi sui munificentiam in pauperes, egentesque, meritò Alexander appellatus, id est vir auxilians: fuit enim tam pronus ad largiendum, vt breui non haberet, quæ denuò daret; ideo grandæus deplorans sortem suam, dicere per iocum consueuerat: Diues Episcopus, pauper Cardinalis, mendicus Pontifex. Vir egregiè doctus, cuius extant elegantissimi Commentarij super iiij. lib. Sententiarum, & Sermones varij, & quædam alia. Hic à Galeatio Vicecomite, Mediolanensium Duce, in magno pretio habitus fuit, quem postea ad Vincislaum Imperatorem Nuncium misit, à quo obtinuit dignitatem Ducalem, licèt magno auri pondere. Primò Episcopus Nouariensis, deinde (mutato loco) Episcopus Vincentinus, & Archiepiscopus Mediolanensis, quam Ecclesiam rexit annos sex, ac Patriarcha Gradensis. demum ab Innocentio VII. creatus est presbyter Cardinalis Basilicæ Sanctorum duodecim Apostolorum, qui priuatis Papatu in Concilio Pisano ex Synodi sententia Gregorio XII. & Benedicto XIII. ob mutuam eorum collusionem, sexto Kalendas Iunij, Summus Pontifex, & vniuersalis Papa, summa omnium lætitia creatus est, & nonis Iulij coronatus anno MCCCCIX. Ruperto Imperatore electo. ille in Sanctissima Petri Sede sedit menses decem, & dies octo: si tamen sedisse dici potuit, qui tot agitationibus affectus, & afflictus fuit. Namque Pontificia dignitate accepta, mox ad Italiam pacandam, ad tollenda dissidia, ad rectam & Catholicam fidem tuendam, ad educandam pacem, denique ad concordiam publicam conseruandam Christianæ Reipublicæ, quam intestinis odijs maximè agitatam cognouerat, animum adiecit: &, vt verè Alexander cùm diu laborasset ad pacis fœdera deducendam Ecclesiam, Ladislaumq; regno priuasset, eo quòd molestaret Ecclesiam, iuraq; illius violaret, miserias Italiæ postremò lugens, fato ereptus est. De cuius obitu decet pauca dicere. Cùm enim grauiter ægrotare cœpisset, nossetque mortem prope instare, Cardinales ad se profectos ad concordiam, ad pacem, ad tuendam Ecclesiæ dignitatem adhortatur, vt omnes velut vnum corpus in commune consentirent, Ecclesiæ (inquiens) capiti Pontifex erit, Vos membrorum vicem præstetis. quod si in vnum consulatis, religio & fides quotidie magis coalescet, nec aduersus vos, Ecclesiamque, si inuicem conspiretis, vllus impetus satis erit validus. Has velut parentis voces cùm audirent, manarunt omnibus mœrore lacrymæ. Testatus prætèrea est per eam, quæ ante oculos se continuò cernere mortem dicebat, nec reformidare bene actæ conscientiæ motus, sed existimabat & credebat, quæ in Concilio Pisano decreta fuerant, rectè atque integrè facta fuisse omnia, sine dolo, fraudeve. Cùm hæc dixisset, collacrymantibus omnibus qui aderant, illud Saluatoris verbum ægrè proferens, Pacem relinquo vobis, ait: Nihil filij & fratres dilectissimi, hoc tempore opportunius vobis relinquere possum, quàm vt pacis & fidei semper iura seruetis, & mei memoriam vestris orationibus inseratis. quæ cum dixisset extensa dextera Pontificali eos benedictione consolatus est, & ad cœlum erectis oculis, cogitationeque ad Deum intenta, spiritum reddidit Creatori. Hic Pontifex nullos Cardinales creauit, sed tantùm quibusdam Episcopatus titulos, & Diaconias mutauit: nam

Iacob. Suppl. lib. 13.

Ioan. 14.

ob ſciſma contigerat, vt plerunque duo eſſent in eodem Sacerdotio titulares; quæ conſuetudo mutandorum titulorum in Romana Eccleſia inaudita fuerat vſque ad illud tempus. Fato itaque ceſſit Bononiæ, ibique conditus eſt in Aede Diui Franciſci ad leuam maioris Aræ, ſepulcro lateritio aliquantulum à terra elato, ijsque verbis inciſo:

Epitaphium Alexandri V.

Summus Alexander Paſtorum Quintus, & omnis
Scripturæ lumen, ſanctiſſimus Ordo Minorum
Quem dedit, & proprio Cretenſis nomine Petrus,
Migrauit ſuperum ad lumen ſedesq; beatas.

MCCCCX.

VERA

VERA SIXTI IIII. PONT. MAX. EFFIGIES.

Auxilium meum a Domino, qui fecit cœlum, & terram.

Debet, facta illi multũ, huic plus deinde refecta,
Quam tibi, Sixte, minus Romule Roma tibi.

DE SIXTO QVARTO Pontifice Maximo.

SIXTVS IIII. F. Franciscus antea dictus, natione Ligur, Ruueree familię gentilitijs insignibus donatus. extant enim adhuc Leonardi, & patris, auiq; sui cum elogijs in Ecclesia Cathedrali Sauonensi sepulchra, ante omnem Sixti fortunam condita, istæc referētia. Natus itaq; est Sixtus XII. Kal. Augusti, an. MCDXIIII. Cellis, qui est pagus maritimus, ab vrbe Sauona quinque millib. passuum distans: eò nāq; parētes eius Leonardus, vir inter vrbis suæ ciues honoratus, & Luchina Munliona honesto loco Sauonæ nata, confugerant vitandæ pestis causa, quæ tum maximè Ligures vexabat. Videre per somnium visa est mater, ante partum editum, infantem à Beatis Francisco, & Antonio cucullam & cingulum, piè ac sanctè indui, quo habitu ipsorum diuorum Minores vtuntur. At verò dum obstetrix puerum, cui propterea Francisci nomen inditum fuit, accuratè in balneo lauaret, ipsumque in vndis penè mortuum ad matrem detulisset, illa somnij memor vouit se induturam filium Sancti Francisci habitu, facturamque, vt eundem sex mensibus ferret: quo semestri termino transacto, amoto habitu, puer iterum in grauem infirmitatem incidit, annum iam natus, & eo amplius; Cæterum voto repetito, mater statim filium incolumem recepit, & cum perumper creuisset, nonum agens annum, cœnobio adiectus est Sancti Francisci. Cuius pueri curam suscepit Frater Ioannes Pinarolus, vir optimus, à quo Ordinis moribus, vitaque Fratrum Minorum instructus grammaticam tanto studio perdidicit, vt breui Ciceronis volumina partim ab alijs audierit, partim verò ingenij acumine, nulla alterius opera intellexerit. Cherium deinde vbi adoleuisset, profectus, Dialecticæ & Logicæ Doctores eius loci audiuit, ita diligenter & accuratè, vt postea facultatem eandem ipse alijs legerit. Papiæ deinde & Bononiæ in celeberrimis Gymnasijs Philosophiam, & Theologiam didicit, præceptoribus vsus Iacobo Textore, & Andrea Nolano, doctissimis viris. Vigesimo ætatis suæ anno, in Capitulo generali Genuæ celebrato, ita copiosè, disertè, & eleganter disputauit, vt vnus omnium doctissimus existimatus sit, vnde à Guilelmo de Casali Ministro Generali maximis laudibus ornatus fuit. Patauij demùm magisterij gradu suscepto primùm Philosophiam & Theologiam interpretatus, deinde Bononiæ, Papiæ, Senis, Florentiæ, & Perusij publicè professus est. Bessario Cardinalis Nicænus, vir Latina & Græca doctrina insignis, frequenter eum andiuit; cuius familiaritate ita delectatus est, vt eodem persæpe vsi sint contubernio. Sacras conciones annuæ Quadragesimæ diebus, in omnibus ferè Italiæ vrbibus, magna cum hominum gratia habuit. Iacobi Sarzuelæ Generalis socius fuit, non multo post Liguriæ Prouincialis, deinde Ordinis Procurator in Romana Curia, & totius Italiæ generalis Vicarius, Perusij demùm Generalis electus fuit, in quo munere summum ingenium, summam item bonitatem ostendit. Quibus in magistratibus, officijsque tantum gratia valuit apud omnes, vt nihil quamuis arduum tentarit, quod non facili fuerit consecutus. Papiæ dum esset Venetias iturus, Cardinalis annuntiatus est: Romam ingressus, ab omnibusque comiter susceptus, & quorundam Cardinalium benignitate adiutus ædes Sancti Petri ad Vincula rimosas, & ruinæ proximas, ita restituit, vt ab se, & familia percommodè incoli possent. Nec tamen eum aut parta dignitas, aut grauissimarum rerum cura à studiis literarum auocauit. Nam in Cardinalatu librum de Sanguine Christi, & de futuris contingentibus edidit: scripsit etiam Commentarios de Potentia Dei, de Conceptione Virginis, & contra errores cuiusdam Carmelitæ Bononiensis, qui affirmabat Deum sua omnipotentia, damnatum hominem saluare non posse. Aggressus est & aliud opus, in quo validis rationibus ostendere nitebatur, D. Thomam Aquinatem, & Scotum in sententiis conuenire, quanquàm verbis differrent ad tollendas discordias & altercationes inter Prædicatores, & Minores. Tantę enim doctrinæ habebatur, vt huic vni ex cętu Cardinalium ad fidem pertinentia potissimùm cōmitterentur; quibus reb. dum studiosius operam daret, Summus Pontifex denunciatus est. At verò 8. Kal. Septemb. in coronationis suæ solennibus, dum in magna populi frequentia lectica portaretur, apud Basilicam Lateranensem tantus repente tumultus exortus est, vt maximum vitę periculum adierit. Coronatione celebrata, ad rem ecclesiasticā, Christianamq; componendam animū adiecit.

Miranda visio.

Omē futuræ professionis.

Bessario Card. Nicænus vir doctissimus socius fuit contubernalis.

Cursum munerū, officiorumq; suorum feliciter, & sapienter absoluit.

Contra quēdam Carmelitam Bononiensem scripsit.

In Pontificatu gesta eius magnanima.

adiecit. magni animi vir Pontificiam dignitatem auxit, tyrannos tumultuantes ex Vmbriæ partibus abegit, in Tudertinos, & Spoletinos tumultuantes impressionem immisit, in Nicolaum Vitellium Tifernatẽ Regulũ, ferocis ingenij hominem, arma mouit. Venetos iuuit contra Turcas, qui Scodram, quod Scutarum vocant, oppugnabant, ne munitissima recepta arce ad occupandum Epirum & Illyrium prodirẽt. Venetos vt à Ferrariẽsi agro abstinerent, sacris interdixit. Scripsit ad Regem Aragonum, cum quo se excusat, quòd noluit nepotẽ suũ præficere Ecclesiæ Augustanę. Nemo ad eam diem Põtificum, nec animo ad munificentiam liberalitatẽq; propensior, nec in dãdo hilarior, nec in promerendis hominibus promptior fuisse memoratur. Andream Palæologũ Peleponnesi, & Leonardũ Toccũ Epiri Despotas honestis sumptibus aluit. Carolettã Cypri regno, & fortunis omnibus spoliatam ad se confugientem benignè suscepit, & sua magnificentia subleuauit. Christophorum Daciæ, Noruegię, Valachię, annis grauem Regem (ad quem eius epistolam omni officio ac humanitatis plenam infrà adijciemus) Alphonsumq; Calabriæ Ducem voti causa ad limina Apostolorum, & ad se salutandum, mira cum deuotione venientes magnificentissimis sumptibus in Palatinis ædibus excepit. Ferdinãdo Aragonio Neapolitanorum Regi ad Iubileum cum magno comitatu profecto, regio apparatu officia omnia pręstitit, & annuum censum, quem Ecclesiæ debitum pendebat, equo tantum falerato tributi nomine retento, eidem remisit. Eius filiã Leonoram per Vrbem ad maritum Ferrarię Ducem transeuntem pompa & donis regijs prosecutus est. S. Bonauenturam miraculis clarum inter Diuos retulit, priuilegia mendicantium confirmauit. Vrbem ante omnia à situ & cæno vindicauit, ex lutea lateritiã fecit. Vijs Vrbis primùm munitis & lateribus stratis, Vicorum magistros, ac curatores a se institutos præfecit. Annum Iubilei ex quinquagesimo ad annum xxv. contraxit, primus anno salutis CDLXXV. celebrauit. Religiosa loca instituit ad recipiendam peregrinam multitudinem. Pontem veterem Ianiculensem iandiu antè disiectũ, quem ruptum meritò ciues appellabant, publicę commoditati & decori à fundamẽtis magna cura & impensa ex Tyburtino lapide restituit, suoq; de nomine Sixtum vocari iussit. Xenodochium S. Spiritus vetustate penè collapsum pulcherrimis ædificijs ampliauit, Expositis locum habitandi confecit, mandauitque puellas nubiles maritis cum honesta dote locari. Nobilem ædem cum amplo monasterio S. Mariæ de Populo extruxit. Templum S. Marię de Pace cum Monasterij parte extruxit. Basilicam D. Petri in Vaticano ante repurgatã marmoreis additis lateritijs repagulis confirmauit. Basilicæ Constantinianæ in angustiorẽ formã latera strauit. Ecclesiã Sãctorũ Apostolorum, S. Petri ad Vincula, S. Susannę, S. Vitalis, SS. Nerei, & Archilei, S. Balbinæ, SS. Quirici & Iulitę, S. Viti in Macello, S. Saluatoris trans Tyberim, & alias multas sua impensa refecit. Muros Vrbis in multis partibus temporũ iniuria collapsos instaurauit. Ductus aquæ Virginis penè confractos, elimatos perpetuo fornice à mõte Pĩcio ad Triuij fontem cũ aqua perduxit. Cloacas Vrbis, quibus sordes in Tyberim vehũtur, repurgatas firmauit. ædes Põtificias in Vaticano, amplissimis porticibus deductis renouauit. Bibliothecã Palatinã toto terrarũ Orbe celebrẽ, Platina præfecto, aduectisq; ex omni Europa libris cõstruxit: custodibus, & librarijs Græcis, Latinis, & Hebraicis mẽstrua salaria constituit, opus omniũ præclarissimũ tanto Põtifice dignum. Armatæ militiæ Imperatores publicè decorauit, vt Paduæ Gattamelatæ, Venetijs Bartholomæi Bergomensis, Roberti Malatestæ in Vrbe Roma, quẽ ab hostiũ fusione redeuntẽ etiã triũphare iussit, statuę equestres demonstrant. Sub hoc tempus destinauit F. Marinũ de Catharo Dalmatam, virum rerum gerendarum prudentem ad Persidis partes Florentini ecclesiasticę libertatis violatores, qui Vicarium Christi agnoscere nolebant (Deo auspice) scriptis armisq; fracti missi sub iugo sunt. Indi ex vltimo Orbe miserunt Oratores ad Sixtum, vt Christi Vicarium viderent, vt fidei mandata susciperent, vt cognoscerent. Meritò igitur versus hi simulacro eius in Palatina Bibliotheca ascripti sunt.

Bonauenturam refert in diuinos.

Sacras ædes plures extruit & refecit.

Imperatores exercituũ decorat statuis publicis.

Templa, domum expositis, vicos, fora, mœnia, pontes,
Virgineam Triuij quod repararis aquam,
Prisca licet nautis statuas dare, commoda portus,
Et Vaticanum cingere Sixte iugum:
Plus tamen Vrbs debet, nam quæ squallore latebat
Cernitur in celebri Bibliotheca loco.

VERA SIXTI V. PONT. MAX. EFFIGIES.

DE SIXTO V. PONT. MAX.

Quib. titulis ante Pontificatum insignitus fuit.

A Pio V. fit Cardinalis.

SIXTVS V. PONT. MAX. antea vocatus Frater Felix Perettus, ex oppido Monte Alto, quod in ea Piceni parte situm est, quæ Præsidatus dicitur, ab ineunte ætate Religionem Ordinis Minorum Conuentualium suscepit, naturæq; bonitate, & plurimo doctrinæ studio Theologus, & Verbi Dei insignis Concionator euasit. Venetijs hæreticæ prauitatis Inquisitor, Romæ nostri Ordinis Procurator Generalis fuit. Quo tempore à Pio Papa IIII. in Hispaniam cum Cardinale Sancti Sixti Apostolico Legato est missus: à cuius successore Pio V. Vicarius Generalis Religionis, deinde Episcopus Sanctæ Agathæ, tum presbyter Card. tt. Sancti Hieronymi Illyricorum factus, Ecclesiæ item Firmanæ pręfectus est. Nicolao Papæ IIII. Piceno, & ex eodem Minorum Ordine, marmoreum sepulcrum cum statua, & elogio, in Basilica Sanctę Mariæ Maioris magnificè extruxit. Opera Sancti Ambrosij magno labore, & diligentia à se emendata, & erudito ordine distributa, accurateq; impressa edidit. An. salutis MDLXXXV. viij. Cal. Maij, in locum Gregorij XIII. demortui Summus Pontifex creatus.

Quæ praeclarè gessit anno primo Pontificatus.

Hoc tempore Italia talium hominum genere scatebat.

Alexander Perettus pnepos Cardinalis.

Regem Nauarræ & Principẽ Condensẽ hæresis dãnat, & iure succedendi in Regnum Francię priuat.

In ipso Pontificatus ingressu, anno primo, multa fortiter, prudenter, magnificeq; gessit. Exulum facinorosorumq; hominum infinita licentia seuerissimis edictis compressa, & iustitiæ auctoritate ad suum munus reuocata publicam tranquillitatem restituit. Magnam annonæ inopiam paterna cura subleuauit. Primùm creauit Diaconum Cardinalem vnum Alexandrum Perettum Romanum, ex sororis filia pronepotem, eximia indole adolescentem, in nomen & familiam adscitum. Iterum mense Decembri presbyteros Cardinales octo lectos viros in sacrũ Collegium cooptauit. Hęreticos duos Borbonios, Regem Nauarræ, & Principem Condensem ob pertinacis hæresis impœnitentiam damnauit, omnique dignitate, & ipso speciatim in Regno Franciæ succedendi iure, ipsos, posterosq; eorum priuauit. Multa piè, & salutariter ad Dei cultum propagandum instituit, tum in primis ad Apostolicæ sedis maiestatem, & totius catholicæ Ecclesiæ vnitatem conseruandam, & singularum Ecclesiarum spiritales necessitates recognoscẽdas: veterem Constitutionem, de visitandis ab Episcopis cæterisque præsulibus Apostolicis liminibus, quæ iam penè exoleuerat, noua sanctione, prouincijs intra extraque Italiam, transmarinis etiam, ac noui terrarum Orbis, præfinito annorum spatio, forma tradita, pœnis propositis, ad vsum reuocauit: Miseris hominibus, qui religioni quam professi fuerant habitu reiecto, vagi deerant, Pontificiæ clementiæ, & salutis aditum aperuit, eorumque causis cognoscendis grauissimos Cardinales præfecit. Vetustissimam Romanorum Pontificum consuetudinem, Pontificales capellas, in septem primarijs Vrbis Basilicis intra & extra mœnia positis, certis Dominicis, festisque anniuersarijs diebus, solenniri tu celebrandi, restituit. easdemque capellas statis temporibus diligenter, religioseque obiuit. Vias latas, & directas, ad eas ipsas Basilicas patefecit, quas item instaurabat, & reficiebat. Apud Lateranum Apostolicum Palatium Pontificum commoditati ædificabat. Sacellum in Basilica Sanctæ Mariæ Maioris, quo sacrum pręsepe contineatur, cuiusque fundamenta Cardinalis iecerat, opere magnifico extruebat.

Quæ parauit suæ caula deuotionis in B. Virg. matrẽ.

Ob singularem erga eandem Dei genitricem deuotionem, ad Dei gloriam, fideliumq; erga illam pietatem adaugendam, cum festum diem sacrę eiusdem pręsentationis in Templum, cęteris eius celebritatibus adiungi, perpetuòque obseruari voluit. tum etiam oppidum Lauretum in Piceno, religiosissimę Aediculę, templique veneratione toto terrarum Orbe celeberrimum, Ecclesia Cathedrali constituta, Episcopo dato, perpetuo Ciuitatis iure donauit, Sanctorum quorundam festos dies, vt S. Antonij Vlissiponensis Ord. Min. S. FRANC. Minimorum institutoris, & Sancti Petri Martyris Ord. Pędicatorum, duplicis officij ritu celebrari iussit, Ecclesias totius Seraphicę Religionis, vbiuis locorum, in festo Beatissimi Patris FRANCISCI die visitantibus, amplissimas peccatorum indulgentias

in

in perpetuum concessit. Ad fidei integritatem ab omni erroris, & impietatis labe inuiolatam, in Christiano populo conseruandam, Astrologiæ iudiciariæ temeritatem, aliasq; vanissimas diuinationes, & sacrilegas cum dęmonibus pactiones, noua constitutione, & facultate Inquisitoribus tradita, diligẽtius coercuit. Aerarium Apostolicum præcipuum, & magis recõditum decies centenum millium aureorum nummum, quæ summa semper intacta & illibata, ad certos tantùm præfinitos reipub. & Apost. sedis casus depromenda asseruetur, in Arce S. Angeli magna Pontificali prouidentia, & sedulitate reposuit. Obeliscum admirandæ magnitudinis, Augusto, & Tiberio Cæs. sub quorum altero Saluator natus, sub altero passus est, Gentilium superstitione sacrum, ex infrequenti loco, in aream Vaticanam ante gradus Basilicæ Principis Apostolorum, operoso labore transferebat, vt salutatis Crucis vexillo in eius apice collocato ad indicandam de prostrata Idolatria victoriam, trophęi instar Chisto Domino felicius dedicetur. Aquam copiosam, & salubrem ex lacu Regillo, partim per subterraneos ductus, partim per sublimes fornices, opere antiquitati comparando, publicę vtilitati, & ornamento, in Exquilias, & Quirinalem, locaq; Vrbis accliuia inducebat. Sanctorum Patrum operibus purè, emendatè, diligenterq; imprimendis, Typographiam in ipso Vaticano Palatio, tanquàm armamentarium propugnandæ veritatis Catholicæ, magna impensa præparabat. Viros doctrina, & probitate pręstantes, pręmijs, honoribusq; augebat, & ad virtutis studium impensius excitabat. Hæc à Sixto V. anno primo Pontificatus, magno animo, & gesta, & præclarè inchoata sunt, cui diuturnam vitam, & fausta feliciaque omnia ad ea perficiẽda, quę ad Dei gloriam, & Ecclesię sanctæ vtilitatem animo concepit, exorare boni omnes meritò debent.

Ad cultum fidei religionisque conestandũ quæ fecit.

DE REGIBVS, IMPERATORIBVS ATQVE Principibus, qui proprys regnis, & insigni gemmis corona habitum S. Fr. præferentes eius religionem excoluerunt.

NON cogito hunc librum varijs hincinde locis congestum multis verbis extollere: quem manifesta commoda insigniter iam vbique videntur commendare. Nam hæc Seraphica nostra Religio vberes, & copiosos fructus semper in Dei Ecclesia produxit, nec desinit in dies diuina cooperante prouidentia longè vberiores producere. Vnde (Deo disponente) factum est, vt nullus gradus, nulla dignitas fuerit vnquàm, quæ sodalitium, & institutum hoc non fuerit libenter amplexata, singulari amore prosecuta & studijs excoluerit. Accessionem autẽ dignitatis plurimã attulere tot Reges, qui regnis proprijs destitutis, & insigni gemmis corona posthabita, in altissima paupertate asperam vitam ducentes, quasi matris huius mammarum vbertate saturati sunt. Multi relicto seculo post Frãcisci vestigia velut per callem tutissimum, & Sancti Viri semitam incedentes, ad apicem omnis sanctitatis aspirauerunt. Multos præclaros viros prætereo, ne nimis redundans, vel superfluens quadam dicendi impunitate, & licentia quasi extra ripas defluens, propositę rei terminos egredi uidear. Tu interim veniam dabis, si quid fortè omissum fuerit, vel minus aptè dictum distinctumue. Nam quid multis opus est, vbi res compendiaria paucis exprimi potest? Plurimi (vt vno verbo dicam) dimissis dignitatibus, & diuitijs, Ordinem ingressi sunt. Quid? Nonne Vicecomes Card. Prænestinus Rodulphus Episcopus Erfordiensis Anglicus, cum vidisset se à terra subleuari: Nonne Goncerus monachus Benedictinus, quidam canonicus, meritis, & intercessione B. Eufemiæ, cui ipse addictus erat, repetens verba illa, Ostende mihi viam in qua ambulem, ingressus est religionem Sancti FRANCISCI?

S. Anton. la Chronicis.

DE IOANNE BRENNA REGE.

Bernardus de Bessa prouinciæ Aquitaniæ.

IOANNES Brenna, Eques strenuus, Vienę Comes, ex genere Gotofredi Boglioni primi Regis Hierusalem, Regia corona insignitus apud Tyrum an. 1210. et Imperator Constantinopolis: qui cùm â Deo precibus efflagitaret, vt sibi monstraretur post tot triumphos, & gloriosa certamina, in quibus strenuè se gessit, mortis suę casus & discrimen, confestim singulari quadam reuelatione accepit (meritis B. patris Francisci) fratris sui minoris futurum obitum; inde concepta in B. Franciscum pietate tunicam sanctę conuersationis à B. Benedicto Aretino suscepit, atq; in Religione multum profecit, cui post multas, & diuturnas orationes, apparuit B. Franciscus deferens habitum in manu, dixitque ei, Ioannes ne paueas, in hoc habitu morieris. Quo audito territus, ad se statim vocari fecit F. Angelum Confessarium suum, & B. Francisci discipulum, cui cùm narrasset, quæ per visionem non semel, sed iteratò in somnis acciderant, hortatu sancti huius viri habitum S. Francisci, ingenti gaudio, & magna voluptate perfusus, suscepit. sed non multo post tertiana febre correptus ab humanis sublatus est, præmissa ad Deum hac prece; Domine libenter, & toto corde habitum hunc suscipio; in quo etiam libentissimè morior, vt post multa patrata scelera luam pœnas de tot vanitatibus, quas viuens miserè incurri, & sic diem clausit extremum, sepultusque est Assisij in Aede inferiori.

Apparitio B. Frã.

Pia precatio in morte.

DE

DE HENRICO CYPRI REGE.

HENRICVS summo loco Regum genere ortus, sed moribus, & vitæ exemplo præstantissimus Inclytus Rex Cypri. est autem Cyprus insula in Pamphilio mari in sinu maximo, qui & Issicus dicitur inter Ciliciam, & Syriam, diues, & miræ fertilitatis. vnde & Macharia, idest beata olim vocata. Cuius ambitus trium millium quadringentorum, ac viginti stadiorum dicitur. Henricus itaque tanti regni Rex, omnis puritatis amator, neglecto mundano fastu, atque dimissis seculi huius illecebris, quæ vt plurimùm sunt homini fomenta peccati, assumpto Beati FRANCISCI habitu, in eo plures annos vixit religiosè, atque non sine opinione Sanctitatis. Obijt in Insula Naxos, tumulatusque apud Fratres, vbi miraculis inclaruit.

Cypri Insulę præconium.

Latitudo Insulæ Cypri.

DE

DE IOANNE ARMENIAE REGE.

IOANNES Armenorum Rex, Deum folum animo fpectans, & pietate concepta in B. Francifcum, cuius fanctitatis feruens amator fuit, abiectifque fecularibus omnibus commodis & voluptatibus, diuino quodam fulgore illuftratus Leoni nepoti Regnum Armeniæ reliquit, eft autem Armenia, regio Afię inter Taurum & Caucafum montes fita, à Cappadocia ad Cafpium vfq; mare protenfa. Dimiffo itaque tanto Regno & B. Francifci affumpto habitu, in eo religiosè atque fumma humilitate, non fine omnium admiratione vixit. Habuit autem Ioannes Rex Liberium filium, qui affumpto facro Cruciferorum habitu, in eo fanctè vixit. Cuius corpus apud Anconam Piceni Vrbem conditum eft in Cathedrali Ecclefia. Narratur de hoc Ioanne Rege, quòd multitudinem Saracenorum fibi crudeliter aduerfantium ftrenuè fuperauit. Erant in Armenia XXIIII. Reges diadematibus & coronis ornati, quos fuo regebat imperio; quanquam ipfam Armeniam Saraceni quatuor partibus circundabant, erantque Chriftianis ferro, & infidijs infefti, ab Oriente erat prouincia Hus ab occidente Arachia, infurgebat à meridie Hauftrul, decertabat, à feptentrione Hefimoth, Ioannes Rex inter Arabiam, & Hauftruletã iuxta ciuitatẽ Saracenorum ingens mouit bellum, qui fuperatus fuit á Saracenorum exercitu cum ftrage 26. millium hominum, qui vna die ceciderunt, ipfeque in caftris miles pro fide Chrifti inclytus gloriosè occubuit. Hic Liberius fuperato patre à Saracenis fanctũ Chrifti fepulchrũ vifitare difpofuit, in qua peregrinatione multa edidit miracula, & verfus Anconam nauigans, & accumulato fibi honore & merito obijt, & cum ad tumulandum corpus eius fepulchrum perquirerent, diuinitus inuenerunt à quatuor coronatis conftructum.

Armeniã Hebræi Arab appellant.

DE

DE IACOBO REGE MAIORICARVM.

IACOBVS primogenitus Regis Maioricarum, pater Reginæ Sanctiæ eques strenuus, & diues, cui multum fortuna largita est. nam Baleares insulæ ante Hispaniam 30000 passuum interuallo à se inuicem distant, quarum maior quæ Orientem spectat 100000 passuum longitudinem habet, circuitum autem passuum 480000. Relicto igitur hoc Regno, Ordinem Minoritanum intrauit, atque vulgò appellabatur Frater Iacobus de Maioricis; in Ordine sanctè vixit, & verbo, ac vitæ exemplo multum profecit; tempore Gonsalui Generalis.

Professus in Ordine Domini Iacobi Maioricarum.

DE PETRO IACOBI *Aragoniæ Regis filio.*

PETRVS Iacobi Aragoniæ Regis filius, qui euitatis mundi huius illecebris, effectus est Frater Minor, atque in Familia Franciscana annos viginti, plus minusve non sine laude vixit. Dum antea verò oraret in nocte, apparuit F. Bernardus Brunus, Minister Prouinciæ Aragoniæ, qui cum eo loquutus est de Sancto Ludouico Episcopo Ordinis Minorum, qui erat auunculus præfati Domini Petri Infantis, qui hoc exemplo & sancta inspiratione commotus, Barchinone suscepit habitum S. Francisci, & transacto anno probationis professus est regulam eius coram Fratre Bernardo Bruno Prouinciali. euasit prædicator probatus. Nam Romæ in die Pentecostes prædicauit coram Summo Pontifice & Curia, cum omnium comprobatione, vbi interfuit etiam Imperator, & multi insignes viri, qui eius sanctitatem & excellentiam admirati fuerunt. Tunc missum fuit ab Vrbano Quinto anno 1365. ad Conuentum Montispessulani brachium S. Ludouici argento elaboratum.

Apparitio.

DE

DE ROBERTO HIERVSALEM & Siciliæ Rege.

ROBERTVS Hierusalem, & Siciliæ Rex, Neapoli moriens sic habitu Fratrum Minorum sepeliri mandauit. itaque cum esset vita functus, tumulatus est in Aede D. Virginis Claræ, quam ipse ingenti auri pondere, & multis structoribus erexerat, de qua Franciscus Petrarcha scripsit ad Ioannem Columnam sic: At Claræ Virginis præclarum, quamuis à littore parumper abscesserit, video Regis, Reginæque senioris amplissimum opus. Ibi itaque conditus est Robertus Rex tumulo vermiculato, multisque figuris ornato, tantoque Rege digno, ad aram maiorem, cui hoc carmen affixum est:

Cernite Robertum Regem virtute refertum.

DE ADVLPHO COMITE AC REGE HOLSATIAE.

Albert[9] Crantzii in hist.Sax. lib.8. pag.562.

TEMPORE Henrici & Innocentij IIII. Pont. Max. Adulphus Comes de Holsatia ac Schouuenborgio se tradidit Fratribus Minoribus in Hamborgio die Sancti Hippolyti relinquens post se filios Ioannem, Gerardum, & Ludeium, quibus tutorem dedit Abel suum generum, Ducem Sleuicensem; cuius F. Henricus Rex Daniæ duxit vxorem filiam Alberti Ducis Saxoniæ. Ille ergo anno 1244. Sedem adijt Apostolicam pro dispensatione, quia sacros ordines ardentissimo desiderio efflagitabat; & rediens dispensationem largam tali forma reportauit.

VNIVERSIS PRAESENTES LITERAS INSPECTVRIS F.Raynerius & F.Gerardus D.Papæ Pœnitentiarij salutem in Domino.

NOVERITIS quòd nos audita confessione F. Adulphi Ordinis Minorum Fratrum, præsentium exhibitoris eidem super omnibus articulis, super quibus duxerat ad Sedem Apostolicam laborandum, & de similibus siue minoribus, si quos in obliuionem deduxit, de speciali mandato venerabilis Patris nostri Othonis S. Nicolai in carcere Tulliano Diaconi Cardinalis, cui D. Papa plenariam super hoc concessit potestatem, beneficium absolutionis impendimus, & vt ad omnes sacros ordines promoueri valeat, dispensauimus cum eodem iniuncta sibi pœnitentia salutari. Dat. Laterani x. Kal. Maij, Innocentio IIII. Pontifice, Pont. sui an. 1.

Cantauit autem F. Adulphus in Hamborg primam Missam in Zuuentina loco valde solitario, & ferè Fratrum Minorum eremitario. vixit in Religione annos 14. situs est in oppido Kiil sub lapide quadro, in choro Fratrum, quo in loco ibat ostiatim eleemosynam pro Fratribus quæritans. ij viri omnes Franciscanum habitum induerunt, & eiusdem Ordinis amplificationi, & dignitati consulentes summis omnibus gratijs & priuilegijs honestauere, eundemq; Ordinem in tutelam, & patrocinium suum suscepere, tanto quidem studio & fauore, quantum omnibus exinde manifestum esse potuit. Vnde non sine Dei consilio, tot viri alioqui præclarissimi, tam breui ad tam arduum viuendi modum redacti sunt, non tam hominum multitudine moti, quàm spectatæ sanctitatis B. Patris FRANCISCI, atque eius sociorum exemplo.

DE

DE MIRA EIVS HVMILITATE.

CVM semel Frater Adolphus lac mendicaret in hydriam, vt haberent operarij, & fratres, qui ædificabant monasterium in oppido Kijl, quo inter laborandum per æstum reficerentur per mediam plateam aqua declinare iter non poterat, ibat hydriam baiulans lacte plenam, & cum obuios habuisset filios sublimes in equis Comitum, more secularium, passus est humani aliquid in animo, vt rubore cæperit perfundi: sed ille se excutiens confortatur, & robur mentis aduocans, cum adhuc in conspectu esset filij hydriam leuatam super caput euertit, seque totum à vertice lacte perfudit, dixitque sibi: Infelix erubuisti Christi pauperie baiulare lac in manibus, nunc vel in capite ostende quid possis tueris. Quis non iure miretur tantam in tanto viro humilitatē, patientiam, fortitudinem? Viixit in Religione annos 14. peruenit ad annum Christi sexagesimum primum.

Præclarum humilitatis argumentum Adulphi Comitis.

DE SINGVLARI ANIMI *eius liberalitate.*

INTER cætera illustria opera, quæ absoluit Adolphus, instaurauit in Ecclesia Lubecensi nouam dignitatem cantoriam, statuens vt certis festiuitatibus cum argenteo baculo, cum socio gerente baculum eiusdem formæ, incedat, assignando ei certos redditus, oppidum quoque mansionis suæ Vthin iuri subdidit Lubecensi quæ magna censetur liberatio, vt caussas appellationum deuoluant ad iudicium, quod habent velut imperiale, in vrbem Lubecensem, fecit etiam plures milites & militares suæ Diœcesis pro suis excessibus nudatos in processione reconciliari: multa vtilia priuilegia pro Ecclesia impetrauit, tandem rediens ad Romanorum Regem obijt circa partes Rheni in Essendia, & sepultus est in Hassia; cum præfuisset Ecclesiæ suæ Lubecensi solum per annos sex.

DE HIS, QVI DEVOTIONIS *caussa habitum Sancti FRANCISCI detulerunt.*

PRAETER hos, quos modo recitauimus, quàmplures alij habitu assumpto D.FR. in eo sanctè vixerūt, & mortui sunt. Nonnulli etiā deuotionis caussa detulerunt, inter quos præcipuus fuit D.Gregorius IX. primus Ordinis nostri protector, quem B. Franciscus vniuersæ Ecclesiæ futurum pastorem prædixit, & ante adeptum titulum patrem totius Orbis appellauit. Hic Pont. gloriosus ob deuotionem præcipuam in die cænę Domini habitum Ordinis assumebat, & cum eodem habitu fratrum & pauperum pedes lauabat, & visitando sanctuaria Vrbis cum fratribus deferebat habitum. Martinus quoque Pontif. IIII. in suo obitu mādauit sepeliri cū habitu D.Francisci, obijt an. 1284. sepul. in Aede eius Assisij; & multi alij vti Vicedominus Placentinus, Rodulphus Episcopus Erphodiensis, Abbas Ambidonēsis in Anglia, dimissa Abbatia, B.Frācisco iunctus est. B. Stephanus Inquisitor Tholosanus, martyr, primò Abbas Aquitanus, ij omnes dimissis amplis prædijs, & neglectis mundi huius voluptatibus Christo B.Francisci vestigia imitantes adhæserunt. Multi etiam nostris temporibus sepeliri voluerunt cum habitu S.Fran. vt Albertus Pius Carporum Princeps, Christophorus Lōgolius, & alij viri summa eruditione clari, quos impius reprehendit Sleidanus nouus dogmatista & hęreticus, quòd pio quodam affectu animi in eo habitu mori voluerunt, non quòd eum solum sufficere ad salutem putarint, sed vt suę satisfacerent deuotioni.

Magna Gregorij IX. deuotio & pietas.

Surius in Cōmē. rerum gestarum.

EPISTOLA CLEMENTIS IIII. PONT. MAX.

In qua pulchra exponitur discrepantia Ordinum Minorum & Prædicatorum.

Hic fuit quidam miles, qui relicto seculo voluit intrare quãdam religionem.

CLEMENS Episcopus seruus seruorum Dei, dilecto filio. N. militi salutem, & Apostolicam benedictionem. Quæris à nobis consilium, quod apud te rectius poteris inuenire. si enim Dominus inspirauit, relicto seculo, vitæ frugem appetere melioris, Dei spiritum sicut nec possumus, sic nec volumus prohibere, præsertim cùm filium habeas bene disciplinatum, vt credimus, qui tuę domui sciet prouidere. Quod si proposito non mutato sciscitaris vlterius, quem tibi ex Fratrum Prædicatorum, & Minorum Ordinibus præeligendum credimus, id præcipuè conscientiæ tuæ relinquimus. Magis enim tu scire poteris huius Ordinis obseruantias, quæ non sunt pares in omnibus, & in diuersis articulis excedentes, & excessæ. Alterius quidem istorum Ordinum lectus est durior, nuditas grauior, & (vt nonnulli iudicant) paupertas profundior; & alterius cibus parcior, longiora ieiunia, &(vt quàmplures autumant) sanctior disciplina. Neutrum ergo neutri præficimus, sed in vna & arctissima paupertate fundatos, ad vnum tendere credimus, salutem scilicet animarum, & ideo siue hunc, siue illum elegeris, arctam viam aggrederis, & per portam intrabis angustam ad terram mellifluam, & prę cæteris spatiosam. Vnde hoc apud te pondera, hoc diligenter aduerte, quis magis animo tuo placeat, quemque speres melius portaturũ: & sic vni conuersationi adhæreas, vt amore ab altero non discedas. Frater enim Prædicator, qui Minores non diligit, est execrabilis. Frater Minor, qui vel odit Prædicatorum Ordinem, vel contemnit, est execrabilis, & damnandus. Datum Perusij xiij. Kal. Maij Pont. nostri anno secundo.

Forma istitutorũ Minorum & Prædicatorum.

Mutua inter duos Ordines charitas, & necessitudo.

CARDINALES EX ORDINE BEATI *Patris Francisci assumpti.*

CARDINALES cæperunt, vt quidam affirmant, an. CCXXXI. sedente Pontiano Pont. Max. erant tunc Romæ Card. CCXXXVI. An. 267. Marcellus Papa titulos presbyteris diuisit, & constituit Cardinales xv. qui mortuos sepelirent, & infantes baptizarent. Dicti sunt Cardinales à cardine, super quo quiescit ostium circunuoluiturque dum aperitur, & clauditur. Et dicuntur Cardinales, qui Papæ, sicut Apostoli Christo, assistunt: in quorum collegio manet potestas Papæ, eo mortuo; vel quò ad radicem proximam, inquantum eligunt, & constituunt Papam; Vel quia per electionem personam determinant. Ab Innocentio IIII. potestatem acceperunt equo, & galero rubro vtendi, in illud argumentum quòd oporteat eos esse paratos pro religionis defensione sanguinem etiam suum effundere, si ita res postulet. Paulus II. addidit vestem coccineam, diuisitque Ordinem Cardinalium in tria genera, Episcoporum, qui sunt sex Ostiensis, Sabinensis, Portuensis, Tusculanus, Prænestinus, Albanensis: tum presbyterorum: præterea Diaconorum: neutrorum tamen certo definito numero.

Vide Frãciscum Zabarellum, & Martinum Cistercienseṃ Historicos. Vide Aluarũ de planctu Ecclesiæ.

Cap. Sacrosancta. ad finem.

DE S. BONAVENTVRA CARDINALE.

SIGNVM ad aperiendum nobis aditum ipso statim initio se ab alto prosperum offert. Solaris enim orbis circumplexus nomen centro inhærens, quod est supra omne nomen, desuper coruscat radijs vndique iaculantibus soli Deo lumen honoris, & gloriæ: Tum iam ingredientibus nobis similiter bonum omen secum afferens fit obuiam primus Bonauētura Fidanza Hetruscus ille, de quo plura antea sunt dicta. A Te Pater optime, clarissimum exordium sumimus. Te nanque ob insignē & eximiam diuinarum rerum eruditionem Gregorius X. Pont. Max. vir in omni vita clarus, & prudentia rerū gerēdarū, ac animi fortitudine præstātissimus, ad Cōciliū Lugdunēse cōuocauit, cū perplexis difficultatibus Romana sedes laboraret. Tu Episcopus Albanēsis iure optimo proclamatus, & in collegiū Cardinalium (quamuis renuéres) in Vigilia Pentecostes, an. 1274. vno omnium consensu assumptus fuisti. Hęrebas tamen Tu Pater optime, Pontificis ne voluntati pareres, & tale munus subires, an non: Tandem victus, animo suspenso obtemperasti. Tu suscepto pileo in loco Corbarij, in nemore prope Burgum S. Laurentij, profectus ad Lugdunense Concilium, cum Rothomagense, & Tripolitano Episcopis, ad res arduas pertractandas statim destinaris. A Te ibi adeò prudenter Græcorum hæreses compositę fuerūt, vt omnes, præsente tunc Palæologo eorum Imperatore, liberè se deinceps Romanæ sedi velle parere profiterentur. Ex eo tempore cœpisti suscepti dignissimi muneris premi pōderibus, quibus tua fama celebrior euasit. Tuo nomini inter Sāctorū numerum adscripsit locum SIXTVS IIII. Tuis pręclarissimis scriptis nouum splēdorem, nouamq; vitæ tutelam apparat SIXTVS V. Illi Tu propterea ad præclarissima facta (sic enim credere dignum est) suggestor adiutorq; fuisti. Huic Tu ęquè ad paris gloriæ cursum cōficiēdū te præbe auctorem, fautorē & comitē. In illis agnoscis cōmune tecū symbolū. s. habitū zelūq; Seraphicū. Hoc tēpore in Ordine Minorū plurimæ fulserūt stellę, tā vitæ sanctitate, quàm doctrinæ amplitudine: Inter quas ipse D. Bonauētura fulgentis syderis venerāda facie enituisse prædicatur, vt suprascripta eius commostrant insignia; Ex quo Ioannes Gerson Cācellarius Parisiensis mirabatur tantū virū suo tēpore non esse canonizatū, quippe cū & morū, & vitæ integerrimus quasi verus Israelita esset, de quo legūtur illa carmina.

Quo in loco D. Bonauentura accepit pileum.

Ille hominum plausu nequicquàm excitus inani:
Sed cura maiore actus, melioraq; versans
Pectore consilia, insani præconia Vulgi
Despicit, & vanos vltrò auersatur honores.

Sic

Sic in pari sanctitate, & operum fructu proficiens, ex humanis sublatus est, anno Domini 1274. ætatis suæ anno 53. Imperio vacante, sub Gregorio X. sepultusque in templo Minorum Lugduni, Domino Papa, & Cardinalibus sacras exequias celebrantibus, & Græcis vnà acclamantibus, Perijt columna Christianitatis.

DE VICEDOMINO DE Vicedominis Cardinale.

FRATER Vicedominus de Vicedominis Placentinus, fuit nepos ex sorore Theobaldi, qui postea fuit Gregorius X. Pont. Max. ex nobili Vicedominorum genere, à quo cognomen accepit: erant enim Vicedomini Romæ Maiores domus à Pontifice Romano ex ordine cleri, viri prudentes, & rerum gerendarum peritia insignes, quibus Episcopij, vel Patriarchij Lateranensis cura & administratio committebatur, in gubernanda domo, hospitibus suscipiendis, & domesticorum Pontificis causis cognoscendis; Hic magna animi fortitudine pecunias, & res humanas contemnens, humanitateque, & eximia in pauperes Christi benignitate vtens, ex clerico seculari tunica sanctæ conuersationis Beati FRANCISCI assumpta, à Gregorio X. Pontifi. Maxi. eius auunculo, ad Cardinalatus apicem electus est, & Episcopus Prænestinus vocatus Lugduni an. 1277. Obijt Viterbij apud Minores tumulatus.

DE BENTIVEGNA DE Bentiuegnis Cardinale.

FRATER Bentiuegna de Bentiuegnis Aquaspartanus in Tudertina ditione honesta familia natus; primo Cõfessarius Nicolai III, Pont. Maximi, qui antea Ioannes Caetanus dicebatur, quique ordinis nostri protector tempore D. Bonauenturæ Generalis Ministri, Seraphicam Religionem summa dilectione prosecutus fuit; vti erat cultor præcipuus bonorum doctorumque virorum, & eorum maximè, qui doctrinam cum pari religione coniunctam habebant: adeoq; moribus & vita integer fuit, vt passim compositus diceretur. Hic ergo Pontifex F. Bentiuegnam ex Tudertinensiũ Episcopo, Cardinalem Albanum, & Pœnitentiarium maiorem creauit. Qui obijt Tuderti, an. 1289. sepultusq; in Aede D. Fortunati apud Minores.

DE

VERA F. MATTHAEI AQVASPARTANI CARDINALIS EFFIGIES.

Virtutem sparsisti vt aquã Matthae docendo
Mox ea Cardinea murice te decorat.

DE MATTHAEO AQVASPARTANO Cardinale.

FRATER Matthæus Aquaspartanus Doctor insignis, primò post Fratrem Ioannem Pechanum sacri Lector palatij, & summus Pœnitentiarius, quod amplum Romæ, & perhonorificum est munus; deinde totius Ordinis Generalis Minister, vt superius diximus; postremò à Nicolao IIII. Pont. Max. presbyter Card. tit. Sancti Laurentij in Damaso, postea Episcopus Portuensis, tt. S. Rufinæ. Obijt Romæ, & reliquit post se clarissima ingenij sui monumenta, de quibus ista feruntur, Quolibetales Quæstiones, quarum exordium est, Quæritur vtrum ad cognitionem rei. Item super quatuor sent. lib. Intraui in domum figuli. Pinaca, siue Index sententiarum, in Epistolam ad Romanos sermones varij; Quæstiones disputatæ. An scriba doctus, super librum Iob. Hæc omnia liber vitæ. Postilla in psalmos, Nolite inebriari vino. Claruit sub Rodulpho Imperatore electo an. 1290. obijt autem sub Bonifacio VIII. Pont. Max. anno 1302. sepultus in Aede S. Mariæ de Ara Cœli.

Quæ volumina scripsit.

DE IACOBO CAIETANO CARDINALE.

FRATER Iacobus Caietanus Anagninus, Bonifacij VIII. nepos, vir sanè in rebus agendis præstanti ingenio, ab eodem Bonifacio presbyter Cardinalis tt. S. Clementis creatus fuit. Qui clarus felicis ingenij merito, obijt anno Domini 1304. sub Benedicto IX. vel eo mortuo Sede vacante.

DE ANDREA SIGNIO ANAGNINO CARDINALE.

FR. Andreas ex familia Comitum Signiæ, Anagninus, Alexandri IIII. Pont. pronepos, à Bonifacio VIII. presbyter factus Cardinalis, apud quem fuit in tanto precio habitus, vt sæpe diceret, si sua ætate mori eum contingeret, quòd Sanctorum Catalogo ascripsisset. Ergo vir iste modestiæ plenus animaduertens mundi

pericula, casses, & insidias, quibus continuè homines innodari videntur, excelso animo Cardinalatum abnuit. Obijt in Castro Pilei in Campania, non sine opinione sanctitatis, conditus est apud Minores, vbi miraculis claret, de quo suprà plura diximus.

DE GENTILE A MONTEFLORVM Cardinale.

FRATER Gentilis à Monteflorum in Piceno, assumpto habitu D. Francisci, ad ea, quæ religionis & litteraturæ erant, animum appulit, & breui admodum, vt erat ingenij acris, adeò in ijs profecit, vt ad alios edocendos à Patribus præficeretur, ideo euasit Theologus eximius. Fuit Gentilis re & nomine, honestæ conuersationis, affabilis, & compositus. Vnde ex Lectore Sacri Palatij à Bonifacio VIII. Pont. Max. creatus est presbyter Card. tt. S. Martini in Montibus, àn. 1299. Quo tempore Lugduni celebrabatur Capitulum generale. obijt Auinione anno 1312. relatus in Italiam, Assisij in Aede S. Francisci conditus est.

DE REGI-

DE REGINALDO CARDINALE PORTVENSI.

FRATER Reginaldus Archiepifcopus Rothomagenfis, Lector Sacri Palatij, à Bonifacio VIII. Epifcopus Card. Portuenfis, & S. Rufinæ, fcripfit fuper 4. Senten. poft dignitatem acceptam non diu fuperuixit.

DE LEONARDO PATRASSO CARDINALE.

F. Leonardus Patraffus de Guercino Alatrinas, auunculus Bonifacij VIII. ab eodem Epifcopus Cardinalis Albanus creatus, anno 1300. obiit Auinione.

DE IOANNE MINIO CARDINALE.

FRATER Ioannes Minius à Muro Vallis Picens, de quo suprà, Lector Sacri Palatij à Bonifacio VIII. anno 1302. deinde Ordinis Protector Episcopus Cardinalis Portuensis, & Sanctæ Rufinæ eligitur, Obijt autem Auinione 1312. ibidem ad Minores sepultus.

DE VITALE A FVRNO CARDINALE.

Clemens V. genere Vasco, qui ad se cõuocauit Cardinales ex Italia, & primus tenuit Sedem beatissimã Auinione,

FR. Vitalis à Furno Basatensis Vasco, siue Aquitanus, primò Minister Prouincialis prouinciæ Aquitaniæ, à Clemente V. Pont.Max. qui primus beatissimam Sedem tenuit Auinione, quòd Franciam magis quàm Italiam propter innumeros tumultus honoraret, an. 1312. presbyter Card. tt. S. Martini in Montibus, deinde mutato titulo,

to titulo, à Ioanne X X II. Episcopus Card. Albanus declaratus est. Fuit Vitalis multæ eruditionis, vt eius clarissima monumenta testantur. edidit enim Postillam in Apoc. cuius exordium est, Præmittitur autem huic libro prologus; habetur hic liber manuscriptus Venetijs in Bibliot. magnæ domus: edidit quoque Speculum morale, & Tractatum pro tuenda sanitate, & sermones plurimos: edidit quoque Questionem de paupertate Christi, & Apostolorum, cuius initium, Quæstio proposita est. Obijt Auinione sepultus apud Minores.

DE BERTANDO AGERIO CARDINALE.

F. Bertandus, vel Beltrandus, Agerius à Turre ex Cambolico Caturcensis Aquitanus; vel (vt alijs placet) Mediolanensis, nobili genere natus, & in diuinis scripturis egregiè doctus, atque in declarandis ad populum Homilijs excellentis ingenij, qui vulgò dicebatur Strabo de Baiona, primò Minister Aquitaniæ, deinde Archiepiscopus Salernitanus, à Ioanne X X I I. presbiter Cardinalis tt. Sancti Martini in Montibus effectus, postea Episcopus Cardinalis Tusculanus. edidit elegantes Commentarios in 4. senten. lib. Sermones Euangeliorum, Sermones de Sanctis lib. 1. Sermones de Epistolis lib. 1. & collationes quasdam. Obijt Auinione anno 1326.

DE PASTORE DE ALBERNACO CARDINALE.

F. Pastor de Albernaco ex Prouincia Prouinciæ, quam Galliam Narbonensem appellant, vir multæ doctrinæ, & compositæ eloquentiæ, Archiepiscopus Ebredunensis à Clemente VI. Pont. 1350. creatus presbyter Cardinalis tt. Sancti Martini in Montibus, obijt Auinione.

DE HELIA DE ANNIBALDIS CARDINALE.

F. Helias de Annibaldis à S. Herodio Aquitanus, Patriarca Hierosolymitanus, & Episcopus Vticensis, ab Innocen. VI. Pont. Max. Lemonicensi 1356. Cardinalis tt. Santi Stephani in Montecœlio; ab Vrbano V. Episcopus Cardinalis Ostiẽsis electus est: scripsit postillam in Apoc, obijt Auinione, sub Vrbano V. anno 1367. iiij. Nonas Octobris.

DE GVILIELMO FARINERIO CARDINALE.

F Guilielmus Farinerius Aquitanus ab Innocentio VI. factus presbyter Cardinalis. titu. SS. Marcellini & Petri. obijt Auinione, sub Innocentio Papa VI. mense Septembrio eiusdem anni 1353. sepultusque ad Minores. de quo etiam supra inter Generales præfectos.

DE FORTANERIO VASELLO CARDINALE.

F Fortanerius Vasellus Valuenisue Aquitanus primò Generalis minister, deinde Episcopus Massiliensis, ac demũ mutato loco Archiepiscopus Rauennas, à Clemẽte VI. & Patriarcha Gradensis nominatus, qui titulus in Ecclesia hac occasione introduci cœpit. Nam

(vt D-

D. Gregorius in Dialogu.

(vt D.Gregorius refert in Dialogo) cùm populi Getiũ more victimas cæderet, quos carnes immolatitias secũ edere nolle cõperiebãt, fœdissimè trucidabãt. Alij cùm caput capreæ immolassent, idq; post solẽnes circũcursationes, & nefandi carminis dedicationes, summissis capitibus adorassent, quos à tã barbara superstitione refugiẽtes videbant misere occidebãt. His de rebus Aelias Archiepiscopus Aquileiẽsis, cũ Gradũ prædecessorũ suorũ exẽplo incoleret, decretũ à Pelagio Põt. Max. elicuit, vt ipsius Ecclesiæ sedes ex Aquileia Gradũ trãsferretur, eaque Metropolis omnium Ecclesiarum Venetiæ & Istriæ esset. Atque Episcopis suis in Aedem. S.Euphemiæ ad Conuentum vocatis decretũ recitauit, & ita Aquileia sedes Episcopi in Grado reposita, vt securiore à Longobardorum impetu loco statueretur. Ergo frater Fortanerius ex Patriarcha Gradensi ab Innocentio 6. Cardinalis creatus est, an. 1361. qui ante adeptum titulum, obiit Paduę, sepultus in Aedę D. Antonij, cætera eius superius egito in Generalibus Ministris.

DE MARCO VITERBIENSI CARDINALE.

Quàm tibi plus Marcus longè huic Vetulonia debet:
Nam tu illi esse, dedit ille bene esse tibi.

F. Marcus Viterbiensis Theologus insignis, ab Vrbano V. anno 1366. Auenione præsbyter Cardinalis, titu. S. anctæ Praxædis eligitur. Obijt Viterbij apud Minores, anno 1369. in mense Augusti.

DE BERTANDO LAGERIO Cardinale Protectore.

F Bertādus Lagerij Fagiacus Aquitanus, primo Episcopus Salernitanus à Gregorio XI. presbyter Cardinalis, titu. S. Priscæ, deinde mutato titulo ab Vrbano VI. Pont. Max. Episcopus Cardinalis Ostiēsis edicitur. Obijt Auenione, an. 1392. sepultus apud Minores,

DE THOMA FRIGNANO CARDINALE.

F Thomas Frignanus Mutinēsis, Patriarcha Gradēsis, ab Vrbano VI. Pōt. creatur presbyter Cardinalis titu. S. Laurentij in Damaso, deinde Episcopus Cardinalis Tusculanus. Obijt Romæ in Aracœli.

De Ludouico

DE LVDOVICO DONATO VENETO Cardinale Protectore.

FRATER Ludouicus Donatus Patricius Venetus, Venetijs primo hæreticę Inquiſitor prauitatis, genere quidem nobilis, ſed doctrina, & moribus illuſtriſſimus: à multis ſummis Pontificibus in pretio habitus eſt, præſertim verò à Gregorio XI. Pontif. Max. Cuius legatus fuit in partibus Venetiarum, & Romandiolæ, ad tollenda diſſidia & componenda fœdera inter Galeotum Malateſtam, & Guidonem de Polenta, ab Vrbanoq; VI. Pont. Maxi. an. 1378. presbyter Card. ti. S. Marci creatus. Obijt Genuæ. 1386.

DE BARTHOLOMAEO A COTVRNO CARDINALE.

F. Bartholomęus à Coturno de Clauari, ciuis & Archiepiſcopus Genuenſis ab Vrbano VI. 1381. præsbyter efficitur Cardinalis, ti. S. Laurentij in Damaſo. Obijt Genuę.

De Leonardo

DE LEONARDO GIFONENSI CARDINALE.

FRATER Leonardus Gifonensis vel de Fano Iouis Prouinciæ Terræ laboris, de quo supra, ab Vrbano VI. an. 1382. fuit presbyter Cardinalis tt. S. Martini in Montibus, vel (vt notat Panuinius) tt. Equitij, qui inter eos Cardinales refertur incerto tempore mortuos sub Benedicto Papa XI. ante primam eius in Concilio Pisano abrogationem. Obijt autem Auinione 4. Nonas Maij 1406.

DE BARTHOLOMAEO VLIARIO CARDINALE.

F. Bartholomæus Vliarius Patauinus Episcopus Florétinus a Bonifacio IX. presbyter Cardinalis tt. S. Pudentianæ electus, obijt Caietæ legatus Regni an. 1396. sepultus ad Minores, xvj. Cal. Maij, cuius Epitaphium eximias eius virtutes indicat.

Vnica

Vnica Cardinei fueras qui gloria cœtus,
Hæc te petra tegit Patauinis mœnibus ortum.
Almas inter nunc animas lætaris Olimpo.
Missus eras partes demum Legatus ad istas,
Quum tibi viuaces mors inuida sustulit annos.
Vnanimis quicquid condignum munere famæ
Scire datur studijs sublimi mente locasti,
Longa tuum meritis clarum per secula nomen
Non adimet suprema dies, tua uiuida virtus
Nunquàm morte cadens, omni memorabitur æuo.

DE PETRO PHILARETO CARDINALE.

FRATER Petrus Philaretus Cretensis, ex villa Alcares, vel (vt alijs placet) Bonohiensis, de quo plura dixi, ab Innocentio VII. Cardinalis Basilicæ SS. xij. Apostolorum factus ann. 1405. deinde Pont. Alexander V. vt supra. Platina diligentissimus temporum calculator, multa de eo lectu digna retulit. Hoc autem de illo etiam narratur, cùm enim esset in vltimis constitutus vitæ, aiebat parentes suos ignorare, neque alicuius affinis notitiam habuisse: cum enim puer victum mendicaret, quidam clarissimus Venetus, seu (vt alijs placet) Frater Minor cum pietate commotus secum duxit in Cretã, & humanioribus literis imbuendum curauit, quibus ætas illa informari solet, quibus adeptis deinde Oxoniam Angliæ se contulit ad solidiora studia, postea Parisium migrauit vbi breui euasit Theologus solennis, quem cum Ioannes Galeatius Mediolanensium Dux in negocijs gerendis prouidum nouisset, eum in pretio habuit.

DE

DE PETRO COMITE DE FVXO CARDINALE.

FRATER Petrus Comes de Fuxo, Gallus, Episcopus Lascurienfis & Commendarum, Presbyter Cardinalis tt. S. Stephani in Montecęlio, electus à Bonifacio XIII. anno 1409. & ab Eugenio IIII. Episcopus Cardinalis Albanus. obijt Legatus Auinione, sepultus ad Minores.

DE FRANCISCO DE RVVERE CARDINALE.

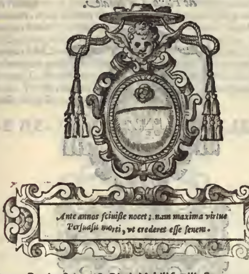

FRATER Franciscus de Ruuere Sauonensis, à Paulo II. presbyter Cardinalis tt. S. Petri ad Vincula, deinde Pont. Sixtus IIII. vt supra. accepit autem pileum Cardinalitium dum esset Papiæ adhuc Generalis Ordinis.

VERA PETRI RIARIJ SAVONENSIS CARDINALIS EFFIGIES.

DE PETRO RIARIO SAVONENSI CARDINALE.

F. Petrus Riarius Sauonēsis, Riaria Nobili familia Sauonæ natus, nepos ex sorore Sixti IIII. Iuuenis facilis ingenij fuit, primò Venerijs lector Philosophiæ in Cōuētu S. Nicolai, magnæ domus, deinde minister Prouinciæ Romaniæ & Cōmissarius. Assūpto verò ad Pōtificatū Sixto IIII. eius auūculo, creatus est Episcopus Taruisinus, tum mutato titulo Episcopus Senogalliæ, in Gallia quoq; administrator Ecclesiæ Mes in Loreno, demum Cardinalis S. Sixti fuit: qui amplissimis sacerdotiorum redditibus auctus ita splendidus erat, nec dicam prodigum, vt pecuniæ perdendæ natus esse videretur; nam eo biennio, quo superuixit, ducenta aureorum millia in victu absumpsit; sexaginta verò millia æris alieni, argenti autem cælati ccc. pondo reliquisse traditur; decursa Italia, in qua legatus erat, Mediolani præsertim, Venetijs, & Patauij honorificentissimè susceptus est. Magnificentissimus ipse fuit, qui cum omnibus beneficijs certans magnitudinē animi sui ostendebat: maximo apparatu, & sumptu suscepit nuncios Galliæ magno populorū applausu: Vulgus .n. indoctum pompis inanibus gaudet. Sed maiori benignitate, & rerū copia recepit Eleonoram Regis Neapolis filiam, Herculi primo Ferrariensium Duci nuptā: solennius aliquid fortè vetustas tota, nec gentilitas quidem audiuit vnquam, rerum pretia appositis speculatoribus adnotata sunt literis, descripta versibus, nec per Vrbem modo vulgata passim, sed per Italiam quoque & trans Alpes, munera demum adeunti sponsæ adiecta. obijt Romæ, & in morte multa ostendit contritionis signa an. 1474. 3. Nonas Ianuarij. corpus eius conditum est in Capella Riaria, cuius Epitaphium est.

Liberalitatis huius viri meminit Nicolaus episcopus Modrusiēsis in sua oratione funebri.

Epitaphium Petri Riarii.

Petro Sauonensi è gente Riaria nobili ac vetusta, ex Ordine Minorum Card. S. Sixti, Patriarchæ Constantinopolitano, Archiepiscopo Florentino, Perusii, Vmbriæq; legato, Sixtus IIII. Pont. Max. nepoti benemerenti posuit, vixit an. 28. mens. 8. dies sex, gratia, liberalitate ac animi magnitudine insignis, totius Italiæ legatione functus moritur magno de se in tam florenti ætate desiderio relicto, quippe qui maiora mente conceperat, & pollicebatur, vt ædes apud Apostolos miro sumptu inchoatæ ostendunt, anno 1474.

DE PETRO DE COMITIBVS de Fuxo, Cardinale.

FRATER Petrus de Comitibus de Fuxo iunior, Gallus, Episcopus Venetensis, Cardinalis Diaconus SS. Cosmæ & Damiani, à Sixto IIII. efficitur anno 1476. obijt Romæ 1490. quarto Idus Augusti.

DE GABRIELE RANGONO MVTINENSI CARD.

FRATER Gabriel Rangonus Mutinensis, nobili genere natus ex Rangonum illustri familia, sed (vt dicitur) adulterino partu ex Comite Guido, & quadam muliercula Veronensi rustica. Qui ætate simul & virtutibus crescens cùm adeptus liberales artes fuisset, quibus adolescentum ætas imbui solet, defuncto

defunčto patre, cum matertera in Hungariam profectus est, vbi Religionem S. Francisci ingressus est sponte, sub disciplina Ioannis Capistrani Concionatoris celeberrimi: eiusq; fama cùm ad aures Hungarorum peruenisset, & præcipuè Matthię Regis, misit eum nuncium ad diuersos Principes, & ad Sixtum Quartum Pont. Max. qui eum præfecit Ecclesiæ Albensi, deinde mutato titulo Ecclesiæ Agriensi. Demum ad preces Matthiæ Regis ornauit eum galero Cardinalicio, quem præfatus Pontifex misit ad Hungaros, & Neapolitanos pro grauissimis rebus fidei, & ad Regem Poloniæ, & Hungariæ, qui de Regno Boemię contendebant, & rebus bene gestis profectus Romam fuit habitus in maiori precio: sed Bononiæ cùm esset apud Io. Bentiuolum, qui erat socer Nicolai Comitis fratris illius se ipsum quis esset patefecit. Vir iste fuit facilis ingenij, qui affirmare solebat se annos 30. nulli mortalium succensuisse. obijt Romæ anno 1486. sepultus in Aracœli.

DE HELIA GALLO CARDINALE.

FRATER Helias Gallus, Theologus eximius, Archiepiscopus Turonensis, à Sixto Quarto, septima creatione v. Cardinalium electus est presbyter Cardinalis Ecclesiæ S. Luciæ in Silice. Fuit Theologus insignis, qui accepto galero, nullum ostendit lætitiæ signum, eo tempore erat in multa veneratione. Obijt in Gallijs anno 1484.

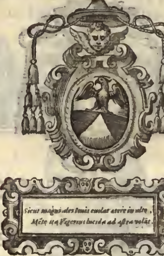
DE CLEMENTE GROSSO DE RVVERE Sauonensi Cardinale.

FRATER Clemens Grossus de Ruuere Sauonensis Sixti Quarti nepos ex sorore, primo Episcopus Minatensis, deinde Medensis, à Iulio verò II. presbyter Cardinalis tt. Sancti Clementis anno 1503. factus est, Obijt Romæ anno 1505. ibique sepultus,

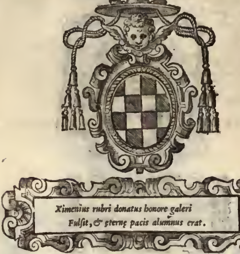
DE MAR-

DE MARCO VIGERIO SAVONENSI.

F. Marcus Vigerius Sauonēsis Ligur, Vir vndequaq; eruditus, cuius initia hęc fuerūt. nā Marcus Sauonēsis Episcopus Nolanus Sixti quarti præceptor fuit, cuius nepos Emanuel Francisco de Ruuere Generali adhæsit, qui eum nomine Emanuelis in Marcum, ob reuerentiam præceptoris sui regentem collocauit Paduæ vnà cū magistro Antonio Tubeta Patauino. Vbi verò Franciscus de Ruuere de celsissimā Petri Sedem assumptus fuisset, venit ille Roma delatus ab æmulis apud Sixtū, q. operam consumpsisset, & oleum; cuius rei cùm Pontifex periculum fecisset, cognita æmulorum fraude fratrem Marcum magistrali corona donauit, atq; in Romana Sapientia lectorem instituit cum stipendio 300. ducatorum Paulò post Senogalliensi Ecclesiæ præfecit, Vrbis præfectum nomine Ioānis de Ruuere instituit, à Iulio secundo Suffraganeus Bononiæ institutus, & paulò post custos arcis S. Angeli Romæ, & Cardinalis legatus exercitus Pontificij, aduersus Alphonsum Ducem Ferrariæ, & aduersus oppidum Mirandulæ. Quem Iulius secundus in grauissimis rebus Concilij Lateranensis adhibuit, qua occasione Marcus composuit Apologiam contra Conciliabulum Pisanum, quę imperfecta remansit. composuit quoque Decacordum, & de dignitate ferri lanceæ Christi, & vestimentorum eius. Obijt sub Leone decimo, Pontifice, Pontificatus eius anno 4. Incarnationis 15.16. 15. Cal. Iulij, sepultus ad Sanctam Mariam Transtyberim, cuius ipse Cardinalis Præsbyter erat, ibiq; reliquit memoriam sui nominis in structuris Ecclesiæ, & domus, & hortulis, quos ipse eleganter construxerat.

DE FRANCISCO XIMENIO CARDINALE.

Ximenius rubri donatus honore galeri
Fulsit, & ęternę pacis alumnus erat.

FRATER Franciscus Ximenius ex oppido Cisneris Diœcesis Palentinæ, ex Alphonso patre, & Maria Turrilacunensi, nobili quidē genere fuit. Cuius insignia sunt quindecim tetrāgoni. Adolescens postquā adeptus est humaniores literas, Romā venit, vt vtriq; iuri vacaret, sed iter faciens viatico, veste, & equo, quo vehebatur, despoliatus fuit. tamē Bruneti ope eius cōtubernalis Salmaticæ Romam peruenit, vbi cæpit sese causis agitandis exercere; sed audita ex tempore morte patris domum redijt, vbi paulo pòst cum Archipresbyteratū Vzedæ nobilis oppidi obtinuisset, ob grauissimam Antistitis offensionē captus custodiæ traditus fuit, dimissoq; Archipresbyteratu Capellaniā maiorem (vt dicunt) adeptus est. Interim Alphōsus Cifontanus Comes ad Granatensem expeditionem profectus, dum egregiè pugnat, à Mauris est captus, & ditioni suæ Ximenium præfecit. Qui tandem domesticis rebus vtcunq; compositis, S. Francisci Instituto non sine omnium admiratione se mancipauit, Toletiq; habitum suscepit, vbi expleto tyrocinio siue anno probationis, tam præclara veræ pietatis documenta dare cæpit, vt breui maximam de se sanctissimi viri opinionē excitanerit Salzedam se recepit, vbi herbis vescebatur aqua elixis vinoque abstinuit: Factus Guardianus illius loci, minus nihil insecutus est, vt instituerar, viuere. Quo quidē in loco monachos exemplo potius, quā imperio in officio continebat. Nam infima quæq; ministeria sibi vltro assumebat. Vnde magnopere creuit fama eius apud omnes Hispanos ob eius vitæ integritatē, & sanctimoniā, & proinde in magna erat auctoritate apud Reginam Isabellam Ferdinādi Regis vxorem. Post obitum Ferdinandi Carolus Rex Catholicus commisit illi regimen regni Hispaniarum, quod quidem administrauit tanta auctoritate & pace, quanta à grauissimo viro desiderari poterat. Cum esset Prouincialis ad Toletanum Archiepiscopatum totius Hispanię amplissimum, & opulentissimū Sacerdotium euectus est. Factus Archiepiscopus, quod ad rem priuatam attinet, nullā sanè sumptuosi aut magnifici apparatus rationem per id tēpus habere videbatur. Vel enim asello vehebatur, vel ibat pedibus, egenorum necessitatibus succurrebat. Qua re audita Alexander V. Pont. Max. hortatus est eum, vt ea seruaret, quæ ad dignitatis decorem spectare videntur. Paulo post à Iulio II. Pont. Maxi. presbyter Card. tt. S. Balbinæ creatus est. Obijt autem Arandæ in Hispanijs v. Idus Ianuarij. Vir sanè in omni disciplinarum genere eruditus. Illud insigne fertur, Oranum munitissimam Mauritaniæ vrbē Christianorum imperio restituit, & ex prouētibus suæ Ecclesiæ aduersus Mauros classem parauit. De rebus ab eo præclarè gestis scripsit abundè Aluarus Gometius.

Aluarus Gometius vitam eius & res gestas octo libris ꝓsecutus est.

DE FRAN-

VERA CHRISTOPHORI NVMAII FOROLIVIENSIS CARDINALIS EFFIGIES.

DE CHRISTOPHORO NVMAIO Foroliuiense Cardinale.

FRATER Christophorus Numaius Foroliuiensis, Vir præstantissimus fuit, quià teneris annis ingenio pollēs humanioribus literis imbutus est: Bononiæq; solidioribus studijs operam dedit, deinde assumpto B. Frā. habitu, cum post aliquot annos multum profeeisset, missus est in Galliā, vbi ob singularem eius virtutem, & vitę probitatem, quibus naturalem suam nobilitatem auxit, Regi, Reginæq; in preeio fuit, & à Regina ascitus in suum Confessarium: deinde creatus est Cardinalis à Leone X. Pont. Max. anno 1517. die primo Iulij, sub titulo Sancti Bartholomæi in insula, deinde mutato titulo Sāctæ Marię de Ara cœli. Vixit sub Leone X. & Clemente VII. vsque ad depopulationē Vrbis, vbi podagra præpeditus remansit extra arcem Sancti Angeli. Verùm irruentibus Teutonicis, Lutheranis, & barbaris nationibus in Vrbē, ab eis captus fuit, & multis opprobrijs, iniurijsq; lacessitus; qui pro amore Christi constanter omnia sustinuit, illud certo sciens, quòd dignitates labentis huius mundi nihil habent commune cum dignitatibus alterius vitæ, cum quibus comparari non valent. Post liberationem scripsit ad eum Clemens Septimus ex Vrbe veteri quò militari impetu pulsus cōfugerat, & Franciscus Frāeorū Rex atq; Henricus Rex Angliæ dolētes de miserrima Vrbis clade, in qua etiam ab illis in Deum Opt. Max. sæuitū est, sacris Sanctorū direptis donarijs, proiectisq; per ludibrium reliquijs. Inter tot, & tātas calamitates diuino planè iudicio fuit hic vir asseruatus, quasi arreptis naufragij tabulis. obijt Romæ, vel Anconæ, vt alijs placet, dolore podagræ Anno 1529. 10. Cal. Aprilis.

DE FRAN-

DE FRANCISCO QVIGNONE CARDINALE.

FRATER Franciscus Quignones, filius Comitis de Luna, à Clemente Septimo presbyter Cardinalis, tt. Sanctæ Crucis in Hierusalem, & Ordinis protector, anno 1540. electus fuit.

DE CLEMENTE DOLERA CARDINALE.

FRATER Clemens Dolera Monelianus Ligur à Paulo IIII. anno 1557. factus est presbyter Cardinalis tt. Sanctæ Mariæ in Aracœli, postquàm rexit Ordinem annos sex, edidit Compendium Institutionum catholicarum. Item de cælibatu, & de Decem præceptis Decalogi, & quædam alia.

DE PETRO

DE PETRO PAETO CARDINALE.

F. Petrus Anglicus Legatus Angliæ à Paulo IIII. Cardinalis Episcopus Saresbiliensis creatus est. Obijt in Anglia.

DE FELICE PERETTO CARDINALE.

F. FELIX Perettus a Montealto Picēs, primò factus est Episcopus S. Agathæ à Pio V. Pont. Max. cui ob singularem eius præstantiā gratus erat, à quo etiam ad Cardinalatus dignitatē promotus fuit sub ti. S. Hieronymi Illiricorū, & Episcopus Firmanus dictus, qui suæ professionis non immemor simplicitatem victus, vestitusq;, & morum, quam in Ordine semel imbibit, etiam Cardinalis, & summus Pontifex retinuit, retinetq;. de Cuius summa eruditione, & rerum gerendarum singulari præstantia plura superius diximus suo loco.

MANDAT

MANDAT B. F. DARI PROTECTORES in patrocinium sui Ordinis.

PRAECEPIT B.Pater Franciscus in sua Regula, vt Religio habeat vnum Cardinalem S.R.E.qui sit gubernator, protector, & corrector huius fraternitatis: correctorquidēne ab institutis suę Regulę deflectat, gubernator autem vt ad bonum promoueat; tū protector vt a malis defendat, & curet; vti est proprium eius officium, ac S.Francisci, & Apostolicę Sedis intentio, ipsum Ordinem in tranquillo statu conseruare, ab oppugnatoribus defendere, & tueri. Religio enim sine protectore est sicut nauis absq; remige, vētorum impetui subiecta: est autē protector ordinarius & legitimus, legatus Apostolicus. Dicebat enim B.Franciscus, volo vt mea Religio subijciatur semper S.Romanæ Ecclesię, cuius potē ti virga terreātur, & corripiātur improbi, filij autem Dei in æternæ salutis augumēto vbiq; plena gaudeant libertate. Cum itaque vidisset quasi in nocte per visum nouam propaginem continuata serie in dies incrementum suscipere; sed cōtra pusillum gregem quàmplures lupos sæuire, mox petijt summum Pont. atque ab eo instanter obtinuit, vt daretur in protectorem sui Ordinis Dominus Hugolinus, Episcopus Ostiensis, ad quem fratres vrgēte necessitate recurrerēt. Et proinde suscepta hac fauorabili & tam pia occasione, effectus est pauperis Francisci gregis nutritius vsque ad beatum exitum; qui, vt fuit semper omniū humanissimus, ita amicè & liberaliter cum fratribus cōuersabatur, cum quibus perpetuum charitatis fædus iniuit, atque in signum amoris, & conceptæ pietatis in B.Franciscū, & eius Ordinem, habitum Minorum aliquoties tulit, & eum eo sepeliri mandauit. Scripsit quoq; Magister Philippus ad Gonsaluum Generalem, quòd ratio, quæ mouit B.Franciscum ad petendum protectorem fuit, vt ad Papam facilis daretur ingressus, tum etiam vt esset Religio capax temporalium rerum. Protector tamen Ordinis ex Decreto Gregorij XI. de Ordine non habet se intromittere, nisi in tribus casibus in Regula expressis.

Primò si communitas Ordinis pedibus S.R.Eccle. non esset subiecta.

Secundò si non esset stabilis in fide catholica.

Tertiò si regula fundata in Euangelio Christi non seruaretur à nobis.

Religio sine protectore quid sit.

Dominus Hugolinus protector ordinis.

Lra magistri phylippi de Perusio ad Gonsaluū Generalem.

In quib. se Protector debet ingerere.

QVÆ AVCTORITATE PRAEFVLGEAT Ordinis Protector.

NON est mea intentio loqui de Protectoribus aliarum religionum, quia cæteræ religiones non habent ex ipsarum ordine & instituto Cardinalem protectorem, sed ex quibusdam fortasse constitutionibus. Nostra verò religio hoc vult, vt habeat Cardinalem protectorem, cuius auctoritas magna est: estque ordinarius prelatus, eiusque prælatio est in genere legationis, vt ostendit Frater Galganus in suo tractatu. Itaq; tanta est auctoritas protectorum, quanta eis à Regula Sanctī Francisci illis conceditur, & declarant duo summi Pont. videlicet Gregorius XI.Pont.Max. & Sixtus IIII. quorum Decreta subijciam.

F. Galganus primoli. de auctoritate protectoris.

DECRETVM GREGORII XI. PONT. MAX.

De officio, & potestate Cardinalis Protectoris.

CVNCTOS Christi fideles.&c infra. Sanè cum in Beati Francisci Regula cuius idem fratres professores, &c.& post multa ait: Nos igitur vt idem ordo in sua primæua quiete remaneat, & de virtute in virtutem eat assiduè, quod quilibet amoris eradicatisque spinis, & tribulis, fructum non solum consuetum, sed etiam vberiorem afferent, ad radicalem summotionem, turbationem, & scandalorum huiusmodi iam exortorum extirpationem, & ne oriantur in posterum prouidere, & eiusdem protectoribus, qui erunt pro

tempore, cum nullus sit ad præsens Ordinis præfati protector, transgressionis suæ potestatis occasionem tollere efficaci remedio cupientes, auctoritate Apostolica eisdem protectoribus districtius inhibemus, ne præsumat quæcunque ordinata statuta siue disposita, ac ordinanda, statuenda, & disponenda per Generalia, vel Prouincialia, aut custodialia capitula, infringere, reprobare, corrigere, suspendere, aut dispensare super ipsis, seu contra ea, vel eorum aliquod quodlibet, nisi contra præmissos articulos in præfata Regula, vt præfertur positos, vel aliquem ipsorum existeret manifestè; aut quemcumque prælatum aut officiales dicti Ordinis seu alicuius loci eiusdem quocunque nomine nuncupetur ponere, seu instituere, aut disponere, restituere seu priuare à suo officio suspendere, seu impedire super eius libero exercitio quouis modo, aut aliquem Fratrem Ordinis antedicti ad lectoriatum, aut quamcunq; lecturam, seu studium, vel gradum promouere, aut promotos ab eis remouere, seu etiã reuocare, aut de loco ad locũ mittere, vel mutare, siue alicui Fratri eorundem eundi ad quodcunque monasterium, vel locum alium, aut Clericum, vel aliam personam licentiam impartiri. Et ne insuper quemuis singularem Fratrem Ordinis memorati de quocunque crimine, vel debito punire, vel à pœna seu sententia liberare, aut eam minuere, augere, vel immutare, aut etiam alicui Fratri locum, Cameram, Cellam, libros, vel alias res dicti Ordinis concedere, vel eius vsui deputare, aut quæcunque per Prȩlatos eiusdẽ Ordinis, aut alios deputata quomodolibet amouere, nec etiam de rebus aut de correctione Fratrum dicti Ordinis in præmissis casibus in præfata Regula, seu eorum aliquo aliquatenus intromittere se quouis modo. Itaque dictus Ordo seu Fratres eiusdem in vllo subsint futuris protectoribus, nisi dumtaxat in casu in quo ipsorum Fratrum communitas, vel Generale Capitulum (quod absit) à præfatis articulis, vel eorum aliquo deuiarent. Alioquin si secus fecerint, id decernimus irritum, & inane; & nihilominus Fratres, qui contra huiusmodi nostram inhibitionem quicquam impetrabunt, seu post inhibitionem huiusmodi vtentur etiam per alios impetratis, puniantur illis pœnis, quibus essent pro grauibus culpis secundum statuta dicti Ordinis puniendi, & sint nihilominus actibus priuati legitimis, & à suis, si quæ habent, suspensi ipso facto. Cæterum nos eosdem futuros protectores hortamur attentius, quòd per facti efficaciam sic nominis sui effectum procurent, quòd Ordo ipse per eos non lædatur in aliquo, sed potius ab aduersis (si quando forsitan incumbunt) suo opportuno defensionis clypeo protegant, & à noxijs præseruent, sic aptari prouide, & æquitatis, ac modestiæ limites seruaturi, vt non trahatur ad noxam, quod prouisum exstitit ad salutem: Sed ex charitatiuis gestis eorum, ordo prȩfatus quietem, & consolationem percipiat, & ipsi protectores magnum apud Deum præmium sortiantur, & super contrario non oporteat dictæ Sedis prouidentiam aliud remedium adhibere. Nulli ergo omnino hominum, &c. Datum apud Pontem Sorgiæ Auinionensis Diœcesis sexto Cal. Iunij Pontificatus nostri anno tertio.

In quibus se debet protector ingerere.

Pia cohortatio ad protectores Ordinis.

ALTERVM DECRETVM SIXTI QVARTI Pontificis Maximi.

NOS autem, cum in minoribus constituti, & infra. Ea, quæ pro ipsius Ordinis quiete, pace, tranquillitate, & prosperitate à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris prouide statuta, & ordinata sunt, vt illibata perdurent nostræ approbationis munimine roboramus, interpretamur, & declaramus, prout ipsius Ordinis tranquillitati conspicimus salubriter expedire, & infra, præfatique Ordinis, & Fratrum eiusdem negocia, & causæ non alibi, neque per alios quàm in ipso Ordine, & ipsius prælatos tractentur, agitentur, iudicentur, & determinentur; Dilecti filij Zanetti de Vtino Generalis dicti Ordinis Ministri, & totius Generalis Capituli in hac parte supplicationibus inclinati, inhibitionem, & literas præfatas prȩdecessoris præfati auctoritate Apostolica præsentium tenore approbamus, & robur perpetuæ firmitatis obtinere debere decernimus, & per eas protectori pfato, qui in tẽpore erit, nisi in illis casibus, & articulis in regula dictorũ Fratrũ expressis, & prȩfati pdecessoris litteris declaratis.

Nec

Nec in illum dum non vniuersi, sed aliqui ipsius Ordinis professores, in quouis numero, à fidei vnitate, & Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ obedientia deuiarent, vel regulam præfatam non seruarent, fede eorundem deuiantium, & non obseruantium regulam correctione, aut deductione, ac alijs quibuslibet causis, & negotiis dicti Ordinis se impediat inhibitum fore dicta auctoritate decernimus, & declaramus. Hortamur autem illos, qui ad officium protectionis huiusmodi, quod in præsentiarum per obitum bo. me. Bessarionis Episcopi Sabinensis dicti Ordinis olim protectoris, nuperque vita defuncti, vacat, assumi, & deputari contigerit, & ipsius successoris dicti Ordinis Protectoris; ac eis in virtute sanctæ obedientiæ districtè inhibendo præcipimus, ne extra præfatos articulos, & casus in Regula prædicta contentos, & expressos, nec etiam in illis, cùm non vniuersus Ordo, sed aliqua ipsius pars, vel speciales personæ errarent, ipsorum Fratrum querelas audire, seu de ipsorum causis, & negotijs contra Regulas, & declarationes huiusmodi intromittere se quoquomodo præsumant; sed curent, inuigilent, & intendant, vti est proprium eorum officij, & præfati Sancti Francisci, & Apostolicæ Sedis intentio extitit, ipsum Ordinem in quieto, tranquillo, & pacifico statu conseruare, & augere, ac ab impugnantibus, molestantibus, & perturbantibus protegere, & defendere, ac tueri, ne secus agendo Ordinem præfatum non solùm non protegant, conseruent, & exaltent, vt tenentur, sed in animarum suarum perniciem, ac dicti Ordinis detrimentum, & scandalum perturbent, destruant, & confundant. Nulli ergo omnino hominum, &c. & infra, Nostræ approbationis, constitutionis, decreti, declarationis, exhortationis, & inhibitionis infringere &c. Dat. Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1472. quinto Kal. Februarij, Pontific. nostri anno 2.

Hortantur Protectores vt protegant & defendant Ordinem.

Bessario ille doctissimus fuit Ordinis Protector.

PROTECTORES SERAPHICI ORDINIS.

PRIMUS Ordinis Protector (absque tamen forma Regulæ, & nulla seruata solennitate) fuit Dominus Ioannes de Sancto Paulo Cardinalis, & Episcopus Sabinensis, viuente Beato Patre Francisco, cum quo fuit maxima familiaritate coniunctus.

DE DOMINO VGOLINO

Diacono Card. Protectore.

DOMINUS Vgolinus natione Hernicus, patria Anagninus, summo loco de Comitum genere ortus, nepos ex consobrino Innocentij Papæ Tertij, à quo primò subdiaconus, & capellanus suus, mox Diaconus Cardinalis S. Eustachij, demùm Episcopus Card. Ostiensis, & Veliternus, Ordinis nostri Protector præcipuus fuit, qui postmodùm (sicut vir sanctus prædixerat) ad summi Pontificatus sublimatus est apicem, dictusq; Gregorius IX. Quomodo hic fuerit institutus Protector Ordinis ignoratur: certum tamen est, quòd cum B. Francisco regulam S. Claræ conscripsit, & in scribendo magna lacrymarum copia perfundebatur. Hæc F. Philippus Perusinus ad Gonsaluum Generalem. Factus Pontifex multo cordis affectu prosecutus est Ordinem, vt fatetur F. Philippus audiuisse à quodam Fratre Benedicto Florentino, qui fuit de sua familia. Fuerunt siquidem tres præcipui Protectores, qui verè fuerunt patres Ordinis, quos propterea Deus extulit ad culmen Apostolicum: Vgolinus, qui fuit Gregorius IX. Raynaldus Anagninus, qui fuit Alexander Quartus: Ioannes Caetanus, qui fuit Nicolaus Tertius. Ille igitur fuit primus Protector iuxta formam Regulæ à Domino Papa Ordinis nostri Conseruatore concessus, qui maxima beneuolentia in Beatum FRANCISCVM, vniuersum eius Ordinem in fidem & protectionem suam accepit, atque vnà cum Beato Francisco reiecta omni cura, meditationi tantum vacans, ad sacram Camalduli eremum se recepit, vbi cellam cum sacello in capite eremi, quæ ad hanc diem celeberrima visitur, sibi statuit, atque eremiticum conuictum, vitæque austeritatem, incredibili animi & corporis confectari voluit constantia. Quam vitæ degendæ rationem & ipse quoque Beatus Franciscus

Dominus Vgolinus cultor præcipuus S. Franc. & vniuersi eius Ordinis.

per sex menses ad eius solatium inire non recusauit. Hodie quoque vocatur Cella B. Francisci, & ob sanctissimi viri memoriam à maiore Patre sacri loci incolitur. posthæc verò gregis sui ouilia repetens ad Aluernæ Montem profectus est.

DE RAYNALDO OSTIENSI Protectore.

RAYNALDVS Episcopus Ostiensis, amantissimus Ordinis vsqueadeo Protector fuit, vt cùm ab eo iam facto Pontifice, Frater Ioannes de Parma Generalis cum aliquot Fratribus Cardinalem protectorem peteret iuxta Regulam, ipse Summus Pontifex benignè respondit se quandiu viueret, esse velle immediatum protectorem. qui sedit in beata Sede annis VI. Hic auctoritate propria, Perusij Curia residente, Regulam, quam B. Franciscus Sanctæ Claræ, & suis monialibus tradiderat obseruandam, Regulæ Fratrum Minorum multum conformem confirmauit, & sigilli sui munimine roborauit, Pontificatus Domini Innocentij anno x.

DE IOANNE CAETANO Card. S. Nicolai, Protectore.

IOANNES Caetanus Vrsinus, ex Matthæo Rubeo Caetano Sancti Nicolai in Carcere Tulliano, fuit vnus ex tribus feruentissimis protectoribus Ordinis, postea Nicolaus III. Nam D. Bonauentura Generalis petiuit anno 1263. à Domino Papa Vrbano in protectorem Dominum Ioannem Caetanum, quamuis Dominus Papa vellet dare Ordini Asterium nepotem suum. Pater istius Cardinalis Matthæus Rubeus de tertio Ordine fuit, & dicebat quòd Domino & S. Francisco fuit oblatus à Patre suo, & fuit sibi prædictum, quòd futurus esset Frater non habitu, sed protectione, & sibi paruulo tamquàm ratione vtenti Ordinem vniuersum commendatum fecit; nec voluit cuiquam reuelare vsque sub illud tempus, quia iuxta sententiam Salomonis, seruandum est verbum in tempore. Isti tres Protectores inter cæteros non solùm fuerunt verè Protectores, sed etiam Patres Ordinis.

DE PHILIPPO TT. S. MARCELLINI Protectore.

PHILIPPVS tt. S. Marcellini, anno 1369. creatus est Protector Ordinis, qui fuit Ordinis dextrum latus, vt meritò sustinuerit nomen, & officium Protectoris. Hic determinauit tanquàm Protector, vt Generales & Prouinciales possint visitare Moniales.

DE MATTHAEO VRSINO Diacono Cardinali, Protectore.

MATTHAEVS Rubeus Vrsinus Nicolai III. nepos, Diaconus Cardinalis tt. S. Mariæ in Porticu protectionis munus obiuit. Vidi quasdam eius litteras Bononiæ in Archiuio S. Francisci ad Episcopum Ariminensem pro Ordinis nostri tutela. Porrò vir iste fuit maximæ perfectionis, qui cùm semel inuitasset B. Franciscum vnà cum alijs pauperibus, voluit cum illis in terra cibum sumere. cui Nicolaus Pontifex commendauit Ordinem Minorum his verbis: Commendamus tibi fili, melius quod habemus damus tibi, cordis nostri desiderium, pupillam oculorum nostrorum. vnde à corde Pontificis dum hæc diceret, emanauit mira dulcedo, tantaque lacrymarum abundantia profluxit, tantus singultuum impetus prosiliuit à pectore, præsente Generali, & Ministris, qui ad hoc venerant, vt intercluso auditu non solùm loqui non posset, sed ab eiulatu vocem refrænare non posset; ibique factus est planctus magnus. sed voce resumpta, ait Pontifex: In hac

In hac materia non possumus continere nos intra cancellos, quia natura nostra non patitur, Extractumque anulum, quem gerebat, dedit Card. dicens, Commendamus tibi Ordinem Minorum, vt sis gubernator, protector, & corrector huius fraternitatis. gubernatione non indiget, quia ibi sunt multi viri prudentes; neque correctioni oportet intendere, quia prælaturæ sunt dispositæ, vt fratres possint recurrere ad custodes, & à custodibus ad Ministros, à Ministris ad Ministrum Generalem: tertio loco indigent tuo patrocinio, quia sunt debiles, & pauperes, quos multi exstimulant & inquietant, quibus repugnare non possunt; quare indigent brachio protectoris. Hoc potissimum est, in quo debet tua cura insistere.

F. Ioannes à Muro Picens, Cardinalis Portuensis, obijt Auinione.

IOrdanus Vrsinus Episcopus Cardinalis Sabinensis, & Pœnitentiarius maior tempore Eugenij Quarti Pont.

Dominicus Capranica Firmanus Cardinalis S. Crucis, & maior Pœnitentiarius.

BEssarion Nicænus Cardinalis Episcopus Sabinensis, & Patriarcha Constantinopolitanus sub Paulo Secundo Pont. Max. anno 1471.

IVlianus à Ruuere Episcopus Sabinensis Cardinalis S. Petri ad Vincula, dictusque deinde Iulius II. Summus Pont. fuit protector Ordinis annos xxvj. & vltra.

DOminicus Grimanus Venetus Episcopus Cardinalis S. Marci, & Patriarcha Aquileiensis sub Iulio II. Pont. cui charus fuit, anno 1506. Fuit vir vndequaque eruditus vt testantur præclara eius monimenta de intensione, & remissione.

Ioannes cognomento de Valle, Cardinalis Romanus protector.

F. Franciscus Quignonius Hispanus Cardinalis S. Crucis.

ROdulphus Pius Cardinalis Episcopus Ostiensis, vulgò Cardinalis Carpēsis, qui obijt anno 1564. vi. nonas Maij.

CArolus Borromæus presbyter Cardinalis tt. S. Praxedis Archiepiscopus Mediolanensis, hoc tempore clarissimus.

IVlius Feltrius de Ruuere Episcopus Cardinalis Prænestinus, & Archiepiscopus Rauennas, vulgò Cardinalis Vrbini, vocatus à Magistro Ioanne Pico Card. absente, obijt Vrbini die x. mensis Septembris, anno 1578. post cuius obitum inuentum est cerebrum eius totum sanie confectum, medicis attenuantibus epatis curam.

FRanciscus Alciatus Mediolanensis tt. S. Mariæ in Porticu, qui obijt Romæ, an. 1580. die 18. mensis Aprilis, sepultus in æde S. Mariæ Thermarum.

PHilippus Guastauillanus Senator Bononiensis, & S. R. E. Cardinalis, institutus est protector Fratrum Conuentualium à Gregorio XIII. Pont. eius auunculo, instante ad hoc Reuerendiss. Generali Magistro Petro Antonio Nucerino. Quo tempore diuisa est protectio agente pro Obseruantibus Cardi. Medices, & Cardinale de S. Seuerina pro Capuccinis.

Discretio fit Protectorum duplicium, pro Obseruantibus, & pro Capuccinis.

DE EPISCOPIS EX ORDINE *Minorum assumptis.*

OMNES Episcopos haud reperire potui, quos modò subijcio ex Cācellaria Papæ graui durissimorū tēporum iniuria ex omniq; propè memoria hominum deletos offendi ab an. 1517. quos omni diligentia eruere potui, eos bona fide indicaui, quamuis multis, & maximis rebus impeditus, cum nullum mihi vacuum relinquatur tempus, & liberum. Quare cum occupata opera, & impedito animo res tantas susceperim, quantas ferè nullus alter qui cura vacaret, Lectorem decebit indulgentiori in me animo vti, si omnium quæ cuperet aliqua à me desiderauerit.

Gabriel de Licio Apulus Episcopus Policastri.

Anno 1222. Rufinus Lupatus de Padua Anconæ Episcopus.

Anno 1240. floruit Leo de Perago Archiepiscopus Mediolani.

Anno 1251. Zerardus Comes, & Siluester de Epensterfi Prouinciæ Rhenensis Erphordianus eligitur à Senatu Canonicorum in Archiepiscopum Maguntinum, præfuit annos ix.

Anno 1274. Henricus Knodeer patria Isnensis, filius cuiusdam Opilionis, Lucernæ apud Heluetios Cõfessor Ludouici Haspurgij nondum Imperatoris: ex Lucerna Basileam profectus, cum doctrina, & vitæ honestate laudem sibi comparasset electus est Episcopus Basileæ, vbi præfuit annos decem, ibique extruxit Monasterium Sanctæ Claræ anno 1276. ab Henrico quarto Archiepiscopus Maguntinus præficitur, sed Canonicis secum colludẽtibus in electione moritur anno 1288. in Vigilia Sancti Matthię, sepultus in Cathedrali.

Anno 1250. Ioannes de Deest, Brabantiæ oppido, olim Capellanus, & à consilijs Gulielmi Regis Romanorum, magnus Theologus, & insignis prædicator Crucis, ex episcopo Sabiensi per Innocentium quartum ad Lubicensem ecclesiam transfertur. Rothomagensis, & Tripolitanus, Episcopi duo fuerẽ circiter hæc tempora nempe, in Cõcilio Lugdunẽsi ætate D. Bonauenturę, Viri clari, de quibus fit honorifica mentio in oratione, quam in primo libro, habitam in canonizatione Diui Bonauenturæ, inuenies relatam.

Nicolaus Episcopus Anconitanus.

Frater Raymundus primo Minister ad quinque annos Boemię, deinde Episcopus Venenensis in Boemia tempore Inno. IIII. sum. Pont. an. . . 12. . .

1308. Frater Petrus de Cassana, Episcopus Ruthenensis, & Patriarcha Hierosolymitanus, qui missus fuit Legatus à Papa . . . . ad partes Terrę Sanctæ.

Anno 1399. floruit Frater Io. Lucianus Venetus, Episcopus Burgu duensis Saxo, & Dominus Benignus Venetus, Episcopus Canauiẽsis, qui Venetijs extruxit magna ex parte turrim campanariam magnæ domus.

Anno 1517. 20. Aprilis Episcopus Verensis & suffraganeus Abulẽsis Frater Io. Casalla.

Anno 1517. 26. Iunij Episcopus Taracomensis, & suffraganeus Venetensis Frater Theodoricus Keuer.

Anno 1517. Prima Iulij creatus Cardinalis Frater Christophorus de Numaijs Generalis fratrum Minorum.

Episcopus Amidensis, & Suffraganeus Ragusiensis frater Matthæus de Viuarijs.

Anno 1518. 17. Maij Episcopus Alexiensis F. Bernardinus, de Grouema.

Anno 1518. 28. Maij Episcopus Assanẽsis F. Henricus Staudesch.

Anno 1518. 21. Iunij Episcopus Dariẽsis & Suffrag. Bononiẽsis, F. Gabriel de Mediolano.

Anno 1518. 3. Septembris Episcopus Golubricensis & Suffraganeus. . . . Frater Christophorus de Pergellis.

Anno 1518. 10. Nouembris Episcopus Driuastensis F. Franciscus de Mora.

Anno 1519. 23. Martij Episcopus Troianensis, & Suffraganeus Auenionẽsis F. Stephanus Magnanus.

Anno 1519. 5. Maij Episcopus Darien. & Suffraganeus. . . . . . frater Dionisius Sac.

Anno 1519. 13. Maij Episcopus & Suffraganeus Cartaginensis frater Bernardinus.

Anno 1519. 20. Iunij Episcopus Gaddensis Frater Vincentius Petic.

Anno 1519. 2. Decembris Episcopus Sarrepton. & Suffrag. Tornacensis, frater Nicolaus Burreanensis.

Anno 1519. 12. Decembris Episcopus Neapolitan. & Suffraganeus Ceuesensis Frater Io. de Morellis.

Anno 1520. 14. Maij Episcopus Constantiensis, & Suffraganeus Boranensis, frater Io. de Salazar.

Anno 1520. 21. Maij Episcopus Patracensis, Frater Aurelius Marcellus Generalis.

Episcopus Triburicensis Frater Franciscus de Orello.

Anno 1520. 12. Octobris Episcopus Rossensis F. Antonius Paschalis.

Anno 1521. 7. Ianuarij Episcopus Signiensis Frater Franciscus.

Anno 1521. 6. Februarij Episcopus Sardensis F. Alfonsus Caualiexio.

Anno 1521. 20. Martij. Episcopus. . . . . & suffrag. Atrebatẽsis F. Io. Maria de Aretio.

Anno 1523. 30. Ianuarij, Episcopus Peuriensis Frater Nicolaus Creuker.

Anno 1523. 4. Februarij Episcopus Collocensis Frater Paulus.

Anno 1523. 17. Aprilis Episcopus Yferniensis Cardinalis de Ara cœli.

Anno 1523. 15. Maij Episcopus Scarenen. frater Francis. de Potentia.

Anno 1523. 17. Iunij Episcopus Nicopolitanensis, & Suffraganeus Beluacensis F. Petrus de Bisquarijs.

Anno

Anno 1523.18. Decembris Episcopus Cirenensis, & Suffraganeus Crotonien. Frater Franciscus Marturanus.

Anno 1524. 9. Septembris Episcopus Vicen. F. Ioannes.

Anno 1524. 2. Decembris, Episcopus Sarsiuaton. F. Raphael Alexandrinus.

Anno 1525. 18. Ianuarii, Episcopus Craconen. F. Franciscus de Seio.

Anno 1525. 11. Augusti, Episcopus Madauren. & Suffraganeus Militon. F. Nicolaus de Valle.

Anno 1525. 4. Decembris, Episcopus Tarraconensis, & Suffraganeus Valentinen. F. Ludouicus Chabonus.

Anno 1526. 21. Februarij, Episcopus Sabulen. & Suffraganeus Assanensis, F. Alfonsus de Villasia.

Anno 1526. 19. Martij, Episcopus Perissachen. F. Cæsar.

Anno 1526. 27. Aprilis, Episcopus Regien. Cardinalis de Araceli.

Anno 1527. 18. Februarij, Episcopus Kercenensis, & Suffraganeus Suxitanen. F. Petrus Fugetus.

Anno 1528. 27. Ianuarij, Episcopus Algaren. F. Dominicus Pastorellus.

Anno 1528. 11. Maij, Episcopus Antibaren. Frater Ludouicus Cherigattus

Anno 1528. 20. Nouembris, Episcopus Dulcinen. F. Petrus de Vrrea.

Anno 1529. 22. Ianuarij, Episcopus Gaudicen. F. Aurelius de Gueuara.

Anno 1529. 8. Februarij, Episcopus Fulminensis, & Ziarien. & Suffraganeus Nicosien. F. Dionysius Græcus.

Anno 1529. 23. Februarij, Episcopus Rauellen. F. Bernardinus de Goria.

Anno 1529. 10. Decembris, Episcopus Sardiensis, & Suffraganeus Tolonen. F. Franci.

Anno 1530. 12. Augusti, Episcopus Masicorien. F. Franciscus Cumarrago.

Anno 1530. 23. Septembris, Episcopus Budicensis. Frater Iacobus.

Anno 1531. 10. Iulij, Episcopus Ascalonensis, & Suffraganeus Assanensis, Frater Guilelmus Duffid.

Episcopus Biritensis, & Suffraganeus Maronita, F. Bernardinus de Cremona.

Anno 1531. 15. Nouembris, Episcopus Tiberiadensis, & Suffraganeus Dubluiensis, Frater Ricardus Gama.

Anno 1531. 27. Nouembris, Episcopus Aurensis, & Suffraganeus in Insulis Indiæ Portugalliæ Frater Ferdinandus.

Anno 1532. 13 Martij, Episcopns Sbronensis, & Suffraganeus Foroiuliensis, Frater Petrus Mainardus.

Anno 1532. 3. Iulij, Episcopus Damascenus, & Suffraganeus Agarensis, Frater Simon de Podio.

Anno 1533. 8. Augusti, Episc. Cirenen. & Suffrag. Tholosan. F. Franciscus de Curia.

Anno 1534. 14. Ianuarij, Episcopus Chien. F. Hieronymus Viginus.

Anno 1536. 6. Nouembris, Episcopus Madrugien. F. Hermolaus de Hermolais.

Anno 1537. 11. Aprilis, Episcopus Goañ. F. Io. à Rege Portugalliæ vocatus.

Anno 1537. 20. Iunij, Episcopus Dertusensis, Frater Aurelius de Calceua à Cæsare præsentatus.

Anno 1537. 27. Iunij, Episcopus Marturanen. F. Iacobus de Ancona.

Anno 1537. 6. Iulij, Episcopus Ozeuuria. Frater Bonauentura de Leon à Cæsare præsentatus.

Anno 4537. 5. Decembris, Episcopus Ariesi. F. Marcus Adantinus Cretensis.

Anno 1538. 23. Septembris, Episcopus Naxien. & Parien. F. Iosephus de Puzonaris. Episcopus Syrenensis, & Suffraganeus Niuensis Frater Vbertinus.

Anno 1538. 30. Octobris, Episcopus Sbronensis, & Suffraganeus Narecionensis Frater Bonauentura.

Anno 1538. 11. Decembris, Episcopus Milopotamensis transfertur Frater Dionysius Episcopus Zianensis.

Anno 1539. 30. Maij, Episcopus Agrien. Frater Franciscus de Frangipanibus.

Anno 1539. 16. Iunij, Episcopus Cluenensis Frater Ricardus Logã. Episcopus Laonẽsis

Anno 1539. 5. Decembris, Episcopus Cheonensis, & Laonensis, Frater Florentius Igeranensis.

ua

Anno

Anno 1540.15.Martij, Episcopus Suenensis,& Suffraganeus Rosuamensis Frater Iacobus Triaduschicze.

Anno 1540.16.Aprilis Episcopus Dirachrensis frater Ludouicus.

Anno 1540.16.Iulij.Episcopus Kildarensis frater Donaldus Obechan.

Anno 1540.31.Iulij Episcopus Aureusis & Suffraganeus Sarlatinensis frater Io.Fabri.

Anno 1541.19.Ianuarij,Episcopus Saginensis frater Bernardinus.

Anno 1541.30.Martij.Episcopus Fernensis frater Bernardus Idouayll.

Anno 1541.10.Iunij,Episcopus Lorenensis,& Suffraganeus Egiraniensis frater Baldassar de Ebora.

Anno 1541.4.Nouembris, Episcopus Brosonoriensis frater Cornelius de Mussis,Episcopus Ardacadensis frater Patritius Machiuace.

Anno 1543.16.Februarij,Episcopus Termopoliensis,& Suffraganeus Xancoriensis frater Rodulphus Tizzon.

Anno 1543.30.Martij, Episcopus Saresbiensis frater Guil. Peti.

Anno 1543.prima Iunij,Episcopus Caluensis frater Laurentius Spate.Episcopus Nicopoliensis,& Suffraganeus Tarraconensis frater Michael de Ponte.

Anno 1543.24.Septembris.Episcopus Ruffinonensis,& Suffraganensis Noruonēsis frater Iacobus Mentrauca.

Anno 1544.23. Octobris. Episcopus Bitontinus, frater Cornelius episcopus Pictononiensis transfertur.

Anno 1545.4. Decembris, Episcopus Cassanensis frater Antonius delacruz, à Cęsare præsentatus.

Anno 1546.16.Aprilis,Episcopus Monopolitanensis frater Octauianus Præconius à Cęsare nominatus.

Anno 1547.prima Iulij,Episcopus del Rio de la plata frater Io. Bauios.

Anno 1547. 13. Iunij Episcopus Taxcalensis frater Martinus de Osacauio à Cæsare præsentatus.

Anno 1548.31. Augusti, Episcopus Salliniensis, & Suffraganeus Maioricen. Frater Franciscus de Salazar.

Anno 1549.10.Aprilis,Episcopus Aquensis F.Bonauentura Corauiarius.

Anno 1549.25.Octobris Episc. Cyrenensis,& Suffrag.Vrgellen. frater Ioannes Pucić.

Anno 1550.21. Iulij Episcopus Lisiuoren. Frater Io.Metrai.

Anno 1550.20.Octobris Episcopus Imelacensis frater Raymundus de Burgo.

Anno 1551.4.Martij Episcopus Rosensis, & Suffraganeus Sancti Flori Frater Andreas Tixerius.

Anno 1551.2.Aprilis Episcopus Caluen.Frater Gaspar Episcopus Scalen. transfertur.

Anno 1551.27.Aprilis,Episcopus Samaudiecn.frater Scoronesbi.

Anno 1551.22.Maij Episcopus Massilitanen.& Suffraganeus Bracaren.frater Franciscus de Conceptione.

Anno 1551.10.Iulij Episcopus Scaleus Frater Alfonsus Romero.

Anno 1551.2.Decembris Episcopus Dumenen.Frater Daniel de Spalato.

Anno 1552. 18. Septembris Episcopus Crotonensis frater Petrus Paulus Caporellus à Cæsare præsentatus.

Anno 1554.12.Ianuarij Episcopus Rossen.frater Mauritius Ophilius.

Anno 1554.6.Aprilis Episcopus Sbronensis,& Suffraganeus Prætariensis frater Hilarius Cherui.

Anno 1554.27.Augusti Episcopus del Rio de la plata frater Petrus della Torre.

Anno 1555.18.Decembris Episcopus Compostellan. F.Petrus de Ayala.

Anno 1557.15.Martij Creat.Cardinalis frater Clemens Moniliarius Generalis.

Anno 1557.14.Iunij creatus Cardinalis,& Legatus in Anglia F. Petrus Pero, Anglus.

Anno 1557.6.Octobris.Episcopus Cyrenensis, & Suffraganeus Coloniensis frater Io. Penarius.

Anno 1557.15.Decembris Episcopus Tiugen.frater Franciscus de Corosiua.

Anno 1558.23.Martij Episcopus Damascen. & Suffraganeus Lugdunen. Frater Ioan. Henricus.

Anno

Anno 1558. 16. Decembris, Episcopus Nibrensis Frater Philippus de Anglettis.

Anno 1559. 23. Ianuarij, Episcopus Miridoniensis Frater Petrus de Maldonado à Rege Catholico præsentatus.

Anno 1560. 6. Februarij, Episcopus Segniensis Frater Georgius.

Anno 1560. 13. Martij, Episcopus Fulginatensis Cardinalis de Aracœli.

Anno 1560. 26. Iunij, Episcopus Rouanensis, & Suffraganeus Andegauensis Frater Petrus Raguessus.

Anno 1560. 17. Iulij, Episcopus Martyriensis, & Suffraganeus Columbriensis Frater Ludouicus Norman.

Episcopus Caluensis Frater Iulius Magrianus.

Anno 1561. 8. Augusti, Episcopus Dauētriensis Fater Io. Malusij Episcopus Grumugensis Frater Io. Ruffius.

Anno 1561. 19. Nouembris, Episcopus Frater Franciscus de Toral.

Anno 1562. 4. Maij, Episcopus Conchensis, Frater Bernardus de Fresuedo.

Anno 1563. 30. Iulij, Episcopus Marianen. & Tributien. F. Iacobus de Liscaris.

Anno 1564. 8. Martij, Episcopus Ciuitatis Imperialis F. Aurelius de Sammigriel.

Anno 1564. 17. Nouembris, Episcopus Stagnen. F. Bonifacius Ragusinus.

Anno 1565. 12. Octobris, Episcopus Dunensis, & Concrensis in Hibernia Frater Milesius Magnæ.

Anno 1565. 26. Octobris, Episc. Samaudricen. Frater Nicolaus Vgrinouich.

Anno 1566. 15. Nouembris, Episc. S. Agathæ Frater Felix Perettus de Monte Alto.

Episcopus S. Iacobi de Nueuo estremo prouincia, F. Ferdinandus de Vatribnueuo.

Anno 1568. 2. Iunij, Episcopus Insulæ S. Ioan. de Puertorio in partibus Indiarum præsentatus à Rege Catholico.

Anno 1569. 18. Februarij, Episcopus Mundomiensis Frater Antonius de Luxiar, à Rege Catholico præsentatus.

Anno 1570. 12. Aprilis, Episcopus Carthacensis Frater Angelus.

Anno 1570. 17. Maij, F. Felix Perettus de Monte Alto creatur Cardinalis.

Anno 1570. 11. Augusti, Frater Aegidius de Monte Episcopus Dauentinus in partibus Transiluaniæ.

Anno 1570. 8. Nouembris, Frater Aurelius de Yrtunouo Episcopus Literen.

Eodem anno, & die Frater Ludouicus Capata præsentatus à Rege Catholico Episcopus Sanctæ Fidei in partibus Indiarum

Eodem anno, & die Frater Hieronymus Albornocius præsentatus à Rege Catholico Episcopus Tucamanus in partibus Indiarum.

Anno 1571. 16. Iulij, F. Aurelius Moniliarius Episcopus Brugnatensis.

Anno 1571. 17. Decembris, Reuerendissimus D. Felix Cardinalis de Monte Alto fuit translatus ad Ecclesiam Firmanam.

Anno 1572. 17. Martij, Frater Angelus Episcopus Carthacensis fuit translatus ad Mes. Ecclesiam Tranen.

Anno 1572. 13. Augusti, Frater Ioãnes Cascauora Episcopus Vsellensis, & Terrealbensis à Rege Catholico præsentatus.

Anno 1572. 5. Septembris, Frater Iulius Florettus Episcopus Chyronen.

Anno 1572. 17. Octobris, Frater Didacus de Lauda Episcopus de Yncausan, à Rege Catholico præsentatus.

Anno 1572. 19. Nouembris, Frater Ioannes Melis Episcopus Rosanen, à Rege Catholico præsentatus.

Anno 1573. 26. Augusti, F. Antonius Polus de Matthæis Episcopus Rosnen.

Anno 1574. 12. Februarij, Frater Dionysius Odiera Episcopus Magionen.

Anno 1574. 29. Martij, Frater Anselmius de Oliuerijs Episcopus Vessanen.

Anno 1574. 18. Iunij, Frater Didacus de Medellia Episcopus Sancti Iacobi noui extremi à Rege Catholico præsentatus.

Anno 1574. 17. Septembris, F. Bartholomæus Barzellinus Episcopus Reatin.

Anno 1575. 19. Ianuarj, Frater Antonius de Cazas Episcopus Nicaragnensis à Rege Catholico præsentatus.

Anno 1576. 23. Ianuarij, Frater Ricardus Episcopus Ardachaden.

Anno 1576. Iunij, frater Patritius Episcopus Maioricen.
Anno 1576. 18. Iulij frater Franciscus Spirenus, Episcopus Sebacren.
Anno 1579. 22. Augusti frater Cornelius Viarius Episcopus Laonen.
Anno 1577. 27. Martij frater Hieronymus de Villa carillo Episcopus à R.C. præsẽtatus.
Frater Ioannes del Campo Episcopus della platà a R.C. præsentatus.
Anno 1577. 15. Aprilis F. Franciscus de Occarido, Episcopus de Mixillo, à R.C. præsen.
Anno 1578. 15. Octobris Frater Marianns Episcopus Alexien.
Anno 1578. 25. Nouembris Frater Franciscus Episcopus Carlaren.
Anno 1579. 4. Ianuarij frater Ambrosius Capicius Episcopus Antibaren.
Anno 1579. 30. Ianuarij frater Benedictus Episcopus Chieuerensis.
Anno 1579. 6. Februarij F. Sebastianus à R. præsentatus Episcopus Sanctæ Marthæ.
Anno 1579. 21. Maij frater Christophus, Episcopus Cæsarien. & Suffraganeus Seuacẽ.
Anno 1579. 2. Iulij, F. Marianus Tiburtinus, à Rege Cath. nominatus. Episco. Aquilanus.
Anno 1580. 14. Martij, frater Aurelius Dieri à R.P. Episcopus Cuben.
Anno 1580. 9. Maij frater Io. Nati. Episcopus Bellinen. & Suffraganeus Bellxinen.
Anno 1580. 4. Iulij, Frater Augustinus Episcopus Smirnensis, & Suffrag. Veliteneus.
Anno 1580. 11. Iulij, F. Io. Scaccafcy, Episcopus Aladernen.
Anno 1581. 6. Martij F. Franciscus de Orantes à R.P. Episc. Eueten.
Anno 1581. 29. Maij F. Masseus de Bardes, Episcopus Pissinen.
Anno 1581. 30. Septembris F. Marcus de Vlissipone à Rege nominatus Episcopus Portugallensis.
Anno 1581. 6. Nouembris Frater Franciscus à Rege nominatus, Episcopus Conseranẽ.
Anno 1582. 8. Ianuarij, Frater Siluester de Albania Episcopus Stephanen. & Benden.
Anno 1582. 26. Ianuarij, F. Albertus Pomerius Episcopus Tripolen. & Suffraganeus Offen.
Anno 1582. 27. Aprilis F. Cornelius Oduiberius Episcopus Dunen. & Conceten.
Anno 1582. 20. Augusti F. Bonauentura Naclerius Episcopus Rossen.
Anno 1583. 11. Maij, frater Bernardus de Podio Episcopus Agaten.
Anno 1583. 9. Augusti F. Andreas Ceruora, Episcopus Cardonen. & coadiutor Arben.
Anno 1584. 9. Aprilis F. Antonius Fera Planẽsis Ordinis Min. Conuen. episc. Massicanus.
Anno 1584. 16. Iulij F. Michael Riperborius, Episco. Sagiensis.
Anno 1585. 17. Maij F. Franc. Camisius Bissacen. Episcopus Valuen. & Sulmonensis.
Anno 1585. 9. Septembris F. Cæsar Nardus Fanensis. Episco. Geruntinus, & Cariatensis.
Anno 1585. 25. Septẽbris F. Massimianus Beniaminus Cremẽsis, Inquisitor Paduę, Episcopus Clodien.
Anno 1586. 8. Ianuarij. F. Henricus Syculus, Episcopus Alifanus.
Anno 1586. 23. Iunij F. Clemens, Generalis Ordinis Min. Episcopus Neocastrensis.
Anno 1586. 4. Iulij F. Frãciscus Panigarola Mediolanen. Episcopus Grisopolitanus, & suffraganeus Ferrariensis.

Finis Episcoporum sacri Ordinis Minorum, quos habere potui eos bona fide adnotaui, scio multò plures etiam quorum memoria desideratur.

COMI-

COMITIA GENERALIA

DIVERSIS TEMPORIBVS ET LOCIS CELEBRATA;

VBI GENERALES PRAEFECTI CREATI SVNT, & vetera Franciſcanæ Religionis decreta reſtituta conſpiciuntur.

SIMVL ETIAM REDDITVR ratio multorum, quæ in eiſdem Comitijs generalibus contigerunt.

Auctore F. Petro Rodulphio Toſsinianenſi Conuentuali Franciſcano, In Conuentu Magnæ Domus Venetiarum Prælectore.

M D LXXXVI.

PRAEFATIO.

Qua ratione insti tuta sunt comitia generalia.

IN primo Tractatus huius vestibulo aperiendum nobis est, qua ratione generalia Comitia instituta sint à Summis Pontificibus, quibus summa rerum omnis à Deo permissa est. Idq; præcipuè in caussa fuit, vt violatæ Religioni, totq; malis iamdiu vexatæ, propemodumq; oppressę succurratur. Nam tempore D. Bonauenturæ Generalis ob multitudinem Fratrum, quę in dies crescebat, distincta fuit Religio hæc nostra in Prouincias xxxiiij. xvij. vltra, & totidem citra montes sub vno tamen capite & pastore, cùm duo in vno corpore capita esse turpe sit, & indecorum. Vnde B. FRAN. humanæ fragilitatis miserias pertæsus, octauo suæ Regulę capite ait: Vniuersi Fratres vnum de Fratribus istius Religionis teneantur semper habere Generalem Ministrum, & seruum totius Vniuersitatis, & ei teneantur semper obedire. quo verbo indicat capitis principatum, & ductum, qui non casu vel fortuitò constituendus est, sed electione, vt omni studio & pietate omnia tractet, quæ ad Religionis incrementum facere videntur. Huc curas & cogitationes omnes fixerunt Patres, ad tollendas temporum procellas, omniaq; pericula imminentia, vt congregati semel in triennio in festo Pentecostes, hac via saltem omnibus malis mederentur; & ad temporis rationem consilia accommodantes instituerunt quolibet triennio generale Capitulum celebrari: id quod etiam decretum in Concilio Basiliensi fuit. Hæc volui breui hac præfatione adnotare, in pręmonitionem dicendorum, quorum quamuis multa sint mihi incomperta, cùm per xxxix. ann. vsque ad Concilium Constant. duo Pontifices, & duo Generales in scismate eligerentur: si tamen per occupationes licebit, forsan aliàs maiora si qua succurrent, addemus.

Cap. viij. Regulę.

In hoc Concilio cũ Magistro Antonio Piretto Generali interfuerunt quidam insignes Magistri, s. Magister Antoni⁹ de Creppa Prouincialis Mediolani, Magister Ioannes de Bononia Minister Bononiæ, Magister Matthæus de Parma Minister Romæ, Magister Vitalis Valẽtinus de Prouincia Prouincię, Magister Ioannes Scanis Florentinus, Magister Nicolaus Tergestinus, Magister Bartholomęus de Bononia, Magister Lãcelottus de Placentia.

CAPI-

CAPITVLORVM GENERALIVM NVMERVS ET ORDO.

PRIMVM Capitulum Assisij celebratum an. 1217. inter initia exorientis Religionis, vbi B. Pater Franciscus cōtemplatus est supra quinque millia Fratrum. Quod miraculi loco memorari debet. Ibi enim erat tanta multitudo, vt videretur acies castrorū ordinata: cogebanturq; omnes dicere, Castra Dei sunt hęc. Hoc Capitulum fuit generalissimum, vulgò dictum Capitulum Storarum, nā præmultitudine hospitabantur Fratres & plebs in căpis, vbi erant veluti tentoria, & tabernacula storeis & virgultis, cęnoq; cōtexta, viasq; omnes replebant. Ferunt B. Dominicum cū octo ex suis Fratribus interfuisse, admiratumq; tantā multitudinem: quāuis huius rei nullā faciat mentionē D. Bonau. auctor summæ fidei. Hoc tēpore multi Fratres fuerunt missi in diuersas Prouincias ad propagandā Christi fidē. B. verò Franciscus sibi elegit Prouinciā Francię; sed eo Capitulo absoluto, vnà cū F. Massæo Romā contendit, ad visitanda sacra BB. Christi Apostolorū limina: deinde verò Galliā versus iter arripiens inuenit D. Vgolinum Cardinalem Legatū Honorij Papæ: Dominus verò Legatus hortatus est B. Franc. vt rediret in Italiā, ne pusillus Ordo absentia Nautę pateretur naufragiū. Quo audito consilio redijt, Fratresq; suos, qui secū aderant, misit in Hispaniam ad debellandos, & coercendos hæreticos, qui fractis pudoris claustris grassabantur in illis partibus, multaq; moliebantur contra fidem Catholicam, à quibus Fratres illi fuerunt diuexati. Interim Vrraca Regina, nobilis, & perillustris Matrona, obtinuit ab Alphonso viro suo, vt in Vlyssipona, & maritimis, duo loca pro Fratrib. obtinerentur; & à Domina Sanctia sorore dicti Regis Alphonsi plurimis beneficijs fouebātur Fratres, vt libro primo diximus.

Primum Capitulum.

Quinque millia Fratres in Capitulo storarum.

Cant. 6. Gen. 32.

Primum Capitulū generalissimū.

Marcus Antonius Flāminius in vita S. Dominici im probat, & quid dixerit, ex quo videtur fit quodā modo dubitare de diuina prouidētia.

Vrraca perillustris matrona pręcipua cultrix Ordinis S. Franc.

Epistola B. Francisci ad futurum Capitulum generale, qua ardentius cohortatur Fratres ad Dei cultum, & Regulæ suæ obseruantiam.

REVERENDIS & multum diligendis Fratrib. vniuersis. Nomen Dei audientes adorate eū cum timore, & reuerentia proni in terra. Ideo misit vos Deus in vniuerso mundo, vt verbo, & opere detis testimoniū voci eius, & faciatis omnes scire, quòd nōn est alius pręter ipsum. In disciplina, & sancta obediētia perseuerate, & quę promisistis ei, bono proposito adimplete per omnia. Oro sicut possum, Generalem Ministrum, vt faciat Regulam ab omnibus inuiolabiliter obseruari, & Clerici dicant diuinum officium cum deuotione coram Deo, non attendentes molestiam vocis, sed consonantiam mentis. & bene valete in Domino.

De obseruatione Regulæ.

Anno 1219. celebratum est Capitulū Assisij, & missi fuerunt Fratres per vniuersum mundum cum literis Apostolicis. hoc tempore 1220. Fridericus ab Honorio Pont. Romæ inunctus, Imperiales titulos recepit, & nihilominus Ecclesiastica sibi vsurpans iura, Honorium persequitur, & maximæ inter eos vigēt discordiæ. manebat Pontifex Perusij, & Cardinalis Protector Assisij, qui quotidie erat cū Fratribus, cū quibus maximā voluptatem capiebat. Honorius verò Pontifex literis Apostolicis cōmendauit Fratres vbiq; locorum his verbis.

Secundum Capitulum.

Fridericus inunctus recipit titulos Imperiales.

Honorius Episcopus seruus seruorum Dei &c.

CVM Dilecti filij F. Franciscus & socij eius, de vita, & religione Minorū, abiectis vanitatib. huius mundi, elegerint vitæ viā à Rom. Ecclesia meritò approbatā, vt serendo semina verbi Dei, Apostolorū exemplo, diuersas circūeant Regiones, Vniuersitatem vestrā rogamus, & exhortamur in Domino, vobis per Apostolica scripta mādantes, quatenus cū latores præsentiū ad uos duxerint declinandū, ipsos recipiatis sicut Catholicos, & fideles &c.

Epistola B. Francisci ad Capitulum generale, qua admonet Sacerdotes ad reuerentiam exhibendam sanctissimo Altaris Sacramento, quæ suprà etiam relata est.

DEPRECOR omnes Fratres cum osculo pedum, & ea qua possum charitate, vt omnem reuerentiam, & honorem, quantumcunque poteritis, exhibeatis sanctissimo corpori, & sanguini Domini nostri IESV Christi, in quo quę in cœlis, & quę in terris sunt, pacificata sunt, & reconciliata omnipotenti Deo. Rogo etiam in Domino omnes Fratres meos Sacerdotes, qui sunt, & erunt, & esse cupiunt

Col. 1.

Sacerdotes Altissimi, quòd quandocunque celebrare voluerint, purissimè faciant, & purissimè verum sacrificium sanctissimi Corporis, & Sãguinis Domini nostri IESV Christi, cum omni reuerentia, sancta, & munda intentione &c.

III. Capitulum. Anno 1227. celebratum est Capitulũ Assisij rempore F. Ioannis Parentis post obitum B. Francisci, qui anno 1226. Christi stigmatibus insignitus, & miraculis clarus mortuus est iiij. Non. Octob. & biennio post in Catalogo Sanctorũ à Gregorio IX. Pont. Max. relatus. In hoc Capitulo à Generali Ministro cautũ est, ne quis diceretur Magister, sed omnes passim vocarentur Fratres Minores vllo absq; titulo. Nam B. parens Franciscus semper & vbiq; abhorruit superbos, honorificosq; titulos, quia solius Christi perfecta sint opera, & ipse solus Magister vocandus sit. Quod quidem ipse faciebat, ne Fratres insolescerent, vel fastu humano intumescerent. Si quidem in suo Testamento iubet Theologos honorari, qui ministrant nobis spiritum, & vitam. Item instituit, quòd nullus apostata præsertim de fide suspectus, recipiatur ad Ordinem. Item ꝙ nullus nouitius secularium confessiones audire præsumat, neque alij Sacerdotes, nisi prius fuerint à Prouincialibus admissi.

Obitus B. Franç.

Prohibet ne quis vocetur Magister cũ sit titulus summæ excellentię.

Deuter. 32. Lucæ 6.

B. Frã. iubet Theologos honorari.

IIII. Capitulum. Anno 1230. celebratum est Capitulum Assisij, & interfuerunt duo millia Fratres. Quo tempore facta est translatio corporis Beati Francisci de Ecclesia S. Georgij, vbi annos quatuor conditum fuit, ad Ecclesiam in eius honorem constructam, octauo Kal. Iunij, cum celeberrimo apparatu, & veneratione. Nam ex vicinis Vrbibus, & villulis tanta populorum copia congregata est, vt per campos gregum more accumberent, currus, & boues, quibus vehebatur sacrum illud corpus, erant cooperti purpura, vt affectus fidelium traheretur ad currendum post Christum. Quo viso mirabili spectaculo, B. Antonius Patauinus in montem Aluernæ deuotionis causa se recepit, ibique permultos menses permansit. Gregorius IX. Pont. qui huic translationi interesse non poterat, misit quosdam præclaros nuncios, qui suæ absentiæ causam exponerent, & munera quædam preciosa transmisit, vt Crucem auream cum ligno Crucis Domini, & sacri Altaris ornamenta.

Trãslatio corporis B. Franc.

Cæterum hic sciendum, quòd ab hoc anno 1230. ad annum 1242. non inuenio aliud Capitulum celebratum, fortè quia non fuit adnotatum, reperio tamen Gregorium IX. Pontificatus sui anno septimo. Anno verò Domini 1234. destinasse Minores Fratres ad Iorgianos cum litteris Apostolicis, quarum tenor talis est.

CVM messis multa sit, operarij verò pauci, & Euangelicus ille paterfamilias adhuc mitteret operarios in messem suam, in hac quoque quasi vndecima hora vineæ suæ deputat vinitores, quorum laborem pari cum primis denario recompenset. Cùm igitur in terris Iorgianorum, Saracenorum, aliorumque infidelium vobis sit animarum sollicitudo commissa, vt illius operante clementia, qui de lapidibus potest Abrahæ filios suscitare, verbo, & exemplo proficiatis ibidem, & existentes in inuio reducatis ad viam. NOS considerantes, ꝙ ministerium vestrum diligenter implentes vos operarios inconfusibiles exhibetis vitiorũ sentes extirpare de agro Domini satagendo; Propter quod indubitatã de vobis fiduciam obtinemus, vt qui spiritu viuitis, spiritu ambuletis, & de doctrina, & conuersatione vestra flores, & fructus proueniant gratiores; Deuotioni vestræ per auctoritatẽ &c. vt in terris illis vobis sit licitum excommunicatis communicare in his, quæ ad salutem pertinent animarum, quibus etiam dummodo Latini sint, & Apostolicæ Sedi obediant, fratres vestri Presbyteri valeant congrua satisfactione præmissa secundum formam Ecclesiæ absolutionis impertiri beneficium; eorumq; confessione audita pœnitentiam salutarem iniungere, & cum Ordinis vestri Fratribus super leui irregularitatis nota prouidè dispensare. Dat. Laterani sexto Idus Aprilis, Pontificatus nostri anno septimo.

Matth. 9.

Matth. 3.

V. Capitulum. Anno 1242. celebratũ est Capitulũ Bononiæ, vbi F. Haimo ex sententia Capituli generalis quasdam edidit Constitutiones de agendis in missa; Incipit autem eius tractatus, Indutus planeta Sacerdos. fuit quoq; ordinatum in hoc Capitulo iuxta præceptũ B. P. Fran. vt Fratres modestè eleemosynas quærant, ne reliqui pauperes defraudentur, quia peccati pœna est, non gloria, aliena merita damnare. In eodem Capitulo innouatum est Decretũ Sanctissimi Gregorij IX. Pont. Max. qui anno 1239. decreuit ne Fratres Cistercienses ad Minores transirent, lectæq; fuerunt Apostolicæ literæ, quarum tenor talis est.

EPISTOLA GREGORII IX. PONT. MAX.
Vniuersis Abbatibus, & Conuentibus Cistercienis Ordinis &c.

LICET olim quidam ex Fratribus vestris ad Fratrum Minorũ, & aliquibus ex eis ad vestrum Ordinem transeuntibus, vtrosq; suo restitui Ordini mandassemus, quia tamen temporis longi prolixitas, & professionis vinculum repugnare videntur, quamuis absq; vtriusque Ordinis scandalo possit mandatum Apostolicum adimpleri; Nos, & animarum saluti prouidere volentes, & diffidijs obuiare, ita duximus prouidendum, vt iam professi in Ordinib. memoratis, non obstante mãdato prædicto, in eis debeant liberè remanere, ne hac occasione inter vos, & illos scandalum oriatur. Dat. Reate, nonis Augusti, Pontificatus nostri anno X.

Ex Vaticano.

Hinc sumpta occasione expedit huic Pontificis decreto subnectere Exemplum memorabile de quodam Fratre Minore, qui humano spiritu transiens ad Ordinem Cistercienſium, obcœcatus remansit, nec potuit ei lumen restitui, nisi rediret ad Ordinem suum.

QVIDAM Frater Minor humano spiritu ductus ingressus est Ordinem Cisterciensium. peracto autem probationis anno, cùm cuperet (vt moris est) illorum Regulam profiteri, statim (Deo disponente) oculorum lumine orbatus mansit, nullumq; (quod fuit dictu mirabile) in oculis apparebat vestigium, vel cęcitatis macula. Verùm Monachi existimantes hunc Fratrem id simulare, adduxerunt eum ante foueam, vt de eius cęcitate periculũ facerent, in quam miser Frater lumine destitutus lapsus est, quo casu Monachi de cęcitate Fratris certiores facti dixerunt: Mi Frater, consultius egeris, si ad Ordinem tuum redieris: annuit ille, & cùm redijsset ad priorem Ordinem (quod magis mirandum fuit) statim lucem recuperauit, quam egressus amiserat.

Casus.

Anno 1244. Genuæ celebrata sunt Comitia generalia, quo tempore Fridericus diu Pontifices, & Romanam Sedem persecutus non sine maximis calamitatibus, tandem ab Innocentio in Lugdunensi Concilio damnatus est, & Imperatoria ac Regia potestate depositus. Nec mirùm si Franciscana Familia inter tot calamitates Romanæ Ecclesiæ multa sustinuerit aduersa, quo tempore præsertim anno 1243. etiam præfatus Fridericus suspendi iussit duos Fratres Minores, qui iussu superiorum Pontificias literas, nescio quò deferebant.

VI. Capitulum.

Fridericus priuatur.

Anno 1245. Assisij celebratum est Capitulum sub Fratre Crescentio Aesino. Quo tempore etiam passa sunt nonnulla Religionis loca, cum Hispani, & Galli Romam miserunt vexillum Memmelini, potentissimi Afrorum Regis, & illud in Ecclesia S. Petri in signum victoriæ suspenderunt. Eodem tempore Fridericus eiecit Fratres Minores de Apulia, & toto Regno Siciliæ, quia monebant, mouebantq; populos ad mandata Domini Papæ, & S. Rom. Ecclesiæ, vt excommunicationis sententiam cuaderent. Fratres verò expulsi, ab alijs fuerũt Prouincijs perhumaniter excepti. Sub idem tempus F. Assellinus Dominicanus cũ quibusdam Fratribus Minoribus ad propagandam Christi fidem, missi sunt ad Bathi Tartarorum Imperatorem.

VII. Capitulum.

Minores impetu Friderici ab Apulia expelluntur.

Vincentius Bel. in Speculo historiali, lib. 13.

Anno 1248. Assisium vel (vt alijs placet) Lũgdunum sub Fratre Ioanne Parmensi conuenit Capitulum, cuius tamen acta non inuenio.

VIII. Capitulum.

Anno 1249. Metis in Gallia sub Fratre Ioanne Parmensi congregatum est Capitulum, in quo inter cætera cautum est in Choro nihil legendum, vel cantandum à Fratribus, quod non contineretur in Ordinario Romano.

IX. Capitulum.

Anno 1256. Romæ, vbi D. Bonauentura ordinauit Officium S. Claræ celebrandum fore duplex maius, & paulo antè anno 1255. ad preces Parisiensium Dominus Papa concessit Fratribus, vt in priuatis missis votiuis de Spiritu sancto, & de B. Virgine diceretur, Gloria, non obstante Decreto facto Metis in Capitulo generali. Eodem tempore ad mandatum Alexandri IIII. Pontificis cautum est, vt Fratres promoti ad dignitates bona sua Ordini resignare debeant, vti libros, & eiusmodi, quod tamen in multis non fuit obseruatum.

X. Capitulum.

Pia institutio.

Anno 1260. Narbonæ, vbi S. Bonauentura viuendi ordinem, & formam præscripsit, in quo apparet maximus feruor obseruantiæ Regulę, & zelus altissimę paupertatis. In eodem Capitulo facta est distinctio Religionis in Prouincias 34. videlicet 17. vltramontanas, & 17. cismontanas. fertur quoque in hoc Capitulo instituisse habitum & caputium, quo nunc vti-

XI. Capitulum.

Distinctio in Prouincias, vbi initiũ sumpsit.

mur. Et præterea multas alias Cōstitutiones edidit; nec mirari quisquam debet, quia non solùm generale Capitulum potest condere noua instituta, sed potest quoque arctare aucto ritatem Generalis, pro euitando periculo Religionis. Eas autem Constitutiones subijciam, vt omnium memoriæ hæreant, & infixæ sint animo.

STATVTA CAPITVLI GENERALIS *Narbonensis, à D. Bonauentura Generali, quibus Zelus, & affectio erga Regulæ obseruantiam ostenditur.*

I. QVILIBET Guardianus studeat solicita diligētia in domo sua has Constitutiones generales habere, quas ipse sub custodia reseruet, & faciat semel in mense Fratribus suis legere, vbi, & quando viderit expedire, maximè Capitula, quæ communem tangunt vtilitatem, & istis publicatis veteres destruantur.

II. Studeant Ministri, quòd litera Breuiariorum, & Missalium, corrigatur ad exemplar vnius, quod habere poterunt, iuxta Ecclesiæ Constitutiones.

III. Obsecret Minister generalis cū Capitulo generali vniuerso omnes Fratres voluntariè in Quadragesima S. Francisci, in Conuentu vna refectione esse contentos, ad amouēdas multas inordinationes, & obtinendam paternam benedictionem, exceptis hospitibus, debilibus, & infirmis.

IIII. Studeāt ēt Ministri Fratrū loquacitates restringere, & inducere Fratres in suis capitulis ad silentiū in mensis ēt extra Refectoriū, cū Capitulū generale in hoc concordauerit.

V. Pueri seruitores seu oblati Fratrum non seruent pecuniam datam pro Fratribus.

VI. Diffinimus quòd Custodes, & Guardiani pro superioribus habeantur, & Generalis committit eis curam, & Guardiani in omnibus obediant suis Custodibus, caueant tamen ne in officiis suis se conturbent.

VII. Generalis nō vult ꝙ Ministri Prouinciales cōmittant aliis receptionē Fratrū extra suā prouinciā, nisi in studiis generalibus, & ꝙ Ministri transeuntes per alienas prouincias strictè in recipiendo se habeant, & quos recipiūt, ducant cū firmo proposito nullatenus remittēdi.

VIII. Amodo testudinatę Ecclesiæ nō fiāt, nisi super altare absq; licētia generalis Ministri.

IX. Quælibet domus in terminis prouinciarum habebit loca sibi viciniora.

X. Declaratio Domini Papæ Innocentij super Regulam, maneat suspēsa, sicut determinatum fuit in Capitulo Metensi; & districtè inhibemus ne aliquis vtatur ea in his, in quibus expositioni Domini Gregorij contradicit.

> Innocentius IIII. Pont. Max. Metis in Gallia fulminauit Bullam contra Mendicantes. Verū Neapoli graui infirmitate percussus, ad cor suum rediēs dixit: Propter iniquitatem corripuisti hominem, & tabescere fecisti aiam meā. quā postea reuocauit Alexander Quartus eius successor. Idcirco pcipit D. Bonau. ne Fratres maneant in declarōne Domini Papæ Innocentij in illis, in quib. expositioni Domini Gregorij contradicit.

XI. Item nullus Confessor possit absoluere de tactibus impudicis, nisi qui habuerit licentiam absoluendi à peccato carnis.

XII. Item solicitè seruetur constitutio generalis, quæ dicit, quòd in locis Fratrum Fratres carnes non comedant vllo tempore, exceptis debilibus, & infirmis, quibus Guardiani possunt prouidere, secundum quòd iudicauerint rationabiliter indigere.

XIII. Cingulum habeatur corda communis, & rudis, & nihil portetur ad cordam appensum. Nec habeantur cingula interius cum cultellis, & bursis, nec etiam bursæ inferius in tunica habitus habeantur laterales.

XIIII. Caueant Fratres pro posse à cibarijs sumptuosis, sed vno sint contenti ferculo. Et in mensis suis vasis aut cyathis vitreis, seu etiam stanneis non vtantur.

XV. Cùm autem curiositas, & superfluitas directè obuient paupertati, ordinamus quòd ædificiorum curiositas in picturis, celaturis, fenestris, & columnis, & huiusmodi in longitudine, latitudine, secundum loci consuetudinem arctius euitetur.

XVI. Campanilia etiam ad modum turris de cætero nusquam fiant.

XVII. Vitrinę quoq; historiatę, vel picturatę de cętero nusq̃ fiāt, excepto ꝙ in principali vitrea post maius altare possint haberi imagines Crucifixi, B. Virginis, B. FR. & B. Antonij tm̄.

XVIII. Itē tabulę sumptuosæ, seu curiosæ super altare, vel alibi de cętero nullę fiant. Et si de cętero huiusmodi vitreę, vel tabulę sic factę fuerint, per Visitatores prouinciarū amoueant. Qui aūt fuerint trāsgressores ipsius Cōstitutionis, vel Paragraphi, grauiter puniantē, & principales de locis irreuocabiliter expellantur, nisi per generalē Ministrum fuerint restituti.

XIX. Et ad hoc firmiter teneantur Visitatores seu Commissarij, si Ministri fuerint negligentes, qui nihilominus loca illarum prouinciarum quas visitant, huiusmodi vitiosa denunciare debeant Capitulo generali per obedientiam salutarem.

XX. Et

xx. Et propter excessus iam factos circa huiusmodi, ne trahantur in consuetudinē, præcipimus fratribus vniuersis, vt nullus per se vel per alium per quascúq; personas in ordine, vel extra ordinem ducere, vel inducere faciat, vel procuret talia fieri, vel licentiam à prælatis ordinis de cætero postulari, & ad prędictorum obseruātiam Ministri, Custodes, Guardiani, & eorum Vicarij; ac visitatores teneantur transgressores acriter puniendo, & attentata in contrarium de cætero destruendo.

xxi. Item thuribula, cruces, ampullæ, & quæcunque vasa, vel imagines de auro, vel argento per obedientiam amoueantur, & de cœtero per eandem obedientiam nullatenus habeantur, nisi in crucibus, vel alijs de prædictis essent aliquæ reliquiæ venerandæ, vel nisi esset pixis, vel aliquod vasculum, pro Christi corpore (vt moris est) reponendo; & de cætero calices simplices fiant in opere, & pondus duarum marcarum, & dimidiæ non excedant.

xxii. Nec plures calices quam altaria habeantur, excepto vno pro conuentu, & ad hæc Custodes, & Guardiani per obedientiam teneantur.

xxiii. Nec aut phrygiatos, vel sericos pannos fratres habeant absque licentiæ dispositione Ministri, & Diffinitorum in Capitulo Prouinciali, qui prouideant vt excessus in talibus euitentur.

xxiiij. Fratres in locis suis habentes parochiale cœmiterium aut baptisterium, non morentur, si oporteat eos sepelire mortuos, & pueros baptizare. si aūt in locis habentibus proprietatem morari contigerit, nec per se, nec per interpositam personam de illa proprietate se aliquatenus intromittant, nec ex pacto fructus eiusdem percipiant.

xxv. Inhibemus etiam vt nullus fratrum inducat aliquam personam ad ordinandam eleemósynam perpetuam annuatim, vel certis temporibus fratribus exhibendam: & si aliqua taliter fuerit legata, nullo modo à fratribus in iudicio exigatur.

xxvj. Item nec pro fratre aliquo, nec pro loco animal aliquod (scilicet equus seu asinus aut mulus) ab ordine, vel ab aliquo nomine ordinis teneatur, exceptis murilegis, & quibusdam auibus pro immunditijs remouendis, nisi ex euidenti necessitate cum aliquo loco fuerit dispensandum per Ministrum cum consilio Capituli prouincialis.

xij. Capitulum Anno 1263. Pisis coactum est. in hoc Capitulo Sanctus Bonauentura Generalis ordinauit post Cōpletorium pulsari Aue Maria, qua hora fuit salutata B. Virgo ab Angelo. & hic ritus hodie quoque vbique seruatur. Adiecit quoque quasdam rubricas Breuiario.

Hoc tempore Vrbanus regnum Siciliæ qđ à Māfredo occupabatur, Carolo Ludouici Regis Frācorum, fratri concessit, eumq; in Italiam per Legatos euocauit.

xiij. Anno 1266. Parisijs sub Clemēte IIII. Pont. edictū est: in quo cęptum est haberi varias disputationes in Comitijs Generalibus, neque id frustra, vt facilius de ea quę in nobis est fide, & spe, omni petenti (iuxta Diui Petri sententiam) cum modestia, & timore rationem reddere possimus. Multa, & varia in rebus fidei disputationum genera instituta sunt, quarum, vsu, & exercitatissimo studio non modò abditissimos, abstrusissimosque emergentium dubiorum calles nobis collustratos, verùm etiam omnium credibilium tam contingentium quàm necessariorum firmissima ac validissima rationum præsidia Ecclesiæ Catholicæ parta fuisse constat. & rectè quidem: maximo enim cum fœnore semel hæc admissa cōsuetudo creberrimo vsu frequentatur. Nam quod bonum, & honestum vsu primo venit, vsu semper alendum, & retinendum sapientes docent, & nos huic tam laudabili instituto subtrahere non debemus. Maxima profectò perspecta est prudentia Diui Bonauenturæ in sedando discordias varias circa Inquisitores hæreticę prauitatis, & transitus de vna religione in aliam. In hoc itaque Capitulo variæ habitæ sunt disputationes.

Vbi initium sumpserunt disputationes, quæ in comitiis Generalib. haberi solent.

xiiij. Capitulū Anno 1269. Assisij cōuentū est, vbi S. Bonauentura tūc tēporis Generalis ordinauit quolibet sabbato cātari missā in honorē B. Virginis. Quod hodie quoq; multis in locis obseruatur. Sub hoc tempus fratres Minores sub vexillo in Vngariam ducti sunt sub Rege Bela, qui annos 35. regnauit: obijt autē 1270. Strigonijq; tumulatus est apud Minores in Aede ab eo ære regio fundata; cuius corpus per Philippum Archiepiscopum exhumatum, vt aliò transferret, sed summi Pontificis mandato Fratribus restitutum fuit.

xv. Capitulū, An. 1274. Lugduni cōgregatū est, vbi etiā celebrabatur synodus Hierosolymæ recuperādæ gratia, in qua de processione Spiritus sancti cum Romana Ecclesia Græci conuenere. In eodē Capitulo à fratre Iordane Saxone Generali Ordinis Prædicatorū, & à Generali Ordinis Minorum quædam decreta ordinata sunt pro communi suorum Ordinum fratrum concordia, & in primis, quod vtrique à mutuis detractionibus, & contem-

Florentię Græci cum Latinis conuenerunt sexdecim vicibus tamē ab eisdem defecerunt.

Decreta inter Prædicatores, & Minores.

ptionibus abstineant,& vbicunque se inuenerint, se se præueniant & amanter recipiant, & vbi possent lites,& diffidia suboriri, statim deferant ad Prouinciales vtriusque ordinis illius Prouinciæ,& vbi aliquis frater dicto, vel facto fuerit in his repertus culpabilis, possit per suum Prouincialem puniri. Literæ missæ fuerunt per vniuersum Ordinem Prædicatorum,& Minorum eorundem sigillis subsignatæ. Porrò hæc simultas exorta est inter Prædicatores,& Minores,ac Doctores Parisienses, auctore Gulielmo de Sancto Amore,viro non satis probo. Ideo per Pont.Max.sedata est.

xvj. Capitulum, Anno 1275. Paduæ conuocatum est sub fratre Hieronymo Asculano, qui legitime impeditus, cum ibidem interesse non posset, suo nomine fratrem Bonagratiam destinauit, qui postea successit ei in Generalatu.

xvij. Capitulum, Anno 1279. Assisij fuit sub fratre Bonagratia Generali, qui fuit præsidens Capituli, in quo statutum fuit quod nomen Sanctę Elisabeth ponatur in Letanijs. In hoc Capitulo Nicolaus tertius Pont.Max. monuit Generalem, & Patres in Capitulo cōmorantes, vt prouiderent, ac consulerent, si quid à Sede Apostolica impetrandū sit,& petierunt Protectorem Ordinis, referente fratre Philippo Perusino tunc Ministro Tusciæ. Pontifex verò nominauit Matthæum Rubeum Protectorem, & Cardinalem Sanctæ Mariæ in Porticu, cui ordinem ipsum commēdauit tanquam pupillam oculorum suorum, irrupitq; à pectore summi Pontificis tantus lacrymarum effluxus, vt omnes astantes cum flente flerent,& cum eiulante eiularent, & lacrymarentur, & paulo post reintegrata voce Ordinē Minorum commendauit.

Sancta Elisabeth in Letaniis.

Vehemens dilectio Pontificibus in familiam Franciscanam.

xviij. Capitulum, Anno 1281. Argentinæ colligitur, Prouinciæ Alemaniæ superioris tempore Bonegratiæ Generalis.

xix. Capitulum, Anno 1285. Mediolani sub Arloto Pratensi. hic Generalis condemnauit decretum Ioannis Petri, in quo statutum fuit, vt in obitu Generalis, Vicarius Generalis instituatur, vsque ad nouam electionem Generalis de consensu Protectoris Ordinis, & Domini Papæ.

xx. Capitulum, Anno 1287. fit, Montis Pessulani, Magalonensis Diœcesis, vbi frater Matthæus Aquaspartanus electus est Generalis. Nicolaus quartus Pont. Max. Pontificatus sui anno tertio, in eodem Capitulo ordinauit, vt custodes non teneantur omnes interesse Generali Capitulo, sed vnum eligant, cui vices suas,& voces committāt. Item ordinauit, ne aliquis Vicarius Generalis instituatur viuente Generali Ministro sine mandato speciali Romani Pontificis. Statuit quoque, ne fieret diuisio Prouinciarum, vel multiplicatio absq; facultate Sedis Apostolicæ,& Protectoris Ordinis. Sub hoc tempus Pontifex destinauit F. Ioannem de Monte Curbino ad Regem Armeniæ, vt eum ad obedientiā Sedis Apostolicę deduceret, redijtq; cū literis fauorabilibus, quæ obedientiam Regis attestabātur, retulitq; quod pater eius subijt mortem temporalem pro Ecclesia Christi. Vnde cor Pōtificis exultauit, admisitque eum uelut filium Ecclesiæ.

Institutio de Custodibus.

xxj. Capitulum, Anno 1289. statuitur Reate, vbi frater Raymūdus electus est Generalis, quo tempore, Tripulis Ciuitas à Saracenis expugnata est.

xxij. Capitulum, Anno 1292. Parisiis indicitur, vbi F. Petrus Ioannes coram F. Raimundo Generali reuocauit, quæ temere iactauerat contra Pauperem vsum Fratrum Minorum. Hic Generalis ad preces Regis Franciæ Philippi cognomento pulchri, cathedram magistralem in Theologica facultate est assecutus.

xxiij. Capitulum, Anno 1295. effectum est Assisij sub F. Io. à Muro Generali, quo tempore S. Ludouicus Francorum Rex, qui augendæ Christianitatis gratia in Africa obijt, in Beatorum numero à Bonifacio octauo describitur.

xxiiij. Capitulum, Anno 1296. Anagniæ constitutum est, cuius acta non inuenio.

xxv. Capitulum, Anno 1299. Lugduni; quo tempore Bonifacius Pont. Max. Fraticellorum hæresim damnauit,& vbiq; persecutus est. Eodem tempore Tartari in Syriam uenientes Terram Sanctam ceperunt, sed Saracenis fugatis postea redeunt.

Hæresis Fraticellorum damnata.

xxvj. Capitulum, Anno 1302. Genuæ peractum est, anno sequenti obijt frater Vgo de Hargelpol Anglicus, Theologus insignis, quōdam Minister Angliæ. In hoc ca. cautum fuit per istum Generalem, ut de cętero fieret festum duplex de festiuitate S. Marię ad Niues,& de Consecrationibus Apostolorum.

xxvij. Capitulū, An. 1304. Assisij institutū est, ubi frater Gōdisaluus Hispanus electus est Generalis, qui ad Ordinē suscepit F. Aluarū Pelagiū, qui scripsit de planctu Ecclesiæ.

xxviij.

xxviij. Capitulum, Anno 1307. Tholosæ constitit sub Fratre Gondisaluo Hispano, vbi interfuerūt noningenti nonaginta fratres, ibiq́ue interfuerūt octo Magistri, inter quos fuit Magister Bertandus Ganfredi, quondam Generalis, & Frater Bernardus Hortolani, Pœnitentiarius Domini Papæ. Sub hoc tempus anno 1308. Rex Franciæ misit Domino Papæ nuncios, quibus seipsum offerebat se submittere fidei, & Ecclesiæ Romanæ, & Populum suum ad obedientiam Sanctæ Sedis Apostolicæ; & eidem Dominus Papa misit nuncios, prę sertim Patriarcham Gradensem, Procuratorem Curiæ Fratrum Ministrorum, & Procuratorem Fratrum Prędicatorum, qui ab eodem humaniter excepti sunt, & debito cum honore, eodem anno obijt Carolus Quintus Rex, Pater Sancti Ludouici Episcopi, cui successit filius eius Robertus, coronatus per Papam Clementem Auinione, & fuit Ordinis Sancti Francisci cultor præcipuus.

Protestatio Regis Franciæ & voti.

xxviiij. Capi. Anno 1310. Paduæ expeditū fuit, vbi Gōsaluus Generalis admonuit Ministros Prouinciales de quibusdā constitutionibus spectantibus ad ordinē: scripsit quoq; ad Capitulum Generale Frater Io. à Muro Cardinalis Portuensis protector. Ibidem statutum fuit vt visitatores Ordinis eligerentur in eodem capitulo. factæ sunt multæ constitutiones, & in Curia Domini Papæ, Romæ habita est longa disputatio non sine scandalo de obseruatione Regulæ Min. à Fratre Vbertino de Casali, & Fratre Raimundo Gaufredi, q. Generali, cum multis suis complicibus, qui asserebant Regulam non seruari. Alexander verò de Alexandria Communitatem Ordinis defendebat. Vnde à Domino Papa impositum est silentium, ne maiora scandala orirentur. Eodem tempore anno 1311. fuit in Regno Franciæ tanta mortalitas hominum, atque penuria annonæ, vt nulla ferè esset domus, in qua non plangeretur defunctus; vbi etiam multa passi sunt fratres. In hoc eodem Capitulo cautum est, vt sumptuosa ædificia destruerentur, vestes excellentes auferrent ur, perpetuæq́ue eleemosynæ, & annuales reditus.

F. Ioannes à Muro Cardinalis scribit ad Capitulum generale.

Disputatio Romæ habita.

Maxima hominū cædes in Regno Franciæ.

xxx. Capitulum, Anno 1313. Barchinone celebratum est in quo electus est Minister Generalis Magister Alexander de Alexandria. Clemens Quintus Pontif. Maxi. publicari fecit Bullam suam, cuius initium est in Clementinis, Exiui de Paradiso; quæ continebat Regulæ nostræ declarationem. Floruit per hæc tempora in Prouincia Hispaniæ, in Regno Castellæ, vir omnium virtutum studio cumulatus, F. Io. de Cambia assiduæ orationis, & vitæ exemplaris, de quo plura diximus.

F. Ioānes de Cambia.

xxxj. Capitulum, Anno 1316. Neapoli absolutum est sub Fratre Michaele Cesenate die decima Iunij. hoc tempore Domina Sanctia pręcipua Ordinis Minorum cultrix, scripsit ad Capitulum generale, habuitq́ue multa priuilegia in religione, & in eodem Capitulo decretum est à Patribus Discretis, vt vbique locorum fiat priuata oratio pro salute tam illustris, & pientissimæ fœminæ. Hinc orta est ingens perturbatio inter Fratres, de qua supra egimus.

xxxij. Capitulum, Anno 1319. Massiliæ celebratum est cum Domina Sanctia, quam superius memorauimus, sciens perturbationes in religione subortas, cohortata est Patres Discretos, vt eligant Ministrum generalem, qui sciat consulere publicæ vtilitati, & commodo: obtinuitq́ue à Sultano Babiloniæ, vt duodecim Fratres Minores manerent ad celebranda diuina officia apud Sanctum Sepulchrum Domini, quos ipsa, & Robertus vir eius præstantissimus, suis sumptibus alebant.

Pia ad Fratres cohortatio D. Sanctiæ.

xxxiij. Capitulum, Anno 1322. Perusij perfectum est; vbi fuit terminata quędam quęstio de eminentia paupertatis tempore Michaelis de Cesena, vbi ortum est malū quasi irreparabile, & pullulantibus hinc inde diffidijs à Ioanne Vigesimosecundo Pontif. fuit quęstio determinata, vt superius diximus; Vnde quidam Beghinus captus fuit per Dominum Archiepiscopum Parisiensem; & per Fratrem Ioannem de Bellua Dominicanum, qui asserebat Christum, & eius Apostolos nil habuisse iure proprietatis.

Quæstio de eminentia paupertatis.

Beghinus quidā.

xxxiiij. Capitulum, Anno 1325. Lugduni factum est, quo tempore floruit F. Sertorius ex Valentia Hispaniæ, qui multa compilauit ex sacris literis, & pręsertim in lib. Diui Augustini de Ciuita. Dei. Sub hoc tempus floruit B. Elgeareus Comes Ariani, vir Illustrissimus, qui annos sex de uiginti cum vxore sua Illustrissima Delphina in virginitate absque lecti separatione vixerat. Vnde in mortis articulo dixit, Gratias ago Deo, quia sponsam meam Delphinam mente, & carne virginem relinquo, cuius mors diuinitus fuit reuelata in Prouincia Prouincię: de quo etiam supra memoratum est.

F. Sertorius.

xxxv. Capitulum, Anno 1328. Bononię exactum est, in quo Capitulo Frater Bertandus

tandus Cardinalis, Episcopus Ostiensis, & Legatus Apostolicę Sedis à Ioāne XXII. Pon ti. Max. interfuit.

Modus profitēdi Regulam.

xxxvj. Capitulum, Anno 1329. Parisijs fuit, vbi F. Gerardus Odonis electus est Generalis, qui antequàm formam constitutionum D. Bonauenturę Generalis obseruandam proponeret, edidit nouam compilationem statutorum generalium, in quibus nouas cerimonias, & ritus Fratribus imposuit. Primo vt vestes nouitij venientis ad ordinem benedicerentur, & recipiendus ad professionem ante maiorem aram prostratus, post communionem sacerdotis, deuote susciperet Sanctam Eucharistiam, & in manu Pręlati profiteretur Regulam. Ipse scripsit quādam epistolam hortatoriam ad Prouincialem Ministrum Prouinciæ Mediolani, qua monebat Fratres, ne sint veluti arbores infructuosæ vel sicut sydera errantia.

Purpinianum.

Decretum Capituli.

xxxvij. Capitulum, Anno 1331. Ruffinone fuit coactum, vulgò Parpiniani: est autem Parpinianum nobile oppidum in Gallia, magnæ vrbis instar, populo plenum, & opibus affluens, Catalonici Iuris circa Pyręneum situm. Sāctia perillustris fœmina scripsit ad Capitulum generale, cui pollicetur omnem suam operam, atque opem: scripsit quoque Io. Patriarcha filius Iacobi Regis Aragoniæ ad F. Geraldum Generalem. In hoc Capitulo cautum est, quòd Generalis nullū impetret priuilegiū, quod puritati regulę possit derogare: Et quod Ministri Prouinciales cauere debent à multitudine Constitutionum Prouincialium; & quòd Fratres ad locum aliquem venientes dicant coram Prælato hæc verba flexis genibus: Memento famulorum tuorum, quos possedisti ab initio. Prælatus verò respondeat: Misereatur vestri omnipotens Deus, & omnia peccata vestra visu, audi tu, tactu, mundana conuersatione contracta, vobis ex sua clementi pietate dimittat, Amē.

Aluarus Pelagius de plāctu Ecclesiæ.

Refert F. Aluarus Pelagius Hispanus de planctu Ecclesiæ, quòd hic Geraldus Generalis porrexit D. Papæ Ioāni vnam supplicationem sigillatam sigillis quatuordecim Ministrorum, inter quę erat sigillum Generalis, & supplicabant D. Papæ Ioanni, quod omnes declarationes super Regulam totaliter reuocaret, quoniam erant contra vol. B. Francisci, vt patet in suo Testamento, & quod declarationes erant fratrum ligamina, & anno sequēti 1332. idem Generalis ad petitionem Domini Zachariæ Episcopi Sancti Thadæi in Armenia, misit multos Fratres de Prouincia Aquitaniæ ad cōuersionem Armenorum Maioris Armeniæ, & aliorum infidelium.

xxxviij. Capitulum, Anno 1334. Assisij astitit. Quo tempore certis quibusdam rationibus cerimoniæ, & constitutiones Capituli fuerunt abrogatæ, & ad antiquiorem formam redactæ, ibiq; ordinatum fuit de diuino officio, de nouitijs alendis, de uestimentis, de forma habitus, de studijs, de studentibus, & de qualitate librorum. Accidit per hęc tempora Assisij, quòd in nocte Cal. Octobris fulgur percussit turrim Campanariam, & mirum quodāmodo figuræ affixę nullā lęsionem passæ sunt, sed murus dumtaxat. Sub idē tempus cum Benedictus Duodecimus, postquam quidam Fratres Minores reiecta tunica Sancti Francisci habitum Sancti Dominici assumpserunt, id factum comprobauisset, inde orta est maxima deturbatio. Instabāt enim quidam Fratres Dominicani apud Summum Ponti. vt maiorum institutiones, & leges mutarentur, vt pote quia nimis graues, grauiaq; iubentes. cui rei nec Vgo Gallus, Generalis Ordinis Prædicatorū, nec Patres assentire voluerunt. Verùm dum Benedictus Pontifex vehementer instat, ut nouæ leges instituantur, alioquin interdicit Ordini generalem synodum, febribus correptus decumbit. Circa hęc tempora Anni 1341. duo Fratres Minores missi sunt ad Tartaros: Hi fuerunt Frater Bonatus Magister Theologię, & quidam F. Ioannes Florentinus. Dilexerat autem Rex Tartarorum Minores Fratres hac occasione, quia Frater Franciscus Alexandrinus (fauente Deo) curauerat Regem ab apostemate. Sed Rege decedente combustus fuit locus Fratrum, & Fratres qui ibidem morabantur, vt Frater Ricardus Burgundus, Frater Raimundus Rufus, Frater Pasqualis Hispanus, & Frater Laurentius Alexandrinus.

xxxix. Capitulum, Anno 1337. celebratum est Cathurci, siue Caducl, in Aquitania, ubi publicatę sunt Constitutiones Benedicti duodecimi Pontificis. eodem quoque tempore fuit facta noua compilatio statutorum Generalium, & in eodem Capitulo multi Prouinciales varijs hincinde adductis contra Generalem insurgentes ipsum amoueri ab officio postularunt. Verùm post multas accusationes, & excusationes ipsemet Generalis fuit in officio confirmatus. In eodem Capitulo fuit institutum,

vt

vt fieret festum de sacris stigmatibus B. Francisci per vniuersum orbem. Narratur quoque quòd Generalis pergens per Sclauoniam ad prouinciam Vngariæ transiensq; per Bosnã, vbi erant multi hæretici, zelo fidei succensus multos ad fidem Christi conuertit, & in eandẽ Prouinciam multos fratres destinauit ad propagandam Christi fidem.

Conuersio multorum hæreticorum per Generalem Ministrum.

xxxx. Capitulum, Anno 1343. Massiliæ adfuit, in quo electus est Generalis frater Fortunerius Vasellus, & cautum est lege, vt in Religione obseruentur statuta B. Bonauenturę Generalis. Hoc tẽpore accidit Neapoli quòd quidam eremita prædicans in Ecclesia nostra Sancti Laurentij prædixit imminentem ruinam Ciuitati. Die 26. Ianuarij Franciscus Petrarcha, qui ibidem aderat, tam diro nuncio territus mansit illa nocte apud fratres Sancti Laurentij, vt potè in loco Vrbis eminẽtiori. Quidam frater Dauid vitę sanctitate clarus vna cum alijs fratribus cum reliquijs Sãctorum occurrit irruenti aquæ, siquidem in tãtum mare excreuerat, vt tota penè Ciuitas videretur submergi: de qua rescribit Franciscus Petrarcha ad Ioannem Columnam sic inquiens: Compatior tibi, mea nobilis Parthenope. Te enim puto ruituram ad 7. Cal. Decẽb. His quoq; tẽporibus anno 1345. in quadro Babyloniæ frater Liuinus Gallus martyrio coronatus est. De quo legitur, cum semel oraret in monte Syon, in Cænaculo vbi Christus cum Apostolis cænauit, descenderunt tres pilæ igneæ circulari forma admirandi splendoris; dum ipse constanter prædicaret fidẽ Christi aduersus Maumetanam impietatem à Mauris occisus fuit.

Frãciscus Petrarcha li. 5. epist. sua rum ad Io. Colũnam.

Mirabile de F. Liuino Gallo.

xli. Capitulum, Anno 1349. Veronę absoluitur, vbi electus est Gulielmus Farinerius Aquitanus. In hoc Capitulo Vicaria Scotiæ fuit vnita Prouinciæ Angliæ. hoc tempore tabida lues crassata est per vniuersam Europam, vnde tot, & tanti viri interiere, vt ex hominibus, vix decimus remanserit. Vrbes, Oppida, pagi, templa, agri, Prouinciæ, & Regna prorsus vacua relicta sunt aliquanto tempore, vt nec arari possent, nec seri fruticibus, dumetisq; excrescentibus, quin etiam oppida erãt brucis oppleta, situm corruptioneq; domus, templaq; contraxerant: non enim erat, qui prohiberet ventos imbresq;, & arceret aquas. Quare Religiones omnes exhaustæ viris remanserunt. Animaduertentes Patres, qui tantæ cladi superfuerant, in breui protinus defecturos Ordines suos deficiẽtibus adolescentibus impuberes alliciebant, imbelliq; illorum ætati consulentes lineis ad carnes vti permittebãt non tam frequenter in Ecclesia, præcipuè verò in nocte officium insimul excolere, atque alia plura, quę instituta ordinum vel prohibent, vel iubent, hac mente, & animo, vt paulatim deducerent ad Priscorum normam viuendi, sed illos eorum fefellit opinio. Nam ætate graues ab incæpto nequaquã auertere potuerunt: sic omnium Religionum instituta in manibus ipsorum non obseruantium permansere, & ea ratione fuerunt multi Ordinis reformatores.

Vicaria Scotiæ Anglię vnita.

Magna clades pestilentię.

Quomodo religiones deflexerint a primis suis institutis.

xlij. Capitulum, Anno 1351. Lugduni extitit, in hoc Capitulo floruit frater Gentilis dictus frater Paulucius Trincius Fulginas, qui fratres Minores reduxit ad obseruantiam, & frugalitatem. Acciderunt multa tristia per hæc tempora in Ordine Franciscano atq; in vniuerso orbe: fuerũt enim magni terremotus Vnde in Hetruria multæ hominum centuriæ interiere, in montibus erat altitudo niuium plurima. Cometes sub ipso Septentrione in mense Decembri apparuit, quo extincto graues ventorum æstus subsecuti sunt, & cælestis trabs priore ardente parte per cęlum labi visa est.

F. Paulutius Trincius.

Portenta visa in aere.

xliij. Capitulum, Anno 1354. Assisij celebratum est, & compilatæ sunt quædam constitutiones pro regimine fratrum, sub fratre Gulielmo Generali, quarum initium, Quoniam (vt ait sapiens) vbi non est sepes, diripietur possessio. In hoc capitulo cautum est quod nullus frater Prouinciali Ministro inferior possit aliquem fratrem absoluere à peccato inobedientiæ contumacis, proprietate rerum retentionis, lapsus carnis, furti rei notabilis, iniectionis manus violentę, falsi testimonij, compositionis, protectionis, aut publicationis, libelli famosi, falsificationis sigilli cuiuscunque personæ nobilis, falsę criminationis in infamiam cuiuscunque: & declaratum fuit quid sit inobedientia contumax, scilicet quando quis monitione trina præuia factis congruis interuallis per diem naturalem inobediens perseuerat. Hæc constitutio, est admodum necessaria propter indiscretos quosdam Guardianos, qui nimis præcipites sunt, & furiosi in excommunicationibus ferendis, cum tamen hic gladius, qui est neruus Ecclesiæ disciplinæ, sobriè, & magna circumspectione exercendus sit, cum experientia doceat quòd si temerè, aut leuibus ex rebus incutiatur, magis contemni quam formidari soleat: Sicut passim videmus accidere

Inobedientiã cõtumax quid sit.

In prælatos nimis lubricos & præcipites.

Non leui ex causa excommunicãdus est aliquis.

penes

penes nonnullos ad pauca respicientes. Tales sunt nimis labiles, & peccant mortaliter, Ideo sunt corrigendi.

Vt sacrum Concilium Trident. Martinus Nauar, in suo Manuali.

xliiij. Capitulum, Anno 1357. Barchinone completum est: vbi electus est Generalis Frater Io. Buchius Aquitanus. In hoc capitulo fuit institutum; vt translatio Sanctæ Claræ fieret secunda die Octobris. eodem tempore Armacanus Archiepiscopus, & primas Hiberniæ, Auinione in pleno Cõsistorio coram Patribus multa proposuit contra Religiosos mendicantes, & eorum status, & priuilegiorum abusus. Primò quod mendicitas voluntaria propter Christum assumpta erat culpabilis, quòd Christus nunquam mendicauit, nec mendicare consuluit. Quòd mendicare voluntariè est contra ius naturæ, contra ius diuinum, & contra ius humanum. Quòd Alexius & FRANCISCVS mendicantes non fuerunt perfecti, sed deuoti. Quòd audire confessiones est contra Mendicantium statum, & multa alia. Aduersus quæ insurrexere Mendicantes accusantes eum apud Pontificem, tanquam erroneum, & in fide suspectum, & quòd tanquàm hæreticus, & excõmunicatus esset reijciendus. Pontifex causam mandauit quatuor Cardinalibus, sed datis hinc inde libellis negocium protractum est. Interim obijt Armacanus cum suis erroribus. In eodem capitulo cautum est, vt habitus, quo Minores induuntur, attendatur in pretio, & colore, nec deferant Fratres pannos guttis respersos, vel nimia varietate vanitatem & inanem gloriam prætendentes, neque deferant mantellos rugatos, sed simplicitati, & deuotioni studeant, omni curiositate penitus sublata. Sequenti an. 1358. fuerunt martyrio coronati duo Fratres Minores, Frater Nicolaus de Monte Corbino, & Frater Franciscus ex Prouincia terræ laboris. Nam quidam Thomas Hungarus eques strenuus abnegata fide Christi, Maumethicam impietatem secutus est, quem frater Nicolaus in die Sancto Pascatis resurrectionis Christi conuertit ad fidem, & in agone animauit constantissimè ad coronam martyrij.

Translatio S. Claræ.

Contra Mendicantes obloquiū, de quo etiam supra.

Mandatur caussa quatuor Cardinalibus.

Decretum circa qualitatem habitus Minorum.

xlv. Capitulum, Anno 1359. Genuæ exactum est, in quo F. Marcus Viterbiensis electus est Generalis.

xlvj. Capitulum, Anno 1362. Argentinæ extitit sub Magistro Marco Viterbiensi, vbi tot eleemosynæ superfuerunt, vt per annum sustentarentur Fratres, ibidemq; sancitū, ut nullus ad studium Generale destinetur, nisi prius fuerit examinatus per quatuor Magistros promotores. Sub idem tempus Põtifex Maximus ad preces magni Tartarorum Imperatoris misit ad eum duos Legatos Fratres nuncios, Magistrum Nicolaum Beneti, & F. Ioannem Florentinum, qui iter quidem aggressi sunt, sed Magister Nicolaus redijt ad Curiam, Frater autem Io. vnà cū aliis quibusdā Fratribus suam legationē cõpleuit, & dū fuit prope Amalech audiuit, ꝙ quidā religiosus Saracenus Alisolthan nomine creatus est Imperator, qui vt regnare cępit, ferali quodā edicto pręcepit, vt omnes Christiani occiderētur, nisi abnegata fide Catho. eorū superstitiones sequerentur. Vnde cū Fratribus fuerūt martyrio coronati Interpres Episcopi Tābaliensis, & Gulielmus de Mutina, mercator Genuensis, plerique alij Christiani timore mortis fidem Christi abnegauerunt. Verùm sanctorum Fratrum sanguine clamante in aures Domini Sabaoth, paulopòst Alisolthan Imperator fuit crudeliter interfectus: passi sunt etiam multi alij Fratres apud Tartaros his temporibus, vt patet ex subiecta epistola cuiusdam Fratris Paschalis, &c.

Alisolthanus Sacerdos Saracenorum.

Martyrium Fratrum Minorum.

EPISTOLA F. PASCHALIS DE martyrio quorundam Fratrum, quam de Alemania transmisit in Hispaniam Fratribus Conuentus à Victoria.

REVERENDIS in Christo, & dilectis Guardiano, & alijs fratribus Cōuentus Victoriensis, ac totius custodię patribus, & dilectissimis fratribus, Frater Paschalis, &c. cum omni benedictione reuerentiam filialem, &c.

Nouerit V. Sanctitas (Patres dilectissimi,) quòd cum à vobis recessimus cum charo patre F. Gonsaluo Transbona profecti sumus vsque Auinionē. Interim Generalis Reuerendi benedictione accepta iuimus ad Indulgentiam Assisij, inde Venetias transiuimus per Adriaticum sinum ad sinistram Sclauo-

niam

niam admittentes, & ad dexterâ Mauritaniâ in Græciam applicuimus, scilicet ad Galathas iuxta Cõstantinopolim, ibiq; inuenimus Patrē Vicariū de Cathay. Interim ascēdētes lignū per mare nigrum, cuius profunditas, est abyssus, ad Gazariam vsque profecti sumus in Vicariā Aquilonari Imperio Tartarorum subiectam, & per aliud mare cuius non est fundus applicuimus Tanai. Et quia ego citius accessi quam socius meus Græcis in curribus equorum vsque in Sarai sum directus, socius autem meus cum quibusdam alijs fratribus ad Vigantum vsque delatus est. Ego volebam secum ire, sed consilio habito prius linguam terræ illius volui addiscere, & per Dei gratiam didici linguam Hungaricam, qua quidem lingua, & litera vtuntur per omnia ista Regna seu imperia Tartarorum, Persarum, Caldęorum, Medorum, & Cathay, sed socius meus reuersus de Vigat, ego autem redire nolui gratiam summi Pontificis desiderans obtinere, quia omnes fratres, qui ad istas partes venimus habemus Indulgentiam illam, quam habent euntes cum lætitia in Hierusalem, scilicet plenissimam, seu à pœna, & culpa, & perseuerantibus vsque in finem corona dabitur vitæ. Idcirco Patres mei acquisiui linguam per Dei gratiam, prædicaui sine interprete verbum Dei tam Saracenis, ac quàm etiam scismaticis, & hæreticis, & habui mādatum à Vicario meo, qui prædicabat, quòd visa litera in meritum obedientiæ salutaris perficerem peregrinationem, quam cœperam, cum iam vltra annum demoratus fuissem in prædicta Ciuitate Saray Saracenorum Imperij Tartarorum in Vicaria Aquilonari, vbi ante per annum quidam frater noster Stephanus nomine fuit passus venerabile martyrium Per Saracenos tamen ascendentes in quoddam nauigium cum Armenis per fluuium, qui vocatur Tygris & per ripam maris Vatriuoli perueni duodecim diętis. Item ascendens currum Camelorum, cuius equitatus terribilis est, secunda die in Vrgat deueni; quę est Ciuitas Imperij Tartarorum, & Persarum, quę Ciuitas alio nomine vocatur Hus, vbi est corpus B. Iob. Itē ascendens currus Camelorum cum Agarenis maledicti Maomethi sequacibus, solus ego Christianus inter ipsos cum quodam seruo, cum quo vsque ad Imperium Medorum veni Deo dirigente, vbi quæ, qualia, & quanta sum passus, nouit Deus, & longum esset narrare per literas; & quia Imperator Medorum per fratrem suum carnalem est interfectus, Carauana Saracenorum, cum qua ibam, detenta est per viam in ciuitatibus Saracenorum timentibus guerram, & expoliationem suorum. Quapropter non modicam traxi moram inter Saracenos, quibus per dies plurimos manifestè, & apertè nomen IESV CHRISTI, eiusque Euãgelium prædicabam, falsi eorum Prophetæ deceptiones, & falsitates, & cæcitates explicãdo, detegendo, & publica & alta voce latratus eorum confundendo, sed confidens in Domino IESV CHRISTO modicum eos timebam Spiritu Sancto confortante, & illuminante, vbi ipsi obseruantes coram eorum Mesquita me posuerunt in Paschate eorum, ad quem Mesquitam propter Pascha de diuersis partibus quàmplures sunt congregati. Et cum ibi cum suis Sacerdotibus Spiritu sancto docente de diuinis, & de falso eorum Alcorano per dies viginti quinque disputarem, ita vt semel in die panem cum aqua vix comederę valerem, Deo tribuente & Sanctissima Trinitate, habuimus victoriam in omnibus ad laudem, & honorem IESV CHRISTI, & Sanctæ Matris Ecclesiæ, vbi filij Diaboli me post tentauerunt promittētes aurum, argentū, possessiones, equos, boues, & alia quoq; delectabilia huiusmodi, vt me peruerterent. Sed me promissiones omnes spernentem per duos dies lapidauerunt, ignem faciei, & pedibus apposuerunt, barbam meam extraxerunt ac demum vituperia & opprobria quàmplurima, & diu intulerunt. Nouit Deus qui est benedictus, per quem ego pauper sum gaudens, & exultans in Domino IESV CHRISTO qui sua pietate admirabili dignus fui talia pati pro nomine eius. Ecce per gratiam Dei ductus sum in Amalech ciuitatē in medio Imperio Medorum in Vicaria Cathay, verbo, exēplo, & habitu publicè nomen Iesu CHRISTI portans, percussiones, & alapas passus sum, sed Deo gratias in omnibus ago, quia maiora horum expecto pro nomine eius pati in remissionē meorum peccatorum, vt securius vadam ad Regnum Cœlorum. Valete in Domino Iesu Christo, & orate pro me, & pro his qui istam peregrinationem intendũt facere, & faciunt, quia (Deo disponente) utilis est hæc peregrinatio ad fructum animarum multarum, nec cureris me uidere nisi in istis partibus, vel in paradiso, ubi est requies & consolatio, & merces nostra hæreditaria, Dominus noster Iesus Christus, & quia ipse dixit, cum fuerit prædicatum Euangelium per vniuersum mundum. Ergo Fratres charissimi, meum est prædicare inter diuersas nationes, & peccatorum reatum suum ostendere, & uiam salutis manifestare atque Dei omnipotentis gratiam suæ conuersionis infundere. Da-

Quanta patiũtur serui Dei pro nomine eius.

Matth. 24.

re. Data in Amalech, Anno Domini 1338. Imperio Medorum.

Is post quatuor annos fuit martyrio consecratus. Frater Io. de Florentia nuncius Sedis Apostolicæ per multas terras transiens à multis principibus quasi Magni Dei nuncius honorificè fuit receptus, tantamque gratiam inuenir in conspectu magni Canis, vtei, & suis Fratribus daret generalem facultatem per totum suum Imperium prædicandi, vbi Frater Io. portans S. Crucem in manu, & hinc indè cum Fratribus prædicans multos ad fidem Christi conuertit, multas Ecclesias erexit, & Christi nomen diffusè, & intrepidè prædicauit.

xlvij. Capitulum, Anno 1365. Assisij constitit, vbi electus est Generalis Frater Thomas Frignanus: Acta huius Capituli non inuenio.

xlviij. Capitulum, Anno 1369. Neapoli indicitur ad preces Dominæ Ioannæ Hierusalem Reginæ ób propensam voluntatem in B.P. Franciscum: Hoc tempore in Bulgaria passi sunt pro defensione veræ fidei Frater Antonius de Saxonia, vir magnæ contemplationis, F. Gregorius de Tragurio interpres, Frater Nicolaus Hungarus Sacerdos, qui per 16. annos non comedit nisi semel in die post vesperas tantum panem, & aquam & ad nudas carnes ferreos circulos detulit.

Martyrium & passio quorundam Fratrum Minorum cum miraculis.

CIRCA hæc tempora cum Ludouicus Fracorum Rex Christianissimus, portam ferream transiens Ciuitatem Bidiz vltra Danubium cepisset, dolosè tamen; in ea quoque Ciuitate decē Fratres Minores morabantur cum multis alijs Christianis; illi ergo prædicantes Verbum Dei à Rege Bassarath sunt capti, & crudeliter dilacerati: qui tamen hanc vitam contemnebant propter spem futuræ gloriæ: sed cum amputassent carnifices eorum corpora, cum palma martyrij Deo suas animas reddiderunt, super quorum corpora lux copiosa de Cœlis visa est, & auditæ fuerūt voces harmonia plenę. Quod ęgre tulit Rex immanis. Cum aūt vellet experiri oculata fide, equus eius māsit immobilis, nec vlterius procedere potuit quamuis calcaribus vrgeretur; Quo quidem portento Rex stupefactus descendit de equo, & educto ense vibrabat, cum nesciret quid faceret amens præ stupore Prēterea excreuit Danubius fluuius, & quatuor martyrum corpora e terra tulit, & in profundo fluuio inuenta sunt quatuor sepulchra non sine admiratione spectantium. Deus autem multis signis mirificauit Sanctos suos, qui cum eo regnabūt in æternu.

Miracula facta in morte martyrū.

xlix. Capitulum, Anno 1373. Tholosæ celebratum est, quod Regina Hierusalem Siciliæ multis gratijs, & honoribus cumulauit, vbi Leonardus Gifonensis electus est Generalis. In hoc capitulo cautum est à Gregorio XI. Ponti. & hoc Decretum cōfirmatū est à Gregorio Tertiodecimo, vt protector Ordinis non se intromittat nisi in tribus casibus in regula explicatis. Per hæc tēpora magnum fuit scisma in Ecclesia, quod durauit annos nouem, & triginta. nam Pontifice intolerabili vesicæ dolore Romæ decedente magna tribulatio, orta est.

50. Capitulum, Anno 1376. instituitur Aquilæ, vbi interfuerunt duo millia Fratrū, ac quidam Prædicatores, & disputantes celeberrimi, qui ab vrbe Aquilana, quæ tunc temporis summa pace fruebatur, & à circumuicinis locis humaniter accepti sunt.

Quod protector Ordinis non se intromittat nisi quatuor casibus.

lj. Capitulum, Anno 1380. Strigonij perficitur, prouincię Hungariæ, in quo electus est Generalis Frater Ludouicus Donatus Venetus, de quo plura superius diximus.

lij. Capitulum, Anno 1382. Ferrarię fit, vbi electus est Generalis Frater Petrus de Conzano ex Prouincia Pennensi. hoc tempore pestilentia Florentinos acriter afflixit.

liij. Capitulum, Anno 1384. Paduæ extitit, vbi electus est Generalis F. Martinus S. Georgij à Riperolo.

liiij. Capitulum, Anno 1387. vbi electus est Generalis F. Henricus Alferus Astesanus, Pedemontanus, ab Vrbano Sexto, qui instituit Generalem præfectum posse defendere prouinciales etiam auctoritate Apostolica suffultos.

ADDITIO.

Perpēde, quia inuenio de anno 1396. die vero 16. Maij Arimini celebratum fuisse Generale Capitulum sub Henrico, quo tempore etiam acquisitus est locus Sanctæ Marię Gratiarum extra Vrbem, quod (vt existimo) fuit in causa, quod sicut in Ecclesia erat scisma, ita non modica esset tribulatio in Religione.

Anno

lv. Anno 1399. Assisij expeditur, hoc tempore floruerunt in Religione magni Viri, vt Dominus Io.& D.Benignus Veneti Episcopi, quos superius memorauimus.

lvj.Capitulum,Anno 1405.Argentinæ congregatur,vbi electus est Frater Antonius Angelus à Pireto Generalis. hoc tempore magna etiam fuit perturbatio in Ecclesia. Si quidem Ladislaus Apuliæ Rex per amicitiæ speciem Romam ingressus Romanos concitauit, effecitque vt sumerent arma contra Romanum Pontificem, quibus in contentionibus vndecim è primarijs ciuibus per fautores Pontificis intercepti necantur.

lvij. Anno 1418. Mantuæ colligitur, vbi electus est Generalis Frater Angelus Senensis. hoc tempore Martinus Quintus Pontifex in Italiam reuersus biennio ferè Florentiæ commoratus est.paulo ante hæc tempora,hoc est anno 1416. quidam Magister Ioannes Progeneralis in Concilio magno Constantiensi,quod inchoatum est anno 1413. absolutum verò anno 1418. habuit in consessu Patrum pulchram orationem die 8. Septembris, de B. Virgine,& eius laudibus. lege cautum est à Martino V. ne Fratres ad Magistratus insignia promoueantur per saltum, ne imperitorum ambitio Christianę fidei detrimentum afferat. Quæ Eugenius Quartus confirmauit.

lviij.Capitulum, Anno 1421. Foroliuij statuitur in die Pentecostes,electus est Generalis Frater Antonius de Massa. In hoc Capitulo multa fuerunt constituta, & decreta non contemnenda. Primo,quòd recipiantur Rubricæ,& Ordinarium antiquum,& teneatur statutum Benedicti XII. Pontificis, quòd Prouinciales teneantur visitare suas prouincias, ex quibus expellant Fratres aliarum prouinciarum, nisi habeant licentias à suis Ministris: & ꝙ ad Capitulum generale pertinet habere numerum Fratrum receptorum, & defunctorum,& ꝙ eligantur custodes discreti; & Guardiani habeant Regulam, & statuta. Item promouendus ad magisterium deputetur ad legendum Sententias, neq; decorentur hoc honore,nisi percurrerint librum Sententiarum per septem annos:& ad remouendam proprietatis notã,statuit Capitulũ generale, vt nullus Frater habeat animalia, vel possessiones &c.

De recipiẽdo Ordinario constitutio.

lix. Capitulum, Anno 1425. Genuæ conficitur, vbi electus est Generalis Frater Gulielmus à Casali Montisferrati,qui interfuit in Concilio Florentino anno 1429.

lx. Capitulum, Anno 1430. Assisij astitit die 15. mensis Iunij, in festo corporis Christi,& præfuit in hoc Capitulo Ioan. Cardinalis tit.Sancti Petri ad Vincula Ordinis Protector, & reformator, Apostolicæ Sedis Legatus à Martino V. Pontifice, qui multa constituit: nam Summi Pontificis animum angebat, quòd tantus Ordo in dies magis magisq; diuideretur ac inter se dissentiret. Idcirco existimauit hoc vno remedio subueniri posse,si generalissimũ Capitulum indiceretur: ad quod omnes Patres conscripti statuta die conuenirent. Ibidem F.Antonius de Massa, ꝙ suis subditis Fratribus laxiorem viam struxisset,ab officio generalatus fuit depositus,fueruntq; inibi editæ quædam Constitutiones pro reformatione Fratrũ, quæ ab omnibus,tum Conuentualibus,tum etiam Obseruantibus fuerũt admissæ, & medio iuramento firmatæ,quæ à Martino V. Martinianę dictæ sunt. Et hoc fuit primum Capitulũ generalissimum,in quo Conuentuales,& Obseruantes conuenere, vocemque tum actiuam tum quoque passiuam, & isti, & illi habuerunt. sed interim decedente Summo Pontifice, succedenteq; ei Eugenio IIII. ab eodem multa concessa sunt Fratribus Obseruantibus, & præsertim vt possent congregare Fratres suos ad Capitula prouincialia, & quęlibet prouincia habere posset prouincialem Vicarium,qui illis solicitè præesset. Bononiæ itaque anno 1431. celebratum est generale Capitulum pro Obseruantibus, quibus Apostolica auctoritate F.Ioannem de Capistrano præfecit, & deinde D.Bernardinum Senensem.

Ioã. Capistranus mox Bern. Senẽs. præficitur Obseruantibus.

lxj.Capitulum, Anno 1437.Tholosæ edicitur sub Eugenio IIII. qui facultatem dedit Capitulo modificandi Constitutiones factas in Capitulo Assisij celebrato. & anno sequẽti 1438. B. Bernardinus Senensis Apostolica auctoritate munitus Assisium veniens, die 15. Augusti, conuocatis quibusdam præclaris Patribus, Constitutiones aliquot pro feliciori Regulæ obseruantia edidit, easq; in epistolæ formam redactas ad vniuersas sibi commissas prouincias, vt publicè in communitatibus legerentur præcepit, declarauitque Regulam S. Francisci, quam F.Nicolaus de Auximo in lucem edidit.

B. Bernardinus Senẽsis Assisij deducit Fratres ad obseruantiã Regulę.

lxij.Capitulum, Anno 1440. Genuæ fuit, acta huius Capituli non inuenio.

lxiij. Capitulum, Anno 1443. die decimaquarta Aprilis perficitur Paduæ. quo tempore periculosum fuit scisma, & graues inimicitiæ vndique succreuere: si quidem fuerunt duo Pontifices,duo Concilia,duo Generales,duo Capitula generalia, & duo Prouinciales Ministri in Boemia. In hoc Capitulo interfuit B.Bernardinus Senensis, cuius consilio facta

est tranquillitas magna. Volebat siquidem Eugenius Pontifex Maximus, quòd Frater Albertus de Sartiano esset Generalis totius Ordinis, cui se opposuerunt Conuentuales, Diuus Bernardinus obtinuit, φ nullus ex Fratrib. de Familia haberet vocem passiuam in promotione Generalis, vnde F. Albertus fuit exclusus. Ex hoc Capitulo scripsit B. Bernardinus ad Petrum Thomasium Medicum, illi gratias agens de recuperata sanitate eius opera & præsidio, quam ego subijcio, non quod faciat ad instituti nostri rationem, nisi quo ad temporis calculum, sed quia verba sancti viri libenter lego, & libentissimè alijs legenda propono. Tenor itaque epistolæ talis est.

EGREGIO AC DEVOTISSIMO IN CHRISTO IESV Magistro Petro Thomasio, Physico in Venetijs.

MVLTA sunt bona (suauissime Petre) quæ in me, ac de me testari videntur literę tuæ, quas proximè non sine animi iucunditate accepi. Quæ singula etsi à me longè aliena sentio, id tamen vnum negare me conscientia prohibet, φ videlicet fidei, charitatis, ac diligentiæ tuæ pro corporali olim recuperanda valetudine mea, neque immemor adhuc factus sum, neque quoad vixero, fieri possum. Nunc igitur quando duo à me signanter postulas, eorum alterum quod hodie possum, hodie tibi haud negare constitui, atque ideo libentius quæ tecum maiore agens fœnore te (vt ita dixerim) sine vsura fœneratorem, ac sine peccato vsurarium constituam: Corinthijs etenim scribens Apostolus ait, Si vobis spiritualia seminamus, nō magnum est, si carnalia à vobis metamus. Ego autem si hodie spirituale tibi pro corporali accepto beneficium reddiderim, nolim tamen hoc ipso licèt preciosiore munusculo arrogare mihi, quasi videar debito in te meo fecisse satis, quin potius sicut ad te Beatitudinis confectum à me libellum pro deuotione tua legendum mitto, simul insuper me debitorem constituo rogandi Dominum, vt operis effectum consequaris, hoc est vt ea ipsa Beatitudinis lectione efficiaris planè beatus. Quod autem secundò petis aduentum meum Venetias, etiamsi promittam, citra proximum celebrandi Capituli tempus seruare non possum. Me ergo habe excusatum. Nam si celebrato huiusmodi Capitulo, ibi mihi fore licuerit, ego & huic, & honesto cuique desiderio vestro satisfacere libens curabo. Valete in Domino, ex Padua die 14. Aprilis, 1443.

Frater Bernardinus de Senis, Ordinis Minorum.

lxiiij. Capitulum, Anno 1446. Montis Calerij constituitur: sub id tempus quædam Monasteria in partibus Orientis, & Constantinopolis varias perturbationes, afflictionesque passa sunt, cum Turcæ minoris Asiæ sub Nicolao Quinto, tredecim dierum interiecto spatio expugnant, Constantinopolim capiunt, diripiunt, Imperatorem gentis Constantinum interficiunt, & omnem ferè nobilitatem obtruncant, plebem in seruitutem redigunt, nobilissimum S. Sophiæ templum, cunctasque regiæ vrbis basilicas spurcitijs fœdant Maumetheis. Tristissimus hic nuntius fuit Nicolao V. & Friderico Imperatori III.

lxv. Capitulum, Anno 1449. Florentiæ adfuit, cùm Pontifex esset Fabriani in Vmbria transtulit Capitulum generale Romam, quod celebrandum erat Panormi in Sicilia.

lxvj. Capitulum, Anno 1450. Romæ absolutum est, vbi electus est Generalis Frater Angelus Perusinus: ibiq; celebrata est Diui Bernardini canonizatio ipso anno magni Iubilei, quo venientes vbique fideles conuenerant, aderatque ibidem ingens Fratrum multitudo, idque non sine ingenti gaudio totius vniuersalis Ecclesiæ.

lxvij. Capitulum, Anno 1453. Perusiæ exactum est.

lxviij. Capitulum, Anno 1454. Bononiæ eligitur, vbi electus est Magister Iacobus Mozzanica Mediolanensis, tempore Calixti III. Pontificis Maximi, qui fuit hostis perpetuus Turcarum, quique Vssumcassanum potentissimum Persarum Imperatorem, & magnum Tartarorum Canem fregit, ordinauitque iisdem Pontifex fieri Capitulum generalissimum Assisij in proximo festo omnium Sanctorum, in quo perpetua pax, stabilisque vnio statuenda foret inter Conuentuales, & Fratres de Familia. Constitutiones quasdam declarauit, inter quas hæc vna fuit, vt omnes tenerentur obedire Generali Ministro, sicut in Regula continetur: & quòd Obseruantes interessent Capitulo generali, & Prouinciales Vicarij vocem actiuam tantū habeant ad electionem Generalis Ministri, nō autem passiuam.

Capitulum generalissimum.

lxix.

lxix. Capitulum, Anno 1457. Mediolani auctoritate Summi Pontificis colligitur: & interfuit F. Bernardinus Feltrius, factaq; est Prouinciæ S. Bernardini transnominatio: prius. n. dicebatur Prouincia Pennensis: fuitq; generalissimũ Capitulum tempore Fr̃acisci Sfortię, qui excepit Fratres oẽs magnificẽtissimis sumptibus, & postea obijt 1466. repẽtina morte.

Capitulum generalissimum.

lxx. Capitulum, Anno 1458. Romę componitur, biennio post allatũ est Romam caput S. Andreę Apostoli, quod erat apud Patrassenses in summa reuerẽtia, & grandi custodia asseruatum, quod Pius II. Pont. Max. obtinuit opera Thomę fratris Constantini Græcorum Imperatoris: fuitq; magna Fratrum multitudo.

lxxj. Capitulũ, Anno 1461. Diuioni in Burgũdia per Mag. Iacobũ Sarzuela congregat. In quo Capitulo expẽsæ taxatę sunt ad duc. 16. pro quolibet Cõuentu. Eodẽ tẽpore habita est gñalis Cõgregatio Fratrũ de familia Auximi, die 6. Maij, & multę cõstitutiones factę sunt.

lxxij. Capit. Anno 1464. Perusij, die 20. Maij factũ est, vbi cessit sponte R. P. Magister Iacobus Sarzuela, cuius loco suffectus est Magister Fr̃aciscus de Sauona; & ibi statutũ fuit de nouo eligẽdo Conuẽtu Romæ, & q̃ vnaquæq; Prouincia contribuat duc. 28. Sub hoc tempus Genua tumultuauit, & Ludouicũ vrbis Ducem in vincula coniiciunt, & captũ ad Monasterium S. Francisci rapiunt. Ducatum autem occupauit Paulus Fulgosius Genuensis Archiepiscopus, quod Dei prouidentia magis quàm humano consilio factum conspicimus.

lxxiij. Cap. Anno 1467. die 17. Maij, Florentię per Mag. Franciscũ de Sauona absoluitur, qui cõstituit F. Ioannẽ à Maubertho Vicariũ Vltramõtanę Familię. Eodẽ tẽpore Paulus II. Pont. sui an. 3. ordinauit Bullã, quę dr̃ Bulla Cõcordię, cuius initiũ est, Cùm sacer Ordo. Qua inhibet sub grauissimis pęnis & cẽsuris, ne Fratres de Familia capiãt loca Conuentualium.

lxxiiij. Capitulũ, Anno 1468. Venetijs celebratur, die 13. Maij, tẽpore Magistri Zanetini de Vtino, assũpto ad Cardinalatus apicẽ Magistro Fr̃acisco Sauonẽsi, cautumq; est ex tenore Bullę Cõcordię, ne retineãtur Fratres de Familia, sed mittãtur ad suos Prælatos. Interim Minister Prouincię Argẽtinæ exposuit, Fratres de Familia intrusos esse in Cõuentu Magũtino vigore literarũ Apostolicę concessarũ Archiepõ Magũtino, ex quo cõpulsus fuit Generalis Prouinciã illã visitare, sed frustrà, cũ iã Cõuentus ille esset sub obedientia Vicarij generalis.

lxxv. Capitulum, Anno 1472. Ferrariæ die 8. mensis Maii initur.

lxxvj. Capitulum, Anno 1474. Romæ constitit tempore Sixti IIII. Pontificis, Pont. sui anno 9. Quo tempore fuit maxima vnio inter Conuentuales & Fratres de Familia vsq; ad Iulium II. Sixti IIII. nepotem, qui voluit vniri totam Familiam sub vno capite, sed morte præuentus minimè id potuit efficere.

Iulius II. voluit vnire Fratres Minores.

lxxvij. Capit. Anno 1475. impositũ est Vrbini, vbi F. Franciscus Sãson electus est Gñalis.

lxxviij. Capitulum, Anno 1479. Romæ explicitum est: circa hæc tempora apparuit Turcarũ classis velorum centum & decem, Kal. Iunij, milites q; in terrã exposuit, vt Rhodũ oppugnarent: primũ enim in vertice montis S. Stephani, & circa eius colles castra figunt, machinas quoq; & bellica instrumenta in littus deponũt, sed eruptione à nostris facta fugantur hostes, & ex his plurimi trucidãtur: ex nostris vnus duntaxat miles, qui incautius pugnabat, perijt; sed v. Kalen. Augusti, orto iam Sole, celerrimè conscendunt superiora murorum loca trucidato præsidio, & Marte ancipite pugnatum est duabus horis, tandem in ea pugna Turcarum tria millia & quingenti occisi, vulnerati quindecim mille: referebant hostes vidisse in aere Crucem auream splendidissimã, insuper Virginem candidissimam, clypeum, & hastam gestantem, & hominem vili tunica indutum (quem dicunt fuisse B. Franciscum cum B. Virgine) cum splendidissimo comitatu præsidio vrbi adfuisse. Quæ quidem visio hostib. terrorem incussit, vt progredi vlterius minimè ausi sint. Itaq; fatendum est hanc victoriam Cęlo dimissam esse. Vnde fama satis constans est, & palam à perfugis diuulgata, Turcas maximo miraculo exterritos pedem retulisse. Eodem tempore Sixtus IIII. concessit Francisco Mediolanensium Duci, & Margaritę Ducissę, Rosarium cum multis Indulgentiis, ob singularem, & sinceram in B. Virginem deuotionem.

Admiranda visio.

lxxix. Capit. Anno 1482. Brixię initur sub Francisco Sansone. Scripsit aũt Sixtus IIII. ad Capitulũ generale pro canonizatione S. Bonauenturæ Cardinalis, ab ipso Pont. celebrata.

Admonitio lepida, vrbanaq; reprehensio Francisci Sansonis.

Franciscus Sanson Generalis admonens Fratres ad Regulæ obseruantiam, ad componendam vitam, & mores instituendos, dixit: Fratres mei dilectissimi à primordio nostræ Religionis floruit conscientia, sed paulatim labente decore, ablata est prima syllaba, & remansit scientia. Nunc verò nostris culpis exigentibus ablata etiam prima syllaba remansimus pura entia, & stipites, & statuę.

VV 2 lxxx.

lxxx. Capitulum, Anno 1485. Casalis Montisferrati indictum est.

lxxxj. Capitulum, Anno 1488. Cremonæ factum est, vbi Nicolaus Lugarus Rhetor clarissimus frequenti foro habuit pulcherrimam panagyrim in honorẽ, & decus familię Franciscanæ. In hoc Capitulo statutum fuit, vt obseruentur Cõstitutiones Sixti IIII. & quòd nullus vocet fratrem mentito, sed proprio nomine.

lxxxij. Capitulum, Anno 1491. Assisij.

lxxxiij. Capitulum, Anno 1494. Bononiæ.

lxxxiiij. Capitulum, Anno 1497. Mediolani effectum est tempore Ludouici Sfortiæ qui cum suos tyrannicè opprimeret, abdicatus fuit anno 1499.

lxxxv. Capitulũ, Anno 1500. die 11. mẽsis Octobris Interamne fit sub Alexandro VI. & Aegidio Amerino, vbi cautũ est, ne quis Prouincialis prosequatur officiũ suũ vltra triẽniũ.

lxxxvj. Capitulum, Anno 1503. Trecis fuit (id est Vrbis nomẽ in Gallia) sub Iulio II. Põt. an. 3. vbi cautũ est fratres de Familia ad Conuentuales posse transire, & infra terminũ vnius anni oẽs sub vno, & eodẽ capite fore reducẽdos. Vnde etiã celebratũ est capitulũ Mantuę pro fratribus de Familia, existẽte eorũ Cõmissario fratre FR. Zeno in partib. citramõtanis.

lxxxvij. Capitulũ, An. 1506. Romę extitit die vltima Maij. In hoc capitulo cautũ est, ꝙ fratres Cõuentuales, & de Familia retineãt suas habitationes. Itẽ ne officiũ Generalatus vltra sexẽniũ protẽderetur. Rursus, ꝙ oẽs fratres Clareni, Amadei, Coletani, & alij vel Cõuẽtualibus, vel fratribus de Familia vnirentur retento nomine antiquiori, quorũ pars maior fratrib. de Familia adhęsit. Nã sũmus Põtifex videns nouas lites semper insurgere inter Cõuẽtuales, & fratres de Familia, ptẽtauit eos ad vnionẽ, & cõcordiã deducere, vt liberius Deo famularentur. Celebratũq; est Capitulũ generalissimũ sũma omniũ pace, & pari consensu.

Capitulum Generalissimum.

lxxxviij. Capitulũ, An. 1509. Perusij fit cũ. n. debuisset celebrari Ferrarię, propter bella imminentia Perusij celebratũ est. Ad hæc tẽpora An. 1512. Ferrariæ, vbi paulò ante celebratũ fuit Generale capitulũ fratrũ de Familia, vbi interfuerũt octo millia fratrum, habita fuit insignis quędã disputatio de Cõceptione B. Virg. corã Hercule Ferrariẽsiũ Duce, & pręstãtissimis quibusdã viris, vbi ex vna parte erat F. Vincẽtius Bãdellus Insuber de nouo Castro, qui postea fuit Generalis Ordinis Pręedicatorũ, ex altera parte erãt Minores viri grauissimi. Nam variæ voces pulsauerant aures Herculis Ducis. Vnde indixit futuram disputationem generalem, quã optimo ordine descripsit F. Vincentius pręfatus; aduersus quem acerrimè strinxit calamũ Iudocus Clithouęus Neoportuensis in suo Tractatu de Cõceptione B. Vir.

lxxxix. Capitulum, Anno 1513. die decimaquinta Maij Assisij fuit.

xc. Capitulum, An. 1516. die 11. Maij Cherij sub F. Bernardino Prato Generali extitit.

xcj. Capitulũ, Anno 1517. Romæ celebratum est Capitulũ generalissimũ sub Leonẽ X. Põt. Max. cuius iussu Romæ cõgregati sunt fratres cuiuscũq; cõgregationis, quo tẽpore sub secuta est Ordinis nostri diuisio, sed ꝙ maioris detrimẽti fuit Christiano Orbi, orta est maxima perturbatio parta paruis, sed prauis initijs authore Luthero primo apostata, deinde Heresiarcha, qui primo cõtra Indulgẽtias, & ꝙ hereticis familiare est, cõtra sum. Põtificis potestatẽ dogmatizare cępit. Vnde cũctas ferè antiquorũ blasphemias cõiũgẽs, nouã toti ecclesiæ Christianæ, & perniciosissimã sui nominis heresim in Saxonia cõdidit, quę oẽm Europã peruagata infinitis malis occasionem præbuit. Hinc tãta hæresũ lues, & hæreticorũ colluuies nata est, vt quibusdã in partibus elisa funditusq; sit euersa Religio, tãtũ potuit Sathanas & Lutherus eius filius totius nequitiæ magister, & dux, qui tanquã bipes asellus eò venit amẽtiæ; vt se putaret omnibus sapiẽtiorẽ, nihilq; tã occultũ in sacris Theologis, quin ipse non putaret operiũ. Itaq; magna perturbatio fuit in ecclesia. In hoc Capitulo quidam Sacellanus conscendit in locũ eminẽtẽ alta voce pronuncians nomine Pontificis, & auctoritate Apostolica, Omnes Vicarios veros esse ministros. Hoc tempore etiam Prouinciæ Franciæ conquestæ sunt coram summo Pontifice, quòd nec Generalis, nec eius Vicarius vnquam visitauerit: Ideo multæ illarum à Conuentualibus defecerunt.

Capitulum Generalissimum.

xcij. Capitulum, Anno 1519. Bononiæ.

xciij. Capitulum, Anno 1523. Assisij. xciiij. Capitulum, Anno 1529. Spoleti.

xcv. Capitulum, Anno 1534. Mediolani perficitur. In hoc Capitulo Franciscus Sfortia dictus Maurus, cæpit fratres vehementer diligere, cosq; multis beneficijs cumulauit, cũ eis potius stomachari videretur: permotus. n. fuit tot virtutibus, & exẽplis in eo Capitulo ostẽsis, sed tẽpus breue fuit, quia oculorũ morbo grauatus obijt an. sequẽti à celebratione Capituli 1535. die 24. Octobris, & diuiso corpore inuentum est cor eius aridum, & tumidum.

xcvj. Anno

xcvi. Capitulum, Anno 1537. Romę.

xcvii. Capitulum, Anno 1540. Cremonæ celebratur. circa hęc tempora Ignatius Loyolensis Hispanus, Vir sanè religiosissimus, Parisijs inter Celtas Sācti Euangelij prędicationi studiosissimè ita incumbebat, vt omnes ad humanarum rerum contemptum despicientiamque hortaretur, omnemque operam suam præstaret ad proximum omnibus charitatis operibus, verbo pariter & exemplo iuuandum. Inde autem digressus quinque nobilissimis, pientissimisque socijs secum assumptis in Italiam venit, vt vnà cum illis ad prędicandum verbum Dei ad Infideles concederetur aditus. Verùm Romę à Paulo Tertio Pontifice, Viro suo seculo omnium prudentissimo, qui rem ecclesiasticam, & pontificiam dignitatem magna semper maiestate seruauit, remorari, & sanctæ prędicationi insistere iussi sunt, atque ita breui temporis interiecto spatio communem cæteris cucullatorum more auspicati sunt, eiusque venerabilis Instituti primordia Apostolica auctoritate confirmata sunt die 28. Octobris, Pontificatus eius anno sexto. Deinde per sacrum Conci. Trid. Capite 26. Sess. 25. Demum à Gregorio Tertiodecimo confirmata, & aucta cum ad mirabili animarum fructu ubique locorum etiam ad scopulos Echinadum Senarum & Iaponensium, magna (præstante Deo) suscipiunt incrementa.

xcviii. Capitulum, Anno 1543. Anconę.

xcix. Capitulum, Anno 1543. Venetijs.

c. Capitulum, Anno 1549. Assisij.

ci. Capitulum, Anno 1553. Genuę.

cii. Capitulum, Anno 1556. Brixiæ.

ciii. Capitulum, Anno 1559. Assisij.

ciiii. Capitulum, Anno 1562. Mediolani absoluitur, vbi Frater Antonius Augustanus electus fuit Generalis. Fuit Capitulum magnum, & copiosum: in fine celebrationis grando tam ingens visa est, vt penè Ciuitatem, & ambitum deuastauerit. Sequenti anno 1563. absoluta est synodus Tridentina contra omnes impietates Lutheranorum, Zuinglianorum, Caluinistarum, quę inchoata sub Paulo Tertio, & Iulio Tertio, sub Pio Quarto absoluta summa lætitia est.

cv. Capitulum, Anno 1565. Florentię efficitur, vbi Cosmus Medices magnis muneribus familiam nostram cumulauit, habuitque semper in veneratione. Sub id tempus obijt Michael Angelus Bonarota Pictor, Sculptor, & Poeta nostro seculo clarissimus, sepultus in æde S. Crucis, quam mirificè laudabat.

cvi. Capitulum, Anno 1568. Romę extitit, quo tempore Pius Quintus Ponti. Maxi. cum vidisset labentem, & fere collapsam Religionem nostram, maximo pietatis studio incubuit in reformationē, attentauitque vnire Conuentuales, & Fratres de Familia; Sed perficere non potuit, visa rei huius difficultate, & morte pręuentus.

cvii. Capitulum, Anno 1571. Camerini fuit, per id tempus Selinus Turcarū Imperator natura insolens, origine barbarus, crudelitate terribilis, victorijs ferox, fœdera pacis post patrem à se quoque iureiurando ac scripto cum Venetis firmata, irrita turpiter fecit, iam iamque Cyprum ingenti exercitu inuasit, eaque potitus est. Christicolis cunctantibus admittendas mittentibus suppetias Nicossia primo, vno impetu, deinde Famagusta longiori obsidione, ad quam insignis portus celebris habetur insulę propugnaculis munitissimis, barbarica sęuitia expugnatis. Post hęc Veneti tandem sibi confœderata Pij Quinti Pontificis, Philippi potentissimi Hispaniarum Regis, & magni Ducis Hetruriæ valida classe sub Ducibus Illustrissimis Principibusque, Marco Antonio Columna Romano, Ioanne Austriaco Caroli Quinti Imperatoris filio, & Sebastiano Venerio nobili Veneto, classem hostilem ad Echinadas insulas in mari Ionio non longè ab oppido Naupacto, diuino auxilio profligarunt, Nonis Octobris 1571. licet Turca ita magno apparatu, & barbarico furore deseuisset, vt omnibus locis orisque maritimis terrori esset. Vnde hac via ostenderunt Christiani (fauente Deo) Turcam immanissimum hostem, non esse insuperabilem, si adsit perficiendarum rerum concordia, quę nisi consecuta esset, luctuosum esset cogitare, quo in statu Christianorum res se haberent.

cviii. Capitulum, Anno 1574. Senis factum est. vbi electus est Generalis Frater Petrus Antonius Camillus de Nuceria. Hoc tempore mense Iulio expugnatum est à Geuseis Castrum Oppidi Gorcomensis, ubi erant pręter alios duodecim Franciscani,

Surius in Cōmentario rerum gestarum.

Furentium hæreticorum rabies in Franciscanos.

qui post innumera flagella,& cęsiones inhumanas,inaudita tormenta passi sunt ac in Briclam insulam deportati à Geuses,vbi iam medio foro paratum erat patibulum,quodilli coram frequentissimo populo circumire cogebantur,dum Litanias interim , & suauissimum illud Canticum SALVE REGINA, quod Hæreticorum aures instar sagittæ ferit,orarent,inde in teterrimum abducuntur carcerem,ad quem ea nocte duo germani fratres Patris Guardiani,qui martyrij desiderio,vel maximè ardebat,admissi sunt:eodem anno Zutphanię horribili supplicio affectus est à Geuseis Guardianus eiusdem Vrbis ventre eius dissecto,& cum sex alijs fratribus tandem suspensus est.

cix. Capitulum, Anno 1581.Perusij, vbi electus est Generalis, Frater Antonius Fera Planensis.

cx. Capitulum Generale Anno 1584. Bononię celebratum est nutu Sanctissimi Domini Gregorij Tertij decimi, præsidente in eodem Capitulo Magistro Clemente Bontadosio:vbi propositum fuit,an Prouincialis S.Frācisci debeat præcedere reliquos Prouinciales:Requisitus ego veni in hanc sententiam,quod secundum legem debet pręcedere propter excellentiam Patris nostri Frācisci,sed ex quadam congruentia solet Prouincialis illius Prouinciæ præcedere,in qua celebratur Capitulum.Accidit per id tempus,quòd quatuor nuntij Regis Insulæ Iaponensis venerunt ad obedientiam Sanctæ Sedis Apostolicę,veluti primitiæ nostræ fidei,non sicut Magistella ducti, sed ardore fidei. Hos vidit nostra ætas Venetijs ab Illustrissimo Dominio perhumaniter acceptos:discesserunt à remotis partibus vigesimasecunda Februarij,Anno 1582.Romam peruenerunt die secunda Martij 1585.Vidit eos Romæ procumbentes sibi Summus Antistes Gregorius, nec à lacrymis potuit se cōtinere.Eorum nomina sunt,Mantius nepos Regis de Faga,Iulianus,&Michael:Quartus defecit in itinere:erant staturę breuis,coloris subnigri,presso naso,incessu graues;aqua calida vtebantur pro potu.Propagata est quoque hæc nostra Franciscana Familia in illis partibus vt semper fuit varius rerum immutatus status.Vnde hæc familia ad extremum terræ peruenit vsq; ad Gebeltarum,vbi fretum Herculeum Africam ab Hispania disiungit nō amplius septem millibus passuum latitudine patens. Quo in loco Herculem erexisse columnas memorant,quas promontoria esse perhibent,quæ procul visentibus columnarum speciē præseferunt.Tēpore Pij II.venit Gebeltarum in deditionem Christianorum,quàmuis non sine maxima Christianorum cæde. Nam vulgò dicebatur apud Hispanos: haud quaquā Gebeltari tot lapides męnia continere,quot pro illis euertendis Christiani cecidere.Sed,Deo dāte,vbi fuerunt Maomethis Templa,nunc sunt Ecclesiæ diuinæ pietati cōsecratæ, & D.Francisci cœnobia. Sanè vix vllus est orbis christiani angulus,in quo non aliqui ex nostris reperiantur fratres,vel fidei conseruandæ,vel plantandæ causa eo profecti, Nec est quòd velit quisquā alijs attribuere conuersionem illarum gentium, quę primò Frācis canis debetur:si quidem ad annos quadraginta antequàm vllus alter accederet,nostri metebant falce Verbi Dei,erantq; regiones albæ ad plenam messem,vbi erat maxima seges animarum, quòd si hæc non scripserunt,non tamen minus vera sunt,quę narrantur. Testatur quoq;Surius Regem Bonganum significasse Proregi,qui nomine Lusitaniæ Regis Indiæ Præfectus erat,se nostræ Religionis esse cupidum.Laboratumq; est apud illas gentes,& Domino aspirante, supra quadraginta millia Christianæ fidei iugum mansuetis humeris susceperūt: Est Iapan insula in extremæ Asiæ finibus in parallelo Germaniæ ad Antipodas sita, disciplinarū omnium ignara, bona tamen indole,& rationi obsequentissima.

Maxima Christianorum cędes pro Gebeltarę assecutione.

Ioan. 4.

Surius in Cōmentario rerū gestarum.

Iapani insulæ descriptio.

cxj. Capitulum, Anno 1586.indictum est Capitulum Generale in Vrbe Ascoli in Piceno,nutu Sanctissimi Domini Nostri Sixti Quinti,qui Vrbē illam hoc honore cumulandam duxit,Præsidentemque Capituli instituit Magistrum Euangelistam Pellæum Forciatum, quem ipsemet Pontifex Vicarium Generalem, vt diximus suprà,motu proprio creauit. Vterque viuit hodie feliciter.

PROVIN-

PROVINCIARVM SERAPHICI ORDINIS PARTITIO,

CONTINENS TOTIVS RELIGIONIS FVNDAMENTA, CONVENTVVM, & Locorum omnium origines;

NECNON VIROS, QVI IN EIS VIRTVTIBVS vel certa, vtcunque fama claruerunt, & hac nostra ætate florent.

Auctore F. Petro Rodulphio Tosinianensi Conuentuali Franciscano,

In Conuentu Magnæ Domus Venetiarum, Prælectore.

M D L X X X V I.

SERAPHICÆ RELIGIONIS PROPAGATIO

In Prouinciarum formam ſerie quadam deducta.

Simile.

S*ERAPHICA hæc noſtra Religio grano ſinapis aptiſſima ſimilitudine comparata eſt, quod licet minimę ſit quantitatis, profundas tamẽ radices emittit. Ad hunc ſanè modũ hęc noſtra Frãciſcana Familia non tam numero hominũ, quàm nouę prolis meritis inexplicabili ſtudio cumulata perfectaque virtute latius ſe diſtulit in plures Prouincias, in quas B. Pater Franc. multos fratres ad tuẽdam, et maximo cum incremento, amplificandam familiam ſuam dimiſit. Qui inuſitato habitu, & nouo viuendi genere ſceleſtis & crudelibus factis exagitati videbantur omnibus prodigioſi, & contemptibiles, veluti homines agreſtes, inculti, & deſpecti; ouis nimirum quæ de ouili egreditur lupi morſibus patet. Quos tamen Chriſti amor & fidei zelus adeò patientes effecerat, vt equo animo omnia pro aliorum ſalute paterentur, gaudentes pro nomine Ieſu contumeliam pati, ea conditione à Deo electi, nihil vt mali non ſubirent, contra verò ægros, quorum vita in dubium veniſſet, curarent, confractos alligarent, & perditos quoſque homines in viam veritatis adducerent. Vnde Apoſtolicis literis Honorij III. Pont. Max. datis Viterbij xxviij. Maij, Pont. ſui anno iij. muniti hæreticorum phalanges, qui plurimùm in Regno Luſitaniæ conualuerant, fregerunt, atque fuderunt, ſciſmata deſtruxerunt, altitudinem omnem euerterunt, pacem, tranquillitatem, vnitatemq; prouincijs, nationibus, atque demùm celeberrimæ huius familiæ terminos protendentes, vniuerſo Chriſtiano orbi perpetuò reſtituerunt. Quam ſanè Ordinis ſui dilatationem præuidit illuſtratus cœleſti lumine B. P. Fran. cùm ſemel ſupra ſenſus eleuatus dilatato mentis ſinu in mirandum lumen abſorptus eſt, in quo quæ circa ſe, & filios ſuos futura erant, luculenter proſpexit. Vnde fratribus ſuis dixit: Confortamini filij, & gaudete in Domino, nec quia pauci eſtis, efficiamini triſtes. Non terreat mea, vel veſtra ſimplicitas; quia vos Dominus ſua benedictione dilatabit, multiplicabitq; familiam noſtram, & augebit. Quæ ſpes ſuum poſtea ſortita eſt euentum. Hucuſque igitur progreſſus eſt ſacer Ordo Minorum vſque ad tempora D. Bonauenturæ Generalis, cuius ſanctitas poſtea illuſtrata eſt. qui in Capitulo Generali Piſis celebrato anno 1263. prouincias diſtribuit, & magna Ordinis acceſſione auxit meritis B. Fran. qui virtutum operatione, vitæq; ſanctitate tantum profecit, vt & terram ſui fama repleret, & gaudio Cœlum. Sed de his ſatis: nolo enim in omnibus tractationibus meis à propoſiti inſtitutione longius digredi, ne fortè illud mihi obijciatur.*

Diſcipuli B. Fran. omnibus cótemptibiles videbantur.

Act. 8.

Vaticinium B. Frãciſci de Ordinis ſui ꝓpagatione.

Horat. in Arte poet.

Amphora cæpit
Inſtitui, currente rota cur vrceus exit?

DE TEMPLO ASSISII B. FRANCISCO DICATO, Et de eiusdem corpore.

IN Vmbria, antiquissima, & fertilissima Italiæ plaga, inter Appenninum, & mare Adriaticum, extat B. Patris Francisci Prouincia, quæ ab auctore, duce, & institutore nostro nomen sortita est: quæ in nouem Custodias distribuitur. Quarum altera, & prima, est Custodia Assisij, & in ea est celeberrimum, & augustum illud templum, quod est præcipuum Cænobium, totiusq; Ordinis caput; nec structura toto orbe huiusce Ordinis inuenitur, quæ hanc superet. mœnia enim alta sunt, & profunda, magnis lapidibus, arena & calce interstrata. Fundamenta in viscera terræ quæsita, vix tandem post octo & centũ altitudinis pedes nõ satis commoda sunt inuenta. Gregorius IX. Summus Pont. primarium iecit lapidem, & sacrum Conuentum ea libertate donauit, vt nulli nisi Sedi Apostolicæ, & Papæ subijceretur. Habetur originale Assisij in Sacrario, & Romæ in Vaticano: in cuius rei memoriam soluunt Fratres quotannis libram vnam ceræ. Propè Chorum à superiori parte est compluuium ex grandioribus saxis, aquas per fistulas ferreas procul eijciens: In ingressu verò est pulchrum peristylium. Nihil habet hæc structura commune cum eo ordine, quem Vitruuius Architectus instituit, cuius opera hodie etiam omnium manibus teruntur, varias in linguas transfusa. Sed opus Theutonicum est, structoris nomen non reperi. Scio tamen quod F. Helias, homo rerũ gerendarum prudens, eius curam

Sacer Cõuentus Assisij nulli subijcitur, nisi Domino Papæ, & S. Sedi Apostolicæ, vt patet infra.

Vitruuius Architectus.

egit

egit à principio, turres campanarias construxit, in quibus campanas imposuit, & cāpanam ad conuocandum populum factam ipsemet campanam Prædicationis, & passim seniores sic appellant, & campanam Primæ; in quarum vna hæc verba excusa leguntur.

A. D. MCCXXXIX. F. Helias fecit fieri, Bartholomæus Pisanus me fecit cum Loteringo filio eius, ora pro nobis B. Francisce. Aue Maria, gratia plena, Alleluia.

Duas alias cāpanas, quæ nō multis ab hinc annis disruptæ sūt, fieri fecit idē F. Helias. Pro cōstructione autem huius Monasterij, & Templi, varijs modis cæpit pecunias exigere: primū .n. pecuniarias collectas indixit prouincijs, posuit quoq; concam illam marmoreā in quam aduentantes homines ponerent pecuniam: ex quo non modica turbatio inter discipulos B. Francisci suborta est. Diuisum est templum illud in tria segmenta iuxta tria vota Religionis, quam profitemur. Inferior Ecclesia designat sanctam obedientiam, quæ altis defixa est radicibus; ibi conditum est sacrum corpus B. Patris Francisci cum multis alijs beatis. Factū est delubrum ex omni parte firmissimum parietibus, lateribus instratis, vt furibus adimeretur insidiandi facultas. Ad eum locum datur aditus per vias subterraneas, & per secretos cuniculos, qui satis latent.

Incidit in animū Pij V. Pont. Maxi. videre venerandum corpus Beati Francisci.

Dicam vnum, quod accidit tempore Pij V. Pont. Max. & Ioannis Pici Camertis Generalis, quocum eram à secretis Ordinis. Inciderat in animū Pij V. videre corpus B. Francisci, strictéque mandauerat Ioanni Pico Generali, vt in hanc curam obnixè incumberet, si fortè inueniret tantum thesaurum: suffodiebat die noctuque incessanter bonus ille vir, sed inanis fuit omnis eius conatus, & industria, quia diuino numine factum est, ne tantus thesaurus furibus vel hostibus pateret: vnde ait Magnus ille Gregorius, Deprædari desiderat, qui thesaurum suum publicè portat. Porrò neque thesaurus censendus est, vt potè cuius etiā furtum fit, sicut legitur de corpore B. Iacobi Compostellani, quod tam profundo loco conditum est, atque deorsum tantam habet altitudinem, vt nemo illuc facilè possit pertingere. Visum tamen fuit aliquando corpus B. Francisci, vt Franciscus Bautius Andriæ Dux testatum reliquit hac subiecta epistola, quæ congruè subijcienda huic loco videtur.

Dictum D. Gregorij cognomento magni.

EPISTOLA

De vera visione corporis B. Francisci,

AD REVERENDISSIMVM, atque ornatissimum D. D. Andriensium Episcopum

Franciscus de Bautio Dux Andriæ Com. P. F.

Defert nomē sui apud lectorem in dicem.

SCRIPTVRVS ego ad te Pont. Nicolai progressum, qui Seraphici Patris Francisci corpus visitauerat personaliter, veritus sum, ne vt parum instructus tanquam imperitus à probis & grauibus viris arguar. Attamen quoniam in negotio, quod aggredior, non leuitate (vt ita dicam) aut temeritate aliqua, quin potius reuerentia, & deuotione fretus sū Idcirco ad te admodum Reuerendo hanc Epistolam, etsi incultam, omni tamen veritate plenam destinare euraui: ad te inquam, qui potestate tibi credita Ecclesiæ Dei partem gubernas, & regis: noui enim (vt reor) te recentem ac viuam memoriam retinere eorum, quæ hic modò subinferuntur. Quapropter, etsi in his, quæ per me scribenda sunt, aliquid me prætermisisse, vel plus satis addidisse perspexeris articulis tuis idipsum tua solita benignitate, & prudentia, qua plurimum polles, emendare ac corrigere poteris: noui enim ob imperitiam meam me fallere, ac falli posse in hoc negotio. Te autem qui clauem Dauid solus habes, rogatum esse velim, vt in hac horam sermonem rectum, ac bene sonantem, in os meum concedere digneris, vt ea dignè dicere valeam, quæ in fructuoso silentio pertransire nefas esset. Te, inquā, Dominum meum Iesum Christum supplex deprecor, ne huius rei per me enarrandæ deuotionis fructu caream, & expers sim.

Apoc. 3.

Iacobus quidem Laquidonensis Ecclesiæ Episcopus, dum nonis Martij Andriæ esset tuque, & ipse simul alloquentes vestros vultus admiratione non minima repleuistis. Quod

Dominus Iacob. Laquidonēsis Ecclesiæ Episcopus.

cum

cum ego qui simul aderam intuitus essem,causam tantæ admirationis tanquàm curiosus à vobis perquirere cœpi.Ea propter Iacobus,qui mihi intimior erat,his verbis affatus est,vt ad me conuersus diceret,siquæ per tempora retroacta aures meæ expertæ sunt,non ignora res,tibi quoque admirationis inesset causa. Ad quem ego,quæso,vt quæ audisti, edisseras. Tunc ille:mallem(inquit)hoc me narrare & per contritionem lacrymari, quàm in his cor dis hilaritatem ostendere. Cùm autem hæc ab eo audiuissem, auidius adorsus sum hominem,& opportunam horam quæsitans deprecatus sum eum dicens: O vtinam palàm abste ista citò docear;& ille,libenter faciā (inquit) sed magni ponderis res ista est, & non omni homini aperienda: attamen tu diligenter, & attētè audi,& ausculta. Austergius quidā, ti.S. Eusebij presbyter Cardinalis,Beneuentanęq; vrbis olim Archiepiscopus, dum in extrema valetudine esset positus,febreque valida quàmmaximè vexaretur, vt putaret vicinam sibi mortem fore,nocte superueniente,quæ finem languoris secum ferre videbatur: sic enim viribus corporis destitui visus est,vt vix crederetur eum superuicturum in crastinum. Ego vero Iacobus,qui nimio amore hominem diligebam,cum præsens essem,eiusque minister,attentè super eum vigilabam,flebamq;.Ipse verò sic in extremis laborans non minus deuotè quàm piè in hanc vocem prorūpens clamabat,ò Francisce,& aliquanto temporis interuallo facto,iterum id idem repetens clamabat,prout poterat,ò Francisce. Mane autem facto cum paulusculas vtcunque vires reassumpsisset, omni cum mansuetudine deprecatus sum hominem,vt causam eiusmodi inuocationis Francisci mihi innotescere dignaretur. At ille, ò Iacobe, quem(inquit)in amore tibi præferam? porrò si alius interrogasset me de eiusmodi rei causa, forsitan non illum ei panderē, dicā tibi nihilominus,& tu attentè auscultabis.

Rei gestæ Narratio.

Tacita nominis B. Francisci interpellatio.

NICOLAVS quidē huius nominis Pontifex V. qui an. Domini millesimo quadrigētesimo quadragesimo nono B.Petri Apostoli Sedem strennè gubernabat: huic n. dū Assisij moram traheret, venit in mentem, vt B. Francisci corpus oculis proprijs inspiceret; ob quam causam accersitus est ab eo Dominus Petrus de Noceto. Ad quem Pontifex: Vade,inquit,ad Guardianum loci huius,& meo nomine illi significabis,me omnino visitaturum esse,& visurū B.Francisci corpus.iuit Dominus Petrus,& iussa sibi imposita perficiens reuersus est ad Pont.dicens:feci (Beatissime pater) quod mandasti.Guardianus autem ijs auditis sermonibus nimio pauore correptus est;ita, vt in magno dubitationis agone fuerit positus.Ex vna enim parte contradicere non audebat voluntati Summi Pontificis,ex altera verò verebatur,ne tam sacrum, & preciosum pignus auferretur ab Ordine, veluti per alios prius fuerat attentatum,& ipse postmodum calumniam sustineret à ciuibus.Eapropter adiens Pontificem modò huc,modò illud,tanquam demens,& vagus incedebat,cęlaus animum suum.Cùm autem fortiter cogeretur, vt pontificium impleret mandatum, petijt humiliter,vt rem istam Fratribus loci palàm facere permitteret Pontifex.Qui postquàm illos fuisset alloquutus, ad Pontificē iterum reuersus est dicens:obedientiam, prout ordinis dignitas expostulat,tibi præbere parati sumus Beatissime pater,dummodò vnum iuxta beneplacitum nostrum impleueris. Porro si tui desiderij cupis esse compos,tribus tantùm,& non pluribus tecum assumptis ad locū descendere necesse est.Quinta verò noctis hora adueniente descendet tua Sanctitas,& oculis proprijs conspicies, quem ardenter videre desideras. Quo audito Nicolaus Pont.qui rectè & sinceriter se gerebat in negotio, lętus, inquit, assentio. Gallicus vero quidā Episcopus,magna auctoritate vir apud Pont.hæc audiens,Pōtificē alloquutus est dicens,Non tibi conuenit Beatissime pater,horum Fratrū assentire voluntati propter scandalū, quod Ecclesiæ Dei casu aduenire posset. Ad quē Summus Pontifex,non sic erit,inquit, quoniam rectè ac fideliter in hoc negotio pergo;Idcirco(Deo pręstante)mei desiderij compotē me esse spero. His dictis Pōt.Nicolaus elegit me, Austergiū, Petrum de Noceto,& præhabitum Episcopum Gallicū:Guardianū verò cum tribus fratribus simul adesse mandauit visitaturis ipsis,& visuris corpus B. Patris,Qui nobis iū&i,fuilq; indumentis depositis,hora cōgruenti cū adfuissemus ad paratū locū, amoti sunt lapides, cū quibus ianua fabricata erat,gradusq; marmoreos diligēter aspeximus, quos & magno silētio descēdimus,& ecce ostiū ferreū habuimus obuiū,in quo tres catenæ ferreę ex ordine stabāt, quę illicò fuerūt apertæ clauibus. Tūc Guardianus flexis genibus Pōtificē alloquutus, ait. Ingredere Pater Sāctissime, qui solus ingrediēs,ante pedes sancti corporis prostratus humiliter, ita vehementer plorabat,vt fremitus audiretur a nobis. Postquàm verò Summus Pontifex consequutus est,quod desideriū suū flagitabat,ad se reuersus introduxit & nos,qui cū peruenissemus ad locū, stupor equidē incredibilis omnes inuasit. verè inuestigabiles viæ Domini

Is fuit Thomas Sergiana medicus vir liberalibus disciplinis ornatus.

Petrus de Noceto.

Dictum Pōtificis Guardiano affert metum.

Pontifex caussas ambiguitatis in arbitrij statera suspendens Guardiani animum liberat à metu.

Rei gestæ dilucida narratio.

Rapit eos stupor in visione sacratissimi corporis.

Domini & iudicium eius ab omni humana cogitatione prorsus alienum. Quis vnquàm audiuit, aut quis talia effatus est, ut corpus humanum per tot æua mortuum super plantas proprias rectè staret? Non enim fuerat abbreuiata manus Domini. Erat enim locus ille (cernentibus nobis) instar paruæ Ecclesiæ habens tres tribunas in testudine rectas, media verò quę ab interiori parte erecta erat, miro marmoreo tabulatu fabricata videbatur: in cuius medio lastra marmorea posita erat, supra quam ex orientali latere corpus illud sacrum Francisci Seraphici erectum stabat, facie ad occasum tendens, & oculis eleuatis in cœlum, manus verò coopertæ erant ex habitus manicis, & simul iunctæ, vt fratres ferre consueuerunt. Erat autem corpus ita incorruptum, quasi esset prima die positum; videbatur enim quasi dormiens. Ex alio verò latere alium erectum stantem vidimus, habitum B. Dominici indutum, qui & manus simul iunctas habebat cum articulis sursum iunctis, veluti mos est orantium: oculi verò eius ad B. Francisci pedes intuebantur, ambo autē ita lucidos, & splendentes habebant oculos, vt nulla ad viuos esset differentia. Odor insuper suauissimus talis erat, vt olfactus hominum nunquàm talem senserit. Cumque Summus Pont. à lacrymis & gemitibus abstinuisset, se aliqnantulum ad B. Francisci pedes iterum procumbens manu fimbriam eius vestimenti extulit; nos verò sine sotularibus pedes aspeximus. O igitur felices oculi, qui hæc videre meruerunt; O fortunati animi, qui hæc meditari digni inuenti sunt: magna enim his fuerat collata gratia, vt in seruum liquidò aspiceret, quæ in Deum minimè videre poterāt. Erat enim in pedis Sancti medio foramen, cum sanguine ita recenti ac si tunc mucrone pes fuisset confossus: cuius quidem rei aspectu singultus magnus omnes arripuit. Et quis cogitare posset animi motionem? animam prædeuotione liquescere, alienari sensum, & vires totas destitui? Omnes enim ante recessum è loco osculum dedimus sancto pedi, omnesq; pariter ob odorem refocillati sumus. pes verò alius fimbria habitus operiebatur, nec nobis visum fuit illud violenter arripere; manus similiter perforatę vt pedes cernebantur, recentem sanguinem ostendentes. O igitur memoria profunda nostræ redemptionis, in seruo intueri, quæ in redemptore prius se quuta fuerant. O igitur sacra vulnera, & dulci osculatione digna, quæ post humanitatis lapsum in remedium data sunt. Et quis nostrum, qui ibidem aderamus, ausus fuit amplius corpus sacrum tāgere, nisi solus Summus Pont.? ipse enim manus illius preciosas deuotissimè osculatus est, osculumque sacro ori dedit. * A quinta verò noctis hora vsque ad vndecimam illic mansimus suauissimo odore repleti. cum verò à narrantibus nunciatum fuit nobis diem propè esse, doluit quàmmaximè: visum enim fuerat nobis per horam ibi fuisse. in illis verò tribunis sociorum B. Francisci corpora tumulata iacent: vnusquisq enim locum suum possidet, vnus hinc, & alter hinc; ante ostium verò loci iacet corpus illius extatici viri Dei Fratris Aegidij; quorum corpora absque diminutione vlla integra cernuntur suauissimum odorem redolentia. Ad extremum autem cum magna animi fortitudine roborati omnes inde recessimus. Cardinalis verò Austergius, quem superius memorauimus, quamuis in memorata infirmitate aliquantulum conualuisset in die, attamen nocte sequenti naturæ debitum soluit. Nec est dubitandum, quòd tantus homo, à quo hęc quæ narrauimus, accepimus, dum ad vitæ peruenisset extrema, composuisset mendacium referens illa, quæ in se vera non essent affirmabat quoque antequàm spiritum cœlo redderet, quod Nicolaus Pont. dum è loco illo sacro recederet, promisisset Guardiano, & cæteris, qui simul aderant, nulli mortalium palam facere, quæ viderat, dum ipse viueret, quamuis non paruipenderet illa manifesta fieri apud homines deuotos, & probos, qui nō secundum carnem ambulant. Finis Epistolæ.

Resumpto autem prioris narrationis proposito, rursus dicamus reliqua. Ergo, quod spectat ad secundam Ecclesiam, quæ est instar Oratorij, paupertatem in humilitate fundatam designans, omnibus ibidem piè orantibus afflat insolitam pietatem: cuius pauimentum varijs, coloratis, & vermiculatis lapidibus intertextū est. At testudo seu fornix, instar cupæ vel dolij, cū certis quibusdā figuris exquisita arte absoluta est. dicunt eas factas à Gio to Florentino maiori ex parte, quem constat sui temporis omnium Pictorum fuisse nobilissimū. in illis exprimitur vita Christi Iesu, quæ varijs depictæ coloribus, omnino admirandæ sunt, & excolendæ. In testudine sunt quatuor trianguli eleganti ordine compositi: In superiori parte ad Chorum est B. Franciscus velut princeps in sella reclinatoria, indutus veste egregia, cuius capiti affixa fuut hæc verba GLORIOSVS FRANCISCVS. Ibi quoque extat vexillum cum septem stellis, & Angelis circum astantibus, atque buccinis

Marginalia:

ff. 59.

Figura corporis B. Fran. & positura eius.

Errant qui exhoc loco colligont B. Dominicum hic cum B. Fran. conditum esse, cùm pro cōperto habeamus eum Venetijs redeūtem Bononiæ fessum ex itinere, & æstu, vt potè circa finem Iulij, vrgente obitus die ibidem obiisse, & tumulatū eē an. 1221. superstite adhuc B. Fran. Hugolinus Cardin. Ostiensis in Gallia Cisalpina erat nuncius Summi Pontif. & audita morte inclyti Cōfessoris cum pluribus Bononiam venit:

Ad beata Francisci vulnera pia acclamatio.

* Hic quędā desiderantur.

Corpus B. Aegidij.

Obitus Cardinalis Austergij.

nis clangentibus eo spectaculo quo triumphus famæ pingi solet, egregiè perpolito, & politissima arte perfecto. In altero Triangulo dextrorsum est porticus ambulatoria, in prospectu, cum columnis, & in medio est figura veste subnigra induta, cum alijs, & diademate quadrato, quæ figura manu dextera tenet iugum, at læua supponit digitum labello instar silentij; ad pedes in signum eximiæ humilitatis est Frater quidam, qui accipit iugum & proprijs imponit humeris, super caput figuræ est hæc nota, SANCTA OBEDIENTIA. Hinc pendet ad caput Crucifixus, sed solùm apparet corpus & plaga lateralis, à qua erumpit magnus fluuius sanguinis. Dextrorsum est Prudentia biceps cum his notis, SANCTA PRVDENTIA. habet diadema cum sex inscriptis faciebus. est media figura, sub qua est Angelus ductor eius, & duæ aliæ figuræ, & respicientes iunctis manib. præseferunt magnam religionem. Ex altero latere est consimilis figura cum subiectis verbis, SANCTA HVMILITAS: tenet accensam faculam. Ad pedes est Angelus, & semihomo & semicanis. In altero Triangulo sinistrorsum est arx cum turribus hinc inde, & in medio Turris veluti Gerrum & terminus, & in apice est fenestra, & caput mulieris cum superscriptione SANCTA CASTITAS. Astant duo Angeli, quorum alter exhibet regnum, alter verò palmam. Ad pedes Gerrij sunt duæ figuræ, quælibet tenet manū extensam extra muros, & asperg it aquā super caput denudatę figurę. Alter Angelus lauat dictā figuram instar balneatoris: super has duas figuras, quæ tenent vestē Angelo, leguntur hęc verba, SANCTA MVNDITIA. ex altera parte, SANCTA FORTITVDO. A latere est Angelus lauans & homo armis cinctus cū parmula in brachio, & multis alijs figuris, AMOR ET POENITENTIA. sub amore est homo transfiguratus cum his notulis, MVNDITIA; quæ propellitur ab altera figura cum his literis, MORS. In altero Triangulo est figura velata, pręter manus & dimidiam partem brachij: manus autem sunt extensę, & accipiunt munera, quę duo Angeli offerunt. Angelus à latere dextro, & offert vestem, & marsupiū: altera offert prętoriū: subter verò quędā subiacet mulier subcincta, & nudatis intra vepres pedibus, quę quantum ex facie, ex vultu, ex oculis, & ex fronte suspicari possumus, repræsentat dominam Paupertatē, quam in sponsam suam B. Franciscus accipit. Christus verò à latere manum interiungit, atque eius dexteram contingit, cum hac inscriptione, SANCTA PAVPERTAS.

In Choro Capellæ maioris est quędam egregia pictura, quam dicunt quidā fuisse manus & ingenij monimentum Pricij Capannę, à nemine (quod ego sciam) adhuc satis intellecta, Communis tamen est omnium sententia ab eodem Giotto fuisse expressam, quāuis præseferat nescio quid maioris elegātię & dignitatis. Sub hac fornice modò est altare maius, vbi est Tabernaculum pro custodia sanctissimæ Eucharistię eleganter elaboratum, atq; opera Ven. F. Matthęi Assisiatis constructum. Altare verò circumquaq; ferreis quibusdam insertis cratibus, & ansulis intortis vallatū est: sub ara in abdito & secessū conditum est venerabile illud corpus B. Patris; vbi aliàs Furinum, siue locus erat, in quo fures & improbi homines publicè suspendebantur, vulgò dictus Collis inferni. Nec ab re dictum puto, quia sicut Christus in Caluarię monte conditus est, vt nobis suo exemplo significaret nulla esse ossa, nullos homines, nullos deniq; Dęmoniacos adeò damnatos & desperatos, in quos si intret Christus non viuificet (Infernus non viuit, quia Christus non intrat ad viuificandum): sic B. Franciscus (Domino concedente) voluit & viuens & moriens in cunctis esse Christiformis.

Ante fores Sacrarij sunt multę, & hæ quidem insignes & egregiæ picturæ, & (vt ferunt) manu Antonij Cauallini expressas, qui adeptus est nomen Cauallini, quia optima arte fingebat caballos. Ante cancellos illius Capellæ in angulo est sepulchrum cum crate ferrea, vbi dicunt condita esse quatuor corpora sociorum B. Francisci.

Adsunt quoq; in inferiori Ecclesia, siue Oratorio, multę capellę, & quidē pulchrę & egregiæ. Primò est Capella S. Catherinę, Cardinalis Aegidij, Cariglij Albernotij Hispani, cum multis figuris S. Catherinę. Hic Cardinalis obiit in suburbano, seruatumq; est corpus eius in monte Cimino, deinde Assisiū translatum est. Hic Cardinalis construxit arcē Spoleti natura & situ loci, tū humana ope muinitissimā, ex qua tota vallis Spoletana visitur. Hic laceratum Ecclesię regnū, & à tyrannis fermè totum vsurpatū singulari virtute recuperauit ac resarciuit; quamuis nonnulli ossa eius in Ecclesia S. Martini supra Viturniū in Monte Cimino recondita dicant. Fortasse ibi primò seruatum est cadauer, deinde Assisium translatum fuit. Vidit autem iste corpus Beati Francisci, postea reliquit Conuentui centum millia aureos. Deinde est Capella D. Antonij, vbi est sepulchrum cuiusdam Ducis Spoleti, qui dicebatur Blascus, eratq; de domo Cardinalis Aegidij, cum subiectis versibus.

Priceius Capāna.

Tabernaculū pro custodia sanctissimi Sacramenti.

Collis inferni.

Auctor Conformitatum.

Antonius Caual linus.

Magnanimus miles prudens pius egregiusque,
Cultor iustitiæ, rigidi seruator honesti,
Blascus Fernandi, pacis compertor amatæ,
Hispanus natus morum vetustate præclarus,
Anchonitanæ Marchio Marchiæ tempore multo
Rector Bononiæ, dux Spoletanus habetur.
Inclytus iste senator belliq; maximus actor.
Proditus hic burgo Luci mutatur ibidem,
Et genitor Grazias acerba morte peremptus.
Hicq; iacent ambo genitor genitusq; dicti,
Quos Deus Elisiis proponat sedibus almis.

Reginæ Cypri tumulus.

In capite Ecclesiæ è regione Sepulchri Diui FRANCISCI tumulata est Regina Cypri, quæ reliquit sacro Conuentui ducenta millia aureorum, & pulcherrimum vas Porphyriticum absque base siue pediculo, quo modò loco pilæ vtuntur cum aqua lustrali, qua homines piè asperguntur.

Sed quantum spectat ad superiorem Ecclesiam, est vsqueadeò eleganter constructa, vt nihil pulchrius videri posset illo seculo, nec structura huius Ordinis inuenitur in toto orbe, suas habet portas congrua dimensione venustas, mediam cæteris ampliorem, in tecto stellæ affixæ aureæ, & color impressus aereus veram cœli faciem æmulatur. sunt in Choro sedilia ex materia nobili, arte quam vocant Tarsicam, sculpturis et imaginibus insignia, quem ferunt Sansonis opera constructum, cuius expressa imago conspicitur. in cuius ingressu supra ianuam est ibi oculus vitreus, vnde transmittitur lumen in morem Cyclopis latè patens in modum trianguli, in quo est imago vera (vt dicunt) Beati FRANCISCI opere mosaico intertexto, opus (nisi fallor) Cimaboni. Inter vtranque Ecclesiam est spatium octipedale, ne populus ambulans super pauimentum superioris Ecclesiæ impedimento sit cæteris, in Ecclesia inferiori. Innititur autem pauimentum superioris Ecclesiæ lignis abiegnis.

Portam Ecclesiæ inferioris Sanson portico quadam egregia exornauit, tecto inclusa ob repetinos imbres, vt hę literæ declarant, Frater Franciscus Sanson Generalis Minorũ fieri fecit 1487. circumcirca sunt xij. Turres teretes. & in vnaquaque illarum est inferior testudo petræ granitæ rubeæ in memoriam xij. Apostolorum ignis Spiritus sancti ardorem prætendentis. Tribuna verò est albi lapidis in honorem B. Virginis.

Sunt quoque in superiori Ecclesia quędã picturæ egregia manu Cimaboni & Giotti elaboratę. Chorus quoque cum subsellijs manu Dominici Sanseuerinatis Vmbri opere intertexto, opera & sumptu Magistri Francisci Sansonis Generalis, vt inscriptio affixa declarat magnificè fabrefactus. Nostro tempore Organa constructa sunt à magistro Petro Antonio Nucerino Generali. Sed quod plurimam accessionem dignitatis habet, est Turris Campanaria ita quidem eminens, vt arx potius videatur, quàm Turris.

Structura sacri Conuentus.

Superest modò vt de sacri Conuentus structura nonnulla subijciamus. habet enim profundas radices & altissima fundamenta propter torrentem inundantem. Sixtus IIII. Pont. domum collabentem & ruinam minantem fortissimo muro, quasi rostro quodam, vallauit anno 1480. & hodie quoque nomen ipsius retinet. Alteram partem Conuentus construi fecit F. Helias, vt apertè declarant figuræ quędam & inscriptiones Cisternæ prioris impluuij. Innocentius Papa fecit construi alteram partem, reliquam Cardinalis Aegidius, quem supra memorauimus.

Hæc sunt, quæ mihi dicenda erant circa insignem, admirandam, & nunquam satis laudatam structuram huiusce memorabilis Templi. Optima enim dispositio consurgit, cum partes omnes in seipsis benè dispositæ fuerint, & alteræ cum alteris congruo loco conueniant, quamuis B.P. Fran. verus ditissimæ paupertatis amator, præceperit in cunctis paupertatem seruãdam, vt fratres tanquàm peregrini & aduenæ despicerent amplas domos, atq; templa magnifica. Hanc magnam molem sustinuit B. Franc. vt potè quia fundauit eam Greg. IX. Pont. Max. cuius verba subijciam.

GREGO-

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei.

Dilectis filijs Ministro & Fratribus Ordinis Minorum salutem, & Apostolicam benedictionem.

Habetur in sacro Conuentu Assisii in Sacrario.

RECOLENTES, Qualiter sancta plantatio vestri Ordinis sub beatę memorię Patre Frãcisco incępit, & mirabiliter profecit, per gratiã Iesu Christo flores sanctæ cõuersationis lõgè lateq; proferens & odores, ita quòd in deserto huius mundi sacræ Religionis honestas ab eodem Ordine procedere videatur: dignum esse præuidimus & conueniens, vt pro ipsius Patris reuerentia, Ecclesia in qua recondendum est corpus eiusdem, speciali prærogatiua gaudeat libertatis, vt idem Pater, per quem tantus fructus prouenisse dignoscitur, honorificetur etiam in hoc, quòd eadem Ecclesia libertati donata, nulli alij quàm Romano Pontifici sit subiecta. Quare sub speciali Apostolicæ Sedis tutela consistens affici non possit iniurijs, sed quiete, sicut libertate plenius perfruatur. Eapropter fundum pietatis obteñ. nobis oblatum pro Ecclesia ac ædificijs construendis, vbi recondi debeat corpus Patris prædicti, & ius & proprietatem Sedis Apostolicæ recipimus, de speciali gratia statuentes, vt dicta Ecclesia omnino sit libera, & nulli alij quàm Apostolicæ Sedi subsit. Ad indicium autem huius libertatis ab Ecclesia Romana perceptæ, vnius libræ ceræ censum persoluet Ecclesia nobis, & nostris successoribus annuatim. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ exemptionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Reate, 11. Kalen. Maij, Pontificatus nostri anno secundo.

Nulli subiicitur, quàm Romano Pont.

DE ADMIRABILI SEPVLCHRO, *in quo venerandum corpus B. Francisci conditum est.*

Venerabile corpus B. Francisci.

IN ea parte Templi situm est venerabile corpus B. Patris FRANCISCI, quæ ad Orientem Solem spectat. Altare maius opere magnifico extructum est, crateque ferrea circumseptum, vbi Fratres statas preces & laudes diuinas recitant, Chorumq́; appellant: sub altari alius locus est in altitudinem pedum (vt dicunt) septem plus minusve, depressus est locus & fornicatus, vbi est sanctum corpus collocatum: vnde qui locus latebræ, & receptaculum latronum fuerat, piorum virorum & Deo se dicantium refugium & portus factus est; & quò scelestissimi homines se abdiderunt, dicebaturq́; Collis inferni, nunc ibi viri religiosi, charitatis pleni, diuinas laudes celebrant, & Gregorius IX. Summus Pont. Collem Paradisi appellari voluit.

Collis Paradisi.

DE SACRIS RELIQVIIS, QVAE REPERIVNTVR *in æde Diui Francisci.*

PRAETER corpus B. Francisci, in eo templo visuntur & venerantur aliæ quoque dignæ memoratu reliquiæ. Primò quidem multa corpora requiescunt in æde D. Francisci. ibi in altari est de costa Sancti Ioannis Baptistæ, quam ibi collocauit Innocentius Papa, iacet ibidem B. Iacoba de Septemsoliis cum duobus filijs, ex altera parte prope suggestum. In Sacrario est de ligno Crucis, quod fuit approbatum

batum à Sixto IIII. ibidem est capſula plena reliquijs, ibi ſunt duo digiti, vnus B.Petri, & alter B. Pauli, reliquiæ Sanctorum Innocentum, de virga Aaron, de baculo S.Ioſeph: Crux vna lapidibus precioſis ornata, quam dedit Nicolaus IIII. Papa. Tabernaculum cum cuſpide claui Chriſti, quem tulit Manupellus Vrſinus generalis Capitaneus Sedis Apoſtolicæ à Terra ſancta, vnà cum velo B.Virginis, in quo fuit inuolutum corpus Chriſti in præſepio: eſt pars tunicæ B.Virginis, S.Bonauentura tulit partem veſtis Chriſti, cilicium S.Franciſci, partem quoque detulit Sixtus IIII. qui partem veſtis, in qua mortuus eſt B.Franc. Romam detulit. ibi eſt Tabernaculum cum ſanguine lateris S.Franciſci. eſt cornu eburneū magni Solthani Aegyptiorum Imperatoris,& duæ virgę, quibus auditoribus ſilentium indicebat. eſt pars tunicæ S.Ludouici Regis, & alterius Ludouici, qui fuit Epiſcopus. eſt caput B.Rufini ſocij B.Franciſci. eſt pars tunicæ B.Claræ,& de capillis eius. eſt Tabernaculum cum chorda, quam B.Fran. viuens deferebat ad nudas carnes. dens S.Blaſij,& digitus. in altero Tabernaculo, vbi ſunt capilli S.Catherinæ. ſeptem capita Virginum ſociarum S.Vrſulæ. duæ imagines depictæ S. Lucæ. Crux criſtalli, quam dedit Sixtus IIII. & aliæ multæ, quarum non habetur exacta notio.

Reliquię in ſacro Conuētu Aſſiſi.

DE LOCO SANCTAE MARIAE de Portiuncula.

NON longè à ciuitate Aſſiſij, in planitię eius extat celeberrimus locus Sanctæ Mariæ de Angelis, prius dictus Sancta Maria Antiquitatis, vel de Porticella, vel Portiuncula, à vico pauperrimo. Verùm quia ibi audiebantur Angeli alternis vocibus laudes Domino decantantes, cœpit diuino quodam myſterio appellari Sancta Maria de Angelis, vbi anno 1223. B. Franciſco ſemel oranti apparuit Angelus. Et propterea cùm ab Abbate S.Benedicti Montis Subaſij obtinuiſſet locum, quotannis, ne locus videretur eſſe proprius, cùm eſſet tanquàm peregrinus in hoc ſeculo, mittebat ad dominum Abbatem, à quo præfatum locum acceperat, fiſcellam plenam piſciculis, quos vulgò Laſcas appellant: Dominus verò Abbas pari amore cum eo, quem mirificè diligebat, contendens, vas plenum oleo Fratribus amore Dei donabat. Beatus itaque Franciſcus obtento ſummis precibus hoc loco, ibi humiliter cœpit, ſtudioſè profecit, feliciter conſummauit: & in obitu toto corde commendauit. Huius quidem loci parua ab initio fundatio hominum aucta felices ſucceſſus habuit, & in omnem Chriſtianitatem propagata eſt: multa in dies acceſſerunt Incrementa, & hodie nobile Templum conſtruitur. quamuis B. Franc. qui vitam pauperem traducere propoſuerat, imbrices ac tegulas ſumptuoſius extructæ domus deiecit; ibi non licebat ocioſa verba proferre, aut prolata referre: ſeruabatur ibi in omnibus rigidiſſima diſciplina tam in ſilentio & labore, quàm in cæteris inſtitutis. Nemini niſi Fratribus patebat ſpecialiter ingreſſus; voluitque in dicto loco habitare Fratres vita & exemplo ſingulares. Siquidem narratur, quòd quidam vir religioſus vidit ſemel innumeros homines cæcitate percuſſos, facie in Cœlum erecta, & genibus flexis in huius Eccleſiæ ſtare circuitu, qui omnes eleuatis manibus collacrymantes à Deo petebant miſericordiam, & lumen: & ecce vehemens de Cœlo ſplendor adueniens ſeſe per omnes diffudit. Tunc Beatus Franciſcus diuina quadam reuelatione audiens à Chriſto, quòd quicquid vellet pro ſalute animarum peteret à Domino, aſſumpto Fratre Maſſæo in ſocium adijt ad Honorium Papam Peruſij commorantem, & ab eo petijt plenariam indulgentiam: & cùm exiret à D. Papa, conſecuta iam indulgentia, quam petierat, rediens Aſſiſium verſus, peruenit ad Xenodochium quoddam leproſorum, quod Colle nuncupatur, ibiq; aliquantiſper quieſcens, audiuit vocem, FRANCISCE, Indulgentia in terra tibi collata, in Cœlo confirmata eſt. Veritatem tantæ rei atteſtatus eſt Frater Maſſæus de Marignano, B. Franciſci ſocius pręfatus, Frater Benedictus, & Beatus Leo. Ea de re ſcripſit Summus Pontifex ad multos Epiſcopos Vallis Spoletauę, & pręſertim ad Epiſcopum Aſſiſij, in cuius diœceſi eſt præſens Eccleſia. Cùm autem lectis litteris Pontificijs conueniſſent Epiſcopi Kalendis Auguſti, vbi publicanda erat Indulgentia, & parato ſuggeſtu, vt commodius audiri poſſent à populo: Tunc B.Franciſcus habito benigno aſſenſu ab illis Epiſcopis ad hoc congregatis, ſurgens adeò benignè, & tanta cū pietate habuit concionem ad populum, vt Angelus videretur potius, quàm homo mortalis, & propoſito Thematę, mira breuiloquētia cūctis corā aſtantib.

Apparuit Angelus B. Fran.

Aut. Conf. lib. 2. in fine.

Res miranda, & notatu digna.

annunciauit plenariam Indulgentiam contritis & confessis in nomine Summi Cœlorum Regis: vnde demirati sunt omnes. Extemplo autem assurgens Episcopus Assisiatum, etsi animo eius insederat proferre Indulgentiam decennalem, inuerso tamen diuinitus lingua plectro sempiternam protulit. idemque facientes Augubinensium, Fulginatum, & Nucerinorum Episcopi miraculi loco ascribendum existimantes? Indulgentiam quoque à Deo missam palàm conclamantes, certioresque facti de maxima Dei in peccatores benignitate, deque summa B. Francisci erga Christianas animas solicitudine & charitate, læti abiere suam quisque domum.

CONFIRMATVR INDVLGENTIA Sanctæ MARIAE de Portiuncula à Martino Quinto.

Venia criminum merito S. Franc. indulta.

Testatur B. Ioan. Lauernicula se audiuisse a B. Benedicto Aretino, qui fuit socius B. Frã. talem Indulgẽtiã esse uerã.

Confirmatio Indulgentiæ S. Mariæ per Martinũ V. oretenus.

TEMPORE Martini Quinti, Pont. Maxi. cum Frater Matthæus Aquaspartanus, tunc Lector sacri Palatij, esset cum Summo Pont. in secreta quadam collocutione, Camerarius quidam Domini Papæ adueniens dixit, D. Pater Sancte, quid faciam, multi de familia nostra petunt à me licentiam visitandi Indulgentiam Sanctæ Mariæ de Angelis propè Assisium: cui Dominus Papa non respondit, & mox se ad Fratrem Matthæũ conuertens dixit: Quid tibi videtur Frater Matthæe de illa Indulgentia? Qui respondit, Videtur mihi quòd sit vera, iusta, & sancta, quia Sanctus Franciscus illam obtinuit ab Honorio Papa, & publico ore pronunciauit, sicut multi hodie quoque, qui audierunt Beatum Franciscum, testantur. Papa statim intulit, Bene dicis Frater Matthæe quòd vera, & iusta sit, quia non est verisimile, quòd tam magnus Sanctus aliquid in Ecclesiæ Dei faceret, & prædicaret, nisi certum haberet ac stabile fundamentum; & Nos ex parte Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, eam Indulgentiam confirmamus, & si hactenus ibidem non fuisset, eam imponimus, & volumus quòd ibi sit, & tu Frater Matthæe facias instrumenta. Frater Matthæus respondit, Beatus Franciscus nullum voluit Diploma, cui Dominus Papa, Bene dicis: sit ergo ibi Indulgentia de verbo & concessione nostra. Quæ omnia fideliter narrauit supradictus Cardinalis ad perpetuam rei memoriam.

QVOD SIT CONVENIENS CREDERE CITRA contradictionem, Indulgentiam S. Mariæ de Portiuncula siue Antiquitatis, inditam esse.

Rationes adducũtur de conuenientia Indulgentiæ S. Mariæ de Angelis.

Quibus rationib. sit conueniẽs Indulgentia S. Mariæ.

SANE conueniens fuit, atque rationi consentaneum credere (Deo disponente) plenariam Indulgentiam loco Sanctæ Mariæ de Angelis fuisse collatam: tùm quia eo in loco sacer Minorum Ordo propagatus est, tùm etiam quia Beatus Franciscus vbi sui Ordinis primitias exoluit, ibi quoque reliquit sui Corporis exuuias, cum maximè quia plenarius hic Thesaurus non impedit transitum Terræ sanctæ, quamuis minori labore, discrimine, & expensis posse tibi indulgentia plenaria ab omni culpa & pœna generaliter obtineri. Demũ quoniã hæc Indulgentia reliquas corroborat, addo etiam quia solet plerunque facilitas veniæ sublevare peccatores ad spem, & ad amorem, atque ad maiorem feruorem prælncitare. Fuit itaque conueniens ratione loci, modi, temporis, vtilitatis, status, ac demùm ratione Beati Francisci Impetrantis, in quo est mira Christi formitas, & vitæ ac morum singularitas. Fuit conueniens ratione loci, in quo mortuus est Beatus Pater FRANCISCVS; habet quoque locus ille conuenientiam, quia dicitur Sancta Maria de Angelis, & de Portiuncula, quia etiam diuinis reuelationibus, & immissionibus fuit decoratus. Quò ad situm quoque. Nam adiacet sacratissimæ Sedi D. Petri. Quamobrem ijs omnibus pensatis rationi consonum fuit dari eiusmodi Indulgen-

tiam. Propagationi etiam fidei fuit conformis, quia ſicut illa primò eſt tradita diuinitus. Vnde quo magis illi contradicebatur, eo magis conualeſcebat, & maiores vires ſuſcipiebat. Decuit ergo quòd ad renouationem altiſſimæ paupertatis Indulgentia vniuerſalis daretur. Ex parte temporis conſonat propter multitudinem peccatorum, & peccantium. Ex parte ſtatus Euangelici, qui modis omnibus coalendus augendus eſt, dilatandus, exaltandus, & propagandus. Conueniens fuit ex concurſu totius Orbis. Narrabat B. Aegidius, quòd tanta eo in loco erat gratiarum copia, quòd ſi mundus ſciret totus eò loci conflueret. Si conſideretur dantis poteſtas, plenaria eſt, quia à Summo Pont. qui habet ſummam poteſtatem, cum ſit caput catholicæ Eccleſiæ, & Chriſtiani Orbis ſummus Antiſtes. D. enim Franciſcus ſe ſubijcit Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, quod conuenit ſanctitati, profeſſioni, & ſaluti totius Ecclēſiæ. Si conſideretur concurſus, magna eſt pietas, quia miſerum penitus ſe quiſque credit, ſi tantæ ſolennitatis vel reliquias non ſatageret cernere. Ex eo iam per totum Chriſtianum Orbem celebritatis tantæ gloria ſpargitur. Ex eo tempore locus iſte licet olim Beati Franciſci patris meritis nobilis fuerit, nobilior tamen multò atque celebrior haberi cœptus ex populorum frequentia ad tam eximiam ſolennitatem conuenientium. Confirmatur quoque exemplo quodam inſigni. Quidam enim idiota Beatæ Mariæ Virginis opem implorans, ædem Portiunculæ adire iubetur. Mulier quædam in agone mortis conſtituta, cum ridibunda ſummam præſeferret animi hilaritatem rogataque, quęnam riſus lętitiæque cauſſa eſſet, ſe indulgentiarum merito magna Angelorum ſtipari caterua reſpondit, qui mox eius animam Superis præſentaturi eſſent.

Ex parte tẽporis.

Locus S. Marię de Portiuncula gratijs cumulatus.

PORTA

PORTA ECCLESIAE ANGELORVM præsignita simplicium verborum numeris puris.

Sanctus sanctorũ intelligitur in sacro Minorum Ordine.

Hoc loco ubi B. Franci. frequenter solebat in oratione noctem insomnẽ ducere & cum Angelis erat frequẽs colloqũ. Vnde locus Angelorum nomẽ sortitus est.

Hic Minorum Ordo sumpsit initiũ. & Frãciscanæ Familiæ origo. anno 1210.

SANCTVS Franciscus sanctus sanctorum
Verè locus iste sanctorum.
Dignè magnorum nascetur dignus honorum.
Felix agnomen, felicius est tibi nomen
Et modò cognomen sortitur numerus omen,
Angelicum nomen hic tunc infundere lumen.
Hic pernoctando solet hymnos & voce sonare.
Postquàm tota ruit, Franciscus eam reparauit,
Ex tribus vna fuit, quas ipse pater reuelauit;
Hinc pater elegit cum membra sacco subegit,
Hic corpus fregit, mentique subesse coegit.
Hoc intra templum genitus fuit Ordo Minorum.
Dùm patris exemplum sectatur turba virorum.
Clara Dei Sponsa fuit hic maior tonsa.
Pompis exuta mundi Christumq; secuta,

Sic

Sic partum clarum fratrum simul & dominarum
Sacra parans fudit Christum, quibus Orbe refudit;
Hic fuit arctata veteris mundi via lata.
Et dilatata virtus in gente vocata.
Regula consulta, paupertas sancta renata.
Gloria prostrata, crux in medio reuelata.
Sic vbi turbatur Franciscus, & accidiatur,
Hic tranquillatur, illic sua mens renouatur.
Hic demonstratur verum, de quo dubitatur.
Immo donatur quicquid pater ipse precatur.

Verè arctata fuit hic via salutis, q͠a mundus quærit ampla tecta, sed B. Franciscus reprehendit F. Petrum Cataneum Vicariū suū quia ædificij proceritas, & sumptus ei displicebant. Cupiebatque habere domus non lateritias, sed e viminibus, luto, & paleis cōfertas.

Hæc carmina quāuis inculta libenter à me adnotata sunt, quibus explicatur breuiter loci huius dignitas & excellentia, necnon mira B. Francisci in locum præcipuaq; deuotio. Vnde, vt testatum relinqueret apud omnes suum amorem, reliquit ibidem cor suum a reliquo corpore euulsum, positumque est in capella B. Franc. In hoc loco voluit B. Pater mori ætatis suę an. agens xliiij.

Si qua tentatio eum turbulenter inuasisset, ibi requiem capiebat.

Extat quoque in eadem custodia locus Carcerū, sic dictus, quia sicut carcer est locus, in quo seruantur noxij, vel vndecunque quis exire prohibetur, ita B. Franciscus cum quibusdā ex suis socijs se abdidit tanquàm in carcerem montis Subasij, vt commodius die noctuq; Deo laudes decantarent. Est locus S. Damiani prope Assisium, vbi iacet B. Antonius de Strōcono. Locus de Hispello, vbi iacet miraculis clarus B. Andreas prædicator eximius. Vitā eius, & miracula inuenire non potui. Addita est Ecclesia S. Andreæ loco fratrum cum domibus, & ædificijs, interueniente assensu Domini Bartholomæi Episcopi Spoletini. Quam concessionem confirmauit Alexander IIII. sub Datum Anagniæ 3. Nonas Iulij, an. 1256. vel circa. Locus Veronę, siue Bitonij sub Clemente IIII. Pont. Max. an. 1266. erat primo Oratoriū, vbi iacebat Corpus S. Crispoldi. In hoc conuentu floruerūt F. Ioannes de Laudibus, F. Iordanus laicus, & F. Nicolaus vir doctus, qui edidit super Epistolas & Euangelia, Quadragesimalia. Locus S. Crucis de Abastia, vbi conditus fuit F. Conradus Offidanus, cuius ossa translata sunt Perusiū in Capsula condita, quæ visitur hodie in sacrario Ecclesiæ S. Francisci. est ibidē in eadem custodia locus Rochiciolę, vbi floruerūt multi Sācti, qui suo tēpore laborauerunt in vinea Domini: ignoratur eius initium ob antiquitatem; locus est exiguus & tenuis extra mœnia oppidi. Locus de Riuotorto, vbi B. Franc. scripsit primam Regulam. Locus Canariæ sub titulo Beatæ Virginis de Niue, vbi B. Franc. instituit tertium Ordinem.

Locus Carcerū vnde.

B. Andreæ vita.

F. Ioānes de Laudibus, F. Iordanus Laicus, F. Nicolaus vir doctus.

CVSTODIA PERVSINA.

DE Conuentu inclytæ Vrbis Perusinæ hoc habeo. Alexander IIII. Pontif. Max. dedit literas Episcopo Perusino, & cùm fratres Minores nō possent consumare locum ipsorum absque ecclesia S. Matthæi pertinente ad monasterium S. Crucis Fontis Auellanæ, propterea rogauit Priorem, & Conuentum dicti Monasterij per suas literas, vt dictam ecclesiam cum domibus & horto contiguis eisdē fratribus cōcedant, accepta ab eis oblata cōpensatione conuenienti. Vt Episcopus induceret ipsum Priorem & Cōuentū ad dictā concessionem, Innocentius confirmauit venditionem factam. Conuentus Fratrum appellatur vulgò Campo d'horto: Et dicitur quòd fundus emptus fuit à Domino Iacobo Palmerij Odonis, & à Gualpedutio Altęfrontis, Rogatusq; Rigonus Boni Ioannis fuit. In hoc Conuentu tumulati sunt B. Conradus Offidanus, F. Ventura, & F. Nicolaus, viri sanctitate clari. Floruerunt ibidem etiam egregij viri, F. Philippus Perusinus, qui scripsit Historiā Religionis admodū breuē, sed vtilē. Extra mœnia vrbis est ecclesia S. Frācisci, & dicitur locus de mōte; locus sanè amęnus, contēplationi aptus, vbi aliquod tēpus cōmoratus est B. Aegidius. Floruit suo tempore ibidem B. Ioannes de Capistrano, & B. Paulucius Trincius; Fulginas; floruit quoq; Perusij Mag. Bartholomæus Iouanelli inquisitor hęreticę prauitatis. In ea dem

Alexander IIII. Pont.

F. Philippus Perusinus, vir excellentis ingenij.

B. Ioānes Capistr.
B. Paulucius, Mag. Bartholomęus inquisitor.

dem Custodia est locus Fontanellę occupatus an. 1528. & ab vniuersitate donatus. locus S.Ioan. de quo rogatus Ser Agapytus cum assensu Card. de Perusio. Locus Mōtis fusci an. 1565. locus Dirutæ sub titulo B. Mariæ Virginis, erat locus Monachorum datus Fratribus tempore B.Bonauen. & B.Aegidij. Floruerūt nostro tempore duo insignes viri, Mag. Hieronymus Fabrius Lector Pisis, & M. Sigismūdus Mancinus. locus S.Margaritæ de Castro Marsciani Diœcesis Perusinę à quadā D.Margarita filia Vernerij de Castro Marsciani datus pro Religione Fratri Matthęo Laurentij Perusino. Locus de Agello, vbi semel B.Aegidius eleuatus est à terra à Vesperis ad gallicinium, & tanto lumine irradiatus, vt suis radijs visus sit lunam subobscurare. Locus Meuaniæ ad Tyrrhenū amnem captus an. 1491. tempore D.Innocen. Papæ VIII. an. 1491. die 4. Augusti data fuit Ecclesia Meuanię à Reuerendiss. D. Constantino Episcopo Spoletano, & cōmendatario S. Angeli de Meuania. Conuentus Fratrum dicebatur S. Ioan. vel S. Franc. datus à supradicto Domino. Floruit in eo B.Nicolaus cognomento Pater noster. Locus Tursiani sub titulo la Madōna del Ponte, datus ab vniuersitate sub Pio V. Locus Pregij sub titulo S.Mariæ Magdalenę in contrata Collicelli, in agro Amerino. Locus Feneti. Locus Castri Prædij Diœcesis Perusinæ reperitur in quodam Missali cartæ pecudinæ, quod dic xxiij. Maij, an. 1417. consecrata fuit Ecclesia de Prædio, & in quadam Cruce, quòd à Fratre Ioanne fuit extructa anno 1381. Locus Castilionis fusci. locus Sanctæ Mariæ Magdalenæ de Castro Ciuitellæ, anno 1365. reperitur in archiuio Vniuersitatis. locus Montis lucis, vbi iacet Beatus Sensus, vir magnæ contemplationis. Fuit constructa ecclesia ab Vniuersitate: habitant ibi Moniales. Locus Insulæ lacus Perusini, vbi modo habitant fratres de Familia, & Beatus Franciscus ibidem integram quadragesimam simplici pane, & aqua absoluit, & quædam insignia miracula fecit, quorum memoria habetur hodie quoque. Locus Montis lucidi, quem extruxit Martinus Pontifex. Locus Corciani reliquus est, ignoraturque illius acquisitio, & ius.

B.Aegidij extasis.

B. Nicolaus Pater noster.

B.Sensus.

CVSTODIA CASTELLI.

HABET hæc Custodia Tiphernensis locum satis egregium, quem suis meritis plurimū exornauit Beatus Iacobus laicus, cuius vitam in primo libro descripsimus. Floruit quoque nostra tempestate magister Sebastianus insignis Philosophus, & in Platonicis literis versatus. Locus Burgi S.Sepulchri datus ab Orlando de Deteguardi communi totius populi assensu. F. Thomas Hispellas accepit à dicto Domino Orlando nomine totius Religionis, & accepit prò suo arbitrio ambitum Conuentus, & hoc fuit anno 1258. die 12. mensis Septembris, iacet in Ecclesia Fratrum venerabile illud corpus Beati Raynerij, cuius vitam & miracula superius memorauimus. Floruerunt quoque multi illustres viri, & nunc coalescunt quidam iuuenes bonæ spei. Locus Montis Casalis, vbi Beatus Franciscus commoratus est, & recepit ad Ordinem quendam nobilem, quem F.Angelum appellauit, qui conuertit tres latrones, & ad nutum B.Francisci nudus ambulauit per vrbem. de quo plura scribit Auctor Conformitatum. Locus Fractæ, qui habet annexum beneficium datum Fratribus anno 1530. Locus Montoni datus anno 1308. die 29. Aprilis sub Clemente V. cum assensu Concilij generalis. Floruerunt multi viri insignes, quorū memoria desideratur. Viuit nobiscum magister Iulius Montonus, vir ingenij facilitate pręstans, & ecclesiastes acceptus in populis. Locus Cerbaroli, vbi Beatus Franciscus commoratus est. Locus Citernæ erat primò Oratorium sub inuocatione Sanctæ Mariæ in Ecclesia Sancti Iacobi, quæ est Ecclesia Cathedralis; est ibi Capella Sancti Antonij loco nostro relicta. in loco Citernæ fecit Beatus Frācis cus quoddam miraculum de formicis. Nam dū vellet prædicare adhęrens quercui vidit illam plenam formicis, quæ ad nutum B.Fran. cernente populo abierunt. Fuit enim Beatus Franciscus tanti meriti, vt semel etiam ranis coaxantibus, & clamore impedientibus verbum Dei, silentium imposuerit.

B.Iacob. Laicus.

M. Sebastianus Philosophus.

B.Raynerius.

F. Angelus.

Iulius Montonus.

Miraculum de formicis à B.Fran. expulsis. & de ranarum clamore cohibito.

CVSTODIA TVDERTINA.

HABET hæc Custodia Locum Sancti Fortunati datum Fratribus anno 1254. Erat primò Ecclesia Monachorum Vallis vmbrosæ. Fratres verò Conuentuales dederunt ecclesiam Sancti Angeli de Fontanellis, propè Tudertum. Quã quidem permutationem confirmauit Alexander IIII. Summus Pont. cuius rei adhuc extat Bulla. In hoc Loco miraculis claruit Beatus Gulielmus, qui tres mortuos suscitauit: B. Rogerius, de quo festum celebratur ibidem mãdato Apostolico: B. Petrus de Galliendo. B. Iacobus Benedictoli, Magister Matthæus Aquasparta. Cardi. & Bentiuegna Card. Locus Sanctæ Mariæ de plano. Portus propè Tudertum fuit constructus ab Vniuersitate, & fuit supplicatum Bonifacio IX. vt daretur fratribus Sancti Francisci accedente cõsensu Episcopi Tudertini. Quam concessionem confirmauit idem Bonifacius. Locus Cæsarum sub inuocatione S. Antonij Abbatis; vulgò dicitur quòd à Familia Equitanorum nunc Cæsia fundata sit Ecclesia ob id apparent in fornice eius insignia. Locus Amerinus sub Honorio IIII. constructus anno 1287. ex eleemosynis & publico ære. Fratres faciebant construi ecclesiam sub honore sanctorum Apostolorum Philippi & Iacobi. floruit in hoc Cõuẽtu magister Simon de Corsciano, & magister Aegidius Delphinus Amerinus Generalis, de quo supra. viuit hodie magister Agapitus Laurelius prouincialis. Locus Aquæspartæ cõstructus a magistro Mattheo Aquaspartano Cardinali, vt fertur. Locus Eremitæ, quẽ construxit Beatus Franciscus, commorati sunt ibi fratres ad literam Regulam obseruantes. Locus Sãctæ Illuminatæ prope Serram Aluiani est locus antiquus, cuius nulla extat memoria propter bella: in eo iacent miraculis clari frater Tental bene, & frater Ioannes de Aluiano. Locus de Pontanellis. Locus de Lognano; & Locus de Canali Montis Corui.

B. Gulielmus. B. Rogerius. Matthæus Aquaspartanus et Bentiuegna Cardinalis. B. Petrus de Galliedo. B. Iacobus Benedictoli. Simõ de Corsciano. Aegidius Delphinus. Agapitus Laurelius. F. Tentalbene. F. Ioannes de Aluiano.

CVSTODIA EVGVBINA.

HABET Locum Eugubij vbi miraculis claruit B. Thomas, Magisterque Bonauentura Pius de Costaciario construxit pulchram cellam cum suis officinis, rem dignam tanto viro. Viuunt nobiscum hodie Magister Felix, & Magister Marianus Pisis publicus Theologus. Locus Gualdi Nuceriæ erat Oratorium Sanctæ Mariæ de Misericordia concessum à Domino Bartholomæo priori Canonicæ Nuceriæ cum assensu Domini Ioannis Episcopi Nucerini gratis Fratri Accursio Guardiano, qui Canonicis soluit libras trecẽtum. Facta est autem hæc concessio sede vacante anno 1283. Indictione 6. die 8. mensis Augusti, rogatusq; de ea Ser Philippus Colmatius. Dominus Theseus Rodulphius, ciuis Perusinus, reliquit Collem Mintium prope oppidum cuidam fratri Ioanni de partibus Galliæ, eoque vita functo, fratribus S. Francisci de Gualdo pro eorum vsu perpetuo & habitatione. Floruerunt ibi quidam viri insignes, & nostra ætate viuit magister Franciscus à secretis Ordinis. Locus Nuceriæ, vbi B. Franciscus, Deo operante, fecit insigne illud miraculum quòd filium primogenitum cuiusdam medici iam mortuũ suis precibus suscitauit. Habuit nostra ætas magistrum Petrum Antonium Camillum Generalem, de quo suprà, qui loca restituit, & opibus auxit, ac ibidem obijt. Locus Caprignani constructus à Comitibus de Caprignano, de quo rogatus Ser Frãciscus Perusinus. Fuit locus Costaclarij constructus à quodam Domino Ioãne Bonauita Eugubino syndico & procuratore Cõuentus an. 1296. die 7. Augusti, qui locum fratribus concessit, eamque concessionem confirmauit Dominus Bonauentura episcopus Eugubinus. Fuit autem vnita ecclesia præfato loco Costaciarij, à Domino Francisco Fagnano Vicario Domini Federici Frigosi episcopi Eugubini die 4. Maij 1518. tempore Leonis Põt. Max. quam reliquerat magister Antonius Andrioli de Costaciario die 20. mensis Iunij an. 1440. tempore Eugenij 4. Pont. Max. cum redditu florenorum 72. ea lege, & pacto, vt celebretur vna missa in mense. Habuit hæc domus viros insignes. Magistrum Bonauẽturam Pium, virum in omni disciplinarum genere eruditum, & præcipuè in schola Scoti Doctoris subtilis. fuit etiam ecclesiastes suo tempore clarus, & Generalis Ordinis, demum Episcopus Aquensis, vt supra retulimus. viuit hodie magister

B. Thomas Bonauentura Pius. Magister Felix. Magister Marianus. Magister Franciscus. Magister Petrus Antonius Camillus generalis. Magister Antonius Andrioli. Magister Bonauentura Pius, Magister Bernardinus eius nepos.

Bernardinus

Magister Dionysius.
Magister Gaspar.

Bernardinus eius nepos, qui plures annos professus est primam Philosophiam Perusij. Magister Dionysius Inquisitor Florentiæ. Magister Gaspar, & alij, qui bonam frugem sua doctrina producunt ac metunt.

CVSTODIA NARNIAE.

B.Matthæus.
Magister Tullius.
Locus Rigonis.
B. Petrus de Podio.
B.Simoncellus.
Mag.Nuncius Angelus Fasellus.
Epitaphium eius.
Alter Mag. Nuncius Angelus.
Miraculum B. Francisci.

IN hac Custodia est locus Narniæ, sub Gregorio XI. conditus, vbi iacet B. Matthæus signis clarus. Habuit nostra ætas Magistrum Tullium collegam nostrum Venetijs, qui obijt Narniæ. Locus Interamnæ in loco sic dicto Rigo Amingonum. fuit enim empta domus in dicto Rigone cum ambitu & fouea an. 1265. tempore Clementis IIII. Summi Pont. eo in loco S. Franciscus multa fecit insignia, quibus nomen suum inclaruit. Floruerunt ibidem F. Petrus de Podio, ex nobili familia Cæsia. B. Simon siue Simoncellus, ex nobili familia Camporealis Interamnensis, & nostra ætate Magister Nuncius Angelus Fasellus, qui obijt an. 1536. sepultus in ecclesia Sancti Francisci ad suggestũ, vbi affixa sunt hæc verba. Nũcius Angelus Fasellus Interamnas, sacrarum literarum professor, qui omnem suæ vitæ cursum ita perfecit, vt præterquàm quòd summis dignitatibus huius Ordinis functus est, plus ne doctrinæ eruditionisque, an bonitatis & religionis in eo extiterit, hominibus iudicandum reliquit. Viuit hodie alter Magister Nuncius Angelus, qui vt prioris nomen, sic vitæ probitatem æmulatur. Locus S. Gemini constructus fuit sub inuocatione S. Francisci, sed per direptionem Romæ nulla habetur scriptura. Referunt seniores Ecclesiam cõstructã à quibusdam de Capitonibus ciuibus illius Terræ, quorum insignia affixa sunt pluribus in locis dictæ Ecclesiæ. Hoc in loco B. Franciscus vxorem cuiusdam hospitis à dæmonio, à quo vexabatur, liberauit. Locus Pedis luci constructus ab Vniuersitate an. 1417. Locus Stronconij, vbi modo habitant fratres de Familia, vbi floruerunt multi viri egregij quos superius retulimus, Locus de Carbio. Locus Arroni Castrilacus constructus in Valle Arroni.

CVSTODIA VALLIS SPOLETANAE.

F.Hermannus.
F.Martinus.
B. Paulucius.
Mag.Simõ Philippi.
F. Franciscus Spoletinus martyr.
B.Simon.
B.Theodatus.
Magister Ioãnes procurator Ord.
B.Ioannes de Vallibus.
B.Ioannes Teutonicus.
Mag.Clemẽs Bõtadosius Episcopus.
Mag. Nicolaus iunior.
Mag. Nicolaus senior.

HABET hæc Custodia Locum Fulginei, vbi floruerũt F. Hermannus & frater Martinus, & B. Paulucius Trincius, primus pater nouę Familię in Italia. Floruit quoque tempore Ioannis XXII. Summi Pont. Magister Simõ Philippi, prauitatis hæreticæ Inquisitor, & frater Franciscus Spoletinus, qui in Damiata, opulentissima Aegypti Vrbe, prædicans sectam Maomethis esse figmentum purum martyrio coronatus fuit. Locus Spoleti vbi iacet B. Simon, cuius vitam, & sanctitatem descripsimus primo libro, & B. Theodatus, Locus Treuij. Floruit in hoc Cõuentu Magister Ioannes procurator Ordinis, de quo in tertio libro, & hodie nobiscum viuit Magister Iacobus, qui fuit Prouincialis Terræ laboris, & socius Ordinis. Locus Iani ignoratur ob antiquitatem. Locus Pistiæ, vbi B. Ioannes de Vallibus miraculis fulget. Locus Montisfalchij: tempore Benedicti duodecimi Pont. Max. supplicatum fuit à fratribus, cum ipsi possiderent quasdam domus extra Terram Montisfalchij, in quibus tutò habitare non valerent, nam tempore belli non poterant fratres intrare oppidum ad quærendum vitæ necessaria pro subleuanda eorum inopia, Pontifex ordinauit Bertando Archiepiscopo Ebrendinẽsi Apostolicę Sedis nuncio, vt retineret dictas domos fratrum pro Camera Apostolica, & intra mœnia oppidi prouideret locum fratribus per Datum apud Pontem Sorgię Diœcesis Auinionensis 18. Kal. Iulij Pontif. sui an. 2. hęc deputatio facta est an. 1336. die 24. Augusti. Floruerunt in hoc Conuentu viri insignes B. Ioannes Teutonicus: quidam episcopus, cuius nomen est mihi incompertum. Habet quoque nostra ætas Magistrum Clementem Bontadosiũ, episcopum Neocastrensem Magistrum Nicolaum iuniorem Prouincialem prouincię Sancti Francisci, Magistrum Nicolaum seniorem, qui locum ędificijs & opibus auxit. Magistrum Felicem Inquisitorem Vtini. Locus Lipiani.

CVSTO-

CVSTODIA MONTANORVM.

HABET hæc Custodia locum Nursiæ: primus locus erat extra mœnia vrbis, intra mœnia receptus ob commoda Fratrum, & assignata fuit Ecclesia S. Bartholomæi, tempore Clementis V. Summi Pont. Iacet in primo Conuentu Beatus Antonius, & B. Honuphrius de Siciano laicus. Viuit hodie Magister Paulus, qui fuit Prouincialis, & bis visitauit Loca sancta Hierusalem. Locus Cassiæ, siue Ocusiæ anno 1247. datus Fratribus. Floruit in hoc Conuentu B. Pax, & nostro tempore Magister Franciscus Ordinis procurator. Locus de Iusso, Locus S. Martini, Locus Cerreti, Spoletinæ diœcesis in suburbio, de quo nil aliud reperi, nisi hæc carmina incisa in quodam lapide sepulchri.

B. Antonius, & B. Honuphrius.

Mag. Paulus Prouincialis.

B. Pax. B. Franciscus.

Mille minus vno anno currente trecento,
Festum Thomæ Diui, Cerrus celebrando transiui.

Locus Castriuallis, constructus anno 1273. sub Gregorio X. Pont. Max. Pontificatus sui anno 2. die v. mensis Aprilis. Locus Hospitalis.

CVSTODIA REGNI.

HABET locum Montis realis sub titulo Sanctæ Mariæ de Platea: data fuit Ecclesia à Reuerendis Canonicis, & à Capitulo Sancti Ioannis Lateranensis: erat enim primò Confraternitas. Est locus quoque Leonissæ: non habetur eius fundatio, solum reperitur quòd anno 1285. Dominus Petrus Episcopus Reatinus concedit pœnitentibus & confessis, qui ad perficiendum opus Ecclesiæ Fratrum Minorum operam ponent, in cuius operis fundamento primarium lapidem iniecit, quadraginta dies de iniuncta pœnitentia sub Honorio IIII. Pont. Consecrata Ecclesia sub Eugenio IIII. anno 1446. ab Episcopo Spoletano anno 1420. die 19. Decembr. sub Martino V. Capitulum S. Ioannis Lateranensis concedit supradicto Conuentui Ecclesiam S. Annæ, anno 1470. die 27. Octobris, concessum fuit Monasterium S. Luciæ sub Sixto IIII. erat enim Monasterium Monialium ab eis destitutum: confirmatumque ab Innocentio VIII. anno 1485. 18. Kal. Iulij, anno 1520. Christophorus Gittius construxit Ecclesiam & locum ad fores: & anno 1534. die 8. Martij, sub Clemente VII. Ioannes Franciscus, & Ioannes Angelus hæredes Christophori, dotarunt hanc Ecclesiam sub titulo S. Mariæ de Laureto, concedentes Fratribus: rogatusq; fuit Ser Nicolaus Falconus de Leonissa. Locus Apostæ, vbi B. Franciscus cœpit ædificare Oratorium antequàm oppidum construeretur. Locus Montis leonis, sub Martino IIII. Pont. Max. ære publico. floruerunt ibidem sancti viri. Locus Arquatæ, constructus anno 125[illegible] die 16. Maij, sub Innocentio IIII. Pont. Max. fundus datus à pluribus deuotis personis: Locus habet Oratoriū sub titulo S. Antonij, datum à Capitulo S. Ioannis Lateran. anno 1348. sub Clemente VI. Pont. Max. die 4. Aprilis. Locus Amatricis, prius sub titulo S. Marię. habet hic locus aliam ædiculā sub titulo S. Mariæ de Filetta, concessam ab Vniuersitate Fratribus. Quam confirmauit Capitulum S. Ioannis Lateranensis die 29. Ianuarij, an. 1569. sub Pio V. Pont. Max. soluuntq; Fratres censum annuum. Habet hic Conuentus aliud membrum sub titulo Sancti Pauli da Toci, datum Fratribus ab ipsa Vniuersitate, an. 1568. Locus Visciæ, in loco dicto vulgò la Spiacetta. Locus de Monticellis. Locus Accumuli, qui erat primò Ecclesia quædam deserta, sub titulo S. Mariæ, & eleemosynis Vniuersitatis fuit constructa, & Fratribus concessa. Locus Ciuitatis realis sub titulo S. Antonij, datus Fratribus ab Episcopo Liciensi, an. 1393. Locus Ceruariæ, cui Gregorius XII. Pont. Max. vniuit duas Ecclesias parui valoris Ecclesiam S. Mariæ, cum eleemosyna duorum florenorum, alteram S. Blasij. Locus S. Mariæ in Gallo, de quo nulla memoria habetur.

Christophorus Gittius.

DE PROVINCIA MARCHIAE Anconitanæ.

HAEC Prouincia Marchiæ, quæ Picenum dicitur, regio est Italiæ trans Apenninum ab ipsis montibus vsque ad mare Adriaticum extensa, inter Aesim & Leastrum fluuios. Hodie ab Ancona celeberrimo Italiæ Emporio, Marchia Anconitana appellatur: à senioribus nostris dicta est Prouincia stellata, quia sicut cœli veneranda facies fulgentibus stellis ornata est, ita sanè hæc Prouincia egregiis viris claruit sanctitate & virtutibus insignitis: præsertim fuerunt ex ea Prouincia, & ex eadem Custodia, duo Summi Pontifices Maximi, Nicolaus IIII. & Sixtus V. Quem Diuina bonitas hac nostra ætate produxit in lucem ad fugandas tenebras, & detestabiles hæreses, ad pacem & tranquillitatem Ecclesiæ, populorumq; suorum obtinendam: cuius suæ voluntatis & curæ tam manifestam & egregiam ab initio dedit significationem, cùm forti, constantique animaduersione cohibuit, terruit, ac pepulit turbatores ciuilis quietis sicarios, vt per totam Italiam tam iusti facti peruagata sit fama omnium laudationibus copulata, & de ea re circunlata sint hæc & huiusmodi alia carmina.

Strabo lib. 5.

Nicolaus Quartus, & Sixtus V. Pontifices.

DE SECVRITATE HOMINVM CVRA SIXTI V. PONT. MAX. COLLATA.

PER nemorum latebras media sub nocte viator
Tutus ab insidijs mille talenta ferat:
Principe nam Sixto; dira cum gente Procustes
Exulat Eois, exulat Hesperijs.
Quin etiam è Cœlo terras Pax alma reuisit,
Et uncta Astreæ floret in orbe Fides.
Sic magni Herois, sic sancti curâ Parentis
Aurea secla dedit, ferrea secla tulit.

CVSTODIA ASCVLANA.

HABET itaque illa Prouincia Custodias septem, & loca infrascripta. Nam habet locum de Asculo, qui erat extra vrbem in loco dicto Scaifa, vbi nunc constructus est locus emptus à Fratribus. Alexander IIII. Pont. Max. ei contulit multas indulgentias. Floruit in hoc Conuentu Beatus Conradus miraculis insignis, & Magister Hieronymus Generalis, qui fuit Cardinalis & Pontifex, & Frater Iacobus de Esculo. Est ad mœnia vrbis alter locus, qui concessus fuit Patribus Capuccinis; de cuius fundatione nihil habeo, nisi quòd anno 1475. fuit decretum factum ab vniuersitate de solutione quinque florenorum annuatim soluendorum. Locus Pignani, vnde fuit oriundus Magister Franciscus Rubeus, cognomento de Marchia, qui præclara quædam opuscula edidit, de quo suprà. His diebus passus est Conuentus non modicam ruinam: nam Conuentus qui erat ad mœnia oppidi, totus ferè dirutus est; vnde à Sixto V. concessa est quædam alia Ecclesia Fratribus, accedente assensu oppidanorum. Locus Venæ ruptæ. Locus S. Victoriæ. Locus Pulegij. Locus Montis alti, quem plurimùm exaltauit Magister Felix Perettus, qui vt gradatim in Christiana Religione conscendens, primò fuerit Vicarius generalis, mox Episcopus S. Agathæ in Campania, deinde Cardinalis, & demum Pontifex Sixtus V. suprà narratum est. Locus Castignani, de quo nulla habetur memoria, nisi quòd in quadam Campana extat temporis nota, quæ facta fuit anno 1286. Locus Ripæ Transonum, qui sub Innocentio Quarto Pontifice Maximo, fuit ampliatus per Datum Lugduni idibus Iunij, constat locum esse antiquum per litteras Gerardi Episcopi Firmani, anno 1256. Multa passus est hic locus, & tota Ciuitas tempore Sigismundi Malatestæ, qui per id tempus militabat pro Clarissimo & præpotenti

B. Conradus.

Mag. Hieronymus, Papa Nicolaus Quartus.

F. Iacobus de Esculo.

Mag. Franciscus Rubeus.

Magister Felix Perettus, qui postea Sixtus V.

tenti Senatu Venetorum, & cum copijs ingressus vrbem rapuit ipse quod potuit, reliqua militibus diripienda permisit. Floruit in Conuentu Parisino magister Ioannes de Ripa Transonum, vulgò dictus Ripa, qui suo tempore verbo simul & exemplo nullum habuit potiorem, vt præclara eius monimenta testantur, in 4. libros Senten. & in libros de Anima. testatur quoque lapis erectus in æde D. Franc. de Ripis, à F. Felice Peretto de Monte alto Vicario Generali, vbi hæc incisa verba leguntur;

M. Ioan. de Ripa Trāsonum dictus Ripa.

Ioanni à Ripis Ordinis Minorum, Theologus & Philosophus Clariss. qui annos plures in publico Parisiensi Gymnasio docuit. In Sententia. libros acutissima Commen. edidit: De anima, de vitijs & virtutibus, aliaq; ingenij sui monimenta, quæ temporum iniuria, seu veterum incuria latent, seu perierunt, posteris reliquit. Claruit sub Ioanne XXII. Pont. Max. Ludouico Bauaro Cæsare imperante.

F. Felix Perettus à Montealto, Agathen. Ecclesiæ Episcopus, Ord. Min. Con. Vicarius Generalis Apostolicus, Prouinciali suo ergo posuit.

Epitaphium Ioannis eiusdem, a F. Felice Peretto erectum.

Locus Montis Falconum. Locus Ophidæ, vnde fuit oriundus Beatus Conradus Ophidanus, de quo supra. Locus Montis Florum sub Innocentio Quarto, constructus Pontificatus sui anno quarto. Floruit in hoc Conuentu magister Gentilis Doctor Parisinus, & vir grauissimus, qui meritis suis promeruit Cardinalatus dignitatem. Locus Aquæuiuæ. Locus Furciæ diœcesis Ripanæ: ignoratur eius fundatio ob bella. ex hoc loco nobiscum viuit magister Euangelista Pelleus Vicarius Generalis Apostolicus primò hæreticæ prauitatis Inquisitor in tota patria Foroiuliensi, de quo supra inter Generales postremos. Locus Cosignani antiquus erat extra oppidū, hodie quoque apparent vestigia Ecclesiæ & Cellularum, vbi fratres morabantur: destructum fuit oppidum à Balladucio Firmano, & Rinaldo patre eius.

B. Cōradus Ophidanus.
M. Gentilis.
M. Euangelista Pellæus Vic. Generalis.

CVSTODIA CAMERINI.

HABET hæc Custodia locum Camerini sub inuocatione Sancti Francisci, sed tempore Alexandri Sexti datus fuit fratribus de Familia, qui habebant locum, vbi nūc est munitissima arx Iacet in æde D. Francisci B. Io. de Parma. Extat quoque Locus Sancti Angeli constructus ex pecunia, & eleemosynis cuiusdam fratris Grisalti. Floruitque in eo Cōuentu magister Io. Pinus Camers, vir doctissimus, vt eius monumenta declarant, de quo fiet mentio 3. libro. Narratur quòd quidam frater in loco Camerini suffodiens murum, furtim abscondit quadringentos florenos, post cuius obitum audita est hæc vox in suo cubiculo. Hic est. Accurrerunt fratres ad sonitum, frangentesq; ue murum inuenerunt reconditam pecuniam. Vnde hoc exemplo commoti sunt, clarè intelligentes pecuniam esse nostræ professionis perniciem, & religionis plagam. nec mirum, cum & vniuersaliter de ea dicatur, iuxta illum Horatij versiculum,

B. Ioan. Parmens.
Admirandum quoddam.

Ducentis ad se cuncta pecunia.

Lib. 4. Carm.

Locus S. Seuerini, in quo iacet B. Bentiuola, cuius vitam, & miracula descripsimus. Visitur hodie corpus eius integrū, & mēbra illæsa, deest tamen nonnihil de brachio eius dextero, & manus forsan ab incolis deuotionis causa sublata. Locus Mōtis sancti fundatus in Monte S. Nicolai, qui est ius patronatus Episcopatus Firmi. Floruit eo in loco B. Gerardus de Mōtesancto, qui obijt, & conditus est in æde B. Fran. Locus Ciuitatis nouæ, ubi floruit B. Iacob. qui orās sæpenumero rapiebatur, sepultus in æde Parochiali. Locus Maceratæ, vbi floruit M. Bartholomæus de Macerata Cōmissarius Generalis in Prouincia Lusitaniæ, & magister Vincētius Ciuallus Prouincialis Mediolani. viuit hodie magister Horatius eius nepos, qui dignè philosophiam profitetur in Academia Maceratensi. Locus Montis Luponum, vbi olim floruit Dominus Ioannes Archiepiscopus Neopatrensis, qui Ecclesiam nostram Sancti Francisci Montis Vlmi consecrauit anno 1393. Ecclesia verò Montis Lu-

B. Bentiuola.
B. Gerardus.
B. Iacobus.
M. Bartholomæus de Macerata.
M. Vincentius Ciuallus.
M. Horatius.
Ioannes Archiepiscopus Neopatrensis.

M. Thomas Cechienus.
Aqua fontis fit vinum miraculo S. Franc.
B. Ioãnes de Martello.
Magister Ioannes Picus.
Magister Ioãnes de Muro.
Mag. Petrus Antonius.
Mag. Petrus Inquisitor.
Mag. Iacobus inquisitor.

ponum consecrata est anno 1 2 9 2. Habuit nostra ætas Magistrum Thomam Cechinum Theologum probitate insignem, qui præfuit Prouinciæ Marchiæ, & fuit socius Ordinis eo tempore, quo ego cum Ioanne Pico eram à secretis Religionis. Locus de Trabe Bonantis, vbi Beatus FRANCISCVS fontem aquæ scaturientis (Deo præstante) conuertit in vinum optimum, vt potum daret ædificantibus, durauitque hæc conuersio per horam. Eodem in loco Beata Bentiuola leprosum portauit humeris vsque ad montem Sancti Vicini celerrimè, vt miraculi loco ascriberetur; eoque in loco multi sancti Fratres habitauère. Locus Seræ Petronum, vbi floruit Beatus Ioannes, vulgò dictus del Martello, ea forsan ratione, quòd Ecclesia huius loci, quæ irruente Torrente minabatur ruinam, translata fuit ad eum locum, vbi nunc sita est tempore Ioannis Vigesimisecundi Summi Pontificis, sicut extat Bulla Camerini: sepultusque est Beatus Ioannes in eadem ecclesia, quam construxisse ferunt: sepultus, inquam, est prope aram Beati Antonij de Padua. Eandem Ecclesiam nostro tempore restaurauit Magister Ioannes Picus Generalis Ordinis, ibique conditus est ante aram Sancti Antonij de Padua, quam ipse construxit. Locus de Muro, vbi floruit Magister Ioannes de Muro, Ordinis Generalis, & Cardinalis. Eundem locum suis miraculis illustrauit Beatus Massæus, qui cùm esset plebanus, & Beatam Bentiuolam in aere subleuatam conspexisset, dimissâ humana consuetudine, Beati FRANCISCI vestigijs constanter adhæsit. Locus Ploragi est intra præruptos montes, quasi locus ploratus: vbi floruit hoc tempore Magister Petrus Antonius, qui præfuit prouinciæ Marchiæ. Locus montis Miloonum. Locus Sanctæ Luciæ, vbi reformati commorantur. Locus Monticoli. Locus Tolentini, vbi floruit magister Petrus, hæreticæ prauitatis Inquisitor tempore magistri Antonij de Rusconibus, & magister Iacobus Inquisitor tempore magistri Guilielmi de Casali Generalis.

CVSTODIA ANCONITANA.

B. Petrus a Monticulo.

HABET hæc Custodia primò locum Anconę antiquiorem, vbi Beatus Petrus à Monticulo per sex cubitos in aerem subleuari visus est. Extat quoque locus nouus vulgò dictus Sanctus Franciscus scalarum, primò dictus Sancta Maria maior, in pariete primi claustri incisa sunt ista verba:

Anno Domini 1323. in festo Assumptionis Dominæ, ista Ecclesia constructa est per Dominum Nicolaum Episcopum Anconitanum, ad honorem Sanctæ Mariæ Maioris, tempore Domini Ioannis Papæ XXII.

Generale studiũ Philosophiæ Anconæ.
Mag. Bernardinus Stracca.
B. Cathalanus.
Mag. Nicolaus.
Magister Iacobus Marchianinus.
B. Benuenutus.
Mag. Ludouicus Pantha.

In eodem Conuentu fuit institutum generale studium Philosophiæ à senioribus. In eadem Ecclesia iacet Frater Simon, & Frater Amatus, sanctitate conspicui, claruit nostro tempore magister Bernardinus Stracca, qui præfuit Prouinciæ, & in præfectura obijt. Locus Forani, vbi habitant Patres reformati. Locus de Auximo sub Innocentio Quarto, Pontificatus sui anno quarto per Dat. Lugduni quinto Idus Aprilis. Claruit in hoc Conuentu Beatus Cathalanus, zelator altissimæ paupertatis, & magister Nicolaus, qui edidit quosdam sermones, de quo latius in tertio libro. Viuit hodie nobiscum magister Iacobus vulgò dictus Marchianinus, Ecclesiastes populo acceptus. Locus Gallignani sub titulo Sanctæ Mariæ Misericordiæ, vel Bacilis, non longè distat Conuentus ab oppido situs in ora Sancti Antonij. Locus Recimeti, cuius nulla habetur mentio, nisi quòd præ foribus Ecclesiæ leguntur hæc verba: IOANNES Accadiæ 1258. Tempore Alexandri Quarti claruit miraculis in hoc Conuentu Beatus Benuenutus. Conuentum & Ecclesiam structuris, & opibus auxit magister Ioannes Picus de Sera Petronum. sed his diebus ad meliorem speciem redegit, impluuiumque construxit magister Ludouicus Pantha de Corinalto. Locus Cinguli in quarterio Sancti Stephani. Eo in loco sanctè vixit Beatus Angelus Clarenus, sanctitate præcipuus, qui Græcas litteras diuinitus acquisiuit, & Ioannem Climacum, siue Scalarem latinitate donauit, & quendam Dialogum Beati Macarij, necnon librum quendam Diui Ioannis Chrisostomi, in quibus mirificè

ostendit

ostendit insignem intellectus sui præstantiam. Vir iste fuit præceptor Simonis à Cassia, vt ipsemet testatur in quadam funebri Oratione in obitu præfati Beati Angeli. Locus de Tornosano & Castri Milij, in quibus habitant Fratres de Familia. Locus Camurani, qui fuit monasterium Monialium: leguntúrque hæc verba in ingressu impluuij:

B. Angelus Clarenus præceptor Simonis de Cassia.

In nomine Domini, Amen. Anno 1331. tempore Domini Ioannis XXII. hunc locum plurimum exornat sua præsentia Magister Blasius Anconitanus. Locus Castri Ficardi. Locus Siroli, vbi quiescit in Domino B. Petrus de Monticulo.

Mag. Blasius Anconitanus.

CVSTODIA AESINA.

HABET hæc Custodia locum Sancti Marci Aesii extra Vrbem, & intra locum Sancti Floriani, de quo habetur, quod Dominus Cyprianus Gentilis Aesinus, tunc Rector Ecclesiæ Sancti Floriani, de consensu Reuerendissimi Episcopi, concessit Ecclesiam Sancti Francisci manentibus in Ecclesia Sancti Marci, anno 1433. die 6. mensis Augusti, & rogatus est Ioannes Paulus de Sancto Iusto Cancellarius Communitatis. Floruit in hoc Conuentu Sancti Marci Frater Crescentius, I. V. prudens, & Generalis Ordinis. Locus Apiri. Locus Matelicæ, vbi claruit magister Antonius, qui edidit lucidam expositionem super Orationem Dominicã. hic locus fuit datus Fratribus de Familia tempore magistri Guidi de Sancto Leone, & tempore Fratris Marini Albanensis Guardiani. Locus Serræ Sancti Quiricij, vbi viuit hodie magister Nicolinus Cæsareus, qui fuit Ordinis scriba, & Prouincialis Marchiæ. Locus de Rocca, vbi viuit hodie magister Ioannes Baptista Commissarius in prouincia Austriæ. Locus Serræ Comitum. Locus Saxiferrati. Locus Tabuli. Locus Montis noui, vbi floruit magister Baldus sub Pio Secundo, anno 1462. Locus Senogalliæ, sub titulo sanctæ Mariæ Magdalenæ, erat primò locus inter mœnia vrbis. Locus Fabriani constructus anno 1267. sub Clemente Quarto Pontifice Maximo, Pontificatus sui anno 2. extra oppidum, vbi miraculis hodie quoque fulget Beatus Franciscus Fabrianensis, primus Frater qui cœpit habitare intra mœnia. in loco nouo fuit Frater Raynerius, qui fuit plebanus, cui semel dixit Beatus Franciscus, Tu eris ex nostris. In quodam lapide ad turrim campanariam affixa sunt hæc verba: Hic sunt ossa venerabilis Fratris Raynerij, qui fuit Confessarius Beati Francisci, qui ei prædixit, quòd futurus esset Frater Minor. Locus Montis Bodij anno 1372. die 26. mensis Februarij. reperitur quoque quòd Bonauentura Caroli Fabrianensis donauit Conuentui Montis Bodi quendam agrum in ora Putei Massæ. Locus Montis Filoprani constructus ab vniuersitate, sed quo tempore non inuenitur, quia scripturæ Vniuersitatis fuerunt combustæ tempore Francisci Mariæ Vrbinatum Ducis. Hunc locum suis meritis plurimùm exornat magister Iulius Sanctinus Regens Bononiæ.

F. Crescẽtius Generalis.

Mag. Nicolinus Cæsareus.

Mag. Io. Baptista Commissarius.

F. Raynerius Confessarius B. Franc.

Mag. Iulius Sanctinus.

CVSTODIA FIRMANA.

HABET hæc Custodia locum Firmi, vbi conditæ sunt reliquiæ Beati Adami, qui fuit Concionator illustris, de quo narratur, cùm semel prædicaret, & suo garritu hirundines impedimento essent, præcepit eis in nomine Christi, vt abscederent, statimque auolarunt. Semel ambulanti per deuia, occurrit lupus diuinitus, qui more canis domestici, viam ei præmuniuit. Eodem in loco ortus est, & educatus Beatus Ioannes Lauernicola, quem superius memorauimus. Vix enim Religionem ingressus, cœpit carnem suam edomare, vrticas deferebat ad nudam carnem, quam flagellabat vsque ad sanguinis effusionem. annum agens decimum, factus Canonicus Cathedralis Ecclesiæ Firmi deferebat toracem ferream: tertiumdecimum annum agens ingressus est Ordinem Beati FRANCISCI, deinde in Montem Aluernæ se contulit, vsusque est pane, & aqua simplici cum lacrymis in mensura. De constructione autem huius loci hæc inueni, quia Dominus Ghirardus Episcopus Firmanus Ecclesiam sancti Liberatoris Monasterio Monialium de Virginibus pia liberalitate donauit. Verùm cum sacris Virginibus nota infamiæ inerebesceret, nullaque existeret

B. Adamus.

Mirandum quoddam.

B. Ioannes Lauernicola.

spes de earum reformatione, Sixtus IIII. Guardiano, & Fratribus præfati Conuentus Firmi Monasterium & eius bona, vt possent de eis suo modo dispensare, attribuit & concessit.

Mag. Antonius de Lauro.

Locus Lauri, vbi floruit Mag. Antonius de Lauro, qui fuit Vicarius Generalis, constructus est locus anno 1434. Locus S. Genesij, Ecclesia (vt dicunt) fuit quorundam Monachorum, reperitur quoque quod anno 1305. D. Rambodus Camerini Episcopus vendidit Nicolao Palmerij de Macerata Syndico vnam domum positam in castro S. Genesii, quæ dicitur Capella Castelli cum platea, quę est ante domum dictam, iuxta viam publicam, & duas campanas, quæ fuerunt ibidem pro precio centum & decem librarum. Floruerunt eo in loco multi egregii viri; viuitque hodie nobiscum Magister Gregorius Floretus, qui pluribus in locis

Mag. Gregorius Floretus.

munere bene functo demum socius Ordinis electus est. Locus Moliani, qui anno 1363. tempore Vrbani Quinti, die octaua mensis Nouembris constructus fuit, claret hoc tempore Magister Iulianus Prouincialis Marchiæ, Doctor egregius, qui plures annos in Maceratensi Academia Philosophiam professus est. Iacet eo in loco Beatus Iacobus de Falerono, qui fuit præceptor Beati Ioannis de Aluerna. Locus de Falerono constructus ab vniuersitate, quamuis nulla scriptura reperiatur, quod fortè in causa est, quia præfata Terra Faleroni anno 1520. à militibus Domini Ioannini de Medicis fuit capta, & deprædata mandato Reuerendissimi Domini Nicolai Bonęfidei de Sancto Iusto Episcopo Clusensi tūc temporis Prolegati Marchiæ Anconitanæ tempore Leonis Decimi Pontificis Maximi. Fuit autem consecrata Ecclesia anno 1302. Indictione quintadecima, tempore Innocentij Sexti, die 7. mensis Augusti, & hæc consecratio facta est per Reuerendissimum D. Thomam Episcopum Genuensem, & per Bonum Ioannem Episcopum, & Principem Firmanum.

Magister Iulianus Doctor egregius Philosophiæ.

B. Iacobus de Falerono.

B. Peregrinus.

Claruit hoc in loco B. Peregrinus, qui dum esset studens Bononiæ, à B. FRANCISCO ad Ordinem receptus est, vir sanè multæ perfectionis, & sanctitatis. Locus Bonfortij, quò delatæ fuerunt reliquiæ Sanctorum Fratrum, qui in loco Susiani commorati sunt. Locus Montis Vlmi, vbi claruit Beatus Petrus, de quo superius præfati sumus. Locus Montis Granarij, vbi florent Magister Antonius, & Magister Franciscus, qui fuit Ordinis Scriba, & nunc præficitur Prouinciæ Marchiæ. Locus Montis Octoni, dicebatur locus Sanctæ Mariæ, vt patet ex tenore Bullæ ab Vrbano V. emanatæ. Locus Sancti Elpidij. Locus Sanctæ Mariæ in Georgio, qui prius fuit locus Monachorum Sancti Benedicti, sub titulo Sanctæ Mariæ: Abbas verò Sanctæ Mariæ donauit Ecclesiam, & locum Religioni S. Francisci. Paramenta ecclesię, campanas, calices, & Cruces per publicum instrumentum, tempore Vrbani Quarti, anno 1263. die 29. Nouembris. Locus Montis Sancti Petri de Angelis; cùm hęc Ecclesia fuerit sacris destituta obsequiis anno 1270. nec alia ratione reparari posset diuinus cultus, Dominus Ventura Spoletanus, actor, & procurator Monasterij Sancti Petri de Ferintillo, diœcesis Spoletanæ, nomine Ioannis Gaietani Cardinalis, & Protectoris Ordinis, dat, & concedit dictam Ecclesiam Sancti Petri Religioni Ordinis Minorum, & hoc actum fuit Spoleti in Ecclesia Sancti Simonis. Locus de Massa, vbi floruit Frater Iacobus, qui à Fratre Leone socio Beati Francisci, multa habuit de Sancto Francisco, & de sacris eius stigmatibus. Locus Amandolæ, vbi viuit hodię Magister Andreas, vir omni commendatione dignus. Locus Sancti Angeli in Pontano. Locus de Penna Sancti Ioannis, vbi floruit Beatus Ioannes Prædicator admiratione dignus, qui visus est à terra per raptum sæpius subleuari. in die Ascensionis Domini illud habetur insigne, dum cantaretur hymnus, IESV nostra redemptio, dum gradatim cantaretur hymnus, gradatim quoque ipse subleuari videbatur. Viuit hodie Magister Trebatius, qui edidit quædam ingenij sui monimenta. Locus Montis Rubiani ignoratur ob antiquitatem, ibidem est locus vbi Reformati commorantur.

Frater Iacobus de Massa.

Insigne quoddā de B. Ioanne de Penna.

CVSTODIA FANENSIS.

HABET hæc Custodia locum Fani, de cuius fundatione nil aliud habeo, nisi quia Federicus Imperator construxit Vicarios Imperiales in Piceno Fabriani Cluualesios in S. Seuerino, Smaducios in Camerino, Varanos Vrbini Antonium Feltrium Fani Malatestas. vnde Conuentus S. Francisci ab hac illustris. Familia Malatestarum egregijs fuit beneficijs cumulatus. Floruit in hoc Conuentu ætate nostra Mag. Ventura Prouincialis Marchię, Mag. Cæsar Prouincialis eiusdem,

eiusdem, & Episcopus Cariatensis in Calabria, à Sixto Quinto Pont. Maxi. creatus, & mortuus anno 1586. Locus Mondauij captus à Beato FRANCISCO antequàm Mondauiū Oppidum construeretur in Monte Silneso, & Hermo: floruit hoc tempore Magister Nicolaus Tintus Ecclesiastes suo tempore naturali quadam facundia clarus. nostra ætate constructa est Ecclesia à fundamentis in melioremq; speciem redacta. Locus fori Sempronij, vbi viuit hodie Magister Maurus Morus Ordinis Procurator, qui dum secunda Dominica Aduentus de more Religionis nostræ incautius (vt opus erat) oraret coram Gregorio Sum. Pont. & Senatu Cardinalium, nullo seruato orationis filo (vt dicunt) vltrò ipse in lapides impegit errorum. Locus Pisauri. Locus Candelariæ, de quo ignoratur ob bella, quæ tristia reddiderunt illa secula. Locus Sanctæ Victoriæ Fractarum. Locus Pergolæ, de cuius fundatione hæc habeo, quòd quidam Lucas Rugerius Pergolensis hæc notauit in codice magno. Anno 1234. ædificatum fuit Castrum Collis Pergolæ, & anno 1268. die 7. Iunij constructa fuit Ecclesia dicti loci Castri Pergolæ. Floruerunt nostro tempore hoc in loco egregij quidam Viri, Magister Bartholomæus, & Magister Thomas, vterque Prouincialis Marchiæ, necnon Magister Andreas Batacinus Commissarius Prouinciæ Sardiniæ, in qua Prouincia obijt. Locus Corinalti, vbi habitant Fratres de Familia. Locus Saltariæ sub titulo Sancti Francisci de Rouereto. Locus de Scotoneto, vbi floruit Frater Sanctes Laicus. Locus Mondaini. Locus Montis Florum, vbi floruit Frater Hieronymus, qui postea fuit Generalis Fratrum Capuccinorum, & Magister Franciscus Pratellus, qui fuit Prouincialis Marchiæ, & Inquisitor Pisis, cuius opera Locus Fratrum de Monteflorum his diebus translatus est propè oppidum.

M. Nicolaus Tintus.

P. Sanctes dictus de Scotoneto.

CVSTODIA FERETRINA.

HABET hæc Custodia locum Vrbini insignem, habuitque viros egregios, & nostra ætate viuunt Magister Prosper, & Magister Annibal Inquisitor Paduæ. Extat in eadem Custodia Locus Saxi Corbarij, de quo ignoratur: fuerunt enim combustæ omnes scripturæ, quo tempore bellum erat inter Federicum Ducem, & Robertum Malatestam, an. 1470. vnde etiam oppidum conflagratum est. Locus Maceratæ, quem anno 1366. tempore Vrbani V. die 16. Aprilis, construi fecit Lancilottus Benincasa. Viuit hodie M. Bartholomæus Bartholinus, Concionator egregius. Locus Lunarij, qui est situs in monte, Illuminato ea ratione forsan sic nuncupato, quia B. Franci. ibidem cæcum illuminauit. Fuit Ecclesia consecrata anno 1325. tempore Ioannis XXII. die xxvj. Maij. Floruit hoc nostro tempore Magister Thomas Cancinellus Visitator Siciliæ, & Prouincialis Tusciæ. Locus Durantis, qui fuit constructus ab vniuersitate, consecrata verò Ecclesia anno 1337. die 22. Augusti, vt demonstrat Tabella lignea affixa ad fores Ecclesiæ. Locus Sancti Angeli, de quo habentur in lapide incisa hæc verba. Ser Iacobi de Saluis 1298. Ecclesia verò fuit consecrata an. 1310. vltima Dominica Septembris, imposita Indulgentia septem annorum à septem Episcopis. Locus Sancti Marini, vbi floruerunt Beatus Dominicus, Beatus Petrus de Monte Vlmi, & Gratianus. Erat locus Fratrum extra oppidum, sed pro maiori commodo populi intra mœnia translatus est anno 1362. Floruerunt in hoc Conuentu etiam Magister Franciscus de Tonsis, Episcopus Fanensis, qui compilauit Commentarium super Dantem; quemlibet versiculum egregiè componens, Magister Martinus Madronius Episcopus Sebastensis, Magister Ioannes Pilo Regens Paduæ, qui scripsit quosdam Commētarios in Moral. Aristotelis, Magister Anastasius Turoneus Prouincialis Marchiæ, Magister Ioannes de Gabrielis, insignis cōcionator. Magister Iulianus Pasinus, de quo ait Petrus Bembus: Audiuimus (ait) Magistrum Iulianum corā Adriano Pont. Max. orantem: & quidam alius Magister Petrus, qui fuit Vicarius Episcopi Fani. Viuit hodie Magister Innocentius Gellus. Locus Sancti Leonis, ubi floruit Magister Guidus, suo tempore Doctor insignis, & nunc viuit Magister Io. Maria Regens Tuderti. Locus Calij. Locus Mercatelli sub Ioan. XXII. Pon. Max. quæsitus. Floruit ibi M. Ludouicus de Mercatello. Locus Montis Busseti, & locus Carpinei inter abruptos montes, siue Castellaciæ: fuit cōstructus per Magnificum D. Io. Comitem Carpinei sub titulo Annunciatæ Virg. & B. Fran. vnam quoque Syluam dedit in loco vulgo dicto Paterno.

M. Fran. de Tonsis.

CVSTO-

DE PROVINCIA ROMANA.

HAEC Prouincia Romana ab Vrbe Roma nomen accepit, tenetq; præcipuum locum inter reliquas prouincias: sicut Roma regina fuit vrbium, & totius propè Orbis olim caput, ciuitas facerdotalis, Religione diuina, virtutis disciplina, sic ista prouincia cęteris pręstat suis locis distinctâ. In quo vno cognoscitur diuina bonitas suis numeris absoluta, quæ tam varièoperata est in mundi exordio quo ad formas, proprietates, distinctiones, & loca. Hęc itaque prouincia habet septem custodias, vt infra.

CVSTODIA ROMANA.

HABET hęc Custodia locum Arçœli Romę ad Capitolium, quod erat caput, mundi vbi Octauianus habitabat, & Senatores ad gubernandum Orbem. Cuius faciçs erat erecta muris altis, vitro, & auro vndique coopertis. Cœnobium erat locus Monachorum S. Benedicti, nam ab Anacleto Papa fuit datus Monachis S. Benedicti; & vocabatur S. Maria Căpidolij, & S. Ioannes Baptista. Innocentius IIII. Pont. Max. concessit Fratribus S. Francisci, Pontificatus sui anno 7. anno Domini 1249. Monachos verò deduxit ad alia eorundem monasteria, quę multa erant in Vrbe.. Tempore Sixti Quarti Summi Pont. concessus fuit Fratribus de Familia. Floruit in hoc Conuentu tempore D. Bernardini quidam F. Paulus, insignis prædicator. iacet ibidem B. Iuniperus, cuius prædicationem audire voluit B. Clara virgo, dum spiritum Deo redderet. Multi quoque egregij viri extiterunt de familia Columnensium, & Vrsinorum. Ibi tumulatus est Matthæus Aquaspartanus Card. ad sacrarium, Magister Alexăder, de Alexandria Gulielmus Verillion, & Magister Bernardus Columna, qui obijt anno 1328. in festo omnium Sanctorũ. extat quoq; locus S. Fran. transtyberim. Nă Romę primò habitabant Fratres in Hospitali S. Blasij ad Tyberim. Gregorius IX. Pont. Max. scripsit ad Abbatem S. Cosmi, vt accommodaret Fratribus hortum. Domina Iacoba de septemsolijs construxit ecclesiam in honorem S. Fran. Locus Sanctorum duodecim Apostolorum concessus est Fratribus anno 1463. die 12. Iulij tempore Pij II. Primus Guardianus fuit Frater Ludouicus Amerinus. Lector Frater Lucas de Tuscanella: erat enim primùm Ecclesia Canonicorum constructa à Constantino, & à Pelagio tempore Iustiniani Imperatoris. ædificauit Pelagius ecclesiam in modum crucis, vnde in fornice erat carmen.

> Locus Arçœli Romę.
>
> B. Iuniperus.
>
> Domina Iacoba de Septemsolijs.

Hic prior Antistes vestigia parua reliquit.

Hanc prosecutus est Ioannes Tertius Pontif. Max. nam quod incœpit Pelagius, Ioannes plenius perfecit. Vnde leguntur hæc verba: Vnum opus amborum par micat emeritum Columna Traiana fuit veræ ditionis ecclesiæ Sanctorum duodecim Apostolorum. NARSVS enim patritius columnas, & lapides quotquot necessarij forent, concessit, præcelsam quoque Columnam coelidem eiusdem palatij cum circuitu suo ad honorem & vtilitatem surgentis basilicæ duodecim Apostolorum perpetuo iure condonauit, & conseruandam emendauit. Habet hæc ecclesia has venerandas reliquias allatas in hanc basilicam tempore Ioannis III. Pelagij Tertij, & Stephani V. Sũmorum Pontificum. Sunt enim hæ, Eugeniæ corpus, & Claudiæ eius matris. Faustus, Maurus, Calămatus, Ioannes, Exuperantius, Primitius, Cyrillus, Honorius, Theodosius, Forcinius, Basilius, Chrisantus, Daria, Sauinus, Colybium S. Thomę Apostoli, Philippi, & Iacobi Corpora, & aliqua pars duodecim Apostolorum Sanctus Ioannes III. Pontif. Max. natione Romanus sub Cęsare Flauio fecit hanc basilicam Parochiam, & titulum Cardinalatus. Iulius II. Pont. Max. Sixti Quarti nepos collabentem basilicam restituit. In eadem Custodia extat Locus Sutrij, Locus Căpagnani, Locus Ciuitatis Castellanæ, vbi cùm Ioannes Părens natione Florentinus, patria Carmignanensis, esset iudex, suscepit tunicam S. Francisci eo modo, quo superius retulimus, ibique missam cantauit, cum esset Generalis in translatione beatorum corporum......... Hic locus fuit cŏstructus sub Greg. IX. anno 1230. de mense Septembris, & dicebatur ecclesia S. Marię de

> Colũna Traiana.
>
> Narsus patritius.
>
> Ioannes III. Pŏt. fecit hanc basilicam titulum Cardinalatus.

de communi.Locus Albani,quem dicunt illustrissimam Familiam Sabellam construxisse
sed ob aeris intemperiem pauci ibi fratres habitant. Non longè à Conuentu fratrum cer
nitur adhuc Theatrũ,cuius pars media mõti cohærens in ipso montis incisa lapide vetusta
sedilia retinet,formamq; seruat integram,quamuis obsitam rubis:Alteram partem ex co-
cto latere addiderunt fornicibus,quæ adhuc extant,innixam compluribus. Baptista Florẽ
tinus ex Albertorum familia,vir doctus, & antiquitatum solertissimus indagator, plures
inueniri formices tradit, quæ inter vepres latitant.Locus montis Compatrij, in quo san-
ctitate viri extiterunt,præcipuè B.Angelus à monte Leone,& B.Rainaldus Reatinus. Lo-
cus Roncilionis sub Pio Quarto anno 1561. die 17.mensis Septembris,qui erat primò ora
torium Sancti Sebastiani,captus est à F.Paschali de Montela Prouinciæ Terræ laboris.Lo
cus Gallicani ab Alexandro Columna,& ab Vniuersitate Terrę Gallicani habitus.Locus
Zagaroli. Locus Capranicæ prius sub titulo S. Luciæ.Locus Montis rotundi sub Clemen
te VII.datur Conuentualibus.

Baptista Florẽtinus.

CVSTODIA VITERBII.

HABET hæc Custodia locum Viterbij, & hic locus erat ecclesia Sancti
Angeli,& dicebatur ecclesia Presbyterorum Sancti Angeli. Ambitus ve
rò loci illius dicebatur Podium Sancti Angeli, vbi habitare cœperũt fra
tres anno 1436.Habebant locum alium,sed Gregorius IX. Pontifex ob
singularem propensionem in B.Franciscum, & eius ordinem, emit
eum locũ,vt sine aliquorum contradictione possent fratres ibidem habi
tare,cuius rei memoria extat in Vaticano.Hunc locum illustrauit sua amplitudine Magi-
ster Marcus Viterbiensis,qui fuit Ordinis Generalis & Cardinalis:ibi quoque conditus
est B.Soldanerius,quasi alter sol in Orbe micans,& tempore Ioannis vigesimi secundi Põ-
tificis Max.floruit magister Franciscus Pœnitentiarius. summus ante fores ecclesiæ cerni
tur suggestus ex lapidibus quadratis,in quo dicunt, B. Bernardinum habuisse concionem
ad populum.ibi Ordinem nostrum plurimum illustrauit S.Rosa, quam supra memoraui-
mus,quæ in Martyrologio nuper collocata est ob eius sanctitatem.Locus Tuscanelię, vbi
Beatus Franciscus filium cuiusdam nobilis sanitati restituit:in eodem loco prædicauit F.
Gulielmus de Cordella,vir miraculis,& vitæ probitate clarus.Locus Corneti,vbi B.Fran-
ciscus filium quendam oppressum ante vestibulum ecclesiæ a mortuis suscitauit,non sine
ingenti miraculo,& omnium admiratione.Locus Montis alti. Locus Mõtis Feliscorum,
qui in captura Romæ pluries fuit delapidatus.Locus Ortæ, vbi B.Franciscus filium quen
dam monstrosum,& conglomeratum explicuit, sanitatique restituit,primo Locus dice-
batur Sanctus Iacobus,situs in Burgo Sãcti Iacobi ad Ripam Tyberis. Verum cum fratres
multa incommoda paterentur ob inundationem Tyberis; tum quia nimis remoti erant
ab vrbe,Episcopus Ciuitatis concessit fratribus locum Sancti Theodori, & quia Locus
erat perangustus,Dominus Petrus Episcopus concessit Locum Sancti Angeli in vrbe,ac-
cedente consensu Alexandri Quarti Pont.Max.Pontificatus sui anno 5. quem confirma-
uit Bonifacius IX.tempore Leonis X.Pontif.Max.destructum fuit Monasterium Monia-
lium Pontificatus sui anno octauo.Castrum,quod possidebant Moniales datum fuit Vni-
uersitati Ortæ ea lege, vt fratribus teneretur Vniuersitas soluere quinquaginta aureos.
Quæ concessio facta est anno 1556.

Ex Vaticano.

B.Soldanerius.

B.Rosa.

Miraculum S.Frã.

Insigne B.Francisci.

CVSTODIA VRBEVETANA.

HABET hæc Custodia Locũ Vrbeuetanũ, qui fuit cõstructus anno 1216.
Nam Innocentius III.Pont. Max. ex Illustri Comitum Familia,cum apud
Vrbemuetanã moraretur, construi fecit quinque Ecclesias, quas dotauit,
videlicet Ecclesiam Sancti Dominici, Sancti Francisci, Sancti Augu-
stini,Sanctę Mariæ in Monte Carmelo,& Sanctę Mariæ Seruorum,easq;
multis gratijs cumulauit.B.verò Ambrosius, & Moricus Vrbeuetani multa ibidem reli-
querunt

Innocentius III. quinq; templa
 ẽ
 [illegible]tuit.

B.Ambrosius.
Moricus.

querunt bona stabilia: habeturque hæc memoria in archiuio Vniuersitatis, & in Episcopio. Visuntur quoque hodie habitus, & ossa eorum, quæ ab incolis habentur in maxima veneratione. Structuram absoluit Beatus Bonauentura ob singularem memoriam illius loci: ibi enim sacras literas professus est vna cum Diuo Thoma Aquinate, & Archerio Gallo Cardinali Ordinis Eremitarum Diui Augustini. Floruerunt etiam alij egregij viri. Locus Balneoregij, quem plurimùm sua sanctitate illustrauit Seraphicus Doctor Bonauentura. Locus Volsinij vel Volsenæ, vbi sunt duo loca. Habitant enim fratres de familia in lacu, vbi sunt duæ Insulæ, quæ olim frequentibus ædificijs cultæ fuerunt, extantque vestigia veteris ruinæ: constatque ex ijs principes vsum carceris tribuisse, nam & Christianam Virginem hic relegatam legimus, & Amelasuntam nobilissimã Gothorum Reginam impiè suorum fraude, ac manu necatam. Floruit in Cõuentu Volsenæ magister Angelus, quem Pius secundus destinauit ad Franciscum Sfortiam Mediolanensium Ducem, vt illum sua oratione deduceret ad animi tranquillitatem, & sedationem. Namque Summus Pontifex præfecerat Iacobum Lucensem Secretarium suum, virum literis Græcis, & Latinis ornatum: Franciscus verò aliò mentem verterat, & licèt multa Pontifici minaretur, & Ecclesiæ, tandem ratione & oratione lenitus quieuit. Locus Aquipendij sub titulo Sanctæ Mariæ fuit concessus fratribus anno 1250. prius fratres habitabant in quadam ædicula Sanctæ Crucis ad Paleam amnem. Floruit in hoc Conuentu magister Thomas Aquipẽdẽsis virtutibus Illustris, qui præfuit Prouinciæ Romæ: demùm Summus Pœnitentiarius obijt Romæ, tumulatusque in Aracœli ad fores sacrarij, ad leuam, propè Sepulchrum Matthęi Aquaspartani Cardinalis. Habet nostra ætas magistrum Iulium Aurelium Ecclesiastem hoc tempore clarum, cuius imitator est Ludouicus alumnus eius in habendis concionibus ad populũ ab ipsamet natura progenitus: & magister Lucas non mediocriter doctus. Locus de Procæno, vbi B. Thobias spiritu prophetico multoties prędicauit. Hic locus sub tit. Sancti Martini concessus fuit fratribus Sancti Francisci, 1264. die 14. Iulij ab Alexandro Quarto Pont. Maxi. cum assensu cuiusdam Bonauenturæ presbyteri. Hæc sunt quę haberi possunt de constructione huius loci; vbi claret in hoc Conuentu magister Antonius Guerrescus Inquisitor hęreticę prauitatis Senis, & doctrinę varię cultor, de quo in 3. libro. Locus item Pitiliani.

Locus Vrbetanus in quo B. Bonauẽtura pfessus Theologiæ.

Locus Balneoregij.

Amelasunta Gothorum Regina.

Silnius li. 4. Comment.

M. Iulius Aurelius.

M. Anto. Guerrescus.

CVSTODIA REATINA.

HABET hęc Custodia locum Reatinum, vbi floruit B. Angelus socius Patris nostri Francisci: ibidem iacet B. Thomas Florentinus Laicus, vitæ sanctitate clarus. Habuit nostra ętas magistrũ Lucam Antoniũ hoc tempore concionatorem egregiè doctum. Hanc vrbem, cuius agrum vmbilicum Italię Varro vocauit, sua præsentia illustrat magister Constantius Bargellinus Franciscanus, Patricius Bononiensis, insignis Philosophus, & Vrbis presul, qui obuiàm cleri, & populi processione sub vmbella exceptus est, tanto honore intromissus, quantum antea nulli Episcoporum delatum ferunt. Paulopòst mutato tit. Episcopus Fulginei factus. Locus Fontis Palumbę, vbi B. Franciscus quadraginta diebus ieiunans regulam, qua nunc vtimur, confecit Spiritu sancto dictante; quo in loco fuerunt sancti Viri. Locus Ciuitatis Ducalis, vbi floruit magister Siluester Prouincialis Romæ. Locus Longonij. Locus Vallis Sinibaldi. Locus Græcij, vbi B. Franciscus miraculum (Deo operante) fecit de grandine, quæ quotannis miseranda quadam calamitate agros & vineas deuastabat; liberauitque Locum à lupis vbique grassantibus: ibi quoque B. Franciscus natalitia Domini celebrans visus est à Ioanne Velita de Græcio habere puerum Iesum in vlnis. ibidem aliquod tempus commoratus est F. Io. Parmensis Ordinis Generalis, postquàm officio generalatus spontè cessit. Locus Podii Busconij. Locus Terani. Locus Maliani an. 1266 sub Clem. IIII. Pont. Max. prout ibi apparet inscriptio præ foribus Ecclesiæ. Locus Montis Leonis. Locus S. Alexandri. Locus S. Iacobi. Locus S. Marię de Lilio Ciuitatis Magliani, vbi habitant Reformati, primo dictus Clarinorum anno 1521.

B. Angelus.

B. Thomas Florẽtinus.

Constantius Bargellinus Episco.

Locus Fontis Palumbæ insignis ieiunio diutino S. Fran.

Locus Græcij.

CVSTO-

CVSTODIA TIBVRTINA.

HABET Locum Tiburis, vbi insignem collis, in quo situs est locus, amœnitatem, aquarum affluentiam, & vbertatem maximã demonstrat. Quem Pius II. dedit fratribus de Familia, cum ipse Tibure manens hospitaretur eo in loco, inuenissetque totum locum rimosum foraminosumque, vt ipsemet fatetur, muribusq; plenum, qui ad magnitudinem cuniculorũ eius triti huc atque illuc discurrebant, & strepitu inquietas noctes reddebãt; ideo dedit Fratribus de Familia. Ibidẽ Cardinalis Atestinus præstruxit tam admirandũ ędificium, vt omnes admirentur fornices & loca cõcamerata, variasq; texturas, aquarum copiam arte quadam, & magnis expẽsis vbique fluẽtem, nobile viridarium virentibus plateanis herbisque amœnam syluam seclusam voluptatis caussa comparatam, plenam amœnitatis, vbi auium dulcis variusque cantus aspicientes audientesque mulcet, vt dici possit illud poeticum,

Me gelidum nemus
Nympharumq; leues cum Satyris Chori
Secernunt populo.

Sylnius lib. 5. Cõment.

Locus Ruuiani; Locus de Cœlis; Locus suffragij; Locus Vicouarij; Locus Ciuitellæ.

CVSTODIA MARITIMA.

HABET Locum Terracinæ, vbi pauci Fratres habitant ob aeris intemperiem. Locus Piperni, vbi cõditus est B. Leonardus Fulginas ad arã maiorẽ. Narratur, quòd dum fratres panem de more quærerent, quædam mulier auara dare neglexit, inuentus est propterea filius eius in agro ferens panem totum cruore affluentem. Quo viso miraculo mulier disposuit dare panem, & statim cruor euanuit, nullumq; cruoris vestigium apparuit. Locus Sciæ, quem illustrauit nostro tempore Magister Sebastianus Vischella Prouincialis Romæ, Magister Ludouicus Prouincialis S. Angeli, & Magister Ioannes Franciscus Boccarellus, qui fuit ingenij felicitate clarus, tantæ tenacitatis, vt quem semel nouisset vultu vel fama, in perpetuum retineret, reliquit quædam ornata monimenta manuscripta. Locus Nymphæ. Locus Neptuni. Locus Vellitrarum.

Notẽt parci eleemosynarum.

Qui claruerunt.

CVSTODIA CAMPANIAE.

SVNT multa loca in Campania Sabina, & in patrimonio S. Petri, quod Alexander IIII. Pont. Max. appellat hortum suum, & peculiare pomeriũ, vbi gratæ subiectionis flores collegit. Habet autem hæc Custodia locum Anagniæ. huius facta est translatio: nam à Bonifacio VIII. Pontif. facta est translatio Ecclesiæ S. Francisci, quę concessa fuit Gulielmitis, & Ecclesia S. Matthæi concessa est Minoribus, vbi floruit F. Haymo, Magister insignis & Ordinis Generalis, qui Breuiarium correxit, & plures rubricas adiecit. Locus Cauarum, vel Gabiorum, extra mœnia in monte accessu difficili, vbi excubant cornices, & noctuę quæ diros cantus intonant. Huc me recepi an. 1576. per duos menses, vt cõmodius studijs vacarẽ, ibidemq; me ipsum colligerem habiturus sacras conciones Romę. Hic res miranda visa est, & quæ nulli fidem factura videatur, nisi cuius oculi testes fuerunt; terra est ibi argillosa paruã implens scrobẽ, in qua siue baculũ siue gladiũ impegeris, atq; ad morulam dimiseris, nulla vi possis educere. Quod de alio loco huic proximo narrat Plinius. Locus Pilei, vbi conditus est B. Andreas nepos Alexãdri III. Põt. Max. quis pontiẽ abdicata Cardinalitia dignitate voluit in sua simplicitate viuere, & mori. Locus vallis Mõtoni. Locus Alatri. Locus Firentini. Locus Horæ. an. 1325. Locus Insulæ fuit aliàs monasteriũ Monialiũ S. Benedicti sub ti. S. Ioãnis Baptistæ, sed locus erat pauper, vt Moniales cõmodè viuere non possent, quẽ dimissum Paulus Celano Baro dictæ Terræ donauit fratribus Cõuẽtualibus

Res miranda de homine tenaci.

Sancti

Sancti Francisci; Quæ donatio confirmata fuit à Nicolao V. Iulianus filius Domini Pauli de Celano confirmari fecit anno 1542. sub titulo Sancti Francisci cum applicatione cuiusdam beneficij simplicis, quo vtebantur Moniales. Locus est amenus ad Lyrim amnem truttis (vt vulgò dicimus) abundantem. Nam flumen de superioribus partibus quiete placideq; labens saxum offendit latum atq; altum, à quo duas in partes discissum hinc atque inde in subiecta barathra præceps cum sonitu ruit. Locus Arpini, fuit Arpinũ nobile olim Romanorum municipium, vnde Caius Marius, & Marcus Cicero, originem duxerunt: alterque armis, alter literis illud vrbemq; illustrauit. Erat ibi Conuentus in oppido iuxta Castrum Falconarium, vnde etiam apparent vestigia, deinde constructus ad pottam Pontis pro maiori populorum commodo Rex Ladislaus anno 1400. nonnulla bona ei concessit. Locus Segardi. Locus Somnini, Hãc Prouinciam pluribus miraculis illustrauit Beatus Pater FRANCISCVS.

Arpinum.

DE PROVINCIA TVSCIAE.

TVSCIA est celeberrima Italiæ regio, Macra, & Tyberi fluminibus intercepta, quæ alio nomine Hetruria dicitur, in qua Franciscana nostra Familia Prouinciam habet locorum amænitate, & celebritate præstantissimam, quæ est distincta in septem custodias.

CVTODIA PISANA.

Locus Pisarum.

F. Albertus minister Angliæ.

F. Bartholomæus auctor conformitatum.

HABET hæc Custodia locum Pisanum antiquissimum, vbi floruerũt insignes viri, F. Albertus Minister Angliæ, & Generalis Ordinis, F. Ange. primus Custos Parisiẽsis, & primus Minister Angliæ, cuius prædicatione, & miraculis Prouincia Angliæ fundata, & dilatata est; hic etiã Conuentũ Parisijs construxit. Et magister Bartholomæus Episcopus Euiporiensis electus à Bonifacio VIII. Ponti. floruit eodem in loco magister Bartholomæus Auctor Conformitatũ, & prædicator præcipuus, de cuius doctrina, & clarissimis monimentis inferius suo loco dicemus. Locus de Vico Pisano, vbi B. Fran. prædicauit. Locus S. Martini, Locus Sarazanæ, vbi erat vera effigies B. Fr. ad viuum expressa à Margherito Aretino, Pictore sui æui celeberrimo.

CVSTODIA LVCANA.

HABET hæc Custodia Locum Lucanum, vbi floruit F. Antonius, qui multa edidit Quadragesimalia, & præfuit Prouinciæ Marchiæ, & Hetruriæ. quidã volunt quod de isto loco fuerit Dominus Elzearius Cardinalis, quod non approbo. Locus Pisciæ. Locus Fichini. Locus Pistorij qui est locus antiquus. Nam, anno 1250. de eo supplicatum fuit à pluribus Cardinalibus, & præsertim à D. Philippo Cardinali Legato Ferrariæ, & concessus est locus fratribus extra mœnia Pistorij, ea conditione, vt fratres in die S. Iaco. reciperẽt Episcopum, & clerum in Ecclesia, & singulis annis soluerẽt vnam libram ceræ, & vnam libram thuris Episcopo Pistorij, & suis successoribus. De constructione autem loci nil aliud habemus, nisi quod præ foribus Ecclesiæ sunt insignia Curadorum.

CVSTODIA FLORENTINA.

Vide Io. Villanũ ciuem Florentinum, lib. 8.

Cosmus Medices magnus Dux bene affectus erga Franciscanos.

HABET hæc Custodia locũ Floretię, & inter cętera Ecclesia est mirabilis structurę: anno 1294. fundata fuit Ecclesia à fratre Iuuenale de Florentia de mense Maij, in die Sanctę Crucis: in consecratione autem fuerunt multi Prelati, & religiosi Viri, magna solemnitate, & concursu hominum. In eadem Ecclesia situs est magister Franciscus Sanson Generalis. Quam plurimum exornauit Cosmus Medices

ces, magnus Hetruriæ Dux, qui ſingulari affectu proſequebatur illam Eccleſiã, & Fratres. Locus de Carmignano, vbi floruit Magiſter Ioannes Parens, primus poſt B. Franciſcum Miniſter Generalis. Hunc locum fundauit B. Bernardus de Quintaualle B. Franciſci ſocius; vixit quoque eo in loco B. Humilis à Peruſio, Prædicator eximius. Fertur, quòd dum prædicaret eo in loco B. Ioannes de Aluerna, pluuia deſcendens vniuerſam terram irrigauit, ſuggeſto intacto, & loco, vbi vir ſanctus concionem habebat ad populum. Locus Prati, vnde oriundus fuit Frater Arlotus, Magiſter in Theologia & Ordinis Generalis, qui contexuit librum Concordantiarum Bibliorum ſuppreſſo nomine, quę circumferuntur ſine titulo Auctoris. Locus Caſtri Florentini, cuius Eccleſia conſtructa eſt à nobili familia de Becijs de Certaldo, vbi conditus eſt Beatus Donatus Ferrarienſis, ſpiritu prophetico conſpicuus. floruit eo in loco Frater Iacobus de Triſſanto, qui xxij. Quadrageſimalia edidit, & varios ſermones. Locus Burgi Sancti Laurentij, vbi fuit Beatus Franciſcus. Dicunt, quòd ibi erat ſedile, vbi ſanctus vir inſederat, quod habebatur in ſumma reuerentia. Locus de Nemore, vbi Sanctus Bonauentura accepit pileum Cardinalitium. Locus Barbarini. Locus S. Miniati, non reperitur alia memoria, quàm quòd anno 1343. conceditur Conuentus Fratribus S. Franc. vt poſſint Eccleſiam ampliare, ac dilatare.

B. Humilis.

Liber Concordãtiarum Mag. Arloti.

Frater Iacobus de Triſſanto.

CVSTODIA SENENSIS.

SENARVM Ciuitas in Hetruria poſt Florentiam prima habetur, quæ pluribus, & ambitioſis oppidis dominatur, latumque agrum poſſidet. Erat Senis primò Oratorium non longè à Conuentu, vbi nunc Fratres habitant, & ibi Beatus Pater FRANCISCVS Roma rediens baculum, quem manu gerebat, humi infixit, illeque in arborem proceram, & pulcherrimam excreuit; ibi quoque Beatus FRANCISCVS curatus à Medico igníto ſibi temporibus ferro impacto, ad curandam oculorum lippitudinem, incendium vel cocturam non præſenſit. Locum verò, vbi nunc Fratres commorantur, partim Senenſes extruxerunt, partim verò Magiſter Franciſcus Sanſon Generalis, qui paulò ante in numerum Patrum cooptatus fuerat, Diui Franciſci Templum cęptum eſt an. 1326. cuius fundationi interfuit Dominus Ioannes Caietanus Cardinalis, Legatus Apoſtolicus. Ante fores Eccleſię adeſt nobile ſepulchrum marmoreum. Pius Secundus veniens Senas, Siluij Patris oſſa ex Corſiniano Senas deferri iuſſit, & Victoriæ matris ex domo forte guerrarum, quæ iacebat ante aram, extulit, ac vtrique parenti nobile ſepulchrum ædificari iuſſit candido marmore, quod ex Liguſticis montibus allatum fuit. Epitaphium verò ipſemet Pius dictauit hoc Diſtico.

Sepulchrum parentum Pii II.

Siluius hic iaceo, coniux Victoria mecum eſt.
Filius hoc clauſit marmore Papa Pius.

Orlandus Senenſis Bernardi de Malauoltis filius, veteris memoriæ ſtudioſus, notatu digna ab anno 1284. ad annum 1384. conſcripſit. Non longè ab vrbe Senarum eſt locus, cui Capriola nomen eſt, quem D. Bernardinus erexit in medio nemore, quod perpetuò viret lauro, & ilice frequenti nunquam non virentibus, vnde multum voluptatis haurit, qui ſolitudinem quærit. Floruit in Conuentu Senarum F. Bindus, qui varios ſermones contexuit, Beatus Petrus Pectinarius, de quo ſuprà præfati ſumus; B. Ludouicus Epiſcopus Tholoſanus tranſiturus in Galliam, ibi commoratus eſt, & reliquit animi ſui monimentum, videlicet Bibliam manu egregiè deſcriptam, voluitque lauare pedes apſidas per humilitatem. Senis inter Fratres de Familia Frater Gabriel Piccolomineus floruit, quem Pius Secundus Pontifex Max. præfecit Eccleſiæ Cluſinæ, & paulò poſt Hiſpalenſem Archiepiſcopum creauit. Locus Sancti Geminiani prope mœnia terræ, nam prior Eccleſia diruta fuit propter conſtructionem nouæ arcis, Fratresque emerunt locum cum Eccleſia S. Ioannis Baptiſtæ cum onere celebrandi feſtum ſancti Præcurſoris, emeruntq; locum à Reuer. Fratre Alexandro Laurentij de Bondelmontibus milite Hieroſolymitano, de quo rogatus fuit Ser Petrus Ser Bartholomæi Thadæi. Claruit quoque in hoc Conuentu F. Ioan. de Caulibus, magnus concionator verbi Dei, qui quaſdam Meditationes compoſuit. Eccleſia huius loci conſtructa fuit à quibuſdam ciuibus de Capitonibus. Locus Collis conſtructus tempore Gregorij IX. & pia

B. Petrus Pectinarius.

F. Gabriel Piccolomineus Epiſcopus.

F. Ioãnes de Caulibus.

& pia liberalitate Fratribus donatus ab vniuersitate; commisitq; Summus Pontifex Priori Senarum Ordinis Dominicani, vt nomine suo primarium lapidem iaceret; per Dat. Perusij quinto non. Martij. Floruit præter egregios viros, quorum memoria desideratur, Magister Ioannes de Colle, qui fuit Generalis. Locus de Podio Bonicij, vbi iacet B. Luchesius. Id oppidum parui momenti est, in plano iacet apud Elsaniam fluuium olim in alto monte, vbi est monasterium Fratrum, fuit ambitu magnum, populo plenium, neque expugnatu facile: sed à Florentinis primo muro apertum est, cum esset partium Gibellinarum, deletoq; oppido, remansit locus ferè in solitudine, vbi conditus est Pater iste Luchesius, dictus de S. Cassano, qui fuit auctor & dux factionum Guelphorum, dimissaq; patria ad Podium Bonigij se recepit, vbi bonarum operum studiosus habitum sanctæ conuersionis à B. Francisco humiliter suscepit, in quo sanctè vixit, multosque secum traxit, de quo plura superius diximus. Locus Volaterrarum, de quo nulla habetur memoria ob loci vetustatem. Locus Assiani, vbi nostro tempore floruit Magister Iacobus Mazzonius. De loco nulla alia habetur memoria, nisi quòd in quadam Capella familiæ Bandinellorum habentur eius familiæ insignia, anno 1361.

B. Luchesius.

CVSTODIA ARETINA.

HAEC Clarissima est Custodia propter locum Aluernæ, vbi B. Pater Franciscus sacra IESV Christi suscepit insignia. Habet hæc Custodia locum Aretij, habebant Fratres locum extra vrbem situm in eo loco, qui vulgò dicitur il Poggio: sed eo destructo, Fratres se receperunt in vrbem, ædificato dormitorio, & quadam Capella; sed elapso aliquanto tempore venerabilis Pater Frater Angelus de Meglio Aretinus magna diligentia, non sine ingenti labore, & sumptu, insignem Ecclesiam, & Monasterium extruxit. Floruit eo in loco B. Benedictus gratia & nomine benedictus, primus Minister Antiochiæ, qui Imperatorem Constantinopolitanum, & Ioannem Regem Hierusalem ad Ordinem B. Francisci recepit, & circunquaque iacentes populos continuis prædicationibus ad fidem Christi conuertit; multaq; piè instituit, de quo illud insigne narratur: Cùm enim Conuentus Aretij vexaretur à spiritibus immundis, B. Benedictus instituit, vt cantaretur illa Antiphona, Angelus locutus est Mariæ, dicens. Quam institutionem confirmauit postea Diuus Bonauentura Generalis. Hunc locum plurimum exornauit Ioannes Maria Zauara Aretinus Episcopus Neapolis Romaniæ, nam sacrarium ornauit vasis argenteis, & pacem pulcherrimam construxit. Dominicus quoque Nardus, & Aurelius filius, verè Aurelius aureæ. s. & insignis probitatis adolescens, qui plurimis beneficiis diuina quadam æmulatione hunc locum cumularunt. Detulit quoque B. Benedictus digitum Danielis Prophetæ, per quem Deus magnalia operatus est, operaturq; in dies; vnde leguntur illa carmina.

B. Benedictus.

Io. Maria Zauara Episcopus.

Dominicus Nardus, & Aurelius.

Hic Syriæ in patriam digitum Danielis ademit,
In Patria tandem perijt potiturus Olympo.

Habet quoque hæc Custodia sacrum locum Aluernæ insignem ob frequentiam Angelorum, quædamq; subijciam de eo.

DE SACRO ALVERNAE

siue Lauernæ Monte.

Rupibus atq; antris Aluerna horrētibus hic mōs
In quo Franciscus stigmata sacra tulit.

ALVERNA Beati Francisci domicilium, est Mons in arduis Apennini iugis altitudine procerus, ab aliis montibus separatus, tribus à lateribus quasi quibusdam altissimis mœnibus cinctus, à Biblena nobili oppido in agro Clusentino distans septem millia passuum. Quidam Auernam à Verna deduci putant. Erat enim Verna apud Romanos Dea latronum, habebatque templum Romæ, vbi à sicariis Verna colebatur. Vtcunque sit, Mons iste est sublimis, cuius summum cacumen nemo scandere auderet, nisi frequens fagus prospectum discriminis auferret, & casuris promitteret obicem. Fagi amplæ sunt in cacumine, herbæque, & virentia prata, quibus nouas faciunt vmbras. est quoque maxima copia illius herbæ, quæ vulgò Carolina dicitur, herba est spinosis foliis, quæ solo hærentes flores muniunt: dicta autem putatur Carolina, quòd magno quondam Carolo diuinitus ostensa sit salutaris aduersus pestiferam luem. Fama est illum, cùm Romam peteret cũ exercitu tabe pestifera laborante, super hac calamitate anxium in quiete Angelum vidisse, qui dixerit, Surge, & cùm iugum montis ascenderis, iaculum proiicito, herbamq; illam legito, cuius radicem ferro iaculi vulneraueris, hanc tereto, & redactam in puluerem cum vino ægrotis dato vt bibant, & virus omne depellet, tibiq; exercitum conseruabit. Sed hæc parua sunt, si comparentur ad singularem illam prærogatiuam, qua Deus, & Dominus noster Iesus Christus eo in monte insigniuit seruũ suum Franciscum, vnde meruit mons iste

Carolina vnde dicta.

Visio Angeli remedium cõtra tabidã luem ostendentis.

appellari Mons Angelorum ob insignem Angelorum conuersationem & custodiam, vbi dulcissima quædam amaroria solatia inter spiritum Dei, & spiritum B. Francisci iugiter, & feliciter frequentata, testarentur sacrorum vulnerum impressa signacula. Locus sanè inhospes, & horridus, quem sibi elegit B. Franciscus, vt in secretissima illa solitudine habitaret cum Deo: ibi apparent impenetrabiles cauernæ, abrupti, & suspensi lapides, ibi sunt itinera sola æstate calcanda, cùm Sol omnes ebibit humores: pluuiali tempore loca dixeris inaccessa: vndique rupes in baratra pergunt profundissima, in quæ horror fit aspiciens. Exinde superato iugo perinsigne cœnobium constructum est, in quo mansiones plurimæ sunt, omnia officinarum genera, quæ necessaria religiosi ducunt Dormitorium in quadro positum nihil non religiosum, nihil non nitidum, vt quisquis mortalium se ex improuiso magna cordis compunctione commoueri præsentiat. Locus enim ipse pio quodam, & diuino ardore animas ad beatè viuendum, ad relinquendas mundi huius sordes incredibili modo excitat, vt diuina quædam vox personare videatur, LOCVS SANCTVS EST, FINEM PECCANDI FACITO. Cùm itaque Beatus Pater Franciscus locum quæreret, vt à mundi strepitu omnino sequestratus Deo (vt ei fuit semper in animo) attentius inseruiret, Orlandus Cataneus ex oppido Clusinoui in Clusentino, Beati Francisci prædicatione commotus sponte montem huiusmodi obtulit, vt infrà dicam. Qua re cùm Beatus Franciscus accepisset à sociis hunc locum procul esse ab humano cultu, nulli cognitum nisi Deo, libenter accepit non tam commorandi, & contemplandi studio, quàm ieiuniis vacandi. ibi enim Quadragesimam Sancti Michaelis Archangeli celebrauit; deinde certior factus est à Domino, quòd futurus esset dux in militia Christi. Verùm (mirabile dictu est) cùm Beatus Franciscus conscenderet hunc montem cum F. Massæo, Fratre Leone, & Fratre Angelo Reatino, fatigati quieuerunt, & ecce aues garritu, & alarum rota læte Franciscum & socios obuios excipiunt, quædam super scapulas, quædam verò super caput volitant, cuius rei euentu Beatus FRANC. dixit sociis, Videte fratres, auiculas sorores nostras, quantum lætitiæ capiunt aduentu nostro, cuius rei signum est, quia Deus vult nos istic commorari. Itaque in durissimo sibi lapide lectum strauit, hic se ieiuniis, & vigiliis macerauit, hic denique Deo gratissimum præbuit famulatum. Sed interim acerrimas Dæmonum persecutiones longo certamine tulit, adeò vt rarò inducias acciperet. Quò tamen grauius contundebatur, eò magis diuini auxilij consolatione subleuatus est. Verùm spiritus ille nequam, humani generis hostis perpetuus, qui vbique viro Dei insidias moliebatur, atque infestus fuerat, cuius multos ille patiebatur incursus, opportunam nactus occasionem, in eum atrocius sæuiens, cùm nec technis, nec vllo astu, vel callidis insidiis (quibus vti solet) à proposito eum deflectere potuisset, à præcipite saxo altitudinis cubitorum LXXV. ad ima præcipitare voluit, sed frustra. Nam eum ita infixis saxo digitis hosti reluctatum ferunt, vt etiam eis in hunc vsque diem saxum concauum cernatur; cuius exceptione sanctus vir mirabiliter ereptus fuit. Nam vir sanctus in tanto discrimine vitæ positus, manus extendens ad saxum, vnà cum tota corporis posteriori parte Dæmonis vim, impetumque adeò illæsus contudit, vt ipsa saxi durissima materies extensarum manuum accessum perinde ac mollis cera illicò & digitos lapidi admotos exceperit. Quorum impressio demonstratur, quamuis temporis antiquitate, & ventorum & imbrium rabie ita excesa sunt, vt vix digiti vestigia appareant: Tum etiam quia deuotionis caussa ferro vel celte iam iam abrasa sunt. Exhortui, cùm me semel videndi hunc locum deuotio incessit. Hæc prærupta sunt laude & memoratu digna, ibi antra, scissuræ, templa, delubra, sacella, prodigia & miracula sanctorum virorum, Angelorum solatia, fractiones rupium, & petræ in passione Christi scissæ singulari modo apparent. Quod Patribus fuit reuelatum: ibi Minorum est approbatus Ordo: ibi bulla est impressa in carne Beati Francisci, cùm sanguis ex lateris vulnere exiit ceu cruor agni reuerenter occisi. Et mirùm, quòd vulnera horrorem alicui non incussere, nec computruere, sed semper recentia & rubicunda permansere. Ibi doctrina saluberrima à Christo comprobata, ibi caro Beati Francisci cernitur depicta, ibi futuræ vitæ pignus collatum est, ibi in corpore & anima Beati Francisci miranda sunt declarata. Quot ibi sanctus Parens Franciscus suspiria emisit? Quot amaros singultus ex intimis visceribus eduxit? Quoties arentem humum lacrymarum imbribus madefecit? Quoties mens eius diuinis instillationibus perfusa loquebatur cum Angelis? Verè Mons Dei, mons pinguis, mons in quo beneplacitum est Deo inhabitare.

Mons Angelorũ.

Aues Franciscum mõtem conscendentẽ excipiunt.

Dæmon ex prærupto montis cacumine B. Franc. ab oratione deturbare conatur.

Impressio sacrorum digitorũ in lapide indicat diuinam gratiam, quæ nũquam Dei seruos destituit.

Minorum Ordo approbatus i Mõte Aluernæ p impressionem sacrorum stigmatum.

QVOMODO MONS ALVERNAE fuit concessus Beato Francisco.

ACCIDIT semel, quòd Beatus FRANCISCVS à ciuitate Spoletana in prouinciam Romandiolæ iter aggressus, assumpto sibi in socium Fratre Leone, intellexit festum celebrari in quodam oppido Montisferetrani, vbi conueniebant multi nobiles viri. Quo audito Beatus Pater dixit Fratri Leoni, Eamus, quia nobis vehementer laborandum est pro animarum salute. Vbi autem peruenerunt ad arcem Sancti Leonis, vbi nuptiæ celebrabantur Comitis Sancti Leonis, qui eum Orlando Cataneo erat consanguinitate coniunctus, cœpit Beatus FRANCISCVS concionem habere, assumpto hoc themate, Tam ingens est bonum, in quo mihi sperandum est, quòd omnis pœna est leuis. Orlandus, qui aderat, viso tam ingenti despecti hominis ardore, conceptaque spe in Beatum Franciscum, concione absoluta, longum iniuit cum eo sermonem de salute animæ. In quo præfatus Orlandus mirificè fuit spiritualiter recreatus, obtulitque ei sponte Montem Aluernæ, cuius ipse erat dominus; placuitque Beato Francisco vt assiduæ contemplationi Passionis IESV Christi attentius intenderet, vt verè diceretur Franciscus filius Regis altissimi, nulla carens integritate, sanctissimoque Crucis vexillo signatus.

COMPARATVR MONS ALVERNAE ad reliquos Montes sacrarum scripturarum, apparetq; in eo singularis prærogatiua, diuina accedente gratia.

MONS Dei, Mons pinguis. In Monte Morae requieuit arca Noe post aquarum colluuiem. In Monte Aluernæ requieuit Beatus FRANCISCVS Arca diuinæ gratiæ. In Monte Bethel stetit Abraham ab egressu patriæ, & cognationis suæ. In sacro Monte Aluernæ habitauit FRANCISCVS, qui Abraham imitatus est in fide. Ille dictus est Abraham, idest Pater multorum: hic singulari vitæ exemplo multos ad vexillum Crucis congregauit. In Monte Galaad stetit Iacob fugiens Laban, ac iuramentum factum est inter Laban, & Iacob: In monte Aluernæ vir Dei Franciscus Diabolum, mundum, & carnem supplantauit, & fregit, Deoque iuramentum præstitit confirmatum in carne sua. In monte Phasga Balaam vidit Israel: In monte Aluernæ Franciscus vidit Christum. In monte Hor conditus est Aaron: In monte Aluernæ Franciscus Christo qui est vita, summè copulatus. In monte Abirin Moyses speculatur terram promissam Israel, nec ingreditur: In monte Aluernæ vitam æternam cernit Franciscus sibi promissam. In monte Syna lex vetus Moysi datur: In monte Aluernæ lex Euangelica Francisco exaratur. In monte Garizim Iosue benedictio datur à Domino: In monte Aluernæ Beato Francisco benedictio data confirmatur. In monte Moria Templum Domini à Salomone ædificatur: In monte Aluernæ corpus, & anima Francisci singulari quodam modo efficitur, & consecratur templum Christi. In monte Libani thus colligitur, quod Deo offertur: In monte Aluernæ Franciscus in Crucis ara Deo sacrificatur. In monte Golgota, & Caluariæ IESVS crucifigitur: In monte Aluernæ FRANCISCVS Crucifixo conformatur. Mons itaque Dei, Mons pinguis, in quo beneplacitum est DEO inhabitare. Itaque Mons iste singulari prærogatiua est insignitus, vbi Beatus Franciscus sacra suscepit stigmata, vt verè illud dicere posset: Signa, & mirabilia fecit apud me DEVS excelsus.

Ibidem. Gen. 18. Gen. 13. Gen. 33. Num. 23. Num. 18. Deut. 32. Exod. 20. 3. Reg. 6. Luc. 22. Psal. 67. Dan. 4.

DE SACRIS STIGMATIBVS, QVAE B. FRANCISCVS suscepit mirabiliter in carne sua.

MIRABILIS Deus in Sanctis suis, & præcipuè in seruo suo Francisco, quē Dominus voluit insignire sacris suis stigmatibus. neque hoc excedit humanum captum, cum videamus multas transformationes naturaliter fieri. Dicūt enim Naturales, animam habere vim corporis complexionem transformandi ex forti imaginatione in obiectum quod imaginatur. & B. Augustinus ait, animam habere dominium transformandi corpus ad qualitatem, vt possit immutare, sicut vestimentum suum, sicut passim videmus multos sola imaginatione illudi. Habemus etiam in Gen. de virgis Iacob. Sed stigmatizatio B. Francisci non quidem virtute naturali, sed sola virtute diuina impressa est: quod patet, quia in manibus, & pedibus reperti sunt claui solidi, & obtusi; qui extra manus protendebantur, & pedes qui recuruabantur adeò, vt intra recuruationē arcualē ipsorū digitus manus immitti valeret. Hoc constanter asseuerat D. Bonauentura, & plures Summi Pontifices, præsertim Gregorius IX. qui B. Franciscum, Sanctorum ascripsit catalogo: Alexander Quartus, qui stigmata vidit oculis proprijs, viuente adhuc B. Francisco: Nam cum Neapoli existeret Cardinalium Episcoporum prior Pontifex Maximus renunciatus est anno 1254. & anno primo sui Pontificatus deuotionis causa accessit ad Montem Aluernæ propter impressionem sacrorum stigmatum ibi factam in corpore Beati Francisci, quæ ipse oculata fide antea cōspexerat. Idem quoque testantur Albericus Notarius Thomas Rainerius Camerarius, Ioannes de Græcio, & plerique alij, pluresque habuerunt reuelationes de impressione sacrorum stigmatum. Extat adhuc sacrum illud delubrum, vbi B. Pater suscepit sacra stigmata in corpore suo, vbi dum fratres canunt illam antiphonam, Cœlorum candor, subiungunt, Signasti Domine hic seruum tuum Franciscum. Ianua delubri satis angusta est, nec abre factum puto, nempe, vt homo ingrediens sese colligat, sese extenuet peccatorum sarcina deposita. Quid autem visum fuerit B. Francisco, quid dicere, quid acclamare voluerit, dum sacris illis stigmatibus insigniretur, aptè quidem & decenter, his fuit expressum carminibus.

Auicenna lib. 6. naturaliū, par. 4. cap. 19.

Augustinus li. 2. de Trin. cap. 4.

Gen. 30.

D Bona. in legēda maiori par. 13.

B. Antoninus tertia parte historiæ ti. 24. cap. 3.

Omnipotens Diuum pater, ac sator optime rerum,
Seruatorq; hominum, cœlum qui numine torques,
Sternis, & vndisoni maris æquora comprimis, iras
Ventorum effrenas, atque impia tartara quassas,
Me ne hodie tantis vltro fulgoribus ornas?
Tanton' me Genitor duxisti munere dignum?
His ne meos radiare iubes insignibus artus?

CONFIRMATIO GREGORII IX. *Pontificis Maximi De sacris Stigmatibus B. Francisci, in Vaticano seruata*

GREGORIVS Episcopus, &c. Prioribus, & Prouincialibus Ordinis Fratrum Prædicatorum. Non minus dolentes accepimus quàm irantes, quòd quidam frater vestri Ordinis, Euecardus nomine, immemor quòd sermo prædicantium salis gratiæ semper habere debeat condimentum, cum peruenisset Oppauiam Morauię Ciuitatē, de prędicante transiens in blasphemum in communi dicere non expauit, quòd in laude B. Francisci per quosdam ex discipulis suis piè proposita deberent haberi pro reprobis, quòd in eius corpore Christi stigmata non fuissent. Quid vltra? nec Christo, qui Sanctum eundem manibus, pedibus, ac latere huiusmodi stigmatum priuilegio decorauit, nec nobis, qui ex tanto

Ex Vaticano.

miraculo

miraculo cum cæteris probato solenniter causam specialem habuimus, quòd ipsum ascri psimus catalogo Beatorũ deferendo dicti fratris elatio in tantam prorupit insaniam, quòd discipulos memoratos coram populo quæstuarios, & falsos prædicatores appellans impudenter asseruit, quòd in ipsos, & consimiles auctoritate nostra excommunicationis posset sententiam promulgare. Verùm cùm non solùm iam dictæ nequitiæ protulerit verba, sed & ipsis alia peruersa proximorum pace suaque salute postpositis cumularit, discretioni vestræ per Apostolica scripta in virtute obedientiæ districtè præcipiẽdo mandamus, quatenus si præmissis veritas suffragatur, fratrem eundem, apud quẽcunque fuerit, suspensum à prædicationis officio ad nostram mittatis præsentiam pro meritis recepturum. Datum &c. ij. Cal. Aprilis: Pontificatus nostri anno xj.

Retundit impudẽtiam inflati hominis.

CONSECRATVR MONS ALVERNAE à septem Episcopis iussu Alexandri Quarti Pontificis Maximi.

ALEXANDER Quartus, Pontifex Max. ob summam reuerentiam, & propensam pietatem in Beatum Franciscum, præcepit Generali Ministro Ordinis, sub Dat. Neapoli, sexto idus Aprilis, quatenus in loco Aluernæ fratres eligere tdeuotos, & religiosos viros, qui ibidem Domino famularentur: Mandauitque Stigmata Beati Francisci in magna haberi veneratione, anathemate in illos animaduertẽs, qui audacter, & temerè sustinerent Stigmata nõ esse realiter impressa in carne Beati Francisci: Mandauitque septem Episcopis, vt Montem Aluernæ consecrarent vnà cum insigni Basilica in cacumine montis in honorem Beatæ Virginis, vbi fratres ob maximum Cœli rigorem rem sacram faciunt: non est quidem ampla nimis aut splendida Ecclesia, sed incredibili modo sanctitatem redolet. Siquidem mons ille est veluti altera Hierusalẽ in sublimi posita. Septem verò Episcopi fuerunt Episcopus Aretinus, Florentinus, Fesolanus, Perusinus, Assisiatum, Tiphernatum, & Vrbinatum, tempore Sancti Bonauenturæ Generalis Præfecti anno 1260. die 20. Augusti, Generalatus sui anno quarto.

Mõs Aluernæ est veluti altera Hierusalem.

SAPHICVM CARMEN.

Quo declaratur singularis Christi dilectio in Beatum Franciscum, dum ei impressit sacra Stigmata.

Ille, cui nunquam genus esse lapsum
Destitit curæ, regit astra, mundum,
Gessit in ligno scelera parentum
Debita solus,

Post opus tantum, ruiturus ibat,
Vidit in preceps, quia noster Ordo,
In chaos tetrum, tenebrasq; nigras,
Iuraque vitæ.

Motus immensa pietate venit
Denuo terris, adijtq; figens
Carne FRANCISCO patiente secum
Stigmata cordi.

Vt nouus mundo reniteret alter
Christus impressis manibus figuris,
Carneis clauis pedibus retortis,
Vulnere sancto.

Sicque compassus lateris rubentis
Ferret affixum, roseumque vulnus,
Totus vt Christo Cruce seruus esset
Concrucifixus.

O virum seclo celebrem carente
Fine, quis talis similis per orbem?
Nemo, cui (mirum facinus) nouantur
Signa salutis.

Ferculis parcis, gelidique potu
Fontis, arcebat procul à sacrando
Corpore, urentes sceleroſa fletu
Flumina flammæ.

Montis & celsum peterat cacumen,
Quò quater ductis decies diebus
Solueret festum Michaelis almi,
Nempe Lauernæ.

Rupe dùm clausus speculatur omnes
Sub specu duros lacrymis dolores,
Quos tulit mundi Sator, & redemptor,
Ardet amore.

Mittit & longos gemitus ab imo
Corde manantes, oculi redundant
Fletibus, Cælos acies apertos
Tramite lustrat.

Vnda fulgenti, subitò volantem
Tunc seraph cernit radio propinquam
Hunc locum lapsu celeri petentem
Ore decoro.

Hæc vbi sacro celebrata monte
Gesta, discessit rapido volatu
Christus, & tanti memoranda Regis
Signa reliquit.

Cui pater? cui nam? lapidi nec vnquam
Quin tua carni magis exarantur
Numinis viui digito tabella
Tu sacra legis.

O gregis parui vigil, omne, cunctos,
Da vafri telum penitus vitare
Hostis, & tutas penetrare sæui
Aequoris vndas.

Laus in excelso genito, parenti,
Spiritu, simplex tibi trine, seclum,
Qui reformasti, pia iura seruo
Vulnere figens.

SANCTORVM RELIQVIAE, QVAE in sacro Aluernæ monte asseruantur.

Hereticorum impietas.

NON possum me continere, quin excandescam, cum audio nostræ ætatis hæreticos tanta impietate debacchari in Sanctorum reliquias, quanta olim Pagani, & hostes Crucis Christi desæuiebant in ipsos Sāctos, ea ratione describam insignes quasdam reliquias, quæ in sacro Aluernæ monte asseruantur, tanquàm æterni, & nunquam desituri thesauri, & certa quædā præsidia, & medicamenta animarum & corporum, ad remedium, & solatium omnium afflictionum. Nam per reliquias in terris nobis Summo Dei optimi maximi beneficio relictas, illos Heroes admiramur, qui in cœlū recepti sunt, cū Angelis regnāt, quique illustrissimum gloriæ splendorem suis ipsorum meritis; & præclaris virtutibus per Iesu Christi gratiam sibi in omnia secula compararunt. Extat itaque in primis pars de Tunica B. Francisci, & sociorum eius, cernitur scyphus ligneus cum tincto pane, quem sitienti Francisco exhibuit Comes Orlandus, a quo constructa est turris campanaria cum maiori campana, quique voluit tumulari in monte in interiori ecclesiā, penes quā erāt cellulæ, vbi manebat B. Franciscus cum socijs suis. Porrò B. Antonius Patauinus, B. Francisci sanctitatis odorem præsentiens, eodem loco aliquod tempus commoratus est, & iussu Gregorij IX. Pont. Max. sermones compilauit. Verùm propter frigus ingens, quia natura corpulentus erat, rigidioris aeris intemperiem ferre non valens, aliò commigrauit. Hunc sacrū montem suis meritis illustrarūt sanctissimi Viri, & precipuè B. Gulielmus de Radicofano Hetruscus, & B. Ioannes Firmanus cognomento Lauernicola anno 1213. ab illustri Comite datus fuit hic Locus B. Francisco, de quo extat instrumentum apud fratres in monte Aluernæ, sed tempore magistri Gulielmi Generalis ab Eugenio Quarto, anno 1431. datus fuit fratribus de Familia.

Tunica B. Francisci.

B. Gulielmus, & B. Ioannes.

Et hæc sunt, quę breuiter mihi dicenda erant de hoc sacratissimo monte, cuius prerogatiuas & excellentiam velle sufficienter narrare, non est parui negocij.

Habet quoq; hęc Custodia locū Pupij, qui fuit cōstructus ab illustri familia Bottifolle Comitum Terræ Pupij. In Claustro in lapide affixo leguntur ista verba.

Anno 126. Indictione v. feliciter Comites Guido Nouellus & Simon filij olim Domini Comitis Guidonis Dei gratia in Thuscia Palatini hanc ecclesiam ędificari fecerunt

ad

ad honorem Dei, & B. Virginis, Sancti Francisci, Sancti Ioannis Euangelistę, & omnium Sanctorum.

Conditus est in eodem Conuentu Beatus Iacobus Balectarius, cui à Christo (vt fertur) reuelata est suorum peccatorum remissio, quo oraculo inuentæ sunt manus eius suaui odore perfusæ. Nostro tempore vixit magister Sebastianus Puppius primæ philosophię professor in Taurinensi Academia, vir omni liberali doctrina ornatus. Locus Gangareti, vbi Beatus Pater Franciscus commoratus est; cuius opę fons viuus in nemore extillauit. Locus Montis Varchij, de quo nulla extat memoria, nisi quòd in Tribuna apparēt insignia Riscasulęę nobilis matronæ Florentinę. Viuit hodie magister Aurelius aptus ad Sacras cōciones habendas ad populum. Locus Lucignani, quem hoc tempore illustrauit magister Bartholomæus Bassius Sacrę Theologiæ apud Ticinenses professor, qui assumpta Capuccinorum tunica non multo post obijt. Locus Castilionis Aretini, quem suis miraculis & vitæ sanctitate exornauit Beatus Mansuetus, qui apud Sanctum Ludouicum Francorum regem in summo pretio habitus fuit, à quo etiam accepit deuotionis caussa partem sacratissimæ Coronę spineæ, qua sanctissimum Christi caput fuit perforatum. Locus Cortonæ, quem magna ex parte extruxit F. Helias, qui etiam detulit admirandam Crucem, quam Helena Constantini mater confecit, eamque deferebat Constantinus super ceruicē equi, cum pugnatum ibat, semperque redibat cum victoria. Circa hanc Crucem sunt expressi quidam characteres, quos nullus, quem ego sciam, potest intelligere. Audiui quemdam Episcopum Hierosolymitanum, Roma illuc profectum, lectis illis characteribus genibus flexis totam Ecclesiam perlustrasse non sine multis lacrymis; habeturque Crux ab incolis in magna veneratione. Nam Deus operatur multa in ostensione huius Crucis, præsertim in fugandis tempestatibus, & in restinguendis incendijs. Non longè ab vrbe est locus antiquior Cellularum, vbi habitāt Patres Capuccini, in quo etiam commoratus est Beatus Franciscus, & Beatus Guidus Cortonensis, qui adhuc iuuenis prædicāte Beato Frācisco, in foro auditores omnes molestia afficiebat, vt est mos adolescentum, qui plerunque rationis habenas dimittentes insolescunt, quem Beatus Franciscus fixo intuitu cùm aspexisset, vt Christus aspexit abnegantem Petrum, Guidus tactus dolore cordis intrinsecò mox assumpto habitu Beati Francisci vestigijs constanter inhæsit. Floruerunt in hoc Conuentu multi insignes viri. Claret etiam suis virtutibus præter ingenij facilitatem, & vitæ qua præstat probitatem, Frater Petrus Capullius (cognomento Maestrinus) Bacalaureus Conuentus Venetijs.

B. Iac. Balectari⁹.

M. Aurelius.

Magister Bartholomæus Bassius.

S. Helenæ Crux admirāda in Cōuentu Cortonæ.

B. Guidus cōuertitur.

F. Petrus Capullius.

CVSTODIA CLVSINA.

HABET hæc Custodia Locum Clusij, Locum Castri Plebis, Locum Setonæ, vbi B. Aegidius habuit à Deo mirabilles visiones, in quo iacet etiam B. Guidus spiritu prophetico, & vitæ sanctitate plenus, alius quoque Beatus, qui fuerat Canonicus Sanctæ Mustiolæ de Clusio, qui in die visitationis B. Virginis, vt alter Simeon, Iesum in vlnis gessit. Locus de Sarliano, à quo non longè distat Eremus, vbi B. Franciscus commoratus est, & carnis tentamenta patiens niue, & glacie se duriter afflixit. Locus Radicofani captus est anno 1556. intra mœnia oppidi, ante fores Ecclesiæ leguntur ista verba: Anno Domini 1257. Indict. 15. tempore Domini Alexandri Papæ Quarti. Locus Plani Castanearum constructus fuit anno 1278. à Comitibus Pitiliani (vt fertur) cuius rei argumento sunt insignia illustrisimę domus in Capella maiori: dederūtq; pro uictu fratrū molēdinū, quod hodie possidet Vniuersitas Plani, respondens fratribus quotannis quædā staria frumenti. F. Dauid Episcopus Suanæ iecit primarium lapidem ad honorem Sanctæ Mariæ Maioris tempore Ioannis XXII. Pont. Maxi. Extat Bulla in Cōuentu de fundatione huius loci. ibidem floruit B. Andreas de Plano, magister insignis, & tantæ perfectionis, vt Christus semel apparuerit in specie Seraphin, vt ferunt. floruit quoque magister alter, auus magistri Antonij Fera, qui præfuit Prouinciæ Tusciæ, & magister Antonius Fera, qui fuit totius Ordinis Generalis Visitator Apostolicus Prouinciæ Siciliæ, & à Gregorio XIII. Pont. Maxi. creatus est perpetuus administrator Ecclesię Marsicanę in Basilicata. Locus S. Processi cōstructus à ciuibus bonis Dominis Senensibus.

Iesus in vlnis Beati cuiusdam.

B. Andreas de Plano.

M. Antonius Fera.

fibus. Locus Columbarij, vbi iacet B. Guidus de Soluena, cui fuit reuelatum (vt fertur) futuram esse nouam prolem in Religione, quæ sub prętextu nouæ Regulæ diuidetur ab alijs fratribus, qui multa impiè agēt, & erunt Deo per omnia odiosi. Eodem in loco commoratus est aliquod tempus B. Bernardinus Senensis. Locus Montis Ilcini captus anno 1285. & Dominus Simon Abbas Sancti Antonij Vallis starciæ concessit fratribus præfatam domum ad usum, quam concessionem confirmauit Honorius Pōt. Floruit in eo Conuentu B. Philippinus, qui multos ad fidem conuertit, & quem superius memorauimus. Claruit quoque nostro tēpore Magister Antonius Posius Ordinis Procurator, vir summę eruditionis qui obijt in Conuentu montis Ilcini; Viuit hodie nobiscum Magister Hieronymus de mōte Ilcino, vir eximiæ probitatis, & ab episcopo Mutinensi in pretio habitus. Locus montis Politiani, primò sub tit. S. Margaritæ infra saxum ab Archipresbytero data fuit Fratribus Sancti Francisci, anno 1269. & Dominus Guilielmus Episcopus Aretij precibus egit, vt Dominus Ventura Archipresbyter pia liberalitate donaret, & donauit fratribus ad honorē B. Virginis, & B. Francisci, tempore F. Vbaldi Pistoriensis Custodis Custodiæ Clusentinæ, & Fratris Philippi de Castilione Guardiani. Angelus quoq; Danesius Politianus, sindicus apostolicus, Locum ipsum construxit, & multis beneficijs cumulauit. Locus Corsignani, quæ Pienza dicitur, constructus fuit ab Vniuersitate ea lege, vt omnes qui haberent vineas tempore vindemiarum soluerent fratribus vnum starium vini; & die Mercurij, & Sabbati prędictis fratrib. facerent eleemosynas. Sed frigescēte Christiana charitate locus est pauperrimus factus, in loco tamen ameno, & iucūdo aspectu, cui obijcitur ad meridiem Amiata mons aspectu gratissimus.

Auctor Conformitatum.

B. Philippinus.

Mag. Ant. Posius.

Mag. Hierony. de monte Ilcino.

F. Angelus Danesius.

CVSTODIA MARITIMA.

HABET hęc Custodia Locum Massę, vnde est oriundus S. Bernardinus, in quo etiam floruerunt sanctitate Viri, extant insignia domus Bandinorū nobilium Senensium in ecclesia, & etiam vniuersitatis Massę: vnde comprehenditur hos fuisse auctores. Locus Plumbini, vbi nostro tempore claruit Mag. Guerinus Ecclesiastes insignis. Locus de Drusceto. Locus de Castilione, qui dicebatur Parochia Sancti Leonardi, & ad preces Episcopi Aretij data fuit fratribus à Pisanis, qui à quodam fratre Mansueto Castilionensi multa beneficia susceperant. Locus fuit auctus, & multis beneficis cumulatus. Locus de Subereto vnde fuit Magister Guidus, qui fuit Generalis Ordinis, sed forte in scismate, vt testātur verba incisa in lapide eius sepulchri, Locus fuit constructus ab vniuersitate an. 1288. Ecclesia consecrata à Domino Bartholomæo Episcopo Grosett. Floruit ibidem quidam F. Ludouicus Baccalaureus, qui nonnulla scripsit. Locus Monterij, vbi nostro tempore viuit Magister Paulus Monterius Theologus, & Ecclesiastes clarus, Prouincialis Tusciæ. Locus montis Celij sub tit. Sancti Martini captus sub Paulo Tertio, anno 1533. concessus ab vniuersitate, & quia erat ea ecclesia annexa cum cathedrali, Domnus Petrus Franciscus Cinugus Rector ecclesię pia liberalitate donauit.

Mag. Paulus Monterius.

DE PROVINCIA BONONIAE.

HAEC Prouincia tam insignis semper fuit in Religione, vt ab ea cæteræ Prouinciæ mores, & viuendi rationem susceperint. à Bononia nomen accepit, quæ Felsina vocitata, cum esset Princeps Hetruriæ. Habet autē hæc Prouincia quinque Custodias.

Plinius li. 3. ca. xv.

CVSTODIA BONONIAE.

HABET hæc Custodia Locum Bononiæ extructum in agro Lambertinorum, dicebatur enim vulgo Pratum Lābertinorum, vbi est ædicula illa in maiori impluuio vnà cum annexo hortulo, qui erat Locus captus à B. Bernardo Quintaualle an. 1213. constructus ad annum 1219. Nam B. Franciscus, vt ordinem suum dilataret, socios suos mittebat ad conquirenda loca; B. Bernardum Bononiam destinauit.

Vbi verò ingressus est vrbem (vt primo libro diximus) vili, ac despicabili habitu, Bononienses tanquam aliquem nullius pretij hominem extimauerunt, quem in forum progressum atque ibi quiescentem pueri, alijque multi circunuenerunt, ac varijs afficere contumelijs instíterunt: Cum alij capicio traherent, nonnulli puluere aspergerent, quidam lapillis impeterent, cum ipse tamen omnia per multos dies summa atque inaudita æquitate animi perferret. Qua re animaduersa Iurisconsultus quidam nouã hominis lenitudinem, vel patientiam potius admiratus atque de eximia eius virtute, & sanctitate aliquid suspicatus, accessit, & ad quid venisset rogauit: cui ille ait, si hæc legeris, qui sim cognosces, & statim Euangelicas leges nuper à Sancto FRANCISCO sodalibus suis præscriptas, è sinu tractas, ostendit. Quibus lectis Iurisconsultus ad suos conuersus cum admiratione magna dixit; Nimirum iste est status altior quàm unquàm audiuerim. Quare graui scelere se obstringunt, qui huic homini iniuriam faciunt, quem maximis complecti honoribus, vt virum Dei amicissimum oporteret. Inde ad Bernardũ conuersus locum se illis pro salute animæ suæ, in quo Deo seruirent, daturum si se sequeretur, spopondit. Atque illum libenter munus oblatum accipientem domum suam deduxit, insignique charitatis exemplo excepit, ac mox ædes primùm ad Pusiolas, deinde in Porta steria annonciaræ curauit, easque suis expensis necessariis rebus instruxit, seque sodalium eius perpetuum fore defensorem ostendit. Itaque Bernardus statim in tantum honorem ascendit, qui paulò antè vilipensus fuerat, vt beatus putaretur, qui illius audiendi, aut aspiciendi facultatem haberet. Verùm cùm B. Pater Franciscus Bononiam venisset, videns magnam structuram præter Ordinis, & regulæ suæ professionem, vehementer commotus est, & lacrymas profundens ait; Quænam est insolentia? quæ superbia? quæ grauis, & intolerabilis arrogantia? vos ergo pauperculos fratres meos oblectãt tecta magnifica? & proinde præcepit fratribus vt statim exirent, neque ipse habitare voluit, nec socios habitare permisit. sic sacer Hieronymus malebat tunicam Pauli, quàm Regum. Verùm Dominus Vgò Cardinalis Ostiensis, & Legatus in Prouincia Lombardiæ demulcens animum Beati Patris Francisci, dixit, Loca ampliora esse necessaria, vt infirmi ob aeris temperiem refocillentur, sani conseruentur, lassi in spiritualibus studijs recreentur, ne citò languescentes tabescant, vnde nec sibi, nec alijs prosint. His rationibus adductus B. Franciscus cessit: Donus Aldraghetus Lambertinus Clericus Bononiensis retulit mihi, se tenere scripturas authenticas huius concessionis, quas tamen videre non potui. hoc pro certo habeo, quòd anno 1397. die 14. Martij fundatum fuit Sacrarium nouum per magistrum Bartholomæum Episcopum Dragonariæ, qui etiam fecit Chorum, & subsedia, an. 1390. die vij. Iunij, hora tertiarum posuit primarium lapidem in Ecclesia Sancti Petronij præsentibus D D. Ancianis, & Confalonerio, accedente etiam solemni processione Religiosorum. Anno verò 1397. die octaua Iulij fuit positus primarius lapis in turri Campanaria Ecclesiæ nostræ Sancti Francisci per Fratrem Nicolaum de Iadera Ministrum Prouinciæ Dalmatiæ. Floruerunt in hoc Conuentu viri insignes, vt Beatus Bonizo, qui cùm Beato Patre Francisco fuit apud montem Palumbæ, dum B. Parens Regulam componeret (dictante Spiritu sancto) & Beatus Nicolaus, qui viuens mortuum ad vitam reuocauit, & lumen cæco restituit. Conditi sunt in Ecclesia Beatus Matthæus Fauentinus, Beatus Guido de Spathis, & multi alii, de quibus satis diximus.

Vide Aucto. Cõfor. & Carol. Sig. in Historia Bononiæ.

Sacer Hieronymus tunicã Pauli elegit pot⁹ quã regum.

B. Bonizo.

B. Matthæus Fauentinus.

Hoc insigne narrat Auctor Conformitatum, quòd Ioannes Pecanus vir insignis, quem superius memorauimus, dum Bononiæ in generali Capitulo falsò accusaretur, ante Crucifixi imaginem procumbens instãter Crucifixum rogauit, ne permitteret eum falso crimine accusari: vix prece finita à sacra imagine hæc verba profluxerunt, quæ hodie quoque descripta manent ante eam imaginem.

Insigne quoddã ex auctore Conformitatum de imagine Crucifixi loquuta.

Et Ego quid demerui pendens inter Latrones?
Oraui, nec obtinui carnis petitiones,
Calicem mortis sorbui, Patri placere studui per carnis passiones.
Ergo non murmur exeat, si non fit quod orasti;
Nec orasse pœniteat: quamuis non impetrasti,
Dum fraudat desiderium ad maius beneficium datorem obligasti.
Ad me si leuas oculum, vides argento vendi,

Tradi quoque per osculum, & durè comprehendi,
Ac alligari funibus, confici verberibus, veluti iam desperatus:
Præsentor Pontificibus quasi latro ligatus,
Si quos amaui fortius, ab his inquàm citius sum spretus, & ligatus.
Ibi clamor, derisio, seueritas minarum,
Et capitis velatio, & ictus maxillarum,
Omnes impunè faciunt, & quicquid mihi faciunt videtur esse parum,
Saturatus opprobrijs ducor ad Pilatum,
Renouatus iniurijs ruunt in accusatum
Hinc homicidam liberant ad mortem iudicatum.
Ibi nil valet veritas siue ius allegando
Sed æmula clamositas præualet insultando,
Nec præses dat præsidia, nec curam gerit curia de iusto liberando,
Quasi vile mancipium dant in Herodis manus,
Mox producor in medium, deludor vt insanus,
Tandem remissus Pontio diræ mortis supplicio condemnor vt prophanus.
Extra muros eijcior: & ipse Crucem fero,
Matre vidente, spolior vestimentis quæ gero,
Tandem clauis confodior, & in Cruce morior de vita non despero,
Tu ergo vermis non turberis, si statim non consequeris, quicquid à patre quæris.

His auditis obstupuit frater, vnde spirituali quadam dulcedine recreatus est, eiusque innocentia, & integritas agnita fuit. Floruit in eodem conuentu Magister Ioannes Prouincialis Bononię, vir doctissimus, qui interfuit in Concilio Pisano anno 1421. paulo post fuit Bononię B. Bernardinus Senensis, cui erat sordidus corporis amictus, mira ieiunijs contracta macies ita, vt qui eum cernerent, B. Franciscum se videre putarēt. Qui in forum progressus ad gradus Ecclesiæ Sancti Petronij frequenti admodum auditorio, inueteratam lusus consuetudinem ita coarguit, & omnia cum opportuna exemplorum, ac diuinorum oraculorum auctoritate ita firmauit, vt multi iusto lusus odio incitati abacos, calculos, tabellas tesseras, cæteraque perditæ aleæ instrumenta ad eum deferrent, & quarto Nonas Maij in foro (populo ipso approbante) combusta sunt Accidit vt faber quidam, qui tabellas lusorias pingere, & familiam ex ea re suam alere instituerat, eo quæstu priuatus ad sanctum virum adierit, & se in extremam necessitatem illo dempto vitæ præsidio perductum iri conquestus sit, cum se nil aliud habere quod pingeret, adiungeret. Cui Sāctus Bernardinus respondit: Si nescis aliud pingere, hanc imaginem pinge, nec te omnino pigebit; ac circulo facto solem in eo formauit, atque in medio nomen IESV nouis quibusdam literarum formis effinxit, quale nunc etiam sub porticu Boni IESV cum ipsius Beati effigie cernimus. Quod cū ille fecisset, confluentibus ad emendā imaginem ex Bernardini auctoritate plurimis, magnas ex ea re pecunias cōparauit. Claruit in eodē Conuentu Bononiæ F. Pelegrinus, qui edidit historiam Franciscanæ Religionis. Reperi quoque in Chronicis Teutonicis tempore Calixti Tertij Pont. Max. F. Ludouicum Bononiensem ad Cassanum Persarum, & Armeniæ principem, & ad Regem Tartarorum missum cum magnis muneribus, cuius suasu Princeps & Rex magnas Turcis calamitates intulere. Qui itidem a Pio Secundo Pont. Max. missus fuit ad Orientales, vt sumerent arma aduersus Turcas; is verò sua oratione effecit, vt Principes orientales, qui grauibus inter se odijs discordabant, (iubente nuncio) arma deponerent parati aduersus Turcas ea resumere; centumque viginti millia Paganorum polliciti sunt, qui in Asia vsque ad Hellespontum, & Thraciam Bosphorum Maumethis Imperium inuaderent. Ita promiserunt Oratores orientales in Conuentu Mantuano suasu præfati magistri Ludouici Bononiensis. Instabant autem Oratores, & precibus cōtendebant, vt Pontifex crearet illum Patriarcham Constantinopolitanum. Quod Pontifex re ipsa effecit ea moderatione adiecta, ne Ludouicus se Patriarcham aut scriberet, aut appellaret. Misitque Pontifex cum Legatum ad Regem Francię, & Burgundiæ Ducem.

D. Bernardinus Senens. venit Bononiam.

Cōburuntur alearum instrumenta prædicāte D. Bernardino.

F. Pelegrinus Bononien.

F. Ludouici Bononiēsis varia fortuna.

Sylsius lib. 5. Cōmētariorum.

Verùm cùm ipse accusaretur, quod mandata Pontificis contempsisset, quia in Hungaria, & Germania multas fecit dispensationes, hac animaduersione mulctatus est, quòd Patriarchatus literas haudquaquam obtinere potuit, parumque abfuit quin recluderetur in carcere. Pepercit Pontifex non tam ei, quàm socijs, quos adduxerat. Incertum enim erat veri ne essent oratores, an falsi, atque ob eam causam pecuniam pro reditu eis elargitus est. Ludouicus eos secutus, cùm Venetias appulisset, ab ignaris quibusdam Episcopis, & in Sacerdotem, & in Patriarcham consecrari obtinuit. Quod cùm Pontifex resciuisset, Patriarchę Veneto scripsit, vt deceptorem in vincula reijceret: Ille præmonitus à Duce Veneto properè fugam arripuit, nec posteà quò peruenerit, aut quid egerit ipse, vel comites eius, auditum est. Post hæc tempora eo loci claruit magnis virtutibus Magister Laurentius Spatha Generalis, magister Hieronymus Gadius, magister Constantius Bargellinus, Episcopus Reatinus, deinde mutato loco Episcopus Fulginas. Viuit hodie magister Federicus Pellegrinus, qui Commentarios compilauit sermone vernaculo in duos Psalmos, qui de Pœnitentia nuncupantur, videlicet, Domine ne in furore tuo arguas me, &c. & Miserere mei Deus &c. Viuit nobiscum magister Bernardinus Commissarius in Prouincia Polonię, & Lituaniæ. Habet quoque hæc Custodia locum Sancti Francisci in monte; Locum Pacis, dictũ Domini Pacis. Locum Varignani. Locum Sancti Benedicti Planorij, qui fuit occupatus per aliquod tempus, & sub Iulio II. Pontifice Max. fuit restitutus. Habet Hospitale Monzoni, quod fuit datum à Sixto Quarto Conuentui Bononiæ pro infirmis subleuandis, anno 1477. Pontificatus sui anno 6. Extat in eadem Custodia locus Sancti Ioannis in Persiceto, vnde fuit oriundus magister Bonagratia Generalis. Decessit his proximis diebus non sine multorum dolore, & graui iactura magister Anthæus Regens Arimini. Viuit hodie magister Fabritius Bonasonus eius auunculus, Regens Paduæ. Locus Confortini; Locus Caldarariæ. Hæc duo loca Confortini, & Caldarariæ applicata sunt Conuentui nostro Bononiæ, per Datum Romæ anno 1462. Pontificatus sui anno 5. Locus Crespellani. Locus Argellate constructus à Domino Bonincontro, & Guilielmo de Vastauillanis, anno 1284. cum assignatione quorundam agrorum, & librarum 85. monetæ Bononiensis. Locus Riccardinæ, quem suis virtutibus illustrauit magister Franciscus Castellus, Concionator celebris, præter naturales dotes, quibus eum insigniuit Altissimus. Huius loci fundator fuit Accursius de Accursiis Bononiensis, legum glossator. In hoc Conuentu Bononiensi semper floruit generale studium. B. Franciscus cùm scholam Theologiæ instituere cuperet, & virum in scientia eminentem quæreret, neminem habuit, quem Antonio Vlyssiponensi præferret. Narratur, quòd cùm Frater Ioannes de Scacciata, primus Minister Prouinciæ Bononiæ, ibi studium collocare pertentasset, præter B. Francisci voluntatem, febre correptus interijt. Hæc mihi dicenda fuerunt de hoc celeberrimo Conuentu.

De quodam falso Patriarcha.

Mag. Laurentius Spatha, & alii, qui floruerunt.

Mag. Bonagratia.
Mag. Anthæus.
Mag. Fabritius.

Mag. Franciscus Castellus.

Accursius legum glossator.

CVSTODIA FERRARIAE.

HABET hæc Custodia locum Ferrarię, quem construxerunt Armanus Thadęus, & Falconetus vulgò dictus à Fontana, anno 1341. iactis fundamentis Ecclesiæ ab Illustrissimis Dominis Atestinis, de mense Iunij, anno 1344. Nicolaus Marchio Ferrariæ obijt sepultus in dicta Ecclesia in sua Capella, & anno 1361. die 14. Nouemb. Rainaldus Marchio Ferrarię, & vxor eius construxerunt domuncula cum suis officinis pro habitatione Fratrum. Conuentus eo tempore nil proprij habebat. an. 1544. D. Ludouicus Valengus fabricauit sacrarium cum eius tumulo, & pro dote altaris reliquit nemus in agro Finalis, nõ longè ab vrbe Mutina, ea lege vt Sacerdos ibi deputetur. De hoc celebri Conuentu pauca reperire potui, quia tempore Iulij II. Pont. Max. indicto bello Alphonso Ferrariensium Duci, scripturæ Conuentus fuerunt combustæ à militibus Heluętiis, qui apud Fratres pro defendenda vrbe morabantur. Capellam maiorẽ dictæ Ecclesiæ construxit mag. Augustinus Righinus, de quo in 3. lib. copiosius. Floruit eodẽ in loco mag. Hieronymus Verato, qui meritis per egregias virtutes cõscendit ad dignitates, & obijt an. 1540. mag. Fran. Maria Boionus, rerũ gerendarũ prudens, quãuis semper corpore languens morbo podagræ, quẽ sola mors terminat, cũ in eo ab infantia creuerit, & confirmatus altas radices egerit, mag. Hieronymus Floratus M. Augustini nepos, mag. Frãcischinus Vicedñs, Cõcionator suo tẽpore celeberrimus, de quo plura erũt dicẽda in 3. lib. Alphõsus Finetus Prouincialis Bonon. mag. Cornelius Martinus, sacrę Theol. professor in Ferrar. Academia, in qua

Qui fonte ...

Mag. Hieronymus Verato.

Mag. Fran. Maria Boionus.

Morbus podagræ incurabilis.

in qua Mag. Iulius cum laude primã Philosophiã profitetur, mag. Bernardinus Seraphinus mag. Francisci alumnus, qui tanti viri monimenta imprimenda curauit. Narrat auctor Conformitatum, iuuenem solitudinem quærentem à Diabolo tentatum fuisse, sed ab eo fugatũ cognita fraude diabolica. Extra mœnia Ferrariç nõ longè ab vrbe erat locus antiquior, vbi auditi sunt Angeli, cum Fratribus decantare. Locus Argentæ constructus anno 1292. tempore Bonifacij VIII. & mag. Danielis Prouincialis, primus Guardianus fuit quidam F. Guidus, qui primarium iecit lapidem. Locus Mutinæ antiquus erat extra mœnia vrbis constructus, anno 1244. sub Innocentio IIII. penes ciuitatis portam, quæ vulgò dicitur Baiouaria; & quia Fratres ex loci distantia, incommoda multa patiebantur, Albertus Episcopus Mutinensis iecit primarium lapidem eo in loco, vbi nunc Fratres habitant, tempore F. Angelerii, Fratris Girardini, & Fratris Iauabelli Parmensis. Hunc locũ suis miraculis exornat B. Ghirardus sanctitate insignis, & prædicatione clarus; mag. Thomas Frignanus Prædicator eximius, totius Ordinis Generalis, Patriarcha Gradensis, & S.R.E. Cardinalis Tusculanus, & Nuncius ad componenda pacis fœdera inter Galeacium & Bernabonem Vicecomites fratres milite infestantes Lombardiam & ciuitatem Genuæ: Item Nuncius eiusdem Sedis, vt conciliaret Leonardum. Habuit hæc nostra ætas mag. Sebastianum, Concionatorem acceptum in populo. Locus Fanani. Locus Carpi, de quo ignoratur, si quidem scripturæ omnes combustæ sunt ab Hispanis, anno 1525. mense Martio. Deinde pestis grassata est an. 1527. & anno 1534. multæ scripturæ detruncatæ in creatione Herculis Ferrariensium Ducis. Locus Mirandolæ. Locus Regij Lepidi, qui fuit olim Palatium Sacratissimi Imperatoris Friderici, cum quadam Capella annexa ad obsequium Imperatoris, sub titulo S. Lucç Euangelistç, traditus ab ipso Imperatore Fratribus S. Fran. anno 1296. cum assensu S. Sedis Apostolicæ, executore verò D. Episcopo Regiense, & eius loco in casu impedimenti D. Martinus de Pio Canonicus Mutinensis: confirmata fuit hæc donatio à Rodulpho Imp. cum reseruatione, quod si Imperator pro tẽpore Regium diuertisset quandoq; in eodem Conuentu hospitiũ habere valeret. Extat Bulla Sanctiss. Domini, & transumptum Imperatoris. Hũc locum plurimùm exornauit mag. Mammotrectus, qui totũ vetus, & nouum Testamentum ad literam exposuit, & quasi mamma iuuenum lac præbuit. floruit mag. Hieronymus eo in loco. Viuit hodie alter Hieronymus nomine, & re ipsa ab illo non dissimilis. Claruit quoq; mag. Bonauentura Gonzaga à secretis Ordinis, deinde Prothonotarius Apostolicus, qui varia opuscula, ingenij sui monimenta, post se reliquit, aptus ad cantanda carmina, quem plurimùm imitatur F. Ioannes Franciscus, cuius ingenij felicitatem opuscula eius heroico carmine satis vbique declarant. Locus Corrigiæ constructus per potentem militem Gibertum, Castrinoui & aliorum Comitem & patronum, in cuius capella in Ecclesia S. Francisci leguntur ista carmina:

De quodã iuuene Ferrariensi.

Mag. Mammotrectus.

Bonauẽtura Gonzaga.

Vir pius & iustus Templi, qui conditor huius
Militiæ quondam Gibertus clarus in orbe
Corrigiæq; Comes, tacet hoc sub marmore tectus.

Sunt quoque insignia Austriaca cum cimerio & cane apertis faucibus. Ab Illustrissimis illis Dominis constructus est Conuentus an. 1321. in quo perpetuò manerent octo, vel decem Fratres, deputato reddito molendini. fuit id confirmatum à Ioanne XXII. Pont. Max.

CVSTODIA PARMAE.

Qui floruerunt.

HABET hæc Custodia locum Parmç, vbi floruit Mag. Ioannes Generalis superius memoratus; Alter Ioannes Quaia, qui multa scripsit laude digna, de quibus in 3. lib. latius dicendũ erit. mag. Melchior Frizoleus: inter cæteros claruit apud montem Compatriũ quidam B. Parmensis, qui oliuç ramũ, quæ dari solet in die Palmarũ, cùm humi infixisset, creuit in arborẽ proceram. Habuit locus iste filium Illustriss. Marchionis Malçspinæ, qui tamen diu non superuixit: nam dum hostes arcem patris inuaderent, & ea capta patrem occidissent, hunc filium ab alto proiecerunt, existimaruntque eum esse collisum: sed pia mater inuocato S. Francisci nomine, cùm exclamasset, Adiuua me Sancte Francisce, & filium meum, statim puer, fugatis hostibus, ante ianuam Castri fuit inuentus illæsus. Quo exemplo pia mater Beato FRANCISCO vouit filium suum, qui Parmæ habitum assumens non diu vixit in Ordine, sed peste ereptus est. Locus Cremonæ, vbi

vbi primò floruit Mag. Guiscaldus de Guiscaldis, primo Doctor Vtr. Iur. vir simplex, & probatę vitæ, qui Parisiis plures annos Theologiam professus est, & à Nicolao IIII. Romam accitus ad tollenda quædam dubia in Ecclesia suborta à Summo Pontifice Episcopus Tripolis creatus est; qui cùm hortaretur Christianos ad sufferendos labores pro nomine Christi, ab immanibus Turcis crudeliter dilaceratus vitam cum morte commutauit. Floruit in eodem Conuentu mag. Ioannes Franciscus Farinerius, mag. Daniel. Viuit hodie mag. Aurelius Nouarinus, Regens Venetijs. Sed ante hæc tempora claruerunt insignes viri ex eodem Conuentu, ad Episcopatus dignitatem assumpti, de quibus suo loco dicendum. Locus Burgi S. Donini, vbi B. P. Franciscus cum alijs Fratribus non valens reperire panem, quia castrū clausum erat de nocte, præmissa oratione, inuenerunt canistrum plenum panibus. Locus Placentiæ, cuius ecclesia condita fuit an. 1278. & habetur hæc memoria in quadam Chronica apud illust. D. Io. Mariam Scotum. Claruit hoc in loco Mag. Cornelius Mussus, Episcopus Bitontinus, vir sua ætate eximius, de quo in 3. lib. fusius dicemus; mag. Iulius Magnanus Generalis, & Episcopus Caluensis, mag. Hieronymus Mediceus, ecclesiastes insignis, mag. Lucius Anguisciola, primæ Philosophiæ professor in Bononiensi Academia, magister Franciscus Balestracius, Ordinis Scriba, mag. Lęlius Mediceus Inquisitor Pisarsi, à Sixto V. Pont. Max. ad hoc munus electus, qui præfuerat prouincię Bononię, mag. Iulius Magnanus, sacrarum scripturarum Lector publicus Placentiæ, mag. Franciscus Maria Pugnetus, ingenio clarus, Cęsenæ sacræ Theologiæ professor. In eodem Conuentu obiit mag. Franciscus Maronius, cuius sepulchrum mag. Franciscus Sanson Generalis eleganti opere exornauit. Habet hæc Custodia locum Robij, Locum Casalis maioris, vbi vixerunt magna cum laude mag. Io. Antonius Delphinus, mag. Marcus Araldus, & mag. Bonauentura Clocius, Prouinciales Bononiæ. Locus Pontis remoli in Carafagnana. Locus Pellegrini, de quo nulla habetur mentio, nisi quòd Capella maior fuit fundata per Iulianum Cornazanum, an. 1497. indictione 15. die 11. mensis Augusti, cum donatione 12. starum frumenti.

Mag. Guiscaldus vir insignis.

Mag. Aurelius Nouarinus.

Qui clareant.

CVSTODIA RAVENNAE.

HABET Locum Rauennæ, vbi primò manebant Sacerdotes non cucullati certis constitutis prouentibus; fuit enim datus Fratribus à Domino Philippo Electo Rauennæ, vnà cum cœmiterio, & membris annexis, vt liberius Deo inseruirent. Hoc fuit anno 1261. ecclesia erat sub titulo S. Petri maioris. Narratur, quòd Dęmon per os Dominę Iantesę multa de indulgentia S. Marię de Angelis manifestauit, & multò plura dixit de gloria B. Francisci. Habet hęc nostra ætas mag. Octauianum, virum summæ eruditionis, qui magna cum sui laude fuit in præclaris Gymnasijs Religionis Gymnasiarcha, quem nos Regentem appellamus, Ticinij quoque plures annos professus est primam Philosophiam. Demum Romam accitus est, profiteturq; in tam inclyta Academia Theologiam iuxta scholam subtilissimi Doctoris. Est quoque alter Octauianus eius nepos, Romę Baccalaureus Conuentus, non longè illi virtutibus dissimilis, extat & mag. Zacharias Regens Paduæ, & concionator hoc tempore celebris. Locus Imolæ, vbi B. Franciscus semel ab Episcopo expulsus, deinde ab eodem exceptus cum facultate prædicandi vbicunq; vellet in sua diœcesi; hunc locum plurimùm exornarunt viri quidam insignes, & præcipuè magister Petrus, & magister Ludouicus Imolensis, qui pluries habuit orationem Romæ corā Sixto Quarto, & Innocentio VIII. præsente Senatu Illustrissimorum Cardinalium. Locus Fauentiæ, vbi floruerunt B. Matthęus, magister Marcus Antonius Cassianus, qui ob vitę integritatem, singularemq; doctrinam in Gymnasio Bononiensi, ad prouinciam Bononię administrandam susceptus est, Io. Antonius Vandius, clarissimus in explicāda doctrina Scoti, Io. Antonius Vaselotus in omni genere, & artiū præstantia acerrimus, & vehementissimus, Philippus Braschius è Peripatetica disciplina vir non mediocriter eruditus, magna cum sua laude in Ferrariensi Academia professus est; Io. Antonius Vandius in omni disciplinarū genere indagator ardentissimus, mag. Io. Antonius Braschinus, qui pręter cętera in sacris habendis concionib. multū pręstitit, & ex eo in præclaris vrbibus Italiæ magnam sui nominis gloriam reliquit; tandem accumulato virtutis merito, obijt Terdonæ. extant quoque in eodem Conuentu plures adolescentuli, de quibus bene speramus, si maturius ad frugem peruenerint. Locus Ceruię, quē exornauit plurimū mag. Io. Antonius, primò Ordinis procurator, deinde Generalis, qui obiit Romę. Locus montis Regij. Locus Lugi, vbi increbuit fama

Hieronymus Rubeus in hist. vrbis Rauennæ.

Mag. Octauianus

B. Matthæus Fauentinus, & plures alii florent.

Diui Francisci, ita vt à septuaginta duobus viris Consularibus decretum fuerit, vt construeretur locus in honorem Sancti Francisci in loco vulgò dicto Policaro, anno 1233. sub Gregorio IX. consecrauit autem Ecclesiam F. Petrus de Trano Episcopus Teleocinus. hunc locum suis virtutibus plurimùm exornarunt Magister Pelegrinus, & Magister Alexander Doctores Parisienses, & nostro tempore Magister Augustinus, vir doctus, & Magister Marcus Antonius Gambaronus, concionator eximius. Locus Murdani, de quo ignoratur quia an. 1494. Castrum fuit combustum; ibi floruit Magister Marcus Antonius Prouincialis Bononiæ; & viuit hodie Frater Cæsar, Lector Artium Bononiæ. Locus Bagnacaualli, vbi B. Franciscus domum Bertæ Tertiariæ ab incendio liberauit; verùm de eo nulla habetur memoria ob factiones & depopulationem. Claruerunt in hoc Conuentu viri insignes Magister Hieronymus Malpelius, Lector Parisijs, qui obijt ibidem 1502. floueruntq́; in eodem Conuentu xlj. Magistri insignes: inter cæteros verò Mag. Ioan. Maria Greghetus Senis laurea donatus à Iulio II. Pont. Max. & Mag. Philippus Porcaccius Generalis, Mag. Raynaldus Gratianus Generalis, Mag. Iacobus, & alij. Quatuor Capitula Prouincialia celebrata sunt in hoc Conuentu: primum an. 1459. die 13. Maij, tempore Mag. Sebastiani de Pepulis. secundum an. 1503. existente Mag. Philippo Porcaccio. tertium anno 1532. die 2. Februa. vbi electus est Mag. Augustinus Righinus. quartum an. 1561. die 19. Aprilis, vbi electus est Magister Francischinus Vicedominus. Locus Toffiniani constructus anno 1326. in fundo D. Ioannis Ranucij tempore Ioannis XXII. Pont. Max. hic locus multa incommoda passus est tum ob ciuiles inimicitias inter oppidanos, tum etiam militari incendio, & deuastatione. Multi egregij viri ex hoc loco floruerunt, Magister Franciscus Riuerius Prouincialis prouinciæ Turoniæ, & à secretis Ordinis tempore Magistri Iacobi Anconitani, qui an. 1537. obijt Bononiæ Guardianus, & Commissarius generalis, & locum nostrũ multis beneficijs auxit. Claruerunt quoq; F. Ioannes Riuerius, F. Hieronymus Lanza, F. Alexander Zenarius Baccalaureus eruditus, qui obiit Neapoli. Viuunt nobiscũ hodie quidam alumni nostri ex eodem loco, quos futuros speramus ita bonæ frugis, vt vberes fructus nostrorum laborum sint præbituri. Locus Bersighellæ, vbi hoc tempore claret Magister Hieronymus Almericus Theologus, & Ecclesiastes, ac Prouincialis Bononiæ. Locus Castri Bononiensis, vbi hoc tempore floret Mag. Hieronymus Pallanterius, moribus & virtutibus clarus, & Bononiæ Regens post eius præfecturam Prouinciæ Bononiæ: floret quoque Magister Ioannes Paulus eius nepos, non longè ab eo virtutibus distans. Locus Ciataliæ in loco campestri, cuius nulla habetur memoria.

Qui clareant.

Bagnacaualli multi florent.

Toffiniani, qui floreant.

Bersighellæ qui floreant.

CVSTODIA FOROLIVIENSIS.

HABET hæc Custodia locum Foriliuij, antiquus erat extra vrbem, adhuc apparent vestigia, sed tempore Innocentij Papæ IIII. anno 1249. Pontificatus sui anno 7. Lugduni xij. Kal. Maij, immutatio facta est, deditque facultatem transferendi locum intra vrbem. Alexander IIII. Pont. Max. secundo Nonas Ianuarij, Pontific. sui anno 2. anno verò ab Incarn. 1256. concessit largam indulgentiam iis, qui manus adiutrices porrexerint ad construendam ecclesiam. Floruerunt in hoc Conuentu, nostro tempore, F. Philippus Baccalaureus, & F. Hieronymus Sauorelius. Decessit his diebus Fulginei, dum Romã peteret, Magister Marcus Antonius Paganus Foroliuiensis, vir prudens rerũ gerendarum, certè meliori prudentia quàm vultu, præter ingenuam eius liberalitatem. Primò Visitator Apostolicus in Prouincia Genuæ, deinde Prouincialis, & amicus meus charissimus; nos enim inuicem literarum studia iunxerant, Epistolarum frequentes missiones amorem retinuerant, ita vt & mortui dulcissima nobis memoria maneat. extat lapis amoris, animíque mei monimentum Fulginei, cui hæc sunt affixa verba:

Mag. M. Antonius Paganus auctoris amicus.

Marco Antonio Pagano Foroliuiensi viro integerrimo, qui Visitatoris Apostolici in prouincia Genuæ, & præfecturæ Prouincialis munere perfuncto, dũ Romam petitad Sixtum V. Pont. Max. obijt anno ætatis suæ lxix. die verò 20. Octobris. F. Petrus Rodulphius Toffinianensis mutuæ necessitudinis memor grati animi sui monimentum posuit.

Habet hæc Custodia locum Arimini, qui erat Abbatiæ Pomposianæ Ordinis S. Benedicti, domum & hortum Fratres emerunt pro certa portione pecuniæ: Ecclesia erat sub titulo Sanctæ Mariæ in Trebio, quam Dominus Iacobus Episcopus Ariminensis pia liberalitate

donauit

donauit Fratribus: & Alexander IIII. Summus Pont. hanc donationem confirmauit. habitabant Fratres in Ecclesia S.Crucis propè ecclesiam prædictam S.Mariæ:& quia ecclesia S.Crucis erat nimis coniuncta ecclesiæ S.Mariæ,ob idq; opportuna,D.Iacobus Episcopus donauit Fratribus. Erat Guardianus tunc temporis quidam F.Dominicus. Extat quoq; locus Gratiarum extra vrbem captus ad instantiam D. Ludouici de Comitibus,Doctoris vtriusq; iuris,an. 1389. Accidit tempore Pij V.Pont.Max. vt Sanctæ Inquisitionis Officium daretur Fratribus Dominicanis, qui attentarunt velle ecclesiam S. Crucis, vbi possent munus suum exercere : eaq; de causa institerunt nostri Fratres, & præcipuè Mag. Andreas Ariminensis grauissimis rationibus vrgens, & probans dictam ecclesiam esse Fratrum Minorum, quod testatur lapis marmoreus affixus ad fores Oratorij his verbis:

Anno 1348. à Kalendis Iunij vsque ad Kal. Nouemb. in loco Fratrum Minorum de Arimino, vt notatum est à fide dignis, sepulta sunt circa xxiiij. centenaria hominum vtriusque ætatis, pro quorum animabus extructum est Oratorium.

Demum ab illustri Malatestarum familia pulcherrima ecclesia constructa est,cuius facies est ex quadratis, sectisque lapidibus ingentis magnitudinis, sine cemento, mirabili connexura cohærentibus. Sigismundus Malatesta multa vi animi & corporis fuit, eloquentiaque militari & arte præditus: mali tamen mores plus apud eum valuere. Construxit enim ibidem templum in honorem D.Francisci,verum ita gentilibus operibus,vt non tam Christianorum, quàm infidelium Dæmones adorantium templum esse videretur;in eoque templo concubinæ suæ sepulchrum statuit artificio & lapide pulcherrimum, adiecto titulo gentili more in hunc modum.

Sigismundus Malatesta.

Pietas indecens.

Diuæ Isottæ sacrum, septuagesimum annum excessit, sortem vicit communem, iniurius est qui plus sibi deberi censet.

Ante fores ecclesiæ conditus est Robertus Malatesta,qui contrà cum esset annorum xx. assumpto B.Franc.habitu, angelicam vitam duxit potius quàm humanam; scripsit vitã eius Mag.Nicolaus Theologus Ariminensis. Floruerunt in hoc Conuentu B.Ioãnes Baroncius, & B.Andreas miraculis clarus. Floruit Mag.Ioannes Paterna à Pisaurensibus accitus in Episcopum Pisauri an. 1451. & an. 1433. floruit ex eodem Conuentu Magister Franciscus Ariminensis, scholasticis disciplinis egregiè doctus: & Ioannes Episcopus Feretrinus an. 1424. In sacrario eiusdem Conuentus in pede calicis pulcherrimi hoc expressum est. In æde prędicta extat pulcherrima Capella sub inuocatione S.Sigisinundi,in cuius constructione primarium iecit lapidem Mag.Bartholomęus Malatesta Episcopus. In vrbe Arimini fuit B.Franciscus hospitatus in loco S.Bartholi,vbi nunc Moniales S.Clarę morantur in loco dicto Vallis,vbi extat hodie quoque eius Oratorium,Nicolaus verò V.Pont.Max.scripsit ad F.Angelum de Perusia Generalem, vt animum suum intenderet ad reformationem Sanctimonialium S.Claræ, quæ dicebantur ob corruptam vitam ab optimo instituto desciuisse: eaque de causa præfecit illic Catharinam de Ordelaffis, vt maturè monasterium illud moderaretur. Anno 1471. Ciuitas Ariminensis fuit benedicta à Sixto IIII. Pont. Max. quæ à Paulo II. fuerat anathemate percussa; & die 4. Aprilis an. 1480. ignis combussit Sacrarium Ecclesiæ, paramenta, & vasa argentea, fuitque grauis iactura ad quinque millia aureorum. Locus Cæsenæ, de cuius fundatione hoc habeo, quod anno 1250. Manzinus Episcopus dedit facultatem Fratri Alberto Fauentino ædificandi locum in vrbe Cæsenæ,in contrata Troc, in possessione dicti Episcopatus, qui locus iam iam erat emptus pro Fratribus Minoribus,sub dominio & potestate Ecclesiæ Romanæ, & dictus Dominus Episcopus Manzinus cum assensu Reuerendiss. Domini Archiepiscopi Rauennæ vendidit Fratribus, & eorum nomine Michaeli de Tura syndico & procuratori Conuentus. Hæc venditio fuit approbata ab Alexandro IIII. Pontificatus sui anno 7 Sigismundus Malatesta insignem Bibliothecam extruxit, egregiisque libris manu diligentissimè conscriptis exornauit. Adsunt præcipuè opuscula Plutarchi insigniter scripta, & Biblia Hebraicis literis,& Chaldaicis characterib. expressa. Curam habent Domini Deputati Vrbis,& Pater Guardianus Conuentus. De hoc loco exiit F.Michelinus Generalis,quẽ superius memorauimus. Ioannes XXII. anathematẽ hunc locũ percussit,vt dicunt, ideo an. 1377. à Britonibus hęc ciuitas multa incõmoda tulit; & Monasteria Fratrum & sacratũ Virginum diruta,ac dilapidata. Quare alij Pontifices paterna benedictione prosecuti sunt,& Clemens VII. in itinere Bononię tẽpore coronationis Caroli V. sua benedictione bene precatus est. Vidit nostra ætas in eodẽ Conuentu Mag. Pellegrinum Fantagutiũ virum eruditũ, & Mag. Pium eius nepotẽ non ab eo liberalib. artibus differentem.

Robertus Malatesta.

Conflagratio Sacrarii Ecclesię Ariminensis iacturam intulit maximam.

Insignis Bibliotheca Cæsenę.

differentẽ, magistrum Christophorum Prouincialem Bononiæ. Locus Longiani, vbi floruit magister Bernardinus Inquisitor hæreticæ prauitatis. Locus Sancti Archangeli, cuius fundatio ignoratur fortè, quia anno 1503. secuta fuit depopulatio per Carolum Malatestam, & anno 1506. maxima pestis suborta est, vnde scripturæ omnes deperditæ neque accedente anathematis pœna Iulij Secundi Pontificis Maxi. inueniri potuerunt. Locus Meldulæ, de quo nulla habetur memoria, quia ab Hispano exercitu irruente in Italiam omnia fuerunt combusta. Floruerunt in hoc Conuentu Magister Marcus Antonius, statura mediocri, oculis grandioribus, aspectu terrifico, robusto corpore, obiit Guardianus S. Laurẽtij Neapoli. ante ipsum floruit magister Bonauentura Eruditus. Locus Fractæ in territorio oppidi Rouersani non longè ab Vrbe Cesenæ ignoratur. Alij dicunt constructum ab Vniuersitate. Locus Britinorij, vbi floruit magister Bernardinus Basilius Inquisitor hæreticæ prauitatis. Locus Castricari ignoratur propter bella Florentinorum. Locus Montisscutuli. Locus Verruculi primus cõstructus tempore Ioan. XXII. Pont. Maxi. ad preces Malatestaiũ, qui inde originem traxisse dicuntur, sub Datum Auinione xv. Cal. Aprilis, Pontificatus sui anno 4. Locus Sanctæ Agathæ, non constat de area, neque de solo. Verùm in Campana Ecclesiæ leguntur ista verba, Aue Maria, anno 1258. Ante fores Ecclesiæ sunt incisa quædam verba, quæ ob vetustatem legere non potui. Quidam retulerunt mihi audiuisse Dominos de Casa Faggiola, qui tunc temporis erant Domini Corneti Sarsinæ diœcesis, solum, & aream concessisse Religioni Sancti Francisci, vbi Beatus Franciscus pluries orauit, prædicauit, pœnitentiam egit, à Cęlla vbi habitauit Beatus Pater Franciscus, Conuentus dictus est antiquitus Cellafusti, postea cæpit vocari Locus Sanctę Agathæ. Floruit quidam Frater Dominicus, qui compilauit quendam tractatum de officio Inquisitoris, habeo manuscriptum Romæ. Locus Sanctæ Mariæ de Planeto in Galiata sub titulo Sanctæ Mariæ Miraculorum, ignoratur fundatio quia tempore Borbonij combustæ fuerunt scripturæ. Viuit hodie magister Petrus Pasinus Planetanus. Locus Sanctę Mariæ de Liciano extructus fuit an. 1535. Nam Sebastianus, & Andreas quondam Iacobi Candoli de Villa Liciani, donauerunt iure perpetuo Conuentui Sancti Francisci de Bertinorio tabulas terræ decẽ pro constructione Ecclesiæ, & Conuentus, & magister Bernardinus Barilius Bertinoriensis accepit nomine Religionis ad honorẽ Dei & Beatæ Virginis Marię in fundo vulgò dicto Fontana Vecchia. Locus Ciuitellæ datus Religioni circa an. 1530. magister Andreas de Asciano accepit illum nomine Religionis.

Origo Malatestarum.

PROVINCIA SANCTI ANTONII.

HAEC Prouincia intra Sinum Adriaticum, & montes Euganeos propagata semper fuit illustris tum ob insignia quędam Cęnobia, tum etiam ob preciosissimum thesaurum corporis Beati Antonij de Padua à quo postea nomen & dignitatem accepit, habet custodias quatuor.

CVSTODIA PADVAE

HABET Locum Padnę, qui fuit constructus anno 1267. sub administratione B. Lucę de Padua, socij D. Antonij: erat enim primò Oratorium. reperitur quoddam publicum instrumẽtum, quòd anno 1307. Vniuersitas Padnæ dabat libras 4000. pro constructione dictę Ecclesię tempore Domini Hungari de Oddis de Perusio perillustris viri. Floruerunt hoc in loco Beatus Antonius Vlyssiponensis. B. Lucas vir doctissimus, & inter cõcionatores Christi præcipuus, parumq; tũ doctrina, tũ morib. ducis, & magistri sui dissimilis, qui vixit in paupertate, & admirabili quodã mundi contẽptu vsq; ad supremum vitę diẽ perseuerans. Adijt is aliquando Ansidisiũ Eccelini tyranni vicarium, ipsum reprehendens, quòd multa iustè, & impiè contra Ecclesię libertatem, tum alijs permitteret, tum ipsemet faceret. Quam obrem grauiter accusatus apud Eccelinum ea occasione ipse & tota eius familia proscripta est, & omnia eius

Qui floruerunt.

bona

bona publicata. Floruit quoque eo in loco Ansolinus episcopus Sanadiensis, & Martinus episcopus Albanensis,& Henricus episcopus, B. Damianus de Comitibus, F. Nicolaus cognomento Grassetus inquisitor,& D.Antonij cultor præcipuus, de quo extat Paduæ in medio templo D.Antonij, ad columnam sub imagine Deiparæ Virginis, partum suum adorãtis, quædam tabella affixa, quæ & viri huius summam pietatem,& præclaras animi dotes testatur. Claruit quoque F.Rufinus Luparus, qui suis sacris concionibus per totam Italiam lõgè latèque magnam sui nominis gloriam expandit, qui præter humanarum diuinarumq; literarum non vulgarem peritiam, ob summam vitę probitatem maximè præstabat, tanta quoque præfulsit in dicendo facundia,& tàm vehementi in obiurgandis vitijs; acrimonia, vt quàmplurimos à peccatis ad salutarem pœnitentiam, ad vitæ tranquillitatem, & ad optimã viuendi rationem euocauerit, tandem ab Adriano Pont. Maximo Arconitanus Archiepiscopus electus, sed corpore inualido,& concionandi labore attrito ætate licet robusta accumulato sibi honore ad superos feliciter emigrauit. Obijt autem anno salutis M.D.XXII. His nõ inferiorib. virtutibus præclarus extitit Magister Hieronymus Magnanus, episcopus Vestanus, primo eximius Theologus, & in vniuersa Italia ecclesiastes insignis, cuius fama ad Iulium Secundum Pont. Max. perlata Romam accitus est,& in episcopum Vestanum delectus. Sed in patriã reuersus obijt tandẽ 1527. edidit quædã opuscula, præter elegantem illam epistolam ad Adrianum Pont. Max. appositam in fronte operis illius, sub titulo, Quodlibeti, fuit cum Iacobo Sadoleto viro egregio maxima familiaritate coniunctus etiã huius viri meminit Leonicus in suis Dialogis, vbi de precibus agit. Aderant (inquit) mecum cum alij pleriq;, cum & Hieronymus Magnanus Vestanus Episcopus vir & religione conspicuus,& literarum etiam studijs in primis clarus. Hũc locum etiam plurimum exornauit Magister Bartholomæus Oliarius Cardinalis,& paulo post Magister Antonius Tubera in inclyta Patauina Academia primæ Philosophiæ professor eximius, ad quem ex omnibus mundi partibus confluebant studiosi omnes, velut ad mercaturam bonarum artium. Habui regentem, & præceptorem meum Paduæ Magistrum Antonium Pancetam, virum eximia liberalitate,& morũ præstantia insignem, qui obijt Paduę an. 1559. Claruit quoque anno 1392. magister Albertus à Sancto Georgeo, qui ob insignem eius doctrinam,& in sacris concionibus maximam facundiam à Bonifacio octauo in Episcopũ Feltrensem electus fuit. Nec taceo B. Iacobum martyrem, qui dum vehemẽti desiderio fidei verbum Dei prędicaret apud Saracenos martyrio coronatus est. Floruit ibidem Mag. Marsilius Mainardus Philosophus, & Theologus insignis, qui altius quàm par esset, volare cupiẽs temerè prolapsus est ad ima. nam impiũ dogma ab Apostolica Sede dãnatũ miser sustinere voluit vnà cũ Michaele Cęsenate hæretico ad promerendã gratiã Ludouici Bauari Cæsaris Pontificijs cẽsuris à Io. XXII. grauiter oppressi, eo quòd nõ esset legitime imperij diademate coronatus,& quòd Petrum Cotbariensem Pōtificẽ intrusum scismaticũ creasset. Quem Marsilius ipse sectabatur vnà cum Michaele Cęsenatensi, Bonagratia Bergomẽsi, Gulielmo Ochan Anglico: propterea grauissima censura ecclesiastica damnati fuerunt. Ad huius autẽ argutias refellendas scripsit nuper integrum librum Albertus Pighius Cãpẽsis, homo doctissimus, in eo opere, quod Ecclesiastica Hierarchia inscribitur, vbi dicit quod hoc vno nemo diligentius, vehementiusque, aut etiam copiosius causa secularis potestatis aduersus Ecclesiasticam dignitatem egisse creditur quam planè subuertere, & ad nihilum reducere suo ingenio pro viribus conatus fuerat, sed frustra. In Ecclesia Eremitarum D. Augustini Paduæ extat sepulchrum familiæ Mainardinæ. Nostro tempore vixit magister Baldassar Figulus, vir ingenuæ naturę, quicum plures annos Paduæ magister studij vitam duxi. Floruit in eodem loco magister Paulinus, qui conditus est in æde D. Antonij, cuius vita qualis fuit, inscriptio,& Epitaphium eius declarat; sed præter alios floruit miraculis B. Fulgentius,& plerique alij viri, quorum memoria est mihi incomperta. Hoc solum dicam, quòd hæc mirabilis structura, quæ antiquitus dicebatur templum Iunonis, vbi Iuno, ab idolatris colebatur, mutato titulo à D. Iacobo Patauino Episcopo Paduæ in honorem B. Virginis consecrata fuit, atque demum in honorem D. Antonij ingens, & magnificum templum structum est,& anno Domini 1475. Dominus Iacobus Zeno de Venetijs Episcopus Patauinus propēsa pietate in D.Antoniũ petijt consecrari eius altare,& ita die 18. Iunij die Dominico consecrauit cum reliquijs sanctorum Martyrum Hermacoræ,& Fortunati, Sancti Laurentij martyris, & de capite vnius sanctarum vndecim millium. deditque quadraginta

F. Rufinus Luparus celebris.

Mag. Hieronymus Magnanus.

Leonicus author

B. Iacob. Paduanus.

Iustè damnatur Marsilius Patauinus quod Ioanni Pont. XXII. se opposuisset.

Albertus Pichius.

Templum S. Antonij cuius antea fuerit.

Reliquiæ sanctorum, quæ asseruãtur in sacrario cõuentus Paduæ.

quadraginta dies de vera Indulgentia, his qui interfuerunt, & venientibus tali die ad visitandum dictum altare. Sunt autem in dicto templo multæ reliquiæ. videlicet de præsepe Domini, de pannis albis, quibus Dominus Iesus fuit immolatus, de lapide, super quem Dominus noster sedebat, quando discipulos suos docebat, de tunica inconsutili Christi, de mensa Christi, de lapide Columnæ, tres sunt coronæ spineæ, de monte Caluario, de ligno Crucis, pannus demadefactus in sanguine Christi, de capillis Beatæ Virginis, de velo, de Helia Propheta, de Iona Propheta, de Virga Moysi, de Virga Aron, de Sepulchro Io. Baptistæ, de Sancto Petro Apostolo, de Sancto Paulo, de Sancto Andrea, de Cilicio S. Andreæ, de Ligno Crucis, de S. Andrea, de Sancto Iacobo fratre Domini, de Sancto Ioanne Apostolo, de Baculo S. Iacobi Apostoli, de Sancto Philippo Apostolo, de Sancto Bartholomæo Apostolo, de Sancto Thadeo Apostolo, de Sancto Barnaba, de Sancto Matthia Apostolo, de Veste S. Marci Euangelistæ, de SS. Apostolis, de SS. Innocentibus, de Sancto Stephano Protomartyre, de Sancto Laurentio Martyre, de Sancto Vicentio Martyre, de Sancto Fabiano Martyre, de Sancto Sebastiano Martyre, de Sancto Paulo Martyre, de SS. Martyribus, Cosma & Damiano, & de Sancto Geruasio & Protasio, de Sancto Blasio, de Sancto Clemente Papa, de Sancto Felice, de Sancto Simplicio Martyre, de Sancto Sixto Papa, de Sancto Hippolyto, de Sancto Symphoriano, de Sancto Agapito, de Sancto Sisino, de Sancto Mauro, de Sancto Rustico, de Sancto Apollinare, de Sancto Mario, de Sancto Vitale, de Sancto Gregorio, & Nicolao Episcopo, de Sancto Bonifacio Episcopo, de tunica Sancti Ludouici Episcopi, de Sancto Francisco Confessore, de sanguine Lateris Sancti Francisci, de capillis Sancti Francisci, de tunica Sancti Francisci, de stola cum qua Sanctus Franciscus cantauit primum Euangelium in natiuitate Domini, maxilla Sancti Antonij, lingua cuiusdam, de cute capitis Sancti Antonij, de capillis coronæ clericalis, de Cilicio Sancti Antonij, de tunica, & de cilicio Sancti Thomæ Archiepiscopi, de Sancta Maria Magdalena, de Sancta Cecilia, & sexcentæ aliæ reliquię, quas velle enumerare nimis longum esset. Habet quoque hæc custodia Locum Montis Silicis, Locum Atestis, Locum Lendenariæ, Locum Rodigij, in loco vulgò dicto Policono cōstructum ab Illustri Domino Obizo Marchione Attestino anno 1292. cum facultate manendi ibidem quinquaginta fratres sub obedientia Prouincialis Bononiæ. Dicebaturque locus ille Sancta Maria de Angelis. Hunc locum plurimùm exornat suis virtutibus magister Theophilus Burgundus Inquisitor, & Regens Taruisij. extat quoque locus Plebis Sacci, vnde originem traxit (vt dicunt) Beatus Iacobus Patauinus Martyr. Floruit quoque magister Iacobus Prouincialis, nostro tempore Sancti Antonij. Locum prioratus Sanctæ Mariæ de Bassiano, qui datus fuit, & vnitus cum nostro Conuentu à Paulo III. Ponti. Maxi. ea lege, vt conuentus solueret omnia beneficia, & expensas factas in eodē Conuentu, Locum Quartaroduli propè Paduam, Locum Begulentæ, Locum Galgignani sub titulo Sanctæ Trinitatis de Galgignano, de quo reperitur Instrumentum, quòd nobilis Domina Rigoborna, filia quondam nobilis viri Domini Petri de Carrari, apro executione voluntatis d. eius viri tradidit, & assignauit Reuerendo Patri Fratri Ioanni de Plebe Sacci Custodi, & Reuerendo Patri Reprandino Guardiano, acceptantibus pro se, & cæteris fratribus Custodiæ Paduanæ, Ecclesiam, Locum & monasterium, quæ tunc de nouo construi fecerat sub nomine Sanctæ Trinitatis, in Villa Galgignani districtus Paduani, & Diœcesi pro substentatione, ad minus duodecim fratrum. Rogatus Ser Franciscus de Capellis notarius, an. 1347. die secunda Septembris. reperitur & aliud Instrumentum quondam Ansolini Geradini, in quo inter cætera ordinat, quòd in loco Buolente Diœc. Paduanæ, quidam Reuerēdi Fratres Minores de suo prædio vel podere habeant victum, & vestitum: rogatus Donus Marcus Ecclesię Sancti Blasij Curatus, & notarius anno 1364. die vndecima mensis Octobris. Locus Sancti Petri de Viminaro, Locus Sanctæ Vrsulæ, Locus Montagnani, vbi viuit hodie magister Ioan. Baptista Falaguasta Prouincialis Prouinciæ. Locus Ciuitatis Vincentię, ubi floruit magister Lazarus Præceptor magistri Iacobini de Bargio, & magister Albertus Episcopus Taruisij, vt epitaphium eius in Ecclesia Cathedrali indicat.

B. Iac. Patauinus.

Hic iacet Albertus lapidis testa coopertus,
Frater eartq; Minor, sed præsulis ordine maior

Doctoremque

Taruisii præsul, sed origine sanguinis exul,
Ipsum nanque virum genuit Vincentia mirum.
Doctoremq; merum docuit qui lucidè verum,
Oremus Dominum sibi quod donet Paradisum:
Et quòd lætemur pariter quando moriemur.

Hoc tempore viget Magister Antonius Paganus, qui illic plures seculares ad melioris vitæ institutum, & studium pietatis induxit, iuuitq; non paucorum ancipites animos doctrina sua, consilijs, & exemplo.

CVSTODIA VENETIARVM.

VENETIARVM Vrbs præclarissima est, totius Italiæ & sinus Adriatici nobile emporiũ, Ciuitas ipsa dorso è mari prominulo patētiq; sita est; canalibus vndique distinguitur, in quibus aquæ salsæ decurrentes tanq̃ vijs quibusdam hinc inde inter se diuisis, ita alluunt vias & loca omnia, vt singuli vici videantur, quasi plures triremes in vnũ congregatæ, in summo æquore natare. Armamentarium amplissimum habet, quod Arsenal appellant, quasi naualis artis repositorium, omni machinarum genere refertum. Cōstans opinio est, quòd breuissimo temporis spatio, cùm velint, ducentas triremes instituũt onerarias, quod aliàs fecerunt. Quemadmodum itaque hęc Ciuitas pręclarissima est, ita quoque illustrissima habet cęnobia fratrum, & Monialium. sed vt reliqua omittam; ibi est locus Fratrũ Mino. sub tit. Magnę Domus. Nam anno Domini 1225. sub felici principatu Domini Iacobi Theupulo inclyti Ducis Venetiarũ Ordo Fratrum Pędicatorum, & Minorum Venetijs habuit initium, & anno 1250. die 3. Aprilis, in festo Sancti Vitalis Dominus Octauianus Sanctæ Marię in via lata Diaconus Cardinalis Apostolicę Sedis legatus, ad supplicationem fratrum Minorum de Conuentu Venetiarum, primarium lapidem in eorum Ecclesia posuit dum erigeretur sub titulo, & nomine Sanctæ Marię gloriosę, tribus Reuerendissimis Episcopis pręsentibus, & astantibus, vt patet in Bulla authentica: erat autem Iurisdictio Sanctę Marię formosæ, vt fama est. An. verò 1492. die 27. Maij cōsecrata fuit ecclesia per Dominũ Petrũ de Trano Ordinis Mino. Episcopũ Telexinũ. Floruerũt Viri grauissimi in hoc Cōuentu, B. Charissimus de Clusia, & B. Gentilis de Marchia, qui sua prædicatione multos infideles conuertit ad Christũ, cuius ossa Venetias translata sunt per Dominum Marcum Cornelium, qui postea fuit Dux Venetiarum. Habuit quoque hęc religio plures episcopos Venetiarum: nam Episcopus Venetiarum ante adeptum titulum Patriarchatus dicebatur Episcopus mortuorum. Fuit itaque Thomas Francus episcopus Venetiarum anno 1272. Bartholomæus Quirinus 1274. F. Iacobus Contarenus 1303. F. Ioannes Barbus 1349. Frater Frãcíscus Falerus 1390. F. Marcus Lãdus 1416. Floruit F. Nicolaus Mutio, qui opera D. Gregorij ordine decenti in epitomen redegit. Claruit in eodem loco Magister Ludouicus Donatus Generalis, & Cardinalis, de quo suprà. extat in Ecclesia ante fores sacrarij Mausoleum, vbi conditum esse corpus B. Pacifici seniores affirmant. Vidit nostra ætas quosdã Viros insignes, quorum memoria gratissima est, nempè magistrum Cornelium Diuum, virũ insignem, & in sacris concionibus ad populum præstantem, non doctrina aut sapientia studio acquisita solum, sed naturæ quadam vi liberali. magister Marinus Claudus hæreticæ prauitatis Inquisitor. Viuit hodie alter Marinus Mauro non illi dissimilis, qui singulari prudentia Reuerēdiss. D. Cornelio Musco episcopo Britōtino charus fuit, scripsit quoque quædam opuscula, quæ à studiosis desiderantur. fuerunt alij viri, vt magister Stephanus Gherardinus prouincialis, magister Perinus de Michaelib. magister Federicus Vlmius, qui hodie viuit liberalium artium cultores. extat quoque oratorium Sancti Nicolai connexum cum magna Domo, quod datum fuit Minoribus anno 1453. à Domino Nicolao à Leonibus Sancti Pauli cum obligatione, vt Guardianus duodecim fratres haberet de sua Familia. Hunc locum plurimum illustrauit prædictus magister Federicus Vlmius. Locus Sancti Francisci de Vinea. Locus Sancti Francisci de Contrata, quem extruxit quidam ciuis, qui in

Insigne Arsenal Venetorum.

Supplemẽ. Chrõ.

B. Charissimus de Clusia & B. Gentilis.

Episcopus Venetiarum olim mortuorũ dicebatur.

Qui floruerunt.

in raptu excellentiam Beati Francisci contemplatus est. Locus Sancti Francisci in deserto, quem extruxit Frangola Iustiniana nobilis matrona anno 1401. quæ condita est ante fores Ecclesiæ illius loci. Locus Sancti Iacobi de Palude, qui anno 1455. concessus fuit à patribus fratri Francisco Boldù, & fratri Petro Cretensi, quia ruinam minabatur, & Pius Secundus, anno 1459. tertio Id. Decembris, Pontificatus sui anno secundo, ad preces Serenissimi Ducis Pasqualis Mariperro, & Illustrissimi Dominij Venetorum, concessit hoc monasterium Reueren. P. magistro Francisco Ariminensi, quod iamiam admiserabilem ruinam deuenerat, ecclesiaque erat pene deserta, diuinusque cultus in ea vix seruabatur. Moniales quædam Ordinis Cisterciensis eodem in loco morabantur, quæ postea ad monasterium Sanctæ Margaritæ de Maiurbio translatæ sunt tempore Pauli Secundi Pontif. Maxi. qui concessit fratribus Min. Venetis Ecclesiam, & Monasterium anno 1469. Kalen. Octobris, Pontificatus sui an. sexto, principatu Domini Christphori Mauro inclyti Venetiarũ Ducis, cum omnibus eius iuribus, & pertinentijs, redditibus, & prouentibus ad summam quinquaginta quatuor florenorum auri de Camera. Hodie eundem locum tenet magister Baptista Berna Venetus, qui ecclesiam collabentẽ restituit. Habet hæc eadẽ Custodia locum Taruisij, fundatum anno 1306. ab Illustrissimo Domino Gerardo de Camino, superiori Conuentu antiquiorem extra ciuitatem anno 1260. Floruit in hoc Conuentu Frater Albertus Episcopus Taruisinus, magister Nicolaus, Doctor insignis, hæreticę prauitatis Inquisitor, qui inter cætera eius opuscula edidit quandam quæstionem de legitima dispensatione fratrum Minorum, strinxitque calamum acerrimè aduersus Ioannem Perinum, quem superius memorauimus. Ibidem claruit magister Martinus, & nostra tempestate magister Marcus Antonius Cursius, ecclesiastes clarus, & bonarum literarum cultor præcipuus, obijt Taruisij. magister Stephanus Ghirardinus, & magister Daniel Brixianus, lapidem in Ecclesia erexerunt mutuæ eorum necessitudinis insigne monimentum. Locum Coneglani siue Coneliani, vbi iacet Beatus Marcus Hungarus, de quo præfati sumus. Locus erat extra mœnia, sed pro maiori ciuium commodo intra oppidi mœnia cõstructus est anno 1367. Locus Ciuitatis Bellunæ inter Noricos, Locus quidem amænus presertim tempore calorum, quia per totã Vrbem emanãt fontes aquæ viuæ ad humanum vsum aptissimi, quanuis rigescente hieme habitatio frigida reddatur, frigidiorque esset, nisi rigorem impediret mons Seruæ à parte Septentrionali oppositus, reperitur de eius constructione, quod anno 1232. die decima Februarij, Domina Benuenuta dedit quinque fratribus Locum Sancti Petri cum horto ante fores Ecclesiæ: Vniuersitas verò Bellunensis, anno 1289. obligauit se velle dare singulis annis per spatium nouem annorum libras 300. illius monetæ. Episcopus verò qui erat caput tam in spiritualibus quàm in temporalibus interposuit auctoritatem suam, & iudiciale decretum. Floruerunt eo in loco Viri grauissimi, & nostro tempore viuit magister Bonauentura Maresius Prouincialis Sancti Antonij, qui præter quàm quòd morũ honestate laudãdus est, Cõmissarius generalis in Prouincia Poloniæ ita se gessit, vt fratres illius Prouinciæ à recta viuendi ratione remotos magna prudentia, & dexteritate redegerit ad Regulæ Obseruãtiam, vt inferius suo loco dicemus. Locus Feltrij, vbi floruit nostro tempore magister Aloysius, hæreticæ prauitatis Inquisitor. Locus Sarauallis, de quo nihil aliud reperio memoria dignũ, nisi quòd ante fores Ecclesiæ leguntur hæc verba.

Locus Ciuitatis Bellunæ.

Mccclxvij. ij. die mensis Iunij completum fuit hoc opus, quod fecit fieri Ser Bartholomæus Hospes.

Et quędam alia verba leguntur incisa in lapide, & hæc sunt:

Mccccxciij. die 3. Octobris, hęc sunt monumenta fundatoris.

Reliqua sunt abrasa, vt legi nequeant, leguntur quædam alia verba paulò infra;

Mccclxxxiij. v. nonas Octobris.

Hæc in honore Dei sunt, Virginis atque Mariæ,
Et precursoris Christi fabricata Ioannis,
Francisciq; Patris, Antistitis & Nicolai,
Antonius custos, & Christophorus.

Extat locus Asoli. Locus Motæ constructus anno 1488. Locus Marosticæ, quod est municipium in primis Germaniæque proximis iugis, abestque à Patauio millia passuum vigin-

vigintiquatuor. Locus S. Rochi de Mestre. An. 1480. die 18. Nouembris, indictione 14. Ioannes Mocenigo Dei gratia Dux Venetiarum ad supplicationem venerabilis F. Francisci Albizoto, & ad preces Vniuersitatis de Mestre concessit, vt fratres possint erigere locum ad diuinum cultum augendum sub titulo Sancti Rochi in loco, qui vacuus erat, intra viam publicam: vt habentur Literæ ducales Venetijs in archiuio Conuentus. Locus Nonalis quem construxit Dominus Ludouicus à Tobaleis, Iuris vtriusque Doctor, ciuis, & habitator Taruisii, Vniuersitasq; multa tribuit pro cõstructione loci prope Ecclesiam S. Georgij.

CVSTODIA FORIIVLII.

HABET hæc Custodia Locum Vtini, quem extruxit Raymundus Turrianus Episcopus Comensis, & Patriarcha: Hunc locum plurimum exornat B. Odoricus, cuius vitam, & præclarã facta descripsimus superiori libro. Viuit hodie magister Hieremias Buchius, qui scripsit quædã opuscula, vt inferius dicemus, vernaculo sed erudito & copioso sermone. Locus Portusgruarij, quem an. 1281. Fulcherius lucultus è Spilimberga Familia Episcopus Concordiensis construxit, & amplissimis prędijs dotauit, qui accumulato sibi virtutis, honore senioq; confectus excessit è vita, conditusque est in æde D. Francisci ad læuam maioris aræ. Locus Ciuitatis Austriæ, quem idem extruxit Raymundus Turrianus, anno 1284. die 9. mensis Decembris. Nam F. Marcus de Maltrauersis Paduanus, Custos Custodiæ Paduanæ, coram Domino Patriarcha Raymundo Turriano petijt ædificari locum Ciuitatis Austriæ, rogatus Ioannes de Lupico, notarius publicus. partem loci huius collabentis restituit magister Bonauentura Viuarucius, homo rerum gerendarum prudens. ad Marsionem amnem, qui tanta aquarum copia fluit, quantam requirunt decem molę pulsu perpetuo agitandæ; amnis non sine suaui murmure saliens aqua cristallina ad fundum vsque perspicua truttas producit, & marsiones sic dictos à nomine fluminis. Obijt ille Venetijs à secretis prouinciæ, anno 1584. Locus Glemonę, quem construxisse ferunt B. Antonium Patauinum, vnde Locus S. Antonij appellatur. Narratur, quod B. Antonius cum Locum construere, bubulcum quendam rogauit, vt currum sibi prę̄beret ad deferẽdos lateres pro loci huius constructione: Ille (vt est rusticorum mos) dissimulauit se currum præstare non posse, quòd veheret iuuenem mortuum, qui tamen dormiebat. B. Antonius discessit. rusticus verò subridens iuuenem dormientem cœpit excitare. dormitat ille: instar rusticus ac vrget, quem cum excitare nequiret, sensit esse re vera mortuum. tũc relicto plaustro bobusq; accurrit eiulans ad sanctum virum, profusis lacrymis fusus ad eius pedes orat, obsecrat, vt suscitet iuuenem. B. Vir motus prece, motus casu, facit signum crucis super occubãtem, submurmuratq; ore & spiritu, & erigit ad vitam reuocatum iuuenem. Floruit in hoc Conuentu magister Aloysius Pighisinus. Locus Goritiæ, vbi est oratorium S. Antonij. Locus Pulcenici. Locus Castelli. Locus Collalti sub titulo S. Bernardini constructus anno 1461. ab illustri Comite Antonio Collalto, filio quondam illustris Comitis Basilij. Fuit cõstructa ecclesia S. Bernardini, & anno 1469. 25. Aprilis fuit constructum monasterium, & anno 1545. die 4. Ianuarij fuit combustum monasterium, & scripturæ dicti Conuentus. Locus Motæ. Locus Aquileiæ inhospis est: neque enim ibi habitare possunt fratres ob aeris intemperiem, dumq; meo tempore locum capere pertentarent, quidam Poeta ingeniosè quidem hoc carmine Asclepiadęo descripsit graphicè situm Aquileiæ, & eius incolas, vt memoria dignum mihi videatur.

Raymundus Turrianus Episcop.

B. Antonius Patauinus suscitat mortuum.

Pinelle, egregij qui genus inclytum	*Nil firmum penitus Cynthius aspicit,*
Splendore ingenij clarius efficis,	*Occasusq; manet summaq; & infima,*
Huc aduerte animum, dum tibi carmine	*Et quod longa dies prouehit, inuidi*
Pingo visam Aquileiam.	*Punctum temporis abijcit.*
Quãquam (heu) nulla mihi visa Aquileia est, Vrbis magnanimæ, commemorabiles	
Vix sparsos cineres, atraq; vix datur	*Sustentant titulos exiguę domus,*
Aspectare oculis busta, fuit fuit	*Tectoq; & numero strataq; gramine*
Tanti gloria nominis	*Herbescentia plurimo.*

Primo describit situm, & vrbem.

Proturbata

Proturbata putri saxa situ iacent,
Hic, illic hederis summa licentia,
Quicquid forti solo prominet ocyus
Tanquàm iure suo occupat.
Stat Templum specie, quam neque temnere
Nec veris liceat tollere laudibus,
Circum egrè veteris tetra palatij
Se vestigia sustinent.
Hic olim imperio diuite Pontifex
Nunc dirus coluber multiq; noctuæ
Bubonesq; habitant: corda quidem mihi
Horror pertudit insolens.
Spectanti (medium Cynthius æthera
Nondum contigerat) triste silentium;
Informes latebræ, fœdaq; vastitas
Rerum cernitur omnium.
Hæc restant, rapidus cætera barbarus
Ferroque, atq; auidis perdidit ignibus,
Et cœlum astifero sydere noxium, et
Clausis multa Pelus aquis.
Describam ne tibi versibus incolas?
Paucis omnia habe; liuida corpora
Confecta, & macie & febribus improbis
Et perrara locum tenent.
Ad quid multa? Quod est diues opus Tyrus,
Quod Carthago ferax, quod caput vrbiũ, et
Orbis Roma, quod & protinus omnia
Fient hoc Aquileia est.

Nunc describitur Incolas.

CVSTODIA VERONENSIS

HABET locum Veronæ, vbi floruerunt viri grauissimi. Viuit hodie magister Camillus Tacheius, qui præfuit Prouinciæ Poloniæ, & Lector regius Cracouię, extat Locus Mantuæ, vbi iacet Frater Benuenutus, vitæ sanctitate clarus. Locus Tridenti, qui tempore Sacri Concilij fuit restitutus anno 1560. Locus Ripæ vbi conditus fuit B. Pacificus. non longè à loco fratrum emanat fons Irriguus opera Beati Pacifici. Locus Coloniæ.

PROVINCIA MEDIOLANI.

HAEC Prouincia nobilissima est inter Insubres in Gallia Cisalpina, populi multitudine refertissima, agrique bonitate felicissima, quæ vulgari prouerbio fertur, Lombardia pinguis, vbi sunt præcipuæ vrbes, in quibus Cenobia quædam præclara conspiciuntur, & in Custodias quinque distribuitur.

CVSTODIA MEDIOLANI.

HABET hęc Custodia locum Mediolani, qui olim fuit hortus Philippi, vbi Sãcti martyres Geruasius, & Protasius, Nabor, et Felix, & multi alij martyres tumulati sunt. Vnde Alexander IIII. Pont. Max. concessit fratrib. Minoribus Ecclesiã Sanctorum Naboris, & Felicis, an. 1255. supplicante ad hoc Sigismundo Episcopo Nouariensi, & Petro Terdonẽsi. supplicauerũt. n. minister Prouincialis F. Bartholomæus, & F. Cõradus Mediolanẽsis Custos, Frater Henricus Vercellensis, Guardianus, Mediolani, Frater Rugerius Mediolanensis Lector Conuentus, omnesque isti precibus egerunt, vt locus fratrum, qui erat arctissimus, ampliaretur, Paulus Tertius applicauit prioratum Domini Galeatij de Glussiano, Clerici Mediolanensis redditus annualis centum, & sexaginta Ducat. auri de camera Conuentui nostro Mediolanensi, Floruerunt hoc in loco Frater Leo Archiepiscopus Mediolani, Frater Petrus de Arcagnano Inquisitor, qui nolens delere nomina hæreticorum de libro Inquisitorum, ab ipsis crudeliter est occisus: Frater Antonius de Rosate, qui à Saracenis est interfectus, Frater Antonius de Rusconibus Generalis, frater Franciscus Creppa Prouincialis Mediolani, qui interfuit in Sacro Concilio Pisano. Locus de Laude, vbi præfuit Ecclesiæ Episcopali F. Leo de Laude sanctitate preclarus, qui

Prioratus Galeatij de Glussiano, applicatus Ecclesię S. Fran.

F. Petrus de Arcagnano.

qui Clerum suum errantem corripiens, veneno fuit tentatus, nullamq́ue vim passus est. Locus Pezzoli constructus per Illustriss. & Reuerendiss. D. Petrum Peragrossum Mediolanensem, tituli S. Marci, anno 1295. die 14. Iulij, sub titulo S. Mariæ, qui mandauit vt expendantur mille floreni in bonis stabilibus, vt alantur quindecim Fratres. Locus Galeradi, sub Gregorio IX. Datum Perusii secundo nonas Octobris, Pontificatus sui anno octauo: Scripsit enim ad Archiepiscopum Mediolanensem, vt si quis vellet concedere locum, vbi Fratres Minores commodè possent offerre vitulos labiorum, non impedirentur. Locus Saroni ignoratur ob bella, quæ Regiones illas tristes reddidere. Floruit ibi Magister Petrus Fusus, Concionator acceptus in populis: viuit hodie magister Ludouicus, publicus Lector Ticini.

Ex Vaticano.

CVSTODIA BRIXIAE.

HABET hæc Custodia locum Brixiæ, qui hac occasione cōstructus dicitur: nam pulso Lambertino de Bononia Brixiæ Gubernatore per Obizonem de Vgonibus, Girardum Gambaram, Federicum Griphum, & Rizzardum Bucam Consules, seditio magna extemplò facta est inter partes Gibellinorum & Guelphorum. Quare sæuientibus rursum, & in vrbe, & in prouincia factionibus, & quibusdam tyrannis, vt hæc ciuitas à tanta calamitate liberaretur Deo, & B. Francisco vouit, si ab huiusmodi infortunijs eximeretur, Templū in Dei & Francisci honorem quāprimùm ædificaturam, quod in ora Campi bassi, in prædio (vt fertur) à Patritijs de Brusatis elargito, decenti opere construxit, quò Sancti Francisci discipulos, qui in angusta iam Ecclesia Sancti Georgij satis incommodè manebant, induxit tempore Caualcanti de Salis, Patritij & Episcopi Brixiæ, anno 1253. quod postea Generalis Sanson egregio opere perfecit, & absoluit, Sacrarium præcipuè argenteis vasis, & paramentis exornauit, quæ narrare longum esset & operosum. Magister Hieronymus Girellus, quem posteriori libro memorabimus, locum extruxit pro infirmis, & paterno ære dotauit. Viuit hodie magister Aemilius Bertocius, & magister Galeatius Valgulius. Locus Isei prope Lacum, à quo nomen accepit, vbi Beatus Amadeus aliquod tempus commoratus est. Locus Calcinati, Locus Garigniani, vnde oriundus fuit Magister Antonius, insignis Theologus, & in Patauina Academia professor primæ Philosophiæ. Locus Sancti Petri in Biene. Locus Bergomi, qui hac occasione constructus fuit: nam Beatus Franciscus à Solthano rediens peragrata tota Syria, & itidem Italia anno 1218. Bergomi cum Beato Dominico constitit: Dominicus in Sanctæ Magdalenæ sacello, Franciscus in Sancti Vigilij consedit. Aliquot itaque diebus manserunt Bergomi, diurnis, nocturnisque precibus insistentes: Dominico sacrum missæ facienti Franciscus prestò erat, contra verò Francisco interiori animo obsecrationes instituenti aderat Dominicus; statas preces alternis versibus recitabant, mutuisque officiis se sustentabant, & crebris concionibus Bergomenses ad pietatem, & religionem excitabant, & plurimos à peccandi consuetudine ad vitæ sanctè, beneque agendæ studium reuocarunt, quique in Christi disciplina erant eruditi, eos in sua ratione confirmarunt: vnde duo templa cum adiacentibus domiciliis publico consilio assignata sunt, in quibus vterque sui Ordinis Collegium institueret. Monasterium S. Francisci prius S. Io. Baptistę dicatum erat. merito quoque B. Bernardini, eius nominis fama vbique peruulgata, cùm nimis angustus esset locus, Petrus Alzanius domunculam, & agellum dimidij iugeri, qui sub vrbe est, anno 1424. Minorum Ordini donauit: eius rei adhuc monumentum extat à familia Alzania ad declarandam maiorum pietatem seruatum. ibi alterum templum ædificatum, quod S. Mariæ itidem gratiarum nomine insigne est, ibi etiam cœnobiū, quod posteri perfecerunt inchoatum; & ante templum quercus S. Bernardini manu sata fuit, quæ ita creuit, vt proceritate, & crassitudine quercuum naturam vincere putaretur, quæ postea proximis hinc dieb. elapsis vento eruta, & à radicibus dissipata est, eiusq́; materies in varijs cœnobii vsibus consumpta. Non longe ab eo loco Bernardinum prolapsum cecidisse ferunt, famaq́; tenet vbi manus, qua assurgendo nitebatur, extensa est, inde ad numerum digitorum quinque locis fonticulorum scatebras emicuisse; ille postea aucta mirum in modum religione, agrum Bergomatum deseruit, vbique cohortando ad pietatem, Euangeliumq́; interpretando, & dum in Valle Seriana, in oppido Clusono paucos mora-

Ex voto perfecto fit templū B. Fran.

B. Franciscus, & B. Dominicus Bergomi consistunt, & prædicant.

Petrus Alzanius.

Quercus manu D. Bernardini cōplantata.

Ioan. Antonius Guarnerius de vita, & rebus gestis SS. Bergomatum.

retur dies, Montanus quidam vita excessit, triduo postquam sepultus est, immundi spiritus vox ex ædibus exaudita est, Bernardinus in ædibus se inclusit, commissoque cum hoste certamine, non prius destitit, quàm illum domo eiecit. Hæc Bergomi gesta hoc loco recensenda erant, vt hoc exemplo intelligamus, quòd Beati Bernardini opera omnis Ordo, & regularis disciplinæ norma in hoc loco fuit constituta, & vbique diffusa. Floruerunt nostro tempore magister Ioannes Tertius, qui in Concilio Tridentino habitus fuit in pretio, & magister Matthæus Regens Magnę Domus Venetiarum. Locus Cremę, vbi floruit magister Marianus Concionator egregius, magister Cardus, magister Eleuterius Prouincialis Mediolani, magister Maximianus Beniaminus, Paduæ hæreticæ prauitatis Inquisitor, quem Sixtus V. Ecclesiæ Clodiensi præfecit.

CVSTODIA COMANA.

HAEC Custodia habet Locum de Comis, siue de Nouocomo: erat primò locus antiquus, quem mulieres quædam de Zerbeto construxerunt anno 1277. die 16. Maij, habetque aram egregiam in Ecclesia. Vixit hoc tempore magister Prothasius Prouincialis Mediolani. extat locus Varisij, vbi Beatus Antonius construxit puteum, qui dicitur Puteus Sancti Antonij. Viuit hodie magister Thomas Arigonus, qui fuit Prouincialis bis Prouinciæ Mediolani, & Ordinis procurator. Locus Lugani, qui erat sacellum sub titulo Sancti Nicolai, Vixit suo tempore clarus, magister Benedictus.

CVSTODIA VERCELLENSIS.

HABET hæc Custodia Locum Vercellarum, vbi floruit magister Antonius, qui plures sermones contexuit. Locum Nouariæ, Locum Iporogæ, Locum Meellæ, Locum Augustæ Prætoriæ, vbi nostro tempore floruit magister Antonius à Sapientibus Generalis, qui in Concilio Tridentino floruit vitæ probitate, & insigni exemplo. Locum domus Ossulæ.

CVSTODIA MODOETIAE.

Imperator construxit templum.

HAEC Custodia habet Locum Modoetiæ, qui fuit constructus à quodam Imperatore, qui contulit ingentem pecuniam pro constructione Conuentus Fratrū, & Palatij iustitiæ. Habet locum Opreni, quem fundauit B. Franciscus, ibique primam Missam cantauit B. Amadeus, fuit deinde Guardianus sex annos illius loci, vt patet in vestibulo ecclesię. Habet locum Vicomercati, Locum Canturii, Locum de Esi, Locum Mariani.

PROVINCIA GENVAE.

HAEC Prouincia celeberrima est ab vrbe Genuæ nomen suum deducens, quæ est Ligurum caput in Italia, ad mare nostrum, vbi Apenninus mons initia ponit, quæ est distincta in sex Custodias.

CVSTODIA GENVAE.

F. Bellingerius de Monticulo.

HAEC Custodia habet Locum Genuæ constructum anno 1250. die 5. Maij, ab Ill. D. Andrea de Flisco Archidiacono, qui est sepultus in medio Choro cum habitu B. Francisci. prius habitabant Fratres in loco S. Marthæ. In eodem loco iacet F. Bellengerius de Monticulo, & F. Bonifacius de Riparolo, dictę Prouincię Minister, doctrina & bonitate clarus, magister Henricus de monte Iardino, qui egregios Commentarios scripsit in Diuum Ioannem, aliosque sermones conscripsit in Quadragesimam. Floruit Magister Bartholomæus de Coturno, Cardinalis; Magister Antonius de Mare, qui edidit Summam in Theologia. Habet hæc Custodia locum Sauonæ, quem suis egregiis virtutibus plurimùm exornauit Magister Franciscus à Ruuere, qui

qui fuit Generalis, Cardinalis, & Pontifex, dictus Sixtus Quartus, Magister Marcus Vigerius, & alij quamplures. Locum de Clauario, Locum Albarij anno 1304. Gaspar Ansalius reliquit domos & terras pro constructione loci Albarij. Locum Chiapetæ, anno 1280. Dominus Constantinus quondam filius Guilielmi Lercharii nobilis Genuensis, dedit fundum in Valle Pulceuera, in loco vulgò dicto Chiapetta, ad honorem DEI, & Beati FRANCISCI. Locum Sextri, vel Sexti constructum anno 1280. à Bonifacio, Iacobo, Ioanne Alinerio filiis Guilielmi Panzani ciuibus Genuensibus, qui construxerunt Ecclesiam, dederuntque fundum pro constructione loci. Locum Cairi, Locum de Naulo.

Sixtus Quartus.

CVSTODIA ASTENSIS.

HABET Locum Astæ, vbi floruit Magister Astesanus, qui edidit singularem Summam, & quidam alius suppresso nomine, qui edidit postillam summæ eruditionis. Vixit nostro tempore Magister Franciscus Prouincialis Bononiæ, & Magister Henricus Prouincialis Genuæ. Locus Albæ Pompeiæ, vbi floruit Frater Iacobus Brancus, qui per conclusiones omnes Philosophiæ libros compilauit ad Regem Robertum. Viuit hodie Magister Dominicus, qui præfuit Prouinciæ. Locum de Aquis, vbi habitant Fratres de Familia. Locum Montis Calui, Locum Cortimilij satis dilapidatum ob bella.

CVSTODIA ALBINGANI.

HABET Locum Albigani, vbi fuerunt quidam insignes viri, quorum nomina desiderantur: Locum de Nobo, Locum Ventimilij, Locum Ceuæ, Locum Montisuici, Locum Fossani, vbi floruit Magister Simon de Fossano. Locum Cunei, Ecclesia constructa fuit anno 1226.

CVSTODIA PEDEMONTANA.

LOCVS Pinaroli, quem plurimùm exornauit Magister Antonius, insignis Concionator, & in scholasticis disciplinis non leuiter doctus, Magister Bartholomæus Prouincialis, & Magister Ludouicus Pauesius, Lector Taurini. Locus Cherij anno 1213. tempore Beati Francisci, dum transiret in Franciam & Hispaniam. Locus Montis Calerij, vbi vixit cum laude Magister Philippus. Locus Susæ, siue Secusiæ, Locus Riparoli, vnde originem duxit magister Martinus de Sancto Georgio Generalis. Locus Clauasij, quem sua doctrina & vitæ probitate illustrauit Frater Angelus de Clauasio, qui edidit Summam, Angelicam ab eius nomine appellatam, à qua posteriores aliquid mutuati sunt. Locus Bargij, vbi floruit nostro tempore Magister Iacobinus Malafossius præceptor meus Paduæ, & locum ab exercitu vastatum restituit à fundamentis intra oppidi mœnia. Locus Taurini, vbi est Ducalis Sedes Philibertorum Principum: hæc ciuitas insignis & celeberrima effecta est sacra Syndone, qua inuolutum fuit corpus Christi sacratissimum, quem thesaurum detulit Charlotta perillustris fœmina, quæ vltimo loco fuit hęres Regni Cypri, & familiæ Lusignanæ, quæ possederat aliquod tempus Regnum Hierusalem, & matrimonio copulata fuit Aloysio filio Aloysij Sabaudiæ Ducis, eique reliquit omnem suam supellectilem, & Regnum Cypri. Alij affirmant Syndonem datam Aloysio Duci Sabaudiæ à Summo Magistro Rhodiensium, quòd liberauerat insulam ab impetu Turcarum. Quinquaginta ab hinc annis conflagrato sacello, & capsa argentea, vbi sacrum linteum asseruatur, nulla in eo læsio apparuit, vixque tactis extremis ipsius oris, tamen sacra imago intaminata remansit, quod miraculi loco habendum est. Locus Fratrum, qui ruinam minabatur, modò restituitur à Magistro Ludouico Pauesio de Pinarolo.

Summæ Angelicæ auctor.

Sacræ Syndonis Christi asseruatio.

Regina Cypri nubit Duci Sabaudiæ.

Miraculum de sacra Syndone.

CVSTODIA MONTISFERRATI.

Alexāder de Alexandria Metaphysicus.

HABET hæc Custodia locum Alexandriæ, vbi claruit Magister Alexander dictus de Alexandria, Theologus, & Metaphysicus insignis, vt declarant præclara eius opera, & præsertim egregia Commentaria in libros Metaphysices Aristotelis nuper impressa, & falso, mentitoque titulo ascripta Alexandro Alensi. Floruit quoque in eodem Conuentu Frater Franciscus martyrio coronatus in Armalech apud Tartaros, & quidam Frater Rufinus, cuius meminit cum laude Nicolaus Quartus tempore Iacobi de Voragine. Habet hæc Custodia locum de Casali Sancti Euasii, quæ Ciuitas dicta est à Sixto Quarto, vrbanitateque donata ad preces Guilielmi Paleologi Marchionis Montisferrati. Floruit eo in loco Magister Ioannes de Casali, qui plures Quæstiones edidit in Theologia, & Philosophia, & Magister Gulielmus Generalis. Locum Valentiæ, de cuius origine, & fundatione nihil aliud inuenire potui præter hæc verba:

Hic iacet Dominus Ioannes de Aribaldis, de cuius bonis facta est hæc Ecclesia, & locus, qui obiit anno 1334. die 16. Februarij.

B. Gerardus.

Hunc locum plurimum exornauit Beatus Gerardus, quem superius memorauimus, & Magister Antonius, qui præfuit Ecclesiæ Caietanæ. Locus Cassini fuit constructus anno 1291.

CVSTODIA PAPIAE.

HABET hæc Custodia Locum Papiæ, Locum Terdonæ, Locum Vigueriæ, vel Vigleuani, cuius constructio ignoratur: & Simon Puteus, qui scripsit originem illius oppidi, ignorat, & locum Castrinoui.

PROVINCIA DALMATIAE.

HAEC Prouincia Dalmatiæ contermina Liburniæ, quædam habet loca satis egena, inter prærupta saxa, & confragosos scopulos, distincta in quatuor Custodijs.

CVSTODIA RAGVSINA.

HAEC Custodia locum habet Ragusiæ, vbi habitant modò Fratres de Familia: Locus est insignis, vbi anno 1563. commoratus sum per tempus Aduentus Domini, & Quadragesimæ apud Illustres Dominos. & res quidem fuit admiratione digna, cùm in nocte Conceptionis Beatæ Virginis, quam semper summi honoris gratia appello, quòd eius subsidio adiutus euasi mortem: nam non longè Canali Iaderæ vis tanta ventorum increuit, vt nihil ei posse resistere videretur, sæuire inter se ipsos ventos, & quæque subuertere videbamus: coruscabat crebris ignibus æther, intonabat cœlum, nox verò obscurissima, quamuis crebri micarent ignes, qui terrorem ingeminabant. Nauclerus, cui Maccus Illyrico idiomate nomen erat, clauum tenens, cùm præsentiret vento nauim vehementer agitari, metu attonitus miser quid ageret ignorabat, certè parùm à submersione abfuimus, & noctem vltimam aduenisse omnes dubitabamus: fuit mihi tempus (præstante Deo) lustrandi scopulos, & miserrima Fratrum loca, ea ratione deuotionis caussa, & propensa pietate in Beatam Virginem, in eius honorem construxi Aram Toffiniani, sub inuocatione Immaculatæ Conceptionis. Extat quoque Dyrrhachij, vbi floruit Beatus Antonius Dyrrhachinus miraculis clarus, & Episcopus Dyrrhachij, qui plures annos Saracenis religionem, & fidem Christi prædicauit, de quo priori libro. Locus Dulcini, seu Olcinii. Locus Cathari, vbi floruit Beatus Adam socius Diui Antonij Dyrrhachini in prædicatione; & nostro tempore claruit

Auctoris æquoreus casus.

ruit

ruit Magister Franciscus, quem Gregorius XIII. præfecit Ecclesiæ Catharensi, qui populo gratus, & ciuibus, dum iura Ecclesiæ defendere, & ablata reparare pertẽtaret, à quibusdã æmulis veneno enectus est, Locus Scutari, Locus Antiuari, Locus Daxæ, Locus Corculæ.

CVSTODIA IADERENSIS.

HABET hæc Custodia locum Iadere, vbi floruit Magister Michael de Iadera, Prouincialis Dalmatiæ, Inquisitor hæreticæ prauitatis, & Episcopus Absarensis. Locum Pagi, Locum de Pagman, Locum Podneui, Locum Sebenici, vbi hodie viuit Magister Simon Musæus, qui fuit Prouincialis Dalmatiæ, & magister Iulius Musæus eius germanus frater, & eiusdem Prouinciæ Minister. Locum Berberii, vbi iacet quidam B. Andreas. Locum Scardonæ, Locum Tragurii, vbi conditus est B. Ioannes, cuius corporis puluis sanabat ægrotos. Locus Spalleti.

B. Ioannes de Tragurio.

CVSTODIA ARBENSIS.

HABET Locum Arbi, vbi hodie viuit magister Simon Arbensis, vir propter probitatem vitæ commendatione dignus. Locum Seniæ. Locum Modrusiæ, Locum Veglæ, vbi floruit mag. Matthæus Prouincialis Dalmatiæ. Locum Chersi.

CVSTODIA ISTRIAE.

HAEC Custodia habet locum Polæ, vbi Beatus Otho (Deo operante) multis præfulsit miraculis. Hunc locum plurimùm illustrauit magister Antonius Episcopus Polæ in Absaro. Locum Parentij, Locum Perrani, vbi floruit magister Valengus Prouincialis. Locum Iustinopolis, vbi iacet Frater Monaldus, qui Summam composuit, Monaldinam ab eius nomine dictam: multum enim valuit in Decretalibus. Locum Muglæ, Locum Insulæ, qui anno 1576. die 13. Augusti, à magistro Firmo ab Vlmo, & ab oppidanis constructus fuit; nam ob pestem Venetijs grassantem Vniuersitas Insulæ, & Nicolaus Mazzolius fundarunt locum ea lege, vt nulli ibi possent commorari præter Minores Conuentuales Sancti Francisci. Locum Tergesti, Locum Vallis, vbi iacet F. Iulianus, eiusque festum ibidem celebratur.

B. Otho.

Monaldus.

PROVINCIA TERRAE LABORIS.

HAEC Prouincia olim Campania, sed nunc sic dicta, quia vbere soli diues, habetque loca satis opulenta, distincta est Prouincia in quinque Custodiis.

CVSTODIA NEAPOLIS.

HABET Locum Sancti Laurentij in Mercato veteri: hic locus est fundatus in bonis Ecclesiæ Auersanæ, datusque Fratribus anno 1234. mense Nouembri, sub Ioanne Episcopo Auersano, cum consensu Capituli Ecclesiæ Auersanæ, magistro Nicolao de Terracina Prouinciali pro Religione acceptanti locum vnã cum Ecclesia, horto, & domibus annexis, in honorem Dei & Sancti Francisci, ea conditione, vt si quando contingeret Fratres recedere, redeant prædicta omnia ad Ecclesiam Auersanam; & si Fratres vellent redire, possint redire, & denuo possidere locum illum: Rogatus Ser Ioannes Auersanus Notarius publicus. Hanc concessionem confirmauit Gregorius IX. Pontificatus sui anno 8. sub Datum Perusij 14. Kalen. Februarij. A Carolo I. & II. constructus. Carolus enim Roberti filius, & Calabriæ Dux aliquod tempus habitũ S. Fran. detulit, vt suprà narratum. Ibi sepultus est B. Donatus, & B. Augustinus Assisias, primus Minister illius prouinciæ, qui vidit animam B. Francisci ad cęlum euolantem. Est locus S. Claræ, siue corporis Christi. Locus S. Mariæ nouæ. Locus S. Crucis, quem construxit Robertus tertiusgenitus Caroli II. Regis Siciliæ, construxit quoque summa pietate templum S. Claræ.

Rex Siciliæ Carolus detulit habitum B. Francisci, & ei templum extruxit.

B. Donatus.

Castrum S. Ermi,& Castrum nouum,Locū S.Mariæ Reginæ,Locum S.Mariæ Magdalenę, Locū S.Mariæ Aegyptiacæ.hæc Custodia habet Locū S.Seueri, Locū Spiritus S. Locū S. Luciæ in Monte,Sancti Anselmi infra monasterium S. Martini tempore Magistri Ioannis Antonij Delphini à Casali maiore.extat Locus S.Mariæ Paretis captus à magistro Philippo Sangeorgio Perusino,hoc tēpore auctus,& beneficijs plurimis cumulatus. Conuentus S. Annæ extra Vrbem Neapolis in suburbio ad portam Capuanam primò erat Capella sub obedientia vnius Clerici,cui soluuntur annui ducati duo,& vna libra ceræ: nulla alia habetur notitia.Postea ista Ecclesia fuit aucta per quosdā confratres seculares,qui ibidem conueniebant ad pium opus recipiendo eleemosynas,quam auxerunt fratres, anno 1519. Floruit in Conuentu S.Laurentij mag. Landulphus magnus Theologus,& concionator celebris,qui pulcherrimam postillam edidit super omnia Euangelia, & super Zachariam, & in epistolam ad Hebręos. Scripsit quoque collectanea siue collationes in quatuor libros Sētentiarum,iuxta subtilissimi Doctoris sententiam,cuius doctrinam ipse æmulatus est,& præfuit ecclesiæ Malphitanæ.His diebus floret magister Gaspar Crispus, qui fuit prouincialis; sed plurimum splendoris attulit magister Octauianus Carus,Patauini Gymnasij moderator,ingenua quadam liberalitate,& in omni disciplinarum genere clarus. Locus Capuæ,est antiquus, à ciuibus constructus pia quadam deuotione in B.Franciscum, qui Deo operante,miraculum fecit insigne.Quędam enim mulier in flumen rapta est erepta à B.Francisco, Fundatores loci fuerunt de domo Caiazæ,optimates Ciuitatis Capuæ, hodie pauci sunt,apparent insignia in Tribuna.Locus refectionis coquina & impluuiū fuit Abbatiæ Sancti Benedicti de Capua,fratres soluunt Abbati singulis annis censum. apparet scriptura sub Calixto Tertio,Pontifice Maximo, Pontificatus sui anno 1 hoc in loco B. Franc.plura fecit miracula.Locus Auersæ,vbi floruit Magister Thomas Auersanus,Inquisitor hæreticę prauitatis tempore Caroli Siciliæ regis Cui semel Gonsaluus dixit per iocum, scias contra te maximum concitatum odium, & si voluissem te vendere, nullum animal carius venderetur in macello.Locus Theani,Locus Suessæ sub titu, S. Ioannis datus fratribus ab vniuersitate,interueniente Apostolico assensu.Locus Mignani captus à B.Francisco,vt fertur, ab antiquioribus loci. Locus Madaloni erat Capella constructa,transeunti Beato Francisco Vniuersitas obtulit locum,dicunt quod B.Fran.ibidem plantauit citrangulum,& creuit in proceram arborem.Locus Calui,qui fuit constructus ab Vniuersitate, ea obligatione, vt quinq; fratres ibi manerent,& peregrinos hospitio susciperent. erant ibidem quadam cellulæ hospitatoriæ,dicunt Hospitale Annunciatæ Neapolis hunc locum concessisse.præfuit huic Ecclesiæ Laurentius Spatha Bononiensis, & Iulius Magnanus Placentinus.Conuentus Molę constructus ab illustrissimo Domino Nicolao Vrsino,& ab illustri eius familia,primo erat simplex Capella sub tit. Sanctę Margaritę iuspatronatus dictę familię Vrsinę,& dicitur prębenda Sanctę Margaritæ,testantur insignia eius domus; & lapis excisus in Claustro,sub anno 1504.nulla ibi reperitur scriptura authentica. Locus de Porticibus constructus à B.Francisco,vt ferunt, qui à Portiuncula nomen imposuit,vnde Vniuersitas illa vtitur pro sigillo imagine B.Francisci;ibi quoque est puteus miræ profunditatis,quem dicunt B.Franciscum baculo suo effodisse.Locus Casertæ,quem fundauit princeps Casertæ de Aqua viua.Locus.S.Felicis à Domino Ioanne Thoma episcopo illustris Familiæ S. Felicis,eratq; Iuspatronatus. Locus Ischiæ ab vniuersitate datus sub Honorio Tertio Pontifice Maximo, extat Bulla.

Mag. Lādulphus.

Insigne miraculum B. Fran.

B. Francisci miraculo puteus scatet.

CVSTODIA SALERNITANA.

HABET Locum Salerni, cuius ecclesia constructa est anno 1238. per R. D.Abbatem Sancti Nicolai,& à diuersis personis, locusq; magnificatus à Serenissima Margarita illius Regni Regina,cuius corpus iacet in Ecclesia,& eius nomen exprimitur in fascia quadam marmorea.Locus fratrū est pauperrimus, situ tamen pulcherrimus, & aeris temperie saluberrimus,vbi pubescunt herbæ, & arbores nullo tempore comas perdunt, gemmea florent varietate,in monte situs est Locus,haud nimis in altum porrectus,tremulis oliuarum vmbraculis opacus, in loco, qui Bonædiei dicitur. floruit in hoc Conuentu

Reuerendus

Reuerendus Massa, vir insignis, nam in eius sepulchro leguntur hæc carmina.

Hic iacet in capsa dictus cognomine Massa

Astra tenent mentem, meritis nunc grata ferentem.

Locus Surrenti, Locus Castri ad mare. Locus Amalfiæ à Beato Francisco captus, dum inuiseret corpus Sācti Andreæ Apostoli, à quo stillat sacer liquor mannæ, eo in loco Amalfiæ cameram construxit, quæ hodie quoque dicitur camera Beati Francisci. Locus Rauelli, Locus Giphonis, vbi floruit magister Leonardus de Rubeis, qui fuit Generalis Ordinis, & Cardinalis. ibidem floruit magister Lucas Gauricus, Astrologus insignis, qui Paulo Tertio charus fuit, & magister Valētinus Camarotus Medicus, qui claruit Paduæ. Locus Sarni à Sarno amne, penes quem fons est, cuius est tanta frigiditas quòd ferunt, si missa in eo fuerint vina nigra, albescūt. Locus Nuceriæ Paganorū, de quo habetur, quòd D. Petrus Philagerius construi fecit anno 1287. & anno 1290. Guido Philagerius fundauit Conuentum: est verò in Ecclesia quædam capella sub inuocatione Beatę Catherinæ, constructa per Dominum Iacobum de Bursono, ad honorem B. Catherinę, cū nobili Flamma Philagelia vxore eius. Floruit eo in loco, nostro tempore, magister Lucius Baldinus, & magister Valerius Nucerinus. Locus S. Seuerinę, qui fuit constructus ab illustri Familia S. Seuerini ab Illustri Domino Ioanne Francisco, & à Ioanne Mario, & Antonino de Insusinis, isti domini donarunt Religioni Sancti Francisci, anno 1532. Locus Sancti Blasij a fratre Mariano Caligario Tertiario erectus de suis redditibus an. 1571. sub Pio Quinto, Pont. sui anno vj. Locus Sorinę.

CVSTODIA PRINCIPATVS

HABET locum Ebuli, quem fundauit illustris familia de Aquauiua, vt apparent eius insignia in Tribuna. Gulielmus Sanseuerinus Archiepiscopus Salerni concessit Locum Sancti Laurentij fratribus Ebolitanis, anno 1370. ibi floruit magister Laurentius de Iulianis, & magister Camillus, qui viuit hodie. Floruit quoque ante hęc tempora magister Antonius Romanus, qui prædicans ante vigiliā Annunciationis prædixit horam sui obitus, dixitq; auditoribus suis, Dicite vnū Pater, quia hora xx. ab humanis decedā. Quod euenit. Locus de Muro, vbi M. Melchior vixit cū laude. viuit hodie M. Cæsar Galiardus Regens Cremonæ. Locus Diani. Floruit magister Franciscus Nineus, & magister Marcus Balbinus. Locus Saponariæ, vbi floruit magister Franciscus Gilibertus, magister Ioannes Aloysius de Nouis, magister Michael. Locus Auletæ, primo erat capella S. Andreæ, ibi floret magister Antonius Regens Salerni. Locus Cuchari, quem construxit magister Antonius Episcopus Acernanus, extant eius insignia in Choro. Locus Sancti Angeli, ibi floruit magister Bartholomæus, magister Franciscus hillus. Locus Agroboli, ibi est scopulus, vbi B. Franciscus prædicabat piscibus. Locus Montearum, Floruit M. Michael literarum Chaldearum peritissimus, M. Ioannes Petrus Todinus Prouincialis. Locus Potentiæ, qui (vt creditur) fuit palatium Dominæ Ioannæ Reginæ II. anno 1266. ibi floruit magister Petrus Paulus Caporella Episcopus Crotoniensis. Floruit ibidem magister Nicolaus, & viuit hodie magister Ioannes Baptista Commissarius Prouincię Terræ laboris, qui præfuit Prouincię Calabriæ. Locus de Piscopagano. Locus Bisatiarum, viuit hodie magister Franciscus Carusius Episcopus Sulmonensis, magister Paschalis Rubeus Prouincialis. Locus Torellæ. Locus de Capite Sileris, floruit magister Troianus. Locus Belriguardi. Locus Rochæ Aspidis, Floruit magister Andriucius. Locus Boni habitaculi, quem construxit magister Franciscus de Ciuitella. Locus Sancti Angeli Lombardorum, sub titulo Sancti Marci Euangelistæ. Floruit magister Franciscus, magister Antonius, magister Machin, & Antonius Cesareus. Floruit magister Ioannes, insignis doctor, Regens Aluiti, quidam magister Bartholomæus & quidam alij.

CVSTODIA BENEVENTANA.

HABET Locum Beneuēti, eius constructio ignoratur, tum quia antiquus est ante translationem corporis B. Bartholomæi de Insula Lipparia anno 1327. tum etiam quia scripturæ fuerunt combustæ. Locus S. Agathæ Gothorum. Clemens IIII. Pont. Max. emit situ, & dedit Fratrib. Minoribus intra vrbis mœnia, vt possent sibi locum construere, vbi Deo præberent famulatum anno 1267. Locus Auellini constructus (vt fertur) tempore D. Francisci. Locus Cereti constructus à Dominis Sanframundis, qui erant Comites dictæ Terræ. Viuit hodie magister Antonius Rillus, qui præfuit prouinciæ. Locus Ariani, Locus Aquæ putridæ vel Mirabelli captus à S. Francisco, vbi floruit magister Ferdinandus Rubeus, qui edidit Conclusiones in libros Philosophiæ, Locus Montis sarculi, vbi floruit magister Ioan. Antonius. Locus Montis fusculi non longè à Beneuento, quo in loco floruit magister Hieronymus Dens, qui fuit prouincialis, & sponte cessit tempore magistri Laurentij Spathæ. Locus. S. Mariæ Oliuetæ Terræ, Apitij vel Apicis, quem construxit B. Pater Franciscus. Floruit magister Bartholomæus magnus prædicator. Locus Padulæ sub inuocatione S. Mariæ de Laureto, datus ab Vniuersitate cum assensu perillustris Domini Ioannis Bernardini Carboni Domini Terræ Padulę an. 1538. die 14. mensis Iulij. Floruit magister Pardus cōcionator. Locus Alifiarum. Locus Galatię. Locus Lapigij, quem construxit vniuersitas, anno 1504. Locus Castrifranci, quem fundauit illustris Familia de Caraciolis. Locus Flumari fundatus ab vniuersitate, vbi floret magister Augustinus Leo, vir eruditus.

CVSTODIA S. BENEDICTI.

HABET Locum Caietę, vbi S. Frācifcus prędicauit, & ad eius nutum nauis medio pelago constitit immobilis. Hic locus tempore magistri Iacobi Sarzuela captus à patribus de Familia. Floruit in eo Conuētu quidam magister Seraphinus. inest locus Traiecti. Locus de Fundis, Locus Itri, captus tempore Ioannis XXII. Pontificis, Pontificatus sui anno octauo. Floruit magister Nicolaus de Itro prouincialis, magister Thomas Farellus prouincialis Calabrię. magister Ioannes Schorus prouincialis Terrę laboris, magister Prosper. Locus. S. Germani, sub titulo S. Placiti, erat Ecclesia Monachorum Cassinatum, fuitque donata Religioni (hodie vocatur Ecclesia S. Francisci) cum assensu Innocentij Quarti Pontificis, confirmata a Gregorio Vndecimo Pont. Max. Locus Aquini. Locus Maranulę ad preces Honorati Caietaui Comitis Fundorum, & vniuersitatis Maranulę sub titulo B. Marię Annunciatę. Locus Lupicij Fratarū. S. Ioannis in Carico, Locus Vicialbi, vbi est fons, in cuius fundo apparet signum Crucis impressę a S. Frācisco. Locus Castrinoui, quem fundauit magister Seraphinus Græcus Neapolitanus. Locus S. Angeli de Lauriano, quem fundauit magister Antonius de S. Angelo. Locus Aluiti sub titulo S. Nicolai tempore Leonis X. anno 1516. fuit applicatum beneficium rurale dictum Beneficium S. Mariæ del Campo cum assensu Domini Raymūdi de Cardona Comitis Aluiti, cuius erat iuspatronatus. Locus Rochæ siccę a Beatriceq; Comitissa Aquini perillustri matrona fuit monasterium cōstructum in suo palatio, anno 1516.

PROVINCIA S. BERNARDINI.

HAEC Prouincia, quę olim Pēnensis dicebatur, in Capitulo Generali celebrato Mediolani anno 1457. communi omniū consensu & calculo, mutato titulo vocari cœpit Prouincia Sancti Bernardini in honorem eius, distincta in sex custodijs.

CVSTODIA AQVILAE

HABET Locum Aquilę, qui constructus fuit anno 1269. vniuersitas concessit situm. Hoc in loco conditus est B. Thomas Hibernicus, qui sibi ob summam reuerentiam in sacratissimam Eucharistiam pollicem amputauit. Extat in hoc Conuentu camera S. Bernardini, & Caputium S. FRANCISCI; cuius deuotione multi ęgri conualescunt. Hunc locum plurimùm exornauit M. Petrus cognomento Scotellus, qui reduxit in epitomen doctrinam Scoti in 4. lib. Sentent. scripsit quoque alia. In Loco S. Bernardini, qui est de familia, conditus est quidam pater Iulianus Germanus, de quo leguntur ista carmina.

B. Thomas Hibernicus.

Degerat in terris vitam Iulianus honestam;
Ossa tegit marmor, spiritus alta tenet:
Cui placuit diuo sanctissimus Ordo Minorum,
Et cęlo & terris nunc sibi firma quies.
Fertilis ingenio tulit hunc Germania virum,
Ast Aquila functum corpus in vrbe iacet.
Dites hunc omnes reperiunt, clamantq; miselli,
Subsidium hic miseris, diuitibusq; salus.

Locus Fonticularum, Locus Offeni, Locus Castriueteris, ibi reperitur de sanguine Sancti FRANCISCI qui in die Sanctorum Stigmatum feruere dicitur, Locus Sulmonę, vbi floruit magister Petrus de Conzano Ordinis Generalis, Locus Populi, Locus Piscinę, constructus a familia Rogeroni, quę vulgò dicebatur domus Celani, sub titulo Virginis Marię nomen accepit.

CVSTODIA PENNENSIS

HABET locum Pennę, qui fuit captus tempore Beati Francisci, quia S. Anastasius Pennensis Episcopus vrbis habuit in somnijs, quòd eo die quidam vir Sanctus ei occurreret. Factusq; est ei obuius in foro, & se mutuo cõplexi sunt alternis inuicem delatis honoribus, cuius amoris significatione Episcopus contulit sponte Locum Sancto Frãcisco, & hic fuit primus locus Prouincię, à qua tota Prouincia nomen accepit. Multa sunt in hoc Conuentu notatu digna; Porta Ecclesię lapidibus quadratis, Crux miri ponderis, & ornatus, Turris Campanaria miræ proceritatis, item de sanguine Christi, quem attulit quidam medicus. Floruit ibidem magister Iacobus Angelinus, & magister Antonius Angelinus, cuius nepos magister Nicola Angelinus viuit nobiscum in humanis, viri vtique insignes, vt etiam lapis affixus in ęde S. Francisci testatur, cuius incisa verba leguntur.

Singularis visio de B. Fran.

Iacobo Antonio Angelino, ex matre Maria, Theologo Minoritę, patria Pennensi, animi candore, & christianę religionis studio insigni, qui cùm maxima charitate hanc Minorum Fratrum Conuentualium Prouinciam per triennium rexerit, & cum in vrbe totius Ordinis procurator diligentissimus extiterit, hic tandem (quod semper optauerat) primã naturę legem, vt otta moriantur, impleuit, A. D. M D X.

Duorum M. Angelinorum Epitaphia.

Antonio Angelino ex matre Apollinaria, Theologo Minoritę, patria Pennensi, morũ integritate, doctrina, prudentia, & charitate ornato, qui cùm per triennium Prouinciam S. Bernardini, ea qua decuit diligentia gubernauerit, cum multas celeberrimas vrbes, tum lectionibus, tum concionibus summa cum laude omniumque admiratione illustrasset, cum multa beneficia Conuentui huic contulisset, viam tandem vniuersę carnis ingrediens obdormiuit in Domino A. D. M D L X X I I I I.

Nicolaus Angelinus Pennẽsis, Theologię professor, Prouincię Sancti Bernardini Prouincialis, ille primo consanguineus, secundo ex patre nepos, & huic vni proximè, & secundum Deum virtutes, honores, fortunas, omnia denique accepta referens, tanquã patri de se optimè merito nõ ingratus monumentũ posuit. A. D. M D L X X X I I I I. die x. Martij.

Locus

Locus Catauiari, Locus Adali, Locus Pontariæ, Locus Laureti, Locus Celani, vbi floruit frater Thomas de Celano, qui mandato Apostolico scripsit primam legendam Beati Frã cisci, & obtulit Gregorio IX. Pont. Maxi. Quem scribendi modum imitatus est Ioannes de Ceperano, notarius Apostolicus. scripsit quoque prosa illum hymnũ, qui canitur in missa defunctorum, Dies iræ, dies illa. quamuis affirment nonnulli fuisse cuiusdam Regis Hungariæ. Hic in loco S. Fran. prædixit mortem cuidam militi, apud quem hospitabatur. Locus de Mauupello, Locus Tecti, Locus Nociani Abbatiæ Casæ nouæ, captus præsenti anno 1586. tempore magistri Propertij Taliacozi.

Ioan. Maria Verratus in expositione Missæ defunctorum.

CVSTODIA THEATINA.

Monachus mulier.

SVNT in ea Custodia Locus Theate, Locus Lanciani Accidit superioribus annis 1584. quòd quædam mulier Boma sub habitu S. Francisci te gens pietatem, & religionem suam, (quod & alijs quibusdam Sanctis accidisse fertur) inuẽta est mulier, cũ ab omnibus haberetur monachus. Locus Ortonæ, Locus Piscariæ, Locus Palenę. Locus Guardiæ, vbi reperitur venerabile caput Beati Nicolai de Maiello ad altare capellæ Illustrium Dominorum Vrsinorum. Locus Francauillæ. Locus Ludani, vbi reperitur hostia carnis miraculosè conuersa in corpus Christi. repériuntur quoque reliquię sanguinis miraculosi.

CVSTODIA ARIDENSIS.

B. Andreas de Arida.

IN ea sunt, Locus de Arida vnde oriundus fuit Beatus Andreas, de quo superius præfati sumus; Locus Poleni, Locus Vallisi, Locus Ciuitatis Sancti Angeli, Locus Siluici, Locus Montis syluani.

CVSTODIA APRVTINA

HABET Locum .S. Iustę, S. Homeri, Locũ Terami, Locum de Camplo, locum Ciuitellæ, Locum Muri, Locum Contraguerræ.

CVSTODIA MARSICANA.

SVNT in ea Custodia Locus Marsicanus, Locus Celani, Locus Sancti Petri; Locus Auezani, qui fuit constructus ab illustri familia Vrsina. Hunc locum exornat magister Felix prouincialis. Locus Corbarij, Locus Bolsoranij, Locus Taliacozzi, quem construxit quædam Matrona de Vrsinis, magister Agapitus, & magister Ioannes Baptista multis beneficijs dictum locum auxerunt. Viuit hodie magister Propertius Resta, vir omnium liberalium artium virtutumque studio ornatus, Prouincialis Sancti Bernardini, & Theologus Illustrissimi Cardinalis Madrucij, qui à Gregorio decimo tertio, Pontifice Maximo, missus in Germaniam cum Senatoribus consedit in Dięta habita Augustę Vindelicorum anno 1582. qui hunc locum plurimùm suis virtutibus, & ædificijs exornauit. Ibidem visitur Cappa Beati Thomæ de Celano. Locus Sancti Ioannis de Varro, qui per Dominam Ioannam de Aragonia vxorem quondam Ascanij Columnæ, qui ius præsentandi occupabat, traditus est.

PROVINCIA SANCTI ANGELI.

HAEC Prouincia Sancti Angeli, sic dicta, quia non multum distat à Monte Gargano in Apulia, vbi B. Franciscus constitit in honorem Archangeli Michaelis. Habet autem hæc Prouincia quatuor Custodias.

CVSTODIA COMITATVS MOLISAE

HABET locum Iserniæ, Locum Venafri, Locum Boiani, Locum Campi bassi, locum Angloni, locum Limosani, locum Planitij, sub tit. S. Nicolai.

CVSTODIA CIVITATIS

HABET locum Guillionisij, locum Alareni, locum Ciuitatis, locum Procinæ, vbi viuit hodie magister Horatius Procina Prouincialis, locum Termularum, locũ Vasti, locum Montis Oderici.

CVSTODIA MONTIS S. ANGELI

HABET locum Sancti Angeli, locum Manfredoniæ, locum Sancti Ioannis rotundi, locum Vestarum, locum Pasquitij, locũ Rodi, locum Camani, locũ Ischitellarũ.

CVSTODIA CAPITINATAE.

HABET locum Lucernium, locum Sancti Seuerini, locum Fogiæ, vbi iacet frater Iacobus de Assisio, qui multos liberauit ab infirmitatibus, locum Casalis noui, locum Troiæ, vbi floruit magister Fabritius de Troia, locum Estulli, locum Corneti, vbi conditus est B. Benuenutus, & in dicto Episcopatu canonizatus.

B. Iacob. Assisas.

PROVINCIA S. NICOLAI.

HAEC Prouincia Sancti Nicolai, nomen accepit à D. Nicolao Barij Apulię oppidi, vbi conditus est, vulgò dicitur Prouincia Apuliæ, quæ diu diuexata est, multaque tulit incommoda tempore Friderici II. ex Cõstantia Normanni regis filia olim professa nati, qui defuncto Henrico V. imperauit annos xxiij. Mater videns cuncta tumultu repleri, regnum præsidio communiuit. Ottone demùm ab electoribus imperio priuato, Fridericus subrogatur, & ab Honorio confirmatur, & in Siciliæ regnum restituitur. Hic Ecclesiam lacerare cæpit, multa deuastauit Cænobia, & multa præsertim in partibus Apuliæ incommoda tulit. Hæc Prouincia distributa est in quinque Custodijs, quarum prima est

Fridericus II. Ecclesiæ inimicus.

CVSTODIA BAROLITANA.

HAEC Custodia habet locum Barij, nõ reperitur fundatio, quia tẽpore Autrech Generalis Ducis Francorum regis anno 1528. & Renzi de Cera Ducis Francorum regis bello sęuiẽtium ad Castrum destructa fuit Ecclesia, & locus, & combustæ scripturæ. fratres autem se receperunt in quandam ædiculam extra Castrum, deinde ad Ecclesiam S. Helisij. locus Bitonti est concessus â Carolo huius nominis primo, anno 1284. prius dictus S. Petrus de Castello, locus Malfecti, locus Vigiliensis, locus Trani, vbi cõditus est B. Petrus, qui multa miracula fecit, locus Corati, locus Iouanatij, vbi floruit M. Ioãnes Vallo nus, qui formalitates Scoti illustrauit, locus Conuersani, locus Rutiliani, locus Biteti, locus

locus Terræ Spinazolæ, anno 1565. cum assensu Domini Simonis Gattulij Episcopi Venusini extructus hac conditione, vt ibi maneant tres fratres.

CVSTODIA TARENTI.

SVNT in ea locus Tarenti, vbi floruit magister Pyrrhus, vir doctus, quem Tarentinorum princeps misit legatum suum ad Pium II. Pontif. Max. in Conuentu Mantuano commorantem. Cui Pontifex postquàm magister Pyrrhus laudauit principem suum de fide Catholica, respondisse fertur: Quid dicam? Dominus tuus periurus est & proditor, qui Turcas prouocat aduersus Christianos. Locus Oriæ à B. Frã. captus. locus Ostunij ad mœnia sub inuocatione S. Francisci, non reperitur eius fundatio; sed priuilegium per illustrem Dominum Philippum tunc principem Tarenti, & Despotum filium regis Hierusalem an. 1304. mense Iunij. concessit enim ille princeps hortum vnum curiæ principalis pro construenda ecclesia in loco dicto, à Colombo, ad preces venerabilis viri Fratris Falconis tũc ministri prouinciæ Apuliæ internæ dilectionis affectu, quo princeps illi afficiebatur erga S. Franciscum. Viuit hodie magister Rugerius de Rugerijs lector in Conuentu Cracouiæ prouinciæ Poloniæ. Locus Ioiæ à B. Francisco captus, dum in illis partibus conuersaretur, & a Domino Luca Andrano beneficijs cumulatus, locus Monopolis.

Pius II. in Cõmentariis.

CVSTODIA BRVNDVSII.

HABET Locum Brundusij. Conuentus Neritoni constructus anno 1211. erat enim castrum ragium, sed cum esset destructum, placuit Carolo primo concedere fratribus: apparet concessio in carta membrana præsente ipso met Carolo, primo rege Neapolis. Locus Licij fuit constructus à B. Francisco, adhuc est locus, vbi ipse morabatur. locus Hydronti. Locus Alysani constructus a B. Francisco, cum in illis partibus versaretur.

CVSTODIA MATERANA.

LOCVS de Matera, vbi est publicum gymnasium. Locus Grauinæ, locus Axeturæ, quem suis virtutibus, & egregiis moribus ornat magister Marius socius Ordinis. locus Montispelusij, vbi floret magister Christophorus. locus Tricarici. Locus Cupertini, ibi erat capella, vbi erat picta imago Sancti Nicolai, quidam frater Lucas de Cupertino & duo alij fratres cæperunt querere eleemosynas, vnde ecclesia, & locus constructus fuit. Locus Messapiæ.

PROVINCIA CALABRIAE.

HAEC prouincia in extrema Italiæ regione Peninsulæ formam refert fertilissima est illustrisq; effecta insigni martyrio S. Danielis de Beluederio Diœcesis S. Marci, & sociorum eius: eratque distincta in quatuor custodijs, modo in tribus distributa, quia custodia Castri villarum, & Vallis, sunt eædem.

CVSTODIA REGII.

HABET hæc Custodia Locum Regij, vbi iacet corpus B. Bernardi anno 1360. a Turcis efferæ mentis hominibus locus pluries dilapidatus, & combustus. Accidit tẽpore

Corpus B. Bernardini.

Nicolai

Nicolai V. Pontificis Max. quòd quidam Frater Matthęus apud Fratres de Familia prædicationis gratia insignis vigebat, quem cùm Nicolaus Pontifex Ecclesiæ Regiensi præfecere statuisset, ipse eiulans, & lacrymans cœpit dicere ad Fratres, qui frequentes illic erant, Accurrite, adeste, opem ferte. Interrogatus quid haberet, respondit, Heu misero mihi, ætatem in religione consumpsi, vixi pauper, & obediens, præcepta Diui Francisci nunquā violaui, verbum Dei prædicaui populis; ò immaculata Religio, ò dulcia cellarum silentia, ò amantissimi Fratres, ò consolationum mearum socij, ego vos tandem relinquam? & me dulcissima vestra conuersatione priuabo? qui postea à Pio Secundo præfectus est Ecclesiæ Rosanensi in Calabria, qui sub Calixto triremes duas ex eleemosynis contra Turcas armauit, atque in Asiam profectus captiuos aliquos abduxit, nunquam interim dimittens prædicandi officium. Locus Iocrorum, vbi floruit Frater Thomas, & magister Bernardinus Barbatanus Prouincialis. Locus S. Agathæ, Locus Sancti Laurentij, Locus Bouæ, Locus Palicij, Locus Seminariæ, vbi floruerunt magister Thomas Fantinus Prouincialis Calabriæ, magister Dominicus Fantinus Prouincialis, & magister Leonardus Fantinus, qui hodie præest Prouinciæ, & magister Gulielmus, Concionator egregius, præclarum sydus vbique appellatus. Locus Palmæ, quem fundauit F. Antonius Palmensis, vbi floruit mag. Petrus, Cōcionator acceptus in populo. Locus Nicotarę, vbi conditi sunt quidā beati. Locus Burelli, ibi est Chorus cum subselliis pulcherrimus. Locus Soreti, Locus Arenarū, quem illustris Marchio de Concullatis multis beneficijs, & paramentis ditauit. Locus Brugnaturi, Locus Peraci, vbi viuit magister Bernardinus Barbatanus. Locus Siderois. Locus Meliti, extructus à D. Iulia de Azarolis, Comitissa Melitensi, de bonis sibi collatis, quę cogitās de salute sua, voluit ibi primò cōstrui capellā sub inuocatione S. Marię de Misericordia, & vnum Hospitale pro peregrinis aduentantibus: & habuit facultatem à Bonifacio VIII. Floruit mag. Ferdinandus, doctrinæ Scoticę cultor pręcipuus. Locus Misiani, Locus Tropeæ, quę erat collatio Episcopalis iuxta ripas Tropeę, & ad preces Episcopi & Collegij Canonicorum pro maiori animarum commodo, Fratribus fuit concessus, F. Rubertus de Tropeia, & F. Thomas de Morano acceperunt locum nomine Religionis, & confirmauit Bonifacius Pontifex sub datis Anagnię 15. Kal. Iulij, Pont. sui anno 8. Locus Lauinę. Locus Montis Leonis fuit constructus ab Vniuersitate, an. 1282. in loco dicto Casalino, sub inuocatione S. Mariæ, cum onere soluendi quotannis libras xx. Fratribus ibidem habitantibus, & victū promittēs iuxta vires suas; Rogatus Ser Coradus D. Petri. hoc reperio, quòd an. 1377. tempore Roberti Regis Hierusalem, & Siciliæ, facta fuit permutatio de loco Camberlin, vbi prius Fratres morabantur, existente Guardiano F. Bartholomęo de Monte Leonū. Floruit in hoc Conuentu F. Cęsar Episcopus, & F. Martellus Zombinus, modulator egregius.

Horret grandia simplicitas.

Syluius lib. 4. Cōment.

Qui florent.

CVSTODIA CVTRONIS.

IN hac Custodia floruit B. Peryus. Locus Maidę an. 1451. die 8. mēsis Iunij, extructus per illust. D. Aloysium Caraciolum, Comitem Neocastri, & Dominum dictę terrę Maidę. Floruit in Conuentu Maydę mag. Robertus de Mayda. Locus Martirani in colle vndiq; præruptis defensus rupibus vno tantum itinere peruius. casas ibi habent incolæ ex materia vili, atque in his compressi, velut apes in aluearibus habitant. locus tamen Fratrum est satis commodus. floruerunt hoc in loco mag. Petrus de Staniis, & alij. viuit hodie mag. Frāciscus Flascineus, qui fuit Prouincialis, & mag. Marcus Antonius de Passeribus, qui & ipse præfuit Prouincię. Hic locus est in saltu, vbi solent (vt ille inquit) *Ore truces vlulare lupi sub nocte silenti.* Locus Cutronis, qui erat foris, vbi iacet corpus B. Perij. sed quia mandato Regio ciuitas fuit munita, Conuentus solo æquatus, & in vrbe constructus an. 1540. Locus Cossentiæ captus tempore mag. Antonij Fera Generalis. Locus Mottæ S. Luciæ, anno 1566. sub Pio V. erat primò Confraternitas S. Catherinę. Locus Rochæ Faluchę, sub nomine Saluatoris, fundator fuit quidam Baccalaureus, sed locus est inhospes ob aeris intemperiem. Locus Riaci, Locus Catanzarij, vbi nostro tempore lapidicina inuenta est, quæ dat lapides varij, & mixti coloris. Floret hoc in Conuentu mag. Dionysius, qui plures annos Neapoli constitit. Locus fuit cōstructus sub tit. S. Trinitatis an. 1252. tempore mag. Pauli Prouincialis, & Fortunati Episcopi electi Catanzarij, ea lege, vt si Fratres quandoq; dimisissent locū, rediret ad ecclesiā matricem, Rogatus Ser Philippus de Tipaldo de Catanzario. Locus Schylacei, vbi floret hoc tēpore mag. Lactātius Aretutus, de quo infrà, mag. Io. Antonius Rhodius, nobili genere

Prouincialis, Poeta egregius, & mag. Paulus egregius Scotista. Locus Neocastri, vbi claruit Mag. Thomas Porta dictus Neocastrensis, cōstructus fuit hic locus dictus S. Mariæ de Gratia sub anno 1472. annuente Nicolao Summo Pont. sub Reuerendiss. Antonio Episcopo Neocastrensi, Locus Stili, qui fuit patria Illustriss. Gulielmi Sirleti Cardinalis doctiss. Locus Belicastri, constructus anno 1530. vel circa: ibi erat capella sub titulo Sanctæ Mariæ de Scanegna tertij Ordinis: Fratres abiectis tertiarijs redditum occupauerūt, Locus Sanctæ Seuerinæ, Locus Pitiliæ, Locus Cigronis, vel Ciro, fundatus an. 1362. ibi floruit magister Cosmus Malenus vir insignis, qui ter fuit Prouincialis. Locus Montis Aurei ab vniuersitate an. 1565, datus sub Io. Antonio Fachineto Episcopo Neocastrensi, vniuersitas per decem annos vnicuique fratrum decem aureos assignauit pro victu, & vestitu eorum, Locus Nuceriæ, Locus Petramalæ, Locus Crimaldis, Locus Altilis, quem fundauit Dom^us Agacius anno 1532. die 23. mensis Nouembris, vnà cum D. Hieronymo Carario.

CVSTODIA VALLIS SIVE CASTROVILLARVM.

HAEC Custodia habet locum Castrouillarum, vbi est corpus Beati Petri de S. Andrea Diœce. Fanensis prouinciæ Marchiæ, ibidem floruit magister Victorius Capellus, magister Martialis Pelegrinus, qui plures annos interpretatus est primam philosophiam Patauij: obijt autem in loco Castriuillarum, magister Philippus Gesualdus regens Neapoli, qui fuit à secretis Ordinis, qui ingenij facilitate præstat, locus Scaleæ, locus Papasideri, locus Coroliani, vbi floret frater Marinus Modulator egregius, & viuit magister Franciscus Puliesius, qui fuit Prouincialis, vir doctus, & magister Petrus Corina, qui fuit Commissarius Sancti Angeli, & magister Andreas Prouincialis Terræ sanctæ, Locus Rossani, Locus Cropalati, Locus Luciorum, vbi fuit magister Saluator Prouincialis, Locus Speciani parui, Locus Abriliani, Locus Amanteæ, qui fuit constructus tempore Beati Perij socij D. Fran. cuius corpus iacet Crotonæ.

PROVINCIA SICILIAE.

HAEC Prouincia Siciliæ ita frugum fuit vbertate potens, vt olim Romanorum nutrix habita fuerit, alio nomine dicta Trinacria à tribus promōtorijs, quibus triquetra specie consurgit, Pachynno .s. vnde in Peloponnesum & meridianam oram prospectus patet: Peloro, à quo Italia cernitur occidentem versus: Lilybeo, cui aperitur Africa: Tota insula in ambitu capitur stadiorū trib. milib. in ea prominet mōs Ethna varijs Poetarum carminibus peruestigatus, in cuius vertice duo patent hiatus cratheres dicti, in quibus sulphura æternum æstuant, missoque prius fremitu elidunt flammarum globos, in eius freto sæuit naufraga Scylla, & Charybdis. Distinguitur autem in quinque custodijs, quarum prima est

CVSTODIA MESSANAE

HABET hæc Custodia locum Messanæ, vbi est locus pulcherrimus à Federico III. constructus fratres emerūt. situm in vrbe ab Hērico de Calua, & à Maria de Farinato pro certa summa pecuniæ, & Alexander IIII. pia liberalitate concessit, vt fratres possent ibi locum erigere, & Ecclesiā in honorem S. Franc. Locus antiquus erat extra vrbē ad tria millia passuū sub nomine S. Leonis an. 1222. tempore Gregorij IX. Pont. Max. translatus in vrbē, primariū lapidem benedixit Alexāder IIII. & misit Messanā an. 1225. Tribuna est capella regia, vbi conditus est Federicus III. qui obijt an. 1373. die xxvij. Iulij, & Eleonora Serenisś. eius coniunx. Ioannes Infans, & Elisabetha mater. Cōuentus verò fuit cōstructus à tribus Illustriss. Comitissis, Violanta de Polizzo, Eleonora de Procida, & D. Beatrice de Belflore. Neq; ociosum puto has matronas commemorare, & in posterorū exemplum literis tradere. In hoc Conuentu aliquod tēpus commoratus est B. Antonius Patauinus, ibiq; (vt ferunt) effodit puteū profundæ altitudinis: quidā fortè fortuna (vt à quibusdam senioribus Messanensibus audiui, dum Messanæ moram traherem) lapsi sunt præcipites in profundum puteum, & inuocato nomine D. Antonij, illæsi penitus euasere.

Messanæ versatus est S. Antonius de Padua.

In

In hoc Conuentu sunt reliquiæ celeberrimæ, omniq; veneratione dignæ. Octauianus Præconius Messanensis ibidem construxit candelabrum æneum egregiè elaboratum, in medio Chori extantem. In eodem Conuentu suis miraculis claret Beatus Simon Aimonis, quamuis Messanæ nulla habeatur memoria, sed in Conuentu Plateæ est caput dicti Beati, & Beatus Electus filius Domini Andreæ, cui in vita Christus apparuit in specie columbæ. Floruit ibidem Magister Petrus Calderonus Messanensis, Episcopus electus Antiochensis, qui obijt anno 1444. die 24. Nouembris. Locus Bauosæ, constructus anno 1570. erat Confraternitas sub titulo Annunciatæ Beatæ Virginis. Locus quidem amœnus ad mare, sed pauper, vbi habitabant Reformati. Locus Rochæ, anno 1570. erat Confraternitas Sancti Ioannis, ibi habitabant Reformati. Locus Sanctæ Luciæ, anno 1503. de mense Augusti, erat Ecclesia Cathedralis oppidi, nunc sub titulo Sanctæ Mariæ gratiarum: distat ab oppido mille passibus, nec locus à furibus est satis tutus. Locus Castri, Religioni datus anno 1503. de mense Augusti, vnde originem traxit magister Octauianus Præconius, ibi est caput Virginis ex vndecim millium Virginum. Locus Pactarum antiquus tempore Beati FRANCISCI, anno 1222. Gregorius IX. Pontifex Maximus anathemate prohibuit, ne clerici seculares, & Moniales impedirent constructionem Loci; siquidem de nocte destruebant, quod in die erat ædificatum; titulus Ecclesiæ sub inuocatione Sancti Francisci: extra vrbem est locus sub titulo Sancti Antonij, vbi (vt fertur) insigne Deus est operatus miraculum ad Sancti tuitionem. Quidam enim odio insequens Beatum Virum, qui ab Episcopo habebatur in pretio, cùm Sanctum calumniari intenderet, secum inuitauit Beatum Antonium feria sexta, & apponens caponem ante illum, dixit: Manducate quæ apponuntur vobis: cumque perditissimus homo exequeretur insidias sancto viro, ossaque attulisset ante Episcopum, mox in spinas piscium conuersa sunt ossa: quo viso procubuit nequissimus homo ante pedes Sancti, & Deum magnificauit, qui est mirabilis in Sanctis suis. Locus est pauper, & vndique ruinam minatur. Floruerunt hoc in loco illustres viri, & magister Franciscus cognomento Musca; dicebatur autem musca propter acrimoniam ingenij sui in disputado, qui floruit in Concilio Tridentino, & scripsit quædam opuscula, vt inferius dicetur. Locus Veriæ, anno 1513. Indictione prima, die vndecima Iunij, sub inuocatione Annunciatæ Virginis. Locus est intra montes, ad quem difficilis est accessus. Locus Castaniæ, anno 1570. extra oppidum ad mare, locus est pauper. Locus Torturicis, anno 1344. sub inuocatione Sanctæ Marinæ, quæ postquàm Fratribus concessa est, mutato titulo dicitur Ecclesia Sancti Francisci. Locus Galathiæ, anno 1570. sub titulo Annunciatæ Beatæ Virginis, nihil est notatu dignum. Locus Archariæ, anno 1532. die decimatertia Octobris, sub titulo Sancti Michaelis & Antonij. Locus Sancti Marci, anno 1564. sub titulo Sancti Antonij. Locus Millicelli, anno 1568. die quinta Maij, erat Confraternitas Sancti Antonij, sub eodem titulo concessus Fratribus. Locus Sancti Fradeli, captus anno 1568. die decimaoctaua Martij, corrupto vocabulo, nam in ea Ecclesia sunt reliquiæ Philadelphi, & Cyrini, vnde à nomine Philadelphi nomen Ecclesiæ deductum est. Beata Tecla, loci huius Comitissa in hunc locum detulit huiusmodi reliquias. Hic locus primò fuit concessus F. Ioanni Leontino, qui ibidem habitabat intra parietes inclusus, ex quo dabatur ei alimentum: sed semel omnibus sublatis, aufugit per fenestram. Quo exemplo ostendit suam hypocrisim. Locus Cæsaronis, captus anno 1582. à magistro Alexandro Canata, sub titulo Sancti Rochi; nam ecclesia illa constructa fuit tempore pestis. Locus Trainæ, captus anno 1374. tempore Vrbani VI. Pontificatus sui anno quarto, qui concessit facultatem construendi locum sub inuocatione S. Francisci, ea lege, vt duodecim Fratres ibi habitarent. Hoc in loco Fratres habitarunt per tempus centum annorum, deinde ab Vniuersitate constructus est locus: ecclesia verò erat Abbatia S. Michaelis, vtrunque concessum est Fratribus, mutatoque titulo, appellatur ecclesia Sancti Francisci, eratque domus intra vrbem, vbi hospitabantur Fratres; dicuntque Sixtum Quartum, cùm esset Generalis, in eadem domo commoratum. Locus Capizi extra oppidum, Fratres emerunt locum, habentque ecclesiam sub titulo S. Mariæ della Catena: locus est pauper, viuit ex eleemosynis. Locus S. Stephani di Mistrita, an. 1580. de mense Septemb. sub titulo S. Mariæ de Catena; ad eam est magnus concursus populorum, locus est satis amœnus. Locus Tusæ, anno 1561. ter fuit mutatus, primò erat sub titulo S. Michaelis, deinde an. 1563. ceperunt alium locum sub inuocatione S. Leonardi. tertio habitant modò in loco sub inuocatione sanctissimi nominis IESV,

Decretum Gregorij IX. Pont Max.

Prouidentia Dei in S. Antonij tutelam.

Lucæ 10.

concessusque fuit locus Patribus Capuccinis. Locus Sanctæ Mariæ de Angelis à Marchione Ieracij fuit concessus Fratribus anno 1554. locus est nimis solitarius. Locus Castellucij à Fratre Angelo de Nicossia captus anno 1576. de mense Aprilis: primò erat Fratrum Eremitarum, deinde Carmelitarum, sed ab eis dimissus, captus fuit à prædicto Fratre nomine Religionis sub titulo Sanctæ Mariæ à Succursu: ibidem manent nostri reformati. Locus Nicossiæ est valde antiquus, nil certi potui reperire de eius constructione ob antiquitatem loci, qui totus rimosus est, totusque ruinam minatur; quamuis modò à Fratribus dicti loci restituatur. Primò Fratres habitabant in ecclesia Sancti Antonini, Guardianus illius Conuentus in publicis scripturis dicitur Guardianus Sancti Francisci, & Sancti Antonini. Ante fores ecclesiæ Sancti Francisci, est fascia marmorea cum quibusdam characteribus ex idiomate Gallico, quòd anno 1427. constructa est. Locus Misericordiæ prope Castrum Ioannis, captus circa annum 1566. hominum Religione deuotus; confluunt enim populi certis & statis anni diebus, & se ibi magna expiant veneratione. Locum Castri Ioannis est antiquus, nulla tamen habetur memoria de constructione: hoc habemus, quòd Castrum defecit à Comite, & conflagrato eius prætorio, datum fuit Fratribus à Rege Siciliæ cum quadam capella, sub inuocatione Sancti Andreæ, de quo agitur festum solenne, & fuit vnita Confraternitas Spiritus sancti, & hodie dicitur Spiritus sanctus ea ratione. Locus Plateæ, cuius ignoratur fundatio, quamuis à Rege Martino, & Regina Maria habeatur priuilegium sub anno 1392. Quo priuilegio assignant certum prouentum pro reparatione loci: ibi est caput Beati Simonis. Locus Calataieronis est antiquus; ecclesia primò erat sub titulo S. Michaelis, sed mutato titulo dicitur ecclesia S. Francisci: ibi iacet B. Richardus, cuius vita & gesta descripta sunt, habenturq; eodem in loco, sed sub multis clauibus: vnde non fuit mihi concessum videre miracula Sancti huius, cuius ossa in Sacrario asseruantur. In Conuentu nulla habetur scriptura notabilis, quia scripta & vasa omnia tempore pestis fuerunt sepulta & deperdita; locus est satis amœnus in decliui positus, Magister Franciscus cognomento Campochiaro, locum hunc sua diligentia apud ciues commendauit. Floruit hoc in loco Mag. Iacobus Policius, qui Prouinciæ præfuit. Locus S. Mariæ infirmorum captus à mag. Iacobo Policio, anno 1570. vbi seorsum cum quibusdam sociis habitabat tenui victu, & in simplicitate vitæ se regens. Locus Barafranchę an. 1524. locus pauper, nil memoria dignum habet. Locus Calatamascotæ, captus an. 1507. sub inuocatione S. Francisci. Locus Gondigatti, an. 1554. locus amœnus, sed pauper. Locus Nari antiquus, de quo habetur, quòd Rodericus Palmerius de Naro, cùm esset Assisij tempore Gregorij IX. Pont. Max. in canonizatione S. Francisci, obtinuit à præfato Pontifice facultatem construendi Nari ecclesiam in honorem S. Francisci; secumq; attulit deuotionis caussa parum de chorda eius, qua erat præcinctus. Breue Apostolicum erat penes D. Barthòlomæum Palmerij, qui obijt an. 1574. in Conuentu nulla habetur memoria: prope Conuentum est ecclesia S. Barbaræ, quam possident Fratres. Locus Fauariæ sub inuocatione S. Antonini, captus anno 1530. sed à Fratribus derelictus cùm fuisset, illustris Marchio dedit Fratribus Carmelitanis, an. 1574. acceperunt alium locum sub inuocatione S. Antonij Abbatis.

Caput B. Simonis.

CVSTODIA AGRIGENTINA.

LOCVS Agrigenti (vt creditur) constructus ab illustri familia de Claramôtis, vt ostendunt insignia vbiq; affixa: nulla ibi reperitur scriptura, quia omnes fuerunt combustæ: reperitur in quodam libro Chori in fine.

Explicit, hunc librum qui scripsit vadat in Paradisum.
Viuit in Cœlo Jacobinus de Milite in nomine felix.
Hoc opus S. Francisci de Agrigento notatum est per manus Presbyteri Matthai de Castro Ioanne, anno 1307. 26. Februarij, Indictionis VI.

Floruit Agrigenti F. Matthæus, Doctor Theologus & Concionator sublimis, socius B. Bernardini Senensis, qui nominis IESV fuit obseruator feruentissimus, quod nomen efficaciter imprimebat in cordibus fidelium, electus fuit Episcopus Agrigenti, vbi omnia pauperibus distribuebat. Quæ res displicebat ijs, qui libenter comedunt bona Ecclesiæ, quare

accusatus

accusatus fuit apud Summum Pontificem. Quo facto sponte renunciauit, & construxit locum Panormi, vbi modò habitant Fratres de Familia. obiit Panormi in Conuentu Sancti Francisci conditus, sed post aliquot menses corpus eius trãslatum ad Ecclesiam nouam. Ibidem est de costa Sancti Longini, de gula Sancti Blasij, digitus Sancti Laurentij. Floruit in hoc Conuentu magister Andreas Scaleso Agrigentinus. Locus Grottarum anno 1573. nil extat dignum. Locus Racaburi, nulla extat memoria, tempore pestis anno 1576. scripturæ fuerunt combustæ: locus est antiquus, minatur ruinam: Don Ioannes illustris Comes anno 1560. iure testamentario reliquit nescio quid pro reparatione ecclesiæ & loci. Locus Scuteræ, anno 1500. sub titulo Sanctæ Mariæ IESV. locus pauper, Locus Capitis franci, anno 1580. die vigesimaoctaua Iulij, derelictus à Fratribus, qui ibidem viuere nequeunt. Locus Musmolis captus anno 1524. sub titulo Sancti Francisci, nihil ibi dignum memoria. Conuentus Policij antiquus, in campana facta anno 1300. reperitur antiquitas loci, qui minatur ruinam. Floruit ibi Beatus Gandulphus, qui obijt Policij anno 1260. in Hospitali Sancti Nicolai tempore Quadragesimæ, quo tempore sacras ad populum conciones habebat. mota pietate verò ciuitas & Regina Blanca construxerunt Conuentum in honorem Sancti Francisci, ipsaque Regina obtulit partem ligni sanctissimę Crucis. Locus Petraleæ inferioris, anno 1484. ab Vniuersitate datus. Locus Hieracij, anno 1582. de mense Nouembris, à magistro Iacobo Pastura de Mezara. Locus Sancti Maziri, de quo non habetur memoria, habetur tamen locum fuisse cõcessum Fratribus ab Episcopo anno 1414. primò ibi habitabant duo Fratres. titulus loci est sub inuocatione B. Francisci. Locus est asperrimus aditu in cacumine montium situs. Locus Pollinæ est antiquus, prout habetur à senioribus, quamuis ibi nulla habeatur scriptura authentica; Locus asperrimus est in cacumine montis ad mare. Locus Castriboni, cuius fundatio hoc modo habetur. nam illustris D. Franciscus Vintimillia Comes Giracij, concepta in B. Franciscum deuotione decreuit hunc locum fundare, habuitq; facultatem à Ioanne XXII. Auinione existente, anno 2. sui Pontificatus. anno 1332. die 26. Martij, cœpit construere hunc locum D. Ioannes Marchio Giracij, & Capitaneus Generalis Regni Sicilię, anno 1448. die 16. Iunij, donauit Fratribus, & Conuentui irreuocabiliter inter viuos prouentum gabellæ, seu doanæ Castriboni, rogatus Ser Ioannes de Amiata, titulus ecclesiæ est sub inuocatione S. Franc. in hac eadem ecclesia sepultus est idem Marchio. Locus Asinelli est antiquus, primò erat Confraternitas Magdalenæ, adhuc tamen extat sub eodem titulo, nulla habetur scriptura: Locus est pauper, & quasi inhospes. Locus Gulisani fuit constructus à nobilibus Dominis Gulisani, anno 1451. à Domino Gilberto Contelles Comite Gulisani, cum assensu Eugenii. obijt Petrus de Cardona, sepultusq; in ecclesia. Locus Graterij est antiquus sub titulo S. Mariæ Iesu: est in loco sublimi intra montes, nihil habetur dignum memoria. Locus Cephaludi, vel Cephalæ, antiquus est. Quidam dicunt tempore B. Antonij de Padua fuisse constructum, ipsumque B. Antonium construxisse. erat quædam cupressus, quam ipse B. Antonius plantauit proprijs manibus: his diebus locus fuit partim restitutus, sed ob aeris intemperiē pauci ibi Fratres commorantur. Locus Thermarum est antiquus, vbi aliquando habitarūt B. Gandulphus, & B. Ghirardus: adest campana tempore prædicti constructa, ex quo colligimus locum esse antiquum, quia B. Gandulphus obijt 1260. Titulus Conuentus est sub inuocatione B. Francisci: qui licèt sit satis amœnus, est tamen pauper. Locus Cacami, habetur eius fundatio hoc modo, quòd Illustriss. D. Iaimus de Prates magnus Admirantes magnæ Aragonię, & Siciliæ, & Dominus Cacami, & Vniuersitas Cacami vnà cum F. Ioanne de Termino supplicauerunt Ioanni Archiepiscopo Panormitano, vt eis concederetur ecclesia S. Margharitę Cacami, prędictus Illustriss. D. Archiepiscopus, Dominus Ioannes de Procida concessit ecclesiam prædictam die 29. Augusti, an. 1407. tempore Gregorij XII. Pont. Max. Prouincialis prędictus Mag. Ioannes à Nicolao IIII. Pont. Max. habuit confirmationem, causamq; commisit Abbati Spiritus sancti extra mœnia Panormi. Conuentus est satis amœnus, sed pauper. Locus Biccari an. 1590. captus à Patre F. Sebastiano de Irachio sub titulo Sanctiss. Trinitatis: locus est intra prærupta montium. Locus Ciminnæ satis antiquus sub titulo S. Franc. locus satis conueniens, constructus à Fratribus, & ab Vniuersitate, quodam F. Petro Turco, & F. Francisco de Castella, auctoribus. Locus Marineij captus anno 1570. à Fratre Thoma Messanensi: nulla habetur memoria de fundatione. Locus Mesulimelis constructus à Damiano de Tula Panormitano, anno 1582. die 12. Iunij, ab illustri Domino Comite & Comitissa, propensa pietate in B. Franciscum.

Lignũ S. Cruc.

CVSTODIA PANORMITANA.

HAEC Custodia habet locum Panormi, qui fuit captus tempore B. Francisci, vt creditur: hoc pro certo habemus, quòd tempore Gregorij IX. Pont. Max. an. 1235. erectum fuit, qui dedit literas ad Archiepiscopum Messanensem, vt permitteret Fratres Minores construere sibi locum in eo situ, qui à quibusdã Burgensibus fuit concessus fratribus propè Ciuitatem Panormi. Noua ista concessio peperit inuidiam apud clericos seculares, qui videntes nouum habitum multis iniurijs eos prouocabant, nec permittebant ædificium crescere. Vnde Pontifex committit Archiepiscopo Messanensi, vt occurrat morbo clericorum, & contundat superbiam Moab, cogatque clericos damna ipsa reparare. Quare locus cæptus construi propè mœnia Vrbis anno 1234. Verùm pro maiori commodo post paucos annos construxerunt locum in vrbe, cuius primarium lapidem cum Dei, & sua benedictione posuit frater Rufinus Placentinus Capellanus, & Pœnitentiarius Apostolicus Vicarius Summi Pontificis professione Cisterciensis, testaturque Fratres Minores emisse octo casas, cum viridario in Vrbe Panormi, in contrata vulgò dicta da Torre di Maniace. Breue autem est sub anno 1255. die penultima Martij, indictione XIII. Alexander Quartus Neapoli existens, xij. Kal. Iunij, liberat fratres ab omni foro prælatorum, nec subijciãtur aliquibus nisi suis Prælatis, & Domino Papæ: Iulius quoque secundus ordinat Episcopo Milatensi, vt ponat in veram possessionem Guardianum præfati Conuentus. In hoc Conuentu sunt multa notatu digna; in sacrario est imago Crucifixi pulcherrima, & egregia manu expressa, quę fuit Friderici Imperatoris. Ibi est de ligno sacratissimo Crucis CHRISTI, ossa Sancti Laurentij, & Hippolyti Martyrum, est capella Beati Gerardi, ibi quoque condita est Elisabetha Tertiaria, quæ obijt xiij. ætatis suæ anno perpetuò victura in Cœlis. Floruerunt multi viri hoc in loco, floruit magister Lucianus Ricardus vir doctus, qui his diebus decessit. Adsunt quoque quędam Cœnobia Reformatorum, ibi est mons Pellegrinus, locus sanè deuotus, & satis amænus, qui habet speciem Insulæ. Locus Carini captus anno 1546. sub titulo S. Antonini, erat locus iste cuiusdam Iacobi Iacobelli; Locus Mançosæ captus anno 1562. datus fratribus ab Illustri Barone Carini sub titulo Sancti Antonij, habitant ibi fratres Reformati. Locus Alcami vltra farum tempore Beati Francisci, vt creditur, quãuis non habeatur scriptura authentica, & pro certo habemus quòd Ecclesia fuit absoluta anno 1233. In Ecclesia est capella sub titulo Sancti Marci, Iuspatronatus dominorum iuratorum terræ prædictæ: vnde pro seruitio dictæ Capellæ fratres quotannis consequuntur vncias duodecim iuxta dispositionem testamenti. Locus Calatafime captus anno 1543. die xxix. Octobris à Ser Iacobo Gulu de Calatafimæ; dicebatur hic locus Sancti Iacobi. Locus Salemi tempore Vrbani Quinti, Pontificatus sui anno primo, ab illustrissimis Dominis Comitibus Vintimillij, Comite Francisco, & Ioanne constructus.

Rufinus Placentinus.

Imago Crucifixi Friderici Imperatoris.

CVSTODIA DREPANI.

HABET, hæc Custodia locum Drepani, vlterioris Sicilię positum in Quarterio Ciuitatis detto del Palazzo, qui captus est tempore B. Francisci (vt creditur) non tamen habetur certa scriptura, apparet tamen in Ecclesia quædam tabula cum subiectis verbis, anno 1272. die xv. Martij: hęc Ecclesia fuit absoluta sub titulo Sancti Francisci. Locus Montis Sancti Iuliani fundatus ab illustri Comite Francisco Vintimillio, sub Inuocatione Sancti Francisci. Locus Marsalæ citra Farum antiquus, vt colligitur ex inscriptione in quadam sepultura, cuius verba affixa sunt.

Domina Aldisia de Mizzina sepulta est hic, cuius anima requiescat in pace, anno Domini 1297.

Est autem hęc Ciuitas, & locus in promontorio Lilybitano, vbi aliquando fuit Sibylla, ibi quoque est crepido, quæ vulgò dicitur Sibyllæ, cuius sepulchrum fuit olim ad Lilybæũ oppidum. Locus S. Mariæ de alto, datus ab illustri Ioanne Antonio de Grignano, constructus

Sepulchrum Sibyllæ.

ſtructúsque anno 1535. & anno 1539. abſolutus fuit. Locus Mazaræ nullam habet ſcripturam ſuæ fundationis: creditur quòd ſit antiquus, vt eſt cõmunis cõſenſus ſeniorum, quod etiã oſtendit murorũ vetuſtas; inuenitur quoq; quòd an. 1306. quidam Comes Vgo reliquit conuentui vncias vigintiquinq;. Locus Caſtri vetrani an. 1534. nulla inuenitur ſun dationis ſcriptura. Locus Partanæ, refertur, an. 1484. nulla tamẽ inuenitur apud fratres ſcri ptura, ſed apud Baronẽ Partanæ; eccleſia eſt ſub inuocatione Sãctæ Mariæ à catena, ſitus eſt amœnus, & pulcherrimus; locus tamen pauper. Locus Gibellinæ anno 1520. nihil eſt di gnum memoria, locúsque eſt deformis. Locus Burgiannо 1566. die 20. Ianuarij captus à magiſtro Ioſepho Græco Drepanenſi: eccleſia ſub titulo Sancti Franciſci, quãuis eſſet ſub inuocatione Sancti Viti. Locus Cluſi anno 1545. à magiſtro Thoma Pinarolo die 20. Apri lis, rogatus ſer Iacobus Antonius Domini Anſelmi. Locus Buſachini non inuenio fundatorem huius loci, quidam affirmant à quodam exule fuiſſe conditum, nam eum in locum ſe recepit, vt tutius euaderet hoſtium inſidias, titulus huius loci ſub inuocatione Sancti Antonij. Locus Bricij, anno 1582. à magiſtro Vincentio Peres Panormitano. Locus Caſtri noui eſt antiquus, ſub inuocatione Sancti Franciſci. Locus Cameratę, à quo fuerit fundatus ignoratur, creditur quòd anno 1500. vel circa. Locus Biuonæ anno 1394. nam Dominus Rugerius Senenſis eques, & habitator Biuonæ, conſtruxit capellam ſub inuocatione Sancti Michaelis tanquàm iuſpatronatus ſuæ Familiæ, eamque curandam dedit Domino Iacobo Clerico ſeculari, poſt cuius obitum concesſa fuit Domino Antonio de Roſa, deinde fratribus Sancti Franciſci ope, & præſidio illuſtris fœminę Dominę Bonæ Senenſis. frater Laurentius Vaſſallus cuſtos Mazaræ, eam accepit nomine religionis. Locus Rafadali anno 1535. vel circa, locus deformis, & inhoſpes, locus Leucatę antiquus (vt creditur) de quo nulla habetur ſcriptura authentica, Locus Butoræ anno 1577. à magiſtro Matthæo Lornonaco de Terra noua penes aquæ decurſum: princeps Butorę donauit ſitum, ec cleſia ſub inuocatione Sancti Franciſci, Locus Terræ nouæ, antiquus eſt; reperitur in campana anno 1261. viuit hodie magiſter Mattheus cognomento lo Monacho. Locus Vicari, anno 1519. à quodam fratre Sebaſtiano de Girachlo, locus pauper, & inhoſpes. locus Comiſi, non habetur memoria de eius fundatione. Situs amœnus, fratres de Familia neſcio, quo euentu habitare ſolebant, deinde per literas Auditoris Camerę datus Conuentualibus anno 1549. Locus Claremõtis reperitur M CCCCLXXII. magiſter Antonellus de Turturice me fecit tempore Guardianatus patris fratris Ioannis de Curaria, titulus ſub inuocatione Sãcti Franciſci. Floret magiſter Vitus Pizza. locus Raguſę, locus antiquus (vt dicitur) nulla eſt reperta ſcriptura. Viuit magiſter Petrus Guarrinus, locus Sicli conſtructus anno 1514. ſub inuocatione Sancti Antonij à magiſtro Petro Ruetto de Raguſia; locus eſt pauper, hodie viuit magiſter Paulus Vaſſallus. Locus Maltę ſiue Melitę in vrbe veteri pauper, & in hoſpes, cuius fundatio ignoratur, eccleſia magna eſt, & pulchra abſque tecto, & diuino cultu, eccleſia eſt ſub inuocatione Sancti Franciſci, nec longe diſtat à columna, vbi prædicauit Paulus Apoſtolus, eo in loco qui Rabatò dicitur, ideſt ſuburbium, ibi pauci fratres habitant, locus Gothi extra vrbem, eſt autem Gothum inſula adiacens Melitę, eccleſia eſt parua, locus eſt modicus, & pauperrimus, locus Modicæ anno 1570. à magiſtro Iacobo Baſſomi Agrigẽtino, titulus eccleſiæ eſt ſub inuocatione Sancti Sebaſtiani, eſt beneficialis, & quotannis fratres ſoluunt cenſum, locus Zeretanę anno 1414. nihil eſt memoria dignum, locus Montis rubei eſt antiquus anno 1500. nulla habetur ſcriptura, locus Licodiæ antiquus ſub titulo Sanctę Marię Ieſu. locus Bizini, de eo nulla habetur memoria, locus Minel anno 1450. locus Militelli anno 1235. ſub titulo Sancti Franciſci; locus Frãciſfontis anno 1536. ſub tit. S. Franciſci, locus Buſſemię anno 1577. a fratre Franciſco Apulo, erat Confraternitas Sancti Bartholomei, locus Noti, locus antiquus (vt creditur) fundatus a D. Antonio Patauino, quamuis de eo nulla eſt certa fides, locus eſt amœnus, vbi habitãt viginti fratres. Locus Syracuſarũ fundatus tempore B. Franciſci, non reperitur eius fundatio. viuit hodie magiſter Henricus Gynus Epiſcopus Alifanus; locus Sortini anno 1555. ſub titulo Sancti Petri, & deinde titulo mutato ſub titulo Sancti Antonini, locus Leontini tempore D. Fran. fundatus à D. Antonio Patauino, vt fertur, tempore Alexandri Quarti, anno 1255. ad preces fratrum Conuentus Leontini fuit víſta ædicula Sancti Andreæ cum eccleſia, & Conuentu fratrum. Narratur, quòd in conſtructione eccleſiæ magnus lapis inuerſo plauſtro percuſſit aurigam, & ita contriuit, vt vix oſſa cohererent, ſed Deo operante per merita B. P. Franciſci ad inuocationem nominis eius ſanitati reſtitutus fuit. Viuit hodie magiſter

Collina vbi Paulus Apoſtolus prę dicauit.
Locus Rabaton.

Miraculum S Frã. ciſci.

magister Simon Oscinus, Locus Consolationis sub titulo Sancti Francisci, il Vecchio, fuit prior locus Fratrum, Locus Caroliontini, anno 1562. Locus Cataniæ constructus anno 1258. nàm Mauronicus Abbas Siculus, qui scripsit res præclaras prouinciæ Siciliæ, meminit Conuentus nostri Cataniæ. Nàm Leonora Regina religiosissima, post obitum viri sui assumpto habitu Sancti Frãcisci religiosè vixit inter Moniales, annos quatuor, deinde obijt apud Sanctum Nicolaum ab Arena. Eius corpus prout ipsa disposuit dum viueret, delatum est Cataniam ad locum Sancti Francisci, vbi est monumentum marmoreum. Volunt, quòd ipsa Domina Leonora fuerit fundatrix, & soror quatuor Regum Sancti Ludouici Regis Franciæ, Petri, Caroli, & Friderici. leguntur autem ista carmina sepulchro eius affixa.

Mauronicus Abbas Siculus i Cronicis.

Leonora Regina Siciliæ detulit aliquando habitum S. Fran.

Illustris Regina iacet hic Aleonora
Cui Sacra Clara dedit habitum,
Quam frater honorat Sanctus Ludouicus,
Sicilia Regina iacet hic Aleonora.
Regum nata, parens, coniux insignis, honora,
Heu Caroli, Petri, Friderici Sancta Sororem.
Accipe en dignam Ludouice predicando Sororem
Quamuis Arena Nicolai migrauerit ade.
Catania petijt Francisci sistere sede,
Ordinibus deuota suis sydus bene mite.
Hic iacet, inspicite.

Alij dicunt quòd in Vrbe Cataniæ erat locus sub nomine Castri Orsini; ibique erat ecclesia sub nomine Sancti Michaelis, quæ fratribus fuit concessa à Domino Othone Episcopo, & confirmata ab Alexandro Quarto Ponti. Max. Pontificatus sui anno secundo, Sed anno 1264. multas passi sunt iniurias. Quare Gregorius Decimus præcepit per breue Apostolicum, ne molestarentur à Mamphredo Principe Tarentino. Cessante itaque persecutione fratres ædificare cœperunt. Locus Randacij, anno 1334. nàm Regina Elisabeth mater Regis Friderici Tertij, habuit facultatem à Clemente Sexto construendi locum ad radices montis Ethnæ. Itaque construxit locum sub titulo Sancti Francisci, Locus Tauromināe antiquitus tempore Beati Francisci, vbi modò habitant fratres de Familia, Locus nouus constructus anno 1572. die xxv. Septembris, sub titulo Sanctæ Mariæ à Succursu. Dominus quidam, vulgò dictus il Signor Croce, hunc locum multis beneficijs cumulauit, locus Sauoræ sub inuocatione Sanctæ Mariæ della Gratia, locus pauper. locus Nouaræ inhospes. Hæc prouincia multa incommoda passa est præsertim an. 1320. quando Saraceni de Babilonia, & Africa venientes Siciliam ingressi sunt, & populati.

PROVINCIA ROMANIAE.

HAEC Prouincia illustris effecta est sanctitate & miraculis Beatorum Petri, & Matthæi: atque insigni doctrina, & præstantia Alexandri Quinti Ponti. Maxi. habet autem tres custodias.

CVSTODIA NIGROPONTIS.

HABET locum Nigropontis, vbi iacent duo illi beati prænominati, locum Candię, locum Canec.

CVSTODIA THEBANA

HABET locum Thebarum, locum Athenarum, locum Corinthi. tota deuastata est, & in ditionem immanissimi Turcarum Imperatoris deuenit. Sicut etiam Custodia

Cla-

Clarĕtina, locum Coroni. Locum de Patras, Locum Androuillæ, locum Lacinthi de saxaro, & Cefeloniæ sub ditione illustrissimorum Venetorum.

PROVINCIA TERRAE SANCTAE.

HAEC prouincia illustris facta est tum prædicatione B. Patris Francisci, qui primus prędicauit, quando cum vndecim socijs sibi adiunctis Solthanum adiuit, tum etiam quia in hac Prouincia passi sunt 31. Martyres nostri Ordinis, & multi fratres claruerunt. Hæc prouincia duas habet custodias.

CVSTODIA NICOSSIAE.

NICOSSIA est vrbs in Regno Cypri, quod superioribus annis à Turcica classe occupatum est, totaque destructa regio deuastataque, occisique, & in seruitutē abacti incolæ, nec sine maxima Christiani exercitus cæde. Henricus rex Cypri cū habitu S. Francisci sepultus est in Aede S. Francisci Nicossiæ nō sine opinione Sāctitatis. Locus Famagustæ, locus de Paphio; locus Nămotij; locus de Similo.

Cyprus occupatur a Turcis.

CVSTODIA STRIAE.

HABET hæc Custodia locum Montis Syon, locum sepulchri Domini, locum de Bethleem, locum Nazareth, locum Antiochiæ, est Antiochia vrbs Syriæ ad Orontem fluuium, in loco qui dicitur mons niger, qui est consitus arboribus, & diuersis plantis, erat primò monasterium S. Benedicti, cuius Monachi concepta deuotione in B. Franciscum in manu Patriarchę Antiochiæ omnia bona temporalia renunciarunt, sumptoq; habitu B. Francisci in eodem monasterio sanctè vixerunt. anno 1269. Solthanus autem Babyloniæ Antiochiam cepit, à Turcisque monasteria montis nigri, & Antiochiæ dilacerata sunt.

CVSTODIA CAPHAE.

CAPHAE est Conuentus Caphæ sub titulo S. Petri, In Tartaria in loco Solutasæ est ecclesia S. Mariæ, vbi habitant fratres pauci, neque enim tutum est inter gentes tam immanes, & christiani nominis persecutrices cultum Christi publicè profiteri.

PROVINCIA S. IACOBI.

HAEC Prouincia tempore Pij. V. S. recordationis cum alijs duabus prouincijs defecit ab obedientia Generalis Conuentualium, & non sine aliquo discrimine multorum fratrum in illis partibus. Habet autem hæc prouincia quinq; custodias.

CVSTODIA S. IACOBI.

CVSTODIA S. Iacobi habet locum Compostellæ, locum Corugnensem, locum Bifacensem, locum Pontis veteris.

CVSTODIA AVRIENSIS

HABET Locum Auriensem, vbi conditus est Beatus Gonsaluus Santij, qui fuit nobilis ge[illegible]ere, qui antea fuit insignis prædo, & sicarius, sed conuersus assumpsit habitum simplicem, quo vno fuit contentus, ciliciumque deferebat ad nudas carnes; exemplo Sancti huius multi vestigiis Beati Francisci hæserunt. fuit miræ humilitatis, visitauit bis sancta limina Apostolorum Romæ. obijt in loco Auriensi anno 1361. miraculis clarus, multa, & hęc quidem insignia miracula (Deo operante) fecit. Locum Lucensem. Locum Viuariensem, Locum Ripauiensem vulgò Riuadauia. Locum Villefranchæ, Locum Regij.

CVSTODIA LEGIONENSIS

HABET locum Legionis, vbi floruit B. Ioannes de Candia vir singularis virtutis. Ciuitas dicitur Legionis, quia à legione militum Romanorum extructa fuit, locum Astoricę, vbi sepultus est F. quidam Ioannes, qui mirabilis, & illustris fuit, & alius Ioannes, qui etiam miracula fecit, locum Ouetensem, locum Abulensem, & locum Cinegiensem.

CVSTODIA ZAMORENSIS

HABET locum Zamorensem, locum de Thauro, vbi tumulatus est Frater Stephanus, dictus Coruus, & quidam sanctus frater Sacrista, qui fracto crure à Deo miraculosè consecutus est sanitatem, locum Beneuentanum, locum Villa regodensem, locum Maloricensem.

CVSTODIA SALMANTICENSIS

HABET locum Salmaticensem, in quo Beatus Franciscus singulare prodigium ostendit, referente Bartholomęo Pisano, ibique floruerunt duo fratres laici, quibus semel orantibus in Ecclesia visi sunt insidentes quidam globi ignei, Locum Ciuitatis Rodericij, in quo B. Fran. Episcopum suscitauit à mortuis. Locum Placetinum, Locum Begiarensem, Locum Paracensem, & locum Eremitorij Sanctæ Marię de Angelis.

Bartholomæus Pisanus.

Miraculum Sancti Fran.

CVSTODIA CONIBRICENSIS

HABET locum Conibricensem, locum de Portu, locum Vimarij, vulgò Nimarais, locum Bragantij, locum Guardiensem, locum Caualiensem, locum Lamaiensem.

CVSTODIA VLIXIPPONENSIS

HABET locum Vlixipponensem, locum Santairnesem, vulgò Sancta Rena, locum Cauelamensem, locum Lamacensem, vulgò Lamego.

CVSTODIA EBORENSIS

HABET locum Eborensem, locum Boiensem, locum Extrimocensem, locum Tamensem, locum Portolatrensem.

PRO-

PROVINCIA CASTELLAE

HABET octo Custodias. Custodia Hispalensis habet locum de Hispalis, locum Cordubæ, locum Gircensem, locum Insulæ viridis, locum Gibenensem, locum Beatiensem, vnde ortum haber pater Alfonsus Ciachonus Dominicanus Romæ charus, & in pretio habitus à viris doctis ob singularem eius humanitatem, & doctrinam; locum Vbetensem.

CVSTODIA TOLETANA

HABET locum Toleti, qui captus est hac occasione: Nobiles Toletani exierunt semel ab Vrbe animi gratia ad venationem Taurorum, quibus occurrerunt duo fratres Minores, & eis nobiles dixerunt: Experimini vos si taurum occurrentem capere potestis: mox fratres ad Deum conuersi taurum velut agnum mansuetum reddentes facilè ceperunt. Quo exēplo admoniti nobiles, quasi diuino consilio id factum sit, obtulerunt eis locum ad construendam ecclesiam, Regina verò proprias domos concessit, vbi constructum est pulchrum cænobium, & ecclesia, in qua iacent frater Heruæus, & frater Antonius de Burgis Hispaniæ, qui miraculis claruerunt viuentes, & mortui, eodem in loco conditus est quidam primogenitus Regis Castellæ, & Sanctus Fernandus Castellæ in vrbe Ghiensi conditus est cum habitu Sancti Francisci. Locum Guadalagiaræ, Locum Talauere, Locum Ciuitatis Regalis, Locum Madriensem.

B. Heruæus, & B. Antonius de Burgis.

CVSTODIA MVRTIENSIS

Habet locum Murtiæ, Locum Conchæ, Locum Liueti, Locum Optæ.

CVSTODIA SEGOBIENSIS

HABET Locum Segobiæ, Locum Abulæ, Locum Aiellaris, locum Arenoli, locum Oliueti, locum Medinæ.

CVSTODIA PALENTINA

HABET Locum Palentiæ, locum Vallis oleti, locum Carionis, locum S. Facundi, & locum Pegnaficlis.

CVSTODIA BVRGENSIS.

HABET locum Burgorum, locum Latroni, locum Castrixeritij, locum Beneforati, & locum Palentiolæ.

CVSTODIA VICTORIENSIS.

HABET locum Victoriæ, locum S. Andreæ, vulgò Andir, locum Medinæ Pomerij, Locum Fries, locum Bermæi, locum Mirandæ.

CVSTODIA SORIENSIS.

HABET locum Soriæ, locum Almagani. Locum Sancti Dominici de Silos, locum Acrenecæ.

PROVINCIA ARAGONIAE.

B. Pontius Corbonellus.

ISTA Prouincia Aragoniȩ habet septē Custodias. Custodia Barchinonia habet locū Barchinonis in quo est sepultus F. Pōtius Carbonelli, sanctus homo, mag. S. Ludouici nostri, qui totā Bibliā postillauit, dicta omniū doctorū ponēdo. In hoc loco iacēt cū habitu duo Reges scilicet Alfonsus, & Iacobus, qui in morte habitum assumpserunt, Locum Gerūdæ, Locum Vici, locum Castillionis, locum Villȩ franchæ, & locum Bergæ. Fuitque hȩc prouincia decorata amabili martyrio quinq; martyrū, qui varijs ministrorum opprobrijs blasphemijs exagitati per plateas fœdas & lutulentas ad locum supplicij pertracti sunt. Felices primitiæ, quas aurea illa Seraphicorum tulit ætas, qui debellatis inferorū mōstris, & sublato Dæmonum cultu, Ecclesiæ Dei decus pepererūt. Alij deinceps non numero, sed virtute pares, omnibus penè seculis tandiu pro religionis Christianæ sanctitate decertarūt vt Aragoniam sua constanti virtute ad S. R. Ecclesiæ fidem & religionem adiecerint. Nam viuente adhuc B. P. Francisco, multi (vt sæpius dictum est) ex suis fratribus ad infidelium partes transmissi sunt, bellum tūc erat inter Christianos, & Saracenos. Sed isti armis, inter Christianos autē fratres orationibus, ieiunijs, & assiduis prȩdicationibus pugnabāt. Vnde Dominus illis præsidio fuit. Nam an. 1219. Nonis Nouembris, capta est Damiata, cū menses 20. fuisset obsessa. est autem Damiata Vrbs ad orientem à Babylone noua distans tribus diȩtis inter mare, & Nilum amnem iacens. Quam cum Solihanus Aegypti Imperator à Christianis occupatam vidisset, ingenti terrore concussus, sua castra combussit, & cum paucis turpiter recessit. Christiani verò vrbem ingressi, vbi Paganorum septuaginta millia interierant sustinere non potuerunt intolerabilem cadauerum fœtorem, graueolentiam, vnde plerique eorum perierunt. nec multo post anno 1230. duo fratres, F. Ioannes sacerdos, & F. Petrus idiota, & simplex, viri sanctitate clari, ob quam Tiroli à populis humaniter excepti locum sibi, & suis acquisiuerunt; postea in Hispaniā progressi sunt in regnum Aragoniæ, cui prȩerat Azotus perpetuus Christianorum hostis, fratres zelo fidei succensi, & martyrij desiderio feruentes Valentiam fertilissimam regni vrbem ingressi sunt, palam verbum Dei prædicant, & falsitatem legis Maomethi conclamant. quod audiens Azotus efferato animo comprehendi eos, & carceribus mancipari præcepit, qui eos blanditijs à fide Christi auertere pertentauit, sed frustra. Quare in forum adductos decollari iussit. Quam rem Deus iustus iudex non dimisit inultam. Si quidem Azotus a Iacobo Aragonum Christianissimo Rege pulsus, & regno priuatus est. In vigilia Sancti Michaelis ingressus est ille Valentiam anno 1238. fugatis inde saracenis, & abiecto prorsus Maomethanorū cultu. Azotus vero in tanta fortunæ aduersitate cum in se paulum redijsset, diuino illustratus numine, per Minores fratres conuersus est ad Christum, ac indoluit deorum tentata morte, eumq; pȩnituit, & palatium suum in celeberrimum Cænobium Minorum construxit in honorem B. Francisci, & seruorum eius, qui beato fine quiescunt. Quorum sanguis effusus religioni multum profuit. Sic granum frumenti cadens in terram, infidelium manibus compressum, & mortuum vberem consurgit in spicam. Sic botrus in torculari calcatus liquoris redundat in copiam. Sic aromata pilo contusa odorem plenius circunfundunt. Sic granum sinapis contritum virtutem suam multipliciter demonstrat. Sic beatorum martyrum sanguis profuit ad attrahendos infideles ad Christum, cuius causam agebant. Abundat obseruationis huius exemplis Christiana religio. Quamplurimi enim martyrio cœlum adepti sunt. Alij serra dimidiati, alij voraginibus immersi, ignibus consumpti, bestijs obiecti, ferro truncati: quibus tamen vnum fuit propositum, ne à pietate, ne à fide deflecterent. Cuius vera obseruatio est non terrestrium admiratio rerum, sed cœlestium cura, & assidua meditatio.

Aragonia acquiritur fidei per Minores.

Anto. Historiarū par. 3. ti. 19. ca. 3. §. 3.

Azotus immanis hostis Christianorum.

Azotus per Minores ad Christū conuersus.

Valentiæ cōstruitur cænobium celebre Minorum.

Floruerunt

Floruerunt quidam alij insignes viri in Hispania tempore Gregorij XI. anno 1372. vt magister Arnaldus de Campania, frater Bernardus de Garisono, Didacus de Palentia, Gonsaluus de Opta, & plures alij, quorum memoria desideratur. Qui floruerunt.

NICOLAVS QVARTVS SVMMVS PONTIFEX

Deputat Minores Inquisitores.

ANNO MCCLXXXVIII. Nicolaus Quartus, Pontifex Maximus, deputauit quosdam Fratres Inquisitores his verbis: Turbato corde audiuimus, & narrauimus, quòd non solùm quidam de Iudaicæ cæcitatis errore ad lumen fidei Christianæ conuersi ad priorem reuersi perfidiam dignoscuntur: verùm etiam quàmplurimi Christiani veritatem Catholicæ fidei abnegantes, sedamnabiliter ad ritum Iudaicum transtulerunt; quod tanto magis reprobum fore cognoscitur, quantum ex hoc CHRISTI nomen sanctissimum quadam familiari hostilitate securius blasphematur. Cùm autem huic pesti damnabili congruis & festinis deceat remediis obuiare, vobis Apostolica auctoritate mandamus quatenus infra terminos vobis ad inquirendum contra hæreticos, contra Christianos, & Iudæos, contra fautores, & receptores: Iudæos autem qui Christianos vtriusque sexus ad eorum ritum execrabilem induxerunt, aut inueneritis de cætero inducentes, pœna debita puniatis, contradictores per censuram compescendo. Datum Reate &c. Ex Vaticano.

CVSTODIA HILERDAE

HABET Locum de Hilerda, vbi iacet Rex Alfonsus cum habitu nostro, quem sumpsit ante mortem. In hoc loco Sanctus FRANCISCVS Ioannem quendam nomine, graui vulnere affectum à morte liberanit, locum Taraconenem, locum Dercusæ, locum Zeruasiæ, locum Morellæ, locum Montis albi, locum Montis oni, & locum Terragem.

CVSTODIA CAESARAVGVSTAE

HAbet locum Cæseraugustæ, in quo cum habitu sepultus est D. Petrus infans primogenitus Regis Aragoniæ, locum Ossæ, locum Cirascbiæ, locum Iaccæ, locum Oxoç, locum Babastri, locum Burgi, & locum Carthagenæ.

CVSTODIA MAIORICARVM

Habet locum Maioricarum, locum Ciuitadellæ, locum Iussç.

CVSTODIA VALENTINA

HABET locum Valentiæ, vbi duo fratres nostri Ordinis tempore infideliũ à Saracenis pro fide martyrizati sunt, vt paulo ante diximus, locum Zacinæ, locum Murivueteris.

CVSTODIA NAVARRAE

HABET locum de Pampilone, locum Tudellæ, locum Sanguosæ, locum Oliçç, & locũ Stellæ. Hęc custodia Nauarræ hæresibus pullulabat tempore Gregorij Noni, Pontificis Maximi, qui destinauit Minores, & Pręedicatores ad deseminandum verbum Dęi, & coercendos hęreticos, vt patet per subiectas literas Apostolicas.

DDD MAGISTRO

MAGISTRO ORDINIS FRATRVM MINORVM in Nauarrà, & Magistro Petro de Leodegaria de Ordine Fratrum Prædicatorum Pampiloniæ commoranti.

Ex Vaticano.

RVMOR, qui de Regni Nauarræ partibus auribus nostris nuper insonuit, amaritudinis absynthio nos potauit; quia sicut ad nos fama, immo infamia referente peruenit, inimico homine in Regno ipso semen iniquum messi Dominicæ seminante, segetes zizania pullulant, & vulpes moliuntur vineam Domini demoliri. Nam hæreticæ labis morbus paulatim serpens vt cancer, ferè totum prędictum Regnum asseritur grauiter infecisse, nec iam hæretici latenter, vt vulpes, demoliri vineam Domini sunt contenti, sed quasi equi parati ad prælium, manifestè præsumunt insurgere contra eam: ex qua venenata radice videtur proculdubio processisse, quod in eodem Regno conculcatur libertas Ecclesiastica, & claues Ecclesiæ contemnuntur. Cùm igitur ex iniuncto nobis officio de Regno Dei corrigere scandala teneamur, & quantum in nobis est, huiusmodi bestias oppugnare, Nos ponentes in manu vestra gladium verbi Dei, quem iuxta Prophetæ sententiam non debetis à sanguine prohibere, mandamus quatenus cum Phinees Catholicæ fidei zelo succensi, de pestilentibus ipsis, & credentibus, ac receptatoribus, & defensoribus eorundem sollicitè inquirentes, contra illos, quos per inquisitionem super præmissis constiterit esse reos, tam iuxta sanctiones canonicas, quàm statuta nostra; quæ ad confundendam hæreticorum prauitatem edidimus, procedatis, inuocato contra eos ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis. Datum Laterani, ıx. Kal. Maij, anno 12.

Mos hæreticorũ ab orbe condito est Catholicos inuadere.

CVSTODIA SARANIÆ

HAbet locum Calataiud, idest Ciuitas Iudæorum. locum Tiroli, locum Derossæ, & locum Molinæ.

ADDITIO.

Frater Petrus de Villa Vallotenus, & Frater Petrus Santoys reduxerunt Hispaniam ad Regulæ obseruantiam; diuinitus siquidem Fratri Petro reuelatum fuit, vt deducerent Fratres ad obseruantiam. Quod fecerunt auctoritate Apostolica, & in Custodia Toletana construxerunt quædam, adducto prius ad frugalitatem Conuentu Valloletano.

PROVINCIA AQVITANIAE

dicta Aquitania ab aquis Rodano, & Ligure.

AQVITANIA creditur appellata ab aquis, pręcipueque Rodano, & Ligure alluitur. Ea habet decem Custodias. Custodia Tholosana habet locum de Tholosa, in quo requiescunt s. F. Stephanus Inquisitor, & martyr cum socio ab hæreticis interfectus, & anno 1334. obijt Tholosæ frater Michael Mogottus, vir sanctitate vitæ celebris. fuit.n. vir miræ abstinentiæ, feruens in zelo, perfectione, & moribus, in noctéque pluries se fustigabat in memoriam passionis CHRISTI. Locum de Sarano, in quo floruit Magister Arnaldus, qui fuit Minister Aquitaniæ, & multæ lectionis, Locum Riuorum, Locum Castrinoui, de quo fuit Magister Gulielmus de Podio, suo tempore clarus, Locum Apamiarum, Locum Murelli, Locum de Insula, locum de Miraspice, & Locum Vauri.

CVSTODIA ALBIENSIS

HABET Locum Albium, Locum de Rispastagno, Locum Laustricij, & Locum de Castris.

CVSTO-

CVSTODIA AVXITANA

HAbet locum de Auxo, locum de Tatbia, locum de Lectora, locum Vallifcaprariæ, locum de Nugarolio, & locum Mittandæ.

CVSTODIA AGENENSIS

HAbet locum de Ageno, locum de Maſo, locum Candonij, locum Marmadæ, locum Neriaci, locum Caſtrigeloſij, & locum de Penna.

CVSTODIA RVTHENENSIS

HABET locum Ruthenæ, de quo fuit magiſter Gerardus Oddonis, Generalis Miniſter Ordinis Minorum. Patriarcha Antiochenus, & Eccleſiæ Cathanenſis adminiſtrator, qui multa quidem opera edidit, vt ſuperius commemorauimus. Locum de Figiaco, in quo iacet Frater Aldemarius, qui mortuos ſuſcitauit, & alia miracula fecit. Fuit etiam de iſto loco Frater Beltrandus, vir præclarus, & valde eruditus, qui à Gregorio X I. Cardinalis creatus fuit. Locum Aureliaci, in quo iacet Frater Rigaldus, homo ſanctus, qui multa miracula egit. locum Sancti Africani, in quo obijt F. Gulielmus, qui multa miracula operatus eſt. locum Villæfranchæ, & locum Amoliaci.

Qui claruerunt.

CVSTODIA CATVRCI

HABET locum de Cathurco, locum de Gordomo, qui locus perilluſtres habuit Fratres, videlicet magiſtrum Fortonerium Archiepiſcopum Rauennatem, Patriarcham Aradenſem, & demum per Innocentium V I. Cardinalem F. Gulielmum, qui poſteà per eũdem Pontificem creatus fuit Epiſcopus Cardinalis. locum Marcelli, locum Montis Albani, locum S. Antonij, locum Montiſcaſi.

Mag. Fortonerius Cardinalis.

F. Gulielmus Cardinalis.

CVSTODIA PETRAGORICENSIS

HAbet locum Petragorarum, locum de S. Fide, locum Montinaci, locum Brageniaci, locum de Albaterra, locum Salati, & locum Oxidolij.

CVSTODIA LEMONICENSIS

HAbet locum Lemonicarum, locum S. Iuniani, locum Nuntronij, locum Donzimaci, locum Briuiæ.

CVSTODIA BAIONAE

HAbet locum de Baiona, locum Montis Martiani, locum de Aquis, locum de Morlauiis, locum Oleri.

CVSTODIA BVRDEGALENSIS

HAbet locum Burdegalæ, locum Regulæ, locum Sancti Macharij, locum Aſſarij, locum S. Aemiliani, & locum Linorij. Iſta Prouincia habuit viros egregios, & præſertim F. Petrum Aureolum, qui luculenter ſcripſit ſuper lib. Senten. Multa quoque miracula in hac Prouincia operatus eſt Beatus Franciſcus.

PROVINCIA PROVENCIAE.

HAec Prouincia Prouenciæ, quam Galliam Narbonenſem appellant, habet ſeptem Cuſtodias.

CVSTODIA MARSILIAE.

HAc habet locum de Marsilia, in quo quiescit Sanctus Ludouicus per Ecclesiam canonizatus, digni germinis dignissima proles, qui tanta humilitate se subdidit, vt salua morum honestate, nihil de dignitatis priuilegio vendicaret. Erat ad obediendum paruulus, & ad vitia calcanda maturus. extat quoque in eodem loco alius sanctus F. Vgo de Signia, qui mirabilis fuit doctrina, vita, & signis, qui claruit multis, & ingentibus miraculis. Acta sunt plurima, vt inter diuos referretur, sed postmodum res vltra non est processa. Duo inter alia eum prædixisse vulgi fama proclamat. Vnum, cùm semel iret ad domum Templariorum, illi ostenderunt refectorium de nouo constructum tantæ amplitudinis, vt eo gloriarentur inaniter: seruus Dei deambulando passibus mensurare videbatur; quiescentem deinde à mensuratione interrogant, Quid sibi videretur: mox ille respondit, Videtur mihi quod erit pulchrum stabulum equorum. Templarij tulerunt hoc molestè; sed rei non fefellit euentus, quia tempore Clementis V. Pont. Max. Templariorum ordo destructus fuit, isti Templarii initium habuerunt in Hierusalem, & diffusi sunt per Franciam: demum spoliati sunt magnis eorum possessionibus, quibus affluebant, Rhodiensiumque Militum Religio successit. In eadem Ecclesia honorificè sepulta est soror eius nomine Dulcetina, quæ ad Fratris Vgonis exemplum, & exhortationem, mundum, & eius concupiscentiam derelinquens sub honesto, & religioso habitu satagebat facere dignos pœnitentiæ fructus; ad quam multæ matronæ, & adolescentes filiæ virgines confluentes se diuino seruitio pariter dedicarunt, quibus Frater Vgo scripsit quasdam Regulas, & Constitutiones, quibus Deo magis deuotè inseruirent, quæ adhuc Massiliæ conspiciuntur. Locum Brignolæ, in quo B. Ludouicus ortus est, & ibidem, cùm ad renunciandum Episcopatum Romam adiret, diem clausit extremum. Locum Righignani, locum de Aquis, in cuius medio choro tumulatus est quidam scutifer cum habitu Sancti Francisci, Rostagnus nomine. locum de Prasa, locum Arearum, & locum de Nicia.

Templariorum militum ordo sublatus.

CVSTODIA ARELATENSIS

HAbet locum Arelatæ, vbi B. Monaldus ibi Deum vidit, & B. Franciscum in aere Fratribus benedicentem in Capitulo, dum S. Antonius de titulo Crucis prædicaret. Locum Terrasconis, locum Solonis, locum Maiuasse, & locum Relauiæ.

CVSTODIA AVINIONIS

HAbet locum de Auinione, locum Auaraice, locum Valriaci, locum Montillorum, locum Insulæ, & locum Aptæ.

CVSTODIA ALESTI

HAbet locum de Alesto, locum Marologij, locum Minatis, locum S. Aegidij, locum Argenterij, locum Albenarij, locum Vseciæ, locum Balneolis, & locum Andusiæ.

CVSTODIA MONTISPESSVLANI

HAbet locum de Montepessulano, vbi narrat Bartholomęus Beatum Ludouicum multa miracula fęcisse; ibiq; sepultus est F. Bernardus Belega Lector, & omni sanctitate perspicuus, qui obijt anno Domini 1306. Locum de Aquismortuis, locum Neumasi, locum Lunelli, locum Agare, locum Giuci, locum Florenziaci, locum Landonę, locum Aganici.

F. Bernardus Belega.

CVSTODIA CISTARIACI

HAbet locum Cistariaci, vbi floruit magister Franciscus de Mayronis. locum Carpetrassi, locum Dignæ, de quo fuit F. Vgo de Digna, locum Folqualquerij, locum Vapinqui, locum Brundunij, & locum Regij.

CVSTO-

CVSTODIA NARBONENSIS

HABET Locum de Narbona; in hoc loco iacet F. Electus laicus, qui multa miracula fecit. Inter cætera narratur, quòd vna die septem Fratres à diuersis infirmitatibus liberauit. Locum de Bituris, de hoc loco fuit Frater Petrus Ioannis valde eruditus. Locum Villæfranchæ, Locum de Pirpignano, Locum Auxiliani, Locum Carcasonæ, Locum Limosij, Locum Podij, Locum Fordani. In hac Custodia Narbonæ multa miracula fecit Beatus Franciscus. De ista Prouincia fuerunt viri famosi, & sanctitate præclari, F. Raymundus Gaufredi, & F. Rugerius, & quàmplures alij, vt narrat Bartholomæus.

F. Electus laicus miraculis clarus.

PROVINCIA BVRGVNDIAE

HABET sex Custodias. Custodia Lugdunensis habet locum Lugduni, in quo iacet Beatus Bonauentura de Balneoregio, Sanctæ Rom. Ecclesiæ Cardinalis. Locum Macisiensis, Locum Cariloci, Locum Montis Brisonis, Locum Villæ franchæ, & Locum Burgi.

CVSTODIA DIVIONIS

HABET Locum Diuionis, Locum Belnæ, Locum Castillionis, Locum Bari, & Locum Castriuillarij.

CVSTODIA BISVNTINA

HABET locum Bisuntinum, locum Salinensem, locum Ledonensem, locum Graiaci, & locum Dolensem.

CVSTODIA LAVSANAE

HABET locum Lausanæ, locum Gebennensem, locum Granipolis, locum Gamberiaci, locum Niuiduni, locum Grandisoni, locum Moierensi, & locum Cameræ.

CVSTODIA VIENNAE

HABET locum Viennæ, in quo iacent duo sancti Fratres, scilicet F. Michael, & Drodo. locum de Podio, vbi Beatus Antonius habetur in maxima reuerentia. locum Annomaci, locum Valentiæ, in quo iacent martyrio coronati duo sancti Fratres, Petrus, & Cathalanus. locum de Romanis, locum Diensem, in quo F. Electus sanctissimus iacet cum honore. locum Cristæ, & locum Montilij.

CVSTODIA ALVERNIAE

HABET locum de Claramonte, locum Vriuatensem, locum S. Portiani, locum Xiomi, locum Montisferradi, & locum Siluimaci. In hac Prouincia Burgundiæ, & Flandriæ his diebus sunt cœnobia xv. virorum. sed instituta fœminarum ingenti numero, quæ modo ab Hugonotis hæreticis delapidata sunt, vt vix quatuor, vel ad summum quinque domiculæ manserint.

PROVINCIA TVRONIAE

HABET quinque Custodias. Custodia Santonensis habet locum de Santonibus, locum de Rupella olerum, locum de Insula, locum S. Ioannis, locum Berbetilli, locum de Pontibus, & locum Compriaci.

CVSTODIA BITVRICENSIS

HABET Locum de Biturigibus,vbi narratur B. Antonium fecisse quoddam miraculum,locum Turonis,locum Niueris,locum Esolduni, locum Andegauis, locum Lothas,locum Castricadulfi,& locum Falmuti.

CVSTODIA BRITANNIAE

HABET Locum Burginoui,locum Nannearum,locum Rodonis,locum Giuncampi, locum Corrizopici, locum Venetum.

CVSTODIA PICTOVENSIS

HABET locum Pictonum, vbi iacet M. Gualterius, qui sanctitate, & doctrina fuit clarus,vt patet apud Bartholomæum,locum de Morto,locum S.Maxentij,locum de Mirabello,locum losduni,locum Columbæ,& locum Castri.

CVSTODIA AVRELIANENSIS

HABET locum Aureliani, locum Castriduni, locum de Cenomanis, in quo iacet S.F.Electus,locum Vendocini,locum de Allosis. In hac prouincia ab hęreticis plures interempti sunt, vt frater Franciscus Duduuiæ, frater Franc. Bu tæ laicus,apud Boscum maleherbatum occisus est machinis, frater Nicolaus Irieti Prædicator, frater Petrus Holet octogenarius Prædicator in Conuentu Viriæ eodē die, quo missam celebrauit captus, & coactus abnegare Sacramentum,& Sum.Pont.cum nulla ratione adduci posset, in arcem superiorem Castri ductus cingulo eius suspensus est, & hoc martyrio frater Ioan. Lumes Diaconus, frater Io. Bunius, frater Ioan. Liet, frater Ioan. Oliuerius, frater Ioan. Bruso, frater Dominicus Godar, in Monasterio Mauritaniæ, Sororum Sanctæ Claræ, machinis necata est Soror Ioanna Petit, in Conuentu Barchesell,prouinciæ Turoniæ, in die Veneris sancto, habito sermone de passione, frater Petrus Goseth stipiti ligatus,occubuit frater Gulielmus occisus in Conuentu Salmutij.

PROVINCIA FRANCIAE

HABET ix. Custodias,Custodia Parisiensis habet locum Parisij,quē Ludouicus absoluit,vbi floruit tempore Honorij Quarti,frater Diodarus de Pruuino Theologicæ facultatis. In hoc loco iacent multi viri egregij, vt Alexan. de Ales, Nicolaus de Lira, & alij quàmplurimi Narratur quiddam admiratione dignum,quod his temporibus accidit Parisijs. Nam quidam clericus lubricus, & immundus, eximius tamen Philosophus,grauē infirmitatem incurrit,admonentibus eius sociis ad Sacramentum Eucharistiæ,ille obaudiebat: admonitus hac de re quidam Frater Minor in Conuentu Parisiorum, ad pedes Crucifixi prouolutus statim quasi per somnia vidit impenetrabilem abyssum. Quo exemplo commotus æger,expurgata conscientia, sacramentali confessione Sacramentum Eucharistiæ deuotus suscepit, Ordinemque Minorum intrauit,vbi multum profecit cum omnium admiratione,locum Medanti,locum Car noti, locum Pontisere,locum de Meldis,locum Siluaneti, & locum de Stanipis.

CVSTODIA CAMPANIAE

HABET Locum de Senonis,locum de Trechis,locum Antisiodori,locum Priuini,locum Versiliaci,locum Senzaniæ.

CVSTODIA ATTREBATENSIS

HABET locum de Attrebato,locum Tornaci, locum de Valenzenas, locum Insulis, locum de Montibus,locum Cameraci,locum Betunij,locum Duraci.

CVSTODIA VEROMANDIAE

HABET locum de Roio,locum Irduni,locum Abbatisuallis, locum Sancti Quintini,locum Beluaci, locum de Ambianis, locum Noueani,locum Peroni.

CVSTODIA LOTHORINGIAE

Habet locum Nouicastri,locum Vlduni,locum Tulli,& locum de Methis.

CVSTODIA FLANDRIAE

HABET locum de Brugis,locum S. Odomari Domati,locum de Gasdauo, locum de Ipris,& locum Aldendi.

CVSTODIA NORMANNIAE

HABET locum de Falegio,locum Vernonacentcẽsem,locum Vernolij,locum Rethomagi,locum de Boiocis, locum de Eboracos,locum Cadonię,locum Fasij,locum de Bernaio.

CVSTODIA LEODIENSIS

Habet locum Leodij,locum Niuelli,locum Hoij,locum Dinacij,& locum Namurci.

CVSTODIA VEMENSIS

HABET locum de Remis,locum Lauduni,locum Cathalani, locum Cõpendij,locum Suessionis.His nouis temporibus inferior Germania,& Gallia multos martyres Christo pepererunt,qui contra hæreses pugnarunt,& spretis mundi fallacijs,Diabolum,& ministros eius vicerunt, & illustre testimonium Deo reddiderunt, & constantiæ exemplar nobis reliquerunt.Hoc anno 1574.die 22.Augusti, & anno 1581.16. Februarij Antuerpiæ sub horam decimam noctis arsit cœnobium Franciscanorum,& maxima ex parte conflagrauit,vsque adeo sectarij ardent odio monachorum.Data sanè opera est, vt illi patres per calumniam,tanquam qui carnes in Quadragesima comedissent,traducerentur, in

Sectariorum dolus, & calumnia religiosos.

huius

huius rei persuadēdæ causā iactatis in hortum illorum ossibus, & carnibus. Sed & honestę quædā matronæ, vel (ut magis aliis placet) meretriculæ, sectariis summissæ sunt, sectarii te terrimo in vulgus sparso rumore, tanquam illorum patrum scorta comprehenderunt, cū tamen proprii illarum mariti testarentur eo ipso temporis momento illuc eas fuisse à suis domibus introgressas.

PROVINCIA ANGLIAE

Laurentius Surius in Commentario rerū gestarum.

HABET septem Custodias. Custodia Londiniensis habet locum Londini, locum Cantuariæ, de quo Archiepiscopus fuit M. Io. Peccam, vir summæ sanctitatis, & scientiæ. Fuit Cātuaria olim à Dānis impiis capta, & incēsa magna Christianorum cæde, locum Vberrinchelsiæ, locum sub Cantone, locum Vuatræ, de quo fuit magister Ioan. Vuarro, qui scripsit super Sen. fuit etiam locus ortus, vt dicitur, magistri Doctoris subtilis, locum Leuisię, locum Michesen, locum Saliberij, & locum Vuintonię.

CVSTODIA EBORACENSIS

HABET Locum de Eboraco, vbi factus fuit Archiepiscopus magister Bonauentura de Balneoregio à Clemete Quarto Pont. Max. sed ipse abnuit Parisiis, vbi tunc erat, locum Duncastrię, locum Linconię, locum Sancti Botulfi, locum Beuerlaci, locum Cantabrigię, locum Germiscentię.

CVSTODIA CANTABRIGIAE

HAbet locum Cantabrigię, locum Noruici, locum Colcestriæ, locum Sancti Edmundi, locum Dumuici, locum Balsingin, locum Gernermicæ, locum Gepnici, locum Lenniæ.

CVSTODIA BRISTOLENSIS

HAbet locum Bristolii, locum Glocestriæ, locum Burgeualctri, locum Erphordiæ, locū Exoniæ, locum Cannerdiæ, locum de Oceste, locū Verdiniæ, locum Hodminię.

CVSTODIA OXONIENSIS

HAbet locum Oxonię, quem locum primum ędificauit frater Agnellus de Pisis, factus primus minister Anglię, à Beato Francisco, vbi sepultus fuit miraculis pluribus decoratus, locum Radigię, locum Bedfordię, locum Stanfordię, locum Hotingamię, locum Natatonę, locum Leicestrię, locum Graannę.

CVSTODIA NOVICASTRI

HAbet locum Nouicastri, locum Dundę, locum Dunfris, locum Adintoniæ, locum Carlioli, locum Herripellę, locum Beruici, locum Totisburgię, locum Richemundię.

CVSTO-

CVSTODIA VIGORNIAE

HABET locum de Vigornia,locum Prefcenę,locum Biguitæ,locū Salopiæ, locū Coniunctotiæ,locū Ceftriæ,locum Herefordiæ,locum Lamafiæ,locum Stafordię.In hac prouincia floruerunt viri præclari.M. Io. Duns Scotus, Doctor fubtilis,cuius memoria erit perpetua.Magifter Alexander de Ales, Gulielmus Ochā, & multi alij,vt refert Bartholomæus.

ADDITIO.

Hae noftra tempeftate multi ex noftris pafsi funt fub Elifabetha Regina, Catholicæ fidei, & Romanæ auctoritati infenfa.Sed pœnarum varietatem, & acerbitatem defcribere non eft, vel calami, vel penicilli. Solus iuftifsimus omnium iudex Deus ea figillatim videt, & recordatur fanguinarias leges, & edicta crudelia lata ad ruinam & euerfionem non folùm fortunarum & prædiorum, fed vitæ præfentis pariter & futuræ.Vnde Ioannes Foreftus, cuius alias incidit mentio, ob fidei Catholicæ confefsionem viuus fufpenfus, igneque fubiecto combuftus fuit flamma ficco pede tranfeunte.

PROVINCIA HYBERNIAE

HABET quinque Cuftodias. Cuftodia Dublinenfis habet locum Dublinij,locum Kildariæ,locum Gianæ,locum de Mortoto,locum Deferti,locum Bachilo, locum Vveisfordiæ.

CVSTODIA CASSELENSIS

HABET locum de Caffello,locum Bullieniæ, locum Yochil, locum Roffæ, locum Vvaterfordia,locum Clonmel.

CVSTODIA CORCAGENSIS.

HABET Locum Corcagię,Locum de Ardach,locum Bathoniæ,locum Luafiæ,locum Tagmolagi.

CVSTODIA VENETENSIS.

HABET locum de Venath,locum Clararoi, locum Killeich,locum Galuię, locū Elonramada,locum Bleffimiæ,locum Armachi.

CVSTODIA PONTENSIS

HABET locum de Ponte,locum Trun,locum Dundalchi,locum Malifernan,locum Durni,locum Occagfregis.

PROVINCIA DATIAE

HAbet octo Cuftodias. Cuftodia Noruegiæ habet Locum Meftracis, locum Orugellæ, locum Tufterim,locum Afloiæ,& locum de Bergis.

CVSTODIA OCTONIENSIS

HABET locum Octoniæ, locum Mistach, locum Simerbuch.

CVSTODIA LINDENSIS

HABET locum Lindense, locum Tralburch, locum Vstach.

CVSTODIA LANCOPENSIS

HAbet locum Imcopiæ, locum de Scaris, locum Vuerissa, locum Lincopiæ, & locum Senircopiæ.

CVSTODIA RIPENSIS

HAbet locum de Ripis, locum Selerich, locum Flensburch, locum Caldis, locum Tanduæ.

CVSTODIA VRBEGENSIS

Habet locum Vrbing. locum, Randet, locum Orfuis, & locum Alarbuch.

CVSTODIA SCOTONENSIS

Habet locum Scotonæ, locum Crebi, locum Psallan, & locum Nicopiæ.

CVSTODIA RISCHILDENSIS

Habet locum de Rischildis, locum Caludburch, locum Nestueth, & locum Annis.

PROVINCIA COLONIAE

HAbet vij. Custodias. Custodia Coloniensis habet locum Coloniæ, vbi iacet mag. Ioan. Duns Scotus, Doctor subtilis, locum de Missia, in quo iacet frater Nicolaus, qui in vita, & post signis multis claruit, ibidem quoque referente Bartholomæo, reconditus est frater Electus, qui suo tactu sanabat infirmos, locum Dulbrich, locum Roremundæ, locum Bumiæ, locum Vallis felicis, locum Diui, locum Aquisgrani.

CVSTODIA TREVERENSIS

HAbet locum de Treucris, locum Lucilburch, locum Merliæ, locum Confluentiæ, locū Visaliæ, locum Leporih, locum Ardenati, in quo iacent Sancti Viri frater Theodoricus, & frater Hogerus de Saxonia, locum de Vesteparma.

CVSTODIA BOFFALIAE

HABET locum Tremoniæ, locum Fussari, locum Paderburiæ, locum Heruordiæ, locū Vxariæ, locum Hosmæ, locum Bruggæ, & locum de Monasterio, in quo iacent, vt refert Aut. Con. F. Henricus de Africa, & F. Ioan. de Peirna, qui mira fecerunt.

CVSTO-

CVSTODIA HOLANDIAE

HAbet locum Traiecti inferioris, locum Dosdaci, locum Zirxæ, locum Buscridis, & locum Midilburch.

CVSTODIA BRABANTIAE

HAbet Locum Thenis, locum Machilnæ, locum Brusellæ, Locum Derstæ, locum Sãcti Tridonis, & locum Midilburch.

CVSTODIA DAVENTRIAE

Habet locum de Folda, locum Fildariæ, locum Grismariæ.

CVSTODIA ASIAE

HABET locum de Querohing. locum de Cronemberg. locum de Erfellia, Locum Marpurg. locum Fisclariæ, Locum Subdæ, & locum Gersmariæ. In hac prouincia, vt narrat Bartholomęus, fuerunt viri, qui sanctitate, & doctrina fuerunt præclari. Hoc tempore anno 1554. Holandi iterum tumultuari cæperunt. Delphis oppido Holandiæ fœminæ, vel certè viri fœmineis vestibus Franciscanos expoliantes ab vrbe eiecerunt. in hac prouincia Holandiæ Girardus Berchenoye impius Apostata exercuit multa supplicia in Guardianum, & reliquos fratres: erat si quidem ipse Commissarius principis Oranges: ostẽdit enim Guardiano hostiam dicẽs, Hic est Deus vester, quem vos adoratis? mox ille respõdit, si hæc hostia est consecrata à legitimo sacerdote, fateor quidem ibi esse realiter, & sacramentaliter corpus Christi Domini mei. Impius tyrannus audita hac publica confessione, statim iussit in vincula cum alijs fratribus trudi Guardianum qui inter angustias cæpit dicere, In manus tuas Domine cõmendo spiritum meum. Quorum fama excitati cuncti eos videre, & audire sitiebant tanquam spectaturi quippiam insolitum.

Minores ab hæreticis occiduntur.

Surius in Commẽtarijs.

PROVINCIA ARGENTINAE
siue Alemaniæ superioris.

HAEC Prouincia inter Septentrionales populos sita est, Rheno fluuio à Gallis, Alpibus ab Italis discreta. dicitur autẽ hęc prouincia Argẽtinę à potiori illa vrbe, quæ est vrbs Galliæ, vt Ptolæmeus affirmat ad Rhenum fluuium, quãuis Germani eam habitent, & habet hæc prouincia sex Custodias iuxta descriptionem antiquam.

CVSTODIA LVCERNAE

HABET locum Lucernæ, quæ est Ciuitas Catholica, vbi habitant sex fratres, locum Fetiburgi, viuit hodie frater Ioannes Michael Commissarius Argentinæ, locus Cõstantiæ, qui fuit ab Hussitis dilapidatus. Vuerlinghę, vbi habitant sex sacerdotes, Soluturris, vel Solutorrũ, vbi habitant tres sacerdotes. Montis sancti Victoris, vbi habitant duo fratres. est hic locus amænus in cacumine montis, vnde conspicitur lacus Acronianus, ibi habitant duo fratres, locũ Vuillenghæ habitãt duo fratres cũ fratre Ioanne Kircher Cõcionatore strenuo.

CVSTODIA ALSATIAE

HABET locum Alsatiæ, quæ est Ciuitas imperialis, & hæretica, à qua etiam fuit expulsus Episcopus, Canonici, & Fratres. locus Rubiaci, quæ est ciuitas hæretica.

locus

locus Prisaci, quæ est ciuitas Archiducis Austriæ, locus Strasburg, locus Columbariæ, est ciuitas hæretica, locus Ostemburgh, quæ est ciuitas Archiducis Ferdinandi, locus Aganoæ, ciuitas Archiducis hęretica, sed adhuc extant monachorum Cœnobia, locus Selethstadium ciuitas hæretica.

CVSTODIA BASILIENSIS

Habet locum Basileæ, quæ est ciuitas hæretica. Episcopus fuit expulsus à sede, & deletæ ecclesiæ: est tota Giuingliana. est locus Thanis, locus Friburgi Brischoiæ, vbi habitant Fratres de Familia, locus Milhusen, est ciuitas hæretica, locus Tolodori, locus Bernę, est ciuitas Caluinistica, et est principalis Ciuitas in Heluetia, locus Friburgi in Ochtlaad.

CVSTODIA LACI

B. Andreas.

Habet locum Cōstantiæ, vbi floruit Frater Andreas de Bondors, qui ære paterno construxit locum Cōstātiæ. Locū Lendauiæ, illa ciuitas est tota hæretica, ideo, occupauit locum, & fratres depulit, locum Vuillingæ, vbi floruit frater Conradus de Bondorf, qui fuit minister prouinciæ, et Bononiæ studuit an. 1502. habentur scripta eius Vuillingę, quem locum ipse ornauit, & beneficiis multis cumulauit, floruit ibi quoque frater Henricus Karrer Concionator Cæsareus, & prothonotarius, qui multa literis mandauit, frater Ioannes Hoim, floruit literis Theologię, & nobili genere natus, & frater Henricus Stollijssen, locus Campiregis, qui nunc occupatur ab hæreticis Caluinistis.

Henricus Karrer Cōcionator Cæsareus.

CVSTODIA BAVARIAE

Habet locum Bauariæ, & Ratisponę, vbi fuit amplissimum monasterium occupatum ab hęreticis pulsis monachis, sed nunc restitutum: ibi floruit Beatus Bertoldus, qui miraculis claruit viuēs & mortuus: Locū Norimbergę, quę ciuitas hęretica est, locū Augustę, Vindelicorum, vbi habetur monasterium monialium. Ibidem iacent frater Dauid, & frater Tertericus, qui fuit Argentinæ minister, ambi sanctitate clari.

CVSTODIA SVEVIAE

Habet locum Herbipolis, vbi viuit illustris Dominus Iulius, vir prudens rerum gerendarum, & catholicæ fidei cultor pręcipuus, qui locum fratrum multis gratiis, & commodis opportunis prosecutus fuit: Locū Pforzen, sub Marchione ab Aoden, locū Rotenburgh, est ciuitas imperialis, sed hęretica, locū Tubingēsem, quę est sedes Lutheranorum, locum de Hallis, locum Gamūdię, locum Vlmę, quę est ciuitas imperialis hęretica, locum Reitlingensem, ciuitas est hęretica, & imperialis.

CVSTODIA RHENENSIS

B. Ioānes Spirensis.

Habet locum Tieburg, quę ciuitas est in Gallia orientali, locus est Spirarum, vbi iacet B. Ioannes Spirensis, qui quendam (Deo operāte) à mortuis suscitauit, & frater Colinus magister Argentinę, qui multa miracula fecit, locus Franfordię, quę est ciuitas imperialis, & hęretica, locus Opinhain, locus Heedelbergh, ciuitas hæretica, locus Maguntiæ, vbi floruit frater Ioannes Ferus, qui solus in illis partibus restitit hæreticis, vir eloquentissimus, vt eius monumenta declarant, quæ censura catholica repurgata fuerunt, multis siquidem erant respersa erroribus, & hęresibus. Accidit hoc tempore, quòd Abbatissa quędā monasterii Maguntini, nobili genere nata, è monasterio exiens cuidam nobili in matrimonio collocata fuit: deinde ab ipso repudiata, quæ rediens ad monasterium noluit amplius visitari ab Archiepiscopo, cui monasterium subijciebatur: propterea supplicatum fuit Romæ Sixto V. Pont. Maxi. à fratre Ioanne Michaele Feriburgensi, Commissario Argentinæ,

B. Ioannes Ferus claret.

Animaduerte.

vt

vt Monasterium illud Religioni restituatur. In ista Prouincia sunt duæ domus S. Francisci abolitæ ab hæreticis, vna est in Pago Sipplingensi, altera in Pago Iglingensi, quam modo possidet Abbatissa Ordinis S. Benedicti. Miror quomodo multa cœnobia fuerint destructa inter Heluetios, qui semper defensores & propugnatores dicti fuerunt Romanæ Ecclesię, vt Iulius II. Pont. Max. protestatus est in sacro Collegio Cardinalium. In Conuentu Maguntino situs est B. Volandus Prior Cœnobij Argentinæ, vir sanctitate summa præfulgens. Extat in eadem prouincia Epternaci Monasterium S. Claræ, à Ioanne Boemiæ Rege constructum.

B. Vollandus. Vide Petrũ Merseum pag. 280.

PROVINCIA SAXONIAE.

HAEC Prouincia Saxonię habita est inter illustres Alemaniæ populos, non longè à Cimbris ad Oceanum Septentrionale. Hãc Prouinciam illustrem reddiderunt B. Conradus Saxo vnà cum F. Stephano Hungaro, qui in Viueria ad montes Caspios pro fide Christi martyrio coronati sunt, qui neq; tyrannorum minis petiti, neque falsis blanditijs illecti potuerunt deterreri à prædicatione diuini verbi, quin ad prędam currentes libenter pro Christi amore mortem subiere. Habetq; duodecim Custodias.

CVSTODIA BRENENSIS

HAbet locum de Brena, vbi iacet B. Electus, qui dum cantaretur Ascendo ad Patrem, emisit spiritum. Locum Bamburgh, locum Vermemburgh, vbi iacet F. Ioannes, locũ de Stadio, locum Kiliuem.

CVSTODIA BALBERSTRATENSIS

HAbet locum de Allonstarth, locum Heldesem, vbi iacet B. Conradus cognomento PATER SANCTE, locum Honeuer, locum de Brunfruch, locum Quodeliburg.

CVSTODIA MAINDIBVRGENSIS

HAbet locum Maindiburgh, locum de Octeruuerlinburch, locum Seruist, locum de Arebi, locum Halus, locum de Ascharia.

CVSTODIA LVMBICENSIS

HAbet locum de Lumbech, locum de Righa, locum Gerposualde, locũ Verenę, locum de Sundis, locum Rostach, locum Parchem, & locum Vismæ.

CVSTODIA STENTINENSIS

HAbet locum de Stentin, locum de Piris, locum Arustrualdere, locum Nouabrendeburch, locum Prinisz lauæ, locum Grifonberch, locum Anguermudę, locum Trauemburch.

CVSTODIA LIPSENSIS

HABET locum de Lipsse, vbi habita est tempore Caroli V. Imperatoris maxima disputatio inter Martinum Lutherum, & Ioannem Echium, qui acerrimè eum expugnauit, & fregit. locum de Aegra, locum Ceiech, locum Suicaniæ, locum Cutiæ, locum Vnereidæ, locum Aldenbrich, locum Visenulsæ.

Ioannes Echius impugnat Lutherum.

CVSTODIA MISNENSIS

HAbet locum de Misna, vbi iacet F. Odoricus Saxo. locum Codiber, locum Vtirbuch, locum Drescanden, locum Offem, vbi iacet B. Ioannes signis gloriosus in vita, & post mortem, locum Terrecon, locum de Susetis.

CVSTODIA AVREI MONTIS

HAbet locum de Gedeborich, locum Leuicherith, locum Legenis, locum de Ferlis, locum Lubani, locum Agani, locum Budesin, locum Trasne, locum Itauię, locũ Satouiæ.

CVSTODIA PRVSSIAE

HAbet locum de Brumisberich, locum Nouæ, locum de Culmen, locum Toruniæ, vbi est Monasterium, quod extruxit Pompo Magister Cruciferorum, qui aream ad habitandum Fratribus primo concessit anno 1239.

CVSTODIA VRATISLAVIENSIS

HABET locum de Vratislauia sub titulo S. Iacobi Apostoli, quem Dux Henricus secundus erexit; sed Anna vxor occiso viro in bello Tartarorum pro fidei defensione perfecit, in cuius ecclesia corpus viri decenter condi curauit, anno 1240. locum Siuenes, locum de Stralim, locum Noui fori, locum Nisæ, locum Nanclauię, locum de Muntista, locum de Brega.

CVSTODIA BRANDEBVRGEN.

HAbet locum S. Helisabeth, locum Lobauiæ, locum Salmodil, locum Antiquæ Bradeburch, locum de Berliz, locum de Secnidal, locum Vverraulcenordæ, locũ de Karis.

CVSTODIA THVRINGIAE

HABET locum de Meinegæ, locum Erfordię, vbi iacet Frater Benedictus, locum de Arustede, locum Couburch, locum Isenach, locum Molusin, & locum Aluel. Floruit aliquando hæc prouincia viris literis & sanctitate elaris; sed Lutherana hæresi non multis ab hinc annis, quæ adhuc grassatur & magna suscipit incrementa, non modo hęc nostra Familia Franciscana deperdita est, sed (nostris culpis exigentibus) tota illa Prouincia à fide Catholica desciuit.

PROVINCIA POLONIAE.

Polonia quæ regio sit, vide Plin. & Strab.

POLONIA inter populos Septentrionales fertilissima regio, in Russiam distincta, quę olim superior Misia dicta est; & Prussiam, quæ olim Vlmerigia dicta est. In hac eadem Prouincia est Lituaniæ pars, quę hodie paret Poloniæ Regi: & vtitur proprio idiomate, & ritu Romano, tametsi eius incolæ bona ex parte Rutheni sunt. Vvilna est eius regionis caput, ea ciuitas præcipua est sita intra colles. Hæc Prouincia Custodias habet quatuor.

CVSTODIA CRACOVIAE

Cracouia vnde.

HABET locum Cracouię, quæ preclara & regia vrbs est, à Craco Duce illius regionis, qui occidit Draconem infestantem totam illam regionem. Hunc locum sub inuocatione S. Francisci construxit Boleslaus Pudicus à teneris annis persuasu suę genitricis: nam precibus matris adductus Fratribus Praga accitis, & anno 1258. de consensu procerum, & ad preces Salomeę sororis suæ olim Galatiæ Reginæ, erexit Monasterium Sanctimonialium in Zauicost ad ripam Vistulæ: quod hodie temporum iniuria destructum est, & Moniales Cracouiam translatæ in Monasterio S. Andreę commorantes, quibus donauit ampla prędia, & pręcipuè villam Zauicast, oppidum cum villulis xxv. prędia, lacus, gabellas, & alia.

Gymnasium Cracouiæ.

Hoc tempore an. 1579. die 20. Octobr. erectum est Gymnasium Cracouiæ, cui à Sanctimonialibus antiquæ Sandecię Ordinis S. Clarę donata est villa vulgò dicta Mocradabroua, quod sonat apud nos Villabagnada, & pro subleuandis necessitatib. lectoris & studentium aliud Monasterium S. Andreæ concessit florenos lxx. qui quotannis soluuntur ad festũ Purificationis B. Virginis. Idq; ope R. Patris Mag. Bonauenturę Maresij à Belluna, Commissarij generalis & Visitatoris Apostolici, qui ad frugalitatem & obseruantiã illius Prouincię egregiè intendit animum. Quem plurimùm imitatus fuit Mag. Camillus Tachetus de Abbate Veronensis, Prouincialis illius Prouincię, Prædicator, & Lector, Theologus Regius in Cracouię Collegio, cum stipendio ducentorum florenorum. Habet quoque hæc Custodia ciuitatem nouam Corzin, nouam & antiquam Sandeciam, locum Radonschij, locum Zauicost, qui nunc est destructus. Chencinium, Lelouiam.

Mag. Bonauentura Maresius.

Mag. Camillus Tachetus.

CVSTO-

CVSTODIA RVSSIAE, SIVE LEOPOLIENSIS

HABET locum Leopolis, vel Rubeæ Rusciç, vbi habitant quindecim Fratres, Kamenetiæ in extremis Regni Polonici versus Valachiam situ natura munitissimã, vbi sunt plures turres, ibiq; ad tuendos fines & terminos Christianitatis Sixtus IIII. Pont. Max. turrim munitissimam extruxit, quam incolæ appellant Papescã turrim in Castro Szebrzeffin, Gredechũ, Premislia, Halitium, Crosnæ Sanochię.

CVSTODIA GNESNENSIS.

GNESNA est metropolis Polonię maioris. Inouulatisclauia in Prussia, Nicssouię ad amnem Vistulam Dobrzinum Vvissogrodecum Calisię Culmę in Prussia ad mare glaciale, & est antiquior ciuitas in illa Prouincia Pisdris Szrem, Obornicũ, Raziouia.

CVSTODIA LITVANIAE.

LITVANIA, quæ est contermina Polonię in Sarmatia. Vidit nostra ætas Vlatislaum Vvitoldum, qui à principio cùm esset paganus & idolatra, opera Fratrum Minorum suscepit sacrum baptismum, & multa cœnobia extruxit. Hęc Custodia dicitur contrata Lituanię, siue Vicaria; habet primum locum Vilnę, vbi est insigne Monasterium Fratrum sub titulo S. Marię in Arena, ibique quiescunt triginta sex Fratres martyres, qui pro fide Christi sanguinem effuderunt. Quorum quidam tumulati sunt in cimiterio sub columna lateritia. Quidam eorum proiecti fuerunt in Viliam amnem, intra montes, propè vrbem. Quidam ante fores S. Crucis, vbi affixa est tabella, & quædam carmina leguntur, quibus Sanctorum Fratrum martyrium exprimitur.

REVERENDVS D. IOANNES ANCHVSSENIZ electus Kyouuiensis, febre acuta correptus, in maximoq; vitæ discrimine positus, ad Franciscanos primos fidei plantatores, pro fide Christi mortem oppetentes, voto facto ereptus tabellam cum subiectis versibus apposuit, anno 1543.

BARBARA gens olim stygijs adoperta tenebris
Luminis ignara candide Christe tui,
Renuit ah demens lustrari lumine vitæ
Renuit, & sacri tangere fontis aquas;
Heu quantis igitur mansit tum cæca periclis,
Cæcutijt cæcis non minus Andabàtis:
Tollere dogma tuum quando pie Christe parabat,
Sacrę disturbans relligionis iter.
Horrida bis septem id Fratrum docuere pericla,
Hoc misere innocui qui cecidere loco.
Hic igitur proceres inter Castolde refertur
Familię encomium, & gloria prima tuæ.
Millia qui populi miseratus multa ruentis
Tartarici fraude in pallida regna ducis.
Huc huc bis septem curasti ducere fratres,
Qui populos regerent Christe benigne tuos.
Vt per quem caperent vitam, caperentq; salutem,
Et quicquid veri perpetuiq; boni est:
Vulgabant igitur cœlestis numina patris,
Vulgabant plebi dogmata sacra rudi.

Ut Pater omnipotens prolem mortalibus ægris
E summa celsi miserat arce poli.
Pertulit ut nostræ (heu) terrentia crimina vitæ
Ac diræ fregit squalida regna Stigis.
Ast gentis rabies conirritata furebat,
Dentibus infrendens talia verba refert.
Numina iam nostra en toto spoliantur honore,
Factaq; iam turbæ fabula funigerę.
Morte reos igitur clamat, quando optima monstrant,
Exitium cupiens impia turba suum.
Tum male perquirunt furibundi pectore cæco
Qua perimant sanctos conditione viros:
Et quia vulgabant Crucifixi nomina Christi
Orbis quem vasti tartara, & astra tremunt,
In cruce fige viros clamant, iterantq; loquelas,
Ne pereat nostri gloria prima fori.
Accurrunt igitur succensi protinus ira,
Atque manus sæuas fratribus iniiciunt.
Post, ne quis tentet stringentia vincula captis,
Constituunt vinctos iudicis ante pedes.
E quibus eximios manibus post terga reuinctis
Tres crucis horrendæ composuere neci:
Et cruce confossos (heu quàm miserabile dictu)
Immersere vndis Velia magna tuis;
Tum cædunt gladijs reliquos, flammisq; perurunt,
Funditus vt perimant nomina Christe tua;
O scelus, ò gens infelix, ò pectora cæca,
O plebs, quæ diram te tua fata manent:
Audebas tam grande nephas, vt perdere velles
Nomen, quod mundi climata cuncta colunt.
Perdere dum Christum affectas, te perfida perdis,
Perniciem sponte en corruis in miseram.
Nunc perpende precor tecum celeberrime Præsul
Quàm viuat Christi vinea tota fide.
Cernis quàm iaceam densis obducta tenebris,
Nec sunt qui releuent commoda lapsa mea.
Nam meus agrestes hortus iam parturit herbas,
Sentes, ac tribulos, malaq; pestifera:
Erue quæso igitur sentes, aconita, cicutas,
Et pangæa seras cynnama, balsamaq;.
Sic facies hercle magno rem præside dignam,
Grataque posteritas tum feret encomia.

Extat quoque in eadem Ecclesia Reuuna, Osmiana, Drohicinium Pinensum, siue Pinscum à Pina amne ad mare Euxinum,& est in Alba Russia.hęc prouincia floruit multis viris insignibus,de quibus tamen non habeo certam notitiam : claruit quoque multis miraculis

Beata

Beata Codegunda, perillustris fœmina, de qua superius incidit mentio, quę spiritu prophetiæ præstitit, & habuit gratiam raptus. Rapiebatur enim sæpenumero in spiritu, vnde in aere suspensa diuinis contemplationibus pascebatur, & adeò extra se acta, vt expuncta, percussaque nihil omnino sentiret, idque frequenter ei contingebat, cùm diuinissima reficeretur Eucharistia: vnde magnum, & sanctum erat in plebibus nomen eius, & vndique ad eam ægroti, & malignis vexati spiritibus confugiebant.

B. Codegunda.

PROVINCIA AVSTRIAE.

HABET hæc Prouincia ad Danubium sita maiori ex parte quatuor Custodias, quarum prima est Viennæ, quam prisci Flauianum appellabant. Vienna vrbs nobilis mercatura, & liberalium artium schola illustris, illustriorque redditur, quia aduersus Turcarum irruptiones, munitissimum est Germaniæ propugnaculum.

CVSTODIA VIENNAE

HAbet locum Viennæ, qui est pulcherrimus, non inuenio fundatores, vel aliquam scripturam authenticam: nam scripturæ & loca ipsa fuerunt combusta ab hæreticis, spoliatæ ecclesię, & domus solo æquatę.

CVSTODIA MORAVIAE.

HAec Custodia Morauię anno 1263. iuncta est prouincię Austrię, habet Conuentum Brunensem, Olmionzensem, qui datus est Iesuitis his diebus, & Fratres habuerũt Monasterium Monialium S. Iacobi. locum Opauiensem destructum, locum Iglauensem.

Conuentus Olmiozensis.

CVSTODIA STYRIAE

HABET locum Petouiensem, qui fundatus est ab illustrissimis Dominis de Stombergh. Marchpugensem, hic locus à ciuibus fundatus fuit sub titulo S. Mariæ, in cuius festiuitate confluebant quinque millia hominum. Locum Ciliensem, qui fundatus fuit à Comitibus Ciliæ, ecclesia bis combusta. locum Villacensem in Vvalsperch, qui satis dilapidatus, nec reædificari potest, ibi tantum Guardianus habitat: Conuentus sub titulo S. Mariæ, ad maiorem aram est sepulchrum cuiusdam Episcopi Ordinis Minorum, cuius Epitaphium affixum his verbis:

Anno Domini 1257. obijt Dominus Henricus Episcopus Palbergensis, Ordinis Fratrum Minorum, fundator huius loci.

CVSTODIA CARINTHIAE

HAbet hæc Custodia locum Lumdeburgensem in Comitatu Tiroli. In hac Custodia sunt destructa penitus quinque cœnobia, vbi Fratres habitare nequeunt.

In superiori Austria, in ciuitate Vvelss constructum est Hospitale mandato sacræ regiæ Maiestatis. Floruit hæc Prouincia aliquando egregiis & insignibus viris, nunc erroribus vndiq; scatet.

PROVINCIA BOEMIAE.

HAec Prouincia, quæ in angustum angulum redacta est, Turcis riliqua occupantibus, sub eodem regimine Austriæ, cuius Vicaria est, continetur, quatuor habet Custodias iuxta Maiorum nostrorum partitionem.

CVSTODIA OPOLIENSIS

Habet locum de Opolis, locum Bladis lauici, locum Glohouiæ, & locum de Boton.

CVSTODIA PRAGENSIS

Habet locũ S. Iacobi Pragę, quẽ extruxit Rex Vincislaus, frater germanus Agnetis, de qua superius

superius mentio habita. Locum Sancti Francisci, locum nouæ domus, locum Bechinam, locum Boslauiæ, & locum Benessau, ab hæreticis occupatur.

CVSTODIA GESNENSIS

HABET locum Gesnæ, locum Kalisz, quem fundauit, & muro coctili erexit Kazimirus Rex Poloniæ sub titulo Sancti Stanislai, anno 1339. locum Ologouię, locum Bernasię, quem extruxit Boleslaus Pius Kalisciensis Dux, anno 1259. & villis pinguibus, ac prædiis plurimis exornauit. locum Croauiæ, locum Rodicon, locum Sereni, locum Pisdiæ, quem extruxit Boleslaus Dux Bergensis in oppido Berga, quem Nanecherius Episcopus confirmauit auctoritate Ioannis XXII. Pont. Max.

CVSTODIA GREMENSIS

HAbet locum de Muta, locum de Grez, locum Bilzoniæ, locum Ciaslauiæ, & locum Glaci.

Tempore autem Nicolai V. Pont. Max. Fratres Minores Praga & Boemia pelluntur, & per Sigismundum reuocantur. Nam in ea Prouincia illustres ex nostris viri fuere, quorum memoria digna est, vt B. Gerardus apud Priscilauiam, & B. Marquirdus apud Vranzlauiam, & F. Ioannes Lombardus cognomento Plancheroth.

PROVINCIA HVNGARIAE.

HANC Prouinciam insignem reddiderunt præclari viri, quorum fama vbique peruagata. B. Ioannes apud Villamfrancam, B. Marcus Hungarus Coneglani sepultus in Prouincia S. Antonij, B. Gallus, cuius sepulturæ puluis (vt fertur) sanabat ægrotos. Strigonij, B. Ioannes & Henricus apud Villamcaram, præter merita B. Stephani Hungari, qui in Sarai pro fide Christi mortem subiit. Hæc autem Prouincia habet octo Custodias.

CVSTODIA IAVERIENSIS

Habet locum Suproni, locum Posomi, locum de Leuca.

CVSTODIA ZAGABIENSIS

HAbet locum Zagabiæ, locum Virouiticæ, locum Neficę, locum de l'oscga, locum Constantiæ, locum Gurbonich.

CVSTODIA GIRMIENSIS

B. Ioãnes primus Minister Hungariæ.

HABET locum Bachini, locum Voilach, locum ad S. Demetrium, locum de Tadua, locum Franchęuille, vbi iacet B. Ioannes primus Minister Hungariæ, qui (vt fertur) tres à mortuis suscitauit, quorum duo Ordinem S. Francisci ingressi magna cum laude profecerunt; diuinitus curru corpus eius transuectum est ad Villamfrancam, & signis claret. locum ad S. Irenem, locum Zemlini, locum Monasterij, locum Bani in metis Gręciæ, locum Cud.

CVSTODIA STRIGONIENSIS

HAbet locum Strigonij, locum Nitriæ, locum Ternauiæ, locum Seznę, locum Lipsę, locum Tinchinij.

CVSTODIA QVINQVE ECCLESIARVM

HAbet locum Varisdini, locum quinque Ecclesiarum, locum Campuce, locum Lubrici, locum Falcas, locum Semeniæ, locum Segesdini.

CVSTODIA AGRIENSIS

HAbet locum de Agria locum Ceps superioris, locum Ceps inferioris, locum Zatmar, locum Potoci, & locum Varadini.

CVSTO-

CVSTODIA TRANSILVANA

HAbet locum de Bistriza, locum Temēti, locum Vorasini, locum Clicenferri, in metis Tartariæ.

CVSTODIA ALBIENSIS.

IN ciuitate Budæ sunt quatuor loca, locus Alberegalis, locus Sigeth, nostro tempore captus à Turcis, cum locis adiacentibus.

DE VICARIIS.

HActenus quot & quas habeat Religio Seraphica prouincias, recensuimus, quæ cum iam finem consecutæ sint, earumque nomina, custodias, & loca omni, qua potuimus diligentia, & fide, exposuimus: ad Vicarias enarrandas, quæ restant, vertemus stylum, tenorem similem superioribus obseruantes.

VICARIA BOSNAE.

BOSNENSE nomen apud Veteres non inuenio, nouum est à Bosna fluuio receptum, qui regnum Bosnæ præterfluens Sauum influit. Hæc prouincia à Misia initium capit Occidentem versus, media inter Pannoniam, & Dalmatiam. tempore Pij Secundi passa est tota illa regio multa incommoda: à Turcis enim fuit capta, templa Sanctorum diruta, viri religiosi omni contumeliarum genere afflicti, nobilitas omnis ad seruitium in Asiam missa, Regi Bosnæ paucis pòst diebus caput abscissum, & cū eo alij necati sunt. Ea ratione parum habeo, quod certò proferam, de prouincia, & de locis eius ea quæ tamē iuxta maiorum distributionem habetur, subijciam. Habet prouincia septem Custodias.

Bosnæ nomen.

CVSTODIA DVLMNAE.

Habet locū Stagni, locum Nouicastri, locum Semotæ, locum Cetinç, locum de Clamozh.

CVSTODIA DE GREBEN

HAbet locum Corbauiæ, locum Crupæ, locum de Greben, locum de Glas, locum de Otech, locum Sanctæ Catherinæ Podnoui.

CVSTODIA BOSNAE

Habet locum Guriæsoani, locum Sancti Nicolai, locum Lascioue, locum Plumbi.

CVSTODIA VSSOIAE

HAbet locum de Diaco, locum S. Heliç, locum Verbici, locum Schachouç, locum Linduæ, locum Buchouicæ.

CVSODIA MAZVAE

HAbet locum de Alsan, locum de Biblina, locum de Lab, locum Mazuæ, locum S. Mariæ de Campo, locum Cosich, locum Veracopuus, locum de Streberniza.

CVSTODIA BVLGARIAE

HAbet locum de Seuerio, locum Orscianæ, circa portam ferream, locum Febes, locum Frini, locum Cheuisdi.

CVSTO-

CVSTODIA COVINI

Habet locum Armenes,locum Couini,locum Crani.
Hæc loca à Turcis penè deuastata sunt,ubi pauci fratres habitant.

VICARIA RVSCIAE

HAEC Vicaria habet Locum Lemburgæ,locum de Grodech,locum de Celonia, locum de Galcith, locũ de Nostin,locum Cusminemi,locum Cerech,locum Medolauiæ,locum Camiuix,locum Senetorix,locum Chaechã,locum Licestoni,locum Albicastri, in loco Cereth duo fratres martyrio coronati sunt.

VICARIA ORIENTIS

HAbet Custodias tres. Vix enim in ipsis penetralibus Turcarum licet religiosis viris spiritum ducere.

CVSTODIA CONSTANTINOPOLITANA

HABET locum Constantinopolis,locum Piræ,locum Thessalonicæ,locum de Fogianoua,locum in Metalino, retinet locum Pirę;

CVSTODIA TRAPEZVNTIS

Habet locum Trapezuntis,locum de Simiso,locum de Sinopi.

CVSTODIA CHAVSTRENSIS

B.Gẽtilis,de Marchia.

HABET locum de Chauritio,locum Alzaroni, locum Trifusij, locum Acalceke. In Trapezuntis loco F. Gẽtilis,de Marchia,qui iacet Venetijs,multa signa fecit in Salmastro Vicariæ huius,qui Sanctus Frater,cùm in vita miracula faceret,tandem gloriã ad martyrij fuit gloriosè sublimatus.

VICARIA AQVILONIS

Habet tantum duas Custodias.

CVSTODIA GAZARIAE

HAbet locum Sancti Francisci de Capha,locum S.Mariæ de Capha, locum de Soldaia locum de Cymbalo,locum de Ilice, locum de Solcath,locum de Carassu.

CVSTODIA SARAIAE

B.Stephanus Vgarus.

Catogatus.

HABET locũ de Thana, locũ Agitarcẽ, locũ de Sarai,vbi martyrizatus est F.Stephanus de Hũgaria, in quo iacet Cathogati frater Imperatoris Tartarorum,conuersus ad fidẽ per fratres nostros, qui dicto loco dedit multa iocalia, & coruscat miraculis, locum de Comuch, locum de Tarchis, locum Mamucci, locum de Mager, locum de Vgueth, locum Aesarai, & locum de Organe.

VICARIA TARTARIAE

HAbet in Cepton duo loca,in Cambalech habent fratres locum in palatio magni Canis.In magna Tartaria iuxta Cõtratam Millifcorsæ fratres habebant plura, in quibus

expellendo

pellendo dæmones ab infidelibus, qui ad ipsos ducebantur, multos ad fidem catholicam sua prædicatione deducebant: In Armalech in medio imperio Tartarorum, vbi martyrizati sunt ob fidem catholicam frater Richardus Episcopus Armalech, frater Franciscus de Alexandria, frater Pasqualis Hispanus, frater Raymundus de Prouincia, frater Laurentius Laicus de Alexandria, F. Petrus Laicus de Prouincia, magi. Ioannes Indus, tertij Ordinis Beati Francisci, conuersus per fratres, qui ibi habebant locum, sed in martyrio eorũ à Saracenis est destructus. Multa loca erant in dictis partibus tàm immobilia, quàm mobilia. In Regno Iueriæ erant duo loca fratrum immobilia, & quinque mobilia, in Taurico erant duo loca, nam in Taurica Chersonesso, Gazaria dicta est, terra Salutassi nominata, vbi est locus fratrũ, in quo in præsentia habitat frater Hercules de Speculo Apulus non sine labore proprij corporis, & fructu animarum, vtpotè qui callet Tartarorum, & Circassorum linguam: locus autem est sub titulo Sanctæ Mariæ, vbi (vt ferunt) est corpus Beati Theodori, cuius festum celebratur vltima die Decembris, nõ sine frequenti concursu Christianorum, Turcarum, & Tartarorum. In Maxeria erant duo alia loca, & plura alia loca fuerũt in Vicarijs præfatis tam Orientis, quàm Aquilonis, quæ hodie non habitantur à fratribus propter impetum Barbarorum.

In Tartaria Minores claruerũt martyriu.

VICARIA SARDINIAE.

AIVNT dictam Sardiniam à Sardo filio Herculis. In ea serpens nullus, tantum animal perexiguum araneis simile forma pestiferum, quod solifuga dicitur, quòd diem fugiat. Noxia est similiter herba Sardonia, quæ in riuis prouenit, quam qui comederint contractis neruis ita intereunt, vt ridentibus similes videantur, vnde prouerbium fuit, Risus Sardonicus. Quas autem habet aquas, varijs commodis sunt idoneæ.

Habet itaque locum de Algerio, locum Arestani, locum Sassari, locum Villæ Ecclesiarum, locum Castri Challaris.

VICARIA CORSICAE.

AEQVORE Ligustici sinus alluitur Corsica, Ligurésq; feruntur eius incolendæ auctores fuisse Marius. quoque & Sylla in ea colonias deduxerunt, in quam radices fixit etiam nostræ religionis propagatio.

Habet enim locum Bonifacij, locum Caluij, locum Nunciæ, locũ Biguliæ, locum Auenzolaschæ, locum Alisani, locum Ornani, & locum in Sardinia Montisrasi. In hac Vicaria floruit aliquando Beatus Ioannes de Taliacotio, prouinciæ Sancti Bernardini, & socius B. Ioannis à Capistrano, qui fuit in Hungaria aduersus Turcas.

Qui floruerint.

EXTENSIO FRANCISCANAE RELIGIONIS, in partes Indiarum vi doctrinæ fidei, & martyrij, constantia captarum.

IN nouis quoque Indiarum partibus creuerũt multa monasteria, & prouinciæ, quemadmodum in naturalibus euenit, vt vnius corruptio sit alterius generatio, & iuxta B. Pau. sententiam, fractis per infidelitatem Iudaicis ramis insertæ sunt gentes, radicisque, & pinguedinis olearum sociæ factæ. Nam cum Christophorus Columbus Genuensis nouũ per Oceani vastitatem aperuit orbem ad polum Antarcticum, & Antipodas, tàm magnæ ad messem repertæ sunt segetes, vt in xij. prouincijs D. Franc. distributa sit illius amplitudo. Vbi quoque frater Ioannes Caycedus, & frater Ioannes Vincentius Britones religionis causa multa passi sunt pro defensione catholicæ fidei: ibique quinque Conuentus acquisiuerunt anno plus minusuè 1527. Qualem autem fructum fecerunt fratres, clarum cuique esse debet, nam ad rectam viuendi rationem deuios, & nefarios quoscunque deduxerunt.

Loca nouarum Indiarum.

QVAN-

mentes fidelium inquinant,& veluti vulpes nitũtur vineã Domini deuastare. Habent quidem hæretici diuersas facies,sed caudas ad inuicem colligatas,quia de vanitate cõueniũt in idipsum. Quare sanctis viris magnum fuit negocium deuios in viam salutis adducere.

FRATER DIEGVS DE HERRERA transit ad Insulam Senarum cum alijs ad propagandam Christi fidem.

ANNO 1573. Frater Diegus de Herrera,vir tàm doctus quàm pius ab origine sanguinis lineam ducens, inter primos fuit, qui habuit notitiam peregrinarum Insularum, vbi explorauit illorum animos: nouit quàm dociles sint,vt in eis dogmata Christi imprimantur: nouit quoque quàm facilè cuique sit, Deo adiuuante, in viam veritatis deducere. Quem secutus est Frater Aluarus Sibillensis Prouincialis prouinciæ Insularum Philyppicarum, vnà cum tribus alijs, qui anno 1580. die quarta Iunij peruenerunt in insulam Helocos. Aderat quoque cum eis frater Ioãn.Baptista Pisaurensis, frater Sebastianus de Breca, qui obijt in Cantone fertilissima Senarum vrbe non sine flagranti martyrij desiderio. aderat quoque frater Augustinus de Tordesilia, ij omnes vix mare ingressi, maximis sunt procellis, & ventorum rabie agitati,multa quoque pro CHRISTO à Barbaris passi sunt, guadentes à conspectu Concilij, varijsque hinc inde supplicijs affecti multos filios CHRISTO pepererunt. Quorum opera nomen Dei longe, lateque inclaruit, destructis vanis Idolis. Non desunt alij in illis partibus laborare in vinea Domini, quæ in dies eorum insigni opera vberes fructus producit, & profundas demittit radices.

DATVR ADITVS, ET FACVLTAS Fratribus Minorum, ad infideles, ad propagandam Christi fidem.

NON solum autem his temporibus patuit aditus nostris Fratribus ad infideles conquirendos, & alliciendos, sed superioribus etiam seculis conatus eorum,& labor inter infideles pro Christi fide impressus est. Nam Alexander Quartus Pont. Max. maximã facultatem præbuit Minoribus à principio exorientis nostræ religionis, in terris Saracenorum, Paganorum,Græcorum,Bulgarorum, Cumanorum, Aetiopum, Sirorum, Hiberorum, Alanorum, Gazarorum,Gathorum,Zichorum,Ruthenorum, Iacobitarum, Nubianorum,Nestorinorum,Georgianorum,Armenorum,Indorum Moscclinorum,Tartarorum, Hungarorum. Dedit enim Minoribus facultatem prædicandi verbum Dei,conuersandi in terris infidelium inter excommunicatos, ac promouẽdi ad Ordines sacros, excommunicatos absoluẽdi,& dispensandi cum illis, qui excommunicati receperint sacros Ordines,dispensandi in casibus, in quibus solum Legati Sedis Apostolicę dispẽsare solẽt, absoluendi occisores personarum religiosarum,fundandi Ecclesias,causas matrimoniales cognoscẽdi, & omnia faciendi,quæ ad augmẽtũ Dominici nominis, & amplitudinem catholicæ fidei facere vidẽtur. Inno. quoq; IIII. instituit duos fratres Minores,& duos Prædicatores,à suis superioribus ad hoc specialiter institutos, vt possint capere hæreticos, & ab eis eorum bona auferre.

Bull.par.prima, pag.18.

MINORES ET PRAEDICATORES missi ad Tartaros mirificè proficiunt.

TEMPORE Innocentij IIII.Ponti.Maxi. Tartari Orientales,& Aquilonares partes assiduis infestationibus deturbabant: Vnde à summo Põtifice cum F. Anselmo ex Ordine Prædicatorum missi sunt duo Minores Frater Ioannes de Plano,& F.Benedictus Polonus, vt superius exposui mus,qui fidei zelo accensi an. 1247.peruenerũt in Persidem,vbi aderat bona pars exercitus Tartarorum,Baiothuoi Princeps (est enim Noi eorum lingua dignitatis nomen)audita fama nunciorum Domini Papæ, qui honoris gratia

Vincentius in Speculo.

ad

ad eum peruenerant, vix dici potest, quanta ipse lætitia fuerit perfusus, quos ad se vocari fecit, ab eisque percunctatus est causam sui aduentus. Statim illi dixerunt, quòd Dominus Papa Innocentius audiuit non sine animi sui molestia stragem in Christianos fieri contra ius gentium, ideo Dominus Papa, vt Pater amantissimus & compatiens de consilio fratrum suorum Cardinalium ipsos destinauit ad eum, quem rogabat, vt à crudeli Christianorum cęde abstineret. Sed cum Baiothnoi superbię spiritu inflatus, vt est eorum mos tyrãnorum, vellet trina genuflexione ab ipsis fratribus adorari tanquàm filius Dei super terram: Tartari siquidem eò venerunt amentiæ, vt eorum Cham existiment esse filium Dei super terram sibimet ipsis illud prophetæ attribuentes, Cœlum Cœli Domino, terram autem dedit filijs hominum. Illi verò abnuerunt non id solum ob reuerentiam Sedis Apostolicæ, sed ne essent causa scandali Iorgianis. Ij populi sunt Christi cultores, Græcorum ritus per omnia obseruantes, Persis contermini, quorum Imperium ad Caspios montes extenditur, hominesque sunt bellicosi vsum armorum habentes. Demum ob id pauperes fratres varijs tormentis affecti, triennio pòst a suo recessu redierũt cum literis Baiothnoi ad sum. Pontificẽ quarum tenor talis est.

Psal. 13.

Attende Tartarorum supercilium.

EXEMPLVM LITERARVM

Baiothnoi ad Innocentium Quartum, Summum Pont.

Baiothnoi scribit ad Innoc. IIII. per nuncios Pontificis.

HOC est dispositione diuina ipsius Chã transmissum Baiothnoi verbum. Papa ita scias, tui nuncij venerunt, tuas literas attulerunt, tui nuncij maxima verba dixerunt, nescimus vtrum iniūxeris eis ita loqui, aut à semetipsis dixerint. Et in literis taliter scripseras.

Homines multos occiditis, interimitis, & perditis: Præceptũ Dei stabile, & statutum eius, qui totius faciem orbis continet, sic est. Quicunque statutum audierint super propriam terram, aquã, & patrimonium sedeant, & ei, qui faciem totius orbis continet, virtutem tradant. Quicunque autem præceptum, & statutum non audierint, sed aliter fecerint, illi deleantur, & perdantur. Nunc super hoc istud statutum, & præceptum ad vos transmittimus, si vultis super terram vestram aquam, & patrimonium sedere, oportet vt tu Papa ipse in propria persona ad nos venias, & ad eum, qui faciem totius orbis continet accedas, & si tu præceptum Dei stabile, & illius, qui faciem totius terræ continet, non audieris, istud nos nescimus, Deus scit. Oportet vt antequam venias nuncios præmittas, & nobis significes si venies an non, si velis nobiscum componere, aut inimicus esse, & responsionem pręcepti citò ad nos transmitte. Istud pręceptum per manus Aybez, & Sargis misimus mense Iulij, vigesima die lunationis in territorio Sitiens Castri scripsimus.

QVOD IN PLVRIBVS PROVINcijs Minores pro fide Christi ac religione multas passi sunt afflictiones.

QVOD autem Minores in exteris barbarisque nationibus sæpe malè mulctati ac perempti fuerint, neque nouum, neque mirandum est; quin lætandum quòd eorum cruciatus & mors per insertionem religionis Christo, & fidei auxerunt cultum & gloriam. Contrà verò hoc nouum, hoc mirandum maxime videtur, eosdem pauperes insontesque fratres à suis gentibus & domesticis populis vesana hæresi ac lethali extra se raptis similiter fuisse tortos, atque peremptos; quorum casu, cùm ab interfectoribus eorum emolumentum nullum religioni accesserit, maximè dolendum est. Hisce nanque diebus nostris multa acciderunt tristia, & sæua in partibus Daniæ: anno enim 1572. multi fratres pro fide Christi passi sunt, conspirantibus contra fidem catholicam ferè omnibus Holandiæ Ciuitatibus, occupata autem Ciuitate Alckmaria, quæque est in Holandia armata manu irruerunt ad collegium fratrum, & post multas comminationes, & illatas iniurias, eos proprijs funibus, quibus pro instituti sui ratione cincti erant, ligarunt; Tyrannus autem clamabat slaetdoot, slaetdoot quod sonat, occide, occide. Ita interiere multi gladio immanis tyranni, inter quos hi clariores

Surius in Commentario rerum gestarum.

In Dania Multi fratres occisi pro fide Christi.

riores fuere, Frater Nicolaus Pijok Gortomianus, Guardianus, Frater Hieronymus à Vbeert, Frater Guilhadus Danus octogenarius, olim ex Dania in has partes religionis causa profugus, Frater Nicasius Hesius, vir singulari sanctimonia præditus, & in sacra Theologia, & speculatiua plurimùm versatus, F. Theodoricus in Gorzomio, F. Antonius Horuaer Prædicator insignis, Frater Petrus ab Ascha laicus. Hi martyrio coronati sunt.

His miraculum haud pridem factum adijciam. Matthias Thoranus Gorgomensis, cùm hernia, qui morbus est intestinorum erumpentium, grauissimè laboraret, adeoque periculosè, vt nulla spes esset salutis, Diuinam opem implorauit per merita martyrum, qui Briele pro fide Catholica Romana mortem oppetijssent: Id vbi fecit, continuò à periculo, in quo versabatur, liberatus, & sanitati pristinæ restitutus est. Quo sanè miraculo declaratur eorum martyrium Deo comprobatum & acceptum fuisse.

Miraculū factum ab occisis ab hæreticis.

Eodem anno 1572. mense Iulio, die 23. Frater Reynerius à Lintris, Sacerdos & Prædicator in ciuitate Ruremundensi ab aduersarijs fidei proditione comprimitur, gladiisque impiorum ante venerabile Sacramentum per latera transfossus, feliciter obdormiuit in Domino: Frater Guilielmus à Ganda fuit martyrizatus anno 1573. quarto Septembris. Nam Marlian carceris præpositus cùm annunciasset ei mortem, flexis poplitibus, & facie ad Deum defixa, irreuerberatisque radiis protensus, gratias agebat Deo, & lictori, qui manus fortiter ligabat, fortis athleta dicebat, Liga quia paratus sum non solùm vinci, sed & mori martyr. post multa verba ad Christum, & ad populum magna fidei constantia, orans dicebat, In manus tuas Domine: & post, Ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt. cuius martyrij constantia plures hæretici conuersi sunt. Frater Ioannes Schurremanus ab hæreticis crudelissimè occisus, Frater Ambsteredamus à Conuentu Deiestem Louaniæ, ab hæreticis occisus, Frater Ioannes Puteanus, inter Louanium, & Thenas oppidum ab hæreticis strangulatus, Frater Ioannes Graij ægrotus septuagenario maior in Cœnobio Bruxellensi ab hæreticis multis confossus vulneribus. Vnde (nostris culpis exigentibus) incidimus in admodum mala tempora, cùm non modò Flandria, sed tota ferè Germania & Gallia à fide Christi, & vero cultu religionis defecerint. Aduersus quos armis sæuientes acerrimè pugnat pro Catholico Rege Hispaniarum Alexander Farnesius Princeps Parmæ, indefessi laboris Heros, & magnæ prudentiæ.

Notabile martyriū F. Guilielmi.

Nullus satis exprimere potest, quot incōmoda passi sunt Minores, vel fortè credere quot funera sustinuerint pro fide Christi Iesu profitenda, & præsertim in prouincia Aquitaniæ. Nā in Conuentu S. Macharij tres Fratres martyrio coronati sunt ab hæreticis crudeliter trucidati. in prouincia Franciæ F. Dionysius de Ponte Prędicator eximius, F. Aloysius Grip sacerdos, F. Nicolaus Loteringus, F. Petrus Pichet in Prouincia Turoniæ Pictouensis, F. Franciscus Drubadauiensis, Guardianus in Conuentu S. Martini, F. Franciscus Brutus, F. Iulianus Gubier, F. Rodulphus Giciameth, F. Ioannes Lumer. In Monasterio Mauritaniæ, & in prouincia Turoniæ F. Guilielmus Cantibius. in prouincia S. Bonauenturæ F. Iacob Gayeth, F. Paulus Vaselator, F. Vincentius in prouincia S. Ludouici, Guardianus montis Pessulani vnà cū suo socio fuerunt ab hęreticis crudeliter lacerati; & multi alij, quorum nomina scripta sunt in libro vitæ. Longū enim esset sigillatim recensere, quanta passi sunt serui Dei pro Ecclesia sancta Dei; quorum opprobria & diuexationes si narrare pertentarem, labor scribendi cresceret in immensum.

In aliis Prouinciis occisi pro religione.

PERNICIOSA ET HAERETICA SEDITIO à quibusdam Doctoribus Parisiensibus excitata contra Fratres Mendicantes,

E quorum acerrima defensione, amplissima virtus & dignitas consequuta est.

CIRCA annum MCCLVI. tempore Alexandri Quarti Pontificis Maximi, criminosum libellum fecerunt ac peruulgauerunt quidam Doctores Parisienses, qui aduersus Minores insurrexerunt, mala arte, & dolo accusantes, temereque affirmantes eo in statu minimè posse saluari, illumq; damnatum esse. Quorum dux, & antesignanus fuit Guilielmus de S. Amore cum Sigerio, qui Magistri erāt Parisijs, eosq; alij secuti sunt falsam doctrinā adducentes; Id quoq; per amplius impietatē illorum augebant, quoniā varias sophisticas rationes, quibus adniti videbantur, obijciebant. Qua voce noua, & inaudita

Guilielmus de S. Amore seditiosus.

Perfecutio facta nõ fidei zelo, fed liuore inuidiæ.

valde commotus est Pontifex: Qui certior factus, quòd isti Doctores, non zelo fidei, sed liuore inuidiæ ducti hęc impudenter asserebant, varios Doctores asciuit, quorum consilio agnita est & retecta fraus, & temeritas. Aderant Albertus cognomento Magnus, & Diuus Thomas Aquinas, & plerique alij ex nostratibus cum D. Bonauentura, cui inerat tanta dignitas morum, tantaq; in conuersatione suauitas, vt etiam summi viri egregiè de illo sentirent, neque verò indignum arbitrarentur, qui erant in maximis dignitatibus constituti, eius rogare sententiam: qui illorum mendacia, & confictas fabellas haud difficulter reprobarunt, ostendentes statum Mendicantium vtilem esse Ecclesiæ. Vnde ex summo zelo religionis peramicè suscipiens causam Mendicantium, Diuus Thomas acerrimè strinxit calamum aduersus prçfatum Guilielmum, & Libellum disertissimum composuit contra eum, latè copioseque nefarium illud Paradoxon refellens; cui opusculo titulus est, Contra impugnantes Religionem. Ex quo Summus Pontifex exaltauit Ordines Mendicantium, & priuilegiis cumulauit, hostesq; Religionis depressit, Guilielmum & coniuratum socium à magisterio deposuit, & quacunque dignitate priuauit.

Patientia ad resistendum aduersitatibus, & ad ferenda animo Christiano incitamenta ad malum.

Quantum potest amor Dei in Sanctis suis.

Christianæ charitatis efficacia, quanta sit.

CHARITAS effecit in Sanctis Dei, vt non modò diuitias, & dignitates seculares contemnerent, sed & vt interim nomen Dei prędicarent, & extollerent: diuersis enim licet tormentis absumerentur; illis dulcia erant tormenta, per quæ ascenderunt ad Christum, & ei iungi properabant. Nihil illis formidini, nihil pauori esse poterat, quoniam perfecta charitas foras mittit timorem: acerbissimas pœnas experti sunt, vt maioris amoris testimonium redderent; grauiora tolerare parati erant, quàm nouerat inferre rabies inimici; multis, magnisque & varijs afficiebantur supplicijs, quorum species enarrare difficile ac horribile esset. Post quos multi etiam dati sunt martyres è Seraphica Religione nostra, his diebus, qui multa pro Christi gloria sustinuerunt, vt prçfati sumus, eosq; Diabolus non est ausus lacessere amplius, quos Diuina bonitas dignata est adiuuare.

CHRISTI exemplo & Sanctorum, qua ratione resistendum sit Diabolo.

Marul. lib. 5.

Matth. 4.

Ibid.

VT vincamus, quoties ad lautiores cibos auiditas vrget, meminerimus, Quia non in solo pane viuit homo: quoties ad subeunda pericula temeritas prouocat, statim occurrat, quia Deum tentare non debemus: quoties honorum, opulentiæque cupidine solicitamur, protinus ad mentem reuocetur, Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli serui es: postremò quoties perniciosarum cogitationum stimulis agitabimur, semper resistendo, ac repugnando clamemus, Vade retro Sathanas: iam satis certi eò Angelos accessuros, vnde Diabolus victus deiectus fuerit.

Luc. 10.

Ibid.

Ioan. 15.

At victo etiam Sathana, impensè cauendum est, ne qua ex hoc surreptet inanis gloriæ iactatio. Mirabantur se Apostoli, quòd Dæmonijs imperarent, & audiunt, Nolite gaudere in hoc, quia dęmonia subijciuntur vobis: gaudete autem, quia nomina vestra scripta sunt in cęlis. Et videbam Sathanam (inquit) sicut fulgur de Cęlo cadentem, qui quanto se altius erexerit, tantò inferius corruit. Qui ergo acceptam gratiam semper integram cõseruare cupit, semper humilitati studeat, in omnibus Deo gratias agat, & si malarum tentationum victor euaserit, illi soli acceptum referat. Ait enim, sine me nihil potestis facere.

Ioan. 22.

Sathanas quippe iste nequissimus, cùm Domini discipulos sicut triticum cribrare expetijsset, non est permissus nisi in eum, qui de se multum pręsumpserat, dicens: Domine tecum paratus sum in carcerem, & in mortem ire. Petrus ergo, & tentari, & labi dimissus est, vt per pęnitentiam humiliatus disceret iam non sibimet confidere, sed ei, cuius beneficio, etiam post lapsum subleuatus est, ne periret. Igitur quisquis aliquid boni operis propria virtute se effecturum promiserit, Diaboli vanno concutietur; & cùm triticum mundum se esse crediderit,

diderit inter recrementa computabitur. Frustra aliquid conatur quis, nisi Domini auxilium affuerit cum illo. In carcerem, vel in mortem ire tunc poterimus, cùm ipse audendi præstiterit fiduciam: vt autem prestet rogari vult dicens, Petite, & dabitur vobis. Ibidem 16.

Nec solùm Diabolus, verùm etiam corpus nostrum aduersatur nobis. Vas electum Paulus, Video (inquit) aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati, quæ est in membris meis. Deinde exclamat, Infœlix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Et quia ipse per se non sufficit, respondet, Gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum. sed cùm gratia ista solicitis, non ociosis opitulari soleat, ipse quoque non cessat, quantum potest, reluctari aduersario suo, & flagellationum iugo premere illum, atque imperare volentem ad obedientiam compellere: Castigo (inquit) corpus meum, & in seruitutem redigo. Igitur si pugnat caro, castigatione reprimenda est, reprimentem Dei gratia adiuuabit: carnis autem castigatio est ieiunium, vigilia, verberatio, labor, deprecatio. Rom. 7. 1. Corint. 9.

Ad hæc idem Apostolus etiam à Sathana verbera sustinuit, neq; hoc sine Domini voluntate. Sed ne magnitudo reuelationum (inquit) extollat me, datus est mihi stimulus carnis meę angelus Sathanę, qui me colaphizet. propter quod ter Dominum rogaui, vt discederet à me, & dixit mihi, Sufficit tibi gratia mea, nam virtus in infirmitate perficitur. Qui Apostolo gratiam dederat, dedit & stimulum. Nulla enim potest esse victoria, vbi nulla est pugna non coronabitur, nisi qui legitimè certauerit. Rogemus ergo Dominum, non vt submoueat nobis tentatorem, sed vt suppeditet vincendi facultatem. 2. Cor. 12. 2. Tim. 2.

Supradicta confirmantur altero exemplo insigni.

IN illos autem pręcipuè Diaboli insurgere solet malignitas, qui terrenis contemptis, religiosè vitam instituere decernunt: idcirco pręceptum est, Fili accedens ad seruitutē Dei, sta in iustitia, & timore, & prępara animam tuā ad tentationem. Duo iuuenes Ioannem Apostolum sequuti, cùm deinde angi animo cœpissent, quod facultates suas in pauperum vsus erogassent, nec iam Apostolo meliora, certioraque sperare iubenti acquiescerent, virgis in aurum mutatis, & lapillis in gemmas plus etiam receperunt, quàm reliquerant. Mox cuiusdam (cui Stacteo nomen erat) à morte suscitati verbis credentes, quibus ille se vidisse affirmabat, quam ingentem gloriam in Cœlo paratam sibi ipsi amisissent, ad quam contrà infelicitatem deuoluendi essent, quòd retro cessissent; Rursum ad populum reuersi, restituto quicquid ab eo acceperant, paupertatem in vita coluere, vt potius post obitum diuites fierent. Reuocauerat eos Diabolus ad pristinæ conuersationis vomitum: sed Apostoli precibus, & Dei dispensatione factum est, vt deprehēsis inimici fraudibus, ac dolis, quod impudentius repetierant, constantius refutarent. sic in tempore resipiscentes gloriam illam, quam sibi in Cœlo futuram audierant, iam amissam recuperarunt. Ad quam resipiscentiam vtinam Dei misericordia perueniant quoque persequutores Ecclesiæ, ac suis relictis & abiectis erroribus, ad eandem gloriam, quæ in cœlo fidelibus parata est, simul cum nobis vnanimiter aspirent. Eccl. 2. Exemplum. Stacteus.

LOCA FRATRVM DE FAMILIA, quorum notitiam habere potui.

PROVINCIA S. FRANCISCI.

PRIMVS locus est S. Marię ab Angelis prope Assisium, vbi sacer Ordo Minorum sumpsit exordiū, ibi iacet B. Cherubinus de Spoleto, magnus Pręcdicator. Locus S. Damiani, vbi iacet B. Antonius de Stroncone. locus Carcerum, locus S. Francisci Montis Perusię, locus Timeti, locus Eugubij sub tit. S. Hieronymi. Floruit ibi F. Ioseph, virtute diuina ergumenes liberator, sepultus Spoleti. locus S. Sepulchri sub tit. S. Marię ad Niues. locus Bonrepossi prope Tifernum, locus Fractę sub tit. S. Mariæ Pietatis. locus Insulæ, vbi habitauit Beatus FRANCISCVS, vnde nomen eius retinet. locus Cibotoli sub inuocatione Sancti Bartholomæi, locus Scarsolæ, locus Spineti, locus Montis Sancti prope

Tudertum,locus sancti Iacobi prope Tudertum, locus Pantanelarum, locus sancti Francisci de Lungano,locus sancti Io.Baptistæ prope Ameriam, locus Spenazzolæ sub titulo sancti Vrbani, locus Narniæ sub titulo sancti Hieronymi,locus Stronconi prope Interamnam. locus sanctæ Mariæ gratiarum apud interamnã,locus sanctæ Mariæ de Auro apud Interamnam,locus Eremitæ sub titulo sanctæ Mariæ Annunciatæ,locus s.Bernardini Montis Franci, locus sancti Pauli apud Spoletum, ibi floruit F. Cherubinus,vir doctus, iuris canonici non ignarus.locus S.Catherinæ Montis Luci apud Spoletum, locus S. Mariæ Gratiarum apud Cassiam, locus Annunciatæ apud Nursiam, ibi iacet B. Honuphrius de Si.no locus sancti Bartholomæi de Buliano,locus sancti Antonij de Pistignano,locus S.Martini apud Treuiũ, locus sancti Fortunati apud Moutem Falconum, locus S. Bartholomæi apud Fulgineum, ibi iacet B.Paulutius, pater primæ familiæ in Italia. locus sancti Hieronymi apud Hispellũ, locus S.Mariæ apud Meuaniam,locus sancti Enuphrij apud Britonium, locus Annunciatæ prope Castellum. Loca huius Prouinciæ sunt numero xxxviij.

PROVINCIA ROMANA.

Locus Aræcœli sub titulo S. Mariæ ad Aramcœli, locus sancti Francisci Transtyberim, locus Viterbii, locus Tiburis, locus Velitrarum, locus Celentini, locus Trinitatis, locus insulæ Vulsiniæ, locus Ortæ, locus Sublacus, locus Verularum, locus S. Susannæ, locus Canini, locus Senstini, locus Campagnani, locus Nizani,locus Rochæ antiquæ, locus Reatis, vbi iacet B. Thomas de Florentia laicus, locus Montis Palumbæ, locus Grecii prope Reatem, locus Podii Bastonis, locus Ciuitellæ, locus Vallis Montonis, locus Palumbariæ, locus Narcai, locus Palaciolæ, locus Sermoneti. Quæ loca sunt numero xxvj.

PROVINCIA MARCHIAE Anconitana.

Locus Esculi sub inuocatione Annunciatæ Virginis. floruit ibi Frater Lucas, Prædicator feruens. locus sancti Sabini prope Esculum, locus Conuentus Montis Falconis,locus Camerini sub titulo sancti Petri, & alius sub titulo sancti Francisci, vbi sepultus est B. Ioannes Parmensis: & B. Petrus de Muliano Picens obiit cum magna opinione sanctitatis, passusq; est multas tentationes. locus Montis sancti extra Camerinum, locus sancti Seuerini, locus Maceratæ Conuentus Muri sub titulo sancti Francisci,locus Anconæ,vbi iacet Beatus Gabriel de Ancona. locus Forani, locus de Auximo sub titulo Annunciatæ,locus de Recaneto sub titulo S.Mariæ de Varano, locus de Cingulo,locus Castri Millij sub titulo S. Francisci, locus Siroli sub titulo sancti Francisci,locus Esij, locus Senogalliæ, locus Massatij, locus Firmi sub titulo Annunciatæ, locus Montis Brandoni, locus Cæsę Palumbæ, locus de Massa, locus sancti Elpidij, locus Fani sub titulo S.Mariæ Nouæ,locus Forisempronij in loco dicto Foxa bruna sub titulo Annũciatæ, locus Pisauri sub titulo sancti Ioannis Baptistæ, locus montis Rubei,locus montis Barocij, aliàs Scottoneto, locus Vrbini sub titulo sancti Bernardini, locus Durantis, locus Fabriani sub titulo Eremitæ extra, & alius locus intra Fabrianum, locus montis Florentini.

Summa locorum sunt xxxiiij.

PROVINCIA TVSCIAE.

Locus Aluernæ, vbi Beatus Pater Franciscus sacra Christi suscepit insignia. locus Florentiæ sub titulo sancti Saluatoris, locus Fesolarum sub titulo sancti Francisci, locus sancti Michaelis de Ducia apud Fesulas, locus Senarum sub titulo sancti Bernardini, locus Lucrani sub titulo sancti Francisci, locus Cerboni prope Lucram, locus Pisciæ sub titulo sanctæ Crucis, locus Pistorij sub titulo sancti Hieronymi, locus Bibienæ sub titulo sancti Laurentij, locus Prati sub titulo sancti Francisci, locus Castileoni Aretini sub titulo sancti Francisci , locus Assiani sub titulo sancti Bernardini, locus Montis Politiani, sub titulo sanctæ Mariæ de Gratijs, locus Sartiani sub titulo sancti FRANCISCI, locus sancti Floris sub titulo sanctæ Trinitatis, locus Cetoni sub titulo Sancti Francisci,

Locus

Locus Columbari, sub titulo Sancti Francisci, locus Nauis, sub titulo Sancti Benedicti, locus Grosseti, sub titulo Sanctę Mariæ de Gratiis, locus Scarlini montis Muri, sub titulo S. Francisci, vbi iacet B. Gaspar de Florentia, locus Massæ in maritima, sub titulo Sancti Bernardini, locus Cassiani, sub titulo Sancti Francisci, locus Emporii, sub titulo S. Mariæ de Angelis, locus Foriani, sub titulo Sancti Francisci, locus S. Ioannis montis Caroli, locus Sancti Viualdi, locus de Petra sancta sub titulo Sanctæ Mariæ, locus Montis Ilicini, locus Randitonali, locus Villæ Francæ.

Summa locorum xliij.

PROVINCIA BONONIAE.

LOCVS Bononiæ, sub titulo Sancti Pauli in Monte: alius locus Bononiæ, sub titulo Annunciatæ, locus Ferrariæ, sub titulo S. Spiritus, locus Centi, sub titulo Sancti Francisci, locus Mirandulę, sub titulo Sancti Francisci, locus Carpi, sub titulo S. Nicolai, locus Mutinæ, sub titulo Sanctæ Ceciliæ, locus Arimini, sub titulo S. Mariæ de Gratiis, ibi floruit frater Antonius Magnus Prædicator in præclaris ciuitatibus Italiæ, fuitque Vicarius prouinciæ S. Franc. locus Cesenæ, sub titulo S. Crucis, locus Foriliuij, sub titu. S. Hieronymi, locus Fauentiæ, sub titulo S. Hieronymi, locus Imolæ, sub titulo Sanctæ Mariæ, locus Cotignolæ, locus Rauennæ, sub titulo Sancti Iob, locus Regii Lepidi, sub titulo Sancti Spiritus, locus Parmæ, sub titulo Annunciatæ, locus Castelli Arquati, locus Placentiæ, sub titulo Nazareth, locus Burgi noui, sub titulo Sancti Bernardini, locus Robi, locus Busseti, locus Cremonæ, locus Brendani, locus Cortæ maioris.

Summa locorum xxv.

PROVINCIA S. ANTONII.

LOCVS à Vinea Venetijs sub titulo Sancti Francisci. Item alius locus sub titulo S. Iob, alius locus sub titulo Sancti Francisci de Stigmatibus, locus Grozæ, sub titulo Sancti Francisci, locus in Tigolis, sub titulo Sancti Francisci, locus Ciuitatis, sub titulo Sancti Georgij, locus Portus Gruarii, sub titulo Sanctæ Agnetis, locus montis Feretri, sub titulo S. Spiritus, locus Taruisij, sub titulo Sanctæ Mariæ de IESV, locus Paduæ, sub titulo Sancti Francisci, ibi floruit frater Dominicus, cuius fama illustris fuit in tota Italia scripsitque de meditationibus vitæ Christi, locus Sanctæ Vrsulæ, in agro Patauino, locus Sancti Alliminarij, locus Campi Sancti Petri, sub titulo Sancti Ioannis, locus Casadelli, sub titulo Sanctæ Crucis, locus Plebis Sacci, sub titulo Sanctæ Mariæ de Gratiis, locus Vincentiæ, sub titulo Sancti Blasii, vbi est corpus cuiusdam Beati Marci, & vbi viget Frater Antonius Paganus, qui supra falsò relatus est inter antecedentes, locus Scledi, sub titulo Sancti Francisci, locus Leonici, sub titulo Sancti Danielis, locus Arcignani, sub titulo Sanctæ Mariæ de Gratijs, locus Marosticę, sub titulo Sancti Sebastiani, locus Veronę, sub titulo Sancti Bernardini, locus Arte rutæ, sub titulo nouiciorum Sancti Francisci, locus Liniaci, sub titulo S. Antonii, locus Tridenti, sub titulo Sancti Bernardini, ibi iacet B. Bartholomæus Triden. locus Mantuæ, sub titulo Sancti Francisci, vbi iacet Beatus Sixtus Mediolanensis, locus Sanctæ Mariæ de Gratiis, in agro Mantuano, locus S. Spiritus in agro Mantuano, locus Riperij, locus Glemonæ, in Foroiulio, sub titulo S. Mariæ.

Summa locorum xxix.

PROVINCIA BRIXIAE.

LOCVS Brixiæ sub titulo Sanctę Apollonię, locus nouus S. Rochi, locus Bergomi, Sanctæ Mariæ de Gratiis, locus Cremæ, S. Bernardini, locus S. Bernardini de Sale, locus Asolæ S. Franc. locus Loueri S. Fran., locus Chiari S. Bernardini, locus Lomili, S. Marię Annunciatę, locus Martinenghi S. Marię, locus Candini, S. Marię de Gratiis, locus Piagneni S. Mariæ, locus Isolæ de Garda S. Mariæ de IESV, locus Gaidi, Sanctæ Mariæ de Gratiis, locus Prateolini, S. Marię de Gratiis. Summa locorum xix.

PROVINCIA MEDIOLANI.

LOCVS Mediolani sub titulo S. Mariæ de Angelis, vel S. Angeli, locus Comi sub ti. S. Crucis. Habuit hic locus fratrem Vincentium, Locus Nouariæ sub tit. S. Nazarij, locus Vercellarum sub ti. S. Mariæ de Bethleem, ibi iacet B. Antonius Cremonen. locus Laudij, sub titu. Sancti Ioannis, ibi iacet B. Michael Mediolanensis, locus Modoetiæ sub ti. S. Mariæ de Gratijs, ibi floruit F. Christophorus de Modoetia, & obijt Mediolani, locus Iuporegiæ sub ti. S. Bernardini, locus Leuci sub ti. S. Iacobi, locus Implellæ Miani sub tit. S. Mariæ, locus Varisij sub titu. S. Mariæ, ibi floruit frater Christophorus socius B. Ioannis de Capistrano, vir doctus, qui declarauit regulam, & priuilegia ordinis, locus Palmagiæ sub ti. S. Bernardini, locus Varalli sub ti. S. Mariæ, locus Legnani sub eodem titu. locus Morterij, sub ti. S. Bernardini, locus Abraiæ sub ti. S. Mariæ, locus Vigleueni sub eodem ti. locus S. Gati, locus Marignani sub ti. S. Mariæ Misericordię, locus Carauazi, sub ti. S. Bernardini, locus Saniani sub ti. S. Mariæ Annunciatæ, locus Brianci, locus Benzoni, Locus S. Georgij, locus Meliti, locus Montis lauri, locus sepulchri apud Varallum. In loco Brixiæ Floruit frater Paulus magnus Prędicator.

Summa locorum xxv.

PROVINCIA GENVAE.

LOCVS Papiæ sub ti. S. Iacobi, vbi iacet B. Bernardinus Feltrinus. locus Binaschi, sub ti. S. Mariæ de Căpo, vbi iacet B. Baldassar Confessor, locus Chiastegæ, locus Riuæ Nezani sub ti. S. Fran. locus Vezani sub ti. S. Marię della Pieue, locus Noui sub ti. S. Francisci, locus Botheræ sub titu. sanctę Mariæ de Angelis, locus Salę, sub ti. S. Bernardini, locus Alexandriæ sub ti. S Bernardini, locus Astę sub ti. S Bernardini, locus Raricij montis sub ti. S. Marię de Angelis, locus de aquis sub ti. S. Fran. locus Sancti Gorię sub ti. S. Marię de Gratijs, locus Casalis sub ti. S. Marię de Angelis, locus Cresantini sub ti. S. Marię, locus Clauasij sub ti. S. Bernardini, locus Taurini sub ti. S. Mariæ de Gratia, locus Gorij sub ti. S. Mariæ de Angelis, locus Pinaroli sub ti. S. Mariæ de Angelis, locus Salucij sub ti. S. Bernardini, locus Sauiani, sub ti. S. Fran. locus Cunij, sub titu. S. Antonij de Padua, alius locus Cunij sub ti. S. Marię de Angelis, locus montis Regalis sub ti. Sanctæ Mariæ de Angelis, locus Caierę sub ti. S. Franc. locus Genuæ sub ti. Annunciatæ, locus S. Mariæ de monte, locus Chiauari sub ti. S. Franc. locus Monetij sub ti. S. Mariæ, locus Leuanti sub ti. S. Mariæ de Gratia, locus Sauonæ sub ti. S. Iacobi. locus Arlegnæ sub ti. S. Bernardini, locus Aresæ sub ti. S. Mariæ, locus Porti sub ti. Annunciatæ, locus Sancti Rhemi sub ti. S. Mariæ, locus Roti sub ti. S. Mariæ misericordiæ, locus Cerachi sub ti. S. Mariæ, & locus Nouus cum sequentibus sub ti. S. Mariæ, locus Buschæ, locus Vigoni, Locus Carcagnoli, locus Villanouæ sub ti. S. Mariæ de Gratia, locus Bassignani, locus Doronæ sub tit. S. Mariæ de Angelis, locus Terlinij, sub ti. S. Bernardini, locus Bertagrossi, locus Vintimillij, locus Sospelli. Summa locorum xlviij.

PROVINCIA TERRAE LABORIS.

LOCVS Formelisub titu. Sancti Francisci, locus Gaietæ sub titu. Sanctæ Agnetis, locus Sapheth sub titu. Sancti Francisci, locus Traiecti sub eodem titulo, locus Annunciatæ montis Maioris, locus Carnioli, sub titu. Sancti Francisci, locus Suessæ sub eodem titulo, locus Rochæ Monfari sub titulo S. Mariæ de Letanijs, locus Theani sub titulo S. Antonij de Padua, locus Prati sub titulo Sancti Francisci, locus Misij sub titulo S. Mariæ de Gratijs, locus Capuæ sub titulo S. Catherinæ, locus Anersæ, sub titu. San. Mariæ Magdalenæ, locus Puteoli sub titulo sancti Ioannis Baptistæ, locus Neapolis sub titu. sanctæ Mariæ Nouæ, ibi iacet B. Iacob. de Marchia, locus sanctæ Crucis, locus sanctæ Trinitatis, locus Castri maris sub titu. sancti Francisci, locus Surenti sub eodem titulo, locus Suspirij sub titulo sancti Saluatoris, locus Muris sub titulo sancti Francisci, locus Tramonti sub titulo sanctæ Mariæ de Angelis, locus Salerni sub titulo S. Nicolai, locus sancti Seuerini sub titulo sanctæ Trinitatis, locus Lauri sub titulo S. Ioannis Euangelistæ,

ocus

locus Nolę sancti Angeli, locus montis Sarculi sanctæ Mariæ pietatis, locus Beneuenti sancti Laurentij, locus Ariani sancti Francisci, locus Ebuli sanctę Trinitatis, locus Campaniæ sub titulo sanctę Mariæ de Auiliano, locus Polani, locus Padulæ sanctæ Lucię, locus Decani sanctæ Mariæ pietatis, locus Zoię sancti Ioannis Baptistę, locus Celenti sancti Francisci, locus Miriuelli, locus Castellucię.

Summa locorum xxxviij.

PROVINCIA CALABRIAE.

Locus Cossentię sancti Francisci, locus Regi Annunciatę, locus Seminarię sanctæ Mariæ de Angelis, locus Terrænouę sancti Fråcisci, locus Nicodori sanctæ Mariæ de Gratiis, locus Tropiæ sancti Sergii, locus Ticii sancti Antonii de Padua, locus Quilacii sancti Antonii de Padua, locus Neocastri sancti Francisci, locus Catanzarii sanctæ Mariæ de Gratiis, locus Misoraci sanctæ Mariæ, locus Policastri sanctæ Mariæ, locus Cariati B. Francisci, locus Rosciani Beati Bernardini, locus Bissignani sancti Fråcisci, locus Morani sancti Bernardini, locus Citranii sanctæ Mariæ de Gratia, locus Liccati Annunciatę. locus Fluminis frigidi sancti Francisci, locus Amantis sancti Bernardini, locus Agelli sanctæ Marię de Gratia, locus Siliani sancti Petri, locus Dixintiani Annunciatæ, locus Lugaris sancti Bartholomæi.

Summa locorum xxv.

PROVINCIA APVLIAE.

Locus Aliciæ Sanctæ Mariæ de Templo, locus Gallipoli Sancti Francisci, locus Vgentis S. Mariæ, locus Sanctę Catherinę, locus Castri S. Francisci, locus Taranti S. Antonij de Padua, locus Castrioneti Sancti Francisci, locus Insulę S. Marię, locus Monopolis S. Marię, locus Martini S. Stephani, locus Cassani S. Francisci, locus Bizotti sanctę Mariæ, locus Bitonti sanctę Mariæ de Para, locus Vari sancti Petri, locus Malfectæ S. Bernardini, locus Bisselli S. Laurentij, locus Traui S. Marię de Columba, locus Rubi sancti Angeli, locus Andriæ S. Mariæ de Conceptione, locus Barolettæ sancti Andreæ, locus Alti muri sancti Francisci, locus Spinazzolę S. Francisci, locus Grauinæ sanctę Mariæ, locus Venusæ sanctæ Mariæ, locus Melfiæ omnium Sanctorum, locus Lagelli sanctę Marię de Angelis.

Summa locorum xxvij.

PROVINCIA S. BERNARDINI.

Locus sancti Bernardini Aquilæ, constructus anno 1454. 28. Iulij, locus sancti Iuliani anno 1415. hunc locum construxit Lucius de Fontis ciuis Aquilanus, tempore Fratris Ioannis de Stroncone, & Fratris Dominici de prouincia Genuæ. Locus Thetis sub titulo sancti Andreę, captus anno 1420. per F. Dominicum de Genua. locus ciuitatis Pennę sancti Christophori 1420. locus Saluatoris 1443. locus Terreni sanctę Marię de Gratiis, locus sancti Leonardi, locus ciuitatis sancti Angeli sub titulo sancti Bernardini anno 1460. locus Lanciani sub titulo sancti Angeli Pacis anno 1430. locus Ortonæ sub titulo S. Marię de Gratiis anno 1440. locus Ceremani sancti Francisci, locus Capistrani S. Francisci, locus Campli sancti Bernardini, locus Montis plani anno 1420. sub titulo S. Ioan. Baptistę, locus Lorsoniæ sub titulo Annunciatæ, locus Cimicelli S. Mariæ luminum 1470. locus Toni S. Mariæ Paradisi, locus S: Angeli de Ocra apud Aquilam 1479. locus Francauillæ sanctæ Mariæ de Gratiis 1495. locus Sulmonę, vbi conditus est Beatus Philippus Aquilanus.

Summa locorum xix.

PROVINGIA S. ANGELI.

Locus de Anglone sancti Bernardini, locus Auxę sancti Môtis Dorisi sancti Bernardini, locus Vasti sancti Honuphrij, locus Colionisii s. Eremi, locus sancti Boni sub titulo sancti Antonij, locus Casę sub titulo sancti Honuphrij, locus Moroni, sancti Nazarii, locus Rupis sancti Petri, locus Campouasa sancti Ioannis, locus Campouasa sanctę Mariæ, locus Lucari sancti Petri, locus Troiæ sancti Bernardini, locus Luceriæ sancti Saluatoris, locus sancti Seueri sub titulo sancti Bernardini, locus Serrę sancti Angeli, locus Ischitelli sancti Francisci, locus Lecij sanctæ Marię.

Summa locorum xviij.

PROVINCIA BASILICATAE.

LOCVS Potětiæ S.Mariæ de Sepulchro,locus Tricarici S.Antonij de Padua, locus Mellionici S.Fran.locus Vrſi S.Frã.locus S.Mariæ Vrſuleæ,locus S. Martini S. Fran. locus Stilliani, S.Antonij de Padua,locus Policaſtri, locus Vigiani, locus Petræ partiatę S.Fran.locus Oppidi S. Mariæ de Ieſu. ſumma locorum xj.

PROVINCIA CORSICAE.

Locus Calui, locus Baligni, locus Nepii, locus Nurazę, locus Pini, locus Gramoli, locus Biguliæ,locus Maranæ,locus Lauengelaſchæ, locus Orenghæ, locus Alliciani, locus Corti,locus Vici,locus Otnani, locus Tellę, locus Bonifacii.
Summa locorum xvj.

PROVICIA SARDINIAE.

Locus Saſſari S.Petri,locus Piligni S. Michaelis, locus S. Luſugii S.Marię de Angelis, locus Oriſtani S.Mariæ Magdalenæ, locus Calari S. Mariæ de Ieſu.
Summa locorum v.

PROVINCIA SICILIAE.

Locus Meſſanæ S.Mariæ de Ieſu.Item alius locus Caſtri,locus Prati, locus Naſi, locus Thermarum,locus Panormi,vbi floruit F.Laurĕtius magnus Prædicator.Omnia hæc Monaſteria ſub eodĕ titu.locus Mazariæ,locus Mecami S.Marię de Ieſu , locus Sacci S.F. locus Drepani S.Marię de Ieſu,locus Agrigenti S.Viti, locus Cumini S.Mariæ de Ieſu,locus Cariarati,locus Syracuſarum,locus Modicæ,locus Noti,locus Laſiroli, locus Platez, locus Calataieronis, locus Bizini, locus Nicoſſiæ,locus Leontini, locus Cataniæ,locus Aderni,locus Tauromini, locus Randacii.Omnia hęc Cęnobia ſunt ſub eodem titu. S.Marię de Ieſu. Summa locorum xxvij.

PROVINCIA CANDIAE.

Locus Candię ſub tit.S.Fran.locus Candię extra ſub tit. S.Ioannis, locus Retimi S. Athanaſii,locus Caneę intus,locus Caneę extra,ſub tit. S. Saluatoris, locus Lecareſſe S. Antonii,locus Rhodi S.Marię de Victoria. Summa locorum vij.

PROVINCIA RAGVSII.

COnuĕtus Raguſii S.Fran.locus Stagni S.Nicolai,locus Daxæ S. Seuini, locus de Vmbla S.Mariæ,locus Selami S.Hieronymi,locus Canalis S.Blaſii, locus Inſulæ de medio S.Marię,locus Ponti S.Mariæ in Sabioncelli,locus Raguſii antiqui, ſub tit. S. Mariæ.
Summa locorum ix.

PROVINCIA DALMATIAE.

Locus Iaderæ S.Fran.locus Palati S. Mariæ de Palude,locus Antiberis S. Nicolai,locus Cathari S.Bernardini,locus Sebinici S. Crucis,in ſcopulo,locus Arbi S.Bernardini,locus Leſinæ S.Mariæ,locus Veglæ S.Mariæ,locus Pirani S. Bernardini, locus Curtiolæ S.Mariæ de Portiuncula,in Scopulo,locus Rubini S.Andreæ,locus Otrelani S.Hieronymi,locus S.Mirij S.Mariæ in Scopulo, locus Paſmani S.Hieronymi in inſula Paſmani,locus Sormonigrat S.Catherinæ,locus Piſcinii S.Mariæ,locus Inſulæ Orlani S.Hieronymi.
Summa locorum xvij.

PROVINCIA AVSTRIAE.

Locus Viennę ſub titu.Sanctorum Thebaldi,& Bernardini, locus Norinbergę, S.Iacobi,locus Interburg S.Io.Baptiſtę, locus Grez S.Leonardi,locus Leui S. Bernardini,locus ſancti Hippolyti ſub ti.S.Trinitatis,locus Eſſemburg S. Mariæ de Candellariis, locus Engisfert S.Mariæ Magdalenæ, locus Nouæ Ciuitatis S. Rhodeguntis, locus Longauca S.Mariæ de Gratijs,locus Paradiſi S. Mariæ de Paradiſo,in nemore Vienenſi, locus Rudelfrone ſancti Leonardi, locus Vuelſperch S. Michaelis, locus Laiboi,ſanctæ Mariæ Aſſumptionis. Summa locorum xv.

PRO-

PROVINCIA BOEMIAE.

LOcus fratris Lathiæ, sancti Bernardini, locus Brumulæ sancti Bernardini, locus Vulmōs Conceptio Virginis Mariæ, locus Crisenij, sanctæ Mariæ Longouiæ maioris, locus opauię, S. Barbaræ, locus Zetanæ zuoyme sancti Francisci, locus Ligini, sanctæ Trinitatis, locus Miciæ, s. Crucis, locus Bithiæ, sācti Nicolai, locus Cozel, sanctæ Marię de Angelis, locus Zēnis sancti Viti, locus Tarcouiæ, sanctæ Elisabeth, locus Cailani, locus Scupichiæ sub tit. omnium sanctorum, locus Slatzi sanctæ Crucis, locus nouæ domus sanctæ Catherinæ, locus Seuor Sanctæ Mariæ, locus Nazadorf, sanctæ Mariæ, locus Catiboriæ, locus Lopestoz, sancti Egidii, locus Bechinæ, locus Cadisti, locus Rasco, locus Kamitonz sanctæ Annæ.

Summa locorum xxvii.

PROVINCIA POLONIAE.

LOcus Cracouiæ, vbi iacet B. Simon, qui nouem a mortuis suscitauit, locus Pozamæ, locus Villæ, locus Leopolis, locus Varsouiæ, locus Costā, locus Ffrarostad, Locus Cobilini, locus Caliz, locus Varchæ, locus Colii, locus Louii, Locus Bidgostiæ, locus Eremitorii, locus Tarnaro, locus Sanborchi, locus Cosni, locus Tigrizin, locus Lublin, locus Pezerborson. Summa locorum xxii.

PROVINCIA BOSNAE.

LOcus Visosbi, locus Sotisch, sub ti. S. Gregorij, locus Argētinæ, locus Foilizare, locus Chrescеui; locus Zorich, locus Mōstar, locus Lobusch, locus Zastrok, locus Plūbi, est ibi imago B. Virginis, locus Ozæ, locus Belgradi in Hungaria, locus Bernech, locus Liuasch, locus Zuebai, locus Creben, locus Seia, locus Zerzerl, locus Corbauiæ, locus sancti Ioannis de Mōte, locus Byykyy, locus Othok, locus Zirini, locus Crastolæ, locus Clissare, locus Citaræ, locus Cardoni, locus Vvissonath, locus Veothorini, locus Trii, locus Karai, locus Segnæ, locus Citini, locus Stenij czmath, à Turcis multa loca iam enumerata dilapidata sunt de nouo capta quædam alia, locus Villicæ, & Medrizæ,

Summa locorum numero xxxvj.

In Regno Lusitaniæ sunt quinque aliæ Prouinciæ.

Prouincia Portugalliæ, Pietatis, Algarbiorum, Arrabidorum, sancti Antonij.

Loca Monialium Prouinciæ S. Franc.

PErusij Monasterium Montislucij, Fulginei S. Luciæ, Montis falconis Paradisi. Nursiæ sanctæ Claræ. Fulginei B. Margaritæ. Monasterium sanctæ Helię, Augubij, Castelli, Burgi, Tuderti.

IN PROVINCIA TVSCIAE

Florentię, Aretij, Lucæ, Sarazanæ, Pistorij, Prati, Cāpatij, Senis Monasteriū Castri veteris.

ROMAE.

MOnasterium S. Siluestri, & vbique in prouincijs sunt penè innumera monasteria sanctimonialium sub obedientiæ Generalis de Familia, quę velle enarrare singillatim longum esset, & operosum, ideo consultò omitto.

LOCA PATRVM CAPVCINORVM *Prouinciæ Romæ.*

ROmæ Frascati. Nemo Velitrarum. Setiæ. Priuerni. Mons S. Ioannis. Alatri. Anticolis. Anagniæ. Palestrinæ. Tiburis. Montis rotūdi. S. Candrigliæ. Reatis. Ciuitatis Ducalis. Aspræ. Collis ueteris. Ciuitatis Castellanæ, Galesij. Campagnani, Bassani. Roucilionis. Viterbij. Mōtis falisci. Vrbeuetani. Ficulle, Aquipendij. Procenis. Mari Riani, Bracciani. Balneoregij, Palliani, Farnesij.

Summa locorum xxxv.

Prouincia

PROVINCIA S. FRANCISCI.

BVRGI S.Sepulchri,Citernę,Tipherni, Montoni, Paffignani,Panicalis,Castri Plebis, Perusiæ, Montismollis,Affisij, Hispelli,Fulginei,Treuii,Montis Falchii, Meuanię,Vettonæ,Collepepii,Tuderti,Aquęspartæ, Amerię, Spoleti, Interamnę, Narniæ,Leonissę,Amatricis,Nursię,Cascię,Vissę,Aquę pręmulę, Nucerię, Gualdi Nuceriæ, Augubii, Lugnani,Abbatię, Montis Realis,Spoleti locus antiquus.

Summa locorum xxxvj.

PROVINCIA MARCHIAE.

CAmerini,Renacauata, hic facer Capuccinorum Ordo initium suscepit,Toletini, Lauri s.Genesii, Sarnani,Amandolæ, s.Victoriæ,Ascoli, Ripętransonum, Firmi, s. Elpidii,Montis granarij,Montis ulmi,Maceratæ,Mortis vallis,Ciuitatis nouæ,Montis sancti, Recineti,Mõticuli,Cinguli,Montis Filetrani,Auximi,Anconæ,Esii,Montisbodii,Senogalliæ, Scapezzani, Corinalti,S.Helię,Fani,Pisauri,Montisflorũ,Petrærubię,s. Angeli in Vado,Calii, Crucichii,Vrbini,Forisempronij,Montisfucteris,Rochæ Cõtractę, Fabriani,Matelicæ, s.Seuerini,Saxoferrati,Mondauii,Durantis s.Marini.

Summa locorum nume. xlv.

PROVINCIA BONONIAE.

LOcus Bononię,Placentię,Burgi,s.Donini,Parmę,Casalis maioris, Sabioneti, Regii, Mutinæ,Finalis,Butrij,Imolę,Fauētiæ,Modilianæ,Foriliuii,Bertinorii,Cęsenæ,s.Agathę, s.Archangeli,Arimini,Rauennę,Lugi,Argentæ,Ferrarię,s. Ioannis Verruculi, Comaclii,Mirandolę,Rozzoli, Besseti, Castri Bononiensis.

Summa locorum nu. xxx.

PROVINCIA S. ANTONII.

VEnetiis,Taruisij,Paduæ,Castrifranci,Bassani, Rodigii, Vtini, Portus Gruarij,Portus Naonis,Vdercij,Vicentiæ,locus de Schio,Mõtisfortis, Veronæ,Mantuæ,Roueredi, Aquæ nigræ, Ostiæ, Montagnanæ. Summa locorum xix.

PROVICIA MEDIOLANI.

MEdiolani,Bergomi,Brixiæ,Cremonæ,Comi, Vercellarum,Vigleueni,Nouaræ,Cremæ, Modoetiæ,Marignani,Casal Pusterlenghi,Brellis,Aronii,Canobii,Varisii,Lugani, Albigorii,Herbæ,Leui, Vertonæ, Soueri, Iralcorræ,Soncini,Milcii, Rezati Brughi, Sallodii,Manerbii,Dumasi,Carolani, Perlezze vera, Laudii, Cerro, Romani Abiatæ, S. Iacobi Soresinę. Summa locorum xxxix.

PROVINCIA GENVAE.

LOcus Genuæ,locus Sauonæ,locus Nicię,Papiæ,s.Remi Quiliani, Viltri, Sarazanę,Tortonæ, Vogherię, Alessandriæ, Astę, Tirini, Cherii, Montis Calerij,Pinaroli, Fossani, Mondeuini, Ceuę, Casalis, Finalis, Salucii. Summa locorum nu. xxij.

PROVINCIA TVSCIAE.

LOcus Florentiæ vetus,locus Florentiæ nouus,Senarum,Pisarum, Aretii, Volaterrarum,Lucę,Cortonæ, Pistorii,Montis Policiani,Mõtis Ilcini,Prati,Piscię,Montis s. Sauini,Sartiani,Collis, Montis Varchii,Ficini, Montis acuti, Castellionis, Peccioli, Sancti Cassiani. Summa locorum nu. xxij.

PROVINCIA NEAPOLIS.

LOcus Neapolis s.Efframi, Auersę, Capuę,Teani,Suessę,Caietæ,Itri, Arpini,s.Germani,Pedis Montis Alifarum,Casertę,Madaloni,Ariensis,Montis Sarchi, Beneuenti,Apicis,Ariani,Auellini,Zolofra,s.Seuerini,Cauarum,Nucerię Paganorum, Amalphię, Castri ad mare,Turris del Greco, Nolę,Puteolorum,Cereti.

Summa locorum xxix.

PRO-

PROVINCIA BASILICATAE.

Ferrandinæ,Melphiæ,Salerni,S.Cypriani,Montis Coruini,Eboli,Campaniæ,Sicugnani.S.Mennæ,Vietri Sale Lacus nigri,Saponariæ,Marsici,Viniolæ,Potentiæ,Tricarici,locus Turforum. Summa locorum numero xviij.

PROVINCIA CALABRIAE.

Locus Filocastri,Coriliani,S.Catherinæ,Catanzarij,Montis Leonis,Stili,Mileti,Cosētiæ,Moromani siue Morani,Castrouillarum, Cassani, Rossani, Mesorace, Squilaci, Castri vitre,Geracij,Terræ nouæ,Polistenæ,Cosolitò,Seminariæ,Regij,Palatri,Neocastri, Roliani,Dypignani,Torani,Maidæ,de Fiommana di muro,Filogati, Bissignani, Rogiani. Summa locorum numero xxxj.

PROVINCIA S. ANGELI.

Vceræ,Fogiæ,S.Ioannis Vicij.Mamphradoniæ,Rodiorum,Turrismaioris,Serræ,Rinæ, Vasti,Triuenti,Frosolonis, Eserniæ, Venafri. Summa locorum xiiij.

PROVINCIA S. NICOLAI.

Barolitæ , Andriæ, Malfictæ, Bitonti, Barij,Monopolis,Conuersanij,Putignani,Materæ, Grauinæ, Alti muti, Tertiæ Castellanetæ, Masaffra, Tarenti, Martina, Grotarum,Francæ Villæ, Casalis noui, Missanæ,Canphlecij,Rugij, S.Petri, Naritonæ, Casarani, Saluæ,Gallipolis, Montis Pelusij. Summa locorum xxix.

PROVINCIA PANORMI.

Panormi,Thermarum,Pollicij,Calatanissetta,Leucatæ,Narij, Agrigenti,Cameratæ,Castri noui,Biuonæ,Cauillione,Chiusa,Burgij,Sclacca,Castriuetrani,Marsalci,Drepani, Montis Alcamij,Montis Realis. Summa locorum xx.

PROVINCIA MESSANAE.

Messanæ,Cataneæ,Villacij,Castoi,Pactarum,Nasi,Tursoni,S. Marci, Lalçara,Petini, Mestritæ,Tusæ,Gibelmannæ,Golisani,Castri Boni, Ganci,Nicossiæ, Trainæ,Randazzi, Francauillæ, Taurminij,Sauoca, Allij,Aquiliæ,Paterno. Summa locorum xxv.

PROVINCIA SYRACVSAE.

Locus Syracusæ,Noti, Auola,Palazziolæ,Sicli, Modicæ,Ragusi,Clarmontis, Terræ nouæ,Mazzerini,Plateæ,Castri.S.Ioanis.S.Mariæ de Angelis,S.Philippi, Calataieronis, Manei,Siccodiæ,Bizzini,Millitelli,Franci fortis Leontini,Ferla,Sciortini. Summa locorum xxiij.

PROVINCIA CORSICAE.

Locus Bastiæ,Brandi,Capocorso,Nebij,Cassigha. Summa locorum numero v.

PROVINCIA S. BERNARDINI.

Locus Aquilæ,Cicoli,Taliacozzi,Luci,Vezani,Celani,Sulmonis,Tocci,Lanciani,Ortonæ, Thetis,Catignani,Ciuitatis Pennensis,Atrii,Terami,Campli,Montorij. Summa locorum numero xvij.

Prouincia

PROVINCIA PARISIORVM.

Locus Parisiorum, Medonæ, Ordiens, Cam, Estampes, Roan.
Summa locorum, nu. vj.

PROVINCIA S. BONAVENTVRAE.

Locus Lugduni, Auignionis, Massiliæ, Salinarum, Chiamberi, S. Ioannis de Moriane, Roana, Arles. Summa locorum, nu. viij.

PROVINCIA CATALONIAE.

Locus Barcellonæ, Sanctæ Eulasiæ, S. Salon, Parpiniani, Samboy, Villefranzæ, Manres Valles. Summa locorum, nu. ix.

PROVINCIA HELVETIAE.

Lucera, Altorff, Onderzzand.
Summa locorum, nu. xxiij.

PROVINCIA THOLOSAE.

Locus Tholosæ, Bisiers.
Summa locorum, nume. i j.

VLTERIVS non procedit hoc sacrum Sodalitium, cuius opera, & vitæ exempla multos ad fidem cultumq; Christi attraxerunt, multiq; legem Christi confessi sunt B.P. Fran. merita agnoscentes. Summa itaq; locorum capit numerum 485. Prædicatores sunt numero 352. Fratres professi sunt numero 5344. Quorum ope sacrum institutum mira suscepit incrementa, quia Religiosorum vita Virorum, quò est meritis clarior, eò voce celebrior est: nam dum illi benè viuēdo cæteris beneficia tribuunt, in suam laudem linguas excitant.

Admonetur pius Lector circa nominum propriorum varias appellationes.

HVC curam omnem adhibui (amice Lector) & summæ cōsiderationis vires, vt Conuentuum, & Locorum nomina distinctè subijcerem. Verùm id minimè fuit mihi concessum sine ingenti labore, cui totum me vacare haud fortè decebat, permissum quidem à maioribus curis minimè fuit. Scio itaq; multa nō attigisse, tum facilè errores scriptionis potuisse cōtingere, vel ob locorum distantiam, & rerum varietatem; vel etiam, quia nomina propria varia perplexaq; appellatione à Transalpinis exprimuntur. Quicquid potui, libenter effeci. Tu interim si quid occurret magis explorati, labori meo adijcias, rogo: neque enim ego indigne feram, sed potius inuentoris curam & opem collaudabo.

Libri Secundi Historiarum Seraphicæ Religionis
FINIS.

TYPOGRAPHVS LECTORI.

AVCTOR huius operis, dum imprimeretur (benigne Lector) procul aberat, & Romæ pluribus curis inimicti sibi muneris intendebat. Itaque cùm properantius vrgeretur impreßio, haud quidem scio nostra ne culpa, qui plures diuersasq; paginas componendo versabamus, an illius, qui pro auctore manu scripta curabat, eaq; frustatim nobis subministrabat, contigerit, vt hæc, quæ modò subijcimus, latuerint, nec in tempore fuerint nobis animaduersa. verum hæc ea, tametsi extra suum locum, maluimus adijcere, quàm prætermittere: sic tu eadem hic cognoscere, quàm penitus ignorare, pluris ducito.

Hæc subijcienda fuerunt car. 101. a.

NOMINA LOCORVM FRATRVM

De Familia, de quibus aliqua certius haberi potuerunt.

PROVINCIA S. FRANCISCI:

CONVENTVS S. Mariæ de Angelis, vbi B. Franc. obijt. locus S. Hieronymi Perusij, qui erat Clarenorum sub tit. S. Hieronymi constructus expensis, & beneficio Senatus Perusini. Conuentus S. Pauli extra Spoletũ. Floruit in hoc Conuentu F. Cherubinus Spoletanus Verbi Dei prædicator insignis. locus S. Franc. montis Lucus inter confertas arbores à B. Fr. acceptus, & constructus est, ibi conditus est B. Demetrius Insuber, & frater Antonius de Zegrinis Pisanus, & B. Franc. Papiensis vt ferunt. Adest quoque in Spoletanis finibus sub titu. S. Franc. locus S. Bartholomæi Apostoli prope Fulgineum cõstructus ab illustri Domino Nicolao Trincio Fulginate, ibi iacet F. Franciscus Brixianus, qui obijt non sine opinione Sanctitatis. locus S. Ioannis Tiferni constructus à quodam Abbate Scalochiensi Ordinis Benedictini anno 1473. quem nõ minus liberaliter, quàm piè contulit Minoribus, superædificatus postea fuit munificentissima liberalitate Vrbis accedente consensu Sisti IIII. Pont. Max. locus Sanctæ Crucis bonæ quietis incliuo nemorosi montis à Tiferno distans circiter duo millia passuum constructus maiori ex parte à Guelfucio, locus sanè orationi aptus, ibidem Sepultus F. Paulus Assisias professione laicus. locus S. Mariæ Magdalenæ S. Sepulcri Biturgiæ an. 1530. sub Clemente VII. Conuentus Interamnæ S. Mariæ de Gratijs constructus ex eleemosynis an. 1472. sub Sixto IIII. Hunc locum commendatissimum reddit B. V. Mariæ Imago ibidem recta, quæ miraculis coruscans ab incolis habetur in veneratione. locus S. Mariæ Aureæ tempore B. Bernardini de Senis, & Eugenij Quarti. Conuentus Annunciatæ Nursiæ, an. 1524. constructus publicis ciuium facultatibus: iacet in loco antiquiori F. Honufrius de Sarezana maximus B. Franc. imitator. Conuentus S. Mariæ de monte S. Tuderti tempore Innocentij VIII. qui habitationẽ, & vsum fratribus contulit. Conuentus S. Iacobi Tuderti an. 1428. quẽ construxit Nicolaus de Vffreduzis. locus S. Martini Treuij, quem Abbas Monasterij S. Petri in Boario concessit, Sixtus IIII. confirmauit, & tit. S. Martini insigniri voluit Narniæ. locus S. Mariæ de Plano, quẽ beneficijs plurimis exornauit Angelus Cęsius, Sixtus IIII. confirmauit, sed temporis successu in Clarenorum fratrum potestatem deuenit. Verùm tempore Pij V. Generali de familia restitutus fuit. locus S. Hironymi Narniæ an. 1489. locus S. Io. Baptistæ Ameriæ intra ciuitatis mœnia ex publicis priuatisque piorum ciuium eleemosynis accedente consensu Pauli II. Pont. Max. locus Annunciationis B. Virginis non longe ab vrbe Amerina an. 1460. constructus, ibidem cõditus est F. Paulus Capetonius vir summę abstinentiæ, F. Franc. Ouatius qui horã sui obitus prędixit, cuius sepulchrũ suauissimè redolebat, vt oẽs circunstantes mirũ in modũ recrearẽtur. Cõuentus S. Hieronymi Eugubij ad primum lapidem exurgens, erat locus Augustinianorũ, sed illis loco pulsis cuidã cõfraternitati cõcessus fuit à Martino V. & Eugenio IIII. Minoribus datus; eo in loco tunicula religiosè asseruatur, quã dicunt fuisse B. Ioannis à Capistrano, Baptista, Philippus, & Hieronymus Biscazzarij Eugubini ciues maiorẽ adiacẽtis syluæ partẽ fratrib. dono dederũt. Cõuẽtus Crucifixi Citernæ, vbi est imago sanctiss. Crucifixi, in cuius honorẽ Citernẽses oppidani ædiculã cõstruxerũt, beneficijs plurimis cumulatus ab Angelo Prospero, ex Citerna oriũdo, qui maiorem suarũ facul-

tatum partem ad loci eius ampliationem moriens ex testamento reliquit. constructus est autem locus ea occasione; nam cùm imago Crucifixi sanguinem eduxisset, & lacertæ contentiosè, auidiusque sugerent, viso hoc miraculo Citernenses prædictam ædiculam construxere. locus sanctæ Mariæ de Pietate Sæpis siue fractæ, extat locus sub titulo Beatissimæ Mariæ de Pietate constructus anno 1481. ope, & opera Bartholomæi Buselli à Nello Sæpiensis, & ciuis Perusini, cuius hæredes hodie quoque loci huius studiosi cultores sunt. locus Sanctæ Mariæ de Gratijs Cassiæ publicis prouentibus extructus in monticuli supercilio distans ad mille passus ab oppido Cassio anno 1450. Asseruatur hodie eodem in loco tunica B. Ambrosij à Miliano, qui ibidem obiit miraculis coruscans. locus sancti Bartholomæi prope Collem floridum: hic locus constructus est a Beato Paulutio Fulginate. Huic loco adiacet sacellum, vbi B. Pater Ioannes de Valle requiescit, vir summæ obseruantiæ. locus S. Ioannis Baptistæ Nuceriæ in editiore colliculi parte situs, constructusque sumptibus ciuitatis anno 1500. locus Annunciationis Beatæ Mariæ Gualdi, Gualdensium sumptibus tempore Leonis X. locus sancti Antonij de Padua Betonij, publicis & priuatis facultatibus ciuium anno 1494. locus sancti Fortunati Montis Falcij sub Martino Quiuto. iacet ibi Beatus Seuerus à Martanis loci huius fundator: iacet quoque corpus Beati Francisci a Stronconio, cuius sanctitas magna extitit, vbi Deus Optimus Maximus plura per eum miracula operari dignatus est. locus Sancti Francisci prope Stronconis oppidum anno 1328. publicis, priuatisque oppidanorum eleemosynis constructus. Ibi est gloriosæ Virginis Mariæ Imago erecta plurimis coruscans miraculis. locus sancti Simeonis non procul a Stronconio oppido prius sub Clarenorum obedietia. locus sancti Francisci prope oppidum Lunianum constructus tempore B. Francisci hac occasione; nam B. Franciscus transiens ad proximam syluam huius loci, vtpote qui solitudine potius, quàm populi frequentia oblectaretur, cùm ad hunc locum quiescendi gratia diuertisset, confluentibus populis prædicare cœpit, lupus autem Sathanæ opera ex nemoris penetralibus ad concionantis locum impulsus arreptum puerulum ad interiora trahere nitebatur: re visa Sanctus Franciscus cætui silentium indicens pręcepit anseri, qui fortè illic aderat, vt ereptum ex lupi faucibus puerum incolumem sibi restitueret, quod & ille statim effecit, non absque maxima omnium admiratione: cœpit populus tunc locum construere in honorem Beati Francisci. locus Sancti Francisci prope lacum Sumenum: in hac insula aliquando habitauit Beatus Franciscus, de quo narratur illud insigne: Cùm enim habuisset in animo Quadragesimam celebrare, rogauit Nauclerum, vt illuc traiicere vellet; deinde peracto quadragesimo die ad eum transuehendum rediret, supplicauit. Animaduerterat interim Nauclerus, quòd Beatus Pater nil secum attulerat præter vnicum panem: reuersus postea dimidiatum adhuc panem ei superesse inuenit. Quam rem Perusini cognoscentes locum construxerunt, pluribusq; beneficiis Burgalutiorum familia cumulauit anno 1480. quo anno resarciuit: In sacrario asseruatur religiosè brachium Sancti Andreæ Apostoli: pileolus quoque & tunicula, quam dicunt fuisse Beati Bernardini. extat quoque fons vberrimus, qui sitienti Beato Francisco potum subministrans ab eodem nomen accepit, ad quem febricitantes confluunt deuotionis causa. locus Sancti Hieronymi Hispelli, quem Bracius Balionius Perusinus extruendum curauit. locus S. Catherinæ anno 1502. publicis facultatibus constructus primo sub obedientia Clarenorum. Conuentus Annunciationis B. Virginis Meuaniæ ab Vniuersitate cum assensu Innocentij VIII. Pont. Max. situs erat Monachorum Benedictinorum: extructus an. 1487. locus Annunciationis B. Mariæ in deserto Cęliensi, vbi est mons asperrimus contemplationi maximè idoneus, vbi Sanctus Franciscus aliquando habitauit humili casula ex arbustorum ramis contexta, contra rigorem aeris, & frigoris inclemētiam: ibi habitauit Paulutius Fulginas cum Fratribus quasi cum tironibus educandis, religioseque instituendis. constructus est locus anno 1355. ibi est specus, quam sibi ad orationem prælegit B. Franciscus; & bina oratoria, alterum B. Francisci Papiensis. in ecclesia est quędam imago B. Virginis, chorda B. Bernardini de Senis: asseruatur baculus insuper, & pileolus B. Iacobi de Marchia. locus Montis Franci captus a B. Bernardino, vbi petiit a quadā muliercula buccellam panis, vt fami satisfaceret, illa verò accurrens ad arcam, quam vacuā reliquerat, pane repletā inuenit: inuulgato miraculo oppidani ad Bernardinū accurrunt, illisq; habuit concionē. in honorē autem eius locū iidem extruxerunt. locus S. Marię de Spineto sub tit. S. Mariæ, Tudertinæ diœcesis, extructus anno 1498. à Monaldo de Monaldeschis ciue Vrbeuetano extructus inquam summa liberalitate cum pari pietate coniuncta, ære paterno. Conuentus S. Angeli

de Pan-

de Pantanellis inter condensas arbores ædificari cœpit anno 1216. à Beato Bernardino reformatus, & refectus fuit; eoque in loco aliquando habitauit Beatus Iacobus Tudertinus, qui & Iacoponus dictus, & carmina plurima ibi composuit. locus Sanctæ Mariæ de Ferneto datus Ordini Sancti Francisci à Monachis Benedictinis, ibi iacet Beatus martyr Iustinus. locus sancti Bartholomæi prope Cibotolam agri Perusini sub inuocatione sancti Bartholomæi anno 1480. constructus. Sunt qui affirment Beatum Bonauenturam hunc locum inhabitasse. locus sancti Angeli de Munte, quem construxit Blandinus de Blandinis domesticis, proprijsque facultatibus in honorem sancti Angeli de Monte anno 1521. locus sancti Antonij Pacciani, quem Bracius Balionus vnà cum vniuersitate in honorem B. Antonij de Padua dicarunt anno 1496. Conuentus Sanctæ Mariæ de Scarzola, quem Comites Marsciani Perusinæ Diœcesis propriis sumptibus construxerunt. ibi quandoque habitauit Beatus Franciscus, & ruinam minantem Paulucius Fulginas restituit. locus Sancti Francisci de Specu prope Castellum sancti Vrbani Narniensis Comitatus in asperrimo monte, vbi Pater Franciscus commoratus est, & semel graui infirmitate conflictatus cupiuit aliquid oblectamenti ad excitandum in Deum animum, quare Angelus lyram plectro suauissime pulsans, quod eremus denegabat, illi ex tempore præstitit. ibique aliquantulum vini affectans ad vires corroborandas, nec omnino adesset, signo Crucis aquam in vinum optimum conuertit. ibi quoque habitauit Beatus Antonius de Padua, & Beatus Bernardinus Senensis, ibi Beatus Petrus Arietensis diem clausit vltimum anno 1464. locus sancti Antonij prope Pisciniauum inter condensas arbores à Ioanne de Monte Falabio Spoletano Episcopo sub inuocatione B. Antonij de Padua ab Vniuersitate anno 1360.

PROVINCIA ROMANA.

CONVENTVS Sanctę Mariæ ad Aram Cœli, de quo superius diximus. Conuentus Sancti Francisci Transtyberim, vbi parua erat Ecclesia in honorem Sancti Blasij, & domus hospitatoria ad pauperes, peregrinosque excipiendos, quorum dominium, atque proprietas penes Benedictinos Patres. Conuentus Sanctorum Cosmi, & Damiani inquilinus erat. Hæc autē Benedictina Religio de familia nostra Franciscana benemerita est cui multa monasteria contulit præter locum S. Mariæ de Angelis, vbi sacer Ordo initium cœpit, & augmentum. sanè hunc locum anno 1229. construxerunt illustrissimi Amuillaræ Comites sub inuocatione Sancti Francisci, vt produnt eorum arma in parietibus Ecclesiæ incisa. locus Sancti Petri de Monte Aureo, qui Ianiculus dicitur a Iano, vt dicunt, amœnitate, & aeris salubritate laudandus, cuius ecclesia eleganter exornata est, de quo etiam superius præfati sumus. locus Viterbi sub titulo Sanctæ Mariæ de Paradiso à Ioanne Florentino Cardinale anno 1439. locus Vrbeuetanus sub titulo Sanctissimę Trinitatis an. 1445. locus Sanctæ Mariæ Maioris Tyburis, vbi habitabant quædam Moniales Benedictinæ. locus sancti Laurentij Velitrarum an. 1460. locus S. Antonij Montis Reatis à Sixto Quarto. locus Sancti Francisci Prænestis. Hunc locum Fraticelli de fide Catholica malè sentientes habitarunt per aliquot annos, quibus pulsis à Martino Quinto concessus est Fratribus de Familia, ab oppidanisq; constructus. locus S. Franc. Choræ à Clemente Septimo publicis prouentibus. locus sancti Martini Verularum à Benedictinis Monialibus ad nos translatus est opera Ioannis Capistrani. Conuentus Sancti Francisci Sermoneti. locus Sancti Francisci Sublaci. locus sancti Francisci Ciuitellæ anno 1438. locus Sancti Angeli Vallis Montonæ à montibus, quibus circundatur, sic dictus. Habita Apostolica auctoritate à Patribus Benedictinis ad nostros transfertur. locus Palaccioli sub titulo S. Marię non longè à Tusculo olim Latij insigni vrbe. locus S. Francisci Palumbariæ, ecclesiam consecrauit Ioannes Bithontinus Episcopus ex Ordine Minorum assumptus. locus S. Pauli Podij Donadei ex antiquissimo oppido. locus S. Iacobi Podij Busconis, vbi Seraphicus Pater conuersatus est. locus Sanctæ Mariæ de Prato Campaniani ab Vrbe Roma parum distans, vbi situs est Beatus Stephanus professione laicus, locus sanctæ Mariæ Morlupi, quem construxit Aldobrandinus Vrsinus eiusdem oppidi Princeps anno 1500. propriis sumptibus, Apostolica auctoritate. locus sanctæ Mariæ de Lilijs Manlianæ prope Manlianam Tuscorum vrbem. locus Sancti Bernardini Ortarum anno 1463. die xxij. Maij. locus Sancti Francisci Corythi anno 1510. à deuoto Senatu in vrbe Crogneti, vel Corneti. locus Sancti Francisci Canini,

ſiue potius Tuſſaninum habuit auctorem. locus Inſulæ Biſentinæ ad Lacum Volſinium. locus Sancti Franciſci Pitiliani, quem ex beneuolentia Ludouicus Vrſinus, & Iulia erexerũt. locus Sancti Petri Scanſani, anno 1560. locus Caprarolæ ſub titulo Sanctæ Mariæ de Conſolatione. locus ſancti Antonij Ciſternæ ſub titulo ſancti Antonij Abbatis. locus Sanctæ Mariæ Foreſtæ. locus ſancti Silueſtri Montis Soractis, qui apud veteres Apollini olim ſacratus fuit, nunc ſancto Silueſtro, quòd ibi olim tempore Conſtantini Imperatoris cauſa perſecutionis latuerit. locus ſancti Liberati apud ſanctum Angelum. locus Sanctę Mariæ de Gratijs Scandiliæ, vbi olim eremitorium quoddam fuit ſub titulo Sanctiſ. Trinitatis, vbi Amadæus, quem ſuperius memorauimus, aliquod tempus commoratus eſt. locus Sancti Franciſci fontis Columbæ in ipſa Valle Reatina, locus celebris, vbi dictante Spiritu ſancto Minorum Regulam idem B. Pater conſcripſit, fuit conſecrata eccleſia 1450. locus Sancti Franciſci Grecij de quo ſuprà facta mentio. locus Sancti Franciſci Roche Antimi. locus Sancti Franciſci Nazani ſub titulo Sancti Franc. medio in nemore, quem conſtruxiſſe ferunt Beatum Antonium de Padua. locus ſancti Silueſtri in campo. locus ſancti Bernardini, & ſociorum. locus S. Crucis ſiue montis Cithori.

PROVINCIA MARCHIAE.

LOCVS Sãcti Frãciſci Anconæ ſub Honorio Tertio 1220. locus Annunciationis Beatæ Mariæ Aſcoli. locus Sancti Sabini. locus ſancti Georgij non longe anno 1568. fuit enim ſub obedientia Clarenorum. locus Sanctæ Mariæ Gratiarum Montis Prandoni. locus Sancti Franciſci offidę, à Venerabili vniuerſitate. ibi habitabant primo Moniales deinde Fratres habitare cœperunt accedente conſenſu ſanctiſſimi Domini Papæ Leonis X. anno 1515.

Locus Sanctæ Mariæ Ripę Tranſonũ ſiue Cupramontanę, erat Xenodochium accipiendis pauperibus & peregrinis expoſitum, anno 1495. datus Fratribus ab Alexan. VI. locus Annunciationis Beatæ Mariæ Firmi acceptus à Beato Iacobo de Marchia ab vniuerſitate collatis ad hoc mille aureis ex publico ęrario, anno 1450. Antonius Lucenſis Firmanus & ſindicus ad operis conſummationem totidem nũmos aureos reliquit ex teſtamento. locus Sanctę Marię de Ieſu apud ſanctum Lupidium nil certi ſeniorum traditione, vel ex ſcipturis habetur. locus Sanctæ Mariæ de Monte ciuitatis nouę nil habet memoria dignum, quod ad poſteros tranſmittatur. locus ſancti Antonij Montis ſancti ſub Thoma de Auximo Vicario prouincię ab Vniuerſitate conſtructus ſub inuocatione Sancti Antonij in octaua eiuſdem ſancti anno 1500. locus Sancti Franciſci Siroli, qui maritimis fluctibus Anconitani maris alluitur, tempore ſancti Franciſci captus, cuius manibus plantata arbor, quæ adhuc virentibus foliis viſitur, ab incolis paſſim nuncupatur arbor ſancti Franciſci. obiit eo in loco Frater Petrus de Monticulo, quod demonſtrat epitaphium, in quo leguntur iſta verba; Hic iacet B. Petrus de Monticulo. locus Annunciationis Auximi ab Vniuerſitate ob ſingularem deuotionem in Beatum Iacobum de Marchia, anno 1439. locus Sanctæ Marię de Varano Recanati, quem conſtruxit Nicolaus de Actis ex Foroliuio oriundus Recanatenſis Epiſcopus ſuis ſumptibus. Guardianus huius loci tenebat vnam ex tribus clauibus Gazophilacij ſacratiſſimę domus Lauretanę ex pio inſtituto Clementis VII. locus Murivallis vel Mordiuallis. noſtro tempore ſub Pio IIII. Pont. incenſo neſcio quo euentu templo, inuentum eſt ſacramentum integrum atq; illęſum ſub altari, de qua re pontifex certior factus plenariam illi eccleſię conceſſit indulgentiam. Floruit eo in loco frater Ioannes Minius dictus de Muro Card. in eodem loco ſitus eſt F. Maſſæus ſocius B. Franc. locus Puritatis apud S. Iuſtũ primo Clarenorũ. locus Dominę noſtrę Montis Vlmi, an. 1510. ſub Iulio II. ab vniuerſitate & priuatis eleemoſynis cõſtructus. locus S. Colũbę Moliani ſub Paulo III. publico ære. locus S. Liberati apud S. Liberatũ primo Clarenorũ locus S. Mariæ Magdalenę de Specu. locus Colſani, quẽ fundauit S. Pater: extat adhuc fons ab eo foſſus in amęna ſylua, quę hunc locũ amęniſſimum reddit. locus S. Marię, Ceſſoleni à Ceſſolone fluuio, cuius ſtructura modica; alias ſub Clarenis. locus Sanctę Marię de Gratijs S. Seuerini, an. 1434. locus S. Franc. Camerini erat primo locus eorundem, vbi nunc munitio eſt. locus experimenti ab vniuerſitate. locus Matelicę, quem cõſtruxit B. Fran. vt fama eſt. Cuius rei nec certa indicia

nec

nec scriptura aliqua fidem astruunt; anno 1518. datus Fratribus de Familia. locus sancti Ioannis prope Matelicam prius Clarenorum. locus Vallis saxeæ Fabriani ad radices montis Apennini à saxorum multitudine sic dictus, qua vicinus mons scatet, vel à Saxo fundatore: vbi prius Benedictinæ Moniales annos tercentum habitauerant. Fuerat locus hic Munitio. Hoc in loco habitarunt D. Bernardinus de Senis, Iacobus Picens, Ioannes Capistranus, Marcus à Sancta Maria in Gallo. locus Annunciationis Beatæ Virginis Fabriani anno 1488. cùm esset Monialium Beati Romoaldi. locus Sancti Massatij, vbi prius habitarunt Fraticelli, quorum maledicta secta tempore Ioannis XXII. Pontificis pullulabat. locus sub forma sacelli, qui erat Camaldulensium, datus fuit Iacobo de Marchia ex eleemosynis publicis, priuatisq;. locus sancti Iacobi Cinguli sub Eugenio Quarto anno 1446. tempore Fratris Iacobi de Marchia, quem locum prius incolebant Moniales sanctæ Catherinæ. locus sanctæ Mariæ de Valcenegia anno 1450. ære publico. locus sanctæ Crucis Maceratæ amœnus, atque saluberrimus sub Iulio Secundo & Paulo Tertio nomen accepit a sanctissima Cruce, nam ibi est particula sanctæ Crucis, quam (vt ferunt) detulit Frater Baptista Frontonus. locus Sancti Francisci Forani in media sylua situs, vbi aliquando habitauit Beatus Conradus Offidanus, & ibi puerum Iesum de gloriosissimæ Virginis manibus per iactum lapidis ab ecclesia amotus accipere meruit: In cuius rei memoriam constructa est ædicula anno 1443. Dicunt hunc locum construxisse Beatum Franciscum. locus sanctæ Mariæ de populo montis Bodij primo Clarenorum tempore Leonis X. datus fuit Fratribus de Familia anno 1516. locus sanctæ Mariæ de Gratijs Senogalliæ captus hac occasione: nam Ioannes à Ruuere Sixti Quarti Summi Pontificis nepos, Romæ Senogalliæq; Præfectus, Dux Soræ, & Francisci Mariæ Vrbinatum Ducis pater, cùm ipse filios suscipere non posset ex vxore sterili, Deo se voto obstrinxit si optatam prolem obtineret, Minoribus constructurum esse locum: qua obtenta, votique compos effectus in media sylua non longe ab vrbe Senogalliæ anno 1491. ædem sub inuocatione genitricis Mariæ de Gratijs construxit, ibique cum habitu Franciscano sepeliri voluit. locus Sancti Francisci Corinalti tempore Pij Quinti datus Fratribus de familia; locus est satis amœnus, & capax. locus sanctæ Mariæ misericordiæ ex voto Mariotti Saiani illustris viri, cùm ipse prole careret anno 1523. locus sanctæ Mariæ Nouæ Fani, qui prius attinebat ad Camaldulenses Patres Anconitanos, datusque Fratribus seruato interim sibi pastorali iure. locus Sancti Ioannis Baptistæ Pisauri anno 1537. sub Paulo Tertio intra mœnia constructus est locus publicis sumptibus ope subsidiaria Guidi Vbaldi illustrissimi Ducis. locus Scotaneti Montis Barocij sub titulo Sanctæ Mariæ à Beato Francisco, vt fertur, vel saltem ab eius socio. ibi conditus est Frater Sanctes professione laicus, qui viuens, & mortuus miraculis clarus. locus Forisempronij sub titulo Annunciationis, non longe à Metauro amne constructus anno 1472. locus sancti Georgij Pontis Robij, quem gratijs cumularunt illustres Comites Montis veteris. locus sancti Martini Rochæ contratæ sub Paulo Tertio. obijt Frater Pacificus ex Roca contrata non sine aliqua opinione sanctitatis. locus sanctæ Mariæ de Pace Sentini siue Saxiferrati; sub Iulio Secundo Cherubina Alberia Sentinensis proprijs sumptibus ecclesiam construxit: plura quoque addidit Bernardina de Humanis ad consummationem, absolutionemque operis. locus sancti Bernardini Vrbini, quem extruxerunt Guido Antonius Feltrius Comes, & Anna eius soror anno 1425. Absoluit Guido Antonius alterius Guidi Antonij filius primus Dux Vrbinatum. locus sancti Ioannis Baptistæ Castri Durantis in media sylua amœnus sub titulo Sancti Ioannis Baptistæ, summa liberalitate illustris familiæ Brancaleonis. locus sanctæ Mariæ de Angelis sub Iulio Secundo anno 1511. à Fratre Thoma ab Auximo Ministro Prouinciæ. locus Sancti Francisci Montis Florentini, quem volunt Beatum Franciscum construxisse: constat locum esse antiquum ex Bulla Innocentij Quarti anno 1248. locus Sanctæ Mariæ de Oliua Maciani non longe à Marida fluuio anno 1553. sub Iulio Tertio. locus Sanctæ Mariæ Nouæ Anconæ sub Eugenio Quarto anno 1443. cùm prius esset Monialium Benedictinarum. locus Sanctæ Margaritæ Arpini anno 1390. locus Sancti Francisci Cupramontanæ sub Leone Decimo.

obitum B. Bartholi de Sancto Geminiano hunc locum elegit anno 1499. locus Natiuitatis Sanctæ Mariæ Grosseti anno 1482. locus Assumptionis Beatæ Mariæ prope Empolim Hetruriæ oppidum in Arni crepidine situm anno 1482. non sine expensis Adimarorum Florentinorum ciuium, vt produnt eorum insignia ad fores ecclesiæ. locus sancti Michaelis prope Fesulas a Fratre Francisco Aretino anno 1485. locus Sanctæ Mariæ de Gratiis prope Petram sanctam à nobili Rubeorum familia oppidi Petræ sanctæ. locus Sancti Francisci Villæfrancæ ab illustrissimis Marchionibus de Malaspina vt creditur. locus sancti Cosmæ & Damiani Aximæ, vbi prius habitabant moniales, sed cuius ordinis fuerint, ignoratur, sub Leone X. datus Fratribus. locus sanctæ Mariæ à Sancto Romano iuxta Montopolim Hetruriæ oppidum anno 1518. locus Sanctæ Mariæ a Cerbaiolo dicebatur Eremitorium Sancti Pauli, vbi Beatus Franciscus, & Beatus Antonius de Padua aliquando commorati sunt. locus montis Celonici anno 1523. locus Sancti Francisci extra pontem Asseuæ anno 1519. locus Sanctæ Mariæ pulchri aspectus anno 1487. ab vniuersitate Ceconensi datus F. Petro Paulo Senensi cognomento Barbarubea prouinciæ Tusciæ Vicario: erat prius eremitorium vbi Tertiarij habitabant. locus sancti Francisci Burgi Lucensis anno 1523. locus sancti Saluatoris Ilbensis Insulæ tempore Cosmi Medicis magni Hetruriæ Ducis, cum portum Ferrarium apud Ilbam Tirrheni maris insulam construxisset ad Turcarum, & Piratarum violentiam edomandam cohibendamque, ne sacrificia diuina illis deessent, voluit ibidem extare conuentum Minorum. locus S. Petri in Balneo 1513. locus sanctæ Crucis Anglari Hetruriæ oppidi à Zenobio Anglariensi intra mœnia oppidi Anglari anno 1449. constructus est.

DE PROVINCIA BONONIAE.

LOCVS Ferrariæ anno 1391. incirco empto ab illustrissimo Comite Alexandro de Sagrato sumptu Alphonsi Ducis sub titulo sancti Spiritus. locus sanctæ Mariæ Gratiarum Arimini anno 1391. in colle cui nomen Scolca est. locus sancti Hieronymi Foriliuij sub Martino Quinto, tempore Fratris Iacobi de Primaticiis anno 1421. locus constructus est ex publicis, priuatisq; eleemosynis, præsertim Franciscæ Ordelafię, atque Pini Foroliuiensi ciue; iacet eo in loco Frater Iacobus Vagarellus Patauinus, qui obiit anno 1517. vitæ probitate, & doctrina insignis, nam Summam Angelicam doctissimis quibusdam additionibus collustrauit. locus Annonciationis Beatæ Mariæ Parmæ, tempore Pauli Tertij, & tempore Pij Quinti nouus cœpit extrui locus maxima ope Octauij Farnesij Parmensium Ducis. locus sancti Angeli Cremonæ sub Eugenio Quarto. locus sancti Spiritus Regij Lepidi sub Eugenio Quarto. locus sancti Hieronymi Fauentię sub Eugenio Quarto, sed ope, & præsidio Guidacci Astorgij, & Ioannis Galeatij fratrum. locus Annunciationis Beatę Marię Cesenæ sub iure Abbatis Benedictini sub Eugenio Quarto, confirmatus à Pio Secundo. locus sancti Nicolai Carpi sub Nicolao Quinto cum assensu, & eleemosynis Alberti Pij, & Galeatij Pij fratrum. locus sancti Bernardini de Burgo nouo, quem beneuolentia, & affectu quodam in Franciscanam familiam Lazarus Arcedius Valtidonensis Comes construxit sub titulo sancti Bernardini anno 1450. floruerunt hoc in loco præstantissimi quidam Patres, vt Pater de Valle Francisci Licheti imitator, Frater Aloysius Puteus, Frater Archangelus Puteus cognomento Pannosus habuit Fratrem Georgium Venetum discipulum. locus sanctę Marię montis Oliueti Castri Arquati Insubrum oppidi, erat locus Monialium Cistercienfium sub titulo Diui Dionysij, sub Nicolao Quinto Pontifice Maximo, postea datus Fratribus Minoritanis ad deuotam petitionem Catherinę Sfortię Sanctę Florę nobilis Comitissę à Gregorio Tertiodecimo. locus sancti Francisci Plebis in margine Rheni fluminis constructus anno 1452. ex eleemosynis Antonię de Bonellis.

F. Iacobus Vagarellus.

Qui floruerunt.

Locus huius fuit car. 296, b, post exemplum literarum.

MARTYRIVM ALIQVOT MINORVM apud Indos.

EX nostratibus itaque Fratribus, qui longinquos barbarosque populos causa religionis petierunt, quotumquemque credimus incolumem saluumque rediisse? Iam audiuimus in priori libro à Religionis vsque primordio didicisse, morte contempta, sanguinem pro fide vitamque fundere: idque fecisse eos operæpretium est cognoscere, non eo quòd fortè fortuna ipsos ignaros occupauerit, oppresseritque vis aliqua improuisa & inopina malorum hominum ac tyrannorum, vt subterfugere euitareque paratum nequiuerint casum, sed quia vltrò discrimina adierint, consultò appetierint per violentam mortem tantum decus & præmium, suiq; proprij sanguinis ob nomen Christi, eiusq; fidei ampliationem fuerint voluntariè prodigi, nedum liberales. Nec tamen omnium, qui apud infideles pro religione occisi sunt, notitiā percipere possibile fuit: quorum certè quidem, vel nomine sacri Martyrij, memoriam retineri, celebrarique scriptis maximè ex pediebat. Fuissent enim religioni suæ ornamento non mediocri, omnibus præterea fidelibus magnum exhibuissent exemplum, testimoniumque constantiæ in fide Christi, atque æmulationis incitamentum adiecissent. Ergo aliquorum hic etiam recordari decebit, quos apud Indos fidei studio martyrium consequutos fuisse percepimus: decebit similiter æquæ memoriæ deinde commendare eos, qui nostris iniquis temporibus apud hæreticos dira passi sunt: quorum singulorum nomina memorare tum superfluum videtur, tum longioris operis labor esset. sæuitum enim est in omnibus hæreticorum præsentis memoriæ locis non solum in religiosos, vt exponemus, sed quandoque etiam in seculares omnes, qui Romanæ Ecclesiæ veritatem sectari dicti fuissent. Illis enim ita assertores fidei Romanæ sunt inuisi atque exosi, vt ijs minimè tutum sit inter illorum dolos, insidias, & odia, in locis illis commorari. Itaque inter Indos quidem Orientales Frater Antonius laicus professus, vir summæ constantiæ in Chaulica obsidione Gentilium impiorum gladio occubuit, Frater Ioannes Clericus a Malauaribus ob fidei confessionem in mari occiditur, a quibus etiam Frater Sixtus sacerdos morti adiudicatus: quibus adiuncti sunt Frater Melchior Vlyssiponensis Custodiæ Sancti Thomæ Custos Iaphanapatani Barbarorum sagittis confossus: Frater Franciscus Sacerdos Caphroris à Gentilibus occisus: Frater Stephanus Sacerdos Cochimum petens a Malauaribus prædictis oppressus; Frater Martinus Guardiensis capite truncatus.

Martyres apud Indos Oriētales.

Apud Indos quoque Occidentales Frater Petrus Burgensis post exantlatos, & perpessos labores, ab ndis Chichimecis crudeliter tortus: Frater Franciscus Donzelus Guardianus: Frater Ioannes Calerus, Frater Augustinus laicus professus, Frater Bernardus Cosin Gallus a Chichimecis illustri martyrio coronatus, Frater Ioannes a Sancta Maria Catalanus, & Frater Ioannes à Tapia occisus ab Indis Guachichellis. Isti itaque ac plures alij procul a suis, nullo alio quàm cœlesti præsidio freti, inter feras quodammodo magis quàm homines diuino ausu progressi, tormenta mortisque cruciatum religionis zelo sustinuerunt, dum non sua commoda inquirunt, sed in vinea Domini laborant, suosque persequutores ac interfectores in ea pro salute animarum illorum conantur inserere. Fuerunt autem alij quoque Fratres succensi amore propagandæ Religionis, vt animaduerti per totam nostram historiam potest, qui licet inter pericula non adfuerint, habuerunt tamen non segne desiderium per gloriosum martyrium oppetendæ mortis. Fuerunt profectò tales viri celsi animi, & humana prorsus despicientis, & altissimi Dei veri cultores, fidelesque serui, qui pro eius gloria

Apud Indos Occidentales.

— corpora ferro
Obiectant, pulchramq; petunt per vulnera mortem.

Virgilius.

Harum

Harum litterarum locus erat in xv. Capitulo Lugdunensi car. 239.

ANNO MCCLXXIIII

TEMPORE F. IORDANIS SAXONIS,

vel (vt alijs visum est)

F. HVMBERTI BVRGVNDI EX VICO DE ROMANIS GENERALIS MINISTRI ORDINIS PRAEDICATORVM,

ET MAGISTRI BONAVENTVRÆ ORDINIS MINORVM GENERALIS,

Admonentur Prædicatores, & Minores à suis Generalibus communibus ijsdemq; litteris, vt pari voto & vnanimi conspiratione se exerceant in concordia Ecclesiæ, quæ per veram prædicationem, & probatæ vitæ exempla donis spiritualibus ditatur, & augetur.

CHARISSIMIS & dilectis in Christo IESV Fratribus Minoribus, & Prædicatoribus per vniuersum orbem diffusis: Frater Bonauentura Fidanza eorundem Minorum Generalis Minister, & Frater Humbertus eorundem Fratrum Prædicatorum vniuersis salutem, in sancta vocatione dignè, & laudabiliter ambulare. Saluator seculi, qui amat omnes, & neminem vult perire: post primam humani generis ruinam ad eandem reparandam multimoda remedia per ministros varios generationibus singulis adhibens incessanter; nouissimè diebus istis in fine seculorum duos nostros Ordines in ministerium salutis, prout indubitanter creditur, suscitauit vocans ad eos viros non paucos, & ditans eos donis cœlestibus: per quæ non solum suam, sed & aliorum efficaciter possent operari salutem in verbo pariter, & exemplo. Hi sunt (vt ad gloriam Dei loquamur non nostram) duo magna luminaria: quæ lumine cœlesti sedentes in tenebris, & vmbra mortis vbique terrarum illuminant, & ministrant. Hi sunt duæ tubæ veri Moysi Christi Dei nostri: quorum ministerio multitudinem populorum iam ad suum principium conuocauit. Hi sunt duo Cherubin pleni scientia mutuò se respicientes, dum idem sentiunt, & alas suas extendentes ad populum, dum ipsum verbis, & exemplis protegunt, & discurrunt secundum obedientiæ volatum super omnem populum disseminare scientiam salutarem. Hi sunt vbera Sponsæ, ex quibus paruuli in Christo lac sugunt, quo nutriantur, & augmenta recipiant in salutem. Hi sunt duo filij oliuæ splendoris, qui adsistunt Dominatori vniuersæ terræ: prompti ad eius imperium, quocunque voluntas eius eos duxerit, suam legationem implere. Hi sunt duo testes Christi, qui sacris amicti iam prædicant, & testimonium perhibent veritati. Hi sunt illæ duæ stellæ lucidæ, quæ secundum Sibyllinum vaticinium habent species quatuor animalium; in diebus nouissimis nomine agni vociferantes in directionem humilitatis, & voluntariæ paupertatis. Quid plura? Quis enim enumerare plenè valeat sacros binarios, qui his sacris Ordinibus poterunt coaptari: dum dignè quæ ad suam creationem pertinent, exequantur? Non caret autem ratione binarij huius productio, si quis excutiat diligenter. Noluit si quidem illa sapientia, quæ prudenter in certo numero cuncta fecit vnicum ordinem producere: sed duos simul, vt emolumentum ex societate mutua tam ipsis, quàm alijs proueniat. Ipsis quidem; dum in calore sancto sese mutuo confouerent; dum contra insurgentes se alterutrum adiuuarent; dum sancta æmulatione ad meliora se inuicem prouocarent. Aliis verò quorum saluti daturi erant operam, dum virtus duplicata reperitur magis efficax in opere salutari: dum quod vni deesset ex sui perfectione, abundanter reperiretur in altero: dum testimonium quod perhibituri erant veritati,

B. Dominicus & B. Franciscus sunt duo luminaria spiritualis firmamenti Ecclesiæ.

Præconia Sanctorum Dominic. & Francisci.

Pia exhortatio.

veritati, ex ore duorum tanquam verius, & credibilius redderetur. Pensate dilectissimi: pēsate quātū debet inter nos dilectionis sinceritas abundare; quos eodē tēpore genuit mater Ecclesia: quos ad id opus salutem sanctarum animarum communiter operādo æterna charitas ordinauit: quos professiones in modico differentes sic assimilant, tanquam fratres nos intime diligamus. Deniq; quomodo veri discipuli cognoscemur, nisi dilectione habuerimus ad inuicem euidenter? Quomodo charitatem illam mutuam, quæ ante omnia ab omnibus est habenda, prædicationibus nostris aliorum cordibus inseremus, si læsā, vel deuiās reperiatur in nobis? Qūo stabimus cōtra tot psecutiones imminētes, si inter nos per turbatione aliqua diuidamur? O quantum exemplum mutuæ charitatis, & pacis requltunt à nobis patres nostri B. FRANC. & B. DOMINICVS, cæterique fratres nostri primitiui: qui sic in vita sua se tenerē dilexerunt, tamque sinceræ charitatis indicia ostenderunt, videndo se sicut angeli Dei, suspiciendo se inuicem sicut Christum: honore inuicem præueniendo, in profectu mutuo congaudendo, altis se præconijs extollendo: vtilitates mutuas promouendo, fideliter à scandalis, & turbationibus alterutris cauēdo cum summa diligentia. Et (quod antiquus vidit, & inuidit hostis) quanta efficacia populi, quanta vtilitas nostra: quāta materia glorificandi Deum ex supradictæ charitatis glutino sequebatur. Vidit hæc proculdubio, & inuidit leo iratus, & conatur charitatem antiquam suis machinationibus perturbare. Cauete benedicti Domini: cauete ne quando glorietur, & dicat. Præualui aduersus eos, quia recedētes à patrum vestigijs iam secundum assuetam non ambulāt charitatem. Inueniat nos ille nequam viros virtutum, sibi vtiliter resistentes in defendendo preciosissimam substantiam prædictæ charitatis relictam à patribus, & omni custodia obseruādam. Quod vt fiat implorādum est adiutorium Altissimi, quòd nunquàm nos deserat contra hostem, & cauendum ab omnibus diligenter, quæ turbare possent illam, quā adinuicem habemus, charitatem. Proinde cauendum est, ne vestrum aliqui propriam adeò sequantur commoditatem, quòd cum graui turbatione aliorum loca nimis notabiliter eis vicina recipiant. sed potius secundum legem amicitiæ damnum proprium propter amicū diligant in hoc casu: Et rursus cauendum, ne propter iniquitatem aliorum, alij sic se abominentur, quòd hostilitas inter nos non fraternitas videatur. Cauendum iterum ne conceptū transeundi ad alterum nostrorum ordinum, quem aliquis inuenerit in aliquo, debilitet, vel extinguat zelo ipsum attrahendi ad suum ordinem, sed potius inceptum propositum foueat, & confirmet. Item ne familiares, & benefactores alterius ordinis aliquis à sua deuotione audeat auertere, & ad ordinē suū conuertere, vt ad alterum ordinē deriuetur fructus deuotionis huiusmodi, qui alij proueniret. Item ne loca, quæ aliqui pro domibus cōstruendis accipere proponunt, præsentientes hoc alii cautè surripiant alios excludendo. Item ne eleemosynas, quas deuotio fidelium aliquibus facere proponit, alij impediant, vt ipsi habeāt, sed potius cū intersūt testamētis, aut alijs negotijs, bona fide sint memores aliorū, pias subuentiones alijs fieri procurando. Item ne alij sermones impediant aliorum, vel auditores subtrahant, aut ipsos sermones sibi surripiant alternatim. Quæ enim esset charitas subtrahere personas? subtrahere animos? subtrahere loca? subtrahere sermonem? quum secundum charitatis regulam non quæ sunt nostra, sed quę sunt alterius (suadente Apostolo) quærere debeamus. Cauendum etiam ne quis vestrum sic sanctos suos, sic statum suum imprudentet extollat, quod in aliorum depressionem laus talis fieri videatur. Itē ne quis obloquatur de alijs non solum in publico coram multis; sed nec clanculo coram extraneis, nec inter fratres proprios in secreto. Item ne si sinistrum aliquid alii sciuerint, aliis denudent, vbi nulla est vtilitas nec fructus, sed potius sic culpabiles charitatiuè corripiant, vel ostendant correptoribus eorundem. Quis enim nesciat quantum per huiusmodi depressiones, oblocutiones, criminationes lædatur charitas, immò procul pellatur ab omni genere amicorum? Cauēdum insuper ne quis mala sibi relata de alijs, facta, vel dicta, vel iniuriam aliorum leuiter credat, vel huiusmodi inter fratres suos referat, & referendo aggrauet, corda fratrum concitet, & sic in eis charitatem concutiat, in quibus potius fuerat confirmanda. Cauendum præterea, ne vestrum aliqui, si læsi fortasse fuerit interdum ab aliis minus iustè patientiæ quæ de charitate producitur, obliti sic suam extendant impatientiam, quòd propter vnius, vel paucorum stultitiam contra alterius, siue aliorum fratrum innocētiam moueantur. Illud omnino cauēdum ne fratres, qui in se abhorrent hęc, & similia, in aliis dissimulent, sed potius si tale quid viderint in aliquo, zelo sancto succensi, statim fraterna correptione vtantur, vel per illos, quorum interest, corrigi faciant huiusmodi delinquentes. Illos

B. Franc. & B. Dominicus alternis delatis honorib. se mutuò prosequebantur.

Distinctè monēt quæ obseruanda sint pro communi societate et beneuolētia tuēda.

Ne alter alteri loca & domos surripiat.

Ne inter se sint diffidia sed amor & mutua beneuolentia.

Fraterna charitas multū læditur criminationibus.

Pia & rationabilis cautela.

Illos autem, qui curam habent aliorum, super omnes reprehensibiles iudicamus, si in prædicta correptione fuerint negligentes. Obsecramus igitur fraternitatem vestram per charitatem, qui Deus est, vt ab huiusmodi, & similibus offendiculis solicitè præcauẽtes sectemini diligenter quæcunque valere possunt ad pacem nostram, & mutuam in Domino charitatem, & indissolubilem vnitatem: scientes quòd vterque nostrum pleno corde vult, & desiderat plenè hoc à suis subditis obseruari fideliter, & transgressores, tanquam inimicos vnitatis, & pacis à suis correptoribus corrigi diligenter, & dignè, secundũ suorum exigentiam meritorum. Et proponimus contra correptionem huiusmodi opportuno tempore non inueniri desides, vel remissi, sed inuigilare cum zelo non modico, & feruore. Hæc autem vobis scripsimus, vt exhortationis paternæ debitum, quod ore nõ possumus, saltem scripto vobis omnibus redderemus, & incitaremus corda vestra, de quorum bona voluntate plenam habemus fiduciam, ad id, quod ordinibus nobis commissis perutile reputauimus super materiam supradictam, & in extremi iudicij examine, cùm de vobis nos oportebit reddere rationem, nostras possimus animas liberare. Ne autem per ignorantiam, & obliuionem circa supradicta frater aliquis de prouincia, possit se aliquatenus excusare, ego F. Humbertus Magister Ordinis Prædicatorum iniungo vobis priori prouinciali eiusdem prouinciæ, quatenus circa ista de confirmanda charitate inter nos, & charissimos fratres Minores, literas has, vel conscriptum sub sigillo nostro faciatis legi per omnes domos prouinciæ, vobis commissæ, & exclusis nouitijs, & Fratribus illiteratis exponi vulgariter, & in domibus singulis ad horum habendam memoriam retineri. Sciatis autem, quòd per singulas prouincias Ordinis nostri similes literas destinaui. Sed & venerabilis Pater Minister Generalis Minorum idem fieri per prouincias sui Ordinis ordinauit.

Causa exhortationis.

Præceptũ ad prædictorum executionem.

HISTORIARVM SERAPHICAE RELIGIONIS

Liber Tertius.

IN QVO VIRI, QVI DOCTRINIS CLARVERVNT, ET NOSTRA AETATE, ET MAIORVM NOSTRORVM TEMPORIBVS, ORDINE SERVATO MEMORANTVR.

CVM EXPRESSIS AD VIVVM multorum imaginibus.

A Fratre Petro Rodulphio Tosinianensi Conuentuali Franciscano,

In florentissimo Magnæ Domus Venetiarum Gymnasio Prælectore.

M D LXXXVI.

Scriptores Seraphicos, qui Ordini suo, & Christianæ religioni amplitudinem acquisierunt, imitandos esse.

IN mihi restant modò, qui Latinis
Litteris culti, sapientiaque,
Posteros scriptis voluere in æuum
Omne iuuare.
Splendidis horum ingenijs perinde
Fulget exemplo pare sanctitatis,
Atque doctrinæ studijs Minorum
Inclytus Ordo.
Splendidis horum ingenijs honores
Additi Christi fidei, suosq;
Nostra tutamen capit in rebelles
Lex sibi fidum.
Hic suę ponens igitur Minorum
Terminum laudi hos imitetur Ordo;
Hic mei voti simul & laboris
Terminus esto.

PROOEMIVM.

ERTIVS hic Liber tandem vt finem huic Historiæ præfiniam, ordine alphabetico digestus comprehendit omnium Scriptorum, qui in Seraphico Ordine extra omnem ingenij aleam cæteris virtutibus præstiterunt, nomina, cognomina, genus, dignitates, tempora, varietatem, stylum, atque eruditionem; quiq;

Phœbo digna locuti,
Inuentas aut qui vitam excoluere per artes.

Quę ex varijs Bibliothecis non sine magno labore & sumptu collegi. Nam veteres bibliothecas perlustraui, & multorum diplomata aut præsens inspexi, aut certè absens amicorum beneficio cognoui. Nulla enim res vel non planè ardua, quæ illustri patrocinio non indigeat. Scio tamen me non potuisse complecti omnes, neque eorum nomina, quæ si inueniri possent, multas occuparent paginas, cùm ad posteritatis notitiam minimè sint transmissa. Hoc tamen habeatur, multo plures extitisse, qui fortè ab alijs sine multo negotio poterunt ab obliuionis iniuria vendicari. Innumeros enim Scriptores immortali memoria dignos vel hæreticorum rabies absorbuit, vel temporum varietas detruncauit, ac mutilauit, vel ob Barbaricas incursiones omnis fermè vetustatis librorum copia iamdiu deperdita est. Quare mihi venia danda, si quid fortè omissum videbitur, & labori huic meo adijcere debet quicunque alia ex ijs amplius explorata habuerit; Ego ad tanti Ordinis gloriam non inuidè feram me quemcunque reperisse consortem; qui sine aliqua priuata temeritate, aut spe humanæ gloriæ omnes meas cogitationes & studia insumens in Beati Patris nostri FRANCISCI consilijs contemplandis nullatenus permisi antequàm illustrium virorum memoriam in tenebris consenescere, atque in ipsa vetustatis corruptione exolescere; cùm nulla sit (meo quidem iudicio) opportunior, aut rebus præsentibus aptior cognitio, quàm eorum nomina & insignia adnotare, qui & vitæ moribus, & litterarum studijs tam amplam gloriam, dignitatem, & claritatem inclyti huius Ordinis auxerunt, & validum illi firmamentum affixerunt. Quorundam insuper icones, & veras imagines (quas tamen habere licuit) non omnium apposui ad ipsum prototypon summa fide expressas, non ad inanis gloriæ fucum; sed quia ad virtutem amplexandam plurimùm habent adiumenti quotidiana exempla, & vt ex tantorum ingeniorum dotibus quisque habeat, qua ratione quibusq; artibus veram gloriam sibi parare posit. Nam, vt quidam carmine cecinit.

Humanis oculis cerni virtutis imago
Si posset, miro illa sui inflammaret amore
Pectora.

Platonis sententia producta a Cic. in primo Offic.

Vnde innumerabiles ijdemq; eruditissimi & eloquentissimi Concionatores fluxerunt, qui suscepto pietatis patrocinio Euangelium toto terrarum Orbe disseminarunt: qui & suggestis, copiosaq; & frequenti audientia digni erant propter dicendi grauitatem, & copiam,

piam, & propter vitæ integritatem, ſanctitatemq; ſummis honoribus digniſſimi habebantur, qui præterea Spiritus ſancti oracula ita verbis explicarunt, vt eos qui audirent, ad Chriſtianum viuendi ritum, & ad opera pia perficienda impellerent. Quos potui intra numerum conſtringere, eos breuiter, accurateq; adnotaui, multumq; laboris & ſtudij adhibui, vt hanc Hiſtoriam omnibus ſuis numeris abſolutam euulgarem. Sed illud meam auget admirationem, neminem (quem ego ſciam) aut charitate incenſum, aut domeſticæ laudis captum ita fuiſſe, vt hæc retulerit; porrò quorundam inſcitiam vehementer riſi, animaduertens triuialia quędam ab ipſis conſcripta, quæ potius in ſpongiam (vt dici ſolet) incumbere digna ſunt, quàm in lucem prodire, eo quod nullum emolumentum præſtant, quin potius ad riſum vel oſcitantiam legentes concitant; & quæ ab eis ſcitè & probè geſta ſunt, ſicco (vt aiunt) pede prætereunt. Hæc ſanè non ſine dolore ingenti adduco, deplorans inſignium virorum ſortem, quorum origines, & egregia per ipſos geſta obliuioni traduntur. Ad hæc itaque me iuſto hoc deſiderio contuli, & quod potui libenter præſtiti, in reliquis quę deſiderentur, excuſationem meritò petens.

SCRIPTORVM SERAPHICAE RELIGIONIS ENVMERATIO

Per alphabeticam feriem difpofitorum incipit.

FRATER Adã Sasbuoth, vel Sasbodus, Delphis Batauiæ oppido, Græcis, Latinis, & Hebraicis literis imbutus, qui plurimos annos in inclyta Lonanienfi Academia prælector publicè literas facras eft profeffus, edidit fuccintã expofitionem in Efaiam, & in omnes Paulinas epiftolas, ex omnibus tàm Græcis, quàm Latinis orthodoxis patribus collectam. In qua multos hęreticorum errores confutauit. Claruit anno 1540.

F. Adamus Godam Anglus fcripfit in textum Sen. lib. 4. Determinationum lib. vnum. Vixit anno 1320. citatur à Tartareto lib. 11. Sent. Dift. 3. Quæft. 1. pag. 127. vir fanè admirandæ eruditionis, & folidæ doctrinæ.

F. Adamus de Marifco, Anglus, fcripfit elucidarium fcripturæ, lecturas in Theologia lib. vnum. Hic vnà cum D. Antonio Patauino habuit præceptorem in facris literis, & præcipuè in myftica Theologia, Abbatem S. Andreæ Vercellenfem, qui eo tempore tranflato in eam vrbem Ticinenfi Gymnafio infigni doctrina præftabat, vt Commentarij eius in Dionyfium, & Canticа Salomonis declarant.

F. Albertus de Marchefijs, de Cotignola, Romandiolæ oppido, edidit Cæliloquium morale.

F. Albertus Methẽfis, Doctor Parifinus, floruit cum Ioan. Scoto fub Gonfaluo Generali.

F. Albertus quondam Abbas Ordinis S. Benedicti, dimiffa Abbatia Ordinẽ S. Francifci ingreffus eft, in quo multum quidem profecit, fcripfit annales fui temporis in Saxonia, vixit anno 1238.

F. Albertinus (cognomento non addito) edidit Quadragefimale, & de Sanctis.

F. Albertus de Sartiano, Guarini Veronenfis alumnus, virtutibus, & literis clarus, fcripfit librum elegantem Epiftolarum, in quo mifcuit Græca cum Latinis. A diuo Bernardino, cuius difcipulus, & imitator fuit, edoctus diuina myfteria, cum mulia gratia populis prædicabat. Quem Eugenius IIII. Pont. Max. Hierofolymam tranfmifit, vt acta refque Solthani exploraret.

F. Alexander Alemanus Saxo edidit quafdam extractiones, de reuelationibus B. Ioannis Euangeliftæ.

VERA ALEXANDRI ALENSIS EFFIGIES.

Nos hic sacra docens irrefragabilis omnes
Doctor Alexander, ne pereamus, Alis.

DE ALEXANDRO ALENSI.

FR. Alexāder Alensis ex oppido Alēsi Britannus, D. Bonauēturæ Cardinalis prçceptor, qui in Parisiorū florentissimo palladio parē non habuit. Nàm in sęculari Philosophia nulli suo tempore secundus, ingenio subtilis, eloquio clarus, in diuinis scripturis eruditissimus fuit. Quem Minores Christo, & Seraphico Ordini, piscati sunt hac arte, ac diuino consilio. Constituerat enim in animo Alexander nihil se cuiquam negaturum, qui precibus suis interponeret Diuam Mariam. Viderunt fratres excellentissimum virum, & in vrbe nominatissimum. Vnde incidit in animū alicuius ex ipsis, vt virū de Religione pertentaret. Obsecro (inquit) excellentissime Magister, vt paucis me audias pauperem fratrem. cumque ille auscultasset: Inuenisti (inquit) famam mundo charissimā, & magnum habes vbique nomen; sed interim vide si hac via itur ad æternitatem, cernis pauperem Minorum Ordinem, vbi simplices, & idiotæ multi, sed pauci docti existunt: situ in Religione esses, multi tua opera proficerent: quare ne desis, obsecro te per Diuam Mariam, huic pio voto. Adfuit illi inspirator castorum votorum Deus, à quo simplicem hominem missum credidit. Venit ei in mentem, quod per nomen D. Mariæ admonetur, ideo sancto afflatus spiritu mox consensit, secutus est fratres, & ad vexillum Crucis aduolauit militaturus sub institutis B. Patris Francisci, de quo leguntur illa carmina.

Hic placito superum prognatus gente Britanna,
Quiq; Magister erat, fit pius ecce Minor.

VARIA SCRIPSIT ALEXANDER, *quibus nomen suum longè lateq; inclaruit.*

EDIDIT primò iussu Innocentij Quarti, Pontif. Max. Summam In quatuor partes diuisam, quam prænotauit Summam Theologiæ, in qua mirificè splendet tanti viri lumen, non tàm scientiæ profūnditate, quàm titulorum varietate, quem scribendi modum nullus attigerat, à quo postea mutuatus est D. Thomas eius auditor, & D. Bonauētura, qui (de religiosis loquor) primò doctoratus insignia Parisijs susceperunt. Hanc Alexāder Quartus approbauit per Bullam à 70. eruditis subscriptam, atque appensis sigillis subsignatam, vnde Doctor irrefragabilis, & fons vitæ meruit appellari. Idem Alexander totam ferè scripturam postillauit, & exposuit. Edidit in Psalmos Dauidis lucidissimos Commētarios, qui falsò ascribuntur Hugoni de S. Theodorico. Scripsit vitā S. Thomæ Chantuariensis, Vitam Regis Richardi, Annotationes Bibliorū. In xij. Prophetas, librum vnum: in Epistolas D. Pauli, li. 14. in Metaphisica. In lib. de Anima Arist. De factis Maomethis. Egregiū tractatum Conceptionis Beatæ Virginis, in quo sustinet fuisse immunem ab originali labe. Repetitiones lectionum, lib. vnum, quibus longè lateque inclaruit.

DE VITAE, ET MORVM EIVS *insigni probitate.*

POrrò venerabilis vir spretis mundi huius illecebris eam sapientiam adeptus est, quam Græci, παντοδαπὴν σοφίαν appellant. vnde se ad Religionem tanquam ad tutissimum portum huius tempestosæ vitæ, atque ad salubre tutamen recepit. Omnes suis ornatissimis moribus, & vita nitida ad se amandum alliciebat, & ad orationis affectum, paupertatis studium, & obedientiæ promptitudinem ardentius hortabatur: sciebat enim quòd tumens Philosophia non attingit simplicitatem, quę est in Christo IESV. Nunquam religionis nostrę tyrunculi, qui hęsitarent ac labarent in sancta cōuersatione, ad ipsum deducti ab eo nisi firmi, & roborati discesserunt, & in sancto proposito consolidati. Rumores vani, & sermones minus vtiles coràm citò dirimebantur, nullum inane verbum ab eo effluebat,

vt

vt potè qui interiorē lucem haberet, qua hominum perfectorum corda mentesq; in hac labili vita illustrantur, quemadmodum exteriores oculi hac luce delectantur.

DE EIVS OBITV.

Fato itaque cessit Parisijs, anno 1245. 12. Kalen. Septembris, tumulatus in Aede Diui Francisci, ante Crucifixum, cuius tumulo quidam pius Vates hoc carmen malè politum affixit.

Clauditur hoc saxo formam sortitus abundè
Gloria Doctorum, decus, & flos Philosophorum.
Author scriptorum, vir Alexander variorum
Norma modernorum, fons veri, lux aliorum,
Inclytus Anglorum, fuit Archileuita, sed horum
Scriptor Clericorum, frater collega Minorum,
Factus egenorum, sed Doctor primus eorum.

Item incerti Autoris carmen.

Siquis honos meritis, si qui virtute coluntur,
Hunc animo præfer, hunc venerare Patrem,
Nec sorde, & culpa pigritere per ocia deses,
Nancisci studio, quæ minor iste refert.

DE FRATRE ALEXANDRO ab Alexandria.

F. Alexander ab Alexādria, scriptor illustris, & Generalis Minister Ordinis, de quo superius præfati sumus, scripsit Postillam, cuius initium est, Annunciabo tibi. Scripsit quoque in Euangelium Ioannis, & in epistolas diui Pauli elegantes Commentarios, prêter alia multa quę desiderantur à doctis viris, scripsit quoque in Metaphisicam Arist. de quibus latius superius meminimus.

F. Alexander Ariostus edidit Enchiridion, & minorica elucidatiua, casus omnes ad animatum curam attinentes breuiter complectens.

F. Alexander Bonannus Panormitanus Siculus edidit Quadragesimale, quod Portum Panormitanum prætitulauit anno 1574.

F. Alexander Villadeus Normœinus Gallus vel (vt alijs placet) patria Dolensis, vir vndequaque exercitatus, humanarum litterarum doctissimus, suo tempore, & calculatot insignis, poeta leonini carminis, quod olim in pretio fuit, facilè princeps, edidit primo Doctrinale puerorum, de computo Ecclesiastico, de Sphera, de arte numerandi, Totius diuinę scripturæ compendiolum. edidit quoque tam metro quàm prosa multa opuscula, quibus nomen suum ad posteritatis notitiam transmisit. Claruit magna doctrina, & religione, sub Friderico secundo imperante an. 1240. Dolensium Episcopo charus fuit, cuius nepotem humanioribus literis instruendum susceperat.

Abbas Tritemi.

F. Alexius Salamanca Zamorensis Hispanus edidit tres Dialogos de Republica Christi.

F. Alonzus à Mantua Hispanica (vulgò Madrid dicitur) edidit libellum de arte inseruiēdi Deo, & speculum illustrium, lingua Hispanica.

F. Alfonsus à Castro Zamorensis, acri ingenio vir, ideo acerrimus Hæreticorum oppugnator, & egregius concionator, edidit aduersus Hæreticos librum insignem, de iusta Hæreticorum punitione, ad Carolum V. in Psal. 50. & 31. Homilias declamatorias, & de potestate legis pœnalis pulcherrimum librum. Claruit anno 1546.

F. Aluarus Pelagius natione Hispanus, Ioannis Scoti auditor, iuris vtriusque, simul & diuinarum litterarum eruditissimus, pœnitentiarius summus, atque omnium disciplinarum

narum ſcientiſſimus, antequàm togam ſanctæ conuerſationis acciperet: deinde factus Epiſcopus Syluenſis in Luſitania à Ioanne XXII. à quo in pretio fuit habitus, qui ſi ſuperuixiſſet, nulli dubium quin ille in Cardinalium collegium fuiſſet cooptatus, ſcripſit Auinione (ipſo auctore teſte in proœmio ſui operis) de planctu eccleſiæ inſigne opus, ſcripſit quoque Speculum Regum, librum vnum, ſuper Sent. lib. 4. Apologiam contra Gulielmum Ocham, pro defenſione Ioannis XXII. Summi Pont. aduerſus quem ipſe Ocham temerè ſtrinxerat calamum, ideo damnatus iuſto iudicio, & ab eodem excommunicatus.

S. Ante 3. par. hiſto. notat ipſum

B. Amadeus compoſuit librum Viſionum, cuius initium eſt, Ego Amadeus fui raptus, in quo ſpiritu prophetiæ plenus explicat futurum ſtatum Eccleſiæ, ſed eius lucubrationes vſque adeo corruptæ ſunt, vt non amplius eiuſdem habeantur.

F. Amandus apud Belgas in inſula natus ſcripſit ab exordio mundi, ad annum 1534. libros ſex, de quadraginta manſionibus librum vnum. Commentarios in Geneſim, in Eccleſiaſten, in Iob, de Ebdomadibus Danielis Prophetæ, lib. 1. Dominicæ paſſionis librum vnum, de Reſurrectione, & Aſcenſione librum vnum, obijt an. 1534.

F. Andreas de Cortili, edidit Concordantias ſiue Tabulã, ex patribus collectam, quę habetur Paduæ in Bibliotheca S. Antonij.

F. Andreas Nicolai Hungarus de Conuentu Cathouienſi, edidit pulchram expoſitionẽ ſuper Geneſim, floruit an. 1474.

F. Andreas de Nouocaſtro Lotheringus, maturus, & ſanus Theologus, ſcripſit in iiij. Sent. lib. Vidi expoſitionem ſuper primum Bononię, in Bibliotheca S. Saluatoris.

F. Andreas Vega, ſcripſit lib. xv. de Iuſtificatione cum xv. quæſitis de fide, gratia, & meritis, Col. Impreſſa, an. 1572.

F. Anfredus Gonterius Lector Barchinone, edidit pulcherrimam quæſtionem de paupertate Chriſti, & Apoſtolorum.

Vide Tritemium.

F. Angelus Cingulanus, Ioannis Climaci opus pijſſimum, B. Macharij dialogum, & libellum quendam Ioannis Chriſoſtomi, latinitate donauit.

F. Angelus à Clauaſio Ligur, vita & moribus Angelicus, in diuinis ſcripturis ſtudioſus, & eruditus, vtriuſque iuris conſultiſſimus, ingenio præſtans, vita & conuerſatione deuotus, Vicarius Generalis regularis Obſeruãtię Ciſmontanus, edidit Summam notabilem, vulgò Angelicam, vbique locorum iamdiu receptam, à qua cæteri poſt ipſum mutuati ſunt, & opuſcula præclara excudit, quibus nomen ſuum diuulgauit. Floruit an. 1495. obijt Cunij non ſine opinione ſanctitatis.

VERA

VERA ÀNGELI CHII EFFIGIES.

Angelus hic almo ſplendeſcens lumine terris,
Non ſinit hæreſeos morte perire Deos.

DE FRATRE ANGELO CHIO.

FRATER Angelus Chius, ex nobilissima Iustinianorum Familia natus Regu. Obseruantiæ æmulator feruentissimus ab Aloysio Puteo, Generali Ministro Commissarius electus in Conuentu Parisiorum, quem ipse maxima dexteritate,& rerum gerendarum prudētia, ad frugalitatem,& obedientiam traduxit. Vir sanè omni disciplinarum genere conspicuus, siquidem vel in sacris Concionibus ad populum, vel in peripateticis, & scholasticis disciplinis insignis vbique habitus fuit, musicæ quoque non ignarus, præter Latinarũ,& Græcarũ literarũ peritiam. Habuit semel orationē Aquilæ in Capitulo Generali, cuius supra meminimus, qua nō solum omnium animos commouit, sed magnam inde laudem reportauit. Vnde ob summam eius eruditionem, animique probitatem à Pio Quarto Pont. Max. missus fuit Lutetiam cum Hippolyto Cardinali Atestino, vbi in Aula Regia cũ hæreticis publicè congressus Bezam hæresiarcam ita proprio confodit gladio, vt ille rubore confectus vrbem exiens, amplius coram assistere ausus non fuerit, ibidem quædam capita D. Ioannis interpretatus est magna cum omnium admiratione, aduersus fidei refractarios, quorum acerrimus erat vbique impugnator. Deinde Philiberto Sabaudiensium Duci à confessionibus, & ab eleemosynis secretis extitit, Demùm Episcopus Gebenensis, creatus suis cohortationibus multos hęreticos conuertit, atque Christo acquisiuit, neque erubuit sæpius veluti alter Hieremias populi sui calamitatem deflere. Qui tandem laboribus fessus Ecclesiæ sponte cessit, vt quietius lectioni vacaret, viuit hodie sexagenarius podagrę morbo laborans, cunctosque iuuare studet, vel re ipsa, vel consilio, nam tristes consolatur, ęgris compatitur, eos fouet, cunctisque humaniter se obuium præstat, vt hac via vitam ipsam promereatur, quæ fine caret.

F. Antonius Aretinus, magister Parisiensis scripsit super Sententias, & Sermones varios prædicabiles.

F. Antonius Andreæ Aragonius edidit in Logicam,& Metaph. Arist. & in 4. lib. Senten. floruit anno 1320.

F. Antonius Atriensis, prouinciæ Aprutij, edidit tractatum de quatuor beneficijs Christi sermone vernaculo et rudi.

F. Antonius Assisias edidit Tabulam Bibliæ, cuius initium, Abstinentia. floruit an. 1466.

F. Antonius Bitontinus collegit ex Nicolao Lyrensi postillam in omnes lectiones veteris, & noui testamenti,& sermones Dominicales, qui per totum annum recitantur, quibus addidit quasdam quæstiunculas non spernendæ lectionis, scripsit super 4. libros ad Nicolaũ V. Pont. quem Pont. Maxi. doctoratus corona donauit. Cōposuit quoque Summā Casuũ.

DE F. ANTONIO BRVICHIO.

FRATER Antonius Bruichius, Konysteyn Maguntinæ Diœcesis oppido collegit breue Euangeliorũ Monotessaron ex quatuor Euangelistis decentissimo ordine desumptum, scripsit in quatuor Euangelia libros quatuor enarrationum stylo ferè scholastico, sed aliquantulo cultiore in aliquot Diui Pauli Epistolas Commentaria, facturus idipsum in reliquas, si superuixisset, obiit laterum dolore. 1541.

DE F. ANTONIO DE CVCHARO.

FRATER Antonius de Cucharo Regnicola, prouinciæ terræ laboris, custodiæ Principatus, primò Capellanus maior D. Ioannæ Reginæ vtriusq; Siciliæ, deinde Episcopus Acernensis, non longè à Neapoli, edidit librum vnum de B. Virginis Conceptione, qui inscribitur Elucidarius Virginis, cuius principium est, Cũ inter fideles, vixit an. 1506. sunt multa in insigni eius opere nō solũ ex media Philosophia, sed etiam ex altissima Theologia deprompta, quæ ab eo mirificè explicantur.

F. Antonius Guerrescus Procenesis, prouinciæ Romanæ, compilauit Summulam de Sacramento pœnitentiæ, viuit hoc tempore 1580.

DE F. ANTONIO GVEVARA.

F. Antonius Gueuara Alauæ, nobili Hispaniæ vrbe natus, Episcopus Mēdonensis, Caroli V. Augusti Concionator, Chronista,& à consilijs, Vir pius, qui vt communiter omnibus

nibus consuleret,& cuiq; prodesset,scripsit lingua Hispanica cultiore historiam Dominicę passionis ex quatuor Euangelijs collectam,opus sanè eruditissimum in duas sectiones diuisum sub titulo Montis Caluarij,& alia multa opuscula,nempè de Marco Aurelio,de Principe Christiano,& epistolas varias,sermone vernaculo,in quibus multa ex sacris prophanisque literis lectu scituque digna continentur,quæ ob sermonis elegantiam,& argutam sententiarum grauitatem Galli,Germani,& Itali in suas quique linguas transtulerunt,quæ nuper depurgatiora in lucem prodiere.Claruit anno 1540.

F. Antonius Lucẽsis, Etruscus,edidit Quadragesimale,cuius initium est: Cum ieiunatis. habetur manu scriptum Fulginei in sacrario Conuentus Minorum.

F. Antonius de Mare Genuensis compilauit summam Theologiæ.

F. Antonius à Mathelica Picens edidit pulcram expositionem in Orationem Dominicã stylo medio inter Scholasticos & Scripturales.

F. Antonius Monelianus Ligur edidit insigne opus prætitulatum Sursum corda, & commentarios in mysticam B.Dionysij Theologiam anno 1522.

F. Antonius de Padua,vir in diuinis scripturis exercitatissimus, quippe qui ante ingressum Ordinis.Tholosę,Bononiæ,& Patauij multo tempore docuit,& discipulos post se insignes reliquit,scripsit inter cætera ingenij opuscula sermones de tempore,libros duos, Initium operis est: Erunt signa,& de Sanctis librum vnum. Doctrinam,& sanctitatem huius viri superius commemorauimus.

F. Antonius Paganus Venetus edidit quędam opuscula,de quibus ista feruntur De ordine, iurisdictione,& residentia Episcoporum. Discursus de pœnitentia,de lege canonica, & quosdam versus spirituales lingua vernacula,& quędam alia scripsit, quæ tamen non vidi, viuit hodie Vicentiæ 1586.de quo etiam suprà.

F. Antonius Posius à Monteilcino Regens,& moderator Gymnasij Patauini, Vir docili,& acuto ingenio,edidit tabulam vtilem in omnes Auer.libros. Deinde plures annos vixit Romæ ordinis procurator. Obijt hydropisi Montilcini, in patria,anno 1580.

F. Antonius Raudensis Mediolanensis,poeta, Theologus, & in omni studiorum genere egregius,correxit Lactantium Firmianum, & quædam alia scripsit.

F. Antonius,quidam Prouincialis prouincię sancti Antonij,edidit quasdam Quęstiones naturales ad Illustrissimum Dominicum Grimanum protectorem.Floruit an. 1499.

F. Antonius de Abbate edidit sermones de Aduentu,& alia.

DE F. ANTONIO SYRRETO.

Formalitatũ Scoti laus & utilitas.

F. Antonius Syrretus, vir grauissimus, & subtilissimus ex doctrina Scotica, edidit subtilissimas formalitates, quæ sternunt iter ad doctrinam Ioannis Scoti,& sunt admodum necessariæ præcipue studiosis. Nã fuit antiqua satis,& nodũ penitus absoluta disputatio apud veteres de distinctionibus Philosophantes,quos Plato nuncupat in Parmonide Theologos,negauerunt omnium rerum distinctiones, in quorum numero fuerunt Parmenides, & Melissus, quorũ rationes acerrimè oppugnat Aristo. in primo de Physico auditu,& illas irrationales & onerosas appellat. Hæc antiquorum disputatio à recentioribus innouata est, præsertim à Thomistis,& Scotistis,qui consentiunt vnà cum Arist. citra vllam contradictionem dari plura entia,sed nunquid sola ratione distinguantur,vel distinctione quæ est inter rem, & rẽ,vel media,adhuc sub iudice lis est. Ad hęc subtilia perscrutanda vir iste nobis viam muniuit: Cui habere debent ingentes gratias subtilitatum omnes amatores. Claruit non tam ingenij facilitate,quàm doctrinæ subtilitate.

Varia dicta de distinctionibus.

F. Antonius Valentinus scripsit in primum lib. Sen. citatur à Ioanne Picardò in suo Thesauro Theologorum.

F. Antonius Vercellensis edidit Quadragesimale satis eruditum,& de duodecim mysterijs Christianæ fidei.

VERA

VERA F. ANTONII TVBETAE PATAVINI EFFIGIES.

Præclarum Antoni tibi præbet buccina nomen,
Cui superis animas ore ciere datum.

DE F. ANTONIO TVBETA.

FRATER Antonius (cognomento Tubeta) Patauinus Archiepiscopus Athenarum,& Episcopus Vrbinas,edidit formalitates ex doctrina Scoti: Quæstiones subtilissimas in methaphisica Arist.& de futuris contingentibus.claruit an.1442. obijt Paduæ adhibita honesta funeris pompa, cuius epitaphium cernitur his verbis imagini eius affixum.

Epitaphium:

Antonio Tubetæ Patauino Athenarũ Antistiti, qui publicè Methaphysica annis quadraginta duobus professus est, D. Antonij prouinciæ annos duos supra xx. præfuit, plura monumenta edidit. An.ætatis altero & lxxx.naturæ cessit, Hospitium hoc ad diem nunquam reuersurum.

Hic vbique locorum disputando, docendo, & scribendo omnium iudicio primas obtinuit, quem multoties inuidia retraxit, ne ad summos honores conscenderet: cum Petro Bembo nondum Cardinale maxima necessitudine coniunctus fuit, à Iulio II. Pont. Maxi. ad Concilium Romanum accitus: tandem in patriam post paucos menses reuersus longo morbo è vita decessit anno salutis 1518. sepultus Paduæ in Aede D. Antonij.

F. Archangelus Puteus F. Aloysij Putei quondam Reg. Obser. Generalis vterinus à Burgo nouo compilauit quẽdam tractatum de nomine IESV sermone vernaculo; & quandam Apologiam. In quibus præsefert peritiam hebraicarum literarum.

DE F. ARLOTTO.

FRATER Arlottus Generalis,& scriptor illustris (de quo suprà) in diuinis scripturis egregie doctus, & in seculari philosophia instructus, dialecticus subtilis, & disputator acerrimus, in declamãdis quoque homelijs ad populum excellentis fuit ingenij. Vnde magnam doctrinæ suæ laudem consecutus est: edidit concordantias veteris & noui testamenti,& sermones varios. Claruit sub Adolfo imperat. anno 1290.

F. Arnaldus de Claramonte uir doctus, de quo scripsit Ioannes xx. ad Cancellarium Parisiensem, vt eum recipiat ad magisterium.

F. Arnaldus Royardi Archiepiscopus Salernitanus edidit lib. distinctionum, & de Arca ad Robertum Illustrissimum Siciliæ Regem. interfuit disputationi coram Ioanne XXII. semper adhærens opinioni & sententiæ Domini Papæ.

F. Ascensius Aquitanus theologus non obscurus, postillam in Apoc. & supra 4. Sent. & sermones eruditos composuit, quibus longe lateque inclaruit.

F. Astesanus de Asta vir vtriusque iuris simul & Theologiæ consultissimus, scientia clarus ingenio profundus, consilio cautus, sermone compositus, summam edidit de casibus vulgò summa Astesana dicitur. Scripsit quoque quædam alia, quæ tamen non vidi. Claruit multa doctrina & religione sub Ludouico Imperatore IIII. anno Domini. 1330.

F. Augustinus Alueldensis scripsit Malagma aduersus Lutherum, cum quo disputauit & vicit. scripsit de confessione sacramentali.

F. Augustinus Milius Cædicus edidit descriptionem montis Aluernæ lingua hetrusca & interrupto dialogo.

VERA

VERA AVGVSTINI RIGHINI EFFIGIES.

Ore tones, an grandiloquo magis ore loquare
Incertum, omnis erat concio tanta tibi.

DE F. AVGVSTINO RIGHINO.

FRATER Augustinus Righinus Ferrariensis, ex Bartholomæo Righino,& Lucretia parentibus quidem honestis legitimeque coniunctis natus,ab Hercule primo Ferrariæ Duce ex duodecim,quos ille ex voto induendos susceperat,in Franciscanã Familiã, annos vix decẽ natus receptus fuit,in qua breui nõ mediocriter proficiens,& iuuenis admodũ,ad Religionis munera, atque in primis ad Saxoniæ, Hiberniæ, Romaniæ, Terræ sanctæ, Orientis, Bononiæ administrationẽ adiectus,ac demùm totius Italiæ Generalis Commissarius vocatus fuit: si quidem cum esset Theologus, & Ecclesiastes suo tempore insignis,tanto spiritu in auditores, qui certatim ad eum confluebant, ferebatur, atq; in dicendo ita vehemens, & acris fuit, vt fulmen ciere, aut intonare potius quàm loqui videretur, vt sæpius mihi attestatus est excellens Doctor Bernardinus Tomitanus Paduæ, qui eum prædicantem audiuerat. Ab illustrissima Estensium Familia in pretio fuit habitus, præsertim verò Herculi patri, & Alphonso filio, perpetua fide, & charitate cõiunctus fuit. At illud inter minima nõ est, quòd Chorum Ecclesiæ nostræ Ferrariæ à fundamẽtis penè vnà cum subsellijs non sine ingenti labore ac diligentia, sed maximo sumptu, hoc est decem millium aureorũ,& eo amplius erexit,Ecclesiam maximo terremotu anni 1570.collabentem fornicibus,& arcubus absolutis resarciuit. Icona Christo Domino ascendẽti sacras vestes, candelabra, crucem, pedalia vtrimque argentea, ac alia adiecit, vir sanè nostra tempestate omnibus suis numeris absolutus, scripsit sermones egregios ab Aduentu Domini, ad feriam Paschatis tertiam,stylo medio inter scholasticos, & scripturales, cuius initium est, Sicuti dormientes, vixit vt alter Xenophilus Pythagoricus commoda corporis valetudine: decessit enim nonagenarius,anno 1583.sepultus ante aram maiorem,& strato lapidi hæc verba affixa sunt.

Eius vehementia in dicendo.

Epitaphium.

Flens veni in terras, & flens discedo, fuitq;,
Dum vixi, fletus, vita, dolor, gemitus.

DE F. BALDO VBALDO *Perusino Iurisconsulto.*

FRATER Baldus honesta Vbaldorum gente Perusij natus, Bartholum præceptorẽ subtilitate ingenij,& varietate doctrinæ superauit,qui primò à patre medico celebri prius, quã ius ciuile attingeret, dialecticæ atq; philosophiæ præceptis haud mediocriter imbutus fuerat: præcoci enim ingenio penè puer non ad optimam modò frugem,sed rarissimo naturæ dono ad seniũ peruenit.Qui cũ Seraphicam Religionem singulari amore fuisset prosecutus, ad extremum,habitum D. Francisci induit, vt demonstrat inscriptio rudis sanè eius tumulo in Aede Diui Francisci Ticini incisa, hoc carmine.

Epitaphium.

Conditur hic Baldus Francisci tegmine fultus,
Doctorum princeps, Perusina conditus arce.

F. Balthassar Olympius à Sentino, cui hodie Saxoferrato nomen est, edidit quædam quæ eleganter,& scitè octonario modulo numeroue decantauit.

F. Baptista de Salis Ligur,diuinarum literarum eruditissimus,scripsit Summam de casibus vulgò dictam (iuxta nomen auctoris) Summam Baptistianam. Claruit an. 1494.

F. Baptista cognomento Trouamal, edidit Summam Rosellam ordine alphabetico, floruit Louanij. 1483.

Bartholomæus Pisanus vir doctus.

F. Bartholomæus Albisij Pisanus,scripsit triginta volumina ingentia, & eo amplius, inter quæ extat opus pulcherrimum Conformitatum,super 4. Sen.de laudibus Sanctorum, de casibus conscientiæ, de laudibus B. Virginis,de verbis Domini, librum Cõformitatum B. Virginis cum Christo,& Quadragesimale,floruit anno 1380.

F.Bartholomæus Baphius Luclnianensis etruscus in Ticinensi Academia sacræ Theologiæ professor edidit quasdam orationes latinas, anno 1570. Deinde deposito Conuentualium & assumpto Capuccinorum habitu inter eos obijt.

F.Bartholomęus Burgundus siue Anglicus scripsit xix. lib. de proprietatibus rerum, & sermonum variorum librum vnum impressos Argentinę, anno 1491.

F.Bartholomęus Brondolinus prouincię Sancti Antonij transtulit Regulam S. Frācisci, ex latino idiomate ad linguam communem vernaculam.

F.Bartholomus Metuna Mothēsis prouincię S.Antonij edidit libellum de vita B.Virginis etrusca lingua, & de Christi humanitate, scripsit quoque librūm in gratiam Iuuenum cuius titulus est lo scolare.

F.Bartholomęus de Chaimis Mediolanensis edidit opus interrogatorium siue cōfessionale in quatuor segmenta distinctum, cuius initium. Cum ars artium sit regimen animarū, impressum Venetijs, anno 1486. Hic in Varallo monte condidit sepulchrum ad similitudinem veri Hierosolymitani Domini nostri, quo nil nobilius cernitur.

F.Bartholomæus Vrsinus Romanus edidit Quadragesimale valde vtile.

F.Bartholomæus Seraphinus de Castro nouo prouinciæ Genuæ vir doctus & eruditus, qui post religionis adeptos gradus Episcopus creatus est.

F.Beltrandus à Turre Cardinalis, & scriptor illustris vt suprà etiam indicauimus, edidit super quatuor lib. Sent. collationes super epistolas totius anni, de epistolis per annum, & de sanctis, & Dominicale, & Quadragesimale.

F.Benedictus Sangallus Bergomensis edidit sermones Dominicales per anni circulum, ex innumeris philosophorum monumentis correctos à fratre Ioanne Mapello. vidi Bononiæ manu scriptos.

F.Bernardinus de Asta Ligur egregius Theologus qui annos nouem fuit Minister Generalis, edidit quasdam orationes spirituales lingua vernacula.

F.Bernardinus Cardinalis citatur in Angelica per ea quæ scripsit in sacra Theologia.

F.Bernardinus de Busto Mediolanensis alumnus fratris Michaelis de Carcano edidit Mariales sermones, & Rosarium, compilauitque officiū Conceptionis B. Virginis à Sixto IIII. ont. approbatum, anno 1480. pontif. sui an. x.

F. Bernardinus Feltrensis edidit quosdam sermones vernaculo sermone de quo supra.

F.Bernardus de Bessa Aquitanus socius D.Bonauenturæ generalis ministri, & quōdam magister in moribus Bertandi Cardinalis compilauit quandam legendam Beati Francisci, quæ inscribitur de triplici religione Sancti Francisci, & Chronicam Generalium vsq; ad Bonamgratiam, qui fuit decimus Generalis, & tractatum de triplici ordine, cuius initiū est. Plenam virtutibus. B.Francisci vitam scripsit in Italia. absoluit librum illum inscriptum speculū disciplinæ: scripsit quoque vitam B.Christophori de prouincia Romandiolæ.

F.Bernardinus Florentinus edidit dialogum de laudibus castitatis & virginitatis, quam suis monitis & cohortationibus celebrat, ad Franciscum Cardinalem titu. Sancti Petri ad Vinc. qui fuit Sixtus IIII. habetur Florentiæ in Bibliot. Crucis manu scriptus.

F.Bernardus Lauinetha redegit in Epitomen artem generalem Raymundi ordine cōposito & facili, quam quidem artem tanta scientię multiplicitate, eoque ingenij acumine Raymundus construxit, vt methodus sit amplissima ad inuentionem omnium rerum, ac longe alijs principijs, quam Aristotelicis instructa sit. Audio, quicunque suum illi studium applicuit, breui facultatem copiosè de quacunq; re disserendi cōsequutū: vt mirū sit hominis certè peritissimi opus (vt inquiunt) in hac re fructuosissimum vt ignotū latere. *Ars Raymūdi Lullij.*

F.Bernardinus Senensis concionator insignis de quo suprà præter præclara eius opera quæ superius recitauimus, edidit multos tractatus, nempè de Euangelio æterno, de Christiana religione, de virtutib. & vitijs, de mundana prosperitate, de fructib. eleemosynæ, de pastorali gubernatione, de triplici statu animæ, de Ioseph Sponso Virginis, de triplici amore Magorum, de circunstantijs nationum, de sacrificio Abraham, de diuino amore, de veritate, defensorium veritatis, de triplici Christi natiuitate, de tribus tormentis peccatorum, de amore Dei & animæ, de Spiritu sancto de Obedien. de casibus proprietarijs.

F.Bernardinus Vrsatus Glemonensis Astrologiæ callentissimus cuius monumenta laude digna à doctis desiderantur.

F. Bertandus de Turre presbyter Cardinalis edidit quæstionem de paupertate Christi & Apostolorum, atque alia opuscula laude digna.

F.Bertoldus Ratispon[æ] in Bauaria ortus à teneris dedit literis operam, & magnam eru ditionis suæ laudem reliquit, qui vitæ integritate & doctrina nemini fuit secundus,& tanta fuit gratiæ,vt cum habiturus esset sacrã concionem ad populũ (vt scribit Auentinus) sexaginta & amplius millia hominum frequentarent. apud Hungaros magni habitus fuit.

F.Biga Salutis Pannonus cuius nomen non inuenio,edidit sermones eruditos per omnes fere festiuitates totius anni,quos contexuit in Cõuentu Pestiensi,quorum initium est, Venite post me.edidit quoque super præcepta Decalogi,& quædam miracula. Floruit anno 1516.

F.Bindus Senensis edidit quosdam sermones prædicabiles.

F. Bonauentura Aesinus compilauit sermones Dominicales per annum,qui habentur Paduæ.

F.Bonauentura Blancus de Cotignola Romandiolæ oppido vir disertus,edidit Quadragesimale,& per annum,& de illustribus rebus noui & veteris testamenti.

F.Bonauentura Brixianus edidit regulam musicæ planæ.

F.Bonauentura à Callio scripsit quosdam tractatus,qui habentur manuscripti Bononiæ in Bibliotheca Franciscana.

F.Bonauentura à Cellano prouinciæ sancti Bernardini scripsit quosdam sermones.

F.Bonauentura à Cineribus edidit tabulam copiosam in lib. D. Bonauenturę Cardin.

F.Bonauentura Fidanza Cardinalis reliquit monumenta clarissima, de quo plura superius diximus. Fuit enim auditor Alexandri Alensis vnà cum Diuo Thoma,licet memoriæ proditum sit Thomam annos nouem militasse Parisijs sub disciplina Alberti cognomento Magni.

F.Bonauentura Gonzaga à secretis ordinis edidit quosdam versus spirituales lingua etrusca,& super Magnificat.Claruit anno 1576.scripsit in prædicamenta Arist.

F.Bonetus edidit formalitates ex doctrina Scoti.Itẽ in Metaphysica Arist. scripsit quoq; iussu Clementis V. Pont.Max.tractatum de Conceptione interrupto dialogo.

F.Bonifacius de Cęua Ligur,prouinciæ Franciæ Minister fuit,qui prouinciã Thuroniæ, S.Bonauenturæ, & Conuentum Parisiensem reduxit ad obedientiam: ac reliquit libellũ suarum constitutionum, quibus ad continentiam atque obseruantiam ipsam prouinciam Franciæ composuit: præterea edidit Quadragesimale,& pauca quædam.sub hoc prouinciali orta est dissensio inter fratres dictos de Obseruantia & Conuentuales, sub Ludouico XII. Francorum Rege.Obijt autem Parisijs & iacet in ecclesia in conspectu maioris aræ eiusque tumulo incisum est hoc epitaphium. Fratris Bonifacij de Cęua clarils. natalibus orti omniq́ue disciplinarum gloria eminentissimi, ac prouinciæ Franciæ Ordinis Minorũ Ministri præstantissimi hic sita sunt ossa 1507.Aprilis 12.Prouinciam Franciæ rexit an. Domini 1507.1508.1509.1510.vt ex diplomatibus liquet.

F.Brandolinus scripsit super regulam B. Francisci quandam declarationem.

F.Bridus edidit sermones in Cœna Domini.

F.Britto edidit de expositione vocabulorum sacrorum Bibliorum carmine satis cultum: nam ad cantanda sacra carmina videtur esse à natura progenitus.Initium operis est.

Difficiles studeo partes quas Biblia gestat.

FRATER Calixtus Neapolitanus sacrę Theologię professor scripsit libellũ de triplici statu animæ humanę iuxta principia Theologorum,& Philosophorum.

F.Camillus Cæsareus Eboli tanus scribit de Christiana amicitia lingua vernacula.

F.Cæsar Lanza Patauinus edidit in prędicabilia Aristotelis,& quæstionem de Reactione,scripsit quoque de sacrificio missę.

B.Carlinus de Crassis de Castronouo Episcopus Malech,vir literis insignis,obijt Castri noui prouincię Genuæ,& sepultus est in Cathedrali Ecclesia.

F.Christophorus Bandellus de Castronouo primo Prouincialis Orientis,deinde prouincialis Genuę,vir tantę eruditionis,vt tempore Alex. IIII. Pontificis,& Innocent. VIII. Romę confutauerit multas hęreses.

F.Christophorus à Capitefontium Brito Generalis reg. Obser. scripsit de libero hominis arbitrio,de meritis bonorum operũ, de reali pręsentia corporis Christi, scripsit etiam fidei maiorum nostrorum defensionem, & alia quędam. Claret hoc tempore & à Gregorio XIII. Pont.Max.Archiepiscopus Cęsariensis creatus est.

F.Clarus

F. Clarus Summista citatur in Angelica. Vidi Venetijs manuscriptum.

F. Claudius Medulla Mediolanensis compilauit librum Constitutionum,& alia scripsit.

F. Cometius Hispanus scripsit de cuiuscunque scientiæ,& præsertim de naturalis Philosophiæ subiecto, cuius initium est: Verum secundum Philosophi, & sui Commentatoris sententiam.

F. Conradus Clingius Doctor & concionator facundissimus apud Erfordiam in Thuringia aduersum hæreticos edidit locos communes, in quibus sunt quædam, quæ indigent maiori dilucidatione, de securitate conscientiæ Catholicorum in rebus fidei, summam doctrinæ Christianæ, Catechismum Catholicorum, alia non vidi.

F. Conradus de Saxonia edidit super 4. Sentent. super orationem Dominicam librum vnum, de salutatione Angelica librum vnum, sermones de tempore librum vnum, sermones pro Quadragesima librum vnum, cuius initium: Emitte manum tuam de alto, de Sanctis librum vnum. Extendam palmas meas. in multos Bibliorum libros edidit Commentarios.

F. Constantius Porta Cremonensis Musicus hoc tempore insignis Magister Capellę Lauretanæ modulationes quasdam laude dignas composuit anno 1578. Reliquit post se insignes discipulos, inter cæteros floret sub hoc tempore Paduæ Ludouicus Balbus Venetus eius æmulator, qui suis modulationibus vbique acceptus est.

F. Constantius Sarnanus Vmber lector publicus Perusiæ edidit quasdam lucubrationes in vniuersalia Scoti, & super formalitates Antonij Syrreti quasdam illustrationes marginales, qui præter publicas lectiones, in quibus magna cum laude versatur, in dies laborat vt veterum auctorum integritas, & memoria restituatur. Viuit hodie anno 1586.

Frater Cornelius Bellanda Veronensis edidit itinerarium spirituale lingua vernacula:& nonnullas orationes Latinas, vt de compendiaria Venetiarum Vrbis origine, eiusque Patrum laudibus, geminas de Romanæ & Venetæ Rerumpublicarum, eorundemq; Patrum laudibus, & alia quædam.

VERA

VERA F. CORNELII MVSSI EFFIGIES.

Mussus, quem Pallas dicendi insigniit arte,
Unde Minoritas auxit honore Patres.

DE CORNELIO MVSSO.

SALVE Corneli Musse, verè à musatotus museus, scietiarum Pater, Christianæ Religionis hæros insignis, & immortale præconium, qui & viuens, & mortuus vbiq; velut Musa Attica cum Musis absque vlla corporis tui concretione loqueris. Nam singulari virtute, vitæ probitate, & lectissimis moribus nostro hoc seculo, tũ Latina, tum Hetrusca lingua ita clarissimus extitisti, vt nemo fuerit, qui tibi esset facilè comparandus: Nihil enim vsquàm vel Latinorum, vel Græcorum Scriptorum habetur, vt interim omittam Philosophica, & diuina, quæ non volueris, legeris, excusseris. SALVE iterum Franciscanę Religionis Decus, qui luculenter & fouisti Musas, & feliciter exercuisti, ob id voluptates omnes tum maximè carnis oblectamenta adeo seuerè reiecisti, vt ne horā quidem extra naturæ necessitatem studijs subtraherere. Vnde tanta rerum copia, & fœcunditate præfulsisti, vt plerią; demirati sint, quod in pusillo corpore tam graue, præclarum, altum, inuictum, & infatigabile ingenium enituerit, cuius ingenuo sudori plurimùm debemus, quem declamandi gloria, & linguarum peritia, insigni, inusitato, & planè portentoso conspirantium syderum concursu ad dicendũ ab ipsa natura progenitum esse fatemur, cum à prima statim iuuenta admirabilis ingenij nomen adeptus sis. Nã à 12. ætatis tuæ anno publicum sacrarum Concionum munus aggressus, effectus es Cõcionator illustris, & cũctis admirandus. Cuius quidem testes sunt præclarissima tua monimenta, & diuina historia, de qua egregiè cecinit Honophrius de Palo Physicus eleganti hoc carmine.

Sic Franciscum Philelphum, qui Francisci Sfortiæ Mediolanensium Ducem causam perorauit in Cõuentu Mantuano Pius II. Põt. Max. Musã Atticã appellauit.

Vidit, & obticuit raptus super æthera Paulus,
Diuina vt Mussi diceret Historia.

Item testantur sacræ Conciones, Hetrusca lingua, in quatuor volumina digestę graui, ornato, atque eleganti stylo elaboratæ: in quibus, & in ea præsertim, quæ est de beneficio, Christi, omnes eloquẽtiæ tuæ vires exercuisti, quibus summopere mouebas, docebas, & ad rectam viuendi rationem traducebas animos ad sacra mysteria intelligenda, & amplexanda, præter alia præclara ingenij tui monimenta, quæ in admirantiũ manibus habẽtur auideque leguntur, quibus nomen tuum longè lateque propagasti.

Sed SALVE iterum Antistes celeberrime, qui à Paulo Tertio, Pontifice Maximo; Episcopus Brittonoriensium factus, deinde (mutato titulo) Bitontinensium ecclesiam non modò rexisti, sed erexisti, quam singulari affectu sponsam sanguinũ vocitabas. Tandem circulo, & cursu vitæ tuæ confecto, excessisti vita dignus Cœlo, Romæ apud Alexandrum Farnesium Cardinalem Amplissimum, tanquam beneficiorum & dignitatis memor ab ipsa domo acceptorum: ibi enim voluisti finem imponere, vbi fortuna initium habuit. Fato itaq; cessit Cornelius Romæ accumulato felicis ingenij merito Anno MDLXXIIII. in Ecclesia Sanctorum xij. Apostolorum, vbi viuens disposuerat, ad lęuam maioris aræ cõditus. Vbi Iosephus Mussus de tanto viro benemeritus hoc epitaphium, insigne quidem, & meritum elogium cum imagine eius ad viuum expressa ad organa affixit.

Cornelio Musso Placentino Minoritæ, Bitontinensium episcopo, vitæ innocentia, morum integritate, & sanctitate, insigni doctrina, omniumq; scientiarum eruditione præclaro, Concionatori facundissimo, atque incomparabili, catholicæ fidei propugnatori acerrimo, cuius ingenij, & eloquentiæ præstantiam nunquam interitura monumenta testantur.

Epitaphium.

Vixit Annos lxiii ij. Obijt V. Idus Ianuarij, Anno MDLXXIIII.

Quidam non minus sui ipsius, quàm primęuæ Religionis immemor, in qua annos 40. coaluit aculeato, & liuido dente tantum virum, & clarissima eius monimenta expungit, & adulatione parum sobria clarissimum hunc virum adumbrasse videtur: sed hęc est naturę humanę peruersitas, vt quę imitari nos posse diffidimus, falsa putemus, aut debita laude defraudemus. Sic inuidia virtutis hostis perpetuus iudicium peruertit; & superbia, vitiorũ omnium mater, virtutem obscurare nititur. Sed quis cum mortuo contendit, vel mortuo inuidet?

Clarissimi

Clarissimi huius Viri obitum quidam egregius Vates panegyrico carmine prosecutus est;

Dum morti insidias fatumq; euadere Mussus.
Tentat, in aduersum mors inopina furit.
Dat Musso clypeum Pallas, dat Phœbus & arcum,
Mors propera inuicta pleuresis arma iacit.
Occidit heu, Mussus, mors occidit, hoc tumulo mors
Conditur, hoc Mussus conditur, & tumulo.
Ergo Mors moritur? moritur, cum fama superstes,
Candida, quem ipsa vorat, non finit illa mori.
Quid Mussus, viuit? viuit super æthera clarus,
Viuit, & æternùm docta per ora virum.

F.Christianus Honsius Prouinciæ Coloniæ edidit quoddam confessionale Germanicum, floruit anno 1550.cætera eius quæ circunferuntur, non vidi.

F. Corradus Probus, Lector Costantiæ & episcopus Tullensis.

F.Crescentius Aesinus Picens de quo supra, edidit Summam in iure.

F DAMIANVS de Capella edidit quendam tractatum.

F.Daniel Agricola Germanus edidit Monotessaron passionis Christi Latine.

F.Dauid Teutonicus humanarum diuiuarumque literarum non ignarus, scripsit de cõpositione luminis exterioris, librum vnum, sermones de tempore, librum vnum, de Sãctis librum vnum, claruit non longè post Beatum Franciscum. Obijt Augustę Vindelicorum.

F.Didacus Valades redegit in epitomen Magistrum Sentẽ. & in partibus Indię sub hoc tempus strenuè laborauit in vinea Domini, ediditque rhetoricam Christianam, ad orandi vsum accommodatam, vixit anno 1579.fuit Ordinis procurator in Vrbe.

F.Diegus Stella, Lusitanus, scripsit de contemptu mundi lingua Hispanica, & super Euãgelium D.Lucę insigne opus maxima eruditione, & pręstanti eloquẽtia elaboratum: scripsit quoq; modum concionandi Latino sermone, qui nuper Venetijs impressus est, & expositionem in Psalmum, Super flumina Babilonis.

F.Dominicus Bonauenturę festi ex Fabriano Beati Francisci Fabrianensis nepos compilauit quædam de Ordine Minorum.

F.Donatus de Sancta Agatha, prouincię Romandiolę edidit tractatum in materia hęreticorum, cuius initium est, Spiritus sancti gratia. Erat enim in partibus Romandiolę hęreticę prauitatis inquisitor.

F.Durandus Campanus Gallus confessor Reginę Francię, & Nauarrę, edidit Summam confessorũ, quæ inscribitur Directoriũ, in quatuor partes distinctã, vidi etiã in quartũ Sent. opus insigne: habentur Bononiæ manuscripta in Bibliotheca Franciscana. Obijt in Gallia.

EGIDIVS Assisias Beati Francisci socius, de quo supra.

F.Egidius Gulielmus Missalius Aquitanus edidit quandam abbreuiationem, & dearticulationem in omnia opera Ioannis Scoti.

F.Egidius Hispanus edidit Sermones Sanctorum, quorum initium, Philosophia est humanarum, & diuinarum rerum speculatio.

F.Egidius de Lugnaco Doctor Parisiensis floruit tempore Ioan. Scoti, & Gonsalui Generalis.

F.Egidius Zamora Hispanus edidit Summam de casibus.

F. Euangelista Marcellinus Etruscus Ecclesiastes hoc tempore insignis, edidit tractatum de conuersione peccatoris in Deum, impressum Florentiæ: scripsit quoque vernaculo sermone, sed aperto, & erudito stylo Metamorphosin studiosi viri, de vanitate mundi, de virtutibus lectiones varias, in Ionam Prophetam, Abacuc, in Ruth, in Psal. 109. ad Hebræos meditationes de quinque diebus creationis mundi, expositionem mysticam in Psalmũ, Exurgat. Concionem de passione Domini, sub titulo Septẽnarij, in Apocalyp. super libros Regum, super Cantica Zachariæ, & B.Virg. viuit hodie sua sorte contentus.

VERA

VERA F. FRANCISCI. XIMENII CARDINALIS EFFIGIES.

Inclytus in rebus gestis, virtutis amator,
Doctus, & Hispani gloria magna soli.

DE

DE F. FRANCISCO XIMENIO Cardinale.

FRATER Franciſcus Ciſneros ille, Ximenius, Cardinalis Hiſpanus, ſtatura corporis non magnus, oſſibus, & neruis magis quàm carne ſuffultus, ab ipſa pueritia religionis ſtudioſus, cuius rei ſuperiori libro facta eſt mentio. Præter præclara eius geſta ſingulari doctrina præditus fuit, & moribus: erat enim in homine grauitas quædam humanitati, atque benignitati coniuncta; qua omnes ad quandam erga ſe reuerentiam inuitabat, vt nulla ambitio, nulla factionum diſſenſio, nullaq; hominem priuata gratia, vel odium promoueret. ita profectò animum inſtituerat in omni re, vt paſtoris optimi, & venerandi Antiſtitis officiis, & muneribus fungeretur. Commiſſi quippe gregis omni ſtudio, & diligentia curabat negotia: plerunque enim monendo, ſæpe ſuauiſſimè adhortando, nonnunquàm etiam liberaliter obiurgando, vel caſtigando leuiter, aut ſingulorum infirmitatibus compatiendo, omni enitebatur ſtatui, & negocio prouidere. Scripſit varia ingenij ſui monimenta, à ſtudioſis plurimùm exoptata, quibus apud omnes, præſertim apud Hiſpanos ſuum nomen inclaruit. vir certè ſummus, & omnium temporum memoria dignus.

DE FRATRE FAVSTINO TASSO.

FRATER Fauſtinus Taſſus Venetus naturali propenſione ſe iam à pueritia exercuit ſcribendo, dicendoque tum carmine tum ſoluta oratione, maluit tamen Italico idiomate vti. Nam puer luſit verſibus amabilibus, quos poſtea damnans ingreſſus religionem Obſeruantium alium alio animo peperit libellum metro itidem Italico omni pietate refertum, & orationem Hieremiæ Prophetæ. Duas habuit orationes funebres, vnam Pragæ in Ferdinandi Imperatoris obitu, alteram verò Nauariæ in morte Marchionis Montis Cribelli, in quibus non paruam laudem adeptus. Genuæ fuit Theologiæ & ſacræ ſcripturæ Lector, Taurini quoque, vbi Emanuel Philibertus Sabaudiæ Dux eum voluit ſibi concionatorem habere, poſtea etiam Niceæ habuit: quo tempore eiuſdem Principis rogatu res inter Catholicos, hæreticosq; tranſactas XIII. libris complexus eſt. Scripſit de conuerſione peccatorum ad Deum: in honorem Deiparæ Virginis XII. Sermones, quos prędicauerat Venetijs in æde Diui Franciſci à Vinea, totidem ſuper Cantico eiuſdem Virginis, Magnificat. Item viginti Sermones de Sanctiſſimæ Trinitatis myſterio, & aduentu Meſſiæ Neapoli habitos. Diuerſarum concionum ad diuerſos Italiæ Principes librum. Sed alia quoque ab eo ſcribenda ſperantur. ſic in dies ſcribendo, dicendoq; ſe exercens, eiuſque laudis cupidus, in concionando egregiè profecit.

FRATER Fauſtinus de Commilionibus Venetus, ſuperioris Fauſtini nepos, anno decimoſexto ætatis ſuæ compoſuit, ac publicè Paduæ recitauit orationem de Domini Natiuitate: præbueratq; ſuæ eruditionis atq; ingenij non vulgarem expectationem.

DE

DE F. FELICE PERETTO.

FRATER Felix Perettus Cardinalis, & nunc Pontifex Summus, quam ingenij & eruditionis claritatem indeptus sit, ex superioribus de eo narratis colligitur. Elaborauit enim & ipse ac inuigilauit doctrinarum bonarum studijs, & veræ sacræq; Sapientiæ penetrauit recessus, eiusque amore atque veneratione incensus non sua tantùm propriaque opera quædam voluit scribere atque edere, sed etiam perpolire aliena, & quasi ad clariorem lucem sua cura atque indagine reuocare. Itaque studia ille quidem atq; eruditionem sanam, elegantem, non vulgarem cogitabat, meditabatur, & sectabatur: sed viri prudentiam, Ingenium, solertiamq; in rebus agendis amans & magnifaciens suus Franciscanus cœtus traduxit eius studium & cogitationem ad maiora Religionis officia ac munera, ad maiora adhuc elegere Pontifices, ad supremum denique dignitatis Ecclesiasticę gradum Altissimus Deus sublimauit.

F. Florentius Leijdanus collegit historiam martyrum nostri temporis in inferiori Germania.

DE B. P. FRANCISCO.

SANCTVS Franciscus Seraphicæ Religionis Fundator, quamuis idiota, simplex & elinguis fuisse visus sit: Scripsit tamen Regulam, & breue ac spirituale Testamentum, & multa Cantica ante, & post confirmationem Regulę, scripsit quasdam epistolas ad Capitulum generale ad omnes Christi fideles, tantumq; ei placuit studium sacrę Scripturę, quod B. Bonauentura narrat se audiuisse à quodam Fratre, quòd cùm nouum Testamentum venisset ad manus suas, & plures Fratres nō possent simul habere, diuidebat per folia, & singulis communicabat, vt sigillatim cuncti legerēt citra fastidium alterius. In eius verò obitu mandauit Fratribus, vt Doctores, qui verba vitæ annunciant, essent illis in magna reuerentia. Itaque nullus quidem in eo floruit eloquentiæ color, nulla adfuit pronunciationis venustas, nullus scriptionis ornatus, nec in eius animo vlla insedit humana eruditio, nec studio acquisita doctrina, in eius tamen Cōcionibus, & paucis scriptis, ijsq; rudi satis sermone exaratis, viget tanta animi efficacia doctrina cœlestis, tanto spiritus ardore æstuat Euangelica pręceptio, tanta intellectus sublimitate emicat diuina sapientia, vt vndique per totum orbem terrarum ad suum Ordinem attraxerit, & Christo ipsi addixerit innumerabilem hominum multitudinem, ad hoc vt per humilem sui deiectionem ad sublimia creaturarum aspirent. Quòd si Oratoris officium, si eloquentiæ finis est, appositè dicere ad persuadendum, B. P. Franciscus in hac re summam laudem & gloriam consequutus potest videri, qui scriptis & Concionib. suis animos penetrauit, eos finxit, formauit, & flexit. Non solùm igitur inter Scriptores ac eruditos hic annumerandus fuit, sed inter eos primas tenere meritò censendus.

F. Franciscus ab Aqua putrida, Beneuentanus, quædam etiam conscripsit digna lectu, quæ tamen non vidi.

F. Franciscus de Ampullis citatur in Angellea, & scripsit de iure canonico.

F. Franciscus de Abbatibus de Asta scripsit sermones per annum, cuius initium, Erunt signa in Sole. Itē Quadragesimale, Cùm ieiunatis, sicut apparet ex multiplici experimento.

Frater Franciscus Aesinus, Picens, edidit de circulo diuini amoris, sermone vernaculo: fertur alia edidisse, quæ tamen non vidi.

F. Franciscus Asculanus, magister eximius in Theologia, compilauit opus Contradictionum Iacobi de Carthago.

F. Francisci Asculani Improbationes quædam habentur Florentię in Biblioth. S. Crucis.

Frater Franciscus Bartholus Assisias, edidit de Passione Domini, & historiam S. Marię de Portiuncula.

Frater Franciscus Burgonius Parisiensis edidit indicem omnium insigniter à B. Augustino dictorum.

Frater Franciscus cognomento Feuardentius, Parisien. Theologus, edidit Commentarios in Ruth.

DE F. FRANCISCO GEORGIO.

FRATER Franciscus Georgius Venetus, vir Platonicæ Philosophię cultor eximius, & sacrarum litterarum studiosus edidit quosdam locos totius diuinæ scripturæ, Problematum libros octo, Platonicis & Thalmudicis opinionibus hinc inde respersos. Elaborauit quoque insigne opus de Harmonia Mundi, & alia quædam, in quibus maximam Hebraicarum literarum eruditionem ostendit. alia quoque opera decreuerat in lucem proferre, sed cogitationes eius repentinus obitus interuertit. Qui rebus suis more Christiano rectè compositis obdormiuit in Domino. Fleuere docti bonitatem eius. floruit anno 1510.

F. Franciscus Florentinus, cognomento Paduanus, compilauit quædam opuscula erudita, præsertim verò ad vniuersos Inquisitores hæreticæ prauitatis de Incantatoribus & diuinatoribus, ad S. Pontificem Nicolaum V. Item tractatum de Beato Francisco ad Plebem Veronensem, de Christiana Instit. ad Bracium Martellum Patricium Florentinum: habentur Florentiæ manuscripta in Bibliotheca S. Crucis.

F. Franciscus Maronius ex Prouincia Prouincię, siue Sancti Ludouici, Ioannis Scoti auditor, & scholastica eruditione præstantissimus, qui tanta auctoritate & opinione floruit, vt acutissimus in Gymnasio Parisiensi disputator, & Doctor illuminatus vbique vocatus sit: tantæ enim extitit sapientiæ, vt in immensis operibus, quæ condidit, vix destiterit vnquàm à suo quaternario: nam opere quadrato vtitur, sicut ipse inter cæteros Theologos ex toto ferè quadratus extitit: de rebus Theologicis tot & tanta scripsit, vt benè institutis ingenijs amori semper sit & honori: vndè acutis telis superbos Gigantes, & Philosophos, qui Deũ bello petunt, prosternere solet. Hic Scoti subtilitates auxit, vt aiunt, actum Sorbonicum Parisiis prior instituit, in cuius rei memoriam actus ipse semper ab vno Minoritano inchoatur, & à Dominicano absoluitur. Scripsit subtilissimè super quatuor Sententiarum libros, Quæstionum variarum librum vnum, de veritatibus Beati Augustini librum vnum, cuius initium, Flores B. Augustini. quandam Epitomen super libros naturales Aristotelis. Quadragesimale, & postillas per annum, & de festiuitatibus Sanctorum. Annotationes memoria dignas in totam sacram Scripturam, determinationem paupertatis Christi, & Apostolorum, & de virtutibus, de vitijs capitalibus hoc initio, Circa multiplices mansiones: de articulis fidei, initium faciens, Circa articulos fidei, de decem præceptis explanationem. edidit quoque compilationem Augustini de Ciuitate Dei, super librum Dionysij de Angelica Hierarchia. ferunt etiam edidisse super Decretales. Floruit anno 1324. obijt Placentię, in cuius commendationem Sanson Generalis monumentum extruxit hoc carmine.

Cur Doctor illuminatus sit dictus.

Vir quadratus.

Conditur obscuro lumen res pulchra sepulchro
Doctrinæ hic sacræ gloria, luxq́; iacet.
Dogmata flete, quibus Francisci de Mayronis
Extremam constat imposuisse manum.
Et quibus arma dedit cœlestia, flete Minores,
En cecidit nostri firma columna Chori.
Qui quantò excellit fulgentia sydera Phœbus,
Tantò alios superas lumine Doctor, Aue.

F. Franciscus Maurus Hispellas, Vmber, edidit poema inscriptum Franciscíados lib. 13. ad Serenissimum Cosmum Medicem, Magnum Hetruriæ Ducem.

F. Franciscus Nouariensis, scripsit Summam de casibus, Iuris vtriusque peritus.

F. Franciscus ab Ossuna, Beticus, scripsit super Missus est; & Sermones in Euangelia totius anni. Claruit anno 1530.

F. Franciscus Ortitius Hispanus, scripsit super Psal. 50.

F. Franciscus Picardi, Doctor Parisiensis, edidit enarrationes in Euangelia.

F. Franciscus Polyntius de Ciuitate Pactarum, Siculus, scripsit de Iustificatione, & sacramento Eucharistiæ. floruit Tridenti in Concilio apud Petrum de Aragonia Cardinalem, & Archiepiscopum Panormitanum.

F.Franciscus de Platea Bononienſis, iuris & ſacrarum ſcripturarum egregiè doctus, & prædicator ſuo tẽpore eximius, ſcripſit opus inſigne de Reſtitutionibus, librũ vnum, cuius initium eſt, Reſtitutio primò, vtrũ reſtitutio ſit de neceſſitate: De cenſuris librum vnum, de vſuris, & actu matrimoniali, & varios ſermones, edidit etiam Summam myſteriorum Chriſtianæ fidei. claruit an. 1442.

F.Franciſcus Polygranus, edidit enarrationes in Euangelia, & aſſertiones quorundã Eccleſiæ dogmatum.

F.Franciſcus Ragatius Cremonenſis Theologus, & iuris vtriuſque Doctor inſignis, interfuit in ſacro Concilio Conſtantiæ, deinde factus Epiſcopus Bergomenſis vixit in Epiſcopatu an. 34. qui apud Philippum Mariam Vicecomitem Mediolanenſium Ducem, fuit in pretio habitus, & in Concilio Baſilienſi orator fuit pro Religione Franciſcana, obijt Bergomi.

F.Franciſcus Rubeus de Apugnano Picens, ſcripſit ſuper primum Sent. Scoti.

F. Franciſcus Salazar Epiſcopus Salaminenſis, edidit orationem in exequijs Illuſtriſſimi Cardinalis Creſcentij, cuius initium eſt, Mecum ipſe, & ſi animo conſternatus, reuoluens.

F. Franciſcus de Sancto Simone de Piſis, dictus de Empolim, ſcripſit quaſdam doctas & reſolutas determinationes, floruit Oxoniæ.

F.Franciſcus Sauonenſis, qui poſtea Sixtus IIII. Pontifex Maxi. reliquit ingenii ſui lucidiſſima monumenta, habuit præceptorem in humanioribus literis Galeottum Martium, quem Narnia genuit, eumque poſtea Summus Pont. periculo exemit, graui tamen contumelia. Nam in foro Veneto, ad geminas columnas, ad tribunal perductus eſt, vt impetrata venia ſe falſa ſcripſiſſe fateretur. Sed accidit, vt id iudicium exortus in turba riſus euerteret falſo ac repentino Galeotti dicterio excitatus. Nam cum fortè non ignobilis Venetus è turba proximus ſtrigoſa proceritate, & impudicæ vxoris probro inſignis, traductum ludibrio præpinguem porcum appellaſſet, ex templo Galeottus renidentiq; ore, pinguis, ait, porcus, quàm macer hircus eſſe malo. Quo ille confuſus conſtitit.

Salſum dicteriũ.

F.Franciſcus Ximenius Ciſneros Cardinalis, & ſcriptor inſignis, vt ſupra, qui vt erat acris ingenij ad ea quæ religionis, & literaturæ erant appulit animum, in rebus agendis ſolers, & prudens, in cunctis moribus mitis, in conuerſatione ſuauis, vt etiam ſummi viri egregia de illo ſentirent. De quo plura ſuperius diximus.

F.Franciſcus Titelmanus, ex Haſſel agri Leodienſis oppido, vir in omni genere diſciplinarum eruditus, Græcarum, & Hæbraicarum literarum non ignarus. Cum primũ puer eſſet, vtroque parente orbatus, Caroli Carondileti opera adiutus, & quaſi in filium adoptatus Louanij humanioribus literis operam dedit, breuique temporis interiecto ſpatio inſignis doctor euaſit. Qui poſtquàm plures annos Haſſellenſis Academiæ Philoſophorum apud Louaniã moderator illuſtris, & prælector extitiſſet, diuino ſpiritu commotus Ordinem Sancti Franc. ingreſſus in eo multum profecit. Sed audiens, cum eſſet in Conuentu Pariſij, in Italia factam eſſe reformationem regulæ, vnà cum fratre Franciſco de Soletro, Romam appulit, vbi inter Capuccinos aſperam vitam duxit, & velut homo deſpicatus, & abiectus in domo Dei, vilibus ſe mancipabat obſequijs. Leproſis, & infirmis, cũ omni humilitate ſeruiebat, vilibus indutus, nudis pedibus ambulabat, & quãuis eſſet Vicarius prouinciæ Romanæ, omnibus tamen ſe ipſum humiliter ſubijciebat. Tandem morbo correptus vitam cum morte commutauit, obijtque Anticoli prouinciæ Romanæ. Narratur, cum corpus eius annos x. humi iacuiſſet, inuenta eſt dextera eius recens, & incorrupta. Vir ſanè maxima pietate præditus, vt ſcripta eius, & doctrina, & varietate maxima declarant: ſcripſit. n. plura pijſſima, & doctiſſima Syntagmata videlicet, Summã myſteriorum Chriſtianæ fidei, Elucidarium in Iob, in Eccleſiaſten, in Pſalmos, in Hymnos, in Cantica, in omnes Beati Pauli Epiſtolas, in omnia Euangelia, de cõſideratione rerum naturalium, & plures tractatus de ſacramentis, tum demùm compendium Dialecticæ ad libros logicorum Ariſt. Qui concionibus ſacris & interpretamentis docẽdo, & ſanctitate clarus ante multò clarior euaſit. obiit cum opinione Sanctitatis. Cuius ingenuo labori multum debent ſtudioſi omnes.

F.Franciſcus ex Valentia Padi, edidit Quæſtiones in Metaphyſica Ariſt.

F.Franciſcus Venetus (cognomento Surianus) edidit Sermonem egregium de Indulgentia Sanctæ Mariæ de Angelis; cuius initium eſt, Indulgentiam eius fuſis lachymis poſtulemus. vidi manuſcriptum ad exemplar.

F. Franciſcus Knaialus, ſcripſit aduerſus Eraſmum ex Roterodamo Olandiæ oppido qui ſpreta Religione Canonicorum Regularium, quam profeſſus fuerat, furens in religioſos ab eadem exiuerat.

F. Franciſcus Lachetus Brixianus, edidit Commentarios eruditos in pi imũ, ſecũdum, tertium, & Quolibeta Doctoris ſubtilis: vidi etiam quædam Theoremata ab eodem diſputata Neapoli aduerſus Auguſtinum Sueſſanum.

F. Franciſcus Maurus de Montegranario, edidit ſcholam Monichalem, an. 1578.

F. Franciſcus Maria Pugnettus, iuuenis bonę indolis, Placẽtinus, noſtri Gymnaſij auditor, edidit quaſdas orationes non ineleganti ſtylo concinnatas, obijt an. 1583. Bononiæ.

F. Franciſcus Feuardentius, Theologus Pariſienſis, edidit Commentarios in librum Ruth.

F. Franciſcus Spenatus, de Aqua putrida, edidit quaſdam Quæſtiones.

F. Franciſcus Gothus, collegit Compẽdium Biblicum diuinorum capitula ſingulis quatuor dimetris Iambicis perſtringens, neglecta tamen pedum, & ſyllabarum menſura.

F. Franciſcus Cordubenſis, edidit Annotationes catholicas in Chriſtianæ Religionis articulos contra Hæreticos.

F. Franciſcus Guthumanus Tholetanus, de ſacrorum Miniſtris altaris, & celibatu, edidit opus inſigne.

F. Franciſcus Maniconius Somninenſis, edidit quaſdam Conciones lingua vernacula.

F. Franciſcus Horantius Hiſpanus, edidit locos catholicos pro orthodoxa fide ad Carolum Hiſpaniarum Principem.

F. Franciſcus Ferrarienſis, edidit Quadrageſimale.

F. Franciſcus Krauendonus Concionator percelebris, collegit ex Concionibus Ioannis Spangenbergi Lutherani conciones, ſiue potius explicationes Euangeliorum, ab erroribus vindicatas per propoſitas Quæſtiones, & ad eaſdem reſponſiones. Obijt Maguntiæ, anno 1572. ſuffectus in locum Ioannis Feri.

F. Franciſcus Maceratenſis Picens, ſcripſit Argumenta ſingulórum capitum in 7. lib. Ioſeph de Bello Iudaico.

F. Franciſcus dictus de Marchia, edidit Quæſtiones in 12. lib. Methaphiſicales, ſuper libros naturales Ariſt. & in quatuor Sententiarum libros.

VERA F. FRANCISCI PANIGAROLAE EFFIGIES.

Eloquio docto, facundoq; allicis ore,
Et Christo multos Panigarola trahis.

DE F. FRANCISCO PANIGAROLA.

FRATER Franciscus Panigarola Mediolanensis nobili genere, sed moribus clarior, egregiè doctus, Ecclesiastes hoc tempore celeberrimus, ingenio prompto, & facundia grata, cui vel inaudita, vel tara laus obtingit. Primò Ticinij Iuri ciuili operam dedit, deinde Bononiæ annos quinque, studiumque suum ita breui perfecit, quòd in virum doctum cum omnium admiratione, & pari consensu euasit. Qui tamen Monasticam vitam seculari anteferens Florentiæ ingressus est Ordinem B. FRANCISCI Reg. Obser. vbi postquam litteras Philosophiæ Parisijs, & sacræ Theologiæ inexhaustos fontes ebibit, in sacris ad populum concionibus ita eminet, vt omnes ad illum concionantem non aliter quàm ad eum, in cuius ore insideat πειθὼ illa flexanima, quæ Suadela dicta est à Latinis, vel confugiant vel attrahantur. Ita auidè, & intentis auditur animis, vt nemo à concionantis vultu oculos suos auertat, nemo non breuem eius orationem existimet, nemo non inuitus finem accipiat. Ob id omnibus Principibus Christianis charus habetur, præcipuè Cardinali Borromæo gratus fuit, qui eius facundia, & doctrina mirificè delectabatur, illumque in monte Varallo, & in visitationibus comitem sæpe habere voluit. Scripsit ad præsentem diem præclara quædam ingenij sui opuscula contra Caluinistas. Quatuor volumina de Passione Domini vernaculo, sed pressiori sermone, breuem Paraphrasim super Psalmos, modum concionandi, Paraphrasim super lamentariones Hieremiæ, plura scripturus, si superuixerit. A' Sixto V. Pont. Max. Episcopus Chrysopolitanus creatus est, & coadiutor Ecclesiæ Ferrariensium.

VERA

VERA F. FRANCISCI VICEDOMINI EFFIGIES.

Visdomini ille ego fama iā super athera notus
Aurea cui Dominus, sanctaq; verba dedit.

DE F. FRANCISCO VICEDOMINO.

QVIS, & qualis fuerit frater Fräciscus Vicedominus Ferrariensis ab ipsius ferè incunabulis perspici potest. Nam puer egregia quadam indole candidis,& virgineis moribus ornatus, circiter duodecimũ ętatis suæ annum nõ ad omnes modò actiones, sed ad quaslibet serias disciplinas capescendas aptus videbatur, qui Latina cum Græcis pariter coniungens effectus est Magister insignis,& concionator tota Italia celebris: fuit siquidem in eo summa eruditio, & eloquentia incomparabilis, quãuis inuita & prorsus reluctante natura ob linguæ,& naturalis vocis perpetuum offendiculum. Quod eo magis mirum videtur, cũ in familiari sermone hæsitante lingua balbutire esset solitus, nec orantem tamen (quod de Pomponio læto fertur) aut clara voce lectitantem vlla omnino oris titubantia deformaret. Cuius ingenij acumen, & styli felicitas in confragosa materia plurimum admiranda est. Vnde Cornelius Mussus, splendidũ illud lumẽ, qui priscũ illũ concionãdi modũ Basilio Magno vsitatum multis postea seculis extinctum primus apud Italos reuocauit in lucem, uggesti d licias,& Cytharam nostræ ætatis appellare consueuerat. Audiuisti quis,& qualis apud nos fuerit, idemque coniecta nunc quantus sit apud Deum. Obijt Franciscus Boniæ accumulato felicis ingenijs merito anno suæ ætatis 59. (sic dira vorago consumit nos mortales) anno verò Domini 1573. die xxix. Octobris hora viij. noctis tanta pietate, vt collacrymantibus cunctis, qui aderant, admirationi esset, & dolori, cum sine voce labia mouens dulci quodam sub murmure exprimeret verba illa. Me expectant Iusti donec retr. mihi, quibus expletis diẽ clausit vltimum. Reliquit clara ingenij monumenta, Homelias vernaculo sermone conscriptas. Item Quadragesimale latinum, & per aduentum, necnon cathechysin,& quædã alia quæ à studiosis viris desiderãtur. Bononię in ecclesia D. Francisci, vbi ipse conditus est, erexi lapidem in titulum suarum laudem, quo tẽpore eram ibi cõmissarius generalis & regens, vt hac significatione saltẽ explicarem virtutes tam egregij viri, præter ea quæ scripta sua omni laude digna declarant.

Cornelij Mussi dictum de F. Franciscbino.

F. Fraciscus Vuiler scripsit insigne opus, quod repertorium Sancti Hieronymi prætitulauit,& alia insignia opuscula. floruit anno 1495.

F. Franciscus Zamora Hispanus conscripsit Homilias in singulos versiculos Psalmi. 50.

F. Franciscus Zichenius Teutonicus edidit in septem verba, quæ Christus in cruce protulit, breuem & piam explicationem pro concione habitam, concionem de eleemosynæ efficacia ad maximè pium Cesareæ Maiestatis eleemosynarium, cuius initium est. Haud potuisset: super Thema, Beatus qui intelligit super egenum, anno 1556.

FRATER Gabriel Brunus Venetus Terræ sanctæ Prouincialis ordinauit tabulam alphabeticam ex singulis libris & capitibus tam noui quàm veteris testamenti, pro quacunque materia vel historia in quocunque locorum Bibliæ posita incipiendo quandoque à vocabulis quandoq; à verbis & nonnunquam etiam à proprijs nominibus, non minus facilimè, quàm copiosissimè. Quod si vna & eadem historia diuersis vocabulis repetatur, in quo videatur scriptura contradicere, ea accommodat. Floruit anno 1490.

F. Gabriel Spoletinus Philosophus, Theologus,& prædicator insignis tempore Diui Bernardini, sed non in pari sanctitate. Senis habuit publicam disputationem in qua egregie se probauit.

F. Gaspar Scatzgerus scrutinium scripturæ, de libero arbitrio, de Missa contra Lutherum, de matrimonij indissolubilitate, præcipuè verò strinxit calamum in pestiferos Lutheranorum fœtus: scripsit de triginta articulis controuersis: defensionem vitæ monasticæ, multa quoque germanica lingua edidit. Floruit in Conuentu Monachi Bauariæ, anno 1525.

F. Garganus Senensis scripsit libros duos de auctoritate protectoris Religionis. Floruit sub Iulio II. Pont. Max. anno 1507.

F. Gentilis Cingulanus transtulit ex græco in latinum Ioannem Climacum: dialogum Macharij,& librum quendam D. Ioannis Chrysostomi.

F. Gentilis de Monteflorum Picens S.R.E. Cardin. scripsit multa opuscula, quibus ad Cardinalatus fastigium euectus est.

F. Georgius

F. Georgius Benignus Ragusinus, Archiepiscopus Nazarenus, edidit Quæstiones de natura Angelica, quæ habentur Florentiæ in Bibliotheca Sancti Marci.

F. Georgius de Pera prouinciæ Sancti Angeli, edidit Quæstiones quasdam.

F. Germanus quidam, cuius cognomen ignoro, scripsit Centurias insignium mendaciorum Lutheranorum: Conciones sex, prima est de Matrimonio, secunda de vita monastica, tertia de vitijs vtriusque vitæ, quarta de oratione Dominica, quinta de discrimine veteris, & nouæ fidei, sexta de summa præcipuorum capitum fidei.

F. Gilberti de Tornaco Gallici Sermones dominicales, item Sermones ad status, habentur Florentiæ manuscripti in Bibliotheca sanctæ Crucis. initium quorum, Rogatus pluries, & vani sunt amantium affectus. Hic cum nobilibus parentibus esset ortus in primo suæ ætatis flore tradidit se religioni, & literis imbuendum.

F. Girardus Odon, de quo supra.

F. Girardus quidam Teutonicus scripsit quędam docta, & laude digna opuscula.

F. Gonsaluus Generalis, & scriptor clarissimus, de quo supra diximus.

F. Gratianus Brixianus in Academia Patauina Theologiæ professor edidit super secundum Scoti lecturam eruditam & distinctam ad Albertum Pium Carpensium Principem, cuius initium: Vtrum primaria causalitas.

F. Grazias, edidit compendium de obseruantia Regulæ Seraphicæ, distinctũ per capita.

F. Griphon Flandrensis sacræ Theologiæ professor in vniuersitate Parisiensi, zelo fidei ductus visitauit Terram sanctam, post multos labores perpessos in interpretatione sacrarum literarum, prædicauit in Oriente publicè damnans errores Græcorum, & disputauit aduersus Marcionitas acerrimè, eosq; deduxit ad obedientiam S. Romanæ Ecclesiæ, anno 1450. vnà cum fratre Francisco Barchinonensi, qui linguam prouinciæ Franciæ & Montisalbani, vbi habitabant Marcionistæ, optimè callebat, à Calixto Tertio Pontif. Maximo electus est, & consecratus Patriarcha illius prouincię, qui maxima charitate afficiebatur erga animas, omniq; cõtendebat studio vt ad fidem sanctã deduceret, quam ob rem cum vellet trãsire ad alias nationes, vt animas Christo lucrifaceret, obijt anno 1475. scripsit multa opuscula, & præsertim Itinerarium Terrę sanctæ.

F. Gualterius Catton Anglus, scripsit in quatuor Sent. libros, Quæstionum lib. vnum, anno 1330. Ant. par. 3. ti. 24.

F. Gualterius Episcopus Pictauiensis vt supra, scripsit super quatuor libros Sen. iubente Alex. 4. Pont. Max. & Quolib. lib. 1. de quo agit Anto. qui pro iure ecclesię, cui pręerat, habuit litem cum Clemente V. vt superius retulimus.

F. Guido Brianzonus Aquitanus ex conuentu Aurelianensi, edidit in quatuor Sen. opus sanè distinctum, 1488.

F. Guido Lector Fulginas, edidit sermones festiuos, quorum initium est, Hoc opus est de festiuitatibus Sanctorum.

F. Gulielmus Almoic, edidit Quæst. 28. quarum exordium, Vtrũ gaudium accidentale. edidit quoque in Apoc. his verbis Spiritu magno vidit.

F. Gulielmus Alneuuier Northumber, scripsit schismatum elenchos, in Philosophiam naturalem lib. 8. lecturam Sent. lib. 4. anno 1360.

F. Gulielmus Bernardi de sacrarum litterarum Communicatione, earumque sensu germano.

F. Gulielmus Cremonensis Episcopus Ticinensis, edidit in quatuor lib. Sent.

F. Gulielmus de Falgario Doctor Theologus, & socius D. Ludouici.

F. Gulielmus de Centuerijs Ticinensium Episcopus, scripsit super quatuor lib. Sen. obijt Cremonę ad Minores sepultus.

F. Gulielmus Farinerius Generalis multa cudit opuscula lectu digna, tũ in philosophia, tum etiam in Theologia.

F. Gulielmus Fulginas D. Bonauenturæ opera in compendium redegit.

F. Gulielmus Lamarensis Anglus, scripsit super quatuor Sent. Correctorium contra D. Thomam, additiones in S. Bonauenturam, lecturas Scholasticas, anno 1340.

F. Gulielmus de Militona, Lector Parisij, vir doctus, ad quem se contulit frater quidam, qui referente Alexandro de Ales, dubitans de realitate sacramenti Eucharistiæ, feruenti oratione meruit videre in eleuatione hostiæ quasi puerum in magna quantitate contineri.

F. Gulielmus

F. Gulielmus Ocham Anglicus, Ioannis Scoti auditor, eiusque doctrinæ oppugnator acerrimus, iuxtà nominis etymologiam bellicosus, cum Galeæ nomenclaturam contineat primo Prouincialis Angliæ, inter cæteros Familiæ Franciscanæ alumnos ob singularem eius doctrinam, & eruditionem, flos modernorum, & venerabilis inceptor appellari meruit. fuit enim caput Nominalium, & doctrinæ illorum propugnator, Doctor sanè clarissimus, cuius doctrinam æmulatus est ferè in omnibus (ipso teste) Gabriel Nominalis. Fuit autem Gulielmus vir in diuinis scripturis eruditus, in philosophia, & liberalibus disciplinis ita præstitit, vt suo tempore non haberet æquales, præsertim verò in sacris literis, atque demùm in sacra Theologia non modò versatus, verũ etiam fuit nobiliter doctus, ingenio subtilis, & clarus eloquio. Hic contra Ioannem X X I I. hęresim Fraticellorum damnantem stetit vnà cum Petro Corbariense, quem Ludouicus Bauarus in Idolum erexerat, eum propterea hæreticum esse Papa pronuncians excommunicauit, qui ad Ludouicum fugiens dixit, Imperator defende me gladio, & ego defendã te verbo. Qui tamen à Ioanne V valsinghã, Ricardo Conyngton, & Gulielmo Excestrio, similiter Anglis (qui Papæ aliàs parati fuerunt defensores) disceptando victus cessit, & absolutus ab excommunicatione, quæ in illũ exierat literarum causa, suo loco restituitur. Obijt Capuę tumulatus in choro in pauimento lapide marmoreo superposito cum subiectis verbis.

Ioan. Lelãdus li. Antiquitatũ Britanniæ.

Epitaphium Gulielmi Ochã Capuæ tumulati.

Hic iacet corpus Excellentissimi Doctoris, & Inceptoris Ocham Anglici Ordinis Minorum, qui obijt hic tempore Domini Ioannis X X I I. & Domini Regis Ruberti, & hic composuit Dialogum de potestate Ecclesiæ, obijt autem die xx. Septembris, an. 1320.

Notat Abbas Tritemius obiisse in Norica prouincia, quam Bauariam vulgò appellamus, quod dictum minimè constat ex eius tumuli inscriptione verum. Scripsit in quatuor Sentent. lib. in vij. Phy. cuius initium, Ea de re. De Sacramento altaris subtilissimas quęstiones, & alia. scripsit quoq; Dialogum de hęreticis, opus prolixum, & scabrosum, vt legentium animos afficiat, & diuturna fluctuatione suspendat. Contra quem scripsit Henricus de Zoemeren sacræ Thologiæ professor suasu Bessarionis Cardin. Niceni Legati in Alemania, & Germania.

F. Gulielmus Hicetus, Doctor insignis, obijt Parisijs, cuius hoc extat epitaphium.

Epitaphium.

Hic tegitur pastor longè vigilantior Argo,
Quem reuocant plebes, & Minor Ordo gemit.
Vox populo dulcis, doctrina, modestia, iuris
Diuini interpres, Theologusq;, iacent.
Hoc ne terra foret cœlesti clarior aula,
Est celeri in sup eras nube receptus opes.

FRATER Gulielmus Rubion ex Villa Franca Aragonensis, scripsit super quatuor Senten. lib. claruit anno 1333.

F. Gulielmus de Oœna, corrupto vocabulo Vuaro, consueta Transalpinarum appellationũ in Italia deprauatione, cognomen accepit ab eiusdem nominis oppido, quod viginti passuum millibus distat à Londino. Tanta floruit ingenii præstantia, vt Doctoris titulo honestatus, primum Oxonij in Anglia, deinde Parisijs scholasticæ præfuerit lectioni. In philosophia Aristotelica Theologorum eius temporis more longo studio euasit peritissimus, Inter discipulos, quos tunc habuit frequentissimos, Ioannem Scotum eruditissimum produxit disputatorẽ, scripsit in 4. lib. Sentent. opus omni laude dignum. A Ioanne Pico Mirandulano in Heptaplo celebratur, floruit anno 1270.

Ex Commentario Antiquitatũ Britanniæ manu scripto.

F. Gulielmus Vorilion Britto, Conuentus Diuanni, scripsit in 4. Sent. opus præclarum in quatuor lib. Sententiarum iuxta doctrinam S. Bonauenturæ, & Scoti, scripsit quoque

Reper-

Repertorium propositionum quæ sunt extra Scotum, quod inscribit Vade mecum. Canonici iuris non ignarus, & quædam alia. Hic siquidem in disputatione de sanguine Christi quæ vertebatur inter Prędicatores, & Minores tempore Pij II. ex Gymnasio Parisiensi accitus tanquàm monarcha in doctrina Theologica, nam veluti quoddam numen admirabantur, quamuis in illa disputatione nihil diceret auditu dignum, paulo post certamen obijt Romæ sub Paulo Secundo Pontif. morbo correptus. corpus eius in Ara cæli conditum est. Cuius vita, & doctrina casta, & laudabilis fuit semper.

F. Gulielmus Vvoderfordensis Anglus scripsit aduersus Vvigleffum declarationum lib. vnum, contra 18. articulos, & alia præclara opuscula, anno 1396.

F. Gulielmus de Solãga agri Patauini, scripsit peregrinationẽ Beati Odoriei Nauonẽsis.

F. Gulielmus Superbius Turciensis Cõuentus Baiocensis Normaniæ custos regens Parisijs nõ minus literis, quã bonitate morũ clarus vixit, ediditq; nõ nulla, quæ latẽt & desideranteur. Obijt Parisijs, sepultus in æde S. Fr. intra colũnã, & parietẽ Sacrarij, cuius epitaphiũ sic legitur: *Flebile tempus adest, ploret gemebunda Minorum*

Turba; virum extinctum defleat omnis homo.

Flere licet, plorare potest Normanna propago,

Quæ dederat nobis hunc probitate virum.

O truculenta nimis, mors o sæuissima, nempe

Quæ ingenio claros non sinit esse diu.

Hic poterat longos vitam proferre per annos,

Hunc cupiente Deo sed rapis ante diem.

Semper adhuc viuas, viuas Guilelme superbi

Quo illustrata fuit relligiosa domus.

F. Guillibertus Tornacensis edidit pulchros sermones, præsertim de sacramento altaris anno 1540.

F. Gutierius Treius Placentiæ Hispaniȩ oriundus elaborauit commentarios in Euangelia anno 1550.

F. HAYMO de Feuersham Anglus, Ordinis Generalis, vt supra, vir summæ eruditionis, qui inter peripateticos sui temporis primũ locum obtinuit, fuit scriptor celebris & a Gregorio X. Pont. fuit legatus ad Grȩcos missus. Anagniæ obijt.

F. Helias Annibalis Cardinalis, & scriptor, vt supra.

F. Helmanus Teutonicus de Neesemburg, scripsit sermones de tempore.

F. Henricus Cremonensis redegit in Epitomen 4. lib. Sen. & li. naturales Aristotelis iuxta principia Scoti.

F. Henricus Archiepiscopus Maguntinus a teneris incubuit literis, qui ob singularem eruditionem Rodulpho Cæsari charus fuit. Floruit anno 1274. & apud Basilienses in sacris concionibus multum profecit.

F. Henricus Harphius vel de Hiarph prouinciȩ Coloniȩ, ingenio præstans, & clarus eloquio, iuris pontificij non ignarus, scripsit de Mystica Theologia tam speculatiua, quam affectiua, & libros de decẽ præceptis, quorum initium est, Inuenio aliam legem. Speculũ perfectionis, & quædam alia. Claruit sub Federico an. 1460. scripsit autem in Monte Aluernȩ, de Mystica Theologia.

F. Henricus Helmesius Germipolitanus, summæ Coloniensis Ecclesiȩ concionator insignis, eonscripsit in omnes epistolas, & euãgelia tomos quinque miro artificio, fuitq; eruditione non vulgari ornatus anno 1550.

F. Henricus de Merburgh edidit summam casuum, cuius initium est, sicut &c.

F. Henricus à Monte Iardino Genuensis edidit commentarios in Ioã. & Euangelia: edidit quoque quinque Quadragesimalia, initium primi, Assumpsit Iesus duodecim Discipulos. initium secundi, Conuertimini ad me. Initium tertij, cum ieiunatis. initium quarti, sapiens Magister. initium quinti, erant mirantes.

F. Henricus Regius Parderbonensis redegit Biblia quodam ordine alphabetico.

F. Henricus de Vercklera, vel Verchleir Teutonicus Prouinciæ Coloniensis, & euisdem

vniuersitatis Doctor insignis, edidit Quæstiones quasdam in vniuersalia Porphyrij, scripsit quoque super quarto Sententia. de potestate Ecclesiæ, sermones varios, & alia plura, anno 1490.

F. Hermanus Brucken Northusianus edidit sermones de tempore proprios & communes anno 1376.

F. Hieremia Vtinensis, vir facilis, & ardentis ingenij, edidit expositionem lucidam in quosdam Psalmos, in orationem Hieremię Prophetæ, & in cāticum Zachariæ sermone vernaculo, viuit hoc tempore 1578.

F. Hieronymus Asculanus memoratur supra.

F. Hieronymus Ballanus, edidit Conciones 10. lingua Hetrusca, & tractatū de oratione.

F. Hieronymus Brisigellensis, edidit concionem quandam sermone vernaculo de vero Iubilei anno. Viuit hoc tempore 1580.

F. Hieronymus de Sancto Marco in amplissima Vniuersitate Ononiensi Baccalaureus edidit compendium, quod inscribitur Parua Logica.

F. Hieronymus Gadius Bononiensis scripsit luculenter in quolibeta Scoti anno 1524.

DE F. HIERONYMO GIRELLO.

Brixia quo gaudet pauca hæc monumenta Girelli
Lector habes, doctis cætera nota viris.

FRATER Hieronymus Brixianus Hieronymi Gadij Bononiensis auditor, & præceptor meus Paduæ, anno 1563. Theologus, & Philosophus insignis, scripsit de primo cognito, & de speciebus intelligibilibus, & expositionem lucidam in disputationes Auerrois contra Algazelem, quæ adhuc desiderantur. Floruit anno 1563. Paduæ. Brixiæ, podagræ, vel atthritidis dolore per diem noctemque oppressus obijt anno lxxiij. die v. Martij, anno verò ætatis suæ lxxxiij. Mag. Maximianus Beniamus Cremensis eius alumnus Episcopusque Clodiensis, Paduæ autē hæreticæ prauitatis Inquisitor dū esset, grati animi sui monumentum Paduæ in Aede Diui Antonij erexit, eiusque eruditionem breui Panegyrico celebrauit his verbis:

Hieronymus Girellus nobilis Brixiensis ordine Franciscanus, post naturalem Philosophiam, & Metaphysicam prius Bononiæ ac Ticini explicatam Paduā vocatus ad sacramq; elatus Theologiam 25. annos publicè est interpretatus. At non contentus eam in riuulis degustare, fontem viuum quærens vitam hanc virtutis in eam gloriæ commutauit.

F. Hieronymus Leopolitanus, Ecclesiastes, & Lector in Vrbe Cracouia Regis Polonici, regia, omnes Bibliæ libros Polonica lingua conuertit. Claruit sub Carolo v. an. 1536.

F. Hieronymus Melpiglia sacræ Theologiæ Baccalaureus Parisiensis in Philosophia, & Theologia eruditus, quo die erat laureandus obijt, anno 1506. die 2. Octob.

F. Hieronymus Maripetrus Venetus edidit spiritualem Petrarcham, & viginti Seraphicas carmine erudito cantauit in vitam Beati Francisci, ad Clementem Septimum Pontif. Maximum, vir hoc nostro tempore à natura progenitus ad cantanda sacra carmina.

F. Hieronymus Mengus Vitellianensis edidit Compendium de arte exorcistica sermone vernaculo, quod flagellum Dæmonum inscribitur.

F. Hieronymus Pistoriensis edidit opus super formalitates Scoti interrupto dialogo, & quasdam conciones lingua Hetrusca.

F. Hippolytus Pantotius Delphicus Perusinus, vir ad cantanda carmina aptissimus, edidit Grittiaden ad Andream Grittum serenissimum, & augustissimum Venetorum Principem,

pem: & Feltriadem ad Guidum Vbaldum Illustrissimum Vrbinatum Ducem: eiusdem circunfertur Panegyris ad Rodulphum Pium Cardinalem de Carpo, & ad Diuum Marcum gratulatio.

F. Homerius ex nobili familia Guondaluporum à teneris annis Franciscanam familiam professus per omnes gradus incedens à Gregorio X. Placentino, Episcopus Auiensis creatus est, apud quem in pretio fuit: ab eodem missus est ad Genuenses & Venetos ad componenda pacis fœdera, qui in Concilio Lugdunensi, vbi interfuit Paleologus, multa pro fide Christi sustinuit.

F. Hugo de Castro nouo edidit de finali iudicio, in Theologia, & de Antichristo, & in quatuor libros Sent.

F. Hugo de Digna edidit notabilem expositionem super Regulam Beati Francisci, cuius initium est, Propositum regulæ.

F. Hugo de Maucestria Anglus prouincialis Angliæ scripsit contra quendam impostorem iussu Philippi Francorum Regis: & compendium Theologiæ anno 1294.

F. Hugo Panzera Etruscus edidit tractatum in duodecim capita distinctum de contemptu mundi lingua vernacula. floruit anno 1312. fuit vir multæ simplicitatis & contemplationis; annos quadraginta ad viuas carnes detulit thoracem ferreum, eaque ratione sortitus est vulgò cognomen Panzeræ. missus fuit ad Tartaros vnà cum aliis probis viris vt reducerent illos ad fidem Christi. vbi obierit non inuenio.

F. Hugo de prouincia Prouinciæ, quam Galliam Narbonensem appellant, edidit quædam, & præsertim quandam lecturam in secundum, cuius initium, Mirabilia opera tua. Vidi apud Dominicum Card. Grimanum.

F. Hugarius Pesthiensis edidit sermones, qui inscribuntur, Biga salutis: cuius superius sub incerto auctoris titulo meminimus, anno 1497. de titulo eius libri extat Distichon.

Terrigenis possit cunctis conferre salutem
Hic codex nomen Biga salutis, habet.

F. Hugo Slettstadt Teutonicus B. Bonauenturæ interpres.

F. Hugolinus Ferrariensis edidit super epistolas totius anni: Initiū, vt ait B. Hieronymus.

F. Iacobus Alexandrinus edidit in naturalem Philosophiam Aristotelis, & post illam quadragesimalem. Initium, Post sapientis Medici.

F. Iacobus Asculanus Picens, vulgò dictus de Marchia, Theologus, & sacrarum litterarū peritus, & Prædicator insignis varia edidit opuscula. Collegit enim ex Summa Pisanella centum & tredecim errores, non intendens vt ipse protestatur, detrahere sententiæ auctoris, sed pro sua sententia. Scripsit ad hunc Pius II. Pont. Max. in materia sanguinis Christi, quam ipse publicè tractabat. quemadmodum in primo libro explicauimus. Extat transumptum Bullæ Bononiæ apud Minores de Familia in Conuentu S. Francisci de Monte, cuius initium est, Dilecte fili &c. Floruit anno 1466.

F. Iacobus de Blanchis de Alba Ligur, vel (vt alijs placet) Alexandrinus, edidit opusculum per Conclusiones in omnes libros Aristotelis. Item de Cœlo, & mundo, de generatione, & corruptione ad preces Regis Roberti.

F. Iacobus de Casa edidit tractatum de conceptu Virginali opus sanè variæ lectionis, in quo mirificè ostendit ingenij sui felicitatem.

F. Iacobus Florentinus præter alia ingenij sui opuscula correxit Summam Raymundi Pisani, atque ad meliorem formam redegit.

F. Iacobus de Laudo Theologus, & Summista clarissimus, citatur ab Angelica.

F. Iacobus Vngarellus Patauinus sacræ Theologiæ, & Canonici Iuris peritus, condidit Additiones in Summam Angelicam.

VERA F. IACOBINI BARGIENSIS EFFIGIES.

Clara Iacobinum colit vrbs Antenoris, huius
Eloquij æterno fonte rigata diu.

DE

DE F. IACOBINO BARGIENSE.

FRATER Iacobinus, cognomento Malafossa, Bargiensis, Pedemontanus, Magistri Lazari Vicentini alumnus, Metaphysicus, & Theologus egregiè doctus, praeceptor meus Paduae, ex cuius vberrimo fonte riuulus quoque noster emanauit. Qui in inclyta Academia Patauina an. xlv. summa cum laude, & felicib. auspiciis, exhausta aemuli sui schola, professus est. Fuit ei ingenium subagreste, atque ideo ad lucubrationum labores maximè validum. Quae ipse declarabat, quodam lepore condiebat, vt omnibus redderetur gratus: sed adeo graui, ac sedata voce, superfusoque facetiarum sale exprimebat, vt auditores, qui certatim ad eum confluebant, in subsellijs scriptitando explicatas sententias notis exciperent. In disputando acer fuit, vt aduersarios clauderet: si quidem vel subita uarietate ad ciendum risum auditores excitabat, vel mordaci & contentioso dicterio (vt potè qui aliena satyrico dente facile perstringeret) alienae famae nomen inobscurare contenderet. Sed concidente Patauino Gymnasio, Taurinum à Sabaudiae Duce magno accitus stipendio, ad extremum non multo pòst repetino corporis tumore ereptus est: atque Bargij apud Fratres tumulatus: quem locum iampridem (imminentibus bellis) à Gallis militari vi destructum restituerat. Fertur quendam eum aegrotantem interrogasse, an libenter ab humanis decederet, cui extemplo respondit, vt erat perfaceto ingenio, Nondum acquisiui moriendi habitum; est enim habitus corroborata quaedam ex usu, & plena perfectio: sed hoc relinquo in medio. Fato itaque cessit anno aetatis suae 82. plus minusve relinquens post se clarissima ingenij monumenta, egregios Commentarios in primũ Sent. librum Scoti, cuius doctrinae aemulator fuit, scripsit quoque orationem ad Patres in Synodo Tridentina, & explanationem lucidissimam in secundum, tertium, & quartum Scoti: & quaestiones in Metaph. Arist. quae tamen desiderantur.

Ingenii Iacobini Bargiensis.

F. Iacobus Mantuanus scripsit quaedam Collectanea lectu digna.

F. Iacobus de Massa scripsit historiam montis Aluernę.

F. Iacobus de Odo prouinciae S. Francisci compilauit Speculum Minorum, & Francischinam, quae habetur Assisij in loco S. Mariae de Angelis.

F. Iacobus Paniscocti Melfitensis scripsit opus prolixum in Psalmum xiiij. interrupto dialogo: Item de articulis fidei. Claruit anno 1535.

F. Iacobus Pictouensis edidit quosdam sermones.

F. IACOBVS Roseus Theologus litteris cultus, sed moribus cultior, R. Cornelij Mussi nutritius. obiit Paduae, in cuius memoriam erexit monumentum Cornelius ijs uerbis:

Epitaphium.

Iacobo Roseo Theologo Minoritae, patria Dandaco, natione Siculo, animi candore, Christianae religionis studio, morum integritate, doctrina, prudentia, et charitate insigni, qui varijs laboribus, aerumnis, et morbis in Concilio Tridentino confectus, hic tandẽ, quod semper optauerat, dormiuit in Domino. Cornelius Mussus Placentinus Episcopus Bitontinus illi uni proximè, et secundum Deum, virtutes, honores, fortunas, omnia deniq; accepta referens, tanquã patri de se benemerito perpetuũ sanctissimae educationis monumẽtum posuit. Vixit annos 75. menses 20. obijt anno Domini 1548. 16. Kal. Iunij.

F. Iacobus de Sancto Geminiano conscripsit sermones de tempore.

F. Iacobus à Spinello edidit super 4. lib. Sent. & in totam Bibliam.

F. Iacobus Testoris Senensis edidit Tabulam generalem in conflatum Francisci, & quosdam sermones de Conceptione B. Virginis, quorum initium est, Necdum erant abyssi.

F. Iacobus à Trisanto elaborauit 32. Quadragesimalia, & multos sermones, tam Dominicales, quàm de tempore, & de Sanctis.

F. Iacoponus Tudertinus, de quo suprà, multa edidit opuscula, licet inculto & nouo stylo. epistolas plures, & carmina sentẽtiarũ grauitate referta, absq; tñ verborũ ornatu & lepore.

F. Ianus Lacinius Calaber Plycronęus edidit pretiosam margaritam nouellam de pretiosissimo Philosophorum lapide Chymistis vtilissimam, non triuiali indagine elaboratam, sed Philosophicis sententijs constructam.

F. Ioãnes Anglicus tẽpore Innocẽtij 111. Sũmi Pont. legatus Papę in Anglia vir doctus.

F.Ioannes Anglicus exposuit vniuersalia Scoti: cætera eius non vidi.

F.Ioannes Anglicus edidit summam vulgò Ioanninam à nomine auctoris. Diu professus est sacram Theologiam in Vniuersitate Parisiensi, scripsit super Magistrum, & de perfectione Euangelica. scripsit Manipulum florum super Apocalypsim, & varios sermones.

F.Ioannes Aquilanus à Sancto Demetrio edidit conciones quasdã sermone vernaculo.

F.Ioã.Argumanos Hispanus cõpilauit tractatũ de valore indulgẽtiarũ lingua Hispanica.

F.Ioannes Basolius scripsit candidissime super 4.lib. Sent.

F.Ioannes Bruncaldal vel Blomendal, Teutonicus, Philosophus, & Prædicator egregius, scripsit sermones de tempore librum vnum, de sanctis librum vnum, per Quadragesimam librum vnum: claruit anno 1330.

F. Ioannes de Cambia, vel de Combis (vulgo Gantois) insulensis Picardus edidit thesaurum Theologorum: fuit enim lector Conuentus Lugdunensis, & vir eruditionis solidę.

F. Ioannes de Caulibus de Sancto Geminiano quondam Mediolani lector edidit tractatum eruditum de triplici via sapientiæ.

F. Ioannes Ricutius Vellinus Camers humanarum literarum non ignarus, & Poeta egregius, lector Viennæ clarus, commentarium edidit in tabulam Cebetis, scripsit annotationes, siue concordantias in Fenestellam, castigationes Plinianas: primus enim conscripsit Indicem in Plinium, in quo tabellæ pictæ instar mira literarum connexione complexus est Geographiam præter ea quæ toto Pliniano volumine continentur, ex quibus voluptas & vtilitas maxima excipitur. ex libris enim Gentilium maximas vtilitates colligimus, de quibus scribit Basilius Magnus, in primis laudabili quodam pudore suffundemur, cũ nos Christiani a Gentilibus aliquo virtutum genere superari animaduertamus. scripsit alia quędam opuscula vt commentarios in Solinum. floruit anno 1528.

F. Ioannes cognomento Canonicus, vel Marbres Ioannis Scoti auditor Philosophus, Theologus, & Iurisconsultus, scripsit in vniuersalia pulchras quæstiones, super 4. Senten. & commentarios in lib. Arist. & alia anno 1320.

F. Ioannes Capistranus multa scripsit scitu digna, vt superius memorauimus, & præcipuè strinxit calamum aduersus Ioannem Rochezana magna facundia, sed ingenio pessimo præditum. Is non probitate solùm vitæ, & religionis sanctitate fuit venerandus, sed ita etiã dicendi facultate pollebat, vt inter alios præcipuè eũ elegerit Pont. Summus Calixtus III. cui committeret, vt in Germania suis concionibus excitaret, hortaretur, ac perpelleret populos ad Crucem sumendam, & armis vnanimiter resistendum Turcis, & eorum impetum infringendum. Nam Calixtus III. vix ad summi Pontificatus sacratissimam Sedem assumptus disposuit (Deo adiuuante) reprimere insolentiam, & supercilium Turcarum, & terras per vim occupatas restituere aut recipere. Qua de re lætati sunt omnes Principes, miserunt q; ad Summum Pontificem Oratores pollicentes ei subsidia ad reprimendam Turcarum impietatem, pro conseruatione, & confirmatione pacis Italiæ, quos Pontifex libentissimè excepit, & summa liberalitate tractauit, qui mense Iunij in festo Apostolorum Petri, & Pauli diligenti examine præmisso Prælatos, & Fratres in diuersas partes destinauit, constituitq; plures Prædicatores diuersarum Religionum, qui discurrerent per ciuitates, & castella ad prædicandam Crucem aduersus Turcas, tãquam fidei cultores, & præcipui propugnatores, concedens Indulgentiam plenariam peccatorum contritis, & confessis semel in uita, & semel in morte cuicunque eleemosynam quinque ducatorum largienti, auctoritatem quoque absoluendi, & dispensandi in multis casibus. Vnde Minores, & maximè Capistranus non sine labore, non sine mirabili atque optatissimo successu Christianos ad tam insigne opus ardenter commonuerunt, & commouerunt, vt in priori lib. de co diximus.

F. Ioannes à Casali varias contexuit quæstiones in Philosophiam, & Theologiam.

F.Ioannes de Colonia Agrippina Germanus edidit multa opuscula laude digna, & tabulam in omnia Doctoris subtilis opera, edidit postillam hyemalẽ & æstualẽ, & in 4.lib. Sent.

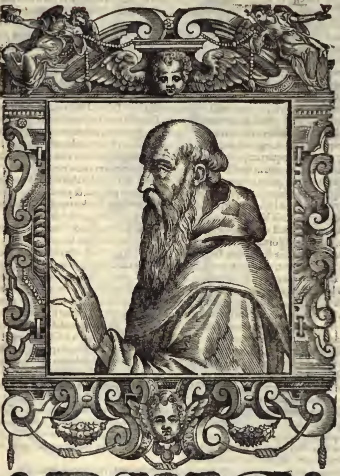
F.Ioannes Concilij multa concinnauit; interfuit sacro Concilio Tridentino 1562.

F. Ioannes Crauendunek Teutonicus, vixit Maguntiæ: scripsit Postillam, quam ex aliorum libris collegit: successit Ioanni Fero, ei planè dissimilis.

F. Ioannes à Dauantria Minister Prouinciæ Coloniæ, edidit exegesim absolutissimam errorum, qui sunt in confessione Lutherana, & Apologiam. floruit an. 1535. Scripsit quoque aduersus Anabaptistas librum, cui titulus est Catapulta. vir disertissimus, & à Germanis in pretio habitus. Est autem Dauantria nobile & præclarum Germaniæ oppidum.

VERA

VERA F. IOANNIS ANTONII DELPHINI EFFIGIES.

Quis te docte sinat tacitum Delphine, tot inter
Præstantem sophia, conspicuumq; Patres?

DE F. IOANNE ANTONIO DELPHINO.

FRATER Ioannes Antonius Delphinus à Casali maiore ex oppido Rompeani ex Marco patre viro sanè idiota, & simplici, qui à teneris annis Cremonam missus est, vt vacaret humanioribus litteris, quibus omni tempore vrbs illa floret, demùm Bononiæ solidioribus incumbens euasit Magister insignis, & tota in Italia celebris, vt eius monumenta clarissimè demonstrant, quibus ipse ad posteritatis notitiā nomen suum longè, latéq; transmisit. scripsitque de rerum euentis, de cœlibatu, de prædestinatione Dei, de potestate Ecclesiç, de cultu sacrarum imaginum. Item de cœlestibus globis, de methodo opuscula quædam logicalia. Vltimo loco scripsit de agendis in sacro Concilio Tridentino sub Iulio III. Pont. Max. qui in Religione per omnes gradus ad generalem præfecturam summa cum laude euectus est. In quo munere obeundo notabilem modestiā adhibuit, ac lenitate vtebatur potius quàm seueritate (id quod plurimum sapientes approbant) qua omniū animos in sui reuerentiā flectebat, iuxta illud Eccles. Fili in mansuetudine opera tua perfice, & super gloriā hominum diligeris. sicut aūt erat turpitudinis hostis perpetuus, ita Religionis peramicus fuit, in omnibus gestis compositus, iucundæ conuersationis, dulcis eloquio, discendi, legendi, atq; scribendi auidissimus: somno, cibo, ac potu parcè vtens, & minimam quamque temporis iacturam fugiens: condiscipuli qui eius ingenium familiariter nouerant, ob eius in studiis singularem continuationem, quia et impestiuè, & media nocte ad studia surgebat, eum mediam noctem ioci causa appellitabant. Fuit Delphinus facie eleganti, & peruenusta, capite magno, & caluo, barba prolixa, & procedente ætate canis consperfa, qui à Pio IIII. Pont. Max. ad sacrum Concilium Tridentinum accitus Bononiæ febre correptus obiit Vicarius Apostolicus, relicto post se magno sui desiderio.

F. Ioannes de Dest oriundus de Brabantia, magnus Theologus, & Prædicator Crucis solennis, Guilhelmi Romanorum Regis Capellanus, & à consilijs, ab Innocentio IIII. Pont. Luaricensis Ecclesiæ Episcopus factus, in qua multum profecit, nam à Sabiensi Ecclesia, quam antè tenuerat, ad istam translatus est, pro qua etiam plurima vtilia priuilegia impetrauit: tandem rediens ad Romanorum Regem, obiit circa partes Rheni in Essendia sepultus. Hic reperit redditus mensæ episcopalis valde dissipatos per Comites Holsatiæ Ioannem, & Gerardum: & propter penuriam, cùm non haberet vnde se sustentaret cum familia, cessit ad integrum annum, & reuersus consecrauit plures ecclesias in Diœcesi & extra, vt illis velut quotidianis procurationibus sustentaretur. Tandem considerans gentem grauem & asperam redemit vexationes bonorum Ecclesiæ 800. marcis à Comitibus, & ministerialibus, vt pacem inueniret relaxauit, remisitque Comitibus 200 marcas. & villam Flegmindorpe resignauit, & villa Samkem commutauit, vt liberaret colonos Ecclesię vniuersos à præstatione collectæ, quæ dicitur Giouenstath.

F. Ioannes Dudouet Dinnanicus in sacra Theologia Baccalaureus collegit, atq; in vnum contexuit formalitates Antonij Syrreti, Antonij Trombetæ, & Stephani Brulferi.

F. Ioannes patria Ferrariensis compilauit multos tractatus admodū vtiles, qui habentur Paduę in sacra D. Antonij Bibliotheca: inter quos isti circūferuntur de Cœlesti vita, de natura animæ rationalis, de immortalitate animæ, de inferno & cruciatu animæ, de Paradiso & felicitate animæ: vir excellentis ingenij, qui magnam sui expectationem sustinens videbatur plenus omni cognitione scientiarum.

F. Ioannes de Fano edidit tractatum de paupertate iuxta regulam S. Francisci.

F. Ioannes de Labdone lector in culma prouinciç Poloniç, qui mira virtute & austeritate floruit, ab auditoribus suis laudem & gratiam non mediocrem assequutus est. obiit anno 1522. die 7. Februarij.

F. Ioannes Mabræ ex Cathalonia edidit Quæstiones in lib. Physic. circunferuntur manu scriptæ à F. Francisco Bellunensi, qui erat baccalaureus conuentus Mediolani anno 1468.

F. Ioannes Vvalendorpius scripsit de Passione Domini lingua Germanica conciones plures, & de iustificatione hominis impij.

F. Ioannes Franciscus Faernius Doctor clarus, Orator, Philosophus, & Theologus præstantissimus obiit Bononiæ, dum in Quadragesima sacras ad populum conciones haberet.

F. Ioannes Vuala ita omnium disciplinarum encyclopedia erat ornatus, vt in Academia Sarbonica ter maximus habitus sit.

VERA

VERA F. IOANNIS PVLANII SIVE QVAIA EFFIGIES.

Doctrina insignis, clarus virtute Polinus,
Qui dum vixit humi, fulsit imago Poli.

DE F. IOANNE POLINO *ſiue Quaia.*

FRATER Ioãnes Polinus qui & ab aliquib. Quaia dicitur & Geneſius, Parmēſis, ſtatura corporis non magnus, vir ob ſingularem eius doctrinam toto orbe celebris. Nil ſanè huic viro niſi martyrij palma defuiſſe videtur, quam tamen ex tolerantia multorum laborum & corporis paſſionum meritò ſibi vendicare poteſt. Incredibile eſt illis temporibus, quibus bene viuendi ac religionis norma aliquantulum labefactata, ac deſtituta videbatur, tot tamque excellentes virtutes in vno homine conuenire potuiſſe. In eo namque omnis religionis norma, omnis pietas diuini cultus, omnis ſacrarum ſcripturarum certiſſima doctrina, omnis deniq; ſanctiſſimæ vitæ lucidiſſimum exemplar ſitum erat. Scripſit Roſarium: in Geneſim: & conſortium Chriſti cum domina paupertate, opus non minus pium quàm luculentum: librum etiam de ciuitate Chriſti, cuius initium eſt, fundamenta eius in montibus altis.

VERA F. IOANNIS DVNS SCOTI EFFIGIES.

Scotus ſubtilis nomen ſubtilia donat
Quẽ veſtris vilis pes nudus, corda coronant.

cum honore,& omnium plausu.Concurrebant ex finitimis cunctis ciuitatibus multi ad eũ videndum atque audiendum. Porrò nihil erat vel difficultate interceptum, vel densa caligine inuolutum,quod Scoti ingenium non potuerit explicare & illustrare: ac mirũ,quòd cum ipse fuerit subtilis,& natura audax, in nullo vel tantillo errore fuerit deprehensus. fuit quoque veritatis præcipuus amator, in tertio Sententiarum induceit homines ad moriendum pro iustitia, & æquitate, sicut Christus mortuus est pro veritate dicenda. Ferunt per diem interdum & amplius immobilem sedisse omnibus sensibus sopitis, aut certè à corpore procul aberrantibus:propterea cùm nesciret aut sentiret, quid circa se ageretur exterius,ita postremò ab hominibus eius rei ignaris pro defuncto elatum: tanto enim meditationis deuotionisque excessu suspendebatur,vt supra semetipsum raptus seorsum ab humano sensu videretur: sicut de quodam presbytero Calamensi narrat Beatus Augustinus,qui in contemplatione ita vehemens erat, vt interdum in terram rueret absque aliquo spiritu vel pulsu. De Socrate quoque legimus, quòd spatio vnius diei atque noctis ita immobilis contemplabatur, vt morti propinquus magis quàm viuens videretur: quod & Herodotus de Atheo philosopho scriptũm reliquit. Ita Scoto euenisse comperimus. Scribit Paulus Iouius, nulla tamen ratione suffultus, tanquàm iudex iniquus in describenda morte eius, apoplexia correptum nimis festinato funere pro mortuo tumulatum,& cum ad sibi ferendam opem sæpius (sed frustra) conclamasset, tandem colliso capite perijsse; aduersus quem his diebus se nauiter exercuit ex nostris frater Ioãnes Stommelius Coloniensis, auditor noster Bononiæ ,in quadam sua oratione Coloniæ pro rostris habitâ, cuius initium est, Quod veteribus illis. re uera, ait, nihil impudentius, nihil inconsultius dici potest, nam sibi vni laudationem, quam huic detraxit, deberi opinatus est. Nulla enim de re hac habetur mentio nec libris scripta, nec epitaphijs inscripta. Sed potius fuit alius Scotus (referente Crinito) qui à coniuratis discipulis graphijs confossus fuit. Hic, rogatu Caroli Calui Frãcorum Regis, cùm è Gallijs reuocatus in Angliam apud Monasterium Malmesberiense fuisset,contra ipsum discipuli, quos ipse erudiendos susceperat, conspirantes graphijs (quod etiam de Beato Cassiano Episcopo Forocorneliensi legitur) transfixerunt, atque illum sæuissimè interemerunt. Quare Iouio viro alioqui erudito,sed rei huius parum consulto, illud (aiebat) obijcere possumus, quod Poeta lepido carmine cecinit.

Petrus Tartaretus in 3.pag. 148.

B. Augustinus de Ciuitate Dei.

Paulus Iouius errat de morte Scoti.

Quidam Scotus confoditur graphiis a discipulis.

Imbellis puer, atque impar congressus Achilli.

Fato itaque ereptus est Ioannes Scotus Coloniæ Agrippinæ amplificato sibi subtilissimi ingenij merito, & summo doctrinæ honore parto, sexto Idus Nouembris, & apud Minores conditus in medio Chori ad aram maiorem: cuius tumulo quidam pius Vates hoc Epitaphium æneis literis affixit.

Sepulchrum Scoti ad Minores Colon.cum expressa eius ad viuũ imagine.

Ante oculos saxum doctorem deprimit ingens
Cuius ad interitum sacra Minerua gemit.
Siste gradum lector, fuluo dabis oscula saxo,
Corpus Ioannis hac tenet vrna Scoti.
Anno milleno ter centum cumq; adderet octo,
Postremum clausit letho agitante diem.

Habetur quoque tabula ibidem ab eius discipulis his versibus appensa.

Parisius plora, mæstis incede lacenis
Hic perit, in toto quod volat orbe, decus
O Sorbona tuis humiles compone cathedras
Cultus ab ingenijs fons sacer artis abest.
Straminis in vico placidi certaminis Ordo,
Cespitat, heu belli desinit esse caput.
Pondere supremi valido componite luctus,
Doctiloqui pulset tristia corda pauor.

Hunc

Hunc posito vultu leto deflete togati,
Discipulis labor hic omnibus vnus erit.

Congressio de Cõceptione B. Virginis.

Leguntur quoque & alia carmina, quib. explicatur pietas eius & maxima religio in B. & immaculatæ Virg. Conceptionem. Nam cùm Coloniæ Agrippinæ esset magna congressio de Conceptione B. Virginis inter discipulos Alberti cognomento magni, & Ioannem Scotum, tanta ingenij subtilitate, & rerum copia aduersariorũ tela reflectebat, & propriam suam sententiam tot rationibus & argumentis corroborabat, vt ibi astantes summa omniũ cum laude, & plausu, doctorem subtilem extollendo conclamarent: in cuius laudem quidem hoc carmine cecinit.

Doctor subtilis soluens sua lustra Ioannes
Scotus, in obiectis vltima verba dedit:
Huic humilis casto Francisci cordula renes,
Strinxit, erat sapiens, presbyter officio.
Feruebat studio nulli virtute secundus,
Quod didicit, totum mox alios docuit:
Concepta est virgo primi sine labe parentis.
Hoc tulit hoc dicto prælia dura dedit.
Inde genus meriti tantum sibi papa refundens
Doctor subtilis dicitur inde dedit.
Quatuor in scriptis quæ sunt diuina probauit,
Hinc reliquis vates lumine plus viguit.
Quin & sancta mihi quę digna problemata liquit
Ingenijs nostris fertiliora valent.
Artibus egit opem tuto nunc ille modernos
Prosequitur pandens quæ uia sit veterum:

1308.

Tempora post Christi propria dulcedine lethum
Venit atrox raptim carcere composito.
Dogmata qui quondam retulit non infimus orbi
Exiguus cunctis nunc silet exanimis:
Qui ratione stetit, non victor semper Achilles
Cæno sordidior, vincitur ille fimo.
Horrida iam sacros trahitur sub lite voranda
Hunc subeunt vermes (proh) noua pręda venit.
Ante gradus medios nola nunc vbi pendet ab alto.
Hic chorus in terris ossa tenet tumulo;
Turba futura canet bona, quæ congessit in vnum
Singula quæ docuit, scripta relicta monent.
Flebile qui busti presens epigramma tueris,
Hanc animam societ posce Deum superis:

In altera tabula abrasa, & prope tẽporis vetustate exesa leguntur subiecti versus Leonini.

Clauditur hic riuus, fons ecclesiæ, via, vinus
Doctor iustitiæ, studij flos, arca sophiæ,
Ingenio scandens, scriptura condita pandens,
In terris quantus fuit ergo memento Ioannis;
Hunc Deus ornauit: fac cælitus esse beatum,
Pro patre translato modulemur pectore grato,
Dux fuit hic cleri, claustri lux, & tuba veri;

Reliquit

Reliquit autem Scotus præter ingenij sui monumenta illustria post se clarissimos quoq; discipulos, qui in eius doctrina magnos fecerunt progressus, quos lacte suæ sapientiæ alue-rat, maximeq; inter alios clarueruut Franciscus Maronius, Antonius Andreæ Aragonius, Gulielmus Ocham Anglicus, Aluarus Pelagius, Ioannes cognomento Canonicus, Ioannes Iandunus, & Burleus. Quorum clarissimis monumentis philosophia, & theologia, mirandum in modum locupletata est.

F. Ioannes Durandus siue Dureri Teutonicus edidit sermones de tempore Quadragesimali, de septem peccatis mortalibus, & multa alia præclara opuscula.

F. Ioannes de Erfodia natione Teutonicus edidit tabulam iuris, summam de casibus cuius initium, Aaron quid iubet: in literis diuinis illuminatus & peritus fuit an. 1350.

F. Ioannes Esculanus Picens edidit quædam, meminit huius viri Tritthemius.

F. Ioannes Egidius de Zamora minister Prouinciæ Lusitaniæ edidit librum de preconijs Hispaniæ, & dedicauit Sanctio Castiliæ infanti.

F. Ioannes de Fabrica edidit tractatum de indulgentijs pro animabus in Purgatorio.

F. Ioannes Fanensis edidit libellum lingua Etrusca aduersus Lutheri deliramenta ad F. Paulum Pisotum Parmensem: edidit quoque tractatum super Regulam B. Franc. & de paupertate F. Minorum.

F. Ioannes Fedanzola Perusinus minister terræ sanctæ edidit opusculum descriptionis terræ sanctæ.

F. Ioannes Ferus Germanus latinè & Germanicè multa conscripsit in lib. noui & veteris testamenti: cōciones in Iob, in Trenos Ieremiæ passionem, sermones de tempore, de sanctis precationes, in psalmum 62. in primam Ioannis epistolam, & alia maiora editurus nisi mors oppressisset. Qui à primatibus hæreticæ prauitatis sæpius fuit requisitus, vt eorū sententiis, relicta vera religione & monastico cultu, adhæreret: sed frustra illis nitentibus in fide catholica perseuerauit: & annos xxiiij. summæ ædis Maguntinæ ecclesiastes honorificè fuit, & ibidem saxagenarius diem extremum clausit. obiit an. 1554.

F. Ioannes Forest Anglicus in theol. exactè versatus, à confessionibus D. Catherinæ Anglorum Reginæ, edidit de authoritate ecclesiæ, & Pont. max. cuius initium. Nemo sibi sumat honorem.

F. Ioannes Franciscus Faernus Cremonensis ecclesiastes, & Theologus, suo tempore clarus edidit varias orationes latinas; Quadragesimale, & alia plura, quæ à studiosis desiderantur, obijt Bononiæ an. 1537.

F. Ioannes Franciscus de Regio lepidi Iuuenis bonæ spei, edidit carmen elegiacum: Item de ortu principis Hetruriæ, & de laudibus Villulæ Arientinæ.

F. Ioannes de fonte lector in Monte pessulano edidit conclusiones in 4. Sent. lib.

F. Ioannes Gallicus edidit quosdam sermones.

F. Ioannes Gauinetus concinnauit librum, qui dicitur amicus Medicorū, & opusculum quod cœli enarrant, inscribitur.

F. Ioannes Gariæ Tholosanus doctor insignis vniuersitatis Tholosanæ.

F. Ioannes Generalis ille Parmensis de quo supra, fuit solidæ eruditionis, compilauit. n. officiū passionis Christi cuius initium Regem Christum Crucifixum, scripsit egregios Commentarios in 4. lib. Sent. de conuersione Religiosorum: & tractatum inscriptum sacrum commertium B. Franc. cum domina paupertate de beneficijs Creatoris & quædam alia.

F. Ioannes Gritsch Basiliensis scripsit sermones de tempore Quadragesimali, de passione Domini, de Sanctis, & quædam alia, quibus nomen suum ad posteritatis notitiam transmisit, floruit anno 1430. viris doctis gratus, quibus nominis sui gloriā post se reliquit.

F. Ioannes Galensis scriptor illustris vt supra suo loco retulimus.

F. Ioannes Krauenam Teutonicus quædam conscripsit tempore Pij II. Pont.

F. Ioannes Lagienus illustrauit sermones B. Patris Augustini.

F. Ioannes Mahusius Louanii quendam lector, Dauantriensis episcopus electus, ac ingenti corporis mole pergrauatus hidropisi accedente moritur: scripsit epitomen in epistolas D. Pauli. obijt anno 1576.

F. Ioannes Mapellus Mediolanensis fecit tabulam vtilem super conformitates Bartholomei de Pisis an. 1513.

F. Ioannes Meder edidit sermones an. 1491.

F. Ioannes Merdigius Teutonicus concionator egregius scripsit sermones de tempore

libros duos, de Sanctis libros duos, per Quadragesimam librum vnum.

F. Ioannes de Mortegliano prope ciuitatem Foriiulij vir sanè eruditus obijt in Conuentu ciuitatis Foriiuliensis cuius Epitaphium.

Currente Milleno Domini sexto Sexageno
Anno Trecentessimo dieq; Septembris vndeno
Migrauit mitis Ioannes de Mortegliano
Deuotione ditis dum in corpore fuit humano,
Vas legis antiquæ, in Ordine sacro Minorum,
Et gregis iniqui fuit stimulus hæreticorum,
Docuit iste frater virtutis prudentia forma
Et Obseruator fuit hominum in sua norma.
Tegitur hoc lapide peritia Theologorum,
Speculum munditiæ, solamen desolatorum,
Creditur indubiè quòd fruitur luce serena.
Quam tribuat Christus, nec requie caret. Amen.

F. Ioannes Nasus Germanus prouinciæ Argẽtinæ natus in Diœcesi Herbipolensi in Frãconia ex ciuitate Helman nunc Suffraganeus Ecclesiæ Brixinẽsis à Gregorio XIII. Pon. max. Episcopus creatus est, fixit calamum egregiè contra Lutherum, scripsit postillam à paschate ad Aduentum, scripsit multa vernacula lingua, centurias insignium mendaciorum Lutheranorum, conciones sex: prima est de matrimonio, secunda de vita monastica, tertia de vitiis vtriusq; vitæ, quarta explicat orationem Dominicam, quinta de discrimine veteris & nouæ fidei, sexta de summa præcipuorum capitum fidei Christianæ: conciones duas de fructibus & proprietatibus veteris & nouæ fidei, conciones de Sacramento Altaris: & alia multa. acerrimus oppugnator hæresum, atq; celeberrimus concionator in ciuitate Brixinẽsi. Opuscula eius Germanica lingua edita à F. Io. Dominico Hessio latinitate donata sunt.

F. Ioannes Oliui ex prouincia prouinciæ Custodiæ Narbonæ ex oppido Sirignani vel Serincani, vide infra frater Petrus Ioannes Oliui.

F. Ioannes Paulus Lector in Conuentu Thamensi prouinciæ Argentinæ scripsit quosdã sermones, & librum cui titulus, feria & Ioci. vixit an. 1530.

F. Ioannes Paulus Palanterius ex Castro Bononiensi an. 1580. Baccalaureus Cõuentus magnæ Domus Venetiarum edidit quasdam prælectiones in primum Arist. Post. & quendam tractatum de anima interrupto dialogo.

F. Ioannes Pechanus de quo vide in superiori libro.

F. Ioannes Petrus Fortis Venetus elegiaci carminis non ignarus scripsit lingua Etrusca psalmos Dauidis, quos vulgò pœnitentiales vocant, & de laudibus Montium, de quo scripsit Franc. Sansonius magna cum laude excellẽtis eius ingenij. Obijt Venetijs. an. 1580.

F. Ioannes Perrinus Doctor Parisiẽsis edidit de dispensatione Ordinis Minorum, anno 1495. aduersus quem egregiè acuit calamum Bernardinus Taruisinus cognomento philosophus hæreticæ prauitatis Inquisitor in prouincia S. Antonij, & nos superius memorauimus atque reiecimus.

F. Ioannes de Pizzano Anglicus Archiepiscopus Cantuariensis edidit in primum Sent.

F. Ioannes Philippus Vicarius generalis in partibus Cismontanis edidit tractatum de concursu ad amicos spirituales.

F. Ioannes Picardus edidit Thesaurum Theologiæ, in quo doctorum principales conclusiones continentur, vbi profunditas & ardor Seraphicus facile conspicitur:

Qualis apes multis sugens è floribus auctor
Compressit paruo hoc grandia quæque libro.

F. Ioannes Rennaman Teutonicus scripsit defensorium sui, de passione Domini sermones varios, aliaque complura, anno 1460.

F. Ioannes Ricardi Episcopus Diaconensis edidit compendium Theologiæ.

F. Ioannes Rigandus Gallus penitentiarius Clementis V. scripsit summam confessorum.

F. Ioãnes Rioche Britanuus olim prouincialis illius prouinciæ scripsit compẽdium temporum, & Historiarum ab Ascensione Christi vsque ad an. 1576.

F.Ioannes à Ripa Transonum Picens, qui suo hortatu Græcos redegit in Sanctæ Sedis obedientiam,scripsit sermones de tempore, & de Sanctis, scripsit quoque super sentẽtias, cuius initium,amice ascende superius.

F.Ioãnes Royardus Antuerpiensis ex veteribus Naruiis Flandriæ oppido, quod hodie Aldernerdum vocant, Antuerpiæ plures annos sacris cõcionib. vacauit. scripsit Homilias iuxta literam in omnia Euangelia, Quadragesimalia medio inter neteres & scholasticos stylo,anno 1540.

F.Ioannes de Rupela Aquitanus magister Parisiensis vir inter doctissimos quosque sui temporis celebris,scripsit quædam opuscula,summam de anima,virtutum & vitiorum,sermones Dominicales,floruit magna cum laude anno 1250,obijt an. 1271.

F.Ioannes Rondinchon scripsit in primum Sent.

F.Ioannes Rupescissa tertius Episcopus Parisij præter ea quæ in lib. Sent. accurate scripta sunt,multa prædixit euentura spiritu quodam prophetico cum Auinione esset carceribus mancipatus,quia acriter increpabat vitia illius temporis, prædixit de duplici aduentu Antichristi,de conculcatione Ecclesiæ,& de conuersione,floruit an. 1340. circunfertur secretò eius nomine libellus de quinta essentia manuscriptus lõgè diuersus ab eo,qui impressus est noĩe Raymũdi Lullij,in quo sanè libello apparet non vulgaris sed abstrusæ doctrinæ peritum fuisse:indicatq; Frãciscano se instituto fuisse addictũ, necnon decẽnium se in Tholosano Gymnasio magno studio versatum, meminit etiam illius maximæ pestilentiæ, quæ sæuiit an. 1348. in qua perijsse Io. Andream iuris Canonici prudentissimum scribit Ioãnes Calderini eius filius adoptiuus,in c.vestra.de cohab.cler.& mul.

F.Ioannes de Sancto Geminiano edidit quasdam meditationes in Euangelia.

F.Ioannes Salon Valentinus edidit tractatũ de emendatione Romani Calendarij, & de Paschatis solennitatis reductione, quæ postea Gregorius XIII. Pont. Max.an. 1582. exposita eoulgauit obseruariq; iussit.

F.Ioannes à Saxonia Teutonicus iuris vtriusque doctor edidit summam iuris cuius initium,Rogatus à fratribus,sermones de tempore,& de Sanctis,anno 1356.

F.Ioãnes Stãditius Anglicus scripsit aduersus Erasmi versiones noui testamẽti.an.1520.

F.Ioannes Tisarandi scripsit officium quinque Martyrum.

F.Ioannes Tissyncton Anglicus scripsit contra Vuicleffi confessionem, de sacramẽtis librum vnum, de confessione auriculari & alia an. 1392.

F.Ioannes de Treuio procurator Ordinis prouinciæ S. Franc. prouincialis,& generalis Vicarius in toto Regno Siciliæ scripsit compendium Theologiæ, quod manu eius scriptũ habetur Treuij,& mare, magnũ imprimẽdũ curauit, floruit an.1478. quo tẽpore erãt multi Vicarij generales,vt F.Decius Nolanus Regaliũ prouinciarũ generalis Vicarius, honestatis feruidus amator,& orator assiduus,qui obijt Suessæ,& ibidẽ tumulatus ad maiorẽ aram.

F.Io. Vallonus à Iuuenatio Apulus edidit declarationes marginales in formalitates Scoti.

F.Ioannes Vigerius Genuensis,qui vt suprà generalis,& scriptor doctus fuit.

F.Ioannes de Vuerdena Teutonicus scripsit sermones de tempore duplices, de Sanctis per Quadragesimam.

F.Ioannes Antonius à Casali maiore,de quo suprà.

F.Ioannes Antonius Faucminus Ecclesiastes nostro tempore 1577. clarissimus edidit quasdam meditationes sermone vernaculo,non minus doctas, quàm vtiles, & alia.

F.Io.Maria Velmatius Bagnacauallen.edidit opus metro exametro inscriptũ Christiados.

F.Iosephus Accetta Audrius Apulus vir ad cantanda carmina ab ipsa natura progenitus scripsit carmine latino vitam & miracula S.Fr.decẽ libris, & alia nõ cõtemnẽdæ lectionis.

F.Iosephus Angles Valentinus prouinciæ S. Iacobi Episcopus Bosæ edidit flores Theologiæ, quæstionum in 4.Sent.Tom.2.cuius initium est Variè à doctoribus.

F.Iulius à Corrigio Symbolum Apostolicum,& dialogũ de Sacramento Altaris edidit.

F. Lactantij Arctari Croponitani Calabri theol. & concionatoris celebris extant plura opuscula, cõciones vernaculæ, poemata vernacula & latina, libri duo de ecclesiastica Monarchia: item libros de prædestinatione, modum componẽdi conciones vernacula lingua, repertorium patrum,& conceptus Quadragesimales.

F.Landulphus Caracciolus Neapolitanus Archiepiscopus Amalphitanus scripsit super 4.Sent.cuius initium est,fundamentum primum lapidis Saphiri, super quatuor Euangelia, in Epistolam ad Hebræos,in Zachariam Prophetam,& sermones de tempore.tenuit cathedram magistralem Parisijs magno omnium applausu tempore Ioannis XXII. pont.

F.Iuo Magist.Bituricēsis Gallus edidit his dieb. ocularia siue Manipulum Minorum, cuius ineptias multi damnarūt, vtpote quia se in exemplum cæteris proponit, quasi ex ea re amplissimum fructum sint omnes consecuturi.

F.Laurentij Brixiani formalitates extant.

F.Laurentius Corraducius Fabrianensis edidit sermones feriales, & festiuos prædicabiles. Vidi Fabriani in Conuentu S.Francisci.

F.Laurentius Gulielmus de Trauersagnis Saonensis Sixti IIII. Pont.alumnus, sub cuius ferula annis quinque Paduæ & Bononiæ militauit, scrip sit Rhetorica pro iunioribus de vita æterna, & de vera felicitate interrupto dialogo. Item quinq; triūphos Iesu Christi, nēpè de sapientia, de fortitudine, de iustitia, de clementia, de amore qui xv. libris cōtinentur. Itē de pudicitia B.Virg. metro heroico: habētur eius monumenta Saonæ in loco Fratrū Minorum ab eodē auctore scripta ætatis suę an. 71. mense tertio die 5. Floruit an. 1495. dum Italia quateretur multis bellis tam intestinis, quā Gallorū militantium sub Serenissi. Rege Francorum Carolo quondam Illustrissimi Regis Ludouici de Valoys idētidem Christianissimi Regis Francorum.

F.Laurentius Masterillus Fulginas opus Hymnorum sacrorum edidit.

F.Leo de Perego aliàs Valuasorius Theologus, & magister insignis, Archiepiscopus Mediolanensis, floruit an. 1239. rexit ecclesiam Mediol. an. xviij.

F.Leonardus Gyphonensis Cardinalis vt suprà.

F.Lucas Assisias edidit opusculum quoddam cum esset Regens Parisijs, floruit Custos Assisij, anno 1440.

F.Lucas Bitontinus edidit super Euangelia & Epistolas Quadragesimales, cuius initiū est, diuersæ viæ Dñi; alios sermones quorū initiū, Narrauerunt mihi iniqui fabulationes, sermones de Sanctis, facies Leonis à dextris hñr. Florētiæ manuscripta in Bibli. S.Crucis.

F.Lucas de Subereto Etruscus edidit quædam opuscula laude digna, & quædam alia desiderantur.

F.Lucidus Veronensis cōcionator suo tempore clarus edidit quosdam hymnos rudiori, sed satis pio stylo in laudem B.Francisci.

F.Lucas Paciolus ex Burgo S.Sepulchri omnem penè rationem Mathematicæ disciplinæ complexus est: de diuina proportione, compendium de Arithmetica, de proportionibus & proportionalitatibus egregium opus & eruditum lingua vernacula, sed rudi, ad Illustr. Guidubaldum Vrbinatum Ducem.

B.Lucas Paduanus ex nobili Belludorum familia. D.Antonij discipulus iugi studio exercitatus scripsit sermones de tempore tam in Euangelia, quàm in Epistolas, & de Sanctis, cuius initium est. Narrauerunt mihi iniqui fabulationes. Habentur Paduæ manuscripti in Bibliot. D.Antonij, anno 1232.

F.Ludouicus (cognomento non addito) edidit sermones feriales per totum annum, commune Sanctorum, & multa alia.

F.Ludouicus ex Filicaia Florentinus edidit vitam B.Franc. carmine Etrusco.

F.Ludouicus à Flumine seu Bagelardus Paduanus, cuius corpus tumulatū est Paduę ante ianuam chori, cum subiecto epitaphio pedum attritu ferè deleto, doctor Parisinus insignis ecclesiastes.

Religio quem flet fratrum veneranda Minorum
Fluminis à clara Ludouicum stirpe creatum
Regalis Patauij clausit mors vltima rerum;
Hunc iam maiorem prouincia tota ministrum
Parisij ciuitas Sophię quem sacra magistrum
Fecerat, hoc busto corpus, mens sistit in astris.

F.Ludouicus Hilberg antea Ioannes cognomento Vuolgemuth ex Prusia edidit insigne opus, quod inscribitur Trilogiū animæ in tres partes distinctū incipiēs, Deus omnipotens.

F. Ludouicus Imolensis Prouincialis prouinciæ Bononiæ edidit orationē, quam recitauit coram Sixto IIII. Pont. in die Prothomartyris Stephani, & alteram coram Innocentio VIII. de nomine Iesu.

F.Ludouicus à Turre Veronensis scripsit insignem defensionem de Conceptione Dei-

parę

paræ Virginis,& habetur Coloniæ in bibliot. Franciscana.

F. Ludouicus Vicentinus scripsit vitam S.Bernard. Senensis ad Cardinalem Agriensem.

F. MAmotreptus à Regio Lepidi edidit Dictionarium totius Bibliæ,quod rudibus clericis veluti mamma exhibuit.

F.Marcus Blancus Salodiensis Alumnus Francisci Lachetl compilauit tractatum de secundis intentionibus ad Albertum Pium.

F.Marchesinus Petor edidit tractatum de peccatorum pœnis,cuius initium, Pœna debita: & tractatum de passione Christi,cuius initium,Passio Domini nostri.

F.Marcus Vlyssiponensis iussu Fratris Andreæ Insulani Generalis regularis obser.peragrauit totam Hispaniam,Galliam,Italiam,&Alemaniam,edidit Chronicam Religionis lingua Hispanica digestam in tria volumina,quam demum in linguam nostram Italicam trāstulit Horatius Diola Bononiensis, à Gregorio verò Portuensi ecclesiæ præficitur.

F.Marcus de Summa Ripa conuentus Albensis lector vniuersalis Taurini edidit Quadragesimale,quod inscribitur Bonum quaternarium. Summę Ripæ fato ereptus est. floruit autem anno 1419.

F. Marcus Vigerius Cardinalis,vt supra.

F.Marcus Vlmensis Hermannus edidit Dictionarium in scriptura sacra.

F.Marianus de Florentia edidit Sermones plures, collegit vitas Sanctarum mulierum Secundi Ordinis 159. floruit an. 1404. habentur eius scripta Florentiæ in bibli. S.Crucis.

F.Marinus Maurus Venetus Ecclesiastes,& Theologus non obscurus Cornelio Musso, per omne tempus charus fuit,cuius monumenta tum latino,tum etiam vernaculo sermone ab eodem Cornelio cōscripta ab omnibus studiosis desiderata,summo studio,& industria è tenebris reuocauit,vt in lucem prodirent. collegit insuper summam non aspernandæ lectionis in doctrinam D.Thomæ.

F.Matthæus de Aqua sparta,vt supra scripsit.

F.Matthæus Corradonus de Silento edidit tractatum de Confessione, cui titulus est Speculum Confessorum,& lumen conscientiæ.

F.Matthæus Siluagius Catanensis Siculus edidit compendium in omnes libros naturales Arist.Item de nuptiis animæ cum sponso eius Christo, de gratia,& de remediis,ac alia opuscula,eius initium est,Philosophi sententia.

F.Matthias Bellintanus Salodiensis,vir sanè hoc tempore probitate doctrinaq; clarus, & in sacris concionibus habendis ad populum cunctis admirabilis,edidit lingua vernacula de oratione mentali vtilem tractatū: super S. Bonauenturam opus eruditum hoc titulo, In sermones S.Bonauenturæ, & in Euangelia totius anni scripturales introductiones. Parat præterea alia expetendæ lectionis.

F. Matthias Doringus vel Dorink prouinciæ Saxoniæ Prouincialis edidit replicas siue notulas defensiuas pro Nicolao Krensi, cuius auditor fuit,contra Paulum Burgensem.

F.Matthias Felisius Brouers vel Breuuer Danius prouinciæ inferioris Germanię Minist. edidit eruditam & catholicam elucidationē institutionis Christianæ optima methodo per loca communia distributam.Floruit anno 1573.

F.Matthias de vestis compilauit opusculum de accentibus.

F.Maturinus Lebreth edidit declarationem in lib.Sententiarum Scoti.

F.Maturinus Quadratus Ebroicus doct. Parisijs, edidit Homilias in Iohelē Prophetam

F.Mauritius de Porta Hibernas Archiepiscopus Tuanēsis postillauit totam doctrinam Ioannis Scoti,& eius Vniuersalia subtilissime commentatus est. Item epitomata in formalitates Scoti.Edidit etiam Dictionarium sacræ scripturæ: necnon librum distinctionum manu scriptum:vidi Rauennæ in conuentu S.Francisci: edidit quoque enchiridion fidei.Item compendium veritatum in quatuor libros Sententiarum carmine Leonino.

F.Mauritius,cognomento non addito,edidit Distinc.lib.cuius initiū,Circa obiectionē.

F.Maximianus Beniamus Cremensis,primò hæreticæ prauitatis Inquisitor Paduæ, demum à Sixto V.Pon.max. Episcopus Clodiēsis,quæ olim fossa Clodia dicebatur, effectus, edidit quasdam orationes stylo non minus eleganti,quàm erudito.

F. Maximianus Volaterranus edidit lecturam,floruit an. 1405.

F.Melchior Frizola Parmensis edidit libros tres de Anima, interrupto dialogo lingua Etrusca,ad inuictissimum Ludouicum Mariam Mediolanēsium Ducē:& librum psalmorū, & alia.obiit Parmę die xj.Ian.an. 1520.in eccl. S.Fran.cōditus est,cuius Epitaph. cernitur.

Stigmiferi normam, gens Frizola, Melchio nomen,
Extitit amplexo patria Parma mihi:
Doctrina & senio rutilans tria scripta peregi,
Psalmorum, & animæ, spirituumque simul

F.Melchior Flauius Guardianus Conuentus Tholosoni, concionator Christianissimi Regis Galliarum, edidit Resolutiones in 4. lib. Sen. Io. Scoti floruit anno 1580.

F.Michael de Carchiano Mediolanensis, Theologus, & declamator celebris, in sermonibus vehemens, edidit de decem præceptis, & sermones vtiles de Aduentu, de tempore, & alia. Obijt in ciuitate Laudis Pompeiæ vulgo Lodi.

F.Michael de Prouincia Prouinciæ edidit opus de Mansionibus filiorum Israel.

F.Michael Medina Hispanus Theologus regius edidit Christianam Parænesim, & tracta tum de Indulgentijs, & in quatuor articulos Symboli Apostolorum, & de purgatorio, de recta fide, & alia multa.

F.Michael Menatus Theologiæ professor in Parisiensi Acad. edidit succinctos sermones in Epist. & Euangelia Quadragesimalia. Floruit an. 1517.

F.Monaldus Iustinopolitanus Dalmata, Theologus, & Iurisconsultus, Archiepiscopus Beneuentanus scripsit summam iuris Canonici, initium est. Quia ignorans ignorabitur, summam casuum, hic primo agendum est de Abbate. Quæstiones, in 4. Sen. sermones varios, librum vnum, quæ longo iam vsu comprobantur. Floruit anno 1332.

F.Nestoris Dionysij Nauarensis Dictionarium alphabetico ordine habetur Paduæ, in Biblio. D. Anto.

F.Nicolaus ab Aqua Villa edidit sermones de Natiuitate, de Sanctis, & per totum anni circulum.

F.Nicolaus ab Auximo Picens composuit supplementum ordine alphabetico, & summam, scripsit quoq; super præcepta Regulæ sermone vernaculo. Vir sanè doctus in vtroque iure, & prædicator insignis, nobiliq; genere natus: redegit in epitomē libros canonicos, & inscribitur, liber legis Canonicæ, composuit notabilem librum Sermonum, & interrogatorium confessionum, supplementum super summam Pisanellam. Fuit missus Hierusalem à Martino V. Pont. Max. triennio pòst venit Romam, ibique incidit in grauem morbum quo obijt, & sepultus in Ara Cœli.

F.Nicolaus de Biordo scripsit distinctiones in quatuor libros.

F.Nicolaus de Bitonio Prouincialis S. Francisci, anno 1413. edidit Quadragesimale.

F.Nicolaus Bonetus edidit philosophiam naturalem.

F.Nicolaus Bryso Innocentij IIII. confessarius, tum ciuitatis Assisii Episcopus vir sanè doctus floruit an. 1245.

F.Nicolaus Goran Minister prouincialis Franciæ scripsit docta quædam in lib. Sent. & in sacram scripturam.

F.Nicolaus Grandis Lutetiæ Parisiorum ortus multis studiis, vigiliis, & prælectionibus in Parisiensi facultate doctoratus gradum promeruit, ac diu retinuit summa cū laude, scripsit doctissimos in Epistolas ad Roman. & Hebræos cōmentarios, quos ad Frāciscum Gallorum Regem nuncupatoriè applicuit: floruit an. 1546. Fuit etiam vir in rebus agēdis prudens, qui cum F. Gulielmo Hugoth Meldensi iecit fundamenta illis structuris atque ædificijs, quæ superaddita sunt Monasterio nostro Parisiensi, quod amplissimum est, ac primò fuit extructum summa liberalitate S. Ludouici & Blancæ pientissimæ matris. stat quidem grādi artificio & expensis protensumque latè est suis membris annexis, ac officinis cohærentibus, circunfusæ innumeræ cellæ & dormitoria: illic aula in amplum spacium porrigitur, q̄ ante annos lx. totius collegij schola Theologica fuit: è qua velut ex equo Troiano plurimi, & ij quidem spiritualibus armis instructissimi milites, ac fidei catholicæ acerrimi propugnatores exiere, qui tum in eadem vrbe regia, tum in cunctis alijs exteris finib. grassantibus hæreticis constanter se & gloriose opposuerunt, quorum reminisci nec expedit, nec vacat.

Monasterium Parisiense Minorū magnificū & studiosis bonarum artium commodissimum.

F.Nicolaus Grasellus Patauinus, acceptis prius in seculo de more doctoratus insignib. amore Christi accensus, relictis omnibus, Franciscanæ Religionis habitum assumpsit. Qui edidit opusculum de gradibus affinitatis & cōsanguinitatis, cuius titulus talis est, breuis & compendiosus tractatus.

F.Nico-

F. Nicolaus Herbon Guardianus Conuentus Brulensis, & Commissarius Generalis Cismontanus, scripsit Latino sermone enarrationes Euangeliorum Quadragesimalium, apud Coloniam Agrippinam Germanica lingua declamatas: item in Psalmum 78. enarrationẽ lamentatoriam: Paradoxa Theologica, librum vnum, Quis hoc ignorat? Enchiridion locorum communium: de tribus votis, & de obedientia Religiosorum. Floruit anno 1525.

F. Nicolaus Lackman Teutonicus edidit in 4. Sent. de tempore, & alia plura non abijciendæ lectionis anno 1440.

F. Nicolaus à Lyra Normanniæ oppido, genere Iudæus, Hebraicarum litterarum ab incunabulis studiosus, & plenè instructus, Bibliorum subtilissimus expositor, quæ vera, pura, & germana intelligentia edidit lib. 85. Claruit anno 1320. obiit Parisijs sepultus in capitulo Conuentus 1349. die 14. Octobr. cuius sepulchro affixa sunt hæc carmina.

Vide Ioannẽ Roy che pag. 365.

Lyra breuis vicus Normanna in gente celebris
Prima mihi vitæ ianua, forsq; fuit.
Nulla diu iam me tenuit Vesania natum
Protinus euasi relligione Minor.
Vernolium admisit currentem ad sacra tyronem
Et Christi docuit me domitare iugo.
Vt tamen ad mores legis doctrina beatæ
Addita planaret simplicitatis iter.
Artibus ipse pijs, & Christi dogmate fretus
Parisijs excepi sacra magisterij.
& sequitur
Omnipotens Dominus quo sumus & morimur.
A Cruce tu cuius numeres si mille trecentos
Adiungens vnà quatuor & decades.
Illo me rapuit mors omnibus æmula ciclo
Cum micat Octobris terna vigena dies.

Vixit in Religione annis 48. plenus annis obiit: ipsemet citat se annis plenum super Gen. t.

F. Nicolaus Mutius Venetus edidit super Gregorium opus distinctum per materias. Claruit anno 1238.

F. Nicolaus de Nyse Gallus, concionator suo tempore celeberrimus, scripsit compendiũ super quatuor Senten. libros, sermones de tempore, gemmam prædicantium, & speculum mortalium. floruit anno 1475.

Frater Nicolaus de Orbellis, siue Dorbellus Andegauensis prouinciæ Turoniæ, scripsit præclara quædam in 4. lib. Sent. item Commentarios penè in omnes Arist. libros, & de casibus conscientiæ, super summulas Petri Hispani, & alia. claruit anno 1455.

Frater Nicolaus Bocham scripsit de Concilijs generalibus sermones, & quædam alia.

Frater Nicolaus Tucius Zegeuus ex Dystemio oppido Brabantiæ, edidit ad Iulium III. castigationes in nouum Testamentum sub titulo Epanorthotes: item scholia in nouum Testamentum. scripsit quoque librum Adagiorum. floruit anno 1555.

Frater Nicolaus Teutonicus Minister Saxoniæ, Philosophus & Theologus insignis, atque in disputationibus acerrimus oppugnator, in sacris concionibus mirabilis, scripsit super Sententias libros tres: de varijs quæstionibus librum vnum: sermones de tempore, & de Sanctis. floruit in sacro Concilio Basileæ, in quo apud bonos omnes fuit magnus habitus anno 1431.

Frater Nicolaus de Torga scripsit de adoratione nominis Iesu Christi aduersus Petrum Vigmanum Monachum Vratislauiensem.

Frater Nicolaus Veronensis Vmber edidit Quadragesimale, & dictorum salutis super epistolas Quadragesimales.

Astra tenet, quoniam pacem dilexit, & illam
Seruari monitis sanxit in Vrbe suis.
Cuius multa licet fuerint præconia, saltem
Hac tibi quæ referas, accipe posteritas:
Vir fuit in Latio vita longæuus honesta
Assiduus normæ dogma tenere suæ.
Dulcibus eloquijs cui persuadere quietem
Ciuibus, & patriæ sedula cura fuit.
Pacifer hic Patauæ sedauit scandala terræ,
Exulibus patrios, restituitq́; lares.
Fœdera dum Regi ferret laudanda Boemo,
Vrbe Tridentina turbine febris obit.

F. Petrus Aluernus edidit Quæstiones quolibetales: habentur Paduæ in Bibliotheca sacra D. Antonij.

F. Petrus de Cruce Lusitanus edidit quæstionem de entibus rationis ad mentem Scoti.

F. Petrus de Orbellis scripsit sermones Quadragesimales.

F. Petrus Galatinus vir elegantis ingenij de prouincia S. Nicolai Hebraicarum litterarũ non ignarus, Laurentij Pucij Cardinalis domesticus, à quo magno habebatur in pretio, scripsit elegantes Commentarios de Arcanis Catholicæ veritatis contra Hebræos an. 1518.

F. Petrus Ioannis Oliui de Bituris ex Castro Semicani, Custodiæ Narbonæ, vir magnæ prorsus subtilitatis & eruditionis, Baccalaureus formatus edidit postillas in omnem ferè diuinam scripturam, scripsit in Euangelium Matthæi, incipiens, Quatuor facies vni, & Quodlibeta, exordium est. An Deus possit in vno instanti transferre in aliquam rem: & quædam alia, quæ à F. Bonagratia Generali cum consensu Arlotti Pratensis, Ricardi Mediauillani, & aliorum fuerunt reprobata: vixit anno 1283. Cùm semel F. Arlotus Generalis Parisiis existens, cum Fratre Richardo, & F. Ioanne de Muro deambularet per claustrum, consultò vocauit illum ad se, & dixit: Frater Petre quædam singularia dicis de diuina essentia, repete modò nobis: qui statim respondit omissis Sanctorum auctoritatibus: dicam vobis ad præsens septem rationes principales, quarum quælibet habet septem rationes annexas, quibus roboratur: incipiens itaque a prima vsque ad vltimam persecutus est felicissimè: quibus auditis subrisit Generalis, & dixit duobus illis Fratribus, qui opinioni illius aduersabantur: Frater Richarde, & Frater Ioannes respondete illi, & nullus ausus est respondere: hoc ipsum fuit de alijs quæstionibus, ita quòd nemo poterat respondere sapientiæ, & resistere spiritui, qui loquebatur: ipse enim erat tanquam lux in lucem reducens dubia, ideo cum æmuli insequebantur acerbè: nam verum est illud;

Summa petit liuor, perflant altissima venti.

F. Petrus Paulus Caporella de Potentia Apulus, Episcopus Cotroni, edidit quandã quęstionem de Matrimonio, & tractatum de operibus, cętera eius non vidi: scripsit quoque de Purgatorio.

F. Petrus Montanus edidit enarrationem in passionem Christi, cuius initiũ est, Hymno dicto. nunc profitetur Theologiam in vniuersitate Louanij, vbi antea Franciscus Titelmannus, & Adamus Sasbaldus professi sunt.

F. Petrus cognomento non addito, Patauinus edidit sermones Dominicales per anni circulum: habentur manuscripti in bibliotheca D. Antonij Paduæ; initium operis, Induimini Dominum nostrum deposita vitiorum multitudine.

F. Petrus Reginaldus edidit Speculum finalis retributionis, de gaudijs Piorum, & pœnis malorum. & exactæ doctrinæ egregia documenta reliquit.

F. Petrus Marsæus Cratapola Baccalaureus edidit Catalogum electorum Ecclesiasticorum. i. Coloniensium, Maguntinensium, ac Treuirensium Archiepiscoporum, à primis vsq; ad eos, qui iam præsident, succincta rerum à singulis gestarum narratione. in quo opere ita stylum contemperauit, vt paucis multa complectatur.

VERA

VERA F. PELBARTI THIMESVAR EFFIGIES.

Non me Pelbartum fama, sed penna potentem
Laude facit passim, scripta probata ferens.

DE

DE F. PELBARTO THIMESVAR:

FRATER Pelbartus Thimesuar, vel Temesauuar edidit sermones de tempore Dominicales: de Aduentu: de Peccati stipendio, & gratię prę-mio: de Sanctis Quadragesimale triplex, quod stellarium inscribitur, Rosarium in tres libros Sententiarum, de cuius doctrina quidam carmine cecinit:

Hæc si Pieridum oblectant pomœria sacra,
Carpe (sinit Phœbus) quæ tibi poma placent.

F. Peregrinus Bononiensis edidit Chronicam Ordinis. floruit anno 1249. sub F. Ioanne Parmensi Generali.

F. Petrus de Aluernia edidit Quæstiones in Metaphysica.

F. Petrus de Aquila Baccalaureus Parisinus edidit in Epitomen doctrinam Scoti in quatuor libros Sententiarum, & aliam lecturam pulchram, & diu desideratam. Item in quatuor lib. Sententiarum Epitomen, & expositionem suam in libros de anima Arist. cuius initium, Anima nascitur sicut tabula rasa.

F. Petrus Triniauella Narbonēsis edidit quæstiones in quatuor lib. Sent. habetur Paduę.

F. Petrus Aureoli Verberius primo Prouincialis Aquitaniæ electus, deinde Archiepiscopus Aquensis, & Cardinalis, vt aliis placet: Dialecticæ, & Theologiæ doctissimus scripsit stylo scholastico compendinm omnium Sanctorum voluminum, Venite ascendamus ad montem Domini: super quatuor Sent. sermones de tempore: Item librum, qui inscribitur, Rosæ distinctionum; & tractatum de paupertate, & vsu paupere rerum: eius scripta habentur in Conuentu Sagiensi custodiæ Normaniæ. claruit anno 1317.

F. Petrus de Candia Alexander V. vt suprà multa scripsit opuscula obligationis, & in qualibet alia facultate.

F. Petrus Caruel edidit Directorium Iuris citatur in Angelica.

F. Petrus de Collę Teutonicus scripsit de auctoritate Concilij: in lib. Sent. sermones varios. claruit anno 1440.

F. Petrus de Cornibus Doctor Parisiensis multa scripsit, quæ tamen desiderantur. floruit anno 1555.

VERA

VERA F. PETRI RODVLPHII TOSSINIANENSIS EFFIGIES.

Plura darē, at spatijs, quæ nunc disclusus iniquis
Prætereo, forsan post me alij illa dabunt.

DE F. PETRO RODVLPHIO TOSSINIANENSI.

FRATER Petrus Rodulphius Tossinianensis professione,& si non con digna imitatione, Frãciscanus Conuentualis,ecclesiastes,& Theologus minimus,Bononiæ primo in Florentissimo D.Franc.Gymnasio Regens tum Venetijs in Magna domo prælectore, Historiæ huius consarcinator (si tamen liceat patrum more obscuri nominis mei memoriam huic catalogo inserere) Ex Petro itaq; Rodulphio,& Gallitia Pogia originẽ duxi parentib. quidem modicis,sed ingenuis,legitimeq; coniunctis.Rodulphus Auus meus miles,& custos Arcis Foriliuij sub Catherina Sfortia,quæ Forumliuij, & Forumcornelij obtinebat, mulier vidua, quæ milites quatermille suis in oppidis,atq; finib. habebat. Tossinianũ Aemiliæ nõ parui nominis oppidum in agro Imolẽsi ad radices Apennini mõtis prope Vatranũ amnem Padi ostium, qui fluẽs præcipiti lapsu saxa etiam rotat,est mihi patria: cuius agri,etsi magna pars præruptis, & asperis montibus contineatur, nihilque nisi magno labore quæsitũ ferat,locus tamen non obscurus est,lætaq; temperie ferax: qui si nobilitate, literis,atq; arte militari magnis oppidis conferendus non sit,non cedit tamen aeris salubritate,nec loci amænitate.Illud tamen inter minima non est.Habuit.n. hæc patria mea Ioan. X.Pont.Max.B.Ioannem Ferrariæ Episcopum creatum ab Eugenio IIII. Pont. Max. An. 1431.Fratrem Nicolaum Sartonicum,qui obijt non sine opinione sanctitatis: Magistrum Franc.Riuerium,ambos ex Ord.Minorum:Petrum Corialtũ Medicum celebrem,vt clarissima eius monumenta in problemata Arist. & de morbo epidemiæ testantur, Petrum strenuum militem apud Marchionem Hetruriæ Ioannem Abbatem S. Ambrosij in nemore Mediolani.Io.Baptistam Nardum I.Vt.Doct. egregium.viuit hodie Acarisius Squarzonius causarum auditor Cardinalis ab Alta emps,vir,& vitæ probitate, & literis clarus,suaq; humanitate omnib. gratus.Scripsi itaq; ad præsentẽ ætatis meæ annũ quinquagesimũ hãc Seraphicam Historiam: Dictionarium latinum Bononiæ,& Lugduni impressum: conciones viginti sermone vernaculo in præclaris Italiæ vrbibus habitas. Item de passione Christi, & super canticum B.Virg.vernaculo sermone: Homelias centũ latinas in septẽ Psalmos Dauidis, quos de pœnitentia vocant: libros tres de christiano oratore, vbi diuersa Themata ad mores instituendos tractantur, citatis hinc inde locis ex sacris Biblijs, & insignioribus patribus: Alia quoque in dies molior pro communi quidẽ vtilitate & ad Christi Iesu gloriã.

Dulcis amor patriæ.

F.Petrus de Saxonia edidit summã casuum: sermones de tẽpore:& de Sanctis librũ vnũ.

F.Petrus Scotellus de Aquila Episcopus S. Angeli edidit compendium super quæstiones Magistri Sent.cuius initium:in ista prima Distinctione, quæ est quasi procemialis, edidit quoque quæstiones valde resolutas in 4.Sent.lib. Doct.subtilis.

F. Petrus Thomas edidit tractatum formalitatum ad mentem Scotistarum: & quandam Epistolam ad infantem Aragoniæ de Conceptione B.Virg.& tractatũ de esse intellectuali.

F.Petrus de Trabib. edidit super primũ lib.Sen.cuius initiũ,ad dñm ponã eloquiũ meũ.

F.Petrus de Vtino edidit librũ,cui titu. est, Biblia pauperũ seu exẽplariũ sacræ scripturæ.

F.Philippus Diez Lusitanus prouinciæ S.Iacobi edidit Quadragesimale,sanctuarium,& Dominicale, eruditum opu & morale, quo exprimit christianæ vitæ formam.

F.Philippus Perusinus vir eruditus, qui Parisijs mandato Dñi Raynaldi, qui fuit nepos Gregorij IX.& postea Alex.IIII.quadriennium studuit,& multum profecit: scripsit historiã Religionis sui temporis, & quæ in ordine cõtigerunt, ob cuius singularem eruditionem & probitatem vitæ Ioannes Caietanus postea Nicolaus III. in suam clientelam suscepit.fuit quoque charus Matthæo Rubeo Cardinali.

F.Philippus à monte Calerio cum carceribus detentus esset, scripsit pro vtilitate fidei, & instructione prædicatorum,sermões de tempore,de Sanctis, & Quadragesimale,& multos commentarios in sacris literis.

Iacobus in supplemen.

F.Philippus Varagius edidit flores totius sacræ Theologiæ.Floruit anno 1502.

F.Philippus Vlteram edidit concordantias Euangeliorum,& homilias 14.habetur manuscriptum Florentiæ in Biblio.S.Marci.

B.Pontius Carbonellus de quo suprà.

F.Raphael Suninus theol. insignis & orator Euangelicus: Nulla ciuitas fuit quæ laudes eius dissimularet.

F.Raymundus Augerii ex ciuitate Miniatensi edidit in Politica Arist.

F. Raymundus Rigaldus Gallus edidit sermones festiuos, initium est, Ascendam in palmam. super Sent. initium, Quæritur vtrum sint plures veritates ab æterno.

F. Reginaldus Archiepiscopus Rothomagensis, & Card. vt suprà, scripsit super iiij. Sent.

F. Richardus Cenomanus, Conuentus Carnotensis, Doctorq; Parisiensis eruditissimè scripsit in Psalterium Dauidis, & alia nonnulla: prosequutusq; est varia lectione commentarios, quos in Epistolas ad Rom. & Hebr. doctissimè cōfecit Nicolaus Grādis, de quo suprà.

F. Ricardus de Cornubia Anglus scripsit super Sent. initiū, Secundū Hug. de S. Victore.

F. Ricardus Mediauillanus in sacris litteris, philosophia, & iure canonico egregiè doctus, Doctor eximius, copiosus, & solidus, scripsit luculenter super 4. Sent. quæstiones quolibetales, librum vnum super distinctiones Decretalium, librum vnum de Ordine iudiciorum, in Epistolas Pauli lib. 14. in quatuor Euangelia libros quatuor, de Conceptione B. Virginis, & quædam alia anno 1290. vnde illud poeticum carmen emanauit:

Sacra refert celebris Ricardus dogmata, quondam
Quem genuit Media uilla decora virum.

F. Ricardus Archiepiscopus Remensis scripsit sermones de tempore anno 1270.

F. Ricardus Ruffus Anglicus edidit super Sent. compilationem factam Parisijs, initium cuius, Totalis libri præmittit mihi prologum.

F. Ricardus de Saxonia scripsit librum deuotum de salutatione Angelica.

F. Robertus de Bassia Aquitanus scripsit super 4. libros Sent.

F. Robertus Couuton Anglicus scripsit Quæstiones Sent. & Quolibeta anno 1240.

F. Robertus Concio doctor Parisiensis edidit in 4. lib. Sent.

F. Robertus Caracciolus à Licio Episcopus Liciensis scripsit multa præclara opuscula, sermones de tempore, de laudib. Sanctorū, de pœnitentia, de peccatis; fuit n. in concionādo ita egregius, tantaq; eloquentia, & morum grauitate præditus, vt omnes in eadē arte & pronunciationē & gestus eius imitari conarētur, exordiēdiq;, exclamandi, cōmiserandi, digrediendi, epilogandiq; viā sequerentur. Scripsit ad eū Sixtus IIII. tunc Generalis his verbis.

Epistola Sixti iiij. ad Robertum Liciensem.

Egregio Theologię professori, Magistro Roberto de Licio, diuini verbi Prædicatori famosissimo, fratri in Christo dilecto.

EGREGIE Doctor post synceram cordis affectionem: Ex litteris vestris ad me delatis nuperrimè intellexi vos de mandato Sanctissimi Domini nostri è cōuentu nostro Venetiarum recessisse, ac per hoc vos ipsum transtulisse ad Conuentum Ferrariæ, in quo cupitis prædicare futura Quadragesima; non accepi breue, neque copiam breuis, ex quo fit, vt ignarus sim citationis vel vocationis vestræ, cupiens tamen, vt conuentus Ferrariæ prouideatur de prędicatore, vos institui Prædicatorem illius Conuentus, sicut ex litteris intelligetis, hac lege & conditione, q per nostrā institutionem nō intendo cōtraire, neq; quo uis modo resistere, vel derogare saluberrimis monitis Sanctiss. Domini Pauli II. sicut non debeo, nec possum. immo vos hortor, & pręcipio vobis si possū, vt si vocatus estis ad eandem suam Sanctitatem conferatis vos sine mora. Valete Bononiæ die 3. Febr. 1465.

F. Robertus Massier prouinciæ Franciæ, Minister, & conuentus Parisij commissarius, edidit sermones vtiles super Epistolas, & Euangelia Quadragesimalia.

F. Robertus de Russia, quę olim superior Mysia dicta est, scripsit super 4. Sent. libros, declarauitq; egregiè Regulam, quam sic declaratam misit Generali Ordinis. obijt anno 1271.

F. Rodulphus Rodimpton edidit multa opuscula tam in Theologia, quàm in sacris Biblijs, quibus nomen suum propagauit.

F. Rufinus Luparus Patauinus Ecclesiastes fuit, & Theologus clarus, præter peritiam humanarum, diuinarumq; literarum, qua præstabat.

F. Rodulphus Erphodiensis Episcopus cum alio Fratre Rodulpho magistri insignes in sacris litteris, antequam acciperent togam sanctæ conuersationis, scientia & morib. Anglicos imbuerunt. Hic semel vidit B. Franciscum ante Crucifixum sublatum.

Auctor est Io. Lelander.

F. Rodulphus Colemburgius Oxonij primò, deinde Parisijs magna cū laude professus est Doctoris officium: de quo honorifica extat memoria. floruitque anno 1270.

F. Roricus de Vuitten scripsit postillam de tempore ab Aduentu ad Pascha.

F. Rogerius Bacchonitanus Doctor Oxoniensis, in omni scientiarum genere eruditissimus, scripsit super 4. lib. Sent. in libros naturales & morales Aristot. compendium studij

Theologici,

Theologici, de necromanticis imaginibus, prognostica de fyderum curfu, regimina cœlestium, de vera Aftronomia, & perfpectiua, cuius initium, Hic aliqua funt dicenda. quæ à fratre Hieronymo Afculano Generali fuerunt improbata, multorũ fratrum confilio prius explorato. anno 1280.

F. Rugerius Rugofus Anglicus edidit fuper Sent. initium eft, vtrum aliquis in cafu poffit obligari ex præcepto. Item tractatum de maximo & minimo.

F. Rugerius Royfeth edidit fuper Sent. cuius initium Amice afcende fuperius.

F. Salimbenus de Salimbenis Parmẽfis contexuit hiftorias fui temporis, & Chronicã Italiæ vfque ad annum 1280. (quo tempore vixit) multis theologicis admixtis.

F. Saluator Bartolucius Affifias, in inclyta Patauina Academia publicus Metaphyficus, & Theologus clarus & apertus, fcripfit lucidã expofitionẽ in formalitates Scoti, & Apologiã pro Scoto, & fyllabũ generalẽ in 4. lib. Sen. Scoti, & Quolibeta, viuit hodie 1586.

F. Samuel Caffinenfis edidit opus infcriptum, liber Ifagogicus.

F. Sanctes Boncordis Theologus edidit de firma fide ad Fridericum Comitem Vrbini, Montis Feretri, Durantifque Dominum: vidi manu fcriptum apud Serram Petronum Camertinæ ditionis oppidum.

F. Sebaftianus Pepulus Bagnacauallenfis in præcipuis Italiæ ciuitatibus concionator celeberrimus, prouinciæ Bononiæ his prouincialis an. 1477. an. verò fuæ ætatis 65.

F. Seraphinus Cumiranus Feltrenfis edidit tomos duos contradictionum veteris & noui teftamenti anno 1550.

F. Seraphinus S. Marama Aretinus edidit libellũ de conceptione fermone vernaculo.

F. Seraphinus Caietanus præceptor B. Iacobi de Marchia & Antonij Bitontini vir doctus & infignis.

F. Sylueſter Roffanenfis edidit tractatum contemplatiuum de fanguine Chrifti.

F. Sylueſter Senenfis edidit librum de Iuftitia & quædam alia.

F. Seruafanctus edidit fummam de pœnitentia, quæ habetur Paduæ.

F. Simon Ardæus in Florentiffimo Gymnafio Patauino doctor illuftris, multa fcripfit, quæ defiderantur obiit Paduæ an. 1537. die 28. Aprilis. Bernardinus Ardęus viro benemerito hoc epitaphium beneficiorum memor affixit.

Simoni Ardæo Veneto, Minoritanæ Religionis fplendori, qui dum ex Patauinis Athenis omnes terras illuftraffet philofophorum, theologiam Chriftianorum, fumma cum laude, omniumq́; inuidia fuperata, profeffus viam tandem vniuerfæ carnis ingrediens dormiuit in Domino. F. Bernardinus alumnus, rerum & cognominis hæres non ingratus pofuit. Obijt anno MDXXXVII. ætatis fuæ lxviij. Kal. Maijs.

F. Simon Fõtanus Senonẽfis doctor Parifien. edidit hiftoriã catholicã huius tẽporis 17. libris digeftã ab an. 1546. Vbi res geftas pulcherrimo & dilucido ordine complexus eft in quo vel noffe vel fcribere illa volentibus longæ inquifitionis laborem ademit: edidit Dialecticam, & varia opufcula, vt parafceuen ad Rethoricam, obijt Parifijs eiufque fepulchro affixum eft hoc carmen.

Fons ego cœlefti manans de fonte profundo
Quas poto è facri gurgite fontis, aquas:
Has tibi dum fitiens haurit fons, areo, fed fic
Vt redeam ad fontis prima alimenta mei
Iam raptus viuo CHRISTI me proluo fonte
Quo mihi quæ fuerat definit effe fitis.

F. Staniflaus Vopolnus Polonus ex conuentu Cracouienfi, prouincialis prouinciæ Poloniæ, edidit libellum de Sacramento Euchariftiæ aduerfus Hæreticos, lingua Polonica; circumferuntur eius opufcula Cracouiæ.

F. Stephanus Burlifer almæ vniuerfitatis Parifienfis doctor, auditorque Gulielmi Vorilionis, ex ciuitate Maclouinenfi in minori Britannia oriũdus, fcripfit reportata in 4. Sententiarũ, lib. D. Bonauent. de timore feruili, & alijs donis Dei. Item de Trinitate, vbi docet

multa contra pictores pingentes Trinitatem vario modo. habuit concionem aliquando in Synodo Maguntina, vbi doctissimè disseruit de valore Missarum: scripsit quoq; tractatum defensorium aduersus quendam Episcopum eiusdem Ordinis damnantē Fratres de Obseruantia, vtpote quia contra formam regulæ audentes se nominare alio nomine, quàm regula ipsa expresserit. Obijt in Conuentu Bernonis prouinciæ Britanniæ.

F. Su pramons de Varisio primo Minister totius Lombardiæ, scripsit sermones prædicabiles per anni circulum.

F. THeobaldus de Vigone Narniç compilauit tractatum primi & secundi libri Magistri Sententiarum.

Frater Theodoricus de Obsembruck Teutonicus prouinciæ Coloniæ edidit de Passione Domini: Manuale simplicium de exercitio interiori, scripsit quoque librum precationum per capita distinctum. anno 1498.

F. Theophilus Borgundus Rhodigiensis Regens, & Inquisitor Taruisij, scripsit septem visiones in Apoc. Ioan.

F. Thomas de Ales Anglicus, Doctor Parisiensis, scripsit disputationes scholasticas, sermones Dominicales, & vitam B. Mariæ Virginis anno 1340.

F. Thomas Britto edidit postillam de communi Sanctorum, & in Euangelia Quadragesimalia, in quibus initium est, Tempus occidendi, & tempus sanandi.

F. Thomas de Cellano prouinciæ Pennensis edidit duas sequentias, quarum principia sunt. vnius, Fregit victor virtualis: alterius verò, Sanctitatis noua signa. Hic etiam conscripsit librum de vita & miraculis B. Francisci, quem approbauit Gregorius IX. Pont. quem etiam imitatus est Ioannes de Ceperano Notarius Apostolicus.

F. Thomas Illyricus ab Auximo, Picens, scripsit Quadragesimale, & clypeum Ecclesiæ, & quædam alia anno 1524.

F. Thomas Murner Argentinus, Baccalaureus Cracouiensis, multa edidit opuscula, præsertim Calendarium, in quo Lutheranorum mores secundum circulum Zodiacum graphicè depinxit anno 1536.

F. Thomas Bourchier Anglus edidit historiam Ecclesiasticam F. Minorum In Belgio, & Hybernia martyrio coronatorum ab anno 1536. vsque ad hunc nostrum.

F. Thilmanus de Nachenberg Teutonicus scripsit sermones de Sanctis, & alia.

F. Trebatius Marechoctus Picens, ex Penna Sancti Ioannis, edidit Pentelogium in aliquot Auerroistas. 1580.

F. Valerius Polydorus Patauinus edidit Practicam Exorcistarum, 1582.

F. Vbertinus à Casali scripsit in Monte Aluernæ volumen ingens, quod prænotauit Arborem vitæ Crucifixi ad vniuersos Christi fideles: in Apoc. de septem statibus iuxta septem visiones: scripsit quoque multos sermones, & epistolas. refert ipse sub Fratre Ioanne Parmensi Generali suscepisse habitum annum agentes 14. Floruit anno 1330. Qui cùm esset carceribus detentus à Benedicto X. dicto XII. à Perusinis, à quibus magnopere diligebatur, supplicatum pro eo fuit Pontifici. Nam cùm Nuncij duo à Summo Pont. petiissent, vt scilicet F. Vbertinus sibi daretur, & q̄ sua Sanctitas vnà cum Cardinalibus dignaretur adire Perusium, & illic commorari, subrisit Pontifex, ergo ne inquiens, præpositis F. Vbertinum nobis? mox illi, Nos, Pater Sancte, libenter spiritualia temporalibus anteponimus. Laudat in suo opere B. Angelum de Fulginco ob vitæ eius sanctitatem: Ioannis Oliuæ discipulus fuit: Parisijs studuit annos nouem, & per quatuor annos fuit lector: in prędicatione intentus, euasitq; egregius Prędicator: de eo dicebatur, q̄ si vita doctrinę fuisset conformis, totum mundum conuertisset. ipse fatetur ob persecutiones sacris concionibus impomissuisse silentium. Fuit vir deuotus Reg. Obser. habitans in Monte Aluernæ prouincię Tusciæ feruens Prędicator Euangelicę veritatis, multos in religione, & præsertim in prouincia Tusciæ, & S. Francisci, & Marchiæ, vitæ exemplo, & verbi virtute suscitauit, & inflammauit ad puram, & fidelem obseruantiam promissæ perfectionis. Quidam de secta Apostolorum (erant autem Apostoli hæretici, qui se Apostolos vocabant) in prouincia S. Francisci Ordinem intrauit, qui exterius tantam morum honestatem ostēdebat, vt plurimos sanctitatis fama ad se traheret. Quem cùm Vbertinus vidisset superba quadam existimatione de se ipso præsumere, volens tortuosos eius gressus detegere, ostendit se auidum eius doctrinę auditorem, vt induceret illum ad euomendū lethale virus, quod absconditum gerebat in pectore, & hac

& hac arte insidias illius detexit, & errores strenuè confutauit. Hic etiam iubente legato Pont. tempore Philippi Regis Galliarum confutauit errores Almerici, quos in partibus Franciæ disseminabat. tandem quia insurrexit aduersus Ordinem, tanquam membrum putridum abscissus fuit, & factus est monachus albus in partibus Alemaniæ.

F. Vitalis à Furno Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis de quo suprà, scripsit multa præclara opuscula, & præsertim de paupertate Christi, & Apostolorum, quod habetur in Vaticano: habuit præceptorem in sacra Theologia Magistrum Iacobum de Canzeto. fuit lector in Montepessulano tempore F. Iacobi de Fabriano.

F. Vitus Piza Siculus Claromontanus scripsit de diuino & humano intellectu iuxta Peripateticorum sententiam.

VERA F. VRBANI BOLZANII EFFIGIES.

Graciane Vrbanum mundo Latiumvè crearit,
Ambiguum; tam ore is nouit vtroq; loqui.

DE F. VRBANO BOLZANIO.

FRATER Vrbanus Bolzanius Bellunensis Leonis X. Pont. Max. præceptor, vir doctissimus, & grecarum literarum peritissimus, qui edidit decenti Ordine, & eleganti stylo institutiones grammaticas in linguam grecam, quæ quibusque doctoribus atq; discẽtibus maximo vsui sunt, nam siquis diligenter lectitauerit, non dubium eum ad optimam frugem breui peruenturum, si quidem grammaticæ precepta tam optimè disposita, tam apertè sunt declarata, vt quiuis, vel sine præceptore, eam facultatem facilè sibi queat comparare, de quo quidam carmine cecinit.

F. Vrbanus greca rum literarum peritissimus.

Proin Vrbane tuo
Fruitur merito gens latina, literas
Dum colat Argolicas.

Nam Vrbanus annos triginta natus (obijt Vrbanus senio confectus acumulato felicis ingenij honore) remissis seuerioribus studijs, ad perpetuos, & lympidissimos Græcorum fontes toto animo se cõtulit. Is cum Andrea Gritto, qui postea fuit Venetiarum Princeps, Bizantium profectus, totam fere vrbem cum eo peruestigauit, cumque alia loca, & regiones videndi studio teneretur, in Græciam transuolauit, vbi nil aliud dies, noctesq; cogitabat, quàm quo pacto studiosis omnibus prodesse posset. Inde in Siciliam diuertens Constãtino Lascari, qui Messanæ Græcè profitebatur, operam dedit. Pierius Valerianus poeta insignis, & Hieroglyphicorũ peritissimus, optimo institutori; Venetijs ad fores ecclesiæ Magnæ domus subiectum epitaphium insigne tanti viri elogium affixit.

Pierius Valerianus eius nepos.

Vrbano Bolzanio Bellunensi Minoritanæ Familiæ sacerdoti summæ integritatis, & innocentiæ, qui græcas literas extorres iampridem, et procul à terra Itala exulantes nobis summa tum docẽdi, tum scribendi cura Princeps asseruit: Pierius Valerianus Bolzanius ex fratre nepos, institutionis, educationisq; memor posuit. Vixit annos 81. menses tres dies 12. in voluntaria paupertate felicissimus, in omnes quoad potuit semper officiosus, nulli vnquam iniurius. MDXLV. Mense Aprilis.

Epitaphium.

Vrbanus ex hac peregrinatione grauis literis optimè excultis, & bona librorum supellectile sibi comparata, Venetias reuersus est, qua in vrbe Homerum magna auditorum frequentia interpretatus est. Mansit aliquod tempus in loco D. Nicolai magnæ Domus oratorio, vbi relaxandi animi gratia hortulum excoluit topiario opere, pyramidibus, vasisque buxeis lepidè exornatum. In eodem loco multos tum græcos tum latinos libros reliquit, & inter cætera monumenta manuscripta Illadem Homeri veneranda vetustate descriptam.

F. Vrbanus de Idrompto Episcopus Castri edidit opus de Antichristo, de Natiuitate Domini, de animæ immortalitate, ac alijs, opus sanè vtile, quod negotium inscribitur. Vidi Venetijs in Bibliotheca Sancti Dominici à Castello. Initium libri est Ideo.

VERA

PERORATIO.

Operis vsus ostenditur, scopus Auctoris, & aguntur Deo gratiæ.

VITAS illustrium Seraphici Ordinis virorum, & insignium mulierum, prouinciam variam atque difficilem, quanta potui fide ac diligentia, executus sum. Quod opus sanè ob nobilem venerandamque materiam, & ob rerum in eo complexarum & memoratu dignarum notitiam præclarum, non immeritò (ni fallor) existimari potest Christianis hominibus non periucundum modò, sed etiam vtilissimum futurum, quod tanquam suis coloribus expressa pictura, præstantissimorum animi virtute hominum vitas, exemplaque ob oculos ponat, quæ tanquam simulacra quædam animata piæ religiosæque conuersionis, debent ad bonorum operum, studiorumque imitationem esse proposita. Enimuerò cùm in tres potentias distincta sit anima, quarum alia dicitur rationalis, alia irascibilis, & concupiscibilis alia, ad earum similitudinem & congruentiam perspexerunt magni Philosophi tribus quoque generibus distingui hominum mores & vitam, ita vt colentium quidem rationem Philosophorum siegenus, irascibilem verò sectantium sit ambitiosorum siue potentium, concupiscibilem verò fouentium sit eorum, qui lucra, commoda, & voluptates perquirunt. Quòd si irascibilis ipsa vis & concupiscibilis ductum sequatur, imperiumq; rationis, æquè ex iis triplex quoque proficiscitur honestę probatæque vitæ genus, nimirum philosophicum, politicum & œconomicum. Quam quidem distinctionem etiam sequutus est Cicero aliis verbis, qui hominum alios ait ad publica negocia, magistratusq; gerendos accedere, alios à negociis publicis se remouentes quietem expetere, & doctrinis se in ocio dedere: illos potentiæ cupidos appellat, hos verò Philosophos: alios rursus interiectos inter Philosophos & eos, qui Rempub. administrant, qui delectentur re sua familiari eam nō omni quidem ratione exaggerantes. Itaque nobis hoc quidem propositum fuit, vt ad hæc tria vitę genera respicientes, consentaneam eis materiam huius operis tribus quoque libris partiremur. Quocirca quæ in libro secundo tractauimus, quis non videat proportione quadam & vniformi similitudine respondere politicæ & œconomicæ gubernationi? quę item in primo & tertio libro, ea manifestè referre ac significare philosophicum viuendi genus? nam Philosophi mente se ratioeq; regi profitentur: Vis autem rationis & cogitatio omnis aut in consiliis capiendis de rebus honestis & pertinentib: ad bene beateq; viuendum, aut in studijs scientiæ cognitionisque versatur: quæ exposuimus in primo & in tertio libro sunt respectiuè eiusmodi: ergo ij duo libri ea continent, quæ faciunt ad philosophicum vitæ genus. Rursus eadem ipsa alio modo sic probantur. Virtus (quæ proprie virtus solet dici) non corporis, sed animæ est: anima primò in duas etiam distribuitur partes, quarum altera est rationis particeps, altera expers. Diuiduntur pariter hac ratione virtutes: nam alię mētis & rationis dicuntur, quæ speculationis & scientiæ sunt, aliæ verò moris & consuetudinis, quæ Ethicæ sunt. Porrò Philosophorum proprium institutū est, per omnem vitam virtutes excolere scilicet doctrinas & bonos mores. Exhibuimus autem priori libro exempla virtutis moralis, tertio autem virtutis cognitionis. Ergo totius Philosophorum instituti summus exempla complexi. Præterea de ordine librorum & hæc pauca intelligenda. Hac enim ratione priori libro quæ sunt Ethici generis præposuimus, propterea q̄ hominis prima & principalis institutio à morib. exordium habet, eaq; per omnem vitam omni cura seruanda est: deinde quæ politiæ & œconomiæ sunt, in secundo disposuimus; in tertiū quæ speculationis sunt, reiecimus; quoniam ubi adoleuerit homo tunc sibi eligendum est atque instituendum vitæ genus, in quo capessendo naturæ maximè habetur ratio. Itaq; ij qui habēt à natura adiumenta rerum gerendarum, negocijs se vel publicis uel priuatis accommodant: quibus autem mite ingenium est ac inuestigationibus aptum, ij ocio se doctrinæque dedunt: vel qui utrinque ualent, vtroque in genere possunt elaborare. Quamobrem habet uirtutis studiosus ex hac historia, quæ sibi petat, plurima exempla, tum quibus se hortetur & excitet ad imitationem optimarum rerū, tum quibus sua studia dirigat & promoueat. Deo itaq; semper honor & gloria, & clarissimo sanctitate viro B. Patri FRANCISCO, in cuius unius gratiam hoc arduum opus non sine benigno Dei auxilio, & laborioso nostro conatu, ad finem usque perductum est. Atque hæc de Seraphicæ Religionis Historia dicta sint.

Plato in Dial. de Rep.

Cic. 1. Offic.

Idem 1. Offic.

Arist. 1 Ethic.

Finis Tertij & vltimi libri Historiarum Seraphicæ Religionis.

Series Chartarum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

AA BB CC DD EE FF GG HH II KK LL MM NN OO PP QQ RR SS TT VV XX YY ZZ.

AAA BBB CCC DDD EEE FFF GGG HHH III KKK LLL MMM.

Omnes ſunt Terniones, præter A, L, & CC, qui ſunt Duerniones.

V E N E T I I S,
Apud Franciſcum de Franciſcis Senenſem,
M D LXXXVI.